

MATERIA MEDICA
ANTIQUA & NOVA

Repurgata & Illustrata.

MATTHEW NEEDLE

ANTIQUE & NOVA

London & New York

MATERIA MEDICA ANTIQUA & NOVA,

Repurgata & Illustrata;

five

De Medicamentorum Simplicium Officinalium
Facultatibus

T R A C T A T U S.

AUTHORE

JOHANNES RUTTY, M. D.

Exhibens

1. *SIMPLICIA NOBIS VETERIBUSQUE COMMUNIA*,
de quibus fere quicquid veri aut verosimile apud Græcos Veteres &
Recentiores, Latinos & Arabes reperitur, feligitur, enarratur & Notis
illustratur.

2. *SIMPLICIA DUBIA & NOVITER DETECTA*,
quorum Vires indagantur & Observationibus atque Experimentis Recen-
tiorum illustrantur.

Adjectis Clasibus Simplicium Secundum Qualitates & Operationes sensi-
biles.

Opus XL. Annorum.

L O N D I N I,

Apud EDWARDUM & CHARLES DILLY,

R O T T E R O D A M I,

Apud P. HOLSTEYN & H. BEMAN.

M D C C L X X V.

*

V I R O

NOBILISSIMO, EXPERTISSIMO,

JOHANNI RUTTY, M. D.

S. P. D.

ADRIANUS VAN ROYEN.

Desideratum haecenus novumque immensi laboris opus, quod generoso ausu susceptum, magnoque animo per tot annorum seriem continuatum perpolitum, & exactum, curae dicam an censurae nostrae committere libuit, non laudo tantum proboque Vir nobilissime! verum omnibus etiam verae scientiae Medicae Studiosis de meliore nota commendando, &, quum justis ac idoneis rerum aestimatoribus acceptissimum fore arbitrer atque confidam, Orbi erudito Tibique gratulor.

Etenim, sive universam medicamentorum historiam densis olim tenebris involutam, Tuae sapientis industriae ac perspicaciae lumine jam pulchre nitentem & spectabilem intueor: sive vires eorum & facultates, quae Veteribus probe notae dudumque descriptae, vitio forte seculi, non raro pro novis venditantur hodie, suis auctoribus vindicatas video: seu Tuas denique & illustrium Virorum notas atque animadversiones, ad normam recti castigatas, considero,

utilissimasque & omni Clinico religiose observandas cautelas in'enta mente revolve ponderoque: candorem passim ingenuum præclaræ eruditioni comitem, &, quod impense lætor, Veram ubique fidem invenio.

Neque est, quod miremur, Vir sagacissime! tantum Te temporis impendisse recensendis & conferendis priscorum æque ac recentium scriptorum monumentis, ut rigido singulorum examine tandem erueres, quid verum aut saltem vero proximum videretur. Probe quippe meminî, quot bonas olim horas perdiderim, dum solos Veterum Elleboros cum iis, qui in nostris officinis reperiuntur, comparatos determinare conatus istis vel mediocribus ausis exciderim, non alios difficilis bujus ac tædiosi laboris fructus reportans, quam quod palam asseverare ac declarare ausim, omnibus hic indoctis doctisque aquam hæcere, ne ipso quidem, ut alios taceam, Illustri Salmasio in Plinianis exercitationibus excepto: nulla enim nisi testibus idoneis & ratione sufficiente munitis suffulta, apud me valet auctoritas; utpote quæ toties nimis credulos facilesque in communem errorem ducit.

Feras itaque, Vir Humanissime! & in partem quæso mitiorem interpretari velis, si de Elleboris & Scilla & paucis forte aliis aliter sentiam: Ut enim Simplicia nobis & Veteribus communia declarem & agnoscam, notas & characteres naturæ rerum inscriptas, subjectumque de quo agitur, certo determinantes, sed pro dolor! Veterum

in-

negligentia oppido raras, expeto atque desidero, ne quis per me inducatur, ut vel dubiis medicorum instrumentis temere ac falso vires tribuat, vel vere Communibus injuria deneget, quas aut prorsus non, aut omnino iis competere ipsa rerum natura oculis lustranda ac detegenda, longusque rerum usus & experientia, docuerunt. Profecto parum abest, quin credam, soli huic Veterum incuriæ imputandum esse, quod ex tot tantisque Antecessorum nostrorum laboribus circa medicamentorum vires & facultates tam parum utilitatis & fructus in nos posteros redundaverit. Immo vix dubito, quin, si regiam illam, quam calcamus hodie, in determinandis subjectis viam ingressi fuissent, vel simplicissimis etiam medicamentis sua jam dudum constitisset virtus ac dignitas: neque opus fuisset tot Compositis, quorum interanea toties mirum in modum inter se pugnantia bellum intestinum minitantur, borborygmis & flatulentis ventris torminibus plus satis manifestum. Quin etiam non tam frequenter forte ac temere confugerent medicorum filii ad drastica illa & heroicorum nomine indigna remedia, quæ nostro quidem arbitrio naturæ humanæ minus amica, non nisi in manu prudentis certa ac tuta sunt. Interim persuasissimum habeas, Vir Expertissime! non contradicendi studio sed amore veri me in paucis a Te dissentire, donec circa veram mentem tuam, forsana a me non satis intellectam, plenius erudiar: quando etiam lubentissime tuo de omnibus & singulis testimonio calculum meum adjiciam.

Ca-

* * * *

Ceterum, cum per singula ire, quod ne quidem ipse a me exigis; haud sinant negotia, ignoscas quaeso Vir humanissime! quod ob rerum ubertatem & temporis angustias pleraque tantum omnia obiter recensuerim ac perlustraverim: praecipua tamen & quae momentosa magis videbantur, attenta mente & cum cura expendi, candideque profiteor, me rigido etiam examine instituto, amplissimum hoc, quod sisto, testimonium debere Auctori operis hujus eximii &, quod typis mandetur dignissimi. Utinam aetate jam proVectior illum adhuc thesaurum olim exosculer! Gratus interim pro honore mihi habito, letusque amico Viri boni & sapientis commercio plurimum Te salvere jubeo.

Dabam Leidæ Batavorum
ad d. xxv. Septembris
Anno cicpccclxxiii.

PROLEGOMENA.

ix ulla pars Medicinæ crassioribus tenebris invol-
 vitur quam Materia Medica Antiquorum. Ex
 his omne conamen eruendi Veritatem videbi-
 tur forte prorsus temerarium; quum in eorum
 Scriptis sæpissime eadem res nomine prorsus diverso,
 quam in nostris, insignitur; quod enim, ut ex pluribus
 unum exemplum adferam, eorum *CINNABARIS*
 erat, apud nos audit *SANGUIS DRACONIS*, eorum
MINIUM est nostra *CINNABARIS*: *NITRUM*
 Antiquorum celebratissimum est Sal generis alcalini à no-
 stro, *SAL PETRÆ* dicto, prorsus diversum. Veterum
RHEUM est nostrum *RHAPONTICUM*; circa hoc
 monet doctissimus FREIND Arabes, inter transferendum
 DIOSCORIDEM & medicos Græcos, confudisse Rhabar-
 barum cum Rhapontico, adscribentes ejus vires ab Anti-
 quis observatas Rhabarbaro nostro: & sane, valde op-
 tandum foret, multos alios authores ejusdem erroris non
 fuisse reos. Quare, ut quantum potui, hunc scopulum
 *
 evi-

II PROLEGOMENA.

evitarem, hoc onus in me suscepi, ut, rejectis omnibus, vel saltem plerisque medicamentis dubiis, & posthabitis altercationibus, quæ adhuc inter Authores subsistunt, æque ac descriptionibus botanicis, ab aliis abunde traditis, ea sola retinuerim (dum Vires eorum ex Veteribus peto,) quæ universali fere consensu nobis, Veteribusque communia agnoscuntur; & horum solorum, vel saltem talium, quæ sine injuriâ pro succedaneis admitti possunt, Vires, iis tributas ab HIPPOCRATE, DIOSCORIDE, CELSO GALENO & PLINIO fideliter seligere, & ordine paulo concinniore enumerare volui; unde manifestum fiet, scientiam Veterum de his rebus multo latius patere quam vulgo creditur, cum multæ Vires Medicamentorum, tanquam noviter inventæ, hodie cum publico communicantur, quæ jam diu Priscis bene notæ, unde librorum copia inutiliter augetur, sine augmentata vera Scientia.

Veterum autem testimonia de Viribus Simplicium, eousque detecta, experientia seculorum suffulta, neququam rejicienda esse, sed digna conservari, patebit in hoc Opere.

Materiæ Medicæ, Pharmacopœiæ Londinensi præfixæ, adjeci plura revera utilia, & simul quædam Obsolete; sed quæ digna ut reviviscant autumavi, & nonnulla ex Arte Diætetica Veteribus probe excultâ, nobis nimis neglecta, inserui,

serui, speciatim de Lacte ejusque præparatis Experimenta nova.

Quo clarius traditæ vires medicamentorum elucescant, Ordo quidam in iis enarrandis mihi videbatur paulo diligentius servari debere, nempe ut, initium faciendo a descriptione qualitatum sensilium, & ab operationibus sensu perceptis, progressus seu transitio fieret ad operationes internas obscuriores.

Laudanda utique venit DIOSCORIDIS & GALENI sedulitas in describendis qualitatibus & Effectibus sensilibus Simplicium, utpote utilissimo Criterio Virium, iis vulgo adscriptarum. Eorum vestigiis insistens, & quantum potui ulterius ea persequens, vix unum è Simplicibus Catalogi sequentis prætermisi, quin gustu, odoratu, tactuque exploraverim, & analysi subjecerim, non equidem violentiæ ignis, crasin naturalem destruentis, sed infusioni, coctioni & admixtioni aliorum corporum, institutis experimentis plurimis a me ipso, & adjectis aliis maximi momenti à laboribus optime impensis Recentium illustrium, præcipue ET-MULLERI, WEDELII, BOERHAAVII, HOFFMANNI, JUNKERI, RAI, HERMANNI, TOURNEFORTII, CHOMELII, DE KINDER, NEUMANNI, CARTHEUSERI, FLOYERI, HILLII, LEWI-

IV P R O L E G O M E N A.

LEWISII, ALSTONI, LINNÆI, CRANTZII,
LIEUTAUDII *AUTHORUMQUE EPHEME-
RIDUM GERMANICARUM*, subnexis denique vi-
ribus insignioribus usu externo & interno.

Ilac methodo veras, & genuinas Vegetabilium vires
detegi posse arbitratur illustris *FRID. HOFFMANNUS*
in *MEDICINA SUA RATIONALI*.

In construendo Catalogo Medicamentorum simplicium,
nobis veteribusque Communium, mihi suffecit, ut, insti-
tutâ Comparatione accuratâ inter descriptiones, qualita-
tes sensiles & vires compertiores plantæ vel Medicamen-
ti cujuscunque simplicis apud Veteres, & descriptiones,
qualitates sensiles & vires compertiores ejusdem vel diversæ
denominationis apud recentes, pateret ambas esse, saltem
sermone botanico, Congeneres, etsi forsân aliquando di-
versæ speciei ejusdem generis; siquidem ulteriorem certitu-
dinis gradum attingere descriptiones mancæ Veterum non
permittunt. Est tamen aliquid prodire tenus, si non datur
ultra; & quidem approximatio sic fit longe major ad veri-
tatem, quam ubi confundendo medicamenta, prorsus genere
diversa, confunduntur quoque Vires cum infamia artis no-
stræ adhuc nimis conjecturalis, & damno ægrotantium.

Sic, dum alii laborem suum impenderint investigandis
novis

novis & inauditis viribus plantarum, &, si Deus voluerit, earum in morbis rebellibus curandis efficaciam, mihi Opus designatum videbatur, sparsa & neutiquam contemnenda testimonia Veterum ab experientia & observationibus ævorum præteritorum petita, de Viribus medicamentorum simplicium officinalium iis nobisque communium coëgisse, ab obscuritate & confusione quousque potui repurgasse & digessisse, ordine, ut spero, lectoribus magis grato, & eorum, quæ Veteres de his rebus literis mandarunt apposita hic ibi Illustratione ab Experimentis Recentiorum.

Simplicia sola in hoc examen revocavi, hunc finem mihi plerumque proponens, ut, quidnam quodque per se præstare possit, clarius pateret, Compositiones ex proposito negligens, quoniam in his è diversis simplicibus, ex quibus constarent, sæpe unum vel obscuram reddit, vel minuat, vel mutet operationem alterius.

Quum tandem multiplici experientia comprobatum sit Medicamenta simplicia longe plus præstare in curandis morbis, maxime rebellibus, quam composita, procul dubio ætas præsens recte horum plurima rejecit; & facile crediderim, ipsum GALENUM ejusque assèclas, si uno conspectu contemplati fuissent Vires Simplicium, probe collectas & digestas (quod hujus operis præcipuus est scopus.) immensis

suis laboribus in concinnandis formulis Compositorum sine artis damno pepercissent.

In enarrandis Viribus Simplicium, a Veteribus traditis, non phrasi moderna, sed, ne fallacia irreperet, sæpe ipsissimis eorum verbis usus sum; nec Gradus Caloris Galenicos hic ibi silentio præterire volui, quoniam Criterion Virium sæpe præbent non spernendum.

Notandus tamen Error Veterum in enarrandis viribus Medicamentorum Lienī dicatis, quod dolores & passiones in Latere sinistro Lienī perperam adscribebant, quum potius Stomachus & Colon intestinum sæpe eorum sedes sit, notante *FRID. HOFFMANNO* aliisque Recentibus.

Notas Salis Acidi vel Alcalini prædominantis inserui; & Experimenta, cum vitriolo Martis instituta, utpote virtutis plus minus adstringentis sæpe obscura indicia, ab aliis non notata, addidi, scil. colore atro vel purpureo in Validioribus & viridi vel fusco in debilioribus inducto.

Monendus quoque Lector quod, dum Vires Simplicium recitaverim, maxime probabiles ex veteribus & Recentibus decerpserim & uno conspectu exhibuerim, vellem ut fides sit penes auctores, neutiquam in me suscipiens earum veritatem ubique vindicare; hoc tamen utilitatis Laboris mei

spera-

sperare licet, quod, quum singulo simplici annexa sint Qualitates sensibiles & Experimenta, eorum constitutionem internam aliquatenus detegentia, judicabit Lector quousque fides adhibenda sit testimoniis sive veterum sive Recentiorum.

Denique de Viribus Medicamentorum ubique notandum, quod nunquam viribus polleant absolutis, sed relativis & certis circumstantiis limitatis, varia conditione humani corporis, ætate, temperamento, dosi &c. Sic in classe Diureticorum vix unum reperitur quod semper hanc qualitatem notabilem exerat, & quod non regimine debito adhibito Diaphoreticum fiat. Hydrargyrum Salivationem certo excitaturum nemo prudens pollicebitur, quum non raro per diuresin, diaphoresin vel & catharsin agat. Emetica & Cathartica non raro Diuretica fiunt, & Ipecacoanha parva dosi sudorifera, quin & Adstringentia aliquando cathartica fiunt, aliquando diuretica ut in Atonia seu Laxitate partium, sic de cæteris.

Quum tandem simplicia summatim distribuisssem in tres Classes, scil. 1. Nobis, Græcis, Latinis, & Arabibus Communia. 2. Dubia, de quibus dubitatur an Priscis nota fuerint nec ne. 3. Nova, scil. noviter detecta, Veteribus

&

VIII PROLEGOMENA.

& Arabibus prorsus ignota, ut in Prolegomenis, satis esse duxi in Progressu Operis literas C. D. & N. sigillatim præfigere unicuique simplici, indicantes singulum respective *COGNITUM* nobis & Veteribus, vel *DUBIUM* vel *NOVUM* esse.

CATA-

CATALOGUS SIMPLICIUM,

*A Græcis Veteribus ac Recentioribus & Arabibus eodem
 Nomine insignitorum & de quibus proinde
 Horum testimonia valent.*

A.

Abrotonum mas.
 Absinthium vulgare.
 ——— marinum.
 Acacia.
 Acetum.
 Adiantum.
 Ærugo.
 Aleca.
 Allium.
 Aloë.
 Althæa.

Alumen (a).
 Amygdalæ amaræ & dul-
 ces.
 Ambra.
 Amylum.
 Anagallis flore phœniceo.
 Androsæmum.
 Anemone.
 Anethum.
 Anisum.

Aparine.
 Argentum Vivum.
 Aristolochia.
 Artemisia.
 Arum.
 Asarum.
 Avena.
 Adeps Anserinus.
 ——— Suillus.
 Axungia.

B.

Balanus Myrepfica.
 Balaustia.
 Balsam: Judaicum.
 Berberis *Averroes*.
 Beta alba.

Beta rubra.
 ——— nigra.
 Betonica.
 Bitumen.
 Bolus armena.

Botrys ambrosioides.
 Brassica.
 Bryonia.
 Butyrum.

C.

Calx viva.
 ——— extincta.
 Camphora.
 Cannabis.
 Cantharides.

Capparis.
 Cardamomum.
 Caryophyllus aromat: A-
 rabum.
 Caseus.

Cassia fistula Arabum.
 Castoreum.
 Cepa.
 Cera alba & flava.
 Cerussa.

Chamæ-

(s) Alumen Veterum nativum fuit nostrum factitium.

Chamædrys.
 Chamæpytis.
 Chelidonium majus.
 Cicer.
 Cicutæ.
 Citria malus.
 Cochlea terr:
 Colocynthis.
 Conyza.

Corallium rubrum.
 Coriandrum.
 Cornu cervi ustum.
 Cornus.
 Costus Arabicus.
 Creta. Terra cretica *Galen.*
 Crithmum.
 Crocus.

Cucumis fylv.
 Cucurbita esculenta.
 Cuminum.
 Cupressus.
 Cyclaminus.
 Cydonia vel Cotonia mala.
 Cynoglossus.
 Cyperus rad. rotunda.

D.

Dauci Cretici Sem.
 Dictamnus Creticus.

Dipsacus.

Dracontium.

E.

Ebur.
 Elaterium.
 Elatine.
 Elleborus albus.

Elleborus niger.
 Epithymum *Dioscoridis.*
 Equisetum.
 Erigeron.

Eruca.
 Eryngium.
 Erysimum.
 Euphorbium.

F.

Faba minor nostra.
 Fel.
 Fermentum.
 Ferrum.

Ficus.
 Filix mas.
 Foeniculum.
 Fœnum græcum.

Fuligo.
 Fumaria.
 Furfur.

G.

Galanga minor.
 Galbanum.
 Galiopsis.
 Galla.

Gallium luteum.
 Gentiana.
 Glycyrrhiza, sed nostra
 dulcior.

Gramen.
 G. Ammoniacum.
 — Tragacantha.

H.

Hedera.
 Helenium *Dioscoridis.*
 Hordeum.
 Hyacinthus Anglicus *Ger.*

Hyoscyamus.
 Hypericum.
 Hypocistidis succus.

Hyssopus non Græcorum,
 nec Hebræorum, sed
Mesues.

P R O L E G O M E N A.

xi

I.

Iberis.
Ichthyocolla.

Iris.

Juniperus.

K.

Kali.

Kermes, vel Chermes Arabum.

L.

Labdanum vel Ladanum.
Lae.
Lactuca.
Lapathum.
Lapis Judaicus.

Laurus.
Lens.
Lepidium *Plinii*.
Leucoium.
Lilium aut Lirium.

Lirium Sativum.
Lithargyrus.
Lithospermum.
Lupinus.
Lyfimachia lutea.

M.

Macis Arabum.
Malva.
Malus.
Malum.
Margaritæ Arabum.
Marrubium alb. vulg. C.B.
Marrub. & Brassicum
Dioscor.
Mastiche.

Medulla.
Mel.
Mentha Angustif. spica-
ta C. B.
Mercurialis.
Mespilus.
Meum.
Miliun Sem. luteo vel
albo C. B. *Millet.*

Millepedes.
Morus & Morum.
Moschus.
Myrobalani Arabum.
Myrrha.
Myrtus comm: Italica
C. B.

N.

Narcissus.
Nasturtium.

Nuces Pistachiæ.

Nymphæa alba.

O.

Oesypus vel Oesypum.
Olea.
Oleum.

Opium.
Opopanax.
Oryza.

Ostreorum testæ.
Ovum Gallinaceum.

P.

Pæonia.
Papaver.
Pentaphyllum.
Persica malus.

Pinus sativa & sylv.
Piper alb. nigr. & long.
Pisum.
Pix liquida.

Polium.
Polygonatum.
Polygonum.
Polypodium.

Pōpu-

Populus nigra.
 Porrum.
 Portulaca.
 Prunus Gallica offic.

Prunus C. B. Pruni Da-
 mascenæ *Galen* succe-
 daneum.
 Pfyllum.

Ptarmica, quæ vel pro suc-
 cedaneo admitti potest.
 Pulegium.
 Pyrethrum.
 Pyrus.

R.

Ranunculus.
 Raphanus hort.
 Rapum.

Rosa rubra Dioscoridis,
the red. Rose.
 — Damascena Arabum.

Rubus. *The Bramble.*
 — Idæus.
 Ruta.

S.

Sabina.
 Sagapenum.
 Sal fossile.
 — marinus.
 Salix.
 Salvia.
 Sambucus.
 Santalum rubrum.
 Sapo.
 Sarcocolla.
 Satyrion.
 Scammonium.
 Scilla.
 Scordium.

Sedum maj. vulg. C. B.
 — min. vermic. acre.
 C. B.
 — luteum folio acu-
 to C. B.

Sena.
 Sepiæ Os.
 Sefeli. Ligusticum, quod
 est Sefeli offic, C. B.
 videtur esse Ligusticum
Dioscor.
 Siliqua edulis C. B. *the*
Carex tree.

Sinapi.
 Sion, Laver latinis, sion
 vel Apium palustre fol.
 obl. C. B.
 Solanum.
 Sorbus.
 Spongia.
 Staphysagria.
 Stæchas Arabica.
 Styrax calam.
 Succinum.
 Sulphur vivum seu nati-
 vum.

T.

Tamarindi.
 Terebinth. Chio & Cipro.
 Resina Veterum ex
 arbore.

Terebinthi.
 Thlaspi vel quatenus suc-
 cedaneum.
 Thymus vel Thymum.

Tithymalus.
 Tragopogon.
 Trichomanes.
 Tussilago.

V.

Verbascum.
 Vinum.
 Vini Fax.

Viola.
 Viscum. *Birdlime.*
 Ulmus.

Ustica.
 Uvæ passæ.

Z.

Zingiber.

HOMO.

H O M O N Y M A,

SALMASIO *dicta*, id est

SIMPLICIA DIVERSA,

Eodem nomine nobis Veteribusque insignita.

Arsenicum flavum, rubrum & album nostrum, ab *Arsenico* Veterum prorsus diversa sunt.

Calamus Aromaticus Veterum arundo erat, noster est Radix.

Calaminthæ secunda species *Dioscoridis*, *Nepeta* Latinis, a *Nepeta* majore Vulgare *Parkinsoni* diversi generis distinguenda.

Caryophyllus Aromaticus diversus a *Garyophyllo* *Plinii*.

Colophonia Recentiorum, a *Colophonia* Veterum prorsus diversa, sed respondet *Resinæ frictæ* Veterum.

Malabathrum, a *Malabathro* *Dioscoridis* diversum, vide *Catalogum Novorum*.

Mandragora nostra, a *Mandragora* *Dioscoridis* diversa, vide *Catal. Nov.*

Manna nostra, a *Manna* Græcorum antiquorum prorsus diversa, necnon a *Manna* *Israëlitica* vid. *Manna*.

Minium, nostrum *Red Lead*, a *Minio* *Dioscoridis* & *Plinii* diversum, quod *Cinnabaris* nativa nostra

Minium Serapionis & Recentiorum, a *Minio* *Diosc.* h. e. *Cinnabari* nativa nostra prorsus diversum. Vid. *Minium*.

Myrobalanus Arabum a *Myrobalano* antiquorum differens. Vid. *Myrobalanus*.

Nitrum Antiquorum a *Nitro*, *Salt petre* dicto, prorsus diversum. Vide *Nitrum*.

Pompholyx Veterum a *pompholyge* nostra diversa. Vide *Phompholyx* suo loco & in *Catal. Novorum*.

Quercus. Hoc nomine antiquis arbor omnis Glandifera accipitur.

Rhabarbarum officin. C. B. Rhaved Arabum, Rheum barbarum Myrepsi;
Rheum palmatum *Linnæi*. *Rhabarb.* a Rha vel Rheo *Dioscoridis* diversum.

Sandaracha Arabum; Gummi Juniperi, a sandaracha Græcorum fossili, rufa
& auripigmento simile probe discernenda.

Sal Ammoniacus Veterum species erat Salis fossilis nativi, a nostro Sale Am-
moniaco prorsus diversus. Vide *Sal Ammon.*

Schoenanthus Arabum a schoenantho Græcorum omnino discrepans.

Spodium Græcorum ab Arabum Spodio plane discernendum. Vide *Spodium*.

Thus Vulgare Officin.

Thus fœmininum (*Common Frankincense.*) a Thure, absolute dicto, seu Oli-
bano, Veterum Libano prorsus diversum. Vide *Thus* inter *Nova*.

Triticum (b).

(b) Hoc generaliter omne Frumentum, quod ex spicis tritum ac trituratione repurgatum fuerit,
significat, ut ex *Varrone* colligitur. Sed posteriores peculiari Frumenti speciei tribuunt.

SYNONYMA SEU SIMPLICIA EADEM,

*Diversis nominibus Veteribus nobisque appellata & proinde
de quibus Testimonia Veterum valent.*

Acanthus, Branca ursina.	Berberis dumetorum, Ambiberis vel
Amirberus <i>Serapionis & Avicennæ.</i>
Acorum, Calamus arom. offic. & Græ-
corum recentiorum.	Bolus Armena, Bolus Blesensis, <i>Bole of
Blois.</i>
Agrimonia, Eupatorium Veterum.	Borrago, Buglossum Veterum.
Alkekengi, Solani secundum genus <i>Dios-
coridis.</i>	Brassica, Crambe, (Caulis) Raphanus
<i>Theophrasti & Plinii.</i>
Antimonium, stibium & stimmi anti-
quorum.	Cardiaca, Alysson <i>Galenii, Aëtii & Pau-
li Aeginetæ.</i>
Asa foetida, Silphium Veterum.	Carduus Benedictus, forte Cnicus Syl-
vestris hirsutior <i>Theophr.</i>
Avellana fructus, Nux pontica.	Carica, Ficus matura, Grossus Ficus
Viridis.
Apium palustre, Elæoselinum <i>Diosco-
ridis.</i>	Carthamus, Cnicus Græcorum, Car-
thamus Arabum.
Apium Veterum, Petroselinum vulgare.	Cassia Veterum, Cinnamomum Officinale.
Aurantia malus, Citria malus, quippe
Aurantium sub Citri nomine com-
plexi sunt Veteres.	Castanæ sativæ Fructus, Nuces Eu-
boicæ Veterum.
Adeps, Axungia, Pinguedo.	Cataputia Major, Ricinus <i>Dioscoridis</i> ,
Cici arbor <i>Plinio.</i>
Albumen Ovi, Ovi candidum.	Cataputia minor, Latyris <i>Dioscoridis</i> .
Latyris major C. B. <i>Garden Spurge.</i>
Palanus myrepfica, Glans unguentaria,
Myrobalanum <i>Plinio & Aëtio.</i>	Cerasa rubra & nigra, primitus Corna,
postea mista appellatione Corna Ce-
rasa vocata.
Balsamum Judaicum, Opobalsamum.	
Balsamum a Mecha vel Arabicum.	
Bardana, Aretium <i>Dioscoridis.</i>	

Chamæmelum, Leucanthemium *Dioscoridis* C. B.

1. Cinnabaris nativa, Minium *Dioscoridis* & *Plinii*.

2. Cinnabaris *Diosc.* & *Plinii* sanguis Draconis.

3. Minium nostrum, *Red Lead*, Sanyx Veterum.

Consolida Major, Symphytum alterum *Dioscoridis*.

Cucumis fativus vulgaris. Sub hoc nomine omnia Melonum genera, Cucumeres, Citrullus & Angurias comprehendunt Veteres.

Curcuma, Cyperus Indicus *Diosc.*

Cynosbatus, Cynorrhodon *Plinii*.

Dactyli, Phœnicobalani.

Daucus offic. Pastinaca tenuifolia sylv. C. B. *Wild Carrot*; a Pastinaca sylv. Veterum diversa.

Dens leonis, Aphaca *Theophr.*

Ebulus, Chamæacte, Sambucus humilis.

Epithymum, Cuscuta recentioribus Græcis.

Fagus Latinorum, Oxya *Theophrasti*.

Ficus, Grossus, Carica. Vide *Ficus*.

Grana Cnidia, Thymelæa *Dioscor.* Cneorum *Theophr.* Mezereon *Mezues*.

Granati Cortex, Malicorium, Sion.

Gummi Juniperi, Sandaracha Arabum Vernice & Vernix.

Hordeum, Ptisana seu Hordeum cortice exutum.

Juglans, Nux Basilica seu regia *Dioscoridis* & *Galen.*

Jujubæ Majores oblongæ C. B. *Galensis*, *Plinio* & Græcis recentioribus Zizypha.

Lamium purpureum fœtidum folio subrotundo, Galioptis legitima *Dioscoridis*, C. B. *Hedge nettle*.

Lapathum aquaticum folio Cubitali, C. B. Hippolapathum *Dioscoridis*. *Great Water Dock*.

Lapathum acetosum vulg. Acetosa pratensis, C. B. *Common forrel*.

Lapis Lazuli Arabum, Cyaneus *Dioscoridis* & *Galen.* latine Cæruleus.

Laureola semper virens flore viridi, Diaphnoides *Dioscoridis*.

Leucoium luteum vulg. C. B. Cheiri Arabum.

Lumbrici terrestres, Vermes terreni *Dioscoridis*.

Lupulus mas & fœmina C. B. Volubilis species apud *Mezuen*.

Majorana vulg. C. B. Maron *Diosc.*

Marrubium nigrum fœtidum. Ballote *Dioscoridis*.

Matricaria vulg. vel fativa C. B. Parthenium.

Melissa, Melissophyllon & Apiastrum *Dioscoridis* & *Plinii*.

Melo

Melo vulg. C. B. *Musk Melon*. Melo-
pepon *Galen*; Melo *Palladii*, poste-
riorum seculorum & noster.

Mezereon Arabum, Chamelæa *Diosco-
ridis*.

Laureola. vide *Mezereon*.

Millefolium vulg. alb. C. B. *Stratiotes*
Millefolium *Dioscor*. *Stratiotes* ter-
restris *Galen*.

Nardus Celtica. { Vide *Nardus*.
—— Indica. }

Nigella, Gith *Plinii* & *Columella*. Gith
& Melanthum apud *Dioscoridem*.

Nux Moschata vel myristica Arabum,
Nux Indica *Aëtio*. vide *Nux Moschata*.

Olibanum, Thus Masculum, Libanos
Dioscoridis, Latinis Thus.

Ovi Luteum, Vitellus Ovi.

Parietaria, Helxine & Perdicium. vide
Parietaria.

Peplus, Peplis & Peplion: Species est
Tithymali. Vide suo loco.

Petroleum, Bitumen liquidum.

Petrofelinum, Apium.

Phyllitis, Lingua Cervina offic. C. B.
Harts tongue.

Palimpsesta, Pix arida.

Plumbum, Plumbum nigrum.

Polygonum. Sanguinaria. Sanguina-
lis.

Polypodium, latine Filicula.

Pompholyx Veterum, Nil vel Nihili
album, Tutia Arabum.

Prunus sylv. C. B. *the Toe or Black*
thorn. Græcis κοκκυμλα αγεια; κοκ-
κυμλα αγεια.

Raphanus hortensis, Radicula offic.
εραφης Theophrasti.

Raphanus rusticanus, Thlaspi alterum
Dioscoridis C. B.

Resinæ Recentium;

1. Colophonia, *Black Resin*, respondet
Resinæ frictæ Veterum, ab eorum
Colophonia prorsus distinctæ, quæ
liquida, e Colophone advecta, opti-
ma censebatur.

2. Resina, *White Resin*. Respondet Re-
sinæ Veterum in aqua coctæ.

3. Resina Abietina Veterum, Terebin-
thina Argentoratensis nostra.

4. Resina Laricæa Veterum, quæ Te-
rebinth. Veneta nostra.

5. Resina Pini vet. Terebinthina com-
munis nostra.

6. Resina Terebinthina vet. Terebin-
thina e Chio nostra.

Rhaponticum, Rha & Rheum *Dioscor*.
Radix Pontica *Celso*.

Rhus Obsoniorum, Rhus Græcorum,
Sumach Arabum.

Ricinus *Dioscoridis*, vide inter Synony-
ma *Cataputia* Major.

Ros marinus, Lisanotis coronaria *Dios-
coridis*.

Rubia

- Rubia tinctorum, Erythridanum *Dioscoridis. Madder.*
 Sanguis Draconis, Cinnabaris *Dioscoridis & Plinii.*
 Satureia hortensis, Thymbra. *Summer savory.*
 Satyrion, Testiculus alter.
 Scincus offic. Crocodillus terrestris *Dioscoridis & Raii. The Scinck.*
 Sebesten Arabum, Myxa Græcorum posteriorum.
 Sefeli offic. Ligusticum *Dioscoridis.*
 Siliqua edulis, Ceratia.
 Soda vel fouda. vide *Kali.*
 Stannum, Plumbum album Veterum.
 Staphysagria, Herba pedicularis.
 Stramonium, Solani manici *Dioscoridis species. Vide Stramonium.*
 Succinum, Charabe Arabum.
 Tamarindi, *εὐφώνη* Græcis recentioribus.
 Tamariscus, Myrica.
 Terebinthina, Vide *Resina* inter *Synonyma.*
 Tithymalus, Ezula vel Ezula Arabica.
 Triticum purissimum, Siligo.
 Valeriana, Phu.
 Verbena, Herba Sacra *Dioscoridis.*
 Vinca pervinca, Clematis Daphnoides.
 Vitriolum, Chalcantum, Atramentum Sutorium.
 Umbilicus Veneris, Cotyledon.
-

D U B I A,

De quibus proinde Veterum Testimonia non alleganda.

A.

Abrotonum fœm. foliis teretibus C. B.	Angelica fativa. C. B.
<i>Lavender Cotton.</i>	Anonis spinosa flore purpureo C. B.
Acetosa pratensis.	Aquilegia Sylv. C. B.
Agaricus.	Argentina, Potentilla dicta C. B.
Ageratum foliis ferratis C. B.	Asclepias flore albo C. B.
Alliaria.	Aspalathus, Lignum Rhodium quibus-
Alfene Media C. B.	dam.
Anchusa foliis phœniceis C. B.	

B.

Bdellium.	Blitum album majus C. B.
Behen album & rubrum.	Bulbocastanum majus folio Apii C. B.
Benzoinum.	

C.

Calendula. Caltha vulg. C. B.	Cichoreum.
Caprifolium. <i>Woodbine.</i>	Cinara hort. aculeata & non acul. C. B.
Cardamine, Grana Paradisi, Melegneta	<i>Garden Artichok.</i>
C. B.	Convolvulus major & minor.
Caryophyllata vulg. C. B.	Cotula fœt. Chamæm. fœt. C. B.
Centaurium minus C. B.	Cubebæ.
Chærophyllum fativ. C. B.	

D. & E.

Dens Leonis latiore folio C. B. Apha-	<i>nus</i> utramque confundit.
ca <i>Theoph.</i> , qui inter olera ponit; non	Dulcamara.
vero Aphaca <i>Diosc.</i> aut <i>Galen.</i> <i>Pli-</i>	Endyvia, Intybus fativa latif. C. B.

*** 2

F.

XX PROLEGOMENA

F.

Filix foemina.
Filipendula vulg.

Fragaria.
Fraxinus (c).

G.

Genista angulosa & scoparia C. B.
Grossularia spinosa C. B. *the Gooseberry bush.*

Gummi Anime.
—— Lacca.

H. & I.

Haematites lapis. *Bloodstone.*
Hedera terrestris vulg. C. B.
Hepatica;
1. Lichen, seu Hepatica vulg. *Raii Hist Liverwort.*
2. Lichen petraeus latifolius, five Hepatica fontana C. B. *Stur Liverwort (d).*

Hermodactylus.
Hippofelinum *Theophrasti*, vel Smyr-
nium *Dioscoridis* C. B. *Alexanders.*
Horminum, selarea dictum, C. B.
Jasminum vulgatius flore albo C. B.

L.

Lavendula angustifolia C. B.
Levisticum. Ligusticum vulgare Apii
folio C. B. *Lovage.*
Lichen. vide *Hepatica.*
Lignum Rhodium.

Ligusticum germanicum C. B. *Privet.*
Lilium convall. album C. B.
Linaria vulg. lutea C. B.
Lingua cervina. Vide *Phyllitis.*
Linum sylv. Catharticum *Ger.*

M.

1. Marum fampuchus, five Marum,
Mastichen redolens C. B.
2. Marum Syriacum *Hort. Lugd. Bat.*
Majorana Syriaca vel Cretica C. B.
Vide *Majorana* in *Catal Synonymorum.*

Melilotus. Trifolium odoratum vel
Melilotus vulg. J. B. *Common Me-
lilot.*
Menthastrium offic. Mentha sylv. folio
latiore C. B. *Horse mint.*

N.

(c) Traditur a *Dioscoride*, ligni ramenta scobemque pota perniciem asferre, & a *Plinio* Folia jumentis esse mortifera; sed ab ipso forte Taxus cum Fraxino confunditur: nam apud nos ha-
jus Folia pro boum pabulo reponuntur.

(d) Non liquet, alterutrum horum esse Veterum Lichenem: *Dioscorides* enim Licheni tribuit
Vim inflammationes arcendi, & oris ac linguae defluxiones inhibendi: *Aetius*, *Paulus* ac *Ori-
basius* vim exterforiam & moderate refrigerantem; nostri vero Folia odorata sunt, saporis ama-
ricantis, aliquantulum aromatici, praesertim prima species: secunda dictis qualitatibus paulo infe-
rior est. Hinc, bene notante *Dillenio*, patet, quid de vi refrigeratoria sit sentiendum.

N.

Napus dulcis fativus C. B. *Naven gentle.* Nymphæa major lutea.
Nepeta. Mentha Cataria vulg. & major C. B.

O.

Origanum fylv. Cunita bubula *Plinii* Orobis Siliquis articulatis femine major C. B. *Wild Marjoram.* Eryum. *Bitter Vetch.*

P. & R.

Paralyfis. Verbasculum Pratenfe odoratum C. B. *Cowslips..* Plantago major angustifolia C. B. *Ribwort Plaintain.*
Pastinaca Sativa latifolia C. B. *Common garden Parsnip.* Polygala. *Milkwort (e).*
Piper Indicum. Capsici Siliqua. Piper Primula Veris. Verbasculum fylv. majus singulari flore C. B. *Primrose.*
Indicum Vulgatissimum C. B. *Guiney Pepper.* Prunella Major folio non dissecto C. B. *Self-heal.*
Fityula *Dioscoridis.* Ribes offic. C. B. *Ribesia. Red currents.*
Plantago latifolia sinuata C. B. *Great Plaintain or Waybread.*

S. & T.

Santonicum Semen. *Wormseed* Serpyllum vulg. minus C. B. *Mother of Thyme.*
1. Saxifraga rotunda: folia alba C. B. *White Saxifrage.* Sefamum offic. & C. B. *Oily purging Grain.*
2. Saxifraga vulg. offic. Sefeli pratense. Silaus forte *Plinio* C. B. *Meadow Saxifrage.* Sifarum Germanorum C. B. *Skirret.*
Scabiosa offic. Scabiosa pratensis hirsuta, quæ officinarum C. B. *Scabious.* Spatula foetida. Iris, quam Xyrin vocant. Gladiolus foetidus C. B. *Stinking Gladwyn.*
1. Scrophularia nodosa foetida C. B. *Figwort.* Tanacetum vulg. luteum C. B.
2. Scrophularia aquatica major C. B. *Water Betony.* Terra Lemnia.
Turpethum.

U. V. Z.

(e) Tam paucæ eius, tum a *Dioscoride* tum etiam a *Plinio*, traduntur Notæ, ut admodum difficile sit discernere, quæ Planta nobis hodie sese offerat, cui Polygalæ nomen recte competere possit.

U. V. Z.

<p>1. <i>Vaccinia nigra</i> Ger. <i>Hibernice Fra-</i>
 <i>ghan.</i> <i>Vitis Idæa</i> foliis subrotundis,
 non crenatis, fructu nigricante C. B.
 <i>Black Whorts or Worthle berries, or</i>
 <i>Bilberries.</i></p> <p>2. <i>Vaccinia palustris</i> Ger. <i>Vitis Idæa</i>
 <i>palustris</i> C. B. <i>Marsh Whortle ber-</i>
 <i>ries, moss berries or Moor berries or</i>
 <i>Bogberries.</i></p> | <p><i>Veronica</i> mas <i>supina & vulgatissima</i>
 C. B. <i>Male Speedwell or Fluellin.</i></p> <p><i>Vipera</i> officin. <i>The adder.</i></p> <p><i>Virga aurea angustifolia minus ferrata</i>
 C. B. <i>Golden Rod.</i></p> <p><i>Ulmaria.</i> <i>Barba capræ floribus compa-</i>
 <i>ctis</i> C. B. <i>Meadon Sweet.</i></p> <p><i>Zedoaria.</i></p> |
|--|--|
-

N O V A,

De quibus Recentiorum Testimonia sola alleganda.

A.

Abies.
 Acetofella feu Lujula.
 Alchimilla.
 Alnus nigra baccifera.
 Antimonium.
 Argentum vivum.

Arfenicum flavum, rubrum & album
 nostrum (f).
 Asparagus fativa.
 Atriplex Fœtida. C. B.
 Aurantia malus. Aurantia major C. B.
 Auricula Judæ, vide *Fungus*.

B.

Balsamum Copaiva.
 ——— Peruvianum.
 ——— Tolutanum.
 Basilicum sive Ocymum vulg. C. B.
 Bellis Sylv. major & minor.

Borax, Tincar (g).
 Bugula, consolida Media pratensis cæ-
 rulea C. B.
 Buxus arborefcens. C. B.

C.

Calamintha aquatica sive Mentha ar-
 venfis Verricillata J. B.
 Cancrorum Chelæ.
 ——— Oculi.
 Canella alba, falso Cortex Winteranus
 dicta.
 Caranna Gummi.
 Caryophyllus ruber, Caryophyllus alti-
 lis major C. B.

Casumunar.
 Cineres clavellati.
 ——— Russici.
 Cinnabaris factitia.
 Coccinella.
 Cochlearia folio subrotundo C. B.
 Contrajerva vel Drakena.
 Corallina J. B.

Coral.

(f) Vix ultra duo secula innotuere. Cobaltum est sola minera, unde consciuntur.

(g) Vox *Tincar* est Arabica, & dicitur significare speciem Nitri, in auro ferruminando usur-
 pati. Verosimile est, hoc de nostro Borace intelligi, quæ externa facie, & aliter, similis est Ni-
 tro cujusque usus præcipuus est auri ferruminatio, & ab hoc ejus effectû, ab Arabibus de suo
Tincar relato, Græci recentiores id confuderant cum Chrysocolia, cum qua in nulla alia re con-
 venit, quam ferruminatione auri. Chrysocolia enim *Dioscoridis* est minera Cupri terræ, *Terra*
verte dicta, conveniens.

Corallium album.

Cortex peruvianus.

— Winteranus: vide *Canella alba*.

Cucurbitæ semen.

Cyanus Segetum C. B.

Cydoniorum Semen.

Cyperus Odoratus radice longa, seu

Cyperus offic. C. B.

E. F.

Eleterii vel Eleutherii Cortex five Ca-
scarilla.

Eupatorium Cannabinum.

Euphrasia offic. C. B.

Fungus membranaceus, auriculam refe-
rens, five sambucinus.

G.

Gambogia.

Geranium Robertianum C. B.

— — Cicutæ folio Moschatum C. B.

Ginseng radix & Nenzin.

Guajacum, Lignum vitæ vel Indicum.

Gum Copal.

— Elemi.

— Lacca, five Jujuba Indica *Raii*,
Hist.

I.

Jacobæa vulg. laciniata C. B.

Jalapii radix.

Imperatoria major C. B.

Ipecacoanha.

L.

Lac ebutyratum.

Lamium album non foetens folio ob-
longo C. B.

Lapis Bezoar Orientalis.

— Calaminaris, ochra Zinci.

— Hæmatites.

— Iibernicus, Ardesia Hibernica,
seu Tegula hibernica pharm. Paris.Lichen cinereus terrestris *Raii*.

Lignum tinctile Campechense.

Limonia malus. Sive malus Limonia
acida C. B.

Liquidambra.

Lujula vide Acetosella.

M.

Malabathrum folium, five Folium Indi-
cum. Folium Cinnamomi, vel Ca-nellæ Malavaricæ & Javanensis C. B.
Mandragora fructu rotundo.

Mechoacanna alba.

Mentha Piperis sapore, spicis breviori-
bus, foliis Menthæ fuscæ, sapore
fervido Piperis, *Raii Synops.*

N. & O.

N. & O.

Nicotiana Major latifolia.

Ophioglossum vulgatum. C. B.

P.

Pareira brava pharm. Edinb. Radix
Convolvuli Braziliani flore Octopeta-
lo monococci. *Raii Hist.*

Pimpinella Saxifraga.

Piper Jamaicense. Pimenta pharm. Lond.

Pix Burgundica.

Polygala (unde Seneca;) caule simpli-
ci erecto, foliis ovato lanceolatis al-
ternis integerrimis, racemo termina-
trice erecto Floræ virginicæ, *Hill.*
Mat. Med.

Pompholyx nostra.

Pruni sylv. Flores.

R. & S.

Rosa.

Saccharum.

Sal Ammoniacus vulgo dictus.

— Catharticus amarus.

Salvia agrestis, five scordium alterum.

Sanicula offic. C. B.

Saponaria major lævis C. B.

Sarsaparillæ rad. Smilax aspera Peru-
viana, five salsa parilla C. B.Sassafras radix ejusque cortex Arboris
e Florida ficulneo folio, C. B.

Scorzonera latifolia Sinuata. C. B.

Secale hybernum vel majus.

Serpentaria Virginiana offic.

Serpillum citratum *Ger. emac.*

Simaruba pharm. Edinb.

Sperma Ceti.

Spina alba. Mespilus Apii folio sylv.
spinosa five oxycantha. C. B.Spina cervina. Rhamnus Catharticus.
C. B.

Spiritus Vinosus seu Aqua Vitæ.

Succisa, Scabiosa radice succisa flore
globoso *Raii Synops.*

T.

Tacamahacca.

Tartarum album & rubrum.

Terra Japonica. Catechu.

Tormentilla sylv. C. B.

Trifolium palustre C. B.

Thus vulgare offic. quibusdam Thus
fœmina. Resina sicca Pini sylv.
C. B.

Tea.

Tutia.

V. & Z.

Vitriolum album.

Zibethum.

* * * *

MEDI-

M E D I C A M E N T A V E T E R U M O B S O L E T A I N S I G N I O R A.

Hæc hodie pro parte prorsus ignota sunt; pro parte hodie parari possunt. Multorum quoque damnum a succedaneis suppleri potest, cum alia digna sint quæ in usum revocentur.

AERIS FLOS apud *Hippocratem* illiniebatur in tumore tonsillæ cum gurgulionis inflammatione & comburebatur pro corrosivum.

Interne diu ante *Hippocratem*, ut purgans, usurpabatur. Vide ejus præparationem apud *Dioscoridem* & *Hill*. in Mat. Med.

AERIS SQUAMMA ad purgandos hydropicos apud *Hippocratem* in usu venit. In Ulceribus dyssepuloticis usurpata est ab *Asclepiade* altero, ut lenissima ex adurentibus.

AES USTUM. Vide *Dioscoridem* & *Hill* libro allegato. Horum Medicamentorum Vicem usu externo hodie supplet Ærugo.

AMOMUM veterum quid fuerit latet; nostrum saltem nil cum eo commune habet.

ARSENICON. *Arrhenicon.* *Arsenicum*, sulphure & lapide spathoso & micaceo mineralisatum, minera flavescens. *Auripigmentum* Arsenicum fuit *Dioscoridis* & *Plinii*: vide *Walerii Mineral*. Hoc solum veteribus cognitum fuit usu tum externo, fumo ejus in os recepto in morbis pulmonum, tum interno. Inde paratur

Sandaracha, quæ fit liquefaciendo auripigmentum, donec rubrum fiat, a nostro Arsenico factitio rubro prorsus diversum, adhibita fuit a veteribus, non tantum vapore, ut Auripigmentum, sed & in pulvere & linctu.

BULBUS. Hoc nomen simpliciter apud antiquos frequentissime occurrit, nulla addita descriptione. *Celsus*, lib. 2, innuit, Bulbos vocari omnia Olera capitata, vel quorum radices esui dantur. Omnes quoque radices rotundæ & tunicatæ, ut Lili, Croci, Squillæ, aliæque similes, apud *Dioscoridem* *βάλανος* dicuntur.

BUTY-

BUTYRI FULIGO facile paratur ut apud *Dioscoridem*. Vim possidet in morbis oculorum exsiccandi & adstringendi : fluxiones vero cohibet & ulcera celeriter ad cicatricem perducit.

CADMIA. Veterum nativa erat minera Cupri, sed hæc non erat Cadmia, cuius vires in Medicina præcipue celebrabant: hæc enim factitia erat ex ære, in officinis ærariis reperta; hujusque tres species distinguebant, scil. *Capnites*, *Botrytes* & *Placites*, in nostris officinis incognitas, nec viribus æquales Tutie nostræ. Vide *Hill Mat. Med.* & *Tutia*, suo loco.

CHRYSOCOLLA, Anthore *Dioscoride*, purgat cicatrices, excrescentem carnem coerces, adstringit, purgat, excalfacit & modice pus mordendo exest. Inter medicamenta numeratur, quæ vomitiones concitant, ac necem inferre possunt. Convenit inter recentes, antiquorum Chrysocollam fuisse mineram Cupri, & convenire cum terra, *Terre verte* dicta, quæ Ochra viridis aliquibus nuncupatur, Cum Borace vero errore confunditur, nam cum eo in nulla alia re convenit, quam in ferruminando auro.

CHALCITIS. Lapis atramentarius ruber *Walerii Mineral.*, est Minera Vitrioli & Cupri, hodie cognita. Datur a Turcis in hæmorrhagiis cum eventu felici, ut olim apud Romanos, sed non apud antiquos Græcos. *Hill* libr. cit.

CALAMUS ODORATUS Arundo erat, non Radix, & proinde a nostro Calamo aromatico diversus.

CIMOLIA ALBA magno pretio fuit apud antiquos. *Tournefortio* videtur esse Creta alba, in Insula Cimolo, *Argentiere* dicta, reperta, cum spiritu salis fermentans. Proinde non est Argilla, *Tobacco pipeclay* nobis dicta, sed marga alba ponderosa friabilis. *Hill Hist. of Fossils*. Inservit incolis ad dealbanda lintea, cujus usus quoque meminit *Plinius*.

CNEORUM Hippocrati, qui eo utitur ad pituitam & bilem purgandam. Est remedium e Thymelæa vel Chamælea extractum, secundum *Le Clerc*. vide *Grana Cnidia* suo loco.

DIAPHRYGES est perfecti aëris veluti fax subsidens & cohærens imæ fornacum parti. Modice & adstringit & acris est ut æs ustum. Vehementer siccat, unde Ulceribus pertinacibus mire prodest. *Gorræus* Definit. Med.

LYCIUM succus est, coctione expressus ex arbore spinosa, fructu amaro, cum amaritudine adstringens, vim habens abstergendi & contrahendi.

Et si non fatis liquet, *Lycium* esse Terram Japonicam nostram, hæc tamen, sine magno errore, pro ejus succedaneo admitti potest.

LACTUCA MARINA est *Tithymalus marinus*, cujus Lactis gutta, pani commista, copiose purgabat.

LANA SUCCIDA vid. *Oesypus* suo loco.

MAZA Hippocratis parabatur ex farina hordei tosta, humore aliquo conspersa: plebeius ac vulgaris cibus erat.

MOLYBDÆNA duplex erat, nativa & factitia; hæc est species *Lithargyrii*.

MELANTERIA. Lapis atramentarius niger *Walerii*, Minera est Vitrioli Ferri & Cupri, Ferri autem plus quam Cupri, ab antiquis in emeticis usurpata & hodie cognita.

MISY, Lapis atramentarius flavus *Walerii*, minera Vitrioli Ferri solius & hodie reperta.

MEL ÆREUM & ROSCIDUM. De his vid. *Manna* suo loco.

OXYGALA. Lac acetosum vel Lac acidum Veterum.

PEPLUS vel **PEPLIUM.** Species *Tithymali*.

POLENTA in genere significat quamlibet Farinam.

SORY. Rusma recentium. Lapis atramentosus gryseus *Walerii* & *Hill hist. of Fossils*.

TERRA ERETRIA Plinii, Dioscoridis, & Galeni. Bolus alcalina subcinerea, quæ Terra Eretria Authorum. Vid. *Hill, Mendez da Costa, & Dale*. Effoditur in insula *Negropont*: usta albedinem insignem, duritiem & saporem acrem acquirit. Ab omnibus aliis Terris distinguitur, relinquendo colorem subcæruleum, si madefiat & trahatur super laminam Orichalci aut Cupri, quod fit a sale alcalino, cui proprium est, tincturam cæruleam a Cupro extrahere. Veteres multam operam impendebant præparandæ huic terræ in usum, ut apud *Dioscoridem* videre licet; fere ut nos, lævigando, paramus pulveres testaceos. Extergendi vim valentem possidet, sed citra morsum, maxime si lota sit.

TERRA

TERRA SELENUSIA, Steinomarga, seu Lithomarga, Agaricus mineralis vel saxatilis. Fungus petræus & Lac Lunæ *Agricolæ* & *Gesneri*. Apud nos admodum frequens est & acidorum absorbens insigne, de qua hæc Veteres: „ Ab-
 „ sterforiam facultatem valde moderatam obtiner, quamobrem mulieres quædam
 „ pro Smegmatis defrictoriis in facie utuntur. Efficaciter stringit, sanguinis ex-
 „ creationes sistens: ulcera quoque incarnat, maxime quæ in summa cute confi-
 „ stunt & magis igne ambusta, utpote citra morsum exsicicans, neque manifeste
 „ exsiccans aut refrigerans.

MEDICAMENTA ARABIBUS VEL ET GRÆCIS
RECENTIORIBUS USURPATA ET VE-
TERIBUS INCOGNITA.

Ambra grysea.
Bezoar.
Berberis.
Camphora.
Caryophylla arom.
Cheiri.
Cassia fistula.
Galanga.
Hyssopus.
Kermes.
Lapis Lazuli.

Lavendula.
Macis.
Manna.
Trangabin.
Margaritæ.
Mezeræon.
Moschus.
Myrobalani.
Nux Moschata.
Nymphæa.
Rhabarbarum.

Opium.
Saccharum.
Sandaracha Arab.
Santalum rubrum.
Sebelten.
Sena.
Tamarindi.
Volubilis vel Lupus Sali-
ctarius.
Zedoaria.

E X A M E R I C A V E N I U N T.

Balsamum Capivi.
——— Peruvianum.
——— Tolutanum.
Canella alba vel Cortex Winteranus.
Coccinella.
Contrayerva.
Cortex peruvianus.
Eleutheriæ Cortex.
Gambogia (ab utraque India).
G. Elemi vulgare.
——— Guajacum.

Jalappa.
Ipecacoanha.
Lignum tinctile Campechienze.
Nicotiana.
Petrolæum Barbadiense.
Piper Jamaicense.
——— Indicum vel Capsicum.
Sarsaparilla.
Sassafras.
Serpentaria Virginiana.

MATERIES MEDICA

SIVE DE

MEDICAMENTORUM SIMPLICIUM FACULTATIBUS.

N. 1. *ABIES* conis sursum spectantibus sive mas. C. B. *The Silver Firr.*

2. *PICEA* major prima, sive *Abies rubra* C. B. *The Pitch Tree or Common Firr.*

Nec *Galenus*, nec *Dioscorides* hujus arboris meminerunt.

Folia subamara, austera, subacida, terebinthinacei odoris & saporis: tenera viridia magis acida.

Decoctum eorum fit coloris saturate viridis addendo Vitriolum viride, in altero Experimento subnigrum.

Lignum quoque nigrum fiebat, adspargendo Solutionem residui Aquæ cujusdam Vitriolicæ. Hinc forte Rasuræ hujus ligni non secus quam Guaiaci in medicinalem usum admitti possunt, & si *Hofmanno* fides, decoctum Summitatum omnibus decoctis, ex lignis exoticis paratis, ratione virtutis præferendum est in Scorbuto & Arthritide vaga.

Cortex quoque saporis est subamari, austeri & terebinthinacei odoris & saporis, ususque est præcipue externi in ulceribus & ambustis.

E Conis semimaturis Oleum seu magma oleosum viscidum in molendinis, instar feminis Lini, exprimitur, & inde destillatione prodit Oleum clarum, a vulgari Spiritu Terebinthinæ nihil differens.

Nuclei debiliores faginarum more inebriant. Vide *Fagus* infra.

Conorum suffitus præstantissimum est in Tenesmo remedium.

3. *PINUS*, *Scotch Firr* dicta, saporem suum impertit Lacti & Butyro vaccarum, summitates ejus esitantium.

C. *ABROTONUM* mas angustifolium majus C. B. *Southernwood.*

Jucundi est odoris cum gravitate quadam; gustus amari, paucissimæ acerbitalis particeps, secus quam Absinthium, unde Abrotonum inimicum est Stomacho, gratum vero & amicum Absinthium.

A

Si

M A T E R I E S M E D I C A.

Si comam cum floribus contusam ulceri parvo illinias, mordax & irritans videbitur: five Abrotono, in oleo macerato, caput voles aut ventrem perfundere, admodum calefacere reperies. Rigore prehensis ex Oleo utiliter illinitur. Efficacissimum contra ea, quorum veneno tremores & frigus accidunt, ut scorpionum & phalangiorum.

Discutit pannos si cum farinis hordeaceis crudis tritum decoctumque sit.

Decoctum potum aut per clysterem infusum lumbricos occidit melius quam Absinthium.

Ufus est foliorum & seminis: major autem seminis ad excalfaciendum vis, quod fervefactum seu crudum tritum, & ex aqua potum orthopnoæ, ruptis, convulsis, ischiadicis doloribus & mensibus commorantibus, auxiliatur. In cordis strangulatione exhiberi jubet *Hippocrates*.

NOTÆ. Infusum coloris fit viridescentis nigri si Vitriolum Martis addatur.

Infusum, Vino vel Cerevisiæ additum, hæc longe magis inebriantia reddit.

Recens contritum fugillationibus subvenit.

Ob vim suam anthelminticam a Veteribus *ελμινθότονον* & ab Hispanis hodie *Herba Lumbricorum* appellatur, & usurpatur in pueris contra vermes in sacculis abdomini impositis.

Laudatur & in cachexia, ictero, chlorosi, & in febribus intermittentibus pertinacibus, pulvere dato ad ʒj.

Decoctum summatum in Vino vel Aqua Asthmatis & Tussi succurrit, lentosque humores renum, matricis & vesicæ incidit.

D. *ABROTONUM* fœmina foliis teretibus C. B. *Chamæcyparissus*.
Lavender cotton.

Quænam planta sit non convenit inter antiquos.

Magis temperatum & minus acre quam mas; adstrictionis autem aliqualis particeps esse indicat color decocti fuscus post additum tantillum Vitrioli Martis.

C. *ABSINTHIUM* vulgare majus I. B. *Common Wormwood*.

Bathypicron dictum ab amarissimo sapore: porro acre est & quam maxime adstringit, unde, tametsi Succus ventriculo inimicus sit, vinum ex eo paratum stomachum roborat, quo vino in Propontide utuntur, cum febris carent, alioquin æstate propinant, corporibus bonam valetudinem præstare existimantes.

Somnos allicit olfactum, aut inscio sub capite positum. Pecora pinguescunt Absinthio Pontico.

Vulnera recentia, priusquam aqua tangantur, impositum sanat, præterea

capitis ulcera curat & pruritus. Urinam ciet, alvum lenit, menses trahit, seu potum seu cum melle appositum.

Vim habet calfaciendi, adstringendi, concoctiones adjuvandi, biliosaque detrahendi, quæ stomacho & Alvo inhæserunt. Crapulam in potu præsumptum arcet. Valet & adversus inflationes itemque ad discutiendos ventris & stomachi dolores cum seseli aut nardo Celtico potum. Appetitum excitat. Ventris animalia pellit. Sanat arquatos, si dilutum decoctumve quotidie tribus cyathis haustum sumatur.

Ufu externo detergens, antisepticum, resolvens.

Anginæ eo cum melle & nitro perunguntur & epinyctides ex aqua: contra sugillata cum melle: contra hebetes oculos aquososque sanguinis humores, quos Græci ichores vocant & destillantes aures eodem modo. Aurium dentiumque dolores Absinthii decoctum vaporis sui suffitu lenit. Decoctum in passo contra Epiphoras forma emplastrum adhibetur. Imponitur & hypochondriis hepaticque, diurno dolore infestatis, tritum cum cerato cyprino, stomacho autem longa valetudine laboranti cum rosaceo. Admistis ficubus, nitro & liliaceis farinis, hydrophicis lienosisque convenit: contra fungorum strangulationes convenienter ex aceto bibitur.

Inpersum arcis vestes a tinearum injuria vindicat: culices ex Oleo perunctum abigit & a corpore arcet: atramentum librarium diluto ejus temperatum literas a murium erosione tuetur.

NOTÆ. Odor Absinthii validus est, aromaticus, penetrans, sapor amarissimus, acris, calidus: inter tractandum manus meæ pruriebant. Acrimonia hæc volatilis est, & inter destillandum perit.

Vim adstringentem, non immerito a Veteribus Absinthio tributam, possidere patet exinde, quod Infusum foliorum, addito tantillo Vitrioli viridis, fusco nigrum evasit & deposuit sedimentum viride.

Æstate cerevisiæ acescenti immistum aciditatem frangit & domat (*).

Aceto decocto Absinthii admixto, perit aciditas prioris & amaritudo posterioris.

Absinthio pastæ oves carnes reddunt vix gustandas.

Extrinfecus arcet vigilias temporibus ac plantis pedum impositum.

Succus herbæ recentis purgat magna dosi sumptus & ab aliquibus laudatur ad hydropicorum aquas expellendas.

In omni morbo ubi deficit Bilis, aut hæc lentore & inertia peccat, summi
usus

(*) Nimia vero quantitate ingesta talis cerevisia, capitis dolores creat, cum juxta *Wefferum* cerebro & nervis inimicum sit absinthium.

M A T E R I E S M E D I C A.

Si comam cum floribus contusam ulceri parvo illinias, mordax & irritans videbitur: sive Abrotono, in oleo macerato, caput voles aut ventrem perfundere, admodum calefacere reperiēs. Rigore prehensis ex Oleo utiliter illinitur. Efficacissimum contra ea, quorum veneno tremores & frigus accidunt, ut scorpionum & phalangiorum.

Discutit pannos si cum farinis hordeaceis crudis tritum decoctumque sit.

Decoctum potum aut per clysterem infusum lumbricos occidit melius quam Absinthium.

Usus est foliorum & seminis: major autem seminis ad excalfaciendum vis, quod fervefactum seu crudum tritum, & ex aqua potum orthopnoæ, ruptis, convulsis, ischiadicis doloribus & mensibus commorantibus, auxiliatur. In cordis strangulatione exhiberi jubet *Hippocrates*.

NOTÆ. Infusum coloris fit viridescens nigri si Vitriolum Martis addatur.

Infusum, Vino vel Cerevisiæ additum, hæc longe magis inebriantia reddit.

Recens contritum fugillationibus subvenit.

Ob vim suam anthelminticam a Veteribus *ελμινθοεστανη* & ab Hispanis hodie *Herba Lumbricorum* appellatur, & usurpatur in pueris contra vermes in sacculis abdomini impositis.

Laudatur & in cachexia, ictero, chlorosi, & in febribus intermittentibus pertinacibus, pulvere dato ad ʒj.

Decoctum summatum in Vino vel Aqua Asthmatis & Tussi succurrit, lentosque humores renum, matricis & vesicæ incidit.

D. *ABROTONUM* fœmina foliis teretibus C. B. *Chamæcyparissus*.
Lavender cotton.

Quænam planta sit non convenit inter antiquos.

Magis temperatum & minus acre quam mas; adstrictionis autem aliqualis particeps esse indicat color decocti fuscus post additum tantillum Vitrioli Martis.

C. *ABSINTHIUM* vulgare majus I. B. *Common Wormwood*.

Bathypicron dictum ab amarissimo sapore: porro acre est & quam maxime adstringit, unde, tametsi Succus ventriculo inimicus sit, vinum ex eo paratum stomachum roborat, quo vino in Propontide utuntur, cum febris calet, alioquin æstate propinant, corporibus bonam valetudinem præstare existimantes.

Somnos allicit olfactum, aut inscio sub capite positum. Pecora pinguescunt Absinthio Pontico.

Vulnera recentia, priusquam aqua tangantur, impositum sanat, præterea

capitis ulcera curat & pruritus. Urinam ciet, alvum lenit, menses trahit, seu potum seu cum melle appositum.

Vim habet calfaciendi, adstringendi, concoctiones adjuvandi, biliosaque detrahendi, quæ stomacho & Alvo inhæserunt. Crapulam in potu præsumptum arcet. Valet & adversus inflationes itemque ad discutiendos ventris & stomachi dolores cum seseli aut nardo Celtico potum. Appetitum excitat. Ventris animalia pellit. Sanat arquatos, si dilutum decoctumve quotidie tribus cyathis haustum fumatur.

Uso externo detergens, antisepticum, resolvens.

Anginæ eo cum melle & nitro perunguntur & epinyctides ex aqua: contra fugillata cum melle: contra hebetes oculos aquososque sanguinis humores, quos Græci ichores vocant & destillantes aures eodem modo. Aurium dentiumque dolores Absinthii decoctum vaporis sui suffitu lenit. Decoctum in passo contra Epiphoras forma emplastrum adhibetur. Imponitur & hypochondriis hepaticæ, diuturno dolore infestatis, tritum cum cerato cyprino, stomacho autem longa valetudine laboranti cum rosaceo. Admittis ficibus, nitro & loliaceis farinis, hydrophicis lienosisque convenit: contra fungorum strangulationes convenienter ex aceto bibitur.

Insersum arcis vestes a tinearum injuria vindicat: culices ex Oleo perunctum abigit & a corpore arcet: atramentum librarium diluto ejus temperatum literas a murium erosione tuetur.

NOTÆ. Odor Absinthii validus est, aromaticus, penetrans, sapor amarissimus, acris, calidus: inter tractandum manus meæ pruriebant. Acrimonia hæc volatilis est, & inter destillandum perit.

Vim adstringentem, non immerito a Veteribus Absinthio tributam, possidere patet exinde, quod Infusum foliorum, addito tantillo Vitrioli viridis, fusco nigrum evasit & deposuit sedimentum viride.

Æstate cerevisiæ acescenti immistum aciditatem frangit & domat (*).

Aceto decocto Absinthii admixto, perit aciditas prioris & amaritudo posterioris.

Absinthio pastæ oves carnes reddunt vix gustandas.

Extrinfecus arcet vigilias temporibus ac plantis pedum impositum.

Succus herbæ recentis purgat magna dosi sumptus & ab aliquibus laudatur ad hydropicorum aquas expellendas.

In omni morbo ubi deficit Bilis, aut hæc lentore & inertia peccat, summi
usus

(*) Nimia vero quantitate ingesta talis cerevisia, capitis dolores creat, cum juxta Weesperum cerebro & nervis inimicum sit absinthium.

4 M A T E R I E S M E D I C A.

usus est; & optimum est remedium contra obesitatem. An pecora ab ejus pastu, eorum vermes necando, pinguescunt?

In Febribus præcipue Tertianis convenit: Obstructiones referat, & inde natos affectus tollit, ut Icterus, Hydropem, &c.

C. ABSINTHIUM MARINUM. Absinthium Seriphium Belgicum C. B. *Sea Wormwood.*

Subamarum est & graveolens, cum amaritudine falsedinem quandam præ ferens. Ascarides teretesque lumbricos enecat, leviter simul & semel alvum subducens. Pecora hoc maxime pabulo pinguescunt.

C. ACACIA Germanica vulgo, scil. Succus inspissatus fructus Pruni sylv. C. B. quam pro vera Acacia minimo errore usurpamus.

Vim habet adstrictoriam & refrigerantem.

Convenit in oculorum affectibus, erysipelate, herpete, pernionibus, pterygiis & oris ulceribus, quin & procidentes oculos in integrum restituit, fluxum muliebrem sistit, ac ipsius etiam vulvæ procidentias reprimat, tum potus, tum etiam infusus. Succus lotus imbecillior & minus mordax redditur: hinc ad oculorum medicamenta cum aqua tritus, effuso identidem quod in fummo concreverat, donec pura superflet aqua, atque ita in pastillos cogitur.

NOTÆ. Acacia vera, vel Succedaneum ejus, Succus inspissatus Pruni sylvestris saporis est acidi, acerbi: salivam elicit masticata. Fructus, ut Mespili, quando gelu fuerint constricti, esui apti fiunt, & ex iis in Germania paratur vinum.

Acrimoniam acidam lotionem deponit, unde sic parata a veteribus inter ocularia medicamenta locum habuit.

Vetus succus minus acidus, unde ejus infusum in aqua nigrescebat addito Vitrioli viridi, secus quam in recenti, ubi Acidum prædominans hunc effectum prohibere videtur.

Solvitur in Aqua, non in Spiritu Vini rectificato, notante Lewis; secus quam Terra Japonica, Hypocistis & alia vegetabilia adstringentia, quæ æque in spiritu Vini ac in aqua solvuntur.

D. ACETOSA pratensis C. B. *Sorrel.*

Forte Lapathum quartum *Dioscoridis*, Oxalis alias dictum: sed hoc non usque adeo manifestum est, ut vires ex *Dioscoride* allegarentur.

NOTÆ. Folia saporis acidi sunt, subadstringentis: In sicca perit aciditas; Succus tamen non effervescebat cum Alkali.

Dé.

Decoctum acidum est subadstringens, & cum Vitriolo viridi viridescit.

Aqua destillata insipida est.

Ejus Extractum quasi fabulosum sentitur sub dentibus a sale.

Calculi in succo partim solvebantur.

Contusa & butyro admixta, vel sub Cineribus in proprio humore cocta, ad maturandos abscessus laudatur, & ad tumores cysticos recentes resolvendos.

In pulvem contusa, affuso butyro, fordidis imposita Ulceribus prodest.

Appetitum, a cruditate nidorosa dejectum, excitat, Putredini resistit, in febribus biliosis & ardentibus utilissima.

Succus arcet fætidum anhelitum & putredines Gingivarum vacillantesque Dentes firmat.

Motus nimios compescit, sitim sedat, acrimoniam corrigit, præcipue biliosam: prodest phlogosis, & æstuationibus vagis scorbuticorum, Cholericorum & similium. Incrassat & adversus hæmorrhagias, alvi fluxus & dysenterias conducit.

Radix saporis est austeri, subaciduli, amari & decoctum ejus cum Vitriolo viridi viridescit, & cum solutione Martis colorem saturate viridem exhibet.

Succus spissescit cum alcalinis, clarior fit cum acidis.

De hujus radice infuso vel decocto aquoso subrubro hoc singulare notat *Lewis* in sua Materia Medica, quod Alcalia addita mutant ad colorem purpurascentem, secus quam fit in plerisque Acidis vegetabilibus, quorum tincturæ rubræ exaltantur ab acidis; notandum tamen quod radix neutiquam sit æque acida ac folium, sed austera.

Semen saporis est austeri, acidi, & infusum ejus, addito Vitrioli viridis tantillo, viridescibat; & in altero experimento nigrescebat.

N. *ACETOSELLA* & *Lujula* offic. *Trifolium acetosum* vulgare
C. B. *Wood Sorrel*.

Folia recentia acida sunt & adstringentia, aciditate majore & gratiore quam *Acetosæ*.

Refrigerans est & antiseptica. Sitim sedat. In sicca perit Aciditas.

Aqua destillata insipida est; sed decocti residui ℥iij exhibebant ʒvij gr. xiv Extracti fortiter & grate acidi, vires integras plantæ, imo validiores quas concentratas vocant, possidentis.

Simile Extractum dat & *Acetosa*.

In libra una foliorum recentium circa ʒiss Salis essentialis aciduli delitescit.

Decoctum residui a destillatione acidum est, & subadstringens, non vero nigrescit cum Vitriolo viridi.

Succus ejus in experimentis, a D. Lobb institutis, fragmentum calculi solvebat in novem diebus.

C. ACETUM. *Vinegar.*

Mistæ est substantiæ, frigidæ & calidæ: repercutientem, attenuantem & simul discutientem vim habet. In Balneo, ne quis in animi deliquium incidat, Pulegium & Acetum odoranda.

Distat Acetum ab *immaturæ uvæ succo* viribus in eo, quod Acetum acrimoniam quandam ex putredinosa caliditate adeptum est, uvæ autem immaturæ succus non habet acquisitivam caliditatem, & propterea neque Aceti *acridinem*, unde etiam *magis tenuium partium* est Acetum quam uvæ immaturæ succus. Acetum fecat & erodit, non modo animantium corpora, sed & grumos, callos, lapides, fictile, æs, ferrum, plumbum pervadit ac penetrat, & per subtilissima vestimenta promptius aqua perfluit.

Acetum non tantum frigidum esse, sed & caliditatis particeps, e sequentibus experimentis patet: 1. Eorum, quibus inculcata constat sanitas, si spongiam aut lanam, aceto madentem, cuivis corporis parti superponamus, si neque summe frigidum nec calidum admovetur, nec admodum inveteratum, neque valde acre, manifestum principio frigus percipiet; postea vero, sc. post sublationem, sensim nascentis in parte caloris phantasiam ac opinionem habebit. Porro, si vehementer acre Acetum exstiterit, & hoc etiam refrigerari se principio dicet, celeriter tamen recurrentem calorem sentiet. 2. Magis tamen refrigerat; nam, si quis ab illita Thapsia (a) uratur, ardor aceto restinguitur, id quod quislibet Experientia discere potest, velut nos (b) profecto fecimus in nobis ipsis. Illitis enim multis in locis tibiis, ubi post quatuor quinqueve horas accendi & inflammari cœpissent, huic quidem parti acetum, illi aquam inspersimus; alii vero oleum, alii rosaceum inunximus, & aliis atque aliis alia atque alia; sed eorum omnium Acetum compertum est efficacissimum. 3. Si quis in balneo æstuet, reficit hunc in ore exceptum & in eo retentum Acetum. 4. Sitis duplici ratione provenire solet, partim humoris inopia, partim caloris copia; quamobrem mirum videri non debet si priorem quidem sanare nequeat, alteram possit, siquidem humectare nequit, sed refrigerat. In omnibus exurentibus febribus composita est affectio ex caliditate & siccitate; quare non injuria composita illis medela est Oxycratum, sc. Acetum, quod strenue refrigerat, & quovis expedite permeat, & aqua, quæ, supra quod refrigeret, omnium est humidissima.

Ace-

(a) Planta acerrima & caustica in usu apud veteres.

(b) Galenus.

Acetum fit calidius & tenuius vetustate. Cruentis vulneribus inditur, sanguinis profusionem suppressens: inflammationes arcet in succidis lanis aut spongia impositum: erumpentem undecunque sanguinem potu infessuve sistit, reprimit procidentiam ani vulvæque; item gingivas abscedentes & sanguine manantes corrigit: est etiam efficax ad nomas, erysipelata, herpes, lepras, lichenas & pterygias, si cum aliquo convenienti misceatur: phagedænas ulcerum nomasque fotu continuo cohibet: podagricis calido fotu auxiliatur: fugillata tollit cum melle inunctum. Contra capitis ardores cum rosaceo in succidis velleribus aut spongia imponitur: ad hydropem, auditum difficilem, auriumque sonitus & sibilos ferventis vapor proficit; eorundem quoque vermes necat. Panos coërcet tepidi fotus, aut si imbuta eo spongia admoveatur, & pruritus permulcet. Gutturis fluxiones gargarizatum inhibet: anginis & laxatæ columellæ convenit; nec non & calidum contra dentium dolorem colluitur: si non acre sit in ore retinetur, ubi gingivæ a dentibus recedunt. Dicitur tamen insensissimum esse inflammatis gingivis, & auctore *Celfo*, Acetum sanguinem suppressere potest, non autem Ulcera faucium sanare; &, auctore *Galeno*, Ulcerum glutinatorium non Acetum sed Oxycratum dicendum est, aliam multo naturam ab aceto obtinens, siquidem, quemadmodum carnem producere in ulceribus nequit ærugo, sed cerasum exiguum quiddam habens æruginis, ad eundem modum neque acetum conglutinat, sed aqua, aceti pauxillum accipiens, ipsum vero per se ac sincerum acetum ulcera, quæ glutinationem desiderant, mirum in modum exasperat.

Cimolia, & omnes terræ leves continuo illita ex aceto aut oxycrato ambusta juvant, nimirum bullas existere prohibentes. Si ex pituitoso humore, in particulam influente, Oedema consistat, admoveatur Spongia ex aqua, in qua sit aliquid Aceti: hæc aqua vero ita temperata sit ut bibi possit, vel ut non multum supra hoc aceti habeat.

Stomacho est utile & appetentiam cibi excitat, fastidia discutit, prodest alvi fluxionibus cum cibariis coctum. Calidum potum atque vomitionibus redditum adversus omnia venena efficax est, præsertim contra haustum meconium cicutamve. Valet adversus sanguinem in ventriculo coagulatum, lac ibidem coagulatum, fungos, ixiamque cum sale. Voratas hirudines si forbeatur ejicit: tussim veterem mitigat, & recentem laceffit. In orthopnœa calidum commode ingeritur.

Biliofis & melancholicis utilissimum. In Liene duro usurpatur, & Acetum mulsam, utpote secans & attenuans crassos humores citra calfactionem.

Acetum mulsam omnibus utilissimum in sanitate tuenda: & Posca olim militibus, agricolis, & messoribus in æstuosis regionibus potus familiaris.

Va-

8 M A T E R I E S M E D I C A.

Vesicae nocet, nervorumque infirmitatibus: infert dolorem utero. Mulieribus quam viris minus prodest.

NOTÆ. Lethargici excitantur Aceto naribus subinflato melius quam a spiritibus volatilibus.

Austera terrestrem materiem continent ab alcalinis additis præcipitabilem. Porro, a Vegetabilibus acidis differt acidum Aceti, ascendendo inter distillandum calore mediocri, secus quam vegetabilia acida nativa, ab acidis mineralibus, quod sanguinem non coagulet, nec serum ejus; imo sanguinem conservat a coagulatione: tamen notante *Haversio* nostro, vim habet coagulandi Mucum glandularum articulorum majorem, quam ipsum Oleum Vitrioli: quin & Lac coagulat, & Coagulum leve inducit Albumini ovi.

Acetum odoris & gustus est acidi & acris, usque adeo ut in ore detentum calefaciat, corrugat linguam & fere exulceret. Principia ejus constitutiva sunt aqua, acidum Vini fixius, spiritus ardentes, & vini tartarum.

Antisepticum est egregium, majorem vim habens carnem ovillam putridam restituendi, quam acidum salis marini, (sed fermentationem vegetabilium cum carne impedit) & fumus ejus, tegulae candenti inspersi, prophylacticum utile est in Peste, nec non visitantibus ægros, lavando sæpe os, & spongia aceto immersa naribus admota. *Sylvius* in duplici Peste Amstelodamensi se præservavit solo Aceti usu, ad Cochleare unum mane assumpti, adeo ut nunquam illa fuerit afflictus, etsi sæpissime Peste correptos visitaret.

Porro præbet stimulum sine magno motu in pellendis sudoribus, nec sudoriferum certius efficaciusque in peste & morbis malignis novimus: in magna siti egregium quoque est auxilium.

Vis ejus repercutiens, attenuans & discutiens, Veteribus nota, ulterius patet Experimentis sequentibus.

Lac e mammis pellit uberibus vel & lumbis vaccarum & canum affricum. Contra obesitatem valet.

Silicibus vel lateribus candentibus infusi Vapor laudatur in discussione tumorum seroforum, hydropicorum & oedematum, & externe regioni splenis applicatum, induratos lienes dicitur curare, & scirrhosam duritiem in testibus discutere.

In Experimentis *D. Lobb* digestionem tepida 38 horarum solvebat frustulum calculi.

Hæmorrhagias sistit etiam seroto applicatum & mammis in nimio fluxu mensium; & in sistenda hæmorrhagia narium linteum aceto madidum temporibus vel nuchæ circumponitur. Inflammationes arcet.

Et

M A T E R I E S M E D I C A 9

In Ophthalmia applicatur $\frac{1}{2}$ pars ad aquam pluviam.

Ebrius, soporosus, aut fere apoplecticus, sumpto Cochleari uno vel altero, calesfactus expurgiscitur; porro vim Cicutæ, Solani furiosi aliorumque venenorum arcet, speciatim constrictio gulæ inde nata ab haustu Aceti tollitur.

C. ACORUM. *Sweet-flag.*

Est Calamus aromaticus Officinarum & Græcorum recentiorum, a Calamo aromatico Veterum prorsus diversus; hic enim arundo erat, ille Radix.

Gustu est acri & modice amaro. Succus inunctus Corneæ oculorum tunicæ crassitiem deterget & attenuat. Vim habet calfactoriam, utiliter antidotis miscetur. Decoctum epotum urinas ciet; stillicidio urinæ prodest, lateris, thoracis hepatisque doloribus subvenit, itemque torminibus, ruptis, convulsis. Lienes induratos juvat. Ab infessu tanquam Iris ad muliebria conducit.

NOTÆ. Acori seu Calami aromatici Odor grate aromaticus est, gustu acrimonia est major, quam amaror, & in manducando glutinosum. Carminativum est & stomachum mire confortat. In anorexia & colica a causa frigida confert.

Constantinopoli conditur hæc Radix saccharo vel melle & editur adversus corrupti aëris contagia; aquas corruptas emendat, & commendatur ejus usus in castris aquæ infusæ, ad præcavendas febres, diarrhæam & dysenteriam.

Sæpe adhibetur in chlorosi, cachexia, anasarca & asthmate humido.

Utilis est in curandis febribus pertinacibus, præcipue quartanis.

C. ADIANTUM foliis Coriandri C. B. Capillus Veneris J. B. *True Maidenhair.*

Adiantum *Dioscoridis*, aliis Polytrichum, quasi multicomium dictum, quoniam Capillos multos & densos faciat, eorumque defluvia expleat, scil. affricatum ejus decoctum cum lixivio & vino defluentes capillos cohibet atque confirmat. Strumas & abscessus digerit. Infantum ulcuscula perunguntur ex hoc cum rosaceo & vino. Furfures & manantia capitis ulcera ejus lixivium emendat.

Facit gallinaceos & coturnices pugnaciores cibo eorum additum; circa ovilia quoque pecorum utilitatis gratia plantatur.

Herbæ decoctum epotum suspiriosis & alioqui ægre spiritum ducentibus auxiliatur, viscosorum crassorumque è pectore excreationibus non modice

B

auxi-

8 M A T E R I E S M E D I C A .

Vesicae nocet, nervorumque infirmitatibus: infert dolorem utero. Mulieribus quam viris minus prodest.

NOTÆ. Lethargici excitantur Aceto naribus subinflato melius quam a spiritibus volatilibus.

Austera terrestrem materiem continent ab alcalinis additis præcipitabilem. Porro, a Vegetabilibus acidis differt acidum Aceti, ascendendo inter distillandum calore mediocri, fecus quam vegetabilia acida nativa, ab acidis mineralibus, quod sanguinem non coagulet, nec serum ejus; imo sanguinem conservat a coagulatione: tamen notante *Haversio* nostro, vim habet coagulandi Mucum glandularum articulorum majorem, quam ipsum Oleum Vitrioli: quin & Lac coagulat, & Coagulum leve inducit Albumini ovi.

Acetum odoris & gustus est acidi & acris, usque adeo ut in ore detentum calefaciat, corrugat linguam & fere exulceret. Principia ejus constituentia sunt aqua, acidum Vini fixius, spiritus ardentes, & vini tartarum.

Antisepticum est egregium, majorem vim habens carnem ovillam putridam restituendi, quam acidum salis marini, (sed fermentationem vegetabilium cum carne impedit) & fumus ejus, regulæ candenti inspersi, prophylacticum utile est in Peste, nec non visitantibus ægros, lavando sæpe os, & spongia aceto immersa naribus admota. *Sylvius* in duplici Peste Amstelodamensi se præservavit solo Aceti usu, ad Cochleare unum mane assumpti, adeo ut nunquam illa fuerit afflictus, etsi sæpissime Peste correptos visitaret.

Porro præbet stimulum sine magno motu in pellendis sudoribus, nec sudoriferum certius efficaciusque in peste & morbis malignis novimus: in magna siti egregium quoque est auxilium.

Vis ejus repercutiens, attenuans & discutiens, Veteribus nota, ulterius patet Experimentis sequentibus.

Lac e mammis pellit uberibus vel & lumbis vaccarum & canum affricum.

Contra obesitatem valet.

Silicibus vel lateribus candentibus infusi Vapor laudatur in discussione tumorum seroforum, hydropicorum & oedematum, & externe regioni splenis applicatum, induratos lienes dicitur curare, & scirrhosam duritiem in testibus discutere.

In Experimentis *D. Lobb* digestionem tepida 38 horarum solvebat frustulum calculi.

Hæmorrhagias sistit etiam seroto applicatum & mammis in nimio fluxu mensium; & in sistenda hæmorrhagia narium linteam aceto madidum temporibus vel nuchæ circumponitur. Inflammationes arcet.

Et

M A T E R I E S M E D I C A 9

In Ophthalmia applicatur $\frac{1}{2}$ pars ad aquam pluviam.

Ebrius, soporosus, aut fere apoplecticus, sumpto Cochleari uno vel altero, calefactus expurgiscitur; porro vim Cicutæ, Solani furiosi aliorumque venenorum arcet, speciatim constrictio gulæ inde nata ab haustu Aceti tollitur.

C. ACORUM. Sweet-flag.

Est Calamus aromaticus Officinarum & Græcorum recentiorum, a Calamo aromatico Veterum prorsus diversus; hic enim arundo erat, ille Radix.

Gustu est acri & modice amaro. Succus inunctus Corneæ oculorum tunicæ crassitiem deterget & attenuat. Vim habet calfactoriam, utiliter antidotis miscetur. Decoctum epotum urinas ciet; stillicidio urinæ prodest, lateris, thoracis hepatisque doloribus subvenit, itemque torminibus, ruptis, convulsis. Lienes induratos juvat. Ab infessu tanquam Iris ad muliebria conducit.

NOTE. Acori seu Calami aromatici Odor grate aromaticus est, gustu acrimonia est major, quam amaror, & in manducando glutinosum. Carminativum est & stomachum mire confortat. In anorexia & colica a causâ frigida confert.

Constantinopoli conditur hæc Radix saccharo vel melle & editur adversus corrupti aëris contagia; aquas corruptas emendat, & commendatur ejus usus in castris aquæ infusæ, ad præcavendas febres, diarrhæam & dysenteriam.

Sæpe adhibetur in chlorosi, cachexia, anasarca & asthmate humido.

Utilis est in curandis febribus pertinacibus, præcipue quartanis.

C. ADIANTUM foliis Coriandri C. B. Capillus Veneris J. B. True Maidenhair.

Adiantum *Dioscoridis*, aliis Polytrichum, quasi multicomium dictum, quoniam Capillos multos & densos faciat, eorumque defluxia expleat, scil. affricatum ejus decoctum cum lixivio & vino defluentes capillos cohibet atque confirmat. Strumas & abscessus digerit. Infantum ulcuscula perunguntur ex hoc cum rosaceo & vino. Furfures & manantia capitis ulcera ejus lixivium emendat.

Facit gallinaceos & coturnices pugnaciores cibo eorum additum; circa ovilia quoque pecorum utilitatis gratia plantatur.

Herbæ decoctum epotum suspiriosis & alioqui ægre spiritum ducentibus auxiliatur, viscosorum crassorumque è pectore excreationibus non modice

confert: felle suffusis, spleneticis & urinæ difficultate laborantibus prodest. Calculos frangit; alvum sistit, & sanguinis Excreationes. Contra Stomachi fluxiones in vino bibitur. Menstrua ciet & quæ a puerperio purgamenta relinquuntur: tritum cum vino & oleo cum aqua potui datur ad partum difficilem.

Vide *Trichomanes*.

NOTÆ. Apud nos frequentissimum est *Adiantum album*, *Ruta muraria* C. B. *White Maidenhair*: de quo experimenta sequentia institui.

Saporis est astringentis & dulcis. Succus ejus salivam & albumen ovi leviter coagulabat, & addito Vitriolo viridi subniger fiebat: cum alcalicis spissior, cum acidis fluidior factus est.

Dicitur lenire asperitates humorum in pectore, & halitu suo suavi cor exhilarare, nimium motum compescere & suppressum excitare. *Matthiolus* scribit, peculiariter præstare ad puerorum enteroclas, 40 diebus continuis pulvere exhibito, & magnis celebratur laudibus in rachitide & scorbuto, necnon ad mictum cruentum.

Nescio, quâ experientiâ suffulti, asseruerunt aliqui, *Capillum Veneris verum* alvum solvere, præsertim recentem, quum supra dictum *Adiantum* evidenter astringens sit, quale & *Capillus Veneris verus* describitur, qui, juxta *Veteres* alvum sistit, & excreationes sanguinis.

C. ÆRUGO.

Adstringit, extenuat, excalfacit: per superiora purgat. Gustantibus acrem qualitatem offert, digerens est, detrahens & liquans, non teneram modo, sed & duram carnem; mordicans, verum, si pauculum ejus cerato non pauco, admisceas, id quod ex ambobus mistum est, citra morsum exterget, imo & ulcera ex oleo ceraque ad cicatricem perducit: ad oris & gingivarum excrescentias & extuberationem utilis, earundem ulcerationem mirifice emendat, & labiorum ulcera cum oleo: quod si & cera addatur, purgat & ad cicatricem perducit.

Callos & fordida ulcera purgat cum melle cocta. Lotæ vis collyriis oculorum aptissima: Oculorum cicatrices exterit & attenuat. Nomas, seu quæ pascendo serpunt, sistit. Vulnura ab inflammatione tuetur. Resinæ terebinthinæ tertia parte cocta lepras tollit.

NOTÆ. Saporis est nauseosi, acris, subacidi, dulcis, adstringentis, linguam & palatum fere excorians, salivam coagulans: coagulat quoque serum sanguinis.

Diffol-

Diffolvitur Oleo lini calore infra gradum ebullitionis.

Carnem fungosam Ulcerum absumit: in aphthis & ulcerationibus oris applicatur admisto melle.

Usta & lota nervo vulnerato prodest, sed per se justo est mordacior.

Intus non danda, nam præterquam quod Ventrículum evertat, adeo spirandi meatus occludit, ut magno impetu suffocet affectos.

N. B. Ab Ærugine, in Aceto destillato soluta & crystallifata, obtinetur destillando Acidum vegetabile fortissimum: hinc Cuprum dissolvi potest ab Acido sine destructione aciditatis; in qua re differt ab omnibus Absorbentibus & Metallicis.

D. *AGARICUM*. Agaricus seu Fungus Laricis C. B. *Agarick*.

Odor fortis & penetrans. Sapor admodum dulcis, mox subamarus, & acris in faucibus cum aliqua adstrictione. Pulvis, in nares attractus, sternutationem excitat & oculos inflamat. Inflammabilis est & resinam sudat sapore acrem, in qua vis ejus purgans unice consistit, quæque spiritu vini diluto optime extrahitur, cum, adhibita sola aqua, fiat Extractum nullius valoris, & Analysis chemica Oleum præcipue præbet.

Oleo prius madefactum Agaricum eroso denti inditur.

Vomitum movet & secessum: pulvis potius nauseam quam purgationem excitat. Vermes fugat.

D. *AGERATUM* foliis ferratis C. B. *Maudlin*.

An sit revera Ageratum *Dioscoridis* neutiquam patet; veruntamen *Gerardus* noster vires, a *Dioscoride* Agerato suo tributas, verbatim transcribens huic plantæ adscripsit.

Matthioli vero testimonio de hac planta magis fidendum puto: scil. Commam mulieres per noctem vino albo macerant, ac hoc, subinde dilutum, præbent pueris, dimidii cyathi mensura, ad necandos vermes admirabili successu. Huic equidem respondent qualitates sensiles; odoris enim est gratissimi, saporis amari, calidi & acris.

Decoctum ejus non mutatur addito Vitriolo viridi, & proinde Authores, qui vim adstringentem huic plantæ tribuere, hanc videntur confudisse cum Eupatorio Veterum, cujus adstrictio evidens est.

C. *AGRIMONIA*. Eupatorium Veterum C. B. Eupatorium Græcorum & *Avicennae*, sed non Eupatorium *Mesues*. *Agrimony*.

Herba est tenuium partium, incidendi, extergendique facultatem citra manifest-

nifestam caliditatem habet; inest itidem ei & adstrictio quædam. Contrita hujus folia & cum suillo adipe imposita Ulceribus, quæ ægre cicatricem trahunt, medentur. Herba aut Semen, in vino potum, dysenteriam, jecinoris vitiis & serpentium ictibus liberat.

Avicenna Eupatorio tribuit vim quandam stypticam & amaritudinem fortem, bonumque esse in initio alopecie judicat: nec non, herbam & succum conferre oppilationibus hepatis, duritie splenis, apostematibus hepatis & stomachi, cachexie & hydropicis, febribus chronicis & fere habitualibus.

NOTÆ. Agrimonie odor aromaticus, suavis est, quo, ut fertur, pulvinari subjecta, somnum induceret: sapor astringens, subamarus, subacris: per decoctionem aroma perit. Decoctum austerum est & cum Vitriolo viridi fit nigrum, aliquando viride.

Albumen Ovi coagulat.

Succus austerus & subdulcis clarius fit cum acidis, coagulatur & sedimentum exhibet cum alcalicis. Aliquantulum rubefacit Chartam cæruleam & Tincturam Heliotropii.

Decoctum ejus est gargarisma frequens in malis gutturis. Siccata pulvis, in vehiculo idoneo exhibitus, a *Riverio* plurimum commendatur in mictu involuntario, & ab aliis in mictu sanguinis & Ulcere renum.

Herba, aut ejus succus recens expressus, est rusticorum vulnerarium unicum, vulneribus & ulceribus instillatus, aut cum filamentis impositus.

Cataplasma ex herba, vino incocta, dissipat tumores œdematosos scroti.

C. *ALCEA* vulgaris major C. B. *Vervain-Mallow*.

Radices, cum vino aut aqua potæ, dysenterias & rosiones sanant, alvo citæ, ruptis & convulsis medentur.

NOTÆ. Folia & flores mucilaginosa sunt, minus autem quam *Althæa* & *Malva*.

N. *ALCHIMILLA* vulg. C. B. *Ladies Mantle*.

Foliorum succus glutinosus est & saporis austeri. Decoctum in aqua, addito Vitriolo viridi, nigrum fit, infusum fusco-viride.

Ob lenem adstrictionem est princeps Vulnerariorum, usu tamen potius interno quam externo: hinc calorem & dolorem vulnerum, ulcerum & phlegmonum, anteis decocto madefactis, tollit: *Mammæ pendulæ* & *laxæ* exinde eriguntur & firmiores fiunt.

Succus valde utilis esse perhibetur in dysenteria, nimio stillicidio mensium,
&

& albo fluore. Quibus porro adempta sit semen retinendi facultas a nimia uteri humiditate datur pulvis ex vino aut jure, cochlearis mensura, per 15 aut 20 dies: & Herniæ infantum sanantur sumpto pulvere aridæ in decocto ipsius.

C. *ALKEKENGII*. Solanum Vesicarium C. B. *Winter Charries*. Secundum solani genus *Dioscoridis*, Halicacabum vel Vesicaria vocatur, quam priorem vocem Arabes corrumpentes Alkekengi appellant.

Fructus epotus urinam ciet, qua facultate morbum regium quoque sanat.

NOTÆ. Fructus maturus acidus est & amarus. Amaror cuticulæ inhaeret. Chartam cæruleam insigniter rubefacit. Decoctum residui a destillatione aliquantulum coagulat albumen ovi & salivam jejuni.

Urinæ movendæ & saburræ è renibus deturbandæ mire conducit, omnem pituitam abstergens: hinc datur in vino hydropicis. Succus expressus ficcatus aquam intercutem evacuare potest, ad quem scopum a *Cæsalpino* & *Raio* laudatur.

Baccæ sumuntur N°. 10, 12, 15.

Reponuntur in classe refrigerantium, antisepticorum & sedantium, hinc utiliter adhibentur in febribus ardentibus & putridis.

D. *ALLIARIA*. *Jacke by the Hedge*. *Sawce alone*.

Folia acia sunt amara. Volatilitate partium majore Cepæ similior est, quam Allio: attamen aliquantulum rubefaciunt Chartam cæruleam.

Estatum Spiritum inficit odore ut Allium, & affatim sumpta sudorem excitat odore suo infectum. Succus, naribus inflatus, sternutationem excitat in epilepticis & comatosiis.

Singulari virtute gaudet contra putredinem. Extrinsecus applicata ulcera fordida & putrida abstergit: contusa, maxime cum sale & posca, utilissima est contra omnem diathesin ad putredinem in ulceribus carcinomatosis & gangræna.

Ufu interno urinam ciet, venenum expellit, dolores colicos sedat, tussim veterem sanat, & in aqua & oleo decocta asthmaticis subvenit.

Inter antispasmodica & emmenagoga collocatur. Confer porro vires *Allii*.

C. *ALLII* Sativi C. B. Radix. *Garlic*.

Olfaetu excitat strangulatos. Vim habet acrem, excalfacit, mordet, summam corporis cutem erodit & exulcerat. In curatione horroris in febribus

Celsus jubet Allium edere, aut calidam aquam bibere cum pipere, siquidem calorem movent, qui horrorem non admittit. *Dioscoride* teste, sitim gignit, quod negat *Galenus*, inquit, quod non modo non majorem sitim quam Ceba faciat, sed quod non omnino sitim faciat.

Adducit fomnos, & in totum rubicundiora corpora reddit. Venerem quoque stimulat allium, cum coriandro viridi tritum, potumque è mero. Esu oculorum aciem hebetat. Venenis, vehementi frigore laedentibus, resistit.

Urinam ciet, eique mox suam tribuit qualitatem: coctum & assatum alvum movet. Allii, in tenuissimum lavorem redacti siliij, si ex aqua mulsa bibantur, pituitam pellunt.

Omnium eduliorum maxime flatum discutit, & in dolore colico flatu lento prodest.

Pituita tentatos gallinaceos sanare solet. Humores crassos tenuat, glutinosos incidit: in cibo biliosos lædit, pituitosis accommodatum, & quod conveniens est assimilatur, quod supervacaneum & acre per alvum, urinam & sudorem excernitur. Si bis terve fuerit elixum, acrimoniam deponit, attenuat tamen adhuc & alimentum corpori dat paucissimum.

Falso capitis gravitatem facere dicitur, nam si, prævacuato corpore, Allium obtuleris, capitis aliusve corporis partis gravitatem sanabis: porro non efficere crapulam neque ebrietatem, sed ab his præservare patet hinc, quod ille, qui sese crapulæ daturus est, Allium cum fructu vorabit.

Suspiriosis coctum, aliqui crudum dedere, aliqui tritum in lacte. Veterem tussim crudum coctumve in cibo lenit: tussim ac pectorum suppurationes quantaslibet sanat, fractæ incoctum fabæ, atque ita in cibo sumptum, donec sanitatem restituat: aut si Sanguis etiam excreetur, vel purulenta materies, sub pruna coctum, & cum mellis pari modo sumptum. Vocem clarificat.

Succus absorbendus ad Menses occultatos. Edatur ad uterum purgandum a partu, & in secundis morantibus. Comæ decoctum, fæminarum defæssionibus additum, menses & secundos partus extrahit: in quem quoque usum suffumigatur. Factum ex eo & nigra oliva intritum esu ciet urinam, ora venarum patefacit, hydropicis quoque utile.

Potum cum Origani decocto pediculos ac lendes enecat. Lumbricos latos in cibo sumptum, vel in aceto mulso coctum abigit, & ejus multus usus Hirudines, cum aqua devoratas, ejicit.

Cum sale & oleo sanat papularum eruptiones, vitiliginem quoque, lichenas, lentigines, ulcera capitis manantia, fursures & lepras cum melle eximit. Auctore *Plinio*, lepras, lichenas, lentigines exulcerat, sanatque cum origano.

Con-

Contra anginas tritum imponi & gargarizare prodest. Dentium dolorem minuit, si decocto colluantur & indatur ipsum in cava dentium.

NOTÆ. Radix odoris fortis est, admodum mordicantis, gustus acris, calidi, caloris sensu tamen cito evanescente; simul mucilaginosâ. In Hispania æque mitis ac Ceba, & proinde edulis.

Siccando 9 partes in 15 pereunt, sine imminutione odoris vel saporis.

Spiritus Vini rectificatus vires ejus extrahit potentius, quam aqua aut acetum.

Succus, addito spiritu Vitrioli, effervescebat.

Si emplastra ex Allio confuso pedum plantis applicentur, oris halitus Allium spirabit.

Intus sumptum Allium odore suo inficit spiritum, urinam, lac, lympham foniculorum vel ulcerum & fluidum perspirabile.

Infusum ejus in aqua sæpe somnolentos facit, vel inebriat & sudorem excitat.

Vermes expellit usu interno & externo, obinde contra verminationem infantum est familiare medicamentum, lacti incoctum. Supra Umbilicum impositum lumbricos infantum quoque necat.

Venæ hæmorrhoidales internæ sæpe aperiuntur iis, qui frequenter Allio utuntur, unde Hungari, qui alliis abutuntur, fluxui hæmorrhoidali magis expositi sunt.

Auget semen quatenus in pituitosis coctionem promovet. Veteres, quod etiam Batavis non incognitum, gallis gallinaceis pugnaturis animos faciebant ex esu Allii.

Egregium diureticum est, tum intus sumptum, tum extus admotum, necnon sudoriferum & alexipharmacum, si particula radicis una vel altera cum pane filigineo comedatur ac æger probe contegatur.

Ad Calculum tum præcavendum tum expellendum valent Nuclei tres quatuorve, quibus Renes non valde calidi.

Dolores colicos, ab acido ortos, tollit usu externo & interno, torminaque infantum umbilico admotum: Cruditates acidas corrigit & Lac in stomacho coagulatum dissolvit.

In thoracis affectibus pituitosis egregie promovet expectorationem.

Cum adipe suillo confusum, plantis pedum inunctum, multum conducit ad canales pulmonum ab infarctu liberandos in asthma.

Nautis egregii usus est contra putredinem aquarum salutarum & ciborum; ac tenetur ore ad præcavendum contagium.

Succus expressus affricatus in doloribus rheumaticis efficax est; & Unguentum

tum ex Allio cum oleo Olivarum resolvit tumores frigidos, & facit callos decidere. Si sub cineribus coquatur & pluries calidissime superponatur cornubus pedum, illa certo abigit.

Succus, melli & butyro non salito admistus, tineam sanat & Pforam pervicacem.

Succus quoque Verrucas tollit & Furfures capitis. Confer vires *Nasturtii*.

N. B. Ad tetri Odoris fæditatem, ex Allio tollendam, commendantur supermanducanda folia Rutæ recentia, vel cruda faba, vel Betæ radix, in prunis tosta.

N. *ALNUS* nigra baccifera C. B. *The black berry bearing Alder.*

Cortex interior flavus est, dat tincturam saturatam aquæ nec non spiritui vini, & salivam colore subflavo inficit. Odorem gravem possidet, sapor amaricans est cum acrimonia in ore & faucibus, & mucilaginosus.

Rubefacit chartam caeruleam. Alni decoctum astringentem gustum habet & cum Vitriolo viridi fuscum fit.

Usurpatur Cortex præcipue Radicis.

Extrinfecus adhibetur qua detergens & desiccans, & ad hunc scopum ingreditur Unguenta contra Pforam; & cum Aceto tritus, Scabiei illitus, intra paucos dies illam sanat & exsiccat.

Recens est emetico-purgans; siccus purgans cum adstriptione instar Rhabbari, ad ʒi in pulvere; quando autem facile tormina & hypercatharſes excitare dicitur: ipse tamen ab affusis aquæ bullientis ʒvj ad ʒij hujus corticis & per noctem infusus, dein ad ʒiv coctis, ter tantum dejeci tarde & cum dolore levi.

C. *ALOE.*

Certum est, duas diversissimi generis plantas uno eodemque nomine veteribus fuisse notatas, alteram arborem aromaticam, ad thymiamata vulgo usurpatam, alteram, ex qua succus amarissimus catharticus eliciebatur. *Plutarchus* Aloën cum cinamomo jungit in Sympofiacis: junguntur quoque Prov. VII. 17. scil. odoratus furculus. *Salmasius*.

Dioscorides unam tantum speciem describit, Hepaticam nempe ejusque residuum, quam gravem odorem & gustum amarissimum habere dicit, qualis est nostra Barbadensis, à Socotorina quæ leviter tantum amara & odoris est græte aromatici, prorsus diversa, quibusdam Græcis & Arabibus nota fuit, & ab iis descripta, quasi odorem non ingratum haberet.

Proinde Aloë Officinalis duplex est. 1. Hepatica nostra & caballina nostra,
Dio-

Dioscoridis Aloë. Aloë vulgaris C. B. utriusque Indiæ indigena. 2. Aloë Socotorina, Aloë *Aëtii*, *Oribasii* & *Avicennæ*.

Dioscoride & *Galeno* authoribus, gravis est odoris & gustus amarissimi, non tamen est simplicis naturæ, sed adstringit simul & amara est: adstringit quidem modice, sed fortiter amara est: repellere simul & digerere potest.

Alvum tarde solvit, somnum allicit. Aliis purgantibus admista præstat, ut minus stomachum infestent. Gratum stomacho medicamen est, ut si quid aliud. Sumi quotidie potest a cœna, subducitur enim alvus, nec cibi digestio aboletur; præterea sitim non inducit & hominem ad cibos sumendos facit promptiorem. Confert febribus quotidianis, morbo regio, jecoris dolori, quum quispiam cibum respuit, & cruditatibus. Morbum regium purgat drachmæ pondere, sed purgationis perfectæ causâ ad drachmas tres sumitur.

Sitam in stomacho, ventre ac intestinis, Bilem citra molestiam, & placide una cum subjectis excrementis educit: datur itaque iis, quibus caput affligitur propter saburram stomacho insidentem. Danda est ad lippitudines, ex eadem causâ orientes, & iis, qui ob bilis augmentum sitiunt, quibus lingua & os facile resiccatur, & qui circa stomachum ardorem aut nauseam, aut molestiam aliquam averforiam percipiunt. Lumbricos interficies, si umbilicum & abdomen inunxeris Aloë.

Infestissima est calida & sicca intemperie laborantibus, contra frigidis & humidis. Iis, qui inflammatione aliqua vexantur, non absolute omnibus temporibus inflammationis datur, sed ubi ea concocta fuerit & ad finem vergit.

Recte ex hydromelite præbetur iis, quibus ciere urinam aut purgationes menstruas provocare oportet.

Uso externo adstringit, exsiccatur, corpora densat, sanguinis rejectiones sistit, ficcis inspersa vulneribus ea glutinat. Ulcera ad cicatricem perducit, cohibetque. Eadem peculiariter, propter siccandi vim sine mordacitate, exulceratis genitalibus & ano medetur, & disrupta puerorum præputia jungit: juvat & eorum phlegmonas aqua subacta; quin & condylomata, rimasque sedis, dulci vino admixto, sanat; sanguinis eruptiones ex hæmorrhoidibus sistit: dysenteriae infunditur. Digitorum redurias ad cicatricem ducit, livida & sugillata, hypopia dicta, ex melle tollit; scabras quoque lippitudines, angulorumque in oculis pruriges & scabiem genarum mitigat; capillum fluentem cum vino continet, itidemque tonsillis gingivis & omnibus oris ulceribus, cum melle & vino proficit, &, in aqua subacta, phlegmonis in ore ac naribus & oculis. Ad oculorum medicamenta torretur in munda testa.

NOTÆ. Saporis amaro addendus quoque adstringens, namque infusum omnis

speciei Aloës cum solutione Vitrioli viridis nigrescit; porro & acrimoniæ & caloris haud expers: quin & Succotrina optima dulcedinem habet, amarori junctam.

Pulvis tincturam Heliotropii debiliter rubefacit.

Aloë, in uncia aquæ simplicis soluta, 3v substantiæ gummosæ largitur, & pars residua, spiritu vini rectificatissimo extracta, circiter 3iij substantiæ resinosa exhibet.

Vis cathartica residet in parte gummosa, vis vulneraria & balsamica in resinosa; hinc Hepatica utilior in usu externo, quam Succotrina, utpote magis resinosa; Succotrina contra magis purgat, plus gummi habens; & hinc lota roborat ventriculum magis, purgat minus.

Hinc intelligitur ratio, commodissime Aloën extrahendi, scil. Gummea pars ad alvum sollicitandam longe aptior, & tenesmi hæmorrhoidalis respectu securior, & officium suum sub minima quantitate præstat.

Valentini, in *Historia sua simplicium reformata*, descriptionem sequentem Pilularum Angelicarum Francofurtensium communicat: R. Aloës Socotrinae q v. Affunde aquam ad supereminentiam 4 digitorum: expone loco calido & per triduum relinque: tinctam aquam per inclinationem effunde, & toties adfunde recentem, quoad tinctura omnis extracta fuerit: lenta exhalatione in Extractum & Pilulas redige, a gr. iij ad x sumendas, ante vel post cœnam levem ad laxandam alvum.

Notandum tamen de Tinctura sacra dicta nostra, Aloën in tota sua substantia longe minus perfecte solvi a vino albo quam a Spiritu Vini, & proinde longe minus purgare, quam proportio eadem Aloës in Elixire Aloës dicto.

Dr. M^r. *Bride* notat, aquam Calceis solvere Aloën, & exinde validam tincturam extrahi, forte præferendam tincturis cum spiritibus ardentibus, scil. Calce in aqua, aëris experte, aërem fixum (principium cohæsionis) ex Aloë ad se trahente.

Aloë sanguinem fluidum reddit, quod a Venæ sectione patuit; & solutio omnis speciei Aloës prohibet separationem feri a crassamento; ejusque doses largæ & frequentes hæmorrhagias producunt, hæmorrhoides & menses priortant, hinc vis ejus attenuans patet, & cur plerisque macilentis noxia sit; contra pituitosis & Bilis inertia laborantibus profit.

Externe in Ulceribus deterget sordes & putredini resistit, a vermibus defendit, abstergetque mucum crassum & viscidum, in stomacho hærentem.

Dicitur odore somnum conciliare, & purgare, Ulceribus extus admota.

D. *ALSINE* media C. B. *Common Chickweed*.

Succum habet mollem, subacrem, saponaceum, saporis herbacei, falsi: inter digitos constricta, mucilaginosa. Inspissatus succus, ut fiat *Extractum*, saporis est refrigerantis, salini, dein austeriusculi.

Vis ei tribuitur humectandi, refrigerandi, incrassandi, acrimoniam temperandi & inflammationes sedandi, quod ab ejus effectibus, experientia compertis, ulterius patebit.

Utilissima est imposita vulneribus calidis & ulceribus, vel ejus succo collutis.

Gallinæ & aliæ aves, in caveis diu inclusæ, ubi ex Muco languent, simulac liberatæ ex carcere, se sanant hacce comesta herba, unde etiam *Morsus gallinæ* appellatur, & *Chickweed*, quoniam pullis & aviculis esca salutaris habetur. Italis cibus est cum oleo & aceto, & in jusculis, diciturque nutrire, & emaciatorum Vires in morbis diuturnis redintegrare.

Suppurationem promovet: mammis admota lac coagulatum dissolvit. Cum sale & aquâ coctâ lavantur manus ad pruritum & calorem tollendum: & succus instillatur in ophthalmia. Pulvis sistit hæmorrhoidalem fluxum, ejusque dolorem sedat.

C. *ALTHÆA* Dioscoridis & Plinii C. B. *Marsh mallow*.

Folia sacris ignibus & ambustis, in oleo decocta, imponuntur: & arida, in lacte decocta, cuilibet perniciosæ tussi citissime medentur.

Radix est glutinosa, laxans, &, authore *Galeno*, tenuiorum partium, quam folia viridia, magisque exterforia sunt, tumores multos inflammatos discutit; id quod folia nequeunt efficere: phymata, coctu difficilia, concoquit; porro & adstringentem quandam facultatem possidet: ad nervos vulneratos valet: ulcera oris cum melle sanat, furfures capitis & dentium mobilitates.

Decocta in vino & aqua malsa, vel per se etiam tusa, efficaciter imponitur vulneribus, parotidibus, strumis, abscessibus, mammarum inflammationibus, sedis doloribus, contusis, flatuosis tumoribus ac nervorum distensionibus, siquidem discutit & maturat, aut rumpit & ad cicatricem perducit. Cocta, ut dictum est, si cum adipe suillo aut anserino terebinthinave subigatur, facit ad vulvæ inflammationes, præclusionesque, subdita in pello; sed & ipsius decoctum eundem obtinet effectum, relicta post partum in utero purgamenta præterea extrahens.

Tenesmo & dysentericis utilissime infunditur, item recti intestini vitiis, vel si foveantur. Dentium mulcet dolorem, cum aceto decocta, collutorii forma.

Bibitur & cum vino radice decoctum, succurrens urinæ difficultati, calculosorum sævis acerbisque cruciatibus, dysentericis, ischiadicis, tremulis atque ruptis.

Decoctum ad diarrhœam & sanguinis rejectionem aptum est. Tussim, in lacte cocta, & forbitionis modo sumpta, quinis diebus emendat.

NOTÆ. Foliis odor est, ut mellis, in substantia & infuso, & Radici sapor subdulcis.

Oleum, confectum ex foliis, vel folia per se, omnes vesparum ac Apum ictus persanat illitum.

Acidi aliquid se prodit in radicibus, magis quam in foliis; radices enim leviter rubefaciunt chartam cæruleam, & earum succus mucilaginosus dat colorem fuscum ferro, ut alia acida; folia vero neutiquam rubefaciunt chartam cæruleam.

Mucilago radice inservit leniendis doloribus, qui fiunt a folis æstu in cute teneriore, nec non iis doloribus, qui oriuntur a Sinapismis vel Vesicatoriis.

In tinea capitis, cum Urina cocta, in lixivium prodest.

Porro, Mucilago acrimoniam corporis nostri quaecunque mitigat, & trochisci ex ea cum Saccharo tussim insigniter leniunt.

C. ALUMEN.

Veterum nativum fuit, nostras factitium: vires utriusque eadem. Inveniuntur quidem hodie Alumina liquida, rotunda, plumosa seu scissilia, schistum & trichites veterum, sed ea minus sincera fuerunt, quam nostras, præsertim Italicum, quod longe melius & purius est.

Vim habet excalfaciendi, vehementer adstringendi, rodendi, repellendi & siccandi in purulentis & ulceribus. Sanguinis eruptiones inhibet, gingivas humore nimio flaccidas, necnon subcorruptas, comprimit: Alumen scissum, chartæ involutum, uritur, deinde tritum rubrica coloratur, & gingivis admoveatur. Mobiles dentes cum aceto aut melle firmat; contra œdemata, & grave alarum inguinumque virus illinitur, sudoresque sedat: si ex pituitoso humore, in particulam influente, Oedema constitit, satisfacit spongia aquæ cum aceto immersa, ita attemperata, ut bibi possit, vel non multum supra hoc; quod si huic non cedat, conjice pusillum aliquid aluminis. In inflammatione uvæ & tonsillarum utile: Infunditur dysentericis. In flatuoso tumore splenis, præmisso fotu ex absinthio, medicamen emplasticum ex sulphure & alumine superponendum, discutiens & repellens. In Ulceribus repellit, sed per se glutinare ulcera non potest; additur tamen paululum aluminis emplastris ad
cica-

cicatricem inducendam, ubi corpus plethoricum & laxum, & metus sit nimii fluxûs humorum a mollibus.

Vim habet expurgandi, quæ pupillis oculorum caliginem offundunt, palpebrarum quoque carnes, aliasque excrescentias, absumendi: Furfures, cum ervo & pice liquida illita, abstergit. Ulcera putrescentia compefcit. Valet, cum aceti fœce & galla æquali pondere crematum, ad phagedœnas Ulcerum, & ad nomas cum falis duplo. Oris ulceribus, quas aphthas vocant, admixto melle profunt, itemque papulis & aurium fluxionibus cum polygoni succo.

Fœtus ex utero pellit, & apud *Hippocratem* in pessario adhibetur ad uterum purgandum.

Lepris convenit, cum brassicæ foliis aut melle cocta, ut & pruritui, unguinum scabritiis, pterygiis & pernionibus fotu ex aqua.

Ad lendes, pediculos & ambusta in aqua auxilio est.

Authore *Galeno*, omnia exsiccantia quarti ordinis urunt, sed ipse Alumen collocat inter exsiccantia tertii ordinis, & proinde Alumen non urere ait, nec carnem detrahare vel liquare, sed indurare & ficcare. An hæc vera de crudo Alumine? An combustum plane vim rodentem exerit?

NOTÆ. Saporis est acidi, dulcis, valdeque acerbi. Lac, serum sanguinis & sanguinem coagulat. Chartam cæruleam insigniter rubefacit.

Putredini resistit longe magis, quam Sal marinus.

Cum Cerussa & Aqua rosarum contusum Erysipelati & Ophthalmiæ medetur.

Interne Vomitus & Alvi fluxum sistit: datur cum eventu felici in hæmorrhagiis, maxime uteri, & in febre intermittente pertinacissima. Præscribitur a gr. ij ad xij, ex conserva rosarum omni hora vel semihora, in hæmorrhagiis magnis. Porro, exigua quantitate compertum est puerorum vermes expellere, potui ordinario additum, iis insciis, & citra nauseam. Ad 5ss vomitus excitat. Prostat in *Pharmacopœa Londinensi* Serum Aluminosum, in Diabete utilissimum.

C. AMBRA GRISEA. Amber grise.

Ambar est Arabicum, unde Ambarum latina terminatione, & Ambra & Ambraca. Veteribus non nota fuit, sed Græcis recentioribus & Arabibus.

Apud *Actuarium* prostat Antidotum ex Ambare, aliis aromatibus admixtis, valens ad omnem imbecillitatem & perfrictionem corporis, nativum suscitans calorem, ventriculum, cibum renuentem, atque impotentem, eximie emendans, cor quoque roborans: datur mane & vesperi ex vino.

Avicennâ auctore, calida est in secundo gradu: confert cordi, cerebro, sensibus, & decrepitis subtilitate suæ calefactionis: Huic consentit *Averroës*

scil. valere senibus, in frigiditatibus, & contra ventositatem intestinorum; & superpositam nervis, fortificare, bibitam vero & odoratam resistere pestilentiae aëris.

NOTÆ. Odor ejus gratissimus est, ut Labdani, debiliior quam Moschi, haud absimilis stercori vaccino exsiccato. Ad ignem liquecit & inflammatur. Si ejus fragmentum ferro candenti applicetur, velut in oleum resolvitur.

Ad Bituminis genus referenda est, quemadmodum Succinum, Bitumen Judaicum & Carbo fossilis, difficillimæ solutionis in spiritu vini rectificato, nec nisi in eodem cocto: porro & Sal acidum, instar Salis Succini præbet.

Riverius præscribit grana v vel vj ex vino vel aqua rosarum singulis diebus in melancholia hypochondriaca. In dosi majore pulsus fortiolem, celeriolem, robur, lætitiā & nimius ejus usus inebriantium incommoda inducit; hinc Essentia ejus, aurea dicta, in Spiritu Vini rectificato, aliquando hypnotica fuit, Opio frustra adhibito.

Senes labascentes fulcit; ita ut *Verulamius* & *Linnaeus* multum ad longævitatē conducere asserunt.

Venerem stimulat. Lochia & secundinas promovet.

Frigidos, qui inferciunt nervos, humores resolvit extrinsecus, nec minus his, qui frigidis defluxionibus vexantur, convenit, si capitis tegmina atque etiam cubiculum, ubi dormiunt, per hyemem eo suffiantur.

Ex omnibus Suffitibus Hystericis minime nocet.

D. *AMMI VULGARE*. Ammi majus C. B. *Common Bishop's weed*.

Veterum Ammi vix reperitur hodie.

Ammeos Semen odoris est fragrantis, ad thymum & origanum accedentis, saporis amaricantis, acris, aromatici & graviusculi, quasi ex pipere & cumino compositi.

Sugillata cum melle Cataplasmatibus instar admota tollit.

Admiscetur Panis massæ ad suavitatem ejus.

Convenit in inflatione Ventriculi, flatibus colicis & uteri renumque doloribus.

Auget motum sanguinis in corpore nostro, ut & excretiones urinæ & mensium.

D. *AMOMUM VERUM*, seu racemosum C. B.

Quid sit Amomum Veterum jam diu vix patuit, donec tandem nuper ejus notitiā in lucem proferebat *Martinelli* Pharmacopola Veronensis; aliquando, sed raro apud nos invenitur. *Hill Mat. med.*

C. *AMYG-*

C. AMYGDALÆ AMARÆ ET DULCES.

Ob osseum corticem antiqui inter Nuces reposuere, & proinde Romanis Nuces Græcæ, & aliquando Nuces Thasiæ vocabantur, quia ex Thaso insula petitiæ præferebantur.

1. AMARÆ. Discussoriam citra mordacitatem facultatem obtinent. Utraque amara & dulcis, oleosæ & pinguis qualitatis, ut nuces, participes sunt, cujus causâ, ut ipsæ, procedente tempore, oleosæ fiunt, minor tamen est hæc qualitas quam in nucibus, quo fit, ut tardius quam nuces oleosæ fieri cernuntur. Quædam adeo exsuperantem amarorem habent, ut mandi nequeant.

Illitæ præmanfæ maculas in facie, a solis ardore contractas, tollunt: Furfures ex facie, fotu præparatæ, sanant. Valent & ad epinyctides ex vino, itemque ad putrescentia ulcera & quæ serpunt, canumque morsus cum melle. Integræ ustæ commodæ sunt in alopeciis.

Oleum amygdalinum & amygdalæ amaræ in medicamentis miscentur contra dolorem auris ex flatu ventoso, vel crassos & viscosos humores. Illitæ per se vitia sedis & condylomata sanant. Appositæ menses cient.

Comestæ alvum emolliunt, urinam cient, dolores adimunt, & somnum faciunt.

Urinæ difficultate affectis & calculosis in passio opitulatur. Renum vitiis & pulmonum inflammationibus conferunt, cum aqua potæ, aut in eclegmate cum resina terebinthina; & illinctu cum melle & lacte hepaticis, tussis & inflationibus coli avellanæ magnitudine, obstructione liberantes ac depurgantes hepar, splenem, intestinum colon & renes: item dolorem laterum sedant. Prosunt etiam ad sanguinis rejectionem, si cum amylo & mentha fumantur. Quæ qualitatem amaram habent præpollentem, ad pus & succos crassos ac lentos, ex thorace & pulmonibus expuendos, plurimum conferunt.

Quinis septenisve præsumptis, ebrietatem non sentiunt potores. Ajunt, vulpes, si cum quadam esca eas devoraverint, & non contingat e vicino aquam lambere, mori.

2. DULCES. Et ipsæ leviculam quandam amaritudinem possident, quam tamen dulcedine superante occultant; sed, quantum ad efficaciam, multo inferiores, quam amaræ: extenuant quidem & detergunt, sed non ab infarctu liberant: urinam quoque ciendi vi pollent.

NOTÆ. 1. *Amygdalæ amaræ* Commestæ lethales sunt canibus, vulpibus, gallinis & anatibus: liberalius sumptæ hominibus ægritudinem & vomitum pariunt,

riunt, alias innoxiae, & pro medicamento exhibitæ: Aqua vero destillata, quando fortissima, non vacat suspitione veneni hominibus: portio enim subtilior substantiæ amaræ cum spiritu & aqua alembicum transcendunt, & vehiculum utrumque sapore nonnihil amaricante imbuit; quinimo, ubi fortissima est, valde acris & fere caustica est, & effectus ejus in canibus similes sunt iis Aquæ *Laurocerasi*, datis enim ζ iv hujus Aquæ cani mediocris magnitudinis sequebantur intra pauca minuta convulsiones, dein paralyfis, respiratio laboriosa, coma & mors subitanea.

Caeteroquin abstergendæ cuti & nitidæ servandæ præferuntur amaræ, quia plure sale donatæ; & hinc magma, residuum ab expressione Olei, servit ad maximum nitorem levoremque iis conciliandum, & masticatæ illitu lentigines tollunt.

Riverius dat n^o. X aut XII, quotidie comedendas, ad vias urinæ leniendas & abstergendas, & dicuntur convenientiores esse aliis diureticis ad calculum pellendum: & edendo n°. IV vel V ante computationem, ebrietatem non sentiri, auctor est *Plutarchus* in *Sympof.*

In *Act. Acad. Cæs. Daniel Gottlib*, ad præcavendam Hydrophobiam a morsu Canis rabidi, commendat, præmissâ illico partis læsæ scarificatione, Cucurbitularum appositione, amygdalas amaras aliquot singulo mane per septimanam unam vel alteram comedendas.

2. *Amygdalæ dulces* Saporis sunt subdulcis, in castaneæ tostæ & panis tosti qualitatem inclinantes, odore inter edendum jucundo: tenaces in mastican-do: leviculam amaritudinem habent, quæ temporis spatio fit manifesta.

Constant præcipue ex oleo & terra subtili farinacea: ex pressione fere dimidium ponderis sui Oleum præbent; oleosa qualitas tamen longe minor est, quam in juglandibus.

Externe relictæ massa cuticularum ad saponem amygdalinum usurpatur a fœminis, teneram cutem pulchrasque manus desiderantibus, quod tamen Amygdalæ amaræ præstant melius.

Multum nutrimentum suppeditant, hæcticis & phthificis proficiens.

Temperant insigniter omnem acrimoniam, eamque demulcendo agunt.

Petrus a Castro in febre punctulari præfert emulsionem cum feminibus frigidis lacti amygdalato, utpote faciliorem concoctu & caput minus afficientem; & sic *Avicenna* damnat Emulsionem Amygdalarum ob unctuositatem; contra vero, alii graves authores recentes testantur, se Lacte amygdalato in febribus, cum maximo ægtotantium solatio, usos fuisse.

Datur Emulsio in diarrhœa, dysenteria, diabete, hæmorrhagiis & sudore nimio.

Oleum Amygdalarum. Oleum, ex amara vel dulci paratum ex æquo dulce est.

Acidi

Acidi non prorsus expers est, non enim defendit ferrum a rubigine, ut Pinguedo.

Non datur præstantius remedium in raucedine & faucium asperitate.

Recens egregium est antispasmodicum & sedativum, si iis, qui torminosi alvi fluxibus vexantur, propinetur; necnon infantulis recens natis creberrimi usus est, ad tormina ventris a fordibus, tempore gestationis collectis, nigricantibus compefcenda ad ℥ii, cum saccharo penidiato, & in Colica Spasmodica: valet & in alvo sicca, Asthmate spasmodico, Tussi convulsiva clamosa, in dolore ex renum calculo, & in ardore Urinæ, longe jucundius usu interno, quam Oleum Lini nauseabundum, ad Cochlearia aliquot cum juscule propinatum.

Doloribus a partu succurrit, privatim iis, qui Lochiorum fluxum suppressum comitantur, magno & præsentissimo auxilio est, si ad aliquot cochlearia cum brodio carnis sumatur.

Datur & in Pleuritide ad ℥ij, iij vel iv, ad dolorem sedandum, & in infantibus tussientibus.

Veneri vim infringit mature datum.

AMYLUM Starch. Vid. Triticum.

C. *ANAGALLIS* flore phœniceo C. B. *Male Pimpernel*: & *ANAGALLIS* flore cæruleo C. B. *Female Pimpernel*.

Succus utriusque capitis pituitam gargarizatu evocat, & in ejus doloribus plurimum prodest. Naribus infusus dentium dolorem lenit, si in narem denti oppositam immisus fuerit. Cum melle Attico purgat oculorum albugines eorumque caliginem discutit, & ex ictu cruorem. Jumentorum quoque oculis medetur. Urinam ciet. Alvum purgat ex aqua mulsa.

Utraque admodum extergentis est facultatis, habent vero nonnihil caloris, & quandam trahendi facultatem, adeo ut adauctos corpori aculeos extrahant. Desiccandi vim habent citra mordicationem, quamobrem vulnera glutinant, & putrescentibus ulceribus auxiliantur. Utraque porro vim habet mitigandi & inflammationes arcendi. Morsis a vipera profunt, itemque nephriticis, hepaticis & hydropicis.

NOTÆ. Anagallis utraque ejusdem saporis est, scil. acidi, salini, amari, acris & subadstringentis, fere instar radicis Pyrethri, & partim instar Acetosæ, postea mordicantis & calefacientis, acrimoniæ sensu diu in faucibus hærente.

Insigniter rubefacit chartam cæruleam, sed non Syrupum Violarum. Infusum cum Vitriolo viridi subfuscum fit.

Succus pro Errhino infervit.

Fatuorum Salus apud recentes audit hæc herba. *Willisus* & complures præctici multos maniacos, & melancholicos per hujus herbæ decoctum ad sanam mentem rediisse testantur, necnon prodesse in delirio superveniente febribus continuis.

An hos effectus præstitit præcipue fundendo dissolvendoque humores?

D. *ANCHUSA* floribus phœniceis C. B. *Alkanet*.

Tres species Anchusæ à *Dioscoride* describuntur; quænam autem plantæ sint, non convenit inter Authores.

NOTÆ. Describitur saporis esse amari, adstringentis.

Tincturam dat pulchre rubram oleo, omnibus oleosis, ceræ & aquæ vitæ, non autem aquæ simplici, tametsi quidam eam coquant in aqua, qua butyrum abluunt, ut luteo colore tingatur.

Verum est, quod *D. Alston* asserit, temerarium esse vires, a Veteribus radici Anchusæ suæ adscriptas, tribuere Anchusæ nostræ, quum, an ejusdem plantæ sit, nec ne, non satis liqueat: verum, etsi ipse affirmet, nec saporem adstringentem, nec experimentum cum Vitriolo viridi nostræ Anchusæ radici competere, mihi tamen & pluribus aliis sapor subausterus deprehenditur & in substantia, & in infuso, atque in meo experimento nigrescebat cum Vitriolo viridi; proinde hanc radicem non prorsus rejiciendam quatenus vulnerariam, & contra diarrhœas, dysenterias & ulcera siccanda proficuum, concludere ausim; & Autore *Lieutaud*, locum habet inter medicamenta resolventia & detergentia, applicatur cum effectum contusionibus & Ulceribus rebellibus; & interne ad roborandum.

C. *ANDROSEMUM* maximum frutescens C. B. *Tutjan or Park-leaves*.

Ejus Coma contrita resinofum odorem spirat.

Herba, illita vel emplastri modo imposita, medetur ambustis & podagricos juvat; vulneribus quoque imponitur, cohibens sanguinem. Authore *Galeno*, folia, in vino austero decocta, vinum ipsum vulnere grandium glutinatorium efficiunt, & Herbæ facultas est modice extergens, & desiccans. Juxta *Dioscoridem* semen tritum, drachmis duabus potum, excrementa biliosa trahit: prodest maxime ischiadicis, verum a purgatione aquam insuper forbere oportet. *Plinius* hanc rem ulterius prosequitur, asserens: Ad purgandam Alvum usus est herbæ tusæ cum semine, potæque matutino vel a cœna, drachmis duabus, in aqua mulsâ, vel vino, vel aqua pura, totius potionis sextario: trahit bilem: prodest ischiadicis maxime, sed postera die Capparis radicem, resinæ permistam, devorare oportet drachmæ pondere, iterumque quadridui intervallo eadem facere, a purgatione autem ipsa robustiores vinum bibere, infirmiores aquam.

Con-

M A T E R I E S M E D I C A E.

Confer Hypericum.

NOTÆ. Odor ut unguenti: sapor adstringens, subacris.

Decoctum, ut aliorum adstringentium, clarius fit, addito Spiritu Vitrioli, contra turbidum fit, & deponit sedimentum fuscum, instillato spiritu cornu Cervi.

Idem decoctum saturate viride fit, addito Vitriolo Martis.

Nescio quo pacto evenit, quod apud plures de Materia Medica Scriptores altum sit silentium de hac plantâ. Certe sensibiles qualitates vi vulnerariæ & nomini *Tutsan* vel *Tout-sain* conveniunt.

C. *ANEMONE* nemorosa flore majore C. B. *Wood-Anemony.*

Anemonæ omnes acres, & inter adurentia numerantur: attrahendi, extergendi & ora vasorum referandi vim obtinent. Succus ex naribus purgat & humiditatem ex ore trahit, oculorum cicatrices extenuat, sordida ulcera purgat.

Menstrua cient, cum ptisana sumptæ aut vellere appositæ. Lepras remonent appositæ, lac attrahunt & augent. Ad capillorum defluxum Anemones florem lævigatum ex Oleo illine.

NOTÆ. Folia & Flores acres sunt & vesicantes.

Aliquando comeditur a pecoribus, sed dysenteriam parit.

C. *ANETHUM* hortenfe C. B. *Garden-Dill.*

Nec *Plinius* nec *Dioscorides* describunt, sed ex aliis plantis, Anetho comparatis, facile colligitur, eam esse, quæ nomen in hunc usque diem servat.

Usurpatur assiduo in condimentis, in cibo, in ptisana, in albo jure, dando iis, qui tenuissimos succos & facile exhalantes habent, mediam temperaturam sortita, & inter mediocriter attenuantia alimenta collocata. Viride adhuc & succulentum humidius est & minus calidum, itaque magis concoquit, & somnum conciliat, quam siccum, sed minus digerit, & idcirco vult *Galenus*, quod Veteres coronis, ex eo plexis, uti solebant in symplesiis.

Juxta *Dioscoridem*, aridi comæ feminisque decoctum potu lac evocat. Authore *Galeno*, viride & humens lac purgat & multiplicat, nam siccum plus quam oportet excalfacit & siccatur, & ubi adolevit, evidenter calfacit, incidit & attenuat; proinde doloribus internis ex frigore succurrit, & anethinum oleum capitis dolori ex frigore; in calculo, si spiritus aliquis crassus morbum exasperet, utiliter admiscetur fomentis Anethum, utpote digerendi inflationes facultatem habens.

Frequentius potum oculos hebetat & genituram restinguit.

In oleo decoctum digerit, dolorem sedat, somnum conciliat & crudos, incoctosque tumores concoquit; fit enim ex eo Oleum, cujus propinqua sit tem-

peries pus moventibus & concoquentibus vocatis medicamentis, nisi quatenus paulo illis tum calidius, tum subtilius est, ac proinde digerens. Idem oleum valet in inflammatione cum dolore, utpote mediocrem naturam in calore gerens & vim elaxandi habens.

Aridi comæ feminisque decoctum potu tormina inflationesque sedat, rictus movet, alvum & eorum, quæ in summo fluitant ventriculo, vomitiones cohibet, singultus lenit. Addit *Plinius*, semen fervens olfactum singultus cohibere.

In potionibus Urinam ciet. Ejus decoctum fæminis hystericeis ad defæssiones utile; & *Hippocrates* commendat esui aptum, ut puerperii purgamentum.

NOTÆ. *Folia* suaviter aromatica sunt, halitu gravi, sed tamen jucundo & suavi, & suspenduntur ex lecto eorum, qui somnum capere non possunt, quibus Oleum soporiferum est, ut & Decoctum solo odore.

Vulgus pabulo Vaccarum admiscet, ad augendam lactis copiam, roborando Ventriculum. Odor gravis indicat quodam modo anodynam esse, unde lectis, ut mox dictum est, imponitur ad somnum conciliandum.

Semen odoris est grati & fragrantis, saporis acris, aromatici, minus grati, quam Fæniculi.

Ab infuso Aquæ per plures horas perparum ejus virium extrahitur; sed spiritus Vini rectificatus integrum odorem & saporem extrahit, qui residet in Extracto post destillationem, spiritus.

Vim stomachicam & carminativam videtur possidere majore gradu quam Anisum: in cardialgia & colica ventosa levat.

Lac auget, sed tantum in pituitosis.

Ejus, in fero lactis cocti, efficaciam in singultu compescendo experientia ulteriori confirmatam novi: & *Otho Heurnius* hoc unum remedium habuit contra singultum ex causâ frigidâ, nullis remediis cedentem, & Olei ex semine Anethi gutt. iv Olei Amygd. $\frac{3}{4}$ fl. f. Haustus. Oleum Anethi chemicum, per os assumptum, post clysteris usum magnarum est virium.

Genituram extinguit longiore usu.

D. *ANGELICA* sativa C. B. *Garden Angelica*.

Sponte in Norwegia crescit, & Caules sunt deliciæ Lapponum; porro vel rapæ instar, detracto Cortice, comeduntur summo cum appetitu, ibidemque fortiter, æque ac nostra, aromatica est, & aroma servat per annos, unde optime conditur Saccharo, & mane sumitur contra pestem & aëris contagium.

Foliorum, radicis & feminis Odor & Sapor idem est, scil. Odor aromaticus, gravis, fragrans, quasi moschatus, sapor aromaticus, acris, calidus, subamarus, caloris sensu diu durante.

In

In radice calor & acrimonia major quam in foliis, & in semine quam in radice, usque adeo ut dolorem excitet diutius masticanti.

Radix, transversim secta, balsamum album splendens exhibet saporis aromatici calidi: similiter sectus Caulis cellulas exhibet, balsamo aromatico flavescente plenas: & semina per maturitatem alba, succo lacteo, per siccitatem flavicante scatent.

Vires radiceis & seminis extrahuntur imperfecte ab aqua, sed perfecte spiritu vini rectificato, ex quo Extractum inspissatum fere totam quantitatem exhibet, estque odoris saporisque longe validioris, quam Extractum aquosum.

Radix externe discutit, partes relaxatas roborat, & ad tumores frigidus valet.

Sudorifera est & diuretica: flatus ventriculi & primarum viarum egregie discutit: Colicæ & Cardialgiæ atque aliis affectibus, ab acido viscido natis, insigniter resistit.

Menses movet & fœtus expellit.

Venenis obest & pestilentiam arcet hausta aut frequenter commansa.

Decoctum radiceis viridis ex frigore tussientibus opitulatur, crassam lentamque pituitam efficaciter expectorans.

C. ANISUM Herbariis C. B. *Anise Seed.*

Galenus scribit usque adeo acre esse, ut ad urentium accedat caliditatem. Hoc vel caremus, vel nostrum minus calidum est.

Acre est, subamarum, efficacius qui vehementi est odore, humiditatem ex ore trahit, potum hydropicis sitim sedat, oris halitum jucundiorum facit: lactis ubertatem præstat, authore *Dioscoride*: unde concludit *Dodonæus*, *Galenum* errasse in describenda Anisi facultate tanquam tertii ordinis calefacientium & exsiccantium, quoniam quæ lac generant non valide siccant, ipso *Galeno* teste. Panis crustis subditur, faccis quoque additur, quibus vina colantur & transfunduntur, peregrinis odoribus, in faccum coniectis, ut odore & sapore magis placeant.

Insomnia levat suspensum in pulvino, ut dormientes olfaciant, necnon potum somnum conciliat, dolores levans. Singultus olfactum decoctum potumque cohibet.

Flatus e ventre disjicit, stomachum roborat, unde & aliquando admiscetur purgantibus, v. g. Veratro, aut Peplio apud *Hippocratem*. Vomitiones cohibet & præcordiorum tumores, e flatu natos. Alvum & alba sæminarum profluvia sistit.

Urinas ciet: oleo perfusum, cute perfricata, sudores movet. Thoracis pituitas purgat tostum, cum melle sumptum melius, crassitudinem humorum at-

tenuans, & inter alimenta attenuantia locum tenet. Venerem stimulat. Dolorem capitis levat suffitum naribus. Vestes a tineis defendit.

NOTÆ. Odor fragrans, mitis, ut Fœniculi, sapor dulcis, aromaticus cum acrimonia levi grata.

Oleo multo luxuriat, quod largitur partim expressione, inodorum & insipidum, alterum destillatione aromaticum, in cortice hærens.

Ætate amarefcit, æque ac ejus Oleum.

Vires integras extrahit Spiritus Vini rectificatus, quæ post destillationem manent in Extracto.

Externe conducit ad tumores frigidos, debilitatem paralyticam, laxitatem viscerum, & colicam flatulentam.

Convenit recens natis, quando tormina intestinorum ex pituita viscida & acida patiuntur, & hi, authore *Heurnio*, a ʒj pulveris æque ac a Rhabarbaro purgantur: An a vi ejus carminativa & antispasmodica? *Helmontius* saltem Anisum appellavit *Solamen intestinorum*. Valet & in suppressione mensium.

Lac feminae, si emulgeatur cito post sumptum oleum, hujus odore imbuitur, & Infantis lactantis Lotium redolet Anisum, si nutrix Oleum ore tenus sumpserit.

Idem oleum præcavet fugillationem inunctis partibus læsis, v. g. naribus & fronte in infantibus, ingressum tentantibus & forte cadentibus.

D. 1. *ANONIS* spinosa flore purpureo C. B. *Rest harrow. Petty whin.*

2. *ANONIS* spinis carens purpurea C. B. *Purple Rest harrow without Prickles.*

Vires topicæ, ab antiquis traditæ, acres & ulcera erodentes, necnon odor gratus, nostræ non conveniunt, quippe longe minus acri, & fœtoris insignis.

Folia, antequam spinas protrudunt, condiuntur cum sale pro cibario. Horum odor gravis est, sapor subdulcis, quasi instar Pisi; & aliquantum viscosa sunt. Succus saporis salini, in faucibus subacris, & non (ut succi acidorum & austerorum) clarior fit cum acidis, sed cum iis spissescit & clarior fit cum Spiritu Cornu cervi Oleoque tartari per deliquium, etsi aliquantulum rubefaciat chartam cæruleam, minime vero syrupum violarum.

Radice Cortex præcipue usurpatur, cujus odor est ut glycyrrhizæ, sapor subdulcis, leguminosus, subamaricans, & aliquantum nauseosus.

Non rubefecit tincturam *Heliotropii*.

Vis ei tribuitur attenuans & aperiens; unde radicibus quinque aperientibus annumeratur; & refert *Matthiolus*, multorum testimonio compertum esse, radicem

dicem corticis pulverizatum, ex vino sumptum, vim maximam præstare ad renum calculos comminuendos expellendosque, obstructis urinæ meatibus, & sibi ipsi compertum esse, decoctum radiceis potum summopere præstare ad jecinoris vasorumque infarctus: proinde datur cortex radiceis in pituitis & jussulis in ictero & calculo, necnon contra menses suppressos, & hæmorrhoides inflammatas.

Folia, in vino Malvatico infusa, vires dictas antinephriticas possidere dicuntur.

C. *ANTIMONIUM*, Stibium & Stinmi apud antiquos. *Antimony.*

Usus ejus internus ignotus erat antiquis: *Basilio* autem *Valentino* & *Paracelso* debetur 12ma centuria.

Vis ejus, juxta *Dioscoridem*, est adstringens, spiracula cutis obstruit, excrescentias in carne cohibet, ulcera ad cicatricem perducit; sistit sanguinem. Ambusta igne in pustulas erumpere non patitur, cum adipe recenti illitum; quæ vero crustam contraxere ad cicatricem perducit, additis cera & exigua cerussa. Ob facultatem desiccantem & adstringentem ocularibus medicamentis admiscetur, ad epiphoras, dolores & inflammationes oculorum lotum & illotum: ingreditur & collyrium ad corrosos angulos oculorum.

Fluxiones inhibet oculorum exulcerationesque farina ejus ac thuris, gummi admixto. Efficacior autem contra vulnera recentia & contra veteres canum morsus inspersa farina. Porro & inter extergentia seu repurgantia locum habet, dum sordes & ulcera oculorum ex purgat.

NOTÆ. Ferro ignito injectum odoris sulphurei est, fere suffocantis, & incenditur cum flamma cærulescente.

E duabus, vel tribus partibus constat, 1. Sulphure, vulgari simili. 2. Sulphure metallico. 3. Regulo. Si enim Sulphur vulgare, imo quodvis Sulphur animale, vegetabile vel minerale addatur Regulo in fusione, regenerari Antimonium auctor est *Huxham*; Regulus autem suo adhuc gaudet Sulphure metallico, quo si omnino spoliatur, fit iners, nec amplius virulentum.

Pulvis subtilissimus insufflatur oculis, ut Tutia, ad desiccanda ulcera corneæ, & in aliis obscuracionibus Visus.

Porro, eodem Authore, supra citato, Antimonium crudum, si digeratur in aqua leni calore, aliquid lactei coloris impertit aquæ & odorem sulphuris, quod liberaliter haustum insigniter profuit in morbis cutaneis, aliisque.

Hinc notandum, ejus decoctionem cum lignis non damnandam esse; quinimo Exempla prostant apud Germanos felices ejus usus in substantia & decocto in

su-

curandis febribus intermittentibus rebellibus & Rheumatismo, cavendo ab usu Acidorum. An id præcipue a Sulphure pendet?

Vires autem propriæ hærent in Regulo, qui, Vinis acidis diu infusus, parum ponderis sui amittit; veruntamen hoc infusum dosi mediocri emeticum est vel catharticum, & in dosibus admodum parvis plerumque diaphoreticum.

Crudum ad 3fs vel 3j alvum leniter movet, & perspirationem promovet, hujusque usum internum non tantum tutum esse, sed & proficuum, nec modo nobilissimum esse medicamentum equorum & pecorum, Scabie laborantium, pabulo mistum & sudorem promoventem, tandem patuit, sed & hominum in contumacibus feri lymphæque vitiis, scabie, lepra, ulceribus, præcipue venereis, & in affectibus arthriticis, rheumaticis & scorbuticis: quin & in paralyti, superveniente salivationi mercuriali, incipiendo a gr. iij, & adscendendo ad 3fs quotidie.

Quidam dant ad 3j vel ultra, & ejus usum prædicant in gonorrhœa virulenta, fluore albo & obstructione mensium. Lumbricos quoque necare dicitur; sed cavendum ab usu omnium Acidorum post ejus assumptionem; inde enim periculum vomitus excitandi; & hoc nomine forte quidam cum saccharo vel pulveribus absorbentibus admiscent.

C. *APARINE* vulgaris C. B. *Cleavers, or Goose grass.*

Juxta *Galenum*, modice extergit & desiccatur, habetque nonnihil subtilium partium; sanguinis abundantiam ex vulneribus reprimunt folia imposita.

Herba ipsa si axungia trita excipitur, strumas discutit. Semen subdulce.

Seminis, caulium ac foliorum expressus succus, è vino potus, contra phalangiorum viperarumque morsus præbet auxilium. Idemque, auribus infusus, earum doloribus medetur.

NOTÆ. Summitates jusculum vernum ad sanguinem purificandum ingrediuntur. Herba conscissa pullorum anserinorum esca est, unde Anglice *Goose Grass* dicta.

Audivi, semen quibusdam usurpatum fuisse in potu instar *Coffee*.

Folia recentia & sicca gustu subacria sunt, subamara & subadstringentia.

Infusum ejus in aquâ a viridi colore mutatur in fuscum, addito Vitriolo viridi. Succus aliquantum viscidus est, aliquid salini & subdulcis habet, & ad consistentiam Extracti inspissatus, gustus organum afficit sensu amaritudinis salinæ.

Idem succus cum spiritu cornu cervi spissior fit, sed non cum aceto destillato.

Quidam Succum magni faciunt ad papillarum rimas; siccæ herbæ farina vulnera glutinat, & ulcera sanat.

De-

Decoctum mire prodest Gonorrhœæ simplici, authore *D. Palmer* apud *Dale*.

Decoctum forte, sumptum ad ℥xij mane & vesperi, sabulum expulit in pluribus experimentis.

Radix (quemadmodum radix Gallii lutei, plantæ congeneris) a volucris devorata, ossa eorum rubro colore tingit.

C. APIUM palustre & officinarum *C. B. Elæoselinum Dioscoridis. Smallage.*

Ad eadem, quæ sativum Apium, efficax.

Apium Veterum est Petroselinum vulgare, seu Apium hortense *Dioscoridis*, ab Apio nostro diversum, sed earundem virium. Vide *Petroselinum*.

NOTÆ. Foliorum Apii palustris odor vehementior est & ingrator quam Petroselini, scil. gravis & sapor subacris, ingrate aromaticus, aliquantum calidus, & succus pro Errhino usurpatur.

Decoctum coquendo spissum fit instar gelatinæ, unde in jusculis usurpari potest.

Apium fovet aliquid volatile fumosum, capiti adversum, quod epilepsiæ & forte aliis morbis capitis obnoxii nocet.

Aperiens est, & vix inflammans; Cataplasma enim è foliis recentibus cum albumine ovi oculis inflammatis cum pelliculis dicitur mira præstitisse; & succus in scorbuto pro Gargarismo usurpatur ad mundanda ulcera oris & gingivas roborandas. Est quoque resolvens, & applicatur cum effectu Mammis, à lacte grumoso tumentibus.

Succus & decoctum Calculos, in iis digestos, corrodebat, & comminuebat. Porro, dicitur Succus antifebrilis fuisse, tertianam & quartanam fugasse ad aliquot uncias sumptus.

Coctum, crudum & Succus Urinam ciet, simulque ad venerem excitat, motum sanguinis ad inferiora augens, unde & menses movet.

Folia comesa pro acetario raucedinem satis veterem sustulerunt.

Seminis odor similis est foliorum, sapor forte acrior, scil. acris, aromaticus, calidus, subamarus, unde & flatus discutere dicitur magis quam herba, & decoctionem non fert, sed simul usum ejus minus tutum esse in iis, qui comitiali morbo sunt obnoxii.

Radici Odor longe minus gravis quam herbæ, sapor subacris, suaviter aromaticus, subdulcis, aliquatenus ad pastinacæ saporem accedens, unde recens aliquando inter bellaria apponitur, & dicitur esse blande diuretica, carminativa & discutiva; & quatenus diuretica utilis est in Hydrope, Ascite, Cachexia, Scorbuto, & Asthmatico levat.

D. *AQUILEGIA* Sylvestris C. B. *Columbines*.

De viribus haud accurate loquuntur Authores, non satis distinguentes folia, flores, radices & semina. Dulcedo cum tantilla adstrictione dicitur adesse omnibus plantæ partibus. Folia quidem & flores, præsertim recentes, sunt dulcia, subacria & subaustera. Infusum foliorum recentium saporis est subdulcis & leguminosi, & non mutatur a Syrupo Violarum nec solutione Heliotropii: & decoctum foliorum fit magis fuscum & rubescens, addito Vitriolo viridi.

Radix subdulcis: Semen vero mihi nihil dulcedinis exhibuit, verum austeritatem insignem. Decoctum ejus rubrum erat & austerum, & nigredinem acquisivit, addito Vitriolo viridi; proinde dubitare mihi liceat de vi, his seminibus adscripta, ad expellendas variolas & menses movendos: sed Experimentis meis bene quadrat Seminum usus frequens, vel per se, vel leviter cum aqua hordei coctorum ad laryngis & faucium incendia & ad ulcera gingivarum in scorbuto, & gutturis in angina.

Folia quoque in usu sunt in gargarismatibus contra affectus faucium & asperæ arteriæ calidos.

Ex floribus hujus cæruleis fit cum Spiritu Vitrioli Tinctura eleganter rubra, & cum Spiritu Urinæ Tinctura viridis; &, authore *Tournefortio*, non reperitur medicamentum magis efficax ad os mundandum & gingivas roborandas, quam Tinctura florum Aquilegiæ spiritu Vini extracta cum dupla quantitate Tincturæ sequentis admixta: In istis spiritus Vini solve, ebulliando per semiquadrantem horæ, G. Lacæ ℥ij, Mastiches ℥ij.

D. *ARGENTINA* Potentilla. Pentaphylloides *Argentina* dicta C. B. *Wild Tansey. Silver Weed*.

Folia & Flores saporis sunt nonnihil acris vel salini, & austeri. Herba fortiter rubefacit chartam cæruleam. Succus & decoctum cum Vitriolo viridi nigrescit, albumen ovi & salivam jejuni coagulat, clarior fit admixtis Acidis, contra coagulatur ab Alcalinis: indicia Acidi terræ conjuncti, ut in Alumine.

Rustici, quando eorum pedes, operando vel ambulando inflammati sunt, hanc herbam parti affectæ applicant, unde inflammatio cito tollitur: sistit etiam sanguinem in recenti vulnere.

Ufurpatur ad dentium dolores mitigandos & pro cosmetico ad tollendas Lentigines: decoctum insuper in gargarismis, Ulcera oris sanans, gingivas laxas roborans, & in ophthalmia cum fluxu humoris calidi, adhibetur.

Mira præstare dicitur in Fluore albo, præsertim additis cancris fluviatilibus in

in decocto; & tota herba cum radice cocta hæmoptoicis subvenit; Alvi quoque & Uteri fluxum cohibet.

Authore *Etmullero*, ab omnibus tanquam specificum habetur in Ictero, & omnes fere compositiones adversus morbum arquatam ingreditur.

Radix in Anglia instar Pastinacæ a pueris, necnon a porcis comeditur, dulcedinem habens cum adstrictione,

C. ARGENTUM VIVUM *Quick-silver.*

A Veteribus venenum corrodens existimabatur. *Mesue* aliique Arabum compositiones ejus proferunt contra morbos cutaneos. De eo hæc habet *Avicenna*: „ Ejus vapor inducit paralyfin, tremorem & tetanum. Interficit „ Mures, & ex fumo ejus fugiunt animalia venenosa & serpentes. Quod ex „ eo extinctum est medicamen est pediculorum & lendium, scabiei & ulcerum „ malorum. Sublimatum est stypticum ”.

Jacobus Berengarius in centuria sexta primus introduxit ejus usum in curanda lue venerea: & *Paracelsus* primus dedit præparata mercurialia interne.

Notatu tamen dignum videtur, Præparationem quandam nuper celebratam, *Mercurius præcipitatus per se*, notam fuisse *Paulo Æginetæ*; hæc enim habet ille lib. VII. „ Argentum vivum ad medicum usum non ita valde assumitur, „ quum venenum existat: verum quidam ustum ipsum ac in cinerem „ redactum, aliisque speciebus permixtum, colicis & volvulosis bibendum „ dederunt ”.

NOTÆ. *Dioscorides* tradit methodum separandi Argentum vivum è Cinnabari, & ait potum lethale esse, pondere suo intestina disrumpens: Verum experimentis nuperis abunde patuit, potum argentum vivum neutiquam esse adeo perniciosum. Serva quædam in tenebris inscia deglutivit sibi argenti vivi loco aquæ sine noxa; & nuper in Anglia compluribus mos erat ad ℥ij pro dosi deglutire quotidie per satis longum tempus sine noxa, non tamen prorsus sine periculo salivationis, nam a ℥vj, tribus auroris successivis sumptis, accidit Salivatio: testante tamen *D. Doyer*, assumptum fuit quotidie ad ℥j per annum cum eventu felici in Asthmate sævo & hæreditario.

Post Aurum est omnium corporum maxime ponderosum: specifica ejus gravitas ad Aquam est ut 14019 ad 1000, in igne tamen valde volatile, adeo ut igne arenæ ascendat, & in vapores evanescat, qui vapores valde nocivi, paralyfin & mortem adducentes, unde fossiores, qui laborant in ejus mineris, per tres vel quatuor menses vix possunt subsistere quin tremuli & paralytici fiant,

& Deauratores, aurum aliis corporibus ope Mercurii superinduentes, fere semper moriuntur nervis affectis.

En miram ejus penetrandi vim: Fæminis nonnunquam inter salivandum annuli aurium aurati ex mercurio albescunt mollesque fiunt, & si quis in marsupio argentum vivum gerit ac retinet in manu nummum aureum, hic evadit quasi argenteus.

Penetrat quo Aër nequit penetrare; pressione enim adigitur trans poros Vesicæ, quod non fit ab Aëre in vesica pressio.

Porro, dum plura subjecta in Nosocomio salivationi diverso tempore exponuntur, tum illa, in quibus ptyalismus fere prorsus cessavit, de novo salivam rejiciunt, quando aliis Mercurius inungitur.

Experimentum sequens dicitur probatum fuisse multis mulieribus in Hollandia: Repletur Mercurio vivo calamus scriptorius, ejusque orificio cera sigillata obturato inter mammas de collo suspensus gestatur a mulieribus, quibus Lac suum discutere animus est, eousque donec Lac omne evanuerit: hoc fit optimo effectu, & sine ulla noxa.

Porro, tumores dissipat si eo fumigentur.

Ab omnibus fere Acidis mineralibus notis solvitur (sed non ab Acidis vegetabilibus) & saporem vitriolicum acquirit in corpore, ut & in ejus præparationibus cum Acidis, & hinc inter purgandum a Mercurio dulci nonnulli de sapore quasi æruginoso queruntur; verum per se nullam acrimoniam habet.

A dictis patet vis ejus fortiter attenuans, necnon edulcorans, quod a sequentibus ulterius patebit.

Incipiente Salivatione mercuriali oritur sæpe febricula cum pustulis.

Non semper Luem veneream curat Salivatione, verum subinde sudore vel Urina.

Emplastris resolventibus admiscetur ad tumores præduros glandulosos & Tophos Gallicos discutiendos.

Ulcera maligna, phagedænica, putrida, & præsertim venerea, aliaque contumaciora, aliis irritis, mirabiliter curat in unguentum redactus; & Cancri venerei destruuntur unguento ex Mercurio cum terebinthina.

Extrinfecus & Scabiem ferinam sanat inunctus & fugat pediculos.

In Rabie canina, etiam in pessimo morbi statu, Unguentum mercuriale admotum, ut in Salivationibus levioribus, efficax esse deprehensum fuit.

Ufu interno ʒj cum ʒj Sacchari tritus in mortario vitreo, donec fiat pulvis gryseus, datur pro tribus diebus, in lumbricis infantum efficax; & in Ascaridibus nullum medicamentum efficacius vel tutius: imo testatur *Brasavolus* se infantibus, vi vermium semimortuis, exhibuisse, qui illico sanati fuerunt, & in Equis se hoc feliciter expertum esse.

Por-

Porro, partum difficilem promovet, & Goritienses obstetrices, ubi gravidæ diu in partu laboraverint, statim argentum vivum scrupuli pondere, nullis incommodis, exhibent.

Extinguitur cum melle, oleis, resinis, balsamis, gummi-resinis, gummi Arabico, & substantiis terrestribus, v. g. Oculis cancrorum.

Operatio Mercurii vix pertingit ad ossa, sed Guaiacum: hinc ptyalismo bene succedit Guaiacum, sed non, vice versa, bene succedit Mercurius Guaiaco; quinimo liquore Guaiaci humoribus corporis dissolutis. Mercurius, maxima datus copia, aut perfrictionum forma corpori applicatus, nihil salivationis excitavit, tanquam Mercurius in attenuatos penitus humores nihil ageret, sed sine offensa illaberetur atque iterum exiret, vix turbato sanguine (c).

Notandum quoque, Mercurium non esse universale Antipforicum & Deobstruens; sæpe enim deficit in curandis pustulis & strumis, strumosisque ulceribus, & in Cancro nisi venereo, ut supra. In Scorbuto vero nocet, ut & in diathesi colliquativâ sanguinis, iis quibus viscera semiputrida & vasa tenera, & iis qui facile in hæmorrhagias incidunt.

C. ARISTOLOCHIA Birthwort.

Apud antiquos quadruplex. 1. *Rotunda*, Strongyle, *Dioscoridis* & *Galen*i, fæmina *Plinii*. 2. *Longa*, seu dactylites. 3. *Clematidis recta* C. B. tenuis *Galen*i. 4. *Pistolochia* & *polyrrhizos Plinii*, Græcis ignota, a Romanis primum usurpata.

Aristolochia rotunda gustus est amari & subacris, odoris virosi.

Ex discussoriis & extenuantibus est, & inter digerentia numeratur, detergens lene, magis tamen detergit quam moderatissime detergentia, v. g. quam ervi & hordei farina, hinc in fracturis ossium capitis valet, & ad Ulcera carne implenda, utpote exsiccans & mediocriter detergens sine morfu, adeoque vulnera exsiccat, & ad nervos vulneratos, utpote tenuium partium, valet. Porro, inter Obesitatem curantia locatur.

Ulcera putrida exest, & fordida expurgat, vermesque extrahit, item clavos, (seu callosam duritiem) in Ulcere natos: medetur fistulis: gingivas & dentes extergit: inter auricularia medicamenta miscetur in dolore auris ex flatu ventoso aut crassis & viscosis humoribus: caligines discutit; aculeos & spicula extrahit: ossium squamas emplastri modo imposita adimit.

Stomachum roborat, & teste *Theophrasto*, remedium est vigiliarum in vino austero trita & pota.

Cum

(c) Boerhaave.

Cum pipere & myrrha, mero pota, vel in pefso fubdita menfes, partus & omnia vulvarum onera ejicit. In Uteri ftrangulatione in vino aut aqua valet.

Urinam promovet: fingultibus, fufpiriis, aloribus cum tremore ante accelfionem februm, lienofis, ruptis, convulfis, laterum doloribus, afthmaticis, comitialibus, podagricis cum aqua pota auxiliatur.

Longa minus quidem tenuitatis partium obtinet quam rotunda, minus abstergens & digerens, fed non minus calefaciens, & proinde commodior in quibus ufus eft modicæ abfterfionis, puta in Ulceribus carne explendis & fomentationibus Uteri.

Clematitis creditur ad eadem quæ longa, & rotunda pollere, fed iis effiacia cedit. Ejus radices, cortice aroma redolente veftitæ, unguentariis ad unguentorum fiffamenta conducunt.

NOTÆ. *Aristolochiæ* fapori amaro naufeoso refpondet vis purgans humores biliofos & phlegmaticos, a *Mefue* ei adfcripta, licet a *Diofcoride* & *Galeno* prætermiffa. Aliter vires, a Veteribus ei tributæ, confirmanur & illuftrantur Experimentis Recentiorum, fcil.

Extrahuntur Vires menftruis fpirituofis & aquofis, fed magis perfecte a fpirituofis.

Succus radicis longæ & rotundæ chartam cæruleam rubefacit.

Pulvis & Extractum vel Tinctura, Spiritu Vini extracta, externe adhibetur in linimentis pro Ulcerum inveteratorum, fordidorum & malignorum mundificatione, fpeciatim in ulceribus tibialibus cacoëtheis lotionem è decocto.

Pulvis corrodit carnem mortuam five in Ulcere five in fiflula.

Porro, externe laudatur ubi tumores refolvendi funt, & Veterinarii ad tumores Equorum, alias immedicabiles, fumunt radicem, & eam coctam cum femine lini imponunt, vel etiam incoctam (d) oleo imponunt, & longæ infufio ad fcabiem exficcandam in plurimis regionibus ufitatiffima eft.

Interne rotunda fubvenit afthmati, a craffis humoribus, expectorationem promovens.

C. ARTEMISIA vulgaris C. B. Mugwort.

Flos graveolens, & quod fit fecundi ordinis calefacientium, juxta *Galenum*, fatis quadrant noftræ.

Fervefacta infidentibus fæminis prodeft ad extrahendos menfes, partus, fecundasque (in quibus retentis & præfcribit *Hippocrates*) itemque ad vulvæ præclufionem & inflammationem. Herba ipfa copiofior, imo ventri im-

(d) *Rieger*. Introd. ad notit. rer. nat.

imposita, menses ciet. Succus ex eadem expressus, cum myrrha subactus, vulvæque subditus eadem, quæ & infusus, ex Utero trahit. Valet etiam ad calculos in renibus atterendos remoratumque urinam eliciendam: Ulcera exsiccat.

NOTÆ. Odor & Sapor est fere qualis Absinthii, sed remissior, nempe Odor gravis, haud ingratus, aromaticus, sapor subamarus, aliquantulum salinus & subadstringens, præsertim summitatum floriferarum, qui validior quam foliorum. Infusum ejus bituminosum quid respicit.

Dicitur vim inebriantem Cerevisiæ augere: si decocto herbæ laventur vel foveantur pedes itinerando defessorum, omnis lassitudo tollitur.

Succus Alcalinis volatilibus & fixis magis congruus est quam Acidis, nam cum illis fluidus est, sed ab his coagulatur: huic quadrat Experimentum alterum, scil. Vino vel Cerevisiæ infusa Artemisia aciditatem tollit. Aliquantulum rubefacit Chartam cæruleam: Syrupum Violarum non mutat. Decoctum in aquâ, addito Vitriolo viridi, fit atro-viride.

Externe Vulneraria dicitur.

Cataplasmatibus, vel pulvere asperso, ambustis, pulvere pyrio & sclopeto vulneratis, præsentissime mederi dicitur.

Fumigando cum eâ *S. Pauli* dissipavit tumorem œdematosum super utrumque genu in vetula.

Ingreditur Enemata antihysterica, & mulieres applicare solent cataplasmata ex foliis Ventri puerperarum cito a partu.

Herbæ siccatae pulvis ʒiij pondere, in vino potus, optimum est doloris Ischiadici remedium, autore *Parkinsono*.

In China ab hac planta paratur *Moxa*. Quo vetustior est planta, eo melior ad hunc usum. Herbam contundunt, postquam rudiores particulas separaverint: lanuginosas autem, quibus abundat, relinquunt, quæ facile incenduntur, & laudantur ad nervorum morbos, podagram & dolores profunde hærentes. Cauterium simile quoque parari potest ex aliis plantis lanuginosis, v. g. *Gnaphalio*.

C. *ARUM* maculatum maculis candidis vel nigris, & non maculatum

C. B. *Wake Robin or Cuckow pint.*

Arum diversum est in diversis regionibus. *Ægyptiaci* radix editur & cruda, in quibusdam regionibus acrior & ad *Dracontii* radicem accedit. Apud *Dioscoridem* edulis, sed prius cocta. Jubet *Galenus* & *Oribasius* dum coquitur, priore aqua effusa, in aliam calidam, vel secunda vice coquere. Porro & apud nos in Britannia, urgente fame, radix cocta aliquando comesta fuit. Condiuntur & sale folia ad cibum; per se etiam siccata elixa comeduntur.

Gale-

Galenus suo mitiori tribuit vim meatus aurium ab obturatione liberandi, utpote tenuium partium sine mordacitate.

Succus radice cum melle Attico oculorum caligines ac stomachi vitia discutit. Partus omnium animalium extrahit naturæ circumlitum. Aridum in portione inspersum aut eclegmate urinas & menses ciet. Ad menses trahendos feminis vel radice drachmæ duæ in vini cyathis duobus sufficiunt. Eadem portio, si a partu non purgentur & secundas trahit.

Ulcerata omnium generum, five phagedæna sint, five carcinomata, five ferpant, five polypi in naribus, mire sanant. Interuncis exulceratis ex lacte ovillo bibatur. Epiphoris elixum imposuere, item fugillatis, tonsillis, & lentigines ex melle illinentes.

Radix cum fimo bubulo podagricis imposita prodest, & folia cum sale recentia vel sicca.

Radices comesæ crassitiem humorum mediocriter incidunt, adeo ut excretionibus ex pectore idoneæ sint. Ad tussim in cinere coctum ex Oleo dedere quidam, alii coxere in lacte ut biberetur.

NOTÆ. Radix recens mucilaginosa est & farinacea, nec ipsa, nec residuum ejus a Foliorum destillatione dulcedinis prorsus expers, & cum probe sicca est in pulverem abit farinaceum, insipidum & esculentum, nec aliam habet virtutem, quam alia farina: recens vero tantæ est acrimoniæ, ut nequeat assumi, caustica, linguam mastificantis afficiens sensu punctiõnis, ut ab acubus, & caloris per sex vel plures horas, & inter scindendum & tractandum ad manus tractantium pustulas excitavit. Debemus itaque eam uti ubi leniter exsiccata est, quando convenit in omnibus morbis frigidis, ut Scorbuto, Asthmate, Chachexia; nec quidem sicca & pulverulenta acrimoniæ expers, verum mastiganti sentiebatur in ore punctio ut ab acubus per plures horas: proinde Arum non recte annumeratur Antiscorbuticis volatilibus, acrimonia enim ejus non ascendit inter destillandum, sed hæret in residuo, nec mecum perit donec per semihoram decoxissem in aqua.

Porro, è pulvere radice siccæ cum aqua absterguntur Lintea, est enim saponacea & abstergens, itaque convenit in abstergendis maculis cutis; & mulieres in provincia Gallica, *bas Poitou* dicta, dealbant lintea sua pasta è caule, in frustula discisso dum floret planta, per tres septimanas infuso, mutata aqua quotidie, dein exsiccando.

Insolatus radicum succus, cerussæ speciem referens, mirum in modum cuti splendorem & nitorem conciliat.

Extus adhiberi potest pro Epispastico.

Nec spiritus Nitri nec Oleum Vitrioli, radice recenti affusa, aliquid mutationis

nīs exhibuit, ut & nec Succus cum liquoribus acidis aut alcalinis, nec cum Syrupo Violarum; sed chartam cæruleam rubro colore infecit.

Folia, minus acria quam radices, contusa & applicata, Ulcera brevi sanant tam hominum quam equorum.

Prodest Radix in affectibus serosis, mucidis, colica mucida, atonia ventriculi, appetitu prostrato, Hydrope urinam promovendo; & in affectibus lienis & uteri frigidis, præsertim in flatibus & exhibetur ad ʒj cum spiritu frumenti iis, qui aliter difficulter sudant.

Decocta radix, melle excepta, medetur pectoris morbis omnibus pituitosis, valentissime expectorans crassas lentasque excreationes.

Authoribus *Chomel* & *Lemery*, sicca pulvis ad ʒj vel ij purgat; & teste *Lieutaud*, Fæcula inde parata a gr. x ad xxx purgat.

C. *ASA FOETIDA* nostra, Laser, Succus Cyrenaicus, Medicus vel Syriacus, & Silphium Veterum.

Si de gustibus vel odoribus disputare liceret, crederem cum *Salmasio*, Asam foetidam nostram non esse Succum Cyrenaicum sed Medicum vel Syriacum juxta *Dioscoridem*, cujus hæc sunt verba: „Laseris Cyrenaici odor blandissimus, Medici vel Syriaci odor magis virosus”.

Acre Gummi est & strenue calefaciens, cauterii fere vim obtinens, odoris blandissimi, tenuissimæ substantiæ, omnium maxime per halitum digerens. Si tantillum ex eo aliquis in os sumpserit, toto corpore madorem ciet, & si quis paululum assumpserit, ejus qualitatem in urina & aliis humoribus præ se fert. Foris impositum corpori admodum trahentem facultatem possidet, attamen & excrecentias amoliendi & liquandi vim quandam obtinet. Discutit generose induratas inflammationes.

Quemadmodum est acre & æstuosum, inflationes facit, seu spiritus flatuosus ex ejus ingestione colligitur in ventre. Concoctioni plurimum confert, senibus & foeminis, hyemæ quam æstate melius. Cæliacos ex acino uvæ sumptum juvat. Vescientibus lætiorem colorem conciliat. Apud *Hippocratem* datur in febre singultuosa.

Algores cum tremore in febrium accessionibus cum pipere ac thure in vino potus discutit. Tetano, Opisthotonoque distentis oboli pondere devorandum datur. In aqua mulsa linguae paralyti succurrit. Quibus haustum lac intus concreverit, & comitialibus sumptum ex aceto mulso succurrit. Hærentes gulæ hirudines gargarizatum cum aceto discutit.

Sanat lichenes recentes ex aceto, itidemque carnosæ narium vitia & polypos, si cum atramento sutorio aut æruginè per dies aliquot illiniatur; sed oportet, quæ illic excreverunt, forcipe auferre. Alopecias cum Vino, pipere

& aceto perunctas sanat. Cum melle inunctum oculorum aciem exacuit, incipientem suffusionem dissipat. Authore *Dioscoride*, in dentium doloribus cavernis illotum inditur, sed vetat *Plinius*, etiam cera inclusum, magno experimento hominis, qui ea de causa se præcipitavit ab alto.

A rabioso cane demorsis prodest, vulneribus impositum, itidemque valet ad omnium, quæ virus ejaculantur, animantium, venenatorumque telorum ictus, seu potum, seu etiam illitum. Gangrænâ obsessis partibus, prius scarificatis, infunditur, necnon & carbunculis: clavos callosque, prius circumcisos, extrahit, si quidem cerato, siccorumve ficuum carne subactum antea fuerit. Perniones ex vino fovet, & ex oleo coctum imponitur. Coxendicibus & lumborum doloribus cum decocto melle illinitur. Podagras in spongia dilutum posca lenit,

Diutinis faucium asperitatibus subvenit, ac vocem, quæ derepente irraucuerit, aqua dilutum confectum expedit: quin & uvam cum melle illitum reprimat, ac in anginis ex aqua mulsa utiliter gargarizatur. Anhelatoribus & in tussi vetusta cum porro ex aceto, vel & in ovo forbili datur, itemque pleuriticis in forbitionibus. Ictericis ac hydropicis cum aridis ficis utiliter datur.

Urinam ciet ciceris magnitudine dilutum. Potum cum pipere & myrrha menses ciet, & apud *Hippocratem* datur magnitudine fabæ ad secundas detentas ducendas.

Confer vires *Alii* & *Ari*.

NOTÆ. Odor ejus fortis est ut *Allii*, imo fortior, sapor acris, mordax, calidus, & fere dolorem masticanti excitans, subamarus.

Indi frequenter utuntur *Afa* fœtida ad condiendos cibos, uti *Hispani* omnibus fere cibus addunt *Allium*. Odor ejus sentitur in *Urina* eorum, qui liberallyter eam sumunt.

Est Gummi-Resina: odor & sapor ejus in Resina hærent, quæ facile solvitur spiritu Vini puro, etsi plus gummi quam resinæ contineat. Porro, tincturam ex ea trahit Aqua Calcis æque ac Spiritus Vini, quæ forte præferenda, quippe quæ in Aqua non patitur præcipitationem.

Externe potenter resolvit, & ad lienis tumores commendatur.

Transpirationem insigniter promovet.

Ad flatus discutiendos magni usus est in equis & hominibus.

Colicæ flatulentæ, suffocationi hystericae a causa frigida, hydropi humido & tympanitico, obstructioni hepatis, lienis & mesenterii subvenit.

In Persia & India datur magnis dosibus in rheumatismo, podagra & omnis generis doloribus.

Insignis usus est in Tympanitide. Quidam, referente *Kempfero*, hujus bo-

lum

lum seu pilulam majusculam omni mane per sex septimanas devoravit, donec convaluerit. Ex eo subinde sibi flatu sursum & deorsum secessisse, usque adeo foetentes, ut ab hominum consortio toto tempore jussus sit exulare.

Catharticis associata est anthelmintica egregia.

C. *ASARUM* C. B. *Asarübacca*.

Radices odoratae, linguam calfaciunt & valde mordent, vim Acoro similem habent, sed magis intensam: tenuium sunt partium, vi resolvente & sanguinem fundente praeditae.

Urinas cient, si Musto addantur, valentius quam Apium. Hydropicis profunt, Menses proliciunt, & absolutas uteri purgationum retentiones sanant.

Vomitum cient: Senes drachma, ex mulla bibita, veratri albi modo purgat. Inveteratae ischiadi profunt, ac morbo regio, & jecinoris vitis salutare esse traditur Asarum, uncia sumptum in hemina mulsi mixti.

NOTÆ. Radix Odoris est aromatici instar piperis, saporis acris, pungentis, linguam calefacientis, nauseabundi, subamari cum levi adstrictione.

Chartam caeruleam valde rubefacit.

Violentum est purgans per superiora & inferiora. Datur à ʒss ad ʒj in substantia, a ʒj ad ʒiij in infuso.

Subtilissime tritum efficit Vomitum, grossiori modo pulverizatum purgat per alvum.

Coctione diuturna in aqua vi emetica & purgante orbatur, ac fit egregium alterativum, potens diaphoreticum & diureticum, menses, secundinas & lochia movens. Infusum ex ejus ʒj ad lbj Aquæ, per noctem super cineres calidos paratum, non movebit vomitum, Aqua enim non extrahit nisi partem salinam, quæ urinam ciet, viscera obstructionibus liberat & roborat: in cachexia, chlorosi & hydrope utilis, & in hydromelite decocta, & epota omnem pituitam pulmonum resolvit, asthma ac tussim potenter abigit: sed, si decoquatur in Vino, retinet vim vomitivam & catharticam.

Emmenagogum est insigne, unde meretriculæ gravidæ plus satis ejus frequentant decoctum.

In quartanis datur ʒss vel ʒj Radicis ante paroxysmum in Decocto Centaurii minoris, quæ, si post vomitum simul excitet sudorem, eo melius.

Datur pulvis ab ʒss ad ʒj Equis in fursure madefacto, tanquam remedium insigne in morbo *Farcy* dicto.

Foliorum odor aromaticus est, ut radicis, sed longe mitior, sapor subacris, subamarus, subadstringens, & infusum in aqua, addito Vitriolo viridi, acquirit colorem fuscum.

Chartam cæruleam valde rubefaciunt.

Siccorum decoctum mucilaginosum sentitur, dein sensum acrimoniæ in faucibus, plures horas durantem, excitat.

Pro Errhino usurpatur a quibusdam in Cephalæa fere ad ʒj, sed tutius a gr. ij ad v hora somni per 3 vel 4 noctes, nec statim sentitur ejus irritatio, sed tandem fluxum mucosum copiosum excitat.

Succus, contusus cum saccharo, fit emeticum tam forte fere ac Antimonium.

Recentia, Vino infusa, & expressa, Vomitus quoque cient, cum Aqua infusa tantum laxant.

D. *ASCLEPIAS* flore albo C. B. *Swallow wort.*

Radix Odoris est gravis, aromatici, saporis acris, amaricantis, aliquando subdulcis, nauseosi.

Aliquantum rubefacit chartam cæruleam.

Ulcera fordida mundificat, ut *Aristolochia*.

Alexipharmaca est, sudorifica, diuretica, menses movet, & antihysterica est. Lumbricos necat: &, in vino decocta, potaque, subvenit torminibus.

A Tyrolensium Alpium incolis singulare habetur in curandis strumis, usurpando sæpius decoctum radicis & herbæ, quod etiam in porcis continuato usu curat strumas.

In Hydrope, tam ascitico quam anasarcodeo, infusum ejus utiliter exhibitum fuisse affirmant auctores fide digni, aquam per sudorem expellens, si radicis sibi in vino maceretur per noctem, dein ad tertiam partem coquatur, & mane jejuno stomacho calide potetur.

D. *ASPALATHUS*, Lignum Rhodium quibusdam. Vide *Lignum Rhodium*.

N. *ASPARAGUS* sativus C. B. *Sparrow grass.*

Dicitur hæc Herba primum in Angliam inventa fuisse A. D. 1660.

Asparagus apud antiquos non solum hanc herbam significat, sed cujuscunque herbæ cacumen, quum primum erumpit, ut edendo fit.

Asparagus sativus, quo utimur, non est *Dioscoridis*, qui dicit Asparagum altissimum habere radicem rotundam, grandem, tuberculum habentem, sed vulgaris Asparagus radicibus nititur numerosis, longis, teretibus; nec *Colunellæ* & vulgaris idem sunt, nam ille spinosus erat, noster spinis caret.

Radix odoris est fere ut *Pastinacæ*, & Sapor dulcis glutinosus cum sensu acrimoniæ in faucibus per horam vel ultra; quali modo, notante *Floyero*, alia Diuretica fauces afficiunt.

Exsic-

Exsiccatione perit ejus vis, quare recens usurpanda, & si decoctum ejus expetatur, non debet decoqui plus quam per duo vel tria minuta.

Radix sylvestris, notante *Tournefortio*, vix rubefacit chartam cæruleam. Confer infra dicta de *Turionibus*.

Succus digestionem 23 dierum Calculum solvebat.

Maxime laudatur vis ejus diuretica, & annumeratur quinque radicibus aperientibus & emmenagogis.

Radices, æque ac Turiones, prædicantur ut urinam, calculum & menses expellentes, & urinam reddentes fœtidam; sed & quandoque nephritidem & lumbaginem inducere dicuntur.

Adhibentur quoque in iſtero & dolore coxendicium.

Porro, in moderando mictu cruento virtutem ejus in forma Theæ se pluries expertum esse, affirmat *Junker*.

Turiones masticati fauces afficiunt, ut supra dictum de radicibus, quas viribus æmulantur.

Cito post eorum assumptionem urinæ fœtorem dant, quod etiam a Raphano efficitur.

Succus recens dicitur vomitum excitare & purgare.

Semicocti, & cum Oleo & Aceto comesti, vel butyro conditi, urinam movent & alvum.

Per destillationem dant multum Olei & Salis volatilis alcalini: unde usus eorum immodicus humores efficiunt acres, & calefaciunt.

N. ATRIPLIX fœtida C. B. *Stinking Orache*.

Folia recentia odoris sunt piscis falsi putridi, & qui tactu leviori manus ita inficit, ut longo tempore vix possent elui, loco nempe nativo; si vero prope fornaces laterarias, aut muros veteres, crescat, mutatur ejus odor, qui tunc fit instar casei tosti. Sapor subacris est: Mucilaginosa sunt folia, totaque planta contegitur farina quadam unctuosa.

Syrupum Violarum non mutat, & solutionem Heliotropii tantummodo magis purpurascentem reddit.

Siccorum Odor longe debilior.

Analysi chemica dat multum salis volatilis concreti, necnon salis fixi valde lixiviosi.

Substantiam videtur possidere attenuantem & saponaceam.

Menses provocat, fœtum mortuum, secundinasque expellit.

Folia contusa cum saccharo conservam faciunt hystericis utilissimam, ut est & Tinctura ejus cum Spiritu Vini, & infusum arefactæ in aqua, instar Theæ.

Herba tusa, Ulceribus quadrupedum imposita, Vermes, ibi subinde natos, excutit, certissimo experimento.

C. *AVELLANA* *Corylus sylvestris* C. B. *The Hazel nut Tree.*

Fructus, Nuces Ponticæ, Heracleoticæ, & λεπτοκαρύα Græcis, ad differentiam Nucum Basilicarum seu Juglandium: Latinis Avellana & Corylus, aliquando & Prænestinæ vocatæ ab urbe Prænesti, quod his nucibus obsidionem Hannibalis incolæ sustinuerint in annonæ summa penuria.

Nux Pontica frigidior, austerior, magis terrea, quam Juglans, cæteroquin huic similis. In utrisque adstringens qualitas in oleosam commutatur: concoqui contumax, stomacho infesta, inflationem, &, in cibo sumpta, capitis dolorem faciens.

Alimentum corpori præbet copiosius quam Nux regia, pinguitudini corporis conferens plus fere quam verosimile, nullam abstergendi ex visceribus facultatem adepta.

Tritæ nuces Ponticæ & in aqua mulsa potæ, tussi veteri medentur, tostæ, & cum exiguo piperis comese, destillationem concoquunt. Crematarum cinis, cum axungia aut adipe ursi perunctus, alopeciis capillum reddit.

NOTÆ. Viridium putaminum succus adstringit, repellit, & apud *Galenum* usurpatur in Angina.

Nucleus purus (dempta membrana interiore, quæ sistit ventrem) saporis est dulcis, grati instar amygdalæ, oleosus, minus tamen quam Juglans. Recens alvum laxat. Ex his nucibus, ut ex Amygdalis, Oleum per expressionem, & Emulsiones parantur: Oleum abstergendis furfuribus capitis inservit.

Corpus pinguefaciunt, plus nutriunt, quam Juglandes, minus, quam Amygdalæ.

Ante pastum comestæ a calculo renum &, nephritide præservare dicuntur. Ex mulso hausti nuclei Urinæ ardorem mitigant.

Liberaliori eorum usu generatur Bilis porracea in ventriculo, quæ vomitu aliquando ejicitur; recentes, ob copiam humoris, misti substantiæ pinguis & oleosæ, in calidiore ventriculo facile corrumpuntur, vomitumque excitant in dispositis; qui secus incurrunt in Dysenteriam, ut *Tragus* observavit; notante insuper *Hoffmanno*, in aspera sua regione, tantum non perpetuam esse emesin, ut quoties uber est proventus Avellanarum, toties inter plebejos familiaris sit fluxus dysentericus.

Sicci vel vetusti Nuclei in faucibus & pectore irritationem efficiunt, & ab albedine ac dulcedine tendunt ad flavedinem & amaritiem, unde de his jure dixeris, quod de juglandibus veteribus & rancidis dicitur, si quis post alios cibos edat copio-

copiose, sitim futuram ampliore & inflationem molestiorem, superveniente tandem vomitu vel dejectione.

C. *AVENA. Oats.*

Avena vulgaris seu alba C. B. *White Oats* & Avena nigra C. B. *Black Oats*. Hæc multo frequentius & copiosius feritur in Anglia quam alba.

Juscula avenacea successerunt hodie Cremori Ptisanæ Veterum, ex hordeo excorticato factæ.

Est concoctu facilior, quam Ptisana (Hordeum) & quidem maxime omnium leguminum ad concoquendum accommodata. Prodest tussientibus in sorbitione succus. In pleuritide, si biliosi sint ægri, Ptisanæ cremor crebrius copiosiusque assumi debet, sin autem avertentur ægri ptisanæ cremorem, alio utantur, præsertim avenato, vim enim, quæ humores ex thorace & pulmone purget & educat, haud minorem quam ptisana (si non etiam aliquanto ampliore) obtinet.

Calida est & parum nutrit: siccatur & discutit moderate, & citra mordacitatem. Digerendi vim possidet, quod ex gustu patet; leviter enim est acris, verum & ex eo liquet, quod phlegmonas, tam simplices quam induratas, fanat, æque ac hordeum ad cataplasmata utile. N. B. hæc apud *Æginetam* tribuuntur Avenæ erraticæ, *Ægylops* dictæ.

Authore *Dioscoride*, Puls ex eo conficitur, Alvi sistendæ vi prædita, sed, juxta *Galenum*, panis, qui ex eo fit, non Alvum aut sistit aut proritat, sed medium locum obtinet.

NOTÆ. Semen mucilaginosum est & subdulce, lentius quam Hordeum: oleum exhibet ut omnia farinacea, & proinde e larga mucilagine, mitioribus pinguibus, & paucissimis sulphureo vaporosis, contexta esse dicitur.

Farina ad tumores duros & dolentes leniendos usurpatur. Ingreditur cataplasmata resolventia, & maturantia. Vulgus in Dania pultem avenaceam, ex simplici aqua paratam, non infelici successu adversus Pernionem, qui calces infestat, usurpant.

Crudum semen sacco inditur, qui ventri, optime calefactus, imponitur, ad dolores colicos & uterinos leniendos. Adhibetur & in cataplasmatibus resolventibus & emollientibus, mediocriter & sine morfu digerens & in clysteribus usurpatur.

Quando Equis venter inflatus est, quod sæpe fit dum in Stabulum nuper recepti sunt, post pastum e gramine autumnali, Avena exsiccatur & alvum constipat.

In raucedine, tussi, exasperatione, exulceratione faucium, & oris apthæthis a

catarrhis seu lymphæ acrimonia oriundis, juscula avenacea usurpari solent, quia lentam visciditatem lymphæ & catarrhorum temperant, corrigunt, & aliquantulum abstergent. *Baynardus* enim noster experientia sua affirmat, Avenam omnibus aliis granis præstantiorem esse in morbis pulmonum.

Seritur pro equorum pabulo; anseres eo saginantur, & gallinæ aluntur. Ex ejus farina, granis decorticatis, cum sale & passulis aquæ incocta, & frequentissime cum carnibus juscula & sorbitiones paramus; nec alia fere juscula apud nos (in Angliâ) in usu sunt, quam avenata, quæ sane tam sanis quam ægrotis saluberrima sunt, facillime concoquuntur & optimum corpori alimentum præbent; unde medici nostrates in morbis acutis non aliis fere sorbitionibus ægrotos alunt, quam avenatis.

E farina quoque panes conficiuntur & placentæ saluberrimæ; Cerevisia quoque exinde fit, hordeaceæ non cedens. *Walli* ex amylo Avenæ, in aqua ad gelatinæ consistentiam decocto, ferculum parant *Flumery* dictum, quod in magno pretio est: hanc gelatinam calidam, in taleolas dissectam, cum lacte vel cerevisia, aut vino, albo saccharo edulcerata, mixtam comedunt.

N. *AURANTIA* Malus. Malus Aurantia major C. B. *The Orange Tree.*

Non videtur a Veteribus descripta, quippe nec Græcis, nec Latinis nisi infimi ævi, cognita fuit; alioquin *Columella* arboris fructusque tam pulchri & elegantis culturam tradere non neglexisset. *Bod. a Stapel.*

Aurantia pro Aurantia corrupte dixere, & inaurantia pro inaurantibus vel inauratis, unde Italicum *Nerancio* & Græci recentiores barbari *νεραντζιον* fecerunt. Apud *Nicolaum Myrepsum* *νεραντζια* est arbor, quæ mala fert aurea. Igitur Aurantia mala recentiorum sunt *Mala aurea* Veterum & *Hesperidum* mala.

Non aliunde, quam ex hac observatione, Veterum negligentia elucescit, qui cum tot sint genera Citriorum, tot Aurantiorum, hæc omnia sub unius Citri nomine complexi sint, nec aliter distinguant, quam si unicum Citrium malum ipsis notum fuisset. Saltem duo hæc summa genera distincte exponere debuerunt, *Hesperidum* malum sive aureum, & *Assyrium* sive Citrium. Hæc *Salmasius*.

Cortex seu *Flavedo* odoris est fragrantis, grati, saporis amaricantis, calidi, acris: amarior & calidior est, quam *Cortex Limonum*, acrior & magis aromaticus, quam Citri, & proinde in ventris uterique doloribus, tympanitide & cardialgia præferendus.

Aquam destillando præbet aromaticam, amariusculam, carminativam, stomach-

machicam, in doloribus colicis utilem, quæ odorem & saporem suum retinebat per tres annos & ultra.

In potu recentiorum, *Punch* dicto, rejicitur, quoniam caput tentat, vim Spiritus Vini inebriantem augens.

Oleum insigne habet, quod dum recens est exprimitur digitis, estque optimum stomachicum & convenit in omnibus frigidis affectibus & in dysuria. Vires Corticis extrahit Spiritus Vini plus quam Aqua.

Cortex egregium est Carminativum, quo in ventriculi imbecillitate, flatulentia, colica, doloribus post partum cum fructu utuntur practici; est & emmenagogus, antihystericus, anthelminticus, diureticus, in febribus malignis, in ischuria similibusque morbis, a muco ortis, utilis; & in pluribus Experimentis compertus est magnæ efficaciz in Febre intermittente.

Succus acidus est, paulo minus vero quam Limonum & Citri: ætate perdit aciditatem & fit dulcis. Compositio nostra, *Shrub* dicta, visciditatem majorem acquirit ab hoc Succo, quam a Succo Limonum.

Differt Succus Aurantium ab aceto, quod non sit volatilis, a salibus nativis acidis diversarum plantarum, quod solubilis sit: Sal ejus, in succo inspissato existens, in Spiritu Vini æque ac in aqua, & deliquescente in aëre (f) solvitur.

Sitim extinguit, refrigerat, putredini resistit & febrientes juvat.

Frustrulum Calculi, digestum per 9 dies, in hoc succo per se, vel aqua admista, solvebatur.

Succus, vel Extractum ejus in Scorbuto, etiam marino, præcavendo & faciendo efficacissima esse perhibetur.

C. AXUNGIA, Pinguedo, Adeps. *Grease or Fat.*

Adeps omnis vim habet excalfaciendi, molliendi, rarefaciendi, digerendi citra mordicationem, collinendi & mitigandi acres mordicationes. Utile tabidis in forbitione esculentorum adipum jus.

Vetustate calidior fit, valentius digerit & discutit. Recens magis convenit in phlegmone cum magno dolore, vetus in iis, qui sine dolore. In agrestibus animalibus acrior, quam in domesticis, in urbibus aliorum humidior & crassior, in juvenilibus minus calidus, in maribus calidior, quam in fœminis, & in non castratis, quam in castratis.

C. A.

(f) Lewis.

G

C. ADEPS SUILLUS.

Omnium fere aliorum humidissimus est, ac proinde actione sua vicinam oleo veteri vim possidet, quanquam oleo paulo magis calfaciat, tum emolliat & concoquat: quæ enim moderate calida, humida, lentaque sunt, velut adeps porcinus & vitulinus, butyrum & thus, sunt puri movendo idonea in, phlegmone tentatis, partibus, phlegmonis proprie appellatis familiarissima. Hinc Adeps suillus cataplasmatibus, quæ ad inflammationes valent, admiscetur, contra, tauri & capræ acriores adipēs, frigidioribus & duris, minus proprie phlegmonis dictis, magis congruunt.

Adeps suillus facit peculiare emplastrum, septuaginta quinque denariū pondere axungie centum spumæ argenteæ denariis mixto, utilissimum contra inflammationes ulcerum, utpote mollissimum ac humidissimum, & aliorum imbecillimum, talisque fere caloris, qualis est corporis humani: teneris corporibus convenit, cujusmodi habent mulieres, pueri, eunuchi & viri delicatiores, in umbra, ocio & frequentibus potabilis aquæ balneis effœminati: contra, taurinus adeps magis convenit corporibus duris messorum, fossorum &c.

Moderatissime relaxat, & sincerus prodest confricatus membris, itinerum lassitudines & fatigationes levans.

Iis, qui acria mordaciaque per alvum excernunt, auxiliatur infusum. Ad vulvæ fedisque vitia accommodatur & igni quoque ambustis prodest. *Plinius* has vires ulterius illustrat sic: In axibus vehiculorum perungendis usurpatus cum ferrugine rotarum utilis fit medicina ad fedis vitia virilitatisque.

Ad tussim veterem recens decoquitur quadrantis pondere in vini cyathis tribus, addito melle. Juxta *Plinium* vetus, sed sine sale, in pilulis sumptus, phthisin sanat: datur quoque phthisicis unciatim cum vini veteris hemina (g) decocta, donec tres uncie ex toto restent.

Vetustate acrimoniam & digerendi facultatem acquirit; quin imo testatur *Galenus*, se servasse pharmacum ex oleo & adipe, per 40 annos, quod ulcera diuturna, præter morem maligna, melius sanavit, quam opinio ferret.

Sale conditus & quam vetustissimus magis calfacit, emollit & discutit; vino lotus pleuriticis prodest.

C. ADEPS ANSERINUS.

Calidior est, quam suillus, quin & subtiliorum partium, &, minimum terrestres,

(g) Hemina Continet ℥vijs vel 3 LX.

restris, sicut & avium. Familiarissimus est phlegmonis, sed quodammodo ad digerendum potentior, quam suillus. Est quoque substantia tenuior, & ad digerendam potentior, quam adeps gallinaceorum. In tumoribus, qui difficulter resolvuntur, ne aliquid duri aut scirrholes relinquatur, adjiciendum medicamenti aliquid adipis anserini. Quæ in alto corpore mordicant magis obtundit, quam suillus. Cepæ succo mixtus auriculæ infunditur & prodest surdis, auditum revocans. Illitus durities & concretiones locorum discutit.

Dolorosas omnes affectiones juvat.

Recens, & sine sale inveteratus, ad vulvæ vitia proficit, nam, si salem assumpsit, utero insensus est, ut & is, qui progressu temporis acrimoniam contraxit: facit & ad labiorum rimas, ad curandam faciei cutem & contra aurium dolores. Utiliter medicamenti additur, quæ lassitudines & fatigationes levant. Convenit in Alopeciis, qua tenuium partium, unde prompte in cutis profundum penetrare queat, atque ad radices capillorum pertingere.

NOTÆ. Adeps tum Suillus, tum Anserinus mollitiei & lubricitatis sensum exhibet in ore, & acrimonie levis in gutture.

Ignem nec fœtorem peculiarem nec salem volatilem alcalinum exhibent, ut pleræque animalium partes, tanquam non perfecte ad naturam animale assimilati.

Non solvuntur Spiritu Vini plus quam ab Aqua, Odore fœtido tamen, quem acquisiverint, liberantur digerendo in Spiritu Vini rectificato.

Adeps suppurans est, quatenus poros cutis obstruens, & perspirationem inhibens.

Adeps suillus temperatus est, & valde conveniens in emolliendis tumoribus & leniendis doloribus ex incandescencia & inflammatione obortis, Cataplasmatibus admixtus.

Anserinus interne cum pomo assato valde convenit in emollienda alvo nimis obstructa: & si testa juglandis media, hoc impleta, Umbilico applicetur, simulque idem adeps abdomini illiniatur infantum, post paucas horas alvus contumacissima solvitur. Adhibetur & in aurium tinnitu.

Axungia *Taxi* a Venatoribus expetitur & affricatur membris refrigeratis.

N. B. Pinguedines animales ab Oleis vegetabilibus differunt, quatenus aciditatis expertes, & proinde ferrum a rubigine melius præservant.

B.

C. *BALANUS* Myrepfica. Glans unguentaria. Myrobalanum *Plinio* & *Aëtio*, nihil habens commune cum Myrobalano Arabum. Oleum Balaninum. *Ben nut & Oil of Ben.*

Nucleus, amygdalarum amararum more, tusus pressusque oleum reddit, quo ad pretiosa unguenta pro Oleo utuntur: reliquæ terrestres & duræ intensam habent qualitatem amaram cum quadam adstriptione, cortex enim admodum adstringit, proinde exterforiam & incisforiam vim habet cum aliqua adstriptione. Hoc magma sinegmatis immiscetur, quæ ad scabrities & prurignes accommodantur.

Si quis carnem ejus drachmæ pondere cum melicrato bibat, medicamen experietur vomitorium, sæpe etiam per inferiorem alvum largiter subducens. Itaque cum hoc medicamento utimur ad viscerum expurgationem, & maxime jecinoris lienisque ex oxycrato ipsum exhibere consuevimus, aceto enim gaudet tum forinfecus impositum, tum per os acceptum.

Facit quoque ad hepar induratum in cataplasmate imposita, & lienem consumit, præsertim, si farina aliqua exsiccatoria ipsi commisceatur, velut est loliacea ac ervina.

Cum aceto cocta pforam & lepram exierit: cum nitro vitilignes & cicatrices nigras emendat, & cum lotio lentignes & varos, maculas, a solis ardore contractas, & papulas in facie tollit.

Eadem vires Oleo Balanino tribuuntur a *Dioscoride*, & quod contra aurium dolorem, sonos & tinnitus auxilio sit cum anserino adipe instillatum. Confer *Ricinum*.

NOTÆ. Fructus integer cum putamine vomitum parit, tostus purgat per inferiora. Nuclei contusi & cum Allia poti purgant pituitam.

Nucleus subdulcis, præpinguis, & acn vulneratus, mox humorem reddit oleagineum, Oleumque, inde expressum, vetustate non rancescit, sed servatum fuit incorruptum per 14 annos, horologiis & aliis machinis illiniendum.

Oleum hoc inodorum est, valde emolliente ac resolvente vi pollet, proptereaque ad duros furunculos nervorumque dolores utile, pforam & lentignes sanat: alvum ciet: plerumque tamen rebus, fragrante odore imbutis, v. g. floribus jasmini, moscho, &c. servandis additur, quoniam diu durat, nec vetustate rancorem contrahit.

C. BALAUSTIA flore pleno majore *C. B. Rand. Catalog. The flowers of the Wild Pomegranate.*

Dioscoridi & Galeno Cytinus est flos Mali Punici domestici, Balaustium sylvestris; *Plinius* vero Balaustium mali Punici simpliciter nominat.

Balaustium vehementer adstringit, & fluxiones sistit. Decoctum ad gingivas, humore flaccidas, dentesque mobiles, colluitur, & ramices ex intestini prolapsu, cataplasmatibus inditum, agglutinat. Si intertriginibus & aliis ulceribus ipsum illinias, celerrime illa videbis cicatricem contrahere; hoc nomine hæmoptoicis & dysentericis datur in posca, & in dysentericiis infunditur, tum ad ventris uterique profluvia utimur. Asperitatem palpebrarum lenit.

Tum refrigerando tum firmando ventriculo idoneum, ulceribus internis opitulatur, nec ullam visceribus noxam infert.

NOTÆ. Præter saporem austerum, adest & amaror. Decoctum Vitriolum viride in atramentum præcipitat.

Tincturam præbet tum Spiritui Vini rectificato, tum Aquæ, sed prior fortior est.

Si decoctum velimus reddere intense rubrum, instillandæ sunt guttæ aliquot Spiritus Vitrioli.

Coria deponuntur ab his æque ac a cortice Quercus.

Ad firmandos dentes pulvis, cum melle ac paucis sale, in formam liniamenti redactus, gingivis illinitur; & gargarismos adstringentes & repellentes ingreditur.

Ufu interno in Gonorrhœa benigna valet.

N. BALSAMUM COPAIVA.

Odor mihi videtur esse instar Olei Amygdalarum dulcium, etsi alias describatur gratus, terebinthinaceus, aromaticus: de sapore convenit gratum esse, acrem & amarum.

Prompte menstruis spirituosus obsecundat, modo sint omni phlegmate orbata & spiculis salis lixiviosi probe armata, æqualibus partibus Spiritus & Balsami sumptis. Essentiali oleo æthereo adeo abundat, ut ex libra una Unciæ quinque vel sex humida destillatione elici queant. Hoc, cum dupla portione axungiae humanæ mixtum, linimentum dat, quod partibus, paralyti tactis, & tono, sensu, motuque destitutis, eximium attulit robur, nec minus partibus, ex dolore podagrico imbecillioribus redditis, egregiam & commodam operam adfert. Dolores Rheumatismi sedat.

Adeo subtile est & spirituosum, quemadmodum Balsamum Gileadense, ut

non acquirat consistentiam resinofam coquendo in aquâ, ut Terebinthinæ vulgares.

Externe calefactum & cum filamentis impositum vulnere, sanguinem sistit, antecellens Balsamum Peruvianum in usu vulnerario, & vulnera, nisi nimis sint gravia, intra 24 horas prompte glutinat vix cum tantillo cicatricis vestigio: id quod frequenti experientia confirmant Belgæ, qui in vulneribus recentibus, nervis etiam vulneratis, usitatissime adhibent, dum in iisdem conglutinandis mira faciat: & ejus vires salutes in circumcissione experiuntur Judæi, sanguinem ex vulnere, antea non paucis exitiali, profluentem coërcentes.

Interne magis purgat, quam Balsamum Judaicum, cum a guttis 40 vel 50 sequebantur plures dejectiones.

In ovo forbili sumptum dysenteriam & alios alvi fluxus sistit, ut & Leucorrhœam a ʒj ad ʒss. Antisepticum, diureticum. In omnibus Urinæ vitiis utile: sic ab usu ejus disparuit sedimentum viscosum album, quod urinæ cujusdam senis adesse soluit. Denique in Gonorrhœa virulenta & simplici valet, & in priore, præmissa catharsi, ad finiendam curationem, omnibus terebinthinaceis præferendum, odore violaceo in urina se non prodens; porro plerumque aliquantulum purgat; adeoque deterget ac sanat: Commendatur tandem ad colicos dolores frigidos, in paralyfi & arthritide.

C. BALSAMUM JUDAICUM. Opobalsamum vel Succus Balsami.
Bahn of Gilead.

Balsamum è Mecha, vel potius Arabicum dicendum, ex Arabia enim in Palestinam translatum, longo tempore ante Salomonis imperium.

Est validi odoris, linguam modice mordens, adstringens: inter aromata numeratur a Galeno, ferturque tenuium esse partium & discussoriæ substantiæ, non tamen manifeste calentis, desiccare & excalfacere tantummodo secundo excessu. Dioscorides autem ei intensam tribuit vim calefacientem.

Lacti instillatum id coagulat. Solvit algores in accessionibus febrium cum tremore. Vulvæ perfrictionibus medetur cum cerato rosaceo appositum. Illitum fronti in dolore capitis ex frigida intemperie prodest, maxime si crassiores & viscosæ fuerint superfluitates.

Menses, secundas & fœtus extrahit, Urinas ciet, sudores movet. Quæ pupillis tenebras offundunt exterget, sordida ulcera expurgat, cruda concoquit.

Concoctionem juvat, ægre spirantibus convenit, ut & iis, qui aconitum hauserunt, si cum lacte exhibeatur, itemque a vipera demorsis.

NOTÆ. Balsama in genere sunt Olea essentialia acido unita & inde coagulata. Bal-

Balsamum Judaicum Odoris est aromatici, fragrantis, suavis, instar odoris corticis citri, vel lavendulæ & feminum anisi, seu quasi terebinthinam cum alio suaviore odore redolens. Recens dicitur odoris esse adeo acuti, ut nonnullis sanguinem è naribus proliciat, saporis amari, acris, leniter adstringentis. Lac tepefactum coagulat.

Non acquirit consistentiam resinofam coquendo, ut Terebinthina vulgaris, utpote subtilius & magis spirituosum.

Distinguitur ab aliis Balsamis celeri diffusionem per aquam & postea pelliculæ forma aquæ supernatante.

Prompte obsecundat menstruis Spirituosis, omni phlegmate orbatis, & spiculis salis lixiviosi armatis, fumendo partes æquales Spiritus & Balsami.

Leniter alvum ciet: celeriter per urinam transit, odore se prodens.

Externe vulnera sanat, suppurat, mediocriter deterget & incarnat in tumoribus, ulceribus & vulneribus recentibus, hæcque dicitur præstantius efficere, quam quælibet Terebinthina. Discutit œdemata, membra debilia roborat, dolores a frigore tollit.

Cadavera a putredine præservat, antisepticum triplici ratione. 1. Quatenus bitumini simile. 2. Quatenus acidulum. 3. Quatenus aromaticum.

Ufu interno laudatur in omnibus affectibus frigidis capitis, vertigine, paralyfi, ventriculi dolore, fluore albo, gonorrhœa virulenta; tussi ex frigido humore prodest.

Recens utile in ulceribus pulmonum, renum ac vesicæ; asthmaticis subvenit, & in stomachi frigiditate, cruditate, atque in omnium flatuum molestiis prodest,

N. BALSAMUM PERUVIANUM.

Odoris est suavissime fragrantis, fere instar Styracis, saporis acris, calidi, aromatici, aliquantulum amari, majore fervore partes & humores afficere solens, quam Balsamum Copaiva. Violaceum odorem conciliat Urinæ.

Concretum est anomalum, hoc singulare habens, quod non mollescat, sed dure scat calore intenso, & nec aquis nec Oleis expressis misceatur. Cum Spiritu Vini calido optime miscetur, verum si refrigeretur, iterum supernatat, sed obsecundat huic menstruo omni phlegmate orbato, & spiculis salis lixiviosi armato, sumptis partibus æqualibus spiritus & balsami.

Oleis destillatis non vero expressis unitur, nec pinguedini animali fluidæ, quatenus ab omnibus succis resinosis notis differt. Porro, ubi trititando commixtum fuerit pinguedini solidæ, aut Cerae, secedit & ad fundum subidet quamprimum mixtura calore liquefiat.

Disfol.

Dissolvitur quidem in saccharo dissoluto, cui proinde commode admiscetur pro usu interno, vel in ovo leniter cocto solvi in spirituosus & assumi potest.

Partibus oleosis ac resinosis acidulum Sal essentielle, sed longe minori quantitate, quam in Terebinthinis, implicitum hæere videtur.

In plagis & vulneribus recentibus utile est, ea prompte consolidans sine ulla suppuratione, si iis quotidie his tepidum & nonnihil liquefactum instilletur, & præsertim in partium nervosarum læsionibus, quæ periculosæ sunt præ aliis, propter symptomatum catervam: antiqua etiam vulnera mundificat, & ad cicatricem perducit, quinimo in ulceribus fordibus mundificandis ac consolidandis, ratione amaroris, optimum est detergendo purulentiam & fordes.

Externe quoque tumores œdematosos discutit, absumit, & partes, atonia vel paralyti correptas, roborat. Lenit dolores, ab humoribus frigidis ortos. In doloribus partium musculosarum catarrhalibus dictis fiat Linimentum è Balsami Peruviani ℥j, vitello ovi unius soluti, cui adde Aquæ baccarum Juniperi ℥iij, & hoc calido fricentur partes affectæ. In nervorum puncturis acrimoniam famiei, unde tot dolores & convulsiones, retundit.

Urinam ciet & expellit illitum.

Uso interno datur cum successu in ventriculi debilitate & flatibus intestinorum: nonnulli eo utuntur in dysenteria maximo cum successu; utile in paralyti; & in asthma ad aliquot guttas sumptum. Menses movet.

N. BALSAMUM TOLUTANUM.

Admodum glutinosum est, odor ejus gratior, quam cujusvis alijs Balsami, grati nempe, aromatici, & limonum fragrantiam quodammodo referentis; saporis quoque grati, aromatici, nec admodum calidi, amaricantis; nec nauseam movet quemadmodum alia Balsama, multo mitius quam Balsamum Peruvianum, acrimoniæ tamen non prorsus expers.

Decoctum ejus aquosum acidum est, & inter coquendum in conficiendo Syrupo balsamico colliguntur flores similes Benzoini floribus.

Solvitur integre in Spiritu Vini rectificato, proinde Tinctura vires Balsami integras possidet, quæ quando aquæ miscetur, lactea quidem fit, sed non præcipitatur in 24 horis, ut solutio Gummi Guaiaci in Spiritu Vini. In Syrupo balsamico maxima pars indissoluta manet.

Gratam emulsionem exhibet cum Vitello ovi & saccharo.

Omnia recentia vulnera consolidat; glutinatque labra, nec materiam purulentam in iis exoriri sinit, aut ullum cicatricis vestigium curatis vulneribus relinquit, si eorum labra probe juncta fuerint: primum autem emundandum est vul-

vulnus ab omni spurcitie, & vino eluendum, deinde ejus labra probe unienda, balsamumque subtepidum illiniendum, & lineus pannus duplicatus, eodem balsamo intinctus, superimponendus, itaque colligandus, ut labra hiare nequeant: postmodum victus ratio sit tenuis, seceturque vena, si necesse sit; quarto demum die solvatur ligatura (nisi symptoma aliquod prius solvere cogat) & vulnus consolidatum invenietur.

Extrinfecus dolores diuturnos a causa frigida tollit, emplastri modo applicatum, delatumque donec sponte decidat. Oedemata, Parotides & Scrophulas cœcas curat, ad quos usus solvi potest in Spiritu Vini, in fotu adhiberi; & in Ventriculi imbecillitate ac dolore & inflatione cum Oleo nardino inungi.

Interne Catarrhos & Tusses veteres curat, pectus expurgat, & Gonorrhœas veteres: in asthma & phthisi valet.

C. BARDANA. *Burdock.*

1. *Bardana major lanuginosis capitulis. Park.* Lappa major montana lanuginosis capitulis, five Arctium *Dioscoridis* C. B. Et Arctium primum *Galen.*

2. *Lappa major, Arcium Dioscoridis* C. B. *Bardana vulg. major Park. Great. Burdock. Clot burr.* Arctium aliud, Lappa major, *Bardana Galeni.*

Prima, five Arctium *Dioscoridis*, est longe tenuiorum partium quam secunda, sc. tenuis, siccantis & moderate extergentis facultatis, præcipue radix cum semine.

Radix dulcis, decocta cum semine, in vino dentium dolores mulcet, si quidem ore decoctum contineatur. Bibitur contra coxendicum dolores & stranguriam radix in vino.

Ambusta & perniones non modo decoctum radice cum semine perfusum, sed & caules teneriores, sanare possunt.

NOTÆ. Radicis odor graviusculus vix describendus, sapor subdulcis, acrimoniæ non prorsus expers, præcipue in cortice radice, cum mucilagine levi, subadstringens, & decoctum ejus, addito tantillo Vitrioli Martis, viride fiebat.

Aliquantulum magis quam Folia rubefacit chartam cæruleam. Succus recens, vel coctus manus decolorat, & color inductus destruitur ab acidis, non vero ab alcalinis, nec a sapone, argumento majoris affinitatis ad Alkali.

Locum habet inter esculenta, caulibus teneris coctis & comestis, ut cinara; & sic assumpta, dicitur easdem vires habere, quas Scorzonera & Tragopogon.

Vis ei tribuitur resolvens, abstergens, leniter diuretica, & diaphoretica, lubricans & involvens.

Cum Saccharo confecta fabulum expellit, hinc laudatur in arthritide, fomitē ejus per urinam expellendo: laudatur & in lue venerea, & radici sarsaparillæ substitui potest, qua majorem in humoribus depurandis effectum edere dicitur.

Quatenus diaphoretica convenit ad febres ardentes, malignas, & inflammatorias, & a quibusdam præfertur Scorzonæræ radici in ptisana, præcipue ad pleuritidem & phthisin, in sputo sanguinis & asthmate, ubi vi bechica agit, & in arthriticis morbis peculiari proprietate conferre dicitur. Convenit & in Calculo.

Levat foeminas hystericas, mensium fluxum & evacuationes ex utero expediens, quare sæpe, & cum optato effectū, datur puerperis.

In Lue venerea in agris texturæ emaciatæ *S. Pauli* dat decoctum sequens, quod longe præfert paratis ex lignis exoticis: ℞. ℥viij. coque in Vini albi & Aquæ ℔ij.

Semen est oleosum, odoris fere ut sevi vel candelæ, saporis subamaricantis, subacris, ingrati, aromatici, mediocriter calidi, emulsum dat pessimi saporis.

Diureticum est omnium consensu, & celebratur inter lithontriptica, datum ad ʒj. Exhibetur quoque in dolore ischiadico.

Ad vitia pectoris, ubi non adest inflammatio, & ad saburras renum, ubi adest aliquid materiæ calculosæ, infusio fit ex ʒj ad ʒxx Aquæ.

D. BASILICUM. Ocimum vulgatus C. B. *Basil.*

Planta hæc veteribus incognita: genera plura sunt recentioribus: aliqua caryophyllos, alia citrum redolent. Utriusque meminit *Serapio*. Forte *Aëtio* est Ocimum basilicum, sive Ocimum regale.

Notandum, Ocimum ab Ocimo maxime differre, siquidem apud antiquos Ocimum erat pabuli genus, ita dictum, vel quod cito proveniret, vel primum inter cætera pabuli genera e terra erumperet, vel quod jumentis citaret alvum, sic appellatum a Græca voce *ωκυς*, quæ Latinis valet cito.

Ocimi quidem meminit *Dioscorides*, sed nullam addit descriptionem; insuper quæ de suo Ocimo profert vix Basilico nostro conveniunt, quod veteribus incognitum, sed Arabibus saltem *Serapioni*, cognitum fuisse videtur: duplicis enim speciei meminit, unius, quæ caryophyllos, alterius, quæ citrum redolet; & apud *Mesuen* prostat Electarium è Moscho, ocimo citrato, cæterisque, ad frigidos cerebri affectus & melancholiam utile.

Odor hujus fragrans est, suavissimus; saporis acris, mediocriter calidi, aromatici, amaricantis.

Laudatur tanquam princeps post Melissam ad Melancholiam remedium, fragrans

grans & vivificans sine vi calefaciente, & in lipothymia, vertigine, epilepsia, aliisque affectibus capitis, qui a Spasmodis proveniunt; necnon in asthmate a viscosis humoribus: & Urinam ciere dicitur ac menses in Vino infusum.

D. BDELLIUM.

In hujus qualitatibus confusi sunt Authores ob diversas ejus species.

Optimum Bdellium odorem habet Myrrhæ similem, sed minus gratum: suffitum boni est odoris. Saporis est amariusculi & subacris in ore & gutture. Tenax est instar glutinis, solvitur tarde in ore: flammam concipit eamque fovet, sed cum strepitu; est enim Gummi balsamicum, seu Gummi-Resina, cujus dimidiam partem Aqua & Spiritus rectificatus solvunt. Odor vero Tincturæ spirituosæ gravior est & fortior quam aqueæ.

Adhibetur in Emplastris emollientibus, maturantibus & discutientibus. Cum repletum sit particulis sulphureis & salinis, resolvendi, liquandi, alvumque paululum & urinam movendi, potestatem habet.

Ad Tophos & tumores glandularum dissipandos non sine fructu applicatur. Expectorationem promovet, & convenit in tussi, anhelatione & ulcerationibus pulmonum, renum ac vesicæ.

N. BECCABUNGA. Anagallis aquatica folio subrotundo minor C. B. *Brooklime.*

Folia & Flores saporis sunt subacris, subadstringentis. Decoctum, addito Vitriolo Martis, viridescit. Succus coloris fusci fit, addito Vitriolo viridi. Servat fluiditatem cum Acidis: cum spiritu sulphuris & oleo Vitrioli rubescit, sed cum Alcalicis spissescit. Chartam cæruleam satis rubefacit. Ab his experimentis patet vis ejus, acidis congrua, alcalicis contraria.

Succus ejus saponaceus est, aperiens, &, majori copia sumptus, alvum movet commodissime.

Apud veterinarios magni est usus ad discutiendos tumores & sanandam equorum scabiem.

Maculas faciei abstergit, & Balneum inde vaporosum usurpatur ad tollendas maculas cutis scorbuticorum.

Singulare est antiscorbuticum, in ulceribus scorbuticis & erysipelate egregie conveniens. Nasturtio aliisque herbis addita ad earum temperandam acrimoniam inservit: quinimo Succus, cum Vitello Ovi mistus, pro ulceribus scorbuticis repurgandis sæpe fuit efficacissimus; & *Fabricius* magnum ulcus tibiæ in scorbutico curavit Beccabunga, cerevisiæ incocta & apposita.

N. *BELLIS SYLVESTRIS* caule folioso major C. B. *The great Daisy or Ox-eye.*

Folia cum caule saporis dulcis sunt instar Glycyrrhizæ, subacris, imo evidenter acris diutius masticanti, & subamaricantis. Eduntur ab Hibernis ad famem sedandam. Odor dulcis, fragrans ut *Erigeri*, qualem odorem quoque habet aqua destillata.

Non nisi levissime rubefacit. Chartam cæruleam.

Herba integra, cum *Zythogalo* decocta, & pota, adversus asthma, phthisin & orthopnoeam singulare remedium habetur.

N. *BELLIS SYLV. MINOR.* C. B. *Common wild Daisy.*

Folia, Flores & Caules recentes acrimoniam possident viscoso inhærentem, saporis nempe subsalsi acris in gutture per sesquihoram, etsi longe minus acris quam radicis.

Folia aliis describuntur acida, & subadstringentia (non tamen rubefaciunt Chartam cæruleam) & præsertim mense Februario, antequam flores erumpant, habetur decoctum acris saporis piperis modo subtilis & penetrantis. Usurpatur quoque Succus pro Errhino.

Decoctum egregium est Vulneribus applicatum, quæ tuetur ab inflammatione & suppuratione, quippe inter vulnerarias & antiphlogisticas herbas primaria censetur, unde *Consolida pratensis minor* in officinis vocatur.

Oculis inflammatis cum fluxu subvenit.

Porro, contusa folia applicata locis ab ictu contusis & tumentibus tollunt tumores, unde olim *Bruise wort* dicta est.

In Acetariis usurpata herba, tempore verno, utilitatem non contemnendam præstat, referando viscerum obstructions.

Herbâ cum floribus mulierculæ ad alvum laxandam utuntur.

Contra pectoris vitia valet, ad spirandi difficultatem & tussim, aptissima habetur in peripneumonia, pleuritide & aliis inflammationibus, viscosum in sanguine dissolvens.

Radices fortiores sunt, quam folia, saporis quasi acidi, & in gutture acris fere ut acetum, amaricantis, & evidentius adstringentis quam folia, earum tamen infusum non mutatur a Vitriolo viridi, nec Succus ab acidis, aut alcalinis. Acrimonia radicis non perit siccando.

Radix porro dicitur vesicans esse sine calore & exterius usurpari ad scrophulas & strumas optimo cum successu.

Succus dicitur Perlas destruere.

N. BEN-

N. BENSOINUM. Afa dulcis. *Benjamin.*

Hujus nec Græcorum nec Arabum quempiam meminisse author est *Garcias*. Improprie Gummi dicitur, cum Resina sit, seu Balsamum inspissatum, omnia aquea ad solvendum respuens, & tantum spirituosa menstrua desiderans.

Optimum odoris est gratissimi fragrantis inter digitos confectum, vel, ut alii, qualis Balsami Tolutani, sed fortior, & quando uritur Xyloaloen odore referre dicitur, saporis resinosi, pinguis, subacris.

Constat parte resinosa, oleosa & salina; est enim inflammabile, & in Spiritu Vini rectificatissimo solubile, quæ solutio saporis subacris est, subdulcis, balsamici, & aquæ calidæ etiam suas vires odoratas largitur cum acrimonia levi, tum in decocto suo inspissato flores suos in fundo exhibet splendentes ad $\frac{1}{10}$ vel $\frac{1}{8}$ ponderis sui, qui Flores saporis sunt penetrantis, aciduli, semper aliquantum inflammabiles, adeoque oleosi, & forte Sali succini præferendi. Confer Analysin *Balsami Tolutani*.

Primarius ejus usus est in Suffitibus ad attenuandum, resolvendum & roborandum: hinc fumi ejus accensi, panno laneo recepti, Hydrocelen infantum, in membrana cellulari hærentem, intra paucos dies tollunt.

Datur quoque a ʒj ad ʒss atque in tussi senili & catarrhis quibusdam prodesse potest.

Tincturæ ejus in Spiritu Vini rectificatissimo affunde Aquam Rosarum. Inde liquor emergit lacteus, egregium spirans odorem, estque elegans & efficax cosmeticum contra maculas faciei: quin & manus purificat; maculas detergit, cutemque nitidam & glabram reddit, si manus mane & vesperi eadem laventur, & per se exsiccentur, mane vero aqua communi abluantur. Vid. *Berberis*.

BERBERIS dumetorum C. B. *Barberry bush.*

Arabibus nota, sed non Veteribus, nam quam Officinæ cum *Averroë* vocant *Berberim*, illam *Serapio* & *Avicenna* appellant *Ambiberberim*, aut *Amirbarim*; sed an sit *Oxycantha* vel *Oxycanthus Dioscoridis* aut *Galen*i non liquet: interim de *Amirlari* suo hæc habet *Avicenna*, quæ præcipue de fructu ejus prædicanda videntur, „Frigidus est & siccus in fine tertii. Vincit Choleram valde. „Confert Apõstematibus calidis, sicut Emplastrum superpositus. Constringit, „confortat Stomachum & hepar, abscinditque sitim valde.

Et hæc *Averroë*: „Berberis fructus stypticæ virtutis est, incidit, subtiliat, „& stringit omnem fluxum.

NOTÆ. Fructus Succus gustus est acidi & sabaufteri, grati, longe magis

acidi & austeri, quam Succus Mali Punicæ. Rubefacit chartam cæruleam colore æque vivido, ac Alumen.

Decoctum ejus coagulavit Albumen Ovi.

Sal essentielle præbet simile Tartaro, & valde refrigerans: hinc Extractum ejus, quod valde acidum est, & austerum, masticanti sentitur quasi sabulum, vel quasi saccharum candidum inter dentes.

Usurpatur Succus in gargarismis adversus anginam, & gingivas male affectas in Scorbuto.

ibis dedit Extracti ʒiv ʒij.

Iis, qui in calidis morbis vomitionibus continuis infestantur, bilemque evomunt, convenit, & in alvi fluxibus, privatim biliosis, in febre pestilentiali putredini resistens, & in hæmorrhagiis utilis.

Vir quidam, pinguedine fere obrutus, macilentus fiebat bibendo succum in aqua.

Cortex medianus cum lixivio flavo colore tingit; & Vinum, cui infusum fuit per tres horas, dicitur purgare, quin & in Ictero valere.

C. 1. *BETA ALBA*, quæ Cicla offic. C. B. *White Beet*.

2. *RUBRA* vulg. C. B. *Red Beet*.

3. *BETA NIGRA* Offic. *Dodon.* & *Dale*.

Olus modice calidum habetur, quod inter moderatissime nutrientia & alvum modice deficientia post febrem datur, atque in cubiti fractura cum malva, & cucurbita: quin & inter attenuantia alimenta locum habet; & iis in victu præscribitur, qui semel tantum die cibum assument, quibus os salsum efficitur & amaricat. Dolores dentium sedat succus illitus: Albæ succus epiphoras sedat, fronti illita.

Nitrosæ tamen facultatis particeps est, qua tum digerit, tum extergit, præcipue alba, quæ validior, nam nigra adjunctum habet adstrictionis quippiam, & magis in radice quam in aliis partibus; & quidem Beta ut Brassica, duas contrarias facultates obtinet, namque succus expressus vel decoctum purgat, sed, quod reliquum est adstringit, hinc, validius cocta, fluxiones stomachi sistit & ventris.

Decoctum radicum ac foliorum furfures lendesque detergit: Succo solares maculæ tolluntur & porriginosum caput, frequenter in balneo lotum, ab omni tabe purgatur.

Succus capitis dolores veteres & vertigines, item sonitum aurium, iis infusus, sedat. Cum melle, naribus inditus, purgat caput, & aurium doloribus opitulatur.

latur. Crudis folijs vitilignes illini oportet, nitro antea perfrictas, item alopecias prius derasas.

Alvum laxat, stomachum interdum mordicat, præsertim quibus natura exquisitiore sensu est prædita. Obstructum hepar magis, quam Malva, aperit, & multo magis, si cum sinapi, aut omnino saltem cum aceto mandatur. Lienosis item eodem modo utile est medicamentum. Urinam ciet. Medetur dysentericis injecta & morbo regio.

Celsus potui dat ictericis Betam albam contritam.

Succus, decoctumque ad vertigines & palpitationes intestinorum injecta valent, stercus enim dissolvunt, ac continuis morficationibus occurrunt.

Cocta nitrositatem omnem ac acrimoniam exuit, fitque facultatis phlegmonis adversæ, leviter digerentis; illinitur depascentibus ulceribus & papularum eruptionibus, ambustis & erysipelatis medetur.

Radix plus habet virium quam folia, nam radix tumores multos inflammatos discutit, quod folia nequeunt, cocta namque radix vim habet arcendi inflammationes, leniterque discutiendi.

NOTÆ. *Betæ albæ & rubræ* Succus, recens expressus, primatum fere ducit inter Errhina, & satis est acris, pituitam e sinu frontali ducens, hinc Beta non adeo fatua est, ac putavit *Martialis*.

Folia ingrediuntur Clysteres emollientes & abstergentes.

Utraque porro viscosa est, Perniones fotu mitigat, humores cholericos attemperat, difficilis concoctionis, flatus excitans succo suo spisso. Externe emollit.

In superficie habet substantiam quandam nitrosam, qua, per coctionem deposita, digerit quidem etiamnum, sed non tam fortiter quam antea, ut in Brassica.

Nitrositas in utraque alvum solvere nata est; hæc in candida major, & in prima aqua evidentior, unde magis abstergit candida.

Folia ordinarie Ulceribus herpeticis & Ulcerationibus, præcipue à Vescantibus relictis, imponuntur.

Albæ Foliorum, præsertim recentium, Sapor subdulcis est, subacris, acrimoniæ sensu in faucibus hærente per sesquihoram vel ultra. Succus mucilaginosus, subamarus, subadstringens.

Albæ Radix, præsertim recens, dulcis est cum sensu acrimoniæ, fatis diu hærente in gutture. Hanc quidam usurpant ad furfures lentiginesque delendas.

Rubræ Folia, ut nos Brassicæ, capiti admovebat *Hollærius*, ad renovandum fluxum humorum.

Radix

Radix Odoris est graviusculi, nonnunquam instar Pastinacæ, saporis subdulcis, aliquando evidenter dulcis, & acris in gutture per aliquot horas.

In condimentis Aceti vim frangere notatur.

Succus ejus, Auri instillatus, commendatur in surditate, ut sordes induratas solvens.

Saccharum bonum paratur è succo recentis, methodo eadem, qua paratur Saccharum ex Arundine saccharifera.

Beta infusione inficit Spiritum Vini rectificatum æque ac Aquam colore saturate rubro, & Tincturæ, loco frigido per septimanas aliquot repositæ, concretiones exhibent dulcedinis saccharinæ; Beta alba fere $\frac{1}{4}$ partem ponderis sui Salis saccharini dat, rubra $\frac{1}{8}$.

C. *BETONICA* purpurea C. B. *Vettonica* Plinii. *Wood Betony*.

Magnis equidem laudibus effertur hæc planta apud veteres, forte aliquando ultra fidem; attamen vires, huic tributæ, haud prorsus alienæ ab iis, quas qualitates ejus sensibiles polliceri videntur.

Est boni odoris, minimum calida, amariuscula, & subacris, proinde vim majorem habet incisivam, quam quæ magis calida, & ad callosas seu tophaceas consistentias incidendas magis idonea. An hoc nomine datur hepaticis & splenicis drachmæ pondere in aceto mulso; ischiadicis, nephriticis, a vesica dolentibus ex aqua propinatur: in renibus calculos rumpere dicitur, & ad hunc scopum in vino immiscetur senibus. In lateris & pectoris doloribus farina (i. e. herbæ aridæ tenuis pulvisculus) bibitur ex aqua calida. Empyricis & phthisicis auxilio est cum melle.

Dyspnœæ medetur Vettonicæ ruscæ libra ad Mellis Attici semunciam ex aqua calida quotidie bibentibus, adeoque pulmonem, pectus, jecur & renes expurgat abstergitque.

An quoque vim obtinet adstringentem? teste enim *Dioscoride* datur sanguinem exscreantibus obolis tribus in vini diluti egelidi cyatho uno, & juxta *Plinium* datur obolis tribus in aqua contra purulentas & cruentas excreationes, ac farina, è lacte caprino pota, sistit ex ubere fluentem sanguinem: succus vomentibus sanguinem & dysentericis in vino, ferro calefacto, datur. Exhibetur quoque Vettonica celiacis in vino austero, & apud *Nic. Myrepsum* ingreditur Antidotum contra dysenteriam & affectionem celiacam.

Concoctionem adjuvat, si quis fabæ magnitudine ipsam a cœna cum melle cocto devoraverit, & crapulam discutit. Simili modo & acidum eructantibus exhibetur. Cibum in stomacho non continentibus eam manducare, succum devorare, deindeque vinum dilutum forbere, proderit. Cruditates, quæ nauseam faciunt, digerit. Pota calorem corporis plumbeum emendat, gratioremque reducit.

Ad

Ad vulvæ vitia & strangulationes drachmæ pondere ex aqua mulsa potui datur. In vino exhibita eadem quantitas menses pellit. Partus accelerat ex aqua mulsa. Urinas ciet.

Drachmis quatuor bibita in aquæ mulsæ cyathis decem alvum purgat, auctore *Antonio Musa*.

Ad convulsa & rupta ex aqua mulsa datur.

Medetur comitialibus atque insanis ex aqua pota.

Adversus venena drachmæ pondere ex vino prodest, & ad omnes bestiarum morsus pota & illita.

Datur hydropicis binis drachmis ex aqua mulsa, si quidem febricitent, sin minus, ex mulso. Regio quoque morbo laborantes recreat.

Carbunculos sanat farina ex aqua. Valet ad carcinomata & melanias (nigritudinem corporis & nigras maculas) veteres cum sale.

NOTÆ. De Foliis & Floribus agimus, Radicum enim vires longe dispares sunt, utpote *ana* & *nata* purgantes.

Odoris sunt leniter aromatici, saporis aromatici, subacris, amariusculi, cum adstringente parum virtute juxta placita Veterum, supra enarrata, experimentis modernis confirmata. Decoctum enim ejus a fusco colore acquisivit magis fuscum, addito Vitriolo viridi, & Infusum ejus inde viridescebat.

Tincturæ spirituosæ Odor est balsamicus specificus herbæ, sapor subacris & leniter balsamicus: Infusi aquosi Sapor balsamico-amaricans, Odor lenis, nec ingratus.

Folia non rubefaciunt chartam cæruleam: Flores vero parum, per infusum nihil, hoc autem solutionem Heliotropii tantillum.

Plantæ huic recenti vim aliqualem anodynam, & quasi inebriativam, tribuunt *Simon Pauli* & *Bartholinus*, qui recenset, quod dum operarii hortulani hero suo evellere voluissent Betonicam pro usu medico, omnes velut ebrii & temulenti titubarint.

Folia in turundas convoluta, naribus immissa, ibidemque per horam detenta, errhinum & apophlegmatismum dant optimum, copia incredibili humorum effluente cum insigni levamine in Epiphora, seu ophthalmia serosa.

Extus ad Vulnere & laxitatem toni corrigendam, dentes firmandos & catarrhos capitis laudatur, ut &, ob ejus vim sopientem, succus ad vulnera dolorosa applicatur, quem hortulani felici eventu omnibus Vulneribus instillant.

Ufu interno ad omnes morbos cephalicos datur, quippe quod exinde calor non adeo timendus sit quam a Lavendulâ. Sic, qui laborant cerebri vitio a colluvie serosa, optime juvantur, si infusum ejus quotidie bibatur instar Theæ.

Si cum Saccharo in formam Conservæ redigatur, roborat ventriculum & viscera.

N. BISTORTA radice minus intorta. *C. B. Bistort or Snake weed.*

Quænam sit planta apud Antiquos non liquet, qui proinde non consulendi de Viribus.

Caulis recens acidus est, & folia minus adstringentia; Radix vero, de qua præcipue agitur, odoris nullius est, saporis valde adstringentis, & amariusculi, imo & aliquando subdulcis.

Materia adstringens solvitur integre in Aqua & Spiritu Vini rectificato.

Succus valde austerus est, & subamarus: fluiditatem retinet cum Acidis, coagulatur vero & albescit cum Alcalinis: porro Albumen Ovi, Lac & serum sanguinis coagulat.

Decoctum & Infusum in aqua statim nigrum fit, addito Vitriolo viridi.

Valet in mictu cruento, mensibus lochiisve nimis fluentibus, dysenteria, sputo & vomitu sanguinis, gonorrhœa, alvi fluxu & Urinæ incontinentia.

Porro in peste, febribus malignis, & dysenteriis epidemicis admiscetur alexipharmacis, aliisque medicamentis, sed quare? quia, respondente *Simone Pauli*, frigefaciendo & siccando orgasmum sanguinis lethalem imminentem corruptionem cohibeat.

Decoctum forma collutorii ad laxas & ulcerosas gingivas dentesque vacillantes firmandos valet.

Abortum præcavere dicitur pulveris ʒss cum pari portione succini, ex ovo forbili diebus aliquot continuis, assumpta.

Siccando in phagedænicis præstat, & in polypo narium non minus quam Sabina & alia, sive injiciatur ejus decoctum sive inspergatur pulvis.

C. BITUMEN. Asphaltum.

Judaicum cæteris præfertur.

Odoris est gravis. Bitumen omne, auctore *Dioscoride*, vim habet inflammationes arcendi: corpori tamen nostro admotum, teste *Galeno*, manifeste calefacit & siccatur, sed cum calore non admodum vehementi, quippe Oleum minus humectat, & minus refrigerat, quam Aqua. Vim quoque habet glutinandi, discutiendi atque molliendi, Vis ejus quæ Sulphuris.

Hæ vires generales patebunt ex enumeratione effectuum. Ad scabiem enim jumentorum utuntur Asphalto incolæ Agragantini agri in Sicilia, ubi gignitur, fonti supernatans. Testatur *Galenus*, se sæpe eos, qui ex frigore dolore interno torquebantur, ubi frigus maximum, liberasse ruta, bitumine, oleoque ingesto. Dentium dolores circumlitum vel suffitum mitigat. Illinitur podagris.

San-

Sanguinem sistit, vulnera colligat, nervos præcisos glutinat: usurpatur ad glutinationes vulnerum cruentorum & ad alia omnia, quæ exsiccari debent cum modica calfactione. In tenesmi dolore ipsius utimur suffitu, similiter & ad dysentericorum intestina ulcerata, quibus cum ptissana liquatum infunditur.

Porro & dysentericis cum vino potum prodest, alvumque sistit. Cœliacis catapotii instar deglutendum exhibetur, & optimum fit emplasticum medicamentum ex bitumine & aceto in sanguine de pectore erumpente.

Quod siccum est, specillo impositum calfactumque, pilos incommodos replicat.

Tussi veteri, anhelationi, spirandique difficultati auxilio est.

Nucis Ponticæ aut fabæ magnitudine cum vino tritum cardiacis, qui animo linguuntur, magnopere è vestigio prodest. Cum vino & castoreo potum menses elicit. Appositum vel suffitum ad vulvæ strangulationes & procidentias efficax, & ad partum accelerandum, carbonibus injectum: *Hippocrates* præcipit ad obolos tres in uteri strangulatione fumendum.

Serpentum morsibus medetur, & auctore *Ætlio*, experimento constat vis ejus (sc. optimi, qui in mari mortuo provenit) poti ex aqua, in iis qui a rabioso cane morfi sunt: eos enim ab aquæ metu præcavet & jam hydrophobos conservat.

NOTÆ. Odor fere ut Olei succini, vel ut Picis, fortis & ingratus, præcipue inter urendum: sapor amarus: in Spiritu Vini rectificatissimo solubile est.

Constat ex oleo minerali, spiritu acido & multa terra.

Si flammis exuratur vivis, fuligines dat fumosque atros acidos, in fundo autem relinquit post integram fumorum consumptionem, aliquid terræ.

Procidentias sedis suffitu reprimat, putredinem areet (*h*).

C. *BOLUS* Armena. *Bole Armoniac*. Bolus lutea purissima ponderosa, quæ Bolus Armena vera *Galeni*. Bolus Armena lutea Authorum. *Hill. History of Fossils*.

Galeni tempore primum in lucem venire cœpit pallida: tandem hæc perditæ est, & ejus loco altera, non vera, sed Rubrica Lemnia substituebatur, nec *Avicenna* aliam quam hanc falsam cognovit. Vera nunc venditur apud *Seplasiarios* nomine *Boli Blefensis*, the *Bole of Blois*.

Ad

(*h*) Oleum exinde paratum in ulceribus pulmonum a Celeberrimo *Hofkens de Courcelles* laudatur, & experientia probatur. In aſſ. *Harlem*.

Ad dysenterias & alvi profluvia, tum sanguinis expuitiones, catarrhos, & ad putrescentia oris ulcera inprimis competit. Quin & eos magnifice juvat, qui catarrhis pectoralibus laborant, quamobrem illis, quibus ex tali occasione difficilis est anhelitus, valde prodest; sed & eos, qui phthoë vexantur, adjuvat; ulcus enim eorum desiccatur, ut haud etiam tussiant, nisi in victu peccetur non leviter, aut ambiens derepente ad intemperiem vergat.

In magna peste, cujus eadem facies fuit ac ejus, quæ *Thucydidis* memoria grassabatur, quotquot hoc medicamen bibere, celeriter curati sunt; at quibus non profuit, omnes interierunt, cum nec alio quovis juvarentur, unde colligitur, quod iis duntaxat non fuerit auxilio, qui plane erant incurabiles. Cæterum bibitur ex vino albo, consistentia tenui modice diluto, si aut plane febris aut leviter ea teneatur æger, sin gravius febricitet, admodum aqueo.

NOTÆ. Bolus Blesensis Orientalibus bolis propius accedit, quam ulla terra Europæa. Vulgaris non ebullit cum Acidis, verum Bolus Blesensis vehementer effervescebat cum acidis, unctuosus est, & saporis valde adstringentis, linguæ firmiter adhæret, & dicitur analysi exiguum quantitatem salis vitriolici præbere.

N. BORAX.

A Chryfocolla Veterum prorsus diversa. Vide *Indicem Novorum*.

Saporis est frigidi, (& aquam frigefacit; ut Nitrum) amaricantis in initio, dein subdulcis, salini & aliquantum urinosi. Solutio ejus clara perstat, additis alcalinis. Syrupi Violarum tincturam purpuream ad viridem mutat. Sali Ammoniaco affricatus odorem emittit urinosum. Hactenus notas Salis Alcalini exhibet, verum Acidi non prorsus expertem esse detexerunt Observationes recentiores; privatim *D. Pott* Acidum vitriolicum ei inesse probat experimentis plurimis, inter quæ est Mercurii in Aqua forti in pulverem flavum præcipitatio; & jam inter recentes convenit, Boracem constare ex Sale subacido, sedativo dicto, basi salis marini, h. e. Alkali fossili.

Sanguinis rubedinem exaltat.

Externe adhibetur ad absumendas carnes spongiosas ulcerum sordidorum. Laudatur etiam ad scabiem, ad fucos muliebres; & ad Aphthas in infantibus absumendas præfertur Alumini.

Interno usu præscribitur, apud quosdam dosi prælargæ, quum vix ultra ʒj dari debet, quippe, præter dicta de operatione ejus catheterica, experientia compertum est, a dosi largiori vomitum & alia symptomata molesta fuisse excitata.

Aliter usurpatur ad excretionem promovendas, v. g. Mensium & urinæ flu-

fluxum, & ad partum accelerandum, inprimis quando in hæmorrhagia nimia uteri pellendus abortus est.

C. *BORRAGO*. Buglossum Veterum. Buglossum latifolium. Borrage
C. B. *Borrage*.

Quæ apud nos Borrage dicitur, apud *Dioscoridem* & *Galenum* Buglossum esse videtur.

Juxta *Galenum* est humidæ calidæque temperiei, itaque vinis injectum Buglossum lætitiæ hilaritatisque causa creditum est: sed & iis, qui ob supremi gutturis asperitatem tussunt, in melicrato convenit. Quidam decoctum ejus contra abscessus ferunt in vino utiliter bibi.

NOTÆ. Folia, Caulis, Flores & præcipue Radix mucilaginosa sunt, saporis subdulcis, falsedine quadam aliquando sensibili.

Allæ infusa saporem quendam non ingratum exhibet. Cocta editur, ut Brassica, & in jusculis sumpta dat gratiam.

Aliquando inditur Cerevisiæ, ut præservetur a præmatura acefcentia: huic satis quadrat Experimentum sequens: „ Succus colorem & fluiditatem servat „ cum alcalinis, sed cum Spiritu Vitrioli & Oleo sulphuris per campanam „ grumescit & præcipitatum exhibet ”.

Folia nullatenus rubefaciunt chartam cæruleam, flores minus, radix plus.

Ventrem laxat.

Succus, autore *Boerhaavio*, est sapo suboleosus, nitrosus, pulcherrime resolvens sanguinem, a nimio calore densatum; nec huic adversatur Analysis, a *D. Boulduc* instituta, unde detectæ sunt in decocto, ad pelliculam evaporato, crySTALLI partim longæ nitrosæ, partim cubicæ Salis marini. Hinc vis alvum solvendi facile deducitur. Exsiccationem non fert.

Temperat acrimoniam sanguinis & humorum, hinc in catarrhis, morbis faucium & pulmonum, privatim in angina, pleuritide, & peripneumonia laudatur, expectorationem promovens; necnon in ardore urinæ utilis.

C. *BOTRYS*. ambrosiodes C. B. Ambrosia. Oak of Jerusalem.

Galenus hujus herbæ non meminit in simplicium medicamentorum censu. Convenit descriptioni *Dioscoridis* & *Plinii*.

Suavem odorem spirat, quare vestimentis interponitur. Pota ex vino orthopneas mulcendi vim habet.

NOTÆ. Ambrosia dicta ab ejus Odore grato, reficiente, aromatico, balsami-

famico, nares graveolentia quodammodo feriente, sed tamen suavitatem retinente.

Semen Odor, ut Balsami Tolutani; sapor subacris, amariuscule. Substantia ejus viscosa est, unde comprehensa, resinæ modo, manibus adhæret.

Oleo communi incocta, & umbilico inuncta, flatus discutit.

Laudatur Spiritui Vini infusa, ut cardiacum, & in affectionibus hypochondriacis: vim etiam habet stomachicam & uterinam, lochia mensesque promovens. Aquæ destillatæ tribuuntur vires eadem; maxime vero laudatur herba, cum melle in formam Electuarii subacta, ad Expectorationem promovendam, & purulenta excreantibus mirifice auxilians, in asthma & tussi humida conveniens.

C. BRANCA urfina. Acanthus sativus vel mollis *Virgilii* C. B. *Brank ursine*.

Folia pingua, tenuium partium, & vi mediocriter digerente & discutiente prædita.

Radices glutinosæ: dicuntur tenuium esse partium, & vim possidere siccantem, leviter incidentem. Luxatis & ambustis, emplastri modo impositæ, medentur. Podagris quoque illiniuntur tritæ & calefactæ calidis. Phthisin metuentibus incoctæ cibo, maxime ptisanæ forma, profunt.

Potæ Urinam cient, alvum sistunt, ruptis convulsisque præterea utiles.

Sylvestris Radix ad eadem, quæ sativa, efficax.

NOTÆ. Foliorum & Caulium Odor gravis est, sapor fere fatuus, nisi forte subacris & aliquantum nauseosus: Succus glutinosus, mucilaginosus, demulcens, in clysteribus & cataplasmatibus emollientibus adhibetur. Quibus quoque vis discutiendi tribuitur.

Folia in tenera ætate, & radix in cibo, usurpari possunt cum reliquis oleis. Curlandi jusculum parant ex foliis, quod post morbos chronicos & febres intermittentes appetitu languente cum utilitate adsumitur.

Radix quoque mucilaginosa est, & in potu dicitur urinam ducere, alvumque sistere. In hæmoptoë datur: tabidis & ex alto delapsis, vel ictu aliquo aut conatu supra vires læsis, similis radici symphyti: quidam succum appellant ambustis.

C. BRASSICA. Crambe. Caulis. Raphanus *Theophrasti* & *Plinii*. *Cole* & *Cabbage*.

In centuria sexta primum in Angliam inuenta.

Dioscorides enumerat sativam, sylvestrem & marinam, sed apud *Bauhinum* triginta species prostant.

I. BRAS-

1. *BRASSICA* non capitata. Brassica alba vel viridis C. B. Brassica lævis *Theophrasti* & *Plinii*, cui & caulodis C. B. *Common Garden Colewort*.

2. *BRASSICA* capitata alba C. B. Hæc candida est, quæ *Lacuturris Plinii*; est & viridis, quæ *Tritiana* C. B.

Herba est apud veteres decantatissima, quamplurimis usibus inserviens in cibo & medicinâ.

Succus Brassicæ graveolens est: ejusque halitus aërem vicinum infestat. Aquæ incocta fœtet, humi effusa. Domestica acrimoniæ nonnihil & subamaritudinis adjunctum habet, sed utramque possidet agrestis validam. Cuicunque generi pruinæ plurimum suavitatis conciliant. Major est per æstatem Brassicæ acrimonia, stomachoque nocet; sylvestris amara est, & quæ in Ægypto nascitur ob amaritudinem non estur. Cyma stomacho melior, sed majorem acrimoniam habet, estque ad ciendam urinam validior.

Apud *Celsum* inter acria collocatur, & apud *Galenum* inter Olera attenuantia.

Succus purgat per se, naribus infusus, &, cum lolii farina appositus, menses trahit. *Hippocrates* hunc præcepit in mensibus occultatis, & in uteris, ut vocat, ad caput conversis; Brassicamque edendam vult ad uterum purgandum a partu, & in cibo dandam in lacte extincto.

Succum habet nitrosum, quo Alvus subducitur, ejusque decoctum ventrem provocat, & hinc subinde turbat dum concoquitur. Leviter fervefacta bonam facit Alvum: semel, non diu cocta, & cum oleo, sale, aut garo accepta, ventrem subducit.

Compositas equidem vires habet Brassica: Succus enim & decoctum, quin & ipsa Brassica, non diu cocta, vel leviter fervefacta, ventrem subducit; sed percocta alvum sistit, multo vero magis biscocta; hinc in torminibus, si decocta recoquatur, addito oleo, sale, cumino, polenta, sumta sine pane, prodest.

Deficcandi vim habet tum esâ, tum foris imposita, non tamen etiam admodum acrem. Alioqui ulcera glutinat, eademque maligna sanat; præterea phlegmones, jam induratas ac ægre solubiles, & id genus quoque erysipelata. Eadem facultate epinyctidas & herpes sanat: habet quiddam etiam in se absterforium, quo lepras curat.

Aquoso ejus decocto nervi articuli que mire juvantur. Vulnere recentia vetera, tali decocto fota, etiam carcinomata, quæ nullis aliis medicamentis sanari possunt, foveantur prius aqua calida, ac, bis die trita, imponatur. Decoctum ad colluendos uteros ulceratos præcipit *Hippocrates*; sic etiam fistulas & luxata curari, humoresque evocari, quæque discutiendo sunt, discuti.

Præ-

Præterea urina ejus, qui brassicam esitaverit, asservata, & calefacta, nervis amica est; puerosque pusillos, hac urinâ lotos, nunquam debiles fieri fertur.

Sugillata & alios livores pura illita levat, & inflationibus stomachi prodest. Contusa, & cataplasmatibus modo leni imposita, illum extenuat. Crudæ folia, cum melle trita, ac imposita, omnes induratas inflammationes dissolvunt. Auribus, ex vino succus tepidus instillatus, Surditati prodest.

Antecedente in cibo brassicâ præcaveri ebrietatem, postea sumptâ crapulam discutit. In dolore capitis ex vino fervefactam edere oportet.

Costa in cibo commoda est stomachicis: Cardiacis datur & comitialibus edenda, succusque bibendus: item splenicis in vino albo per dies quadraginta. Repentinas caligines levat, si mandatur ex aceto: Insomnia vigiliasque tollere decoctam, si jejuni edant quam plurimam ex oleo & aceto: & scio inquit *Plinius*, a podagra liberatos edendo eam, decoctæque jus bibendo.

Authore *Galeno*, elixa, ante alios cibos sumpta, phthificos sanat, vitiisque arteriæ subvenit: teste *Dioscoride*, commanducata, sic ut per fauces delabatur succus, amissam restituit vocem. Confer vires *Betæ*.

NOTÆ. *Omnium Brassicarum* Foliis adest acrimonia latens, quæ in caule evidentior, & in radicum filamentis vix minor, quam Raphani rustici: Maio & Septembri maxime acris, aliquando instar Nasturtii.

Extractum ejus fœtidulum est & valde dulce.

Succus coagulatur ab Acidis & ab Alcalinis affusis.

Post ejus usum copiosum fit Urinæ fluxus, ejusque fœtidæ; & Leporibus, domi pastis, carnem præbet maxime ingratam; quin & extra corpus facile putrescit; hoc tamen non obstante patuit ex Observationibus nuperis, hujus usum, ut & Allii, Sinapios & Raphani rustici non accelerare, sed retardare & corrigere putrefactionem in corpore (i), quin & scorbuti species maxime putridas his, æque ac ab Acidis, curari. Testatur *Otto Heurnius*, Lugdunensis olim Batavorum Professor, quendam, scorbuto tam misere laborantem, ut maculis toto corpore diffusis, membrisque rigentibus, vix incedere posset, sanatum fuisse, potum quotidianum sumendo Brassicæ rubræ man. iv, zingiberis 3ss & Cinamomi 3ij, in Vini rubri ʒij maceratorum.

Proinde hæc virtus Antiscorbutica pendere videtur a principio acidis & alcaliscentibus communi, de quo vide *M'cbride, Experimental Essays*.

Verrucas curare dicitur succus.

De-

(i) *Kind of the Scurvey.*

Decoctum & Succus Calculi fragmenta, iis immersa, partim mollia fecit partim solvebat.

A rusticis adhibetur Brassica pro Vulneribus & Ulceribus mundificandis & consolidandis, dum vel instillent succum, aut folia contusa applicent.

Porro, Folium vel Caulis recens expertum est ad Vesicas in fluxu conservandas remedium: maximam phlegmatis copiam extrahunt, æstum & dolorem mitigant, vesicasque diu apertas servant; sed notandum, impositionem Brassicæ singulis horis vel bihoriis repetendam esse.

Folia cocta ad suppurationem promovendam prosunt maxime.

In aqua recenti bis cocta prodest hæmoptoicis, dysentericis & similibus.

Brassica mediocriter nutrit, succos crassos & flatus gignit, ac difficulter concoquitur. Lac comesta auget.

Lohoch de caulibus ad raucedinem corrigendam, & contenta pectore expectoranda, valet; & Jus (ut Rapæ) tussim egregie sedat.

Cum jusculo gallinaceo vetere decocta colicam & ventris tormina sedat, qua ratione & calculo renum commodat.

Succus egregius est ad mitigandos sales acres & deliniendam acrimoniam, detergens intestina & purgans renes. Omnes species conveniunt in morbis pectoris: si tota planta clibano pistoris committatur, in gelatinam resoluta, insignis est efficaciam, ad tussim in siccitate, in senum exasperatis faucibus, conducitque sputo purulento obnoxiiis.

Observatione digna est historia *Ottonis Tachenii*, qui, postquam noctes diesque impenderat operationibus chemicis, totus phthisicus evasit, pulmone penitus tabefacto, & Arcanis suis chemicis neququam restitui potuit: tandem Brassicam comedebat, ejusque succum cum succo Aurantium pro potu ingerebat, &, huic pertinaciter diuque insistens, penitus sanatus fuit.

1. *Brassica alba* maxime putrescibilis est.

Aquæ ejus destillatæ odor est fere instar Moschi. Minus habet falsedinis quam rubra; est quoque dulcior &, redolet aliquid instar Rapi. Residuum a destillatione est valde dulce.

Extracti plus præbet quam rubra, scil. ℥iij dedere Extracti 3j ðij gr. iij: quum ℥iij rubræ dedere tantum 3j gr. xij.

Porro, Extractum albæ dulcius est quam rubræ, minus effervesceit cum alcalinis, minusque salis fixi præbet.

2. *Brassica rubra*. Odor Aquæ destillatæ fere ut albæ.

Rubra longe minus dulcis est, quam alba, sed magis acris, ejusque odor fere instar Rapi. Extractum minus fœtidum est quam albæ; cineres ejus aciores sunt & magis ebulliunt cum acidis, quam cineres albæ. Proinde rubra

magis medicamentosa est quam alba, quod ulterius patebit hinc: 1. Si ad finem autumnii caules longitudinaliter incidantur, & loco frigidusculo reponantur, Succus laxans instar mellis vel mannæ exsudabit. 2. Tinctura rubræ, Spiritu Vini extracta, a calore saturata, reposita in frigore, deponit saccharum.

Porro, rubra albæ longe præferenda quoniam 1. Extus applicata non adeo foetet. 2. In Stomacho flatulento convenire expertum est, ubi alba noxia.

Rubra quoque in tabe & hæmoptoë prodest, & ejus decoctum sacchari tantillo temperatum, est potus egregius, ad promovendum materiæ pulverulentæ per urinas effluxum. Superioris Cymæ decoctæ Succus bilem pituitamque ejiciet copiose, & minori periculo quam Helleborus vel Scammonium.

C. *BRYNIA* aspera, sive alba baccis rubris C. B. *White Briony*.

Genera duo *Dioscoridi*; Vitis Alba, quæ aliquibus Bryonia, & Nigra, aliis Bryonia nigra.

Radix Bryoniæ albæ amarorem sine adstriptione refert & acrimoniam, non tamen immodicam. Sine molestia meatus aurium expurgat, & aërit lapides in renibus, utpote tenuium partium sine mordacitate.

Corpus abstergit & cutem erugat, vitia cutis in facie, varosque, lentigines & cicatrices nigras emendat cum ervo, creta Chia & sænugræco. Eodem effectu prodest in oleo decocta usque dum liquecat. Sugillata tollit, & digitorum pterygia coërcet. Inflammationes discutit illita ex vino. Suppurationes rumpit. Septicis medicamentis apte immiscetur: infracta ossa extrahit trita & imposita.

Propter acrem vim chironiis, & in gangrænam, phagedænamque transeuntibus, & putrescentibus tibiæ Ulceribus, cum sale utiliter emplastri modo imponitur. Porro, & propter acrem & calfactoriam vim, Oleum, cui incocta est, ad acopa & malagmata facit.

In aqua cucumeris agrestis decocta, sæpius per se sola, nonnunquam caricis pinguibus adjectis, facit pro solutione tumoris, ne aliquid duri remaneat. Lienis induratos liquat, tum ternis obolis epota ex aceto triginta diebus, tum foras cum ficibus imposita, & pforam & lepram sanat.

Vis ejus purgans cognita fuit veteribus; authore enim *Dioscoride*, succus, è radice vere expressus, trahit pituitam cum aqua mulsâ potus, & authore *Oribasio* per infernas partes purgat.

Recentes hujus plantæ turiones vere instar Lupuli & Asparagi decocti & præparati alvum leniter laxant citra periculum & urinam cient: Veteresque solebant his vesci, docente *Columella*.

Ciet urinam pota. Fæminarum locis apposita partus secundasque morantes trahit;

trahit: ad muliebres quoque infusus decoquitur, siquidem vulvas purgat sed abortum facit. Datur comitialibus drachmæ pondere quotidie per totum annum. Prodest attonitis & vertigine laborantibus, similiter assumpta. Contra viperarum ictus pota drachmis duabus auxiliatur: mentem interdum turbat aliquantulum.

Eclegma ex ea fit cum melle difficile spirantibus, tussientibus, strangulatur oppressis, vulsis, ruptis & laterum doloribus utile.

NOTÆ. Bryoniæ albæ Radix Odoris ingrati est, Saporis acris, nauseose amari cum sensu acredinis in gutture. Recentis Succus adeo acris est, ut cutim exulceret, sed perit acrimonia in siccata & diu servata.

Rubefacit chartam cæruleam, & solutionem Heliotropii, quod non efficitur a foliis, aciditate in his obvoluta.

Externe in pedibus œdematosis, & in Hydrocele serum purgat & tumores discutit. Celebratur quoque ad tumores scrophulosos & cysticos.

Dolores ischiadicos, aliosque arthriticos, tollit recens contusa, cum Oleo Lini subacta, & tepide applicata, tamdiu repetendo, donec materia morbifica resoluta dissipetur.

Ad lienis, jecoris & mesenterii obstructions nihil præstantius pulvere vel infuso Vinoso.

Hydropicorum aquas per vomitum & secessum educit in substantia ad ʒj, succo a ʒij ad ʒss, & si siccetur vinoque infundatur, deinde rursus siccetur, operatio ejus satis mitis fit.

Menses ciet, & ab uteri strangulatione vindicare dicitur.

Est & Anthelmintica, cum vermes enecet expellatque. In Asthmate humido quoque profuit.

N. *BUGULA*. *Consolida media pratensis cærulea* C. B. *Bugle*.

Folia pingua, odoris sunt graviusculi, saporis grati, primo subdulcis, dein subamari, subadstringentis: in infuso amaror & adstrictio magis evidens, & decoctum viridescit, addito Vitriolo Martis. Chartam cæruleam parum rubefaciunt.

Est herba Vulneraria, unde *Consolida media* dicitur: vis ejus hæere videtur in mucilagine viscida temperata. Herba viridis apponitur & pulvis inspergitur vulneribus locisque excoctis.

Ulcera oris putrida & Aphthæ sanantur hujus decocto colluta, & succus instillatus ulcera pudendorum sanat, atque intertriginem: præbet enim succum inviscantem, & vi adstrictoria valet ad sputum sanguinis, dysenteriam, fluxum hepaticum, & omnia ulcera tam externa quam interna, hinc ad Pthi-

fin profuit, asthmaticis levamen tulit, inflammationibus medetur, præsertim Anginæ.

D. BULBOCASTANUM majus folio Apii C. B. *Pignut.* Radix.

An fit, *Bunium Dioscoridis* non liquet. Forte est *Tralliani* radix bulbosa, castaneas æmulans, quam recentem coctam in lacte præscribit phthificis & tabidis, ad hæmoptoën & mictum sanguineum.

Estur cruda, sapore nuci Castaneæ similis: multum nutrit: Venerem stimulat.

Hac etiam fues, hujus avidæ, pinguescunt.

C. BUTYRUM. *Butter.*

Butyri nomen ususque in cibo diu Græcis ignotus fuit, donec a vicinis barbaris, Thracibus, Pæonibus & Scythis didicerunt: *Galenus* etiam, in libris de Alimentorum facultatibus, nusquam alimentosæ facultatis, quæ in butyro est, meminit, sed bene medicamentosæ. Apud *Dioscoridem* ovillum & caprinum, tanquam præcipua enumerantur: *Galenus* addit bubulum. Romanis quoque tarde innotuit, unde *Plinius*, „E lacte fit Butyrum barbararum, gentium laudatissimus cibus”. *Lud. Nonnius*, de re cibaria.

Natura oleosum est & emolliens. Emplastica vim habet, cum sit moderate calidum, humidum & lenum, ac proinde puri movendo idoneum, ad suppuratoria medicamenta addi solet, utile præsertim, cum nervi aut cerebri membranæ aut vesicæ cervix vulnera acceperint: replet, purgat & carnem creat.

Præter facultatem concoquentem, paulum habet digerendi potentiam in corporibus mollibus.

Si partem aliquam corporis eo inunxeris ac fricueris, cernes cutim pinguem, non aliter, quam si oleo fricuisses: præterea, si mortui animalis corium aridum eo inunxeris, eundem cernes effectum. Famem & sitim sedat, conservatque vires.

Probe concoctum sanguinem gignit, in bilem abit, habitudinem nactum calidiorem. Verustate quoque calidius & tenuioris essentiae efficitur, induratos, ægreque solubiles, affectus potentius digerens.

Alvum solvit copiose potum, & contra venena, si desit oleum, in usu est. Ab Aspide percussis utilissime imponitur.

Parotides, Babones & oris phlegmonæ prorsum butyro solo curati sunt, nimirum puerilibus corporibus ac muliebribus perpetientibus: & lana, butyro imbuta, ac imposita inchoantibus parotidibus opitulatur.

Butyrum quoque efficax est contra inflammationes ac duritias vulvæ, quod certe

certe neque putidum neque vetustum fuerit. Vulvæ procidentes infusum sistit. Butyrum, adeps anserina, & oleum rosaceum permixta pulcherrime profunt ani vitiis. Ad dysenterias & coli ulcerationem Clystère infunditur.

Ulcera emendat, purgat & explet, speciatim ulceribus manantibus serpentibus prodest per se.

Cum melle si infricetur, dentitiones adjuvat, prodest & ante dentitionem gingivarum pruritibus. Prodest & Oris ulceribus, quas in eadem ætate aphthas vocant.

Scabiem hominis abolet: in jumentorum scabie proficit cum resina calida. Quas Græci Psyrdracia vocant, in summa cute pustulis similes, surgentes parvas excrecentias arcet.

Ad tussis quanta est regiæ Nucis magnitudo devoretur. In ventrem devoratum & ex eo distributum, magnifice confert expuitionibus è pulmone, in pleuriticis & peripneumonicis affectibus, cum hoc insuper habeat, quod eos etiam concoquat. Purulentas excreationes pectoris pulmonisque & a pulmone graveolentiam halitus butyrum efficacissime juvat, cum pari modo mellis Attici decoctum donec rufescat, & matutinis sumptum ad mensuram ligulæ.

Cum butyro cocta oryza ad stomachi ardorem, syncope comitatum, prodest.

NOTÆ. Est pars lactis pinguis & oleosa cum tantillo Casei, a quo derivatur consistentia ejus emplastica. Detegitur pars caseosa liquando, partim in superficie natans, partim subsidens in sedimento albo, Oleo sic separato flavo; & ob hanc caseosam partem Butyrum facilius rancescit, quam Olea quædam a vegetabilibus pressa.

Destillando resolvitur in phlegma subacidum, oleum tenue & carbonem.

Butyrum in æstate acefcit, unde, taliter constitutum si edatur, fauces excoriat.

Si cum aqua pura butyrum lavetur, humidumque hoc a radiis solaribus aut igne evaporetur, sal acutissimus & parum a caustico differens remanebit.

Saporis est grati & dulcis, hyeme albius & tardius putrescit, æstate flavius & magis dulce, quale est vaccarum, quæ nuper pepererunt.

Butyrum Incolis septentrionalibus in deliciis est, contra meridionalibus nauseabundum.

Solvit gluten & picem. Expertum est dulcius agere, quam Oleum Amygdalarum dulcium in iisdem casibus.

Vetus acrimoniam acquirit.

Digerit parotides & oris phlegmonas. Lenit, laxat, anodynum est, dolores & inflammationes levans extus applicatum.

Utiliter affricatur gingivis inflatis infantum ad dentium eruptionem facilitandam.

In junioribus, in calidis & bilosis bilem auget.

Boli ex Butyro recenti, Saccharo mixti & vesperi sumpti, vehementissimas Tussis catarrhales, authore *Baglivio*, demulcent.

Recipe Butyrum falis experts, & despumando a parte caseosa, separatum; Dentur Cochlearia duo bis vel ter de die. Dicitur in centum experimentis efficax fuisse in Dysenteriis pessimis curandis. Forte hæc ejus operatio illustrari potest experimento injiciendi tantillum pinguedinis vel Olei animalis in liquorem fermentantem, unde fermentatio statim sistitur: & si frustulum Butyri injiciatur magnæ quantitati Sacchari, vehementer ebullientis, sistitur statim ebullitio.

N. *BUXUS* arborescens C. B. *The Boxtree*.

Non meminit ejus *Dioscorides*, & raro *Galenus*, utpote vix ullius apud eos in medicina usus.

Lignum a ligno Guaiaci (cui simile esse autumarunt aliqui) prorsus differt, parum materiæ energeticæ continens, ejusque non resinosi, sed salini generis. Inodorum est & decoctum insipidum.

Foliorum Odor ingratus est, necnon sapor amarus, nauseosus, acris. Non nisi levissime rubefaciunt Chartam cæruleam. Dicuntur valide purgare dosi $\mathfrak{ss}$ in fero lactis, vel $\mathfrak{ss}$ in pulvere.

Lumbricos in equis curant. Dicuntur valere ad morbos pectoris, & specifice pleuritidem.

Folia, cum coliculis in lixivio decocta, capillos rufant, authore *Matthiolo*, & eos in Alopecia mirifice generare dicuntur.

C.

C. *CALAMINTHA*. *Calamint*.

Calamintha magno flore C. B. five Calamintha montana *Lobelii* forte ex omnibus optime convenit cum Calamintha prima *Dioscoridis*; veruntamen Calamintha vulgaris Offic. Germanicæ C. B. *Common Calamint*, plane congener est, nec longe aberrat a descriptione Calaminthæ primæ *Dioscoridis*, & pro succedaneo admitti potest.

Notandum tamen, quum *Dioscorides* secundam suam speciem odore Pulegii Nepetam vocari a Latinis referat, hic cavendum esse, ne, ut a multis fit, confundatur cum Nepeta majore vulgari *Parkinsoni*, seu Mentha Cataria vulgari

gari & majori C. B. *The Nep or Catmint*, quæ, ut infra patebit, plantâ diversi generis est.

Calamintha acris est, & multo fortior quam *Mentha*, tenuium partium, & calida siccaque temperie, ex tertio ordine secundum *Galenum*, gustum intense ferventem, acrem, & paulum subamarum habens. Viridis manditur ut olus attenuans, exsiccata culinæ non amplius, sed medicinæ inservit.

Periclitantibus & corpori admoventibus, extrinsecus imposita primum valde excalfacit & mordicat, cutemque exsugit, postremo etiam ulcus efficit. In corpus autem assumpta, tam ipsa per se sicca, tam ex Melicrato, perspicuo calefacit & sudores ciet; omneque corpus tum digerit, tum siccatur; & ad omnia dicta efficacior est montana.

Accensa & substrata serpentes fugat: demorsis a serpente opitulatur, sive pota, sive imposita.

Ischiadicis imponitur, ut humores ex alto evocet, summam cutem adurens. Sugillata digerit & vitiatos circa cutem humores detergit; ad Elephantiasin utilis, eo quod digerat attenuetque valenter, & crassos humores incidat effitata, si serum lactis superbibatur: & eadem ratione cicatrices atras reddit splendidas; sed ad talia in vino concoctam emplastri modo ipsam imponere præstat, & virentem magis quam arentem, quippe arefacta vehementior redditur & ad urendum aptior.

Menses tum epota, tum apposita admodum efficaciter provocat, & conceptus interimit, ejicit. Decoctum Urinas pellit.

Teretes lumbricos & ascarides, cum sale & melle pota, enecat, seu cocta, seu etiam cruda contrita fuerit. Succus eadem præstat infusus aut epotus, & Vermes, qui in auribus ulceribusque nasci solent, perimit instillatus.

In vino regium morbum expurgat: addit *Galenus*, „ præcipue ob amaritudinem ” sicut alia fere omnia amara, utpote abstergentia & expurgantia Hepatis obstructions; quibus, ut & obstructo lienis infarctui, ficus cum Calaminthâ non mediocriter obsunt.

Decoctum potu ruptis, convulsis, orthopnææ, torminibus, cholæræ auxiliatur, necnon algoribus cum tremore in febrium accessione, oleo incocta, toti corpori inuncta cum frictione non segni, & intro assumpta.

NOTÆ. Odor Calaminthæ vulg. est fere ut *Menthæstri*, sapor aromaticus, amaricans, acris usque adeo, ut fere dolorem masticanti excitet, subadstringens, & decoctum, addito Vitriolo Martis, viridescit, atque in *Alstoni* experimento atro-viride fit.

Infu-

Infusum non mutat Syrupum Violarum, aut Solutionem Heliotropii parum rubefacit.

Decoctum resolvit tumores œdematosos & partes roborat.

Ad crassos humores attenuandos valet, stomachicum, & inter carminantia primarium remedium. In omnibus morbis pectoris a pituita viscida prodest: in tussi pertinaci & ad promovendam expectorationem non minus utilis, quam Pulegium, & in Asthmate. Aquam destillatam bonam, Oleo Essentiali abundantem, præbet.

N. CALAMINTHA AQUATICA. *Mentha arvensis verticillata*
S. B. *Water Mint, with whirled Coronets. Raii Synops. Stirp. Britan-*
nica. specificè differt ab omni *Calaminthâ Dioscoridis.*

D. CALENDULA. *Caltha vulg. C. B. Marygold.*

Flores viscosi sunt: Odor haud injucundus cum gravitate, vel balsamicus secundum alios: Sapor subdulcis, dein amaricans cum sensu acrimoniæ in gutture per tres horas, etsi minus acres sint quam Folia. Quidam volunt adstrictione non vacare. Recentes dicuntur Alvum laxare.

Flores, in pulverem redacti, inque vellere dentibus inditi, dolorem illorum sedat.

Succus Verrucas extirpat illitus, donec marcescant.

Contusi & macerati cum vino & pauco sale Flores cataplasma dant optimum, ad discutiendos tumores durissimos.

Sudores movent, cardiacis & croco vix cedentes: decoctum in Zythogalo variolas expellit.

In Ictero, Chlorosi & omnibus morbis ab obstructione viscerum valent; quin & testatur *Matthiolus*, in 600 fæminis facta pericula plurimum successisse ad Menses ducendos, præsertim epoto succo, aut herba recenti diutius devorata.

Folia quoque viscosa sunt, subacria, amaricantia, & magis saltem acria, quam Flores, acrimonia quoque in gutture per aliquot horas durante: in Oleo sumpta alvum movent.

Decoctum quoque amaricans est, &, addito Vitriolo Martis, viridescit: Infusum non rubefacit Syrupum Violarum, nec nisi parum rubefacit Chartam cæruleam.

Porro, Folia quoque affricu Verrucas sustulerunt, callosque pedum, & digitis contrita, naribusque indita, humores copiose educunt.

CALAMUS AROMATICUS. Vide *Acorum*.

C. CALX VIVA. Calx non extincta, Græce Asbestos. *Quiklime*.

Apud *Dioscoridem* collocatur inter lethalia venena, & usus ejus internus veteribus plane incognitus videtur; nuperis tamen experimentis constat, aquæ magna copia dilutam optimum esse medicamentum & è lithontripticis præcipuum.

Uso externo vis ejus ignea, mordens, vehementer adurens & crustas inducens; Crustæ tamen, quæ ab hac fiunt, citius excidunt, quum Calx vim adstringentem non habeat, qualem Chalcitis, Misy & reliqua adstringentia Escharotica, quarum crustæ diutius hærent corporibus.

Quibusdam aliis admista & temperata, v. g. adipi vel oleo (oleum enim calci miscetur) vim assumit calefaciendi, concoquendi, molliendi, discutendi, & ad cicatricem perducendi. Sic in erysipellate, ab immodice refrigerantibus refrigerato, ut nigricet, calcis vivæ quippiam pharmaco liquido immittemus. Pertinet quoque ad fortissima medicamenta contra achores, calefaciens, mordens, discutiens, & secundum *Plinium* ulcerum impetus, quæ serpere incipiunt, coercet. Eodem Authore, aceto & rosaceo temperata, ad cicatricem perducit. Porro, psilothrum fit imbecillioribus admista, &, sordi balnei admista, discutit tumores flatuosos. Aquam ita temperatam, ne exulceret, contra vitiliginem & lepram præcipit *Hippocrates*.

NOTÆ. Acris est & urens: saporis austeri, dulcis.

Concedendum est, Calcem vivam quibusdam phænomenis convenire Acidis, etsi aliis, & forte potioribus, magis conveniat Alcalinis: Nam

1. Aqua Calcis vivæ clarior fit cum Acidis; infusione autem lixivii Salis Tartari turbatur, & præcipitatur, quatenus terreæ particulæ, Acido in Aqua Calcis adhærentes, occasione Alkali Tartari, quod ab acido prompte absorbetur, extruduntur, & dimittuntur: ob quam quoque causam solutio saponis grumosa fit ab Aqua Calcis.

2. Calx viva albumen ovi & serum sanguinis coagulat, ut bene notum est in Lutis Chymicorum è Calce viva & albumine ovi, in firmam stabilemque massam coëuntibus.

Porro, consentio *Lindenio*, Acidi quidem Vitriolici duas notas exhibere Calcem vivam: 1. Solutio Mercurii in Aqua forti, addita Aquæ Calcis, præcipitatum flavescens exhibet. 2. Calorem excitando ab affusa aqua, quemadmodum fit ab Oleo Vitrioli.

Præterea Aqua Calcis subinde dat tincturam nigrescentem infusioni Gallarum; & Lapis calcarius dicitur Acidum sulphureum præbere destillando: præ-

terea, autore *Neumanno*, Acidum marinum quoque inest tum Lapidī calcario, tum Calci vivæ, quoniam Oleum Vitrioli affusum ab utroque extricat vapores Acidi marini.

Contra vero, Calx viva pluribus notis convenit Alcalinis. scil. 1. Summam acrimoniam & vim causticam salibus alcalinis, tam fixis quam volatilibus, addit. 2. Aqua Calcis vivæ sulphurea subjecta, v. g. Sulphur commune, Antimonium &c. extrahit, pariter atque lixivium salium alcalinorum præstare solent. 3. Sali Ammoniacō Calx viva addita Sal ejus volatile & spiritum prodire permittit, eodem modo ac alcalisata addita. 4. convenit quoque quia colorem ligni Nephritici, per acetum destructum, infusa Aqua Calcis restituit, Alcalinorum more. 5. Quia solutionem Mercurii sublimati corrosivi in Minii colorem, ut ut tarde præcipitat. 6. Calcem vivam potentius absorbens esse Acidi, quam Lapis calcarius vel Creta, patet hinc: Acidum Vitriolicum, Calci vivæ affusum, ei longe facilius unitur, quam crudo Lapidī vel Cretæ, & si in debita proportione usurpetur totum Acidum absorbetur, liquore derelicto insipido, quod non fit a lapide crudo aut Creta. 7. Una tertia pars Aquæ Calcis admiscebatur Lacti, & reponebatur in uno vase, cui $\frac{1}{2}$ pars Aquæ communis admiscebatur & reponebatur in altero post quatuor dies (quod fit quoniam Aqua Calcis absorbendo Aërem fixum è Lacte, hujus motum intestinum inhibet) mixtura prima persistit dulcis & fluida, secunda acida erat & coagulata. 8. Ad conservationem vinorum dulcium Hispanicorum Calce vivâ utuntur oinopole. Denique in infantibus, lac coagulatum evomentibus, cum dolore & dejectionibus viridibus, felici cum successu propinata fuit Aqua Calcis post usum inefficacem aliorum absorbentium.

Præter sulphurea subjecta supra dicta, Aqua Calcis quoque, ope caloris, Olea vegetabilia solvit, ea miscibilia reddens aquæ, Resinas quoque pinguedines animales & mucosa: solvit coagulum & caseum Lactis & hoc nomine Spiritui Vini, quatenus menstruo, præferenda est, ille enim pinguedines animales & olea expressa vegetabilium non attingit.

Si loco Aquæ Spiritum Vini dephlegmatum vel Oleum Calci vivæ affundas, nulla fit effervescencia, quia hi liquores sulphurei non solvunt sales Calcis vivæ: hinc Incalescentia ab aqua affusa non videtur deberi particulis igneis, sed potius salibus solutis, quod ulterius patet Experimento sequenti: Si Calx viva lota solvatur Spiritu salis, & post solutionem menstruum abstrahatur per retortam, relicto vero capiti mortuo Aqua affundatur, mox intensissimus ardor excitatur, acido nempe spiritus salis in particulis calcis lotæ alcalino-terreis, mediante aqua, soluto & cum istis effervescente, qualia phænomena ex Calce lota simplici, intensiore licet igne tractata, non apparet.

Sic ratiocinabantur medici seculi elapsi de phænomenis, a Calce viva exhibitis;

tis; verum tandem, ab industria modernorum detectum est in lapide Calcareo alterum principium, hocque magni momenti, scil. *Aër fixus*, seu non elasticus, utpote vinculum cohæſionis, præcipue in lapidibus terrisque calcareis, quo aëre in statu naturali repleta sunt; & hinc Lapis calcareus Terræque Calcareæ fere dimidium ponderis sui, sub calcinatione amittunt, quod non adeo Sulphuri dissipato, quod quidam horum inter calcinandum spirant, tribuendum, quam Aëri, quo hac operatione privantur; Lapidēs enim *Apyri* seu *Refractarii* dicti, v. g. Granita, Lapis Molaris, Silex, &c. licet magis sulphurei quam plures è calcareis, parum ponderis sui amittunt in igne, nec aërem ullum ab affusis acidis exhibent: verum Lapidēs calcarei aërem suum, vinculum cohæſionis suæ, dimittunt, tum ab affusis acidis, tum ab igne, unde caustici fiunt, & in aqua solubiles; & contra, si Calci vivæ, aëre suo privatæ, in Aqua Calcis restituatur Aër, transferendo ei Aërem, ab Acido & Alkali effervescentibus prodeuntem, coeunt ejus particulæ, mites fiunt, insolubiles, & prorsus redeunt ad naturam Lapidis calcarei crudi (k).

Vires Aquæ Calcis. Chirurghi lintea hac madefaciunt, eaque ulceribus, ambustis, inflammationibus, scabiei, herpetibus ulceratis & non ulceratis, ophthalmiis & Tinæ imponunt.

Dentes vacillantes firmat & optimum gargarisma præbet in ulceribus oris & gutturis.

Uſu interno acrimoniam acidam corrigit. Convenit in fluxu albo, gonorrhœa, diarrhœa, dysenteria, in strumis; & scorbuto: a quibusdam exhibetur in ulceribus viscerum & pulmonum cum lacte. Infantibus est bonum anthelminticum, & multa insecta necat; notandum vero quod Lacti admisceri non debeat, quoniam inde fit præcipitatio Calcis. Vid. Authores citatos.

Corrodit & comminuit Calculos etiam dueros, ei infusos, & usu interno primum est è lithonripticis, præsertim si è Conchyliis paretur. In Cardialgia nidorosa commendatur utpote Aëris (vinculi cohæſionis) in oleosis absorbens & proinde oleosa aquis miscibilia reddens.

Notandum vero in usu ejus interno, usum fructuum recentium, sacchari brunnei & lactis prohibendum esse, quoniam hæc inter concoquendum Aërem suum fixum dimittant, qui a Calce viva attrahitur & proinde hujus crasin destruit, (l) quod & fit si cum cibus sumatur, vapore inter fermentandum in primis viis prodeunte, à Calce absorpto, unde Calx iners redditur.

Nota-

(k) Black, in Edinb. Essays physic. & literary. Macbride, Experim. Essays & Priestley on Various Kinds of air.

(l) Macbride libr. cit.

Notatu quoque dignum est, quod, non obstantibus indiciis supra recensitis, congruitatis Calcis vivæ & salium alcalinorum, unde noxia esse videretur in alcalescente & putrida diathesi humorum, Experimentis tamen manifestum sit, eam potenter Antisepticam esse, scil.

1. Pars una feri sanguinis, partibus tribus Aquæ Calcis admista, expers fœtoris mansit septem septimanas, & similiter Urina (m). 2. Protrahit & corrigit putrefactionem carnum & piscium. 3. 3j Calcis vivæ, addita congio aquæ, hanc dulcem servavit quinque menses in vase ligneo: hinc Nautis admodum utilis ad conservandam Aquam a putredine in longis navigationibus.

Calx lota cum Aceto quiescit, sed bullas excitat cum Oleo Vitrioli & Spiritu Nitri.

Absorbet in se potentissime quælibet Acida corrosiva: adstringit simul & poros firmat, unde exsiccare dicitur & refrigerare in ulceribus venereis aliisque antiquis, malignis, dyssepuloticis & cacoëtheis; imprimis autem ad ambustiones optima: hinc de Calce lota Unguenta, Linimenta & Emplastra ad ambustiones usitatissima.

N. CAMPHORA. *Camphire.*

Arabibus debetur, veteribus Græcis incognita, necnon Hebræis, a Camphora *Cantic* I. 14, diversa.

Galenus non cognovit, proinde liber de Dynamidiis spurius est.

NOTÆ. E ligno & radicibus Lauri cujusdam Japonensis extrahitur; quin & ex radicibus Cinamomi; ex herba, Camphorata dicta, & ex Abrotono, Rore marino, Salviaque prolecta fuit.

In *Philos. Transact.* A 1737 & 1738, prostat Illustratio generationis ejus, Observatione Olei sassafras crystallisati, & ibidem N°. 389 & 351, notatur similis crystallisatio e Thymo, quæ *Neumanno* Camphora Thymi appellatur.

Odoris est fragrantis, gravis, similis Rorismarini, sed gravior, gustus acris, amaricantis, os valde calefaciens una cum sensu frigoris; & calor cito evanescit. Si conservetur in thecis apertis, disparet. Pinguis est & oleosa, flammam nutriens valde, & semel accensa vix extinguere potest, sed tota avolat.

In ore non solvitur, proinde non est Gummi: Solvitur equidem in Spiritu Vini rectificato & Oleis, ut Resinæ, non tamen est Resina: Nam

1. Nulla datur Resina, quæ in vase clauso tota, beneficio ignis, in sublimem fertur, ut Camphora; Resinæ vero, vehementiori igne in vase clauso combustæ, phlegma spiritumque acidulum & oleum copiosum largiuntur.

2. Nul-

(m) *Alston*, Dissert. on Quick lime.

2. Nulla datur Resina, quæ tota in Spiritu Vini rectificatissimo solvitur. Porro & hoc singulare habet Camphora, quod solvitur Aqua regia, Spiritu Nitri & aliis Acidis fortibus.

Credidi (inquit *Garcias*) odore & partium tenuitate Camphoram esse calidam; sed postquam experimento didici Ophthalmiis & oculorum inflammationibus, tum etiam ambustis nivis frigiditatem retulisse, sententiam mutavi.

Porro, in rubore ingenti & pustulis oculorum commendatur Linimentum sequens, præmissis evacuationibus: R. Butyri recentis insulsi, in Aq. pur. loti ℥jß, tutiæ pp. ʒjß, Camphoræ ʒj. M.

Porro, somnum inducit, foras aut intus exigua quantitate usurpata, si quis vero sæpius odoretur & naribus adhibeat, vigilias creat.

Huic *Hoffmannus* alique consentiunt sic: Si, ad ʒj in Oleo Amygdalarum vel spiritu Vini soluta, sano homini cum copioso vehiculo exhibita sit, corpori nec sensibilem æstum infert, nec auctiorem pulsum efficit; sed potius manifestum refrigerium, maxime circa præcordia non pauci præsentiant; neque etiam sitim movet, aut Urinam reddit coloratiorem, quod ab omnibus calidioribus fit. Quinimo ʒj spiritus Vini generosi ingesta plus æstus & caloris quam ʒj Camphoræ infert; nec adeo calefacit ac sales volatiles alcalini. Nec silentio prætereunda est vis anodyna, soporifera & antispasmodica Camphoræ, cum prudentiâ exhibitæ in doloribus, Mania, affectionibus hystericis & Furore uterino, in Aqua Melissæ extinctæ, & in aliis deliriis.

Proinde Camphora, licet ex toto inflammabilis sit, tamen in corpore nostro calorem haud quaquam efficit, sed potius intensiorem corporis fervorem sistit, unde a Veteribus frigida, non calida habita fuit; non tamen admittendum, quod dixere;

Camphora per nares castrat odore mares;

contrarium enim docet Observatio *Tachenii* Venetiis & Amstelædami, ubi purgatores ejus salaces sunt & prolifici.

Est è primariis discutientibus & resolventibus in contusionibus, ecchymosis, ambustis, quotidie usurpata, & ad dissipanda exanthemata, maculasque scorbuticas; particulæ enim Camphoræ citissime per poros avolant & efficiunt, ut humores stagnantes vel exhalent, vel in motum redigantur & dissolvantur, unde summo cum fructu in omnibus inflammatoriis erysipelaceis affectibus adhiberi Spiritum Vini Camphoratum longo usu compertum est.

Nec modo ad Inflammationum externarum resolutionem laudatur, sed & contra internas, Nitro admista: Sic in Pleuritide curanda post Venæ sectionem

& alia frustra adhibita optimum remedium est Nitri gr. xij aut xv cum Camphoræ gr. j, ij, iij, in emulsione ex Oleo amygdalino.

Proficua imprimis Camphora reperitur in refractariis Inflammationibus venericis, aliisque contumacibus, ad gangrænas sphacelosasque corruptiones proclivibus interne non minus quam externe usurpata: & in Cholera desperata ceu ultimum remedium applicatur cum linteo multiplicato.

Groenvelt pro correctore Cantharidum ad Æs exhibuit ad tollendam stranguriam, plurium annorum experientia suffultus.

Antisepticum est insigne, carnem sexagies diutius a putrefactione conservans, quam Sal marinus, unde in febribus putridis valet præsertim Nitro nupta; vermibus, quatenus antiseptica, contraria; nec sine fructu aliquando gestatur collo suspensa ad febres arcendas vel curandas; & quicumque secum gestat Camphoram, non infestabitur pediculis, authore *Wedelio*.

Dicitur quoque emmenagoga esse, insigniter diaphoretica & Alexipharmacorum efficacissimum remedium in febribus petechialibus, Variolis mali moris, morbillis & exanthematibus expellendis unde & corrigit præparationes mercuriales, earum operationem determinando ad Cutim; & hinc quoque efficax est in Purpura chronica scorbutica, ubi maculæ erumpunt pruriginosæ, & facile iterum recedunt, quando materia retrograda multiplici corpus tortura afficit, & omnis generis symptomata provocat, quorum pleraque remittunt quamprimum Maculæ, aut pustulæ aut tubercula prodeunt, aut congruis medicamentis expelluntur. Ad hanc expulsionem præcipue valet Camphora, præsertim adjuncto Nitro, & præmissis, ad primas vias repurgandas, blandis laxantibus.

Verum, non obstantibus his laudibus Camphoræ, bene notandum est, nuperis experimentis patuisse, quod si largiori dosi, v. g. ad Æij sumatur, venenum sit & delirium inferat; dosi moderata somnum inducente, nimia vero eum impediante.

In usu Camphoræ notatu non indignum est; quod si misceatur cum sale Tartari & cum Spiritu Vini rectificatissimo destilletur, prodire Spiritum Camphoræ, particulis valde saturatum, qui, aquæ infusus, non lactescit, nec Camphoræ quicquam præcipitatur, ut cum Spiritu Vini camphorato evenit: proinde hæc tractatio Camphoræ inservit egregiis usibus in medicina & chirurgia, utpote miscibilem eam reddens aqueis menstruis, unde commodissime ita misceatur cum collyriis, cum Epithematibus ad caput, & gargarismatibus; itaque ad inflammationem oris & faucium utilissimum fit gargarisma, si Aquæ florum sambuci, salviæ vel Rosarum aut aquæ Vegetabili-Minerali *Goulardi*, portio Nitri, & pauxillum hujus solutionis admisceatur.

Verum

Verum methodus nova solvendi Camphoram debetur nostrati *Macbride*, (n) nempe; ℞ Camphoræ, Calcis vivæ aa. ʒj; Contritis affunde Aquæ Calcis ʒvj: stent semihoram. Solutio limpida est & perfecta, nec dimittitur Camphora in hac solutione diu servata. Præstantior celebratur hæc solutio, quam ea, quæ fit cum Spiritibus ardentibus, quoniam in hac nulla fit præcipitatio in aqueo vehiculo.

N. CANCRORUM CHELÆ. *Crabs Claws.*

Apices nigri præferuntur.

Spiritus Nitri & Spiritus salis fere totas dissolvit, Spiritus Vitrioli non totas; quippe solvuntur ab omnibus acidis, excepto Vitriolico, & per hoc ab aliis acidis præcipitantur.

Odoris sunt fœtidi, & analysi chemica præbent sal volatile urinosum; hinc forte quibusdam aliis absorbentibus præferendæ: porro ab Acido in ventriculo in falsum convertuntur, & aceto admistæ saporis falsi fiunt & quasi piscem redolent: proinde credibile est, vi sua diaphoretica, quam practici cancerorum chelis adscribunt, in febribus calidis & contagiosis peculiarem vim habere.

Scabiem puerorum ab acidis humoribus sanant. Februm intermittentium paroxysmos arcent.

Terris calcareis conveniunt, calcinatione quoque in calcem vivam conversa, fecus quam Oculi cancerorum.

N. CANCRORUM OCULI. *Crab's Eyes.* magis proprie Lapides Cancrorum.

Spiritus Nitri hos solvit plus quam ullum aliud Acidum, scil. ʒj Spiritus Nitri optimi solvit ʒiv; Spiritus Salis tantum ʒiij; Spiritus vel Oleum Vitrioli, Acetum, Succus Limonum longe minus.

Acido nitroso vel vitriolico soluti derelinquunt substantiam gelatinosam.

Per retortam destillati dant spiritum urinosum & sal volatile.

In Aceto soluti saporem exhibent falsum, amaricantem, & sic fiunt abstersivi, resolutivi, diaphoretici & insigniter diuretici.

A terris calcareis, & Chelis cancerorum differunt in hoc, quod calcinatione non convertantur in Calcem vivam, eorum enim terra ejusdem est naturæ ac Cornu Cervi.

Veri

(n) Experimental Essays.

Veri a factiis distinguuntur per gravitatem specificam, quæ.

Factitiorum est 2480.

Naturalium vero 840.

In omnibus cruditatibus acidis primarum viarum, in zona, cardialgia, colica valent, & ut febrifugum, adque scopum sudandi: curant insuper fluxus Veneris, Vomitus, Fluorem album & Gonorrhœam.

Differunt a testis Ovorum, quæ, aperto igne combustæ, odorem fœtidissimum spirant, oleum empyreumaticum indicantem; verum Oculi Cancrorum, aperto igni immisli, lenissimum vel plane exiguum, sine ullo Olei empyreumatici vestigio, vaporem volatilem emittunt.

Porro, Solutio Oculorum cancrorum minus amara est, quam Solutio testarum ovorum, & longe minus, quam Solutio Ossis Sepiæ. Quinimo, Authore *Hoffmanno*, Solutio Oculorum Cancrorum, quæ instituitur cum Spiritu Vitrioli, omnis saporis ingrati amaricantis expertus est, & non tam stimulante & aperiente virtute gaudet, quam quidem roborante, leniterque adstringente. Insuper in hæticorum æstu temperando, & in malignis febribus, ubi solutio sanguinis putredinosa metuenda, & ubi alvus nimis mollis cohibenda est, eximiam exerunt efficaciam. Tandem Lapidum cancrorum, cum rheo unitorum, usum liberalem adversus piétaviensem colicam, experientia fretus, laudat *Celeb. De Monchy* Med. Roterod. Usu quoque mechanico valent Oculi cancrorum, v. g. dentibus abstergendis inserviunt: & ad Festucam, pulveres aliaque, quæ in oculum inciderunt, eximenda ejus vim sæpe se expertum esse, testatur *Wormius*: integer lapillus oculo inditur, ita ut a palpebra comprehendatur, & compressa ejus pars oculi corpus tangat, convexa palpebram, dein digito, exterius palpebræ admoto, circumrotatur, donec locum affectum tangat, & secum quod inciderat aufert sine omni incommodo aut molestia per aliquod tempus in orbita detineri potest.

In Actis Philosophicis Anglicanis prostat historia hominis, qui, cardialgiâ infestatus, Oculis cancrorum per plurimos annos usus fuerat, in cujus cadavere repertus est Calculus instar Lapidis Bezoardici.

N. CANNELLA ALBA, falso Cortex Winteranus dicta. Cinnamomum sive Canella tubis minoribus alba C. B. *The Wild Cinnamon tree*; Dale, *Mat. Med.*

Ab arbore baccifera laurifolia aromatica, fructu viridi calyculato racemoso. *Sloane*, *Cat. Jamaic.* Prorsus incognita Veteribus Græcis & Arabibus, nec in Europa nota ante Americam inventam.

NOTÆ. Odor ejus est aromaticus, gratus, fere instar Nucis moschatæ, fapor

sapor acris fere ut piperis, subamaricans, subadstringens aliis, & similis sapor mixturæ Cinnamomi, Zinziberis & tantillo Caryophyllorum aromaticorum.

Sudorificus est, carminativus, convenit in colica, paralyfi, hydrops, febre intermittente, scorbuto & omnibus morbis frigidis.

Hujus masticatione quidam Medici a morbis contagiosis se defendunt.

C. CANNABIS fativa **C. B. Hemp.**

Folia gravis odoris, succus expressus contra aurium dolores utiliter instillatur.

Semen pro cibo aliquando sumitur, sed concoctu difficile, stomachoque & capiti nocet; nam paulo largius sumptum caput ferit, vaporem sursum versus mittens: genituram extinguit, & vitandum est ab eo, qui calidæ est temperaturæ in temporibus calidis, calefaciens & attenuans usque adeo ut medicamentosum sit.

NOTÆ. Folia virofa sunt, odoris ingrati. Vim habent aliqualem opiatam & narcoticam, caput vaporibus, ut ita dicam, replentem, & ad delirium, dementiamque pronos facit homines, hinc rari usus interni.

Aqua, cui Cannabis infusa, insigniter foetet, estque Venenum potatoribus & piscibus; quinimo Effluvia inde noxia esse perhibentur.

Cæteroquin, ad ambusta utilis est Cannabis, & ad discutiendos tumores strumosos, nam Folia & Semen contusa, & applicata in cataplasmate, potenter resolvunt.

Semen mucilaginosum est, valde oleosum, saporis dulcis & fatui, emolliens, & nonnihil habet Narcotici: hinc *Herodotus* testatur, Scythas affici delirio a feminibus, super carbones vivos injectis.

Odor pulverisati aliquantulum gravis est, sapor subdulcis, nauseosus, subacris in gutture. Medulla feminis pinguis est, inflammabilis, & inter comburendum exsudat Oleum.

Emulsionem dat satis blandi saporis, dicitur tamen caput vaporibus replere & ab immoderato usu delirium facere.

Decorticorum seminum Emulsio cum Aqua Rosarum Cosmeticum est egregium, ad tollendas maculas variolarum, panno gossypino ei intincto, faciei admoto.

Oleum per expressionem dat admodum ingrati saporis, leniens & emolliens, adversus ambusta utile.

Semen frixum pro cibo usurpatur: nutrit insigniter, aviculas mirum in modum saginat, & Gallinæ, hoc pastæ, tota hyeme ova pariunt. Persæ utuntur in

mensis secundis ad venerem excitandam. *Sylvius* laudat in ulceribus veteribus in lacte coctum.

Tussi opitulatur; ad affectus viarum urinarum & gonorrhœam laudatur; privatimque lacte decoctum & calide potum tussim aridam & calidam emendat.

Porro, Authore *Dodonæo*, Belgæ feminis contusi medullam, liquido aliquo expressam, Ictero laborantibus dant, initio mali & sæpe non absque præsidio, si ex sola obstructione citra febrim exoriat.

Emmenagogum est & diureticum contusum, vino albo infusum.

C. CANTHARIDES.

Ufu interno *Hippocrati* & *Galeno* cognitæ, sed sub specie Vesicatorii primum ab *Archigene* & *Aretæo* usurpatæ; non autem invaluit earum usus in morbis internis ante annum 1590.

Effectus Cantharidum, quatenus Veneni, apud *Dioscoridem* sic describuntur:
 „ Propemodum ab ore ad vesicam usque iis omnia erodi videntur: pici aut
 „ cedriæ simile quiddam in gustu observatur: in dextro hypochondrio inflammationem sentiunt, & urinam ægre reddunt, ac subinde cum lotio sanguinem emittunt: strigmenta, qualia dysentericis, per alvum egeruntur:
 „ animi defectionibus, ciborum veluti ex repletionem fastidiis & tenebricosa
 „ vertigine corripiuntur, tandem vero etiam mente alienantur ”.

Ufu externo adurunt corpus, exedunt, exulcerant, crustas obducunt; hinc medicamentis immiscetur concrefcentia, lepras, & asperiores impetigines sanantibus. Tritæ cum farina hordei tela extrahunt. Verrucas cum uva taminia intritæ exedunt. Unguium scabritiem, cum pice solutæ, tertio die tollunt. Admifcentur quoque iis, quæ clavos, quos vocant, ejiciunt, & in pessario adhibentur ad uterum purgandum.

Ufu interno, si solæ exhibeantur, vesicam exulcerant; verum parce sumptæ & quibus oporteat admistæ, præterquam quod vesicam nihil offendant, etiam renes expurgant, & urinam maximopere provocant; *Hippocrates* dedit numero quatuor, pedibus, alis ac capite rejectis, cum aliis ingredientibus & vino bibendas, non prodeuntibus mensibus, numero autem tres in potione hydropica in tribus aquæ cyathis.

Attritæ, ac cum radice vitis albæ bibitæ, lumbricos ejiciunt.

NOTÆ. Usum Cantharidum internum, Veteribus celebratum, non tantum tutum esse, sed & efficacem in diversis morbis rebellibus testantur plures & recentioribus illustribus, speciatim *Groenvelt* noster, v. g. ad Urinam movendam, cum alia ratione moveri non possit, ad curandos Hydropes alias incurabiles;

biles, & ad Ulcera Vesicæ, speciatim in fœminis, in quibus via latior est breviorque quam in viris.

In his morbis curandis Autor laudatus dat Cantharides, Camphora correctas, a granis vj vel vij ad ix, tertia quartave quaque hora, augendo vel minuendo dosin, & subinde intermittendo: v. g. præmissis Venæ sectione, Enematibus & emollientibus, ℞ Cantharidum grana vj, Camphoræ Oleo Amygdalarum solutæ gr. viij, & singulis tribus horis bibat æger ℥iij Emulsionis, brodii lactis vel decocti hordei.

Porro, eodem Authore, in virulentis & pertinacibus Gonorrhœis, cedentibus catharticis, nec emeticis mercurialibus, felici cum successu exhibentur.

De vi caustica *in usu externo* proxime agendum, quam Sali volatili, ante nuper instituta experimenta & observationes, tribuerunt authores. Conceditur Cantharidum recentium Odorem esse foetidissimum, putrescentem vim possidere, aquæ infusas multa animalcula generare, & pulverem Cantharidum sanguini, recens extracto ejusque sero admixtum, hæc tenuiora & liquidiora reddere. Veruntamen vim causticam non deberi Sali volatili, quoniam longe major quantitas Salis volatilil extrahitur a substantiis insipidis, v. g. Serico crudo, pilis & plumis, sed potiustribuendum ei principio, quod solvit Spiritus Vini rectificatus: Extractum aquosum equidem Vesicas excitat, sed hoc debetur substantiæ gelatinosæ, Resinam aquæ miscibilem reddenti; ideoque vires Cantharidum æqualiter extrahuntur Aqua, Vino, & Spiritu vinoso tenuiore.

Cartheuser hanc rem ulterius prosequitur sic: Spiritum urinosum, oleum foetidum & sal volatile, a Cantharidibus elicita, producta esse ignis violenti transmutantis, ut in Tartaro, aliisque, vim causticam vero potius hære in Sale acido, ut in formicis & apibus; & huic convenit ejusdem & aliorum Observatio, quod Acida, v. g. Acetum, potius augant quam mitigent vim earum vesicatoriam.

Tandem Virtutes & Noxæ, usu externo, scil. quatenus Vesicantia describendæ sunt, scil.

Profunt ubi opus est magno stimulo. Sudores promovent, & faciunt ut pustularum omne genus a cute promptius foras emicet ad cuticulares meatus, inveterescente impetigine ad aperiendos, in doloribus coxarum pervetustis, aliisque doloribus fixis, ad menses ciendos, ad foetum excludendum, ad lumbricos evocandos, in pleuritide, peripneumonia, gravedine & nervorum distentionibus.

In Febribus, exilissimo pulsu, extremitatibus frigidis, anxietate, ad morbos soporosos propensione, aliisque coagulationis indicis, dictu incredibile quam proficuos effectus afferant Vesicantia; &, qui gravissima Tussi cum sputo crasso & copioso obnoxii sunt, a nullo remedium genere

tantam utilitatem suscipiunt quam a Vesicatorio, cervici appposito. In Oculorum & faciei morbis cum fluxionibus tanquam specifica sunt cervici applicata: & historiae quædam proferuntur Membrorum paralyticorum restitutorum usu Tincturæ in Spiritu Vini affricte, & Incontinentiæ Urinæ curatæ, Emplastro Ossi sacro & regioni lumborum applicato (o).

Nocent denique Vesicantia in febre acriore cum sanguinis diathesi colliquativa, in delirantibus cum febre acuta, linguæ ariditate, habitu gracili, regione & temperamento calidis, æstivo tempore sub ardore caniculæ, in plethoricis non præmissa Venæ sectione, & in hæcticis, si sudoribus collescescant.

C. *CAPPARIS* spinosa fructu minore folio rotundo C. B. *Capers.*

Hujus admodum frequens usus apud veteres, præcipue corticis radicis, dum folia, caulis & fructus seu gemmæ florum adultæ, antequam tamen explicentur, cibi gratia condiebantur, & coctæ edebantur, quarum vires eadem ac radicis, sed debiliores. Cappares olim natalibus discernebantur, & damabantur Libycæ, Marmaricæ, Apulæ & quæcunque facultatis causticæ essent. Præterea, authore *Dioscoride*, Capparis, quæ ex rubro Mare & Arabia deferrebat, acerrima erat, cibi inepta, in ore pustulas excitans & gingivas offensus exedens; hodie vero videntur omnia genera esse mitia undecunque allatæ, si modo sale acetoque bene sint domitæ.

Fructu utimur, inquit *Galenus*, magis ut medicamento quam ut alimento, Sale consperso. Sale eluto fit obsonium ac medicamentum ad appetentiam collapsam excitandam; præterea ad pituitam, quæ in ventre habetur, detergendam ac subducendam; expurgandasque lienis & hepatis obstructions. Caparides in hisce casibus utendæ sunt ante alios omnes cibos ex oxymelite vel oxelæo: sic citra calorem extenuat.

Ferunt, authore *Plinio*, eos, qui quotidie fructum edunt, paralyfi non periclitari: & authore *Dioscoride*, fructus ad 3ij ex vino potus, ad dies quadraginta lienem absomit, urinam trahens cruentumque alvi excrementum educens. Epotus itidem lumborum doloribus & paralyfi succurrit, itemque ruptis & convulsis: menses quoque ciet. Hactenus de fructu.

Radix cortex præcipue usurpatur ut medicamentum, de quo *Galenus* (cujus Capparis longe minus acris, quam ea, quæ ex admodum ferventibus regionibus adferebatur, quæ plurimum habuit causticæ qualitatis) „ Radicis cortex „ vino

(o) London Medical Observations & Enquiries.

» vincentem habet qualitatem amaram, proxime acrem, deinde acerbam, ex
 » quo liquet, quod diversis pugnantibusque constet facultatibus; quippe, ab-
 » stergere, perpurgare, incidere potest amaritudine, excalfacere, incidere, di-
 » gerere acrimonia, porro contrahere, densare, constringere acerbitate: *Hip-*
 » » *pocrates* insuper folio & cortice utebatur ad anum procidentem”.

Radix cortex valet ubi fructus, sed validior est. Ufu externo, Ulcus quodvis vetus, sordidum & callosum purgat & desiccatur; oris exulcerationes speciatim in aceto cocta tollit. Cum aceto trita vitiliginis albas extirpat. Radix foliaque trita duritias strumasque discutit, & parotidas, cortice nempe in aqua elixato & cum vino commixto, facto cataplasmate. Memini me, inquit *Aëtius*, aliquando foliis solis strumofam duritiem intra paucos dies discussisse; admiscendum autem ipsis aliquid quod vehementiam facultatis ipsarum obtundat.

Per aures purgat, & amaritate sua aurium vermiculos enecat succus infusus, vel decoctum in aqua. Dente demorsa, radix ejus dolori auxiliatur.

Spleneticis, seu lienibus induratis, usu externo & interno, si quid aliud, auctore *Galeno*, juvat, si nempe cum hordeacea farina, vel hydrelæo subacta, emplastri modo imponatur; nec sufficit per topica fortia medicamenta splenem induratum curare, sed etiam per fortissimas potiones, ex quarum numero primas partes sibi vindicant cortices radicum Capparis.

NOTÆ. Caules & Fructus, seu potius Flores, antequam è gemmis erumpunt, apud nos quoque cibi gratia condiuntur stomachum roborantes, & viribus Cortici radice respondentes, nisi quod ad omnia sint imbecilliores.

Folia gustus aliquantum amari.

Cortex radice apud nos quoque describitur saporis esse amaricantis, subacris, austeriusculi, omni verum qualitate debilior & proinde viribus infirmior quam Capparis Veterum.

D. CAPRIFOLIUM. Periclymenum non perfoliatum Germanicum
 C. B. *Wood-bine, hony suckle.*

Legitimum Periclymenum vix adhuc compertum est; proinde vires, Periclymeno a *Galeno* tributæ, Caprifolio non tribuendæ: veruntamen Caprifolii qualitates sensibiles videntur confirmare testimonia quædam de viribus ejus notatu non indignis; nempe,

Flores odoris sunt gratissimi, saporis subdulcis, acris. Decoctum eorum adstringens est, & viridescit addito Vitriolo Martis.

Externe extergent Ulcera sordida, sanant impetigines, aliasque cutis maculas abstergent. Dicuntur esse valde diuretici.

Folia recentia & sicca aliquantum mucilaginosa sunt, saporis subdulcis & leguminosi quid redolentis, partimque amaricantis & acris in gutture, acrimonia & calore tarde se expediente: adest & aliquid adstringens, decoctum enim magis fusci coloris fiebat, addito Vitriolo Martis, & infusum inde viridescebat. Porro folia aliquantum rubefaciunt Chartam cæruleam.

Hæc Experimenta favent testimoniis authorum, decoctum vulnerarium esse, & in specie valere curandis vulneribus capitis & crurum, & ad mala gutturis: haud temere damnatur tamen a quibusdam usus foliorum in gargarismis in inflammationibus faucium incipientibus, etsi forte locum habere possit in tumoribus faucium, a frigidis humoribus ortis.

Porro, recentia contusa & lacti ebutyrato infusa, dicuntur afflictu Verrucas absumpsisse; & Succus fertur esse diureticus.

His præmissis, audiri meretur *Linnaeus*, Caprifolii decoctis vim sanguinem purificandi insignem inesse asserens.

N. CARANNA Gummi.

Adfertur ex Carthagera, Novæ Hispaniæ provincia, improprie dicta Gummi, est enim fere mera Resina, flammam alens, in Oleo & Alchhole solubilis.

Monardes hanc primus descripsit.

Odorem spirat Lavendulæ, si fricetur, fragrantem; si accendatur, Tacamahaca gravio rem; saporis est resinosi, aliquantum calidi, acris, amaricantis.

Ea utuntur Indi in tumoribus & omnis generis doloribus, ad eosdem morbos laudatâ, quos Tacamahaca curare solet, ast minore temporis spatio vires suas exerit. Mira est ejus vis in juncturarum doloribus, nam imposita facile illos curat, modo nulla sit calidorum humorum influxio.

Defluxiones in oculos & alias partes reprimat, pone aures vel temporibus applicata, prius cum terebinthina malaxata. Tumores inveteratos resolvit.

Vulnera recentia, præsertim nervorum & juncturarum sola sanat.

C. I. CARDAMINE. Nasturtium pratense magno flore C. B. *Ladies smock or Cuckow flower.*

2. CARDAMINE pumila *Bellidisf olio.* Alpina *Ger. emac. Raii, Synops.* Daisy leaved *Ladies smock.* An Sifymbrium alterum & Cardamine *Dioscoridis?*

Fortè neutrum horum omnibus notis Sifymbrii alterius *Dioscoridis* convenit, congenere tamen videntur, & earundem virium, quas Sifymbrio alteri adscribit *Dioscorides*, Cardamine nonnullis dictum, quod gustu cardamum, id est, Nasturtium repræsentet.

Cum

Cum siccum fit, tertii est ordinis excalfacientium & desiccantium, cum humidum & viride, secundi. Purgat lentigines ac vitia cutis in facie a solis ardore contractas, nocte tota impositum & mane absterfum. Urinas movet. Cruda etiamnum estur.

NOTÆ. Calida est & acris, sed minus quam Nasturtium, Sinapi & Raphanus rusticanus: aliquando estur cruda.

In Acetariis usurpatur & in jusculis verno tempore ad sanguinem purificandum.

Acrimonia ejus insigniter volatilis est, nam in foliis ficcis perit (secus quam in Sisymbrio supra) & Aqua destillata insipida est, ut & residuum a destillatione. Decoctum prodit amarorem.

C. CARDAMOMUM. Græcis *Καρδαμύμον*, quasi Nasturtium suave, Arabibus Cordumeni. Cardamomi minoris semen. Cardamomum in officinis simpliciter dictum. *The lesser Cardamum.*

Consentio *Casparo Hoffmanno*, eos, qui Cardamomum nostrum veterum esse nolunt, nimis accuratos esse, ut in Cinnamomo & Cassia. Notæ enim Cardamomi apud *Dioscoridem*, *Galenum* & *Damocratem*, & Cordumeni apud *Serapionem*, satis conveniunt Cardamomo nostro.

Odorem gravem spirat, caput ferientem, gustu acre est, subamarum, calide admodum facultatis, non tamen æque ac Nasturtium, etsi exulcerare dicatur in cataplasmate impositum, adeoque ad ischiadicos in emplastro cum aliis imponitur. Amaritudine lumbricos interficit, & cum Aceto valenter pforas detegit. Purgat nares. Discutit, & ad sugillata cum myrrha imponitur.

Tormina & inflationes ventris sedat. Fœtus in utero suffitu enecat. Menstrua & urinam provocat. Ad tussim veterem facit, & ex aqua potum ad epilepticos, ischiadicos, paralyfin, rupta, convulsa, tormina. Ex vino potum renum vitio laborantibus, difficulter mejentibus, a scorpione ictis, omnibusque, quos virulenta animalia venenis appetiverunt.

NOTÆ. Odor saporque suavis est, palatum grato afficiens calore & blando; sapor subamarus: Contusi odor, ut Camphoræ: masticanti salivam elicit; ut piper Anhelitum commendat.

Acre est, sed inflammationem non inducit, quum enim pene ab omnibus aliis aromatibus ardere soleant fauces, sola Cardamoma solvuntur suaviter & blande penetrant: hinc, authore *Bontio*, nullum aroma est sanius pectori ac ventriculo, utpote nullum empyreuma in ore nec visceribus relinquens; proinde absque alio cibo comedi potest, secus quam Piper & Zinziber, & in cibis con-

condiendis, præsertim carnibus & piscibus elixis, apud Malaïos in summo usu est, iis enim fragrantem gustum addit, & concoctioni juvandæ mire conducit.

Ventriculum roborat, intestinorum flatus resolvit, nec minus in vertigine aliisque morbis capitis, & ad confortandam memoriam valet. Qui Cerebrum humidum habent & tabaci fumo delectantur, grana aliquot ei permiscent utiliter, seu & per se si mastigentur mala inde enata præcavent.

Virtus extrahitur non tantum Spiritu Vini rectificato, sed fere integre Aquâ; quippe vix ullum è feminibus aromaticis calorem suum æque impertit aquæ, vel adeo abundat gummosa materie, quo principio sit solubilis in aqua; infusum enim adeo mucilaginosum est, ut vix filtrum transeat. Tinctura autem *Park.* spirituosâ longe gratior est quam aquosa.

D. GRANA PARADISI. Cardamomum maximum. Grana Paradisi *Theatr.* Malegueta C. B. *Grains of Paradise.*

Odor aromaticus, sapor fere ut Cubearum acerrimus, linguam fere exurens, amaricans.

Acrimonia non, ut Cardamomi, hæret in partibus volatilibus, seu Oleo essentiali, sed in resinosis & fixis, ut in Pipere.

Flatus discutit, Urinas ciet, menstrua movet.

C. CARDIACA J. B. & *Park.* Marrubium, Cardiaca dictum, forte primum *Theophrasti* C. B. *Mother wort.*

Non est Alysson *Dioscoridis* nec *Plinii*. Consentio tamen *Cæsalpino*, Cardiacam hanc nostram quam proxime accedere ad descriptionem & effectus sensibiles Alyssi apud *Galenum* & *Aëtium*; proinde spero, me hic non temere allegare quæ *Galenus* & *Aëtius*, necnon *Ægineta* de Alyssò prodidere, scil. „ siccantem, discutientem, digerentem, & simul nonnihil abstergentem vim „ habet, & hac ratione vitilignes & maculas faciei, a sole provocatas, depurgat. Mirifice juvat morsos a cane rabido, sed & rabienti data sola sæpe in „ totum sanavit ” unde nomen suum Alysson habet.

NOTÆ. Odoris est validi, ingrati, instar Lamii, saporis amari, acris, acrimonia in siccâ non sensibili. Decoctum amarum est & calidum, sed non mutatur ejus calor addito Vitriolo Martis; proinde de viribus, huic attributis a *Dodonæo* & *Gerardo*, adstringendi, inflammationem arcendi & sanguinem sistendi, dubitare licet; verum iis potius fidendum, qui afferunt Urinam & Menses ciere, partum difficilem promovere, in palpitatione cordis & affectibus hystericis mirandæ esse efficacis, necnon pectus a pituita detergere, quem in finem datur decoctum herbæ vel pulvis cum saccharo mixtus, & ob speciales vires in affectibus hystericis hæc planta nostratibus audit *Mother wort.*

D. CAR-

- D. CARDUUS BENEDICTUS.** Cnicus sylvestris hirsutior, sive
 • Carduus benedictus C. B. *The blessed Thistle*: forte Cnicus sylvestris hirsutior *Theophrasti*: de cujus viribus haud aliquid è Veteribus petendum.

Folia Odoris sunt resinosi auctore *Alstono*, saporis amarissimi cum tantilla acredine, &, secundum experimenta in Academia Berolinensi A. D. 1747. recensita, Sale communi divites; sed in experimento apud *Lewis* in *Mat. Med.* Extractum, aliquot menses servatum, cryсталlos exhibuit Nitriformes amaricantes cum sensu frigoris.

Guttæ vij spiritus sulphuris, additæ libris duabus decocti fortis Cardui benedicti, amaritudinem sustulerunt paucis diebus.

In fotibus ut & in cataplasmatibus fugillationes discutit. Decoctum sudorem ciet.

Est & antiseptica, ulceribus pravis & cariei repurgandæ utilis; imò & canerosis ac erodentibus, asperso ejus pulvere, necnon succo & decocto.

Decoctum vel infusum forte Vomitum movet, sed Infusum levius & debilius, unius nempe vel alterius horæ, optimum exerit effectum in appetitu & concoctione perditis, nam præ aliis plantis amaris melius retinetur & minus calefacit.

In febre Intermittente tertiana & quartana laudatur Succus ad ʒß vel infusum in vino Rhenano. Vinum autem ex eo factum præfertur Absinthiacò, ventriculo magis gratum. Vermes enecat.

Laudatur in pituitosis Ventriculi & Capitis affectibus, hemicrania, vertigine & in Scorbuto.

CARICA. Ficus maturus. Grossus Ficus viridis. Vid. *Ficus*.

C. CARTHAMUS. Cnicus sativus, sive Carthamum offic. C. B. Carthamus Arabum. Cnicus Græcorum. *Bastard Saffron*.

Cnici semen, quo solo ad purgationes utimur, est tertii ordinis excalfaciens, uti comperiet quis, auctore *Galeno*, si sorinsecus admoto ipso uti velit. Pituitam & bilem, sed non vehementer, evacuat. Succus Lac cogit: seminis contusi & expressi succus ex aqua mulsâ aut gallinacei jusculo alvum purgat, sed stomacho adversatur. Fiunt & ex eo placentulæ, alvum emollientes, adjectis succo amygdalis, nitro, aniso & melle cocto. Hæ in frustra quatuor magnitudinis nucis juglandis dividuntur, e quibus ante cœnam duo triave fumenda sunt & sic Cnicum aliquando obsoniis indebatur, utpote purgans fanis conveniens & in pisanâ ad solvendam alvum senum. Oleum è semine pressò simili-

lem præstat effectum. Quidam aniso, melli, amygdalisque commifcent, ac catapotia ad arquatos conficiunt.

NOTÆ. Inodorus est; Medulla pinguis, ex partibus oleosis & mucilaginosus constans, saporis subdulcis, mox leviter amaricantis, nauseosi, & aliquantum acris in gutture, ingrati.

Vomitu & dejectione purgat. Aves quædam hoc esitant, indeque pigrescunt. Temperat acrimoniam lymphæ, pectori tussique convenit, sed stomacho adversatur: tardæ est operationis, unde admisceri solent semen anisi, radix Galangæ, zinziber vel sal gemmæ ad expediendam purgationem.

C. CARUM. Careum. Cuminum pratense. Carui offic. C. B. Caraways.

Recte *Matthiolus* ait, Cari historiam qui scribat Antiquorum reperio neminem, quo fit, ut alia ratione comprobare nequirem Carum, quo passim utimur, esse legitimum, nisi ab ipsius facultate, quæ facillime gustu deprehendi potest.

Semen moderate acrem qualitatem possidet. Excalfacit, urinam movet, flatum extinguit, stomacho utile orique gratum, concoctionem adjuvat, ac utiliter antidotis & oxyporis admiscetur: non parva est illi cum aniso convenientia.

NOTÆ. Odor & sapor Cari aromaticus est, sapor acris, calidus.

Pani compinsitur, caseis adjicitur, necnon jusculis carniarum, piscium & plantarum, hos omnes cibos commendans, odore jucundo.

Multum Olei fundit & pars aromatica tota elevatur per destillationem, residuo non amaro, nec ingrato, secus quam in plerisque seminibus calidis in Europa nascentibus.

Spiritus Vini rectificatus totam virtutem extrahit: Infusi aquosi sapor longe debilior est quam spirituosus; proinde exhibendi forma optima est ut Vinum infundatur.

Externe Epithemata partibus fugillatis & mammis, a lacte coagulato tumefactis, imponuntur in sacculo lineo: vel panis, ex furno recenter extractus, & dissectus, hinc inde excavatus & hoc semine repletus, calidissime ventri applicatur ad flatus discutiendos. Similiter furdastrorum auribus applicatur. Acidularum potiores hoc semine, saccharo obducto, sæpius utuntur.

Egregium est carminans, & dicitur acidum in primis viis temperare, potenter corrigere, miraque præstare in melancholia & vertigine. In specie expertum est remedium in Colica & torminibus stomachi gravissimis cum diarrhœa ex potu immodico & nocivo, a ʒj ad ʒss in jusculo calido, vel Olei destillati gtt. v ad x. Menstrua pellit.

C. C.

C. *CARTOPHYLLATA* vulg. C. B. *Avens*. Radix.

Forte Geum *Plinii*, scil. radículas tenues habens & bene olentes; nec vires discrepant.

Tempore verno dissecta odorem suavem instar Caryophyllorum aromaticorum spirat. Sapor austerus est, subacris: masticatur ab iis, quorum anima foetet.

Infusum foliorum & radicis austerum est & cum Vitriolo Martis nigrescit. Decoctum radicis cærulescit cum eodem. Radix rubefacit chartam cæruleam.

Succus austerus amaricans cum Vitriolo Martis nigrescit, coagulatur cum Alcalicis volatilibus & fixis, clarius fit cum Acidis; albumen ovi & serum sanguinis leviter coagulat. Dicitur corrigere lymphæ acescentiam.

Authore *Paracelso* aliisque, Cerevisiæ indita eam a corruptione & præmatura præservat acescentia, articulos & viscera roborat; necnon Vinis medicatis, ut summum Antacidum inditur, Vinum odore & sapore jucundissimo commendans, quod calide potum dolorem ventriculi a frigiditate aut flatibus ortum sedat.

Vulnera sanantur decocto; quo & Ulcera eluuntur bono cum successu. Fistulas & Carcinomata purgat & mundat Vinum, in quo radix decocta sit.

Diuretica est & leniter diaphoretica.

Venerem stimulat, & infusum in palpitatione cordis prodest.

Decoctum radicis affectibus catarrhalibus chronicis, mediante sudore, mirabiliter medetur & ligni sassafras locum forte supplere potest.

Decoctum ex ℥ij, in aquæ aut zythogalactis ℔ij, ad $\frac{1}{4}$ consumptionem ad febres tertianas, duabus horis ante paroxysmum aut etiam in paroxysmo ipso, optimo cum successu propinari solet.

Pulvis ad sanguinem dissolvendum in iis, qui ex alto deciderunt, usurpatur, quin & ad hernias, dysenterias, hæmoptoën & menses nimios.

Radix & folia in nodulo ligata, amuleti instar appensa, plurimum valere dicuntur ad robur oculorum, ad epiphoram & affluxum humorum ad oculos arcedendum effluviis suis balsamicis.

N. *CARYOPHYLLI AROMATICI*. Cloves.

Non inveniuntur apud *Dioscoridem* nec *Galenum* nisi in libris spuris. *Plinii* Caryophyllon videtur ab his diversum.

Innotuerunt Arabibus & forte *Paulo*. Caryophyllus, authore *Avicenna*, cali-

us & siccus est in tertio. Oris odorem bonum efficit. Confortat stomachum & hepar, vomitum & nauseam sistit.

NOTÆ. Caryophyllorum odor aromaticus est & gratus, sapor acris, linguam fere urens, subamarus, masticanti salivam copiose elicit; simul adstrictione non vacat, quam patefacit addendo Vitriolum Martis ejus iusulo, quod inde nigrescit, etsi authores de hac qualitate fileant.

Longe calidiores sunt quam Nux moschata.

Oleo essentiali valde scatent: Acu confixi oleum emittunt ut Nux moschata, & instar candelæ inflammabiles sunt.

Tenentur in ore ab Indis ad oris halitum corrigendum, ad præcavendum contagium, & pro sialogogo in paralyti linguæ. In sacculis admoti sistunt vomitum

Acori peregrino in corpore nostro resistunt & phlegma incidunt, affectibus frigidis nervinis succurrunt, v. g. lipothymia, vertigini, paralyti, caput, cor, stomachum ac nervos confortantes.

Ufu interno quoque Vomitum sistunt, Ventriculum roborant, flatu expellunt, & speciatim in diarrhœa & colica flatuosa valent.

Dicuntur urinam ciere & menses.

Tinctura spirituosa calida indole superat Caryophyllos ipsos, & magnam in carie ossium efficaciam monstrat, si cum aliis appropriatis ad justam quantitatem misceatur.

N. CARYOPHYLLUS RUBER. Tunica Vetonica. Caryophyllus altilis major C. B. *Clove July flower.*

Odor aromaticus lenis, qui, ut in Rosa, perit in siccis (& proinde vires cardiacæ reperiuntur, præcipue in infusione recentium) sapor subamarus, dulcis, subadstringens, acris in gutture; succus quoque acris est in ore & gutture.

Infusi aquosi color ruber mutabatur in fuscum, addito Vitriolo viridi, in uno experimento & in altero in cæruleum vividum.

Succus cum alcalicis viridis erat, cum acidis pulchre ruber.

Inter Cardiacæ non immerito locatur, ad animi deliquia, palpitationes & omnes cordis affectus; ad vertiginem, convulsiones & tremores utilis; in febribus malignis laudatur: stuporibus & vertigini obnoxios levat.

C. CASEUS. *Cheese.*

Damatur plerumque apud veteres omnis fere Caseus, utpote alimentum crassum & glutinosum exhibens, quod ægre concoquitur, ac flatum, adstrictionem & obstructions parit. Caseo frequentius vescentibus lapilli in renibus sæpe gignunt.

gignuntur, & capillosis similia in urina efferuntur: attamen aliquando mirabiliter gracilibus profuisse fertur.

Permagna est in caseis differentia, tum pro animalium natura, tum pro præparandi modis, & ipsorum caseorum ætate. In quibusdam aciditas superat, in aliis acrimonia, aut pinguetudo aut dulcedo. Ubi butyrum cum toto lacte coagulatum fuerit, seroso duntaxat humore per coagulationem separato, pinguis caseus efficitur.

Dum paratur, assumit ab injecto coagulo acrimoniam, atque humiditatem omnem deponit, & potissimum si inveteraverit, acrior & calidior evadens, sitim magis excitans, & ad concoquendum difficilior. Oxygalactinus (qui ex acido lacte fit) minus ægre concoquitur, & minus ægre transit; neque valde crassi succi est. Magnum rustici vulnus conglutinavit impositus: plus quoque glutinat vulnera quam caseus recens mollis, & præter vim reperiendi & refrigerandi, digerendi etiam levem quamdam vim obtinet.

Moderate falsus potior est eo qui nullum saleem accepit. Is omnium præstantissimus est, qui nullam vehementem habet qualitatem, sed cui dulcedo supra alias parum eminet.

Recens inveterato contrarii est temperamenti; sanguinem enim recens incrassat, ac, si bonæ speciei, succum minus crassum & non vitiosum obtinet, qui inveteratis adest, aut flatuosior est minusque adstringit; præterea, autore *Dioscoride*, recens ac minime salitus, in cibo sumptus probe alit, stomacho utilis est, ac facile in membra distribuitur, corpus auget, alvumque leniter mollit; a quibusdam alvi subducendæ gratia ante cibum cum melle editur, & mirabiliter gracilibus conferre autor est *Hippocrates*.

Recens & mollis vim habet reperiendi, leniter refrigerandi & glutinandi; namque vulnera simplicia glutinare potest in cataplasmate, circumpositus foliis vitis aut lactuæ; in dysenteriiis & torminibus immittitur.

Caseus recens salitus, si comedatur, minus alimenti præbet; impositus valet ad fugillata: ipse quidem caseus obstruendi meatus vim habet, sed discussoriam & aliquantulum adstringentem ex sale. Sic & Caseus recens cum melle fugillata emendat.

Vetus siccior est & acrior gustu & olfactu, magisque adstringens, alvum sistit, præsertim decoctus & expressus, dein inassatus: in farina tritus, præcipue ovillus vetus, cœliacis & dysentericis datur, cyatho casei in cyathis vini tribus.

Caseus vetus, ubi forte fortuna in corpore fuerit supercalfactus, humorem melancholicum parit: prodest tamen, autore *Dioscoride*, oculorum inflammationibus atque fugillatis.

Arthriticus quidam, teste *Galeno*, in articulis tophos habens, caseo vetustis-

fimo & acerrimo, adeo ut edi non posset, decocto cruris suilli pinguis, veteris ac saliti macerato, & probe in mortario subigendo unito, magnifice adjutus est; rupta enim sponte sua cute effluxere quotidie, citra dolorem, tophorum particulæ; sæpius deinceps hoc cataplasmate uti perseveravit, & experientia multiplici fretus quosdam amicorum, similiter affectorum, ejusdem usum docuit.

NOTÆ. Quemadmodum supra notatum est, Butyrum non expers esse materiæ caseosæ, sic nullus caseus butyri expers est, nisi incoctilis: hinc Spiritus nitri unice casei Hollandici integre solvebat butyraceam materiam, in superficie natantem: Spiritus salis Ammoniaci & Oleum Tartari per deliquium corrodabant, mixturam turbidam exhibentes cum Oleo, superficiei innatante, sed Lixivium alcalinum causticum totum dissolvebat.

Analysi chemica valde differt a Lacte & Butyro; hæc enim exiguam Acidi quantitatem exhibent, sed Caseus magnam quantitatem Alkali volatilis, Juxta experimenta *Neumanniana*.

Ex ꝯxvj Casei Hollandici, in retorta destillati, elevatæ sunt phlegmatis urinosi ꝯvij ꝯj gr. x, Spiritus volatilis urinosi ꝯij gr. xxx, Salis volatilis urinosi ꝯvjss, Olei empyreumatici ꝯiij ꝯiijss, Capitis mortui ꝯij gr. L.

Exinde patet, hunc Caseum speciem putrefactionis subiisse, ei analogam, qua Vegetabilia in animale naturam convertuntur; unde hinc illustratur efficacia Casei veteris quatenus Antacidi.

In *Ephem. Germ.* prostat historia Dysenteriae pervicacis, nullis remediis cedentis, donec æger Caseum veterem ad dosin tbij simul & semel devorasset.

C. CASSIA VETERUM. Cassia sacrae Scripturæ. Cassia cinamomea. *Herman. Hort. Lugd. Bat.* Cinnamomum offic. vel Canella sic dicta, quia, ut canna, inanis est Cassia fistula Veterum, a vulgari Cassiâ prorsus diversa. Cassia lignea & Xylocassia Veterum. *Cinnamon.*

Omnem Cassiam, sibi cognitam, Veteres in duo genera diviserunt; in Cassiam ligneam furculis constantem, & Cassiam fistulam, ex cortice solo compositam, in tabulas sive fistulas convoluta.

Nota 1. Cassia lignea vulgaris nostra forte est Pseudocassia *Dioscoridis*, a verâ pro soli cœlique ratione solum differens. 2. Cassia nigra apud *Dioscoridem* & *Galenum* est subdivisio Cassiæ veræ. 3. Forte optimo Cinnamomo Veterum caremus.

Aromatum more odora est, simulque Vini odorem refert, gustu mordax, & cum multo fervore adstringens. Vim habet calfaciendi: incidit digeritque, quæ in corpore sunt, recrementa, & ad hæc etiam robur instrumentis addit.

Per

Per os data provocat sudorem. Urinas ciet & menstrua, ac prodest, tum in seflu tum suffitu, ad laxandos muliebres locos. A vipera demorsis auxiliatur.

Convenit ad ea medicamenta, quæ exacuandæ oculorum aciei concinnantur. Lentigines tollit ex melle illita; &, authore *Dioscoride*, confert epota internis inflammationibus omnibus, renibusque affectis.

NOTÆ. Odoris est suavissimi, gustus suavis, aromatici, gratissimi, acris, subadstringentis.

Infusum aquosum, addito Vitriolo Martis, sebat primo coloris atro-viridis, dein nigri: Decoctum inde nigrescebat.

Decoctum injectum vasa animalium contrahit.

Spiritus Vini rectificatus, & Spiritus Vini tenuior virtutes extrahit melius, quam Aqua; Infusum vero & Tinctura vinosa longe præstantiora sunt, quam Infusum aquosum.

Sudorem ciet, & præstans est præsidium ad atoniam, virium imbecillitatem, motuum necessariorum languorem & defectum, lipothymiam, paralyfin, morbos cerebri & nervorum a relaxatione, palpitationem cordis & passionem hysterica: prodest quoque in fluore albo & febribus intermittentibus.

Porro, ad varios primarum viarum morbos, fœtorem anhelitus, ructus, diarrhœam, hypercatharsin, cardialgiam, colicam flatulentam, & in affectibus capitis ex vitio stomachi ortis; ut & ad pallidos virginum colores, mensium suppressionem, & ubi ex partu difficili partiumque debilitate deficiunt dolores, & amittitur conatus. Contra, decoctum valet in profluvio mensium immodico.

Denique nihil existimatur præstantius & efficacius Oleo Cinnamomi ad præcavendum progressum diri Sphaceli.

N. *CASSIA FISTULA* Arabum. Cassia nigra *Actuarii*, sed non

Cassia nigra *Dioscoridis* & *Galen*: nam Græcis antiquis fuit ignota, ejusque usus primum ostendebatur ab Arabibus.

Lenit pectus & guttur, sedat sitim, acrimoniam bilis & sanguinis frangit. caret acuitate & mordicatione: tam benigna & innoxia est, ut omni ætate, ipsis etiam pueris & prægnantibus, tuto sumatur.

Confert febribus calidis, & apostematibus internis secundum *Rhazin*.

NOTÆ. Pulpa odoris est aliquantum ingrati, quasi oleosi, glutinosa, valde dulcis, instar Pruni dulcioris, subacris.

Orientalis præfertur, utpote dulcedinis gratioris & minus acris.

In aqua soluta, & in loco frigido reposita, cryсталlos exhibet ut Tamarindi, vel similes cryсталlis Tartari.

Interiora rotunda frustula, fistularum loculamenta parietis intergerini instar distinguunt, pulpæ modo purgare dicuntur.

Durante ejus usu Urina sæpe viridis fit, si autem largius fumatur, coloris fusci vel nigrescentis.

Externe tollit asperitatem cutis, & in tumoribus calidis promovet suppurationem, quando cataplasmatibus lenientibus & resolventibus additur.

Alvum lenit, & dosi 3j diu usurpata, utilissima est quibus alvus adstricta: a superflua bile aliisque acris humoribus corpus liberat, & sine dolore purgat, nisi hypochondriacos & flatulentos, vel ubi glutinosa viget bilis, quando murrura & tormina ventris affert, nisi admisceantur semina carminativa.

Calorem immoderatum temperat in febribus ardentibus ubi Alvus adstricta, in renum affectibus, in inflammatione pectoris, abdominis, & morbis ubi alia cathartica lædunt.

Prodest in Ardere Urinæ & Tussi. *Monardes & Matthiolus* pro infallibili præservativo a calculo habent 3ss, quotidie sumptam tribus horis a prandio.

C. CASTANEA SATIVA C. B. *The Chestnut.*

Fructus hi sunt Noces Euboicæ Veterum, alias Sardinæ glandes, quas aliqui apud *Dioscoridem* Castaneas aut Jovis glandes appellant.

Cibum hominibus suavem præbent, & ubi aliæ fruges deficiunt, vice panis adhibentur, elixatæ, tostæ vel frixæ, unde flatuositatis plurimum remittunt.

Indi Oleum ex iis facere dicuntur.

Nutriunt eum, qui eas digerit, nutrimento multo crasso; minus tamen acerbæ sunt quam glandes, adstringentem qualitatem valde imbecillem possidentes, (maxime vero adstringunt tunicæ, quæ carnem & putamen intercurrent) ventrem minus adstringunt, & quam alteræ, facilius concoquantur, nec mali succi quicquam obtinent: fugienda tamen harum copia, utpote crassi succi, ventrem supprimentes, ægre concocti, flatum procreantes, & capiti graves, dolorem ejus inducentes.

Sistunt stomachi & ventris fluxiones, sanguinem exscreantibus profunt. Caro iis, qui ephemerum biberunt, conveniens est.

NOTÆ. Nuclei saporis sunt dulcis, grati: multum Olei continent, quod in torrefactis manifestum fit.

In Italia urbani sub cineribus tostas & decorticas cum succo Arantiorum aut Limonum & tantillo sacchari mensis secundis apponunt.

Membrana interior rubens adstringit, & pota in vino austero, aut in aqua

aqua, ad tertias cocta, in fluore albo, fluxibus alvi & sanguinis rejectionibus valet.

Cæteroquin Castaneæ non tam adstringunt, quam ad incrassandum & involvendum aptæ sunt ob spissum mucilaginem, pinguibus quibusdam moleculis temperatum.

Si crudæ fumantur multos gignunt flatus, qui ventriculum extendunt & caput turbant.

C. CASTOREUM. *Castor.*

Et si de historiâ Castorei prorsus erraverint Veteres, virium tamen ejus probe gnaros fuisse ex sequenti enumeratione abunde patebit.

Odoris est gravis, sternutamenta olfactu movens, gustus virosi, acris, mordacis, amari.

Quod excalfaciat, manifestum est: nam, si ipsum, ad unguem lævigatum, parti cuiquam infrices, evidenter illam incallescere percipies; & quoniam est abunde tenuium partium, ejus vis major est quam cæterorum, quæ æque calefaciunt & exsiccant: hinc vires ejus ingrediuntur, & penetrant ad imas admotorum corporum, ac potissimum ubi densæ illæ fuerint, ut sunt nervæ.

Castoreum cum melle pro psilothro per plures dies laudatur.

Lethargicos & alio quocunque veturni genere correptos excitat, vel irrigatum ex aceto & rosaceo, aut fronti colloque impositum, aut suffitu: perfrigerata enim recalfacit, tum foris adhibitum, tum potum, etiam si utentes eo moderate febricitent: sed *Oribasius* in his affectibus, quibus adjuncta febris est, jubet Castoreum ex rosaceo capiti colloque imponere potius quam ex Oleo.

Duabus drachmis cum pulegio potum Menses ciet, partus secundasque morantes ejicit.

Mensibus retentis, (inquit *Galenus*) ubi per venam, quæ in talo est, modice evacuassent, oblato Castoreo una cum pulegio aut calamintha, semper medicamen hoc expertus sum purgationem ciere absque fœminæ læsione: quod omne ex melicrato potum efficit. Olfactum vel & subditum excitat strangulatas ex utero.

Ex aceto contra inflationes, tormina, singultus & exitialia venena bibitur: imo eos, qui ægre curationem admittunt ob frigidos crassosque humores aut crassos flatulentosque Spiritus, ex Oxycrato potum adjuvat. Injectum valet in Coli dolore. Ad Ileos & inflationes cum dauci semine & petroselini, quantum ternis digitis sumatur, ex mulsi calidi cyathis quatuor.

Prodest tum potu, tum etiam illitu ad tremores, convulsiones, omniaque nervorum vitia, speciatim longinqua horum vitia, quæ nimis doloribus contrahuntur, eliminare potest. In palpitationibus ex humore frigido, vel spiritu

crasso, nebuloso, caliginoso aut flatulento, epotum & extrinsecus impositum, generosum est medicamentum. Comitialibus in aceto cum mulsi cyathis tribus jejunis datur; his vero, qui sæpius corripuntur, clystere infusum mirifice prodest. Castorei drachmæ duæ fumuntur, mellis & olei sextarius, & aquæ tantundem. In paroxysmo autem olfactu subvenit cum aceto.

Tremulos adjuvat si ex Oleo perungatur: medetur & ischiadicis, stomachicis & paralyticis perunctum.

Si quis suffitum ejus, in prunis impositi, inspiratione hauriat, maxime proficuum inveniet ad affectus humidos & frigidos in pulmone aut capite. Capitis doloribus medetur cum peucedano & rosaceo extrinsecus admotum.

In aurium dolore Castorei & papaveris succi par pondus, tritum & passum dilutum, instillatur, quod non solum aurium sedat dolorem, sed etiam oculorum, imo & dentium cum Oleo tritum, in aurem lateris affecti instillatum. Ad sonitum aurium internum *Celsus* Castoreum adhibet cum aceto, vel oleo irino, aut laureo.

In phlegmonis cerebri & ejus membranarum, phlegmonis jam inclinantis, est utilissimum, quum non continuo his, sed ossibus intervenientibus, occurrat; & in phrenitide, si malum traheret, imponebant Castoreum capiti: porro somnum conciliat per se potum ex aqua, & ob id phreniticis utile.

NOTÆ. Castoreum Russicum unctuosum est, inflammabile, & fere liquabile igne. Solvitur tam in spirituosiss & oleosis quam in aquosis menstruis; in Spiritu Vini rectificato gratior autem solutio. Porro, solutionem & tincturam dat fortem Aquæ Calci æque ac Spiritui Vini.

Infusum ejus in Aqua animalcula non generat, secus quam infusum Millepedum ac Cantharidum, quod animalcula generat: hinc confirmatur Castorei vis antiseptica.

Antacidum est & videtur esse quasi species salis volatilis oleosi, cui multæ partes terrestres sunt admistæ, hinc saponaceum & non tantum stimulare, sed detergens. In morbis biliosis & inflammatoriis vero noxium.

In tinnitu & similibus affectibus Aurium egregium est, bombaci involutum & auribus applicatum.

Anodynum est, Opii virulentiam corrigit, & ubi Opium defecit, v. g. in Vigilia pertinaci post febrem lentam, Opio non cedente, datum est Castoreum felici cum successu. Porro, sedativos effectus præstat in cardialgia & singultu.

N. CASSUMUNIAR, vel Casimunar. Risagon. *Mus. Reg. Scient.*

Zedoaria radice lutea, *Breyn. Casumunar.*

Radix est plantæ Indiæ Orientalis non bene cognitæ (p).

Odor fragrans, aromaticus, gravis, non absimilis Zinziberi, sapor acris, amarus fere instar Zedoariæ.

Decoctum Heliotropii solutionem rubefacit, Syrupum Violarum viridem reddit, adeoque notas tum Acidi tum Alkali exhibet.

Flatus expellit: laudatur in affectibus hystericis & lapsu memoriæ: Virtute pollet cephalica & stomachica, Tinctura inde parata cum Spiritu Vini, cochleatim sumpta & etiam extrinsecus illita.

C. CATAPUTIA major. Ricinus vulg. C. B. Ricinus *Dioscoridis*, vulgo Palma Christi. Granum regium majus *Mesuae*. Cici arbor *Plinio*. Cherva *Serapioni*; unde Oleum Cicinum & Oleum de Cherva.

„ Non potui, animadvertere vires & qualitates Ricini Americani ab iis „ discrepare, quas *Dioscorides* & *Galenus* Ricino attribuerunt ” Inquit *Piso*.

Fructus vim habet purgandi, detergendi & per halitum evaporandi. Grana tusa & imposita varos & vitia cutis, a sole contracta, depurgant. Numero triginta, purgata tritaque, potu pituitam, bilem aquasque per alvum extrahunt: cient quoque vomitiones; veruntamen admodum ingrata laboriosaque est ejusmodi purgatio, siquidem valenter stomachum subvertit.

Semen nullum animal attingit, ex quo Oleum nomine *Cicinum* exprimitur, cibis quidem ineptum, sed alias lucernis & emplastris utile. Substitui potest Oleo veteri, sed tenuiorum partium est, & ad discutiendum potentius. Exterit vitilignes, maculas solares, lentigines, assiduo illitu. Rarefaciens est, seu cutis meatus referans: colorem cutis commendat, capillumque fertili natura evocat.

Porro, quum pus moveant pix & resina, oleo & rosaceo subactæ, & ad ferventes phlegmonas ex rosaceo eas liquare oportet, ad frigidiores vero id fieri debet ex calfacientium quopiam, v. g. Cicino. Utendum & hoc oleo ubi durities in ulcere fit, & in sedandis doloribus permultam utilitatem præstat.

Bibitur quoque ad purgationes ventris cum pari aquæ calidæ mensura; aquas per alvum ducit & lumbricos pellit: privatim dicitur purgare præcordia.

Valet

(p) Hanc *Dalius* inter Zedoarias recenset, eique vim sedantem, roborantem, reficientem, ventrisque tormina potenter lenientem, tribuit. *Celeb. Peachy* eam pro Cort. peruviani correctorio habet; & ab *Allenio* in Memoriæ lapsu maxime commendatur. Vide *Marlowii* observ. & *Dalei* pharm.

Valet ad pforas & ulcera capitis manantia : prodest sedis inflammationibus, vulvis conversis atque præclusis, item indecoris cicatricibus & aurium doloribus. Emplastra efficaciora reddit additum.

Authore *Plinio* prodest articulorum morbis, duritiis omnibus, vulvis, auribus, ambustis; cum cinere vero muricum sedis inflammationibus, item pforæ. Confer *Balanum myrepsicam*.

NOTÆ. Ricinus dicitur acidum suum monstrare ex colore rubro resultante per ejus affricum ad chartam cæruleam.

Nucleus pinguis est, saporis subdulcis, acris, nauseosi; quippe, notante *Hillio* nostro, duplex præbet Oleum (æque ac sinapios semen) unum mite & dulce, alterum calidum, igneum, linguam & labia fere exurens, cui vis cathartica debetur.

Grana, intus data, aquas potenter & vermes expellunt.

Oleum e feminibus expressum, tenuiorum est partium & calidius quam Oleum commune, ac proinde etiam discutit & alvum movet à Cochleari j ad iij haustum, quin & gr. viij vel x purgant supra & infra. Pediculos in capitibus infantum necat & apud Ægyptios frequentis est usus in Scabie.

Tres aut quatuor Nuclei comesti valide purgant, & quidem nimis, si pellicula interior non separetur, quæ ideo semper adimenda.

C. CATAPUTIA minor. Tithymalus latifolius, Cataputia dictus. *Hermann. Cat. Lugd. Bat.* Lathyris major C. B. Granum regium minus *Mesuae. Garden Spurge.*

Lathyris apud *Dioscoridem* convenit huic plantæ, & hoc nomine catalogo nostro inferi meretur, quod usque adeo mitior sit quam plerique tithymali, ut antiqui dubitarint an inter tithymalos collocanda esset. Semen enim apud eos & nostrates describitur gustantibus dulce aut subdulce: saltem, *Dioscoridi* grana, corticibus exuta, dulcia: sed qui vehementius purgari volunt, grana cum folliculis ipsis fumant oportet, authore *Plinio*: itaque inventum est ut cum pisce aut jure gallinaceo fumerentur.

Vim purgatoriam maxime possident, stomachum lædunt. Authore *Dioscoride*, grana vij, vel viij, *Ætlio* x vel xv majora, & xx minora in catapotto, vel esitata, & cum caricis aut palmulis devorata, alvum purgant, trahunt bilem, pituitam & aquas; aqua vero frigida postea forbenda.

NOTÆ. In hortis nostris frequens est.

Folia ob vim corrosivam vix in usu sunt. Etiam sicci calorem excitabant in ore & gutture septem horas durantem, & linguam exoriabant.

Folia trita cum lacte bubulo adhibentur ubi scopus est locum depilem reddere, adeo ut nunquam posthac crescant pili.

Deco-

Decoqui possunt in jure carniū, & in potu usurpari ad purgandam alvum & vomitiones movendas.

Lac tollit Verrucas, & cum oleo miscetur ad depilationem, acrius quam herba & semen.

In Experimentis *Floyeri* Lac bullas excitavit cum aceto, sed quiescebat cum Sp. C. C.

Grana seu semen tantum pro usu pharmaceutico adhibentur, quæ, etsi ab authoribus describantur subdulces, acrimoniæ non sunt expertes, verum acria & calida in gutture.

D. CENTAURIUM MINUS, C. B. *Small purple Centory.*

Flores valde amari, magis quam folia, minus amari quam Absinthium. In loco montano ubi humilis erat herba, notavi odorem leniter aromaticum & acrimoniam sensibilem: hoc singulare de centaury nostro notat *Hillius* in sua *Materia Medica*, quod inter destillandum in retorta phlegma primum destillans acre sit.

Vis leviter adstringens haud temere ei tribuitur; nam adstrictionis aliquid sentitur in decocto, palatum & labia leviter corrugante, & per infusum florum siccorum in aqua color corticis Aurantium mutabatur in fuscum cum sedimento fusco, addito Vitriolo viridi.

Acetum Decocto affundebatur, effervescebat mixtura, Amaror evanuit, & simul Aciditas, acido & amaro se mutuo destruentibus.

Succus fluiditatem retinet cum liquoribus alcalinis, secus quam succus Eupatorii cannabini, Euphrasæ, Verbenæ, tanquam ad Alkali magis tendens. Succus enim summitatum Centaurii minoris magis pellucidus fiebat, & color flavescens fere ad rubedinem evehebatur ab affusis Alcalinis, contra ab Acidis turbidus evasit & lacteus. His tamen non obstantibus, notante *Tournefortio* flores & folia satis rubefaciunt chartam cæruleam.

Herba confert glutinandis vulneribus recentibus & ulceribus inveteratis, quæ abstergendo siccandoque glutinat, & carne replet.

Decoctum in aqua, appositum externis partibus contusis & sanguine diffusis, discutit sanguinem extravasatum, coagulatum. Ulcera putrida egregie repurgantur decocto ejus elota.

Si in lixivio decoquatur capillos optime deterget & dealbat, unde Italis *Biondella* vocatur; sic enim etiam ex brodio decoctum furfures & scabiem capitis pediculosque fugat.

Succus cum melle Oculis illitus caliginem tollit.

Gentianæ viribus convenit, ventriculum roborando.

Vermibus magis infestum quam Absinthium, Ascaridum colluviem extinguens.

Urinam & menses movet, venasque hæmorrhoidales aperit.

Vocari solet planta febrifuga, ad 3j sumpta, ob egregium ejus usum fugandi febres Intermittentes, etiam chronicas, præmisso Vomitu; & sic curati, dicuntur minus obnoxii esse recidivis.

Si m. j cum floribus dimidia mensura vini albi vel aquæ ad dimidias coquantur & potetur, bilem crassosque humores per alvum exigit, authore *Trago*; & eandem potionem, mane & vespere per aliquot dies sumptam, jecoris lienisque obstructionsolvere refert.

Exemplum prostat in *Ephemeridibus Germanicis* duorum Hydropicorum curatorum sumpto pulvere per novem dies continuos.

C. CÆPA, vel Ceba vulg. C. B. *Onions*.

Omnes mordacitatis sunt participes, qua minus odoratum quam gustum offendant: odor lachrymas ciet, nec linguam solum mordicat, sed & omnem reliquam nostram carnem. Est ex quarto ordine calefacientium. Cuti imposita hanc erodit & exulcerat.

Iis, qui Cæpas ampliter comederunt, acris, mordax calor thoracis sentitur, manu thoraci ad explorandum applicata.

Rufa acrior quam candida, cruda quam assata, aut sale condita. Radix caule & foliis acrior.

Extrinsècus inter alia, quæ per sternutamenta evocantur, & quæ odore fætido movent, ad lethargicos excitandos admovetur.

Infusus succus caput per nares purgat. Succus cum melle permixtus & auriculæ instillatus, auditus gravitatem minuit, auriumque sonitum sedat, purulenta expurgat, vermes enecat, aquam etiam quæ ingressa fuerit, & omnem humorem educit. Dolores aurium, a sola frigidityte obortos, curat, atque in hunc usum quidam rustici magnas cæpas exsculpunt, deinde oleo eas explent, & in fervente cinere moderate calefaciunt, atque ita auribus infundunt. In dolore ad dentes colluendos succum instillavere.

Olfactu ipso & delachrymatione oculorum caligini medetur, magis vero succi inunctio ex melle, quæ & oculorum hebetudinibus, albuginibus, nubes, & incipientibus suffusionibus præ crassitudine humorum auxiliatur: & anginati eo perunguntur.

Detractis corticibus, in oleum conjectæ, hæmorrhoidas reliquosque excretionum exitus referant, subditæ pro balanis, vel cum aceto inunctæ.

Pforas, necnon Alopecias fricere quidam, tufis cæpis, ad pilos evocandos.

Suc-

Succus, cum aceto in sole perunctus, vitilignes sanat, cum pari spodio scabras & lippitudines sedat. Varos quoque cum sale reprimat.

Cocta & cum uva passa aut fico imposita, panos seu tubercula maturat & rumpit.

Ulcera oris sanare traduntur commanducatae cum pane: & succum instillare plagis bestiarum omnium, privatim scorpionum.

Coctas dysentericis vescendas dedere, & contra lumborum dolores.

Ad urinas commodae sunt, ast coctae dicuntur potentius urinam pellere. Menses cient. Strangulatas ex utero olfactu excitant, & earum lachryma in uteri strangulatione ex vino aut aqua prodest.

Flatus gignunt, fastidium pariunt, expurgant, sitim creant, alvo utiles sunt, praecordiis & concoctioni; in cibo quoque ad colorem pulchrum conciliandum, & si jejuni quotidie edant, firmitudinem valetudinis custodire & alvum mollire dicuntur: aviditas coitus putatur cibus e caepa fieri, ut viro cruci, pecori caepa.

Humores crassos tenuant lentosque incidunt, si tamen bis terve fuerint elixae, acrimoniam deponunt, tenuant tamen adhuc, & alimentum corpori dant paucissimum, quod certe priusquam elixae essent, omnino non dabant. Quatenus cibus unice iis, qui succum pituitosum, crudum vel crassum ac lentum acervarint, accommodatae, supervacuum per alvum, sudorem & urinam secernentes.

Sic Gallinaceos pituita tentatos sanare solent, & Caepa fructuose utitur senex, qui cibus obstruentibus usus sit.

Ex aqua bibendum succum dedere repente obmutescantibus.

Ufus earum immoderatus aliquando febrem suscitavit. Copiosius sumptae caput replent & inflammant, capitis dolores cientes, & largius per adversam valetudinem esitatae, quantumvis coctae, lethargum accersunt.

NOTAE. Succus fere lacteus, aliquantum mucilaginosus & dulcis, acrimonia minor quam Allii, & longe volatilior, nec in aqua destillata, nec in decocto sensibilis, vi omni levi coctura evanescit.

Ea vescantium Lac odore & sapore suo inficit, & odorem suum retinet perfecta fermentatione, secus quam fit cum Vegetabilibus acidis.

Ad Pilos revocandos applicatur Caepa recens transissa mane & vespere donec locus rubeat, prurietque, vel Caepa cruda in binas partes dissecta, melli intincta & toti capiti, novacula prius raso, inuncta.

Cocta & imposita maturat & rumpit Apostemata: assata tumores duros emollit.

Pernioni confert cocta & imposita. Cataplasma e Caepis tostis & butyro praestans est ad haemorrhoidas.

In ambustis leviter mollita cæpa aut ejus succus levat, vel cruda & cum sale subacta, statimque imposita parti dolenti priusquam pustula excitetur; empyreuma enim extrahit, & vesiculas prohibet.

Calculi frustula indebantur Massæ Cæparum, Cochleariæ & radicis Raphani rusticani & seorsim digerebantur in fimo per xij dies: successit nil mutationis a Cochlearia nec a Raphano rusticano; verum a Cæpa corrodebantur; quod quoque eveniebat a Succo Cæpæ cum Aquâ.

Acidos ructus sedat, transpirationem insensilem promovet; usus ejus continuus semen genitale auget. Mane cruda cum sale & pane loco Theriacæ esitari solet contra aëris contagium.

Externe Diuresin excitat renibus aut pubi applicata, necnon usu interno.

Alvum laxat copiose in cibo sumpta.

Pituitosis prodest, & cibus conducens est iis, qui phlegma viscosum in ventriculo foveant; biliosos lædit.

Convenit in Asthmate pituitoso & morbis pulmonis cum melle cocta & agitata; in Tussi desperata quoque laudatur decoctum. Vermifuga est.

Exemplum insigne prostat in *Ephem. Germ.* viri Ascitici ad sanitatem restituti, fumendo Cepas crudas, & coctas in cibo, & decoctum in potu per mensem, unde Urinæ fluxus largus.

Succus cum æquali parte Spiritus Vini instillatus ad guttas aliquot auditus difficultatem tollit.

Ad cephalæam commendatur Epithema sequens: ℞. Cæpam albam per medium incisam; in Spiritu Vini maceretur & capiti applicetur.

C. CERA ALBA & FLAVA. Wax white & yellow.

Optima subfulva, pinguis, odorata, & halitum quadantenus melleum referens. Candida fit coquendo in aqua marina, insperso nitri momento, & postea insolando. Nova pro medicamento melior, magis pinguis, & magis mollis.

Cera frigore congelatur, igne liquefit: minus acris & calida est quam Pix.

Nonnullæ Cerae acres sunt, quas sequenti methodo eluere oportet. Liqueantur primum ad ignem, deinde in aqua fontis pura demerguntur, ubi permoventur & purgantur. Cera Pontica amara est, ex absinthio amaritudinem acquirens ita ut si sexcenties eam laveris, prorsum tamen omnium amaritudinem haud elueris. Fugienda vero est hæc, & illa Cera, quæ ex acri & thymoso melle conficitur, cum exinde ab omni mordacitate alienum præparare medicamentum nequies.

Cera dulcis est ex mitigantium natura; fuerit autem Cera dulcis quæ natura talis est, vel quæ in aqua bona elota est, ea enim mordacitatis expers.

Em-

Emplastica vim obtinet Cera elota, deponens quam habebat a melle acrimoniam, & nervis detectis cum aliis prodest.

Quum temperata sit, aliorum medicamentorum materia est, medium quodammodo tenens calefacientium, refrigerantium, humectantium & siccantium. Ipsa vero per se ipsam ex leniter concoquentibus est, habet enim quidquam digerentis calidæque potentiae, quæ plurima melli inerat: ipsa tamen per se vix usque adeo calida, ut pus movere possit, solis phlegmonis ferventibus apta, ex calidorum oleorum quopiam liquata.

Est ex primo ordine emollientium, emolliens lenissime, quo ad exiguas durities, & in mollibus seu teneris corporibus uti expedit, qualia sunt Butyrum, Colophonia & Cera candida, non vetusta. Emollientium autem imbecillimum est Cera cum butyro liquefacta.

In Hordeolo, sive tuberculis oculorum, quæ *Hordeola* i. e. Hordea appellantur, aquâ decoctionis hordei fove oculos, vel Cerâ albâ.

Authore *Dioscoride*, Cera vim habet Ulcera mediocriter explendi, verum notat *Galenus*, ad malignorum & difficulter cicatrizantium Ulcerum curationem eligendam esse Ceram recentem & pinguem, sed per se solam non convenire ulcerum dictorum curationi: Ulcera enim, carne implenda, pharmaco exsiccante & detergente sine morfu indigent; verum, Cerâ solâ impositâ, Ulcus sordidum evadet, ut quæ nec detergere nec exsiccare possit. Æruginem autem adjecta mordet, rodit & phlegmonem excitat, quare horum utrumque si evitandum sit, medium aliud ex ambobus conficiemus, imbecillius quidem æruginem, valentius autem cerâ: dura autem corpora, v. g. agricolarum ac venatorum ex copiosiore æruginem admista carnem recipiunt; molliora vero corpora, v. g. mulierum & puerorum, ex pauciore.

Additur Cera porro ad sorbitiones dysentericas; & ejus deglutita milii magnitudine grana decem præveniunt lactis in stomacho coagulum.

NOTÆ. Cera est sudor oleosus plantæ, vi solis eductus & inspissatus, ab apibus collectus, eam ope pedum suorum rastratorum abradentibus, & ad alvearia deferentibus; ideoque Cera pertinet ad Vegetabilium, non Animalium classem, quum apum corpora non ingrediatur.

Longe minus tenax est quam Pix, inflammabilis, & tota in igne avolat. Solvitur in Oleo, non in aquosis menstruis: in Spiritu Vini rectificato soluta transit in substantiam gelatinosam, quæ, ut & Cera ipsa, addendo solutionem spissam gummi Arabici, vel hujus pulverem, solvitur ad parandam Emulsionem.

Alba proprie est flava, multiplici insolatione albescens; hac enim particule volatiles & calefacientes inde avolant, unde flava magis ad resolvendum, alba

ad refrigerandum usurpatur; & Candelæ cereæ, ad vias urinæ & calculum vesicæ usurpari solitæ, magis ex cera alba parantur.

Magisterium seu Butyrum Ceræ fit ex ea, soluta in Spiritu Vini filtrataque, ut remaneat in chartula instar Butyri, quod edulcoratum, & ad ʒj propinatum, valet eximie ad Dysenteriam, flatu discutit & colicos dolores sedat.

Est & alius modus hoc præparandi, nempe per destillationem, ubi Spiritus, Ceræ dictus, est phlegma cum tantillo salis acidî; reliquum in retorta non durefeit, sed remanet substantia mollis, pinguis, Butyrum Ceræ dictus.

Butyro Ceræ hoc singulare est, quod quo sæpius destilletur, eo liquidius fit contra naturam Oleorum reliquorum; omnia enim alia Olea cohobata relinquunt post se terram in retorta, hoc vero neutiquam.

Butyrum hoc emollientissimum est, & præcelsens ad fissuras manuum, labiorum & papillarum, convenit in Ulceribus fordidis cutis serpiginosis, demulcens, mundans & cicatrice obducens. Est & bonum resolvens in tumoribus frigidis & doloribus juncturarum.

Cera ipsa usu externo suppurans est quatenus poros obstruit, perspirationem inhibet &, licet viribus concoctricibus nostris haud vincatur, usu tamen interno non prohibenda est, quin & contra Dysenterias pertinaces egregium est medicamentum.

C. CERASA rubra & nigra. *Red & black Cherries.* Cerasa sativa

C. B. Primitus *Corna*, postea mista appellatione *Corna Cerasa* appellata.

Authore *Plinio*, ante victoriam Mithridaticam *L. Luculli*, non fuere in Italia, è Cerasunte, Ponti oppido, ad Romam allata.

Plinius, præter alias differentias, meminit rubræ & nigræ; verum apud nos magna est varietas, quæ quotidie insitione & cultura augetur.

Quædam sunt moris similia, cujusmodi sunt ea, quæ minimam habent adstrictionem, alia ruborum fructui, ut ea quæ evidentius adstringunt; quædam alia autem valentius iis adstringunt.

Recentia matura, dulcia, humida & lenta sunt, bonam & lubricam alvum faciunt, & quæ in intestinis sunt subducunt; sicca, immatura & austera alvum sistunt.

Acida pituitosis excrementosisque stomachis sunt apta: desiccant & non-nihil etiam incidunt: porro, refrigerant, corporis squallorem caloremque æstate curant, sed minus refrigerant quando dulcedinem admistam habent.

NOTÆ. Reperiuntur dulcia, acida, acido-dulcia, amara. Acida in febrili æstu, & siti utilia, antiseptica sunt, appetentiam invitant, pituitam incidunt.

Dul-

M A T E R I E S M E D I C A E

Dulcia matura diarrhœam excitant, & sunt quasi saponēs acidi solventes succos & in obstructionibus viscerum & atra bile valent.

Rubrorum Aquæ destillatæ sapor amaricans gratus est, qualis & est Spiritus Vini, cui nigra infusa sunt, & inter destillandum adscendit aliquid amaroris.

Rubrorum residuum a destillatione dulce est, acidum, adstringens; sed non mutatur addito Vitriolo viridi.

Recipientibus exhaustis indita per plures dies emittunt magnam quantitatem Aëris.

Commode exsiccantur pro siticulosis febrientibus; in pulpam etiam excoquant Brasilienses. Ex siccis Succis rubrorum & nigrorum, balneo vaporis exhalati, fere 3j Extracti subacidi, dulcis, grati, austeri acquisivi.

Nuclei, quia valde amari, abstergunt, & Oleum eorum maculas & lentiginēs aufert.

Aqua, e Nucleis destillata, fortis est; scil. ℥ij ex ℥xix Nucleorum Venenum est, simile Veneno Aquæ Laurocerasi.

C. CERUSSA. *White Lead.*

Ulla fit Sandyx Græcorum, quod Minium nostrum.

Est ex eorum genere quæ, potu sumpta, lethalem vim obtinent, cujus effectus & curationem vide libro 6° *Dioscoridis* de Venenis.

Gustu non acris, neque mordax, neque digerens, imo adusta, in Sandycæ, quam vocant, transeuns, fit medicamentum se ipso tenuius, nondum tamen excofaciens.

Secundum *Dioscoridem* refrigerat, spiracula cutis obducit, mollit, explet, attenuat, insuperque excrefcentia leniter reprimat & cicatricem inducit, in eosque usus miscetur ceratis, emplastris & lenibus, quæ lipara vocantur, itemque pastillis. Addit *Galenus*, vim habere stypticam & desiccantem.

Lavatur, Cadmiæ vel Argenti spumæ modo, ut mordacitatem in aqua deponat; tunc parum quid adstringens habet, fit pharmacum emplasticum, inter calidum & frigidum temperatum, & in morbis oculorum conveniens. Ex Cerussa lota, amylo & papavere conficitur collyrium anodynum in morbis oculorum. Usurpatur tandem ad candorem sceminarum.

NOTÆ. Vera cum spiritu Vitrioli & salis ebullit, non cum Aceto: ast adulterata, ob admixtam Cretam, cum Aceto ebullit.

Styptica est & refrigerans, utpote Plumbum aceto corrosum.

Odor mihi semel deprehensus est (scil. ut reor veræ & illotæ) subacidus; sapor subdulcis, austerus: quippe antequam in Emplastrorum, Unguentorum

M A T E R I E S M E D I C A.

aut Collyriorum compositiones veniat, debet ablui aqua simplici aut rosacea, ut mediocriter desiccet & adstringat sine aliqua mordicatione.

Partibus excoriatis inspergitur, & usus est egregii, ad absorbendos humores acidos & falsos, unde Ulceribus saniosis Oculisque inflammatis inspersa plurimum juvat.

Venenum est diu pulverizantibus aut conterentibus; & fœminæ, notante „ *Brasavolo*, quæ Cerussa pro fuco utuntur, cum veneni maleficium Cerussa habeat, halitus inde fœtorem trahunt, dentiumque putredinem; & ante „ tempus facies universa rugis aratur.”

D. *CHÆROPHYLLUM* fativum C. B. *Garden Chervil*.

Sylvestris Folia, Caulis & Radix similis sunt odoris & saporis ac fativi, nempe aromatici, suavis, fere instar Fœniculi, palato & ventriculo grati; & Aqua destillata similis est Aquæ destillatæ Fœniculi. Tota planta dulcis est & odorata, acriusculo quodam accedente sapore, vix sensibili, in jusculis gratissima. Estur cruda & cocta cum aliis herbis in acetariis, stomacho & capiti conducens.

Ufu externo, fotu & cataplasmate sanguinem coagulatum in partibus contusis & lac in mammis coagulatum resolvit.

Per pannum trajectum, & cum butyro admotum, laudatur in doloribus ventris & retentione Urinæ.

Interne Diureticum est insigne, privatim in Hydrope, succo ad ℥iij vel iv sumpto cum Vino quarta quaque hora: in flatibus hypochondriorum egregium, & somnum suaviter inducere, dicitur; quin & in pleuritide, morbis pectoris, & in affectibus, phthisin minitantibus, dicitur bono cum successu usurpari, inprimis Hederæ terrestri associatum.

Succus, cum jusculo assumptus, contra vertiginem specificus est, auctore *Dolæo*. Est & Emmenagogum.

C. *CHAMÆDRYS* minor repens C. B. *Germander*.

Forte in hoc climate minus calida quam apud *Dioscoridem*, vel quam Cretica: notat tamen *Galenus* in Italia, vere sicco existente, plus redolentem inveniri, quam Creta advectam, quin imo nostræ satis convenit *Galen*i Chamædrys, quæ intense amara est, quodammodo acris, crassitudinem humorum incidens & viscerum obstructions repurgans.

Excalfacit perunctione. Succus cum Oleo caligines oculorum discutit. Efficax est ad repurganda vetera vel sordida Ulcera cum melle: necnon extrinsecus usurpatur in auribus vermiculosis, scabie & pruritu.

Lie.

Lienem induratum ex aceto pota colliquat. Est & adversus venenata animantia potu ex vino illituque efficax, & ad laterum dolores, pituitamque in gula cohærescentem.

Viridis in aqua decocta & pota ruptis, convulsis, tussi veteri, urinæ difficultate laborantibus, ac incipientibus hydropicis auxiliatur. Menses trahit & foetus, atque in mulieribus frigidis, fluore albo laborantibus, utilissima esse dicitur.

Authore *Aëtio*, decoctum ipsius, diutius coctum & assidue potum, febre quartanâ correptos liberat.

NOTÆ. Odor ejus est aromaticus, graviusculus, fere instar Lupuli, sapor valde amarus, aliquantum calidus [exoticæ calidior] subacris, & in recessu, ut ajunt, adstringentis; adstrictionis enim participem esse docent Experimenta sequentia, tum a me ipso, tum ab aliis instituta; scil. Decoctum & infusum coloris fusci, & aliquando atro-viridis fiebat addendo frustulum Vitrioli Martis, & succus spissescibat cum liquoribus alcalinis volatilibus & fixis, contra vero fluidior evasit acidis, quemadmodum fit cum infusis adstringentium vegetabilium. Folia non rubefaciunt Chartam cæruleam. Syrupus Violarum inde subviridis fiebat.

Sudorem movet: humores viscidos attenuat, & vasa roborando, eorum regenerationem præcavet.

Valet contra rheumatismum, podagram, scorbutum utpote attenuans sine multo calore, & communiter præscribitur ad dolores articulorum tam vagos quam fixos, præcipue scorbuticos.

Decoctum remedium est non contemnendum in tussi veteri in temperamento frigido & humido.

Pulvis celebratur apud Ægyptios contra febres intermittentes & testatur *Chomel*, se vidisse febres Intermittentes, resistentes Quinquinæ, curatas infuso Chamædryos & Centaurii minoris in vino albo commixtis. Est & Vermifuga.

C. 1. *CHAMÆMELUM* vulgare. Leucanthemum *Dioscoridis* C. B. Anthemis, aliis Chamæmelum dictum, quoniam odorem mali habeat. Anthemium *Theophrasti*. *Chamomile*. Flores & Folia.

Virtus & efficacia cum suavitate calfaetoria, & cum dulcedine temperata.

Tenuitate Rosæ persimile; calore vero ad olei vires proxime accedit, tum homini familiares, tum temperatas. Quapropter lassitudini, ut si quid aliud, præprimis confert, doloresque mitigat, tensa remittens & laxans, indurata molliens & conspata rarefaciens.

Calfacit & desiccat, secundum *Galenum*, primo ordine, & est tenuium partium, ac proinde discutiendi, laxandi & rarefaciendi vim obtinet. *Dioscorides* ei vim tribuit excalfaciendi extenuandique.

Si Chamæmelum parti inflammatae posueris, hæc rara, fusa, mollis, laxaque evadet, multumque illius superfluitatis, quæ sub ipsa continetur, transpirabit, nec livida amplius atrave erit, etiamsi plurimis deinceps diebus Chamæmelo utaris; fundere enim ac digerere per halitus potest, haudquaquam contrahere, condensare aut transpirationem prohibere.

Siccum, tritum, oleo perfusum, cute valenter perfricatâ, sudorem provocât: & nonnulli, authore *Dioscoride*, in farinam trito cum oleo utuntur ad illitiones, idque ad febres periodicas abigendas. *Nicephorus* Ægyptius florem purum in summo vigore colligere jubet, eumque in mortario tundere, probe conterere, pastillos mediocres fingere, eosque in umbra diligentissime siccare ac reponere; usus autem tempore unum ex ipsis terere, oleo primario quod satis est affuso, indeque universum corpus à capite usque ad pedes illinire, in omnibus febribus, ac ægrum, stragulis coopertum, fovere: Sudor enim, inquit, movebitur bonus iis, qui evasuri sunt, & a febre liberabuntur. Nam in plurimis experimento hoc cognitum est, & in peregrinationibus maxime congruum existit ob circumferendi facilitatem.

Præcipit etiam in potu pastillos exhibere febricitantibus fabæ quantitate ex aqua calida: &, authore *Galeno*, febres, quæ citra visceris alicujus inflammationem infestant, & percoctas solvit, ac præsertim, quæ ex humoribus biliosis aut cutis densitate proveniunt: hypochondriis, si quid aliud, gratum existit; propinatur quoque adversus inflationes & ilei tormina.

In capitis dolore ex vino foveatur caput oleo chamæmelino: capitis dolor febrilis quoque mitigatur rigationibus ex eodem, in frigidioribus habitudinibus ac hyeme, quinta parte aceti adjectâ.

Est & oleum chamæmelinum mitigatorium in puncturis nervorum.

Exanthemata, quæ ex febris excessu orta sunt, in capite, sanat Chamæmelum, si viride sit, oleo incoctum; si aridum, aceto prius conspersum. Est etiam idoneum in iis, in quibus materia nondum ferri ad caput cessavit, nam eam, quæ in capite est, digerit, & aliunde non trahit, (q) quod nulli, præter hoc, medicamento usu venit.

Ægy-

(q) Hi effectus congrui sunt viribus aliquantulum adstringentibus, quas detexerunt in Chamæmeli floribus experimenta recentiorum.

Ægylopiis seu oculorum fistulis, emplastri modo impositum, medetur, & commanducatum ulcerum eruptiones, quas aphthas nominant, in ore sanat.

Infectione pellit menstrua, partus mortuos, calculos & urinas. Bilem suffusam expurgat atque jecinoris vitia sanat.

Datur drachmæ pondere contra serpentium omnium ictus.

2. *CHAMÆMELUM NOBILE*, seu *Leucanthemum odoratius* C. B. Romanum *Ger. Sweet Scented Chamomile*. Magis odoratum, activum, amarum est quam alterum, fortius in digerendo & sudores ciendo, sed in leniendo & mitigando debilius.

Errore usurpatur flore duplici, nam, quod flore simplici gaudet, duplo fortius est.

Odor aromaticus, subdulcis, sapor amarus, acris & calidus diu masticanti, necnon simul adstringens, præsertim in decocto vel infuso, quod, addito Vitriolo Martis in uno experimento viridescibat, in altero nigrum evasit instar atramenti cum sedimento grumoso, nigro; cui experimento convenit illud nostratis *Hale*, decoctum injectum vasa animalium contrahere.

Decoctum florum in aqua viridem reddit Syrupum Violarum, sed rubefacit solutionem *Heliotropii*: quin & *Chamæmelum* vulgare insigniter rubefacit Chartam cæruleam; adeoque notas exhibet Acidi & Alkali: quin & succus non mutabatur ab affusis liquoribus alcalinis nec acidis.

Acidum tamen flores *Chamæmeli* destruere patet experimentis sequentibus.

1. Digerantur florum mij in Vini Rhenani lbij per bihorium, novis floribus ad tertiam vicem additis: liquor falsus reddetur tanquam pugilli aliquot salis culinarii in eo liquefacti fuissent.

Hujus decocti *Cochlearia* ij vel iij ex haustulo vini calidi Colicam nephriticam in pluribus experimentis mirifice curavit.

2. Acetum, decocto admixtum, amarorem florum destruit, & simul aciditatem suam amittit.

Confer dicta de *Centauro minore* & *Carduo benedicto*.

Denique patet ex *Pringlianis* periculis, his floribus inesse vim antisepticam egregiam, longe validiorem quam salis marini, arcendo putredinem carnis, qualem quoque effectum præstant in fluidis: quinimo Vitellum Ovi putridum dulce reddit, ut & Carnem putridam, simul firmitatem restituens fibris.

Vires suas impertiant hi Flores tum Aquæ, tum Spiritui Vini rectificato. Ex Vino decoctum *Chamæmelum* in passione colica dolores instar incantamenti sistere dicitur; & in cardialgia specificum est decoctum vel in essentia.

Oleum fundunt cæruleum, juxta plures authores, quos redarguit *Elshollius* expe-

experimentis, nuper institutis Berolini, à *Mangeto* citatus; sed arguit, hoc Oleum cæruleum, per vesicam arte chemica paratum, Chamæmelo fœtido, *Dog's Fennel* dicto, competere, verum Chamæmelum vulgare flavum Oleum præbere, quod forma Elæosacchari in doloribus colicis utile.

Ufu externo, præter vim discutiendi, v. g. in duritie mammarum a lacte coagulato, emollit & maturat in Cataplasmatibus, in contusionibus & sanguine congrumato, tumoribus flatulentis post partum, quando mulieres se exponunt aëri frigido, unde uterus inflatur: tunc sacculi inde parati & vino incocti felici cum successu calide applicantur. Admiscetur insuper Clysteribus ad sopiendos dolores infirmi ventris: & Decoctio inveteratis malignis ulceribus utilissima est.

Celebrati fuere flores in curandis febribus Intermittentibus a tempore *Dioscoridis* ad hunc usque diem, dato nempe pulvere sæpius in die a ʒij ad ʒj, etiam ubi Cortex Peruvianus frustra fuisset exhibitus, vel succo ad Cochlearia ij vel iij cum guttulis aliquot Spiritus Vitrioli exhibitio.

C. *CHAMÆPITYS* lutea vulgaris, sive folio trifido C. B. *Ajuga* sive *Chamæpitys Diosc.* Adv. *Lob.* Iva arthritica. *Common Ground pine.*

Tertia species Chamæpityos seu *Ajugæ Dioscoridis* huic optime quadrat.

Odor pino similis, gustus amarus, sapor validior, acer, &, secundum *Galenum*, est in siccando ordinis secundi, in calfaciendo vero. tertii.

Vires habet acres, diureticas, sudores elicit perunctione, & in urinæ difficultatibus ex aqua decocta bibitur.

Extrahit quæ in utero morantur cum melle subdita in pecto. Menses ducit tum pota, tum apposita cum melle, mortuosque partus, ex aceto cocta & pota, ejicere protinus creditur.

Herba viridis mammarum durities discutit.

Drachmæ duæ tritæ, cum ficibus vel cum melle cocto sumptæ, in catapotiis multam pituitam ducunt. Trita ex vino ventrem movet & prodest intestinorum doloribus.

Herba viridis vulnera magna conglutinat, & ulcera putrescentia sanat. Ad nervos vulneratos privatim idonea, utpote amaritudinem sine adstrictione referens, vel acrimoniam quandem non tamen immodicam.

Expurgat, abstergitque viscera potius quam quod calefaceret, proinde aurigonos & omnibus, quibus facile jecur obstruitur, bonum est remedium, ex aqua decocta vel in vino pota: ex hydromelite morbum ischiadicum sanat; & ʒß pondere in vino dicitur lumborum dolorem & tussim recentem sanare.

NOTÆ

NOTÆ. Odor gratus est, balsamicus, sapor amarus. Aliquantulum rubefacit chartam cæruleam.

In mictu sanguinis laudatur, necnon in asthma convulsivo & in catarrhis.

In utero gestantibus interdicitur, utpote abortum faciens.

Infusum instar Theæ torporem & inhabilitatem artuum longo usu restituit; & affectibus frigidis capitis, paralyfi ac vertigini confert.

CHEIRI. Vid. *Leucoium luteum*.

C. CHELIDONIUM MAJUS vulgare C. B. *The greatercelandine*.

Chelidonium minus nostrum Chelidonio minori *Dioscoridis* per omnia convenit, excepta vi acri, nostro omni fere acredine vacante. An ratione soli? Nostrum proinde iis morbis haudquaquam convenire potest, quibus illud conferre, quod in Græciâ nascitur, tradidere *Dioscorides* & *Galenus*.

Chelidonii majoris succus croceus est, acris, mordax, aliquantulum subamarus, graveolens, extergentis admodum & calidæ facultatis.

Ex foliis, radice & fructu, ineunte æstate, succus exprimitur, qui, siccatus in umbra, digeritur in pastillos.

Succus ad acuendum visum commodus est, utique in quibus crassum quiddam in pupilla colligitur digestionem atque discussionem indigens. Ad hunc finem melli admiscetur, & in æreo vase leniter cinere ferventi decoquitur. Sunt quoque, qui tradiderunt, si quis ex hirudinum pullis excæcatus fuerit, matres, admota herba, illius cæcitati mederi, adeoque visum restituere.

Radix (in multa capillamenta crocea fibrata) imposita cum vino, herpetibus medetur, & commanducata dentium dolorem sedat.

Suppurationes, collectiones & sinus ulcerum Chelidonio siccantur, vulnera etiam, adeo ut pro spodio utantur. Strumis medetur. Datur ex vino percussis a serpente.

Radix cum aniso, ex vino albo pota, regium morbum sanat.

NOTÆ. Tota planta odoris est ingrati, gravis instar ovorum coctorum, saporis subamari, subacris, cum sensu caloris in gutture per sesquihoram: in radicibus acrimonia major quam in foliis, quæ extrahitur tum ab aqua, tum a spiritu Vini rectificato. Exsiccatione odor & sapor longe debilior.

Succus croceus linteum tingit colore indelebili, acerrimus est, amarus & urens, saponaceus, acrior quam bilis cui alias similis est: non nisi leviter rubefacit chartam cæruleam. Adhibetur a vulgo ad destruendas Verrucas prius incisas, ut succus Tithymali & aliarum plantarum corrosivarum (extrinsecus

calefaciens, inflammans & exulcerans) & ad caligines ac suffusiones oculorum, & ad ulcera oculorum detergenda, sed lacte copiose dilutus.

Illitus Herpetem miliarem compescit & sanat. Dolores dentium finit, & auctore *Brasavolo*, eosdem confirmat, modo putridi non sint. Externe quoque adhibetur Succus in tumoribus pedum, & ad coagulationem lactis auferendam.

Ufu interno guttæ 3 vel 4 præscribuntur in Vini haustulo vel alio idoneo vehiculo, egregium forte aperiens in cachexia & hydropo.

Tota planta, contusa & cum Spiritu Vini applicata, potenter resolvit, & a multis tota herba in vulneribus & ulceribus fœdis, scabie, impetigine, pustulis faciei, lentigine, excrescentiis carnosis, clavis pedum, & contusionibus laudatur. Herba pulvis vulnera & ulcera purgat, sanatque inspersus.

Folia, flores & radix dicuntur bilem educere per alvum & urinam, alvum nempe laxantes, urinam moventes.

In *Ephemeridibus Germanicis* laudatur, tanquam Febrifugum exploratum, Succus acris ad Cochleare j vel ss in vino sumptus, vel portio quædam radicis ante paroxysmum in febribus intermittentibus, ægro se ad sudorem componente in lecto, & si opus sit, dosim iterante.

1. *C. CICER ALBUM* Offic. Cicer fativum C. B. Cicer fativum album *Park. Theatr. White Chiches.*

2. *CICER RUBRUM & NIGRUM* Offic. Cicer arietinum nigrum vel rubrum *Park. Theatr. Red & black Chiches.*

Cicera apud Veteres in cibario usu erant; & auctore *Galeno*, valentius nutriunt, quam Fabæ.

Olerum medicina est Cicer; arcet enim erucas: & Ciceri nullæ bestiolæ in horreis innascuntur.

Inter cibaria calida numeratur, iis convenientia, quibus dominatur frigiditas. Coloris bonitatem cuti conciliat.

Huic major est abstergendi facultas quam Fabæ.

Flatuosum est & exterforium, copiosi alimenti, unde valentorem ventriculi postulat. Jaseculum ex hoc præfertur, quod & abstergit & urinam ciet, quandoquidem qualitate id quadam falsilaginosa participat, quamobrem hoc potius, quam illius substantia admittendum: & purgat in ictericis.

Ad venerem excitat; equis admissariis exhibetur, semini & lacti generando aptum.

Alvo movendæ habile & ciendæ urinæ; imo album per alvum secedit, & per urinam ejicitur & alit. Urinam ciet, dato cum Roremarino adversus morbum

bum regium & hydropem ejus decocto: porro & decoctum, maxime nigri, calculos in renibus atterit; lædit tamen exulceratam vesicam & renes.

Frixum flatum deponit, verum difficiliter concoquitur & ventrem magis fistit, crassiorisque succi alimentum corpori exhibet.

Menses ciet, partusque expellit. Farina manantia ulcera sanat. Gangrænis utile est cum melle, & ulceribus cacoethëis.

NOTÆ. Album & nigrum, seu potius rubrum promiscue in usu sunt.

Apud nos & Italos in cibario sunt non tantum cocta, sed & cruda, viridiaque.

Gustu pisum quodammodo resipit, subdulce, subacre in gutture & amaricans: decoctum inodorum est & mucilaginosum, leniens & nutriens; ecopropticum est si liberaliter ad libras aliquot hauriatur: siccum & frixum alvum fistit.

Utimur in cataplasmate ubi emollire & resolvere opus est, v. g. in tumoribus mammarum, testium, parotidum, ad pforas & lichenas.

Inter omnia grana tosta hoc optime imitatur Coffee, & testatur D. *Huxham*, eximias esse Ciceris vires in aqua decocti in variolis maturandis, morbo ad statum procedente; quas vires possidere potionem Coffee ipse quoque asserit, & *Hoffmannus* refert, se plures novisse, qui in calculo comminuendo non sine fructu usurparunt, & cum Millepedibus præparatum inter medicamenta calculum depellentia præcipuum esse. Confer dicta de *Lente* infra.

D. *CICHOREUM* sylvestre five Offic. C. B. *Wild Succory*. Seris Græcorum. Intubus Latinorum. Endivia & Cichoreum sativum & sylvestre.

Cichorei varia nomina cichoraceis obscuritatem attulerunt: genus enim pro specie, species pro genere, & una species pro altera ponitur, & eodem nomine designatur.

Tota planta repleta est succo amaro, *Picris* ob amaritudinem nuncupato; recens valde amara & magis amara quam hortense. Folia & Radix valde amara, Flores minus.

Exsiccationem non fert, sed arena tectum servatur. Coctionem lenem fert.

Folia & radices aliquantulum rubefaciunt chartam cæruleam; magis autem Flores. Hinc solvitur phænomenon pro miraculo habitum, scil. flos Cichorei cæruleus, cumulo formicarum abditus, cæruleum colorem in rubeum mutat, videlicet ob odorem subacidum, quem spirant formicæ.

Succus lacteus, amarescens, saponaceus est, dissolvit lentorem humorum, per

urinam eos expellit & alvum leniter stimulat, fordes primarum viarum abstergens, ideoque prædicatur Radix tanquam peculiariter studiosis benefica, quibus sæpe primæ viæ lenta materie obsessæ sunt.

Acuit bilem torpescientem, &, quum lenem temperiem accipit, tum teneris debilioribus, quos aggredi validiore medicamento non tutum est, commodum præbet auxilium, tum præcipue in obstructionibus viscerum incipientibus, vitiis hepaticis, biliosis, ictero, atrophia, catarrhalibus, acribus, serosis humoribus, ulceratione interna hectica aut phthisica, non valde provecta, detergente suaviter ac temperante sua qualitate Radix decocta optime solatur.

Professor quidam Patavinus diu, pluribus medicamentis frustra usus, tandem iusculis cichoraceis, in prima mensa haustis, melancholiam hypochondriacam proligavit.

C. *CICUTA* major C. B. Cicuta Veteribus & Neotericis J. B. *Hemlock*.

Quidnam fuerit Cicuta, Venenum Atheniense, nondum patet. D. *Mead* vult non simplex, sed compositum quid fuisse.

Nostra satis convenit Cicutæ *Dioscoridis*. Nomen vetus *καυετον, περι το ζωινον*, quod est circumagi vel circumverti, quadrat effectui fere perpetuo Extracti ejus in experimentis nuperis: porro & nostram, æque ac illa Veterum, in majori dosi venenum esse nuperrime experientiâ deprehensum est; & *Galenus* inquit, Cicutam non nocere nisi in quantitate.

Folia odoris gravis, tumorem omnem doloremque & epiphoras sedant, & trita igni sacro medentur. Podagras refrigerat cum lithargyro vel axungia; præcipuus autem Succii usus est ad cohibendas epiphoras æstivas & oculorum dolores sedandos circumliti.

Cacuminibus seu coma ipsa, priusquam semina siccescant, contusis succus exprimitur, qui deinde sole densatur atque cogitur in pastillos. Hujus autem rarefacti multiplex in medicina usus, siquidem collyriis, doloris sedandi vi præditis, commode miscetur, & Erysipelata ulceraque serpentina illitu restinguit; eatenus usus hujus olim, teste *Oribasio*, notus fuit, ut efficacissimus existimabatur Creticus, Megaricus, Atticus, & is denique, qui in Cilicia conficiebatur.

Herba cum coma, trita testibusque circumlita, libidinis in somno imaginationi, simul & feminis profusioni obnoxiiis opitulatur, sed & genitalia illitu effæta languidioraque reddit. Lac mammis imposita extinguit, Sororiationem impedit, ac puerorum testes nutrimento augeri prohibet.

Pota vertiginem excitat, & oculis caligines offundit: mentis alienatio & artuum

artuum gelatio insequitur; præfocantur tandem, qui eam sumpserunt & nihil sentiunt (r).

Surnos non modo non refrigerat & enecat, sed eos alit & nimium calefacit. Porro & Asini & Oves eâ impune vescuntur.

NOTÆ. Sapor foliorum est herbaceus & falsus: ac puerorum, Cicutæ fistulis ludentium aut modulantium, qui intra labia eas aliquamdiu continuerunt, labia & os inflantur.

Petiver apud Raium, quin & Raius ipse, Cicutam in Anglia nascentem non esse venenatam volunt; sed quo argumento? quoniam radix ad 3ij vel iij devorata sit absque ullo damno, quin & pulvis radicum ad ʒj in febribus malignis, & in quartana ante paroxysmum exhibitus, omnibus aliis diaphoreticis antecellat: addit porro, radices saporem satis gratum esse, saporis Apii dulcis, Cellery vulgo dicti, non absimilem. Sed dicta non inpediunt, quod folia & radices ejusdem plantæ sæpe diversis polleant viribus.

Folia enim venenosa esse, imo lethalia plura exempla tristia olim & nuperine probarunt. Recentia exempla quoque confirmaverunt, foliorum extractum vim possidere, similem aliorum Narcoticorum: ab hac enim herba comesta perierunt plures vertigine, stupore & convulsionibus. Apud Boerhaavium prostat historia xij hominum in eadem familia, ex usu foliorum cicutæ fere extinctorum, qui tamen ab usu largo Aceti & Vini post aliquod tempus evasere.

Notari meretur, quod Lac, copiose sumptum, solum se præstitit Antidotum hujus Veneni in exemplo notabili apud Germanos; simile quod & partim a Dioscoride notatur.

In nuperis tamen experimentis minore dosi & forma Extracti sumpta medicamentum non contemnendum se præstitit, (s) quare operæ pretium erit promovere qualitates & effectus ejus sensiles describere.

Præter fœtorem, qui caulibus major, ut in recentibus foliis, quam in siccis, acrimonia quoque sensibilis adest, & aliquid caloris in ore & gutture, satis diu durantis.

Spiri-

(r) Effectus allegatos tribuere Veteres vi refrigerandi. Cicutam refrigerando enecare ut & Opium similiter explicant; quærere tamen velim, an odor gravissimus huic explicationi non obstat, & an hi effectus ejus vi digerendi & discutiendi non potius deberent adscribi, & proinde calori potius quam frigori tribuendi sint? Ajunt cum gelatione artuum enecare Cicutam; sed & simile quid obtinet in ebrietatis summo gradu ab usu liquorum fermentatorum: Quis tamen Vinum frigidum ausit affirmare?

(s) Anglus quidem nuperrime detexit, Extractum, ex seminibus paratum ei, quod ex foliis, longe lateque ad usum Medicum esse præferendum. vide *Medical Comment.*

Spiritus Vini rectificatus perfecte extrahit odorem foliorum, tum Extracti.

Folia parum rubefaciunt chartam cæruleam. Extrinsecus tumores duros & ganglia potenter discutiant: cocta cum lacte felici cum successu applicantur hæmorrhoidibus: applicantur quoque locis arthriticis; & *Henr. ab Heers* valdopere commendat recentia applicata in inflammatione, & tumore penis ex nimia venere.

Extractum è foliis sumptum fuit ad ʒij & ultra; Succus aliquando ad Cochlearia duo in 24 horis: & Extracti devorati foliorumque, externe applicatorum, in civitate *Dublinensi*, per annos aliquot, Effectus sequentes videbantur præcipui;

1. In tumoribus scrophulosis potenter discutiebant & sæpe curationem perfectam absolvebant.

2. In Cancris, tam occultis quam exulceratis, vis eorum palliativa non deneganda, eorum enim progressum retardando, tumores & dolores minuendo, humorum malignitatem corrigendo, & ad cicatrizationem disponendo.

3. In curatione Ulcerum sordidorum corrosivorum, etiam Mercurio non cedentium, optimi sæpe præstabantur effectus, & sæpe curatio integra perfecta in pessimis hujusmodi casibus.

His adde vim anodynam in curandis doloribus excruciantibus, fixis.

Ex ʒbj succi, subsidentia depurati, decantati & colati, obtinui, Insolatione facta per 3 dies, ʒβ Extracti, quod Extracto Veterum respondet, & proculdubio vires plantæ magis retinet, quare hanc præparationem commendare aulam.

Vid. Annotata ad *Coriandrum* ex *Galeno*.

C. CINNABARIS NATIVA. Native Cinnabar.

Vox Cinnabaris & Minium apud veteres & recentes res admodum diversas significant, scil. 1. Minium *Dioscoridis* & *Plinii*. Cinnabaris nativa. *Theophrasti* Cinnabaris. *Native Cinnabar*. 2. Minium nostrum. *Red Lead*. *Sandyx Veterum*. 3. Sanguis draconis. *Dragons blood*. Cinnabaris *Dioscoridis* & *Plinii*.

Parum de viribus Cinnabaris nativæ tradidere *Dioscorides* vel *Plinius*. Prior hæc habet. „ Halitum in fodinis strangulantes exspirant, ideoque, qui in officinis illam tractant, faciem vesicis obvelant, ut per illas spectent, neque tamen vaporem lethalem exspirando trahant. ” *Plinius* inter venena refert.

Apud posteriores Græcos invenio Emplastrum è Cinnabari admirandum ad topicos in articulis, & ad omnis generis induratos tumores.

NOTÆ. Basis est mercurialium fumigationum, salivationem excitans in suffitu, & ad sanandam luem veneream & scabiem usurpatur.

Alvum

Alvum mollit tum nativa, tum Cinnabaris Antimonii.

E modernis plures negant ejus fieri translationem in sanguinem & vires ejus prorsus similes esse Æthiopi minerali asserunt. D. *Tralles* testatur, eam sæpe egredi ut ore ingesta fuit, ex observatione in infantibus. *Cartheuser* pronunciat, Cinnabarim concretum esse iners & fatuum, utpote neque solutam a menstruis aqueis, falsis, spirituosus, neque a concentrata solutione salis Tartari, digestionem calidæ, nostrum calorem superanti, commissam, neque absorbendi acida virtute præditam esse, quum non corrodat a concentratis acidis: veruntamen notat *Lieutaud*, aliquando ab usu ejus diuturno salivationem excitari, adeoque Mercurii particulas in sanguinem transferri; & huic congrua est Observatio sequens apud Germanos: „ Si Cinnabaris singulis diebus ad ʒj exhibetur, nullum est dubium, quin Salivationem promoveat; sed raro illa dosis ab Autoribus diu exhibetur; idcirco quidem in corpore aliquid movet, sed non promovet, & potius nocet. Porro & a Cingulo, è Cinnabari cum Sulphure & Pinguedine composito, Lumbis applicato, sequuta est mors infantis in duobus exemplis. ”

N. CINNABARIS FACTITIA nostra. *Vermilion*.

Cinnabaris Sulphuris instar olet; & nativa & factitia, & Antimonii Cinnabaris ex iisdem principiis constat.

Minium quoque apud Veteres (ut Cinnabaris apud nos) duplex erat, fossile & factitium: factitium à nostrâ Cinnabari factitiâ longe diversum, aliis dicebatur Rubrica Sinopica, ex Ochreâ quadam specie, Attica dictâ, facta.

NOTÆ. Fit ex Mercurii ʒxxv & Sulphuris ʒvij: & proinde de Dosi magis constat, cur nativæ præferenda.

Accensa odoris sulphurei est & flammam cæruleam emittit, residuo nigro; & fumus, ore receptus, acidus vel instar aluminis sentitur.

Fumigatione salivationem excitat, & ad ʒj in die, sæpius vel tardius per septimanam usurpata, in ulceribus venereis faucium, in ozænis, & in canceris venereis omnibus aliis remediis præfertur.

CINNAMOMUM. *Cinnamon*. Vid. *Cassia*.

„ Univerſa Cinnamomi natura similis est quodammodo optimæ Cassiæ. ”
Galenus.

C. CITRIA MALUS. *Malus Medica* C. B. *The Citron-tree*. Fructus, Cortex, & Succus.

Malus Citria, Medica, Assyria vocatur, quia apud Medos, Assyrios, & imprimis apud

apud Persas frequens est. Hinc in Italiam translata fuit, postea in Hispania in usum devenit, ut nemora & campos occuparit hodie. Fructus *Plinii* tempore nondum mandebatur: *Galenii* tempore edules fuere.

Tegumentum suaveolens est & aromaticum, odore & gustu acre. Concoctioni nonnihil confert, & parce sumptum stomacho robur inducit. Arcis vestiariis impositus vestes ab erosionis vitio vindicare creditur.

Acetositas seu succus frigefacit, incidit, tenuat: in Acetum imbecillum conjicitur quo ipsum reddatur acius. Decocto succoque colluitur os commendandi halitus gratia.

Estur maxime fructus mulieribus contra malaciam.

Albedo corticis cocta in diarrhoeis & albo fluore laudatur. -

NOTÆ. Cortex odoris est fragrantis, saporis suaviter amari, subacris, nonnihil fervidi, odorator quam cortex Limonum, & antidotis convenientior; vires possidet similes iis corticis Aurantiorum, sed majoris lenitatis & suavitatis analepticæ.

Abundat Oleo, quod, derafa flavedine, exprimitur & datur a guttis iij ad vj cum saccharo pro carminativo, & in paralyfi linguæ. Per destillationem dat Aquam fragrantem frequentis usus. Vires extrahuntur menstrui aqueis ac Spirituosiss.

Lumbricos fugat. Præfertur corticibus Aurantiorum & Limonum ad sedandos motus spasmodicos, & ad dissipandos flatu, unde laudatur in affectibus hystericeis, palpitationibus, vertigine, cardialgia, lipothymia, &c. quin & alvo laxandæ conducit; in quem usum ex eo paratur Electarium de Citro solutivum, ad humores frigidos & pituitosos utile.

Succus seu Acetositas Citrorum quorundam dulces sunt, sed plerumque succus acidus est, subadstringens, paulo minus acidus, quam succus Limonum, sed plerumque adeo acidus, ut acetum ipsum, frustulo in id injecto, magis acefcant.

Succus expressus, colatus, & calefactus ad consumptionem superflue humiditatis & in locum frigidum repositus, sal essentielle forma crystallorum dat.

Sitim extinguit, nauseam tollit, vomitum sedat, stomachum roborans.

In morbis & febribus ardentibus, petechialibus tum præcavendis, tum curandis usitatissimus, æstum temperans, &, quum a sudoribus deficiunt spiritus & imbecillitas oritur, sanguinem nimis fluxilem moderate coagulat & malignitati resistit; in scorbuto ex Aëris inquinamento præsens est remedium.

Syncopen ex bile, in os ventriculi effusa, arcet abigitque, cruditati nidorose & ciborum fastidio succurrit, ebrietati resistit & vertigini conducit.

D. *CITRULLUS*, & simul de reliquis è *seminibus quatuor frigidis*.

N. B. Veteres sub uno nomine *σπυς*, quod Latini Cucumerem dicunt, intelligunt Cucumerem nostrum, Citrullus & Angurias.

1. *ANGURIA*, Citrullus dicta C. B. *Citruls*.

Semen est farinaceum, mucilaginosum, saporis aquei & subdulcis, simul aliquando subamaricantis, amygdalis amaris fere convenientis; in gutture subacre est, inflammabile, oleumque sudat, & expressione Oleum exhibet album & dulce, cutim molliens.

Acrimoniam obtundit, temperat stranguriam æstumque sanguinis in Emulsionibus; ob levem amaritiem & acrimoniam vim blande diureticam & absterisivam obtinet.

2. D. *CUCUMIS* vulgaris sativus C. B. *Garden Cucumber*.

Seminis sapor fere ut farinæ avenacæ, subdulcis, unctuosus, non ingratus. Mucilaginosum est, flammam nutrit, & expressione Oleum præbet.

Emollit cutim extrinsecus admotum. Diureticum est, acrimoniam involvit. Vid. infra de carne Cucumeris.

3. D. *CUCURBITA* major sessilis flore albo C. B. *The Gourd*.

Seminis medullæ sapor dulcis fere ut Avellanæ, vel dulcis aqueus, & simul leviter acris in gutture: inflammabilis, Oleum copiose sudat & expressione, cutim molliens.

Acrimoniam humorum involvit.

4. D. *MELO* vulgaris C. B. *Melon*.

Semen saporis est aquei, subdulcis, in gutture subacris: Mucilaginosum est, tussi medetur: Sitim sedat Emulsio, & vigilias in febre maligna abigit. Oleum valde anodynum ex eo trahitur per expressionem, utile in acrimonia pectoris & ad tollendas maculas rugasque Cutis.

Urinam moderate ciet & ardori ejus medetur: in febribus ardentibus refrigerat.

Omnia, scil. singula è Seminibus quatuor dictis refrigerantibus, siccitatem linguæ tollunt, & Emulsio in fotu temperat æstum partium ambustarum, & humectat membranas oculi in ophthalmia sicca.

Minus nutriunt quam Amygdalæ, sed magis refrigerant.

N. *COFFEE*. Jasminum Arabicum, Lauri folio, cujus semen *Caffè* dicitur. *Fussieu*.

In usum diæticum apud nos recepta est centuria xvij.

Semen recens nullum fere odorem spirat, id quod de tosto verum, nisi fabarum adinstar torreatur. Sapor leguminosus, farinaceus, leviter unctuosus, amaricans. In experimentis D. *Percival* aliquid adstrictionis prodit, colore purpureo inducto Tincturæ ejus cum Spiritu Vini, addita solutione Vitrioli Viridis. Infusum vulgare itidem acquisivit colorem fusco-nigrescentem, addito sale Martis, viridem autem postquam stetisset per biduum. Exinde levis ejus adfirmatur adstrictio.

Destillando ex retorta dat fere duplo majorem olei quantitatem, quam Fabe equinæ, & triplo fere, quam Triticum: nempe ℥bj fere ℥iij olei, instar Butyri crassi, dedit (t).

Stomachicum est, dosi Medica Sumptum, concoctionem juvat, dissipat flatus; prodesse dicitur phlegmaticis & arcere somnum.

N. COCCINELLA. *Cochineal.*

Est novi Orbis (Americæ) novum Medicamentum.

Odoris est mucidi, saporis subacris, subamari, subadstringentis, qui extrahitur menstruis aqueis & spirituosis; salivam sanguineo tingit colore: porro Spiritu Urinæ melius solvitur & ei tincturam præbet saturatiorem quam Aquæ aut Spiritui Vini; sed ab Acidis fit rubor minus saturatus: qualitas adstringens ulterius patet addendo Salem Martis infuso ejus in aqua, quod inde nigrescit.

Usta foetet instar Cornu vel pilorum ustorum, & analysi chemica exhibet principia animalibus communia.

Antacida est & fere easdem vires, quas grana Kermes, possidet, cardiacas nempe & sudoriferas (unde in peste & febribus petechialibus sæpe exhibetur;) sed iis virtute stimulante longe superiores, adstrictoria vero longe inferiores, quare Urinæ fluxum potentius ciet, imo & potentius quam Millepedes, ob Salem volatilem fortissimum: urinam tingit colore saturate rubro, & sabulum renum ac vesicæ valde pellit.

Quidam eam adhibuerunt in laxitate dentium ob vim adstrictoriam; quin & præscribitur contra fluxum ventris & abortum.

Vulgo

(t) Martyn's Abr. of the phil. Transf. & Hill. Mat. Med. Neumannus, destillando ℥bj, obtinuit

Aquæ	- - - - -	℥v, 3vβ.
Olei crassi foetidi	- - -	℥vj, 3β.
Capitis mortui	- - -	℥jv, 3ij.

Vulgo præscribitur dosi à gr. ij ad vj vel viij; sed D. *Alston* ait, tuto dari ad 3j.

Fertur, celebrem D. *Le Clerc* cum optimo successu in Epilepsia dedisse grana iv ex aquis appropriatis per tres ultimos dies Lunæ.

C. COCHLEA TERRESTRIS. Cochlea cinerea maxima edulis, cujus Os operculo crasso gypseo. per hyemem clauditur, *Listeri. House Snail.*

Cochleæ magni pretii erant apud Veteres, tam ut alimentum, quam medicamentum. Ægre concoquuntur, cum aceto vero & succo aperiunt, ut, qui eis vescantur, pinguescant.

Omnibus testaceis succus est qui ventrem subducit, quare etiam Cochleis terrestribus: quum hæ duram carnem habeant, quæ ægre concoquitur & nutrit, malumque succum generat, quidam, jusculum per oleum & garum condientes, ad Alvi subductionem ipso utuntur. Hujus animalis caro, si hac ut cibo esculento uti velis, prius in aqua elixetur, in aliam aquam dein transferatur, in qua iterum coquenda, & ita condienda donec diligenter flaccida reddatur; in hunc modum præparata alvum quidem sistet, cæterum corpori alimentum egregium dabit.

Est hyemalis cibus. Sanguinem generat crassum & nigrum, proinde senibus cavendum a multo earum (ut Casei) usu.

Venerem concitant fluvatilium carnes sale asservatæ, & in potu ex vino datæ.

Refocillabis vires Cochleas exhibendo: stomachi enim humiditatem eximunt, & in modica mole magnam vim possidentes, cumulatim corroborant.

In narem injectæ, extractæ testis, sanguinem è naribus fluentem sistunt, ut & contritæ, fronti illitæ. Profunt sanguinem exscreantibus, demptâ testâ, tritæ & ex aqua calida à jejuno bibitæ.

Terrestris fluentem Pilum glutinat & cohibet, si quis lentorem viscidum hærentem mucroni acus, trajectæ per carnem ipsius, admoverit.

Carne, ut etiam mucos, utitur *Hippocrates* ad procidentem anum illiniendam utpote valide desiccante & glutinante citra morsum & asperitudinem. Si decidat seu descendat testium alter, spumam Cochlearum illitam remedio esse tradunt.

Minutæ latæ, contritæ, illitu pruritum sedant. Crudæ, tritæ cum aquæ tepidæ cyathis tribus, si forbeantur, tussim sedant.

In strumis exulceratis veteres cum testa sua illiniuntur, maxime quæ fruti-

cibus vel falicibus adhærent. Pernionibus ulceratis imponuntur quæ nudæ inveniuntur.

Ad Panos discutiendos quidam Sinopidem admiscunt Cochleæ contusæ.

Menses tritæ & impositæ cient: in cibo sumptæ accelerant partum. Eadem ex amylo & tragacantha illitæ profluvia sistunt.

Inanes (sine carne) in potione calculosis datæ medentur. Crudæ, contritæ cum testis suis & ex passo per dies septem aut novem potui datæ, efficaciter dysuriæ profunt. Exemptas testis tritasque tres in cyatho bibi, sequenti die duas, tertio die unam, ad stillicidium Urinæ emendandum, author est *Plinius*.

Cruda, cum sua testa imposita, hydropicorum tumores discutit, neque prius amovetur quam totus exhauriatur humor. Similiter imponitur in arthriticis articulorum tumoribus, impense desiccans; idemque faciendum in tumoribus, ex ictu natis, difficile solubilibus, & ex contusione facta in auribus; illos enim desiccant.

Arundines, tela, quæque alia extrahenda sunt è Corpore evocant, quæ gregatim folia sectantur, contusæ impositæque cum testis. Podagricas inflammationes leniunt impositæ cum testis.

Aliquando in agro, inquit *Galenus*, carnes ipsas in vulnus, cum nervi vulneratione & contusione factum, tritas imposui, ipsumque vulnus pulchre glutinatum est, & nervus phlegmonem haud perpeffus: miscui illis pollinem farinæ a pariete molæ.

Crematæ testæ calfaciendi urendique lepras, vitilignes, ac dentes etiam extergendi vi pollent: oculorum cicatrices & albugines, maculas a Sole contractas ac visus hebetudines emendant, si testæ cum sua carne ustæ & contritæ cum melle illiniantur.

Pforis quoque illinitur cinis, authore *Plinio*, & inanum cinis prodest ad calculos pellendos.

NOTÆ. Saporis mucilaginosi sunt & continent succum glutinosum, seu gelatinam copioso sale volatili temperato imprægnatam. Caro densioris est consistentiæ quam Ostreorum.

Vegetabilibus pascuntur, & proinde minus ad putredinem tendunt quam ea (insecta) quæ animalibus pascuntur.

Vulnera glutinant. Ulcera sanant. Maurant & rumpunt anthraces. Cum testis contusæ, in consistentiam cataplasmatidis redactæ, impositæque profunt in resolvendis & discutiendis tumoribus serosis & aquosis.

Interne usurpantur ad corrigendam acrimoniam sanguinis in hæmoptoë & Phthi-

phthisi, & plura exempla prostant in *Actis Germanicis* phthiseos his curatæ; & apud nos Decoctum Limacum in Lacte ad hunc usum mense Majo sumentum præscribitur.

Testæ crudæ inter absorbentia, crematæ inter lithontriptica a modernis locantur; quin & crudarum pulvis subtilis a ʒss ad ʒj in vehiculo commodo apud Germanos celebratur (ut apud Veteres) ut remedium contra calculum, utpote potentissime glaream, ex qua generatur calculus, dissolvens, Sabulo multo ab ejus usu cum urina excreto: necnon Cochleas, una cum testis calefactas, & instar cataplasmatibus applicatas, usus esse insignis in doloribus circa juncturas articularum, & in genere nervoso, discutiendo & attenuando lympham coagulatam.

N. *COCHLEARIA* folio subrotundo C. B. *Garden Scurvygrass*.

Odor est pungentis, saporis acerrimi, calidi, falsi.

Infusum foliorum tantummodo diluit Syrupum Violarum, nec chartam cæruleam mutat.

Phlegma, quod inter destillandum primum prodit, turbidum est ab Oleo quodam tenui, acri, pungente, & summe volatili, a quo plantæ odor & sapor acris præcipue pendent.

Folia acria; in decocto perit acrimonia sed restat amaror: proinde datur optime in infuso vel succo.

In hujus Aqua, Alembico *Cold still* dicto destillata, hoc singulare, quod acrimonia ejus ascendat in Aqua, quæ (scil. recens) notabilem acrimoniam possidet, non tamen ultra mensem hanc retinet. Hoc experimento differt a pluribus aliis plantis Antiscorbuticis calidis, v. g. Nasturtio aquatico, Cardamine & Porro, quarum acrimonia perit inter destillandum, nec in Aqua, nec in Extracto sensibilis.

Vis ejus extrahitur menstruis aquosis & spirituosis.

Succus potenter resolvit & cum herbâ contusa, faciei per sex horas applicata, tollit maculas, sed debet ablui decocto furfuris: & folia, aspersa Spiritu Vini, applicantur in contusionibus.

In aqua cocta Folia Ulcera putrida oris sanant, si sæpe eo colluantur: An ab amarore? perit enim acrimonia coquendo.

Uso interno Bilem inertem acuit: Diuretica est & diaphoretica.

Egregia est in sanandis morbis ab aqua inertî, & a pituita, in scorbuto inertî, & speciatim in morbis ex acido viscido oriundis, & spleni vulgo dicatis, modo viscera sana sint; sed, ubi gingivæ putredine diffuunt, nocet.

C. COLOCYNTHIS. Cucurbita fylvestris. Colocynthis fructu rotundo major, quæ Colocynthis *Matthioli* C. B. *Coloquintida*.

Fructus vehementer amarus. Virentis succus spinæ & lumborum ac coxendicum doloribus succurrit, si cum oleo infricetur.

Siccati fructus tritique uilissime miscentur his, quæ clystere infundenda sunt contra coxendicum dolores, nervorum resolutionem & coli vitia, ut quæ pituitam, bilem strigmentaue, & interdum cruenta etiam, eliciant.

Subditi foetus enecat.

Purgatoriam facultatem vehementem in se continet, detrahens per ventrem tam pituitam, quam bilem luridam, nonnunquam & atram si cum aqua mullâ detur. In quibus vehemens humorum densatio, quæ ægre dissolvi potest, purgatio ex colocynthide auxiliatur. Danda proinde iis, qui caput affectum habent, vertiginosis, alteram capitis partem dolentibus, a cephalæa vexatis, comitialibus, fideratis, canino modo convulsis, diutina oculorum fluxione laborantibus, & in obtusa acie oculorum, asthmaticis, diuturna tussi vexatis, in laterum doloribus inveteratis, singultibus, insuperque arthriticis, in coxendicum morbo, & iis, qui circa renes aut vesicam affectionem habent. Est amarissima, verum homines ad cibum promptiores reddit.

Medulla teratur diu, & usus tempore quam optime lævigetur in mortario cum aqua mullâ; nam asperitudines, ipsius internis partibus adhærentes, tormina, contractiones, ulcerationes & nervorum per consensum affectiones inducunt: & si quis mitius purgare voluerit, semen ejiciendum est, & affuso vino dulci intra corticem, lento igne coquendum; vel absque igne per noctem steter, & mane iis propinetur quorum cutem lividæ papulæ deformarint. Purgat optime morbum regium.

NOTÆ. Odoris ingrati Pulpa mucilaginosa, amara, imo felle amarior, & in gutture nauseose amara, dum contunditur afficit os sensu amaroris; est quoque acris.

Non ebullit cum Aqua forti, nec cum Spiritu Vitrioli, verum colorem rubrum satis vividum dat solutioni Heliotropii, qui destruitur addito Oleo Tartari per deliquium; & ejus tinctura in Spiritu Vini magis rubefacit solutionem Heliotropii quam Spiritus Vini solus.

℥viij Aquæ dant ℥iij extracti Gummosi, sed eadem quantitas tantum ℥ss extracti Resinosi Spiritui Vini exhibet.

Decoctum aqueum inspissatum magnam quantitatem, scil. dimidiam ponderis Colocynthidos præbet, quod fortiter purgat, sed tutius & cum minore irritatione quam Colocynthis ipsa, & videtur hæc optima esse ejus præparatio.

A Spiritu Vini totam acrimoniam amittit.

Si

Si dimidium Salis Tartari addatur, nil fere purgat: & sal Tartari cum aqua simplici, vel Spiritus Salis Ammoniaci dicuntur optimi esse ejus correctores.

Violentiam ejus hoc indicat, quod solo tactu & odore abunde & cum magna perturbatione alvum dejiciat, quod experiuntur qui eam pinfunt aut alioqui tractant: unde prudentiores ea non per se utuntur, sed tanquam stimulo aliis purgantibus mitioribus admixto.

Colliquatas fordes sub forma mucosa solet evacuare.

In iis Malis, quæ in imo ventre sunt, sufficit fere inunctio umbilici partiumque vicinarum. Sic felli taurino admixta, ventri infantum applicata, laxat alvum & vermes expellit: ubi inunctio non sufficit, Clysteribus addatur quibus incoquitur pro fortiori Alvi stimulo in affectibus soporosis; sed tum ligari debet in petio, aliter intestina exulcerat.

In suffitu menses ducit, eosque cum aptis corrigentibus valide promovet: Correctio autem potissima consistit in exactissima pulverisatione; nisi enim hoc fiat, partes quædam substantiæ, intestinis adhærentes & vasorum ora arrodentes, instar hirudinis sanguinem trahunt. Porro, authore *Riverio*, corrigitur amaror & operatio ejus vehemens infusione in urina; sic enim violentia illius infringitur adeo ut ad 3j tuto exhiberi queat, fitque excellens ad morbos capitis a causa frigida oriundos remedium. Sic equidem ab urina extrahuntur partes actuosæ, quod & Aqua & Vino fieri potest.

Ad pituitam crassam vitream & viscidissimam expurgandam, imprimis in incrustatione a pituita acida nil melius.

Seminis multo majorem dosin quam Medullæ dedit *Lobelius*, majore comodo & multo minore tumultu.

C. CONSOLIDA major C. B. Symphytum alterum *Dioscoridis*. *The greater Comfrey*. Radices.

Glutinosæ sunt, & *Galenus* simul iis tribuit aliquid amaroris & mordacitatis. Carnium frusta, quibuscum coquantur, cogunt ita, ut coalescant.

Tritæ & potæ sanguinem excreantibus, ruptisque proficiunt, & recentia vulnera imposita conglutinant.

Inflammationibus sedis cum Senecionis foliis utiliter illiniuntur.

NOTÆ. Radicis Succus spissior est, quantitas ejus major, magisque viscosus quam radicis Altheæ, & subdulcis; Caulis quoque valde mucilaginosus.

Radix rubefacit chartam cæruleam plus quam Folia, & proinde plus acidi continere videtur.

Extrinfecus vulnerum sanguinem sistit & vulnera consolidat.

Chirurgi utuntur, quando Fistularum orificia, admodum angusta, dilatare volunt;

volunt; quando ex hac radice turundam parant, radicem in aqua emolliendo; deinde orificiis fistularum intrudunt turundam, quæ a liquido intumescit & dilatat orificia.

Si in vulnere læsus sit Nervus & dolores intolerabiles adsint cum tumore insigni, recipitur mucilago Simphyti & applicatur toti loco affecto: sic evanescit dolor & tumor. Laudabile suggerit præsidium in relaxatione partium, luxationibus, & fractura; confert herniosis; & in balneo usurpatur Virginibus defloratis, mire adstringens partes genitales.

Uso interno acrimoniam involvit & prodest in diarrhœa, dysenteria, hæmoptoë, fluore albo, tussi, mictu cruento, & ardore urinæ.

Saccharo conditæ phthificis & iis, qui tenuibus acribus humoribus obnoxii sunt, profunt.

Radices recentes, concisas & impositas ad dolores podagricos, & nonnunquam etiam ischiadicum, leniendum valere iteratis experimentis constitit, quin & multos iis usos fuisse ad brachiorum dolores cum privatione motus auctor est *Raius*.

N. CONTRAYERVA vel Drakena, a *Francisco Drake*, qui in Angliam primum attulisse videtur, & anno 1581 *Clusio* donavit, qui in *Drakei* honorem eam Drakenæ Radicem nominavit.

Contrayerva dicitur quasi contra Venenum. Odoris est folii ficulnei, saporis aromatici, subacris, (scil. diutius masticata tenuem suavemque acrimoniam linguæ imprimit) amaricantis & nonnihil adstringentis; sed, notante *Alstono*, Vitriolum Martis inde non nigrescit. Pulverisata acrimoniam diutius retinet, quam aromatica leviora, utpote in partibus fixioribus residentem.

Vires ejus extrahuntur calore Aqua & Spiritu Vini rectificato.

Potenter sudorifera est & antiseptica: in febribus lentis malignis mediocriter calefacit; quin & in pleuritide & artuum doloribus, & in omnibus morbis, ubi sudore opus est, valet.

Februm intermittentium, ante paroxysmum sumpta, paroxysmi vigorem minuit, ejusque usu continuato plane tollitur febris. Ventris animalia pellit.

D. CONVULVULUS MAJOR albus C. B. *Great Bindweed*.

Radix & Planta succo lacteo turget & gratum Suibus alimentum præbet, quod miratur *Joannes Bauhinus*, quum catharticæ sint: Succus ejus lacteus tamen, auctore *Listero*, satis acris est.

Radix *Hoffmanno* Scammonium Germanicum appellatur, vim habens catharticam.

Folia, caulis & radix subdulcia sunt, subamara & subacria in gutture.

Præ-

Prævotius in Medic. Pauperum inter benigne evacuantia locat: usurpatur in decocto a m. j ad ij.

D. *CONVOLVULUS* maritimus, Soldanella dictus.

Foliorum sapor subamarus, subacris vel nauseosus in gutture, subsalsus a loco natali.

Vires hærent in lacte. Dosis incerta, quibusdam ʒj in substantia, aliis à ʒij ad ʒiv. *Prævotius* dat Extractum è foliorum Succo expresso depurato & condensato, addita quarta parte Macis & Mastiches, a ʒj ad ʒij.

Magma decocti mucilaginosum est.

Est hydragogum vehemens, ventriculo adversatur, torsiones & molestias adferens.

Fallopius asparagus hujus commendat in Hydrope.

C. *CONYZA* media. *Middle Flealane*. Conyza media Asteris flore luteo, vel tertia *Dioscoridis* C. B.

Dioscorides tria genera describit, inquit, tertiam multo gravioris esse odoris, sed inefficaciorem: & secundum *Galenum*, major & minor amara est, acris, excalfactoria, & tertii ordinis in excalfaciendo siccandoque.

Nostra, media nempe vel tertia *Dioscoridis*, ut videtur, odore saponis è reliquis Conyzis distinguitur, & acrimoniæ non expers est, & dicuntur pecora eam non decerpere: proinde vires insigniores, Conyze majori & minori a veteribus adscriptas, hic allegare non gravabor: scil. Herba, ex oleo peruncta, contra rigores, qui per circuitus redeunt, est efficax. Flores & folia ad menses, partusque pellendos in vino bibuntur; & *Hipp.* in libro *de Nat. muliebri*, jubet Conyzam & Castoreum virgini in uteri adscensu jejunæ in vino exhibere. Quin & decoctum infellu Vulvæ vitiis medetur, mensesque purgat, subditus autem Succus abortum infert.

Porro, folia & flores cum vino bibuntur contra urinæ stillicidia, arquaturn morbum & tormina.

NOTÆ. Videtur esse minus acris & minus amara quam major & minor Veterum.

Folia recentia odoris sunt satis validi, & digitis compressa instar Saponis vel instar linteorum, sapone repurgatorum, mihi ingrati, saporis acris, amaricantis & aliquantum nauseosi in gutture. Succus quoque subsalsus est, & os aliquantulum calefacit.

Decoctum quoque subacre est in gutture, simul adstringens, & cum Vitriolo Martis viridescit. Infusum subadstringens est, valde amarum in gutture, & cum Vitriolo Martis nigrescebat.

Vires ejus forte Conyzæ Veterum majoris & minoris inferiores ulterius investigari merentur.

Decoctio herbæ ad Urinam ciendam a vulgo commendatur.

N. CORALLINA J. B. Corallina Anglica Ger. Sea Coralline.

Musculus marinus est duorum generum, alterum *Dioscoridis*, alterum *Plinii*; sed an horum alterutrum sit Corallina nostra non satis liquet: Vires eque non quadrant: vim anthelminticam non agnovere Veteres, nec quod solvat alvum; contra *Dioscorides* & *Galenus* Musculo suo marino vim refrigerandi, spissandi vel adstringendi tribuunt.

NOTÆ. Recens odoris est fœtidi, piscosi, seu concharum marinarum simili, saporis salsi, ingrati. Salsedo est in superficie, & proinde recens a mari melior est.

Omnes Corallinæ, secus quam Algæ & Fuci marini, Salem volatilem notabili copia præbent, & uita fœtent ut Cornu; quin & ab experimentis nuperis patuit, eas esse habitacula Polyporum, & proinde animalis naturæ participes.

Solvitur fere integra ab Aqua forti, & valide ebullit cum Aqua forti, Oleo Vitrioli & Aceto. Calcinatione fit Calx viva vera.

Authore *Etmullero* aliisque ad lumbricos infantum remedium est, plerisque Vegetabilibus vermifugis præferendum, & tanto magis si detur crassiuscule contrita, utpote asperitate sua vermes lædens; porro, &, quum vim habeat purgantem, lumbricos non tantum occidit, sed & educit: datur ad ʒj.

Felici cum successu a quibusdam exhibetur in fluxu ventris (sed ablui debet) & in saburra acida ventriculi.

C. CORALLIUM. Lithodendron. Corallium rubrum. C. B. Red Coral.

Adstringit leniter & refrigerat: contra sanguinis rejectiones excreationesque efficacissimum: dysentericis convenit.

Excrescentia coercet. Oculorum cicatrices abstergit. Ulcera eorundem cava explet, ac cicatrices extenuat.

Urinæ difficultate laborantibus auxiliatur. Potum ex aqua lienem absument.

NOTÆ. Inodorum est & insipidum. In recenti adsunt partes balsamicæ actuosæ, quæ pereunt ubi diu extra mare servatum fuerit.

Est substantiæ partim animalis; ustum enim odorem emittit qualem Pili, Cornu, Ostrea, prorsus diversum ab odore Fucorum vel Conservarum usto-

ustorum, quæ scilicet odorem emittunt instar Vegetabilium terrestrium.

In igne vulgari leviter calcinatum album fit: similiter infusum vel decoctum in cera alba, oleo terebinthinæ vel in lacte albescit; sed menstrua rubra fiunt, quod non fit a menstruis aqueis, nec ab Oleis expressis olivarum, juglandum & amygdalarum, nec Spiritu Vini.

Succus Citri tincturam extrahit, sed vix durabilem.

In Coralliis rubris menstruum quoddam martiale, in cærulescentibus venereum, in cæruleo-rubicundis venereo-martiale principium accedit.

Ebullitio magna fit ab affusis Spiritu Nitri, Oleo Vitrioli vel Aceto.

Solvitur in omnibus Acidis nisi vitriolico, sed per hoc præcipitatur a solutione sua in aliis Acidis. Proinde acida destruant vim ejus alcalinam & balsamicam, & ut cum aliis Absorbentibus fit, acidis in corporibus animalium saturatum generat compositum salinum restringens; hinc explicari potest vis adstringens huic tributa a Veteribus.

A Calcinatione fit Calx, & quidem Calce vivâ vulgari acrior.

Corallium album & rubrum minus Acidi saturant quam Creta, Ostrea vel Margaritæ, sed plus quam alia testacea.

Uusus externus nullus est nisi mechanicus, v. g. in dentrificiis vel pro insufflatione in oculis equorum.

Uusu interno Acidum temperat & obtundit, in diarrhœis, dysenteriiis & hæmorrhagiis paulum adstringit. Ardorem ventriculi a bile acida compescit.

Vires habet anodynas & antispasmodicas in doloribus & convulsionibus a saburra acida in primis viis, morbo communi infantum; & forte hac de causa fit ut dicatur Epilepsiam præcavere, si recens nato infanti ante omnem cibum dentur gr. x ex lacte materno.

C. CORIANDRUM majus C. B. Coriander. Herba & semen.

Odoratum est, acre, amarum, ori gratum. Inter obsonia apud Galenum (de attenuante victu) connumeratur cum alliis & cæpis: & authore Hippocrate, (de Dieta) somnum conciliat, si postremum edatur.

Effectus ejus, epoti qua veneni, sic a Dioscoride describuntur „ Odor Coriandri spirationis & totius corporis venenum prodit: vocem exasperat: infaniam adfert a temulentis non abhorrentem: qui sumpserunt pudenda dicta blaterant. ”

Ructu acido affectis Coriandrum, Cochlearii mensura, ante reliquum cibum edendum datur, & merum superbibendum.

Cum faba fresca strumas panosque discutit, & secundum Plinium, omnes

tumores collectionesque sanat cum melle aut uva passa; panos vero ex aceto tritum.

Authore *Galeno*, succus, cum lacte muliebri oculorum angulis instillatus, ad vehementes oculorum dolorum molestias prodest; & authore *Marcello* Empirico, viride tritum Coriandrum & mixtum lacte mulieris, super tumorem oculorum inunctum, statim sanat.

Juxta *Dioscoridem* & *Plinium*, vis viridi magna ad ardores refrigerandos, ac, cum pane aut polentâ impositum, erysipelata & quæ serpunt, Ulcera sanat: cum melle vero & uva passa epnyctidibus, testium inflammationibus carbunculisque medetur.

Succus, cum cerussa aut lithargyro, necnon & aceto atque rosaceo perunctus, ardentes in summa cute inflammationes emendat.

Verum *Galenus* negat Coriandrum esse refrigeratorem herbam, utpote tenuium partium & essentiae amaræ, & quod ad unguem est Erysipelas (quod utique inflammatum est & flavum) haud unquam sanare posse Coriandrum, sed illud quod jam refrigeratum est, scil. postquam inflammatio, fervor & biliosum illud abierint, livorque occuparit, tum Coriandrum cum polentâ salubre esse medicamentum; addit autem, hoc remedium, in initio exhibitum, notabilibus noxiis ansam dedisse.

Porro ait, lex iis, quæ scripsit *Dioscorides*, patere, longe lateque a vi refrigerante abesse Coriandrum; nam chæradas sive strumas cum eregmo sive lomate, inquit, discutit, nullum autem refrigerantium medicamentorum idoneum esse discutiendis chæradibus. Confer annotata supra de *Cicuta*.

Semen, exigua quantitate, e passo bibitum, lumbricos pellit & genituræ abundantiam facit; at si largius sumptum fuerit, animæ facultates non sine periculo turbat, quamobrem ab ipsius copiosiore frequentioreque usu cavendum.

NOTÆ. Foliorum recentium Odor horrendus, Cimicum instar; digitisque comminutorum teterrimus malignitatem arguit: succus quoque potu venenum est æque ac *Cicuta* juxta Veteres.

Semina quoque recentia, certe in Italia, si non in Hispania, halitum gravem emittunt; odore quasi Cimicum ingrato & Anethi grato mixto, resiccata autem suavem acquirunt odorem, saporis sunt aromatici, amari & secundum quosdam, subadstringentis; stomachica & carminativa: porro, ad arguendum virium narcoticorum non expertia esse, dicuntur vendi cauponibus coquenda in liquore, *Wort* dicto, ut fiat Cerevisia inebrians. Cerevisiæ tamen, pani & lucanicis valde gratum conciliant saporem, & post cibum assumptum commendantur.

Oleum

Oleum essentialē præcipuam odoris, saporis & activitatis causam materialem constituit: proinde vires perfecte extrahuntur a Spiritu Vini rectificato, minus aquâ.

In *Actis Germanicis* prostat Exemplum Quartanæ curatæ, sumendo ante accessionem $\mathfrak{z}\text{ss}$, infusam Vini albi $\mathfrak{z}\text{v}$ per 24 horas.

Authore *Matthiolo* trita & carnibus adpersa impediunt, ne putrescant tam cito quam solent æstatis tempore. Urinam provocant. Quidam dant in hæmoptysi & alvi fluxu.

C. CORNU CERVI. *Hartshorn.*

Rasura inodora, insipida, coctionis beneficio gelatinam præbet, adeo ut ex $\mathfrak{z}\text{ij}$ rasuræ restent tantum fere $\mathfrak{z}\text{ij}$ & pauca grana.

Errore Rasura hæc dicitur antiseptica; nam si paulisper digeratur in calore simili, qui Ventriculo humano est, statim foetidum fit & acre, authore *Alstono*, & proinde in morbis acutis, vel ubicunque adsit diathesis ad putredinem, noxia est, contra autem laxis, acido in primis viis laborantibus prodest.

Crudum (mecum, secus quam apud *N. Grew*) non effervescebat cum Oleo Vitrioli etsi cum Spiritu Salis evidenter, adeoque haud inter absorbentia locandum est.

Semiuncia cubica apicis Cornu Cervi destillata præbuit Aëris Uncias 117 & $\frac{1}{7}$ partem ponderis totius Cornu.

Gelatina temperata est, analeptica, obtundit quæcunque acia in corpore.

C. CORNU CERVI ustum. *Burnt Hartshorn.*

Vis ejus est exsiccatoria & extergens sine mordacitate: hinc affricatum dentes expurgat, candorem iis restituit, & ad contrahendas mollitie fluidas gingivas usurpatur, vinoque admistum, postea superimpositum, dentes vacillantes firmat, & ad porriginem prodest similiter adhibitum. Porro utilis est oculorum destillationibus & ulceribus.

Si duorum cochlearum mensura bibatur, confert sanguinem exscreantibus, dysentericis, coeliacis, regio morbo, & vesicæ doloribus cum tragacantha: fæminis item, fluxione vulvæ laborantibus, cum liquore ei affectui accommodato. Suffitur ad strangulatas ex Utero excitandas.

NOTÆ. Convenit Coralliis & aliis testaceis in hoc, quod effervesceat & solvatur Acido nitroso, marino & vegetabili, & ab iis præcipitetur Acido vitriolico: porro, solutio ejus in Acido vegetabili manifeste restringens est, unde

de forte derivanda vis ejus in curandis fluxibus, ab unione ejus acidis vegetabilibus in primis viis.

Notandum vero, terram puram Cornu Cervi (ut & aliorum Cornuum & ossium aliorum animalium) a Corallio & reliquis testaceis differre, quod igne non convertatur in Calcem vivam.

Sudores ciet. Vermes necat.

Virtus ejus præcipua est acida corrigere, ab empyreumate tamen acrimoniam aliquam acquisivisse arguit *Hoffmannus* a dolore ab eo excitato, vulneri asperfo.

C. CORNUS. *The Cornel tree.* Cornus mas sativa. Cornus mas *Theophrasti*. Cornus *Dioscoridis* C. B. Fructus & Folia.

Corna acerba sunt, ut sorba & mespila, dulcedine tamen simul participant. Iis rustici passim vescuntur. Aliquando Sapa condiuntur, aliquando instar olivarum in muria servantur, & ex iis vinum paratur. Exiguum habent alimentum & pravi succi. Alvi profluvio & dysenteriae salutaria sunt, & pro gargarismis.

Folia quoque & germina gustu acerba sunt, valenterque siccant; itaque maxima vulnera glutinare possunt, potissimum durorum corporum, at parvis vulneribus & mollioribus corporibus contraria, nam nimium ea contendunt, & plus satis desiccant.

Sanies, quam virentia folia torrendo exsudent, impetiginibus utiliter illinitur.

NOTÆ. Fructus immaturus acidus est & valde austerus, maturitate dulcis fit, grate acidus cum tantilla adstrictione. Chartam cæruleam rubore vivido inficit ut Alumen.

Sicca contrita, & cum oleo myrtino aut omphacio mixta, in formam emplastri præsentis auxilio sunt contra vomitiones ventriculo imposita: contra fluxum alvi abdomini imposita: contra menses immodicos pectini & coccygi applicata.

Matura ardorem febrilem & sitim grata aciditate sua lenit.

N. CORTEX PERUVIANUS.

In Hispaniam a Peru primum illatus A. D. 1649, & inde in reliquam Europam.

Odoris est mucidi, gravis, subaromatici, saporis amari, nonnihil adstringentis, ingrati. In vero (adulterari enim solet) diffracto cernuntur particulae splendentes.

Infusum ejus in aqua pulchre viride fit, addendo solutionem salis Martis, non autem nigrum, aut purpureum; porro infusum syrupum Violarum tantum.

tummodo diluebat, & solutionem Heliotropii vix rubefecit; proinde Corticis Vires haud acido aut adstringendi facultati insigniori tribuendæ.

Spiritus Vini rectificatus vires ejus extrahit longe plus quam Aqua, magis quam Vinum; & Spiritus Vini tenuis plus quam Aqua.

Spiritus salis Ammoniaci cum Calce viva, & spiritus salis Ammoniaci dulcis intra paucas horas tincturam saturatam extrahit; imo & Calx viva ipsa sequenti modo: ℞ Cort. Peruv. ℥ij, Calcis vivæ ℥j. Conterantur: dein affunde Aquæ Calcis ℥xxx: stent per xij horas, dein filtra: Dosis ℥iij ter die (v). Hæc Tinctura præferri meretur spirituosæ, quoniam non, ut illa, præcipitationem subit additis liquoribus aquosis.

Infusum frigidum ex ℥j ad ℥viiij vel xij Aquæ in 24 horis extrahit ejus gummi & resinam plus quam coctio & hac ratione conservatur aroma, ac dosi ℥ij vel iij diu usurpatum in febribus Intermittentibus curandis efficax est.

In experimentis D. *Hale* vasa animalium contrahit, & secundum experimenta D. *Havers* mucum glandularum coagulat; veruntamen sanguinem dissolvit; si enim admisceatur infusio ejus sanguini, hic non coagulatur, quin & qui coagulatur priorem statum suum resumit.

Antisepticum est potens, carnem conservans, ejus putredinem arcens 120^{ies} diutius quam sal marinus in experimentis D. *Pringle*; quin & Caro putrida restituta est decocto Corticis & simul fibris firmitas. Cuti applicatus specie Cataplasmatiis dicitur optimum esse remedium contra gangrænam.

Experimentis D. *Macbride* accelerat fermentationem vegetabilium cum carne, & hinc æque ac a vi roborandi vires ejus antisepticæ deducendæ.

Ufu etiam interno vires ejus antisepticæ ulterius patent in Gangrænis cum relaxatione vasorum & sanguine dissoluto, in febribus petechialibus cum hæmorrhagiis, in Ulceribus saniosis, sordidis & putridis, in variolis cum maculis purpureis & dejectionibus sanguineis, etiam ubi pulsus celer, ad 3j secunda vel tertia quaque hora.

In tumoribus glandulosis resolutionem promovet: hinc in Ophthalmiis inveteratis, tumoribus strumosis incipientibus sine carie vel dolore insigni, & in pustulis strumosis prodest (x).

Vires ejus roborantes abunde patent, utpote Herculeæ antidoti Hæmoptoes, cum febre recurrere solitæ, authore *Mortono*; audiri tamen meretur *Mead*, scil. perniciosum esse Hæsticis illis, quæ cum exulceratione partium
ali-

(v) *Macbride* Experimental Essays.

(x) *Lond. Med. Essays.*

aliquarum internarum conjunctæ sunt, licet circuitus suos hæ frequenter habeant, & intermittentis aut quotidianæ speciem præbeant.

Calorem sanguinis & mensium fluxum, hinc proveniente, præ quibuscunque aliis remediis, lenit.

Omnia alia superat roborando nervos, a febribus petechialibus debilitatos: & tinctura a ʒj ad ʒss quarta, sexta vel octava quaque hora cum guttis x, xv vel xx Elix. Vitrioli ad finem febrium lentarum nervosarum & in putridis malignis vasa roborat, præcavetque ulteriorem sanguinis dissolutionem, & hujus crasin restituit.

Vel simplex vel Chalybi junctus roborat Ventriculum, eupepsiam infert, & ad spiritus stabiliendos summarum virium est. Vermifugus est.

Adversus febres Intermittentes, præsertim quartanas & tertianas autumnales certum est remedium, ad ʒj ter die, vel & ad Uncias tuto aucta dosi, & in Clysteribus æque feliciter succedit, sæpe repetendo, & corticis dosi non parcenda: non tamen in duplici tertiana, semitertiana & quotidiana adeo certum, quin & in continua cum diathesi inflammatoria nocet.

Notandum quoque, in Intermittentibus cum doloribus atrocibus Venæsectionem ejus usui præmittendam esse; & in tempestatibus humidis frigidisque utiliter ei adjungi amara, salia fixa & volatilia.

In affectibus spasmodicis, hysteriis, hypochondriacis sine labe Viscerum præstans est remedium, necnon in Choreâ Sancti Viti, & in Pertussi, non quidem in recenti nec in pulmonum infarctione, sed potius inveterascente morbo & præsertim præmissa V. S. & emesi, monente *D. Cullen*.

Quinimo usus ejus est insignis in plerisque morbis periodicis, in sudoribus colliquativis, mensium fluxu nimio, fluore albo &c. Aliter dicitur menses & urinas ciere.

Juxta celeberrimum *de Haen* non tantum febrifugum omnium tutissimum est, sed in febre lenta imminutam vim vitalem incitat, pulsum celeriores reddit, criticosque juvat motus.

D. COSTUS DULCIS Offic. Pharm. Lond. Costus Arabicus Dioscoridis. C. B. Sweet & bitter Costus.

Quippe ætate tantum differunt, scil. recens dulcis est, vetus amarus & odoris expers.

Hæc Arabicus noster proxime accedit, forte minus acris quam *Galenii* aut *Oribasii*.

Eximii est suavisque odoris, saporis mordacis ac fervidi, leviculam plane amaram, plurimam autem acrem & calidam qualitatem in se continens, adeo ut

ut etiam exulceret, unde ex Oleo corpus eorum, quibus per circuitum rigor invadit ante accessionem illo confricant, ut & paralyticis & ischiadicis.

Porro, lumbricum latum ex aqua pellit ob amaritiam, &, propter eandem proprietatem, discolorem a sole cutim emendat ex aqua & melle illitus.

Per os datus provocat sudorem. Coctus in oleo & affricatus expurgat colorationes in ictericis, & sudores movet. A vipera demorsis succurrit semunciae pondere. Venerem ex mulso stimulat. Urinas ciet. Menses ducit. Uteri vitii humido, tum etiam sicco fetu opitulatur appositus.

Bibitur praeterea cum vino & absinthio utiliter contra pectoris dolores, convulsa & inflationes.

Icteris ob vasorum circum hepar obstructionem auxiliatur, sed non iis, qui ab inflammatione icterici fiunt.

NOTÆ. Dulcis odor similis est Violarum aut Iridis Florentinae cum tantilla hirci graveolentia mixta, & urinam reddit ejusdem odoris; saporis aromatici, acris, subamari: viribus videtur Aristolochiae convenire.

Ad Cinnamomum in multis accedit, sed minus Olei destillati praebet.

Masticatus a febre maligna praeservat.

In ventriculo frigido, colica flatuosa, ut & in asthma humido prodest: datur chloroticis cum effectu, & in morbis frigidis capitis, ut paralyfi & vertigine.

D. COTULA FOETIDA. Chamæmelum foetidum C. B. *Stinking Mayweed.*

Odor ejus fortis est & valde foetidus; sapor acris, ita ut ab acrimonia puerorum, eam è segete evellentium, excoerentur digiti: adest & amaror.

Apibus ingrata & funesta est, ideoque Apiarum hac suas fricant manus cum alvearia castranda sunt, atque favientium impetus cohibendi, illico enim furore, hujus sensu edomito, mitescunt.

Acrimonia ejus non perit in foliis siccis, nec elevatur in destillatione, sed restat in decocto & extracto: quin & spuma suboleosa supernatat decocto, quæ quoque valde acris: hinc patet utilitas ejus in cataplasmate caustico Plunkett nostri, in curandis canceris celebrato.

Chartam caeruleam vix rubefacit, secus quam Chamæmelum vulgare, quod eandem insigniter rubefacit, argumento Cotulam foetidam minus acidi, sed plus Olei foetidi continere.

Decoctum & Infusum ejus viridescit vel atro-viride fiebat, addito Sale Martis; indicio huic Chamæmelo æque ac Chamæmelo nobili aliquid adstringens adesse.

Huic Experimento quadrat alterum; nempe quod tusa & emplastri modo imposita vulneribus, illa conglutinare reperta fuit.

Geoffroy & alii dicunt, Chamæmeli flores destillando præbere oleum coloris elegantis cærulei instar *sapphyri*, verum experimentis nuperis patuit, hoc compe-tere tantum *Cotulæ* fœtidæ, Chamæmelum vero nostrum oleum flavum exhibere.

Carminativa est, menses movet, & decoctio in fotu vel cataplasmate infessu & odoratu in suffocatione uterina, æque ac Castoreum valere dicitur. In fo-tibus valet ad tumores & dolores, & in oleis & unguentis aptius est quam Chamæmelum vulgare ad tumores scrophulosos.

Apud *D. Langrish* prostat historia viri, rheumatismo chronico laborantis, cui artuum motus perditus erat, decocto ejus in Cerevisia theriaca edulcorato, sudorem movente, curati.

An & de hac herba intelligendus *Raius*? „ *D. Strachey* M. D. rei herbariæ „ & totius Medicinæ peritissimus, hujus herbæ decoctum felici successu ad „ scrophulas propinare solet. ”

C. CRETÆ. Chalk. Terra Cretica *Galen*i. Creta argentaria *Plinii* (y).

Duo apud Veteres veniunt sub nomine Cretæ, scil. Argilla seu Terra pin-guis & Terra macra hodie Creta dicta: hinc de medicatis Cretarum viribus tradita reperias, quæ, non Cretæ hodie dictæ, sed terris unctuosioribus competunt; v. g. ubi *Celsus* lib. 1 cap. 3 loquitur de Creta figulari corpori illinienda ad siccandum.

Creticæ terræ inest vis extergendi, quamobrem vasa argentea fordida splen-dorem ab eâ recuperant, itaque & hæc usui fuerit ad ea omnia, ad quæ aliæ om-nes, sine morfu extergentes, idoneæ sunt.

Convenit achoribus, i. e. Ulceribus capitis manantibus. Confer vires *Cor-nu Cervi usli*.

NOTÆ. Omnium terrarum pinguedine orbatissima est, & ex omnibus terris margaceis maxime ebullit cum acidis: linguae adhæret.

Exigua tantum ejus portio solvitur in acido vitriolico concentrato vel dilu-to, & parum inde aciditatis suæ perdit; omnia alia Acida eam integre solvunt, etiam Acetum.

Acidum tamen Vitriolicum magnam habet cum eâ affinitatem; quippe eam, in aliis Acidis solutam, absorbens & una cum eâ materiem feleniticam vel gyp-seam constituens & præcipitans.

Quando combinatur cum lacte acido, vel cum acidis vegetabilibus, qualia occur-

(y) *Eman. de Cella* Nat. Hist. of Fossils.

occurrunt in ventriculo humano, fit compositum magis austerum quam a coactione absorbentium animalium cum iisdem acidis; & hinc in alvi fluxibus pertinacibus testaceis & cornu cervi usto præferenda est: in cardialgia & morbis ab acida saburra utilissima: præcavet coagulationem lactis in ventriculo, sed nihil prodest in acrimonia a putredine, vel ab æstuante bile.

Ufus est insignis in edulcorandis Aquis, duris diætis, acidum illarum destruendo.

Ad ʒj sumpta cum Vino vel lacte caprino vermes interimit, & ne altius adscendant, prohibet.

Externe siccatur ulcera herpetica, corrodentia, & ea cicatrice obducit: valet ad ichores manantes, ad intertriginem similiaque mala.

Notandum, a largiore usu ejus interno cavendum esse, quoniam inde stypticum crama coit, & noxam inferre potest, quod experiuntur puellæ, paloris ancupes, ab ejus usu immoderato.

C. CRITHMUM. Crethmum. Romanis Batis. Crithmum seu Feniculum marinum minus C. B. *Sampire.*

Vix omnibus notis Crithmi apud *Dioscoridem* quadrat, videtur tamen planta ejusdem generis & earundem virium.

Folia falsi simulque odorati & jucundi saporis sunt cum paucula amaritate: cruda cocta que eduntur oleris in modum, ac in muria quoque servantur.

Radix æque grati est odoris & jucundi saporis.

Alvum solvit decocto urinamque, & à renibus humorem trahit. Præsertim usurpantur ad stranguriam Folia, Caulis vel Radices ex vino, daturque Succus ad ciendam Urinam. Colorem corporis gratiorem facit, verum æquo largior usus inflationes.

Datur succus apud *Hipp.* ad menses ciendos. Folia, radix & semen, incocta vino, menses cient, ægre meientibus & regio morbo laborantibus auxiliantur.

NOTÆ. Folia recentia & succus odoris sunt dulcis, aromatici, affinis quasi fœniculo & pastinacæ, saporis falsi, dulcis, aromatici, os & fauces calefacientia instar aromatici, & pro condimento usurpantur ventriculo palatoque grata ac in acetariis & intinctibus.

In siccis fere perit odor & sapor aromaticus.

Radices ejusdem sunt saporis, sed non falsæ, falsedine in foliis in superficie hærente, & a mari derivata.

C. CROCUS. Crocum. *Saffron.*

Odoris est jucundi, acuti, præsertim quando diebus ferènis colligitur, acrimonia

monix lenis. *Galenus* hunc ponit in secundo ordine excalfacientium, mistæque esse facultatis, discutientis nempe cum paucula adstriptione.

Aqua crocata uti solebant Veteres in rosaceis, vinoque crocato & crocus per se spargebatur in theatris (z). Coronæ ex eo confectæ mulcent ebrietatem. Qui ex passo biberint, crapulam non sentient. Authore *Plinio* somnum facit, & unguentum crocinum cum irino ad somnum conciliandum adhibetur apud *Celsum*.

Mitigat omnes dolores mistus collyriis & antidotis.

Quidam ex ejus usu capite læduntur, & in affectionibus, circa caput obortis, vitari oportet; mentem enim perturbat, si largius sumatur, & quidam dixerunt lethalem esse, si drachmarum trium pondere bibendus detur.

Venerem stimulat: amabilem coloris bonitatem facit: Urinam ciet.

Inflammationes concoquit, & vi discussoria præditus est: mollit.

In doloribus oculorum cum lacte instillatur, eorum discutit sistitque inflammationes ex Ovo illitus, vel ex humano lacte inunctus.

Quatenus maturans convenit apostematibus oculorum, & doloribus propter humores clausos in interioribus corneæ.

In doloribus quoque & inflammationibus aurium cum ulceribus profunt collyria ex croco.

Vergentes ad ignem sacram inflammationes lenit.

Utiliter inditur cataplasmatibus & nodulis subdendis in uteri & sedis vitiis.

Tollit pruritus. Pharmacis anodynis, colicis diætiis, additur utpote crudorum humorum concoctorium. Corripit putrefactiones. Tussi & pleuriticis utilis est.

NOTÆ. Crocus non dicuntur stamina, sed superior pars styli vel appendix Ovarii, quæ dividitur in tres partes graciles, tubiformes.

Odor ejus acris est, penetrans, non ingratus, & bene siccati magis quam recentioris. Vapor diu eum tractantium oculos afficit fere quemadmodum fumus a ligno accenso. Curlandi & Poloni eo condiunt edulia. Dicitur quoque halitus ejus somnum inducere decumbenti super pulvinar, eo infarctum, quin & majore quantitate soporem lethalem inferre. Sapor acris est, calidus, subamarus, unctuosus: manus tractantium inficit & salivam colore flavo: a tinctoribus usurpatur.

Equis, eum vehentibus, noxius esse dicitur mictum sanguineum inducens, canibus non noxius.

pul-

(z) Not. *Harduin* in *Plinium*.

Præter volatiles, multas quoque fixas partes habet, unde perstat in vigore pulverisatus diutius quam alia aromata. Extractum ejus acrius est quam Crocus ipse.

Tincturam suam & vires impertit Aquæ, Vino, Spiritui Vini rectificato, Spiritui Vini, *Proof Spirit* dicto, & Aceto. Oleum ex eo nihil extrahit.

Substantia ejus solubilis non respondet Balsamo vel Resinæ, nec Gummi; nam Tinctura spirituosâ non lactescit cum aqua, sed clara manet, nec Tinctura aquea grumescit, addita Spiritui, ut solutiones substantiarum gummosarum, sed perstat limpida.

Uso externo insignem vim obtinet discutiendi, emolliendi, concoquendi & maturandi tumores & abscessus, item dolores sistendi, unde cataplasmatibus & emplastris, v. g. Oxycroceo dicto Emplastro, pro his scopis immiscetur. Sic, v. g. aliquando cum lacte applicatus fuit ad cruciatus hæmorrhoidum cæcarum & ad dolores podagricos: & paralyticis membris, ac induratis nervis in emplastro oxycroceo apprime confert.

Diaphoreticus est potens & ad Variolas expellendas frequentissimi usus. Urinam eam fumentium tingit colore satis rubro, & Lac inficit.

In Syncope & cordis palpitationibus egregium habetur remedium, modica dosi v. g. a ℥ss ad ℥j sumptus, sensus vegetiores reddens; sed largiore dosi inebrians, cephalalgiam, tremores, risum convulsivum & tandem soporem inducens.

Menses, lochia & secundinas expellit: fœtum vivum ac mortuum educit, unde mulieres quædam eo usæ sunt tanto successu, ut tandem ingens hæmorrhagia sequuta est uteri; unde observatum fuit, quod Crocus vim habeat fœtum in utero tingendi, & usus ejus prohibetur iis, qui hæmorrhagiis sunt obnoxii.

Laudatur ad hepatis & fellis obstructions, & ad morbum regium, ad quem morbum, quæ tenuium sunt partium & ad tingendum apta, plerumque conducunt.

Ob naturam partim resolventem, partim sedantem & balsamicam pulmonibus valde conducit, adeo ut Anima pulmonum propterea audiat. In Asthmate præcipue convulsivo prodest.

D. CUBEÆ VULGARES C. B. *Cubebæ.*

Quid sint Cubebæ adhuc ambigitur, aliis hoc, aliis illud Veterum esse Cubebas proferentibus. *Wecherus* negat, Cubebas nostras esse Cubebas Arabum, & proinde in horum præscriptionibus non esse usurpandas.

Odor earum est aromaticus, gratus, sapor acris, subamarus, instar piperis, sed minus calidus, adeoque in calidis affectibus in usum vocari potest. Acrimonia earum diu hæret in lingua & salivam copiose elicit.

Ut Piperis, sic harum, acrimonia non hæret in partibus volatilibus, sed fixis; namque Oleo essentiali æthereo abundat, quod præcipuam fragrantia, substantia autem resinosa fixa acredinis rationem in se continet.

Usus earum præcipuus est culinaris; iis condiuntur cibi; flatus discutunt, frigus primarum viarum corrigunt. Masticatæ præservant a contagio æris & halitui oris conciliant gratiam.

Apud Indos magni usus est ad excitandam Venerem.

Præfici utuntur fumo harum & Tabaci accensarum ad salivationem excitandam, & in paralyti linguæ.

Inprimis ad vertiginem, è stomacho ortam, conducunt, & memoriam confortant.

D. *CUCUMIS* seu Cucumer. Cucumis vulgaris sativus C. B. *Common Garden Cucumber.*

Dioscorides & Græci omnes nomen habent *κίβω*, quod nostri Latini *Cucumerem* dicunt, sub quo nomine non tantum eam fructum, quem Cucumerem appellamus, intelligunt, sed omnia Melonum genera, Cucumeres, Citrullus & Angurias.

Dioscoridis Cucumerem sativum non esse nostrum patet, quum ipsius Cucumis odore suo revocet animo deficientes, quod nostro non convenit, utpote nullius odoris eximii.

NOTÆ. Succus aquosus est, viscidus & mucilaginosus, hinc concoctu difficilis: æstate acidus fit.

Recens, in tenues particulas sectus, ac impositus quascunque inflammationes sedat, & ariditatem linguæ in febribus ardentibus aufert, si frequenter in ore retineatur: in phrenitide, maxime fervida, caro applicata capiti, abrasis capillis, dicitur singulare esse remedium.

Contra vulgum afferunt quidam, carnem æstivo tempore inter omnia edulia saluberrimum esse, stomachum refrigerans, sitim sedans, bilem æstuantem compescens, renes demulcens, urinam movens.

Olim coquebant & edebant cum Oleo, aceto & melle, & conceditur coctum humectare, refrigerare, acrimoniam humorum lenire, & sanguinis motum nimis rapidum compescere.

In Italia pulpa præscribitur jussulis incoquenda, non sine insigni solatio febricitantium. Seminis sapor fere ut farinæ avenaceæ, subdulcis unctuosus, non ingratus. Mucilaginosum est, flammam nutrit, & expressione Oleum præbet.

Emollit cutim extrinsecus admotum. Diureticum est & acrimoniam involvit.

C. CU,

C. CUCUMIS Sylvestris aspinus dictus C. B. *Wild Cucumber.*

Succus fructus inspissatus, Elaterium dictus, Radix & Folia usurpantur.

Elaterii vocem late vel stricte capiebant antiqui, *stricte* pro Cucumeris tantum succo, *late* pro omni deleterio medicamento vel valide purgante.

Succus inspissatus albus & optimus Veterum solus apud nos hodie usurpatur, è fructu sine pressione extillans.

Elaterium gustu amarissimum est, & leviter calidum; scil. ex secundo ordine excalfacientium: tale protinus digerendi vim obtinet. Bilem & pituitam per inferna pariter & superna trahit: optima suspiriosis est purgatio.

Integra dosis est obolus, minima semiobolus; copiosius haustum periculum adfert.

Efficacissime in anginis illinitur cum vetere oleo, melle vel felle taurino. Obscuritates & vitia oculorum sanat, genarumque ulcera.

Ciet menses & partus enecat in pello subditum, & bibendum datur, autore Hippocrate, ad secundam purgandam.

Morbo regio medetur cum lacte naribus infusum, & hoc modo a diuturnis capitis doloribus liberat.

Frutex in totum amarus sit.

Radicis & foliorum succus Elaterio similem vim habet, sed imbecillior.

Radicis succus sesquioboli pondere bilem pituitamque deiecit, præsertim in hydropicis, dejectiones autem citra stomachi injuriam movet. Cortex, ex aqua mulsa potus, abunde & citra noxam pituitam ducit, neque ventriculum quidquam offendit.

Est plurimum discussoriæ facultatis, sed partim in oleo, partim in aqua decocta emollientis medicamenti vim induit. Ex polenta illita vetus quodvis œdema discutit, & in oleo cocta scirrhis admovetur, in aqua moderate decocta, cum pane atque adipe contrita, tumores scirrholes resolvit: &, autore Celso, in vetustiore duritie testiculorum maxime proficit radix ex mulso cocta, dein contrita.

Oleum ex radicibus rarefacit, seu cutis meatus reserat.

Hæmiadiciis clystere decocta utiliter infunditur. Podagras discutit decocta ex aceto & illita.

In dolore capitis ex vehementiore frigore fatus ex radice prodest, cui modicum Euphorbii addere licet.

Arida, cum resinâ imposita, tubercula rumpit, parotidas & panos sanat.

Aurium meatus a dolore liberant quæ tenuium partium sunt citra mordacitatem, ut ne dolorem exacerbent, ex quorum numero est Cucumeris sylvestris

stris radix: omnium amarorum Succum insuper ad sonitum aurium prodesse monet *Celsus*. Ejus decocto dentes dolentes colluuntur.

Aridæ farina impetiginem, lepras & vitilignes abstergit, nigris cicatricibus colorem reddit, & in facie maculas expurgat.

Foliorum instillatus succus aurium doloribus confert; & cum aceto auribus furdīs instillatur.

NOTÆ. Fructus Succus viscosus, acris, amarus cum nausea, & odoris virosi: recens ad Cochleare datus fortiter purgat; errhinus est, serositatem multam e naribus educens: multum quoque facit externe usus in tumoribus duris, strumis emolliendis & Scirrhis discutendis.

Radix quoque saporis est acris, cum caloris sensu diu hærente, amari & nauseabundi, odoris nullius, nisi quod recens aliquantum fœteat: tota herba, sed præcipue fructus amarus.

Datur radix in pulvere à gr. xv ad 3ss, authore *Fernelio*.

Folia, subamaricantia. & quasi stuporem inducunt labiis & linguæ.

Infusum 3 dierum fere insipidum est, unice diluebat Syrupum Violarum & aliquantulum rubefecit solutionem Heliotropii.

Radices & Folia, etsi debiliora quam Fructus (radice magis forti quam folia, sed minus forti quam Fructus) externo usu adhibentur in angina; & in ulceribus veteribus bonos præstant effectus.

Radices, cum oleo contusas & nodis podagricis impositas, laudat *Crato*.

Elaterium amarum est cum nausea & acre dum paratur, dicitur vultum in pustulas attollere, & manus exulcerare; hinc Errhina ex eo nimis acria sunt nisi mitioribus admittis.

Inflammabile quoque est ob resinam cum salibus combinatam & dum accenditur odoris non ingrati.

Quà purgans non usurpatur nisi in morbis pertinacibus, comatosis, apoplexia & ascite.

C. CUCURBITA major sessilis flore albo C. B. An Cucurbita esui apta *Dioscoridis*? *κολοκυντα* Græcis, herba edulis: *κολοκυνθις* autem est genus sylvestre, inter purgantia locatum. *The Gourd*.

Cucurbitarum numerosior est usus, & primus Caulis, ut cymarum Brassicæ, in cibo. Pituitam, crassos viscososque humores gignit, stomachum ledens & concoctu difficillima, præsertim quum frigidum nacta fuerit ventriculum, inprimis si cruda non elixa mandatur: verum postquam elixa fuerit, aut sartagine frixa aut assa, homines hanc edere consueverunt; sic enim quam plurimum de
pro-

propria humiditate deponit, & in jure carnis cocta celerrime concoquitur, quemadmodum fit apud Italos, unde datur febricitantibus.

Lubricando & ventri subducendo idonea est, præsertim si quis, ea sumptâ, in sole leniter obambulet, nihil tunc differens ab oleribus, ventrem mollioribus. Vinum, in Cucurbitam excavatam infusum, si mistum sub divo servetur, posteaque dilutum jejuno bibatur, alvum emollit.

Sitim propellit. Exiguum corpori alimentum præbet ejus succus tenuis aquosus.

Ramenta infantibus contra capitis ardorem, quem Syriasm vocant, in sin-
cipite illiniuntur, & in phrenitide ac in capitis dolore cum ardore ramenta
exsuccata ad uvæ immaturæ succum admista. Oculorum inflammationes po-
dagrasque illita refrigerant. Succus è ramentis tuis per se, aut cum rosaceo
infusus, aurium doloribus cum phlegmone auxiliatur. Valet illitus ad peru-
ssam ardoribus cutis superficiem.

Æstatis tempore sumi potest ad totius corporis squalorem caloremque cu-
randum, in febre cum tensione & inflammatione, & in cancro pro victu.

Refrigerat, & vim habet semen supprimentem. Confer *Cucumis*.

N. *CUCURBITA* major sessilis flore albo C. B. Semen.

Hujus nulla fit mentio apud *Dioscoridem* & *Galenum*. De hac vide pag.
129, N. 3.

C. *CUPRESSUS* C. B. *Cypress*. Folia, Germina, Fructus, Coni,
Nuces, Pilulæ Cupressi quibusdam.

Folia, germina, pilulæ recentes & molles resiccandi vim habent, absque insig-
ni acrimonia aut caliditate, sicut certe & gustus testatur: apparet enim in iis
levis quidem acrimonia, sed plurima amaritudo, multoque plus acerbitatis in
tota planta. Tanta ei est acrimonia caliditasque, quanta satis sit deducendæ
in altum acerbitati, ac nullam tamen mordicationem aut caliditatem in corpo-
ribus efficiat; proinde in alto latentes, in flaccidis putrescentibusque affectibus,
humiditates innoxie tutoque depascitur atque absumit.

In Oriente Cupressus resinam fundit accerrimam sapore.

Pilulæ parotidi & strumæ cum farina imponuntur. Exprimitur succus tu-
sus cum semine, qui, mixtus oleo, caliginem oculorum aufert.

Cum fico tussæ duritias emolliunt, ac narium polypis medentur. Ex aceto
etiannum decoctæ & cum lupinis tritæ scabros ungues detrahunt. Ramices
quoque intestinorum reprimunt, qua de causa bibuntur pilulæ Cupressi viri-
des. Ex vino vetere, ad tertias, forma decocti cyathis binis quotidie jejuno

hernioso potui dati, tum foliis ejusdem tritis, testiculo impositis, mire proderit.

Contusæ, ex vino bibitæ, ad sanguinis rejectionem, dysenteriam, alvi fluxionem, orthopnœam atque tussim conveniunt: quin & earum decoctum idem præstat.

Folia fere eadem præstant ac fructus.

Apud *Ætium* prostat Emplastrum *Nisephonis* è Cupresso, quod facit ad strumas, tumorem gutturis, parotidas & totum tumorum laxorum genus: nempe Cupressi folia virentia in vigore minutissime terito, vino insperso, quod à vinaceis, post primi vini collectionem, exprimitur, efficitque solidi strigmenti crassitudinem, ac locis affectis imposito; omnem enim tumorem discutit, & vasa, materiam ad locum affectum afferentia, constringit. Si strumis impo-ueris, tertio die solvito, ac vicinas & incumbentes partes desquammatas comperies, eas itaque digitis exprimito; dissolvito medicamentum, rursus adhibeto, & tertio die solvito, & exprime ut prius: tertio medicamentum adhibe, solve & exprime; intra septem aut novem dies strumæ abolebuntur.

Apud *Hippocratem* aquâ diluta bibenda præbentur Folia in fluxu rubro.

Trita & imposita vulnera glutinant, præsertim magna in duris corporibus & sanguinem supprimunt. Cerato admista & admota ventriculum roborant.

Cum aceto trita capillos denigrant: hunc usum *Q. Serenus Sammonicus* carmine satis eleganti sic descripsit:

*Quos pudet ætatis longæ, quos longa senectus
Offendunt, cupiunt properos abscondere canos
Et nigrum crinem fucō similem doloſo,
His prodeſt acri contrita Cupreſſus aceto,
Vel frons lentisſci, vel triſtia poma Sabuci (a).*

Porro folia, trita cum polentâ, capiti imponuntur, si a sole doleat: & tum per se, tum cum polentâ illiniuntur ad erysipelata, ulcera, quæ serpunt, carbunculos & oculorum inflammationem.

Ex passô & myrrha pauca epota Vesicæ, fluxione tentatæ, & urinæ difficultatibus auxiliatur.

NOTÆ. Folia valide adstringentia sunt, subamara cum tantillo acrimoniæ.
De-

(a) Sambuci fructus.

Decoctum in uno experimento non mutabatur addito Sale Martis, sed in altero viride fiebat. Trita, testibus admota, efficaciam suam in curandis herniosis experimentis comprobarunt.

Imponuntur per se & cum polenta ignibus sacris, herpeti proserpenti, carbunculis, & oculorum inflammationibus.

Nuces seu Coni saporis sunt ut foliorum, Odoris balsamici, aromatici: transcissi resinam exhibent: infusum in aqua in uno experimento atro-viride, in altero purpureum fiebat addito Sale Martis, & spumam exhibuit variegatam, Olei tantillo innatante.

Dentes vacillantes firmant.

In *Miscellaneis curiosis* siccati & pulverisati, ad ʒiij in Vino generoso albo exhibiti, in accessionis principio, febres intermittentes curavit in pluribus exemplis.

Lignum unctuosum est, & ex omnibus lignis proxime ad immortalitatem accedit, teredini & omni vermi, putredinique resistens. Ex eo destillatur Spiritus volatilis acidus.

C. CUPRUM. Vid. *Ærugo*, *Æs ustum*, *Æris squamma*, & *Flos*.

C. CURCUMA. *Cyperus Indicus Dioscoridis*, & *Curcuma offic. C. B. Turmeric*.

Gingiberis est effigie secundum *Dioscoridem*, & quidem major est Curcumæ cum Gingibere, quam cum Cypero, similitudo, tam ratione formæ quam virium; licet enim gustu paulo ignavius sit Zingibere, facultatem tamen, qua viscerum obstructions referat, habet potiore.

Porro, quum obijcitur, Curcumam non esse tam acrem ut, calcis vivæ instar, depilatorium sit, respondetur hoc fieri posse ob ejus vetustatem.

Serapionis vero, vel ejus interpretis est *Chelidonium minus*.

Commanducata amarescit: luteum croci colorem reddit: & hac mox glabrescunt inunctæ corporis pilosæ omnes partes.

NOTÆ. Curcumæ Radix Odoris mitis est, leviter aromatici, ad Zinziber accedentis, sed debilioris, saporis amaricantis, calidi, subacris, calore & acrimonia in gutture tarde se expediente & diu durante: pinguis adspectu & lubrica inter dentes, mucum habens amaricantem, acrem.

Chinenses hac radice utuntur in sternutatoriis instar radicis hellebori albi.

Vires suas impertit menstruis aquosis & spirituosis. Urinam & Salivam colore tingit saturate flavo.

Ufurpatur in pulvere vel infuso, coctionem non ferens.

Ingens est aperitivum in quibuscunque morbis, mucosa in ventriculo incidens & attenuans, adeoque multorum morborum fomitem expurgat, v. g. in cachexia, hydrope, œdemate pedum, quartana inveterata, in pulmonis morbis & malis nephriticis: præcipue autem Icterus tollere celebratur, idque non immerito, si debito tempore, absente nimio æstu & acriore sanguinis ad hepar congestione, porrigatur.

Diuretica est, emmenagoga, & singularis usus apud Indos orientales ad partum promovendum.

D. *CUSCUTA*. Vid. *Epithymum*.

C. *CYCLAMEN*. Cyclaminus. Artanita. Tuber terræ. Rapum terræ. Cyclamen orbiculato folio inferne purpurascente. C. B. *Sowbread*. Radix & Succus.

Varias vires possidet, abstergit, incidit, ora venarum aperit, attrahit & discutit. Id patet ex particulari agendi modo: nam succus ejus, cum floccis subditus, hæmorrhoidas referat, violenterque ad secessum provocat, vel illius umbilico & imo ventri ad coxas usque alvum emollit, abortumque facit.

Succus cum melle naribus infunditur ad purgandum caput, & suffusis hebetioribusque oculis prodest. Phymata, strumas aliasque omnes durities digerentibus commiscetur succus. Cutem detergit, alopecias, maculas solares & omnia exanthemata curat.

Radix debilior est succo, ipsa tamen vehemens est. Cum hydromelite pota pituitam & bilem detrahit: Menses sive pota, sive apposita evocat, & appensa vel alligata partum accelerat: Cutem purgat, quemadmodum succus.

Sicca addita vino inebriat, sive mentem perturbat.

Corpori infixæ omnia extrahuntur Radicibus cum melle.

Lienem induratum juvat emplastri modo illita. Regium morbum discutit tribus drachmis pota cum passo aut mulla dilutiore, sed bibentem oportet cubiculo calido, minimeque ventis exposito, recumbere pluribus contestum stragulis, quo facilius exudet: qui vero elicitur sudor colore felleus invenietur.

Sunt, qui siccam asthmaticis seu anhelantibus exhibent.

Contra venena ex vino bibitur; imposita quoque contra serpentum ictus remedio est.

NOTÆ. Cyclaminis Radix recens saporis est pungentis, exurentis, amari, cum

cum nausea, acrimoniæ tantæ ut fere nemo aufit dare interius. In exsiccata nulla acredo percipitur.

Externe, si inungatur recens abdomini aut ventriculo, expurgat per alvum aquas hydropicas; & qui succo ejus attigerit anum mira celeritate alvi solutionem sentiet.

Contusæ radices recentes utiliter illiniuntur scirrhis durisque tumoribus & strumis, ac succus unguentis additur, quæ ad splenis tumorem duritiemque parantur; plures enim lienosi, authore *Matthiolo*, hoc medicamento sanati sunt, qui aliis remediis sanari nequiverunt.

Cutem & ulcera sordida purgare, contra excrescentias, mariscas, licet mali generis, scabiem aut psorum efficacissimum esse corrosivum, perhibetur Radix.

C. CYDONIA MALA. Cotonea mala. *Quinces.*

1. Mala Cotonea majora C. B.

2. Mala Cotonea minora C. B.

Cydonia a Cydone, Cretæ oppido, unde primum in Italiam translata. Cotonium Malum primus *Cato*, dein *Plinius* nominavit.

Majora dulciora, minora acerbiora.

Majora, ab antiquis *Struthia* vocata, minus rei medicæ proficiunt, sed magis in ganea.

Utraque odorata, & vetustate odoratiora. Austera sunt, præsertim minora, saporem Mespili similem habentia: cocta vel tosta mitiora fiunt, constringentem vim succi amittentia.

Decoctum adstringens leve est, conveniens ubi vas perruptum parvum est, vel modice reclusum. Eo fedes & vulvæ foventur si procidant: in magnis inflammationibus columellæ prodest decoctum ex acerbis malis pro garismis.

Cruda Cataplasmati adjiciuntur ad cohibendam alvum, itemque contra stomachi everfionem & æstum, mammarum inflammationes, lienes in scirrhum induratos atque condylomata.

In inflammationibus tam oris ventriculi quam hepatis, adstringentia, v. g. Cydonia, relaxantibus addantur, sive oleo affectum locum foveas, seu admoto cataplasmate; nam in curandis his si quis utatur folis relaxantibus, vitæ discrimen adducet.

Iis, qui salivam multam in stomacho aggregarunt, Mala Cotonea forinsecus imponuntur.

Stomacho utilia, privatim ad ejus ardorem cum syncope, profuntque celiacis,

cis, dysentericis, sanguinem excreantibus & cholera laborantibus, præsertimque cruda.

Aqua, in qua macerata fuerit, potui data stomachi ventrisque fluxione infestis convenit.

Succus ad appetentiam est utilis, & iis qui parum feliciter cibos concoquant, ventriculo robur concilians. Fit etiamnum ex iisdem tuis expressisque Vinum, quod ad eadem omnia, quæ modo dicta sunt, prodest. Urinam cient.

Crudorum succus orthopnoicis opitulatur.

Inter edulia adstringentia connumerantur quæque Alvum supprimunt. Solent hæc nonnullis, ante cibum sumpta, alvum potius coercere, sicut a cibo emolliere, quod minime mirum sit, quandoquidem, ventriculi os adstringendi facultate sua comprimentia, alimoniam vi protrudant, quemadmodum sane in utre quoque ac vesica idem manibus præstamus, facileque contenta educimus.

NOTÆ. Odor eorum caput ferit, præsertim si conclavi inclusa habeantur, quod effectum quoque præstant Mala vulgaria. Viridia gustus styptici intolerabilis sunt, sed maturitate subacida & dulcia fiunt, sic tamen ut semper aliquid austeritatis retineant, quæ non nisi coctione evanescit: proinde crudorum succus crassius, viscosus flatus & dolores colicos excitat. Fere matura dulcia sunt, adstringentia, acida, odoris grati penetrantissimi, & quibusdam caput ferientis.

Succus fere maturorum albumen ovi & salivam coagulabat.

In succo inspissato adest sal essentialis, crystallinus, egregie diureticus.

In Vulneribus tam a telis, veneno infectis, quam a sclopetis succus instillatus insigniter conducit; quin eodem succo corriguntur Elleborus albus, Turpethum & Scammonium.

Alvum adstringunt, sed urinam cient.

His, qui cibum retinere nequeunt, succus utilissimus.

Aqua, in qua cruda mala percocta sunt, prodest contra catarrhos acres, qui noctu præcipue molesti sunt, saccharo albißimo edulcorata, ad Cochl. j & ij cubitum ituro propinata.

Idem præstat succus, blando igne ad syrupi consistentiam decoctus, ad Cochl. ss infantibus propinatus, pituitam glutinosam incidens, expellens & quod maximi faciendum, simul robur afferens ægris.

In dysenteria, præmissis evacuationibus, excavetur Malum Cydonium & adimpleatur Cera alba vel citrina; admove igni, donec liquecat Cera & pomi substantiam subierit; & detur comedendum.

Quod, si quis largius biberit & timeat, ne caput vino & vaporibus obruatur, con-

confestim Malum Cydonium tostum sumat, quo facto Vinum minus nocet neque caput graviter feriet, auctore *Hieronymo Trago*. Idem valet ad abortum præcavendum.

Semen (de quo silent Veteres) est perfecta Mucilago, & simul aliquid adest, quasi respiciens Nucleum Ceraforum vel Mali Persicæ.

Acrimoniam obtundit: in scabritie linguae valde conducit, cui (auctore *Et-mullero*) si addatur tantillum Sp. Salis Ammoniaci, eo magis præsentaneum fit remedium.

Semina decorticata, & in lacte cocta, indita facculis lintei vetusti, & omni semihora applicata, hæmorrhoidibus dolentibus profunt; necnon in Clystere.

Mucilago in inflammatione faucium, gingivis laxis, dysuria & ardore urinae, fluxu alvino, acri inflammatione oculorum, ambustione, fissuris cutis & papillarum, necnon in ardore pectoris in tussi, hæmoptoe & dysenteria prodest.

C. CRMINUM. Cuminum sativum *Matthioli*. Cuminum femine longiore. C. B. *Cummin*.

Facultatis est excalfacientis, & quidem, secundum *Galenum*, ex tertio ordine excalfacientium. Urinam movet & sudores.

Cutis colorem bibitum illitumve mutat in pallorem (b).

Ad tormina & tumorem flatuosum ventris inferioris, coctum & cum oleo clystere utiliter infunditur, vel cum hordeacea farina, hydrelæo macerata, pari utilitate foris emplastri modo imponitur. Apud *Hippocratem* apponitur si ventus in utero abortus fuerit, & dolor vehemens, flatusque non exeunt.

Testium inflammationibus auxiliatur cum uva passa & fabarum lomento aut cerato impositum. Cohibet mensium abundantiam sanguinisque è naribus profluvia in aceto contritum & admotum.

Magni usus est in stomachi remediis: discutit pituitas & inflationes tritum & cum pane sumptum, vel potum ex aqua vinoque, Tormina quoque & intestinorum dolores. *Hippocrates* dat in febre singultuosa.

In morbo regio in vino albo a balneis præfertur Æthiopicum, maxime in posca, & in ligmate cum melle.

Datur orthopnoicis in posca, demorsis a venenatis belluis in vino.

NOTÆ. Cymini semen Odoris est aromatici cum gravedine quadam, sa-
poris

(b) Hunc effectum experimentis recentiorum stabiliri testatur *Matthiolus*, & *Bodæus* a *Stapel*, in notis ad *Theophrastum*.

poris subacris, calidi, subamari. Virium ratio unice ferme ad principia resinosa oleosa redit, analysi chemica multum Olei præbet, in Extracto aquoso parum virtutis latet. Animam fœtidam corrigit.

Extus Lactis coagulationem arcet; quin & applicatur cum linteis ad fluxum lactis nimium arcendum, & proinde in ablactatione infantum commendatur.

Contusum in Sacculo, Spiritu Vini insperfo, in doloribus colicis, necnon in doloribus laterum & pectoris applicatur; vimque habet anodynam & discutientem in tumoribus pituitosis.

Vires carminativas validiores habet quam semen Fœniculi, ventriculum debilem a frigidity optime restituens, tonum intestinorum relaxatum reparans & flatus discutiens: in tympanitide quoque & vertigine valet. Semini Carui longe præferendum, utpote quod menses lochiaque post partum magis promoveat; ad nothos etiam parturientium dolores in cerevisia coctum potumque commendatur.

Oleum ejus essentiale efficacius est quam Anisi vel Carui ad guttas iij vel iv ex saccharo, in omnibus affectibus flatulentis præsertim uterinis; & Empiricus quidam miracula facere credebatur affusis aliquot guttis pani tosto & umbilico imposito.

C. CYNOGLOSSUM majus vulgare C. B. *Hounds tongue.*

Dioscorides caule carere dixit, sed est ex eo genere quod primo a natiuitate anno caulem non fert, fert autem altero tertiove. Forte secunda species *Plinii*, quæ, scilicet secundo anno fert lappas minutas. Cynoglossi in *libris de simplicium medicamentorum facultatibus* non meminit *Galenus*.

Folia, authore *Dioscoride*, cum suillo adipe vetere trita medentur morfibuscaneum, alopeciiis & ambustis. Emollit alvum decoctum herbæ ex vino potum. Radix, authore *Plinio*, pota ex aqua ranis & serpentibus adversatur.

NOTÆ. Folia odoris sunt fœtidi instar Urinæ canum, unde quibusdam *Hound's pissè* appellatur. Suspensa ad siccandum odorem emittunt cicutæ similem; servata uno die multum odoris sui perdunt. Coctorum odor dicitur esse ut Spiritus Cornu Cervi, & quidem notas prædominantis Alkali exhibent plures quam multæ aliæ herbæ, scilicet. Succus fluiditatem retinet addito Spiritu cornu cervi vel Oleo tartari per deliquium, contra coagulatur addito Spiritu Vitrioli vel Oleo Sulphuris. Infusum Syrupum Violarum non mutavit; solutionem Heliotropii aliquantulum rubefecit. Sapor amaricans est & mucilaginosus: Magma, ab expresso succo residuum, lubricum, subviscosum, subfalsum.

Plerisque herba narcotica habetur & hanc suspicionem confirmat observatio
Mori-

Morisoni Oxonii, herbâ coctâ & comestâ ab aliquot hominibus, secutos fuisse vomitus molestos, dein stupores & somnum, ex quo non nisi post 40 horas excitati fuerint, imo unum fuisse mortuum.

In lacte cocta recens carpta dat cataplasma emolliens & anodynum, inflammationis locis applicata, summumque præstat auxilium in dolore podagrico. Unguentum ex eo & axungia porcina dolores hæmorrhoidum sedat. Recens illita vulnerum inflammationes ac alias quascunque mirum in modum sanat & arcet. In vino macerata herba felici cum successu applicatur ulceribus crurum pertinacissimis. Scrophulas discutit. Ulcus mammarum sanatum fuit Cynoglossò, in Vini & Aquæ part. æq. cocta, loto ulcere & impositis foliis.

Herba tusa & cum adipe suillo in sartagine tosta ambustis medetur.

Ufû interno acrimoniam humorum obtundit, fluxus sedat; hinc adhibetur in fluxu alvi, gonorrhœa, catarrhis calidis, dysenteria, sputo sanguinis, aliisque hæmorrhagiis.

Radix saporis est initio ingrati, viscosi, subdulcis, dein subamari, subsalsi, ac odore & viribus videtur esse similis herbæ, & speciatim in strumis & scrophulis, tum intus in decocto, tum extus forma cataplasmatibus, summo cum successu adhiberi dicitur.

Sicca & pulverisata in vino rubro pota dysenteriam, gonorrhœam sanat, & omnis generis ulcera curare dicitur, necnon Aphthas & oris ulcera maligna ex lue venerea, si hujus decocto grato & rubicundo eluantur & pulvis inspergatur.

Vino decocta, mane & vesperi sumpta, alvum emolliere dicitur.

Eadem fermento obducta, & in cinere assata, postea abjecto fermento locis affectis balani instar indita calorem & dolorem internarum Mariscarum protinus aufert, & ut cito curentur, efficit.

C. CYNOSBATOS. Sentis canis. Cynorrhodon. Rosa sylvestris inodora, seu canina *Park.* Rosa sylvestris vulgaris flore incarnato odorato *C. B.* *The common wild Briar or Dog's Rose*, quibusdam *The Hep tree.*

Consentio *Matthiolo*, non esse Cynosbaton *Dioscoridis*, nec *Theophrasti*, sed potius Cynorrhodon *Plinii*, cui Spongiola adnascitur. *Galenus* non videtur sibi satis constare, quandoquidem in *libro de Alimentis* Cynosbaton à rusticis edi scribat, quod, notante *Salmasio*, de Rosæ sylvestris baccâ intelligendum, quæ hodie nostratibus manditur, estque aciduli, non ingrati saporis; verum, quum alibi ait Cynosbati fructum multo magis, quam Ruborum fructum adstringere, hoc nostro vix convenit.

Plinius radicem Cynorrhodi miris laudibus effert in curanda hydrophobia. Alias apud auctores Cynorrhodi medicina erat, Spongiolæ quæ in mediis spinis ejus nascitur, cinere cum melle Alopecias capitis implere.

Succus apud *Marcellum & Scribonium Largum* ad dentes colluendos in eorum dolore, & in sanguinis eruptione ac dysenteria prodest.

NOTÆ. Flores. Horum odor nonnullis in locis adeo fragrans est, ut ipsis Rosarum domesticarum floribus palmam præripiat, & hinc commendantur ad destillandam Aquam Rosarum.

Saporis sunt amaricantis, adstringentis, mucilaginosi, & harum, veluti aliarum Rosarum, infusum vel decoctum solutionem Vitrioli Martis præcipitat in atramentum. In fero lactis cocti purgant ut Rosæ Damascenæ.

Fructus immaturus durus Saporis est mixti ex acido & austero, ventriculum roborat, alvum adstringit.

Fructus maturus seu pulpa putrida est perfecta Mucilago grate acida, seu acido-dulcis. Rubor ejus augetur affusis acidis.

Extractum ejus, 3 annos servatum, non mucescebat, acido-dulce existens.

Pulpa putrida appetitum excitat, æstum febrilem compefcit, scorbuticos infestus calidiores lenit, acrimoniam obtundit, diuretica est.

Spongia recens amara est & adstringens: decoctum addito Vitriolo Martis nigrescebat, aderatque ei aliquid fragrantiae ut in Rosis.

Est nidus Insectorum, adeoque animalis naturæ particeps, & inde vis diuretica huic tributa derivanda.

Authore *Fuchso*, contra calculum & urinæ difficultatem valet in pulverem trita, quippe non, secundum quosdam, ut diuretica, aut calculum atterendo, sed, veluti quædam adstringentia, renes debiles confirmando, vel nimis calidos refrigerando; renes enim calidos generare calculos assumitur.

Radix valde amara est & adstringens: infusum ejus, mediocriter adstringens, addito Vitriolo Martis, nigrescebat instar atramenti.

C. CYPERUS ODORATA Radice rotunda, seu *Dioscoridis* & Veterum Cyperus C. B. *Celso* Juncus quadratus & odoratus. *Plinio* triangularis & angularis. Radices.

Suavi odore sunt cum quadam acrimonia, gustu aliquantum amaro: mistas vires habent, scil. excalfaciunt & siccant sine mordacitate, habent etiam quiddam adstringens; & in columella inflammata numerantur inter arida & moderate adstringentia pro gargarismis. Ulceribus, quæ nimia humiditate cicatricem difficulter admittunt, mirifice prosunt; contra oris etiam ulcera, etiamsi depascant vorentque, farina ejus, ad lævorem trita, efficax est.

Ma-

Malagmatis calfacientibus hæ Radices bene adjiciuntur. Perfrigerationibus & obstructionibus vulvæ profunt. Cient Menses & urinam, nempe ad urinæ difficultatem & stillicidium Cyperi Asiatici triti Cochlearium unum ex vino meraco, aut ex melle exhibetur. Venarum spiracula laxant. Ad aquam super cutim bibuntur, & adversus scorpionum ictus remedio sunt.

Contra dentium dolorem plurimum profunt, si aqua in qua coquantur in ore teneatur.

NOTÆ. Cyperi rotundi Radix Odoris suavis est, aromatici, balsamici, saporis aromatici & quasi terebinthinacei, aliquantum acris, amari cum inveterascit, fere instar Zedoariæ, nec adstrictionis expers. Masticata oris fœtorem emendat & dentes firmat.

Externe in tumoribus frigidis & debilitate paralytode diuturna rheumatica prodest. Diaphoretica & Carminativa est: roborat ventriculum, unde in ejus cruditate & vertigine sympathica commendatur, & in colica flatuosa discutienda convenit.

D.

C. *DACTYLI*. *Dates*. Palma dactylifera, seu Dactylus vulgo. *Herm.* Cat. Hort. Lugd. Bat. *The Palm or Date tree*. Ægyptia Palma prisca, postea recentioribus Græcis Dactylos. Fructus δακτυλοι, Φοινικες, Dactyli & Palmulæ: φοινικοθαλασσι, *Dioscoridi* & *Galeno*, ubi maturuerint. Fructus & Involucrum quod *Palmam Elaten* vocant.

Fructus odoris est Mali Cotonei, paulo antequam maturuerit, acerbus & adstringens. Thebaicarum decoctum potu febrilem ardorem sedat, & vires a valetudine se recolligentibus recreat cum hydromelite veteri sumptum: cibo idem faciunt. Succus sitim arcet.

Non leviter inter se differunt fructus. Quidam sunt adstringentes, ut Ægyptii, quidam molles, humidi & dulces; nullus vero ex ipsis est, qui non dulcedinem quandam & adstrictionem habeat.

Ex his Vina capiti inimica, gentiumque aliquibus panis, plurimis vero etiam quadrupedum cibus est.

Est cibus crassus, multum nutriens si digeratur, propter viscositatem, sed si non digeratur, generat oppilationem.

Succus dulcis nutrit, austerus gratus est stomacho, & ventrem sistit.

Palmæ, si largius fumantur, omnes sunt concoctu difficiles, & dolorem ca-

piti afferunt; recentes copiosiores in cibo inebriant: & succus, qui ab ipsis in corpus distribuitur, est omnino crassus habetque lentoris quidpiam; cum autem dulcedo tali succo mista fuerit, celerrime quidem hepar ab ipsa obstruitur; maxime autem palmæ virides, si largius fumantur, ad omnia sunt noxiæ, unde homines, qui ipsis coguntur vesci, crudis succis implentur, rigoribusque qui ægre calefiunt, & hepatis obstructionibusprehenduntur.

Recentes plus quam sicci adstringunt, contra alvi sæminarumque profluvia in vino austero bibuntur, hæmorrhoidas sistunt, vulnera glutinant illitu.

Caryotæ (quod nomen, authore *Hoffmanno*, in specie datum fuit illis, quæ Ægyptiis & siccis opponuntur) præsertim esu faucium asperitati medentur.

Decoctum Thebaicarum per se potu & gargarizatione magnopere adstringit & cohibet.

Sicciores sanguinem exscreantibus, stomachicis, i. e. cibum in stomacho non continentibus & dysentericis utiles in cibo.

Fructus, si quis virides comederit, dicuntur esse usque adeo diuretici, ut sanguineas urinas copiose faciant. Hactenus de Fructu. Confer vires *Cydoniorum Malorum* non absimiles.

Involucrum calixque fructûs Palmarum adhuc florentium, (*Palma elate Dioscoridis*) secundum *Galenum* & *Dioscoridem*, plus quam omnes aliæ partes adstringunt, præsertim parte sua interna pingui. Vi adstrictoria ulcera depascentia & putrescentia sistit, laxatosque artus committit, si trita malaginatibus aut cataplasmatibus admisceatur. Ejus decoctum subinde affricum capillos denigrat. (Confer *Cupressus*). Potui vero datum renum, vesicæ, aliorumque viscerum vitiis confert, alvi uterique fluxiones sistit. Ipsum vero Involucrum scabiem sanat diebus viginti, si adhuc recens, tenerumque cum resina & cera decoctum, imponatur.

NOTÆ. Fructus immaturus fortiter adstringit. E succo expresso fit potus sitim sedans, qualis nobis ex pomis, pyris & forbis fit.

Maturorum sapor gratus, dulcis, mucilaginosus, aliquantum vinosus: plurimum nutriunt, corpus pinguefaciunt, & imponuntur instar ficuum tumoribus ad maturandum. Tussim sedant, acrimonias pectoris & gutturi leniunt, profunt phthificis, hæmoptoicis, raucedine laborantibus; in decoctis quoque pectoralibus & ptisanis usurpantur. Simili ratione renum ac vesicæ vitiis, ab urina acri ortis, medentur: ventris quoque dolores sedant & diarrhœam, ardorem bronchiorum minuunt, expectorationem promovent.

C. *DAUCUS*. *Dioscoridis*, Daucus, Daucum & Daucium Latinis.

1. *DAUCUS*, foliis Fœniculi tenuissimis C. B. Daucus Cretenfis verus *Dioscoridis*, *Lobellii*. Carrots of Crete or Candy-Carrots.

Creticus forte non differt ab Æthiopico *Hippocratis*: conspirant facultates.

Semen acre est, suavis in mandendo odoris. Potum calefacit. Multum digerere per halitum valet foris impositum, & œdemata discutit: tenuante diæta utentibus convenit, digerit cruditates, datur singultientibus, & ad drachmam unam in stranguria.

Torminibus liberat, menses, secundas, partus & urinas pellit, veteremque tussim mitigat. Subvenit & a phalangio morsis in vino potum.

NOTÆ. Dauci Cretici semen magnam cum Angelica & Cumino habet affinitatem, saporis est aromatici, calidi, pungentis, subamari: acrius est & penetrantius quam semen Dauci vulgaris.

Principio oleoso resinoso vires suas debet, gummeum enim, etsi majore quantitate, iners est.

Flatus discutit, Colicis flatulentis & nephriticis subvenit, & *Hippocrates* addit Veratro suo nigro aut Peplio.

2. D. *PASTINACA* tenuifolia sylvestris vel *DAUCUS* Offic. C. B. *Wild Carrot*.

Daucus non est Pastinaca sylvestris Veterum. *Dioscorides* enim & *Galenus* seorsim de utraque herba loquuntur. *Scrapio* & recentiores Daucum & Bauciam, seu Pastinacam, inter se confundunt, quum tamen diversa esse liquide constat.

Semen potum subditumve menses ciet, convenit & ægre meientibus, hydropicis atque pleuriticis in potione, necnon & venenatarum bestiarum moribus iētibusque prodest. Conceptum adjuvat.

Radix odorata est, &, si decoquatur, esculenta, Urinam movet potentius, venerem stimulat, & partus apposita ejicit.

NOTÆ. Semen odoris est aromatici, grati, fere instar Balsamorum gratorum, & vires ejus diureticæ balsamo nativo tribuendæ videntur. Sapor subacris est & amaricans, decoctum vero ejus intense amarum. Infunditur Cerevisiæ & cum pane coquitur ob vim carminativam.

Æadem ei vires tribuuntur ac Dauci Cretici semini supra, modo detur in dupla dosi.

Contusum & applicatum dicitur quoque tumores pituitosos discutere.

In dolore nephritico cum mīctū sanguinis infusi ejus $\frac{ss}$ mane & vesp̄i insigniter profuit: & *Helmontius* alique dant Cerevisiæ vel hydromeli in.

incoctum, vel pulverisatum in Vino contra Calculum, quod præcipue fieri libet, ubi calculi parvi vel arenulæ in viis urinariis hærent post majorem Calculum exclusum.

Seminis ʒij, vino albo infusæ & potæ, hystericiis paroxysmis medentur.

Radix odoris & saporis est Pastinacæ nortensis, & cocta gratum præbet cibum.

1. *D. DENS LEONIS* latiore folio C. B. Dandelion Aphaca *Theophrasti*.

Est ex genere olerum secundum *Theophrastum*, & ejusdem Aphaca, sed non Aphaca *Dioscoridis*, nec *Galenii*. *Plinius* utramque confundit.

2. *DENS LEONIS* angustiore folio C. B. *Narrow leaved Dandelion*.

Radix, Folia, Caulis & Lac amara sunt, subacria vel subsalsâ: Radix magis amara; porro quoque dulcedo levis adest fere omnibus ejus partibus, scil. radici, cauli & flori. *Cartheuser* notat dulcedinem in Extracto aquoso: porro & authores aliquid adstringens ei tribuunt, quod & ipse gustu deprehenditur in substantia, & in decocto; verum hoc nihil mutationis patiebatur (ut alia adstringentia) ab addito Vitriolo Martis.

Folia aliquantulum rubefaciunt chartam cæruleam, Radices multo magis.

Vires extrahuntur tum Aqua, tum Spiritu Vini rectificato, sed Extractum spirituosum magis amarum est & leviter adstringens.

Extrinfecus Lac ex disrupto caule, ter quotidie oculis inditum, maculas abstergit. Eodem intincta lintea ulcera mammillarum, aliaque fordida & putrida manantia ulcera pudendorum ac tiliarum abstergunt.

Herba integra viridis imposita omnem inflammationem nigrarum & adurentium pustularum tollit, sive illæ in pedibus, mammis aut genitalibus oriantur.

In operatione similis est Cichoreo, quod vide supra.

Intrinfecus usurpatur in omni genere febrium, in fero possetico coctus.

Diureticus est crudus in acetariis, unde Galli nomen dant *Pisse en lit* urinam promovens sine excitato calore; quin & acrimoniam urinæ temperat. Succus autem in colica nephritica & retentione urinæ felici cum successu sumitur. *Etmullerus* dat decoctum pro gargarismate in inflammatione Uvulæ, & Succus prodesse dicitur quibus genitura effluit.

Radices, folia, flores & caules alvum laxant.

Nulla planta majores possidet vires saponaceas, adeoque egregios habet usus in omni morbo chronico, ubi tenacitas sanguinolenta aut mucosa peccat: hinc succus expressus, omni mane ad ʒij sumptus, ex fero lactis vel aqua, diarrhæam affert & debilitatem, absque vero noxa; nam paulo post reviviscentia fit quasi totum corpus esset renovatum: abstergit enim omnia viscera, spe-

speciatim Hepar & hoc nomine aliis quibusdam præferendum, quod non calefaciat. Decoctum ejus, cum lacte & Saccharo potum, Tussim ferinam sedat; sic in Tussi, a minimo motu excitata, cum sputis flavis, sanguine striatis, & sudore, Lac mullum, super herbam & radicem omni mane sumptum, insigniter profuit. Apud *Fullerum* in Pharmacopœia extemporanea prostat *Succus attemperans* dictus in usum eorum, qui Ventriculum frigidum habent & flatibus obnoxii sunt „ Herba in massam contusa, in olla fictili vitreata posita, clibano post panes extractos indita, stet 6 horas, dein liquor clarus effluens datur ad ℥iv vel vj ter vel sæpius in die. Acrimoniam sanguinis & humorum „ corrigit, scorbuto calido & affectibus cutaneis egregie medetur ”.

C. *Dictamnus Creticus* C. B. *Dittany of Crete*. Dictamnus absolute Veteribus, optimum in Creta.

Secundum *Dioscoridem* florem nullum aut semen profert; reliquæ notæ *Dioscoridis* huic conveniunt, & *Theophrastus* cæterique auctores florem & semen ei tribuunt: notante *Tournefortio* (*Voyage au Levant*) est „ Origanum „ Creticum latifolium tomentosum, seu Dictamnus Creticus (*Inst. rei Herbariæ*) „ & y (sc. in insulâ Cretâ) *fleurit presque toute l'année, & si Dioscoride en y „ eut fait le voyage, il n'auroit pas assuré, qu'elle ne porte ni fleurs ni „ graines.* ”

Est herba acris, tenuioris essentiae quam Pulegium, cætera illi similis, & eadem præstans, quæ Pulegium, sed efficacius multo Excalfacit cum amaritudine viresque habet leviter stringentes; discussoria est, & crassam materiam attenuat.

Usurpatur in compositione medicamentorum ad nervos vulneratos, utpote acrimoniam non immodicæ. Vulneribus ferro illatis & venenatis moribus infusus succus præsentaneo est remedio, si etiam ab instillatione statim in potum sumatur. Succus, cum Vino potus, contra serpentum morsus præsidio est.

Herba impactos pedibus reliquove corpore aculeos illitu resigit extrahitque: ad lienis dolorem efficax habetur, siquidem ipsum imminuit.

Urinam provocat, strangurias discutit.

Vulnera purgandi & sanandi vim habet succus illitus aut cum polenta affricatus.

Uteri purgationum retentiones sanat: non modo potum sed impositum quoque aut suffitum, partus emortuos ejicit; & ex aqua bibendum ad menses & secundas detrahendos ac ad molam expellendam præcipit *Hippocrates*.

NOTÆ. Flos & Folia odoris sunt fragrantis, graviusculi, saporis calidi, acris, aromatici, amaricantis, subadstringentis, Thymi similis, sed debilioris.

Vis

Vis ejus leviter adstringens confirmatur hinc. Sal, Martis, additum infuso ejus in aqua, hoc fuscum reddit, secus quam fit ab eodem Sale addito aquæ puræ, quæ fere limpida.

Ad Expectorationem laudatur, ut Pulegium, scil. similia virium, & Alexipharmacus reputatur, unde Theriacam ingreditur.

1. *C. DIPSACUS sativus.* C. B. *Dipsacus* seu *Labrum Veneris* *Dioscoridis.* *Manured Teasel.*

2. *DIPSACUS sylvestris* seu *Labrum Veneris* J. B. *Wild Teasel.* Radix

Utriusque Radix est ex secundo ordine exsiccantium apud *Galenum*, & aliquantulum abstergit. Sanat rimas sedis fistulasque si tusa & decocta in vino, usquedum sit crassitudo Cerae, immitatur: ajunt, myrmecis verrucisque pendulis remedio esse.

NOTÆ. Radix hæc inodora est; amaricans & adstringens, sic & decoctum, quod porro viridescit cum Vitriolo Martis. Folia quoque amara sunt & subadstringentia, sed decoctum non mutabatur ab addito Vitriolo Martis; & proinde recte *Galenus* utitur radice ad sanandas rimas sedis.

Aqua in foliorum cavo commendatur ad verrucas, oculis caliginosis prodest, & maculas faciei exterit, unde mulierculæ, formæ studiosæ, usum ejus optime tenent.

D. *DIGITALIS* purpurea folio aspero C. B. *Fox glove.*

Folia recentia aliquantulum sætent fere instar Sambuci, mucilaginoso sunt & amara cum nausea & adstrictione: adest quoque aliquid caloris: mihi enim, per semihoram masticanti, sentiebatur calor in lingua per aliquot horas.

Externe discutiunt tumores scrophulosos trita & imposita, vel Succus in unguento.

Novi, herbam applicatam fuisse & quotidie per aliquot menses renovatam, ad tumores hujusmodi in cervice discutiendos, felici cum successu in duabus puellis, ubi medicamenti leviter escharotici vel vesicatorii mitis vicem præstabat, cum stillicidio humoris tenuis.

In Italia magni usus sunt in consolidandis vulneribus & mundandis ulceribus.

Valide emetica sunt & cathartica, robustioribus tantum convenientia.

Flores quoque mucilaginosi sunt & amaro-dulces cum adstrictione: mucilage anodynæ, adstrictione abstergentes & consolidantes; & hi quoque, butyro Maiali immixti vel cum adipe porcino mixti, tumoribus scrophulosis curantur.

randis, scil. vel discutiendis vel maturandis & ulceribus detergendis vel explendis inserviunt, præcipue in humidis.

Infusum florum coloris magis fusci fiebat addito Vitriolo Martis, foliorum vero mutatio inde vix notabilis.

C. DRACONTIUM. Dracontium majus *Dioscoridis*. Dracunculus polyphyllus C. B. *Dragons*. Radix.

Acrem & insigniter amaram naturam fortita est, Aro acrior, calidior, amarior.

Ulcera, quæ cacoëthe vocantur atque phagedænica, expurgat, ad cicatricem perducit Bryonia alba & melle trita: & radice lævigatæ pulvis malignis ulceribus medetur, atque in pharmacorum compositione in nervis vulneratis adhibetur, utpote tenuium partium.

Ex ea & melle collyria ad fistulas & ad partus extrahendos componuntur; & herbæ, postquam flaccidi flores emarcuerint, Radicisque odor recens conceptos foetus enecare dicitur: item, si triginta grana ejus in posca bibantur, abortum inferunt, & in pessis exhibet *Hippocrates* radicem derafam.

Ex aceto illita vitilignes emaculat. Naribus ex vellere indita, vel papyrus, succo infecta, & specillo involuta, si naribus inferatur, posteraque die educatur, polypum absumit. Carcinomata illitu sistit. Succus ad nubeculas, albugines, oculorumque caligines convenit.

Fortiter resolvit tumores, sed in hunc finem admisceri debet adipi: nisi enim humectaveris & mollieris induratos tumores, sed fortibus medicamentis resolvere tantum studueris, in primis quidem diebus eos insigniter decrescere facies, sed pariter id quod relinquitur indurabis; hoc vero induratum difficulter resolvetur.

Pro medicina purgante exhibita fuit, & apud *Hippocratem* jungitur Veratro ut purgans.

Pota è vino venerem stimulat & urinam ciet. Omnes crassos glutinososque humores extenuat.

Cruda coctave cum melle, aut per se, delingi potest contra orthopnœas, rupta, convulsâ, tussim & destillationes: & radix, bis terve elixata, quoad omne medicamentosum deposuerit, nonnunquam exhibetur mandenda, quemadmodum & Ari: sed modo quando humores crassi & lenti, qui in thorace & pulmonibus habentur, vi majore indigent.

Balearium insularum incolæ coctam radicem cum melle multo, placentarum loco, in conviviis apponunt.

NOTÆ. Radix gustus est acris, urentis, magis acris & magis amara quam Arum.

Arum, & propius accedens Ranunculo. Acrimonia corrigi dicitur ab aceto.

Illita resolvit scirrhusos tumores & strumas, lienisque duritiem emollit.

Datur & farina quibusdam a ℥j ad 3j, ab aliis ad 3ij, ad purgandos serofos, crassos glutinososque humores.

In initio aphonie lingue admota aliquando vocem statim restituit.

Folia minus acria sunt quam radices, scil. initio dulcia, postea fatis acria. His, authore *Dioscoride*, caseus involutus a putredine præservatur. Sunt quoque deterfiva & vulneraria.

Fructus valentior est, non tantum quam folia, sed & quam radices; proinde cancos & polypos eliquare creditus est.

D. *DULCAMARA*. Solanum scandens, seu Dulcamara C. B. *Woody Nightshade or Bitter sweet*.

Folia odoris sunt Solani, recentia fere ut Stramonii, saporis amaricantis, postea dulcescentis, unde nomen: porro calor & acrimonia sentitur diu masticanti. Herba est quoque mucilaginosæ & subadstringens; infusum ejus aquosum viridescebat addito sale Martis, & in altero experimento decoctum quoque subadstringens erat & atro-viride fiebat ab eodem sale.

Folia vix rubefaciunt chartam cæruleam, & huic experimento convenit alterum, argumentum præbens salis alcalino affinis, nempe Succus cum Acidis grumofus fiebat, contra fluiditatem retinebat cum Alcalinis. Confer *Cynoglossum*, cum quo forte convenit.

Usurpatur in inflammationibus prurientibus manuum & pedum.

Viridis contusa & cataplasmati forma applicata mitigat mammarum dolores, emollit earum tumores & dissolvit in iis grumescens Lac.

Succus ad 3ij vel iij satis violenter purgat.

Stipites odorem habent dum diffinguntur mirum, singularem, saporem primum amarum, dein dulcem cum acrimonia in gutture. Horum Succus non mutabatur ab Acidis ut Succus foliorum supra.

Debent findi & contundi momento quo in usum adhibentur, v. g. in decocto 3ij vel iij ad ℥vj aquæ: decoctionem longam non ferunt.

Operantur sudore & urina sine inflammatione. *Prævotius* decoctum collocat inter bilem benigne evacuantia, & *H. Tragus* Vini decoctum conficere docet ligno minutim inciso, quod ictericos per urinam & per inferiorem ventrem clementer purgare refert; scil. lignum pondere libræ ad mensuram Vini albi super carbones decoquendum lento igne supra tertias, cujus sumatur cyathi vulgaris mensura mane & vesperi in Ictero, præsertim inveterato.

Decoctum vim habet detergendi, omneque iners fundendi, & cum glycyrrhiza

rhiza optimum est depurans sanguinem, vires habens forte meliores quam Sarfaparilla, expectorationem egregie promovens, & phthisin, in qua non aderat humorum colliquatio, curavit. In lue venerea & arthritide vaga laudatur ab *Hallero*.

Radix odoris est instar Cynoglossi, saporis amari, subdulcis, subadstringentis, non sine calore & acrimonia.

Urinam ciet; hydropem sanare dicitur, & radici Sarfæ substituitur in curandis Morbis venereis cum Mercuri sublimato corrosivo.

Baccæ maturæ quasi vinosæ sunt, acidæ, dulces, amaræ cum nausea, mucilaginosæ. Fortiter rubefaciunt chartam cæruleam. Purgant violenter sursum & deorsum.

Canis, cui No. xxx dedit *Floyerus*, intra tres horas periit rabidus.

E.

C. *EBULUS*. Sambucus humilis five Ebulus C. B. Chamæactæ *Dioscoridis* Dwarf Elder. Folia, caulis & radix.

Folia graveolentia sunt: ita ut eorum fumo fugentur Serpentes, & decocto si locus spargatur, muscæ necentur; cauliculi quoque in aqua macerantur, & hac sparfa pulices suffocantur.

Si prætenera & mollia ex polenta illiniantur inflammationem mitigant; ambustis & canum morsibus illitu profunt. Iis, qui podagra tentantur, cum sevo taurino aut hircino profunt illitu folia vel cauliculi. Ulcera sinuosa glutinant.

Olerum modo coquantur & aliquando eorum mollissima, ex oleo & sale eduntur ad pituitam bilemque detrahendam, quod quoque caules teneri, in patinis cocti, præstant. Alias decoctum foliorum, in vino veteri ad cyathos binos potum, alvo detrahit aquam, stomacho inutile.

Tritus cum teneris foliis ex vino potus calculos pellit: impositus testium inflammationes sanat. Folia trita & è vetere vino imposita rubentes papulas sanant. Vires habet similes Sambuco.

Radix recens, excussa tantum, non colluta, quod duo digito comprehendant, ex vini veteris calidi hemina decocta hydropicos sanat, alvo detrahens aquam.

Radicis tritæ Succus, linteo colatus, mox in sole densatus, & cum opus sit, rosaceo dilutus & calefactus parotidas sanat, vim habens modice discutiendi.

Radix vulvas emollit infidentium decocta, patefaciens earum spiracula & vitia corrigens. In vino decocta & pota prodest Viperarum moribus.

NOTÆ. Folia foetent, sed minus quam folia Sambuci vulgaris. Folia & caulis viscosa sunt, saporis valde amari cum nausea, subacris in gutture; decoctum adstringens est, & ab indito Sale Martis coloris fusci fit.

Succus spissior fit tum a liquoribus alcalinis, tum a Spiritu Vitrioli.

Analysi chemica nihil præbet Acidi, sed magnam quantitatem Spiritus urinosi.

Externe folia emolliunt & resolvunt, in fotu & cataplasmate egregie profunt contra dolores podagricos, necnon in sciatica & omni rheumatismo; tumores aquosos, herniam aquosam discutiendo & resolvendo, tollunt.

Infusum, instar Theæ potum per annum, dicitur egregie profuisse arthritico cuidam, & alteri in affectu cutaneo rebeli.

Teneri & recentes turiones, in vere decocti & in cibo sumpti, alvum emolliunt citra periculum: vino decocti, adjecto melle & per aliquot dies poti, frigidae & siccae tussi profunt, vitia pectoris purgant, & quosvis crassos lentosque humores incidunt.

Radix, seu potius ejus Cortex medianus (cui inhæret vis purgans, reliqua enim radix adstringit) odoris est gravis, saporis primo subdulcis, dein subamari cum nausea, aliquantum acris, calidi, & salivam manducanti elicit ex ore, aliquantum adstringens, etsi decoctum vix mutetur a Sale Martis.

Externe, ut folia, discutit, emollit & usus est præcipui in inflammationibus & erysipelate.

Cortex recens coquatur in Oleo veteri vel Lini: addatur Succus expressus ad imprægnationem Olei: ebulliat, dein exprimatur: optimum est ad ambustiones remedium.

Ufu interno datur infusum ad $\mathfrak{z}$ ij, Succus ad $\mathfrak{z}$ j. Cocturâ vis perit. Serositates abunde purgat, sed ob vim drastringicam raro adhibetur.

Ex Seminibus fit Oleum per expressionem, quod valide operatur per vomitum, secessum & urinam, & ad $\mathfrak{z}$ j vel $\mathfrak{z}$ ss ex Cerevisia tepida dicitur esse egregium Vomitorium.

C. EBUR. Ivory.

Siccæ est & exterioriæ facultatis, vim adstringendi obtinet: scobs illitus, vel in cataplasmate impositus, paronychias sanat. Ramentis cum melle Attico nubeculæ in oculis tolluntur.

NOTÆ. Omnia elephantum ossa Ebur dici possunt; ex dentibus autem aut cor-

cornibus pulchrius. *P. Ægineta* etiam ex unguibus fieri monet.

Eadem fere ex eo producta exhibentur ac ex cornu cervi & easdem fere vires habet.

Rasura non secus quam Cornu Cervi ad pituitas utilis est.

Ebur rasum solvebatur integre in Spiritu Vitrioli, Spiritu Nitri, & Spiritu Salis.

Ex rasura fit Gelatina, ut ex cornu Cervi. ℥j Rasuræ exhibuit ℥iij gr. xvj Gelatinæ.

Coquendo rasuræ ℥iv in aqua destillata & inspissando decoctum restabant Gelatinæ ℥vj, sed residui sicci ℥iij ℥j. Hinc manifestum est Gelatinæ ℥vj tantum inesse ℥ij Eboris, reliquam vero Gelatinam esse meram aquam, ex qua proinde Gelatinæ magna ex parte constant.

Hæc Gelatina saporis erat salini, Ebur residuum fragile erat & terrestre.

Plus Salis volatilis destillando præbet quam Ossa vulgaria, & fere æqualem quantitatem ac Cornu Cervi.

Ustum, *Spodium ex ebore* dictum, usurpatur in vulneribus exsiccandis, & commendatur usu interno contra catarrhos tenues & falsos, fluxum Alvi quemcunque, hæmorrhagiam & fluorem album mulierum.

C. ELATERIUM. Vid. *Cucumis agrestis*.

C. ELATINE. Linaria Elatine dicta folio subrotundo *Raii* Synopf. Elatine folio subrotundo C.B. Veronica fœmina *Fuchsii*. Round leaved female *Fluellin*. Linaria segetum *Nummulariæ* folio villosum *Tournef*. Inst.

Hæc genuina est Elatine, omnium nuperorum suffragiis facie & viribus congrua, (c) quanquam aliûs generis a Veronica mari. Rara in Anglia, & forte minus acerba quam Elatine veterum.

Folia gustu adstringentia, & authore *Galeno*, modice tum refrigerant, tum adstringunt. Cum polenta imposita inflammatis fluxioneque infestatis auxiliantur. Cocta herba (addit *Plinius*,) cum semine lini sorbitionis usu dysenteriam sistit.

NOTÆ. Folia odoris sunt aliquantum oleosi, gustus subamari, secundum alios valde amari, subadstringentis, subacris. Chartam cæruleam non rubefaciunt.

Autho-

(c) Vid. *Adversaria Lobelii*.

Authore *Lobelio* Succus herbæ expressus, tum intro assumptus, tum exterius applicatus Ulcera serpentia & cancrofa cohibet & perfecte sanat.

Vino decocta & gargarifatu exulcerationes oris & colli persanat.

De *Veronica Mare* (*Male Speedwell*) Vide sub littera V.

N. *ELETERII*, Eleutherii vel Cascarillæ Cortex.

Hic Cortex, nuperrime detectus, Odoris est aromatici, accensus odoris fragrantissimi instar Moschi aut Ambrae gryseæ, a Judæis in suffumigiis frequenter usurpatur, quo distinguitur ab omnibus Corticibus notis, & additur Nicotianæ odoris gratia.

Decoctum saporis est amari, calidi, subadstringentis, & a colore citrino mutatur ad atro-fuscum, addito Vitriolo viridi.

Oleum essentielle æthereum fere ad 3j ex Corticis lbj elicitur spiritu valde turgidum, fragrantissimum.

Vires hujus Corticis extrahuntur partim aqua, integre Spiritu Vini.

Diaphoreticus est, diureticus, carminativus, cardiacus, uterinus. Commendatur in Paralyfi, asthma, vaporibus.

Inter Germanos maghæ æstimationis est, utpote stomachicus, & roborans in colica statiosa, in diarrhœa febrium acutarum, dysenteria, hæmorrhagiis; & in intermittentibus sæpe adjungitur Cortici Peruviano: quin &, ubi defecit cortex Peruvianus in quartanis curandis quidam confugerunt ad hunc corticem cum successu felici.

In *Historia Acad. regia* dicitur plus præstitisse in curanda Dysenteria, grasse A. D. 1719, quam Ipecacoanha.

C. *ELLEBORUS ALBUS* flore subviridi C. B. Veratrum album. *White Hellebore*.

Non equidem noster in omnibus descriptioni *Dioscoridis* convenit; effectus tamen fere iidem.

Eligendus qui linguam fervido gustu incendit, non valde tamen, neque cumulate salivam attrahens, hujusmodi enim strangulat. Subamarus est, acris, extergentis & excalfacientis facultatis, ex tertio ordine excalfacientium & desiccantium, secundum *Galenum*. Galli sagittas in venatu Elleboro tingunt, circumcisoque vulnere teneriorem fieri carnem affirmant. Muscæ quoque necantur albo trito & cum lacte sparso.

Eodem & phthiriasis emendatur. Mures interficit cum melle & polenta subactus. Eo tamen vescuntur Coturnices.

Sternutamenta excitat. Collyriis admiscetur, quæ caliginem oculorum discutit. Menfes pellit, partusque appositus necat. Attenuans & incidens caliculum

culum frangit. Medetur externis corporis vitiis, seu eruptionibus pituitæ cum axungia falsa illitus, item suppurationi veteri, ad alphos, lichenas, psoras, leprasque accommodus.

Purgat vomitiones, varios extrahens humores, & datur ad revellendum in alvi egestionibus acribus. Omne bilis & pituitæ genus educit, idque non sine convulsionis & nimie purgationis periculo, multiplicem tamen utilitatem affert. Vomitiones quoque concitant subditæ ex eo balani cum aceto.

Medetur morbo comitiali & attonito, vertigini, diutinis capitis doloribus, mentis segnitiei & veterno, melancholicis, infanientibus, tetano, tremulis, spasticis, cynicis, podagricis, ischiadicis doloribus articulorum, vitilagini, lepræ, & si quid aliud in cute excitetur, hydropicis, incipientibusque tympaniticis, stomachicis, quartanis, quæ aliter non desinunt, tussi veteri, inflationibus, torminibus redeuntibus.

Facit etiam ad pilorum barbæ & capitis denudationem: confert itidem iis, qui noctu ab Ephialte suffocantur; & aquam reformidantibus, dum bibunt hanc, ne amplius metuant, efficit. Id autem olim agricolæ quoque cognoverunt, qui, ubi canes morbo corriperebantur, Elleboro purgabant; ac Medici postea homini, qui simili morbo laborabat, Elleborum dare, in animum induxerunt.

Vetant dari senibus & pueris, item mollis ac fœminei corporis animive, exilibus aut teneris, item si exulcerata sint præcordia aut tumida, & sanguinem exscreantibus.

Dant nonnulli in pulvis forbitione aut copioso alicæ cremore, aut, paucum ante cibum dari præcipientes, statim veratrum offerunt, iis præsertim, quibus strangulatio imminet, aut si corporis imbecillitas adsit: hoc enim modo purgatio periculo vacat, quod cibo munitis non intempestive medicamentum corporibus offeratur.

Aliter aqua, in qua ramentorum drachmæ quinque ad aquæ pluvie heminam Atticam triduo maduerunt, tum colo facta traiectione, datur senibus, pueris & iis, qui laxiorem habitum habent.

NOTÆ. Radix inodora est, saporis amaricantis, ingrati & nauseosi, acris, calidi, calore aliquot horas durante, & fere linguam excoriante.

E resinosis æque ac gummosis partibus constat, verum præcipua activitas in substantia resinosa latet.

Pulvis quiescit cum Spiritu Nitri & cum Oleo Vitrioli. Decoctum Heliotropium rubefacit, sed viride fit cum syrupo Violarum. Ejus malignitas corrigitur per Acida.

Succus, copia vel minima sanguini immistus, mortem certo & cito infert, quod

quod fit sagittis illo illitis, ut sæpe expertus est *Matthiolus* in brutis & gallis gallinaceis.

Si sola usurpetur Radix pro errhino nares inflammat, proinde tantum pro stimulo adhibetur pulveribus aliis mitioribus admistus.

In peste pecorum auribus perforatis inditur. Pulvis radice, fontanellæ applicatus, purgationem violentam excitat. Quin & in homine, radice frustulo auriculæ lateris affecti infixio, prolecto inde sero acriori, cephalæa contumacissima curabatur.

Externe in pfora, tineis & fistulis adhibetur, & in Miscellaneis curiosis exemplum prostat Scabiei desperatissimæ, curationem recipientis hujus polline linimentis antipforicis addito.

Profitetur *Brassavolus*, se sæpe sine correctione, more Veterum, insanis dedisse optimo cum successu; & *D. Johannes Riddell* dedit maniacis & melancholicis Radicis ℥ij in Vini albi ℔ij, dosi ℥ij cum felici successu, inde per vomitum rejecta materie nigra.

C. ELLEBORUS NIGER flore roseo. C. B. Veratrum nigrum.
Black Hellebore.

Veratrum nigrum *Theophrasti* & *Dioscoridis* diversa sunt, nec ullum è nostris convenit in omnibus cum Elleboro nigro veterum. *Tournefortius* asserit, se verum nigrum apud Armenos invenisse, sed longe magis vehementis esse operationis, quam nostrum. *Friendius* innuit, hoc evenisse ob majorem dosin, quam veteres, nempe ad ℥ij, solebant exhibere, *Actuarium* vero inter primos fuisse, qui minore dosi, nempe vix ultra drachmam, exhibuerint, idque sine periculo, verum contra laudandum esse ad varios usus, cujus observationis veritatem abunde confirmavit Neotericorum experientia.

Gustû acris fervensque est, & calidior quam albus, extergentis & exsiccantis facultatis ex tertio ordine secundum *Galenum*. Celeriter effodiatur oportet, quoniam halitu caput aggravat, quapropter ad id arcendum fossuri allium præsumere, & vinum bibere consueverunt, nulli ita noxæ opportuni redditî. De albo hæc prodit *Plinius*, & de Elleboro universim *Theophrastus*.

Nigro equi, boves, fues necantur, itaque cavent de eo, dum candido vescuntur. Ita *Theophrastus*, sed idem candido vesci tantum oves dixit.

Si veris constitutio liccior obvenerit, qui in Italiâ nascitur par erit ex cretâ allato.

Erodentibus medicamentis commiscetur. Si in fistulam, callo induratum, immissus fuerit, duobus tribusve diebus callum detrahit. Item, contra gravitatem auditus in aurem demittitur, ibique in alterum aut tertium diem esse finitur. Strumas, suppurata, duritias concoquit & purgat. Verrucas tollit cum
squa-

squamis Æris & sandaracha. Scabiem sanat illitus cum thure aut cera & pice, & cedrino oleo perunctus. Vitiliginibus, lepris, impetiginibus ex aceto medetur. Dentium dolorem coctus cum aceto collutione mitigat. Hydropticorum ventri utiliter imponitur factum ex eo, farina hordeacea & vino cataplasma.

Menses inditum exinde pessarium trahit, partus necat. Attenuans & incidens lapidem frangit.

Purgat ventrem, detrahit bilem pituitamque, ad quem scopum decoquitur cum lacte & jusculis, quæ purgationis gratia sumptantur.

Prodest morbis comitialibus, melancholicis, insanientibus, articulariis doloribus inveteratis, hydropicis, dum citra febrim, & paralyticis.

Datur ex aqua ad leniter molliendam alvum. Confer supra dicta de *Elleboræ albo*.

NOTÆ. Radicis recentis odor acris est, sed nobiscum lenis, subaromaticus, gravis: sapor amarus cum nausea, acris, calidus, calore in ore diu durante, & linguam afficit quasi stupore.

Notas prædominantis salis alcalini vel acidi non possidet; nam Heliotropium rubefacit, sed Syrupum Violarum viridem reddit, & pulvis quiescit cum Spiritu Nitri & cum Oleo Vitrioli. Corrigi dicitur per Acida, sed & corrigitur per salem Tartari.

Vires ejus extrahuntur Aqua per coctionem & Spiritu Vini per digestionem, sed maxima virtus cathartica in parte resinosa hæret: gummosa ab hac separata nullam catharsin, sed magis diuresin promovet, ast resinosa alvum valde movet, & cum torminibus; hinc operatio optima obtinebitur, partes has diversas conjunctim exhibendo, authore *Cartheusero*.

Externe convenit in usu sternutatorio, & longe tutius usurpatur quam albus. *Helmontius* in hunc finem admiscet partes æquales hujus & Sacchari, addito tantillo Olei Caryophyllorum.

A fabris usurpatur ad curanda Ulcera maligna equorum, & fibra radice, auris lobulo immissa, instar Vesicatorii serum acre prolicit, sicque in cephalæa, ophthalmia & suffusione utilis est.

Fonticulo imposita ejus excretionem promovet. Ventrem turbat.

Radix, quæ huc adfertur, parum purgat, sed tenuiores secretiones, urinam & sudorem movet; & profitetur *Freindius*, se majores effectus ejus observasse in cienda urina in Hydrope quam ab aliis Diureticis; & *D. Mead* affirmat, hanc Radicem singularem habere virtutem menses movendi, adeo ut vix unquam spem sefellerit; quem in finem, in mensium suppressione, Tincturæ Cochleare mi-

nimum ex aquæ tepesactæ haustulo, bis in die, exhibet, præsertim in plethoricis ubi Chalybeata nocerent. Hæmorrhoidas quoque referat hæc radix.

Dosis in substantia dicitur esse a gr. xv ad ʒss vel ʒij & robustissimis ad ʒj: in infuso vel decocto a ʒj ad ʒij.

Ab *Heurnio* in *Miscellaneis* curiosis prædicatur *Pomum helleboratum*, tanquam certum remedium adversus Quartanam pertinacissimam: Pomum nempe radicibus Hellebori nigri ad ʒss & aliquot Caryophyllis transfigitur, foculo sub cineribus coquitur, Helleboroque dein abjecto, pomum esitandum offertur.

D. ENDIVIA. Intybus sativa latifolia C. B. *Endive.* Confer *Cichoreus* & *Dens leonis*.

Folia subamara sunt, succo lacteo saponaceo amarescente repleta, subacria, subadstringentia.

In Acetariis præstantior est Lactucâ, utpote amarulentior & stomacho hepaticæ utilior.

Quidam humant & tumulatam in arena sicca per integram hyemem usque in ver servant, unde friabilis & ori grata redditur.

Externe virentis folia in inflammationibus & tumoribus erysipelaceis admoventur.

Ufu interno diuretica, refrigerans, ususque in febribus biliosis, & prædicatur ut Hepaticum nobilissimum, cum fero lactis cocta, in intemperie calida Hepatis cum obstructione vasorum mesenterii.

Radix magis amara est quam folium.

Semina saporis sunt quoque subamaricantis vel fere fatui; annumerantur feminibus quatuor frigidis minoribus, & usurpantur in emulsionibus in febribus ardentibus.

C. ENULA CAMPANA. *Elecampane.* Helenium vulgare C. B. Helenium primum *Dioscoridis* C. B. *Inula Plinii.*

Helenium *Theophrasti* prorsus diversum est ab Helenio *Dioscoridis*.

Odorata est, subamara, ad caliditatem vergens, febricitantes lædens. Ruborem excitat & calefacit, æque ac fimus columbarum sylvestrium, quo admodum frequenter utimur: non tamen primo appulsu statim calefacit, quamobrem non est dicenda calida & sicca, ut piper, sed cum excrementitio humore.

Contusa, & ex vino austero postea cocta, ac late super coxam imposita, inter valentissima auxilia est ad coxarum dolores; & in exiguis assiduisque articulorum quorundam præ humiditate procidentibus ac luxationibus prodest.

A je-

A jejunis commanducata dentes confirmat. Potum decoctum menses & urinas ciet.

Eclegmatis, quæ faciunt ad educendos ex pectore pulmoneque crassos lentosque humores, apte commiscetur, & tussi, orthopnœæ, ruptis, convulsis, inflationibus & serpentium morfibz medetur.

Trita potaque ad cruentas exscreationes efficax est.

Radiceis, in vino decoctæ, succus lumbricos pellit. Stomacho utilis in passo.

NOTÆ. Radix sicca suavis est odoris, fere instar Angelicæ, vel, secundum alios, instar Iridis Florentinæ, aut, juxta quosdam, partim aromatici, partim fœtidi: tactu viscosa, saporis ex dulci amari, tandem calidi & acris, fere ut piperis, acrimonia vero non se prodente primo occurso ob humiditatem quandam oleosam, particulas acres inviscentem; tandem vero diu masticanti calor & acrimonia quatuor horas duravit.

Grew notavit in ea Balsamum citrinum, quod & ipse vidi in cryptulis, quasi balsamo indurato plenis, transversim sectâ radice.

Cum Aqua destillata Oleum essentiale adscendit in flosculos concresecens.

Vires extrahuntur partim aquâ, integre Spiritu Vini, & activitas ejus substantiæ resinosa magis quam gummosa adscribenda est.

Pulvis ebulliebat & spumescebat cum Spiritu Nitri & cum Oleo Vitrioli.

Chartam cæruleam vix rubefacit.

Infusionem, non vero decoctionem fert ob volatile aroma.

Chirurgi utuntur cum vino & sale contusa in tumoribus lentis & pituitosis, sed, si nimis diu relinquatur, partem exulcerat.

Recens Ulcera & Scabiem mundat, unde *Scab wort* dicitur.

Contra Scabiem admiscetur axungia porcina in mortario plumbeo; vel in taleolas dissecta tam diu in aqua coquitur, ut digitis conteri queat: si tunc in ejus brodio laventur manus pedesque scabioforum, eademque linimentis admisceatur, scabiem curabit; illud certum est, radices tam siccas quam conditas ventriculi ægritudinibus frigidis oppido conferre, unde *Hoffmannus* eam *Aroma Germanicum* appellavit & præ Zinzibere laudavit. Sudorifera est.

In affectibus Colicis è vitio acidi ortis, speciatim Colica flatuosa & scorbutica egregia est; quin & glandularum obstructions referandi habet facultatem, unde in atrophia adhibita aliquando fructuosa fuit, & in affectibus catarrhosis.

In Chlorosi specificum medicamentum audit condita radix vel Vinum Gallicum, in quo radices concisæ per triduum maceratæ fuerint, mane jejuno ventriculo sumptum ad dimidii sextarii mensuram. Pestis tempore vulgus Vinum enulatum bibit, ut ab ea sese præservet.

1. *C. EPITHYMUM*, seu *Cuscuta minor* C. B. *Dodder of Thyme*.

2. *CUSCUTA* major C. B. *Dodder*. Hæc passim herbis & fruticibus adnascitur, v. g. *Urticæ*, *Lino*, *Lupulo*, *Rubo*, &c. *Cuscuta* recentioribus Græcis *Κακύντη*, hinc *Avicenna* *Kesuth*, *Plinio* *Kadytas*.

Dioscoridis *Epithymum*, quod pro flore alterius thymi spicati posuit, confundit cum *Epithymo* *Casyta*; facultates enim apud eum sunt *Epithymi* *Casytæ*, sed formæ descriptio respicit thymum alterum.

Nauseosum est, calida & tenui natura consistens, exsiccans & excalfaciens tertio gradu secundum *Galenum*, extenuatoria.

Eo spasticos & opisthotonicos perungi author est *Plinius*, & succo *Periunculos* curari.

Alvum leviter dejicit, & ut quotidie semel venter recte secedat, a cœna commode in vino datur, quemadmodum *Aloë*, sed ad valentius purgandum ad drachmas quatuor vel quinque acetabuli mensura cum melle, sale & aceti exiguo, vel ex feri lactis exiguo. Sic detrahit pituitam bilemque atram per inferna, conveniens passionibus flatuosis, inflammationibus & interaneis morbis, cruditatibus, hypochondriacis præcordiorum affectionibus, melancholicis & iis, quibus hepar aut lien prægravatur, atque etiam difficulter spirantibus.

Addit *Avicenna*, *Cassutham* provocare urinam, menstrua, & succum ejus projectum super vinum utilem esse in *Ictero*: porro & ei tribuit stypticitatem aliquam cum vincente amaritudine, & quod ex eo frixum est confortare stomachum, constringere & mundificare fluxum matricis.

NOTÆ. *Cuscuta minor* odoris est aromatici, resinosi, præsertim ex *Candia* apportata, saporis subamari, subadstringentis, & in gutture acris per semihoram.

Infusum tantummodo diluebat *Syrupum Violarum*, sed vix rubefecit *Charitam cæruleam*. Multa coctione vis avolat.

Solet primum haberi in malo hypochondriaco & ictérico.

In occidentalibus Angliæ, quæ in urticis nata est, *Urinis* potenter propellendis efficacem esse experimento suo confirmat *Lobelius*.

Cuscuta major easdem fere qualitates sensibiles possidet, nisi quod minus odorata sit, acris quoque in gutture per semihoram & similes vires huic ac priori haud immerito tribuuntur.

C. *EQUISETUM* palustre longioribus fetis C. B. *Great Marsh or Water Horse tail.*

Genera duo *Dioscoridi*, quorum utrique vires easdem tribuit: primum plerisque notis huic nostro convenit.

Herbæ vis adstringentia est cum amaritudine secundum *Galenum*, & citra morsum exsiccans.

Succus sanguinem è naribus erumpentem sistit, item sanguinis sputum, prodestque dysentericis in vino potus, & herba ipsa, ex vino austero epota, aut ex aqua, si febris adsit, ad profluvium rubrum mulierum, ad dysenteriam & reliquas ventris fluxiones strenuum ac generosum est remedium. Sanguinolenta vulnera, vel maxima, etiamsi præfectos esse nervos contigerit, glutinantur tritis foliis & illitis. Foliis, in aqua potis, dissectiones vesicæ & intestinorum tenuium in unum coalescere cogique feruntur. Succus, in vino potus, urinam ciet.

NOTÆ. Quod in sylvis, arvis aut pratis crescit præferendum est, authore *Simone Pauli*, utpote adstringendi facultatem cum amaritudine possidens, contra in riguis locis & vento carentibus degenerat.

Folia gustu tantum mediocriter adstringentia sunt, adstrictio vero clarius patet si succo vel infuso, colorem nigrum, fuscum vel viridescentem acquirente ab admixta solutione Vitrioli Martis: adest & aliquid salini, & subdulcis, saltem in caule, fere instar Phyllitidis: adstrictio etiam dicitur evidentior esse in radice quam in foliis. Porro Succus coagulabatur & ab Acidis & ab Alcalinis, fecus quam fit in plerisque plantis adstringentibus. Chartam cæruleam vix mutat.

Vis adstringens extrahitur tum Aquâ, tum Spiritu Vini.

Uso externo in Herniis felici cum successu applicata fuit herba, & interne in mictu cruento. Ulceribus pulmonum, renum, vesicæ, urethræ admodum proficua fuisse dicitur multiplici experientia. *Ammonius* in Medicina Herbaria ait, sibi diutina experientia compertum esse, decoctionibus hujus herbæ propinatis Scabiem Vesicæ profligari.

Equisetum, inquit *Linnaeus*, rustici nostrates in cibum assumunt, jejunii quadragesimalis tempore, quando illud prius elixant, mox farinâ superaspargunt, & oleo in sartagine frigunt manduntque piscium vice, ex quo cibo alvus eorum quandoque ita constipatur, ut in Coli cruciatum facile incurrant.

C. *ERIGERON*. Senecio minor vulgaris C. B. *Groundsel.*

Mixtam habet vim, refrigerantiam & modice discutientiam. Folia cum floribus refrigerant, quare illita cum vini modico, vel per sese testium & se-

dis inflammationibus medentur. Podagræ five calidæ five frigidæ cum axungia convenit. Nervorum doloribus ex aceto illinitur. Ex passo mammas uberiores facit.

Torminibus in passo utilissimum & totus caulis, si in passo potui detur, stomachi dolores a bile contractos per sanat.

Cohibet sanguinis sputum succus potus & lumbricos occidit.

Succus quoque hepaticis prodest, & decoctum bibitur ad obstructionem hepatis: sunt qui in regio morbo & contra omnia cordis vesicæque vitia cum vino dedere ac renibus extrahere urinam dixerunt.

Ischiadicis drachmam cum oxymelite ab ambulatione propinavere; &, in notis *Harduini ad Plinium, Apuleius, cap. 75. tit. 5*, ad lumborum & coxarum dolorem herbam Senecionem, per se tritam & jejuno in potu datam, validissime prodesse dicit.

NOTÆ. Odoris dulcis est ut *Pastinacæ*, saporis subamari (subdulcis, præsertim caulis) salini in succo, subacris in gutture, estque mucilaginosum.

Conspicue rubefacit Chartam cæruleam, ac Succus spissescit cum Spiritu Cornu Cervi & Oleo Tartari, sed non cum Aceto destillato.

Externe discutit & emollit in inflammationibus, suppurationem adjuvat, & in lacte coctum applicatur hæmorrhoidibus dolentibus, mammis, in quibus lac grumosum, & partibus podagricis.

In Vulneribus adhibetur, præcipue nervosarum partium, ad prohibendam inflammationem; quin & bene facit pro gargarismo in tumoribus faucium & gulæ, decoctumque dicitur utile in tinea.

Datur Linariis aliisque aviculis, necnon Equis ad purgandum, & succus expressus contra eorum lumbricos, *Botts* dictos, quorum præsentissima pestis est: ʒij ejusdem Succus contra Vermes in homine, ut apud Veteres, exhibentur.

Succus quoque, ad Cochl. j in cerevisia sumptus, vel infusum aut decoctum in fero lactis Emeticum est satis tutum & efficax infantibus tenellis propinatum, Syrupusque è Succo infantes purgat: quin & Cataplasma, ex eo confectum, regioni ventriculi applicatum vomitum validum excitare dicitur aliquot horis postea. Vide *Edinb. Medical Essays*.

1. C. *ERUCA latifolia* alba, sativa *Dioscoridis* C. B. *Garden Rocket*.
2. *ERUCA sylvestris* major lutea caule aspero C. B. *Wild Rocket*.
3. *ERUCA maritima* Italica filiqua hastæ cuspidis simili C. B. *Eruca marina* Ger. *Sea Rocket*.

Dioscorides meminit tum sativæ tum sylvestris, sed nulla additâ descriptione: Verum

Verum, quum sylvestris semen pro sinapi usurpari tradat, haud dubium quin eandem sit virium ac nostras.

Veteres non tantum semen, folia vero & caulem, antequam in semen fa-
cesseret, accipiebant, caule scil. inutiles post semen effusum; & hoc olus ma-
nifestissime calefacere usque adeo, ut solum ipsum mandere, nisi lactucae fo-
liis misceatur, non sit facile.

Semine ad condimenta utuntur, quod, ut in longum tempus asservetur, ad-
jecto lacte aut aceto, in pastillos digerunt: & in condiendis obsoniis tanta ei
suavitas, ut Græci Euzomon appellaverint, quasi juribus grata.

In victu attenuat. Concoctioni prodest, Alvo perquam accommodata.

Inter ea, quæ ad ciendum vomitum adhibentur, quibus, scil. quis facile vo-
mat, ut Raphanus, &c. locatur.

Capiti dolorem infert Eruca, si quis sola vescatur.

Cruda venerem largiore cibo concitat, & semen idem præstat, urinam ciet,
præcipue sylvestris semen multo acrius: & menstrua ducit prout alia diuretica.

Semen detergit, concoquit, & reponitur inter ea, quæ valent ad alopecias,
sed longe infra calidissimum Euphorbium.

Vitia cutis in facie cum melle illitum emendat & lentigines ex aceto: ci-
catrices nigras reducit ad candorem cum felle bubulo.

NOTÆ. Folia Odoris sunt pungentis, ingrati, fere ut Sinapios, saporis sub-
dulcis initio, dein acris, urentis, & ad finem amari. Chartam cæruleam satis
rubefaciunt.

Itali nunc dierum Erucae tantillum Acetariis admiscunt, & ejus gustu miri-
fice delectantur.

In sicca acrimonia fere perit: Marinæ quoque acrimonia perit inter de-
stillandum.

Extrahitur acrimonia infundendo in Aqua vel digerendo in Spiritu Vini.

Errhina sunt. Ab amarore absterunt. Biliosis non commoda, sed pi-
tuitosis. In scorbuto, Chlorosi & Hydrope commendantur.

Seminum recentium cum siliquis odor foetidus est, sapor acris & calidior
quam herbæ, fervidus instar Sinapios, & subamarus, acrimonia minus vola-
tili quam Foliorum prædita.

Vesicatoria sunt cum fermento mixta: masticata copiosum phlegma salivale
ex ore eliciunt, & in apophlegmatismis pituitam e cerebro eliciunt,

Usus eorum non vanus in cruditate primarum viarum, corruptelis feri &
lymphæ mucidis, cachecticis, hydropicis, catarrhis frigidis, & glandularum
meseraicarum obstructione.

C. ERTM.

C. *ERTINGIUM* maritimum C. B. *Sea Holly* or *Eryngo*.

Dioscorides unam tantum speciem novisse videtur, scil. campestre; nostrum vero maritimum est, at utrumque ejusdem Classis est, & tum qualitates sensibiles, tum vires convenire videntur.

Radix odorata est & aromaticum quiddam respicit: vim habet calfactoriam: caulis tamen & radix in cibos Græcorum recipiebantur, sive coquere liberet, sive crudis vesci; proinde, caliditate parum a temperatis abscedere dicitur, siccitatis autem, & tenuium partium, non modice particeps esse.

Stomachicis convenit cruda. Crapulam præsumpta arcet. Alvum sistit.

Appensa illitave panos discutere proditur.

Extrahit infixæ corpori cum melle. Strumas, parotidas, panos, recedentes ab ossibus carnes sanat cum axungia falsa & cerato, item fracturas.

Pota menses & urinas pellit. Mensibus, sive subsideant, sive abundant, auctore *Plinio*, vulvarumque omnibus vitiis auxiliatur.

Tormina inflationesque discutit, & fervefacta, vel ipsa aqua, in potu sumpta, colicos sanat.

Contra jecinorum vitia, serpentium morsus & hausta venena cum vino prodest.

Bibitur ut plurimum drachmæ pondere cum pastinacæ semine. Pota cum hydromelite opisthotonicis & comitialibus medetur.

Cum aqua mulsa fervefacta calculosos, urinæ stillicidium, ejusque emittendæ difficultates, & nephriticos curat. Bibendum autem est hoc ejus decoctum per dies xvi jejunis, itemque ad noctem dormituris: si vero Laver simul cum ipsa incoxeris, & potandum dederis, melius res procedet. „ Affirmavit mihi „ (*Ætio*) quispiam, se assiduo ejus usu calculos per lotium ejicere desiisse, „ quum antea eo vitio frequentissime divexaretur. ”

NOTÆ. Saporis *Radix* est dulcis, grati, fere instar Pastinacæ vel Sisari, & rustici ea vescuntur ad satietatem: notandum vero adesse quoque aliquid subacris & amaricantis in gutture & tales plantæ æstimantur plerumque vim insignem deobstruentem habere.

Folia aliquantum rubefaciunt Chartam cæruleam, Radices vero magis, earumque infusum solutionem Heliotropii ad colorem Claretinum mutavit, & annumerantur radicibus quinque minoribus aperientibus.

Sicca radix longe minorum virium est quam recens.

Succus ex radice saponaceus est, & summopere diureticus, urinam optime movet ubi subsistit à torpore naturæ; & datur decoctum in colica nephritica, calculum, arenulas & mucum viarum urinarum educens.

Tabi-

Tabidis & macilentis optime conducit. Expectorationi convenit. Venerem stimulat. Saccharo aut melle condita maxime confert gonorrhœæ.

C. ERYSIMUM. Irio. Erysimum vulgare C. B. *Hedge Mustard*.

Theophrastus, & antiquorum alii, Erysimon inter Cerealìa commemorant, & sesamo simile faciunt; proinde Erysimon aliud designat *Theophrasto*, aliud *Dioscoridi*, *Pliniusque* confundit utrumque.

Porro, nec Erysimum nostrum officinale notis Erysimi *Dioscoridis* convenit, hujus enim siliquæ in cacumine corniculatæ sunt, secus quam in nostro. Prostat equidem quoque apud *C. Bauhinum* Erysimum corniculatum, & apud *Raium*, in *Historia plantarum*, p. 813, scil. *Erysimum Dioscoridis*, *Zanoni* Erysimi Cretici annui nomine missum. Quum tamen Erysimum nostrum & *Dioscoridis* congenera sint, gustuque operatione, & viribus, si *Lobelio* fides, conveniant, spero haud fore, ut vitio mihi vertat Lector, me vires, a veteribus Erysimi suo tributas, huc transtulisse.

Semen fervidi est gustus, & secundum quosdam, urentis, sed mitius multo & accommodatius ad eclegmata redditur, si aqua madescat atque torreatur, vel, linteo illigatum, subacta farina oblitum, inassetur. In summa, excalfacit & extenuat.

Illinitur ex aqua aut melle utiliter cœcis carcinomatibus, parotidibus induratis, & duritiis antiquis ulcerum & testiculorum.

Articulariis morbis utile cum melle & fico.

Valet quoque in eligmatis ad promovendas crassorum lentorumque pectoris pulmonisque humorum expuitiones, contra thoracis fluxiones, purulentas excreationes & tusses.

Datur & pleuriticis, torminibus, cœliacis, & in regio morbo, coxendicis doloribus, & contra venena cum melle linctum.

Venerem excitat. *Hippocrates* præcipit, Erysimum in aqua ebulliendum, & oleo affuso, bibendum pro puerperii purgamento, & in vino albo in uteri strangulatione.

NOTÆ. Folia, Summitates & Semina Sinapi resipiunt, & acrimoniâ paulo tantum inferiora, quæ tamen per exsiccationem cito avolat, restante amarore; non vero adscendit acrimonia inter destillandum, nec restat in residuo, sed amaror.

Herba est Antiscorbutica egregia, ut Sinapi, Eruca, &c.

Seminum acrimonia extrahitur Aquâ, minus perfecte a Spiritu Vini rectificato.

Herba satis rubefacit Chartam cæruleam; veruntamen hoc singulare notatu dignum, quod herba recens destillata per retortam, secus quam pleræque herbae recentes, nihil Acidi præbeat, notante *D. Hill*, quod & Experimento frequenti convenit: Succus aliquantum viscosus, addito spiritu Vitrioli, Oleo Sulphuris vel Aceto destillato, statim coagulatur & sedimentum subfuscum exhibet; contra rubescebat & clarior fiebat, addito Sp. Cornu Cervi, Sp. Salis Ammoniaci, vel Sale Tartari, argumento prædominii Salis, Alcalini affinis.

Assumptum Lac inficit odore alliaceo.

Semen cum melle tumores frigidos dissipat. Diureticum est.

Ufus præcipuus in mucilagine contumaci pulmonum, tussi chronica, & speciatim rauedine a crasso pituitoso humore, non ab inflammatione orta, instar Theæ cum melle usurpari potest; & laudatur in scirrhuso-cancerosis tumoribus usu externo & interno.

Riverius decocto multos, colico dolore laborantes, curavit, quod etiam ex vino efficacissimum est remedium.

C. *ESULA*. Vid. *Tithymalus*.

N. *EUPATORIUM* Cannabinum C. B. *Hemp Agrimony*.

Non est Eupatorium Veterum (Vid. *Agrimonia*) cujus decoctum vim adstringentiam prodit, colorem nigrum vel viridem acquirendo ab addito Vitriolo viridi, unde Eupatorii Cannabini decoctum vix mutabatur in meo experimento, etsi apud *Alstonum* atro-virescens fiebat.

Folia odoris sunt grati, fragrantis, saporis amari, subacris, & ejus suffitu animalia venenata fugantur.

Non, vel admodum obscure rubefaciunt Chartam cæruleam: Succus vero coagulabatur a Spiritu Cornu Cervi, & ab Oleo Tartari, sed non mutabatur ab Aceto destillato, nec a Spiritu Vitrioli.

Externe resolvit & Floribus inest vis Vulneraria, detergens vulnera, & ulcera pecorum sanans.

Tumores hydropicorum dissipantur balneo & cataplasmate exinde parato: & testatur *Chomel*, se vidisse Hydrocelen curatam sola applicatione hujus herbae sine punctione

Urinam & Menses promovet.

Infusum instar Theæ debilitati, Morbis chronicis supervenienti, privatim febribus intermittentibus, succurrit. Dicitur quoque febrem Quartanam curare, & feliciter usurpari in ictero & obstructionibus viscerum.

C. *EU*.

C. EUPHORBIIUM.

Est succus inspissatus Tithymali cujusdam, secundum recentes: proinde conferantur vires *Tithymali*.

Græci recentiores & Arabes vim dejectoriam ei attribuerunt, in quem usum hodie aliquando datur: hujus tamen facultatis nulla fit mentio apud *Dioscoridem* nec *Galenum*, nisi quod in libris spuris, *Galeno* adscriptis, hydropicis dari dicatur, & colicis omnibus, qui frigidi sunt ventris, cholericos autem ventres turbare, & sitim gravem facere; sed apud *Ruffum Ephesium* & *Ætium* aquosa & biliosa copiose educere dicitur, & odoratum aliquod semen ei admiscendum esse, bibendumque ex melicrato ad obolos tres, sed præstare ut ex melle cocto in catapotia efformetur.

Succus est ex quarto ordine calfacientium, acerrimus, levi gustu os accensum diu detinens, & magis ex intervallo, donec fauces siccet. Potus tota die exurit, quare melli collyriisque pro acrimoniæ ratione admisceri debet: est & tenuium partium.

Inter ea, quæ alopeciis conferunt, calidissimum est Euphorbium.

Recens ferventissimum est, &, authore *Galeno*, anno tertio & quarto vim aliquam retinet, quinto vero & sexto exsolvitur. Hinc recenti admisceri debet major quantitas ceræ & olei, minor veteri: quantitas enim Euphorbii augenda vel minuenda est, pro ratione ætatis & imbecillitatis.

In Nervi punctura pharmacorum facultas debet esse tum tenuis, tum exalfaciens, & quæ siccare (non humectare, nam ab humectatione fieret putredo) citra dolorem potest, cum sola hæc trahere ex profundo saniem, neque contracta neque demorsa particula possint, v. g. Terebinthina resina, tum per se, tum admiscendo paulum Euphorbii, & per se quidem in pueris, mulieribus, iisque qui molli sunt carne, cum Euphorbio vero iis, qui durâ. Plurimi in Nervis vulneratis unico illo Emplastro utuntur, quod ex Euphorbio, cera & resina fricta componitur; sed in hoc casu notanda ætas Euphorbii; vetus enim utpote mitius, præferendum in nervo aut tendine puncto detecto. Expertus est *Galenus*, Euphorbium vetus læve factum, ex oleo veteri, donec humidi cerati spissitudinem haberet, tendinis puncturæ in manu admotum fuisse optato effectui, & sine calore immodico vel morfu; sed, experimento facto cum Euphorbio recenti, succedebat calor & dolor, proinde medicamentum rejiciebatur.

Illitu oculorum suffusiones discutit, celebratur ad claritatem visus, diciturque, eos qui colligunt, clarius videre.

Squamas ossium eadem die removet, authore *Dioscoride* (d).

Coxarum doloribus prodest in aromatica potione haustum, juxta *Dioscoridem*. *Galenus* ulterius ejus vires prædicat usu externo in tollendis sedandisque doloribus: frequentissimus (inquit) & plurimus in dolentibus particulis calefactionis usus apud Medicos est, nam & contenta relaxat, completa evacuat, refrigerata calefacit Euphorbium. Sic in dolore capitis à frigida causa *Galenus* sæpe simpliciter Euphorbii illitione usus est, exigua cera, compagis acquirendæ gratiâ, adjectâ.

NOTÆ. Planta lac acre vesicans stillat, quod inspissatum fit Euphorbium.

Oder ejus gravis, penetrans, unde, inter contundendum, muniendæ sunt nares, & in Errhinis non usurpandum, nisi ʒj ad ʒss vel ʒj pulveris Radicis Iridis Florentinæ.

Fere e partibus æqualibus Resinæ & Gummi constat, sed acrimonia in resina præcipue residet; tinctura enim spirituosa ignea est, aquea vero debilis: in igne liquefit & inflammabile est.

Corrigitur Succo Citri, vel Limonum & Spiritu Vitrioli.

Cum milio, fabis aut lentibus servari potest per duos, tres quatuorve annos, deinde, procedente tempore, in totum elanguescit.

In casibus, ubi remedia vulgaria non sufficiunt, v. g. in Apoplexia, dari potest ut Catharticum à gr. ij ad viij, & in eodem casu in Clysmatibus a ʒj ad ʒss. Sed prælarga dosi exulcerat intestina & mortem affert.

Cathæreticum est tam eximium in carie ossium & læsionibus nervorum, ut in priore casu ulceribusque cariosis nil melius, quam Euphorbium pulverisatum & aspersum, vel solum, vel permixtum partibus æqualibus Radicis Iridis Florentinæ vel Aristolochiæ rotundæ, Spiritu Vini irroratæ.

Quippe cariem ossium tollit, quando acres & corrosivæ humiditates in ulceribus antiquis ossa erodunt, quæ Caries ossium, nisi vel subtilibus instrumentis vel ejusmodi acribus exsiccantibusque pulveribus remota fuerit, perfecte curari nequeunt: & in punctura nervi, quæ subinde fit ab inepta Venæ sectione, remedium sequens est egregium *Sculteti*: R Euphorbii ʒj, Terebinthinæ ʒss, Cerae parum; extende super autam & applica loco calide.

Additur Cautela, ne inspergatur ulceribus faucium, narium, palati, linguæ aut locis, ubi tendines aut nervi patent vel denudantur, ne mordicando symptomata periculosa excitet.

Exter-

(d) Hic effectus non respondet nostro, notante *Junkere*.

Externe, inquit *Valentini* in *Historia simplicium*, in atrophía sive tabe Membrorum multum opis præstat, quando, præter crebriorem motum, ista vel ipso Euphorbio aut ejus oleo, (apud *Schroderum* descripto) diligenter fricentur, qua ratione amicum quendam, cui brachium aridum prorsus consumptum erat, curavi.

N. *EUPHRASIA* Offic. C. B. *Eyebright*.

Celebravit eam *Matthæus Sylvaticus*, qui vixit circa annum 1320.

Folia cum floribus subamara sunt, & subadstringentia. Succus subsalsus, amarus, non mutabatur a Vitriolo viridi, sed decoctum inde mutabatur, ut infra.

Rubefacit aliquantulum Chartam cæruleam, ac infusum mutat solutionem Heliotropii ad flavescensem rubrum colorem, & succus plus tendit ad acidum, quam Centaurium minus, & minus spissus fit cum Spiritu Vitrioli atque Aceto destillato, quam cum Spiritu Cornu Cervi Oleoque Tartari.

Decoctum subadstringens erat, & mecum viridescebat cum Vitriolo viridi, cum *Lewisio* vero nigrescebat.

Vis adstringens extrahitur partim Aqua, partim Spiritu Vini.

Succus dicitur tollere nubeculas & albugines Oculi. Inflammationibus & caligini oculorum tusa imponitur: notat tamen *Hoffmannus*, non quamvis, sed eam tantum, caliginem curare, quæ a pituita frigida: quippe operari videtur leniter detergendo & roborando; leniter, inquam, pro ratione teneritudinis organi: quinimo quocunque modo sumatur, in cibis, potibus vel medicamentis, præstare dicitur ad omnia impedimenta, quæ claritati oculorum officiant, præsertim ubi pituita aut pinguedo redundat; testaturque *Hieronymus Tragus*, se Euphrasiam in morbo arquato utilissimam comperisse vino decoctam & calidam ægro propinatam.

F.

1. C. *FABA MAJOR*. C. B. *Garden Bean*.

2. *FABA MINOR*, seu equina C. B. *Horse Bean*.

Farina fabarum offic. Veteribus dicebatur *Faba fresca*, vel *fressa*, quod idem est cum fracta, item *Lomentum*, vel *Lomentum fabæ*.

An *Boona*, sive *Bean* sit Veterum Faba non levis est inter botanicos controversia. Certe, Veterum faba fuit parva & rotunda. E contra, impossibile fere est, quod legumen adeo vulgare, & quotidiani usus, in defuetudinem abierit, inque ejus locum & nomen *Boona* successerit, nemine conscio. Totâ

Infubriâ & Liguriâ, recentes Fabæ, vendentium voce, appellantur Baianæ, unde, ut verisimile est, & nostrum & Germanicum *Bean* vel *Boon*.

„ Perperam, (notante *Hoffmanno*) instituitur comparatio cum nostra faba „ majore, quum deberet cum minore. Fortassis ea non tum fuit perducta „ ad id magnitudinis mangonio ”.

Consentio *Schrodero*, dicenti; „ Sunt, qui inter Fabas & Boonas distin- „ guunt, fabisque nos carere volunt, Boonis contra frui. Sufficit nobis, quod „ viribus conveniant ” & *Bodæo a Stapel* in *Notis* ad *Theophrastum*, scil. „ Fabam vulgarem dicunt botanici expertissimi easdem vires habere, quas „ Græci antiquissimi Fabæ tribuunt. Faba minor, seu equina, plurimas no- „ tas habet, a veteribus fabæ datas, imo fortassis omnes. ”

Fabæ recentes, propter humiditatem, qualitatum fere expertes sunt, temporis processu maturatæ ac siccatae dulciores evadunt.

Hordeacea fabarumque farina nullum calorem obtinent. Faba inflationem excitat, ægre concoquitur, tumultuosa somnia facit: flatulentus est cibus, etiam si elixatus diutissime fuerit, aut quovis modo paratus: qui autem animum intendunt, eosque effectus, qui post singulos cibos manent, animo adsequuntur, sentiunt in toto corpore, tanquam a spiritu flatulento, tensionem quandam, præcipue si quis, huic cibo non assuetus, aut ipsum non belle percoctum sumpserit. Flatulentia corrigitur cæpis admistis: & frixæ flatum deponunt, sed concoctu sunt difficillimæ, tarde prætereuntes, & crassi succi alimentum corpori præbentes.

Virides, si ante maturitatem edantur, humidius alimentum corpori præbent, minus nutriunt, promptius dejiciuntur.

E faba tentatus fuit panis, & pabulo omnium quadrupedum generi præcipue homini venalis est: frumento etiam misceatur apud plerasque gentes, quem morem (notante *Harduino*) hodie Allobroges tenent, ut fiat solidior panis.

Non succum malum procreat faba, nec meatus eos infarcit, in quibus salubrium ciborum summa versatur: facultate prædita est abstersoria ut hordeum, minus abstersoria quidem quam hordeum, sed magis quam pisum. Hoc edulio quotidie utuntur gladiatores, carnem non densam, nec constrictam, sed sublaxam generante.

Inter semen generantia locatur, utpote tum copiose alens, tum corpus flatu implens, crassioris essentiae & magis nutriens, quam hordeum.

Farinae vis detergendi patet ab ejus usu quotidiano apud mangones & mulieres in balneis, quemadmodum apud alios Nitri & Aphronitri: hac præterea & faciem inungunt, tollit enim lentes, quæ in summa cute apparent, quas Ephelin vocant, & ob hanc facultatem ventrem non cunctanter permeant.

meant. Proinde cutis universæ & ulcerum fordes aufert, moderatissime detergens, & absque acrimonia, præsertim faba *fresa* elixa.

Porro, ad sugillata faba *fresa* commanducata imponitur cum melle, quin & fabæ *Lomentum* etiam citra manducationem cum melle subactum, livida discutit, ex manducatione autem summe discussoria redditur, nimirum viribus à saliva desumptis.

In nervis, cum cute contusis, Athletæ, usu edocti, habent cataplasma, quod ex oxymelite & farina fabacea conficitur, & plane salutare medicamentum est.

Lomentum cicatrices ad reliquæ cutis colorem reducit: turgentes grumoso lacte mammas, etiamsi inflammatione tententur, adjuvat, idque in eis extinguit. Furunculos, parotidasque & sub oculis livores cum fœni græci farina & melle discutit: cum rosa autem, thure, ovi candido, procidentes oculos, eorumque staphylomata, tumoresque reprimit. Subactum vino suffusiones & ictus oculorum recreat. Vitiliginem purgat.

Exfcreationibus ex thorace ac pulmone idonea est faba, quatenus exterioriæ facultatis particeps est: & in cibo *fressa* (i. e. fracta) & cum allio cocta, contra deploratas tussis & purulentas exfcreationes quotidiano usu fumitur.

Dicitur facere renum passionem, quæ appellatur capillitium, quando nempe cum crassa urina veluti pili exeunt.

Vulnerum inflammationes mitigat. Manducata sine cortice faba ad avertendas fluxiones fronti illinitur. Decocta in vino testium inflammationes sanant. Commanducata jejuno ad furunculos maturandos discutiendosve imponitur. Si tardius pubes erumpat pueris, imo ventri illinitur.

Decocta in posca, & cum suo cortice esitata, dysenterias & coeliacorum profluvia sistit. Contra vomitiones convenienter manditur.

Faba, dempto cortice, in illas partes divisa, in quas suapte natura scinditur, imponi solet sanguinis defluxionibus, ab hirudine concitatis, namque eas supprimit si semisecta apprimatur.

Cortex modice adstrictoriæ facultatis particeps est, &, per se decocta ad tertias, sistit alvum.

Eo illiti Capilli, qui post avulsionem renascuntur, gracilescunt & minus alimenti capeffunt.

Cum polenta, scisso alumine, & vetere Oleo impositi Cortices strumas discutunt. Decocto eorum lanæ inficiuntur.

NOTÆ. Farina subdulcis est, & simul gravecolens quid respicit. Nobiscum panis fit ex faba & hordeo.

Cata-

Cataplasma ex farina cum Oxymelite simplici optimum est resolvens in testibus tumidis (e).

Infusum Corticis in aqua nigrum fit a Vitriolo viridi.

Caules, ut Absinthii & Genistæ, cineres præbent Alcalinos perfectos, alterius materiæ salinæ expertes, secus quam plura alia vegetabilia, quorum cineres plus aliorum salium quam Alcalinorum continent; & hoc eo magis notatu dignum, quoniam hinc explicatur vis lixivii è cineribus caulium in curandis doloribus nephriticis & arenulas expellendis, vel dato Sale, ad grana vij, in liquore appropriato.

Chirurgi collectiones & tumores fabacea farina, in aceto & vappa decocta, oleoque admixta, discutere ac sanare consueverunt; & in inflammationibus testium, mammarumque dici vix potest, authore *Simone Pauli*, quantum faba fresa vel Lomentum valeat, quippe quæ eas vel discutit vel ad suppurationem perducit.

Quidam, tres vel quatuor menses infestatus ani fistulâ, ex condylomate prognatâ, aliis frustra tentatis, præter omnium spem, valetudinem integram consequutus est solo usu Fabarum, præsertim rubrarum, non contritarum, pulmenti ex lacte in modum coctarum, his vesperi hora somni & mane vescens.

Si adstrictio requiratur, usurpetur non decorticata.

C. FAGUS C. B. *The Beech tree* Fructus.

Fagus Latinorum non est Φυγος Græcorum, sed illorum, ac *Theophrasti*, ὄξυν: proinde de viribus nihil ex *Dioscoride* aut *Galeno* petendum; horum enim Φυγος a Fago nostra prorsus diversa est.

Oxya *Theophrasti* duplex est, montana & campestris: prior, notante *Casalpino*, est Fagus nostra, ad multa perutilis, verum campestris hætenus nobis non visa. De fructu prioris refert *Theophrastus*, dulcedine & succo similem esse Castaneis, quod Fago *Plinii* optime quadrat, ejus enim glandem dulcissimam esse ait, quum Græcorum Φυγος dicitur valentius adstringere quam quercus: nec unquam dulcescere ætate, sed perseverare in sua acerbitate author est *Galenus*: verum Fagi glans apud *Plinium* non tantum dulcissima est, sed ea obsessos etiam homines durasse in oppido Chio tradidit *Cornelius Alexander*. Muribus gratissima, glires faginat: expetitur & turdis.

NOTÆ.

(e) Cataplasmata ex leguminibus diutius madorem retinent, quam ex cerealibus, utpote magis oleosis.

NOTÆ. Glandes dulces sunt, subadstringentes, & esui aptæ, non tantum muribus & sciuris, sed cervis & arsis; fues quoque iis faginantur, & exoptatus est cibus turdis, merulis, columbis, aliisque volatilibus, & pauperculæ plebi.

Dolores nephriticos, a Calculo ortos, leniunt estæ, & expellunt arenulas.

Authore J. Bauhino, Glans faginea, potissimum virens & nondum exsiccata, si paulo copiosius comedatur, Lolii instar, caput turbat, & ipsos fues, affe-runt, ejus usu turbulentos reddi tandemque obdormiscere.

C. FEL. Gall.

Fel est calidissimus omnium animalium humorum, amarum, acre plus minus in variis animalibus. Flava Bilis calidior est pallidâ, flavior fit per exercitia, inedia, sitim, candidior vero a contrariis. In calidis animalibus, quæ fame & siti torquentur, flava Bilis superassata ad atrum colorem vergit, æruginosum vel cæruleum: contra bilis, urina & saliva sumpto cibo imbecilles redduntur.

1. *Suilla* Bilis omnium imbecillima, ut ne Ulceribus quidem toleratu sit difficilis, & apparet omnium bilium esse maxime aquea. Hac (scil domestici suis) utuntur ad ulcera aurium.

2. *Ovilla* paulo acrior est suillâ: hinc, ubi ulcus diuturnum fuerit, multam saniem & pus contineat, etiam hanc, utpote sicciorem, bilem perferat.

3. *Caprarum* bilis acrior est quam *Ovilla*.

4. *Tauri* bilis valentior est, multo calidior sicciorque quam boûm castratorum, præsertim in defatigato & vinculis tracto.

5. *Volatilium* biles tum acriores, tum sicciore quam quadrupedum, & inter ipsas quoque volucres, gallinarum & perdicum biles ad medicinæ usum probatiores habentur. Accipitrum & aquilarum acres sunt & erodunt, coloris æruginei & nonnunquam atri.

6. Præstantiores adhuc in effectu videntur *Biles Piscium*, privatim bilis *Hyænarum*, sed & hæc inferior bile piscis *Calionymi* dicti, *Scorpii marini*, & *marinæ testudinis*, quorum fel singulariter à medicis extollitur ad oculorum aciem exacuendam, & suffusionum initia detergenda: tum galli & perdicis ad eundem usum.

7. *Fel venenatorum animalium* tota essentia nobis contrarium, genere deterium, non quantitate.

Fel omne est siccum, attenuativum, discussorium, quod ex operibus particularibus patebit, nam Felle omni perfacilem, præsertim infantibus, dejectionem quis molietur, si intinctum ei tomentum aut fimbriam sedi subjiciat.

Ad caligines fel cum passo prodest. Privatim, Taurinum lepras & furfures cum nitro & terra Cimolia potentissime exterit.

Eo cum melle sedis ulcera sanantur, & ad cicatricem usque perducuntur, necnon phagedænicis ulceribus colis, & scroti doloribus prodest, quemadmodum fel animalium calidorum & siccorum fortissimum fere medicamentorum est ad achores, seu capitis ulcera manantia.

Idem, nempe taurinum, auribus purulentis earumque fracturis cum muliebri lacte aut caprino instillatum medetur, & sibilo eorundem ex porri succo. Ovilum & ursinum ad eadem pollent, sed inefficacius hæc præstant.

Aurium dolores, ex obturatione aut frigidityte inductos, juvat fel taurinum aut caprinum, cum porri succo instillatum, sed ex inflammatione, tum ex acris mordacibusque humoribus dolores abortos auget.

Ad visus obscuritatem, cum æquali pondere succi fæniculi, duplo mellis, prodest.

Perungitur cum melle anginis.

Apud *Hippocratem* datur ad expellendum fœtum mortuum, & in vino jejunæ bibendum ad purgationem uteri.

Capræ sylvestris fel cum vino prodest contra suffusiones incipientes, & oculorum caligines, albugines, genarumque scabritias. Cum veratri albi tertia parte contra glaucomata adhibetur.

Ad redundantes in palpebris pilos, oculum infestantes, evulsis cum radicibus pilis, si obducatur locus felle capræ, dicitur, quod pili nunquam renascentur. *Hard. Not. in Plinium.*

NOTÆ. Amarum est, dulce, viscosum, nauseosum. Expeditur præcipue Tauri, utpote acriore stimulo incitans, & in Clysteribus usitatum abstergens, prodest in ungula, nebula & albugine oculorum, lumbricosque enecat, quamobrem in Epilepsia, a causa Verminante, in primis viis hærente, dudum laudatum sit.

Fel non est Alcalinum, donec actionem ignis vel putrefactionis passum sit; non enim effervescebat cum Acidis, nisi Spiritu Nitri, qui quoque effervescebat cum Oleis essentialibus; verum amarities ejus augetur ab alcalinis, debilitatur ab acidis; & Acida mineralia concentrata bilem coagulant albidamque reddunt.

A Spiritu Vitrioli affuso oritur color viridescens, dum Bilis in sua vesica flava sit, unde patet ratio cur Bilis in intestinis viridis fiat, ab Acido nempe ibidem hærente. Lactis coagulationem præcavet, & coagulatum resolvit.

Est sapo acris non combustilis, nisi prius siccatum sit fel.

Omnia oleosa, balsamica, resinosa aquæ miscibilia reddit.

Hi effectus a plerisque hætenus deducti sunt a Sale alcalino, sed ab experimentis nostratis *Macbride* patet, hunc inter errores vulgares locandum esse; ipso

ipso enim notante, Bilis bovina, etiam putrida non effervescebat cum Acidis, nec mutabat colorem Syrupi Violarum, nec fœtor ejus æque ingratus ac fœtor carnis putridæ vel sanguinis putridi; & hinc infert, Bilis effectum, in assimilatione oleosorum cum aqueis, non fieri a Sale alcalino, oleo unito, sed potius a vi ejus absorbendi Aërem fixum, vinculum cohælionis, in iis corporibus. Vide Ejus *Experimental Essays*.

Fel externe laudatur ad abdomen inungendum in inertia bilis & ad vermes necandum: quin & usurpatur in enemate contra alvum adstrictam, & interno usu in morbis ex glutine spontaneo, in obstructionibus primarum viarum, & ubi deficit bilis; inspissatum, & in pilulas redactum ad ʒj, dicitur robustissimo nauseam & vomitum excitasse.

FERMENTUM. Vide *Triticum. Leaven.*

C. FERRUM. Iron.

Hujus vires medicinales parum cognitæ fuere Veteribus: Verum est, extare mentionem valde antiquam usûs ferri limaturæ in vino contra sterilitatem, etiam ante tempora *Æsculapii* Græci (f), sed tempore *Dioscoridis* ferri usus in medicina ignotus fuit.

Apud posteriores prædicatur præcipue quatenus vi adstringente præditum; apud *Galenum*, ferrum candens, lacti probe decocto injectum, usurpatur in dysenteria: apud *Plinium* aqua, ferro candefacta, datur in multis vitiis, privatim vero in dysentericis, & ad alvum sistendam Succus Betonicæ in vino, ferro calefacto, exhibetur.

Iisdem authoribus, Ferrugo desiccatur & constringit in morbis oculorum, valetque contra pustulas spinosas: & squama ferri, (id, quod in fabrilibus officinis ferrum, dum ignitur & malleo tunditur, abjicit.) similis est rubigini seu ferrugini, sed vis ejus acrior, magisque adstringens, contra epiphoras oculorum assumitur, sanguinem sistit, & fœminarum profluvia, hæmorrhoidas compescit & ulcera serpentia: imponitur & exhibetur contra lienum vitia: &, Authore *Ætîo*, balneorum naturalium, ferri qualitatem habentium, vis est ficcare, stomacho ac spleni convenientissima.

P. Aegineta & *Ætîus* plures vires ferri investigarunt, nempe quod, præter vim siccantem, ab eo extincto in aqua oriundam, aqua hæc ipsa pota splenicis competat, &, si in vino extinctum fuerit, cœliacis, dysentericis, cholera morbo vexatis, stomachoque exolutis, vinum id potum auxiliatur.

Addit

(f) *Le Clerc* Hist. de la Medicine.

Addit *Avicenna*, vinum & aquam, in quibus extinguitur, conferre apostemati splenis, mollificationi stomachi ejusque debilitati, & retinere solutionem antiquam & dysenteriam, conferre mollificationi ani & fluxui urinæ involuntario, ac menstruum, & ad confortandum coitum. *Aëtius* modum exhibendi ulterius describit sic: Convenientissimum spleni, in scirrhum indurato, remedium existit ferrum, aquâ aut vino aut posca extinctum. Ea ipsa autem aqua, aut vinum aut posca, in principio exhibita, jucunda & utilissima existunt, & per plures ex ordine dies exhibentur: itaque febrientibus aquam aut poscam dilutam præbeto, eis vero, qui teneram carnem habent, & febre carent, vinum.

NOTÆ. Per se inodorum est & insipidum, sed a frictione odorem sulphureum acquirit, & ab acidis vel ab igne odorem sulphureum & saporem austerum, solumque ex omnibus metallis scintillas amplas emittit in igne. Vapores adscendentes a solutione ejus in Spiritu Salis inflammabiles sunt, æque ac Vapores adscendentes a solutione ejus in acido vitriolico, & Aër hic inflammabilis servari potest in vesicis, orificio vasorum, in quibus solutio facta est, affixis.

Elasticum est ubi ab Acidis solutum, ut in Vino chalybeato bene notum.

℞ Limaturæ Martis p. j. flor. Sulphuris p. iij. fiat pasta cum aceto destillato: pone ante ignem: flammam mox evomet, donec Sulphur consumatur.

Effervesceat cum omnibus acidis, quæ edulcorat; proinde acido laborantes juvat.

Acidum Sulphureum singulare est ejus menstruum; solvitur tamen & in omnibus acidis, quinimo & in alcalinis fixis, & ab omni Sale; imo & ab Aqua simplici; si enim fumantur Limaturæ Martis decem partes, & una Aquæ simplicis, authore *Ludovico*, & contritæ in Vitro conservari reponantur, calor mediocris ab internis evidenter sursum adscendit cum odore inter ferrugineum quasi & semiurinosum, qui per 8 horas durat; friabiliori, & successu temporis quasi exeso, nil tamen vitriolici sapiente, Marte. Cum Austerorum infuso nigrescit.

Facile solvitur in primis viis, præcipue si Acidum ibidem prædominetur.

Eruptiones nidorosæ vel fœtidæ, instar odoris Aquarum sulphurearum, & fœces nigrescentes, indicant efficaciam ejus.

Limatura præferenda rubigini, utpote longe magis solubilis, ut & Chalybi, ob eandem rationem; & est quidem optima præparatio, si cum judicio in præcordialibus suffocationibus, a positivo vitio humoralis ortis, exhibeatur, non vero ad granula saltem aliquot, sed debito pondere ad ℥j vel ij: in se enim plane innocens est, nec nauseam creat, revera sat resolubilis, ceu excremen-

menta testantur; rodentium & effervescentium humorum inversioni, præ saturato Martis Vitriolo, convenientior, eoque & Tincturâ præstantior.

Aqua ferrariorum Scabiem curat.

Ferrum alvum plerumque adstringit, diarrhœam sistens, præsertim lacte re-
stinctum: ad ructus, vomitusque acidus valet. Operatio ejus primaria est
constringere & corroborare, fit tamen sæpe aperiens, saltem ubi obstructio
pendet a laxitate, unde in cachexiis, chlorosi & relaxationibus solidorum effi-
cax, stomachum & organa chylopoietica roborans.

In rigiditate vasorum, spasmis, ubi pulsus celer, & plethoricis nocet:
unde intelligitur ratio, cur aliquando menses provocet, aliquando sistat, nem-
pe ubi alterutrum, suppressio eorundem vel fluxus nimius ab eadem causa,
sive a laxitate provenit.

Apud *Musgravium* nostrum est Podagrogogon efficacissimum, evacuationi-
bus præmissis, ad malum foras ad propriam sedem propellendum.

Et in *Miscellaneis Curiosis* prostat Exemplum Diabetis cum siti intolerabi-
li, brevi curatæ solo usu Aquæ ferratæ, *Riverio* quoque eam in hunc finem
collaudante.

C. FICUS. the fig.

1. GROSSUS. The green Fig.

Sæpe apud *Hippocratem* occurrit inter acerba, crassi succi & frigida, ad
concoquendum difficilis, ad flatulenta vero, & in fluore albo curando utilis.

Grossi crudæ illitæ strumas nodosque omnes emolliunt: formicas, verrucas
& thymos, (g) nitro farinaque additis, tollunt.

Si vero Ficus maturæ recentes sunt, *Ripe Figs*, sitim sedant, calorem re-
stinguunt: dari debent frigidæ, æstate, calidis & siccis.

Ficus & Uvæ fugacibus omnibus fructibus magis nutriunt, minimumque
pravi succi habent, præsertim cum exactam maturitatem fuerint adeptæ. Uvæ
vero minus nutriunt quam Ficus: hinc qui vinearum fructum custodiunt, &
duos menses solis uvis, ficubusque vescuntur (nisi forte panis quidpiam cum
illis addant) corpulenti admodum fiunt. Juvenum vires augent: senibus me-
liorem valetudinem faciunt, minusque rugarum.

Alvum solvunt, tam humidæ quam siccæ, ast senum solvenda Alvus
maturæ.

(g) Thymus verrucæ nomen est, seu ulceris Ægyptiæ fabæ magnitudinis, quæ thymi flo-
rem repræsentat.

maturis recentibus. Ficus & Uvæ flatum creant, nisi ante alios cibos fuman-
tur, atque etiam alia alimenta vitiant; at præsumptæ neque flatum cient, nec
alios cibos una secum corrumpunt.

Stomachum lædunt fici maturæ recentes: sudorem evocant papulasque. Uri-
nam cient.

Hæc insunt ficibus bona, quod ventrem prompte permeent, & totum cor-
pus facile pervadant; nam abstergerendi quoque insignem habent facultatem,
quo fit, ut post ipsarum usum, nephritici multas arenulas excernant. Præ-
terea, cum omnes autumnales fructus exiguum corpori præbeant alimentum,
id omnium minime ficibus usu venit, carnem tamen non compactam neque
firmam generant, ceu panis & caro suilla, sed subaxam & subinanem, ut fa-
bæ. Flatibus tamen hæ quoque ventrem implent, essentque eo nomine admo-
dum dolorificæ, ni etiam celeriter pervaderent, unde flatum, quos excitant, non
diu manent, atque in eo minus cæteris fructibus autumnalibus lædere con-
sueverunt.

Ficus recens discutiendi vim habet, sed concoqui non potest. Cataplasma
ex ficibus pinguibus exactissime contusis, unguenti irini parum addito, facit
ad duritias nervorum & ad articulos contractos, aut plus justo laxatos, & ad
duros tumores, præsertim hepatis ac splenis.

2. *FRUCTUS SICCI*, seu *CARICÆ*. *Dry Figs*. Fructus ari-
dus ficus Communis. C. B.

Non est ficus Sacræ Scripturæ, de quo *Miltonus* noster,

*Not that Kind for fruit renown'd,
But such as at this day in India Known.*

Harum ad Ficus eadem est ratio, ac uvarum passarum ad uvas. Sitim ma-
gis stimulant, quam ficus, & aliquantum calefaciunt.

Ob lentorem manibus adhærescunt, & illas tamen abstergent Salis lixivialis
modo.

Panis simul & obsonii vicem implent. Corpus & vires alunt: ob id at-
hletæ hoc cibo pascebantur, & iis, quos longa valetudo decoloravit, aptissi-
mæ sunt Caricæ. Alvum subducunt, magis quam uvæ passæ. Verum Caricæ
stomacho minus commodæ existunt. Quod ex iis in aqua decoctis effici-
tur, simile est melli, non tantum consistentia, sed & facultate.

Si quis largius esitaverit, offendetur, quandoquidem sanguinem non admo-
dum probum gignunt, quo fit ut, juxta quosdam, ex ipsarum usu pediculo-
rum multitudo proveniat; habent etiam tenuandi facultatem & incidendi,
qua

qua ventrem quoque ad excretionem irritant, renesque expurgant; jecori autem lienique, inflammatione obfessis, sunt noxiæ, communi ratione dulcium omnium ciborum ac potuum: extrinsecus tamen contusæ &, adjecto melle, superpositæ jecoris & renum vitiis utiles, & splenis, fervente aceto tritæ & illitæ; costæ enim illitæque duritias discutunt, parotidas & furunculos emolliunt, panos ad maturationem perducunt, maxime nitro, iride aut calce additis.

In tumoribus, difficulter ad suppurationem pervenientibus, humoribus crassioribus & tenacioribus convenit cataplasma ex Caricis, in aqua decoctis ad plurimum temporis, donec melli similis evadat; oportet enim non ipsas fumere Caricas, sed aquam in qua ebullitione sint liquefactæ. Huic igitur aliquando farinam hordeaceam adjicere oportet, aliquando panem cum, qui medius est inter exquisite purum & furfuraceum; nam ubi magis concoquere consilium est, miscenda est farina triticea, ubi vero plus digerere, hordeacea: panis in horum medio est.

Carcinomati, si sine ulcere est, pinguißimam ficum imponi pene singulare remedium est, item phagedænæ.

Decoctum arteriæ & tonsillarum inflammationibus gargarizatu prodest. Fervescit, & cum hyssopo potæ, thoracem purgant, tussi veteri diuturnisque pulmonum malis conveniunt. Decoctum cum sæno græco utile pleuriticis & peripneumonicis.

Gutturi, arteriæ, renibus, vesicæ, anhelatoribus, hydropicis & comitialibus aptissimæ; at rheumatismis ventris & stomachi contrariæ.

NOTÆ. Valde dulces sunt, saporis mellei, nec facultatibus melli absimilis est liquor earum inspissatus, aliquantum mucilaginosæ & viscosæ, & in iis plures cernuntur fistularum ordines, oleosum quid fundentium, odoris inter edendum jucundi.

Calculus, in earum decocto tres dies digestus, mollior fiebat.

Extrinsecus applicantur ad digerendum, emolliendum, & ad accelerandam suppurationem, speciatim cum fermento & sale tritæ. Bubones pestilenciales aliosque abscessus brevi rumpit cataplasma, exinde paratum.

Applicantur assæ & inversæ tumoribus gingivarum, paronychiæ, hæmorrhoidibus, & cum atramento sutorio deploratis fere tibiæ fluxionibus, & cacoëthæis ulceribus, mederi dicuntur.

Estæ hepatis molem augent, unde Veteres ficibus anseres & porcos saginabant.

Sudorem fætidum causant copiose ingestæ: superfluos humores ad exteriora pellunt, & dotes earum eximiæ ad Variolas maturandas celebrantur apud Arabes

bes & nostratem *Huxhamum*. Decoctum quoque datur ad morbillos expellendos; quin & mulierculis, appropinquante partu, Ficum tostarum usus, ad partum facilitandum, familiarissimus est.

Si Ficus ante maturitatem scarificetur, fundit Lac acre, cujus acrimoniæ folia quoque non sunt expertia; forte fructus ejusdem itidem particeps est, unde vires ejus diaphoreticæ ac diureticæ promoveantur. Lac inde coagulatur in caseum. Partibus internis corporis non inservit, nam exulcerat, foris vero illitum hoc Lac lepras, lichenas, vitiligines, psoras, & ulcera, in capite manantia, expurgat, & ad verrucas commendatur.

Literæ, quæ ex hoc Lacte exarantur in charta, omnino inconspicuæ sunt, donec Charta, igni admota, vehementer incalescat; tunc enim velut ustulatæ se manifestant, quod etiam Aceto, Succo limonum aliisque acidis commune est.

Matutino tempore assumptæ Caricæ è primariis sunt remediis in alvo obstipata.

Acria quævis, mulcent potius quam Dactyli. Valde profunt in affectibus pectoris, renum aliarumque partium urinarum, lymphæ acrimonia excoriatarum, in decocto usurpatæ, & in gargarismis adversus anginam, quando tendit ad suppurationem.

Ad raucedinem, asperitatem faucium ac tussim Caricas infundere Spiritui Vini & postmodum accendere & haurire, usitatum est & non contemnendum remedium.

D. *FILIPENDULA* vulgaris, an *Molon Plinii*? C. B. *Dropwort*.

Folia odorata sunt, & quendam quasi vinosum saporem palato imprimunt, qui inter masticandum caput petit; saporis sunt adstringentis, aliquantum viscosi & subacris. Satis rubefaciunt Chartam cæruleam, decoctumque cum Vitriolo viridi nigrescit.

Vi diuretica & attenuante insigni pollent, & magnæ laudis sunt in affectibus renum & vesicæ, urinam morantibus, & ad Secundinas expellendas.

Radix easdem fere qualitates sensiles ac vires, quas folium, possidet, nisi fortiores: recens odoris est secundum quosdam, ut *Ulmaria*; aliis, ut *florum Benzoini*; saporis dulcis, subamari, aromatici cum tantillo adstrictionis & acrimoniæ. Decoctum adstringens est & cum Vitriolo viridi nigrescit. Radix Chartam cæruleam magis rubefacit, quam folium.

Aperiens est & abstergens cum aliqua adstrictione, & ut folium, magnæ laudis in affectibus renum & vesicæ, urinam morantibus, speciatim in Colica nephritica: necnon laudatur in Herniâ; & in Fluxu albo mulierum dosi ʒj in decocto

Decocto Dauci, & in fluxu nimio Lochiorum; *Prænotius* notat insuper Dysenteriam a se sæpius curatam fuisse ʒj Radicis, ex vino cum ovi vitello sumptæ.

C. *FILIX* mas, non ramosa, dentata C. B. *Common male Fern.*

Folia bicubitalia secundum *Lobelum* & *Raium*, sed cubitalia secundum *Dioscoridem*: alias nostra plerumque descriptioni *Dioscoridis* convenit. En quæ Veteres tradidere;

Radix amara est & moderate adstringit. Ulcera, quibus imponitur, citra mordacitatem exsiccat.

Latum lumbricum excutit, sumptis drachmis quatuor ex aqua mulsa, melius autem, si cum Scammonii aut Veratri nigri obolis totidem detur; sed qui sumunt, allia prægustare debent.

Lienis incremento laborantes recreat; & succi cyathus unus cum aqua mulsæ cyathis iij pro confectioe hepatica exhibetur.

In melicrato pota partum vivum necat, mortuum ejicit.

NOTÆ. Radix diu mastiganti odoris gravis est, saporis dulcis, amaricantis & austeri cum tantillo caloris & acrimoniæ in gutture, satis diu durantium.

Infusum viriditatem insignem acquirit, addito Vitriolo Martis.

Succus cum Acidis clarior fit, cum Alealiciis spissior; hinc diversæ prorsus naturæ est a Filice fœminâ, quæ non rubefacit Chartam cæruleam, nec signa aciditatis exhibet, ut Mas & Osmunda regalis.

De Sapore Filicis maris credibile est, quod Auctor celebris de radice Filicis asseruit; videlicet hanc radicem purgare ut Rheum, & post sedes duas vel tres adstringere quam maxime. Pulveris ʒij compertæ sunt leniter purgare. Folia tenera adhuc, decocta & comesta, ventrem emolliunt, authore *Trago*.

Vim anthelminticam, radici Filicis maris a Veteribus tributam, confirmat *Hoffmannus*, inquiens præsentissimam pestem esse in Lumbricis longis & latis, pondere ʒiij ex aqua mulsa sumptam.

Incolæ insulæ Feroënsis radicem, in cerevisia coctam, certo experimento dicuntur usurpare adversus Calculum, cui simile nihil a *Dioscoride*, *Galeno* aut *Theophrasto* observatum est.

D. *FILIX* ramosa major pinnulis obtusis non dentatis C. B. *Female Fern or Common Brakes.*

Descriptio Filicis fœminæ apud *Dioscoridem* non convenit cum Descriptio-

ne neotericorum: porro, fœmina nostra prorsus diversa est a mare, mucilaginosâ, & cibi usum subinde præstans, quum mas satis valenter adstringat.

Saporis est visceris, amaricantis, minus grati quam mas.

Crediderim, *Galenum* ansam dedisse erroribus *Raii*, aliorumque recentium, tribuendo easdem vires Filici fœminæ & mari.

Ad ambusta omnia igne, fervidâ aquâ, vel oleo mirifice conducit radicis fœminæ vel recentis tusæ succus aut eadem exsiccata, affusa aqua rosea vel fontana; tunc enim exprimitur Succus mucilaginosus, qui iis medebitur, ubi reliqua medicamenta auxilium negaverint,

1. C. FOENICULUM dulce C. B. *Sweet Fennell.*

2. FOENICULUM vulgare Germanicum C. B. *Common Fennell.*

Marathri & Hippomarathri, scil. Fœniculi sativi & sylvestris meminit *Dioscorides*, vix ulla alterutrius descriptione addita. Viribus convenire videntur, & dulce tertio anno in commune transire dicitur.

Fœniculum homines, fame adacti, sæpe mandunt, & apud *Galenum* inter victus attenuantes locatur, esculentum priusquam ficcetur; calefaciens, incidens, tenuans, & ex tertio ordine calefacientium censerî promeretur, secundum *Galenum*.

Lac generat virens & humida herba, non sicca, quæ plus quam oporteat excalfacit & desiccatur. Semen quoque, si cum ptisana bibatur, mammas lacte replet, etsi acre sit & calidum.

Fœniculum nobilitavere Serpentes, gustatu senectam exuendo, oculorumque aciem succo ejus reficiendo, unde intellectum est, hominum quoque caliginem præsertim eo levare.

Succus caule foliisque exprimitur &, in sole ficcatus, inungitur ex melle ad excitandam oculorum aciem. Laudatissimus in Iberia ex lachrymis fit, ubi succum reddit gummi similem. Caulem medium, dum herba floret, rustici demetunt, ignique admovent, quo facilius vi caloris exudans gummi remittat, quod efficacius succo est ad medicamenta oculorum. Fit etiam, authore *Plinio*, ex semine recenti, & e radicibus, prima germinatione incisis.

Ad caliginem oculorum Fœniculum viride in vas fictile, forinsecus pice oblitum, mittitur ad mensis & diei unius spatium, affusa aqua pluviali, & postea exempto fœniculo, aqua reposita servatur atque in oculum instillatur. Succus quoque dicitur convenire oculo inflammato.

Inflationem stomachi sedant radices, in vino albo odorato vetere infusæ, quod,

quod, si jejunos quis cyathos duos potet cum aquæ calidæ cyatho mixtos, optime accipietur.

In febribus nauseam & stomachi ardorem ex aqua frigida potum sedat.

Succus urinam ciet: sic & semen. Comæ decoctum, bibitum, renum ac vesicæ vitiis utile est, quoniam urinam excitat. Menses quoque ciet, & contra serpentum ictus in vino convenienter bibitur. Decoctum foliorum haustum fœminas a partu purgat, authore *Dioscoride*, & ubi secundæ decedere non possint, fœniculum, vino ac oleo & melle fervefactum, bibendum jubet *Hippocrates*.

NOTÆ. *Foliorum* Odor & Sapor leniter aromaticus est, magis vero quam *Radix*, sapor dulcis, subacris fere ut Anisi, calore & acrimonia mediocri.

Folia tenera & caules dealbati comeduntur ab Italis per totam hyemem, & capsulæ seminales comeduntur per se, vel cum Oleo, aceto & pipere; ingrediuntur quoque Acetaria tanquam corrigentia frigidorum.

Sapor & odor adscendit inter destillandum, decoctum residui inodorum est & insipidum.

In stylo notatur Terebinthina a *Malpighio*.

Folia contusa cum cera sugillationes tollunt.

Aqua destillata visum acuit, Oculis indita.

Herba tota, jusculis & sorbitionibus incocta, ad corpus obesum extenuandum utilis esse perhibetur.

Tota planta diaphoretica est: acrimoniam pectoris corrigit. Decocta pectoralia, cum Fœniculo parata, in Asthmate & Tussi inveterata commendant *Forestus*, *Platerus*, alique.

Radici Cortex in usu frequenti est, & in usum præcipue trahendus. Est leniter aromatica, odore & sapore dulci instar Pastinacæ, sapore subacri, & diu mastiganti acrimoniæ satis notabilis, odore, sapore & viribus conveniens radici *Ginseng* Chinesium. Est una è radicibus quinque aperientibus. Usurpatur in jusculis & acetariis. Menstrua & Urinas movet, transpirationem adauget. Tollit tremores, a Mercurio ortos.

Semen Omnibus aliis Fœniculi partibus calidius & acrius est: odor ut foliorum, sed fortior: sapor calidus, acris, subdulcis cum levicula amaritudine, & instar Anisi, cui viribus convenit, sed lenius temperamentum habens.

Familiale est plurimum locorum incolis eo condire panem, ex farina triticea contextum, ad corrigendum lentorem.

Destillatione multum Olei essentialis emittit, & præter hoc continet satis magnam quantitatem Olei expressi inodori & insipidi.

Infusum spirituosum satis fortem Fœniculi odorem spirat, & acrem aromaticum odorem, dulci mixtum, possidet; aquosum longe debilius est; vinosum in usu præstantius.

Externe vapor decocti in imbecillitate Visus conducit, & ipsa semina contusa, partibus fugillatis & mammarum tumoribus imposita, multum ad sanguinem extravasatum & lac coagulatum discutiendum ac resolvendum valent; & vulgus semine, sputo jejuni commixto, in caligine oculorum palpebras illiniunt.

Carminativum est, contra singultum valet, & ad corrigenda Cathartica adhibetur; præstantior est Emulsio inde quam decoctum, quoniam in hoc perit vis aromatica.

Semen, Saccharo conditum, ab Acidularum potatoribus usurpatur, & sic paratum, vel per se mansum, lentam pituitam incidit & facile excreabilem reddit. Oleum ejus in Tussi, tam catarrhali, quam inveterata stomachali, vel pectorali, idiopathica vel sympathica, prævalet Oleo Anisi & præsentaneos edit effectus, authore *Frid. Hoffmanno*.

Prostat Exemplum in *Miscellaneis Curiosis* pueri, hæmorrhagia narium enormi laborantis, qui, aliis frustra tentatis, tandem esu seminum, stolonum & summitatum Fœniculi viridis, continuato per menses tres quatuorve, curatus est, unde, nempe vi balsamica plantæ acrimoniam feri sanguinis corrigente, per biennium, præter morem, ab hæmorrhagia liber vixit. Ibidem prostat casus alterius, Hemicrania chronica laborantis, qui, aliis frustra tentatis, tandem sola suctione fumi seminum accensorum ex fistula instar Tabaci intra triduum a malo liberatus est.

Fœniculi Vulgaris semen vix dulcedinis particeps est, sed Fœniculi *Dulcis* semen longe dulcius est; odor dulcior, & sapor aromaticus, minus acris. Radix vulgaris dici potest Alimentum medicamentosum. Huc pertinet

PEUCEDANUM Germanicum C. B. *Hog's Fennel.* *Sulphur-wort.* *Harestrong.*

Consentio *Hoffmanno*, hoc acceptabile esse pro Peucedano Veterum, & non obfata si odor & sapor alicubi ignavus sit; ego enim (inquit) tam vegetum habui in manibus, quam ullum esse potest Sulphur.

Radix gravis est odoris. Succus fervens gustu & linguam exurens, admodum exalfaciens, digerens; quidam perungunt radice ejus, sudoris eliciendi causa, quoniam caustica vis ei inest. Tenera radix cultello osseo conciditur, profluensque è plaga Succus umbræ manditur, in sole siquidem confestim evanescit. Facit, cum colligitur, capitis dolores vertiginesque, nisi, præunctis antea naribus & insperso capiti rosaceo, id agatur. Interdum etiam con-

concreta invenitur lachryma thuris similitudine, caulibus radicibusque adhærens.

Incensum serpentes abigit, & eo ex oleo perunctos tuetur a serpentibus.

Ejus olfactus vulvæ strangulatu procidentis excitat, & veterinosos revocat.

Ventrem leniter emollit.

Liquor, ex aceto & rosaceo illitus, authore *Dioscoride*, prodest lethargicis, phreniticis, vertiginosis, comitialibus, diurno dolore capitis vexatis, paralyticis, ischiadicis, convulsis: & in universum omnibus nervorum vitiis ex oleo & aceto convenienter illinitur.

Explicante *Plinio*, phreniticos sanat, quatenus somnum inducens, qui contingit, peucedano ex aceto capiti infuso è diverso, lethargicos excitat ex aceto naribus tactis peucedani succo.

Aurium dolori cum rosaceo utiliter instillatur, &, ad mitigandum dolorem dentium, eorum cavis inditur.

Radix arida, trita, sordida purgat ulcera ossiumque squamas extrahit, veteraque ulcera cicatrice obducit.

Radix, sed præcipue Succus, authore *Galeno*, morbis pulmonis & thoracis ex crassitudine & viscositate humorum provenientibus, convenit; &, authore *Plinio*, in jecinoris doloribus & pectoris laterisque, si febres non sint. Ad lienes induratos in potione datur, crassos humores incidens, digerens, & extenuans.

Contra tussim efficaciter ex ovo sumitur, itemque spirandi difficultatibus subvenit.

Succus inflationes discutit, ructus gignens: Stomachi vitia sanat: &, authore *Marcello Empirico*, qui peucedani radicem contritam ex vino frequenter biberit, nec stomachi dolorem, nec pulmonis inflationes sentiet.

Difficiles partus egregie adjuvat, & in uteri strangulatu, jubente *Hippocrate*, datur ex vino aut aqua.

Facit & potus ad vesicæ renumque cruciatus ac distensiones, & succus ex melle medetur stranguriæ.

Galenus monet usum ejus (internum, ut credo) in capitis affectionibus vitandum esse, quia mentem perturbat.

NOTÆ. Odoris est picei virosi, a *πικύη* *Pinu* dictum, Saporis acris, calidi, amari, resinosi; vetus inodora, amara cum nausea; postea tamen ex ea, cum aquâ dorso manûs meæ admota, & per duas horas ibidem detenta, dolorem levem excitavit.

Folia quoque recentia valde foetent, sed exsiccata potius aromatica, & odore similia Fœniculo, & subacria.

Radicis succus luteus est & resinofus. In tumoribus discutit. Urinam ciet & menses: expectorationem promovet.

C. FOENUM GRÆCUM fativum C. B. *Fenu greek.*

Unius tantum Veteres meminere. Recentiores fativum & sylvestre faciunt. *Dioscorides* tanquam vulgaris notitiæ, non describit sed vires tradit nostri, ut videtur, viribus congruas.

Succus, quod ad viscositatem attinet, similis est albo ovorum liquori, simul subacris.

Juxta *Galenum*, in secundo ordine calidum est fœnum Græcum, Oleo calidius; proinde molliendi ac discutiendi vim habet, & inter cibos acres numeratur, eundem hominibus in cibo usum præstans, quam Lupini: sumitur enim cum garo ante alios cibos, Alvi subducendæ gratia, estque huic rei multo, quam lupini, accommodatius, cum nihil ex propria substantia habeat, quod transitum impediat. Manditur autem cum aceto & garo ut Lupini. Multi præterea & fœniculum & lupinos ex vino, garo & oleo sumunt; quum tamen nonnullis caput tentet, & stomachum subvertat, multus ejus usus cavendus est. Vescuntur & nonnulli fœno Græco, priusquam ipsius planta semen produxerit, aceto & garo intingentes: quidam autem, Oleum adfundentes, eo obsonii vice utuntur.

Succus elixi fœni Græci, cum melle sumptus, ad omnes pravos humores, qui in intestinis habentur, subducendos, est accommodus, suo quidem lentore leniens, calore autem dolorem mitigans, quod autem absterforiæ facultatis sit particeps, intestina etiam instigat Mel, sed parcius, ei est admiscendum, ne mordacitas exsuperet.

Farina, tenuiter contrita, cum decocta aqua mulsa imposita, adversus tam externas quam internas inflammationes efficax est; sed, *Galeno* explicante, ferventes phlegmonas irritat acerbaturque: quæ vero minus sunt calidæ & magis duræ, eas digerendo curat. Decoctum fœminarum malis, ex inflammatione præclusionive vulvæ ortis, fotu & infessu subvenit. Cum adipe anserino pessi vice subditur, ad emolliendos dilatandosque locos muliebres. Viride cum aceto imbecillis exulceratisque fœminarum locis accommodatum est. Ipsius decoctum prodest contra tenesinos fœtidamque dysentericorum proluviem. Ejusdem, in aqua decocti, cremor expressus capillos, furfures & achoras purgat. Cum nitro ex aceto trita & imposita lienem extenuat, & jecur, si decoctum.

Damen semen acetabuli mensura cum sapæ & aquæ novem cyathis, ad menses ciendos, dedit potu.

Est

Est medicamen maxime omnium, quæ oculis applicantur, sine offensa digrens, in cataplasmatibus oculis vehementer inflammatis & dolentibus utile. Aliibi inter maturativa, in apostematibus oculorum & doloribus, propter humores clausos in interioribus corneæ, convenientia, collocatur.

Notandum, quod in oculorum vitiis, ut instilletur fœni græci decoctum, præparandum sit hac ratione: principio lotum diligenter in aqua dulci fœnugæcum leviter in eadem coquitur, donec quicquid habet in se acre abjiciat, aliæ rursus aquæ incoquitur, effusa priore.

Lotum partibus æqualibus uvis passis jungitur, ut pharmacum dyspnoicis accommodatum: & sumitur forbitio e farina ad pectus exulceratum, longamque tussim; diu decoquitur, donec amaritudo desinat, postea mel additur.

NOTÆ. Odoris est graviusculi & simul fragrantis, saporis ingrati, nauseosi, subamari, in gutture viscosum. Oleum inde exprimitur, & in parva quantitate dat consistentiam mucilaginosam magnæ quantitati aquæ.

Spiritus Vini extrahit totum singularem saporem & odorem, posteaque Aqua mucilaginem inspidam dat, quæ Mucilago, Clystere data, in diarrhœis & dysenteriiis, ubi abrasus est intestinorum mucus, valde prodest: conducit & eadem ad oculorum fugillationes imposita.

Tumorem mammarum discutit.

Ex farina fiunt Cataplasmata utilia in arthritide, rheumatismo, in mammis & testiculis inflatis. Cataplasma autem ex semine contuso & lacte contusionum & fugillationum est optimum remedium.

Usu venit, authore *Simone Pauli*, ut Capilli nobis exedantur; (quos exedunt volunt a peculiari vermiculorum, aciem oculi effugiente, genere.) quos *Marcor Oculorum* insequitur, illum vero Calvities, cui Authores *Universalis Historiæ*, *Ebroduni* editæ, nos mederi posse volunt decocto Fœnugræci: scil. Decoctum feminis, maceratis in eo linteolis & fronti adhibitis, oculorum fluxiones avertit, & non solum capillorum pediculos extirpat, si caput hoc abluas, sed etiam efficit, ut pulchriores & longiores evadant,

D. *FRAGARIA* vulgaris C. B. *Common Strawberry*.

Valde obscurum est, utrum Græcis vel nomine fuerint nota Fraga. *Plinius* Fraga tantum meminit inter cibos in Italiâ: meminerunt etiam poëtæ Latini.

NOTÆ. Herba saporis est grati, subadstringentis, subamaricantis, mucilaginosæ.

Decoctum nigrescit cum Vitriolo Martis; hinc roborans est & vim aliquantum abstersivam habet ab amarore.

Costa

Cocta & forma Cataplasmatum tollit ardorem vulnerum: decoctum vel succus ulcera maligna ex calida intemperie glutinat, & fordida purgat; imo in *Mischaneis Curiosis* prostant Exempla duo folius herbæ recentis, reiterata appositione, Ulcerum pertinacissimorum Crurum sanatorum, aliis frustra tentatis.

* Confer *Rubus*, cui vires similes tribuuntur.

Ufus crebri est in gargarismis, gingivas confortat, inflammationes & ulcera oris sanat; ad sistendos sanguinis & mensium fluxus, ad diarrhœam, dysenteriam, & ad catarrhos cohibendos, valet.

Decoctum per se optimo cum successu Ictericis & cachecticis propinatur, si malum ortum sit a causa calida; hinc *Hoffmannus* in *Med. Offic.* testatur, iis in locis, ubi Vina bibuntur & in ebriosis, si contingat cachexiam aut hydropem se ostendere, plane divinum esse Fragariæ decoctum, si cum liquiritia, passulis & ficibus exhibeatur.

Radix earundem est virium, & dicitur prodesse in ulceribus internis, etiam pulmonum.

Fructus odoris est mitis, grati; saporis vinosi, subacidi, dulcis, mucilaginosi. Sylvestres dulciores sunt quam domesticæ.

Diureticus est, & eorum, qui copiose ingerunt, Urina dicitur odoris esse fragrantis.

Calculus, 20 dies in succo digestus, mollior fiebat; &, si comedantur ante cœnam, summum dant contra Calculum remedium.

Porro in Fragis singularem vim diaphoreticam notavit *Bartholinus*, & copiosiore cibo caput tentare author est *Cæsalpinus* & *Raius*.

Omnium fructuum maturorum dissolventissimus esse perhibetur; qui enim hunc omni mane copiose sumunt, incidunt in diarrhœam sine torminibus.

Picrocholis & Siticulosis convenit. Si conterantur Fraga in aqua vel Sero lactis præbent demulsum gratissimum & efficacissimum in Scorbuto, & ad omnes morbos arduos, inflammatorios ventriculi & renum valent quam maxime, & cibum dant, bili appositissimum.

Quidam cum sale æneo vase recondunt, ac per 8 dies in cella vinaria committunt, donec in viridem aquam mutetur, postea autem ad oculorum suffusiones utuntur.

C. *FULIGO*. *Soot*. Fuligo lignorum combustorum *Pharmacop. Lond.*

Fuligo omnis exsiccatoria est, habens etiam ignis, qui materiam combustit, reliquias, tepore modico. Quæ speciatim in ea differentie sunt, eæ pro usta materia differunt, ex acriore & calidiore tali etiam proveniente fuligine, ex dulciore simili quoque & hinc proveniente.

Dioscorides meminit Fuliginis, è tedis collectæ, in capite de atramento *librario*,

brario, quod conficitur ex gummi ꝑ. j, fuliginis ꝑij, quod (scil. Atramentum librarium) emplastris erodentibus apte miscetur, & facit ad ambusta, ex aqua paulo crassius inunctum, & tamdiu dimissum donec cicatrix obducatur: sanatis siquidem ulceribus sponte sua decedit.

Præ omnibus in usu est Fuligo Thuris, velut mitior, in ocularias medicinas tales mista, quæ ad oculos, phlegmone & fluxione tentatos, accommodantur: ulcera quoque expurgat & carne implet. Terebinthinæ Myrrhæque fuligo molestia caret, non aliter quam Thuris, sed styracis quodammodo valentior est. Fortior est Pini & Picæ fuligo, quæ, utpote acriore, ad palpebrarum defluvia, & in angulis oculorum corrosis, oculis humectatis absque inflammatione, utuntur.

NOTÆ. Odoris est ingrati, & frictione fortis, minus fortis quam Fuligo Carbonis fossilis; saporis acris, amari, nauseosi, minus acris sed magis amari, quam Carbonis fossilis, inflammabilis.

Etsi Fumus ligni acidus sit, Fuligo tamen aciditatis expers est, destillando alcali volatile præbens & oleum empyreumaticum.

Materies amara, & ea, in qua residet odor Fuliginis, æque extrahuntur Spiritu Vini rectificato, Spiritu *Proof Spirit* dicto & Aqua. Quisque horum solvit ejus fere unam quartam partem.

Tincturam saturatiorem dat Aquæ & Spiritui, quam Fuligo Carbonis fossilis.

Ufu externo detergens; externe ingreditur linimenta contra Scabiem, Tineam, & in ulceribus malignis. Anthraci cum Sale & Vitello ovi applicata fuligo separationem mali a bono procurat. Et in febribus, revulsionis gratia, plantis pedum cum sale, albumine ovi & aceto applicatur ad ardorem extinguendum.

Ufu interno inter antispasmodica locum habet, in affectionibus hysteriis, & a mulierculis plebejis usurpatur cum successu.

Apud Germanos Tinctura fuliginis in usum vocata est in Arthritide vaga ad diaphoresin promovendam, ad Cochli. j vel ij exhibita cum magno levamine, & postea ad vj, sed præmissa & sequente Catharsi, continuando ita per triduum: effectus erat exoptatissimus, ægro in sudorem largum soluto, & de die in diem melius se habente.

Notetur porro, 1. Fuligo differt pro diversitate ligni unde fit, quo magis resinofum lignum, eo magis oleosa.

2. Olea omnia, sive empyreumatica, essentialia, vel expressa, fuliginem inter comburendum præbent, in eadem principia resolubilem.

C. FUMARIA Officinarum & Dioscoridis C. B. Fumitory. Fumus terræ Capnios.

Debetur Mauritanis longe magis quam Græcis, quod illi eam pluribus commendarunt viribus, nec eis quidem contemnendis, ut, *Serapionem*, *Avicennam* & *Mesuen* legentibus, patebit.

Succus acris est, claritatem facit oculis delachrymationemque: Oculis enim inditus, instar fumi, eos molestando, lachrymas movet, unde nomen traxit; simul & amaræ qualitatis particeps est, nec tamen plane experts est acerbæ. Stringit gingivas.

Illitus hic succus cum gummi prohibet renasci palpebrarum pilos evulsos. Commanducata herba urinam biliosam multamque provocat, sanat jecinoris obstructions & debilitates; & dandum esse confidenter decoctum ipsius quomodocunque febrientibus, author est *Aëtius*. Herba arida trita, aquæ multæ inspersa, & pota, ventrem mollit, vino autem diluto similiter inspersa stomachum roborat, & cum aceto comesta Ventriculo molli & debili convenit, amovens phlegma, & substantiam ejus corrugans & confortans (a).

Bibitur ad pruritus & scabiem, auctore *Avicenna*. Purgat humores adustos, *Serapione* teste.

NOTÆ. Folia, præsertim recentia, saporis sunt amari, acris, subadstringentis, & succus, oculis illitus, lachrymas elicit, ut fumus, unde nomen: in floribus recentibus acrimoniam notavi tantam, ut masticanti fere dolorem excitaret linguæ & labiis; succus foliorum est insigniter amarus & acris: in ficcis vero perit acrimonia, restante amarore; acrimonia scilicet prorsus volatilis est inter destillandum, inter decoquendum periens, unde semper adhiberi debet in succo vel infuso.

Rubefacit chartam ceruleam. Succus vel Decoctum, reposita, exhibuerunt in superficie efflorescentias salinas, fere similes crystallis Nitri, amaricantes & saporis leviter salini.

Diuretica est & sudorifera; succusque authore *Hoffmanno*, ab ʒv ad xj purgat.

Succus, in oculos inditus, mirifice eorum caliginem discutit.

Recens

(a) Nostram Fumariam eandem esse ac *Galen*i, & *Avicennæ*, utpote ejusdem aliquantum acerbæ qualitatis participem, mihi verisimile videbatur ex sequenti experimento: infuso Fumaria nostræ addidi solutionem Vitrioli Anglicani: sequebatur color viridis saturatus, in mixtura & sedimento, & apud *Alstonum* fusco-niger color, ut fit eum pluribus adtinctibus.

Recens infusa & epota utramque facere paginam dicitur in malo hypochondriaco, scorbuto, Ictero nigro, materiem hepar obstruentem suaviter fundens, necnon in Scabie & Herpete: testatur enim *Simon Pauli*, se scabiosissimos restituisse infuso ex sero Lactis.

N. *FUNGUS* membranaceus, auriculam referens, sive Sambucinus.
Auricula Judæ vulgo. *Jews Ears*.

Odoris est mucidi. Aquæ immersus fit mollis, & turget instar spongiæ, quasi mucilaginosus & instar Gelatinæ duriusculæ, unde quidam deducunt vires ejus in curandis inflammationibus gutturis, utpote laxantis & refrigerantis, dum alii addunt, cum multum Olei & Salis volatilis continere: *S. Pauli* inquit, fungum, vino infusum, vel in aqua appropriata exhibitum, fortiter alvum laxare & hydropicorum aquas miro modo pellere: hinc verisimilior eorum sententia, quæ huic Fungo tribuunt vim non tantum relaxantem, sed & resolventem.

Non est Venenum, authore *Alstono*, qui dicit se novisse quendam, qui bibebat Lac, in quo decoquebatur contra gutturis inflammationem, sine injuria.

Utilis esse deprehenditur in tumoribus & inflammationibus gutturis aliarumque partium rafa & applicata: in aqua & aceto macerata, impositaque oculis inflammatis, est optimum remedium.

Adhibetur & liquor in lacte decocti, aut in aceto macerati, ad gargarizandum in tumoribus gutturis, angina: in Aphthis infantum in aqua Salviæ vel lacte egregium dat remedium.

FURFUR. Bran. Vid. *Triticum*.

G.

1. *C. GALANGA MAJOR* C. B.

2. *GALANGA MINOR* offic. C. B.

Utraque Galanga veteribus Græcis ignota, sed minor Græcis recentioribus & Arabibus nota fuit.

Prostat apud *Nicolaum Myrepsum* Antidotus è Galanga aliisque aromatibus, stomachicis, lienosis & concoctione destitutis utilis; alteraque, quæ prodest frigiditati & humiditati Ventriculi, ejusque inflationi. Teste *Avicenna*, Odorem oris reddit bonum, confert colicæ & dolori renum; juvat ad coitum.

Authore *Mesue*, mane masticata & ore retenta humiditatem salivalem & ca-

tarrhalem sur me deficcet, foetorem oris prohibet & obtundit; ideo usus ejus multum confert in regionibus frigidis tempore hyemis.

NOTÆ. Odoris est fragrantis, Zedoariæ similis, saporis acris & calidi, fere æque ac Piper, amaricans, sed calore & acrimonia longe prævalentibus. Ab Indis, loco Capparum, in embammatis usurpatur. Commendatur ut Er-rhinum, & ad lipothymias utilis est, unde Germani, venâ sectâ, masticandam præbent.

Si destilletur, magnam dare copiam dicitur Olei, Camphoræ similis, & in frigore concrefcentis, sed non valde acris; hinc acrimonia Galangæ non in oleo volatili, sed parte magis fixa hæret, ut in pipere.

Convenit in cruditate Ventriculi ab acido frigido, & vertigine inde orta, in Colica a frigore, hydrope, scorbuto, mensibus suppressis: dolores a partu, admisso frigore, sedat.

C. GALBANUM. Chalbanum.

Dioscoridis Galbanum urebat: nostrum, minus acre, *Galen*i Galbano satis convenit, inter calfacientium tertium ordinem collocato, & quidem ex tertio ordine incipiente vel secundo completo.

Porro, quum *Dioscoridis* Galbanum sit succus *Ferulæ*, in Syria nascentis, *Tournefortius* *Ferulam* antiquorum copiose crescere in insula *Skinosa* fatetur; verum, incisis caulibus hujus *Ferulæ*, in hac insula nascentis, lac, inde prodiens, nihil Galbani sentire, sed Galbanum verum extrahi à planta umbellifera, in Africa nascente, *Oreoselino* nempe Africano Galbanifero frutescente, Anisi folio. *Institut. rei herbariæ*.

Pingue est, gravis odoris, & secundum *Dioscoridem*, urens. Culices eo accenso fugantur, necnon Serpentes, & eo perunctos feriri non patitur.

Comitiales, Vulvæ strangulatus, & vertiginosos olfactu fuscitat.

Vis ei molliendi & discutiendi, hinc in Emplastris concoquitur dolorem sedantibus, scil. recens quatenus oleosum & pingue, (nam in vetusto pingue non permanet.) privatim ora ulceris indurata emollit.

Imponitur lateris doloribus & furunculis.

Dentium dolorem oblitum, aut cavernis inditum, mitigat: & in nervorum læsionibus, si nervus nudus non sit, Galbani admistio cum aliis acrioribus dolori auferendo convenit, quod fieri debet præcipue in acuto sensu præditis, teneris & cacochymicis.

Imponitur quoque ischiadicis, strumis & articulorum nodis.

Menses & partus trahit appositu vel suffitu: bibitur in difficili partu sabæ magni-

magnitudine ex vini cyatho: & potum cum vino & myrrha mortuos partus extrahit.

Devoratur ad tussim veterem, difficultatem spirandi, suspiria, rupta, convulsa, autore *Dioscoride*: & apud *Galenum* Galbanum & nucleus pinûs, ex melle Attico, datur pro eclegmate in peripneumonia, sputa educens.

Apud *Hippocratem* datur in febre singultuosa.

NOTÆ. Odoris est foetidi, Opopanacem referentis vel *Allium*, sed debilius est, saporis subacris, amaricantis. Est Gummi-Resina, inflammabile ut Resina, in aqua eousque solubile, ut trititando fiat Lac; in oleo non solubile, ut puræ Resinæ. Partes ij Spiritus Vini rectificati & pars j Aquæ solvunt totum, nisi impuritates, partibus resinosis copiosioribus in eo existentibus, quam gummosis.

Vires habet Gummi Ammoniacy, sed magis stimulan est, minus catharticum, unde in omnia insignia antidota alexipharmaca & diaphoretica recipitur.

Præsertim agit emolliendo & digerendo.

Sub forma emplastri multum valet ad abigendos clavos pedum. Extus quoque partes, a spasmodicis doloribus vexatas, roborat, luxatas paululum firmat, frigidisque tumoribus discutiendis vel maturandis par est. Bubones & Anthraces maturat.

Alvum laxat, & Æs ejus pro ecoprotico datur. In Asthmate convenit, at in specie in Colica hysterica valet & in affectibus convulsivis.

C. GALIOPSIS. *Lamium maximum sylvaticum* C. B. *Hedge Nettle.* Dale Pharmac.

Omnes fere notas possidet quas *Dioscorides* Galiopsi tribuit.

Gravem odorem folia trita reddunt.

Folia, caules, semen, succusque duritias & carcinomata dissipant: strumas, panos & parotidas discutiunt. Oportet bis die tepidum ex aceto cataplasma imponere, & ejus decocto fovere. Ad putrescentia ulcera, gangrænas & ulcera depascentia cum Sale efficaciter illinitur.

NOTÆ. Gravissimi est odoris, saporis nonnihil falsi. Chartam cæruleam non mutat in rubrum colorem.

Eandem, autore *Trago*, cum *Urtica* urente vim habet, plus tamen valet in externis ulceribus & tumoribus dissipandis, quapropter hac in balneis ad vaporationes & emolliendum uterum uti convenit, quippe ad suffocationes uterinas & affectus hystericos optima. Si virentes contundantur earumque suc-

cus cum foliis, cataplasmati instar, phagedænæ imponantur, brevi eam enecabunt, autore *Trago*.

Infusum foliorum & florum in colica, nephritide, scrophula, pleuritide laudatur.

C. GALLÆ. Galls. Quercus, gallam exiguæ nucis magnitudine ferens,
C. B. The Oak Gall.

Galla duplex est. 1. *Omphacitis*, i. e. immatura, parva, rugosa, solida, gravis, nullo foramine pervia. 2. *Plana*, levis, perforata. Eligi debet *Omphacitis*, quæ efficacior. Utriusque vis vehementer adstringens.

Omphacitis constringit contrahitque partes laxas ac languidas, omnibusque fluxionum affectibus strenue resistit: carnem indurat & desiccatur; proinde, ad cicatricem inducendam accommodatur. In ulceribus malignis & contumacibus valet. Ex aceto pota lienem consumit.

Altera galla minus acerba, cocta per se, & deinde trita, cataplasma non infrenuum in sedis inflammationibus & prolapsu ejusdem præbet. Porro, coquenda est, si modica opus est adstrictione, in aqua, sin vehementiore, in vino; ac si augere insuper adstrictionem sit opus, vinum austerius adhibendum.

Tritæ excrecentias in carne, fluxiones gingivarum atque oris ulcuscula cohibent. Decoctum earum ad infestus expedit contra vulvas procidentes fluxionesque. Dysentericis celiacisque cum vino aut aqua tritæ convenienter illiniuntur, aut bibuntur.

In inflammatione columellæ, ubi vehementior influxus, decoctum gallarum generosissimum est, ex aqua gargarisatum. Quin & aridis contritis columellam contingere oportet, & harum pulvere columella contracta eodem die resilit, si ter ei, interjectis horis, medicamentum fuerit appositum.

Paronychiis ex melle, & unguibus scabris, pterygiis, ulceribus manantibus, condylomatis, vulneribus, quæ phagedænica vocantur, illiniuntur, & cum aceto adversus pustulas, papulas & panos.

Nucleus commanducatus, vel dentium cavernis inditus, eorum dolorem sedat, necnon ablutio dentium dolentium calido gallarum ex aceto decocto.

Combustæ vim suppressendi sanguinem acquirunt: calorem & acrimoniam urendo contrahunt, & majore siccandi vi redduntur. Carbonibus autem imponere oportet usque dum candescant, & tunc aceto aut vino extinguere.

Capillos denigrant, aceto aut aqua maceratæ.

NOTÆ.

NOTÆ. Acerbæ sunt & amaricantes. Cortex fortior est, quam pars interior, utriusque vero vires extrahuntur ab aquosis & spirituosiss mensstruis, sed extractum spirituosum aliquanto fortius est.

Pulvis, additus mixturæ Olei Vitrioli & aquæ, aciditatem minuit, scil. terra gallarum acidum absorbente, unde & in Aquis chalybeatis præcipitatur metallum, acido solvente privatum.

Putredini resistunt vi longe majori, quam Sal marinus.

Mucum glandularum articulorum coagulant: carnem fungosam reprimunt.

3j pulveris, in ℥ij lactis cocti, hoc inspissat instar cremoris, & datur ad 3iv ter de die, ad sistendas diarrhœas a mera laxitate.

Super carbones ustæ, dein extinctæ, in muria ex aceto & sale omnem hæmorrhagiam sistunt potentius quam crudæ.

C. GALLIUM luteum C. B. *Yellow Ladies Bedstraw, or Cheefe Rening.*

Nomen ex eo traxit, quod lac coagulet. Flos odoratus est. Facultatem obtinet exsiccantem & subacrem. Sanguinis è naribus profluvia sistit: combustis medetur.

Radix venerem concitat.

NOTÆ. Flores odoris sunt fragrantis graviusculi. Folia & Flores subamara sunt & subadstringentia: infusum & decoctum evidenter amarum, & infusum cum Vitriolo Martis atro-viride fit.

Aciditatem ostendunt, flores cæruleos ad rubrum mutando.

Succus subsalsus, subacidus; non tamen mutatur ab acidis nec alcalinis: caute & sine agitatione additus Lacti coagulum fuscum exhibuit: porro folia & flores, addita Lacti & cocta, hoc inspissabant fere ad consistentiam cremoris lactis.

Aqua foliorum & florum, leni calore destillata, odoris est, ut floris, & hoc singulare habet, quod saporis sit acidi, secus quam Aqua ab Acetosa & aliis vegetabilibus acidis, a quibus primo prodiens phlegma insipidum est; proinde Acidum ejus longe subtilius est, quam Acidum Acetosæ.

Herba, aut ejus pulvis, sanguinis profluvia sistit, ignibus sacris & erysipelati medetur.

Flores contusi applicati calorem tollunt in ambustis & sanant.

Decoctum forma balnei sanat Scabiem siccam infantum.

Herba & flores contusi in aqua vel cerevisia dantur in vertigine equorum.

Flores frequentis sunt usus in curanda Epilepsia infantum apud Gallos, & nostrates in doloribus spasmodicis ventris, datò Cochleari infusi in vino ter

in die. An a subtili Acido, spirituum rarefactionem tollendo? An vi sedativa? quoniam *Ruppius* apud *Daleum* asserit, hanc herbam soporiferam esse.

Radix lanam tingit, ut *Rubia tinctorum*, & a volucris comesta ossa similiter rubefacit.

Pulvis radiceis & caulis dicitur curare dysenteriam: decoctum tamen vix mutatur a Vitriolo Martis, & saporis tantum est obscure amaricantis.

N. *GAMBOGIA*. *Gamboge*.

A *Clusio* primum recepta A. D. 1603, & cito postea in Europam introducta.

NOTÆ. Est Succus inspissatus *Tithymali* crassi & scandentis in India orientali: odoris est lenis, saporis subdulcis in ore, & ibidem per horam detenta, acris, calidi in gutture cum ariditate per aliquot horas postea.

Est Succus gummeo-resinosus; nam Spiritus Vini rectificatus solvit $\frac{1}{2}$ partes, & Aqua, calore adjuta, fere eandem quantitatem.

Aqua cum sale alcalino solvit in liquorem pellucidum coloris sanguinei: Saccharo & salibus lixiviosis contrita corrigitur, particulis resinosis sic divis, ne adhærescant intestinis; solvitur quoque vitello ovi, & sic solutæ gr. v dicuntur plus efficere, quam gr. x in pulvere.

In morbis hydropicis, aliisque ut Scabie & Pruritu ex abundante fero, hydragogum est validum, tutum, simulque emeticum, in temperamentis biliosis non usurpandum.

In nuperis experimentis efficacissima fuisse perhibetur in Lumbrico lato.

D. *GENISTA* angulosa & scoparia C. B. *Common Broom*.

Vires eadem fere tribuuntur omnibus ejus partibus, de quibus tamen sigillatim agere experimentaque cum singulis instituta sequenti modo tradere statui.

Tota Planta odoris fortis est, & saporis amari; viridis quoque, aquæ infusa, amara. Tota est emetico-purgans, & in cachecticis diuretica.

Pastores Oves, hydropes laborantes, dimittunt in agros, *Genista* abundantes.

Cineres hoc nomine præferendi, quod salem dent alcalinum purum, secus quam plurima alia vegetabilia.

Caulis juniores & Summitates amari sunt (sed magis veterascentes) & succum amarum nauseosum dant Aquæ & Spiritui Vini rectificato. Succus caulium expressus amarus est, non mutatur ab acidis nec alcalinis, & ad $\mathfrak{zj}$ dicitur purgare supra & infra, mitius vero purgare dosi $\mathfrak{zss}$ repetita & diluta.

Viridium succus duplici ratione prodest hydropicis, nempe ut diureticus, & majore dosi purgans.

De-

Decoctum Summitatum in Cerevisia forti, ad consumptionem dimidii, sæpe præscribitur a *D. Willis* ad $\mathfrak{z}$ ij vel iij bis die in scorbuto frigido.

Folia amara sunt, & aliquando non sine dulcedinis mixtura. Non rubesciunt Chartam cæruleam.

Folia cum caule, tum recentia tum sicca, odoris sunt graviusculi, saporis fabamari in gutture, & subadstringentis, ut est decoctum, sed non mutatur a Vitriolo viridi.

Flores sicci Pisum resipiunt, alias inodori, insipidi: recentium odor mitis, forte oleosus, instar feminis lini.

In lacte tepido infusi adhibentur pro fotu contra Herpetem, *Tetter* dictum, & alia mala cutis. Flores & ramuli virentes apud *Prevotium* purgant ex jure macerati aut decocti a $\mathfrak{z}$ ij ad $\mathfrak{z}$ ss.

Aceto & sale conditi, Capparum Olerumve ratione, antequam explicentur, appetitum excitant, & viscerum obstructions expediunt: notandum quoque, vim purgantem aceto conditorum minui; aliter enim in decocto, vel in hydromelite infusi purgant; in substantia vomitus ciere dicuntur, ad $\mathfrak{z}$ ij sumpti, & semen a $\mathfrak{z}$ ss ad $\mathfrak{z}$ j lienosis, hydropicis & nephriticis, vomitum ciendo, utilia. Folia & semina, authore *Prevotio*, in substantia a $\mathfrak{z}$ j ad $\mathfrak{z}$ ij, in infusione aut decocto a $\mathfrak{z}$ ij ad $\mathfrak{z}$ ss strenue purgant.

C. GENTIANA major lutea C. B. *Gentian.*

Si veris constitutio ficior obvenerit, Gentiana, quæ in Italia nascitur, par erit Cretæ allatæ.

Impense amara est, & vis ei excafactoria ac detergens, multum efficax cum opus sit extenuatione, abstersione & obstructionis liberatione, proinde in Ictero seu oppilatione hepatis sine febre & inflammatione, quæ si adsint nocet, utpote calida.

Ad obesitatem seu corpulentiam nimiam curandam prodest, validam incendi facultatem habens.

Maculas omnes emendat. Collyrii modo subdita partus ejicit. Illinitur ulceribus, quæ ierpunt, radice tusa vel decocta in aqua ad mellis crassitudinem, vel succo, qui & oculis inflammatione laborantibus illinitur, & pro meconio collyriis acribus immiscetur.

Interaneorum vitiis occurrit farina ex aqua tepida fabæ magnitudine; privatum cibum non continentibus & hepaticis subvenit.

Extracti succi drachma laterum doloribus & ex sublimi devolutis, ruptis & convulsis prodest.

Jumentis, ilia trahentibus, auxiliatur potu. Madefacta, pridie concocta, denarii pondere in vini cyathis tribus datur ad tussim, suspiria & tormina.

NOTÆ. Præter amarorem insignem intermixta est mucositas, ac bis notavi aliquid dulcedinis, & in decocto spumam quasi oleosam; quod decoctum quoque gustu subadstringens est, etsi non mutabatur a Vitriolo viridi; Infusum tamen in aqua coagulum leve exhibuit cum albumine ovi.

Tinctura cum Spiritu Vini longe fortior est, quam infusum aqueum.

Externe in excitatis fonticulis, si fluere renuant, Gentianæ pulvis inspergitur, aut globuli ex Gentiana imponuntur, & ad callum ulceris fistulosi exedendum, adque fistulas dilatandas.

Antiseptica est, valet ad gangrænam & cariem ossis; dentes a carie defendit, & hoc respectu pulveribus dentrificiis immiscetur: deterget ulcera fordidâ, & vitiliginem, auctore *Dioscoride*.

Acidos in corpore humores corrigit: bilem deficientem optime supplet. Anthelmintica est. Stomachicis, qui cibum sumptum retinere non possunt, datur pulvis ex vino.

Succus inspissatus vel Extractum creberrimi usus est in febribus intermittentibus, a ʒj ad iv in vino calido, vel cum Spiritu Salis Ammoniaci, semihorâ ante paroxysmum exhibitum, sudorem eliciens, & ter quaterve repetendum.

Efficax in tollendis diarrhœis contumacioribus, quæ gravibus doloribus stipatæ sunt, cui rei fidem facere videtur vis subadstringens, supra notata.

1. N. GERANIUM Robertianum. C. B. *Herb Robert*.

2. GERANIUM Cicutæ folio moschatum C. B. *Musked Crane's bill*.

Dioscorides duas species Geranii profert, sed neutrum eorum his convenit.

NOTÆ. Geranii Robertiani recentis Odor teter quasi terebinthinaceus, vel instar bituminis aut petrolæi; sapor adstringens, subamarus: decoctum austerum, subacidum & cum Vitriolo viridi nigrescit. Rubefacit Chartam cæruleam.

Aqua, leni calore destillata, præter odorem plantæ possidet quoque qualitatem aliquantulum adstringentem, se prodentem tum gustu, tum colore pallide rubro, inducto a Vitriolo viridi.

Succus valde adstringens est & subsalsus, cum Vitriolo viridi fusci coloris fit, spissescit & albescit cum albumine Ovi, sanguinisque sero. Coagulum viride exhibuit cum Alcalinis tam volatilibus quam fixis, sed a fusco colore mutabatur ad rubrum pellucidum, addito Spiritu Vitrioli vel Oleo Sulphuris.

In foliis siccis perit Odor, sed hæret sapor, ut supra.

Insigne Vulnerariam est usu externo & interno, adstringens, discutiens & deter-

detergens. Dejectiones sanguineas & mictum sanguinis in hominibus pecoribusque sanat, mensium profluvia, omnes hæmorrhagias cohibet, & commendatur ad Herniam. Celebratur in ulceribus scrophulosis, cancris & putridis mammarum ac pudendorum, succo ejus illito, vel linteolis, eo madefactis, impositis. Succus, melli admixtus, cancris oris sanat; & simplex decoctum mammis cancris applicatur successu non infelici apud *Hildanum*.

Erysipelatibus efficaciter imponitur tusa.

Adhibetur ad mammarum fissuras lactisque discussionem impositum.

Laudatur in contusionibus, solvens sanguinem coagulatum, forma cataplasmati admotum. Externe quoque tollit tumores pedum œdematosos.

Denique, autore *Lobelio*, calculum vesicæ & arenulas pellit.

3. N. GERANIUM moschatum C. B. *Musked Crane's bill*.

Recentis Odor est instar Moschi, sapor subamarus & adstringens: flos evidenter amarus, adstringens.

Decoctum cum Vitriolo Martis nigrescit.

Calefactoriam & discussoriam vim habet. Ad Exanthemata pellenda olim adhibitum fuisse, refert *Linneus*.

Siccum, inodorum, insipidum.

N. GINSENG & NINZIN. Radices.

Radices hæc prorsus Antiquis ignotæ, nec a recentibus satis distinctæ fuerunt, namque e diversis plantis diversorum generum prognatæ sunt, notante *Hill* in *Mat. Med.*

Odor aromaticus suavis quibusdam, aliis dicitur fere inodora esse, sed saporis acris, dulcis tamen mucilaginosi; dulcedine minore, sed gratiore, quam Sifari nostratis, simul subamaricantis.

Laudatur ut analeptica, cardiaca & venerem stimulan, vires conservans, amissas restituens, & collapsas post omnes morbos diuturnos mirifice restaurans; senibus utilissima; nervis mirifice conducens, & in Colica convulsiva, vertigine, memoriæ debilitate utilis.

C. GLASTUM. Ifatis fativa vel latifolia C. B. Nil *Avicennæ*, *Wood*.

Si legamus *Dioscoridem*, ut *Hermolaus* legit, nostrum Glastum Ifati fativæ adamussim quadrabit. *Cæsalpinus*.

Amarum est & adstringens, facultatis valde exsiccantis, non tamen mordentis.

Abstergit morphæam; confert Alopeciæ: cruenta vulnera glutinat, & utile cataplasma præbet partibus, fluxu sanguinis laborantibus.

Tumores œdematosos mirifice discutit simul ac reprimat. Adversus omnia ulcera maligna & cacoëthea mirabiliter resistit, etiamsi putrescant vel erodant. Herba pota lienosis plurimum prodest.

NOTÆ. Sativa dicitur esse non acris, sylvestris acris: ipse quidem notavi, sativi nostri folia sicca parum odoris vel saporis habere; sed radicem & folia recentia amara esse, valde acria, sensu acrimoniæ non diu durante.

Præcipuus ejus usus est ad pannos cæruleo colore tingendos.

Veteres & Recentes vim adstringendi ei tribuunt. Dicitur esse è potentissimis Resolventibus tumorum, contusa & extus applicata; ac sanare Oves, eâ pastos, hydrope, *Red water* dicto, laborantes, & in morbis hypochondriacis valere quam maxime, utpote incidens, aperiens, fundensque crassa.

C. GLYCYRRHIZA filiquosa vel Germanica C. B. Scythica radix Theophrasto. *Liquorice.*

Glycyrrhiza duplex est. 1. *Echinata*, ubi semen capitibus hispidis est inclusum. 2. *Siliquosa* seu Germanica officinarum. Prior Veteribus in usu fuit. Nostri dulcior est, quam Veterum, &, authore *Bauhino*, quæ *Dioscorides* & *Galenus* suæ tribuunt, nostra præstat efficacius.

Radices (veteribus notæ) subacerbæ, dulces: succus quoque dulcis, & leviter adstringens, qui vulneribus illitus accommodatur, & commanducata radix sanguinem ex vulnere sistit; prodest oris ulceribus, & farina ejus pterygiis utiliter inspergitur.

In arteriæ scabritie linguæ subditus, ut eliquescat, efficax habetur; nec modo asperitates lenit in arteria, verum etiam in vesica scabra. Sanat & renum dolores ex passo potus succus. Sanat & condylomata, ulceraque genitalium: æstuantis stomacho, thoracis ac jecinoris vitiis convenit. In ore, sensim liquefcens, sitim fedat.

Radicis recentis decoctum ad eadem valet. Radice quoque fames & sitis sedatur, ob id quidam ipsum *adulcor* appellavere, & hydropicis dedere, ne sitirent, furculum parvum, sub lingua detentum, salivam transglutire jubentes.

NOTÆ. Nostri dulcior est, quam Saccharum aut Mel, & simul semper aliquantulum amara, præsertim in decocto diu protracto; unde si decoctum aliquod ingrediatur, in fine decoctionis addenda. Amaror hicce vulgo quidem tribuitur cortici, verum notavi, amarorem in decocta radice tum sine cortice. Mucilaginosa est radix.

Extractum inter dentes quasi arenosum vel instar Sacchari candi sentiebatur: an a Sale, dulcedinis sede?

Spiritus Vini rectificatus extrahit dulcedinem, æque ac Aqua; sed, quum dissol-

dissolvit minus mucilaginis, spirituosæ Tincturæ & Extracta dulciora sunt quam aquea, & proinde dulcedo videtur præcipue inhærere resinosis partibus.

Saccharo præferenda, quoniam Saccharum sitim excitat, sed Glycyrrhiza eam extinguit.

Acrimoniam præcipue fæsam feri & sanguinis mitigat, vias lubricat, absterget ab amarore latente, quod ab effectibus ejus, experientia compertis, patet. Alvum enim infantum leniter mollit, diuresin aliquantulum adjuvat: singulariter ad mobilitatem, tenaci muco conciliandam, adeoque ad expectorandum, conducit.

Veterinarii ʒiij vel ʒiv cum p. æ. flor. Sulphuris permiscant, qua dosi, per 8 dies quotidie bis repetita, equos anhelosos curant.

Inflammationes sedat. Datur in Urinæ stillicidio, in renum & vesicæ exulcerationibus, calculosis, phthisicis, rheumaticis, & podagricis; sed, si nimia copia sumatur, corpus debilissimum reddit, & vasa renalia adeo laxat, ut sine sensu urinam dimittant.

Si pulpæ Cassiæ fistulæ tantillum pulveris Glycyrrhizæ insperferis, aut ex Terebinthina cocta & Glycyrrhiza pilulas formaveris, admirandos sæpe effectus videbis in Calculi medela, autore *Simone Pauli*.

Pulvis, subtilissime tritus, oculis inspersus, dicitur optimum esse remedium in induratione corneæ, pterygion dicta.

C. GRAMEN caninum arvense, seu Gramen *Dioscoridis* C. B. Gramen caninum medicatum. *Adv. Lobeli.* Gramen primum *Dioscoridis.* *Common Dog grass or Quich grass or Couch grass.*

Radix, priusquam exaruerit, dulcis est & esculenta, nutrimentum corpori exhibens, simul tamen acrimoniæ aliquid & adstrictionis habet, unde trita, illita, vulnera conglutinat, & lapides interdum conterere cognita est decoctum ejus bibentibus. Porro, decoctum in vino torminibus medetur & urinæ difficultatibus ulceribusque vesicæ.

NOTÆ. Duplex apud nos in usum medicum recipitur. 1. *Gramen caninum arvense, seu Gramen Dioscoridis* C. B. *Common Quich grass or Couch grass.* 2. *Gramen nodosum avenacea panicula* C. B. *Knotty rooted Dog grass.*

Primum subdulce est, aliquantulum mucilaginosum, & in fine subacre in gutture: subadstringens quoque dicitur Authoribus; verum decoctum ejus non mutatur, ut Austerorum, addito Vitriolo viridi.

Infusum Syrupum Violarum tantummodo diluit & tincturam Heliotropii parum tantum rubefacit. Ab Oleo Tartari odor aliquantum urinosus.

Recentibus Graminis radicibus inhæret Sal essentielle aliquod saponaceum,

adeoque leniter resolvens, unde confirmatur, quod *Cl. Markgraaf* ex illis æque ac aliis radicibus Saccharum præparaverit.

Annumeratur radicibus quinque aperientibus & vires possidere dicitur similes Asparagi, sed debiliores: diuretica est, urinæ acrimoniam mitigat, & egregie facit in obstructionibus viscerum, sine calefactione opus suum peragens.

Recens usurpari debet, nam ætate perit virtus.

Farina dicitur remedium esse non contemnendum ad interaneorum vermes; & decoctum propinatur infantibus in hoc morbo.

Secundi radix saporis est, ut seminis farinacei, & dulcis, simul subacris, amaricans in gutture, scil. magis acris & amara quam prima, & proinde valentius obstructiones aperire, urinam ciere, & propius ad Veterum Agrostia accedere, quibusdam reputatur.

Gramen quodcumque solvit Calculos biliosos. Oves & boves, Calculis vexati in hyeme, verno tempore liberantur a Gramine recenti, notante *Glossio* & *Francisco de le Boe Sylvio*.

Ubi insignis dyscrasia Viscerum calida, cum eorundem obstructione, ægros affligit, vix exoptatius medicamentum ars nostra suppeditat, authore *Simone Pauli*.

C. GRANA Cnidia. Thymelæa *Dioscoridis*. Cneorum *Theophrasti*. Mezeræon *Mesuae*. Thymelæa foliis lini *C. B.* Spurge-Flax. *Le Garou*. Fructus ab *Hippocrate* Granum Cnidium & Coccus Cnidius, vel Coccus aut Granum, per se sine additamento positum, vocatur.

Acris est Fructus & adurentis facultatis. Humiditatem ex ore trahit. Qui ægre desudant, trito semine cum nitro & aceto, inunguntur.

Per inferna bilem, pituitam, aquas detrahit, si viginti granorum pars interna (aut medulla alba) bibatur, verum fauces adurit, unde cum pane aut polenta, vel in uvæ acino dari debet, aut melle cocto obductum devorari. Oleum, quod ex eo fit, solvit ventrem potentius, quam Oleum Cicinum, seu Ricino.

Videtur magis convenire fœminis quam viris; cuidam enim, absque ulla alia purgatione, ad uterum purgationes adduxit. Non incommode datur hydropicis, & quorum venter est frigidior, itemque comitialibus, attonitis, articulorum doloribus vexatis. Capitis denique defluxiones exsiccat.

Foliis eadem facultas inest, sed imbecillior. Authore *Dioscoride*, herba Stomacho infesta, & partus imposita necat.

NOTÆ. Baccæ saporis sunt acerrimi & urentissimi, vehementissime purgantes, unde miratur *Raius* perdices & aviculas his avidissime vesci.

Radix

Radix sicca usurpatur pro Vescicatorio, ad serositates attrahendas, in verigine & fluxionibus violentis, quando frustulum ejus inditur auri perforatæ ad excitandam suppurationem, ut in setaceo, vel brachio, aliive loco inponitur.

Cortex quoque hujus plantæ applicatur pro vescicatorio apud rusticos in Gallia, ad curandas Ophthalmias pertinaces, & ad præcavendum ac dissipandum fluxiones, ut vocant, ad caput (b).

C. *GRANATI* Cortex.. Malicorium, aliquibus Sidion appellatum.

Malus Punica sativa C. B. *The Pome granate tree.*

Hicce Cortex inter acerbæ numeratur, spissandi, adstringendi, siccandi vim habens, & proinde ad cicatricem inducendam accommodatur; sanguinolenta glutinat, ubi nempe vas aliquod magnum perruptum, aut vehementer reclusum, hiat, vel ubi Gingivæ humore flaccidæ mobilesque dentes, decocto colluuntur. Herniam prolapsam intestini erumpentem cataplasmate repellit, necnon uterum prolapsum. Ulcera exsiccat, & ulceribus internis (v. g. intestinorum) opitulatur, nec ullam visceribus noxam infert: tostus in dysenteria prodest, & in curandis ulceribus malignis, prius lævigatus quam admisceatur ærugini, ceræ & resinæ laricis.

NOTÆ. Gustus est valde adstringentis, valentius quam Balauſtia, & simul amaricans: Infusum in aqua acidum erat, valde adstringens, & nigrescebat cum Vitriolo viridi.

Utilis est ad coria præparanda & ad atramentum, vice Gallarum.

℥j exhibet fere ℥ss Extracti valde austeri, & pauca tantum grana substantiæ resinose.

Spiritus Vini rectificatus parum Extracti austeri exhibet; Aqua vero fere dimidium ponderis sui exhibet Extracti valde austeri, quatenus differt a Balauſtiis, sed convenit Acaciæ.

Lymphæ hydropicorum admixtus eam coagulavit.

Præcipui usus est in sedando fluxu hæmorrhoidum, nasi & uteri; ingreditur collyria, gargarismos & enemata adstringentia; privatimque utiliter adhibetur decoctum ejus pro lotionem ad præcavendam læsionem oculorum & faucium in Variolis; vacillantes dentes roborat, & cruentis putridis gingivis medetur.

Constantinus, à *Trago* citatus, affirmat, vino decoctum ac potum omnes ventris tineas enecare, maxime eas, quas *Ascarides* vocant.

D. GROS.

(b) Hunc corticem ad Scrobiculum cordis in asthma humido cum fructu applicatum fuisse, sæpius observavi: lentius agit, quam *Cantharides*,

D. *GROSSULARIA* spinosa C. B. Uva crispa. *The Goose berry bush.*

Ceanothum spinam *Theophrasti* esse credit *C. Bauhinus*.

NOTÆ. Saporis diversi est pro ratione ætatis. 1. Baccæ, nuper enatæ, saporis sunt moderate acidi. 2. Debitam magnitudinem adeptæ fortiter acidæ & acerbæ. 3. Maturæ mucilaginosæ, dulces, vinosæ; & decoctum harum acidum est, dulce & austum, sed non mutatur addito Vitriolo viridi.

Immaturorum succus in inflammationibus & erysipellate prodest. Ventris profluvium & hæmorrhagias, privatim hæmoptoën, sistunt. Appetitum excitant, & remedio sunt in relaxatione fibrarum ventriculi, & contra gravidarum Picam valent.

Maturæ in Recipiente, exhausto aëre, per aliquot dies repositæ, magnam quantitatem aëris emittunt.

Copiose comestæ alvum solvunt. Conveniunt tempestatibus calidis & temperamentis sanguineis, biliosis.

Succus ex his dedit Extracti acidi & valde austeri ʒiv ʒij gr. vj, quod, dilutum, non mutabatur addito Vitriolo viridi. Austeritas hæret in pelliculis.

N. *GUAIACUM*. Lignum Vitæ. Lignum Indicum. Guaiacum Americanum primum fructu Aceris, five legitimum *Breyneri*. *Prodr.*

Lignum olet resinaceum quid & gratum dum inciditur vel coquitur: saporis est acris, amaricantis &, repetitis coctionibus, seu diu protractis, insigniter amari: in valde recenti acrimonia amaritiem superat, in vetustiore acrimonia & amarities æquales: fauces asperitate quadam afficit: pinguißimum est, & optimum ponderosissimum, adeo ut parva ejus particula non supernatet, sed subsidat in aqua.

Decoctionem diuturnam postulat, imo plures coctiones.

Oleum æthereum deficit, sed substantia fixa gummosa & resinosa notabili copia adest, posterior vero priori pondere antecellit.

Putredinem arcet, carnes præservans, ut acetum vel aliud aliquod fæcamentum; & mirabili virtute exhibetur contra oris graveolentiam, & animæ fæctorem a perunctionibus mercurialibus.

Fragmentum Calculi duri solidique, decocto per quatuor menses infusum, corrodabatur usque adeo, ut dimidium ponderis sui amiserit.

Decoctum dentes, eo sæpius collutos, firmat & dealbat.

Operatio ejus est varia ratione individuorum, quibusdam insensibilem tantum

tum transpirationem movet, aliis sudorem, aliis urinam, aliis alvum, adeoque sanguinem abundanti fero liberat.

In morbis chronicis, ubi lentescencia humorum peccat, valet. Destillationes abripit, & a fluxionibus caput liberat, præcipue in catarrhis viscidis, tussi humida; necnon in sordibus ulcerosis & scabiosis, præsertim in subjectis frigidioribus phlegmaticis prodest. Paralyfin recentem restinguit ac discutit.

Hujus acri lixivio ablui potest intricatissimum Luis venereæ contagium, ad quod vis Mercurii pertingere non potest, methodo *Hutteniana*, quam vide apud Authores de Lue venerea, a *Boerhaavio* editos.

Ipse vidi in Nosocomio *D. Steevens Dublinensi* mirabilem effectum Decocti cum $\frac{1}{2}$ lactis ad ssiv , vj , vel plures in die hausti, in curandis tribus hominibus tabidis, ulceribus amplis & profundis laborantibus cum diarrhœa & sudoribus nocturnis.

In Vino decoctum, interpositis laxantibus, Colicam pituitosam curavit.

Cortex omnium consensu vires possidet prorsus similes Ligni, sed an validiores an debiliores, discrepant Authores graves.

GUMMI GUAIACI.

Dictum est proprie Gummi-Resina, vel potius præcipue Resina, vel Balsamum inspissatum; quippe exhibere dicitur Resinæ $\frac{1}{2}$ partes ponderis sui: liquefcit flammâ, sed flammam non multum alit. Super ignem odoris est grati, mitis, accedens ad odorem Balsami Peruviani: saporis est acris, calidior quam Lignum, cujus vis præcipue in resina hæret.

Acrimonia ejus integre extrahitur Spiritu Vini, sed Tinctura, addita aqua, grumescit, resina separata.

Porro, Tincturam fortem extrahit Aqua Calcis, attrahendo nempe aërem fixum, (vinculum cohæsionis in resina) & quidem hoc nomine præferendam, quod in Tinctura cum Aqua Calcis nulla fit separatio a vehiculo aquoso, secus quam fit in solutionibus seu tincturis spirituosis. Vide *Calx viva*.

Dosis, satis larga, v. g. ad ʒij , purgat.

In Scorbuto, Rheumatismo, Asthmate, & in morbis venereis, speciatim in Gonorrhœa, aliis remediis non cedente, præscribitur.

GUMMI COPAL.

Bauhinus vult, nullam esse differentiam inter G. Copal & G. Anime, & *Monardes* admodum similia esse, nisi quod G. Copal sit minus odoratum: namque viscosum est, pingue, inflammabile, & flammam alit; frictum quibusdam thus redolet, aliis magis grati odoris quam thus, vel ad Styracem quodammodo

modo accedentis: saporis amaricantis, subacris, aliquantulum calidi & aromatici.

Non est Gummi, sed Resina, in oleo Terebinthinæ solubilis, lente vero, & instar Succini, difficillime; $\frac{1}{4}$ pars enim modo solvitur in Spiritu Vini: dicitur solvi in Æthere.

In Vernice præcipue usurpatur; tonicæ tamen & resolventis qualitatis particeps; necnon in suffitibus similiter usurpatum fuit, ad morbos capitis frigidos, Thuris & Gummi Anime vicem explens.

C. GUMMI AMMONIACUM. Hammoniacum. Gum Ammoniac.

Ejus planta ignota est nobis æque ac Veteribus: verum Hammoniacum tamen nobis haud deest, plura enim adsunt requisita, sed præcipue facultates.

Castoreum odore imitatur, gustu amarum. Mollit, discutit, calfacit, concoquit, attrahit, panos maturat, clavos extrahit cum melle aut pice illitum. Lassitudines & coxendicum dolores eo illini utile est cum nitro & cyprino oleo. Charadas (strumas) per halitum digerit. Apostemata oculorum mundificat & dissolvit, eorum Albugines abstergit; genarum scabritiem absumit.

In fine primi generis calfacientium locatur, hinc in scirrhis affectibus efficacax, utpote molliens & digerens, inter emollientia principatum obtinens; nullum enim vehementer excalfaciens siccumve medicamentum aptum est ad scirrhosos affectus, sed ea tantum, quæ molliendo digerere possunt: ab iis vero, quæ vehementer trahunt digeruntque, digesto eo, quod in tumore tenuium partium erat, veluti lapidosa concretio remanebit. Hinc (pergit Galenus) in scirrhuso tumore in toto femore, erysipelate nimis in frigidato, atque adstricto, Ammoniaco pinguisimo, (scil. recenti) in aceto acerrimo soluto, circumlini totum femur, dein per aliquot dies Opopanacem pinguisimum, mixto aceto acerrimo, applica.

In compositionibus emplastrorum, ad ora ulcerum indurata emollienda, locum habet.

Lienem minuit, cum aceto drachmæ pondere haustum, & articulorum coxendicumque doloribus liberat.

Tritum cum aceto & impositum jecinoris lienisque duritias emollit, dummodo conveniens victus ratio instituatur cum medicamentis aperientibus & abstergentibus.

Potum alvum solvit, partus extrahit: auxilio est anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus & in cordis strangulatione, item quibus humor in pectore coit, si cum melle delingatur aut cum succo ptisanæ forbeatur. Cruentam urinam pellit.

NOTÆ.

NOTÆ. Recentissimum odorem habet Castorei, vetus Galbani, vel ad Opopanacis odorem accedit, saporis acris, acrimonia tarde se expediente, amari quoque in ore & gutture.

Est Gummi-Resina, seu Gummi balsamicum, sive succus lacteus plantæ inspissatus, & proinde tritura cum aqua ad pristinam formam reducitur.

Spiritus Vini rectificatus dissolvit fere dimidiam partem, quæ saporis ejusdem est ac Gummi ipsum, relicta parte mucilaginosâ fere insipida.

Attrahit valide adeo ut spinas, carni infixas, eliciat.

Ad emolliendos vel & dissipandos Clavos pedum aliasque excrecentias & tumores induratos, per se, non sine insigni efficacia, applicatur.

Menses & Urinam movet.

In Asthmate forma emulsionis exhibetur, & nil melius in paroxysmo Asthmatis humidi, & in tussi chronica, ad incidendam pituitam crassam viscidamque, sive in stomacho sive in bronchiis stabulantem.

N. GUMMI ANIME.

Fricum thus redolet, accensum odoris est fragrantissimi: saporis est resinosi, acris, amaricantis, Copali magis oleosa.

Non est Gummi, sed Resina, inflammabilis nempe in Spiritu Vini rectificatissimo, & in oleo solubilis, difficultate tamen solutionis succino similis, vix enim plus quam $\frac{1}{4}$ pars solvitur in Spiritu Vini.

Usurpatur ab Americanis in suffimigiis contra dolorem capitis, morbos pectoris ac pulmonum, & pro embrocatione in doloribus artuum. Cerati modo, tertia parte Cerae admista, gestata diutius & subinde renovata frigiditatem a quacunque parte corporis elicere dicitur.

Ufus equidem præcipuus externus est in affectibus capitis & nervorum frigidis, dolorificis, catarrhosis, flatulentis; & usurpatur in Emplastris, in luxationibus articulorum, affectibus paralyticis, partium nervosarum læsionibus, & pro his firmandis.

C. GUMMI ARABICUM. *Gum Arabic.*

Optimum ex Spina Ægyptiaca, Acaciam ferente, & quidem, teste *D. Hill*, sæpe occurrunt fructus & spinæ Acaciæ Ægyptiacæ in cistis Gummi Arabici, nobis allati; aliarum tamen arborum Gummi sæpe mista sunt; quale simpliciter Gummi vocabatur apud Græcos; hæc enim habet *Galenus* „ Gummi est „ lachryma congelata concretaque in truncis arborum, ipsum producentium ”.

Est exsiccatoriæ emplasticæque potentiæ. Cutis spiracula obstruit, asperitatibus medetur: medicamentorum, quibus admiscetur, acrimoniam hebetat: sic metallinis in medicinis oculorum admiscendum est, ne asperitatem fa-

ciant; necnon adstringentibus admiscendum Gummi, quando Ulcus est in gula.

In principiis inflammationum arteriæ prodest. Ambustis ex ovo illitum pustulas non patitur erumpere.

Sanguinem rejicientibus prodest: ex aceto infantum lichenas sanat. Prodest & tussi veteri, quatuor obolis in mixto potis. Calculosis prodest, cum passo potum.

NOTÆ. Tenax est, glutinosum, & *Alstonus* contra *Geoffroy* affirmat, quod flammam concipiat & sibi compertum esse, conjectis ʒij gr. ij in ignem, flammam emisisse per 24 minuta.

Extus liquido effectum suum testatur in conglutinandis vulneribus & ulceribus, cruentatione gingivarum, & hæmorrhagiis partium spongiosarum.

Suppurans est quatenus poros obstruens & perspirationem inhibens.

Lenit, emollit, anodynum est, convenit in asperitate faucium, catarrhis falsis, & ad mictum cruentum, dysenteriam & hæmoptoën feliciter adhibetur. Usus nobilissimi est ad restaurandum mucum defendentem, abrasum in intestinis, renibus, vesica vel urethra.

C. GUMMI CERASORUM.

Communem omnibus viscosis, & mordacitatis expertibus, medicamentis facultatem obtinet, quæ & ad arterias exasperatas accommoda est. Cum vino diluto tussi vetustæ medetur, colorem commendat, visum acuit, ex vino potum calculosis auxilio est. Confer *Gummi Arabicum*.

NOTÆ. Et *Perficæ Mali*, *Amygdalæ* & *Pruni* earundem virium sunt ac *G. Arabicum*. Lenta sunt sine morfu & communem omnibus viscosis medicamentis facultatem obtinent.

N. GUMMI ELEMI.

Est lachryma arboris Americanæ, nempe *Prunifera fago* similis arbor, *Gummi Elemi* fundens, figuræ & magnitudine *Olivæ* ex insula *Barbadenti*. *Plunk. Almag.* 300. *Dale Pharm.* Non liquet autem nostrum *Gummi Elemi* esse lachrymam *Oleæ Æthiopiciæ Dioscoridis*, quippe non mordax.

NOTÆ. Odoris est terebinthinacei fragrantis, sed mitioris, præsertim accensum, vel fere *Fœniculi* fragrantis cum suavitate graviuscula, saporis subacris, amaricantis. Non est *Gummi*, sed præcipue *Resina*, cum sit inflammabile & in oleo solubile, partibus resinosis, maximam ponderis partem consistentibus, intermixtis oleosis quibusdam, & paucissimis gummeis.

Oleum.

Oleum & Spiritus acidus ex hoc eadem methodo ac ex Terebinthina eliciuntur.

Extus tantum usurpatur, interne ob insolubilitatem in ventriculo nunquam aut raro exhibetur. Vires obtinet roborantes & resolventes: tumores discutit, emundat ulcera sordida, ac carnem inducit ad cicatricem. In vulneribus capitis, partium nervosarum ac tendinum & contusione partium nervosarum laudatur.

Porro, *D. Browne* affirmat optimum esse balsamum in ulcerationibus internis, & pauca ejus grana deglutita statim Tussim sedare.

C. GUMMI JUNIPERI. Sandaracha Arabum. Vernice & Vernix. Gum Sandarach.

Gummi Juniperi nec *Dioscorides* nec *Galenus* memorat. *Aëtius* suffumigium ejus laudat pro somnifico in vigiliis febrilibus. A Sandaracha Græcorum fossilis, rufa & auripigmento simili, quod violentum minerale est, probe discernenda.

Arabes, quos *Serapio* adducit, multas vires huic Gummi tribuere videntur, quales *Dioscorides* & alii veræ Sandarachæ attribuunt: proinde caute adhibenda est fides Arabibus, de hujus viribus differentibus.

Hæc, vero similia, apud *Avicennam* prostant „ Prohibet tremorem cordis „ sicut Carabe; prohibet quoque fluxum sanguinis & asthma humidum per „ suam exsiccationem; luctatores ipsa quoque utuntur, ut leves & fortes „ fiant, & non incurrant difficultatem anhelitus ”.

NOTÆ. Dictum revera non est Gummi sed Balsamum inspissatum seu Resina, quippe inflammabile est, in ore non liquefcens, & in Spiritu Vini vel Oleo Terebinthinæ pro Vernice solubile: odoris est balsamici, fragrantis dum accenditur, saporis resinosi, vix acris: infusum in aqua mecum amarescebat.

Ulcerata profunda & manantia exsiccant & ad cicatricem ducit inspersum: externe & interne ad emundandas ulcerum sordes confert, & in phthisi, hectica, renum exulceratione nulli facile balsamo postferendum, authore *Junkero*, quippe non acre.

Urinam ciet, ut tota Juniperus.

Ufus præcipui est in Nervorum affectibus, resolutione, frigiditate, contractura; & in suffitu in affectibus catarrhalibus, ad nervorum artuumque dolores adhibetur, & ubi nimia est humiditas.

In *Miscellaneis Curiosis* Gelatina, seu Gluten Juniperinum, teste experientia rusticorum in Styria, mense Maio præcipue collecta, membris paralyticis applicata, omnem contracturam sanare dicitur.

Hæmorrhæarum mensium profluvium sistit, cruditates ventriculi emendat, diarrhæas antiquas sistit, lumbricos necat.

D. GUMMI LACCA. *Gum. Lac.* Jujuba Indica *Raii. Hist.*

Lacca, vel Laacha Græcis recentioribus, nulli Græcorum antiquorum cognita fuit. Nondum definitum est an sit re vera Cancamum *Dioscoridis*. Deest odor Cancami, ad suffumigia usurpati. Arabes tamen de Lacca eadem proferunt, quæ *Dioscorides* de Cancamo: iis proinde non fidendum.

Avicenna Laccam non novit: inquit enim Myrrhæ per similem esse & odoratam.

NOTÆ. Sic dictum inflammabile est: vel ipsum odorem primo gratum, dein foetidum animalis substantiæ spargit. Saporis est resinosi, amaricantis, subadstringentis.

Mirum est corpus. Non est Gummi, etsi manducata sputum colore rubro tingat, ut & aquæ, in qua cocta fuit, addito quolibet Acido, colorem scarlatinum pulchrum exhibens, tincturam dans acidis debilibus, non fortibus. Ope Aluminis cum Spiritu Salis Ammoniaci, vel cum Spiritu Cochleariæ tincturam exhibet rubicundam.

Nec est Resina, quoniam non solvitur Oleo Olivarum, nec illud colore rubro tingit. Non est rubra per se, sed ab insecto, quod eam colligit, ut Apes Ceram. Materia ejus tingens animalis solvitur in aqua & Spiritu Vini, &, animali natura privata, videtur naturæ esse intermediæ inter ceram & resinam.

Eadem fere principia dat, quæ Cera Apum, sed non in Oleo instar Cera liquefit.

Gingivas roborat, malignitati humorum resistit: hinc ad mobilitatem dentium confert, & ad corruptelas gingivarum putridas, simplices ac scorbuticas ac ad earum cruentationem in scorbuto.

Ufu interno attenuare & aperire dicitur, sudorem ciere, diuretica esse atque in oppilationibus hepatis & lienis valere, in quem usum in hydropse & ictero a plerisque medicis unanimi consensu præscribebantur Trochisci, *Dialacca* dicti.

C. GUMMI TRAGACANTHÆ C. B. Gummi Tragacanthæ Creticæ incanæ, flore parvo, lineis purpureis striato. *Tournefort. Gum Dragon from Goat's thorn.*

Lachryma subdulcis similem Gummi vim obtinet, cutis spiracula obstruens, vim emplasticam obtinens, &, quæ acrimoniam hebetat, exasperata lævigans.

Hujus

Hujus increbuit usus ad oculorum medicamenta: medicamentis oculorum metallinis admiscetur, necnon adstringentibus, quando Ulcus in gula est. Macerata vino & linctu arteriae asperitates sanat. Ad tussim, vocem interceptam & destillationes cum melle in delinctu & linguae subdita liquescere finitur. In passo madefacta drachmæ pondere bibitur ad renum dolores & vesicæ erosiones, misto cornu cervi usto & eloto, aut scissi aluminis momento.

NOTÆ. In ore non æque tenax est, ac Gummi Arabicum, sed liquefit & mollis mucilago fit; magis mucilaginosum hoc est quam G. Arabicum & proinde magis incrassans in acrimonia ab humoribus tenuibus & irritatione solidorum.

Gummi Arabici 3j solvitur in Aquæ 3j vel 3ij sine visciditate notabili, sed G. Tragacanthæ 3j dat consistentiam Syrupi ad ʒij Aquæ. Ardorem linguae & faucium solatur: ad dysenteriam in clysteribus, ad rubedinem & acres destillationes oculorum, ad palpebrarum scabritiem, & ad fissuras manuum, pedum & papillarum prodest mucilago.

Uso interno in hæmoptoë, mictu sanguinis, diabete, ardore urinæ & stranguria, in tussi inveterata & morbis pectoris ab acredine insignis est, speciatim in phthisi; & hæctica febre.

In debilitatibus feminalibus & fluore albo, in vino rubro austero solutum, insigniter profuit.

H.

D. HÆMATITES Lapis. *Blood stone.*

Sub diversa specie reperitur, unde antiquis & nostris nominibus diversimode nuncupatur, inquit *Listerus*. Noster lapidi Schisto aut Scissili *Dioscoridis* accedere videtur.

Parum odoris habet, nec saporis nisi subadstringentis. In ignem coniectus scintillas emittit, ut ferrum, sed minus. Pulverisatus crudus vix cedit magneti, sed ustulatus fortiter attrahitur. Cum Acidis non effervesceit, sed in naturam stypticam abit.

Destillatus dat phlegma & acidum simile illi, quod ex Vitriolo nascitur. Porro, ex Hæmatite per mixtionem cum Sale Ammoniaco producitur Spiritus volatilis, æque ac ex Sale Tartari cum Sale Ammoniaco, & ex lapide Calaminari, ac limatura Martis. Sal Ammoniacus, cum lapide Hæmatite sublimatus, flores croceos exhibet, Flores Martiales dictos, insigniter deobstruentes & aperientes.

Omnium

Omnium consensu est meracissima Ferri minera, usque adeo ut *D. Hill* testetur, se 3xix ferri separavisse ex 3j.

De reliquis ingredientibus non convenit inter authores: quidam volunt tantillum plumbi quoque inesse, quoniam arte chemica lapis similis artificialis colore, natura & usu, ex vitriolo martis & saccharo saturni probe mistis, & per retortam sublimatis, parari soleat. *Cramerus* vero vult, Hæmatiten exiguum quantitatem Arsenici continere, aliter reponendum esse inter mineralia, quorum tota compages nondum est penitus detecta.

In omnibus hæmorrhagiis extus & intus adhibetur: in hæmoptoë, vomitu sanguinis, & mictu cruento datur tenuissime lævigatus, vel 3ss cum Nuce Moschata.

Oculis, cruore suffusis & lachrymantibus cum lacte muliebri instillatus, convenit. Succus seu aqua e Cotibus cum Hæmatite attritis palpebrarum asperitati, Trachoma dictæ, conducit. Ulcera exsiccat. Alvum adstringit; & in dysenteria notabilem præstat efficaciam.

Locum habet inter aperientia & emmenagoga, easdem fere vires habens, ac Crocus Martis.

C. *HEDERA* arborea C. B. *Hedera Antiquis. Edera Plinii.*

Theophrastus, Dioscorides & Plinius plures species seu varietates recensent. Apud nos unica duntaxat species habetur, quæ videtur esse nigra *Dioscoridis, The climbing or berried Ivy*. Has veritates (inquit *Raius*) non separamus, cum *Hederæ* accidat pro loco in quo oritur, & pro ætate, ut vel repat vel scandat, vel sterilis sit, aut fertilis. Utimur Foliis & Corymbis.

Hedera omnis acris est, calida & adstringens. Nervosum genus tentat, & nigræ *hederæ* Succus, aut epoti corymbi, corpus infirmant mentemque turbant largius sumpti.

Tenellæ folium per nares ducit & narium graveolentiam emendat. Succus per nares purgat, antiquas aurium fluxiones & ulcera vetera tum aurium tum narium expurgat, atque ad cicatricem perducit. Viridis, foliis ejus in vino decoctis, ulcera grandia conglutinat, & maligna sanat; ulcerationes, ex igne factas, cicatrice inducit, & maculas a sole contractas sanat.

Succus foliorum & corymborum cum irino unguento, melle aut nitro contra veteres capitis dolores utiliter per nares infunditur, necnon capitis dolorem sedant mollia imposita folia cum aceto & rosaceo trita, addito postea rosaceo oleo: illiniuntur autem fronti, & decocto eorum fovetur os & caput perungitur.

Decoquuntur & contra horrores febrium, & eruptiones pituitæ (exanthemata) aut in vino teruntur.

Pedi-

Pediculus foliorum, melle irrigatus ac vulvæ inditus, menses & partus extrahit.

Corymbi illiti capillum denigrant, & repellunt in cephalæa; movent menses triti & subditi: iidem poti post fæminarum purgationes drachmæ pondere concipiendi spem adimunt.

Hedera urinam ciet potu. Lieni & potu & illitu prodest, ac corymbi inter pharmaca potabilia ad splenicos locum habent.

NOTÆ. Folia odoris sunt haud ingrati, saporis amaricantis, austeri & acris in gutture, sed minus quam Baccæ: cocta mucilaginem dant. Recentium infusum in aqua atro-viride fiebat cum Vitriolo Martis.

Ipse sumpsi ʒj pulveris foliorum siccorum, & inde sequebatur purgatio levis, nec sine dolore,

Viridia & leviter contusa ruri feliciter adhibentur in fonticulis, loco Emplastri viridis, eorum & vesicantium fluxum adjuvantia, non tantum humorem illuc allicientia, sed & inflammationes prohibentia.

Valent ad tineam, ad pediculos & lendes enecandos.

In *Artis Academiae Cæsareæ* laudantur folia in paidatrophia in pluribus exemplis, dato pulvere ad 2 vel 3 cuspides cultri, pro ratione ætatis per 9 dies quotidie semel in die mane in jusculo vel infuso Theæ. Eadem, Vino decocta & pota, menses impeditos evocant.

Lignum tornatum forma pisorum adhibetur in fonticulis & setaceis, bene attrahens, nec renovari (scil. putredini non obnoxium) postulat nisi semel in mense, autore *Hildano*.

Baccæ obscure subdulces, amaricantes, mucilaginosæ & acres in gutture sunt per tres quatuorve horas.

Decoctum rubrum erat, sed addendo Vitriolum Martis, fiebat cærule-scens.

Emetico-purgantes sunt ad ʒj, sed minore dosi attenuant, diuresin & diaphoresin promovent, & maturarum pulvis vi diaphoretica antipestilentiali laudatur a gravibus authoribus, menses impeditos evocare dicitur aequè ac folia, tussæ autem & sumptæ in Vino baccæ urinam movere & calculum expellere.

D. *HEDERA* terrestris vulgaris C. B. *Ground Ivy*.

An sit Chamæcissus *Dioscoridis* non satis liquet.

Odoris gravis est, inter Mentham & Lamium ambigui, saporis amaricantis & subacris, ast in decocto, diutius protracto, evidenter amari & austeri, quod & atro-viride fiebat addito Vitriolo Martis.

Rubra fortior est quam viridis.

Folia vix rubefaciunt Chartam cæruleam. Infusum enim hanc quoque non rubefacit, nec Syrupum Violarum, sed solutioni Heliotropii dat colorem Vini rubri.

Præcipua activitatis ratio quærenda est in substantia gummosa fixa; unde commodè præscribitur in decocto; Extractum enim aquosum, præter debilem odorem balsamicum, saporem primo subdulcem & amaricantem exhibet, postea tam acrem, ut Pimpinellæ radicem nonnihil æmulari videatur, authore *Cartheusero*. Ipse quoque deprehendi, Extractum aquosum insigniter calidum esse, spirituosum vero longe minus calidum.

Dolio indita Cerevisiam clarificat citius quam Lupulus vel fere ulla alia planta, unde nomen *Alehoof* & *Tunhoof*.

Laudatur in Ulceribus mundandis & consolidandis contusa & cum lardo applicata. Ingreditur enemata antidyfenterica.

Succus instillatur in Pterygiis: cum melle abigit aphthas, & naribus attractus, cephalalgiam vehementissimam & inveteratam auferre dicitur.

Valde stimulando, abstergendo, attenuando, leniterque discutiendo ac roborando operatur.

Celebratur non tantum in morbis a frigida & lenta materie ortis, asthmate humorali & tussi pituitosa, sed & tanquam sanativa partium excoaratarum, in erosionibus & exulcerationibus viscerum, pulmonis renumque in phthisi pulmonali præcavenda & curanda; in phthisi hæmoptoïca præ omnibus aliis commendat Syrupum ejus *Mortonus*. In empyemate & pleuritide suppurata & male curata valere dicitur, atque ad sputum mictumque cruentum, detergens & consolidans.

Ufus est felicitis concisa cum Avena, data in expellendis equorum vermibus.

Dicitur quoque esse Emmenagoga; & in Calculo renum simplex pulvis cum Sacchari dimidio præparatus, & cum Aqua Hederæ, cui Spiritus Vini quarta pars est affusa, exhibitus, eum atterere dicitur supra omnem fidem.

C. *HELENIUM*. Vid. *Enula campana*.

C. *HELLEBORUS*. Vid. *Elleborus*.

D. *HEPATICA*. *Liverwort*. 1. *Hepatica vulgaris* sive Lichen *Raii* *Hist.* *Liverwort*. 2. *Hepatica fontana* sive Lichen petræus latifolius

C. B. Lichen fontanus major, stellatus æque ac umbellatus & cyathophorus. *Star. Liverwort*.

Non liquet alterutrum horum esse Lichenem Veterum. Licheni enim *Dioscorides* vim tribuit inflammationes arcendi, oris & linguæ defluxiones inhibendi;

bendi; *Aëtius* vero, *Paulus* & *Oribasius* vim exterforiam & moderate refrigerantem: verum nostri *Lichenis* supra dicti folia odorata sunt ac saporis amaricantis & aliquantum aromatici, præsertim prima species, secunda dictis qualitatibus tantummodo paulo inferior priori: hinc (bene notante *Dillenio*) patet, quid sentiendum sit de vi refrigeratoriâ.

De secunda specie hæc *Caesalpinus*. „ Folia saporis sunt aliquatenus aromatici, amaricantis & nonnihil morsicantis: vidi multos ex maligna scabie, & „ ulceribus exedentibus sanatos, decocto in aqua vel fero lactis, ad libras duas „ sumpto, nova decoctione singulis diebus parata ”.

D. HERMODACTYLUS. *Hermodactyl.*

Quid sit apud Veteres non liquet. Quidam *Colchicum* non venenatum esse volunt, quod alii negant.

Colchicum radice alba C. B. proponitur pro Officinali, ex Syria ad nos allatum, sed ex qua planta nescimus, nec an sit *Hermodactylus*, cujus Arabes primo, dein Græci recentiores meminerunt.

NOTÆ. Inodora est Herba saporis farinosi, subdulcis, aliquantulum viscosi, & diu masticata subnauseosa, amaricans & subacris.

Non est resinosa, sed perfecte farinosa, & proinde non inflammabilis. Infusionem *Heliotropii* minime rubefacit.

Dicitur pinguefacere, pauperibus comesta tosta, ut *Castanea*. Externe anodynus est in *Podagra* forma cataplasmati. Leniter interne datus purgat & sudorem excitare dicitur.

C. HIERACIUM primum. C. B. Est *Sonchus* secundum *Raium*, vel *Hieracium* sonchites Veterum, nempe *Sonchus* arborescens. *Ger. emac.* *Hieracium* majus folio *Sonchi*. C. B. *Tree Sowthistle*. *Raii Synops.* scil. ad *Hieracium* magnum *Dioscoridis* quam proxime accedens, congener saltem, & virium ut videtur hæud absimilium.

Latinis *Accipitrina*, ab *Accipitre*, qui *ἰεραξ* nomen habet, quia accipitres scalpando eam, succoque oculos tingendo, obscuritatem discutunt.

Hujus non reperio *Galenum* mentionem fecisse, nec *Paulum*, sed *Plinium*, qui ad *Lactucam* sylvestrem refert & cum eâ confundit, easdem vires huic tribuens, quas *Dioscorides* *Lactucæ* sylvestri dat.

Vim, authore *Dioscoride*, habet refrigerantem, modiceque ac leviter adstringentem, unde, emplastri modo impositum, stomacho æstuanti inflammationibusque prodest.

Succus erosionem stomachi forbitione mitigat. Herba, cum radice illita, ictis a Scorpione auxiliatur.

NOTÆ. Easdem fere facultates sortitum est quas Endivia (quam vide).

Sapor amarus acrisque esse dicitur cum caulescit, mihi evidenter falsus.

Diureticum est, & Succus emendat Urinæ difficultates, majore autem dosi purgat, sanatque morbos hypochondriacos. Radix præcipue usurpatur, succo lacteo amaro plena.

D. HIPPOSELINUM *Theophrasti*. Smyrnum *Dioscoridis* C. B. *Alexanders*.

Folia odoris sunt gravis, aromatici, saporis amariuscule, subacris, aliquantum calidi, amarore in decocto & in aqua destillata magis manifesto, & calore in succo.

Odore, sapore & viribus similia Petroselino.

Urinam cient, stranguriæ succurrunt.

Succus non mutabatur affusis liquoribus alcalinis, sed coagulabatur a Spiritu Vitrioli & Oleo Sulphuris. Cocta comesta ut Brassica, odorem Violæ dat Urinæ, ut Terebinthina.

Folia tenella, caulis & radix concisa veniunt in cibum, cruda & cocta in jusculis & intinctibus ad sanguinem depurandum verno tempore.

Aqua destillata odorem & saporem plantæ necum per duos annos retinuit.

Semen odoris est fortis aromatici, resinacei, baccas Juniperi forte redolens, saporis amariuscule, subacris, aliquantum calidi.

Sole conspectum foramina exhibet, liquore claro balsamico repleta.

Carminativum est, diureticum, emmenagogum, Vino decoctum & bibitum.

C. HORDEUM. Ptisana, seu Hordeum cortice exutum. Ptisanæ cremor aut sorbitio vel Ptisanæ jus aut succus. Hordeum distichum C. B. *Barley*.

Datur & nobiscum polystichum: apud Veteres unicum est, ex quorum effatis de ejus viribus hæc præcipua sunt.

Propter humiditatem omni fere qualitate caret, postea maturatum dulcescit. Non calefacit ut triticum, sed quovis modo utare, sive panes ex ipso feceris, sive ptisanam coxeris, sive polentam feceris, vim quandam refrigerandi habet; aliquid detergentis & flatuosi: ast flatuosum halitum coquendo deponit.

Optimum est nec nimis recens, nec nimis vetustum, & quod inter coquendum tumet. Recens excrementitia plenum est humiditate.

Lentor ejus levis est & lubricus, sitim arcet, caliditates mitigat, tussis concoquit, omnia emollit.

Fari-

Farina moderatissime deterget, cutis universæ ac ulcerum fordes extergendo auferens, non tamen meatus farctu liberat.

Quum farina triticea maxime ad suppurationem valeat, hordeacea plurimum resolvit & suppurationem prohibet, halitus diffusi permittens, exsicicans.

Ptisana contra arteriæ asperitates exulcerationesque pollet. Succus decocti in aqua cœlesti digeritur in pastillos, ut infundatur exulceratis interaneis & vulvis.

Lac abunde suppeditat, si, cum fœniculi semine decocta, sorbeatur. Minus quam triticum alit: ptisana tamen ob cremorem, in decoctione redditum, plus alimenti præbet quam polenta, ex hordeo facta. In cibo fabis præstat, quod flatuosam naturam exuat, sed fabis, quantumcunque coxeris, flatuosa natura remanet; sunt enim crassioris essentiae & plus alunt.

Authore *Plinio*, vetustiore ævo gladiatorum quoddam genus *Hordearii* appellabantur, quod hordeo pro cibo uterentur. Teste *Galeno*, Veteres militibus polentam dabant, Romani tamen milites, ejus imbecillitatem damnantes, eo non amplius utuntur; exiguum enim corpori alimentum dat, privatis quidem, & omni exercitatione abstinens, satis multum; iis autem, qui quoquo modo exercentur, minus quam par est. Asinis & Equis cibus familiaris. In Africa aliisque regionibus ferunt, adhuc in usu esse panem ex hordeo, parum nutrientem, corpus frigefacientem.

Panis ex hordeo laxo ac levi panibus furfuraceis respondet, & per alvum citissime subducitur, atque excrementa inde fieri, facile solubilia, notat *Galenus*.

Eos, qui pane hordeaceo utuntur, morbo pedum tentari quidam negant, authore *Plinio*.

Hordeum ustum, si per se inspergatur, chironia ulcera juvat: ambustis illinitur, & carnibus, quæ recedunt ab ossibus, eruptionibus pituitæ (exanthematibus) & Muris aranei morfibus.

Exterior cortex, qui furfuraceus est, sicciior existit & fortius abstergit; quæ vero intus pars est, veluti caro, & quæ nutritioni accommoda, abstergit quidem & ipsa, sed furfure minus, habet autem se ipsa unde flatum possit excitare. Cæterum altera membrana, quæ tenuis est, sub furfure quidem posita, ipsum vero hordeum complectens, ut situm, ita etiam vires habet inter hæc medias, ideo abstergit, furfure quidem minus, hordeo autem magis.

Ratio Ptisanae optimæ conficiendæ ex *Galeno* hæc est.

Hordeum adhuc crudum oportet primum in aqua macerare, deinde manibus ipsum conterere, donec tenuis ejus membrana excutiat, postea validius rursus manibus confricare, quousque totum id, quod paleaceum est, auferatur,

nisi quis ptisanam voluerit magis abstergentem efficere, tum enim melius est hordeum cum ipsa membrana coquere.

Porro, ipsa coctio hunc in modum fieri debet ut primum quidem multum ebulliat, postea vero molli igne quousque in cremorem vertatur. Hac ratione decocta totum id, quod inerat, flatulentum amittit, febribus ardentibus accommodatissima & recte omnibus eduliis præfertur in morbis acutis.

E recentioribus Græcis quidam præcipit hordeum coquendum esse donec crepet, & deinde abjiciendam esse tenuissimam aquam.

NOTÆ. Gallicum & Perlatum inodorum est, saporis farinacei, subdulcis, aliquantulum viscosi, non sine sensu acrimoniæ in gutture, & hinc prima decoctio in conficiendo Cremore Ptisanæ rejicitur, utpote nimis acris. Sub coctione hordei blanda quædam temperans & aliquantulum nutriens mucilago & quasi gelatina elicitur.

Liquor Cerevisiæ incoctus, *Wort* dictus, longe dulcior est ex Hordeo disticho quam ex Hordeo polystico.

Panes hordeacei triticeis longe friabiliore sunt, nihil in se lentoris habentes.

Hordeum inter fermentandum magnam quantitatem aëris generabat.

Calculi fragmentum, decocto Hordei perlato infusum, partim solvebatur.

Farina ingreditur cataplasmata emollientia & resolventia; quin & recepta est in cataplasmatibus ad tumores suppurandos; & in erysipelate.

Si polenta decoquatur in aceto, idque percolatur per linteum & aliquamdiu in ore teneatur, sæpe id intolerabiles dolores dentium tollit; & Cataplasma ex ea cum butyro contra omnes dolores anodynum est.

In Experimentis nuper institutis deprehensum est infusum Brasii, Anglice *Malt* dicti, fermentationem vegetabilium cum carne promovere, & Vaporem inde assurgentem Carni putridæ dulcedinem restituere, unde haud temere commendatur in Scorbuto Nautarum aliisque morbis putridis curandis, utpote summum Antisepticum, & Vegetabilium recentium Succedaneum (c).

D. *HORMINUM* Sclaræa dictum C. B. Sclaræa *Matthioli*. *Common Garden Clary*. *Raii Hist. Plant.*

Folia odoris sunt gravis, fere instar Lupuli, aromatici, & qui capitis dolorem affert, saporis amaricantis & aliquantum calidi, subadstringentis.

Succus

Succus solutionem Heliotropii rubefacit, sed chartam cæruleam parum mutat. A solutione Salis Martis atro viridescens fiebat. Huic non male convenit Observatio de viribus ejus traumaticis, sc. in vulneribus consolidandis, folio extus admoto.

Alicubi pro Lupulo substituitur: ebrietatem facit, & vinum, cui herba imposita est, Moscatellinum mentitur, facile decipiens incautos.

Externo usu discutit & anodynum est, unde pro Anodyno usurpatur in Colicis spasmodicis; & Unguentum exinde ac ex Butyro recenti probe affricatum, dolores post partum egregie mitigat.

Præter partes tenuēs, habet & crassas, quibus abstergit.

Folia tenera esantur cum ovo & butyro frixa.

Pulverisatum, naribus inditum, sternutamenta provocat, catarrhum tollit & cerebrum purgat.

Venerem stimulat. Emmenagogum est & decoctum contra affectus uterinos & passiones hystericas dicitur præsentaneum esse remedium, atque in colica convulsiva & fluore albo vix haberi par.

In vino decoctum & potum frigidis, infœcundis, & mensibus albis laborantibus subvenit.

Florum Odor eximius est & cum gravitate quadam jucundus, fortior quam foliorum, qui Odor inter destillandum perit. Glutinosi sunt & amaricantes, evidentius acres quam folia, & aliquantum calidi.

Seminis granum, si quid extranei oculis illapsum sit, imponitur, quia lympha oculi prolicit è semine, hoc tumefacto, mucilaginem, qua id quod in oculos illapsum sit, obvolvitur & dein ejicitur.

C. HYACINTHUS Anglicus. Ger. *Englisch Hyacinth* or *Harebells*.

Hyacinthi duplicis meminere Veteres, cujus alter poëticus, alter medicus: de ultimo solo in præsens, quem *Plinius* confudit cum poëtico, qui Iridis species est, de qua vide *Spatulam fetidam*.

Apud nos multæ species sunt; *Dioscorides* tanquam unicum describit, sed adeo breviter, ut non ausim affirmare, nostrum supra nominatum idem esse. Bulbus enim Veterum (cujus folia habere dicitur) nobis ignoratur, cæteræ notæ quadrant, nisi quod nostri floris color cæruleus sit: hinc merito ambigitur, an sit *Hyacinthus comosus*, major, purpureus, *Hyacinthus Dioscoridis* C. B. an *Hyacinthus Anglicus*, qui tamen videtur congener; proinde vires, a Veteribus suo *Hyacintho* tributas, huc transferre visum est, nempe,

Radix bulbacea est, mangoniis venaliis pulchre nota, pueris scil. cum vino albo illita creditur, authore *Dioscoride*, pubertatem coercere, & non pati
erum-

erumpere (*d*). Sistit alvum pota & urinam impellit: phalangiorum morfib^{us} auxiliatur.

Semen (*e*) adstringentius est (apud *Galenum* fructus leviter extergit & adstringit) adeoque cœliacis auxiliatur, theriacisque expetitur, regium morbum emendat cum vino potum.

NOTÆ. Tota planta repleta est succo viscoso.

Radix admodum mucilaginosa, tenax, subdulcis: succus ejus glutinosus glutinis loco inservit, & Amylum bonum exhibet.

Foliorum odor, ut Sambuci; Florum, ut Lili, gratus.

Florum infusum, in aqua viride, fit fuscum, addendo Vitriolum Martis.

D. *HYDROLAPATHUM*. Vid. *Lapathum*.

C. *HYOSCYAMUS*. Herba Apollinaris. Hyoscyamus albus major, vel tertius *Dioscoridis*, & quartus *Plinii*. C. B. *White Henbane*.

Hoc ut mitissimum medici recepere: niger, ut deterrimus, improbatur.

Non dubitandum, quin Hyoscyamus noster congener sit Hyoscyamo Veterum, similes pariens effectus, soporem, vertigines, insaniam, & majori dosi mortem; *υοσχυαμος* i. e. faba suilla vel porcina dicta, quod apri ejus pastu resolvantur, & convellantur presenti mortis periculo, nisi aqua copiosa statim se foris & intus polluerent, ut *Ælianus* prodit: nobis *Henbane*, quoniam semen, pullis gallinaceis copiose sumptum, lethale: & quidem omnes ejus partes venenosæ sunt, tam hominibus quam brutis.

Odore alienus est succus Hyoscyami, planeque pugnantiam cum homine indicat, licet succi exigua portio sumpta, auctore *Galeno*, magnam afferat commoditatem (*f*).

Ex Creta Romam apportabatur, & quatenus anodynum Succo Mandragoræ miscebatur, cui quoque jungitur apud *Hippocratem*.

Recente semine, caulibus folisque tuis, succus exprimitur, &, in sole exsicca-

(*d*) *Magonici* venditores erant negotiatores Mancipiorum, qui pueros puellasque, quo facilius vendi possent, artificio quodam componere atque horum ætatem tegere, pubertate coercita, solebant, ut vendibiliores essent. *Harduin. Not. in Plinium.*

(*e*) Capsulæ feminales nostræ mucilaginosa sunt, ut radix; Semen vero non est adstringens, verum sensum acrimoniæ imprimit faucibus.

(*f*) Quemadmodum de *Cicuta* aliisque venenis ex observationibus Recentiorum patuit.

ſiccato humore, uſus ad annum uſque prorogatur, collyriis, quæ doloris ſenſum auferunt, inferi ſolitus: hæc ſemina contra acres, calidasque fluxiones, dolores aurium atque vulvæ mala proſunt: cum farina item aut polenta oculorum, pedum cæterarumque partium inflammationes placent.

Semen eadem præſtat, prætereaque tuſſi, deſtillationibus, oculorum fluxioni & doloribus efficax: contra menſium abundantiam & erumpentem aliunde ſanguinem oboli pondere, cum papaveris ſemine & aqua mulſa, bibitur: podagris ſubvenit: teſtibus inflatis mammis que tumentibus a partu, tritum ex vino, illinitur. Aliis quoque cataplaſmatis, quæ doloris levamentum præſtant, admifceri ſolet.

Folia omnibus medicamentis dolorem ſedantibus per ſe & ex polenta utiſſime imponuntur. Recentia ad mitigandos omnis generis dolores obliniuntur. Cum vino terna quaternave ſanant algidas febres, quas Epialos vocant; & ſi plura, quam quatuor bibantur, mentem corrumpi author eſt *Plinius*. Coctia olerum modo folia, ſi acetabuli menſura mandantur, mediocrem infaniam gignunt: idem efficere tradunt ſi, colo inteſtino ulcus ſentiente, clyſtere infundantur.

Radice, in aceto decocta, dentes in dolore colluuntur.

Notandum vero, quod Oculis mire obſint medicamenta, quæ ex Opio, Mandragora, Hyoſcyamo, cicutæ ſimilibusque ſiunt, utpote quæ nulla re alia ſublato ad præſens doloris ſpeciem præſtant, quam quod ipſum ſenſum enecant: & multi ab ejusmodi medicamentorum uſu, cum liberalius fuiſſent admota, nunquam poſtea naturalem ſtatum recuperant, ſed ex his principio quidem obſcure atque ægre vidiffe, tempore vero ſuffuſione, vel pupillæ nimia dilatatione, aut tæbe vel corrugatione occupati fuere.

NOTÆ. Foliorum Odor validus, ſed minus quam nigri.

Semen mitius & tutius eſt quam nigri, recens tamen odoris ſatis gravis, ſaporis pinguis, ſubnauſeoſi, ſubamari, & in gutture ſubacris.

In odontalgia ſuſcipitur ejus ſumus per infundibulum. Contra hæmoptoën, ut alia anodyna, antiquiſſimum eſt remedium, & a *Platero* aliisque celebratum cum Conſerva roſarum vel violarum, caute tamen exhibendum. Nam vel ſumus accenſi Seminis, vel Vapor decocti in fomentatione, vel ſemimanipulus herbæ in lacte, pro enemate decoctus, Deliria enormia peperit. Pilulæ tamen e ſemine egregii uſus ſunt in moderata doſi, quatenus anodynæ, ſpaſmos refrænando & impulſu ad peripheriam promoti, unde mador blandus & doloris pacatio. Vide *Miſcellanea Curioſa*.

Hyoscyaminum Oleum prostat apud *Dioscoridem*, ad tollendos omnis generis dolores, ubi cætera præsidia non juverint, efficacissimum, præsertim in inflammationibus pudendorum utriusque sexus, item in acutissimis aurium doloribus cum castoreo vel croco instillatum; & dentium dolores mirifice mulcet, si tepidum in ore teneatur. *Matthiolus* ejus præparationem, diversam ab ea *Dioscoridis*, sic tradit: „ Sumito novum siccumque Hyoscyami semen, „ tundito ponitoque in stanneo vel vitreo vase, ardenti aquæ, quæ ex Vino „ fit, parumper prius affusum. His factis, ponito in calentis aquæ balneo „ nocte dieque. Demum adhuc fervens sacculis imposito & prælo subiecto, „ sicque Oleum habeto ”.

HYOSCYAMUS niger vel vulgaris C. B. *Common Henbane*.

Folia prope nares foetida, sed aliquantulum distantia moschum redolent, parum viscosa, amaricantia, subacria in gutture: Succus, decoctum & infusum nauseosa & amaricantia in gutture.

Folia magis rubefaciunt Chartam cæruleam quam Radix, succus tamen non mutabatur à Syrupio Violarum; porro, coagulabatur ab acidis, sed potius clarior fiebat a liquoribus alcalinis, argumento congruitatis majoris cum alcalinis, quam cum Acidis.

Vi narcotica ipsi Opio non cedunt: emolliunt, anodyna sunt, resolvunt.

Sub cinere cocta, hæmorrhoidibus admota, contra dolores excellentissima sunt, necnon ad arthritidis dolores.

Ex herba comesta visus & intellectus abolitio, syncope, sopor, motus convulsivi, dolores ventris, fluxus dysentericus insequuti sunt. Ipse novi ab admotis foliis Ulceri largo delirium supervenisse.

Radici odor minus foetidus est quam folii; sapor subdulcis, fere instar cinaræ, acris in gutture, tum in substantia, tum in decocto.

Aliquantulum rubefacit Chartam cæruleam, sed minus quam folium.

Hæc Radix est vehementer narcotica: in quacunque odontalgia, gingivis affricta, vel cavis dentium inserta, certissimum est remedium.

Loco Pastinacæ per errorem comestam sequebantur aphonia, abolitio sensuum & convulsiones.

Semen minus narcoticum, quam folia & radix, magis vero quam semen albi; proinde perperam, nec sine periculo, venditur pro semine albi.

C. *HYPERICUM* vulgare C. B. *St. John's wort.* Vide *Androsæmum*.

Quatuor sunt herbæ apud *Dioscoridem*, quæ Androsæma vel Hyperica appellantur. Hypericon, Ascyron, Ruta sylvestris, Hyperico similis, & proprie appellatum Androsæmum.

Deest equidem Hyperico nostro similitudo foliorum foliis Rutæ, quam Hyperico suo tribuit *Dioscorides*; aliter satis conveniunt, & quum quatuor herbæ supra dictæ congenere sint, atque earundem fere virium, haud temerarium mihi visum est, vires, Hyperico suo a Veteribus tributas, hic apposuisse: scil.

Planta hujus nominis ab *Hippocratis* tempore ad hunc usque diem celebris erat: a Creta in Italiam afferebatur, &, notante *Galeno*, si veris constitutio sicca obvenerit, quod in Italia nascebatur par erat Cretâ allato: forte eorum Hypericum, cælo calidiore, caloris vel acrimoniæ plus quam nostrum participes erat; inquit enim *Galenus* quod calfaciat & desiccet, essentia tenuium partium, adeo ut menses & urinas provocet.

Semen resinosi est odoris: spissat, alvum sistit: bibitur in quartanis & horroribus, auctore *Plinio*, in tertianis quartanisque cum vino potum, auctore *Dioscoride*, & quadraginta diebus haustum, ischiadicis medetur. Confer *Androsæmum*.

Fructus, cum Foliis illitus, viridis ad cicatricem ducit tum alia, tum ambusta. Cæterum, si sicca contusa inspergas, sanabis & mollia nimis humidaque putredinosa ulcerum.

In sputo albo, cruento, & febre, postquam dolor sedatus fuerit, Hypericum cum Salvia & irione (forte Rapistro nostro) ac polenta in vinum temperatum conjecta, jejuno bibenda præcipit *Hippocrates*, & in vino aquoso in mensibus albis laudat.

NOTÆ. Folia & Flores odoris sunt balsamici, grati, saporis valde adstringentis, amaricantis & subacris. Foliorum sapor mitior est quam florum.

Infusum & decoctum viride fit, addito Vitriolo Martis.

Succus aliquantum viscosus, ruber fere ut vinum Claretum, valde austerus & subacidus: albumen ovi coagulat; rubrum colorem perdit, spissescit & præcipitatum viridescens exhibet cum liquoribus alcalinis, contra rubrior & clarius fit cum acidis.

Summitates floriferæ dant tincturam saturatam rubro-flavescentem Spiritui Vini rectificato, & pallidius rubram quam Oleis expressis, ob succum balsamicum in vesiculis. Hoc raro fit ab aliis vegetabilibus, demta Anchusa.

Ufus primarius est chirurgicus in Vulneribus mundandis & consolidandis. Oleum, infusione & insolatione diuturna paratum, mirifice vulnera recentia sanat: in specie vulneribus partium nervosarum dicitur; item in contusionibus & ulceribus, praecipue partium nervosarum, & in fotibus discutientibus usurpatur. Herba cum semine ambustis medetur.

Mixtura sequens dicitur esse valde resolutiva in sciatica & rheumatismo afflicta: ℞ Olei Hyperici ℥ij, Spiritus Vini ℥j. Misce.

Extus & intus usurpatur in hæmorrhagiâ, intus in ulcerationibus internis, spūto sanguinis & mīctu cruento. Præstantissimum esse dicitur infusum florum in Spiritu Vini, ad lumbricos expellendos.

Urinam & menses ciet: dicitur & utilis fuisse hypochondriacis. Decoctum vermes necat.

Semina, seu Capsulæ seminales quoque confricta odoris & gustus resinacei sunt, & saporis austeri, amaricantis, subacris in gutture, aliquantum mucilaginosa, eorumque infusum fit atro-viride addita solutione Vitrioli Martis.

Pulvis a ʒss ad ʒj multum valet in hæmorrhagia.

D. *HYPOCISTIDIS* Succus. Succus inspissatus Hypocistidis sub Cisto C. B.

Vires secundum *Dioscoridem* habet, aliquanto magis siccantes & adstringentes, quam Acacia; *Galenus* autem vult, Acaciam vehementiorem habere adstringendi vim; Hypocistidis succum equidem acerbum esse, sed tantum in principio tertii ordinis; nullum enim ait inveniri, quod quarto ordine desiccat & non simul urat: quatenus mediocriter adstringens lippitudinibus commodissimum esse, & contra asperitates palpebrarum, ac pro gargarismis, genitalium nomas cohibere, & internis ulceribus epitulari, nec ullam visceribus noxam inferre judicat.

Corroborat partes & a plurima humiditate exsolutis firmitatem addit, quatenus stomachicis & hepaticis conducit: firmat enim & roborat, si sit magna copia epithematis aut antidotis admixtus sit.

Admodum efficax remedium ad omnes fluxionum affectus, puta profluvia muliebria, potus aut Clystere inditus: prodest dysentericis & cæliacis, atque potu tribus obolis cum amylo sanguinis excreationes emendat. Confert omnibus affectibus cum ulcerum tum pustularum.

NOTÆ. Saporis est austeri, acidi, vim habens adstringendi potentissimam, magis adstringens, quam Acacia: infusum ejus in aqua nigerrimum fiebat, addita solutione Vitrioli Martis & differt ab Acacia, quod fere tota solu-

solubilis sit in Spiritu Vini rectificato, quum Acacia fere nihil det huic menstruo.

C. *HYSSOPUS*. Hyssopus offic. cærulea, sive spicata C. B. *Hyssop.*
An montana *Mesuai*?

Nam descriptioni *Mesuai* convenit, quod folium habeat thymi. Non equidem certa fuit aut fixa in una aliqua planta Hyssopi appellatio penes Hebræos & Græcos. Nostra non convenit Hyssopo *Dioscoridis*, nec Hebræorum, qui ultimus arbor fuit. Vid. I. Regum IV. 33.

Nec *Avicennæ* adhibenda fides, qui vires Hyssopo tribuit easdem, quas *Dioscorides* & *Galenus* Hyssopo suo tribuunt.

„ Est calidus, siccus ordine secundo, vel potius tertio. Tenuat, tergit,
„ digerit, status dissipat: coctionem juvat & cutis colorem floridum efficit.
„ Pituitam crassam & putrem purgat, sed minus quam Thymus. Thoracem
„ & pulmones a pituita & humoribus aliis putribus & pure expurgat, tenuan-
„ do, incidendo, tergendoque sputum facile reddit: ob inde asthmatis, tussis &
„ materiis dictis est salubre, & Epilepsiæ pituitosæ cæterisque cerebri affe-
„ ctibus pituitosis ”.

Phlegma & vermes è corpore educit, authore *Averroë*.

NOTÆ. Odorem balsamico-camphoratum spirat, vel gravem aromaticum; saporis est subacris, aliquantum calidi, amaricantis. Optime exhibetur forma infusi vel decocti levis, nam protractam ebullitionem non fert.

Aqua destillata, Oleo essentiali abundans, ad eadem prodest quæ herba.

Aqua & Spiritus Vini rectificatus vires extrahit, sed Spiritus Vini plus quam Aqua.

Succus coagulatur tum ab alcalinis liquoribus, tum ab acidis.

Infusum crocei coloris a solutione Vitrioli Anglicani mutabatur in colorem fuscum cum gryseo-atro sedimento.

Pistores & Cerevisiarii coquant in aqua ad præcavendam viscositatem in cerevisia & pane.

Externe adhibetur ad sugillationes oculorum, vel ad sanguinem, sub cornea collectum, quando summitates, nodulo inclusæ, immerse aquæ fervidæ vel vino calido, instar fomenti calidi impositæ, usu continuato sanguinem grumosum dissolvunt; & sic livores a contusionibus tolluntur a decocto.

Scabies dicitur curari a frequenti lotione cum decocto.

In affectibus frigidis pectoris ab inculcata pituita sine febre, in tussi diuturna a colluvie serosa, in orthopnœa & catarrhis prodest.

Syrupus evidenter expectorat.

Attenuans est & diaphoretica: Menses & urinam ciet.

In Cardialgia flatulenta, & ubi ventriculus muco ex pituita vitrea est obfusus, infusum vinosum frequentis est usus.

I.

N. *JACOBÆA* vulg. laciniata C. B. *Common Ragwort*.

Folia & Flores odoris sunt gravis, saporis subadstringentis, amaricantis, & aliquantum acris in gutture; & infusum tum foliorum, tum florum viride fiebat addendo Vitriolum Martis: atque in experimento subsequente infusum foliorum flavum exinde coloris fusci fiebat, quæ folia chartam cæruleam aliquantulum in rubrum mutabant.

Ad anginas adhibetur pro gargarismate, præcipue in Angina aquosa, & in tumoribus frigidis, œdematosis, discutiens & forte subadstringens, nec non adversus tormina in dysenteria forma cataplasmatis feliciter applicata fuit.

Vulneribus quoque & fistulis mederi perhibetur; & celeberrimi Botanographi ad ulcera inveterata & fordida unanimiter commendant. Unguentum quoque, e Succo paratum, in Erysipelate prodelle dicitur.

Emetica & Cathartica esse fertur ut huic affinis planta, *Erigerum*. Confer vires *Erigeri*.

Succus e Vino ad Icterus quam maxime valere dicitur.

N. *JALAPII* radix, *Jalap*. *Convolvulus radice rapacea*.

Ex nova Hispania circum initium Centuriæ ultimæ allata.

Inspida est nisi quod acris sit in gutture, acimonie sensu aliquot horas durante. Candela admota flammam concipit. Discissa recens succum lacteum exhibet, qui, siccatus, fit Resina nigra. Pulvis, inter terendum naribus exceptus, instar aliorum fortium purgantium sternutationem excitat.

In 5j dicitur adesse principii Gummosi 3ss, Resinosi ʒij. Pars gummosa parum movet alvum, sed diuretica est, resinosa fortem catharsin movet, multis torminibus stipatam; hinc optime sine ulla præparatione exhibetur in pulvere; optimum vero menstruum est Spiritus Vini tenuis, partes tum salinas tum resinosas extrahens.

Pulvis solutione *Heliotropii* leviter rubra fit, indicans aliquid aciditatis adesse, sed multo minus quam in *Colocynthide* ac *Scammonio*.

Solvitur in Aqua Calcis, quæ fortem hinc extrahit tincturam, Tincturæ Spirituosæ præferendam, quoniam nulla sit separatio addito vehiculo aqueo.

Apud destillatores magni usus est substantiis fermentabilibus, saccharo vel

Melops.

Molasses mixta, fermentationem insigniter auget, majorem copiam Spirituum eliciens. An in nostris quoque intestinis fermentat? Notat *Alstonus*, se observasse Fæces alvinas ab ejus usu spumosas fuisse.

In corporibus pituitosis vix purgat, sed in biliosis largissime. Infantibus tuto usurpatur, datis granis ij recens nato, anniculo a ij ad iij et sic porro, aucta dosi pro ratione ætatis.

Crebro usurpata dissolvit sanguinem in aquam & hanc evacuat per intestina.

D. *JASMINUM* vulgatus flore albo C. B. *White Jasmine* or *Jessamy*.

Nulla descriptio Jasmini invenitur apud *Dioscoridem*, nec constat, ejus Oleum Jasminum è floribus Jasmini nostri confectum fuisse.

NOTÆ. Odoris sunt Jasmini Flores fragrantis, gratissimi, saporis amaricantis & acris, qui in ore nucleum fructus Mali Persicæ redolet. Odor servari nequit destillando, sed infundendo sine igne Oleo, de *Ben* dicto, vel *Axungia* porcina, ut sit apud unguentarios.

Odor biliosis & quibus temperatura calidior, dolorem excitat capitis, & periculum adfert profluvii sanguinis è naribus, si diutius odoretur.

Porriginem tollit & maculas rubras. Oleum, ex floribus confectum, similes vires habet, strumas & tumores frigidos discutit, catarrhosis hyberno tempore utile est, & ad contractos induratosque artus, articulos, tendines nervosque calefaciens, emolliens & aperiens.

C. *IBERIS* Nasturtii folio C. B. *Iberis cardamantica*. Ger. *Scitica Cresses*.

Radices calfaciendi & adurendi vi præditæ sunt. Ischiadicis utiles, si cum axungia suilla salsa, emplastri modo, quaternis horis impositæ fuerint; deinde vero in balneum descendatur, ac postea oleo ac vino cum lana locus affectus perungatur.

NOTÆ. Recte apud Veteres radix præcipue in usum trahebatur, quippe recens valde acris instar *Raphani rusticani*, dum folia tantum leviter acria.

Acrimonia exsiccando partim dissipatur. Extrahitur Aquâ & Spiritu Vini rectificato.

Iberis similis est *Nasturtio* odore, gustu & viribus.

C. *ICHTHYO-*

C. *ICHTHYOCOLLA*. Pifcium Gluten. *Ifing glafs.*

Utile est (authore *Dioscoride*) emplastris capitis (*h*), leprarumque medicaminibus, & his, quæ ad nitorem lævoremque cutis conficiuntur, vel quæ faciei cutem erugant atque extendunt. Epinyctidas tollit.

Plinius fufius & clarius de hac re fic: „Ichthyocolla erugat cutem extenditque, in aqua decocta horis quatuor, dein confusa & subacta ad liquorem usque mellis. Ita præparata in vase novo conditur, & in usu quatuor drachmis ejus binæ sulphuris & anchusæ totidem, octo spumæ argentosæ adduntur, aspersaque aqua teruntur una. Sic illita facies post quatuor horas abluitur”.

NOTÆ. Inodora est & insipida, nisi glutinosa, & adhibetur ad gelanda jura. Solvitur integre in aqua, non in Spiritu Vini rectificato, sed in *Proof Spirit* dicto ob phlegma solvitur.

In herniis & vulneribus extus insigniter conglutinat: & in emplastris consolidantibus usurpatur.

Clysteres ingreditur in dysenteriis, ad mitigandam doloris acerbitem.

Maxime incrassat, conglutinat, & acredines quascunque temperat, illas involvendo, unde interne in catarrhis salis, inflammatione faucium, tussi, hæmoptoe & urinæ ardore usurpatur: in jussulis & gelatinis roborat; sed ubi metus Putredinis caute exhibendum, quum sit gluten animale.

N. *IMPERATORIA* major C. B. *Masterwort.*

Plures hoc nomine herbæ apud varias gentes circumferuntur.]

NOTÆ. Radix præfertur, plus acrimoniæ habens quam herba & caulis, quippe odoris est aromatici, aliquantum fortis, saporis calidi, acris, subamari. Folliculis, balsamo flavo turgidis, abundat. Infusa Aquæ vel Spiritui Vini rectificato utrumque imbuit odore fragrante, aquam debiliter, Spiritum Vini valide cum acrimonia, calore & sapore amaricante.

Radix & Semen non mediocrem Olei essentialis quantitatem destillatione fundit; & Aqua destillata easdem facultates habet, sed gratior usu quam radix & semen.

Radi-

(*h*) Considerandum videtur, an *Dioscorides* non potius ea intelligat emplastra, quæ peculiariter calvarie fracturis dicata sunt, quam quæ capitis doloribus accommodantur.

Radiciſ ſbj fere ꝓviiij ſubſtantiae gummoſæ, & ꝓiiij reſinoſæ reddit; verum infuſum ſpirituolum longe acrius eſt, quam aquolum; proinde virtutes hujus radiciſ principiis ſpirituolo - oleolo - reſinoſis adſcribendæ, etſi longe minore quantitate quam gummoſæ inhæreant.

Communiſ oris fœtorem corrigit, & a peſte obinde præſervare dicitur. Præſtantiffimum eſt remedium Apophlegmatismum in odontalgia, gargarismo; aut, radiciſ fruſtulo denti dolenti impoſito, & in ore detento, copioſe pituitam eliciens, & extrinſecus in unguentis, fomentis, cataplaſmatibus adhibita, tumores frigidos contuſionesque, ubi non metuitur inflammatio, diſcutit. Uſurpatur quoque in Scabie exſiccanda lotione, & in ſerpigine inveterata ſananda cum adipe ſuilla illita.

In tympanitide, doloribus colicis & flatuoſis divinum eſt remedium ultra Angelicam & Zedoariam, flatus diſſipans. Pulverifata ſpecifica eſſe dicitur in cruditatibus acidis Ventriculi.

Sudores præcipue movet, ut alia aromata; & in Gallia, ante detectionem Quinquinæ, febrifuga exiſtimabatur, ſemicochleari radicum propinato hora una ante paroxyſmum ac identidem repetito; & quidem contra febres intermittentes quacunq; per ſudorem curandas, etiam in quartana valere aſſerunt *Brasavolus & Etmullerus*.

Eſt quoque diuretica, & decoctum ejus leve bonoſ præſtitit effectus in retentione urinæ. In hydropo ſummopere laudatur ad aquas expellendas, ſi ejus ꝓj, cum aqua & melle cocta, bibatur. Porro, ſi ad ꝓſs vel ꝓj exhibeatur, purgat.

Menſes movet, & ad eruendos partus facilesque reddendos, experta eſſe dicitur.

Valet in paralyſi, & omnibus nervorum affectibus frigidis, herba vel radice in vino decocta; in malo hypochondriaco; in aſthmaticis; ad tuſſim humidam & frigidam, decocto in Vino ſumpto mane & veſperi; in morbis ab inertia ſolidorum & viſciditate phlegmatica fluidorum; & ad omnes morbos, ad quos Angelica valet, niſi quod potentior ſit.

N. IPECACUANHA.

Ante paucos annos ex America, & ſpecialim Braſilia ad nos deportata eſt, ante annum 1700 parum uſurpata.

NOTÆ. Maſſicanti cortex (in quo viſ præcipue hæret) amaricans eſt, ſubacris, ſubadſtringens, aliquantum mucilaginoſus & naſeoſus. Infuſa in aqua radix per ſeſquidiem naſeoſa erat & ſubadſtringens, viridisque fiebat, addito Vitriolo Martis, & in altero experimento non nigrum, ſed magis fuſcum evaſit Infuſum addendo Vitriolum Martis.

In aqua cocta mucilaginosum quid exhibet. Vino Canarino infusa & colata relinquit notabilem quantitatem mucilaginis, quando acrimonia ejus in gutture insignis est. Ad grana sex perbelle vomitum provocat (*h*).

Constat partibus resinosis cum subtili terra adstringente mistis. Resina violentius est emeticum quam radix ipsa, sola purgans sine ulla adstrictione, hinc Vinum menstruum est convenientius Aquâ, quoniam partem resinofam extrahit. Extractum vero gummosum vix emeticum est, sed bonum adstringens.

Grysea & fusca adeo acria sunt ut contundentes, nisi se muniant contra particulas pulveris assurgentis, corripiantur dyspnoea, hæmoptoë, tumore & inflammatione faciei, oculorum, & aliquando gutturis.

Heliotropium rubrificat fere instar aluminis, sed Syrupum Violarum viridem reddit, hinc vis ejus non derivanda a sale acido vel ab alcalino.

Per vomitum & secessum purgat, in dysenteria fere specifica, necnon in aliis ventris fluxibus, præcipue dolore stipatis, & in fluore albo multum valet.

Non tantum materiam morbificam per superiora, rarius per inferiora, educit, sed & post vomitionem & purgationem adstringendo robur intestinis conciliat, eorumque tonum relaxatum restituit, quod ab aliis emeticis non fit.

Minuta dosi sudorifera, vel & diuretica & emmenagoga fieri potest (*i*).

Antequam exhibeatur Dysentericis, bene judicandum, num ventriculus, intestina aliaque viscera inflammata sint, aut aliqua putredine vel gangræna corrupta, id quod cadaverosus, horrendusque fœtor manifestat; iis enim in casibus Medicamentum hoc locum invenit nullum.

Porro, nec tantummodo in Dysenteria, & morbis supra memoratis, valet, sed Vomitus sanguinis, hæmoptyses horrendas, urinas cruentas, fluxus hæmorrhoidales, imo hæmorrhagias narium abundantissimas & peruinacissimas vidit *Mangetus*, per Ipecacoanham sanatas; sed nunquam de facultate hujus radicis in sistendis hæmorrhagiis sibi plenius constitisse, quam ubi profluvia uterina ejus ope aggrediebatur.

C. IRIS.

Veterum optima odoratissima erat, ad modum Violæ, gustu fervido & cum

(*h*) Cortex Radicis, demto nucleo, integræ radici, saltem in infantibus, qui *æva* purgandi sunt, longe præferendus; præstat enim ad gr. iv vel vj, quæ Radix ad ℥j.

(*i*) In asthma humido mirabilia præstat minuta dosis, diu protracta. In convulsivo asthma vim sedantem possidere perhibetur.

cum tundebatur sternutamenta ciebat. Africana, authore *Plinio*, tractata, pustulas fecit: fulva, flava & rubra albâ calidior. Alias de Iride in genere testantur, halitum oris commanducatam abolere, alarumque vitia, amaram esse & proxime ad acrem pertingere; omnes autem Irides excalfacere, discutere, attenuare, duritias omnes emollire, siccare, detergere, sed detergentium esse moderatissima, etsi in balneo magis detergant, quam ervi, hordei aut fabarum farina.

Hæc clarius elucescent enumeratione specialiori virium usu externo & interno.

Profunt in accessionibus febrium, perfrictionibus & algoribus cum tremore. Ex oleo imponuntur contra perfrictiones, necnon in Nervorum doloribus. Strumas veteresque durities molliunt elixæ & illitæ. Sic discutit parotidas Iris Illyrica contusa, cocta ex passo, more farinæ hordeaceæ, calida bis terve imposita. Cum vino utuntur ad clavos vel verrucas, triduoque non solvitur, & ad paronychias farinam ejus adhibent. Lentigines & asperam discoloremque ceu a sole cutem, emendant, cum veratro albo duploque melle illitæ. In oleo coctæ, mane post exsurrectionem a somno, frictæ expurgant colorationes in iëtero & sudores movent.

Sedis rimas & condylomata, omniaque in corpore excrescentia sanant. In gangræna crustas disrumpunt & a sanis partibus separant.

Fovent fæminæ calido Iridum decocto utiliter muliebres locos molliente & aperiente. Glandis modo ex melle Irides subditæ partus extrahunt.

Clystere decoctum contra coxendicis dolorem infunditur: lumbis & coxendicibus cum resina illinitur. Contra capitis dolores ex aceto & rosaceo inungitur.

Ulcerata fordida purgant. Ulcera capitis itidem purgant, præcipue suppurationes veteres. In Ulceribus cuticulæ parum extergunt. In Ulceribus malignis admodum exsiccant. In farinam tussæ Ulcera explent & cum melle purgant. Ulceri cavo conveniunt.

Inter sarcotica, seu carni producendæ apta, numeratur, utpote modice siccat & modice detergens. Fistulas & sinus carne explet. Carnibus nuda ossa operit.

Usu interno, Tussi utiles sunt hæ Radices, humores non facile excreabiles extenuant. Ducunt menses cum Vino potæ. Urinam promovent. Purgant pituitam crassam & bilem ad pondus dr. vij cum multa aqua potæ. Si plus justo dederis, sanguinem & nigra evacuabit; & hoc modo lienosis, quotidiana & quartana febre laborantibus, anhelatoribus, tussientibus & colicis datur. Purgant indigestibiles cibos in intestinis & lumbricos excludunt.

Somaum in corporibus frigidis non vero in calidis conciliant: torminibus

& inflationibus medentur: inter pharmaca colica locantur. Lienosis ex aceto profunt & convulsis. Contra venenatorum morsus utiliter ex posca bibuntur. Utiles contra feminis incontinentiam.

NOTÆ. 1. *IRIS vulg.* seu Germanica, vel sylv. C. B. Iris vulg. nostras hortensis Offic. Dale. *Common Flower de Luce.*

Radix hujus minus odorata est quam Florentinæ, imo recens Sambucum olere dicitur, saporis calidi, os & fauces calefaciens per plures horas: decoctum ejus amaricans est, subdulce, austerum, calidum, calore duas tresve horas durante, & addito Vitriolo Martis, coloris fusco-rubescens fiebat, ast in altero experimento coloris fusco-subatri.

Errhinum est efficacissimum, speciatim succus. Extrinsecus usurpatur in impetiginibus & maculis cutis detergendis; cum farinâ fabarum aliquando usurpatur. Oleum, infusione paratum, strumas resolvit.

Succus, subsidentia depuratus, vix ultra ʒij exhibendus: ʒss ad ʒvj vel ʒj validissime purgat, sed propter acrimoniam, qua fauces excoriât, sumitur in jusculo, fero lactis, vino malvatico vel Syrupo Violarum.

Succus est Emeticum validum. Coctione vis purgans tollitur.

Recens gustûs acris est & purgat ferositates *crasæ* & *acutæ*; sicca minus acris, & vix purgat, sed locum habet inter aperientia atque incidentia. Est quoque Diuretica.

2. *IRIS alba* Florentina C. B. *Florentine Orris.*

Radix odoris est fragrantis, Violæ similis, saporis subamari, acris, calidi, calore in ore ultra sex horas durante. Infusum saporis est amaricantis, pinguis, nauseosi, austeri, & coloris fit atro-fusci, addito Vitriolo Martis.

Oder & sapor extrahitur Aqua & Spiritu Vini rectificato, sed magis perfecte a Spiritu. Tinctura enim spirituosâ longe acrior est quam aquosâ; proinde radicis activitas parti oleoso-resinosâ præcipue adscribenda.

In Vino aut Cerevisia suspensa hanc dulcem reddit, illud jucundo odore & sapore commendat, plane æmulo, quem mora Rubi Idæi communicant.

Errhinum est forte, necnon apophlegmatismum, in ore detenta salivam copiose eliciens. Extrinsecus delet maculas & sordes cutis.

Colluviem ferosam ulcerum veterum absorbet inspersa, carnes fungosas destruit, putrefactionem præcavet.

Uñtatum est iis quorum anima foetet, vel ozænis laborant, radicem mandere.

Succus ad ʒss purgat in hydrope: sicca radix Urinam movet, non ventrem.

Carminativa est radix & pulverisâta ad gr. iv vel v usurpatur in torminibus

bus infantum pro purgatione leni & vomitorio commendata. Expectorat, phlegma tenax attenuans; & datur ad gr. j vel ij infantibus, pectoris op-
pletionem mucida affectis.

Urinam movet, eamque violaceo odore inficit.

Menses movet intus, & extus forma peffarii vel balnei.

3. *IRIS palustris* lutea Ger. & Park. *Acorus adulterinus* C. B. *Bastard*
Acerus.

Patebit mox, hanc Iridem & duas præcedentes qualitatibus sensilibus & viribus convenire, vixque aliter differre quam odore, scil. peculiariter fragran-
te Florentinæ, etsi nostra hortensis aliquantum odorata sit, sed palustris lutea neutiquam; quippe, odorem carere Iridem in regionibus frigidis, author est *Theophrastus*.

Iridis palustris luteæ Radix inodora est, viscosa, saporis subdulcis, in in-
fuso & decocto valde dulcis, dein magnopere adstringentis, mox calidi in
gutturæ, caloris sensu mecum ultra duodecim horas durante.

Infusum nigrum fit addito Vitriolo Martis, proinde hæc fortius adstringit
quam duæ præcedentes Scoti montani ex radice, per 24 horas infusa, aut
parum cocta, perpetuo in olla fricando calculum album asperioris superficiei
super cultellum per aliquot horas, exinde atramentum optimum conficiunt.

Siccando acrimonia minuitur.

Succus usurpatus fuit pro Errhino, sed præ acrimonia inflammare & exul-
cerare potis est, quare gutta una vel altera admiscetur lacti fœminino pro er-
rhino in odontalgia.

In fontanellis ad pisi formam redacta fungos destruit & fluxum promovet.

Porro & Succus usurpatus fuit in ulceribus serpiginosis, ac vi insigni ad-
strictoria & stiptica in alvi fluxibus, ac hæmorrhagiis commendatur, dum in-
spissatus & cum saccharo ad consistentiam Syrupi redactus fuerit. Hanc radi-
cem menses sistere author est *Lobelius*; crediderim tamen, hæc caute tentan-
da esse; nam radix hæc experimento se comprobasse dicitur Emeticum forte,
& ejus succi guttas 80, omni hora vel bihorio repetitas, Catharticum fuisse
egregium, ubi Jalapium & Gambogia (k) frustra exhibita fuissent.

C. JU.

(k) *Edinburgh Med. Essays.*

C. *JUGLANS*, quasi Jovis Glans: non est tamen *διος βάλανος* *Theophrasti*, quum ea potius Castanea sit. Vide *Castanea*. Nux Basilica seu regia *Dioscoridis* & *Galenii*. Persica & Basilica *Plinii*. J. B. *Raii Synops.* quoniam e Perside a Regibus sit translata. *The Walnut*.

De qualitatibus sensibilibus & viribus foliorum, putaminis & fructus haud sibi ipsi constare videtur *Galenus*. Folia, inquit & germina adstrictionem possident quandam, plurimam vero putamen recens & siccum (1). Externo cortice tinctorum utuntur, qui tenuium est partium, & hinc manus eorum, qui virides nuces decorticant, inficiuntur tinctura, per fortissima extergentia ægre abluenda.

Ejus succum, addito quodam adstringente, applicabat aliquando in principiis inflammationum circa fauces idem *Galenus*, qui alibi tamen ait, succum e Corticibus nucum non esse acerbum.

Damnantur fere in cibis fructus, utpote concoctu difficiles, stomacho nocentes, bilem augentes, capitis dolorem inferentes, si quis assidue utatur, & tussientibus inimici.

Recentes tamen dulciores & stomacho innocentiores, quapropter & aliis miscentur ad acrimoniam ipsorum eximendam.

Si cum Caricis mandantur, melius concoquantur & stomacho commodiores sunt, cibumque optimum exhibent.

Quæ humida & viridis est neque adstringentis qualitatibus, neque oleosæ conspicue est particeps, saporis quasi aqueæ, & inter cibaria humida, v. g. uvas, ficus, & cucumeres ei, qui siccae complexionis est, accommoda, atque in temporibus & civitatibus siccis. Porro, humida viridis ad dejectionem est accommodatior, ut quæ adstringentis qualitatibus minus sit particeps, & plerique, ventris subducendi gratia, cum garo ipsam præsumunt.

Nux citius oleosa fit quam Amygdala: habet, authore *Galeno*, adstringentis qualitatibus non exiguum, quæ tandem, procedente tempore, marcescit, tota
ipsum

(1) In examen diligentius revocavi, tum folia, tum putamen viride, recens & molle Juglandis, & compertum habeo, folia saporis esse subamari & subadstringentis, eorumque infusum saturate viridem tincturam exhibere cum Sale Martis.

Putaminis autem, qualis dicti, Succus est subacidus, subausterus, & coloris fusci sit, addito Sale Martis, cum quo infusum ejus in aqua nigrescit.

Hinc tandem patet fructus Juglandis non nisi in juniore & admodum tenera ætate inter cibos admittendos esse.

ipſius ſubſtantia in ſuccum pinguem tranſmutata, adeo ut cibo prorſus fit inepta, quod ſua pinguitudine oleo veteri aſſimilis appareat.

Venenis reſiſtit cum ficubus & ruta præſumpta, ac etiamnum, poſt ipſa Venena hauſta, comeſta; largius autem eſitata lumbricos latos pellit.

Imponitur & mammarum inflammationibus, abſceſſibus luxatisque cum mellis exiguo & ruta. Cum Cæpa autem Salé & Melle, contra canis hominumque morſus proficit.

Id, quod edendo eſt, oleoſum eſt & tenue, & quo diutius reconditur, magis tale efficitur; quamobrem Oleum ex eo inveterato exprimere liceat, tunc etiam admodum fit per halitum evaporatorium, digerens & abunde diſcuſſorium. Itaque quidam eo gangrænas, carbunculos & ægyloſas ſanant; porro & eſt oculorum cenoticum, lachrymas educens & aures purgans. Per veterum Nucum nuclei commanducati & impoſiti gangrænis, carbunculis, Ægyloſis & alopeciis præſenti ſunt remedio: & Nux pinguis, vetuſtate rancida, diligenter trita & impoſita laudatur à *Galeno* & *Ætlio*, tanquam certiffimum ad fugillata ſeu livores remedium.

Ad Capillorum deſluvium valent.

Nucum viridium, ſed jam ſubmatureſcentium, confractarum numero centum, Olei Sextaria duo, Aluminis liquidi libræ tres conjiciuntur in novum vas teſtaceum præſaturatum aqua, ne combibat concreditum ſibi humorem.

Hoc vas dein, accuratiſſime oblitum, reponitur in domum liberi patentis-que aëris per XL dies: aufertur demum atque in uſum conſervatur ſic præparatum Oleum.

NOTÆ. Noces recentes magis aquoſæ ſunt, & proinde concoctu faciliores: alvum movent, v. g. experimento *Raii*, virides & immaturæ, ſi cum exteriore cortice coquantur, donec molleſcant, & addito ſaccharo condiantur, binæ treſve ſi ſumantur ſub vesp̄am, alvum leniter ſubducunt; quin & conditæ noces menſis apponuntur comedendæ ad roborandum ventriculum.

Fructum immaturum mollem & viridem condire novit vulgus, ut a contagio Peſtis præſervetur, aut Ventriculus languens corroboretur.

Quidam nucis corticem viridem arefaciunt, & in pulverem redaſtum, piperis loco, in condiendis cibis, uſurpant. Quod ſi huic pulveri folia *Salviæ ſiccæ* ac tuſa admiſceas, non contemnendi ſaporis condimentum habebis. Pari ratione prima ac tenera rubraque foliola ſiccata & tuſa uſurpari poſſunt.

Maturæ ſaporis ſunt dulcis ut *Amygdalæ*, oleoſæ; flammam concipiunt & alunt inſtar *Tedæ*. Involvunt, temperant, nutriunt; ſed in his comedendis
detra-

dehrenda est tunica, quæ medullam ambit. Maturæ & siccæ calidiores sunt & concoctu difficiliores, sitim adducunt & cephalalgiam, bilem augent, tussim & dyspnœam exasperant, præsertim in ventriculis calidioribus, in quibus corrumpuntur.

Legitur apud *Raium*, Juglandibus nucibus propriam quandam facultatem inesse ad remoratos menses ciendos, aliis medicamentis nihil proficientibus. Macerantur in aqua, donec nuclei membranis possint denudari; deinde nuclei, sic expoliati, macerantur in aqua vitæ per biduum, eorumque duo vel tres quotidie mane jejunæ exhibeantur per decem dies ante tempus menstruæ fluxionis.

Rancidæ calidæ sunt usque adeo ut vesicas in lingua excitare dicantur; sanant impetigines, & sugillationes a verberibus tollunt contusæ & applicatæ.

Oleum earum expressum tumores discutit, contractos nervos emollit, flatus dissipat; & contra dolores colicos aliosque dolores abdominis in Clystere efficacissimum.

Porro, Oleum hoc & Lini *drying Oyls* dicuntur, quoniam in aëre aperto siccantur secus quam Oleum Olivarum & Amygdalarum, nec congelantur ut Olivarum & Amygdalarum, quippe magis oleosæ, minus aquosæ, & proinde fortiora Anthelmintica sunt. Porro, præfertur Pictoribus Oleum Juglandis Oleo Lini, siquidem hoc, cerussæ admixtum, tractu temporis colorem immutet, illud vero incorruptum perpetuo asservatur.

C. *JUFUBÆ* majores oblongæ C. B. *Galeno* Serica. *Plinio* & recentioribus Græcis *Zizypha*. *Jujubes*.

Harum vetustissima memoria creditur esse apud *Plinium* & *Columellam*. *Plinius* unum, tantum genus novit, ex Syria Romam allatum, extremo Augusti tempore. Verior fuit distinctio illa *Columellæ*, qui *Zizyphum* arborem in albam & rutilam partitur. Nostra rutila est.

Fructus mulierum & infantum effræuatorum est edulium, exigui alimenti & difficilis coctionis. Confert pectori & pulmone, tussi ac destillationi ex calore succurrit, & invenitur in Antidoto bechico *Nicolai Myrepsi* & apud *Actuarium* in potionibus contra ardentem febrem, sanguinem calidum alterans, viscosum faciens.

NOTÆ. Ante maturitatem saporis sunt austeriusculi, maturæ melleæ dulcedinis, vinosæ, passulas majores æmulantes, mucilaginosæ.

Expectorationem promovent: acrimoniam quamcunque obtundunt, raucedinem leniunt, & usûs sunt in Urina acri, & erosionem renum ac vesicæ.

Usus earum valde cum *Sebesten* convenit.

C. *JU*.

C. JUNIPERUS fructicosa. C. B. *The common Juniper tree.*

Constat ex *Theophrasto*, antiquitus nomine eodem appellatum fuisse Cedrum & Juniperum.

Vidit *Brasavolus* baccas, allatas Venetias ex Græcia, nucem Ponticam magnitudine æquantes; quales descripsit minores *Dioscorides*; nostri adhuc minores sunt, congenere tamen & similibus qualitatibus sensibilibus & virium haud temere æstimari possunt, etsi forte minus acres quam *Galenus*: ille enim describit baccas calidas esse in tertio gradu, & grana esse valde aromatica, quales nostræ non sunt, & proinde carent nostræ malis iis, quæ *Galenus* adscribit tam Juniperi quam Cedri baccis.

Fructus odoratus est, dulcis in mandendo ac subamarus, acris admodum secundum *Galenum* cum exigua dulcedine & minori adstringente; habet autem & aromaticum quiddam: sed moderate calefacit & adstringit secundum *Dioscoridem*, stomacho utilis, ad digestionem facit; &, si quis ipsum largius sumperit, stomachum mordet & caput calefacit doloribusque infestat.

Urinas ciet, hepar & renes purgat, succos crassos & lentos tenuat.

Ad pectoris vitia, tussis, inflationes, tormina, virulentarumque bestiarum venena potus Juvat. Convulsis, ruptis & vulvæ strangulatui subvenit.

De Gummi Juniperi vide suo loco.

NOTÆ. Folia semper virent, argumento virtutis balsamicæ.

Odor aromaticus, terebinthinaceus, sapor subamarus, adstringens cum acrimonia levi in gutture; recentia notavi subacida. Decoctum quoque subadstringens est, & subatro-fuscum fiebat, addito Vitriolo Martis, & in altero experimento viridescibat.

Turiones seu Summitates purgant, ut istæ Sambuci, & Vinum, in quo infusæ fuerint, valde diureticum est, eoque infuso authores graves testantur, se hydropicos curasse. Dicitur quoque Gonorrhœam sanasse.

Folia carminativa sunt, uterina, antiscorbutica.

Umbra noxia est si *Virgilio* credamus, qui Ecloga X. sic scribit:

Surgamus, solet esse gravis cantantibus umbra:

Juniperi gravis umbra, nocent & frugibus umbra.

Baccarum Odor aromaticus quoque & terebinthinaceus est, sapor dulcis, subamarus, subacris, subadstringens; recentes virides adstringentes: pulpa glutinosa, resinacea, inflammabilis: decoctum maturarum subadstringens est, & a fusco mutatur ad viridescentem, addito Vitriolo Martis.

K k

Dul.

Dulcedo hæret in pulpa, amaror in seminibus, aroma in vesiculis dispersis inter pulpam & femina.

Destillando quantitatem notabilem Olei diuretici præbent, quod per destillationem è baccis contusis cum aqua mistis parandum; Oleum enim cum aqua adscendit, vel per expressionem è baccis contusis, cum Oleo Olivarum mistis, fit.

Valet Oleum ad tormina, & guttulæ duæ vel tres, pueris verminantibus exhibitæ, lumbricos enecant & expellunt: illitum ad dolores hæmorrhoidum abigendos valet, & omnis generis malas scabies sanare dicitur, necnon pedum manuumque rimas.

Suffitus usitatissimus est tempore Pestis, tum è baccis tum è ramusculis suscitatus.

Virtutes extrahit Aqua & Spiritus Vini rectificatus.

Plurimis, doloribus nephriticis laborantibus, baccarum contusarum in Vino infusum profuit, facta inde arenularum & calculi excretionem, sed in *Atis Academia Cæsareæ* prostat exemplum cujusdam, sic curati, verum postea ad dosin enormem, v. g. Semimanipulum, quotidie sumens in Diabetem lethalem incidebat.

Urinam devorantium inficiunt odore violaceo ut terebinthina, omnibus ejus partibus balsamo repletis instar Terebinthinæ, sed mitiore.

Extus in Suffitu aut Cataplasmate, aut Spiritu vel Oleo ad laxas partes roborandas & ad catarrhos tumoresque frigidos discutiendos inserviunt.

Infantes tineâ liberare dicitur Unguentum ex his, bene contusis & permistis axungię porcine, præmissa catharsi.

Carminativæ sunt, Urinam cient, & in mucilagine renam & vesicæ profunt, ac infusum tostatum, instar Coffee sumptum quatenus diureticum, aliquos hydrope liberavit.

Transpirationem promovent & menses, atque inter pectoralia locum habent, pituitam tenacem attenuantes.

K.

1. *C. KALI.* Kali majus cochleato Semine *C. B. Glasswort*, prostat apud *Dale* in *Mat. Med.*

2. *Cinis Kali induratus*, aliis Soda, aliis Cineres clavellati vel Russici. *Potashes.*

Hujus plantæ vel ejus congeneris præparatum debemus Arabibus. Quænam sit planta apud *Dioscoridem* non liquet.

Cine-

Cineris Sarmentorum meminit *Aëtius*.

Authore *Avicenna*, Kali vel *Usnen* est calidum, absterfivum, adustivum, corrosivum, fortius quam Sal.

Confert Morpheæ, Scabiei & corrodit carnem additam.

Pondus ʒss resolvit difficultatem urinæ. Pondus ʒv deject partum vivum & mortuum: ʒss Perficæ usque ad ʒj provocat menstrua: & ad ʒiij exhibitum solvendo educit aquositatem hydropis. Pondus ʒx est venenum perniciosum, & ex ejus suffumigatione, quæ ex ipsâ est viridis, effugiunt venenosa parva.

NOTÆ. Ex Soda potest Sal elixivari, cui rectius Sal Alkali nomen imponitur, quam Sodæ.

Soda non tantum paratur ex hac herba, sed nonnullis in locis Fucos aliasque plantas marinas urunt in eundem usum.

Sal alcalinum fixum herbæ Kali convenit Sali alcalino fossili, sed differt a Sale alcalino aliorum vegetabilium, scil. 1. Mitius est, longe minus acre. 2. In aëre non liquefit nisi tardissime. 3. Cum acido marino conficit salem marinum, cum vitriolico Sal mirabile, cum nitroso Nitrum quadrangulare. 4. Majorem quantitatem aquæ poscit ut solvatur, quam Sal purum vegetabile.

Apud Gallos, & nuper apud nos in usum medicum recipitur, tum per se, tum cum tartaro, in conficiendo Sale Rupellensi.

Quinimo Sal Sodæ datur interne ad grana xv bis die in aqua edulcorata: infantibus autem ad gr. v vel vj; decoquitur a ʒij ad ʒβ per 5 minuta in aquæ ʒbij pro usu interno ad ʒbij in die.

Præter Sal Alkali purum tum Cineres clavellati, tum cineres aliorum vegetabilium continent quoque Sal neutrum amarum, cujus Acidum evidenter vitriolicum est; nam, cum carbone ligneo fustum, purum Sulphur generat, authore *Neumanno*.

C. KERMES vel Chermes Arabum.

An Coccum infectorium *Dioscoridis* & Granum tinctorium *Galeni*? *Plinio* Scolecion dictum, in Attica & Africa proveniens, ex cujus medulla tenues orientur vermiculi.

Granum tinctorium, quo tingitur Scarlatum, unde *coccinea* (sc. è Cocco) vestis apud antiquos.

An Granum Illicis aculeatæ cocci glandiferæ C. B.?

Serapio, de Chermes agens, omnia in ejus historiam refert, quæ *Dioscorides* suo Cocco tribuit.

Authoribus *Dioscoride*, *Galeno* & *Plinio* adstringentem simulque amaram
K k 2 quali-

qualitatem possidet, & sine morfu desiccatur: vulneribus recentibus nervisque fauciatibus tritum ex aceto convenienter imponitur. Epiphoris & oculis suffus sanguine ex aqua instillatur.

Sic Veteres Cocco suo tantummodo vim adstringentem tribuunt, sed Arabibus debemus notitiam virium ejus cardiacarum.

Proinde apud *Mesuen* ingreditur Electarium ad cordis palpitationem, syncope, mentis alienationem, mærorem sine causa manifesta: facultates enim, corpus nostrum dispensantes, mirifice roborat.

L.

C. LABDANUM. Ladanum *Dioscoridis*.

Habetur non ex Cisso, i. e. Hedera, ut voluit *Plinius*, sed ex Cisto, qui est parvus frutex furculosus. Frutex Ledon vel Ladon appellatur. *Brasavolus* testatur, se verum Ladanum *Dioscoridis* vidisse Venetiis, & *Tournefortius*, se vidisse Cistum Ladaniferam Creticam in loco.

Inter aromata numeratur: spirat odorem eximium: igne liquefcit. Est medicamentum, authore *Galeno*, primo excessu complete calidum vel secundum attingens, habens etiam adstriktionis paululum. Authore *Dioscoride*, vis ei est adstringendi, calefaciendi, molliendi, & vasorum oscula rescrandi. Hoc clarius elucescet ex enumeratione sequenti virium ejus.

Solum, ex Vino tritum, ulceribus, ægre ad cicatricem venientibus, conducit, non quia Vini potentiam requirat, sed quia durius est, quam ut emplastro conveniat; sed si Oleo admisto id coquas, pharmaci vim obtundis, adeo autem validum non est, ut obtundi desideret quemadmodum ærugo vel chalcitis. Recens autem mollius est & ulceribus, cicatricem difficulter ducentibus, accommodatissimum. In Cypro igitur, ubi plurimum nascitur, medicus quidam recens adhuc & molle id genus ulceribus ipsum molliens imponebat: quod si paululum induruerat, ex myrteo emollebat, & hujus inopia, ex cyprino vel rosaceo.

Hinc invenitur in Emplastro viridi *Andromachi* molliendi & repellendi virtute præditum, ut labia Ulceris emolliantur, & nihil ex superioribus influat. Furfures capitis & manantia Ulcera sale addito sanat. Medetur fistulis cum castoreo.

Desuos capillos retinet, nam & vitiatos humores juxta pilorum radices attenuat ac consumit, & meatus, quibus impacti erant, adstringendi vi cogit & constringit. Authoribus *Dioscoride* & *Plinio*, Ladano cum Vino vetere ingesto sistitur alvus.

Pessis

Pessis immistum Vulvæ duritias sanat. Suffumigatur ad secundas ejiciendas, & ad corrigendas vulvas conversas vel adscendentes, & dolentibus iis exulceratisque imponitur. Urinam ciet. Aurium doloribus cum hydromelite aut rosaceo infusum medetur.

Miscetur utiliter iis, quæ somno dolorem levant, malagmatis & medicamentis, contra tussim veterem, v. g. cum styrace sumptum: interaneorum vitiiis occurrit, & ad ructus efficacissimum.

NOTÆ. Gummi Cisti Ladaniferæ Creticæ flore purpureo *Tournef. Coll. Inst.*

Accensum grati est odoris, aliquantulum ad Ambram gryseam accedens: mollescit igne & inflammabile est, saporis amaricantis & subausteri; diu mastiganti sentiebatur acrimonia, salivam eliciens.

Resina potius est quam Gummi; nam licet non solvatur pinguibus, Spiritus Vini rectificatus fere totam dissolvit; accuratius vero *Cartheuser* sic: Resinæ portionis in 3j Spiritus Vini solubiles sunt plerumque 3v vel vj. Gummo-
sæ circiter 3j in Aqua solubilis.

Oleum & Spiritus acidus præbet destillatione.

Deterget, resolvit, roborat, consolidat. Sic Ulcera antiqua consolidare dicitur emplastri modo impositum, & cum Oleo mistum adicere vim quandam ad continendum in capillorum defluvio; & in suffitibus usitatissimum est, speciatim in membris paralyticis, necnon in pulveribus catarrhalibus; quin & usu interno in fluxibus ventris & hæmorrhagiis valere dicitur, & uteri suffocationibus & catarrhis acerbis a causa frigida, quatenus obtundens & incrassans partibus suis glutinosis acerbis intermixtis & vi anodyna præditum.

C. LAC. Milk.

De Lacte in genere sequentia prostant. Modicæ dulcedinis particeps est. E contrariis substantiis est conflatum: quod ejus serosum est, succos crassos tenuat, & alvum subducit, quod vero caseosum est, alvum sistit & succos crassos gignit. Crassum minus alvum emollit, magis nutrit, tenue & serosum minus alit, ventrem subducit magis. Hinc Mulieris, Asinæ & Equæ Lac ventrem magis subducunt & minus alunt, quam Vaccæ, Capræ & Ovis.

Multum serum habens nihil penitus affert periculi, quod autem habet caseosam crassitiem multam, omnibus, qui eo multum utuntur, est periculosum; nam eos quidem renes offendit, qui calculis generandis sunt apppositi, jecur item obstruit iis, qui hoc affectu facile prehendi possunt.

Gargarizatur ad oris ac tonsillarum exulcerationes. Exulceratis uteris lenitatem inducit infusum. Maxime mitigat phlegmonas Oris, tonsillarum, colu-

mellæ & anginam. Infusum magnopere intestinorum rosiones mitigat, ubi præ saniei acrimonia dolent, aut phlegmonas perpetiuntur. Sic recens dysentericis infunditur & in urinæ difficultate. Cancrosis ulceribus applicatur, medicamentis idoneis commistum, qualia sunt, quæ constant ex pompholyge.

Ad acres oculorum fluxiones & alias acrimoniae, conducit, & ad hyposphagmata & sugillata.

Ufu interno Lac omne boni succi est, corpus alit, stomachum & intestina inflatione vexat: minus inflat quod semel fervefactum est.

Ufus Lactis est ad omnia intus exulcerata, maxime renes, vesicam, interanea, fauces & pulmones: vel, ut verbo complectar, ad omnia, lenimento opus habentia ob inflammationem, mordacitatem, aut ulceris malignitatem. Sic, recens efficax est contra rosiones & inflammationes a medicamentis exitiis factas, uti cantharide, hyoscyamo, &c.

Et ante applicationem Cantharidum in cura morbi comitialis, Lac tribus diebus bibendum antequam his utamur, ut Vesica muniatur.

In fluxu uteri & exulceratione sic præcipit *Hippocrates*: „ Lac bubulum „ per quadraginta dies bibat, nam & purgatur & nutritur ac fluxus obtunditur ab hujusmodi lacte: vesperi vero cœnet carnem volucris modicam assatam, & panem modicum subcinericeum, bibatque insuper vinum vetus nigrum vinosum, quamdiu lac biberit. ”

Ad papularum eruptiones & furunculos aliasque cutis asperitudines, convenientissimum est in potu, & datur recens cum melle crudo, addito sale, & exigua aqua dilutum, quoniam lac aliter facile in caseum cogitur. Confer *Serum Lactis*.

Totum lac medicamentum est leniens, cujus tota quidem substantia morsu caret, sed multo etiam magis ubi moderata coctione major humiditatis serosæ pars fuerit consumpta: hinc in iis, quibus Venter imbecillis est, & facile subducitur, lac bis coquere oportet, vel etiam fluviatiles lapillos in id injicere: lac enim in quo, filicum aut calculorum ignitorum ope, portio tenuior exhausta est, ventrem adstringit, ac omnibus internis exulcerationibus auxiliatur, præsertim vero gutturis, pulmonis, intestinorum, renum ac vesicæ. Sic decoctum cum marinis calculis ignitis ad dimidias, tenesimum & ulcerosas ventris fluxiones adjuvat.

Omnibus hecticis, præsertim in marasimum desinentibus, idoneum, & in hæmoptoe. Thoracis ac pulmonis partibus Lac omne utile, & convenit tabidis ex ulcere pulmonum non valde febricitantibus, capiti vero, nisi quis ipsum habeat admodum firmum, non est accommodum.

Sic, authore *Celfo*, Lac, quod in capitis doloribus & in acutis febribus pro veneno est, in phthisi tamen, sicut in omnibus longis difficilibusque febribus recte

recte dari potest; & in empyematicis, si non vehementer febricitent, vel ubi calor febrilis moderatior evaserit; omnia enim, quæ in pulmonis cavernis infixæ sunt, rejectioni morigera reddit. Sic visi sunt ægre spirantes lacte asinino vel equino adjuti: non dandum tamen his, quum febris infestat, nec accessionis tempore.

Noxæ Lactis sic perhibentur. Præcordiis, quæ facile inflantur, incommodum est, & Lac omne contrarium est spleneticis, hepaticis, vertiginosis, comitialibus, nervorum vitio laborantibus, febricitantibus & capite dolentibus, siticulosis, & quibus in febribus acutis biliosæ sunt dejectiones, vel & iis, qui talia evomunt.

Multus ejus usus lædit dentes, ad quos muniendos Os colluendum vino, postquam quis Lac sumpserit, monet *Galenus*.

In Ventriculo frigidior aciescit, in calido vero in nidorem abit, nam celerime ab omnibus causis calidis in nidorem alteratur.

Edulia ex lacte, cum triticea farina elixo, jecur obstruunt, calculos gignunt, & ex lacte ac similagine placenta jecoris meatus obstruit.

Lac varium est secundum anni tempora; vèrè liquidissimum & copiosissimum, progressu temporis magis ac magis crassescit: laudatur æstivum, ut coctu facilius & jucundi odoris: post æstatem sensim crassescit, donec penitus deficiat.

Differt quoque Lac pro pastu, ætate, habitu bono vel malo animalium. Sic in animalibus, cruditate perpetientibus, aut nimiam famem sitimve, aut quæ cibis pasta sunt pravis, mutatur, ut in mulieribus victus vitæque errore.

Id, quod post editum fœtum emulsum fuerit, protinus sine coagulo concrevit, si super cineres calidos parumper calefiat, *Colostrum Plinio* dictum, quod, nisi admisceatur aqua, in pumicis modum coit duritie: & infantes *colostrati* dicuntur, qui præpropere nimis a puerperio lac crassius matris suxerunt, quod in infantium deinde stomacho densatur in casei speciem.

Denique Lac diversum est pro animalium specie diversa. Camelarum liquidissimum est & dulcissimum post humanum, & serosæ humiditatis plurimum habet, mox Equarum, deinde Asinarum.

1. *Lac muliebre* dulcissimum est, & præferendum, quoniam corpori humano familiarissimum: ubi mitigatione opus est, sive ob inflammationem, sive ob morsum, sive ob malignitatem ulceris, eo utimur accommodate. Sic in Collyriis in ulceribus oculorum prodest, utpote detergens sine acrimonia; infunditur uteris ulceratis, & oculo ab ictu cruore suffuso, & in dolore oculorum aut epiphoris, si immulgeatur, plurimum prodest.

Sunt, qui existimant solo hujus usu sanari posse Ulcus pulmonum, antequam magnum id & callosum fiat; sed mammam, infantium ritu, exsugant, antequam

quam immutetur lac ab aëre, quoniam, quantocius mammis excidit, propriæ facultatis nonnihil deperdit; & sic exsuctum maxime prodest ad stomachi ro-
sionem & tabem. Cœliacis utilissimum, & ei, qui ejectionibus vel doloribus
acutis alvi variis vexabitur, potenter succurres, si muliebris lactis quampluri-
mum dederis, donec persanetur.

2. *Asinæ Lac.* Aberrat longe a veritate *Plinius*, quando pronunciat hoc
crassissimum esse; revera enim serosum est & tenue, minimum habet pingui-
tudinis, & minus nutrit quam caprinum, quoquoersum in corpus distribui-
tur, nec coagulatur epotum, veluti quæ crassa sunt.

Inter purgantia mitius est, expurgans & contemperans, & ejus heminae
duodecim ad sexdecim bibuntur ad purgandum.

Hippocrates præcipit in febre ardente utpote bilem vacuans, dum purgantia
acria & calida timet, sed præcoquit ipsum ob flatum. Sic in arida cholera
cum inflatione ventris, dolore & alvo adstricta Lac bibendum, ut fiat purga-
tio, utpote acrimoniam obtundens, & inter purgantia mitius. In terminibus
ventris sine febre pauxillum lactis asinini bonum.

Historiæ prostant eorum, qui asinum bibendo liberati sunt podagra chira-
grave. In curatione ulcerum jecoris concedendum, utpote bilem non generans,
bene nutriens & in caseum non spissescens.

3. *Equarum Lac* alvum solvit. Hoc bibunt *Scythæ*, comedunt autem
caseum equinum, auctore *Hippocrate*.

4. *Vaccarum Lac*, secundum *Galenum*, crassissimum ac pinguis-
simum, pin-
guis quam ovium & caprarum, caseo fertilius quam caprarum secundum *Ga-
lenum*, *Plinium* & Principes medicos, *Galeni* autoritate, ut videtur, seductos:
Vaccarum enim lac esse tum longe minus pingue & longe mius crassum quam
caprarum & ovium, saltem in Europâ, ab experimentis infra recensendis, in
Hibernia, Scotia & Gallia institutis patebit (m).

5. *Lac caprinum*, auctore *Dioscoride*, alvum minus tentat. quoniam hoc pe-
cus adstringenti pabulo maxima ex parte vescitur; sed & altera causa in prom-
ptu est assignanda, quod nempe plus caseosæ substantiæ contineat quam lac
vaccarum, & longe plus quam asinum, quodammodo nobis, ut videtur,
consentiente *Galeno*, dum de lacte caprino cautelam singularem sequentem
exhibet: „ Minime tuto sumitur absque melle, multis namque, qui solum id
„ sumpserunt, in caseum coactum fuit in ventre, quod cum contingit, mirum
„ quomodo hominem degravet & suffocet. Nonnulli, ne coaguletur, addunt
aquam

(m) Proinde haud recte asserit *Mangetus*, Lac vaccinum, utpote magis oleo abundans,
præferendum esse aliis, sumpto Veneno.

„ aquam. Si cui in ventriculo cogi solet, injiciatur Mel; quod si ipsum descendere ad alvum citius cupis, injiciatur Sal ”. Hoc convenit observationibus recentibus de majori tenacitate crassamenti lactis caprini.

6. *Lac ovillum* crassius est, quam caprarum, crassissimum quidem ac præpingue, non adeo stomacho utile. Vitilignes albas sub cute inducere solet, si quis ipso assidue utatur.

NOTÆ. Lac coagulatur ab omnibus Acidis, a Salibus volatilibus & fixis, & a corporibus nec acidis, nec alcalinis, ut semine Sinapios, Spiritu Vini similibusque.

Sales perfecte neutri Lac non coagulant, & inter hæc Nitrum & Sal Ammoniacum id minus coagulabile reddunt; quin & ab acidis vegetabilibus coagulatum dissolvunt.

Saccharum ejus coagulationem retardat, impeditque separationem Cremoris à lacte, & Butyri a Cremore, hocque non quatenus vel alcalinum vel absorbens acidi, sed proprietate sua uniendi olea cum aqua; & eadem ratione Sales alcalini impediunt separationem Cremoris à lacte.

Aqua Calcis & Fel dissolvunt coagulum.

Ad præcavendam Lactis aciditatem Cochlearia ij vel iij Aquæ Calcis vel guttæ aliquot Olei Tartari per deliquium adduntur ad lbj Lactis.

Lac debet æstimari efficacissimum omnium medicamentorum.

Extrinsecus dolores dentium & aurium sedat.

Omnis Febris, nisi lenta, prohibet usum Lactis.

Cremor Lactis plus caseosæ & serosæ partis continet quam Butyrum. Oleum Cremoris fit ex Cremore super ignem posito, unde Caseus subsidet & Oleum supernatat ad ambusta utile.

In renum debilitate, mictu sanguinis & diabete Lac ovillum præhabetur, cui in confortando renes, ut loquitur *Avicenna*, non est medicina compar, quippe ex omnibus maximam quantitatem tum Olei tum Casei præbens.

Experimentis, a me institutis, Lac pro diversitate animalium inter se differabant Sapore, quantitate Cremoris, Casei & Salis, quæ a singulis exhibentur, hac fere ratione;

1°. *Fæminæ*
Asinæ
Equæ } A reliquis distinguuntur dulcedine saccharina, a singulari natura Salis hujusmodi in his contenti: scil.

L 1

2°. *Fæ-*

2°. <i>Fæminæ</i>	præbuit Salis	duplo majorem quantitatem quam Lac bubulum.
<i>Asinæ</i>		supra triplam quantitatem quam Lac bubulum.
<i>Equæ</i>		triplo majorem quantitatem quam Lac bubulum.
<i>Capræ</i>		minus quam Lac bubulum, scil. ut 108 ad 152.
<i>Ovis</i>		quantitatem minimam omnium, & longe minorem quam Lac caprinum.

3°. <i>Fæminæ</i>	præbuit Cremoris	vix $\frac{1}{3}$ partem Lactis bubuli.
<i>Asinæ</i>		dimidiam partem Cremoris Lactis bubuli.
<i>Equæ</i>		infra dimidiam partem Cremoris Lactis bubuli.
<i>Capræ</i>		quantitatem triplo majorem quam Lac bubulum.
<i>Ovis</i>		quantitatem plus quam triplo majorem quam Lac bubulum.

4°. <i>Fæminæ</i>	præbuit partis caseosæ	infra $\frac{1}{2}$ partem crassamenti Lactis bubuli.
<i>Asinæ</i>		dimidiam partem crassamenti Lactis bubuli.
<i>Equæ</i>		$\frac{1}{3}$ partem crassamenti Lactis bubuli.
<i>Capræ</i>		Crassamentum se habuit ad crassamentum Lactis bubuli ut 3 ad 2.
<i>Ovis</i>		duplo majorem quantitatem quam Lac bubulum.

Ex supra dictis patet Veteres sibi ipsis non prorsus constare de differentia Lactis diversorum animalium: sed *Varronis* testimonium Libro 20. de re rustica capite xi apud *Ludovicum Nonnium* de re Cibariâ, Experimentis supra recensitis, melius quadrat & mihi videtur a vero minus aberrare, scil. „ Lac „ ovillum maxime alere, deinde caprinum; quod autem maxime perpurget „ est equinum, tum asinum, deinde bubulum, tum Caprinum ”.

SERUM

SERUM LACTIS.

Extergendi potentiam possidet, ac per clysteres injicitur, extergens & abluens intestinorum acrimoniam: & si quis Ulcera, quæ sanie infestantur acri, vice aquæ, sero colluat, optime sane fecerit, & in contusis, figillatis livoribusque præstat sero quam aqua diluere medicamenta digerentia.

In potu quoque ad intestinorum Ulcera efficacissimum est, & succi bonitate alia omnia, quæ ventrem dejiciunt, superat, unde Veteres hoc potu plurimum utebantur, ad purgationem enim efficacius quam lac, & exhibetur, quibus citra acrimoniam dejectionem moliri volumus, uti melancholicis, comitialibus, atque in lepra, elephantiasi, & papularum toto corpore eruptionibus, & in morbis articularibus (*): Necnon in corporibus mollibus & quibus evacuare & eluere solum ea, quæ in intestinis hærent, volumus; iis quoque quibus intestinum exulceratur ab acris drasticis, quibus pura bilis ventrem infestat, aut inanes ventrem ad egerendum stimulant conatus, & in quibus periculum est, renes aut vesicam aut uterum exulcerari, in macilentis tandem ac tenuibus, purgatione tamen indigentibus: maxime autem Sero uti oportet in iis, qui imbecillum stomachum habent, & tamen purgatione indigent. Sic puero, mulieri & seni citra omne periculum exhibetur, & caniculæ æstibus intrepide datur, quanquam tunc temporis alia medicamenta non æque tuta sint.

NOTÆ. Sero lactis miri effectus recensentur in Miscellaneis Curiosis, scil. Fœminæ cardialgia vehementi cum ardore circa præcordia, sero lactis caprilli usæ per mensem integrum curatæ, sed simul oborta est in sinistræ manûs tribus digitis Paronychia dolentissima; redeunte vero cardialgia & eodem Sero repetito, denuo Paronychia digitum manûs dextræ occupavit.

OXYGALA. Lac acetosum, vel Lac acidum Veterum.

Diversimode præparabatur. *Columella*, apud *Ludovicum Nonnium* de re Cibaria, docet modum præparandi Oxygala, additis, pro condimentis, origano, mentha, coriandro, cœpa: in hoc tamen convenit cum *Galeno*, quod in hac præparatione sola relinquatur caseosa substantia, sero & oleo orbata, eaque ipsa ad frigidiorē naturam conversā.

Proinde Oxygala Veterum proditur frigidum esse medicamentum & crassi succi, chymum crassum generans, tardæ digestionis, ventriculis justo calidioribus commodum, sed frigidioribus adversissimum.

Hoc

(*) Ufu non absimili ei Aquarum mineralium.

Hoc tamen boni habet, quod etsi non coqueretur, non convertitur in nidorem, quippe oleosa parte orbatum (o).

Apud nos duæ species Lactis acidi occurrunt, sed ab Oxygalacte seu Lacte acido Veterum prorsus diversæ, scil.

1. *Lac stagnando acidum factum*, Bonny Clapper vulgo dictum, nec serosa nec oleosa, nec caseosa parte orbatum, & proinde maximâ proprietate Lac acidum denominandum.

2. *Lac ebutyratum*, vulgo *Buttermilk*.

Est Lac parte butyraceâ seu oleosâ, non tamen serosâ nec caseosâ, orbatum.

Non statim acidum fit, nec nisi incuria, vel postquam diem unum aut alterum repositum fuerit.

Supra dictum de Oxygalacte Veterum, quod non convertatur in nidorem, in hoc quoque locum habet, quippe oleosa parte orbatum, unde & vires ejus in caloribus hæcticis & phthisi curandis illustrantur.

Si diu quiescat, acidum fit & emittit ad superficiem spumam crassam, & subtus fit serum limpidum, subcæruleum vel viridescens acidum & coagulum tenax.

Serum dictum in Ophthalmia adhibitum fuit, atque ad maculas & nigredinem a Sole præcavendas & tollendas.

LACCA GUMMI Vid. *Gummi Lacca*.

C. LACTUCA. Lactuca fativa C. B. *Garden Lettuce*.

Lactucarum sativarum *Dioscorides* meminit, non tamen diversas species distinguit. Inter has, notante *Hoffmanno*, nostra capitata papaveraceum quid olet. Verum Lactucam sylvestrem *Dioscorides* in omnibus facultatibus comparat Papaveri, qualis & est nostra sylvestris major odore Opii: porro & de sativis hæc habet *Dioscorides*: „Cum in caulem exierunt, vim quandam nanciscuntur, succo aut lacti sylvestris Lactucæ similem”.

Est olus insipidum, succumque habet frigidum; suavior & utilior redditur, si acrium olerum quoddam admisceatur: nil lentoris ejus succo adest ut Malvæ. Alibi apud *Galenum* dicitur, solum esse ex Oleribus quod detergit, & apud

(o) Huic, ut vult *Harduinus*, quadrat Lactis acidi genus in cibatu Turcis familiare: *Jugurtam* id appellant: diluunt aqua frigidissima, panemque interunt, eoque utuntur in magno æstu & siti. Cibus is, cum palato & ventriculo gratissimus est, tum ad extinguendam vehementiorem sitim vim habet admirabilem.

apud *Plinium* lentorem pituitæ digerere, inflationes discutere, & ructus lenes facere, copiosioresque alvum solvere, mediocres sistere.

Prudentiores prima mensa fumebant, ut ejus beneficio Alvus citaretur.

Si Erysipelati cataplasmatibus modo applicueris, senties Lactucam manifeste refrigerare, Malvam autem calorem quandam habere moderatum. Ad calidas phlegmonas accommodata est, & ad parva levique Erysipelata, non tamen majoribus satisfacere idonea est.

In capitis dolore, ac solis aestu fervente aestuanteque vehementius capite, succus Lactucæ aceto commiscendus est, & applicandus.

Lactucæ sativæ ambustis profunt recentibus priusquam pustulæ fiant cum sale illitæ. Linguam cujusdam, usque adeo tumefactam, ut in ore contineri non potuit, colluendo solo succo Lactucæ curavit *Galenus*.

Ufu interno est tam cibus quam medicamentum frigidum. Manditur ut plurimum cruda; cum autem æstatis tempore accingere se ad semen producendum cœperit, in aqua dulci præcoctam sumunt cum oleo, garo & aceto.

Æstate gratæ stomacho fastidium auferunt, cibique appetentiam faciunt. Illota, & ut ex terra eruta est, comesta, in stomacho cibum non continetibus utilis.

Multi medici hoc olus omnibus aliis anteposuerunt, utpote succi laudabilioris & magis nutriens. Lac evocat. Somnum conciliat. Coctum alvum solvere bene notum *Martiali* in Epigr.

Prima tibi dabitur ventri Lactuca movendo utilis:

„Ætate juvenili” inquit *Galenus*, „cum mihi ventriculus bile assidue infestaretur, Lactuca, qua ipsum refrigerarem, utebar; cum vero ad ætatem declinantem perveni (quæ ætas ad insomniam admodum est propensa) hoc olus, vesperi comestum, unicum mihi insomniæ erat alexipharmacum”.

Frequentior in cibo claritati oculorum officit.

Eos, quibus venter aestuat, manifeste refrigerat, ac a siti vindicat; quibus autem refrigeratus est, manifeste lædit: & in temporibus ac temperamentis calidis administrari debet, in Inflammatione concedenda & in febre tertiana exquisita; sed ab hac, utpote olere frigido & humido ei cavendum, qui tenuante diæta uti volet.

Dantur candidæ copiosiores melancholicis, & ad vesicæ vitia. In curando maxcore, cui erysipelatosa affectio conjuncta sit, maxime competunt humidæ ac novellæ Lactucæ, in aqua exacte frigida ablutæ prius.

Semen epotum assiduas libidinum imaginationes in somno compescit & veneri refragatur.

NOTÆ, Apud *Raium*, in *Synopsi methodica Stirpium Britannicarum*, pro-

stat Lactuca sylvestris major odore Opii. *Ger. emac.* five sylvestris odore viroso C. B. *The greater strongscented wild Lettuce*, de qua hæc notatu digna: „ Hanc speciem narcoticam esse & soporiferam, Opii vehemens & virosus „ odor abunde convincit; unde appetitus venereos irritat potius quam extinguit, saltem moderate sumpta; contra quod tradiderunt Veteres, Lactucam „ sativam, dum adhuc in herba est, necdum in caulem abiit, frequentius & „ copiosius sumptam venerem extinguere, quod maxime concedimus ”.

Folia tenera præcipue edulia sunt, Cichoraceis similia, sed magis temperata, succo lacteo plena, saporis dulcis, vel obscure amaricantis, aquea, mucilaginesca.

Bilis æstum compefcunt, sitim sedant, alvum liberam fervant, capitis dolores & vigilias, ab æstu ortas, curant. Commanducata in hoc statu, scil. antequam caulescat, Veneri adversatur & libidinem extinguit. Lac generat, ubi defecit a calore & siccitate, contra in temperamentis frigidis.

Calculi frustulum, succo iusum, per tres usque ad viginti sex dies partim solvebatur, partim mollis fiebat.

Idem Succus vi saponacea ad fundendum & dissolvendum id, quod tenax est, in corporibus melancholicis maxime prodest: & prostat historia in *Actis Germanicis* Viri, malo hypochondriaco pertinaci affecti, in quo ventriculi imbecillitas, anxietas a cibo, respirandi difficultas, aurium tinnitus & flatus copiosi, in ructus erumpentes, aderant, frequenti Lactucæ usu, quam in prandio & cœnâ comedebat, curati.

Folia sicca seu Lactuca vetustior & caulescens, cibo minus apta, amarorem contrahens & aliquid acrimoniæ, abstergendi facultate non vacans, præsertim Succus lacteus, qui oculorum argemas & maculas delet, & vitia cutis emendat.

Radix lactea, amara, acris, odore similis papaveri; & quidem vis hypnotica hæret in succo lacteo, reliqua planta tota refrigerat, diluit, nutrit.

Semina accenseantur Seminibus quatuor frigidis minoribus, & ad eadem valent, quæ Folia, inodora fere & insipida: adjunguntur Emulsionibus in febribus continuis, vigiliis, stranguria & Gonorrhœa.

N. *LAMIUM* album non fœtens folio oblongo. C. B. *White Archangel or dead Nettle*. Vid. *Galliopsis*.

Flores saporis sunt subdulcis, aliquantum glutinosi & subadstringentis.

Folia odoris non prorsus expertia, sed longe minus validi quam Lamii rubri, saporis herbacei, subdulcis, subadstringentis, & Decoctum coloris fusci fiebat addito Vitriolo Martis; Infusum in *Alstoni* experimentis viride, & Infusum summitatum floridarum vix rubefecit solutionem Heliotropii.

Con-

Conserva summitatum vel decoctum in vino specifica esse dicitur in Fluore albo, & flores, in vino Clareto levissime coctos, sistere fluxum sanguinis hæmorrhoidalem.

Commendatur tusa & imposita ad discutiendos tumores etiam scrophulosos.

C. LAPATHUM. Rumex Latinis. Dock.

Lapathum a λαπάζειν ab exinaniendo, quod foliorum decoctum alvum emolliat, & exinaniat.

1. *Lapathum folio acuto*, quod *Oxylapathum Dioscoridi & Plinio C. B. Sharp pointed Dock.*

2. *Lapathum aquaticum* folio cubitali C. B. Britannica Antiquorum vera *Muntingii*, sed *Dodonæo* mihi que potius *Hippolapathum Dioscoridis. Great Water Dock.*

3. *Lapathum acetosum* vulgare. *Acetosa pratensis C. B. Common Sorrel. Raii Synops.* An *Lapathum* quartum *Oxalis* apud *Dioscoridem* dicta, & *Oxylapathum Galeni?* de hac vid. *Acetosa.*

Anceps aliquamdiu hæsi, an has *Lapathi* officinalis species collocarem sub titulo *Communionum* nobis Veteribusque, an sub titulo *Dubiorum*: verum, quum non tantum omnes congeneres sint, etiam secundum Botanicos hodiernos, sed & viribus & qualitatibus similibus præditæ, spero, me tandem recte posuisse has *Lapathi* singulas species sub titulo primo.

Quidam refragantur *Lapatha* nostra esse Veterum, sed palam est, *Galeni Oxylapathum* fuisse *Acetosam*: inquit enim „*Oxylapathum* est *Lapathum* „ acidum ” & „ *Oxalis* & *Oxylapathum* simpliciter acida sunt, seu saporis „ acidi sinceri; & omnia hæc refrigerantia esse expertus sum ”.

Miror Muntingium, & cum eo *Raium* affirmare, *Hydrolapathum* nostras descriptionibus *Britannicæ* apud Veteres per omnia respondere. Profecto, haud scrutati sunt Veterum scripta. Primo enim, apud *Dioscoridem* radix *Britannicæ* tenuis est & brevis, verum *Hydrolapathi* nostratis radix est crassa, lata ac manûs fere longitudine. Secundo, eodem authore *Dioscoride*, *Britannica* folia habet sylvestris *Lapathi*, quod parvum esse describit lib. II. cap. 108. & in eodem capite *Hippolapathi* meminit, utpote oleris magni in paludibus nascentis, cui equidem *Hydrolapathum* nostras longe melius convenit, quam *Lapathum* sylvestri *Dioscoridis*: proinde quid fuerit *Britannica* apud *Dioscoridem* non liquet, sed hoc manifestum est, *Hydrolapathi* nostri radicem viribus, alvum leniter ciendi & adstringendi, aliis *Lapathis* & *Rhabarbaro* convenire.

De *Lapathum* hæc apud Veteres prostant. Mistam facultatem sortitum est, discutiens quiddam & repellens habens. Firmat commanducata radix dentes: eadem, cum vino decocta, sistit alvum. Sistunt muliebrem fluxum Radices

tritæ

tritæ & subditæ. Ex aceto coctæ, aut etiamnum crudæ impositæ, lepras, impetigines & scabrosos ungues curant; sed ante locus nitro aut aceto in sole perfricandus est. Quin & earum decoctum pruritus corporis sedat vice fotûs allusum, aut in solia balnearum additum & affricum.

Eadem aurium dolores leniunt itemque dentium, si in vino coctæ colluantur. Strumas parotidasque similiter in vino coctæ & impositæ discutiant, aceto vero decoctæ & impositæ lienem extenuant.

Cum Vino decoctæ ac bibitæ regio morbo laborantes persanant, calculos vesicæ comminuunt, menstrua cient, & a scorpione ictis auxiliantur: necnon a cane rabido morsus, ulcere decocto radicis perfuso, herbaque imposita, & de ipsa bibentibus ægris.

In febre dandum Oxylapathum, v. g. nempe in Tertianæ febris exquisitæ curatione pro alimento moderatissime nutriente.

Oxylapathi Semen ex aqua aut vino utiliter bibitur contra dysenterias, cæliacorum affectus, stomachi fastidium & scorpionis ictum.

NOTÆ. Oxylapathi Folia subacida sunt & adstringentia.

Cocta comeduntur ut Brassica & alvum subducunt.

1. *Lapathi sanguinei* seu *Lapathi folio sanguineo rubente* C. B. Succus ruber est & acidus.

2. *Lapathi vulgaris* folio obtuso C. B. juxta finetum caules luxuriantes notavi acidos fuisse instar Acetosæ.

3. *Rhapontici* folio *Lapathi majoris* glabri, Rha & Rheum Veterum C. B. de quo infra, Caulis egregie & grate acidus est.

4. *Lapathi folio acuto crispo* C. B. Folia magis rubefaciunt Chartam cæruleam quam Radix, argumento, ea plus acidi continere.

Oxylapathi Radix Odoris est gravis saporis amaricantis, adstringentis, & subacris. Decoctum saporis erat subdulcis, valde austeri & subacris in gutture, Rhabarbaro non dissimilis, tum croceo colore, tum sapore & operatione, ventrem solvens & sistens; omnia enim Lapatha majore dosi purgant.

Magis amara quam Rhaponticum & forte magis cathartica, & ut Rhabarbarum dupla dosi.

Decoctum flavi coloris mutatur ad nigrum, addito Vitriolo Martis: Succus valde adstringens est, & cum eodem cærulefcit; spissescit cum liquoribus alcalinis; fluiditatem servat cum Acidis.

Succus mecum non mutabatur a Syrupo Violarum, attamen Radix Lapathi folio crispo rubefacit Chartam cæruleam.

Virtus Radicis, nempe Oxylapathi, extrahitur Aqua & Spiritu Vini rectificato, & utriusque Extractum satis amarum est, valde austerum.

Care

Caro quæcunque quamvis vetus & dura, si cum Lapatho cujuscunque generis coquatur, tenera & mollis evadit. *Langham Hort. sanitatis. Raii Hist.*

Extrinfecus loco lotionis, fots vel unguenti adhibetur in scabie ferina, ferpigine & herpete miliari; decoctumque cum effectu propinatur ad sanguinem repurgandum in morbis cutis pruriginosis & Erysipelate; necnon in lctero ab experimentis recentiorum.

Semen omnium Lapathorum adstringit: Acuti saporis est valde adstringentis, simulque aliquid acrimoniæ se prodidit, & infusum cum Vitriolo Martis nigrescebat: frixum in dysenteria & lienteria valet.

Obtusi semen, in lacte coctum, hoc inspissabat.

C. *LAPIS Bezoar Orientalis. Oriental Bezoar.*

Hujus non meminere Græci antiqui, nec Latini, sed ejus primus meminit *Rhazis*, qui obiit A. D. 932, posteaque *Avenzoar*.

Occidentalis Bezoar primus meminit *Monardes* Hispalensis A. D. 1571.

NOTÆ. Lapidem Bezoar Orientalem inodorum & inspidum esse pronunciant aliqui, sed in quibusdam speciminibus odoris est mitis, grati, ad Ambram gryseam accedentis.

Super ferrum ignitum fœtet, & destillatus Sal volatile suggerit, cum animalis originis sit.

Vis absorbendi acida vitiosa, ei tributa, non stabilitur experimentis; plura enim sunt Acida cum quibus non ebullit: in experimentis *Fred. Slare* quoque non effervescebat cum Omphacio, aceto, Oleo Vitrioli forti aut diluto, Spiritu Salis, aut Nitri: nec equidem aliquid certi de aliis virtutibus traditur.

D. *LAPIS Calaminaris. Ochra Zinci.*

Quidam existimarunt, hunc esse Cadmiam antiquorum, sed perperam; Cadmia enim *Dioscoridis* recrementum erat aëris, & Cadmia nativa *Plinii* Cuprum continebat, cujus Lapis Calaminaris nostras expers est. *Salmasius* tamen affirmat, antiquis cognitæ fuisse duas species Cadmiæ, quarum una Cupri expers fuit, unde Orichalcum, vel Aurichalcum Veterum parabatur, luteo vel aureo colore inducto, addita Cadmea terra.

NOTÆ. Hic lapis saporis est nullius evidentis. Absorbet Acidum, cum Spiritu Nitri & Spiritu Vitrioli effervescens, in Spiritu Salis solubilis, ejusque & Spiritus Nitri aciditatem destruens; & ex hoc lapide cum Sale Ammoniaci producitur Spiritus volatilis, quemadmodum ex Calce viva & ex Sale Tartari cum Sale Ammoniaci.

Igni validiori injectus mox tingit flammam instar Zinci, colore elegantissimi viridi, qui tamen nec Sulphur nec Arsenicum redolet, sed odoris est mitioris singularis, & in flores levissimos, primum cærulescentes, dein gryseos, albos condensatur. Præter hanc volatilem partem, adest insuper in Lapide Calaminari plurimum Ferri, tum & Terra, non metallica, fatis copiosa. Ferrum patet hinc; 1. Calcinando flavior fit. 2. Acidum marinum ex eo extrahit tincturam saturate flavam. 3. Cum Oleo calcinatus ferrum, magneti cedens, exhibebat.

Ulcera carne replet: infantum excoriationibus inspergitur: Ulcera & vulnera antiqua sanat; quamobrem Unguentum è Lapide Calaminari, aceto & oleo Olivarum ac Emplastra nonnulla inde fiunt.

Igni inditus donec rubesciat, & ter vel pluries in aceto extinctus, potenter repellit in inflammationibus palpebrarum, quin & non ablutus præstantissimus est in affectibus oculorum, & sæpe usurpatur ad tollendas pelliculas in oculis pecorum.

Porro & datus fuit interne, ejusque usus largus dicitur tutus fuisse in Dysenteria.

LAPIS Hæmatites. Bloodstone.

Noster non est *Dioscoridis* nec *Galeni*. Vide *Hæmatites*.

N. LAPIS Hibernicus. Ardesia Hibernica, seu Tegula Hibernica. Pharm. Paris. Irish Slate.

Dicitur primum detectus fuisse in centuria ultima.

NOTÆ. Lapis est friabilis, coloris subcærulei, vel nigrescentis, odorem sulphureum tractando & fumos sulphureos in igne emittens, aliquantum unctuosus, saporis plus minus acidus, austeri.

Experimenta non pauca instituta ad investigandam hujus Lapidis naturam prostant (p): hic imprimis notanda venit insignis varietas, quoad gradum aciditatis in hoc lapide; nempe aliquando saporis subdulcis, subacidi, adstringentis, & Vitriolum Martis redolentis, aliquando longe magis acidus, austeri, & aliquando aluminis instar, pro ratione ætatis, vel expositionis aëri, cujus acidum attrahendo Vitriolum Martis exhibet, unde sub terra plerumque mitior, & usui interno aptior, debiliorque, & cum lacte coctus, hoc tantummodo inspissat, quum ditior lac evidenter coagulet.

Terram

(p) *Methodical Synopsis of Mineral Waters.*

Terram martialem huic adesse patet ab omnibus experimentis; 1. Sapore; 2. Tinctura ejus infusa in aqua cærulea vel purpurea, addito pulvere gallarum; 3. Efflorescentia vitriolica martiali, quam exhibet ut aliæ Pyritæ diu asservatus; 4. Colore rubro, quem acquirit calcinando, & simul majore durtie, argumento terræ argillaceæ.

Ab experimentis institutis, in loco citato memoratis, concludere fas duxi, hunc lapidem constare è terra bolari, sulphure, Vitriolo Martiali & tantillo Cupri. His addidit *D. Hill* Alumen, se $\frac{1}{2}$ partem Aluminis è ditore obtinuisse testans, quod & ipse ulteriore examine diversorum hujus generis lapidum confirmatum vidi sic:

1. Speciminis cujusdam hujus lapidis decoctum tincturam rubram extraxit è ligno Campechiano, ut Alumen, non cæruleam, ut Vitriolum.

2. Alterius decoctum forte exhibuit tincturam coccineam cum ligno Campechiano & cæruleam cum pulvere gallarum, argumento combinationis Vitrioli Martis cum Alumine.

3. Tertium ditius tincturam saturate rubram extraxit è ligno Campechiano, & calcinatum tincturam coccineam ex eodem ligno, sed cum pulvere gallarum nullam subiit mutationem, argumento Aluminis sine mixtura Vitrioli Martis.

Ab experimentis recensitis patet, compositionem hujus lapidis variam, & proinde vires & dosin incertas esse, quare vix damnum inferri Medicinæ, eam prorsus omitendo, etsi recte exhiberi dicatur in contusionibus internis, sanguinem scil. coagulando, ejus affluxum ad partem læsam præcavens; quin & in Miscellaneis Curiosis dicitur ad 3fs exhibitus, obstructions aperire, menses movere, & præcipue Pleuritidi succurrere.

C. LAPIS Judaicus, Aëtio Lapis Syriacus. *The Jews Stone.*

Dilutus nullam qualitatem gustui repræsentat, attamen ciceris magnitudine solutus ad cotem, collyrii instar, cum aquæ calidæ cyathis tribus, potu urinæ difficultati auxiliatur & vesicæ calculos frangit. Hæc *Dioscorides*, *Galenus* vero inquit „ in quibus nos experti sumus, in calculis renum efficax, sed in „ calculis vesicæ profecit nihil ”.

NOTÆ. Est spinula Echini marini petrefacta, è Spatho puro constans, & proinde valide ebullit cum omnibus Acidis, in iis perfecte solubilis, in igne calcinabilis, & cito fit Calx viva, atque cum acido vertitur in naturam salinam, unde urinam promovet, arenulas & calculum pellit, inodorus & insipidus.

Brasavolus confirmat *Galen*i testimonium de efficacia ejus in Calculo renum.

Apud *Etmullerum* in urinæ difficultate & calculis solvitur in Spiritu Salis; quæ solutio inspissatur in cineribus, & coagulum pulverisatum per deliquium in cella vel alio loco frigido fluit. Credo medicamentum Lithontripticum nuper decantatum, *Liquid Shell* dictum, hoc modo, Solutione nempe terræ cujusvis calcaris in Spiritu Salis, parari.

C. *LAPIS Lazuli* Arabum; *Dioscoridis* & *Galen*i Cyaneus; Latine Cæruleus. Lapis Lazuli obscure cæruleus, punctulis pyritaceis. Lapis stellatus *Mesue*. Sapphirus *Plinii*. *Walerii Mineralogie*. The Azure Stone.

Apud *Plinium* Lib. 37 Sect. 39 alterum Sapphiri genus prostat, in quo aurum punctis collucet cæruleis, a nostra Sapphiro prorsus discrepans, quæ & tota cærulea & pellucida est.

Vis ejus est modice erodere, crustas gignere & exulcerare: inest & ei nonnulla adstrictio, seu vis reprimendi.

Pulverisatus super palpebras facit nasci pilos, quia minuit & removet humores calidos, abstergens & stypticitatem habens, authore *Averroë*.

NOTÆ. Saporis est aliquantulum ærei, de Cupro participans, & proinde solvitur in Spiritu Salis, inde saporem Vitrioli Veneris acquirens.

Calcinando vaporem sulphureum emittit.

Orientali vis Electrica dicitur inesse, ut Succino in *Miscellaneis Curiosis*.

Analysin ejus tradit *Woodwardus*, asserendo, quod constet 1. substantia alba spathosa vel crystallina. 2. Micacea flava. 3. Marcasitica flava, calcinando emittente fumos sulphureos. 4. Cærulea, pictoribus *Ultramarine* dicta, quæ quando ditior $\frac{1}{2}$ Cupri & tantillum Argenti exhibet. Tandem vero ulteriore indagine *Marggraafii* & aliorum patere videbitur, hunc Lapidem Argentum continere, sed non Cuprum, quoniam 1. Colorem suum cæruleum diu retinet in igne, quum Cuprum nunquam exhibet colorem, qui non statim evanescit in igne. 2. Spiritus Salis Ammoniaci, additus Solutioni cuilibet Lapidis Lazuli crudi vel calcinati, non exhibet colorem cæruleum.

Vide plura apud *Cronstedt*, *System of Mineralogie*.

Supra & infra purgat, sed, quum omnes partes ejus non sint æque saturatæ, dosis incerta est, unde &, ob violentiam operationis, haud locum meretur in Materia Medica.

D. *LAVENDULA* angustifolia C. B. Common Lavender or Spike.

Foliorum & Florum odor & sapor similis, sed florum fortior, Odorem enim
refi-

possidet resinofum, aromaticum, validum, gratum, Saporem, calidum, aromaticum, subacrem, subamarum, subadstringentem, & ad finem amygdalas amaras refipit.

Infusum florum nigrefcit cum Vitriolo Martis cum quo in secundo experimento viridescebat.

Infusum tantummodo diluit Syrupum Violarum, vix mutat solutionem Heliotropii.

Virtus extrahitur Aqua, sed Spiritu rectificato potentius.

NOTÆ. Oleum Spicæ vulgare nihil est nisi Oleum Terebinthinæ cum pauxillo Olei essentialis Lavendulæ.

Extrinfecus adhibetur in fotibus calefacientibus & roborantibus, in tumoribus frigidis, & speciatim Spiritus, a floribus aliquoties abstractus, in rheumatismis & arthritide declinante egregium adfert solamen, & in ulceribus antiquis, fistulosis, & in tendinosarum partium læsionibus plus opis præstat quam ingens emplastrorum & unguentorum farrago.

Ad membra paralytica & quæ frigiditate læsa sunt conducit Aqua & Spicæ herba frictu & fotu, ea calefaciens, & pristino vigori restituens atque tremorem auferens.

Adhibentur quoque Flores in Masticatoriis ad exsiccandum & revellendum in catarrhis, salivam copiose elicientes, & in aphonia, spiritu, in quo flores infusi sunt, saccharo instillato, tarde in ore soluto; & contra pediculos nil melius Oleo Spicæ; Aqua florum pediculos capitis & pubis lotionem fugat.

Interne utuntur in urina, mensibus ac sætu pellendis, & in torminibus flatulentis: egregium præbent auxilium senibus vertiginosis, nisi malum oriatur ab inflammatione intra caput; tunc enim maxime nocent. Profunt quoque in memoriæ debilitate, sal volatile penetrantissimum habentes, quod serum superfluum, nervis adhærens, dissipat.

Lavendula operationem suam fere totam absolvit instar explosionis sclopeti, cito avolans, secus quam stæchas, qui diutius in sanguine hæret, hinc in quibusdam affectibus capitis nimis implet & minus tuta est quam stæchas.

C. *LAUREOLA* semper virens flore viridi C. B. Græce Daphnoides, Latine Laureola, a similitudine foliorum Lauri. *Spurge Laurel* or *Dwarf Laurel*.

Omnibus fere notis convenit Daphnoidi *Dioscoridis*.

Gustatu foliorum os & fauces incenduntur.

Commanducatum folium pituitam è capite extrahit: sternutamenta movet. Folium, seu recens seu aridum, in potu pituitosa per alvum dejicit, vomitus quoque ac menses ciet.

Baccæ quindecim potæ purgant.

NOTÆ. Folia, Fructus & Cortex os urunt. Folia aliquantum mucilaginosæ, & Baccæ dulces primo gustatu, mox os & fauces excalfaciunt ut piper, calore vero longe diutius durante, scil. ad 16 vel 20 horas, & omnes dictæ partes violenter purgant pituitosos & biliosos humores.

Folia, cuti applicata, caustica sunt. Pulvis in aceto maceratus, dein siccatus, utilissimus esse perhibetur in vulneribus ubi gangrænæ metus.

Qui ægre desudant trito semine cum aceto inunguntur.

Rustici dicuntur se purgare longe minore dosi quam supra, *Dioscoridi* præscripta, sc. baccarum N^o. ij vel iv, & sæpius inde excitari vomitum, hypercatharses vel dysenteriam.

In Aceto macerando corrigi potest.

C. LAURUS.

1. *Laurus vulg.* C. B. *The common Baytree.*

2. *Laurus latifolia platytera Dioscoridis.* C. B. *The broader leaved Bay-tree.* Similiter apud *Dioscoridem* duplex est: una tenui folio, altera latiore.

Folia desiccant & calfaciunt vehementer, ac, si recentia sunt, aliquantum adstringunt.

Trita & illita vesparum apumque ictibus auxiliantur. Eadem adhibita cum polenta & pane, ad inflammationem quamlibet leniendam, valent. Antiseptica sunt, authore *Galeno*, dum ait. „ Ne putrescat Medulla aut Adeps, aut situm colligant, in ædibus siccis atque editis & ad aquilonem obversis, parvasque habentibus fenestras apertas, cum foliis Lauri siccis repono ”.

In remedio Uvulæ relaxatæ prodest, quadrantem pondo baccarum foliorumve decoquere in aquæ sextariis tribus ad tertias, eaque calida gargarizare.

Decoctum ex foliis infessu vulvæ ac vesicæ vitiis convenit.

Pota stomachum gravant & vomitiones cient.

Commanducata, atque devorata per triduum terna, liberant à tussi. Eadem profunt suspiriis trita cum melle.

Baccæ calidissimæ sunt, magis calfacientes quam Folia. In medicamentis inferuntur, quæ nervorum lassitudines reficiunt, & acopa vocantur; atque unguentis, quæ calfaciunt & discutiant.

Prostant in compositione *Andromachi* ad ischiadicos, & in tumore frigido flatuoso, oleo incoctæ, usu externo: necnon in cura Icteri in oleo coctæ expurgant colorationes, & sudores movent post exsurrectionem mane a somno fricatæ.

Perunctos succo fugiunt venenata omnia.

Cutis

Cutis pruriginem succus baccarum emendat & phthiriasin : Vitilignes emaculat (q).

In Epinyctidibus, ulceribus manantibus & ulceribus oris ac furfuribus ex Oleo illiniuntur.

Expressus ex iis succus aurium doloribus auditusque gravitati auxiliatur cum vino vetere & rosaceo instillatus.

In eclegmate tritæ cum melle aut passo, authore *Dioscoride*, profunt tabi, orthopnoæ & in pectus destillationibus; authore *Plinio*, tussim veterem sanant binæ, detracto cortice, in vino potæ: si & febris sit, ex aqua aut eclegmate ex aqua mulsæ, aut ex passo decoctæ; concoquunt enim pituitam & extrahunt: in tabidis tamen cum sanguinis rejectione recte vetat *Galenus* ob calorem baccarum.

Contra Scorpionum ictus ex vino bibuntur, decem baccis potui datis.

NOTÆ. Folia ejusdem fere odoris sunt & saporis ac baccæ, sed mitiora & minus oleosa, cum odoris sint grati, aromatici, saporis acris, calidi, amaricantis, & simul subadstringentis, adstrictione in viridibus evidentiore: infusum eorum quoque evidenter adstringens, & tum infusum, tum decoctum cum Vitriolo Martis viride fiebat; hinc stabilitur vis adstringens, his foliis a Veteribus tributa.

Vires similes his tribuuntur ac baccis, urinam & menses cientes, in colica, ac cruditatibus ventriculi prodesse, & in clysteribus in colica.

Trita olfactaque pestilentiae contagia prohibent, & tanto magis, si urantur.

Quidam ex Veteribus volunt folia Ventriculum subvertere; verum revera nauseabundum corroborant potius, hinc cum nonnullis cibariis, præsertim piscibus, coquuntur.

Baccæ sunt in censu calidissimorum remediorum, (aroma Europæum, aromaticibus Indicis substituendum;) Junipero affines, Oleum quoque copiosum & satis spirituum urinosorum cum acido per destillationem exhibentes, odoris & saporis valide aromatici, calidæ, amaræ, acres, pingues & oleosæ. Oleum duplex continent, *unum* crassius unguinosum, expressione separandum, baccis maturis in aqua coctis, & ubi diu fervuerint, Oleum supernatans pennis auferendo: *alterum*, subtile æthereum valde aromaticum, in quo hæret virtus præcipua.

Uso externo, in emplastro vel cataplasmate tumores frigidos discutiant, &

(q) Sic Oleum laurinum argento vivo jungitur apud recentes.

in vino coctæ, in atonia partium paralytode, & doloribus a partu egregiæ sunt; atque adduntur Clysmatibus carminativis & anodynis.

Oleum expressum dolores, a frigidityte ortos, sedat in hominibus & pecoribus, partibusque, scabie aut paralyfi laborantibus, valde utile.

Interne ventriculum refrigeratum calefaciunt, concoctionem humorum crudorum promovent, languentem appetitum excitant, transpirationem abundantem producunt, egregie carminativæ sunt. Oleum destillatum ad guttas v egregium est Anticolicum. Diureticæ & emmenagogæ, & apud Hippocratem dantur ad partum accelerandum. Matthiolus autem præcipit parturientibus Baccas vj vel vij sumendas.

C. LENS. Lenticula. Lens vulgaris C. B. *Lentils.*

Ut Cibus & Jusculum (r) antiquo tempore nota & jam apud Orientales in frequenti usu fuit Lens: hi enim Lentibus, facile solutis in massam (s), jusculum exhibentem, coloris Cocoladæ utebantur.

Lenticulæ succus degustatus, perspicuam misturam repræsentat, tanquam nitroso austeram: hinc intelligitur operatio ejus diversa, quemadmodum Brassicæ: scil. Lentem aut Brassicam decoquito, postea decoctum Oleo, garo pipereque conditum, propinato; videbis quidem potione alvum dilui, solidi autem corporis esu constipari. Corticem equidem habet magis adstringentem. Caro crassi est succi ac terrei, austeram qualitatem habens exigua, cujus cortex multæ est particeps. Hinc Lens, cum cortice cocta, alvum sistit, sed si detracto ante cortice, accurate discoquatur, prima aqua, inter coquendum effusa, alvum solvit.

Contra, bis coctæ Lentæ facultatem habent succo contrariam, ut quæ Ventris fluxus siccent, stomachum & intestina corroborent, quamobrem cæliacis & dysentericis cibus est accommodus: & usu externo decoctæ Lentis succus ad Oris exulcerationes & genitalium, ut purgans, & adstringens usurpatur; pernionibus lenticulæ coctæ & tritæ cataplasma proderit, ut & ulceribus, difficile cicatricem trahentibus.

Lens vero decorticata, adstringendi vehementiam amittit, & tunc magis nutrit, quam quæ cortice spoliata non est; succum crassum parvumque gignit, tarde com meat, non tamen Alvum desiccat, uti ea, cui cortex non est ademptus. Jure igitur qui largius hoc edulio utuntur in elephantiasin & caneros incurrunt, siquidem crassa siccaque cibaria succo melancholico generando

(r) Genesis XXV. 30. 34.

(s) Shaw's Travels.

do sunt idonea: quare iis duntaxat, quibus aquea in carnibus cachexia, Lens in cibo utiliter præbetur, sicuti aridis & squallentibus admodum damnosæ: Menstruis purgationibus non accommoda, crassum enim & tardifluum sanguinem reddit, at muliebri profluvio est-utilissima. Ab esu earum multo cavere debet senex.

Inter legumina pessimum, etsi valentioris alimenti sit quam Pisum: frequentem enim cibo aciem oculorum obtundit, ægre concoquitur, stomachum ledit & intestina inflat; insomnia tumultuosa excitat, nervosis partibus, pulmone capitique contraria.

Præter vim purgantem & adstringentem Lenti quoque adest aliquid dolorem mitigans, & quodammodo refrigerans: nam in inflammatis Columellis, post usum acerbiorum, v. g. gallæ & aluminis, oportet Lentium decocto gargarizare, utpote asperitudinem, ab ipsis inductam, mitigante: & in ambustis sanandis Lens, ex aqua semicocta, imponitur, procedente vero curatione Lens cruda conteritur, ejectoque ejus fursure, decoquitur, sic imponitur, & postea mel adjicitur. Dolor vehemens in Inflammationibus mitigatur cataplasmate ex arnoglloso, lente, pane & rosaceo oleo; in Carbunculis autem ex Lente cocta cum mica panis tenera, utpote modice reprimente & simul digerente. In Herpete exedente, refrigerari desiderante, Lens adjungitur capreolis vitis; foliis rubi & arnogllofi: decocta Lens cum polenta impositaque podagras lenit, ulcerum crustas circumquaque rumpit, & ulcera ipsa repurgat.

Nec Lentis usus internus prorsus damnandus; nam, præter supra dicta à Galeno, Lens bene cocta deponit ventositatem, & additis pulegio & satureia suavior fit & concoctu facilior; authore autem Dioscoride, decorticata Lentis grana triginta devorataque contra subversiones stomachi profunt: & Galenus in victu ad capitis dolorem ex ebrietate & meri potu meminit Lentis, utpote cibi non calefacientis.

NOTÆ. Semen inodorum, nisi pisum forte redolens, consistentiæ & saporis ut viciæ. Cortex eadem ratione se habet ad carnem, ac Cortex Fabæ majoris ad suam carnem, scil. longe magis adstringens.

Uso externo ad durities & tumores discutiendos valet.

Decoctum leve alvum quodammodo laxat vel potius sistit: sed prima aqua est detergens, edulcorans, & utiliter adhibetur pro fotu in variolis, si expectetur donec inflammatio inceperit cessare, & suppuratio inchoaverit. Porro, authore Hoffmanno, Lentium decoctum cum caricis & semine sceniculi utuntur plebeii maximo cum fructu in Variolis & morbillis ad exanthematum eruptionem;

nem; materiæ enim morbidæ acrimoniam mitigando spasmos & dolores sistit, & hac ratione eruptionem promovet. Confer similes vires *Ciceris*.

Primum decocti Lentis Jus lumbricos puerorum expellit, ut cito convalescant, authore *Trago*.

C. LEPIDIUM. *Lepidium latifolium* C. B. *Dittander*. *Pepperwort*.

Lepidium dictum, quod λεπίδας seu squammas & maculas faciei delect.

Confunditur *Lepidium* cum *Iberide* à plerisque nisi *Plinio*, qui *Lepidium* describit foliis laurinis, quum *Iberis* folia habet nasturtii: proinde ex *Plinio* depromendæ sunt vires, quæ *Iberidi* videntur similes. Vide *Iberis*.

Lepidium inter urentia locatur: hinc in facie cutem emendat exulcerando, sic tamen ut cera & rosaceo facile sanetur, lepras & pforas eodem modo tollit & cicatricum ulcera. Tradunt in dolore dentium alligatum brachio lateris affecti, convertere dolorem (†).

NOTÆ. Saporis est acerrimi, calidissimi, præsertim Radix, urentis & amari, acrimonia tamen masticanti non diu durante, instar piperis, unde nomen Anglicum, & quidam in cibis utuntur ut pipere, fortior quam Nasturtium & quam Raphanus rusticanus, cui odore fere similis. Commanducata pituitam elicit.

Chartam cæruleam rubefacit.

Exsiccando perit acrimonia, sed recentis acrimonia extrahitur Aqua & Spiritu Vini rectificato: cum urraque elevatur in destillatione.

Veficas excitat, & cum axungia trita, impositaque dolori ischiadico, & podagræ auxiliatur.

Antiscorbutica est optima hæc Radix, si caute usurpata & cum aceto temperata sit, sin imprudenter, urit ventriculum: alias pituitam acidam ventriculi corrigit, ejusque cruditates viscidas absumit, & appetitum egregie excitat.

In *Artis Germanicis* commendatur, ut euporiston in scorbutico frigido, foliis recentibus lotis superstratis pani, butyro illito, & masticatis, sic omni acrimonia conticifcente.

Apud nos in comitatu Corcagiensi æque ac in Angliâ, exhibetur ad partum accelerandum.

C. LEU.

(†) Excitaret enim pustulam, quæ humoris impetum, quo dens vexatur, ad brachium revocat.

C. LEUCOIMUM luteum vulg. *C. B. Wall-flower.* Græce Leucoion. Arabice Cheiri. Quamvis si interpreteris Leucoion, albam Violam dixeris, uno tamen nomine omnes, nempe luteæ, purpureæ & albæ intelliguntur. Antiqui luteas magis laudabant, & nunc Medici iis potissimum utuntur.

Est medicamentum, si quod aliud, amarum. Flores oculorum cicatrices crassas extenuant.

Aridi flores fervefacti in defectionibus valent in vulvæ Morbis, menstruaque pellunt: &, si quis virium eorum vehementiam multa aqua aut alia re admista retundat ac mitiget, habebit ad phlegmonem non malum medicamen. Sic & decoctum ejus, si non meracum fuerit, fomento uteri phlegmonas sanat, præsertim quum diutino tempore ad scirrhi modum induruerit.

Menses quoque decoctum florum movet, secundas foetusque mortuos elicit, ac, si bibatur, abortum facit.

Cerato excepti & impositi Ulcera, ægre ad cicatricem pervenientia, & rimas sedis curant; cum melle oris ulcera, quæ aphthæ dicuntur, sanant.

Semen ejusdem facultatis est, & duarum drachmarum pondere ex vino potum, aut cum melle subditum, menses, secundas & partus extrahit.

NOTÆ. Flores odoris suavis, fragrantis sunt, vi sua aromatica capitis gravitatem inducentes, saporis amari, in decocto & extracto valde amari, & partim falsi, subacris, quodammodo instar Nasturtii, & Aquam destillatam, dum recens est, similis odoris & saporis præbet.

Vires extrahuntur cum tinctura saturate flava, aqua & spiritu Vini.

Folia valde amara cum acrimonia & odore Nasturtiorum, & mucilaginosa.

E Floribus fit Oleum, infusione paratum, tumoribus frigidis resolvendis, doloribus sedandis & nervis roborandis idoneum; est quoque insigne anodynum in vulneribus & inflammationibus partium nervosarum.

Decoctum florum cum foliis tumores scirrhosos emollit.

Succus instillatus maculas & visus obscuritatem tollit.

Florum infusum frigidum cephalicum est, & utile iis, qui obnoxii stupori, paralyfi & morbis convulsivis.

Floribus vel Succo expresso vix præstantius habetur remedium ad menses pellendos, foetum & secundinas propulsandas; nec fere præstantius dari remedium quam Succus expressus, e Cerevisia calida bis die sumptus, ad obstructions hepatis recludendas in Ictero inveterato, author est *Hoffmannus*.

D. *LEVISTICUM*. Ligusticum vulg. Apii folio C. B. *Lovage*.

NOTÆ. Tota planta succo flavo gummi-resinoso, fere simili Opopanaci, abundat; & facultatibus Angelicæ atque Imperatoriæ vicina est.

Folia odoris sunt perquam fortis & diffusibilis, aromatici, ad Angelicæ naturam proxime accedentia, sed minus grata, vel potius quasi intermedia inter Apia & Aromata, saporis subacris, subamari, & diu masticata satis calida.

Decoctum residui a destillatione amarefcens erat, subadstringens, & atroviride, addito Vitriolo Martis, evasit.

Aqua destillata valet, sed non habet acrimoniam herbæ masticatæ.

Folia contusa & cum farina, sale & vino extrinsecus applicata, ad expediendos dolores, medulliter ad ossa hærentes, feliciter usurpatur. Talis applicatio contumacissimos fundit tumores, illosque mammarum frigidos optime resolvit.

Omnes Levistici partes singulariter laudantur in morbis scæminarum, speciatim folia ad menses & lochia movenda, necnon diuretica sunt.

Radix saporis est calidi, acris, amari, multo fortioris quam folium; longoque tempore gustum & olfactum afficit, minus calida quam Imperatoria, sed odoris fortioris; adest quoque Radici dulcedo singularis.

Siccata & pulverisata inservit Cibis condiendis, ut Piper.

Coctionem non fert ob volatilitatem, hinc Extractum aquosum perdit aroma, sed retinet dulcedinem; verum Extractum spirituosum retinet utrumque.

Contusa, cum sale & vino applicata, ad eadem valet, ad quæ Folia supra: porro & dicitur esse suppurans bonum.

Est egregie carminativa, stomacho frigido utilis, concoctionem adjuvat, superfluas humiditates consumit, Menses provocat, ad suffocationem hystericae laudatur, ac in partu difficili, & cunctantibus a partu lochiis medetur. Urinam educit.

Semen graveolentius est quam reliquæ partes, saporis aromatici, calidi, subacris, amaricantis, ferventius quam radix, & Ligures veteres; hodie Hertrusci pro pipere utuntur. Coctionem non fert.

Carminans est usitatissimum mulieribus, sive in graviditate, sive in torminibus post partum. Primario adhibetur ubi acidum in primis viis peccat, quando ventriculus refrigeratus est a viscido, & in flatibus discutiendis.

Menses movet & Urinam, quæ inde nigra fieri fertur. 3ss dicitur sufficere promovendis mensibus & sudoribus.

D. *LICHEN*, five Hepatica vulg. *Raii Hist. Liverwort.* Vid. *Hepatica.*

N. *LICHEN* cinereus terrestris *Raii.* *Ashcoloured Ground Liverwort.*

Inodorus, nisi quod decoctum ingratum quid redolet, saporis mucidi, fastidiosi; infusum in aqua subdulce & adstringens, sed a Vitriolo Martis non mutabatur.

D. *Mead* asserit calidum esse diureticum, & apud nostrates ruricolos auri, potum ejus, instar Teæ usurpatum, in calculo profuisse; contra tussis adhibitum fuisse author est *Floyerus.*

Adversus morsum Canis rabidi egregium est remedium, pulverem Antilysum in *Pharmacopœia Londinensi* ingrediens.

N. *LIGNUM tinctile Campechense.* *Logwood.*

In aqua subsidet, Usurpatur ad tingendum colore cæruleo, purpureo & nigro: Saporis est dulcis instar glycyrrhizæ, valideque adstringentis & amaricantis, odoris non ingrati.

Cum Aquis Chalybeatis & cum solutione Salis Martis debili colorem exhibet cæruleum.

Vires extrahuntur Spiritu Vini & Aqua, sed magis perfecte a Spiritu Vini; proinde Extractum ejus optime conficitur inspissando decoctum aquosum, dein addendo Tincturam spirituosam.

In Dysenteriiis inveteratis decoctum cum $\frac{1}{2}$ lactis optimum est remedium.

D. *LIGNUM Rhodium.* *Rose Wood or Rhodium.* Vid. *Aspalathus.*

Quid sit magna inter auctores dissensio est.

NOTÆ. In aqua subsidet, flammam nutrit, oleum fusco-rubrum exsudans. Odor est ut Rosæ & Oleum hinc extractum est primum ex odoramentis, usurpatis in Pomato & linimentis. Odorem suum impertit Aquæ & Spiritui Vini rectificato, in ultimo odorem plus retinens. Saporis est calidi, aromatici, amaricantis & subadstringentis.

℞j ligni dicitur ℥j Olei dimittere.

D. *LIGUSTRUM* Germanicum C. B. *Privet.*

Cyprus *Dioscoridis* idemne sit cum Ligustro nostro ampla est controversia

Negat *Salmasius* & *Raius*, quoniam nec in arboream magnitudinem unquam excrevit, nec folia ejus capillum rufant, quæ Cypri apud *Dioscoridem* notæ sunt.

NOTÆ. Folia odoris sunt mitis, grati, & quasi nucleum Mali Persicæ

redolentia; saporis amari, adstringentis, subacris in gutture, acrimonia quadam leni diu durante & fere os excoriente. Succus viscosus, austerus, amaricans, acris. Infusum & decoctum cum Vitriolo Martis viride fit.

Succus spiffescit tum cum liquoribus alcalinis, tum cum Oleo Sulphuris per campanam, proinde notas Acidi & Alkali exhibet: sic & Chartam cæruleam rubefaciunt folia, sed longe minus quam Flores & Fructus.

Ligustrum vulnerarium est insigne adstringens, detergens & antisepticum. Pulverisata folia profunt inspersa calidis & depascentibus ulceribus.

Conducunt ad inflammationes, putredines, exulcerationes oris & faucium, ad procidentiam & tumorem Uvæ, ad laxitatem gingivarum collutione, & ad prolapsum Ani. *Celsus* jubet mandere, succumque in ore continere in ulceribus gingivarum. Decoctum ambusta sanat. In Aphthis exulceratis decoctum gargarismatis forma vel succus cum melle insigne est.

Flores odoris sunt dulcis, saporis austeri, amari, nucleum Mali Persicæ redolentes, & fere excoriant linguam: Infusum, ut Foliorum, atro-viride fiebat cum Vitriolo Martis.

Baccæ maturæ quoque adstringentes sunt & amaricantes, proinde Flores & Fructus qualitatibus sensilibus Foliis conveniunt.

C. LILIUM *Album* flore erecto & vulg. C. B. *White Lilly*.

„ Ex græco λείον, quod tamen Græcis non Liliū tantum, sed etiam „ Narcissum designat, & frequentius quidem hoc quam illud, præsertim antiquis. Sane *Theophrastus* non aliter vocem λείον frequentat, quam pro „ Narcissi genere, cui Liliū λεῖον, ut omnibus aliis posterioribus Græcis. „ *Plinius*, cum hoc minime advertisset, in eam incidit hallucinationem in qua „ ubique perseverat, λείον *Theophrasti* esse Liliū Latinorum, *Salmasius*.

Nullus Antiquorum *album* addidit, sed absolute Liliū aut Liriū dicunt; *Dioscorides* tamen duo genera agnovisse videtur, dum scribit & rubra Lilia esse.

Plinio triplex, album, rubens, purpureum.

Flos temperaturam mistam habet, scil. partim ex essentia tenuium partium & partim terrena, ex qua utique habet, ut gustu sit amarus, partim ex aqueâ, eâque temperatâ. Hinc Oleum & Unguentum, quod ex eo conficitur, citra morsum, digerendi seu discutiendi, & molliendi facultatem obtinet, unde fit ut uteri duritiæ sit aptissimum, necnon in ejus inflammationibus conducens.

Folia decocta adustis proficiunt, & ad obduclam cicatricem imponuntur, non in ambustionibus duntaxat, sed in aliis quoque ulceribus. Reposuimus, inquit *Galenus*, quandoque succum foliorum, cum aceto & melle coctum, succus quinque partibus plus utroque erat, eratque insigne Medicamentum ad omnia

omnia ea, quæ valenter exficcati postulant sine morfu, tum ad vulnera omnia ingentia, & maxime quæ in capitibus Musculorum eveniunt, tum ad ea ulcera, quæ nimis mollia & diuturna, atque ægre ad cicatricem perducuntur.

Imposita folia serpentium morfibz opitulantur.

Radices propter clavos pedum decoquantur, & triduo non solvuntur. Cum adipe aut oleo decoctæ pilos adustis reddunt.

Ad serpentium ictus ex vino bibuntur, & bulbus tritus morsui apponitur.

Tritæ cum aceto, hyoscyami foliis & farina tritici, testium inflammationes demulcent.

Plus inest abstergentis facultatis Radici quam foliis: nam primi ordinis est abstergentium medicaminum, itaque cum aut vitiligines, aut achores, aut psoriam, aut aliquid id genus extergere volumus, commiscemus ei aliquid aliorum medicamentorum, validius extergentium, cujusmodi est mel. Hinc cum melle detrita vitiligines, lepras & furfures emendat: quin & ulcera in capite manantia extergit, faciemque abstergit simul & erugat.

Porro, inassata radix & ex rosaceo trita ambusta sanat, vulvam emollit, menstrua ciet, ulceraque cicatrice obducit.

NOTÆ. Flores odoris sunt suavis fragrantissimi, qui, diu naribus exceptus, vertiginem, dolorem capitis & temulentiam inducit, qui odor per exsiccationem prorsus perit: saporis sunt amaricantis, mucilaginem aqueam in se temperatam habent, hincque vim egregie anodynam, simulque digestivam & maturativam.

Infusum florum post biduam macerationem non rubescit Syrupum Violarum, nec solutionem Heliotropii.

Alcalescentes potius quam acescentes videntur, nam aqua vel oleum, in quibus diu, v. g. xv dies, infusi sunt, putrescit & fætet: proinde triduum sufficit infusioni parandæ. Hoc Oleum ingreditur enemata, acridinem temperantia & laxantia; porro tensa remittit, dura emollit, dolores sedat, & igni ambustis medetur, necnon anthracibus illita. Adhibetur & in doloribus colicis, nephritide & pleuritide.

Radix odoris est leviter oleosi, viscosa, saporis subdulcis, subamara, magis discutiens quam radix Althææ, & plus ei inest abstergentis facultatis, quam Foliis.

Diu asservata, ut supra notatum de Flore, putrescit; nec fert exsiccationem: nam Bulbus, qui pendet ℥iv, exsiccatus pendet drachmam.

Emollit, digerit, resolvit, acridinem temperat; & recens cocta in cataplasmate omnes abscessus maturari & suppurari facit, simulque dolorem sedat. Vulnera glutinat: In fotu pudenda parturientium emollit, & in clysteribus

cont-

convenit, ad scybala emollienda primum obtinens locum. Elix, axungia veterere excepta, pedum clavos evellit, sed ante triduum removeri non debet. Calido cinere tosta posteaque tusa, & cum Oleo rosaceo temperata, ac cataplasmatibus instar imposita, ambustis efficaciter medetur.

Omnia capitis manantia aliaque maligna ulcera & maculae cutis, imprimis faciei hac radice, cum melle subacta, curantur.

Folia Odoris sunt ut Sambuci, &, ut Caules, succo lento, glutinoso redundant, & amarescentia sunt.

Tergunt, digerunt, emolliunt, sed imbecillius quam radix.

D. LILIUM convallim album C. B, Lily convally, May Lily.

Forte Lillum inter spinas *Salomonis*, Botanicorum Regis.

NOTÆ. Flores odoris sunt gratissimi, qui exsiccando perit, saporis acris & amarissimi in materie fixa residentis. Exsiccati ptarmicum insigne præbent & mite, non statim, ut Tabacum, sternutationem excitans.

Salem essentialem acidulam his floribus inherere patet hinc. Si infundantur aquæ simplici aut spiritui vini per horas aliquot, & deinde solutioni filtratæ affundatur liquor alcalinus, parva granula saporis nitroso-salsi dejiuntur.

Contra epilepsiam aliosque morbos convulsivos, paralyzin & apoplexiam instar Teæ infusi & poti profunt: dantur in Conserva in dejectione spirituum & debilitate functionum vitalium. Authore *Trago*, si Vino generoso macerentur & aliquoties destillentur, hæc Aqua, ad mensuram Cochlearis pota, loquelam amissam restituit, syncope correptis auxilio est, tormina sedat, cor & cerebrum roborat.

Radix quoque odoris dulcis est, sed non similis florum, & saporis primo subdulcis, dein ingrate amari.

Efficax est Errhinum sine periculo caloris vehementis aut inflammationis.

N. LIMONIA malus. *Malus Limonia acida C. B. The Lemon tree.*

Vid. *Avantium* & *Citria malus*.

Cum *Brasavolo* consentire vellem iis, qui speciem Citriorum faciunt: hoc ad minimum ratum sit, Limones, hodie dictos, fructus à priscis non describi, vel sub nomine Citri comprehendendi.

NOTÆ. Succus Citri vires amulatur, sed magis acidus, quam succus Citri vel Avantium, saporis nempe acidi, subdulcis, grati, subadstringentis.

Dentes afficit sensu quodam asperitatis, eos quodammodo corrodens, &, authore *Cratone* aliisque, est admodum efficax in dissolvendis Calculis; & in
expe-

experimentis *D. Lobb* cum calculo quodam renali valide effervescebat pluriusque dierum infusione Calculi fragmenta solvebat.

Antisepticus est, magis efficax ad carnem ovina putridam restituendam, quam Acidum salis marini: impedit fermentationem carnis & vegetabilium.

Guttæ aliquot instillatæ sanant ulcera oris scorbutica, & Cochlearia tria omni mane, vel Extractum succi (quod fortius est) fumuntur ad scorbutum præcavendum & curandum.

Potum gratum refrigerantem, saccharo edulcoratum, Limonada diſtum exhibet a ʒij ad ʒiſ in aquæ ʒbj in febribus ardentibus, bilioſis, putridis, malignis.

Ventriculum roborat, ut ingeſta retineat, vomitum & alvi fluxum ſiſtit: Vermes necat: Urinam movet.

Nocet iis, qui tuffi vel Ulceribus renum aut veſicæ laborant; & frequentius, aut nimia copia aſſumptum, Aphthas facere in ventriculo, unde ſuccedit lienteria, author eſt *Duretus*.

A ʒj vel ʒiſ ad ʒj ſalis Abſinthii frequentiffimo in uſu eſt quatenus Vomitus bilioſum ſiſtens, & in febre Intermittente, cortici Peruviano præmiſſus.

Hoc ſucco literæ ſcribuntur occultæ, quæ, igni admotæ, manifeſtantur.

Cortex odoris eſt gratiffimi, aromatici, ſaporis amari, ſubacris, magis amari quam Citri. Serva mea cortices tractando & ſeparando per totum diem exercitata, vertiginofa fiebat cum pallore & ægitudine.

Preſſus oleum emittit è veſiculis ovalibus id continentibus.

Aqua deſtillata odorem & ſaporem aromaticum mecum retinuit per tres annos & ultra.

Odor ejus, copioſe ſumti, ſentitur in Urina.

D. LINARIA vulg. lutea flore majore *C. B. Toad flax.*

An ſit *Oſyris Dioſcoridis* non liquet.

NOTÆ. Folia & Flores friſta odorem habent ſambuci, guſtum amaricantem, ſalſum, mucilaginofum. Flores ſatis rubefaciunt Chartam cæruleam, Folia neutiquam.

Extus applicata utilis eſt in phlegmone & eryſipellate, fibras emolliens ſimulque reſolvens & inſigniter anodyna. Cataplaſmate & fotu nihil præſtantius ad minuendos dolores hæmorrhoidum.

Urinam potenter pellit, unde hydropicis prodeſt, hauſtulo decocti mane jejunis ſumpto, & abſtergendi vi eccoprotica eſt; Ictericis, etiam ad hydropem ſpectantibus, efficaciffimum præſtat commodum decocta in vino.

Succus, oculis inditus, eorum inflammationes & ruborem tollit, Cancros & fistulas linteolis imposita, item maculas & faciei vitia emendat.

Confer *Vires Sambuci*.

LINGUA CERVINA. Hartstongue. Vide Phyllitis.

C. LINUM SATIVUM C. B. Flax.

Semen dicitur calefacere primo ordine. Nonnulli frixo ipso, ut obsonio, cum garo, non secus ac factitio sale, utuntur; rustici eo utuntur sæpe frixo tusoque, mel admiscentes: quidam panibus quoque ipsum aspergunt: stomacho autem noxium est & coctu difficile, exiguumque alimentum corpori exhibet, flatuosum est, etiamsi torreatur. Torrefactum ventrem aliquatenus sistit, sed habet exiguam vim urinæ ciendæ. Cibus & medicamen est, semen provocans, venerem stimulans, si melli & piperi, placentæ modo, largius sumatur.

Si in aqua coquas, refrigerantem cremorem efficit.

Discutit & emollit omnem intus forisque inflammationem cum melle, oleo & aqua exigua decoctum, aut melle cocto exceptum: hinc, quibus febres graves & hypochondria sunt tensa, illinitur semine tepido ex oleo & aqua cocto: scil. mollit Lini semen, nec manifeste calefacit; talia autem maxime expostulat phlegmone omnis. Hinc vulvæ inflammationibus infessu perquam utile; anginas sedat in oleo & aqua decoctum, cum aniso illitum; & ejus decoctum adversus intestinorum ac vulvæ erosiones, itemque ad evocanda alvi excrementa, infunditur. Contra dolorem ex semine crudo fomenta fiunt, & privatim in laterum doloribus ab hypochondriis usque ad mammas cataplasma ex semine imponitur.

Educit quæ intra pectus hærent cum melle, eclegmatis vice, sumptum, ac tussim etiam lenit; & pueros tussientes nutriunt semine cum Ovi assati vitello, & cum sesamo cocto.

Emendat & crudum vitia cutis ab insolatione, ac varos cum nitro & ficibus impositum; cum lixivio vero, vel cum adipe, melle aut cera parotidas duritiasque discutit. Herpetes & favos cum vino decoctum expurgat. Oculorum aciem succo adjuvat.

NOTÆ. Charta scriptoria, ex Lini Cortice parata, ad consistentiam gelatinæ cocta, est remedium potens in diarrhœa. Vide *Hydrogal. chartæ*. apud *Fullerum*, quod sudoribus matutinis, diarrhœæ & mensium fluxui immodico succurrere asseritur.

Charta combusta super stannum, Oleum exhibet anodynum.

Semen turget Oleo & Mucilagine, Oleum pressione, Mucilago macerando

in

in aqua tepida extrahitur. Semen recens saporis dulcis est & ingrati, vetustius acrius est, graveolens, (ut quoque est Oleum) discutiens & emolliens.

Semen, necnon Oleum illitum & impositum ambustis, conducit.

Oleum partes habet adeo subtiles, ut in fictilibus servari nequeat, quin exudet.

In *Actis Germanicis* prostant Exempla felicitis usus Olei, propinati in doloribus pleuriticis, respirationem facilitantis, sputum promoventis, necnon in hæmoptoë à catarrho acri, & in Nephritide.

Oleum pressum ex hoc semine & Juglandis, *Drying Oyls* dicuntur, quoniam cito siccantur in aëre, nec hyeme congelantur, ut Olivarum & Amygdalarum Oleum, scil. minus aquosum, magis oleosum; attamen nec Oleum Lini Aquæ & Acidi prorsus expers, unde cum lithargyrio & minio coquitur ad absorbendum utrumque unde citius siccantur in aëre. Differt porro Oleum Lini a pluribus aliis expressis, non coëundo cum Alcalibus fixis in saponem solidum, & ut Menstruum potentius ad solvenda corpora sulphurea; denique, quatenus minus aquosum, potentius Anthelminticum existimandum est, quam Oleum Olivarum vel Amygdalarum.

Uso externo Oleum Lini duritias & tumores emollit, maturat, & dolores lenit.

Interne ad Uncias aliquot in pleuritide compescit inflammationem & sputum promovet; in volvulo & contumacissimis alvi obstructionibus, atque in doloribus colicis prodest, necnon in ardore urinæ & angina.

Si Oleum recens obtineri nequeat, rancor ejus & sapor ingratus tollitur, illud cum aqua tepida in ampulla vitrea conquassando, & aquam identidem mutando, donec nullus sapor & odor ingratus supersit.

D. LINUM SYLVESTRE catharticum *Ger. emac.* Linum pratense flosculis exiguis *C. B. Purging or Wild Dwarf Flax or Mill Mountain.*

Describitur apud plures valde amarum & nauseosum, præsertim in Alla infusum, mihi vero, sæpius nostrum Hibernicum exploranti, tantummodo subamarum, sed cum acrimonia & calore obscuris, plures horas tamen durantibus; & decoctum subamarum, adstringens, foliis & caule viscosis, mucilagine acrimoniam involvente. Succus subsalsus, derelicto in ore per horas aliquot calore obscuro, coloris fusci, qui color ab acidis partim destruebatur, sed non alcalinis, verum ab his evehebatur ad subrubrum: porro idem succus leviter coagulabatur ab Oleo Sulphuris per campanam, & præcipitationem subiit a Spiritu Virrioli, nec mutabatur a syrupo Violarum, etsi Chartam cæruleam

aliquantum rubefecerit; proinde ad salem alcalinum propius accedit, quam ad acidum.

Herba, cum caulibus & capitulis Vino albo per noctem super cineres calidos infusa, crassos humores purgat satis valide: datur quoque ad Manipulum j infusum vel coctum in Cerevisia, & in morbo cum stupore in Nosocomio Dubliniensi purgabat, ubi alia Cathartica frustra fuissent tentata.

N. LIQUIDAMBRA.

Ex nova Hispania nuper in Europam transferri cœpit.

Est Resina oleosa, odoris suavissimi, instar Styracis liquidæ, & tam validi, ut celari nequeat, totas ædes & plateas, si sit ejus copia, implens; saporis amari, subacris, aliquantum calidi.

Ufus præcipuus externus est ad tumores duros emolliendos, vires quoque resolvendi, maturandi & roborandi habens, in paralyfi utilis, & vis ejus insignis est ad vulnera consolidanda & in fistula ani.

Cerebrum per se illitum confortat, omnesque dolores a causa frigida emplastri modo imposita, mitigat; & *Hernandez* vim somnum inducendi ei tribuit.

C. LITHARGYRUS. Spuma Argenti *Plinii* & Latinorum. *Litharge*.

Authore *Dioscoride*, vis ejus est adstringere, mollire, explere cava, excrescentia in carne reprimere, cicatricem inducere, refrigerare, spiracula cutis obducere. Authore *Galeno*, desiccatur moderatissime, & citra mordacitatem; secundum alias tum qualitates tum facultates quodammodo in medio est, neque manifesto excalfaciens, neque refrigerans; & modica adstringendi abstergendique facultas ei inest.

In Ulceribus intrinsicis noxius est, sed in iis, quæ foris sunt, innoxius; imo facit peculiare Emplastrum, 75 denarium Axungiae ponderi, 100 spumæ argenteæ denariis mixtis, utilissimum contra inflammationes ulcerum. *Lithargyro* utitur *Hippocrates* ad uteri ulcera cum vino & aqua subluenda.

Podagras refrigerat *Cieuta* cum *Lithargyro* aut *axungia*.

Ad intertrigines femorum utilis est.

Potus ejus lethalis est: stomacho, ventri & interaneis gravitatem cum magnis torminibus affert, & nonnunquam pondere suo intestina vulnerat, urinamque suppressit: procedente tempore, fit color quasi plumbeus, præcipue circa faciem, & plurimæ partes suppurant.

NOTÆ. Nihil aliud est quam Plumbum, sal enim ejus, cum aceto destillato paratus, & saccharum saturni idem sunt; nec a Minio differt nisi calcinatio-

nationis gradu; si enim igne diutius urgeatur, colorem vividum induit & in Minium abit: parcius calcinatus Lithargyrus Argenti nuncupari solet, magis calcinatus Lithargyrus Auri; & si foliis non diffletur è Cupella, sed ibi manens igne summopere urgeatur cupellæ poros intrans in Vitrum abit; proinde Lithargyrus est Calx plumbi semivitrificata.

Nullam qualitatem manifestam gustanti exhibet. Cum Aqua forti duplici & cum Spiritu Salis insigniter ebulliebat, sed non cum Oleo Vitrioli, nec cum Aceto, etsi hujus aciditatem ab hoc tolli bene notum sit in præparatione salis instar sacchari saturni, necnon in edulcorandis vinis acidis & austeris potatoribus perniciosus.

Solvitur in triplo Aceti, constituens Acetum Lithargyrites, ab Aceto Plumbi nihil diversum.

Incoctus solvitur in Oleo & corporibus unctuosius, Oleo dans consistentiam emplasticam & ejus qualitatem relaxantem & putrescentem corrigens.

Ulcera manantia, serpigines & intertrigines curat.

C. LITHOSPERMUM majus erectum C. B. Milium Salis. *Gromwell*. Semen.

Semen nostri lapidea duritie Lithospermo *Dioscoridis* convenit; ejusdem generis; sed quum nos plures species habeamus, quænam harum sit *Dioscoridis* non ausim affirmare.

Galenus non meminit, sed *Plinius*.

Vim habet, cum vino albo drachmæ pondere potum, calculos frangendi, urinas calculosque pellendi, authoribus *Dioscoride* & *Plinio*.

NOTÆ. Huic Semini Vis diuretica ab omnibus conceditur: quibusdam describitur saporis dulcis & mucilaginosi, & amygdalis dulcibus convenire sapore farinaceo dulci: mihi vero, nostrum Hibernicum sæpius exploranti, pars exterior apparet esse duritiei fere lapideæ, interior vero mollis, medullaris, fusco-flavescens, saporis oleosi, oleum rancidum redolentis, tum in semine recenti, tum in sicco & in altero specimine seminis sicci, instar ovorum putridorum: quin &, authore *Tournefortio*, omne quod extrahitur ex his granis alcalinum est.

Cortex exterior insipidus est: quidam eum convenire volunt Oculis Cancrorum; & *Grew*, in Experimentis de Mistura, ait, eum cum Aqua forti & aliis acidis plus effervesce, quam ullum aliud vegetabile sibi exploratum: verum *Alstonus*, se nihil ebullitionis inde notasse cum Spiritu Aceti, nec Spiritu Vitrioli, credens usum ejus tutum esse & forte utile in ardore Urinæ & in malis nephriticis.

N. *LUFULA*. Vide *Acetofella*.

C. *LUMBRICI* terrestres. Vermes terreni *Dioscoridis*. Terræ Intestina. *Earth worms*.

Triti & impositi præcisos nervos glutinant.

Igni sacro medentur ex aceto illiti. Triti & impositi in scorpionum ictibus profunt.

Gangliis medentur cum melle illiti. Clavos pedum sanant ex oleo illiti.

Per se imponuntur Mammis, cum dolore turgentibus, & earum suppurationes concoquunt, aperiunt, extrahunt & ad cicatricem perducunt.

Illiti, ne cervicis scapularumque nervi doleant, præstant.

Rubri ex arboribus triti & oleo diluti instillantur in aures exulceratas & purulentas.

In oleo decocti, si oppositæ auriculæ infundantur, dentium doloribus præstant auxilium.

Triti & cum passo poti Urinas ciunt, & dantur cum vino aut passo ad comminuendos calculos: graves secundas pellunt in passo poti.

Lac devocant poti cum mulso; hæc enim habet *Aëtius*: „Lumbricos piscatorum, qui in limo fluminis reperiuntur, quinque aut septem terito, ac dato in Zytho bibendos, prælotæ mulieri jejunæ ad dies decem, & de multitudine & bonitate Lactis miraberis”.

Morbo regio resistunt in aceto mulso cum myrrha (v).

NOTÆ. Mucilaginosi sunt, saporis subfalsi: aliquantum nauseosi, minus viscosi, quam Limaces, & destillando longe plus ex iis adscendit, quam ex Limacibus, minus penetrantes, quam Millepedes.

Recentes in jussculo avenaceo tabidis profunt, sicci fœtent. Nutrientes sunt & antacidi.

Geoffroy asserit Acidum ex iis destillari, verum secundum *D. Alston* hoc elicitor è terra, qua vescuntur, in eorum intestinis contenta. Aliter destillantur in spiritum urinosum, vel per putrefactionem vel per simplicem cum Alkali destillationem; priore modo exponendo in digestionem, vel balneo Mariæ, vel ardore solis tempore æstivo, unde prodit Spiritus volatilis urinosus penetrantissimus, diureticus & sudoriferus; posteriore modo ex non putrefactis per simplicem destillationem, addito sale fixo vel calce viva, prodit spiri-

(v) Hoc & Experimentis recentiorum confirmatur.

spiritus urinosus, paucus tamen, nec adeo penetrans ac volatilis ut iste, qui per putrefactionem. Hæc *Etmullerus*; verum, notante *Funkero*, mixtio naturalis his artificiosis præparationibus maxime inversa est: certiores autem effectus sunt, 1. A simplici pulvere. 2. Succo per additionem Vini expresso. 3. Liquamine, in quod vel sine igne, vel in vitro conditi & massa panaria obvoluti, clibani calore abeunt.

Hinc triti & appositi recentia vulnera conglutinant, & Ulcera scrophulosa perfecte sanata fuisse cataplasmate è Lumbricis conscissis & semel vel bis in 24 horis, renovatis, testabatur quidam fide dignus.

Eodem modo applicati atrocem dolorem Paronychiæ sedant, & in convulsionibus, spasmis & contracturis scorbuticis dicuntur præsentaneum esse remedium; infusi autem & cocti in Oleo Olivarum frequenter usurpantur ut sedativum & resolvens in doloribus rheumaticis & arthriticis.

Summatim, discutunt, emolliunt, anodynæ sunt.

Porro, & usu interno, plane singulari & specifico effectû motus convulsivos ipsamque epilepsiam sedare, Arthritidemque vagam sæpe lenire comperti sunt; necnon in affectibus dolorosis vagis scorbuticis, lumbricis cum lacte subactis, liquor, per linteum expressus, propinatus fuit; & in *Actis Germanicis*, laudatur Oleum, vulgari modo paratum, bis in die ad guttas XII vel XV in liquore tanquam optimum traumaticum internum in omnibus vulneribus, contusionibus, fracturis & aliis casibus, omnem dolorem sedans & in podagricis affectibus usu externo & interno.

C. LUPINUS fativus C. B. & Lupinus fylv. flore cæruleo C. B.
Lupins.

Veteres quoque duplicem agnoscebant, & utebantur tum fructu, quod ex semine siliquaque compositum est, & semine, cujus plurima substantiæ pars inest.

Similes sunt Lentibus, nisi quod minus siccant.

Lupinus edi potest coctus, multis ante diebus per macerationem amaritudine in aqua deposita, fitque tunc nutrimentum succi crassi, non tamen mali, & ut medicamentum, est ex emplasticorum genere, flatulentus tamen & ad coquendum difficilis, unde cum garo aut oxygaro manditur, vel etiam sale modico conditus. Colorem hominis frequentior in cibo exhilarat.

Amaritie abstergendi digerendique vim sine mordicatione obtinet, quod ex enumeratione sequenti virium ejus abunde patebit.

Aqua cælesti decocti Lupini, dum in cremorem lentescant, faciem abstergunt. Purgat & cutem farina, livoresque emendat; inflammationes sedat cum polenta & aqua. Cutis universæ & ulcerum sordes aufert farina, & nonnulli

meatus purgat. Farina non movet pus, utpote non satis emplastica, sed detergit referatque meatus.

Decocto Gangrænas, fera Ulcera, incipientem scabiem, vitilignes, maculas, Papularum ac pituitæ eruptiones & ulcera capitis manantia fovere, utile.

Ulcera atra ex putrefactione, vel quibus vetustate callus inducitur & oræ crassæ livent, aridi, decorticatique, triti, supposito linteolo, ad vivum corpus redigunt.

Panos ac strumas in aceto decocti & impositi Lupini dissipant, atque carbunculos rumpunt.

Cicatricibus candidum colorem reddunt. Decoctum, cum myrrha & melle subditum, menses ac partus detrahit: & sunt, qui farinam ischiadicis Cataplasmatibus modo illiniunt.

Farina, cum melle delincta, tum ex posca epota, necnon ex aqua decocta & more cataplasmatibus ventri imposita, vel & per clysterem infusa, lumbricos enecat.

Viscera expurgat cum ruta & pipere potus.

NOTÆ. Inter legumina Lupinus philosophis maxime consuetus erat ci-
bus, usque adeo ut Cynicorum pera præcipue semper his referta esse soluit.

Semen gustus est amaricantis, subinde amari, præsertim sylvestris, & legumen redolentis.

In cataplasmatibus emollit & resolvit, hinc farina sugillationes a verberibus tollit & cum Oxy-melle solet admisceri ad tumores testium. Diureticum est.

C. LUPULUS mas & fœmina C. B. Hopf.

Non invenitur apud *Dioscoridem* nec antiquos Græcos. Forte Lupus salictarius *Plinii*, sic dictus, quia supra salices & reliquas plantas repat, sed potius apud ipsum inter cibos, quam inter medicamenta, recensitus.

Apud *Mesuen* videtur esse Volubilis species; ille vero de herbâ solâ, ut mihi videtur, agit, non de floribus, hæc proferens: „ Vis ei flavam bilem „ purgans & temperans, præsertim sero lactis infuso.

Flores à Flandria in Angliam transportatos fuisse, & primum in Cerevisia usurpatos dicuntur A. D. 1524.

NOTÆ. Flores odoris sunt gravis, aromatici. Decoctorum vapor, naribus diu haustus, dolorem capitis & vertiginem induxit, hinc intelligitur vis narcotica sub pulvinari positorum, necnon anodyna ad dolores sedandos in epithemate.

Sunt

Sunt porro unctuosi, speciem Terebinthinæ vel Balsami continentés, quo forte Balsamum Capivi vix præstantius, & Extractum balsamicum, amarum, austerum, non contemnendum, exhibet menstruo spirituofo paratum. Saporis sunt amari, aromatici, acris & subadstringentis. Infusum in aqua coloris fit subatri addito Vitriolo Martis. Decoctione longa privatur acrimoniâ

Cerevisiæ ante & post coctionem additi præcavent ejus visciditatem & aciditatem.

Non rubefaciunt Chartam cæruleam, & inter destillandum multum Olei & salis volatilis alcalini, parum Acidi dant.

Farina quoque valde amara & acris est, ejusque decoctum subadstringens, & cum Vitriolo Martis viridescibat.

Extrinsecus Flores, præter usum anodynum, auxiliantur contusionibus, luxationibus, tumoribus; scabiem curant, vi discutiendi, abstergerendi & roborandi præditi.

Interne cient Urinam & Menses; atque ob vim aromaticam Acidum peccans discutiunt, viscera deobstruunt, valent in malo hypochondriaco, ictero, scorbuto & febre intermittente.

Turiones plus aqueæ substantiæ habent, & sunt temperati. Vere collecti & cocti alvum laxant, urinam movent & præservant à scabie; notandum vero in coquendo modum adhibendum esse, ut in Asparagi stolonibus, aliter tabescunt & evanidi fiunt.

Notat *Alstonus*, Cerevisiam lupulatam tempore perdere amaritiam suam & acidam fieri, sed si tunc addatur Creta, acidum absorbens, fit rursus amara, unde patescit natura Amarorum.

1. *C. LYSIMACHIA lutea major*, quæ *Dioscoridis* C. B. *Yellow Willow herb* or *Loose-strife*.

2. *LYSIMACHIA spicata purpurea*, forte *Plinii* C. B. *Purple spiked Willow herb* or *Loose-strife* (x).

Lyfimachia lutea superantem habet vim adstrictoriam: hinc sanguinis profluvio è naribus subvenit, si nares herba obturentur, & recentibus plagis medetur. Ipsa & succus ejus vulnera glutinat, sanguinemque sistit. Mensium abundantiam corrigit in pessò. Ulceribus, quæ calceamento fiunt, *Lyfimachia* contrita prodest.

Dysen-

(x) Hujus Folia & Radix quoque, apud nos in Hiberniâ, in curandis alvi fluxibus & dysenteria, celeberrimi sunt.

Dysentericis potui datur aut clystere infunditur. Si ore sanguis rejiciatur, sive alvo fluat, sive fœminarum utero, potu vel illitu sistit sanguinis profluvium.

Acerrimum nidorem suffita reddit, qua de causa serpentes fugat & muscas interficit.

NOTÆ. 1. *Lyfimachia lutea major*, quæ *Dioscoridis* C. B.

Folia recentia acida sunt, aliquando fere æque ac *Acetosæ* folia, & adstringentia. Infusum eorum viridescit cum Sale Martis.

2. *Lyfimachia spicata purpurea*, forte *Plinii* C. B.

Decoctum foliorum siccorum valde austerum erat, & in faucibus subacidum. Addito Sale Martis atrum, & Infusum cum eodem sale cæruleum evasit. Infusum Florum quoque atro-cæruleum inde fiebat.

Radix, etsi parum adstringens gustu, infusa cum Vitriolo Martis, coloris faturate purpurei, & mox cærulei fiebat: in altero autem experimento nigrum, & æque ac folia in dysenteria celebris est. Dantur ad ʒj mane & vesp̄ri.

M.

C. *MACIS* Officinarum C. B. *Mace* Græcis veteribus incognita, sed *Avicennæ* & *Serapioni* nota, a *Macer* Græcorum & *Plinii* ob similitudinem quandam sic dicta, sed ab eo prorsus diversa (y): est scil. involucrum secundum *Nucis moschatæ*, quæ cortice denso, ut in nostris nucibus, tegitur, cui alter tenuior, reticulatus, rubescens subest, qui *Macis* dicitur.

Authore *Avicenna* & *Serapione* oris odorem bonum efficit: resolvit inflationem, & in eo est stypticitas (z). Resolvit durities grossas, cum ponitur in cerato. Constringit alvum patientium fluxum Ventris, confert dysenteriam, estque bona Matrici. Confortat hepar & stomachum. Ex eo cum oleo violaceo fit caputpurgium ad Soda (capitis dolorem) frigidum ex ventositatibus grossis in capite, ut loqui solebant antiqui, & ad hemicraniam.

Ingreditur Electarium *Xyloaloës* apud *Mesuen*, tanquam Morbos cordis, Ventricu-

(y) *Macer* Græcorum erat cortex radicum, quam scribit *a Casta* provenire in provincia *Malabar*, sed ad nos non adfertur.

(z) Non tamen ejus infusum nec decoctum in aqua cum Vitriolo Martis nigrescit.

triculi, hepatis frigidos sanans, & partes ipsas roborans; Cordis palpitacionem, syncopen sanans, exhilarans, coctionem juvans, odore suo oris halitum commendans.

NOTÆ. Odoris est gratissimi, aromatici, saporis subacris, subamari, Nuci moschatæ similis, sed minus validi, inflammabilis, compuncta oleum emittens. Oleum duplex exinde paratur. 1. Destillatione essentiali, tenuius. 2. Expressione crassum, quod regioni Ventriculi admotum, hunc roborat, vomitum & singultum sistit, concoctionem juvat, & in Colica infantum prodest; somnum quoque provocare dicitur temporibus illitum.

In tibiæ Ulceribus inveteratis non ultimum obtinet locum pulvis Macis inspersus, delet enim ulceris alimentum & carnis corruptionem.

Ufu interno, vi carminativa & acidi viscerum attenuativa egregia est. Odore suo Urinam imprægnat, & in stranguria commendatur.

Si larga dosi sumatur caput afficit, aliquando delirium excitans.

In omnibus morbis frigidis commendatur, in paralyfi, mensibus suppressis & Fluore albo utilis.

C. MAJORANA vulg. C. B. Maron *Dioscoridis*, *Casalpini* C. B. *Sweet Marjoram*.

Magna est confusio apud Veteres de Sampsucho & Amaraco. Majorana nostra descriptioni Mari *Dioscoridis* fere convenit, sed non ejus Sampsucho; proinde pro Maro *Dioscoridis*, vel ejus succedaneo admitti potest. Mari nec *Galenus*, nec *Paulus* quicquam prorsus in *simplicium medicamentorum libris* meminerunt.

De Maro hæc *Dioscorides*: Flos odoratus, subadstringit & moderate calefacit: qua de causa illitu ad serpentina Ulcera, & in calidas illitiones additur.

NOTÆ. Odoris est fragrantis, grati, saporis acriusculi, subamari, aromatici. Tinctura spiritiosa saporis est acris, aromatici.

Extractum ejus amarum est; decoctum residui a destillatione austerum, & addito Vitriolo Martis fusci coloris fit, unde confirmatur vis adstringens, Maro *Dioscoridis* tributa.

Infusum summitatum diluit Syrupum Violarum & parum mutat solutionem Heliotropii.

Analyti chemica exhibet plurimum Spiritus volatilis urinosi, salis volatilis, & fixi cum phlegmate acidulo & terra parva, unde resultat vis ejus aromatica & acidi correctiva, atque ad morbos frigidos capitis usu externo & interno adhibetur.

Conserva, quotidie mansa, Catarrhum sistit.

Aqua destillata odorem suum retinuit per tres annos, & nulla herba est, quæ gratius odorem dat Sali volatili destillando quam hæc.

Aqua destillata, naribus indita, sternutamenta movet, lethargicos & comitiales excitat, & coryzam certo abigit, si, ore aqua repleto, ex vola manus compressa alterutra nare ex altera exhauriatur. Porro, linguæ illita, dicitur loquelam amissam restituere, & memoriam mirifice adjuvare, si dosi Cochli. iij vel iv sumatur in potu.

Spiritibus gratissimis dives est, quæ subtiles sunt & adeo moderate calefaciunt, ut nunquam sic caput petant ut lædant. Succus vel pulvis errhinus est & apophlegmatizans.

Vim tonicam, discutientem, carminativam, possidere patet è sequentibus ejus effectibus:

Externe valet ad paralyfin, tumores œdematosos frigidos & luxationes in Emplastro cum oleo & cera. Siccata, melli admista, livores a verberibus vel contusionibus tollit.

Obstructio mucosa narium, infantibus sæpe molesta & suctioni moras injiciens, ab Aqua destillata vel Oleo illitis, vel ab Extracto ejus, Spiritu Vini parato, usu externo & interno referatur.

Oleum extus adhibitum utile fuisse dicitur apud infantes & adultos in Epilepsia.

Usu interno in doloribus colicis maxime expetitur, necnon ingreditur enemata carminativa.

Urinam ciet & vim suam comprobavit in mensibus imminutis & decoloratis.

In morbis capitis & nervorum, Memoriae defectu, in morbis soporosis, & in omnibus morbis frigidis laxisque laudatur ejus infusum & decoctum.

N. *MALABATHRUM* folium. Folium Indicum. Folium Cinnamonomi sive Canellæ Malavaricæ & Javanensis C. B.

Nostrium est arboreum, Veterum fuit aquaticum, nec nostrum notis Malabathri apud *Dioscoridem* convenit.

NOTÆ. Odoris est aromatici, instar Caryophyllorum si recens sit, grati, saporis subacris, calidi, & folium Lauri redolentis.

Infusum ejus subadstringens, &, addito sale Martis, viridescens: adest aliquid mucilaginosi, & distillatione Olei quantitatem notabilem exhibet.

Stomachum confortat, oris halitum commendat, urinam potenter ciet, vestes ab erosione vermium tuetur.

C. MAL-

C. MALVA.

Apud nos prostant. 1. *Malva sylv.* folio sinuato C. B. *Common Mallow.*
 2. *Malva rosea* folio subrotundo C. B. *Malva fativa* Antiquorum, quæ cultu
 arborefcit *Theophrasti*; *Malope Plinii*: An *Anadendromalache Galeni* C. B.
Holyhocks? 3. *Malva arborea* marina nostras *Park. Theatr. Sea Mallowtree.*
 In hortis frequens.

Dioscorides fativæ & sylvestris meminit, sed tanquam bene notarum, descriptione nulla addita. Olim ferebatur in hortis Olerum modo, & Cauliculis Malvæ, sicut & nos nunc Asparagis, vescabantur Antiqui, qui in febre dabant Malvam & in cancro curando, utpote victum refrigerantem & humectantem; sed agrestem digerentis paulum & emollientis leviter esse facultatis, hortensem vero, quanto plus habet aqueæ humiditatis, tanto facultate esse imbecilliorum: proinde phlegmonis & phygethliis incipientibus gliscentibusque, mollibus etiamnum ac velut ferventibus, hortenses, vigentibus autem & declinantibus ac indurescentibus commodiores esse agrestes.

In cibo *Galenus* & *Dioscorides* hortensem præferunt, verum *Diphilus Siphnius* (notante *Ludovico Nonnio, de re cibaria*) sylvestrem commendat, & jure; nam hæc esui suavior & minus dura, si per hortensem intelligatur illa, quæ ad binos vel ternos cubitos assurgit, floresque multos rosæ adinstar proferit. Porro, quia Malva lentorem in se non omnino gratum habet, facile sui fastidium parit, & authore *Dioscoride*, stomacho adversatur, unde mensis hodiernis exulat; cymas tamen ejus vel asparagos, oleo & aceto perfusas, quidam butyro intinctos, ad renum & vesicæ vitia edunt.

De Malva generatim hæc prodiderunt Veteres: Succo ejus lentor inest: succi non mali est, mediocriter nutrit, crassos, viscosos, & frigidos humores generat.

Caulis ut plurimum temperatura est sicciore quam folia, potissimum cum jam prope est, ut semen profundat. Radices molles (priusquam inaruerint) dulces sunt, nutrimentumque corpori exhibent, maxime quæ in Ægypto proveniunt. Porro, plus virium in radice quam in foliis invenitur, quemadmodum & in Althæa: nam radix ipsius, cum tumores multos inflammatos discutiat, facultatem suam indicat, id quod ipsorum folia nequeunt efficere.

Varroni quasi Molva dicta, quod alvum molliat, non modo propter humiditatem, sed propter lentorem & lubricitatem; potissimum quando quis cum oleo & garo sumperit, vel ut Antiqui, in acetariis cum Lactuca utuntur, & præsertim iis, qui sumptis illis in solo leniter obambulant; lubricant enim si quis concutiat magis, quam si quietus jaceat.

Malvam agrestem non tantum emollientis, sed digerentis paulum esse facultatis patet ex hoc experimento *Galenii*: Si vicissim Lactucam & Malvam ca-

lido cuiuspiam affectui, ut Erysipelati, Cataplasmatibus modo applicueris, (quod etiam faciunt tenera folia ad exactum laevorem contrita:) senties in hoc cataplasmate Lactucam quidem manifeste refrigerare, Malvam autem calorem quendam habere moderatum ac veluti tepidum.

Sacris ignibus & ambustis decocta folia tritaque utilissime ex oleo illiniuntur. Ejus decoctum vulvas in seissione mollit, prodest erosionibus vesicæ & intestinorum, vulvæ sedisque clystere infusum. Dysentericis infunditur butyrum cum Malva decocta.

Illita contra aculeatos apum vesparumque ictus efficax est. Jus decoctæ cum radice sua contra omnia venena auxiliatur, si continuo a vomentibus evomatur: contra phalangiorum morsus remedio est. Lac evocat.

Cruda folia, cum salis exiguo manducata, Ægilopas ex melle sanant, verum cum cicatricem trahere cœperint, eâ demum sine sale utendum est. Ulcera manantia in capite furfuresque cum urina puerili putrefacta urita & imposita siccant: lichenas & ulcera oris cum melle sanat.

Tussim in lacte cocta & sorbitionis modo sumpta, quinque diebus emendat. Sic Malvam in cibo commendat pariter ad tussim *Celsus*.

NOTÆ. 1. *Malva sylv. folio sinuato C. B.*

Viribus fere convenit cum Althæa, sed minus mucilaginosa.

Foliorum succus mucilaginofus est & temperatissimus, aliquando subdulcis.

Herbæ infusum non rubefacit Chartam cæruleam, nec solutionem Heliotropii.

Extrinfecus adhibentur ad tumores maturandos.

Decoctum in lacte plures dysentericos curavit. Hæc Folia Urinæ acrimoniam mitigant: in Colica infantum cum butyro frixa efficacia deprehensa sunt.

Cauliculi, ut Asparagus parati, vix ab eo distinguuntur.

Succus & decoctum fragmentum Calculi, iis infusum, molle reddebant in experimentis *D. Lobb*.

Radix dulcis est & viscosa.

Flores magis mucilaginosi sunt quam folia. Succus eorum purpureus ruber fit ab acidis, viridis ab alcalinis liquoribus, & a frictione in vase marmoreo niger.

In morbis pectoris cum calore & siccitate profunt. In ardore Urinæ inveterato senum non præstantius habetur remedium, quam infusum florum instar Theæ ad hujus mane & vesperi sumptum.

2. *Arborca seu hortensis.*

Flores lacte parati, gargarismatis loco usurpati, remedium præbent magnæ efficacis tonsillis, male habentibus.

Unguen-

Unguentum simplex ex foliis, in butyro Maiali non salito coctis & colatis, paratur ad erysipelata & ignes sacros magno successu adhibitum, ut post alteram vel tertiam inunctionem compescat, extinguat & sanet, raro fallens, auctore *Raio*.

C. MALUS & MALUM.

Malus est arbor, Malum fructus ut Pomus est arbor, Pomum fructus.

Μηλον Græci de omni genere fructuum arboreorum, qui edules sunt, usurpant. Sic apud *Dioscoridem* in Malorum genere recensentur Persica, Præcocia, Cotonea & Citria: ita & Latini voce *pomum* aliquando de omni genere fructuum, aliquando de certa specie; imo &, auctore *Salmasio*, de boletis, tuberibus & rapis utuntur.

Appia forte *Dioscoridis* Melimela, a sapore mellis, & Mustea *Varoni*; quibusdam Glycymela, quasi dulcia Mala appellantur.

Quæ ab Epiro Epirotica nomen habent, a Romanis orbiculata appellantur.

Apud nos duplex præcipue in usu est, scil.

1. *Malus sativa Raii. The Apple tree.*

2. *Malus sylvestris Ger. Mala sylvestria*, quæ & alba & rubra, & majora & minora C. B. *The Crabtree or Wilding.*

De Malis generatim hæc efferuntur apud Veteres: Quamplurima Pomis omnibus recrementitia frigidaque humiditas inest, quod vel hinc liquet, quod eorum nullus omnino succus durare ac vetustatem ferre possit, verum acefcant corrumpanturque universi. Solus enim Cydoniorum & Struthiorum (utpote quæ propter vincentem adstrictionem minus cæteris sunt humida;) succus coctus cum melle durare potest, tametsi ipse per se non ita durare queat.

Pomorum succus fervet ut Mustum.

Mala nuper enata acerba sunt, siccæque consistentiâ & progressu temporis humidiora redduntur, ac, ad acerbitem acquirunt aciditatem, quam sensim exuentia, postea dum maturefcunt ac perficiuntur, dulcia evadunt.

Viscosos, crassos frigidisque humores generant, præsertim si comedantur cruda, & inter cibaria frigida locum habent, quæ administrari debent ei, qui est calidi corporis, in temporibus & in civitatibus calidis.

Matura alimentum præbent, celeriter corpus totum permeans ac pervadens, excretumque tum per cutim, tum per Urinas, & proinde pauci sunt alimenti.

Notandum tamen, Malorum omnium eandem neutiquam esse naturam, verum singulas regiones plurimas Malorum differentias, & ab insitione fere infinitas habere: v. g. quædam acida sunt, vel subacida, aliis sapor ex acido & dulci

dulci mixtus, aliis vinosus, alia extreme aquea sunt, quorum temperatura frigida est, alia dulcia, & denique alia austera.

Sic apud nos fructus, Pomum aqueum, *Pomewater* dictus, qui è majoribus est, exterius albicans, succo prægnans acido, grato, & nonnihil simul amari-cante, & Succus pomorum fragrantium, *Pipins* & *Pearmains* dictorum ac Ma-lus *Pipin* appellatum, primum plantata fuisse dicuntur in agro Lancastrienfi A. D. 1583.

Dulcia aliis sunt calidiora, facile in corpus distribuuntur, præsertim si as-sentur aut coquantur. Alvum molliunt, lumbricos pellunt, stomacho nego-tium exhibent, æstuationem faciunt & sitim, sed nervos non lædunt.

Quæ belle matura in hyemem & ver proximum asservantur, ea sæpe in mor-bis maximum afferunt præsidium, vel cataplasmatibus modo cum farina admota, aut in calidis cineribus affata, aut pulchre in aquæ bullientis vaporibus per-cocta. Sic coctum datur Pomum iis, quorum os ventriculi aquæ potu sub-vertitur: & post cibum dare ipsum conveniet, nonnunquam autem cum pane ad ventriculum & stomachum corroborandum iis, qui dejecta sunt appeten-tia, tardeque concoquunt.

Acida succum habent frigidum, verum tenuium sunt partium: si inveniant in stomacho humorem malum & crassum, incidunt & expellunt, leniuntque ventrem, sed si inveniant mundum, stringunt ventrem. Acidis pomis uteris quando succum frigidum, qui non magnopere frigidus sit, suspicaberis in ven-triculo collectum, quandoquidem succus frigidus non acida sed acria postulet.

De austeris & acerbis hæc prostant: Optima mala, priusquam in arboribus maturuerint, concoctu sunt difficilia & frigida, tarde permeant; & succum ha-bent leviter frigidum, ac crassum.

Mali adstrictio suavis est, & in inflammatione Columellæ, scil. in mode-rato influxu, collutio fit in gargarismis ex decocto Malorum austerorum: quod & est adstringens leve in sanguinis profluvio parvo.

Austerioribus & acidioribus Vulnere glutinare possis, tum in phlegmonarum principio influxionem repercutere, ac stomachum ventremque exolutum ac languidum roborare.

Sic austeris pomis uteris, cum Ventriculus vel propter calidam intempe-riem vel multam humiditatem fuerit imbecillus: & in ventris fluxu optimum est medicamentum, quod ex pomis sylvestribus fit.

Mala acerba, quanto magis coquas, tanto dulciora ipsa efficies, ipsum vero decoctum acerbum efficitur: hinc cocta magis alvum movent. Et an hinc iis, quibus os ventriculi aquæ potu subvertitur, datur primum coctum hac ra-tione? infusa in ollam aqua fervida inspersisque in olla fructibus, tantisper sub hac ignem succendemus, donec fructus illi percoquantur solo ab aqua illa fervente sublato vapore.

Ejus

Ejus pomorum adstringentium ventrem dejicit iis, qui stomachum habent imbecillum, cum postremis epulis sumpserint.

NOTÆ. 1. *Malus Sativa*. Mali *Pipin* dicti succus dulcis, acidus, subadstringens, non sine levi interfusa Mucilagine: Albumen ovi & salivam leviter coagulabat, cum Acidis minus opacus quam cum Alcalinis liquoribus. Facile acefcit & ebullit statim, ut mustum.

Ætate minus acida fiunt mala, & quasi farinosa.

Mali *Summer-Sweeting* dicti succus, ad consumptionem $\frac{1}{4}$ coctus, dulcedinem & consistentiam acquirit similem Molosses dicto.

Extractum, vel Pomum ipsum integrum, in Clibano pistoris locatum, post extractionem panis, & hoc repetendo aquosâ parte privata, saporis fit fortioris dulco-acidi, & conservantur hæc poma per annum & ultra, corrugata instar Prunorum Gallicarum.

Aëre abundant Mala, nam in experimentis *D. Hale* Unciæ cubicæ 26 in diebus tredecim generabant 968 Uncias cubicas aëris. Porro, & a tenuitate partium ejus (quæ patet a fragrantia illatarum in triclinium) facile rapiuntur in halitum, palpitationem cordis adducentem, quare cocta vel assata, non cruda, vescenda.

In experimentis *D. Lobb* fragmentum Calculi, tepide infusum in succo per aliquot dies, partim solvebatur.

In inflammationibus & doloribus Oculorum, & in oculis ex percussione & contusione vulneratis, nihil melius Cataplasmate pomorum coctorum, vel etiam putridorum, quæ putredine sua resolvunt cruorem, & sistunt dolores ac tumores. Quin & putrida, ubi Pernione laborant calces, vel ubi ustulatae aut ambustæ sint aliæ partes corporis, medentur.

Sole aut febre exæstuantibus ardores minuunt, ac sitim levant.

Quo sunt dulciora, eo magis pectoralia, expectorationem promoventia, tussim mitigantia, unde *Gesnerus* in vitiis pulmonis & dyspnœæ malum assum, excavatum & drachma Thuris repletum, dedit.

Tostorum N°. 4 vel 5 pulpa ad ℥ij Aquæ, duabus noctibus sumpta, stranguriam curat.

Optima sunt in cibo in melancholia hypochondriaca, bilis acrimonia, in hæctica & phthisi.

2. *Malus sylvestris*. Succus, e fructibus prælo expressus, est *Agresta*, nonnullis dicta, nobis *Verjuice*, i. e, succus viridis, a Gallis mutuato nomine. Pisces eo coctos firmiores & sapidiores reddit.

Succus acidus est, valde austerus, & amaricans.

Ambustorum ardorem tollit statim admotus Succus, & vesicationem præcavet.

In Gargarismis adstringentibus in Ulceribus oris & gutturis, Uvulae relaxatione, necnon in luxationibus, & in oculorum inflammationibus valet.

Cum flore Cerevisiae mistus & impositus utilis est adversus ignem sacrum, scabiem & inflammationes quascunque; porro poma sylvestria, in cineribus tosta, ac tantillo farinae faginae remissa, scabiei puerorum crustosae a vulgo saepe successu felici adhibentur. An vis saponacea ab experimento sequenti *Simonis Pauli* elucescit? scil.

Cum inter comedendum nuces juglandis non enucleatas manus nostrae inquinantur, poma cruda & acerba si digitis conterantur aut manibus affricentur, longe ocyus, quam ab ullo smegmate, nitescent.

Ufu interno vomitiones & eructationes cohibent.

D. MANDRAGORA fructu rotundo C. B. *Mandrake.*

De Mandragora magna est confusio apud *Dioscoridem*, *Theophrastum* & *Plinium*.

Mandragora apud Veteres in frequenti usu fuit quatenus narcotica; proinde de Malis haec habet *Dioscorides*:

„ Soporem afferunt olfactu, & etiam si mandantur; item expressus ex eis „ succus: nimio tamen odore obmutescunt ”.

Sed de fructu nostrae haec refert *Raius* noster, in *Hist. Plant.* „ Pulpam „ cum semine innoxie esitari posse te docebit *Joh. Faber Lynceus*, Romae „ simplicium Professor, vir eruditissimus & fide dignissimus, qui coram suis „ Auditoribus magnum Mandragorae pomum una cum feminibus jejunos absumpsit, sine ullo vel somni vel alterius mali signo minimo: idem experimentum quoque se saepe fecisse testatur *Joannes Terentius* ”.

Hinc patet Mandragoram Veterum viribus Mandragorae nostrae non convenire, & proinde Veterum testimonia de Mandragora hic apposuisse nullius fuerit usus.

C. MANNA.

Græcorum antiquorum nulla alia fuit Manna quam micæ Thuris, concussu elisæ, sed Manna nostra unico è Græcis *Actuario* nota fuit, quæ Thereniabin & Tragabin *Serapioni* & *Avicennæ*: Si hæc sit Manna Persica dicta, viribus longe debilior est quam Italica, authore *Tournefortio* (a).

Verum Manna Israëlita & *Mel roscidum* a Manna nostra prorsus diversa fuere

(a) *Phil. Transf.* Vol. XLIII.

fuere. Nam 1. Manna nostra non cadit super vicinas quasque plantas. 2. Mannam nostram fluere facit frigus, fluxum condensat calor, duriores & candidiores reddens; contra Mel roscidum densat frigus, fluere facit calor. 3. Ros melleus in arbores duntaxat nudas, in aprico sitas & aëri expositas, defluit, cum Manna in arboribus, de industria tectis, inventa fuit. Proinde *Mel roscidum Hippocratis, Galeni, Theophrasti & Plinii* a Manna nostra prorsus diversum erat, nisi forte utramque subinde confunderent; rati rorem esse, qui ex observationibus recentiorum detectus est, nil aliud esse, quam succum plantarum.

Authore *Avicenna & Rhafi*, Manna natura est æqualis, & ad caliditatem vergens, sedat sitim, est lenitivum, convenit ad abstergendum, confert tussi, ac lenit pectus & guttur. Solutione educit choleram facile.

Solam bilem flavam educere auctor est *Attuarius*, & exhiberi quibus non licet aliud vehemens medicamentum offerre, nempe pueris & fœminis gravidis, si quando usus postulat & necessitas urget, ac illis, quibus febris quæpiam exsuperans a reliquorum medicaminum assumptione arcet.

NOTÆ. Mannæ inest sal essentialis saccharinus, striis nitri-formibus in Mannæ syrupi instar dissolutione tractu temporis concrescens.

Odoris est debilis, saporis dulcis cum nausea & acrimonia quadam, consistentiæ aliquantum pinguis & viscosæ, flatuosum quid habens, ut Cassia, unde commode admiscetur ei sal quidam digestivus vel semen carminativum, Cremor Tartari, sal Epsom vel succus Limonum.

Pura & crystallina minus purgat, quam quæ aliquantum pinguis, quoniam celerius transit in sanguinem quam viscosior diutius intestinis immorans.

Licet maxima parte gummosæ aut mucilaginosæ indolis sit, aliquam, licet exiguam, Resinæ partem, intime partibus gummosis intermixtam, adeoque in aqua solubilem, continet; nam Manna, si debite exsicceatur, accenditur, & fermentationi commissâ liquorem vinosum suppeditat.

Acrimoniam ei inesse patet hinc: sub collectione ferrum in rubiginem corrodere valet, & hinc cum lapidibus & ligneis cultris, non cum ferreis colligitur, nec cum ossibus, quoniam & ossa corrodit.

Solvitur in Aqua fere ut saccharum, cui (scil. saccharo brunneo) in plerisque experimentis similis est, æque ac exhibendo spiritum acidum, sed minus acida quam saccharum, lac enim minus coagulat: porro ad ejus solutionem postulatur major quantitas aquæ, triplum nempe ponderis sui, quum saccharum dissolvitur in dimidia parte ponderis sui.

Porro, etsi magis concreta & minus humida sit quam Mel, minus terræ continet; nam si ℞j Mellis purissimi destilletur ex retorta, restabunt in hac

℥iij 3vss, quum ex eodem processu ex ℥bj Mannæ restabunt tantummodo ℥ij 3ij.

Spiritus Mannæ duplex parari potest, vel per præmissam fermentationem, unde dissoluta Manna in f. q. aquæ, & additis fæcibus Cerevisiæ non lupulata, prodit Spiritus sulphureus inflammabilis; vel, eadem omiſſa, per nudam igne aperto vel arenæ destillationem, unde prodit Spiritus acidulus cum Oleo empyreumatico, qui sudoriferum est egregium.

Manna, ut omnes substantiæ dulces, perdit dulcedinem statim post separationem Olei sui & Acidi, a quorum connubio dependet dulcedo.

Blande purgans & gratissimum dicitur parari ex Mannæ & Olei Amygdalarum dulcium partibus æqualibus.

Manna lenitiva est, non tantum in malis pectoris, sed & in ardore Urinæ.

C. MARGARITÆ. Latinis Uniones. Arabum Perlæ. Pearls.

Arabum sunt inventum. Non liquet *Dioscoridem* vel *Galenum* quicquam de his memoriæ prodidisse, quamvis *Plinius* nonnihil meminerit.

Optimæ generantur in Concha margaritifera plerisque Berberis antiquis Indis dicta. *Lister. Hist. Conchyl.*

Inodoræ sunt & insipidæ: prompte absorbent omnia acida; omne quippe acidum Perlas dissolvit, & inde dulcescit.

Majorem quantitatem Acidi saturant quam Corallia, & Oculos cancerorum vi antacida superant; referente enim *Langio*, 3ss Perlarum guttas 60, æqualis autem quantitas Oculorum Cancrorum 50 tantum, guttas acore suo spoliât.

Facile in igne calcinantur, & inter calcinandum odorem urinosum emittunt.

C. MARRUBIUM album vulg. C. B. Marrubium & Præssium *Dioscoridis. White Horehound.*

Folia gustus sunt amari. Illitum, vel in cataplasmate impositum, detergit & discutit. Usurpatur subinde pro errhino, sic regium morbum per nares expurgans. Imponitur strumis cum adipe.

Folia cum melle illita, vel succus, foliis contusis, expressus & in sole spissatus, fordida purgant ulcera, digitorum pterygia, Nomasque (ulcera depascentia) sistunt, & laterum dolores mitigant. Ulceribus fordidis genitalium tusum cum melle mire prodest. Lichenas purgat ex aceto. Cum vino & melle inunctum oculorum claritatem adjuvat.

Ad aurium dolores inveteratos, adhibent per se, & cum rosacco instillando utique in quibus obstructions disjicere, meatumque ipsum & ramos meningum seu Membranarum expurgare est usus: & in vermibus aurium elui aurem

præ-

præcipit *Celsus* vino, in quo Marrubium decoctum sit: & *Columella* Marrubii succum affundit plantis pro arcendis Erucis

Datur foliorum siccorum simul & seminis decoctum ex aqua mulieribus, quæ non purgantur, ad evocanda menstrua secundasque pellendas, itemque difficile parientibus, atque etiam his, qui a venenatis bestiis commorfi sunt, & iis, qui venena hauserunt: attamen vesicam & renes offendit hæc herba, proinde cavenda in vitiis vesicæ & renum exulceratorum, urinam ciens.

Quod ex Marrubio conficitur, Oxymel valenter crassiora excrementa, quæ in pulmone & pectore continentur, incidit, & crassam pituitam, ammixta Iride sicca, excreatione purgat

Arida farina cum melle ad tussim siccam efficacissima est.

Foliorum siccorum simul & seminis decoctum ex aqua, aut etiam recentium foliorum succus una cum melle tabidis, suspiriosis ac tussientibus exhibetur.

Jecur ac lienem obstructione liberat.

NOTÆ. Odoris est aromatici, graviusculi, non ingrati, saporis valde amari, subacris, aliquantum calidi.

Semina matura emittebant odorem similem odori *Ætheris*.

Folia vix rubefaciunt Chartam cæruleam: ast Infusum aliquantulum rubescit solutionem *Heliotropii*.

Decoctum, sanguini mixtum, hunc rubicundum & fluidiorum reddere, quam sp. salis Ammoniaci, author est *D. Crantz*.

A solutione Vitrioli Martis Infusum ejus fusco viride fiebat.

Succus, per duas horas infusus Cerevisiæ veteri, corrigit hujus aciditatem. Confer supra dicta de Centaurio & Aceto sub articulo *Centaureum*.

Differt ab Absinthio, Carduo, Centaurio magis oleosum, unde vires magis durabiles habet. Laudatur ab *Hippocrate* ubi aperire, mollire & abstergere convenit, quas tres facultates hæc planta egregie possidet, adest enim saponacea humiditas, quum priores exsiccatae plantæ exsiccandi vi polleant.

Forma Cataplasmatidis vel fomenti usurpatur in contusionibus.

In omni inflammatione, quæ ad gangrænam tendit, est optimum remedium, ut & in Ulceribus sordidis, nam putredini resistit cum sale, aceto & vino contritum & parti affectæ applicatum.

In pulmonibus suppuratis & asthma phlegmatico, modo ægri non sint penitus arefacti, sed adhuc succulenti, laudes meruit, ast in febre ardente nocet. Convenit in tussi inveterata, imprimis senum, quæ oritur ex ventriculo nimis acidâ mucilagine & crassis humoribus referto ob deficientem chylosin.

Zacutus, *Forestus*, & *Hartman* confirmant vires ejus in tumoribus etiam scirrhis hepatis, & in lètero *Raius* sic, R Syrapi Marrubii albi ℥ij. Olei

Tartari per deliq. ʒj. Misce: fumatur per intervalla frequentia Cochleare, utpote medicamentum in Ictero nulli secundum: & plures authores ægros a scirrho hepatis liberatos fuisse testantur, vel ab infuso Marrubii albi m. j. in Vini albi ʒviij quotidie mane per aliquot menses epoto, vel a Conserva florum ejusdem, cum melle parata, per 40 dies exhibita ad dosin ʒj.

Porro, summitates, Vino albo infusæ, ad Cachexiam & stomachum roborandum egregiæ sunt.

Colicæ passioni obnoxiiis decoctum ad ʒiij vel ʒiv horis matutinis & pomeridianis valde prodest.

Pulvis foliorum interaneorum vermes necat.

C. *MARRUBIUM* nigrum foetidum. Ballote *Dioscoridis* C. B.
Stinking Horehound.

Folia graveolentia, acris sunt & exterforiæ facultatis. In cataplasmate, cum sale imposita, adversus canis morsus efficacia sunt.

Ferventi cinere cocta dum flaccescant, condylomata reprimunt, fordidaque Ulcera cum melle purgant.

NOTÆ. Odor est ut Lamii, foetidus; sapor valde amarus, subacris, fucus valde amarus, dein acris, calidus, & notas quasi prædominantis salis alcalini exhibet; nam cum liquoribus alcalinis volatilibus & cum Oleo Tartari per deliq. retinet fluiditatem, contra coagulatur in solidam massam ab acidis; & folia non rubefaciunt Chartam cæruleam.

Sicci Fœtor longe minor est.

Vim ejus resolventem & anodynam confirmat *Tabernæmontanus*, applicando folia, sub cinere siccata & melli admista, ad hæmorrhoides.

Lixivium, in quo Marrubium nigrum decoctum sit, manantibus capitis ulceribus pueris, frequenti malo, si eo laventur, perutile est, authore *Trago*.

Decoctum in affectibus hypochondriacis & hystericeis dicitur esse præstantissimum.

D. *MARUM*. Sampsuchus five Marum Mastichen redolens C. B.
Herb Mastick.

Foliorum siccorum Odor aromaticus, gratus, sapor acris, amarus, subadstringens.

Infusum solutionem Heliotropii aliquantulum rubefecit, & cum Vitriolo Martis fusco-viride fiebat cum celeri & copiosa præcipitatione.

Mensium profluvium sistere dicitur, & quidem præstantissimum esse remedium pulvere ad ʒj ex vino austero singulis horis matutinis sumpto.

C. M A-

D. *MARUM Cortusi* J. B. *Majorana Syriaca* vel *Cretica* C. B. *Marum Syriacum Hort. Lugd. Batav. Syrian Herb Mastick. Vid. Majorana.*

Odor gratus est & penetrans, fere æque ac *Spiritus Salis Ammoniaci*, fapor acris, fere urens, amarus, amaritie ab acrimonia celata; decoctum enim residui a destillatione & Extractum valde amara sunt.

Infusum a Sale *Vitrioli*, authore *Alstono*, fit coloris fusco-viridis flavescens cum præcipitatione tardiore & minore, quam cum *Maro Mastichino*.

Vires extrahuntur partim aqua, sed integre a *Spiritu Vini* rectificato.

Errhinum est bonum, mandendo largiorem mucum eliciens, salutiferum in somnolentia & stupore, summæ efficacæ in animi deliquio, & vertigine: *Virginibus debilibus hystericis, cachecticis, hydropicis, omnibusque frigidis corporibus* utile.

Vires habet aromaticas, colluviem feri superflui, ejusque inundationes potenter corrigentes & dissipantes.

Memoriam roborat atque in vertigine & oblivione senili utile.

Subadstringens est, diureticum, emmenagogum, carminativum, antiscorbuticum in scorbuto frigido, & stomachicum, in cruditatibus acidis, ferosis & pituitosis specificum.

C. *MASTICHE*. Refina *Lentisci* C. B. Refina *Lentiscina*, & *Mastiche Dioscoridis. Mastik.*

Odorata est, & Chia optima, stomacho grata; proinde medicamentis mali faporis admiscetur, ut ventriculus non evertatur. Commanducata oris halitum corrigit. Calefacit secundo ordine, desiccatur sine mordacitate, est enim minimum acris & tenuium partium.

Dentificiis additur, gingivas contrahens, & Chia commanducata summe facit ad debilitatos dentes. Pilos oculorum fluentes cohibet & glutinat. Additur & illitionibus faciei ad nitorem conciliandum, ceu, ut *Plinius*, ad extendendas rugas in cute. Fractis & purulentis auribus utilissima, item in pruritu genitalium. Sedis, authore *Plinio*, vitis prodest, si siccandum est & exalfaciendum.

Pota sanguinis rejectioni & veteri tussi utiliter adhibetur. Decoctio confortat stomachum debilem. Paucula ei inest adstrictio, adeo ut stomachi, ventris & jecinoris imbecillitatibus conveniat.

NOTÆ. Est Refina balsamica, pura: odoris grati potius acidula quam adstringens, omnia aquea ad solutionem respuens, sed integre solvitur in spiritu vini rectificato, paucis partibus terreis relictis, & tunc exhibet aliquid caloris

loris & amaritiei, odoremque validiorem quam substantia; solvitur in Oleis, sed Aquæ fere nihil impertit: hinc plenaria ejus resolutio in ventriculo non expectanda.

Porro, & solvitur Aqua Calcis, cui tincturam validam dat, & ab eodem principio, quo Spiritus Vini; nempe aërem fixum, (vinculum cohesionis) in corporibus resinosis attrahendo.

Terebinthinaceum quid possidet, liquore quasi terebinthinato simplici destillatione prodeunte, odore quoque se prodens in Urina. Quinimo in destillatione aciditatem subtilem & gratissimam prodit, fundit in phlegmate spirituofo, & exhibet Oleum duplex, flavum & elegans; obscurum & rubicundum.

Spiritu Vini soluta & super Alutam extensa, ischiadicis solatio est multiplici experientia.

Grana inter primaria apophlegmatizantia referuntur, salivationem eleganter moventia.

Masticata catarrhos sistit, ad odontalgiam & vacillantes dentes valet.

Reprimit exhalationes Ventriculi, quæ caput alias ferire solent, granis aliquot post pastum deglutitis.

In Alvi & aliis fluxibus dantur grana ij aut iv vel pulvis.

In Aëris Germanicis prostat historia Tenesmi implacabilis donec tandem sedaretur ab Oleo Mastiches cum Aqua Menthæ, Pulegii & Plantaginis mane & vespere sumpto.

Deglutita cum Conserva Rosarum veteri in pectus ruentes, & tussim jugem concitantes, catarrhos incrassare dicitur.

C. MATRICARIA vulg. vel fativa C. B. Parthenium. *Feverfew.*

Parthenium dictum, quasi Virginalis, quod morbis mulierum uterinis medeatur, unde & vulgo Matricaria appellatur. Parthenii nomine plura quidem herbarum genera veniunt. Amaracum esse *Galen*i, ut quidam voluere, nequitiam satis liquet; & alia prorsus est Matricaria nostra ab ea, quam *Celsus* Lib. IV Perdicion vocari etiam tradidit, reprimereque simul ac refrigerare; verum Matricaria nostra plerisque notis Parthenii *Dioscoridis* convenit, & proinde haud temere vires Parthenii cum qualitatibus sensilibus hic ex *Dioscoride* solo allegandæ:

Odor subvirens, sapor amarus. Valet decoctum ad insidendum in vulvarum duritiis & inflammationibus. Illinitur sacro igni & collectionibus cum flore.

Siccatum cum aceto mulso vinove, addito sale, potum, non secus ac Epithymum bilem & pituitam detrahit: suspiriosis prodest & anhelatoribus. Herba sine flore a calculosis & anhelatoribus magna utilitate bibitur.

NOTÆ.

NOTÆ. Odoris est aromatici, gravis, penetrantis, saporis valde amari, acris, & in succo calidi usque adeo, ut fere dolorem excitet linguæ, Artemisiæ similis, sed efficacior. Aqua destillata odorem & saporem herbæ exhibet.

Apes non possunt ferre hujus herbæ odorem.

Decoctum foliorum siccorum subadstringens erat, & addito sale Martis viridescibat. Succus vix mutatur ab acidis, nec ab alcalinis liquoribus, sed colorem subrubrum affert Chartæ cæruleæ.

Experimentis patuit, virtutes hujus plantæ magis a partibus oleoso-spirituosis pendere quam gummeis.

Extrinfecus usurpatur forma Cataplasmatidis ad nodos Mammarum solvendo, & in clysteribus propter vim carminativam.

Succus majore dosi, v. g. ad ℥iv, alvum solvit; & dosi ℥ij datur hora ante paroxysmum in febribus intermittentibus.

In dolore capitis cum sensu frigoris cataplasma, capiti admotum, remedium est non contemnendum.

Propter vim aromaticam, discutientem cum Chamæmelo decocta, vel cum facculo duplicato calide abdomini applicata, in uteri vitiis dolorosis, ejusque inflatione, doloribus post partum, in mensium fluxu doloroso, & in pathematis abdominis valde prodest.

Ufu interno quinquennem puerum, a nativitate Epilepticum, succus ad Cochleare j aut alterum aliquot dosibus sanavit.

In morbis uterinis præcipue frigidioribus mucidis, & in mensium immutatione aut obstructione tempestive data, sæpe sanitatem restituit; & inter antihysterica primum est.

Ad Urinam, renum & vesicæ impuritates educendas supra omnia alia diuretica potestatem habere dicitur. Ventris tineas necat.

Pecoribus Matricariam desiccata cum sale vesperi adversus inflationes & difficultatem spirandi utiliter præbent mulierculæ veterinariæ.

N. *MECHOACANNA* alba. Mechocanna, Rhabarbarum album *Chabræi*. Bryonia Mechoacanna alba C. B.

A *Monarde* primum in usum vocata circum A. D. 1531. Dicitur esse *Convolvulus Americanus*. Radix viscosa & gummosa inter masticandum instar Jalappæ initio insipida, sed tandem & acrimonia quædam sentitur, salivam eliciens.

Refina inde a Spiritu Vini extrahi potest, sed longe minore quantitate quam ex Jalappa, & vix operæ pretium.

R r

Pitui.

Pituitam & serofos humores purgare sine molestia, & roborare dicitur, daturque tuto senibus ac pueris.

Conducit maxime infantibus in cruditate Ventriculi ac pectoris viscosa mucilagine expurganda, necnon, quando lumbricis dolent, cum saccharo exhibetur, quoniam saporis est non ingrati.

Infantibus datur a gr. x ad ʒj, adultis a ʒj ad ʒij.

C. MEDULLA, præcipue *Cervina, Vitulina & Caprina*. Marrow. Scil. Medulla ossium, quorum finibus utrinque caput operculi instar ut plurimum adnascitur.

Colliguntur Medullæ æstatis exitu, tunc crassescences, cum appetit autumnus, quippe cum aliis temporibus concrementum sanguinis & veluti caro fluida in ossibus inveniatur.

Ea mihi est cura, inquit *Galenus*, ne aut putrescant aut situm colligant: itaque in hyeme primum eas capio, velut & Adipem, deinde in ædibus siccis atque editis, plane humoris expertibus, cum foliis Lauri siccis repono; nam quæ recentia sunt & humida, multum etiam qualitatis suæ illis impartiunt; ut aciores fiant medullæ. At si quando ambiente calido aut austrino Medullas aut Adipem voles reponere, paratum sit in hoc Cubiculum neque calidum, qualia fere sunt, quæ meridiem spectant, (putrescunt enim in talibus.) nec humo proximum atque humidum (nam in talibus situm contrahunt.) sed supernum, excelsum, & in aquilonem obversum, parvas habens apertas fenestras, ut tam noctu quam interdiu ab arcto spirantes ventos accipiant.

Omnes Medullæ leniter molliunt, relaxant durities & tumores, vim habent indurata & scirrhusa corpora emolliendi, sive musculis, sive tendinibus, sive ligamentis id accadat, sive etiam visceribus, calfaciunt, ad apothepiam (b) valent, rarefaciunt, ulcera carne replent.

Hircorum & Taurorum Medulla acrior est quam Vitulina. Cervina fortior quam Bubula.

Medulla ex ossibus humidior, mollior & pinguior est medulla spinali & Cerebri: Cerebro dulcior, adeo ut si eas inter se comparando gustes, putaturus sis, Cerebrum austerum etiam aliquid in se habere.

Ad scirrhusos affectus nullum vehementer excalfaciens siccansve medicamentum est aptum, sed ea tantum conveniunt, quæ molliendo digerere possunt, cujusmodi sunt Medullæ, præsertim Cervina & Vitulina, ad hæc Am-

mo-

(b) Apothepia, apud *Galenum*, est frictio, quæ post exercitationem adhibetur.

moniacum thymiama & Bdellium, quæ factum in hepate scirrhum recentem sanare possunt, si etiam victus ratio conveniens adhibeatur una cum medicamentis, quæ in potu sumuntur ad aperiendum abstergendumque, qui in viscere continetur, humorem.

Vituli Medulla cum pari pondere Ceræ & Olei, vel rosacei, addito ovo, duritiæ genarum illinitur, & duritias palpebrarum commolit & discutit.

Ex Vitulina & Cervina Medulla Pessi componuntur, uteros emollientes.

Cervina Ulceris ora indurata emollit. Medulla Cervina perunctos fugiunt Serpentes.

Uso interno Medulla nauseam provocat, si liberalius sumatur, nutrit tamen eum, qui digerit eam, nutrimento multo, crasso.

Medulla Vaccina, cum farina tenui subacta, & velut excoctus panis cibatus data, dysentericos sanat.

NOTÆ. Demulcet, nutrit: Alvum siccam magis lubricam reddit.

Aliis admiscetur ad tumores molliendos & maturandos.

Linimenta exinde efficacia esse perhibentur in rheumatismo & sciatica, atque membris paralyticis auxiliari.

Uso interno in scorbutica acri humorum diathesi prodest, authore *Frid. Hoffmanno*: & specifica esse dicitur in ea specie scorbuti, ubi fit ossium crepitus a defectu Medullæ; & in *Actis Academ. Cæsareæ* mirifice profuisse dicitur Medulla ossium equinorum, ad Cochli. j ex Cerevisia calida interne sumpta, in contractura pedum scorbutica, & inter plures, qui hanc sumpserunt, citius ii sanabantur, quibus Alvus ex illa laxabatur vel artuum dolores vagi nascebantur.

Vetustate rancida & acris fit; & in partibus magis exsanguibus, v. g. ligamentosis & tendinosis, si nimis diu aut immoderate applicetur, fermentante sua acrimonia majorem adfluxum laceffit.

C. MEL. Honey.

Apud Veteres ante detectionem sacchari nostratis, multo magis in usu fuit, tum medico, tum culinario. Innumera ciborum genera melle condiebant, & panificia quamplurima, nec pauciores forte potus parabant.

Apud *Plinium* tria notatu maxime digna prostant genera. 1. *Vernum*, ex floribus constructo favo, quod ideo vocant anthinum. 2. *Æstivum*, optimum. 3. Minime probatum, *sylvestre* quod Ericæum vocant. Convehitur post primos autumnii imbres cum Erica sola floret in sylvis.

Videtur Melli ex plantis in quarum foliis colligitur boni malive quidpiam accedere, ideoque laudatissimum in locis Mel gignitur, in quibus Thymus

aut aliæ herbæ ac frutices temperamento calidæ & siccæ, affatim proveniunt: tenuiorum enim partium id Mel quod ex ejusmodi plantis gignitur.

Magis probatur dulcius & acre, odoratius, subflavum aut pellucidum, minime liquidum, sed glutinosum ac firmum, quodque dum trahitur, ob tenacem lentitiam in digitos quasi resilit.

Malum multam egerit spumam, optimum vero minimum spumæ evomit, undè ei pari coctione non opus est: plurimum quartam partem ejus, quod inditum est, amittit.

Tenuium est partium, & proinde acrimoniæ quiddam habet, qua Alvum ad excretionem proritat, quam adimentes ipsum efficimus ad distributionem & coctionem accommodatius.

Commodissime autem ipsam adimemus, si primum multum illi aquæ admiscuerimus, ac deinceps tantisper coxerimus, quoad spumare desinat. Hac parandi ratione acrimoniam deponit, neque amplius alvum ad excretionem irritat, & proinde in corpus haud cunctanter distribuitur. Porro, Mel non bene coctum in ventriculo & intestinis flatus quosdam gignit; contra, quod in decoctione spumam omnem abjecerit, flatûs fit expers & Urinam movet.

Discussoriæ facultatis est, sed citra mordacitatem in iis affectionibus, quæ in ore sunt, proinde faucium vitiis, tonsillis & anginis collutum gargarizatumve medetur, arefcentique in febribus linguæ; verum in Oculis mordax existit; porro Ulceribus quoque mordax, cutem autem non offendit. Urinas ciet. Copiosius sumptum purgat per alvum, vel superiorem ventrem ad vomitum concitat.

Vim Antisepticam egregiam possidet, Cydoniorum enim & aliorum Malorum adstringentium succi, melle cocti, non corrumpuntur (c). Putrescere corpora non finit. Babylonios melle corpora defunctorum condire solitos, testis est *Herodotus*, ab *Harduino* in *notis* ad *Plinium* citatus: & in Iberia edulium componunt ex carne lævigata cocta cum melle, quodadeo durat ut patinæ recentes, ipso refertæ, Romam afferantur.

Pediculos & lendes enecat.

Iis, quos Serpentes momorderint, auxiliatur, itemque contra haustum Meconium, si cum rosaceo calidum assumatur; & contra Fungorum maleficia, ac rabiosi Canis morsus delinētum potumve proficit.

In ore vasculi, in quo servatur Mel, adcrefcit sæpenumero Crusta densa, quam

(c) Confer dicta de aliis Malis supra, ubi de *Malo*.

quam fervare incumbentem conveniet, si velis Mel diutissime absque mutatione fervare.

Cutis universæ ac Ulcerum sordes auferre possunt dulcia, quæ tenuium sunt partium, puta Mel, quod extrinsecus defricatum sordidum corpus detergit.

Porro, Mel corrigit sapam & Lentem, succumque tenuem habens facit quo minus farina lenta hepatis obstructions generet.

Attenuandi & extergendi vis Mellis ulterius patet ex ejus usu vino mixti, ad colluendos dentes post Lac sumptum, necnon ab ejus usu cum & sine sale Lacti cocto admixti, privatim Lacti caprino, ne caseus fiat in ventriculo. Aures purgat instillatum cum rosaceo. Oculorum caliginem discutit. In pueris dentientibus gingivas, per quas exitus est dentibus, extenuat. Tenuat sputum crassum, & juvat ad spuendum.

In curatione Gangrænæ, ubi cessarit putredo, crustas dirumpit & a sanis partibus separat Iris cum melle; in mollibus vero corporibus sufficit Orobi farina cum melle aut thure.

Coctum minus acre exterforiumque redditur, quo circa ad sinuosorum Ulcerum glutinationes eo utuntur, & hinc lacerosis cutibus non parum confert Mel, si ad emplastri consistentiam elixetur; & contra, in curandis Ulceribus sordidis, si emundare studemus, Mel non coctum, utpote validius detergens, hoc præter cætera præstat.

Abstinentum, quoad fieri potest, in hæticis febribus a Melle quippe protinus vertitur in bilem, & sicciore acriorisque caloris febres reddit; & in exquisitæ Tertianæ curatione, quæ ex flava bile invalescit, oportet abstinere a melle, sinapi & salitis.

Quibus cibi acescere consueverunt dandum est Mel, sed quibus in nidorem transmutantur dandus panis aut chondros.

Quod ex Caricis plurimum in aqua coctis efficitur simile est Melli, non tantum consistentia, sed & facultate.

Omnibus Medicamentis, quæ thoracis & pulmonum Ulceribus sunt destinata, Mel admiscetur: sic Peripneumonicis & Pleuriticis medetur decoctum: & quoties in vesica & renibus vitium consistit, Mel Ulcerum Medicamentis admisceri oportebit. Tussi auxiliatur, crudum tamen tussim irritat & alvum inflat; quare despumato utendum. Notandum quoque, Mel attenuantis facultatis esse, & proinde ubi fluxus vaide tenuis extiterit, fugiendum esse.

Verpis seu curtis glandem, quæ extra circumcissionem nudata sit, in integrum restituit si Melle præputium à balneo potissimum ad dies triginta emolliatur.

Si Mel plurimum coxeris, ex dulcissimo reddideris amarissimum: porro &

non coctum vetustate dulcedinem cum amaritudine commutat: itidemque aliorum Dulcium unumquodque multa coctione aut vetustate amarum fit.

Porro, vetustate calidius fit, & tenuioris essentiae, ac proinde gustantibus apparet acrius, & induratos aegreque solubiles affectus potentius digerens aestimatur.

Jam, ut foris cum plusculum igni admovetur, amarum efficitur, ad eundem modum in animalium corporibus ubi validum calorem nactum fuerit, v. g. in ætate florentibus & calidis natura, febrientibus, vitamque degentibus laboriosam accidit: at in temperaturis frigidioribus facile in bonum & moderatum sanguinem convertitur, & naturis pituitosioribus senibusque cibus est accommodus, itidemque in frigidis morbis, sed inimicus in morbis biliosis: & hyeme magis convenit quam æstate.

NOTÆ. Est succus vegetabilis ab omnibus floribus, non excepta Aloë & Colocynthide, exsudans.

Optimum album, ætate flavescens, clarum, odoris dulcis, saporis dulcis & acris, limpidum fere ut aqua, sola exstillatione paratum, pressione in torculari minus purum, Ceræ inde particeps.

Ad Mel depurandum, ei affunde aquæ portionem æqualem, vel duplam, vel si valde impurum sit, triplam, coque & despuma.

Vel, si hoc non satis depurgatum sit, clarificari poterit albuminibus ovorum, singulis ad singulas libras adhibitis: & adhuc magis purum fit, si Mel una cum favis indatur Manicæ Hippocratis suspendaturque in loco tepido, ut periluat Mel.

Ex favis sumptum æstate longe melius quam autumnò 1. Ob flores tunc fragrantés, magis abundantes. 2. Quoniam tunc Apes plus vigoris habent. Ab Ericæ floribus pessimum habetur.

Partibus sulphureo-oleoso-salinis, larga mucilagine temperatis, exuberat: hæ patefiunt analysi, 1. *Spontanea*, si nempe inspissetur, & dein adhibeatur Argilla humida, ut in saccharo depurando, separatur a melle pars unctuosâ, & massa solida, concreta, salina, alba, quæ sedes est dulcedinis. 2. *Artificiali*. Destillando enim prodit 1. Phlegma acidulum. 2. Spiritus cum Olei nigri fœtidi parva quantitate, odoris tanquam à torrefactione, saporis acidi acris. In retorta relinquitur materia nigra, spongiosa, inflammabilis, unde sal alcalinum fixum obtineri potest, & tantillum ferri, magnete se prodentis.

Solvitur tum in Aqua, tum in Spiritu Vini rectificato & in Oleis.

Promovet unionem corporum resinorum & oleorum cum Aqua; & in multis præter dulcedinem convenit saccharo, v. g. 1. Acidum exhibet destillando.

lando. 2. Lac coagulat eadem proportionem, qua saccharum brunneum. 3. Fermentatione abit in vinum generosum, quod facile inebriat. 4. Igne inflammatur. 5. Insigniter promovet fermentationem vegetabilium cum carne in ventriculo.

Porro, Enemata detergentia & laxantia ingreditur; suppositoria fiunt ex eo ad formam solidam redacta: ingreditur Cataplasmata resolventia & maturantia: Et in Actis Academiae Cæsareæ prostat exemplum Apostematis diu plorantibus, exsiccati & consolidati, sola applicatione panis melliti sine aromatibus aut amygdalis parati.

Ufibus internis adde, quod Panis cum Melle Pythagoreum fuit Nutrimtum.

Urinam movet, insigne est Anthelminticum, & in experimentis D. Lobb Hydromel fragmentum Calculi, ei per 30 dies infusum, partim solvebat.

D. MELILOTUS. Trifolium odoratum vel Melilotus vulg. J. B. *Common Melilot.*

Dum adhuc recens est herba, cum aceto & sale usurpari potest, ut aliae herbae in acetariis; & apud nos in Anglia, inquit *Raius*, subinde seritur pro equorum & jumentorum pabulo.

Folia & Flores, sed praecipue Flores, usurpantur. Odor florum suavis est ut Mellis, qui & sicciscentibus intenditur: foliorum odor idem, sed debilior: utraque mucilaginosa, sed mucilagine teneriore quam radicis Althææ & Lilii albi: sapor amaricans & acris, succus usque adeo acris, ut dolorem excitet masticienti: Infusum florum siccorum evidenter amarum & nucleum Mali Persicæ redolet.

Ad naturam alcalinam magis quam ad acidam tendit; nam non rubefacit Chartam caeruleam, & parum tantum solutionem Heliotropii, & succus consistentiam suam servat magis cum liquoribus alcalinis quam ab acidis, ab his coagulatus.

Meliloto tribuitur vis emolliens, resolvens, anodyna, carminativa, duplici scilicet virtute gaudenti. 1. emolliente & laxante. 2. vi aromatica leni & stimulante, quod ab affectibus experientia comprobatis patet, nam,

Ingreditur Cataplasmata emollientia, blande discutientia, paregorica, & suppurantia tumores, Enemata cum Chamæmelo emollientia & deterfiva, Fetusque resolventes & anodynos; nil quoque praestantius, quam Melilotus cum fœnugræco in fœtu ad inflammationes & dolores pudendorum a partu.

Florum succus vel Infusum inflammationem oculorum mitigat: succus instillatus albuginem tollit, & auribus instillatus illarum dolores finit, teste *Trago*.

Lixi-

Lixivium, in quo Melilotus decocta fuit, recentes Meliceridas & Ulcera manantia sanat, si caput eo abluatur.

Ufu interno decoctum in doloribus colicis & nephriticis prodest, & sudores movet. Flores inter expectorantia recensentur.

C. *MELISSA* vulg. odore Citri J. B. *Bawm.* Melissophyllon & Apiastrum *Dioscoridis* & *Plinii*.

Citreum Malum olet, unde & *Citrage* dicta est, & *Apiastri* nomen obtinuit, quoniam Apes eâ delectantur in tantum, ut si Alvearia succo ejus illiniantur, nunquam diffugiant.

Mauritani in Cordis affectibus miris laudibus efferunt: ita enim *Serapio* apud *Matthiolum*: „Melissophylli proprium est animum hilarem reddere, humenti ac frigido ventriculo auxiliari, concoctionem adjuvare, cerebri obstructiones referare, deficientem animum revocare, cordis imbecillitatem roborare, eamque præsertim, qua somnus frequentius nocte intercipi solet, quin & ejus pulsus reprimere, animi sollicitudines fugare, imaginationes tollere, quæ tum ab atra bile, tum ab exusta pituita oriuntur” & ibidem hæ facultates Melissophylli *Avicennæ* testimonio comprobantur, scil.

„Excalfacit siccaturque ordine secundo. Cor exhilarat, vitalesque facultates roborat, odoris fragrantia, saporis austeritate partiumque tenuitate: quibus facultatibus cæteris etiam visceribus competit”.

Porro vires alexipharmacas & roborantes æque ac discutientes Græcis quoque non fuisse ignotas, patet ex sequenti earum apud illos enumeratione. Illita folia cum sale strumas discutunt, articularios dolores illita sedant, ulcera purgant. Defectionibus sæminarum ad ciendos Menses convenit decoctum; Dentes eodem colluuntur: Dysentericis clystere infunditur. Folia cum vino pota aut imposita prosunt contra ictus phalangiorum & scorpionum, & earundem decoctum fotu ad eadem valet: authore *Plinio*, Melissophyllum præsentissimum est remedium contra ictus apum, vesparum & araneorum.

Fungorum strangulationibus folia, addito Nitro, potu auxiliantur: torminibus & orthopnoicis delinctu.

Ingreditur Antidotum contra podagram & arthritidem inter alia aromatica apud *Nicolaum Myrepsum*.

NOTÆ. Odoris est aromatici, mitis, similis odori corticis Citri vel Limonis, saporis subacris, amaricantis, adstringentis, & in succo austeri, ut & in decocto residui a destillatione, quod subfuscum vel saturate viride fit, addito Vitriolo Martis; in Extracto aquoso & spirituofo adest sapor adstringens & amaricans. Hoff.

Hoffmannus monet, verno tempore colligendam esse & extra florem, ad quem ubi pervenit, cimices olet.

Rei œconomicæ studiosis expedit *Melissam* plantare juxta *Alvearia*; inde enim fiet ut *Apes* nunquam diffugiant.

Externe discutit tumores œdematosos: succus vulnera recentia consolidat.

Interne, discutit flatus; palpitationem Cordis & vertiginem ex defectu spirituum, vel in affectibus hypochondriacis, tollit.

Pulvis, singulis diebus ad ʒj per mensem usurpatus, in *Melancholia hypochondriaca*, ad maniacum affectum inclinante, valde proficius fuit.

Emmenagoga est, & nihil frequentius, quem ut mulierculæ decocto menses tardiusculos sibi concitent & proritent. In *Gallia* turiones teneros tusos ovis, saccharo & rosaceo excipiunt placentulasque pinguunt parturientibus, puerperis & enixis, quibus vires dejectæ & secundinæ non probe educæ; attamen infusum in aqua egregie iis Uteri vitiis succurrit, quæ ex ejus tono & robore dejectis proveniunt, ut sunt difficilis retentio fœtus, & facilis ad abortum dispositio, perpetuum feri putridi sine vel cum sanguine ex utero stillicidium & Fluor albus.

C. MELO offic. *Dale, Pharm.* Melo vulg. C. B. *Musk-Melon.* *Melopepon Galeni*; *Cæsalp.* C. B. *Melopepo*, quasi *Mali* forma *Pepo*.

Melopepones sub *Cucumerum* genere ab antiquis comprehendebantur: hinc odoris suavitate commendatus erat *Cucumis*, seu Melo noster. Nemo enim verba *Dioscoridis* „ *Cucumeris* odore revocari, quos animus liquerit „, de vulgari *Cucumere* dixerit, sed de *Melonibus*, quorum gratissimus odor & mira fragrantia.

Plinii ætate nomen *Melopeponis* ei inditum, prius enim sub *Cucumeris* voce latebat; sed nomen hoc posterioribus seculis oblitteratum erat, & contracta voce *Melones* dicti sunt.

Porro errant, asserente *Salmasio*, qui *Melones*, quos sic vocamus, diversos putant a *Melonibus Palladii*: iidem autem illi sunt cum veterum *Græcorum* *Melopeponibus*. Vide Authorem, qui pluribus utriusque congruitatem ostendit.

Proinde sic se habet nomenclatura:

Melo vulg.	{	<i>Cucumis Dioscoridis</i> ;
C. B. <i>Musk-</i>		<i>Melopepon Galeni</i> ;
<i>Melon</i> , est		<i>Melo Palladii</i> & posteriorum seculorum, nosterque.

Melopepones Galeni frigidi sunt & pituitosi, potissimum si crudi & non elixi mandantur, & locum habent inter edulia, quæ refrigerare nata sunt, &

æstatis tempore ejus paululum sumi potest ad corporis squallorem caloremque curandum. Ventri subducendo idonei sunt, facultatemque mediocriter abstergerendi possident. Parcius tamen edendi sunt, quam alii fructus, iis enim succus bonus non inest, eo quod, nisi alvum statim subeat, corrumpitur ibi, humoremque ex corruptela hac faciunt, qui non longe a mortiferis venenis abest (d).

NOTÆ. De femine vide sub *Citrullo*.

Pulpa fructuum tenera, humida, glutinosa, saporis dulcis, grati, vinosi; aliquando Moschum, alias saccharum redolentis, unde *Moschatellini*, vel *Saccharini* appellati fuerunt.

Regionum calidarum longe meliores sunt quam frigidarum nostrarum, & circa montem Ararat optimi sunt ac pinguefaciunt, non lædunt, notante *Tournefortio*.

Cocti minus nocent, potuque vini & pipere correcti, præsertim si caveatur post eos comestos a nimio potu.

Dulcedo eorum pendet a sale instar Mannæ, unde eorum ingurgitatio sæpe diarrhœam affert.

Calorem sanguinis temperant, sitim sedant, diuretici sunt, & bene maturi commendantur contra hydropem.

C. *MENTHA* angustifolia spicata C. B. *Spearmint*.

Cognita est herba, inquit *Dioscorides*, nulla descriptione addita. Odore suavi quadrat nomini *ῥόδον*, & viribus, quas Menthæ tribuit *Dioscorides*.

Gustu acri est, ex tertio ordine excalfacientium & tenuium partium. Habet & in se quiddam amarum & acerbum. Odor ejus animum excitat, & sapor aviditatem in cibis, ideo embammatum mixturæ familiaris.

Grato mentas odore percurrit in rusticis dapibus, inquit *Plinius*. Viridis & adhuc tenella obsonium est esculentum manditurque cum alimentis & in acetariis peculiarem gratiam obtinet.

Lac acescere densarique in caseum non patitur, si folia potionibus lactis immergantur.

Cal-

(d) „ Facile in stomacho corrumpitur, unde Vomitus, Diarrhœa, & nonnunquam Cholera „ Morbus, aliquando etiam febres malignæ excitantur. Refert *Joannes Cuspidianus*, in „ *vita Frederici Terti*, ex intempestivo Melonum esu quatuor Cæsares periisse: quare „ plerique prudentiores ab illis prandium auspicantur, ac deinde bonos cibos comedunt: „ per meliorem escam enim malitia illarum obtunditur. „ *Ludov. Nonnius; de re Cibaria.*

Calfaciendi, discutiendi, adstringendi atque exsiccandi vim habet, quod ex viribus ejus clarius patebit; suppurationes discutit, si cum polenta cataplas-matis modo imponatur. Mammæ, si tendantur, aut lacte turgeant, compe-scit: cum sale canum morsibus illinitur. Aurium doloribus cum aqua mulsa suc-cus instillatus convenit. Vulvæ ante coitum admota, conceptioni resistit. Ulcera in capite infantium mire sanat. Fauces humidæ siccant, siccæ adstrin-git. Voci succus sub certamine utilis, qui & gargarizatur uva tumente, ad-jecta ruta & coriandro ex lacte. Lingvæ scabritiem confrieta cum melle læ-vigat. Utilis & contra tonsillas cum alumine. Epiphoris illinitur & omnibus in capite eruptionibus, item sedis vitiis. Igni sacro prodest Menthæ sextans, vivi sulphuris Uncia ex aceto simul trita. Illinitur temporibus in cephalæa curanda post totius corporis evacuationem, discutiens & repellens.

Uso interno stomacho utilis, & in condimentis peculiarem gratiam habet. In Cholera curanda, si vomitus perseveret diutius, dandum Menthæ decoctum, vel terni ramuli cum acido granati succo poti, qui & singultus sedant. Trita quoque, in aceto pota, Choleræ emendat. Cum amylo ex aqua pota Cœ-liacorum impetus cohibet. Decoctum per triduum consequenter potum Coli-cis valde prodest.

Amarore sua Tineas in ventre necat; acerbitate vero, si ex oxycrato bi-batur, recentes sanguinis rejectiones reprimat. Purgationes fœminarum in-hibet.

Venerem stimulat, authore *Dioscoride*; generationi vero resistere creditur, authore *Plinio*; Juxta *Hippocratem*, de *Diætâ*, Mentha calfacit & urinam ciet, ac si quis sæpe comedat, semen genitale colliquefacit, ut diffuat, arrigere pro-hibet, & corpus debile facit. Hos authores *Ludovicus Nonnius* supra citatus conciliare conatur, & explicare, unde fiat, ut, flagrante bello, Veteres Men-thæ usum militibus interdicebant, scil. utpote venerem stimulantis, unde fre-quenti concubitu vel fortissimi Milites effœminati ac molles evaderent: & huic quodammodo consentire videtur *Artius*, inquit, „ Mentha semen mul-
tum, sed debile & languidum gignit ”.

NOTÆ. Folia senescentia evidentius amara sunt: & quod subadstringen-tia sint confirmatur experimento sequenti. Infusum, addito Vitriolo Martis, atro-viridescens fiebat, & in experimento *D. Alston* cærulescens: hinc sicca & in Spiritu Vini digesta ab Aquâ destillatâ differt, scil. amarorem & adstri-ctionem retinens una cum partibus aromaticis, quæ inter destillandum seorsim elevantur.

Pisces & fabis incoquitur ad tollendam flatulentiam.

Lac, in quo folia macerabantur, longe tardius coagulabatur, quam Lac per se,
S s 2 &

&, notante *Linnaeo*, non fit Caseus ex Lacte, ubi Vaccæ in locis aquaticis coguntur Menthâ vesci.

Enemata carminativa ingreditur. Valet ad Oedemata & ad tumores duros cum hordeo tosto applicata.

In omni morbo frigido & acido, hinc in cruditatibus inprimis acidis prodest, & malis quibusvis a muco Ventriculi acido plus minus viscoso oriundis, cardialgia, & Vertigine a stomachi consensu; necnon infantum dolores lenit; & contra Vomitum, nauseam singultumque paratur cum Mentha, fermento & q. s. aceti Cataplasma egregie juvans. In iisdem Malis valet succus & Aqua destillata interne, & in lincinationibus circa vertebrae, in Mulieribus gravidis abortûs prodromis, usu externo & interno egregie prodest.

Ad mensium profluvium & fluorem album compescendum laudatur; & aliquando Menses movere deprehenditur. Confer *Melissam*.

D. *MENTHASTRUM* offic. *Mentha* sylv. folio longiore C. B.
Horse-Mint.

Quidam volunt hoc esse Calamintham *Galenî*, quod tamen non satis manifestum est. Calamintha enim *Galenî* est tam cibus quam Medicamentum, & inter obsonia, quæ viridia manduntur, cum alimentis locum habet; sed *Menthastrum*, utpote gravioris odoris, minus ad sanorum usus expeti author est *Dioscorides*; & an *Plinii* *Menthastrum* sit nostrum non satis liquet ob mancarn ejus descriptionem.

NOTÆ. Odoris est aromatici, gravis, ad Pulegium quodammodo accedentis, saporis aliquantum calidi, subadstringentis, & decoctum viride fiebat, addito Vitriolo Martis.

N. *MENTHA* Piperis sapore, specieis brevioribus, foliis *Menthæ* fuscæ, sapore fervido Piperis *Raii*, *Synops.* *Pepper-Mint*.

Odor tum recentis, tum siccæ aromaticus est, ut *Menthæ* vulgaris, sapor ut piperis, sed fugax, & simul quasi nitrosus, vel cum sensu frigoris, ut in Camphora, quod & sentitur in Aqua destillata; hinc longe minus calefacit, quam conjectaret quis a sapore piperis instar.

Decoctum cum Vitriolo Martis viride fit.

Oleum essentiale dat acerrimum.

Vires menthæ in ventriculi languore, vomitu & diarrhœa simplici, tum herbæ ipsi, tum Aquæ destillatæ competunt.

Aqua destillata in Colicis flatulentis insigniter prodest, etiam in arthriticis; & laudatur in sabulo renumque calculo.

C. MER-

C. MERCURIALIS.

Quasi Mercurii inventum, herba apud Veteres usûs frequentissimi, usque adeo ut de *Catone* memoriæ proditum sit, quod familiam suam rusticam Mercuriali alvum dejicere docuerit.

Bene notandum apud *Raium* in *Synopsi Stirp. Brit.*, duas reperiri species, scil. 1. *Mercurialis perennis* repens Cynocrambe dicta, *Dog's Mercury*, cujus intra corpus liberalius assumptæ vim malignam & venenatam esse tradit Author tristi exemplo. 2. *Mercurialis annua*, glabra, vulgaris, *French Mercury*. Hujus usum tutissimum esse innuit, &, conveniens equidem viribus Mercurialis apud Veteres decantatis, emollit ac abstergit, unde in enematis frequentissima: succus illitus Verrucas tollit: simile quid prædicatur ab *Ætîo* de semine Mercurialis, quod nempe experientia doceat, semen hujus, nondum siccatum, tubercula & eminentias in corpore, vulgo *Carphia* dicta, dissipare, si quis ipsa diligentius hoc semine confricat.

Botanici alii docti quoque duarum præcipue specierum Mercurialis meminerunt, quæ sunt 1. *Mercurialis testiculata* C. B. Mercurialis mas *Matthioli*, *Turneri*, *Dodonæi* & *Lobellii*. 2. *Mercurialis spicata* C. B. Mercurialis fœmina Authorum dictorum, quæ plerisque vel omnibus notis Mercurialis maris & fœminæ apud *Dioscoridem* conveniunt. Vid. *Raii*, *Synops.*

In Cataplasmate apposita valide discutit. Aures purgat succo instillato & inuncto cum vino vetere; & errhinon est apud *Averroën*. Alvo imponebatur apud Veteres, ut Ano apud Recentes, admixto butyro vel adipe, ad alvum ciendam.

Hippocrates Mercurialem admovit Vulvæ cum melle aut rosaceo vel irino, item ad ciendos menses secundasque & hoc idem præstare potu fortiusque dixit.

Tenera folia, decocta, comesta abunde sterco expellunt; eorum decoctum vero, vino admixtum, valentius alvum dejicit & biliosa expurgat.

Plinius paulo accuratius dosin definivit ad Alvum solvendam vel in febre exhibendam, scil. decoquitur quantum manus capiat in duobus sextariis aquæ ad dimidias, bibitur sale & melle admixto, necnon in ungula suis aut gallinaceo decoctum salubrius. Coctum in aqua epota jure bilem aquamque detrahere, author est *Dioscorides*.

Inter evacuantia, quæ sanis conveniunt, locum habet, ei conveniens, quæ quotidie evacuari debet, itemque febricitanti, cui alvus non dejiciat, & senibus, pueris, ac fœminis.

Purgat in intestinis crudos humores, indigestibilesque cibos, & rotundos

&, notante *Linnaeo*, non fit Caseus ex Lacte, ubi Vaccæ in locis aquosis coguntur Menthâ vesci.

Enemata carminativa ingreditur. Valet ad Oedemata & ad tumores duros cum hordeo tosto applicata.

In omni morbo frigido & acido, hinc in cruditatibus inprimis acidis prodest, & malis quibusvis a muco Ventriculi acido plus minus viscoso oriundis, cardialgia, & Vertigine a stomachi consensu; necnon infantum dolores lenit; & contra Vomitus, nauseam singultumque paratur cum Mentha, fermento & q. f. aceti Cataplasma egregie juvans. In iisdem Malis valet succus & Aqua destillata interne, & in lincinationibus circa vertebra, in Mulieribus gravidis abortûs prodromis, usu externo & interno egregie prodest.

Ad mensium profluvium & fluorem album compescendum laudatur; & aliquando Menfes movere deprehenditur. Confer *Melissam*.

D. *MENTHASTRUM* offic. Mentha fylv. folio longiore C. B.
Horse-Mint.

Quidam volunt hoc esse Calamintham *Galenî*, quod tamen non satis manifestum est. Calamintha enim *Galenî* est tam cibus quam Medicamentum, & inter obsonia, quæ viridia manduntur, cum alimentis locum habet; sed Menthastrum, utpote gravioris odoris, minus ad sanorum usus expeti author est *Dioscorides*; & an *Plinii* Menthastrum sit nostrum non satis liquet ob mancarn ejus descriptionem.

NOTÆ. Odoris est aromatici, gravis, ad Pulegium quodammodo accedentis, saporis aliquantum calidi, subadstringentis, & decoctum viride fiebat, addito Vitriolo Martis.

N. *MENTHA* Piperis sapore, spicis brevioribus, foliis Menthæ fusæ, sapore fervido Piperis *Raii*, *Synops.* *Pepper-Mint*.

Odor tum recentis, tum siccæ aromaticus est, ut Menthæ vulgaris, sapor ut piperis, sed fugax, & simul quasi nitrosus, vel cum sensu frigoris, ut in Camphora, quod & sentitur in Aqua destillata; hinc longe minus calefacit, quam conjectaret quis a sapore piperis instar.

Decoctum cum Vitriolo Martis viride fit.

Oleum essentielle dat acerrimum.

Vires menthæ in ventriculi languore, vomitu & diarrhœa simplici, tum herbæ ipsi, tum Aquæ destillatæ competunt.

Aqua destillata in Colicis flatulentis insigniter prodest, etiam in arthriticis; & laudatur in sabulo renumque calculo.

C. *MER-*

C. MERCURIALIS.

Quasi Mercurii inventum, herba apud Veteres usus frequentissimi, usque adeo ut de *Catone* memoriae proditum sit, quod familiam suam rusticam Mercuriali alvum deicere docuerit.

Bene notandum apud *Raium* in *Synopsi Stirp. Brit.*, duas reperiri species, scil. 1. *Mercurialis perennis* repens Cynocrambe dicta, *Dog's Mercury*, cujus intra corpus liberalius assumptæ vim malignam & venenatam esse tradit Author tristi exemplo. 2. *Mercurialis annua*, glabra, vulgaris, *French Mercury*. Hujus usum tutissimum esse innuit, &, conveniens equidem viribus Mercurialis apud Veteres decantatis, emollit ac abstergit, unde in enematis frequentissima: succus illitus Verrucas tollit: simile quid prædicatur ab *Ætio* de semine Mercurialis, quod nempe experientia doceat, semen hujus, nondum siccatum, tubercula & eminentias in corpore, vulgo Carphia dicta, dissipare, si quis ipsa diligentius hoc semine confricat.

Botanici alii docti quoque duarum præcipue specierum Mercurialis meminerunt, quæ sunt 1. *Mercurialis testiculata* C. B. Mercurialis mas *Matthioli*, *Turneri*, *Dodonæi* & *Lobelii*. 2. *Mercurialis spicata* C. B. Mercurialis femina Authorum dictorum, quæ plerisque vel omnibus notis Mercurialis maris & feminæ apud *Dioscoridem* conveniunt. Vid. *Raii*, *Synops.*

In Cataplasmate apposita valide discutit. Aures purgat succo instillato & inuncto cum vino vetere; & errhinon est apud *Averroën*. Alvo imponebatur apud Veteres, ut Ano apud Recentes, admixto butyro vel adipe, ad alvum ciendam.

Hippocrates Mercurialem admovit Vulvæ cum melle aut rosaceo vel irino, item ad ciendos menses secundasque & hoc idem præstare potu fotuque dixit.

Tenera folia, decocta, comesta abunde stercus expellunt; eorum decoctum vero, vino admixtum, valentius alvum deiecit & biliosa expurgat.

Plinius paulo accuratius dosin definivit ad Alvum solvendam vel in febre exhibendam, scil. decoquitur quantum manus capiat in duobus sextariis aquæ ad dimidias, bibitur sale & melle admixto, necnon in ungula suis aut gallinaceo decoctum salubrius. Coctum in aqua epota jurè bilem aquamque detrahere, author est *Dioscorides*.

Inter evacuantia, quæ sanis conveniunt, locum habet, ei conveniens, quæ quotidie evacuari debet, itemque febricitanti, cui alvus non dejiciat, & febribus, pueris, ac fœminis.

Purgat in intestinis crudos humores, indigestibilesque cibos, & rotundos

lumbricos excludit: in libris spuriiis, *Galeno* adscriptis, dicitur bene expurgare in Ictericis, & suavissime mictionem movere.

NOTÆ. *Mercurialis* fœmina non rubefacit Chartam cœruleam. Nitrosum quid habere perhibetur instar Betæ & Brassicæ, quo alvum stimulat.

Non reticendum hic duxi, quod perhibetur in *Art. Germ.* „*Mercurialem* „spicatam sive fœminam *Ruppii*, *Mercurialem* Caule brachiato foliis glabris „*Linnaei*, (*Haller. Enum. N. 1. p. 194.*) juniorem lethalem esse Ovis; „adultioris vero Antidotum *Theriaca* existere”.

Haud inutile fuerit hic meminisse plantæ, apud nos longe frequentioris, quam *Mercurialis*, & qui quodammodo pro hujus substituto inservire queat: innuo *Lapathum unctuosum* folio triangulo C. B. Tota bona *Lobellii* & *Dodonæi*. Bonus *Henricus Tragi*: Anglice *Common English Mercury or All good*, de qua hæc *Lobelius*: „Vulgus hanc *Mercurialem* appellant errore non parvo „(est enim planta diversi generis.) sed ad usum non magno incommodo; „præsertim si ad enemata tantum addatur, minus enim calefacit, lenius lubricat, at olere vel ore aliove sumpta modo, nonnullos multum torminibus vexat uti dictum inter *Atriplices*,” quibus subjungitur apud *Raium*.

C. MERCURIUS vivus Vid. *Argentum vivum*.

C. MESPILUS sylv. C. B. *The Medlar tree*.

Est secundum genus *Mespili* apud *Dioscoridem*, quod *Theophrastus* & *Plinius* *Setaniam*, alii *Epimelida* cognominant. *Epimelis* dicta, quoniam ubi sponte provenit, semper *Malum agrestem* vicinam habet. Non fuit hæc arbor in Italia *Catonis* ævo.

Mespilus arbor, *Mespilum* fructus.

Fructus est admodum acerbus, usque adeo, ut edendo non sit, donec mollescat. Qualitatem saporis *Cotoneæ* habet, & multo validius adstringit quam sorbum: est enim ex austeris vel acerbis, quæ profundius linguam subire sentiuntur, quam adstringentia, & asperum quendam inæquabilemque sensum movere tanquam resiccantia & humorem omnem corporum sensilium depascunt.

Mespila quanto magis coquas, tanto dulciora efficies, (e) ipsum vero decoctum

(e) Vide dicta de *Malo sylvestri*.

coctum acerbum efficitur. Usus est ut Medicamenti potius quam Alimenti, stomacho ventrique corroborandis, utilissimus quidem ventri fluenti cibus, sed parce, non autem large, ut uvæ & ficus, vefcenda: alimenti enim vice sumpta sanguinem exhibent minime commendandum, & adstricta plus æquo alvo nocumentum capiti reliquoque inferunt.

Inter adstringentia validiora pro Gargarismis locum habet, & in dysenteria, valenter ventrem restringens; in sanguinis profluvio, ubi exiguum est vas quod pruruptum est, vel modice reclusum, sic ut non multus sit qui ex eo profluat sanguis, Mespilorum decoctum idoneum est.

Succus, cum duplo vel triplo mellis coctus pharmacum est stomaticum (f).

In iis, qui stomacho exuruntur cum animi deliquio aut appetentia perditâ, ex quacunque tandem causa præter febrem, sic præcipit *Galenus*: „ Aquæ
„ cyathos tres aut quatuor sorbendos bis aut ter per intervalla dato, & si qui-
„ dem inde mitius habeant, ipsos revocatos tum cibo tum aliis refocillare
„ tentabis. Si vero permaneat malum, ligatis & calefactis extremitatibus cre-
„ morem, quotidie absorbendum, dato ex Mespilis, baccis Juniperi, Croco &
„ cæteris ex aqua bibendum exhibeto; aut aquam frigidam cum Omphacii
„ succo præbeto ” (g).

NOTÆ. Septembri vel Octobri mense decerpi solet; & tum demum macerari, ut mollescat, quod intra mensis spatium præstare norunt agricolæ. *Bod. a Stapel, Not. in Theophr.*

Aliter, Mespila paleis substratis maturitatem accipiunt hyeme, & cruda eduntur cum saccharo & cinnamomo, vel Zingibere, ut stomacho sint gratiora. Alii ex butyro coquunt; nonnulli in vino adjecto cinnamomi pulvere.

Vis illis adstringendi est egregia & stomachum roborandi.

Fructus ante maturitatem subacidus, & adeo acerbus est, ut deglutiri nequeat. Extractum vero ejus dulce est, subacidum, subadstringens, calore foci id celerius efficiente, quod tardius præstat tepor aëris, unde maturatus seu putridus dulcis est, subacidus, vinosus, ventriculo amicus.

Et apud Gallos, authore *Simone Pauli*, inter bellaria locum habet, valde expetita ut ultimo loco sumatur, loco Diacydoniati simplicis, ut tanto melius Ventriculus cibos ingestos concoquat.

Imma-

(f) Medicamentum ad affectus oris & faucium adhibitum.

(g) Haud dubito quin hæc medicamenta simpliciora ex solis vegetabilibus concinnata fuerint æque efficacia & aliquando magis tuta in malis distis, quam Modernorum spiritus Vitrioli adstringentibus associatus.

Immaturorum fructuum decoctum coagulabat albumen Ovi & salivam jejuni. Virides magna quantitate devorati multos, diarrhœa pertinaci laborantes, sanaverunt, aliis remediis nihil proficientibus.

C. MEUM Athamanticum. Meum foliis Anethi C. B. Meum *Dioscoridis* & *Plinii* C. B. *Spiguel*.

Radices odoratæ sunt & acres, gustu fervidæ, tertio ordine calidæ secundum *Galenum*. Stomachica pharmaca ingrediens discutit. Infantibus illitæ (cum Apio, addit *Plinius*) imo ventri urinas movent. Earum decoctum infessu sanguinem per menses pellit. Pharmacum ad nervos vulneratos, utpote tenuium partium, ingreditur.

Fervescit ex aqua; vel citra coctionem præcluserum renum vesicæque sacæ vitia potu leniunt, Urinæ difficultati medentur, & bene purgant in Isteris.

Stomachi inflationes mire discutunt; torminibus, uterinis affectibus, articulorum doloribus auxiliantur, necnon fluxionibus pectoris, tritæ cum melle in eclegmate.

Quod si plus quam deceat ex radicibus bibatur, caput dolore afficitur.

NOTÆ. Radix Antiquorum magis acris erat quam nostri, cujus odor aromaticus est & cum suavitate gravis, saporis acris, acrioris quam Fœniculi, amaricantis, subdulcis. Substantiâ oleosâ repleta est.

In Mensibus suppressis valet. Insignis est carminativa. Masticata Hystericas levat.

C. MEZEREON, five Chamelæa offic. *Mezereon* or *Spurge-Olive*.

Arabum Mezereon est Chamelæa & Thymelæa *Dioscoridis*. Appellatur quoque Laureola; scil. Laureola duplex est. 1. *Laureola semper virens*, flore viridi, quibusdam Laureola mas C. B. *Spurge-Laurel*, de qua supra. 2. *Laureola folio deciduo*, flore purpureo, Officinis *Laureola* foemina C. B. *Mezereum* or *Spurge-Olive*. Quo nomine hæc a Veteribus appellata fuerit; & an ipsis cognita explicatu non est facile.

An sit Chamelæa *Dioscoridis* ob brevitatem descriptionis affirmare non licet, tametsi Officinæ Germaniæ & Belgii hujus foliis, si quando opus sit, pro foliis Chamelææ utuntur, quod citra errorem fieri potest; nam Chamelææ viribus apud *Dioscoridem*, *Galenum* & Principes medicos convenit, quamobrem ejus loco substitui posse consentio *Dodonæo*.

Audi *Hoffmannum* de planta, Mezereon dicta: „ Mezereon Arabum monstrum est plantæ, confectum quippe ex Chamelæa, Thymelæa, Daphnoide,
„ Cha-

• Chamædaphne, fortasse etiam ex Chamæleonte & Tithymalo: nec res est
• adeo ultra fidem, quum plantæ hæ omnes igneæ sint qualitatis ”.

Folia amara sunt, linguam mordent & fauces scarificant, vehementer erodunt, plurimum calefaciunt. Ulcera admodum fordida, & quæ maximas habent crustas, cum melle trita perpurgant.

Tenera trita & in globulos redacta aquam movent, si quis ea per anum injecerit, profunt enim ad duritias laxandas & ad morbos interaneos depellendos.

Purgant per inferna pituitam & bilem, in quem usum deglutienda dantur uni foliorum parti duabus absinthii additis, conformanturque in pilulas aqua mulsa, quæ non digeruntur in stomacho, sed, quales sumptæ fuerunt, reduntur.

Drachmæ quatuor, in aquæ mulsæ cyathis duobus coctæ, ut ad quartam partem deveniant, similiter ut Veratrum purgant.

Similes vires herbæ, Mezereon dictæ, tribuit *Mesue*, asserens, quod Turunda, ex eo & melle, Ulcera fistulosa & cacoëthea curet.

Lumbricos & animalia alia interanea necat pellitque.

Vis ejus acerrima & maligna frangitur contrariis acrimoniam & calorem flammeum obtundentibus & extinguentibus, qualia sunt mucago psyllii, succus portulacæ, acetum.

Folia lacte asinino vel caprino, dulci acidove, vel sero lactis infundantur, aut igne lento coquantur despumando, & coletur. Tuto id propinatur, malitiâ ejus sic ablatâ.

Fructus vel Seminis si quis grana viginti dederit ex aqua mulsa, proderit hydropicis & elephantiasi vexatis.

NOTÆ. Tota planta odorem habet fortem, Cortex radicis & Cortex interior trunci calidior est quam piper, fere urens, vesiculas enim in lingua mastiganti excitavit; & calor oris tum a radice tum a baccis durabat 24 horas vel ultra.

Cortex emeticus est, catharticus, & sæpe dejectiones, sanguine tinctas, affert.

In Suecia feminibus utuntur pro veneno ad necandos lupos & vulpes.

Externe radix macerata in aceto, lixivio acri, vel aqua, in qua Nitrum solutum fuerit, forma setacei adhibetur auribus perforatis inserta, ad tollendas inflammationes oculorum.

Folia, cum melle trita, faciei maculas intra paucos dies illitu exterit & purgat.

Decoctum Corticis Radicis ℥j, in Aquæ cong. jß ad cong. j cocti, addendo

T t

sub

sub finem Rad. Liquiritii $\bar{3}j$, datur ad $\text{fbj}\beta$ quater in die felici cum successu in nodis venereis, hac dosi vix purgans vel sensibilem quamvis secretionem augens (*h*).

C. MILIUM semine luteo vel albo C. B. *Millet.*

Veteres non describunt Milium peculiariter, sed ex iis, quæ ex *Theophrasto* aut *Plinio* congeffit *Cæsalpinus*, facile est judicatu, quod habemus, verum esse Milium.

Quum omnis pasta lenta sit, Miliacea contra est admodum friabilis, & proinde difficilis est ejus usus in Cataplasmatibus, & pus non movet utpote exsiccans & non emplasticum.

Paululum habet tenuitatis partium; & fulvum, flavum, rubrum albis semper calidius.

Milio & Panico nonnunquam untuntur urgente frugum penuria, panis tamen, qui ex iis fit, exigui est alimenti, nihil in se habens lentoris vel pinguitudinis, unde agricolæ, horum farinam coquentes, deinde adipem suillam aut oleum miscentes esitant.

Aliter alvum humentem desiccant, ut & pulte sua, quæ quoque urinam ciet.

Campaniæ ex eo Pultem facit, quam cum lacte non fastidiendam præbet; & Sarmatarum gentes hac maxime pulte aluntur, crudaque farina, equino lacte vel sanguine è cruris venis admixto: & Æthiopes non aliam frugem quam Milii Hordeique novere.

Milium & Panicum pravi sunt succi & flatulenti, concoctu difficilia, alvi fluxum vehementer siccant, & sanguinem generant crassum. Milium tamen suavius editur quam Panicum, facilius concoquitur, ventres minus sistit, magis nutrit.

Foris impositum in facculis idoneum est fomentum iis, quæ citra morsum exficari postulant: hinc oculorum & aurium dolores, ex humore aut spiritu flatulento in febre obortos, sedat fomentum ex Milio, utpote omnium levisimum & maxime siccans, quodque ex eo defluit innoxium expersque morsus est.

Tostum fervensque in facculos inditum Torminibus vel doloribus ventris inferioris mediocribus, flatuosis & nervorum doloribus auxiliatur; & auctore *Hippocrate*, in Lateris dolore maxime conveniunt, quæ ex sale milioque frictis torrefactisque in facculis inclusis parantur.

NOTÆ.

(*h*) *London Med. Observations & Enquiries.*

NOTÆ. Medulla Seminis Milii saporis est farinacei. Panis ex eo dulcis est, sed valde aridus & friabilis, qualia sunt excrementa, ex eo genita.

Afferunt Veteres ob siccitatem fervari posse 100 annos, si, quo ventus & aer non perveniant, condatur, quum Triticum 50 tantum fervari possit.

Medicamentum vel Carnes, in acervo Milii sepulta, pluribus diebus a putredine præservantur.

Jusculum fit ex eo cum lacte similis ei ex Oryza, hac differentia, quod Oryza plus nutriat.

In affectibus capitis catarrhalibus & in dolore capitis a consensu uteri cum capite, partes iv seminis Milli ad j vel ij salis tostæ, in sacculis, capiti appositis, expertissimum sunt remedium.

Decoctum tepidum sudorem & urinam potenter movet, & in hunc finem cum passulis & ficibus præscribitur apud *Othonem Heurnium*.

C. MILLEFOLIUM vulg. album C. B. *Common Tarrow or Milfoil.*

Stratiotes Millefolium *Dioscoridis*. Stratiotes terrestris *Galenii*.

Stratiotes, seu Militaris dicta, quia vulnera ferro facta sanat, ideoque in militia & castris multus ejus est usus, & boum nervos, abscissos vomere, solidari eâ rursusque jungi auctor est *Plinius*.

Nonnihil habet adstrictionis, quatenus vulnera glutinare potest, & eximii usus est ad ulcera vetera recentiaque, profluentem sanguinem, & fistulas.

NOTÆ. Florum & Foliorum odor aromaticus singularis est; florum magis quam foliorum balsamicus, & secundum quosdam quasi camphoratus utriusque sapor subacris, amaricans, subadstringens; infusum & decoctum utriusque cum sale Martis viridescibat in uno experimento, & in altero coloris fusci fiebat; succus tamen foliorum subsalsus erat & adstringens, sed non mutabatur a sale Martis.

Folia satis rubefaciunt Chartam cæruleam.

Extractum aquosum apud *Lewis* austerum erat, subamarum & subsalsum; sed *Cartheuser* nihil adstrictionis tribuit Extracto aquoso, nec spirituofo, verum infuso aquoso tantummodo saporem moderate amaricantem, & Tincturæ spirituosæ saporem acrem, amaricantem & aromaticum.

Ab experimentis recensitis patet, Millefolio vim adstringentem adesse non nisi moderatam.

Vis sanandi, exsiccandi & mundandi vulnera ei tribuitur, & plerique Auctores consentiunt usu externo & interno Millefolium omnes hæmorrhagias sistere.

Linneus vim narcoticam tribuit herbæ, quæ commendatur contusa Auri indita ad tollendos ejus & dentium dolores.

Vim, a multis prædicatam in Hæmorrhagiis, damnat *Floyerus* & *Tragus*, inquiens hæmorrhagias inde cieri, & vehemens esse diureticum, quinimo urinas cruentas diuturno usu parere. Hanc litem componere vult *Hoffmannus*, distinguendo Millefolium secundum locum natalem, quippe in quibusdam locis acerbum esse, in aliis non.

Audiendi tamen *Hoffmannus* & *Stahlius*, ac forte fides major iis adhibenda, qui magnis laudibus hanc herbam efferunt; secundum Illos Flores destillati oleum sapphirini coloris, insigni sedativa, blanda & antispasmodica vi donatum, largiuntur. Horum florum cum aqua infusio in omnibus doloribus & affectibus spasmodicis egregiam exerit efficaciam, v. g. in hæmorrhoidum cæcarum dolore, in colica, doloribus post partum a lochiis suppressis, & qui ex hæmorrhoidum suppressione nascuntur, acerbioribus tormentis; in cardialgicis anxietatibus, affectu spastico ventriculi & diaphragmatis, infusione cum aqua, aut essentia cum Spiritu Vini facta usurpata.

Quum vero enormiores sanguinis sive per uterum, sive per sedis venas, aut fistulam bronchiale profusiones acerbioribus spasticis viscerum aut aliarum partium contractionibus ortum suum debeant, euporista illa ex Millefolio parata, in iis compescendis vix ulli alii remedio efficaciam cedunt; & apud *Stahlium* hæc herba, tanquam specificum & certissimum motuum hypochondriacorum & hystericorum sedativum, laudatur.

Hoffmannus addit porro: „ Quia flores Chamæmeli vulgaris propter Oleum, „ quod per destillationem identidem sapphirinum temperatum inde prodit, „ Millefolio penitus ferme similes, & ipsi affines vires alunt, eorum quoque „ virtus non dispar, sed una eademque in commemoratis jam affectibus ob- „ servatur “. Vide *Chamæmelum* & *Cotulam fetidam*.

C. MILLEPEDÆ. Aselli. Onisci. *Wood-lice*.

Discussoriam & siccantem vim habent; hinc quidam in potu exhibent aut delingendos dant, aut dolentibus & affectis partibus tritas cum melle illiniunt angina prehensis, & valde se juvari testantur.

In capitis dolore antiquo, ex frigidityte aut ex crassis humoribus oborto, maxime profunt, si caput irrigetur iis, oleo incoctis: & eodem decocto instillato mitigantur aurium dolores.

Ex vino potæ urinæ difficultati auxiliantur: similiter, vel ex mulso potæ regio morbo liberant.

Millepedæ v vel vj numero, cum hydromelitis cyathis iij potatæ, præter opinionem suspiriosis & omnibus, suffocatione apprehensis, auxiliantur.

NOTÆ.

NOTÆ. Oloris sunt lenis, ingrati, siccarum fœtor insignis est, saporis subdulcis, falsi, & Vino, cui infunduntur, dant saporem falsum, pungentem, sale in his acriore quam in Lumbricis, & quum vas vitreum, in quo continetur Infusum dictum, concutiendum sit, debet orificium servari apertum, ne frangatur vitrum.

Antacidæ sunt & putrescentes; infusæ enim in aqua plurima animalcula generant, & destillatione eadem principia exhibent, quæ Viperæ & alia animalia.

Vias urinarias acri stimulo afficiunt, unde mirifice calculos expellunt, consentiente etiam ipso *Daniele Ludovico*, & in incidendo ac resolvendo mucos acido viscido ubicunque hærente, valent: hinc dantur in appetitu prostrato ob ventriculi mucilaginem, in Colica & in resolvenda mucilagine, farciente pulmones & in asthma etiam convulsivo, celebrantur; necnon diuturnus earum usus in strumis & ulceribus inveteratis, in visus debilitate & incipientibus cataractis dicitur plurimum profuisse.

Dari possunt ad ʒj authore *D. Alston*.

C. *MINIUM Serapionis & Recentiorum. Sandyx Græcorum. Sandaracha Vitruvio. Dale Mat. Med. Red. Lead.*

Minium *Dioscoridis* fuit Cinnabaris nativa nostra.

Sandyx secundum *Dioscoridem* ex Cerussa usta hoc methodo paratur. Trita Cerussa patinis novis supra prunas imponitur, & ferulacea rude movetur, donec colore simili Sandarachæ fiat.

Tenuium est partium & siccantem vim habet, non tamen calidam, sed moderate refrigerat.

In fugillatione sub oculis Collyrium ex sandyce commodum est; & in Herpete exulcerato utebatur *Galenus*, adjuncta Catharsi.

& Sandycis ℥ij, Olei dulcis ℥ij; coquito donec non amplius inquinent. Est medicamentum obtundens & siccans in acribus & tenuibus fluxionibus: Ulcera diuturna ac maligna, in tibiis oborta, adhibitum ad cicatricem perducit, authore *Ætlio*.

NOTÆ. In hac præparatione, scil. calcinatione plumbi ad rubedinem, accrescit plus quam 20 pars, particulis acidis ignis é lignis combustis plumbum lambentibus eique adhaerentibus; nam cum Alcalicis, authore *Etmullero*, reducit in plumbum ejusdem ponderis, quo primo fuit.

Cum Aceto mecum non ebulliebat, etsi, authore Chemico celebri, cum Aceto destillato ebulliat & cum spiritu salis atque Aqua forti duplici, & aciditatem tollat Aceti, hoc edulcorans.

Cum Oleo unitum in Emplastris ejus qualitatem laxantem & putrescentem corrigit.

Laudatur ut summum remedium externum ad mitificandum quodcunque acre volatile; hinc ex eo cum cera fit Emplastrum, quod, si pingua nulla addantur, podagricis applicatum, solamen, omnibus incassum tentatis, præstat.

C. MORUS fructu nigro C. B. *The Mulberry tree.*

Hæc sola Veteribus nota, & quidem cantatissima. Morus arbor; Morum fructus.

Mora alba fiunt per insitionem supra populum albam; proinde, quum novum sit inventum, nihil mirandum si antiquiores Mori fructu albo non meminissent.

Celsa quoque dicitur, quasi excelsa, ad differentiam Rubi, cujus fructus etiam Mora appellabantur, sed Bati, seu Rubi vulgaris, unde Ovidius

— hærentia Mora rubetis.

Appellatur etiam Sycaminus ab antiquis Græciæ scriptoribus; sed hic notandum, ex *Bodæo a Stapel* in *Notis ad Theophrastum*, Sycaminum non tantum Morum significari, sed Sycomorum; verum quando Sycomorum denotatur, tum solet addi Epitheton, v. g. Ægypticum, vel in Ægypto; sed quando ponitur sine adjuncto, Morum significat. Sic apud *Dioscoridem* legitur Morus sive Sycaminea & apud *Galenum* de fructu Sycaminum vel Morum.

Dicitur primum plantata fuisse in Angliâ A. D. 1609.

Nuper enata Mora acerba siccaque sunt, at progressu temporis humidiora redduntur, acquiruntque aciditatem ad acerbitem, quam sensim exuentia postea dum matureseunt ac perficiuntur, dulcia evadunt.

Mora matura saporis sunt acidi, vinosi, dulcis & subadstringentis, vi adstringente debiliora, quam fructus Rubi vulgaris. Non sunt idonea ut repellantur, nam putrescunt antequam siccantur.

Tingunt manus succo matura, eluunt acerba.

Succus devoratus innoxius est, nisi liberalius sumatur. Commode sumi possunt ab iis, qui siccæ complexionis sunt, & in temporibus ac civitatibus siccis, ubi calidum & siccum fuerit Ventriculi corpus, & simul hepar, quod tale quodammodo quoque esse necesse est.

In purum Ventriculum incidentia & præ cæteris cibis sumpta celerrime subducuntur & cæteris quoque cibis viam parant. Quod si sumpta post alios cibos fuerint, aut etiam pravum succum in Ventriculo offenderint, celerrime una cum aliis cibis corrumpuntur, fere quemadmodum omnes fructus, qui fugaces vocantur, sed Mora minus quam Persica, stomachum quoque minus lædunt quam Pepones.

Parum

Parum nutriunt propter multitudinem humiditatis.

Alvum resolvunt, quod idem præstat succus. Succus solus melior est incipientibus inflammationibus; & in medicamenta Ori destinata, stomatica dicta, & alia, quæ moderata adstrictione opus habent, recipitur; non tamen est remedium utile, sed nocivum Oculis phlegmone laborantibus.

Succus, cum melle & vino austero pari mensura permixtus, & ad spissitudinem mellis decoctus, Cynanche laborantes curat. Decoctus æreo vase atque insolatus adstringentior redditur, admixto autem mellis exiguo facit ad fluxiones, nomas & tonsillarum inflammationes.

Non valde maturorum succus, cum rosaceo admotus, aptus est refrigerare in capitis dolore.

In Moris immaturis acida qualitas acerbam superat, & inde stuporem dentium afferunt.

Immatura, ubi aruerint, admodum restringunt, itaque ad dysenterias accommodata sunt, & affectiones quæcunque alias fluentes siccantur, tusaque, acinorum Rhois vice, obsoniis miscentur, ut coeliacos juvent.

NOTÆ. Fructuum maturorum succus viscosus est & dulcis, unde in cibo quodammodo analepticus est, & quatenus subacidus sitim sedat refrigeratque. Caliditatis alicujus argumentum allegatur tenuitas partium, qua manus inficiunt colore rubro, qui non facile tollitur, scil. in fructibus maturis; simulac vero cum immaturis fricentur manus, subito color disparet.

In experimento *D. Lobb* fragmenta Calculi plura digesta a 5 ad 32 dies in succo solvebantur.

Matura diuretica sunt, temperando & involvendo valent ad acrimoniam in viis urinariis & pectore: excreationem quoque promovent.

Syrupus grata sua aciditate in febribus, ad sitim extinguendam & ardorem temperandum, utilissimus est.

C. MOSCHUS. Musk.

Ætio, Paulo, Actuarius & Arabibus animalis, Gazellæ dicti, est Pus in umbilico maturum: *Hippocrati, Dioscoridi, Galeno & Plinio* incognitus.

Authore *Avicennâ* est subtilis confortativus, calidus & siccus in secundo. Confortat Oculum & exsiccat ejusque humiditatem subtilem abstergit.

Cor roborat, lætificat, & sanat tremorem cordis & melancholiam ex sollicitudine. Roborat quoque Cerebrum temperatum. Est Theriaca Venenorum præsertim Napelli: & apud Græcos recentiores prostat in Antidotis una cum aromaticis.

Addit

Addit *Rhazis & Averroes.* „ Quum calidis natura capitis dolorem velociter „ inferat, contra omnibus passionibus in capite, quæ ex frigidityte fiunt, valde „ congruit, v. g. in surditate, stupefactione & omnibus ægitudinibus synco- „ picis, suffocatione matricis; ventositati grossæ intestinorum, nausæque bo- „ nus & appetitu carentibus ”.

Confer *Ambra griseam.*

NOTÆ. Substantia constat gummosa, unctuosa, subacri, subamara & fragrantissima, cominus quidem olfacientibus fœtidus, sed eminus fragrantissimus odorem suum diu conservans in corporibus, quæ emanationes ejus receperunt.

Animam fœtidam corrigit. Odore inficit Urinam, ut alia odorata medicamenta.

Gummosa substantia majori quantitate adest quam Resinosa; verum in hac virtus præcipua hæret, unde spiritus Vini rectificatus optime vires extrahit; aquæ vero miscibilis redditur ope Gummi Arabici, vel & Aquæ Calcis; ꝛ Moschi ʒj, sacch. albiss. ʒj Aq. Calcis ʒvj, Conterantur Moschus & saccharum dein affunde Aquam Calcis: stent duas horas.

Super carbonem ardentem fœtidum dat odorem instar Urinæ, & destillando eadem exhibet, quæ substantiæ animales, scil. Oleum empyreumaticum & spiritum, ac salem volatilem.

Ad grana x vel ultra diaphoresin excitat mitem sine ardore, & sæpe somnum refocillantem inducit, dolorem mitigans, spiritus suscitans; & in Venere extinctâ valet.

Datur quoque in febribus malignis, speciatim ubi adsunt convulsiones, singultus & similia symptomata; quin & in forma Clysteris exhibetur in singultu, subsultibus tendinum & doloribus ventris.

In Hydrophobia fere specificum est secundum experimenta Modernorum in adultis ad gr. 30, 40 vel 60 datus, unde diaphoresis copiosa & spasmodum sedatio, simul adhibito balneo frigido. In Medicamento Chinesensi dantur grana xvj secunda quaque hora.

Notandum, quod omnes, hæmorrhagiis obnoxii, ab usu Moschi abstinere debeant, quoniam sanguinem exagitat.

C. MYROBALANI. *Myrobalans*. 1. *Myrobalani* maximi, oblongi, angulosi: *Myrobalani Chebuli*; Ger. C. B. 2. *Myrobalani* terrestres, citrini, bilem purgantes C. B. 3. *Myrobalani* rotundi, *Bellerici* C. B. 4. *Myrobalani nigri* octangulares C. B. *Myrobalanus Indus* & niger aliorum. 5. *Myrobalani Emblici* C. B. (i).

Horum non meminere veteres Græci, & inter recentiores tantum Nic. Myrepsus & Actuarius, qui ea, quæ habet, a Mauritanis mutuatus est, quibus debemus hos fructus.

Hoc nomine *Myrobalani* quidem utuntur Antiqui, sed alio sensu. *Dioscoridi* enim & *Plinio* est fructus *Palmæ*; & *Myrobalanum* apud *Ætium* vocatur *Balanus Myrepica*, seu *Glans unguentaria*.

Ventriculum ac intestina sua adstrictione confirmant roborantque. Perquam modice purgant, ac robur intestinis conciliant, & hæc assumunt quibus fluxio, deorsum prouens, molesta est ac intestina ulcerat.

Torrefacti ablutique plurimum vis purgatoriae exuunt, sed tenuiorum partium evadunt, & magis exsiccentes.

Authore *Avicenna* omnes extinguunt *Cholera*, eique & *Lepræ* conferunt: *Citrini* confortant stomachum, prosunt in tremore cordis & tristitia bibiti, conferunt dolori splenis & nutrimenti instrumentis omnibus. Huic consentit *Mesue*, inquiens, „Coadunativi sunt partium, in quibus cecidit laxitas & molificatio. Non debilitant solutione sua, imo confortant stomachum, cor, „hepar & corpus totum. Conferunt hæmorrhoidibus. Faciunt utentes juvenescere, & acquirunt eis bonum colorem, & gratum odorem oris & sudoris, generantque hilaritatem”.

NOTÆ. Omnes saporis sunt aliquantum acidi, & plus minus adstringentis, quidam amaricantis, subacris, quidam valde austeri.

Indis inserviunt ad atramentum conficiendum & ad depfenda coria.

Ab infuso Charta cærulea rubescebat.

In substantia fere nihil laxant, sed infusi in sero lactis; sin prius pulverisati aliquantisper torreantur, ut *Rhabarbarum*, adstringunt, non purgant.

Decoctum dentes firmat, & in defluvio capillorum prodest.

C. MYR.

(i) Juxta tritum hoc:

Myrobalanorum species sunt quinque bonorum.

Citrinus, Chebulus, Bellericus, Emblicus, Indus.

C. MYRRHA. Myrrh.

Cujus arboris sit gummi adhuc incertum est. Nostræ deest Odor fragrans: Myrrhæ Hebræorum in Oleis sacris usurpatæ, nec notas habet Myrrhæ optimæ apud *Dioscoridem*.

Optima *Dioscoridis* amara est, odorata & acris: ad graveolentiam oris commanducatur, & odoris gratia medicamenti quibusdam additur. Apud Veteres Myrrhâ condiebantur vina. Ejus odor plurimis etiam fanis dolorem capitis inducit, & proinde in hoc dolore, sive a stomacho, sive ab aliis partibus prohibetur & coctionem non fert, decoquendo vires amittens.

Adest ei amaritas non pauca, per quam fœtus & lumbricos tum enecat, tum ejicit, menses & partus celeriter extrahens cum absinthii vel lupinorum diluto, aut rutæ succo admota; & Vis ejus antihysterica nota fuit *Hippocrati*, qui bibendam præcipit quando, ut ait, uteri adscendunt, cor & stomachus premuntur: ab amaritate adest ei abstergendi potentia, unde ocularibus medicamenti miscetur, expurgans & complens quæ in oculis consistunt, Ulcera, saniem absque mordicatione extenuans: interdum incipientes oculorum suffusiones, adhuc tenues, aufert, & pustulas oculorum absque dolore mundificat. An hinc quoque Varis cum cassia & melle illinitur, & impetigines ex aceto detergit?

Inflammationes concoquit, & simul discussoria vi leni & mitigatoria prædita est, hinc locum habet inter stomatica, synanche, &c. subdita linguæ, liquataque, arteriæ asperitatem ac vocis austeritatem emendat; hinc quoque, vel ob moderatam absterfionem, ad tussim veterem, asthma, lateris ac thoracis dolores, deglutitur Catapotii ad instar ad molem fabæ.

De viribus Myrrhæ quodammodo dissentire videntur *Dioscorides* & *Galenus*, sed forte conciliari queunt; *Dioscorides* enim præter vim calfaciendi, adstringendi quoque & fluxiones sistendi ei tribuit, hinc inspersam capitis vulnera glutinare, atque infirmos dentes & gingivas confirmare collutionem Myrrhæ, additis vino oleoque, defluxiones quoque compesci Myrrhâ, si Narium pinnae ea illiniantur, Myrrhamque deglutiri catapotii ad instar ad Alvi profluvium atque dysenteriam, perhibet. Hæc *Dioscorides*. Contra, secundum *Galenum*, Myrrha, citra adstrictionem discutit & desiccatur humores, hancque inter improprie Epulotica dicta collocat, & hanc ejus operationem his verbis explicat: „Primario proprie dicta Epulotica sunt quæ contrahere, constringere, densare & calli instar indurare valent. 2. Secundario vel per accidens, Epulotica sunt cathæretica seu detractoria. 3. Quæ absque adstrictione desiccandi vim habent mordacitatis expertem: nam & hæc quoque ex accidente cicatricem inducunt, cujusmodi Medicamentum est Myrrha, Lithargyrus, combustum ostreum, &c.”

NOTÆ.

NOTÆ. Odoris est gravis, non ingrati, & suffitus ejus non ingratus dum comburitur, saporis amari, subacris. Masticata & subinde deglutita oris foetorem emendat, & coryzam curat.

Est Gummi-Resina, aqua enim bulliens fere totam dissolvit, & Spiritus Vini rectificatus partem tantum dissolvit, nempe eam, in qua amaror & vires hærent; sed in mortario conterendo suspenditur forma emulsionis pars tum gummosa, tum resinosa; proinde talis Emulsio vires integras possidet. Porro, conterendo cum aqua, vino albo vel Clareto, solvitur æque ac Gummi Ammoniacum, & hæc præparatio, tres septimanas servata, parvam tantum quantitatem sedimenti exhibuit.

Tincturam validam dat Aquæ Calcis.

Retortâ destillata multum Acidi præbuit & Olei nauseosi.

Datur ad ʒss vel ʒij, majore dosi leniter laxat alvum.

In Lumbricis & omnibus morbis frigidis, phlegmaticis & flatulentis valet; necnon convenit in tertiana & quartana, experimentis D. *Alstoni* & aliorum, hoc modo: ʒ Myrrhæ ʒss, Sal. Absinthii ʒj, Extr. Gentianæ ʒss. F. Pylulæ, paulo ante paroxysmum dandæ, vel & in apyrexia.

Antiseptica est, cadavera condiens: aliis, in eundem finem quantitate fabæ sumpta, cum pipere & aqua, Putredinem & morbos contagiosos arcet, propterea à prudentioribus medicis ægros invisentibus in ore detenta & masticata, atque in gingivarum putredine masticata prodest, ulcera præservat a putredine verminosa, & pulvis inspergitur ad promovendam exfoliationem ossium cariosorum.

Suffitus facie exceptus a rugis anilibus præservare, præsentis tollere dicitur.

Authore *Cartheusero*, labefactatum Ventriculi & intestinorum tonum efficacissime reducit, cruditates attenuat, bilis inertiam corrigit & præstantissimas exerit vires in dyspepsia aliisque appetitus & digestionis depravationibus, maxime iis, quæ post morbos relinquuntur, aut homines senilis ætatis vel curis studiisve profundioribus debilitatos, corripunt.

Porro, Myrrhæ veræ nihil præferendum in tussi inveterata aliisque pectoris affectibus chronicis a partium solidarum, maxime autem ventriculi & pulmonum debilitate, eamque protinus subsequente materiæ mucidæ continua genesi & largissimo in pectore decubitu oriundis: & optime operatur, si diutius paulo in ore detenta, & saliva dissoluta sensim ad ventriculum descendat.

C. MYRTUS communis Italica C. B. *The Myrtle*. Folia, Fructus & Myrtidanum.

Fructus Myrtilli vulgo, *Catoni* Myrta, *Varroni* Murra,

Myrtidanum vero apud Veteres, non est unum, sed tria diversa, scilicet. 1. Myrtidanum *Dioscoridi* dicitur adnatum inæquabile, verrucosum, intumescensque & concolor, quod perinde quasi manus caudicem amplectitur, & magis quam Myrtus adstringit. Myrtidanon quoque dicitur *Oribasio*, Myrtida *Paulo Aegineta*, & quidam Myrtada appellant. 2. *Hippocrati* Myrtidanum dicitur partim Piperis Persarum fructus, unde Myrtidanum multi Piper esse dixerunt, & hoc *Plinio* occasionem errandi præbuit, ut Myrti baccas Piperis usum apud antiquos obtinuisse putaverit. 3. Myrtidanum quoque apud *Hippocratem* pro planta sumitur, cujus ramulorum duos vel tres in partibus difficultate cum vino exhibet.

Myrtus ex contrariis substantiis constat, vincit tamen in ea frigidum & terreum, est enim vehementer adstringens, habet vero etiam quiddam tenuium partium, calidum, itaque valde desiccant, & folia arida viridibus plus desiccant.

Grata est stomacho gustu fallens, ac, stomachum minus evertens, purgantibus subinde admiscetur: & in cibo stomachicis conveniunt teneri ramuli Myrti admisti.

Folia per se siccantur in farinam leniter mordacem ad Ulcerum remedia, quæ quoque utiliter inspergitur paronychiis, pterygiis, itemque alis feminibusque humentibus, adeoque tetrum virus spirantibus, & cardiacorum sudores cohibet.

Trita folia & ex aqua illita, humidis ulceribus & partibus omnibus fluxione laborantibus, cœliacisque profunt; & admisto omphacino oleo, aut exiguo rosaceo cum vino ad Ulcera serpentina, ad ignem sacrum, testium inflammationes, epinyctidas & condylomata: expresso foliis succo, affuso paulatim vino austero, utuntur ad oris fedisque Ulcera, vulvæ & ventris.

Foliorum decoctum ad deflectiones balnearum convenit, & contra laxatos, ac male solidescences articulos: & eo fracta, ferruminationi repugnantia, utilisime foventur. Vitilignes quoque emaculat, purulentis auribus infunditur, capillos denigrat: & Succus eorum eadem præstat.

Andromachus ad aphthas dat foliorum decoctum ex vino, ad os colluendum, & pro gargarismis locum habet inter adstringentia fortiora.

Myrtidanum, multo efficacius folio & semine, cerato, pellis, infessionibus, cataplasmatibus admistum, ubi adstringendum est aliquid.

NOTÆ. Folia odoris sunt grati, fragrantis, & magis in regionibus calidis, saporis austeri, amaricantis & aliquantum calidi. Infusum nigrum fit, addito Vitriolo Martis, & usurpatur in depressis coriis.

Tota arbor Oleo balsamico aromatico repleta est, unde perpetuo viret.

Emun.

Emundant oris odorem, in laxitate gingivarum scorbutica valent & in hæmoptoë. Diuretica sunt.

Baccæ earundem sunt qualitatum ac folia, & iisdem usibus inferviunt.

N.

D. *NAPUS* dulcis fativus C. B. *Naveu gentle*.

Valde strigosa quæstio est sitne idem cum Bunio vel Buniade.

Dioscorides Napi non meminit, nisi sit Bunias, seorsim scil. agens de Buniade Rapo, quum *Galenus* uno capite Rapum & Napum comprehendat.

Napi nostratis semen subacre est, amaricans, subdulce, oleosum, Oleo exudante è combusto semine.

Viribus ad Rapum accedit. Vis diaphoretica prædicatur a multis è nexu partium pinguium cum acribus vaporosis & mucilaginosis, unde variolas & morbillos a centro ad circumferentiam pellere dicitur pondere ʒj sumptum, & in emulsionibus confert in Urina remorata.

Oleum expressum usitatum est plebeiis ad compescenda tormina ventris in infantibus, & externe adhibetur ad tumores frigidos resolvendos aut emolliendos.

C. *NARCISSUS*. Narcissus sylv. pallidus calyce luteo C. B. *The wild English Daffodil*.

Narcissus dicitur, non a fabuloso puero, sed a vi stupefaciendi quam *νάρκη* Græci vocant, & *Plutarcho* in Symposio quasi nervos hebetans, & torpidas gravitates efficiens dicitur.

νελεσιον Græcis frequentius Narcissum designat quam Liliū.

Apud *C. Bauhinum* quamplurimæ species Narcissi recensentur, ex quibus, autore *Bodæo a Stapel* in Not. ad *Theophrastum* „ Narcissus junci foliis cum

„ Bulbi vomitorii descriptione apud *Dioscoridem* convenit, scil. folia habens „ lori modo flexiliora, multoque longiora, quam Bulbus esculentus, radicem „ bulbo similem, cortice vestitam nigro. Est quoque notandum, quod *Plinius* folia nigra, *Dioscorides* radicem nigram scribit, sed solet *Plinius* omnia „ confundere ”.

Narcissus noster supra dictus *Dioscorideo* notis omnibus non convenit, & proinde videtur diversæ speciei, sed ejusdem generis, & viribus convenire; proinde vires, à *Dioscoride* aliisque Veteribus hujus radici tributas, hic recensere non gravabor.

In montosis nascens probatissimus est, & odoris suavis, reliqui porrum imitantur, & herbaceum quandam odorem resipiunt.

Radix cocta maxima vulnera conglutinat, etiamsi ad tendines usque facta sit præcisio. Luxatis malleolis diuturnisque articulorum doloribus trita ex melle illitaque subvenit: ambustis igne prodest cum melle trita: habet vero & quiddam absterforium & attractorium; hinc vitia cutis, a sole contracta, itemque vitiliginem cum urticæ semine & aceto emaculat: cum ervo autem & melle Ulcerum sordes expurgat, & abscessus rumpit ægre maturescentes, interque attrahentia, quæ validius ex alto extrahunt, locum habet, infixæ corpori extrahens imposita cum lolii farina & melle.

In Mensibus occultatis fomentum, quod ex Narcisso præparatur, apponi præcipit *Hippocrates*.

Radix cocta seu edatur, seu etiam bibatur, vomitoria est.

NOTÆ. Narcissi nostri radix mucilaginosa & fere insipida est, nisi quod in gutture aliquid amaroris nauseosi se prodatur, partibus actuosius mucilagine involutis, & mihi masticanti vomitum excitabat, argumentum similitum virium esse ac Narcissus *Dioscoridis*: huic conjecturæ adstipulari videntur testimonia *Dodonæi* & *Gerardi* nostri, scil. ʒij radice, recenter collectæ, in vino vel aqua coctæ cum semine anisi vel Zinzibere purgare humores aquosos & viscosos, & authoribus *Clusio* & *Lobelio*, Narcissi cujuscunque radix vomitoria est.

C. *NARDUS Celtica Dioscoridis* C. B. Nardum Gallicum *Cæsalpini* C. B.

Radix Valerianæ Celticæ *Tournefortii*. Celtic *Spikenard*.

Celtarum appellatione tam Germanici quam Gallici vocantur. Invenitur quoque in Italia, Austria, Styria, Pannonia, & Alpibus Helvetiis.

Caulium & radicem usus est.

Amara est & aromatica, odoris suavis, & odoratas reddit compositiones. Tum discussoria tum adstrictoria facultas in ea sunt moderata.

Spicæ Nardi, seu Indicæ, vel Syriacæ viribus similis est, sed ad omnia imbecillior, nisi quod Urinas valentius cieat, stomacho accommodatior est, & minus adstringit.

Additur Malacticis, potionibus unguentisque calfacientibus. Ex vino prodest Venenatorum Moribus.

Jecoris inflammationibus suffususque felle auxiliatur, itemque Ventriculi inflammationibus cum absinthii decocto pota. Eodem plane modo valet & ad lienis, vesicæ, renumque vitia.

NOTÆ.

NOTÆ. Inter Valerianas recensetur, quibus radix similis est, scil. tum odore fragrante, sed gravi, saporeque amaro, acri, tum forte Viribus.

C. *NARDUS*. Indica. Spica Nardi Offic. *Indian Spikenard*. Dale *Mat. Med.*

Nardus absolute appellatur, & Nardus Syriaca. Spica Nardi *Galen.*

Est perquam odorata, Cyperum redolens, odoratas reddit compositiones, amaro sapore, linguam exsiccante, diu in odoris sui gratia permanens, vim habet exsiccatoriam, mistæ facultatis, scil. discussoriæ & adstringentis, præcellit autem vis calfactoria & discussoria.

Hinc inter ocularia medicamenta dissolvit & attenuat, & inter mediocriter adstringentia locum habet; unguento Nardino peniculus imbutus ventri incingebatur ad Ventriculum roborandum.

In Oleo puro cocta post exsurrectionem mane à somnis moderate fricata expurgat colorationes in iëtero & sudores movet.

Aquæ incocta, seu fotu seu infessu, vulvæ inflammationibus medetur: & *Hippocrates* dat Nardum in secundis morantibus.

Unguentum e Nardi spica jecori inflammato applicatur. Fluxiones ex utero saniemque apposita compescit. Facit ad oculorum palpebras superfluo humore redundantes, dum ipsa cilia constringit & condensat. Sicca humentibus corporibus ad summovendam graveolentiam inspergitur.

Alvum potu sistit & Urinam movet. Nauseæ ex aqua frigida auxiliatur, & stomachi rosionibus, quas Græci cardiogmos appellant, itemque iis, qui flatibus exagitantur, hepaticis, hysteriis & nephriticis.

NOTÆ. Radicis Odor gravis est, haud ingratus, sapor subacris, amaricantis.

C. *NASTURTIIUM*.

Cardamon Græcis; apud Latinos vero nomen accepit Nasturtium, quasi Nares torquens, quod odore & seminis acrimonia sternutamenta movet. Accuratam Nasturtii descriptionem neglexere Veteres, quod obviæ cognitionis esset. Plurimæ species prostant apud *Bauhinum*, sed duæ sequentes apud nos in officinis recipiuntur. 1. *Nasturtium aquaticum* supinum C. B. 2. *Nasturtium hortense* vulgatum C. B. *Garden Cresses*.

Horum primum est sisymbrium alterum, vel Cardamine *Dioscoridis* secundum C. *Bauhinum* & alios, locusque natalis & usus in cibo conveniunt, verum descriptio foliorum apud *Dioscoridem* huic non convenit; proinde has nomine diversas unam plantam esse non satis liquet, licet utraque, ut genere, sic viribus

ribus convenire videatur; quare haud inutile judicavi, qualitates sensiles & vires sifymbrii alterius seu Cardamines *Dioscoridis* hic apponere, scil.

Gustu Cardamum, i. e. Nasturtium representat, & cum siccum est, tertii ordinis est excafacientium. Crudum estur. Purgat lentigines cutisque vitia in facie a solis ardore contracta, nocte impositum & mane detractum. Excafacit. Urinas movet.

De Nasturtii semine, cujus optimam speciem Babylonicam esse, hæc habent *Dioscorides*, Græci antiqui & recentes, *Pliniusque*: Ei est natura Sinapis & Erucae semini similis, acre, fortiter dum gustatur excafaciens, adurentis seu causticæ facultatis particeps, & ad coxendicis ac capitis dolores rubrificationem postulantes confert, cum aceto & polenta illitum. Oedemata itidem inflammationesque discutit. Serpentes sussitu fugat. Cum lomento, (i. e. farina fabacea) strumis illitum opertumque brassica præclare medetur. Lepras & impetigines exterit. Furunculos suppurat cum muria illitum. Ex melle illitum lienem extenuat. Ulcera quæ favos vocant, expurgat. Capillorum defluxia sive ab inopia humorum, sive ab humoribus vitiatis cohibet. Carbunculos ad suppurationem perducit ac rumpit.

Uso interno stomacho inimicum est. Alvum turbat: ex vino lumbricos pellit, lienem imminuit, fœtus in utero necat, menses ciet, venerem stimulat, urinæ stillicidium inducit.

Miscetur remediis, quæ asthmaticis exhibentur; tanquam valenter succos crassos incidens, necnon phlegma viscosum in stomacho adhærens & auferens appetitum.

Serpentium Venenis potu resistit.

Herba eadem præstat, sed effectû minore, & usque adeo aquosa humiditate abundat, ut nonnulli ea instar obsonii cum pane vescantur, est tamen olus attenuans, valde calefaciens, & dicitur capitis dolorem inducere.

NOTÆ. 1. *Nasturtium aquaticum*. Foliorum recentium Odor aliquantum pungens est, dum contunditur, ut Cochleariæ, sed mitior, sapor acris, calidus, aliquando subamarus: succus non tantum acris est, sed subsalsus, ut & est Decoctum.

Acrimonia, maxima ex parte, ut in hortensi, inter coquendum & destillandum perit, & hinc coctum satis gratum præbet Edulium.

Non rubefacit Chartam cæruleam; attamen Extractum ejus acidum est, & cum liquoribus alcalinis effervesceit.

Cruda comesta sæpe pustulas expellit in facie. Confer vires *Nasturtii hortenſis*.

Externe valet ad tumores œdematosos, & Cataplasma ex eo dicitur certo curare tumores pudendi muliebris ante & post partum.

Inter-

Interne commendatur succus ad scorbuti vitia.

Urinam ciet, & menses educit, viribus Nasturtio hortenſi convenit.

2. *Nasturtium hortenſe*. Folia recentia ſaporis ſunt acris & ſinapi redolentis, ſubdulcis. Retortâ deſtillata odorem habent Naſturtii, ſed nihil acrimoniæ, hæc enim inter deſtillandum & coquendum perit, & in foliis ſiccis acrimonia vix ſenſibilis eſt, etſi eorum infuſum ſubſaluſum ſit & rapum redolent: proinde ad uſum medicum uſurpanda ſunt folia viridia.

Hoc & aquaticum parum mutant cæruleum in rubrum, authore *Emanuele Konig*.

Vere & æſtate Lactuæ aliisque herbis frigidis admisceſtur in Acetariis, frigiditatem earum attemperans, ventriculum calore ſuo roborans & concoctionem promovens.

Extractum ejus, ut aquatici, acidum eſt, & cum liquoribus alcalinis efferveſcit.

Cataplasma è foliis cum axungia porcina Tineam curat, & ſuccus Polypum narium exterit ac decidere facit, ſi ſæpe eo lavetur.

In cibo ſomnolentiam inducere author eſt *Fernelius*.

Semen odoris fortis recens, acerrimum eſt, multo acrius quam herba, urens, mucilaginoſum, ſubdulce; ſiccum minus acre: Oleum quoque poſſidet, ſed non tam copioſum, ut aromata.

Extrinſecus uſurpatur in apophlegmatifmis, errhinis & ſinapiſmis. Furfures tollit, contra Tineam puerorum nil melius quam ſemen Naſturtii cum axungia porcina contritum & admotum: nam, intra 24 horas facit ut cruſtæ decendant, & ſi quis eo diutius utatur, perſanat.

Tuſum & in ore retentum ad paralyſin linguæ ſummopere facit.

Uſu interno omnes mucilagines craſſas corrigit, incidit; ad expellendos Morbillos inſervit, & optimum expulſorium Variolarum in infantibus habetur: ad ſcorbuti quoque vitia commendatur. Confer vires ſimiles *Naſturtii aquatici*.

D. *NEPETA*. *Mentha Cataria* vulg. & major C. B. *Nep or Catmint*.

Odor ejus gravis eſt, ex fœtido & aromatico mixtus, ſapor acris, calidus, ſubamarus. Ejus ſuffitu ſerpentes aliaque animalia fugantur.

Decoctum ſubadſtringens, ſed non mutabatur à Vitriolo Martis, infuſum tamen hinc ſubviride fiebat in altero experimento.

Deſtillando Aquam præbet Oleo eſſentiali ſaturatam & forte Aquâ Pulegii præſtantiorem. Non rubefacit Chartam cæruleam.

Externe discutit, roborat; & decoctum in scabie, si manus illi imponantur, dicitur singularis esse efficaciae.

Succus, naribus inditus, pituitam valenter trahit & visum acuit.

Usurpatur in balneis, Mensibus suppressis.

Ufus internus praecipuus est in morbis uterinis, & foetu pellendo, est quoque è primariis Emmenagogis, ut & balnei forma.

Succus, cum Vino potus, lumbricos expellit, Urinam provocat, excalfacit renes, intemperie frigida laesos.

Datur quoque ad Tartarum dictum pulmonum incidendum, forte efficacius quam Pulegium.

N. *NICOTIANA* major latifolia C. B. Tabacum. *Tobacco*.

Nomen habet à *Nicotio*, qui, Regis Galliae in Hispaniam legatus, anno 1560, ex insulis Americanis hanc herbam primum transtulit. *Gualterus Raleigh* primum in Angliam introduxit.

NOTÆ. Foliorum odor satis gravis, haud ingratus, pungens, sternutationem excitans. Viscosa sunt ut & Flos. Saporis urentis, nauseosi, amaricantis, per aliquot horas durantis. Salivam eliciunt & Errhina sunt.

Acidum continet *Nicotiana*, manifestissime enim solutionem *Heliotropii* rubefacit, & destillatione dat phlegma acidum, spiritus urinosos & multum Olei nigri foetidi cum sale volatili penetrante.

Vires extrahit Aqua, sed magis spiritus Vini; portio resinosa, licet longe minori quantitate quam gummosa mixtionem ingrediatur, majori amaritiae, acredine & calore gaudet, & vaporoso principio matricem praebet.

Sicca destillata exhibuit fere unam tertiam partem Aëris.

Venenum est insignis efficaciae, succus enim, copia vel minima sanguini immistus, mortem certo cito infert. Est emetico-cathartica violenta, & simul Narcotica, vulneraria, detergens & consolidans; rite praeparata contendere valet cum *Cicutâ*, nuper celebratâ in curandis Morbis diversis rebellibus, aliisque remediis non cedentibus praeter narcoticam: vi pollet exsiccante & resolvente, illa a sedante & narcotico Oleo pendente, hac a sale volatili; & iis, qui humidi sunt temperamenti, praë aliis utilis, sive ejus fumus hauriatur, sive mandatur.

Genus nervosum, ut plura alia Venena vegetabilia, immediate afficit: hinc in non assuetis fumus vertiginem infert & ebrietatem; imo visum est frustulam Tabaci, vulnere femoris in Cane inditum, enormes excitasse purgationes
sursum.

furfum & deorfum cum magnis convulfionibus: & Oleum, vulnere inflillatum, convulfiones lethales infert: imo Olei per defcenfum gutta j vel ij, inflillatæ linguæ Felis, convulfiones horrendas excitabant, & fequebatur Mors fpatio unius minuti horæ.

Eft tamen anodyna & narcotica infigniter, quod patet non tantum ab effectu fumi ad fomnum conciliandum, fed & ab effectu ejus externe capiti applicatæ, ad enecandos pediculos & tineam, ægros ftupidos & quafi ebrios reddentis. Porro, in fedandis doloribus acutis podagræ & rheumatismi, folio oleo fuperlito, adalligato; quin & folia calefacta & impofita præfens in cephalæa & hemicrania funt remedium, fi morbus ex caufa frigida vel flatibus ortus fit, repetita applicatione donec Morbus tollatur; & hinc hujus fumo extinguitur fitis & profternitur appetitus, adeo ut fames per duos tresve dies tolerari poffit. Mafficata odontalgiam curat & rheumata atque fœtorem oris corrigit.

An & hinc fanantur Ambufta, vel fucco viridum foliorum, vel impofitione foliorum, vel balneo ex his, & Anthracibus imponuntur folia? æftum & puftulas ab Urticis excitatas fuccus vel Folium viride applicatum reftinguit & fanat.

Ad Paralyfin ꝑ folia Tabaci viridia; infundantur Vino Malvatico: hoc fricentur partes refolutæ poft fudores: præftat omnibus remediis externis, auctore *Hartmanno* apud *Raium*.

Videamus porro vires præclaras effluviorum & fumi Nicotianæ. Hæc inter exficcandum Opifices, in hujus præparatione minus exercitatos, purgant furfum & deorfum; & iidem Opifices nunquam pediculis, nec pulicibus infeftantur. Folia fub lecto, fed multo melius inter ftragula, deftruere pediculos, pulices, cimices & vermiculos in America notum eft.

Fumus, recto inflatus, in alvi conftipationibus pervicacibus felix fuit, & in iliaca paffione, aliis fruftra adhibitis: necnon in Ascaridibus, nupero Experimento: & fumus, in vaginam receptus, dicitur ftatim compescere vapores hyftericos; carpis applicatum folium Vomitus excitare; cataplasma è foliorum ʒij ad v, in Spiritu Vini maceratorum, Vomitus excitaffe, aliis fruftra: in urina maceratum folium, umbilico pueri applicatum, purgaffe furfum & deorfum; atque decoctum foliorum a ʒij ad vj datur pro enemate ftimulante in apoplexia, vel in fubftantia a ʒfs ad ʒj.

Majores adhuc effectus præftat infufum potu, fcil. Vomitus cum cardiacis anxietatibus intolerabilibus & fomnolentiam cum ftupiditate

Ufu externo Vulneraria eft infignis: vulneribus recentibus impofita folia fanguinem fiftere eaque glutinare auctor eft *Garcias*; & teftatur *Pifo*, in No-

focomiis Braffiliensibus Ulcera & Gangrænas solo Tabaci usu curata fuisse, nempe recentium foliorum admotione, vel faccis & oleis inde paratis.

Et in Ulceribus phagedænis hominum & brutorum commodum esse ejus usum, foliaque viridia contusa Ulcera tibiæ, alias difficilia sanata, curare. In Cutis fæditatibus quoque insignis est, speciatim decoctum foliorum & caulium in curanda p̄fora ab animalculis.

Antiseptica est fumo vel suffitu, teste *Diemerbroek*, domos in quibus vendebatur a peste præservans.

Denique vi discutiente & resolvente insigni pollet, unde valet ad œdemata in balneo, & in strumis utiliter adhibetur ex ea linimentum; in tumoribus duris & scirrhis emolliendis & resolvendis, præsertim splenis & hepatis admirabilis est.

Tantopere, & forte non immerito decantatæ sunt vires Nicotianæ usu præcipue externo: verum hoc non sufficit, sed ejus vires etiam usu interno exploratæ sunt, & sagacitate medica hoc inter alia Venena transmutatum fuit in medicamentum salutiferum. Compertum enim est, coctione Nicotianam vi emetica privari, & repetita coctione purgans fieri & tum demum vim diaphoreticam, diureticam & pectoralem acquirere; v. g. ℞ foliorum Tabaci ʒj, bulliant in aquæ fʒij ad consumptionem medietatis, sic multum sub fumi specie de particulis acrioribus avolat: additur in fine, foliorum Malvæ, Brancæ ursinæ, Violar. aa. m. j. Colentur & cum sapa vel Musto misceantur: detur calidissimum pluries in die: valet in Vomica ad materiam purulentam evacuantem Ulcusque consolidandum.

Vel, loco Decocti parari potest Essentia, sed prius folia terantur & corrigantur Alkali Nitri vel Tartari, & cum Spiritu Vini extrahatur Essentia, utpote inter expectorantia & incidentia non postrema.

Infusum quoque, per digestionem paratum, item Syrupus & Oxymel ejus Medicamenta sunt expectorantia sine pari in asthmate humoroso, orthopnœa, tussi humida & similibus affectibus ex muco crasso, viscido, pulmonum tubulos infarciendo, abortis, pro muco hoc eliminando & purulentis pulmonum extergendis.

C. NIGELLA. Melanospermum *Hippocrati*. Gith est apud *Plinium* & *Columellam*; Gith & Melanthium apud *Dioscoridem*.

Una solum species, femine nigro, apud antiquos reperitur, nobis vero plures sunt Nigellæ species, è quibus Nigella flore minore simplici candida C. B. *Fennel-Flower*, officinalis est, &, ut genere, sic viribus convenire videtur Melanthio seu Gith Veterum.

Semen

Semen odoratum est, acre, & condimentum præbet gratissimum panî compistum, atque secundum *Galenum* excalfacit & desiccât tertio ordine. Oleum ejus inter olea expressa calida locum habet.

Incensum serpentes fugat, culices & muscas suffitu necat. Teretes lumbricos expellit, illito ex aqua umbilico.

Tollit lentigines, lepras veteresque tumores ac duritias, ex aceto illitum. Circumscarificatos clavos excutit cum urina vetere impositum.

In diutino capitis dolore fronti impositum, aut naribus injectum, prodest; itemque incipientibus oculorum suffusionibus tritum cum irino & infusum naribus. In dentium dolore cum aceto & tæda coctum collutione oris prodest; (vel, torrefactum cum oleo obliniatur,) atque ubi parumper concluso ore retentum fuerit, pituita collecta rejiciatur. Ad gravedinem & sternutamenta frequentia, seu ad catarrhos & coryzas desiccandos tritum calidum, linteo illigatum, plurimum ab ægrotante per odoratum trahatur. In Narium obturatione *Archigenes* utitur Melanthio, oleo veteri contrito, & intro instillato. In arquato morbo *Crito* eo utitur, aceto acri rigato, & pridie macerato, deinde sequenti rursus cum aceto trito & naribus infuso: hoc modo usurpatur ad tollendum quid remanens in vultu de Iétero.

Hippocrates utitur in pello ad provocationem Mensium: & linteolo deligatis granis xxx secundæ trahuntur.

Prodest Alopeciis ustum ac cum oleo tritum & illitum.

Ufu interno maxime flatus extinguit, lumbricos interimit esum. Pluribus diebus continuis sumptum Menses, ob crassitiem aut viscositatem retentos, ciet, Urinas movet & Lac auget. Levat & spirandi difficultatem, addito nitro. Præcipitur quoque Melanthium hepaticis, quantum Cochleari recipitur, contritum & cum vino dulci bibitum jejunis,

Auxiliatur phalangiorum morfibz ex aqua drachmæ pondere bibitum; & sunt, qui ajunt, quod, si quis, a Vipera morsus, drachmas quatuor edat non morietur.

NOTÆ. Semen odoris est aromatici, grati; saporis subacris, aromatici, amaricantis, nonnihil oleosi, oleum aromaticum continens.

Semina recentia seu viridia intra corpus assumi non debent, authore *Trago*, sed ubi maturuerint aut arida evaserint, possunt cum panibus compinfi ut semen Carui. Plures quoque Authores his aliquid maligni inesse suspicantur, nam semen recens os afficit & quasi inflammat, a quo ab adultiori facto non est quod timeamus.

Ad Coryzam, tum præcavendam tum curandam, summopere laudatur a *Simone*

ne Pauli aliisque sc. femine frixo, tosto vel ustulato, sindoni rubræ indito, & naribus subinde admoto.

Et ad amissum odoratum præcipit *Galenus* pulverem, cum Oleo veteri in mortario subigendum, & ex hoc liquore, capite supino & ore aqua pleno immittendum in nares, spiritum attrahendo.

Mitis & suavioris carminativi titulum meretur ex sulphureo-oleosis partibus, leni mucilagine temperatis, constans.

Utilissimum esse perhibetur ad Lac promovendum, atque jussulis incoctum, ad dolores post partum flatulentos dissipandos.

Menses & lochia ciere confirmatur a vulgo in *Vaccis*, quibus in hunc finem post Vitulorum enixum hoc semen ingerunt.

C. NITRUM *Antiquorum.*

Nitrum *Dioscoridis*, *Plinii* & Sacræ Scripturæ, a Nitro Recentiorum prorsus diversum, & hodie reperitur (*k*), in conficiendo sapone & vitro similiter usurpatum. Reperitur quoque in Aquis mineralibus, plerasque notas exhibens falsi Alcalini nostri, igne parati, nisi quod minus acre sit: hinc *Plinius* testatur, Nitrum olim factitatum esse ex quercu crematâ: verum, ex Observationibus magis accuratis recentiorum (*l*), distinguenda sunt Alkali vegetabile & Alkali minerale.

Veteres de Nitro suo hæc protulerunt: Ufu externo calefacit, attenuat, discutit, siccat, abstergit, hinc cuti affricatum cum oleo sudorem excitat, frigus & horrorem in febribus tollit, ulcera phagedænica sanat, in lepris & aliis cutis vitiis prodest.

Ufu interno humores viscidos attenuat, aliquantum purgat, & datur in hydrope, ictero & tussi veteri.

N. NITRUM *Recentiorum, Sal Petræ dictum.*

Saporis acris est, verum simul sensum frigoris imprimit ori tanquam a glacie, salivam eliciens, & dum solvitur aqua, hanc mirifice refrigerat, etsi minus quam sal Ammoniacus: non inflammabile est per se, nec sine phlogisto, v. g. Carbone ardente.

Non acidum est, nec alcalinum ullo experimento, etsi fortissimum omnium acidum exhibeat destillatione.

Ex

(*k*) *Hill's History of Fossils.*

(*l*) *Lewis Mat. Med.*

Ex Oleo Tartari per deliquium & spiritu Nitri mistis, evaporatis & inspissatis, fit Nitrum, quod dicitur esse omni charactere purum; fit quoque Nitrum artificiale è spiritu salis Ammoniaci & spiritu Nitri, notante vero Boyleo, Aqua fortis, affusa solutioni fortis salis Tartari, non exhibet crystallos pulchras salis petrae donec aëri aperto fuerit exposita: huic quadrant experimenta *D. Hale*, exhibentia destillatione Nitri $\frac{1}{4}$ partem Aëris, qui ergo contribuit aliquid ad generationem Nitri.

Constat Nitrum, autore *D. Macquer*, ex Alkali volatili & Terra absorbente, Acido unitis: hinc Alkali fixum & Calx viva, lixivio nitroso addita, id decomponunt, & cum Acido efformant Nitrum verum.

In liquore, Matre Nitri dicto, qui crystallos non amplius exhibebit, adest Terra absorbens & Calx viva, acido nitroso unita, quæ præcipitantur per Alkali fixum & unam speciem Magnesiæ constituunt.

Nitrum insigne est Antisepticum, præservando Carnes a putredine plus quam pondus æquale salium neutrorum, eique dat colorem rubrum, & sanguinis ruborem auget.

Dubitant tamen quidam, an sanguis ab eo coaguletur. Ex una parte allegantur experimenta salivam ab eo inspissari, adeo ut consistentiam Muci acquirat inde in gargarismis; unde partes humidæ servantur; porro & solutionem Nitri serum sanguinis redigere ad consistentiam gelatinæ. Verum, ex altera parte, Nitrum Lactis coagulationem retardat; & adducitur experimentum sequens *Malpighii* in *Tr. de Polypo Cordis*: „In Cane, nec admodum robusto, per venam jugularem infusum Nitrum in fluorem redactum ad $\frac{3}{4}$ vj, „nullam sensibilem peperit mutationem, præter urinarum copiam, quum adhuc integre vivat, unde probabile est nullam subsequutam esse sanguinis „coagulationem” & in altero experimento ejusdem Authoris sanguinem reddidit rutiliorem: proinde hoc nomine, sanguinem nempe potius attenuando quam coagulando, Nitrum, qua refrigerans, præferendum est Acidis mineralibus, quæ sanguinem coagulant.

Diureticum est insigne omnium consensu, & Alvum leniter laxat, v. g. ad $\frac{3}{4}$ ss bis in die; & larga dosi, v. g. ad $\frac{3}{4}$ j purgat, ut alia salia neutra; & si liquores calidi superbibantur, corpusque stragulis bene tegatur, fit sudoriferum.

In corpore humano non ut sal marinus immutabilis persistit, sed mutatur inde in sal hominis, autore *Boerhaavio*.

Situm compefcit & ardoris sensum quemcunque egregie obtundit, speciatim Urinæ, a $\frac{3}{4}$ j ad ij cum p. æ. sacchari. Pulsus retardat, & antiphrasiacum est, cujus exemplum insigne allegatur juvenis, pollutione bis terve noctu infestati, a Nitro, aliis frustra, curati.

Re-

Refrigerat quatenus obstructions, causam caloris, tollit, perspirationem promovens & urinam; hinc nimius ejus usus languorem inducit; & in febre hectica cum sudoribus colliquativis nocet. Porro, diu sumptum stomacho noxium est, vim vitæ debilitat, & paralyfes partiales notantur supervenisse nimio ejus usu. Experimentum sequens *D. Alstoni* vim rodentem Nitri ostendens, Cautelam exhibet de usu ejus immoderato, scil. „ Solutio „ Nitri indebatur phialæ, subere & aluta obturatæ, sic ut, agitata phiala, solutio alutam attingeret. Aluta in duobus vel tribus diebus corrodebatur ”.

Cæteroquin depuratum vel cum absorbentibus mixtum Nitrum, omnibus Morbis, quibus interna vehementior commotio aut æstus junctus est, quadrat, & proinde in omni febrium (speciatim putridarum) inflammationum, dolorum, hæmorrhagiarum genere, privatim in Hæmoptoë interne utilissime adhibetur, necnon in pleuritide & peripneumonia: & *Stahlius* in arthritidis paroxysmis, in quibus dolores non tantum articulos invadunt, sed sæpe etiam diaphragma aggrediuntur, cum summo ægrorum periculo, testatur, se feliciter expertum esse Nitri efficaciam.

In Combustionibus applicatur solutio cum linteo: in inflammationibus faucium in ore detentum, salivâ deglutitâ, est refrigerans optimum.

In omnibus fere febribus malignis Nitrum cardiacis medicamentis misceri, saltem in principio, præcipit *D. Mead*: & in Mania in efferatis ultra modum motibus & vigiliis, præsertim si calor febrilis urgeat, quantum stomachus ferre poterit adhibitum plus prodesse quam Camphora.

Denique nuperis experimentis celebratur Nitrum, ut alterans, in diathesi favente generationi Ulcerum fordidorum.

Authores non pauci confuderunt hoc Nitrum cum Nitro Antiquorum, & subinde cum Nitro calcario *Listeri*; amarorem enim tribuunt Nitro, sal petraë dicto, cui non essentialiter competit, sed egregie Nitro calcario *Listeri*, cui quoque inest vis purgans, etiam in parva dosi secus quam Nitro modernorum: porro, Nitrum antiquorum evidenter alcalinum est, quale est neutrum aliorum.

C. NUX MOSCHATA vel Myristica. Nux moschata fructu rotundo

C. B. *Nutmeg.*

Hæc Nux cum suo Maci Veteribus Græcis fuit incognita, nec innotuit ante tempora *Ætii*, qui eam, authore *Hoffmanno*, in suffumigio moschato videtur appellasse Nucem Indicam. Ante A. D. 437 in Europa visa non fuit; Arabibus vero bene nota; proinde qualitates sensiles ejus & vires ex *Avicenna* huc transfero, scil.

Odor

Odor ejus bonus & acutus odorem oris bonum efficit, & in ipsa est stypticitas. Loco ejus ponitur Spicæ Nardi pondus æquale (m).

Calida est & sicca in fine secundi usque ad tertium. Constringit & provocat, confert difficultati Urinæ & cum in Oleis ponitur, confert doloribus, & similiter in pessariis, ac prohibet Vomitus. Confert panno oculorum ac lentinibus, & visum roborat.

Confortat hepar, splenem & stomachum, & proprie os ejus. Ventrem stringere author est *Rhazis*. Ingreditur Electarium lætificans apud *Mesuen* & *Rhazin*, palpitationem cordis emendans, valenter exhilarans, coctionem juvans, oris & corporis reliqui odorem commendans, coloremque vividum faciens.

Authore *Serapione*, „ Nux moschata aufert fumositatem a stomacho, expellit ventositates, splenem extenuat, apostemata dura mollit ”.

NOTÆ. Odor ejus aromaticus est, fragrans, gratus; sapor acris, aromaticus, amaricans, subadstringens.

Acu puncta Oleum statim stillat, Oleum equidem præbens fere duplò plus quam pleraque aromata, idque duplex, 1. crassius, unguinosum. 2. Subtilius, fragrans, æthereum: hoc destillatione elicitur, illud exprimitur, & ꝑiv, v vel vj colliguntur ex ꝑbj, sed ætherei destillatione elicti ꝑis vel 3v.

Vi soporifera pollet, si majori quantitate sumatur; *Bontius* enim testatur, se vidisse homines inde mutos & immobiles jacuisse; & *Lobelius* gravidam quandam esu 10 vel 12 ebriam delirasse.

In Colica flatus dissipat. Dimidia pars Nucis moschatæ majoris, præsertim leni calore tostæ, donec friabilis sit, est bonum adstringens in diarrhœa, & sic parata caput minus afficit.

Vomitum quoque sistit, & non spernenda est in cardialgia frigida & paralyfi; *Brachmanes* Nuce moschata, saccharo condita, utuntur in omnibus Cerebri frigidis morbis, paralyfi aliisque nervorum affectibus; & ad paralyfin partium, deglutitioni inservientium, Nux moschata masticata & deglutita est egregia, authore *Etmullero*.

Nonnulli ex alumine & nuce moschata cum melle Electarium elegans pro gingivis conficiunt ad istarum hæmorrhagiam compescendam & dentes firmandos.

Ufu externo, in dolore & inflatione Uteri post partum ab aëre frigido admis-

(m) Vid. *Nardus*.

admisso (malo satis frequenti mulieribus pompæ magis quam fanitati addictis,) remedium *Solenandri*, & plurimorum practicorum, est suffitus Nucis moschatæ, in 2 vel 4 partes dissectæ, & carbonibus impositæ, per infundibulum genitalibus muliebribus immisus: hac enim ratione Uteri orificia se denuo aperiunt, & flatus ibidem hærentes dissipantur, ut cum sonitu erumpant.

Propter Oleum, quo gaudet, aromaticum simul & anodynum in spasms & doloribus, in colica & vomitu ad 3ss sumpta, valet; maxime vero, auctore *Hoffmanno*, in primis mensibus graviditatis, nausea, vomitione & tussi correptis, ut sæpe fit, Nuce moschatâ cum saccharo pulverisatâ non certius esse remedium.

C. NUCES PISTACHIÆ. *Pistach Nuts.*

Pistacia peregrina fructu racemoso, sive Terebinthus Indica *Theophrasti* C. B. *Πισαμία* *Nicandro*, *Athenæo* *Πισαμία*, Latinis Pistacia. *Lucius Vitellius* Cenfor hanc nucem in Italiam portavit in novissimis *Tiberii* Cæsaris temporibus.

Præterquam quod Amygdalis suaviores sint, simul quendam odoratum habent, & qualitatem aromaticam, subamaram & subadstringentem: apud *Galenum* cum Amygdalis amaris locantur tanquam in victu attenuante minime improbandæ.

Propter qualitates, jam dictas, stomacho amicæ sunt, prohibent nauseam & subversionem stomachi, ejus os confortant, & ad hepar roborandum, succosque in ipsius viis infarctos, purgandos, utiles, maxime putaminum ejus aromaticorum decoctum ex vino: & Oleum ejus, auctore *Avicenna*, confert dolori hepatis ex humiditate grossa.

Nec cient, nec sistunt Alvum. Sive edantur, sive ex vino bibantur, contra serpentium morsus auxiliantur. Eosdem usus & effectus habent, quos *Pinei* Nuclei.

NOTÆ. Unctuosæ sunt, saporis dulcis, grati, amaricantis, & secundum quosdam subausteræ, magis oleosæ quam Amygdalæ, in emulsionibus tamen gratissimæ: Odor quoque suavis iis tribuitur, oris halitum commendans; Veterascentes rancidæ fiunt.

Cuticula exterior terebinthinam olet, interior adstringens est. An hinc derivanda vis roborans ventriculi, a *Galeno* Nucleis tributa?

Pectorales sunt, expectorationem promoventes, & analepticæ, ac diureticæ, nephriticis utiles, necnon tabidis, tussique.

C. *NYMPHÆA* alba major C. B. *White Water-Lily*

Dioscorides & Galenus radicem & seminum, non florum meminere, sed Arabes florum.

Radix vim habet exsiccantem sine morfu, profluvia ventris sistit: cum vino pota cœliacis ac dysentericis auxiliatur, lienemque consumit. Trita plagis imponitur, sanguinem sistere traditur; & Ulceribus, quæ calceamento fiunt, arida infrieta prodest. Stomachi & Vesicæ doloribus sedandis imponitur.

Porro, radix nonnullam habet abstergendi potentiam, unde & alphas sanat, vitilignes, & alopecias; cæterum ad alphas maceratur aqua, & ad alopecias pice liquida.

Eadem contra veneris infomnia bibitur, siquidem illa in totum adimit; quin &, aliquot diebus continenter epota, genitale ita infirmat, ut arrigi minime possit.

Semen gustanti lentum glutinosumque est, & ejus poti idem, ac radicis, effectus est.

NOTÆ. Radix *albæ*, a me sæpius explorata, gustus est austeri, tum in substantia, tum in decocto; & experimento *D. Alstoni* meoque decoctum, addito Vitriolo Martis, nigrum fit; quinimo Aciditas quoque mihi gustu evidenter se prodebat, adstipulantibus experimentis aliorum, hanc radicem rubefacere solutionem Heliotropii & Chartam cæruleam.

Alii quoque viscositatem huic radici tribuunt: utcunque vires ei tributa in Alvi fluxu, dysenteria, fluore albo, gonorrhœa simplici, feminis acrimonia & pollutione nocturna, haud denegandæ, nec reticenda testimonia *Tragi* & alterius, quod, vino nigro decocta & pota, Mensium muliebrium abundantiam sistat, efficaci remedio iis, qui de omni auxilio desperarunt; quin & in *Miscellaneis Curiosis* enarratur, *Nymphææ albæ* radicem, juxta longitudinem fissam & plantis pedum alligatam, febrifugam fuisse in pluribus tertiana febre laborantibus.

D. *NYMPHÆA* major lutea C. B. *Yellow Water-Lily*.

Hujus equidem radix alba est ut Veterum *Nymphæa* flore luteo; veruntamen an sit hæc & nostra eadem planta neutiquam satis liquet: quum enim, quæ albam radicem habet, apud Veteres dicitur potentioris esse facultatis, contra *Nymphææ luteæ* nostræ radix, secus quam *albæ*, vix ullius adstrictio- nis particeps est.

Nymphææ floribus humectandi & refrigerandi facultatem tribuunt Arabes; imo *Avicenna* & *Rhazis* iis hypnoticum quid tribuere videntur: & *Avenzoar* primus detexit eorum vim corrigendi acrimoniam & malignitatem Ellebori ni-

gri (n); verum hæc elucidationem ulteriorem postulant, quoniam hæ vires tribuuntur Nymphææ generatim sine ulla distinctione. Apud nos, etsi Nymphææ albæ radix longe potentioris facultatis sit vi adstringente, quam luteæ, hujus tamen flos magis aromaticum gratumque spirat odorem, quam albæ; & proinde haud temere conjectaret quis, flori luteæ magis competere vim paregoricam quam albæ.

Non reticendum tamen, quod *Simon Pauli* refert, Syrupum, ex floribus albis confectum, somnum conciliare, verum seignius quam Papaver.

O.

C. OESTYPUS, Oesypum & Lana succida.

Oesypus est pinguitudo è succidis lanis collecta: Lana sordibus sudoris succida, Lana sordida vel succida dicitur. Secundum *Hippocratem* Oesypus est proprie sordes & finus lanæ circa nates ovis vel capræ adhærens (o).

Probatio est ut fordium virus redoleat.

Lanæ è collo feminibusque laudatissimæ. Vim habet excalfaciendi, emolliendi & relaxandi cum aliqua acrimonia, concoquendi instar butyri, & paululum digerendi (vetustate autem tenuius, calidius, & potentius digerens fit.) repellendi, Ulceraque explendi. Hoc clarius patebit ex viribus ejus.

In vellere appositum fœtus & menses evocat.

Subvenit inter initia vulneribus, contusis, desquamatis, lividis & ossium fracturis, aceto & oleo aut vino imbutum: idonee excipit irrigationes, quæ adhibentur contusis aut quomodocunque percussis particulis, ut quæ utilitatem ex illis proficiscentem promoveat.

In Musculis vel periosteo contusis cum dolore Lana succida sapa, cum vino, exiguo aceto oleoque imbuta, imposita prodest, utpote mitigativa. Efficax in capitis, stomachi & alius cujusvis partis doloribus, si cum rosaceo & aceto imponatur.

Ceratum, quod ex Oesypo componitur, omnibus notum est, eoque plurimi utuntur ad phlegmonas, quæ in præcordiis sunt.

Oesypus podagras lenit cum lacte muliebri & cerussa, atque ingreditur compositiones contra dolores ischiadicos.

Igni

(n) *Friend's*, Hist. of Physick.

(o) *Hippocr.* de Morbis Mulierum, Lib. II.

Igni sacro medetur cum pompholyge & rosaceo: Oculis utilissimus contra inflammationes.

Ulcera explet, maxime fedis ac vulvæ cum meliloto & butyro: valet & ad ulcera tum aurium, tum etiam genitalium cum anserino adipe. Ubi Ulcus minus malignum est, oræ vero prætumidæ ac duræ, Cera, hoc emollita, prodest.

Est & efficax ad arrosos scabiososque oculorum angulos; item ad palpebras callosas & ciliorum defluvia.

Porro, sordes caudarum concretæ in pilulas, & siccatae, per se tusæque in farinam, & illitæ, dentibus mire prosunt etiam labentibus, gingivisque si carcinoma serpat. Sic *Q. Serenus* de dentium & oris vitiis:

Sume pilam, quæ caudis hæret ovinis.

Hæc siccata dabit molles & fracta farinas:

Hujus & attritis tetræ mulcebitur Ulcus.

Denique nec usum internum omisere prorsus Veteres; nam in comitialibus morbis Oesypum, cum myrrhæ momento & vini cyathis duobus dilutum, magnitudine nûcis avellanæ, in potu dabant (*p*).

NOTÆ Oesypus secundum *Valentini* nihil aliud est quam Pinguedo post coctionem & lotionem Lanæ in aqua, aquæ innatans despumata, per pannum trajecta & doliolis parvis indita, quæ ad membra paralytica morbosque nervorum commendatur.

C. OLEA fativa C. B. *The Olive tree.*

Fructus Olivæ refrigerante & adstringente vi pollent, ut iis existant utiles, quibus os saliva perpetuo repletur, quorumve stomachus ex fibrarum laxitate imbecillis est, unde appetitum excitant & nauseam tollunt.

Muriæ succus collutus gingivas contrahit & dentes firmat.

Oleum. Usus est 1. Olei e fructu immaturo expressi, quod *Omphacinum* dicitur; 2. ex Olivis maturis, scil. *Oleum commune*, seu *Oleum Olivarum* dicti.

Quod ex Oleastro fit tenue est, multoque amarius, quam Oleæ. Porro & ex eadem Oliva differunt succi. Primus omnium crudus est atque nondum inchoatæ magnitudinis, hic sapore præstantissimus: quin & ex prima pressione Preli laudatissimus. Quanto maturior bacca, tanto pinguior succus minusque gratus.

De

(*p*) Quemadmodum & nos Moschum & Castoreum, excrementa animalium graveolentia, in morbis similibus exhibemus.

De Omphacino. Optimum recens, minime mordens, odoratum. Ore si contineatur gingivas contrahit dentesque firmat: refrigerat, adstringit & obstruit: sudores cohibet. Propter adstringendi vim stomacho accommodatum.

Capitis dolori ex aestu solis medetur utpote repellens. In fluxionibus acribus ad oculos utimur oleo rosaceo, & frequenti ex aqua dulci in balneo lavatione: & convenit inunctum lumbis eorum, qui plurimum genitalis humoris colligunt & excernunt.

De Oleo ex Olivis maturis. Oleum commune non corpus universum mordicat, sed Oculos, & subinde tussim excitat, etsi Ulcera leniat acria, & siccitatem emendat, ventremque moderate subducit, speciatim fenum ante cibum absorptum: & in mordacibus humoribus, in superiore ventre contentis, simplex Oleum, aut cum aqua temperatum, sorbendum exhibemus.

In plumbeis cortinis ponendum: in aneis malum saporem acquirit.

Oleum solum Calci miscetur, quando utrumque aquas odit. Resinam omnem dissolvit.

Apes & omnia Insecta Olei adpersu exanimantur.

Hyeme ocyssime promptius quam Vinum, Acetum & Aqua ipsa concrefcit. Longa vetustate incrassatur.

Oleum & Aqua, si coquantur, Aqua prius consumitur: v. g. semen abietinum & populi flores aliquando per menses in oleo macerantur: sed aliter, percoquantur in Oleo, addita aqua, ne torreantur quæ injecta sunt, nec oleum unctionem odore referat; & fere $\frac{1}{2}$ vel $\frac{1}{4}$ pars aquæ sufficit, tantulum nempe, quantum coquendo evanescet.

En Olei analysin naturalem seu spontaneam ex *Galeno*.

Omnibus plantarum succis geminum inest excrementum, alterum crassius, alterum tenuius & velut aquosius; & Oleo ambo hæc insunt, ad concoctionem & discretionem tempus postulantia. Porro, tempore quidem alterum residet, alterum vero consumitur, ac primum quidem quod terrestre est & crassum subsidet, Amurca vocatum; alterum vero tenuius & velut aquosius quodammodo, & ipsum compositum est ex ærea essentia & tenui serosa.

Cæterum, serosum illud rufi coloris est: at Oleum ipsum tum minime mordax, tum candidum sua natura existit. Quapropter, ubi tenue hoc excrementum separatum fuerit, candidius dulciusque efficitur. Separatur vero repetita ablutione in aqua: scil. quod aqueum est exigendo & consumendo, reliquo autem servato (q).

Hinc

(q) *Galenus*, de Simpl. Med. fac. Lib. II. Cap. 15 & 18.

Hinc Oleum tibi Medicamentorum omnium minime mordax erit. Ac nos sæpe Oleum ejusmodi bibendum nonnullis exhibuimus, nosque ipsi experimenti gratia sumpsimus, prorsumque nullam intestinis mordacitatem attulit, gutturi-que minimum ad tussim impetum commovit, cumque oculis esset infusum, sensum movit exiguum, ipsa potius novitate atque insolentia, quam acrimonia, molestum.

De usu externo Olei. De vi calfaciendi, quam *Dioscorides* Oleo tribuit, hæc clarius profert *Galenus*: Oleum omni prorsus aliena vacat qualitate vehementi: neque refrigeratos excalfacit, nec excalfactos offendit, nisi quod in biliosis fluxionibus, ut Erysipelatis exquisitis, calorem adaugeat, etiam si applicetur vel frigidissimum, & minus quam in istis, sed tamen perspicuo, affligit inflammationes etiamnum ferventes. Cæterum in ardoribus, si salis sit *expers*, & alioquin etiam calidum, nonnullum solatium, si modo frigidum perfundatur, affert.

Porro, a viscositate, ac quod difficulter item defluat, tum meatus infarciat obstruatque duplici ratione, ut augere caliditatem videatur, evenit; tum inde, quod instar vestimenti aut munimenti illiniatur, tum quod meatus infarciat, prohibeatque foras effluere magnam vaporosi intus caloris partem.

Cæterum, fortassis tanquam alimentum nos excalfacit, ubi, scil. intra corpus fumitur; probatis enim quibusdam tum medicis tum philosophis, sicut ex cibis, ita ex Oleo corpori fieri appositionem convenit.

Sudores cohibet Oleum: hinc quos largius sudare volumus, sive a balneo, sive balnei expertes, iis non protinus ab initio Oleum admovemus; verum in iis, qui morbo laborarunt, ubi sudare inceperint, tum excalfactum perfundimus: in iis vero, qui etiamnum laborant, ubi satis sudarunt: porro, sanis si quidem ex longo itinere aut exercitatione aliove quovis pacto corpus ipsis exhaustum est, eis inungi & ante sudorem permittunt: verum qui non concoxerint, aut corpus habent plenum, quod plethoricon vocant, his neque in balneo inungi concedimus.

In curanda extrema gracilitate, post frictionem & balneum caloris mediocris, Oleo exiguo inungendum, utpote vim emplastici medicamenti habente, & exigua cutis spiracula obstruente, ne humores, frictione attracti, exhalent.

Lassitudines sanat per se, & cum aqua, quoniam facit aquam diutius inhærere, unde aquæ commixtum optimum redditur remedium exsiccatis squallidisque corporibus.

Qui febricitant, si valentes viribus sint, omnibus sanguinem ab initio mittes, perfusoque Oleo post tertiam accessionem, vel mulla cum alica nutries vel sorbitione; speciatim in febricitantibus ex lassitudine iis, qui meatus ha-

bent.

bent adstrictos, & iis, qui ex bubonibus (r) febres incurrerunt, præter lavationem, Oleo tepido & multo, a quo omnis adstringendi vis abest, & manibus mollibus perfricare quam plurimum oportet.

Similiter in Lassitudine ab exercitatione immodica remittitur tensio paucâ mollique frictione ex oleo dulci atque egelido: & in febris tertianæ exquisitæ curatione plurimo Oleo calido, infuso ad aquam, perducendi & madefaciendi ægri; & si in ea natare voluerint, quantum id facere possunt, permittendum: quinimo in Hæctica laborantibus Oleum tepidum perfunditur, interposito usu balnei.

Porro, & ad sanitatem tuendam, ante exercitationem valentioris corpus mollire expedit, ne partium solidarum quæpiam rumpatur aut convellatur: oportet, linteolo totum corpus mediocriter fricando calfacere, mox Oleo fricare, præmissa frictione, ut præparatum aptumque sit ad Oleum capiendum.

Maturativa obstructionem quandam habere oportet, qua pori claudantur, quia, illis obferatis, calor interius adunatur & corroboratur, unde & digestivæ, cæteræque naturales actiones vigent: hinc Oleum & aqua, Græce Hydrolæon, aptissima sunt puris generationi: ex oleo & aqua panis cito pus movet, sed ex oleo, aqua & farina triticea Cataplasma citius ad suppurationem perducit quam ex pane: ex Oleo autem aqua & farina hordei Cataplasma cito pus movet: & ex Oleo ac Caricarum decocto farina frumenti mire suppuratoria est. Cui plus Olei additum fuerit pertinacius coctioni adversantibus, cui minus ferventibus magis convenit.

Oleum permultam nobis utilitatem tollendis sedandisque doloribus, si calidum adhibeatur, præstat, v. g. in phlegmonis, quæ dolorem magnum inferunt, ubi Oleum recens veteri præferendum, utpote magis blandum & mite; & Lana ex Oleo calente imponitur Glandulæ, quæ cœpit inflammari: atque in vulneribus capitis cum Cephalalgia, post Venæ sectionem profunt irrigationes capitis ex lana, oleo dulci imbutâ, capitique ex ea contexto.

Ulceribus, phlegmone affectis, Oleum cum aqua moderate calida perfundimus. Aliter, omne Ulcus postulat, ne quid inter oras conglutinandas intersit, quod tamen sæpe fit, ita ut pilus, arena, fordes, Oleum, aliudve id genus glutinationem prohibeat; quinimo Oleo, cavo Ulceri infuso, fordidum ac male olens Ulcus efficitur.

Oleum quoque Aphthis adversissimum est, humectando & fordidando.

De

(r) Buberum vocabulum glandularum tumoribus, non tantum in inguine, sed etiam in collo, capite, & secus aures tribuit *Galenus*.

De usu Olei interno constat, ut eos, quorum ex vitiosis humoribus mordicatur Ventriculus, Oleum dulcissimum calidum, vel aqua temperatum, epotum sanavit; & injectum totius ventris mordicationes leniit: solet autem sæpius Oleum ad vomitum irritare, & Ventrem molliorem facere.

De Oleo frigidio & calido. Non raro caput, dolore gravatum, Olei frigidi perfusione liberavimus.

Frigidum, corpori admotum, perspiratum prohibet, calidum vero digerit ac extenuat, quod tibi etiam ex carnibus, in eo coctis, condiscere licet, similiter enim ut prærancidas, friabiles reddit, etsi protinus, cum animal mactatum fit, in eo coquas, aut sartagine frigas.

In refrigeratis corporibus in alveum Olei calidi demittimus quibus pars quæpiam obstupuit, aut tremuli sunt, aut convulsione aut palpitatione tentantur, vel motu sensuve privantur.

In contusionibus nervorum partem non putrescentem, sed tensam dolentemque, Oleo calente liberaliter perfundit *Galenus*; & in Vulneribus nervorum cum tensione & dolore Oleo calido, & omnis adstrictionis experte, totum Membrum fovit.

Denique apud Veteres fatis frequens fuit ufus frictionis ex Oleo & fale (Græcè Alelaion) in curando Oedemate in pravis affectibus. De Olei & falis affrictu in podagricis hæc habet *Aëtius*: „ Operæ pretium eft noſſe quod „ omnes, qui ſe, ne in podagricam affectionem incidant, aſſervare volunt, „ & præſertim eos, qui humida & frigida natura ſunt, magnifice juvant ſa- „ les cum Oleo tenuiſſime triti & affricti, non quidem tempore inflamma- „ tionis & doloris, ſed quum hæc remittunt, niſi vehementer ſicca temperie „ ægri ſint præditi. Omnibus enim, qui hoc modo fricantur, inſitus calor „ augetur, & quod præter naturam eſt diſcutitur, recrementaſque conſumun- „ tur, & affecta membra fiunt robuſtiora, ac adverſus affectionem firmantur, „ minimeque ei obnoxia redduntur; maxime, ſi ſingulis diebus mane & ve- „ ſperi, ubi dolores remiſerint, per omnem vitam hoc præſidio utantur ”.

NOTÆ. *Oleum* simpliciter dictum, seu *Oleum ex Olivis maturis*, non est corpus simplex, sed compositum ex Oleo puro, mucilagine, aqua & acido.

Ob acidum gutta una, oculis immiffa, dolorem creat, vellicans fere æque ac fuccus Citri: acrimonia deglutienti quoque fatis diu fentiebatur in gutture. Ob acidum quoque Metalla corrodit, plumbum folvens, hinc nec Oleum Olivarum, nec Oleum Amygdalarum præfervat ferrum a rubigine, & fi Oleum Olivarum fteterit aliquamdiu fuper vas æneum, hoc viride fit, à corrodente Acido; fed Oleum animale, v. g. febum, utpote acidi expers, idoneum eft ad præfervanda hæc metalla.

Conceditur porro, Oleum Olivarum omnibus vulneribus & ulceribus inimicum esse ob acidum. Cur igitur ingreditur Unguenta & Emplastra vulneraria? Respondetur, hoc fieri ob duplicem rationem, scil. quia coquendo partim exhalat pars acida, & partim absorbetur a plumbo, ex quo & Oleo Emplastra & Unguenta plurima componuntur.

Porro, quum Oleum dicitur constare ex aqua & mucilagine, hinc inflammatur, sed non sine sibilo, & ad id præservandum a ranciditate additur sal, qui imbibit aquam & mucilagineas partes, unde Oleum fit magis homogeneous & minus mutabile.

Verum Oleum aquam refugit, ut patet ex globo vitreo, Oleo superlito, immerso aquæ, quæ cavitatem relinquit circa globum; proinde ad quæstionem, quomodo Oleum & Aqua in oleo communi unita sint, respondetur ex *D. Macquer*, quod Oleum constet è phlogisto unito Aquæ per acidum & ex tantillo terræ, quoniam scil. major est affinitas inter acidum & oleum, & inter acidum & aquam, quam inter Oleum & Aquam.

Notandum porro de Oleo, quod longe majorem gradum caloris acquirat ab igne quam Aqua, & quod longe penetrantius sit quam Aqua, vasa lignea transfudans secus quam Aqua.

Olei usus multiplex est tam interne quam externe, utiliter enim illinitur ad mitigandum dolorem in puncturis apum, vesparum & culicum: hauritur contra venena assumpta.

Vomitum movet ab $\mathfrak{z}$ ss ad $\mathfrak{z}$ jss & plus cum aqua sumptum: datur in Clysmatibus: balneum vel semicupium præbet ad dolores atroces colicos, nephriticos aliosve.

E pannis Picem extrahit, quod non facit Aqua.

Africani, ut sudoris fluxum impedian, corpus suum inungunt Oleo & pinguedine, & Athletis usurpatur ad præcavendam nimiam perspirationem, unde major copia sanguinis & spirituum suppeditatur musculis.

Ufu interno quoque tormina ventris mitigat, & urinarios meatus laxat, necnon alvum cum Cerevisia calida ad $\mathfrak{z}$ j, vel, Micæ panis leniter torrefactæ, irroratum, matutino tempore sumptum & cum saccharo mistum adhibetur in affectibus pectoris; præfertur tamen Oleum Amygdalarum, utpote minus acidi continens.

De Oleo Omphacino hæc habet *D. Chomel*: „Certum est Olivas virides nihil præbere nisi succum viscosum glutinosum, quoniam principia sulphurea non extricantur ante perfectam maturitatem; proinde magis probabile est, Oleum, Omphacinum dictum, fuisse artificiale, h. e. infusum Medicamentorum, adstringentium in Oleo communi”.

C. OLIBANUM. Thus masculum. Thus five Olibanum Offic. C. B. *Dioscoridi* Libanos, *Galenus* Libanoton, Latine Thus, de cujus patria non convenit apud Autores, ut & nec de arbore unde fluit.

Cum frangitur, intus pingue est, satis odoratum, non tamen nisi ustum olens: ad ignem cito accenditur, odorem suavem & copiosum emittens. Odor foliorum Rosmarini. In Emplastris inmittendum cum Medicamentum ab igne tollitur, quippe coctionem non ferens.

Secundum *Galenum* excalfacit ordine secundo; desiccatur primo, habens quoque subadstringens pusillum, etsi *Dioscorides* pro more suo vim adstringendi liberalius tribuat. Odor aliquibus dolorem capitis parit, & proinde ejus usus vitandus in capitis doloribus a stomacho & aliis partibus.

In secunda valetudine haustum furorem inducit, & largius in vino potum, auctore *Dioscoride* interficit.

Siccatur sine morfu: vim fortiorum pharmacorum exsolvit, v. g. in confectionibus ex metallicis ad nervorum vitia immiscetur dimidia pars vel amplius Thuris candidissimi & pinguis.

Galbanum concoquit, emollit, mitigat, & dolorem sedat; ac Thus easdem vires habet, sed imbecilliores, concoquens & pus movens.

Cava Ulcera implet & ad cicatricem perducit, auctore *Dioscoride*; sed de hac re fusius & clarius *Galenus*, „Ulcus simplex purum cavum a mediocriter „siccantibus, v. g. solo Thure, curatur; fordidum vero & malignum Ulcus, „oris prætumidis ac duris, sed carne juxta cutim fluida, validissime siccantia, v. g. Chalcitidem combustam, requirit: at in his Thus est imbecillum „medicamen, ut ne pus quidem concoquere aut movere possit”.

„Porro, in humida corporis natura Thus carnem producere potest, quoniam „Ulcerata in humidior temperamento minus siccari postulant, siquidem „productam carnem ei, quæ ante erat, similem esse oportet: verum, si quæ „sint Ulcera, quibus par est humiditas, quod in sicco corporis temperamento „consistit, utique magis siccari postulant; hinc in sicca corporis natura „Thus carnem producere non potest”.

„Ulcus vero quo humidius, eo sane medicamento quod magis siccet, indiget. Merito itaque Thus in quibusdam tum Ulceribus, tum naturis pus „quidem movet, carnem non producit; in quibusdam etiam carnem producit”.

Cruenta vulnera glutinat, sanguinis eruptionem cohibet, & in morbis oculorum sistit fluxum humorum. In asperitudinibus palpebrarum, ubi fluxus fuerit resiccatus, cava Ulcera collyrio ex Thure explere oportet, ita ut in principio pauxillum collyrii ex vino admisceamus, & paulatim ejus copiam ex-

tendamus, ut ne palpebræ amplius tunicas oculorum infestent, Ulceraque munda reddita exacte impleantur & ad cicatricem perducantur.

Quinimo Thus in ocularibus medicamentis modicam habet vim extergendi, caliginem enim oculorum discutit; &, authore *Galeno*, concoquit, simulque discutit in inflammationibus oculorum: & in morbis oculorum inter maturantia & mundantia locatur.

Ufu interno, Arteriæ internorumque viscerum medicamentis utiliter admiscetur, & sanguinem expuentes potu juvat, sistitque sanguinem, qui è renibus fluit.

Ponitur in Theriaca, & datur contra Cicutam.

NOTÆ. Non est Resina, sed Gummi-Resina, seu Gummi balsamicum, salivam mastiganti albam reddens, & cum aqua trititando dat emulsionem, ut aliæ Gummi-Resinæ, odoris fragrantis, aliquantulum terebinthinacei, &, si sumatur copiose, Urinam odore inficit: saporis subacris, amaricantis.

Ex æqualibus fere partibus resinosis ac gummeis, Oleo æthereo parçissime imprægnatis, constat. Spiritus Vini minus solvit quam Aqua, sed solvit fere totam actuosam materiem.

De vi adstringente, huic attributa, vix immerito dubitat *D. Alstonus*, potius Myrrhæ vires possidere volens, etsi quatenus diaphoreticum prodesse possit in fluxibus, tussi & morbis phlegmaticis: haud tamen damnandus aut denegandus ejus usus in suffumigiis ad roborandas partes & ad pedes hydropicos laudatus, necnon in procidentia Ani, tenesmo & hæmorrhoidibus. Videtur dignum memoratu quod protulit *Matthiolus*, de hoc ut remedio sine pari,
 „ In Ophthalmia accendatur grumus thuris, acuto stylo affixus: hæc quasi
 „ cum candelâ cereâ in Aquæ rosarum ℥iv extinguitur: repetantur incensiones
 „ extinctionesque trigesses, & deinde percolata aqua linteolo mundo oculo-
 „ rum angulis cum penna vesperi illinitur, dum ad cubitum affecti sese reci-
 „ piunt; atque si rubor lachrymæque cum vehementi dolore fuerint, additur
 „ tantundem lactis muliebris”.

C. OPIUM. Succus concretus capitum Papaveris hortensis semine albo C. B.

Affion & Amphion Arabibus & Indis, quibus ab omni tempore, priusquam Græcis, in usu fuit. *Nepenthes Homeri* ab Ægypto proveniebat ut nostrum, & qualitates utriusque conveniunt. *Heraclides Tarenti* medicus celebris sectæ Empiricæ, qui vixit circa seculum mundi 3800 & alii Empirici videntur fuisse primi auctores usus frequentis Opii & Papaveris. Posteriora secula ferè rejecerunt ejus usum tanquam veneni. Tandem *Platerus* primus e recentibus usum

usum ejus frequentiore introduxit, & *Paracelsus* inde gloriam sibi arrogavit.

An *Hippocrates* Opio puro usus fuerit pro hypnotico vel anodyno, non liquet. *Dioscorides* vires ejus agnoscebat, necnon *Galenus*, sed additis cautelis neutiquam contemnendis in ejus usu.

Gustu amarum est, odoratu soporiferum.

Uso externo ad dolores capitis cum rosaceo perfusum efficax est. Inflammationibus oculorum cum torrefacto ovi luteo proficit. Collyria inde facta vehementissimos oculorum dolores remittunt, utenda tantum cum maxima necessitas urget; liberalior enim eorum usus visus hebetudinem, suffusionem, pupillæ dilatationem, tabem vel corrugationem induxit.

Aurium dolori cum amygdalino, myrrha, & croco instillatur, autore *Dioscoride*; cum muliebri lacte & Ovi candido, autore *Galeno*, in dolore ex inflammatione oborto. Teste *Tralliano*, in inflammatione cum magnis doloribus, si Castoreum æquale Opio misceatur, lævigeturque ex sapa, & auri tepide injiciatur, generose lenit: notat tamen *Galenus* composita ex Papaveris succo liberaliori usu auditus gravitatem induxisse, & *Trallianus*, se novisse quendam solo usu Opii & vocem & sensum perdidisse.

Porro, igni sacro & vulneribus prodest Opium cum aceto; & podagris cum lacte Mulieris & croco: somnum accersit subditum fedi pro balano.

Uso interno magis refrigerat, inspissat, siccaturque quam Meconium. Sump-tum ervi magnitudine dolorem finit, concoquit & somnum allicit; verum si copiosius hauriatur, nocet, cum lethargicos efficiens interimat: sedat tussim antiquam & clamorantem. Cœliacorum valetudini auxiliatur. Omnibus, quomodocunque sanguinem rejicientibus, convenit, & dysentericis: exsiccat Ulcera, privatim intestinorum. Retinet solutionem [laxitatem] autore *Avicenna*. Si ex vino miraculo protinus detur, scorpionum ictibus resistit.

Ad præcavenda Mala ex usu Opii Veteres, rati frigidum esse, admiscebant calefacientia, ut piper, euphorbium, pyrethram, quæ nocivos humores discutere possent, & repurgare viscosos, succosque crassos & flatus ventosos attenuare, concoquere & evacuare, quemadmodum & nos etiamnum hodie aromata varia admiscemus Opio in Theriaca, Philonio & Tinctura Thebaica.

Eos, qui Opium copiosius acceperunt, sequitur in somnum gravem collapsio, mentis sopor & sensus abalienatio cum frigiditate & pruritu vehementi, ita ut sæpe, invalescente veneno, tanta erumpat prurigo, ut hominem excitet. Odor Opii per totum corpus effertur & exhalat: inferior maxilla laxatur, tumescunt labra, irruit singultus, distorquetur nasus, adest pallor, livor unguium, præcordiorum divulsio, respiratio parva & frigida, & per intervalla fissuræ, autore *Ætlio*, & ad finem etiam Convulsio.

Inter ejus Antidota, præter emefin ex Oleo & acrium Clysterum infusio-
nem, Acetum per se & Castoreum laudantur.

NOTÆ. Odoris est gravis instar Papaveris (quod vide.) gustanti pri-
mo sentitur amaror nauseosus, dein calor pungens. Salivam elicit, & in
ore detentum, linguam & palatum exulcerare dicitur, quin & cuti ad-
motum, pruritus creat, & pilothrum est, discutiens, suppurans, & in parte
tenera exulcerans. Hæc profecto frigida qualitatē, huic adscriptæ, refra-
gantur.

Solutio in Aqua debiliter rubefacit Chartam cæruleam, sed solutionem He-
liotropii valide.

Magna ex parte in Aqua solvitur, & hæc solutio nigrescit cum solutionibus
Chalybeatis, serumque sanguinis ab eâ admistâ spissescit & albescit.

Vinum, & Spiritus Vini tenuior, *Proof Spirit* dictus, plus id solvit quam
vel aqua vel spiritus vini rectificatus, sed menstruum maxime perfectum est
spiritus Vini tenuior, partes resinosas & Gummosas solvens.

Dissentiunt Authores de proportionē Gummi ad Resinam: secundum *D.
Alstonum* in ℥xij adsunt ℥v Gummi, ℥iv Resinæ & ℥iij partium fœculenta-
rum. Gummi odorem & saporem habet Opii eosdemque parit effectus:
quinimo consentiunt plures authores, solutionem ejus in Aqua pura omnibus
aliis præferendum esse, utpote somnum placidum efficientem, secus quam
cum spiritu Vini vel Vino paratum, unde delirium magis metuendum, præ-
fertim in morbis acutis: nec desunt, qui præparationem ejus per acida, rite
institutam, singulariter commendant in morbis acutis.

Copiosus ejus usus odorem dat Urinæ & sudori.

Omnes Excretiones, exceptis sudore & perspiratione, sistit. Turcæ ejus
ope famem sustinent tresve dies.

Experimentum sequens indicat, Opium vires suas, ut plura alia venena ve-
getabilia, præcipue exerere in systema nervosum, vel immediate in nervos &
fibras organi, cui applicatur. Rana, cui Cor exemptum fuerat, non morieba-
tur, donec elapsæ fuissent horæ ijss; verum, in altera Rana, cui quoque Cor
exemptum erat, injecto Opio in ventriculum, sequebatur mors intra se-
mihoram: & hinc illustrari potest ratio curationis febris Intermittentis da-
to Opio paulo (v. g. hora una;) ante accessionem, cujus plura allegantur
exempla.

Operatio Opii varia est secundum dosin, qua sumitur, nam in parva dosi pul-
sum validum efficit & alacritatem instar cardiaci affert; contra, dosi majore
pulsus & respirationem deprimit, quemadmodum & Vini dosis varia contra-
rios

rios parit effectus: porro, athore *D. Harris*, major dosis statim, sine præmissis evacuationibus, inefficax fuit, sed, iis præmissis, minor dosis sufficit. Allegatur apud *Raium* vera causa cur Turcæ, Persæ, aliæque gentes Orientales assidue Opium ingerant, scil. ad appetitus venereos excitandos.

In doloribus vel spasmodis ventriculi, aut intestinorum, necnon in vomitu & purgatione, præstat dari forma Enematis, potius quam per os.

Contrarios præstat effectus pro diversitate morborum & temperamentorum: in morbis enim serosis & pituitosis somnum; contra, in febribus hecticis & biliosis pervigilium inducens: sic calidos & siccos dicitur iracundos, pugnantes & insanos facere, siccos & frigidos misericordes & lachrymabundos, &c.

Vim anthelminticam egregiam prodire narratur in casu, qui prostat in *Miscellaneis Curiosis*, ubi dolores Colici statim cessabant post dejectionem per vomitum & alvum xx lumbricorum a granis iij Opii. Quin & nuperis Experimentis patuit, Opii dosin tuto & feliciter augeri posse ad grana plura, imo ad gr. xiv in 24 horis, in ma.o spasmodico, *Lockel Jaw* dicto. *London Medical Observations and Inquiries*.

C. OPOBALSAMUM Vide *Balsamum Judaicum*.

C. OPOPANAX.

Maxime probatur amarissimus, pinguis, odoris gravis. Fugat Viperas & omnem serpentum accessum.

Sinceri experimentum est, si digitis in aqua friatus resolvatur & lactescat, liquatur aqua, aceto & vino.

In Emplastris conficiendis omnino paucam coctionem requirit. Est tertii ordinis in calefaciendo, in desiccando vero secundi.

Excalfacit, mollit, digerit seu extenuat, ut ex operibus ejus usu externo & interno deprehensus patet, scil. Vulvæ inflationes duritiasque, ex melle dilutus, discutit. Menses trahit, fœtus enecat.

Ischiadicis illinitur vel applicatur in malagmatis: podagricis cum uva passa illitus subvenit. Carbunculos circumquaque rumpit. Oculorum aciem inunctus excitat.

Dolores dentium mulcet ipsorum cavis inditus: ingreditur malagma ad nervorum ex consensu dolorem.

Magis calfacit quam Ammoniacum.

Galbanum & Opopanax, præterquam quod digerant, emolliens quid habent, sed Opopanax digerendo, Galbanum molliendo, coquendoque præcellit.

Febrium circuitibus rigoribusque, convulsis, ruptis, lateris doloribus, tussi,

tor-

torminibus, stillicidio Urinæ, ac scabiei vesicæ convenit, ex aqua multa aut vino bibitus.

Ingreditur Theriacam.

Vis ejus purgatoria Græcis incognita fuit.

NOTÆ. Est Gummi-Resina, seu succus lacteus, vegetabilis, inspissatus, & proinde trituratione cum aqua, ad formam nativam, scil. lacteam, redit. Odoris est gravis, secundum quosdam instar Allii, vel secundum alios instar Levistici; saporis acris, amari.

Externe efficaciam suam ostendit in tumoribus frigidis emolliendis ac dissipandis, itemque in spasticis doloribus, interdum demulcendis.

Flatus discutit & sordes viscidas, in primis viis stabulantes, abstergit, phlegma crassum & viscosum educens, & *Mesue* propinat a ʒj ad ʒij.

In tussi inveterata prodest, & forma suffitus Uvulæ prolapsum tollit.

Menses & Urinas potenter movet.

C. ORCHIS. Vide *Satyrium*.

D. ORIGANUM. Origanum sylvestre, Cunila bubula *Plinii* C. B. *Wild Marjoram*.

Nulla fere herba est, & nulli flores, in quibus antiquissimi authores magis dissentiunt quam in Origano.

NOTÆ. Folia & Flores odoris sunt grati, fragrantis, aromatici, minus fragrantis quam Majorana, saporis subacris, subadstringentis.

Decoctum adstringens erat & saturate viride cum Vitriolo Martis.

Chartam cæruleam minime rubefecit, & succus in experimento coagulabatur a liquoribus acidis, sed fluiditatem retinuit cum alcalinis, argumento hanc herbam majorem affinitatem habere salibus alcalinis quam acidis; hinc suspicor veritatem Experimenti *Eman. König* cæruleum mutare in rubrum.

Vires in oleo aromatico subtili hærent, quod Oleum longe acrius est, quam Oleum Caryophyllorum, & pene causticum. Si cum gossypio denti intrudatur, dolorem instar incantamenti tollit, & simul a corruptione dentes vindicat: si nimis acre sit, admisceatur tantillum Olei Amygdalarum dulcium.

Extrinfecus in balneis uterinis adhibetur, & usu interno emmenagogum est, diureticum, diaphoreticum, carminativum, bechicum, sumpto infuso ejus in aqua; necnon in fluore albo & in omnibus affectibus frigidis prodest.

D. OROBUS. Orobis siliquis articulatis semine majore C. B. *Ervum*. *Bitter Vetch*.

Amaritudinis, quam ei tribuunt Veteres, noster fere expers est, unde, & ob descri-

descriptionem mancam apud *Dioscoridem*, hunc inter Dubia collocare malui, quam inutiliter Vires, Orobo suo a Veteribus tributas, huc transferre.

NOTÆ. Crediderim *D. Albino*, farinam nostri præcipui usûs esse debere ad emolliendum in Cataplasmatibus, & cavendum, ne tribuamus Vires, Orobo Veterum attributas, nostro, cui amaror & acredo deest.

C. ORYZA C. B. Rice.

A *Dioscoride*, *Plinio* & *Celso* inter frumenti genera adnumeratur, a *Galeno* vero inter leguminum genera adscribitur. Hac, authore *Plinio*, Indi maxime gaudent, & ex ea ptisanam conficiunt, quam reliqui Mortales ex hordeo (t).

Habet adstrictorium quippiam, crassi est succi, ægre concoctilis, parum nutrit, mediocriter sistit ventrem cum siccitate.

In cibo stomachicis convenit, & datur cocta cum butyro ad stomachi ardorem cum syncope.

NOTÆ. Farina deprehendebatur subacida, aliquantum viscosa. Nutriens est, & non tantum in alvi fluxu, sed & ad hæmorrhagias, privatim hæmoptoën, & atrophiam; ad acrimoniam biliosam & rheumaticam corrigendam & in mictu sanguineo, hæmorrhoidum & mensium fluxu immodico præscribitur forma puliculæ vel in juscule decocta.

Indi potum vinosum ex ea parant.

In experimentis *D. Hale* decoctum ejus generabat aëris sextuplum suæ molis; & in experimentis *D. Lobb* decoctum ejus spatio 3 dierum & ultra, solvebat fragmentum Calculi.

Coquis bene notum est, Oryzam non secus quam Hordeum aciditatis participem esse usque adeo, ut lac, cum hac cruda coctum coaguletur; unde primam aquam inter coquendum semper rejiciunt: & hinc forte explicanda vis resolvens Oryzæ in usu externo; scil. in Vino cocta feliciter applicari dicitur mammis tumentibus & inflammatis, ac farina, ut fecalis, inservit ad cataplasmata resolventia.

Multum opis ferunt puliculæ ex oryza infantibus, si acus, annulos globulosve ac similia deglutiverint, quippe quæ oryza quasi involvuntur, sine noxa per alvum iterum excernenda.

C. OSTREO-

(t) *Ludovicus Nonnius* testatur, Indos & plerosque Orientis populos panes ex eâ cogere, illisque pene solis laute victitare,

C. OSTREORUM Testæ. *Oyster Shells.*

Harum *Dioscorides* meminit, sed *Galenus* & alii, præcipue vero tostarum & ustarum, quæ excrescentiam carnis mediocriter exterunt, comprimuntque, contrahendi vim quandam habentes, dentes dealbant, non tantum extergendi potentia, sed & asperitate substantiæ, & faciei vitia extergunt.

Si concrematas testas aridas Ulceribus malignis & contumacibus, privatim labiorum inspergas, mirifice videbis citra mordicationem ea exsiccare.

Porro, tostarum cinis, admisto melle, uyam sedat & tonsillas, parotidas, pannos & mammarum duritias. Inspergitur & ambustis.

Pruritibus quoque & eruptionibus ex aceto medetur.

Ustæ conveniente humore admixto, pro habitu ægroti, cum aceto aut posca aut vino mulso tritæ, putredinosis Ulceribus commodæ sunt.

Si offeris laverisque (v), ignea tota natura in aquam deposita, ipsam testam efficies cum tenuitate excalfacientem, reliquum vero terrosum morsus fit expers, id quod lotum & tenuissime tritum maxime implendis, cicatriceque claudendis Ulceribus humidis, est utile, & humore flaccida Ulcera exsiccat.

Crudæ, si tundantur, strumas sanant & perniones pedum, authore *Plinio*; & authore *Sexto Platonico in Notis Harduini*, „Sevum cervinum combustum „simul cum Ostreæ testa minuta & commixta, factumque inde quasi Malag- „ma Perniones mire sanat.

NOTÆ. Locum habent inter optima Absorbentia, & a quibusdam commendantur in fluore albo & Gonorrhœa.

Aperto igni immisæ, secus quam Ovorum testæ, lenissimum, vel plane exiguum, sine ullo olei empyreumatici vestigio, vaporem volatilem emittunt.

Igni commissæ in Calcem, calce vivâ acriorem, convertuntur. Et Aqua ex his & pectunculis nuperis Experimentis deprehensa est efficacius solvere Calculos immerfos, quam Aqua Calcis è lapide Calcario.

C. OVUM Gallinaceum. *The Hen's Egg.*1. *Albumen Ovi.* Ovi candidum Veteribus.

Est ex numero medicamentorum minime mordicantium, unde medicamentis metallicis in morbis oculorum usurpatis, commiscetur ne asperitatem faciant, & ab acris ichoribus seu saniebus natas mordicationes mitigat. Crudum re-
fri-

(v) Confer. *Calx viva & extingua.*

frigerat, spiramenta cutis occludit. Admixtum calci vivæ glutinat vitri fragmenta, & frequentis usûs est cum Bolo Armena in conglutinatione Vulnerum.

Oculis infusum epiphoras cohibet urentesque refrigerat & in vulneribus oculorum specificum est. Inflammationes magnas oculorum post venæ sectionem & purgationem infusum lenit, necnon lana exceptum, addito rosaceo, melle & vino: tepidumque inunctum oculorum dolores lenit, ut & aurium dolores.

Ad fugillationes oculorum ex plagis in oculum instillatur, & pura lana exceptum, superne imponitur.

Faciem a solis adustione tuetur. Ambusta aquis, si statim eo perungantur, pustulas non sentiunt. Ad ignem sacrum tritum cum amylo prodest.

Ad universa sedis & pudendorum Ulcera contumacia utimur. Ulceribus ex ambusto cum candido ovorum tostum hordeum & suillo adipe mire prodest. Eadem curatione utuntur ad sedis vitia infantibus, etiam si quid ibi procidat.

Utiliter contra Hæmorrhoidis serpentis morsus crudum sorbetur & illinitur.

Exiguo calore tepens prodest Vesicæ rosionibus, renum exulcerationibus, gutturis scabritiæ, rejectionibus sanguinis, destillationibus & thoracis rheumatismis.

2. Ovi Luteum. Vitellus Ovi. *The Yolk of the Egg.*

Extrinfecus illitum paregoricus vel stypticus invenitur. Omnium authorum consensu temperatus est, ita tamen, ut ad calorem magis inclinet (x).

Est equidem præcipua pars Ovi, unde alimentum subministratur corpori liberale, & facilius concoctu quam pars alba: apud *Galenum* conceditur ad forbendum in febris tertianæ curatione; & inter cibos, qui non admodum prompte diffluunt, locum habet, proinde iis, qui tenuissimos succos & qui facile exhalant, dandum esse.

Nec Veteribus ignotum fuit phænomenon quoddam Vitello ovi & sulphuri commune, scil. ab alterutro nigrescere argentum: *Plinius* enim memoriæ prodidit, Argentum nigrescere ab Ovi indurati luteo.

Si crudum bibatur, sitim prohibet.

Medicamentis, phlegmonen arcentibus, & extinguentibus miscetur; inassatum sedis inflammationibus cum croco & rosaceo prodest, & condylomatis cum meliloto. Contra oculorum dolores utile. Assatum, cum vino impostum, ad oculos ex plagis fugillatos prodest.

Cum

(x) In biliosis corporibus & impuris Ventriculis facile corrumpitur.

Cum galla, vel cum uva fruticis, Rhoa dicti, frigitur, ut cibo alvos sistat, & per se etiam offerri solet. Coctum in aceto, ut perdurum sit, dysentericis prodest.

Quæ sunt assa paulo plus desiccant, & quo plus assentur, tantum deperdunt de mitigandi potentia: dolores stomachi tamen lenit tostum & in farinam comminutum, cum polenta bibitum.

Prodest per se tussientibus devoratum liquidum.

3. *De Ovo toto & varietatibus ejus ab ætate & præparationibus.*

Substantia sua mordacitatis expers, vi exterforia in totum carens. Ad ambustiones utile Ovum totum crudum, protinus impositum, lana molli exceptum, mediocriter refrigerans & citra morsum desiccans.

Est cibus crassi & boni succi, cui calefaciendi natura non est, & humorum acrimoniam infrenat.

Utimur admisto rosaceo ad palpebrarum, aurium, mammarum phlegmonas, & in nervosis partibus corporis, puta cubito & digitorum tendinibus aut articulis, pedibus & manibus.

Dantur tussientibus cocta & trita cum melle & cruda cum passi oleique pari modo; & in gutturis supremi exasperatione, sive a vociferatione, sive ab humorum acrimonia; necnon in stomachi, ventris, intestinorum & vesicæ asperitatibus.

In aceto coctum, si edatur, fluxiones ventris desiccant, vel frixum cum galla aut omphacio. Talibus, cum farina in panem subactis, recreantur celiacis; quin & non alvos tantum, sed & menses fœminarum sistunt, aut si major sit impetus, cruda Ova cum farina ex aqua hauriuntur.

Optima sunt recentissima, vetustissima pessima.

Differunt quoque ratione præparationis; v. g. *Tremula*, h. e. quorum candidum evidenter cogi cœptum est; ita ut quasi tremere videantur. Hæc optima sunt, & ad nutriendum præstantissima.

Sorbilia sunt, quæ eatenus coquuntur, ut necdum albumen coiverit, ac facile forberi possunt: & inter hæc, quæ in aquis coquuntur meliora sunt, blando enim aquæ vapore temperatissima evadunt: forbile proinde levissimum est cibus; minus quidem nutrit quam tremulum, sed facilius alvo secedit, thoracis affectiones concoquit, mitigat, & arteriæ asperitatem lævigat.

Elixa vero dura & ad concoquendum sunt difficilia; tarde descendunt, crassiusque alimentum corpori tribuunt.

His vero, quæ in calidis cineribus assantur, adhuc tardius descendunt, & pejoris sunt succi.

Frixa vero, seu quæ in sartagine inspissantur, præterquam quod succum

cras-

crassum gignant, interim, dum coquuntur, in nidorem vertuntur; succum gignunt pravum & excrementitium, ac corrumpunt secum admistos cibos.

Testæ ustæ sanguinem sistunt.

Membrana putaminis, sive cruda sive cocta, labiorum fissuris medetur.

NOTÆ. I. *Oyum Gallinaceum*. Testæ absorbent vitiosa acida in primis viis, & cum iis in concretum quasi nitrosum, egregie diureticum, abeunt, necnon ad eundem usum cum Vino Rhenano exhibentur.

Plus Acidi saturant, quam Corallia. Solvuntur magna ex parte in Acidis mineralibus, verum solutio in spiritu salis sola amara est.

Aperto igne combustæ odorem foetidissimum & salis volatilis copiose emittunt. Per retortum destillatæ dant spiritum urinosum & sal volatile satis copiosum cum Oleo foetido. Ustæ saporis sunt falsi, & calcem dant aperto igne instar Calcis vivæ.

Album viscosum est, subdulce: leni calore dissolvitur, magno spissum fit.

Incubatu fit fluidissimum, non concreescens in igne, sed putrescens.

Ab acido sulphuris & Vitrioli coagulatur, & leviter ab Aceto.

Idem præstat ac Vitellus in solvendo Resinas & Balsama, ut fiant aquæ miscibilia, & quidem efficacius & elegantius quam Vitellus; utrumque tamen hoc habet incommodi, quod tales solutiones servatæ rancescant, quod non fit in solutionibus per Gummi vegetabilia.

Ad duritiem coctum & contusum super igne paululum intensiore, continue agitando, fatiscit in oleum nigrescens. Album Ovi exsiccatum & in pulverem redactum, inter Demulcentia locatur apud *Hoffmannum*.

Ad duritiem coctum destillatione dat $\frac{2}{3}$ partes phlegmatis insipidi, spiritum oleosum volatilem, oleum flavum, sal volatile, oleum crassum & carbones.

Vitellus magis pinguis est quam Albumen, & tactu instar olei lubricum, saporis subfalsi, inflammabilis, sed cum sibilo: & ex hoc, diu in sartagine frixo, prodit Oleum asperitatibus cutaneis & serpiginibus utile, rimas labiorum, manuum sedisque sanans, & anodynum in doloribus ad aures; arthriticis, & alibi vagis.

Resinas, balsama vegetabilia, Olea destillata & pinguedines animales in aqua solubilia reddit.

Vires habet emolliendi, dolores sedandi, suppurationem nonnihil promovendi, & in Ulceribus, deterfione prægressa, optimum præbet incarnans.

Lac Pulli dictum, utile, hora somni sumptum, in tussi, calore & siccitate pectoris, sic paratur. Vitellus recens diluitur in $\frac{3}{4}$ vii aquæ bullientis, cui additur saccharum.

Abstergendi quoque vim habet Vitellus, unde ingreditur Clysteres pro laxanda Alvo & stimulantis intestinis.

2. *De Ovo toto.* Sorbile alvum laxat.

In Clysteribus datur, ubi opus est mitigatione acrium humorum, ut in dysenteria.

Albumen & Vitellus, super ignem caloris moderati frixa, Oleum præbent nigrum & amaricans, detergens & consolidans in excoriationibus, ac Ulceribus dyssepuloticis & fistulosis.

Ad duritiem coctum sistit hæmorrhagiam arteriæ dentalis inter salivandam.

A Spiritu Vini tenuiore coagulatur, & hoc coagulum potenter sistit Alvi fluxum, quod & præstat Ovum durum cum aceto subactum.

C. *OXYLAPATHUM.* Vide *Lapathum acutum.*

P.

PÆONIA fœmina flore pleno majore rubro C. B. *Female Peiony.*

C. *PÆONIA* folio nigricante splendido, quæ mas C. B. *Male Peiony.*

Radix est leviter adstringens cum quadam dulcedine, ac si plurimum dentibus mandas, acrimoniam quampiam subamaram percipies. Temperamentum ejus est tum exsiccatorium, tum subtilium partium, & mediocriter calidum.

Valet contra regium morbum, & renum ac vesicæ dolores, expurgans jecur & renes.

Ciet menses amygdalæ quantitate pota: fœminis, a partu non purgatis, exhibetur. Ventris etiam doloribus prodest in vino pota. Hæc autem efficere nata est qua acris & subamara est. Ventris fluxiones sistit, qua quiddam adstrictorium habet.

Ex collo pueris suspensa Morbum convulsivum sanat. „ Equidem novi puel-
lum, „ inquit *Galenus*, „ octo totis mensibus morbo comitiali liberum, ex
quo hanc radicem gestavit; ac postea forte fortuna cum quod a collo sus-
pensum erat decidisset, protinus denuo convulsione correptum, rursusque
suspensam radicem in alio loco, inculpate postea egisse. Porro visum est
mihi, satius esse rursus illud collo detrahare, certioris experientiæ gratia. Id
cum fecissem ac puer iterum erat convulsus, magnam recentis radicis par-
tem ex collo ejus suspendimus; ac deinceps prorsum sanus effectus est puer,
nec postea convulsus est. Rationabile itaque erat, aut partes quasdam a ra-
dice defluentes, ac deinde per respirationem attractas, affectos ita locos
„ cura-

„ curare, aut aërem assidue a radice mutari & alterari. Nam hoc pacto succus Cyrenaicus Columellam phlegmone affectam curat ”.

Semen seu Granula videntur fere easdem possidere vires, quas Radix. Grana x vel xij rubentia, in vino nigro & austero pota, sanguinolentum fluorem muliebrem sistunt.

Comeduntur eadem utiliter cibum in stomacho non continentibus & ejus erosionibus. Incipientes calculos in puerulis pota esitatave disjiciunt.

Grana nigra nocturnis præfocationibus (Incubo) & strangulatu vulvæ obmutescuntibus, ejusdemque partis doloribus, N°. xv in aqua mulsa aut vino subveniunt.

NOTÆ. Radix recens odoris est gravis, volatilis, papaver quasi spirantis, saporis heteroclitici, primo subdulcis, ingrati, dein amaricantis, subadstringentis, sabacris. Decoctum ejus, addito Vitriolo viridi, nigrescit, & Infusum atræruleum fit ab ejus solutione.

Vino decocta & per aliquot dies pota alvum sistit.

Sicca indora est, & fere insipida.

Extractum per Aquam debilius est, quam Extractum per Spiritum Vini rectificatum, quod amaricans est, adstringens & dulce; odoremque debilem balsamicum spirat.

In omnibus morbis convulsivis, Epilepsia, vertigine, incubo & in doloribus a partu, vi sua anodyna efficax esse dicitur.

Porro, vis Amuletica, ei a *Galeno* tributa, noviter est comprobata a modernis, ut *Riverio*, *Foresto*, *Bartholino* & *Fernelio*.

Flores plus odoris habent quam reliquæ partes, qui describitur quibusdam foetidus, aliis gratus, balsamicus in recentibus, dum sicci inodori; sapor dulcis est, amarus, adstringens, qui in succo evidentior, & tum succus, tum infusum a colore coccineo mutatur ad purpureum vel nigrescentem, addito tantillo Vitrioli Martis.

Porro salem succi magis affinem esse sali acido, quam alcalino, patet hinc: a spiritu Vitrioli succus fit clarior & magis floridæ rubedinis, contra grumescit à liquore alcalino tum volatili tum fixo.

Soporiferi esse perhibentur.

Semen saporis est fere ut Radicis & Florum, sed inodorum, & nihil narcotici possidere dicitur: gratius est radice, quare pulvis Infantum additur, ut eo præserventur ab epilepsia. Porro, Extractum ejus per Aquam inodorum est & insipidum, sed per spiritum Vini rectificatum saporis est amaricantis & adstringentis.

C. PANIS. Bread. Vide *Triticum*.

C. PAPAVER. The Poppy.

1. *Papaver erraticum rubrum* campestre J. B. Erraticum majus Rhœas *Dioscoridi*, *Theophrasto* & *Plinio* C. B. Red Poppy or Corn-Rose.

Nobiscum Flos solus usurpatur, sed Veteribus bene nota fuit vis paregorica capitum, mitior quam Papaveris albi: sic enim *Dioscorides*: „ Radix amara. „ Folia, cum calycibus imposita, inflammationibus medentur; eorundem quoque decoctum fotu seu perfusione somniferum est: & capitula quinque „ aut sex, in vini cyathis tribus decocta, donec ad duos redeant, iis potui „ dabis, quibus somnum inducere volueris ”.

2. *Papaver hortense* C. B. Papaver sativum *Dioscoridi* & album *Plinio* C. B. White Poppy. De hujus Lachryma vide *Opium*.

Hic agam de Succo & decocto foliorum, *Meconium* dicto, longe ignaviore quam *Opium*.

Succus ipso statim odore alienus est, planeque cum homine pugnantiam indicat. Est minime acidus. Torrefactus efficaciam suam amittit. Communi consensu Veterum vis omnis Papaveris refrigerans est; sed obstare videtur, quod ipse *Galenus* literis mandavit, succum citius magisque in calidis naturis vim suam exerere.

Si capita & folia decoquantur in aqua, somnum fotu conciliabunt. Sic iis vitiis, quæ pervigilio & delirio infestant, perfusiones ex papaverum capitibus applicabimus: odorem quoque naribus objiciemus, ac narium alas intus vel frontem ex similibus medicamentis illinemus.

Calyces, cum polenta triti, & Cataplasmatibus admisti, ignibus sacris & inflammationibus prosunt. Cautus tamen est *Galenus* in usu succi in compositionibus auricularibus, utpote auditus gravitatem inducentis, & proinde non nisi urgente necessitate, ut in doloribus intensis ad ejus usum pervenit: addit idem, quod aliqui ab ejus usu obscurius vident per multos dies, & capitis gravitatem sentiunt, neque probe concoquant cibos.

Bibitur decoctum capitum & foliorum, vel Calyx teritur & è vino bibitur contra vigilias: capita per se in aqua coquantur ad dimidias, iterumque, adjecto melle, ut humor coëat in eclegmatis lentorem. Id medicamentum in iussi, destillationibus in fauces, cæliacis affectionibus & fluxu ventris antiquo levamentum præbet.

Pharmaca ex papaveris Succo sensum stupefaciunt, & ob id necessario cogimur ipsis uti, ubi nullum aliud mitigativum opem tulit. Per se largius bibitus demeritat vel mortem infert: verum si quis modice utatur, condensandi vim obtinet;

net; & si ex vigiliis viribusque resolvendis ad mortis discrimen æger tendat, tum tempestive ejusmodi medicamenta exhibenda: quando succus, quibusdam aliis admixtus, sic interdum laborantibus subvenit, ut nulla magis salubris extet medicina; neque enim raro phreneticorum amentiam strenue curavit, aut vires, impotentia dormiendi labefactatas, cum omnium admiratione somno revocatas, solidavit. Porro, potionem ex papaveris capitibus exhibet *Ætius* infania laborantibus post Venæ sectionem & febrientibus vehementer; iis insuper, quibus os ventris intolerabiliter perustum est, ut & in igne sacro, atque alia calida affectione pulmonis, hepatis, intestinorum, mesenterii: hanc autem potionem semel, sed iterum, & non tantum in febrium vigore, sed quoque ante vigorem, & ante manifestam concoctionem, in quibus vigilæ aut caliditas acris & intensa hominem affligunt, exhibemus.

Iis, qui largius succum hauserint, confert Hydrelæon calidum sæpe bibendum, vel aqua calida & acetum mulsum, ut evomant nocivum; vel & epotum vinum vetus & generosum sanabit: competet etiam alvum clystere inanire.

Semen tostum in secunda mensa cum melle apud antiquos dabatur, necnon ad panes & placentas adhibebatur in sanorum usum; vult tamen *Galenus*, caput gravare, & soporiferum esse, minus vero quam succus.

3. *Papaver nigrum* offic. Papaver hortense nigro semine; sylvestre *Dioscoridi*, nigrum *Plinio* C. B. *The black Poppy*.

Succus juxta Veteres est quarti & extremi ordinis refrigerantium, scil. usque ad stuporem & mortem.

De viribus Papaveris audiendi quoque Arabes, scil. „ Eclegma papaverinum juvat tussim & gutturi asperitatem à catarrho calido & tenui, eum enim coquit & spissat: confert etiam febribus ardentibus, dolenti thoraci, pleuritidi.

„ Diacodio, materia in pulmonem vel thoracem collecta, Mel admiscendum, ut tergendò & tenuando fiat habile ad expuitionem promovendam; si vero affectus magnopere calidus sit & mordax, loco mellis addatur saccharum.

NOTÆ. *Erratici* Flores odoris sunt gravis, saporis subdulcis, mucilaginosi, subacris. Extractum eorum dulce est & acidum.

Infusum exinde, instar Theæ sumptum, celebratur ad acres catarrhos, tussis pervicaces, dolores motusque inflammatorios, & in ipsa pleuritide, prægressa V. S. ad sudorem criticum promovendum.

Extractum dupla dosi dicitur succedaneum esse Opio.

Albi Capita recentia odoris sunt gravis, pelliculæ amaricantes, & mox per femihoram acres in faucibus. Incisa Capita Lac stillant, quod calore solis in-

Bb b

spissa-

spissatum, fit Extractum instar Opii exotici & æque efficax, odoris fœtidi, valde amarum & acre, linguam fere exurens; verum è decocto capitum paratur Extractum mitius quam Opium, longe minus amarum, duploque majore dosi vel plus exhibetur, minus delirii, vertiginis & nausæ creans.

Decocta foliorum & capitum somnum pariunt, si tempora & manus eo foveantur vel laventur; & testatur *Chomel*, decoctum capitum iij vel iv somnum provocare, si crura ægri ei immersa teneantur: in cephalæa commendatur forma pediluvii.

Colligenda sunt capita ante seminum maturitatem, & coquenda ad consumptionem $\frac{2}{3}$ partium aquæ, v. g. ad sex horas, igne moderato.

Albi semen saporis est dulcis vel subdulcis, unctuosi, farinacei, in cibo usurpatum. Expressione multum Olei insipidi præbet, quod & usurpatur in cibo, ut Oleum Olivarum.

Nec albi nec nigri semen, satis magna copia devoratum, somniferum est. Usurpatur in emulsionibus in stranguria & ardore Urinæ.

D. *PARALYSIS*. Verbasculum pratense odoratum C. B. *Cowslips*.

Flores recentes odoris sunt grati & satis validi, qualis est & Aquæ destillatæ, saporis subausteri, amaricantis, subacris. Tincturam flavescenscentem impertiunt tum aquæ tum menstruis spirituosus; & decoctum residui a destillatione tincturam dat ut Crocus, crocumque resipit.

Succus maculas faciei & rugas mirifice detergit.

Flores & herba traumatica vi gaudere dicuntur: usurpantur in acetariis & placentis, utpote amica capiti & generi nervoso. Per Analysin præbent multum acidi, parum spiritus urinosi.

Anodynæ sunt & hypnotici benigni, innoxii iis, qui tenerioris sunt ætatis aut constitutionis, virium similium, ac flores Papaveris erratici, sed mitiores; quinimo ex illis blandis vaporosis esse reputantur, quæ non tantum suavem conciliant somnum & eximiam præstant virtutem in epilepsia & affectibus spasmodicis, motum effrænatum generis nervosi compescentes, sed & ejusdem impotentiam corrigentes, unde in paralyti, apoplexia, vertigine & similibus nervorum affectibus commendantur. In *Ephem. Germ.* refertur, *Bartholinum* paralytin lateris dextri curasse spiritu frumenti, cui herba Paralysis incocta erat. Conserva ex floribus laudatur in paralyti, in viribus exhaustis longaque ægitudine confectis, & his, qui sæpe syncopen patiuntur.

N. *PAREIRA* brava *Pharm. Edinb.* Radix Convolvuli Braziliæ flore octopetalo monococci, *Raii Hist. American Wild Vine.*

Inodora est, saporis amari & simul dulcis, ut Glycyrrhizæ, amarorem quoque

que & dulcedinem impertiens menstruis aquosis & spirituosiss; verum tum tin-
ctura, tum extractum spirituosum fortius est quam aquosum.

Diureticum est suave, acrimoniam Urinæ mirifice temperans, in dolore ne-
phritico & suppressione Urinæ ab humore mucoso, necnon in Ulcerationibus
renum vel vesicæ, in angina, asthma pituitosa, pleuritide, quin & in icte-
ro, a bile grumosa orto, & in doloribus colicis, hepaticis celebratur.

Cum Glycyrrhiza viribus convenit; a calculo præservat, ipsumque potenter
expellit, a 3ss ad 3j mane jejunis, vel instar Theæ sumpta.

In pertinacibus doloribus ischiadicis & arthriticis ad humores serosos &
lymphaticos, a naturali statu deflectentes, castigandos, usurpatur. Summatim:
laudatur in omnibus morbis, qui diuretico-diaphoreticis medicamentis ob-
sequuntur.

C. PARIETARIA. Pellitory of the Wall.

Duplex prostat apud C. Bauhinum. 1. *Parietaria Offic. & Dioscoridis*
C. B. 2. *Parietaria minor* Ocimi folio.

Helxine, cognomento Cissampelos *Dioscoridis*, non equidem *Parietariæ* nos-
træ convenit, sed *Helxine*, quam, *Dioscoride* authore, nonnulli *Parthenium*,
alii *Perdicium*, alii *Vitrarium* seu *Urceolariam* appellant *Parietariæ* nostræ sa-
tis convenit. *Perdicion Aëtio & Galeno*. *Helxine & Perdicium Plinio*. Mu-
ralis herba *Celfo*. Herba Vitri *Avicennæ*, quia vitrea vasa hac abluuntur.

Confusio nominis *Parthenii & Parietariæ* quibusdam ansam præbuit erran-
di, quia tribuunt vires *Parthenii*, herbæ calidæ, aperientes & resolventes *Parietariæ*
nostræ, quæ frigida est consensu *Dioscoridis*, *Galenii & Avicennæ*.
Celsus enim inquit, herbam Muralem reprimere & refrigerare, cui annuit
Dioscorides de *Helxine*; *Avicenna* in ipsa esse stypticitatem cum humiditate,
lenificativam esse & mundificativam: *Galenus* evidens extergendi experimen-
tum præbere in abluendis vasis vitreis, proinde vim ei inesse abstergendi,
necnon leviter constringendi cum humiditate subfrigida, quamobrem phleg-
monas omnes in initio & augmento usque ad statum sanare, & maxime si ca-
lidæ fuerint. Sic apud *Dioscoridem* sanat illita sacros ignes, adusta, condylo-
mata, panos incipientes, tumores, inflammationesque. Imponuntur podagris
cum hircino adipe, & apud *Plinium* Cochleæ latæ illiniuntur cum *Helxines*
herbæ succo in pedum & articularum doloribus.

Tonillis inflammatis utiliter gargarizatur & illinitur; aurium dolores
phlegmonosus, cum rosaceo instillatus, succus lenit. Succus ejus cum
Cerussa ignibus sacris & *Ulceribus*, quæ serpunt, commode illinitur.

Facit ad alopecias & impetigines herba per se assidue fricta.

Veterem tussim emendat instar cyathi haustus (y).

NOTÆ. Folia sicca inodora, insipida: recentia saporis herbacei, aquosi: succus subsalsus (salsus, acidus, inquit *Emanuel Konig.*). Vis adstringens ei tribuitur, verum sal Martis, additus ejus infuso, colorem non mutabat.

Succus magis affinis est sali acido, quam alcalino, nam, cum liquoribus alcalinis spissus fiebat, contra cum acidis fluiditatem plerumque retinebat. Porro solutionem Heliotropii aliquantum rubefecit.

Infusum, addito Oleo Tartari per deliquium, fœtebat, argumento salis Ammoniaci.

Salem nitro-sulphureum præbet hæc planta non minus quam Borrago & Buglossa, authore *Boyle, de Util. Philosophiæ nat.*

Tusæ & impositæ vis magna esse dicitur ad vulnera recentia sananda.

Succus alvum infantium sugentium laxat ab ʒss ad ʒj exhibitus.

Utcunque inter Emollientia princeps habetur, & in Clysmatibus emollientibus, in ambustis, in scabie & Cutis vitiis usurpatur: speciatim succus vel decoctum ad lavandas partes affectas in scabie crustosa puerorum, & in serpiginine, vi abstergente. Porro, succus ad ʒiij, authore *Cæsalpino*, Urinas pel-
lit, & obstructions renum tollit.

C. SION. Laver Latinis. Sion sive Apium palustre foliis oblongis
C. B. *Common upright Water Parsnip.*

Consentio Botanicis plerisque, hoc notis Sii apud *Dioscoridem* convenire.

Folia sunt odorata, & eatenus Sion calfacientis facultatis est particeps. Cocta folia & tenera germina cocta homines, fame adacti, manducant, cruda enim insuavia (z).

Herba recens, etiamnum humida, lac generat, utpote succi modice calidi & humidi. Dysentericis in cibo prodest, & infusum.

Illita lentigini cutem emendat, ramices lenit & equorum scabiem.

Egregium esse medicamentum perhibetur in tumoribus mammarum scrophulosis extrinsecus adhibitum.

Cocta seu cruda esu Urinas ciet, menses & partus extrahit, Calculos frangit & ejicit.

D. PAS-

(y) Herba exsiccata pulvis, vel melle exceptus, vel in Cerevisia aut Zythogalo potus, ad tussim inveteratam & tabem, juxta veterum experientiam & testimonia, mire conducit. *Raii Synopsi.*

(z) Crudam Sii herbam ineunte vere in acetariis comedunt Hispanicæ mulieres. Est stomacho grata. *Raii Synopsi.*

D. *PASTINACA* fativa latifolia C. B. *Common Garden Parsnip.*

Hanc alii ad *Dioscoridis* Cicer, alii ad Pastinacam, alii ad Elaphoboscum ejusdem & Daucum *Theophrasti* referunt.

Radix dulcis est, mucilaginosâ, aromatica, multum nutriens, inflans, venerem stimulan, corpus pinguefaciens, præ Rapis & Carotis, vires habens ad sisarum appropinquantes. Panis succedaneum aliquando ex ea paratum fuit in aqua cum lupulo cocta & cum flore Cerevisiæ fermentata.

Refert *Cæsalpinus*, ex his radicibus cum saccharo Electarium confici, & communissimum esse rusticorum remedium ad vires recreandas in convalescentibus & puerperis.

Notari vero meretur quod refert *Raius* de hac radice, „ Nostrates afferunt, Pastinacas vetustiores & annosas delirium & insaniam adducere, unde „ & eas *Madneys* i. e. Pastinacas insanas vocant “. Hoc confirmatur pluribus exemplis in *Miscell. Cur.* & *Actis Academiae Cæsareæ.*

Diuretica est & odorem suum impertit Urinæ ea copiose vescentibus.

Tosta aliquando adhibetur in Cataplasmate Ulceribus scrophulosis aliisve, tumorem, ardorem & acrimoniam insigniter minuens.

C. *PENTAPHYLLUM*. Quinquefolium majus repens C. B. *Cinque foyl.*

Quinquefolio *Dioscoridis* convenit, nisi quod radix non semper sit subrubra: *Brasavolus* tamen testatur, se Pentaphylli speciem observasse radice rubra insignitam. Quidam voluere Tormentillam esse Quinquefolium antiquorum: verum Tormentilla folium habet dissimile a descriptione Quinquefolii antiquorum: proinde Pentaphyllum nostrum vel idem ac Pentaphyllum antiquorum, vel ad minimum pro substituto ejus admittendum; &, notante *Raio*, Pentaphyllum, Tormentilla, Fragaria, ut genere, sic viribus conveniunt: quare vires, a veteribus Pentaphyllo tributas, huc transferre non gravabor.

Radix, auctore *Galeno*, desiccatur vehementer, minimum habet evidentis caliditatis vel acrimoniae.

Trita in aceto, cocta & imposita serpentina Ulcera cohibet, strumas, duritias, œdemata, aneurismata & abscessus discutit. Erysipelatis, digitorum pterygiis, condylomatibus, psoriasisque medetur.

Jus radicis ad tertias decoctum, si in ore detineatur, dolores dentium sedat, exedentia oris ulcera collutione sistit, & fœtorem oris emendat diu in ore retentum, necnon arteriæ scabritias gargarizatu. Contra alvi profluvium & dysenteriam auxiliatur: imo multi super omnia laudant ad deploratos dys-

entericos quinquefolium, decoctis in lacte. radicibus potis. Porro ab arthriticis & ischiadicis bibitur, iisque imponitur.

Teneræ Radicis succus contra jecinoris pulmonisque vitia prodest, itemque contra venena.

Sic & Foliorum succus celeriter regio morbo succurrit, tribus cyathis aliquot diebus epotus (cum sale & melle, addit *Plinius*.) Et Folio quidem vires fere eadem tribuuntur, quæ supra Radici: v. g. succus potus cyathis tribus Anginæ medetur & omnibus faucium vitiis gargarizatus: herpes, chæradas & omnes duritias mirifice sanat herba, aceto decocta, trita & corpori imposita.

Porro, cum sale & melle imposita, tam vulneribus quam fistulis remedio est. Opitulatur & enterocelicis, ac erumpentem sanguinem sistit, tum potu, tum etiam illitu; & Pentaphyllum album ad præcisos nervos adhibetur apud *Hippocratem*.

Cum hydromelite aut vino diluto ac piperis exiguo bibitur contra febrium circuitus, in quartana quidem quatuor ramulorum folia, in tertiana vero trium, in quotidiana unius.

Eadem comitialibus tricenis diebus pota ex vino, authore *Plinio*, succurrit. Licheni medetur.

NOTÆ. Radix valde austerâ est & amaricans, salivam inspissat. Decoctum, diu protractum, austerum est & amarum: massa confusa aliquantum viscosa. Succus valde austerus & amarus. Extractum valde austerum, amarum & subacidum.

Decoctum cum Vitriolo viridi nigrescebat, in experimento saturate viride fiebat, & succus eadem phænomena exhibuit; cum liquoribus alcalinis coagulabatur, cum acidis fluiditatem retinebat.

Virtus hæret præcipue in parte rubra corticali & extrahitur tum ab aqua, tum a Spiritu Vini.

Decoctum ab experientia commendatur in Aphthis.

Vis febrifuga confirmatur experimentis modernorum, scil. ʒj pondere ante paroxysmum febris intermittens remedium esse insigne. Porro, in laxitate dentium, in mictu sanguinis, hæmorrhagiis uterinis & hæmorrhoidalibus valet.

Folia leniter adstringentia sunt: Confusa recentia aliquantum viscosa. Equicæ vefcuntur. Chartam cæruleam aliquantulum rubefaciunt, sed minus quam radices; simul aliquando sentiebatur aliquid amaricantis. Succus subacidus a liquoribus alcalinis coagulabatur, ab acidis vero fluidior erat.

Deco-

Decoctum est valde austerum, subrubrum, acre in gutture, & cum Vitriolo viridi nigrescebat: Extractum acidum erat, austerum, acre.

Folia, in aceto cocta & illita, serpentina aliaque manantia & putrida Ulcera cohibent, necnon in fistulis & cancris adhibita fuere.

C. PEPLOS. Vide *Efula*.

C. PERSICA Malus molli carne, Vulgaris, Viridis & Alba C. B. *The Peach tree*.

Ex Perside, primo in Ægyptum, deinde ab Ægypto in Græciam pervenit. Romæ non visa nisi paulo ante *Plinii* tempus: nec Angliæ ante annum Domini 1582.

Vulgaris opinio multis seculis inveterata est, fructum venenosum esse in Perside, sed in Ægypto foli benignitate mitigatum fuisse; hanc autem opinionem *Plinius* refellit, inquires, „ id de Perseâ diligentiores tradunt, quæ in totum alia est ”.

Descriptio Perseæ, a *Theophrasto* exposita, non Persicam vulgarem exhibet, sed aliam in totum arborem; ac *Dioscorides* & *Galenus* diversis locis de Perseâ & Persicâ agunt.

Veteres de fructu & foliis loquuntur, de floribus silent.

Fructui parum est odoris, succus magis odoratus, qui tamen sitim stimulat; humidus autem & frigidus temperie, æstatis tempore & in calido corpore ad calorem squalloremque corporis curandum sumi potest.

Fructus maturus stomacho utilis, & alvum bonam præstat: si Venter ad dejiciendum sit propensus, non ægre subsidet, sin minus, hæret sublimis, nihil ad ipsam excretionem conferens, imo, nisi alvum subierint, solent in corruptelam abire; hinc non est, post alios cibos mandendus, corrumpitur enim in superficie natans, sed ante alios cibos sumatur; ita enim citius subducitur & aliis cibis viam muniat.

Immaturus alvum cohibet, sed siccatus vehementius. Sicci decoctum stomachi ventrisque fluxiones sistit.

Folia & germina, authore *Galeno*, vincentem habent qualitatem amaram; proinde, folia trita & super umbilicum imposita, lumbricos necant: authore *Plinio*, trita illita hæmorrhagiam sistunt (a).

NOTÆ.

(a) Foliorum infusum in aqua, pallide flavum, non nigrescit quidem addito sale Martis, verum colorem exhibet fusco-brunneum.

NOTÆ. Folia amara sunt, amygdalas amaras resipientia, sed minus grata, mucilaginosâ, nonnihil austera.

Foliorum & Germinum Aqua destillata, Ratafia dicta, grati est odoris & saporis, quos per aliquot annos retinuit.

Siccata & inspersa vulnera recentia sanant.

Syrupum dant purgantem, alvum leniter laxantem, & dantur in lacte cocta contra Vermes.

Flores odoris mitis sunt, saporis amari, amygdalas amaras resipientis, mucilaginosi, & Aqua destillatâ odoris est & saporis grati supra dicti.

Decoctum residui a destillatione austum est, & ulterius protractum austum & amarum in gutture, atque addito Vitriolo viridi fiebat coloris magis fusci.

Extractum subacidum erat & amarum in gutture.

Syrupum, satis fortiter & sine molestia purgantem, præbent. Similes Rosæ pallidis, sed fortius purgant, & hydragogi esse dicuntur. Vino infusi & infantibus propinati, lumbricos enecant & expellunt, saburramque biliosam eliminant.

Authore *Lieutaud*, sicci usurpari debent, recentes enim sæpe vomitus & dolores creant.

Fructus maturi odor fragrans est, gratus, mitis; sapor dulcis, subacidus, vinosus, aliquantum mucilaginosus. Alvum laxat.

Vel per se vel conditi in febribus ardentibus utiles ac siti & linguæ ariditate vexatis valde grati.

C. *PERSICARIA* urens seu Hydropiper C. B. *Arsmart or Water Pepper.*

Folia & semina gustu acria piperis modo, sed non usque adeo calida, & citra ullam odoris gratiam, siccata & tusa sali & obsoniis pro pipere admiscuntur.

Digerunt, & vim habent, Cataplasmatibus in modum imposita, œdemata & tumores induratos discutiendi, & sub oculis fugillata delendi.

NOTÆ. Folia inodora sunt; recentia, & succus saporis valde acris, calidi, sed non diu hærentis; sicca insipida; semina vero acria; perit herbæ acrimonia inter destillandum, ut in Nasturtio & Erysimo.

Externe pro scopo vesicandi, aut saltem cutim rubefaciendi adhibetur, vice sinapismi fungens.

Apud equifones sanguinem coagulatum dissolvit, equis compressis, cataplasmatibus forma applicata, & recentia Folia adhibentur ad carnes fungosas consumendas.

Vulne-

Vulneribus putridis hominum & pecorum, succo ablutis, auxilium adfert.

In odontalgia dentis cavo inditur. Tumores œdematosos & scrophulosos discuit, & a rusticis adhibetur ut egregie mundificans Ulcera antiqua & fistulosa.

Celebratur quoque usu interno tanquam egregium alterativum in affectibus hypochondriacis, scorbuticis, spleneticis, & in infarctibus mesenterii, & ut diureticum validum in suppressione Urinæ: verum, quum olim laudata fuit Aqua destillata in Calculo, in Experimentis nuperis *D. Hartley*, Aqua communis plus effecit in dissolvendo fragmento Calculi quam vel Aqua destillata, succus vel Decoctum hujus herbæ.

D. PETASITES major & vulg. C. B. *Butterburr.*

Radix odoris est gravis, saporis amaricantis subacris, & simul aliquantulum adstringentis. Infusum in duobus experimentis saturate viride fiebat, addito Vitriolo Martis. Viscosa est, & transversim secta (ut in Angelicâ) apparent Cellulæ, materie balsamica repletæ, quam solvit spiritus Vini.

Succus nil mutationis patitur a liquoribus acidis, aut alcalinis.

Extrinfecus ad bubones maturandos, & ad ulcera sordida sananda adhibetur a rusticis, speciatim pulvis efficax esse perhibetur ad quævis fluentia & præhumida Ulcera. Porro pulvis, verrucis venereis inspersus, illas præ sabina abigit, teste *Welsch*, ab *Emanuele König* citato.

Celebratur quoque ut potenter diaphoretica in peste & febribus pestilentialibus, utiliterque manditur a jejunis, ne ab aliorum halitu pestilentique aëre inficiantur. *D. Musgrave* potum ex ℥ij hujus Radicis, cum ℥ij scorzonere conditæ, & Hord. mund. ℥ss in Aq. ℞iv ad ij coctis, spatio nycthemeri, bibendum laudatur, ut diaphoreticum & podagrogon.

Porro, in morbo pectoris a mucilagine tartarea, in asthma & tussi perniciaci celebratur, Mensesque movere dicitur.

Radix ex Vino cocta potu facit ad lumbricos latos.

Oleum, ex hac radice confectum, si illo inungantur febricitantes ante accessionem febris, apprime conducit; ac perfrictionibus nervorum & membrorum prodest.

Paratur ex radice Essentia, quæ ℥j vel ij pondere longe ocysus, quam pulvis aut decoctum, Pestem abigit & ab ea præservat.

In agro Lincolnensi in febribus autumnalibus hoc anno 1771 hæc Radix in infuso *Melissæ* hora somni, vel octava quaque hora sumpta per biduum, dicitur sudorem lenem & somnum promovisse, febremque fugasse.

C. PETROLÆUM Barbadense Pharm. Lond. Barbadoes Tar. & Oleum Terræ.

Petrolæum omne Oleum dicitur, quod e faxis & petris emanat.

Oleum terræ nomen genericum est, cujus species duæ. 1. *Rubrum*, ex India Orientali allatum: 2. *Nigrum* seu Pisselæum Indicum, ex India Occidentali advectum.

Dioscorides videtur meminisse sub titulo Bituminis liquidi, & *Nicolaus Myrepsus* Petrolæi meminit in Antidoto è Castoreo, danda tremulis & resolutione cori ptis.

Pisselæon Veterum est Pharmacum ex pice liquida cum Oleo permista, auctore *Foëfio*. De Viribus Bituminis Vide *Bitumen*.

NOTÆ. Consistentiæ est fere ut picis liquidæ, inflammabile, odoris validi haud ingrati, saporis mitis, nisi nauseosi, amaricantis & subacris.

Solvitur in Oleo aut substantia quacunque pingui, & cum eo, ut cum Oleo Olivarum, fit Balsamum sulphuris Barbadense dictum.

Oleum Olivarum & Oleum Vitrioli mista coagulantur in substantiam bituminosam, a Petrolæo Barbadensi vix distinguendam: porro, Oleum Vitrioli, cum Oleo Terebinthinæ triplo destillatum, exhibet Oleum, Oleo Petræ Orientali simillimum, relicta in fundo Massa picea.

Species Hydropis in membrana adiposa articuli genu curata fuit hujus applicatione quotidiana per duas septimanas; alias & extus in Morbis cutis utile est, ac usu interno pectorale & vulnerarium.

Ufu externo membra a pernionibus, frigore hyberno præservat; & in tremore, paralyfi & apoplexia usurpatur, & quidam dant interne ad guttas x vel xv in obstructione mensium.

Videtur idem esse ac Oleum è terra sudans & fonti, *Bawn well* & *Oily well* dicti, prope Edimburgum supernatans, quod cutim molliat, ejusque scabritiem tollit, & quod experientia probavit ad dolores ex causa frigida valere, roburque & vigorem membris languentibus procurare, si frequentius eo calefacto inungantur.

C. PETROSELINUM Macedonicum C. B. Apium Macedonicum C. B. Macedonian Parsley.

Semen est gustu acre cum amaritudine, & secundum *Galenum* tertii ordinis calfacientium.

Tenuanti diæta utentibus convenit, & locum habet inter remedia obesitatis seu corpulentiae nimiae, atque in *Galeni* documento de puero Epileptico, inter ea, quæ caliditate caput replent.

Flatus

Flatus discutit, stomachi & coli inflationes & tensiones curans, sive per se, sive oleo, quod semen Petroselinum habet, incoctum. Succurrit & lateris, renum ac vesicæ doloribus in potione sumptum. Menses & Urinam affatim provocat.

NOTÆ. Semen Odoris est aromatici, gravis, saporis acris, aromatici, calidi, amaricantis, Cuminum fere resipiens, & virtutibus alexipharmacis præfertur semini Petroselini vulgaris, utpote magis aromaticum, oleo æthereo ac sale volatili abundans. Venerem stimulat.

C. PETROSELINUM vulgare seu Apium hortense C. B. Selinon sive Apium *Theophrasti*. Apium hortense *Dioscoridis*. Apium mas *Plinii* C. B. *Common Parsley*.

Quidam hanc Herbam cum aceto & garo mandunt: sunt, qui Apium & Smyrnum, foliis lactucae mista, amant: herba Apii tamen jucundior & stomacho commodior est, quam Smyrnum. Rami largis portionibus per jura inquant, & in condimentis peculiarem gratiam habent. Suaviores Aquas potui incoctum præstat, unde ægris, quibus vinum interdictum est, vel hydromel vel apiatam Aquam præscribit *Theod. Priscianus*: & in febre diaria curanda post balneum, aquam, quæ parum Apii in se incoctum habuerit, offert *Galenus*. Quinimo pisces, si ægrotant, in piscinis Apio viridi recreantur.

Inter alimenta attenuantia locum habet, virens tamen Apium lac generat.

Ufu medico herba ad eadem, ad quæ Coriandrum, valet, prætereaque ad oculorum inflammationes cum pane aut polentæ polline imposita: & oculis tumentibus vel dolentibus imponitur cum lacte mulieris. Æstuantem quoque stomachum demulcet, & mammarum concreto in grumos lacte durities disjicit.

Ciet & urinas sive cocta sive cruda edatur.

Panis, tritus cum Apio, optime crustas in gangræna disrumpit, & a sanis partibus separat.

Radices caulesque dulces sunt, secus vero folia, authore *Theophrasto*. Radix in aqua, quæ potui datur, incocta putridos humores in febribus expellit per urinam citra calfactionem vel siccationem.

Semen excalfactorium est, ast viribus acrius, flatusque magis discutiens quam herba. Sugillatis reddit colorem, si foveantur semine decocto.

In oleo ebullitum, per clysterem injectum, dolorem in ventre inferiore ex tumore flatuoso sedat.

Purgantibus medicamentis miscetur. Tenuante diæta utentibus convenit.

Uriæ excretionem auget ut & menstruorum & secundarum.

Locum habet inter roborantia stomachum, pituita oblitum, unde caput dolet.

Datur arquatis ex vino albo, quippe quum in jecinore & liene multitudinem atrorum humorum offenderit, detrahit, & per lotium ejicit sine molestia.

Senibus, quibus tum pituitosum tum serosum excrementum colligitur, Urinas moveri quotidie convenit, non tamen pharmacis, sed Apio, cæterisque similibus.

A venenata bestia demorsis opitulatur, iisque qui argenti spumam hauserint, & utiliter admiscetur Medicamentis, quæ somno dolorum levamenta præstant, & his, quæ contra tussim conficiuntur.

NOTÆ. Herba recens odoris est singularis, non ingrati, saporis aliquantum calidi & acris, calidior quam Radix, sed minus dulcis; veterascens amara. Usurpari debet, ut Radix, scil. recens; sicca enim inodora, quippe perit exsiccatione, & decoctione Spiritus avolat.

Coquitur & subinde comeditur ut Brassica; sed *D. Alstonus* notavit ab ejus viridis esu largo turgescientiam vasorum prope oculos, unde confirmari videtur suspicio, hanc herbam oculis nocivam esse, & non sine causa prohiberi Epilepticis, quod & alii innuunt, inquentes, cautelas, quæ dantur de Apio in hoc casu transferri debere quoque ad Petroselinum.

Contusis feliciter applicatur Cataplasma ex ea, sanguinem coagulatum dissipans; & *Tragus* confirmat efficaciam herbæ cum pane recens cocto tusæ, impositæ oculis inflammatis; necnon efficacia ejus in lacte concreto dissolvendo confirmatur ab eodem authore, unde Mulieres, quando infantes ab lactare velint, mammiis hanc herbam tusam imponunt.

Ulcera etiam inveterata mundare dicitur succus.

In experimentis *D. Lobb* fragmenta Calculi unius in 6, alterius 25 dierum spatio infusa in succo & decoctione, solvebantur.

Recentis herbæ infusum instar Theæ in effectibus, ubi serum abundat, in cachexia, in mensibus suppressis, & ubi metus est calculi renum aut vesicæ, insigne est diureticum.

Radix recens odoris est fragrantis, saporis dulcis instar radicis Pastinacæ vel sisari, aromatici, subacris, esculenta & esui gratissima, carniurum juribus frequentissime incocta: sicca inodora, insipida, quippe nec exsiccationem nec decoctionem fert; proinde recens usurpanda, & in infuso vel succo.

Spiritus Vini vires extrahit; Tincturæ inspissatæ Extractum dulce est, caloris debilis.

Extus resolvit & tumoribus mammarum nodosis cum fructu applicatur.

Diure-

Diuretica est bene nota, lenis & suavis, unde in cachexia & hydrope exhibetur, mensesque movet.

In experimentis *D. Lobb* fragmentum Calculi in succo & decocto spatio 25 & 35 dierum infusum, solvebatur.

Semen calidius est quam Radix, odoris validi, aromatici, saporis acris, calidi, amaricantis. Locum habet inter Carminantia. Urinas ciet & Menses; commendatur quoque contra tussim veterem eclegmatis permitta aut incocta.

C. PEUCEDANUM. *Hog's Fennel.* Vide *Feniculum*.

C. PHYLLITIS. Lingua cervina Offic. *C. B. Hart's tongue.*

Folia, gustu acerbo, in vino serpentium moribus adversantur. Quadrupedibus per os infusa in eodem periculo medentur.

Bibuntur, ad diarrhoeam & dysenteriam.

NOTÆ. Contusæ Odor est ut Filicis, & infusa Cerevisiæ odorem dat quasi fragrantem. Succus saporis est dulcis & austeri, ac cum Vitriolo Martis nigrescit, & infusum atro-viride fit cum eodem: porro succus cum liquoribus alcalinis coagulatur, contra cum acidis limpidus fit.

Extrinfecus mundificare dicitur vulnera & ulcera; & usurpatur pro fotu in procidentia Ani.

Datur Cerevisia ex ea in hæmorrhagia Nasi inveterata, & Pilulæ hæmoptoicæ exinde prostant apud *Fullerum*; decoctumque diarrhoeam & dysenteriam sistit, adstringens & acrimoniam humoris infringens.

Datur laxis, rachiticis & scorbuticis.

Exsiccatæ pulverem in Cerevisia tenui aut Zythogala, vel Conservam e foliis virentibus in palpitazione Cordis, suffocatione Uteri & motibus convulsivis mira præstare innumeris experimentis constare, author est *Raius*.

Tragus ait folia, aceto decocta, perque aliquot dies pota, Lienem absumere, quod *Simon Pauli* quodammodo confirmat, asserens, Cerevisiam, Phyllitide conditam, ad tollenda vitia Lienis quotidie a Medicis & plebe superioris Germaniæ usurpari; quippe Lien humores avidissime imbibit, adeo ut nimia repletionem sæpe indurescat; nec igitur denegandæ vires Phyllitidis in hoc casu, quatenus roborans, saltem præmissis aperientibus, ut *Gentiana*, *Aristolochia*, &c.

1. *N. PIMPINELLA saxifraga minor* foliis sanguisorbæ *Raii. Pharm. Lond. The lesser round leaved Burnet-Saxifrage.*

2. *PIMPINELLA saxifraga minor* C. B. *Small Burnet Saxifrage with divided leaves. Raii Synops.*

Pimpinellæ Veteribus indictæ existimantur.

NOTÆ. Radix recens halitum emittit acrem oculos afficientem ut *Raphanus rusticanus*, sed mitius, & hæc acrimonia exsiccando minuitur, sapor acris est & calidus ut *Zinziberis*; ipse quoque in sicca deprehendi odorem graviusculum, saporem subdulcem & acrem; quidam quoque præferunt siccatam piperi in condimentis.

Recens inflamat & vesicas excitat in cute. Infusa in aqua viridescbat cum *Vitriolo Martis*. Succus autem non mutabatur a liquoribus acidis, nec ab alcalinis.

Extrinfecus in maculis faciei abstergendis usurpatur, & in odontalgia masticata ad pituitam eliciendam; diciturque mundificare & consolidare vulnera recentia & inveterata, & ulcera: usus est quoque in gargarismis ad dissolvendum mucum tenacem in faucibus.

Sialogoga est, & mansa præcavendi scopo in morbis contagiosis laudatur.

Diuresin ac *diaphoresin* placide movet, & *Essentia* ejus primum locum habet inter alexipharmaca, & contra tremores artuum, a *Mercurialibus* ortos, laudatur una cum *fœniculo*. *Carminativa* est, atque in colica & debilitate *Ventriculi* utilis.

Stomacho frigida intemperie, crassisque ac viscosis humoribus laboranti, utilissima. *Menses* ciet.

Semen convenit cum radice, & *Seplasiarii Norimbergenses* condiunt ut *Anisum* & *Fœniculum*.

C. *PINGUEDO* Anseris. Vid. *Axungia*.

1. C. *PINUS Sativa* C. B. *The Pine tree.*

2. *PINASTER* *Offic.* *Pinus sylv.* C. B. *The Mountain Pine.*

Urbana & *Sylvestris* quoque prostant apud *Theophrastum* & *Plinium*.

Strobilus vocatur *Nux pinea* a *Galeno* & *Theophrasto*.

Pityides apud *Dioscoridem* sunt *Picearum* & *Pinorum* fructus, qui in conis reperiuntur.

Pinus fert minimum resinæ, *Pinaster* copiosorem dat.

Pini folia vulnera glutinant. *Trita* & *imposita* inflammationes leniunt, vulneraque ab inflammatione vindicant. Ad lævorem *trita* & in aceto decocta, dolo-

dolores dentium demulcent, si calida colluantur. Profunt inflammatione hepatis laborantibus drachmæ unius pondere ex aqua mulsave pota.

Cortex adstrictorius est, sed minus quam galla, & locum habet inter sanguinis profluvium sistentia ex vino nigro austero, ubi exiguum vas perruptum est sic ut non multus profluat sanguis.

Ad intertrigines tritus & inspersus confert & ad ambusta cum argenti spuma & manna (b). Cortex quoque idoneus est in Ulceribus, privatim Pudendorum: & decoctum ex aqua, utpote reprimens, in oris ac faucium inflammationibus.

Potum alvum sistit & urinas movet, ejusque decoctum in vino contra tormina datur. Suffitu foetus & secundas ejicit.

Nuclei sunt edules, boni & crassi succi; probe nutriunt, non tamen facile concoquantur.

Mistam habent facultatem, utpote, præsertim cum virides sunt, adstringentes & acrimoniam quandam cum amaritie possidentes; verum in aqua macerati, ut acrimoniam deponant, temperati evadunt, & acrimoniæ exortes, meatus obducunt, & lævigandi vim obtinent in arteriacis medicamentis in thoracis collectionibus. Hinc *C. Celsus* nucleos pineos annumerat illis, quæ stomacho sunt amica, sed lavandos primum, & omnes nucleos inflammare, exceptis nucleis pineis, qui porro sitim sedant & acrimoniam stomachi rosionesque, renibus ac vesicæ utiles.

Porro, strobili toti, ab arboribus decerpti, recentes contusi, & in passo decocti, ad vetustam tussim & phthisin conducunt, si ex eo liquore terni quotidie cyathi assumantur: & Nuces contusæ leviter, additis, quot sunt nuces, tot sextariis aquæ, ad dimidium decoctæ, sanguinis excreationi medentur, ita ut cyathi bini bibantur ex eo. *Hippocrates* meminit Nucis pineæ in peripneumonia, & cum melle in pleuritide.

Recentiorum Græcorum quidam tamen Nutricibus prohibet Nucleos pineos, utpote oleosos ac bilem facientes, & ventriculo innatantes, veneremque stimulant. An hoc de crudis & non repurgatis lotisve intelligendum?

NOTÆ. Folia viscosa sunt & odoris terebinthinacei, saporis amaricantis, austeri, subacidi: juniora acida & valde austera.

Vulnera recentia sanant, inflammationes leniunt, & vulnera ab inflammatione vindicant. Commendantur in scorbuto & morbis cutaneis: & a turionibus

(b) i. e. Micis thuris, collisu clisis.

nibus Pini mille hominum a scorbuticis affectibus liberatos fuisse affirmat *Hoffmannus*.

Conorum squammulæ adstringunt, terebinthinam resipiunt, & in Alvi fluxu ac dysenteria utiles sunt.

Nuclei (præsertim macerati) saporis sunt dulcis, magis grati, quam Amygdalæ, & fere æque grati ac nuges Pistachiæ (unde in Italia mensis secundis adjiciuntur.) valde oleosæ, expressione Oleum exhibentes, ut Amygdalæ, sed levius & magis limpidum.

Usurpatur in Emulsionibus ut Amygdalæ: multum nutriunt, Lac nutritibus augent. Usus sunt in tussi, stranguria & acrimonia urinæ mitiganda: semen & Gelatinam nutritiam augent, tabidis utiles, hecticis phthificisque nutrimentum laudabile suppeditant.

C. PIPER.

1. *PIPER album*. Piper nigrum maturum decorticatum *Pharm. Lond.*
White Pepper.

2. *PIPER longum*. Piper longum orientale C. B. *Long Pepper*.

3. *PIPER nigrum* Offic. Molago codi *Hort. Malabar. Pharm. Lond.*
Piper commune *Actuario. Black Pepper*.

Theophrastus, Dioscorides, & hos secutus, *Plinius* Piperis plantæ formam & notas ignoraverunt, & indigenam in ea describenda fidem secuti sunt ob regionum distantiam.

Longum intensa mordacitate præditum & subamarum. Nigrum albo suavius, acrius orique gratius & magis aromaticum, condiendis cibis utilius. Album antedictis infirmius & inefficacius.

Omne Piper fortiter dum gustatur calfacit.

Manducatum cum uva passa pituitam è capite prolicit; purgat & nares. Dentium dolori prodest Nitrum, si cum pipere ex vino colluantur.

Ab immodica quantitate ingesta non paucis singultus accidit.

Exceptum pice strumas discutit, ac vitilignes etiam ex Nitro emaculat.

In anginis valde discussorium est cum melle perunctum. Vim habet discutiendi detergendique ea, quæ pupillis tenebras offundunt.

Potum seu illitum febrium rigoribus, per circuitum repetentibus, ac venenatarum bestiarum moribus auxiliatur, & ingreditur Theriacam.

Per impositionem provocat menstrua: partus extrahit. Urinam ciet: sudorem movet.

Quibus, quicquid assumpserint, in statum vertitur non inutile fuerit longum
Piper

Piper cum cibo dare, quippe quod flatuosi spiritus crassitudinem solvit, & quæ in præcordiis pigra cessant ad ventrem inferiorem depellit, & concoquendis iis, quæ assumpta sunt, subvenit.

Tormina discutit potum cum lauri foliis tenellis.

Quicquid crassi est in semicoctis crudisve succis diffecat & resolvit. In pituitoso succo, a capite in frigidum natum ventrem decurrente, Piper ad exitum contritum lævorem, aquæ mistum, bibere licet: ad quem usum melius stomachoque aptius est Piper album.

Hinc Diatrion pipereon assumat senex, qui obstruentibus cibis usus est; & piscibus cartilagineis piperis portiuncula addenda.

Hepati & lieni obstructis conducunt Caricæ sumptæ cum Pipere, zingibere, vel thymo longe ante cibum.

Si in sorbitionibus omnibus, quæ ad tenuantem diætam conferuntur, miscetur Piper, non mediocriter juvabit.

Purgat pulmonem & thoracem: tussi omnibusque pectoris vitiis linctu potuve subvenit, unde ingreditur Confectiones ad tussim cum succo papaveris Andromachi apud *Galenum*.

NOTÆ. *Piper rotundum*, præsertim *nigrum* odoris est fragrantis, saporis fervidi, acris, fere urentis, caloris sensu tamen non diu durante. Ab aliis Aromatibus differt in hoc, quod acrimonia non hæreat in partibus volatilibus seu oleo essentiali, sed in materie fixa, quæ non elevatur calore aquæ ebullientis, verum non in gummea parte, sed resinosa, hinc Spiritus Vini rectificatus integre extrahit acrimoniam.

Humidum distans attrahit; sacculus enim Pipere repletus, super vas, vino plenum, positus gravior fit, dum Vinum pondere levius.

Ufu externo rubefaciens est, & adhibetur contra insecta, *Warbles* dicta, in equorum cute generata. Quatenus apophlegmatizans in paralyfi linguæ utile applicatum: vulgare remedium est ad Uvulam relaxatam restituendam.

Ufu interno in omnibus morbis frigidis serosis valet, speciatim incidens mucilaginem crassam, in primis viis stabulantem, & ad cruditates acidas, præsertim quæ a crapula oriuntur, optime conducit; & hoc senibus notandum est, quorum ventriculi ac temperies frigidiores sunt, & humoribus excrementitiis, æque ac fauces, redundant; in rusticis acidis & doloribus colicis valet; in quos usus grana integra, deglutita ad viij, x vel xij, ventriculum roborant melius quam pulvis; subtiles enim piperis particulæ, ventriculi rugis altius immerse & pertinaciter adhærescentes, sensim calorem suum exerunt; & hoc modo Tertianam & Quartanam, per aliquot dies horis duabus ante paroxysmum deglutita, curasse dicuntur.

Indi longum linimentis addunt, quibus adversus dolores artuum a frigore atuntur, & contra venena, vertigines, catarrhos oculorumque nebulas, cum fructu adhibent.

Album fieri ex nigro decorticato plerumque convenit apud autores; sed an Longum sit magis vel minus acre, quam Nigrum, discrepant.

N. *PIPER* Jamaicense. *Pimenta Pharm. Lond. Jamaica Pepper.*

Caryophyllus aromaticus fructu rotundo. Caryophyllon Plinii C. B. All Spice or Jamaica Pepper.

NOTÆ. Odoris est grati aromatici, quasi medii inter *Caryophyllos* & *Nucem moschatam*, paulo minus acris quam reliquæ species; & hoc habet singulare, quod cum *Vitriolo Martis* nigrescat.

Destillatione dat magnam quantitatem *Olei essentialis* elegantis, ponderosi, in aqua subsidentis, saporis mediocriter pungentis, quod commodissime substitui potest *Oleo Caryophyllorum* & *Nucis moschatæ* sæpe adulteratis. Residuum non amplius pungens est, calore hujus, secus quam reliquorum *Piperum*, magis in partibus volatilibus quam fixis residente.

Spiritus Vini integre extrahit acrimoniam: pars *Gummea* admodum inertem saporem possidet.

Roborat Cor, Ventriculunque, flatum dissipat; *Urinam* & *Menses* evocat: frigus pellit, colicis & iliatis opitulatur, venerem excitat.

D. *PIPER* Indicum. *Capfici filiqua. Piper Indicum vulgatissimum C. B. Guiney Pepper.*

NOTÆ. Est omnium acerrimum. *Capfularum* pars interior, labiis afflicta, inflamat; semina ignea & quam *Grana Paradisi* acriora.

Urit & exulcerat corpus.

Acrimoniam suam impertit *Spiritui Vini* rectificato, sed leni destillatione vix elevatur acrimonia, verum residui acrimonia intolerabilis est.

Ad Venerem stimulamdam Indi *Cocoladæ* addunt.

C. *PISTACHIÆ* Nuces. Vide *Nuces Pistachiæ.*

1. *C. PISUM arvense* flore candido fructu rotundo C. B. *Common White Pease.*

2. *PISUM majus quadratum* C. B. *Great white Peason. Pisum Plinii & antiquorum Dodonæi.*

Pisi Dioscorides non meminit, nisi forte cum *phaseolis* comprehenderit, at *Hippocrates, Galenus & Ægineta.*

Pisa

Pisa cum fabis tota substantia similitudinem habent, sed non sunt æque ac fabæ flatulentæ & segnius, quam illæ, per alvum secedunt, authore *Galeno*: rectius *Hippocrates*, de Victus ratione, „ Pisa minus fabis implent, ac per alvum „ magis secedunt, „ suffragante experientia & dulcedine saccharina plurium specierum Pisi, quam dulcedinem fabæ non possident (c).

NOTÆ. Semina succum viscosum, crassum, flatus generantem continent, & aliquando dulcem.

In Recipiente exhausta, necnon inter fermentandum, magnam quantitatem Aëris emittunt, scil. Aëris elastici veri, in statu repellente, qualis tamen non existit in vegetabili (tunc enim vasa ejus diffringerat.) sed in statu attrahente.

Multum nutriunt, acrimonias pectoris & tussim mitigant: copiam adferunt Lacti.

Nonnulli eorum decocto ad abstergenda cutis vitia & eminentias persanandas cum fructu utuntur: & refert *Tragus* decoctum cum aqua & lixivio manantia capitis ulcera sanare singulari experimento.

Et *Martinus Rulandus* ad scabiem, lepram & omnia Ulcera balneo utitur sæpius experto ex pis, cum folio quercus in aqua fluviali decoctis.

Abstergunt equidem, sed minus quam Lupini, & ventrem aliquantulum laxant, præsertim eorum jusculum primum, & quidem alvus cito solvitur si probe coctis una cum glumis aut corticibus vescamur; lochia promovere ac nephriticis prodesse notantur.

Juniora diuretica sunt & pectoralia, contra seniores, præsertim siccata.

1. C. PIX Liquida. Tar.

2. PIX sicca. Stone Pitch.

Differt Pix & Resina, quod hæc sponte affluerit, illa vero ignis beneficioeducta, unde nigredinem acquisivit, & est veluti Resina cocta: ea vero quæ primo extillat fluxilior humidiorque Pix liquida, Cedrium Syris dicta, quoniam ex Cedro Syri picem urunt, picea & pinu carentes.

Palimpissa quasi iterata, vel iterum cocta Pix, est Pix arida *Dioscoridis*.

Pix liquida *Dioscoridis* è pinguisimis pini piceæque lignis congregatur.

Cum

(c) Porro, Cortex Fabæ manifeste adstrictorius est; infusum enim ejus & decoctum in aqua nigrescit, addito sale Martis, secus quam infusum & decoctum Pisi.

Cum corporibus nostris admovetur, ea manifestissime calfacit. Nonnullam habet tenuitatem partium, & in gustu subamarum quiddam & acre.

Vi calefaciendi & attrahendi, adeoque humectandi pollet; & remedium erat Gracilitatis apud antiquos, pice inuncto toto corpore. Hæc operatio repetebatur tertio vel quarto quoque die. Egregium, inquit *Galenus*, medicamentum ad carnem instaurandam, adeo ut, si quod singulare membrum hoc vitio laboret, id hoc præsidio restituatur; ac nobis quidem in omnibus ferme hoc unum satisfecerit.

Notandum vero quibuscunque particulis bonam habitudinem restituere studemus, sive picando, sive fricando & perfundendo, oportebit hæc fieri tantisper dum intumescant, & hoc ubi factum est, prorsus desistere: etenim quæ calefaciunt omnia, sicut attrahere, sic etiam digerere apta sunt. Si ergo perstes, dum quod attractum digestum sit, operam luseris.

Septicis seu erodentibus medicamentis utiliter immiscetur.

Reponitur inter calida, quæ conveniunt alopeciis, & inuncta, oleo permista, ad radices capillorum, efficit ut tarde canescant. *Galenus* testatur Cedriam per se adhiberi in frigida & humida intemperie, utpote defluentes capillos corrigentem, & non defluentes auctiores reddentem. Porro Cedrio in Ægypto corpora hominum defunctorum perfusa servari author est *Plinius*. Vina & Vasa condiuntur Pice, unde *Vina picata*, & Vinum, resinâ conditum, resolutioni stomachi prodesse scribit *Celsus*.

Vulvæ duritias ac sedis tubercula discutit. Concoquit duros & inconcoctos humores, cataplasmatis indita: cum farina hordeacea, puerique impubis urina, decocta strumas rumpit.

Vulnera, Ovibus inter tondendum a forfice facta, illita sanat. Fermento mistam *Galenus* imposuit in vulneribus nervorum. Cum melle Ulcera purgat & explet.

Cum thuris polline & cerato profundos Ulcerum sinus conglutinat: rimis fedis & pedum magno auxilio illinitur: cohibet Ulcera, quæ serpunt, cum pineo cortice, sulphure aut furfuribus illita.

Purulentis auribus infunditur cum rosaceo. Illinitur cum trito sale serpentium morfibus. In tonsillarum aut Uvæ inflammationibus & exulcerationibus illinitur Pix cum oleo aut melle.

Notandum vero, quod Pix quanquam modice siccet, immodice tamen calida sit, ideoque ea non utimur sola, nec aliter nisi cum leviter refrigerantibus admistis unum ex omnibus medicamentum fecerit quod sit temperatum.

Leprosos ungues eximit adjecta pari cera, & impetigines detergit.

Utuntur ea contra Ovium scabiem, ricinosque, &, authore *Plinio*, præstan-

stantissima est ad canum & jumentorum scabiem, valet ad spasmos, tremores, opisthotonos, paralyses & nervorum dolores.

Uso interno contra venena, phthisin, purulentam excreationem, tusses, anhelationes & pectoris humores, qui difficulter extussuntur, efficax est, eclegmate cyathi mensura cum melle dato (d).

Pix arida. Stone Pitch. Calfactoriam vim habet, dura emollit, tubercula panosque discutit: plus desiccatur quam calfacit; & proinde vulneribus glutinandis magis congruit quam humida atque in corporibus admodum duris quæ vulnus habent aut sinum, glutinatoria est. Ulcera replet.

Calfacit modice, ideoque medicamentis, quæ pus movent, admiscetur. Ad ferventes phlegmonas ex rosaceo liquare oportet, ad frigidiores vero ex calfacientium quopiam, puta ricino, raphanino oleo.

NOTÆ. 1. *Pix liquida* Odoris gravis est, fœtidi, saporis amari, calidi, acris, consistentiæ gummosæ.

Non effervescebat cum Oleo Tartari per deliquium; infusum tamen ejus Lac coagulabat secus quam infusum Terebinthinæ, quoniam aciditatem acquirit ab igne, a succis resinosis arborum puris differens acquirendo empyreuma ab igne & materiæ salinæ & acidæ quidpiam, è ligno calore extractæ.

Quidam Norwegicam præferunt Americanæ & vice versa; acrior enim est secundum ætatem ramorum arboris unde extrahitur, adeo ut è vetustis tam acris sit, ut funes in navibus corrodat, contra mitior, quæ e viridantibus summatibus & igne leniore extrahitur.

Destillatione dat aquam acidissimam totius regni vegetabilis sine fermentatione paratam, & quidem ex Norwegicæ ℥xxij spiritus acidi ℥bj ℥ijss; Olei ℥vij, ℥ijj; Picis ℥xij, ℥xiv.

In spiritu Vini rectificato fere integre solvitur, non tamen penitus, nam & repetitis spiritûs affusionibus per spatium mensis aliquid restabat non solum, quod tamen igne liquecebat, inflammabatur, & combustum terram relinquebat: proinde pars, a spiritu Vini non soluta, videtur esse Bitumen, quemadmodum nec Pisselæum Indicum nec succinum in eo integre solvuntur.

Essentia Picis liquidæ nihil aliud est quam simplex ejus Extractio cum spiritu Vini tartarifato.

Uso externo emollit, digerit, dolorem lenit, coquit, pus movet, impetigines emendat, & morbum *Tetter* dictum; cum & sine sulphure efficax esse depre-

(d) Vide Pilulas de Pice in *Pharm. Bateana*.

deprehenſa eſt in Tinea, atque Unguentum eſt Pice *Pharmacop. Lond.*, in curando Ulcere maxime corroſivo, & Unguentum ex ea & butyro vulgaris uſus eſt in ſananda ſcabiæ, Ulceribusque pecorum, & contra Muſcarum injurias defendit. Eodem Unguento ac lotionẽ capitis cum decocto Centaurii minoris abigitur phthiriaſis.

Convenit imprimis iis, qui per nives iter faciunt; ſi nimirum quis pice membra illiniat, a quocunque frigore immunis erit.

Septicis & erodentibus Emplaſtris utiliter miſcetur.

Cum pannis laneis duplicatis cruribus hydropicorum tepide admota per 3, 4, vel 5 dies exulcerat cutim & fluxum largum excitat, hocque ſingulare habet, quod nihil hinc metus ſit gangrænæ, ſecus quam in incisionibus.

Alvum aliquantum ciet ut alia Baſama.

Norwegici Picem liquidam abiernam, cum cereviſia mixtam, in febris malignis magno ſucceſſu bibunt.

2. *Pix arida.* Tenax eſt, odoris graviuſculi, ſaporis ſubamari & ſubacris in gutture: minus quam liquida calefacit, magis glutinat, in Spiritu Vini magna ex parte ſolubilis, relicta tamen materie inſolubili quaſi bituminofa, ut ſupra de Pice liquida notatur; non enim eſt pura Reſina, ſed mutatur ab igne & a ligno, in hujus præparatione combuſto; hinc gummeas, ſalinas & terræ combuſtæ particulas recipiens, unde ſeparare ſe ſolet in unguentis & emplaſtris, ab aëre vero & humiditate corroditur in navibus & vafiſ lignæ uſurpata.

N. *PIX Burgundica. Burgundy Pitch.*

Odoris eſt graviuſculi, non ingrati, ſaporis ſubacris, terebinthinam reſpiens.

Sola differentia inter Picem Burgundicam & Reſinam eſt in coctione Picis Burgundicæ, ex aheno exemptæ, cum primum bullire incipit; atque idcirco mollior eſt & coloris magis brunnei.

A Spiritu Vini rectificato fere integre ſolvitur, ab Aqua vix attingitur.

Cum Pice & Terebinthina viribus convenit: applicatur tumoribus ſive reſolvendis ſive ſuppurandis, & locum habet inter phænigmos ſeu rubefacientia, ſuper humeros applicata, in doloribus aurium, oculorum & capitis.

1. *D. PLANTAGO latifolia ſinuata C. B. Great Plantain or Way bread.*

2. *PLANTAGO major anguſtifolia C. B. Ribwort, or Ribwort Plantain.*

Proſtant equidem apud *Dioſcoridem* & *Plinium* *Plantago major* & minor; verum-

veruntamen quum nec descriptio Plantaginis majoris, nec locus natalis apud *Dioscoridem* nostræ omnibus notis convenit, minime tutum judicavi, vires Plantaginis, a Veteribus tributas, hic apposuisse, quanquam apud *Celsum* videantur vires convenire, ubi jungitur foliis salicis ad reprimendum.

NOTÆ. 1. *Plantago angustifolia*. Folia recentia, sicca & succus saporis sunt nonnihil amaricantis, adstrictorii & subacris.

Dicuntur in cibo cocta Phthificis profuisse.

Infusum eorum subfuscum fiebat a Vitriolo Martis; in altero experimento viridescebat.

Succus, ut & Latifoliæ coagulabatur a liquoribus alcalinis, sed non æque fluidior fiebat ab acidis.

Inter simplicia vulneraria principem locum tenet usu tam externo quam interno, v. g. succus vel folia contusa ac vulneribus recentibus imposita, vel etiam decoctum, iis applicatum, non inflammari vel dolere permittunt, & mire consolidant, nec minus etiam in ulceribus & abscessibus, quos egregie mundificant, & ad consolidationem perducunt.

Magni etiam usus est in Ulceribus linguæ, unde ingredi solet decocta pro gargarismis, familiaribus in Ulceribus tonsillarum, uvulæ & faucium.

Usu quoque interno in fero lactis cocta in Ulcere inveterato sinuoso siccando utilis fuit.

Radix adstringens est & subdulcis. Infusum ejus primo fiebat coloris fusci, dein viridis cum Vitriolo Martis; & in *Miscellaneis Curiosis* prostat exemplum Matronæ illustris, curantis Febres Intermittentes radicibus v, vj, ix, ad xj cum foliolis ij vel iij, Aceto per noctem infusis, ineunte paroxysmo febrili propinato.

2. *Plantago latifolia*. Folia subadstringentia sunt, amaricantia, & forte aciditatem ac falsedinem quandam possident: aliquantulum rubefaciunt Chartam cæruleam & solutionem Heliotropii, atque infusum eorum a solutione Vitrioli Martis viride fit, dein coloris fusci.

Succus quoque decantatus, colatus & inspissatus prodit austeritatem salinam, & cum liquoribus alcalinis coagulabatur, contra cum acidis fluidior fiebat.

Folia ambusta & inflammationes refrigerant, speciatim ad inflammationes & contusiones oculorum valent, & a rusticis usurpantur in vulneribus recentibus, & ad consolidanda Ulcera inveterata; post Usu Vesicatoriorum dolores mitigant & pustulas, arte prolicitas, sanant: experientia quoque comperitum est, capitis dolores tolli linteolis, in succo madefactis & impositis. Usurpantur quoque in Ulceribus internis, & ad fluxus alvi, præcipue dysenteriam

riam & alias excretiones nimias: syrupus datur in sputo sanguinis, in vomitu sanguineo & hæmorrhagiis uterinis: porro & applicatio foliorum ad strumas laudatur.

Et in usu interno prostant exempla in *Miscellaneis Curiosis* Diarrhææ biliosæ curatæ angustifolæ succo, per 3 dies ad ℥iv sumpto, vel foliis in jusculo coctis.

Radix subdulcis est & adstringens: infusum ejus fiebat coloris fusci, dein viridis cum Vitriolo Martis, & Chartam cæruleam magis rubefecit quam Folia; unde & ab eventu simili experimenti cum radice angustifolæ concludere fas erit, ad usum radicum attendere nos debere, æque ac foliorum, vel potius præferendas esse radices pro scopo adstringendi.

Semina mucilaginem fortem exhibent, Cuticula esse dicitur adstringens: datur in pulvere & ad ʒj in lacte pro remedio, apud rusticos familiari, in Alvi fluxu.

C. PLUMBUM. *Lead.*

Molybdos Græcorum. Plumbum nigrum *Plinio*, nigrore tractantium manus inficiens, & ad differentiam Plumbi albi, quod est stannum nostrum.

Halitus Plumbi inter urendum noxius, proinde cavendus oclusis naribus. Fornacium Plumbi halitus pestilens est, canibus ocyssime, omnium vero metallorum muscis & culicibus. Qui Plumbi ramenta aut loturam hausserunt similia symptomata habent iis, quæ a Lithargyri potu, quæ vide ubi de *Lithargyro*.

In laminam diductum Plumbum per se athletarum exercitantium lumbis infertur ubi veneris somniis vexantur, nimirum haud obscure eos refrigerans. Bractea tenuis, ex plumbo facta, probe Ganglio illigata, ipsum dissipat.

En simplicissimam apud Veteres præparationem, Plumbum elotum dictum, ejusque vires ex *Dioscoridæ*, scil.

Aquam in plumbeum mortarium conjicito, plumbeoque pistillo confricato usque dum nigrescat & limi modo crassescat aqua. Per linteolum deinde eam trajicito, aquam identidem superinfundens, ut quod detritum est totum transfundatur. Sinito posthæc quod lotum fuerit confidere, effusaque priore aqua, & superinfusa alia, Cadmiæ modo lavato quousque nulla supersit nigredo, conformatumque in pastillos reponito.

Vis illi est refrigerare, adstringere, spiracula Cutis obducere, mollire, concava explere. Oculorum destillationes & in ulceribus carnum excrecentias compescit. Sanguinem sistit. Facit ad sedis ulcera, condylomata & hæmorrhoidas cum rosaceo, item ad ea, quæ ægre ad cicatricem perducuntur.

Confer Vires *Cerussæ*.

Gale.

Galenus de hac re fusius sic:

Præparato Mortario, simulque pistillo, utroque ex plumbo, infunde quemlibet liquorem & terito: id quod ex plumbo & liquore infuso constabit multo erit frigidius, quam liquor ipse fuerat. Licet autem & aquam, & vinum tenue aquosum & oleum injicere. Oleum purum inde fit crassum & nigrum. At, si etiam plus efficere voles, succus refrigeratorius, oleum omphacinum sit, aut rosaceum, aut myrtinum. Sic optimum habebis remedium ad phlegmonas in sede cum ulcere aut rugis, & ad eas, quæ in pudendis, testibus, & uberibus consistunt: similiter adversus cæteras omnes fluxiones incipientes, quæ aut in inguina aut in pedes, aut in alium quemvis articulum decumbunt: sed & ulceribus rebellibus utile est; nam ad cancrofa eo utens virtutem medicamenti mirabere: & si, affuso refrigerantium succorum quopiam, ut semper vivi, Lactucæ, Portulacæ teras, multo utilissimum habebis medicamentum.

Plumbum *ustum* sic paratur:

Super quam tenuissimas Plumbi laminas, fictili novo inditas, sulphur inspergito, additisque aliis laminis, interjecto semper sulphure usque dum vas expleveris, succendito: flagrante autem plumbo, ferrea rude versato, donec perfecte redigatur in cinerem, nihilque in plumbo nonustum hæserit; tum demum oclusis naribus eximito; alioquin halitus plumbi noxius sentitur.

Eosdem effectus habet quos Plumbum elotum, sed multo efficaciores: magis ficeat, sed habet etiam quid amari, & bonum est ad Ulcera rebellia; si vero lotum fuerit, citra mordacitatem ficeat, multo optimum medicamentum est, & ad Ulcerum impletionem, & ad eadem cicatrice obducenda. Convenit quoque chironiis, quæ vocant, ulceribus, cancrofis & putredinosis omnibus.

NOTÆ. Specificæ gravitatis est ad Aquam ut 1135 ad 1000.

Ab omnibus fere acidis etiam tenuissimis solvitur, absorbens acidum, & cum eo constituens texturam nonnihil stypticam, seu sal dulce & nauseosum. Ab Acidis fortioribus non solvitur, nisi aqua diluantur.

Non tantum solvitur in Acidis, sed calcinatum quoque in Oleis, & notandum, calces Plumbi facilius solvi in acidis vegetabilibus, quam Plumbum in forma metallica; quin etiam & vitrificatum in vasis terreis corrodunt Acida vegetabilia, indeque qualitatem malignam solutionum saturninarum acquirunt.

In lixivio alcali fixi quoque diu cocti pars solvitur, authore *Macquer*.

Solutio ejus, authore *M. Gross*, in *Actis Academiae regię*, ad crystallizandum reposita, exhibet pulverem viridescentem, qui Aurum dealbat, ut Mer-

curius, & parvos globulos Mercurii. *Valentini* notat, tanquam rem bene cognitam, Plumbum partibus mercurialibus præditum esse.

Extus perspirationem sistit & anodynum est, valet ad erysipelas, ambusta, ad affectus pruriginosos & intertriginem, lippitudinem; & ad similes excoitationes conducit.

Vel interne sumptum ut & Fumus ejus dolores creat intestinorum intolerabiles, Alvi pertinacem obstructionem, cardialgias, lipothymias, sudores frigidus, stupiditatem, convulsiones, sæpe desinentes in apoplexia, paralyfi & morte.

C. POLIUM.

1. *POLIUM angustifolium* Creticum C. B. *Poley of Candia.* vel
2. *POLIUM maritimum* erectum Monspeliacum C. B. *Erect or Mountain Poley.* Summitates.

Polium duplex facit *Dioscorides*, montanum & alterum. Prioris descriptio adeo brevis est, ut Medici diversis in locis alias aliasque plantas pro ea acceperint. Apud nos plures sunt species. Collegium Londinense alterutrum supra dictorum proponit, & forte sine injuria, pro substituto Polii veterum, de cujus viribus hæc apud eos:

Graviter olet, non sine quadam suavitate, amarum est & modice acre ac apud *Galenum* locum habet in 2do ordine calfacientium (e).

Substratum suffitumve serpentes abigit; & apud Græcos herbam Polion vestibis interferi mos erat, ad tineas enecandas.

Romam afferri soluit, sed in Italia natum fere æque bonum, præsertim illis annis, quorum universum ver humidum non fuerit, sed, sicuti sæpe contingit, æstivo tempori simile.

Ingreditur Theriacam, nec magis alia herba convenit medicamento, quod alexipharmakon vocant.

Viride etiamnum impositum magna vulnera conglutinat, & ad nervos vulneratos valet. Aridum ad rebellia Ulcera, iis inspersum, sanat utpote leniter, sive sine morfu exsiccans. Ad sanguinis eruptionem sive è pulmone ea fuerit,

(e) Infusum aquosum Polii utriusque supra dicti per multos annos mecum asservatum, præter amarorem levem, aliquid quoque adstrictionis prodere videbatur: nam eorum unum ab injecto sale Martis a flavo colore acquisivit branneum, & alterum a flavo colore acquisivit viridem.

rit, sive ex arteriis, prodest Polii fasciculus, quantum manu comprehendi potest in tribus heminis aquæ decoctus, ad tertias redactæ, si quis inde cyathos tres dederit per triduum.

Inter attenuantia & digerentia in Obesitate nimia curanda locum habet.

Succurrit venenatorum moribus. Urinam & sudorem movet.

Decoctum epotum alvum & menses ciet, secundas mulierum, partusque mortuos pellit.

Succurrit Ictericis (f) & Hydropibus incipientibus in vino decoctum, & Lienosis ex aceto.

Stomacho nocere vult *Dioscorides*, contra *Marcellus* Polion prodesse stomachicis & mor sui ventris cum melle tritum.

NOTÆ. Præfertur Polium Creticum: utriusque odor aromaticus, graviusculus, haud ingratus, sapor amarus, subacris.

C. *POLYGONATUM* latifolium C. B. *Solomon's Seal*.

Graveolens est, & habet adstrictionis, pariter acrimoniæ quippiam, necnon fastidiosam quandam amaritatem explicatu difficilem.

Vulneribus efficaciter illinitur: quinetiam maculas in facie delet.

NOTÆ. Polygonati Radix Odoris est gravis, fœtidi, saporis subdulcis, amaricantis, nec caloris vel acrimoniæ expers, masticanti sensu hujus per aliquot horas durante.

In usu cosmetico primatum ducit, cum vino vel aqua appropriata cocta vel infusa & illita. Fœminæ eo utuntur eodem modo, quo Amygdalis ad abstersionem faciei, & decoctum usurpatur pro lotionem contra lenticulas capitis scabiemque infantum. Maculas morbillorum emaculare dicitur, vulnerumque cicatrices extergere.

Cataplasma è radice familiare remedium est in sugillationibus, & in omni contusione, sanguinem grumofum efficaciter discutit.

C. *POLYGONUM* latifolium, vel mas *Dioscoridis* & *Plinii* C. B.

Common Knotgrass. Sanguinaria *Plinio*. Sanguinalis *Celso*. Herba Proserpinaca *Apuleio*, potius serpinaca a serpendo.

Habet quid adstringens cum aquosa humiditate.

Sto-

(f) Scil. in Ictero ex Obturatione, ubi febris abest; contra in inflammatione Hepatis nocet;

Stomachi fervori, sanguineis rejectionibus; Ulceribus quæ serpunt, ignibus sacris, inflammationibus & recentibus vulneribus folia imponuntur.

In calidis & flatuosis capitis doloribus, ab ebrietate vel ab ardore solis imponantur duo ramuli Polygoni coronæ modo, vel polygono lævigato ex lactis cremore caput sub vesperam inungito, ac superposito leporis pellem, sicque in crastinum finito.

In sanguinis eruptionibus è Naribus herba injecta nari, vel succus infusus sanguinem supprimit.

Succus tepefactus instillatus fœminarum profluvia sistit, aurium dolores mira efficacia discutit, iisdemque purulentis prodest; & facit eximie ad genitalium ulcera cum vino, adjecto melle decoctus.

Epotus succus prodest cruentæ excreationi, cholerae, alvi fluxionibus & urinæ stillicidio, urinam efficacissime ciens: & epotus cum vino quoque excreationes cruentas & cujuslibet partis profluvium inhibet; contra serpentium morsus auxiliatur: datur in febribus contra periodos, una hora ante accessiorem sumptus.

NOTÆ. Folia inodora sunt: quidam iis adscribunt aciditatem: multum rubefaciunt Chartam cæruleam: recentia quidem aliquantum mucilaginoso sunt & subadstringentia, sed adstrictio evidentius se prodit in decocto, quod quoque cum Vitriolo Martis atro-viride fit, cui experimento quadrat & alterum *D. Alstoni*. Porro,

Succus mecum subfalsus erat & viridis, additoque Vitriolo Martis coloris magis fusci fiebat. Deposuit sedimentum cum liquoribus tum acidis, tum alcalinis. Infusum cum Oleo Tartari odorem urinosum emittebat, argumento salis Ammoniaci.

Radix indicia magis evidentia austeritatis exhibet, scil. subdulcis & austera, atque infusum ejus cum Vitriolo Martis nigrescebat.

Confer dicta de *radice Plantaginis*.

Polygoni decoctum Mammiis puerperarum applicatur, quando pueros abstant ad repellendum lac, & hæmorrhoides nimis fluentes sistit.

Camerarius succum, paucio vino styptico propinatum, contra vomitum sanguineum, aliis remediis frustra adhibitis, maxime profuisse expertus est; verum, quum apud *Dioscoridem* dicatur, urinam ciere, suspicatur *Simon Pauli* non sine causa, textum *Dioscoridis* hic loci corruptum esse, præsertim quum aliæ qualitates ejus & ab ipso decantatæ reclamant.

C. POLYPODIUM. Polypodium vulgare C. B. *Polypody.* Latine Filicula.

Radix austera est aliquantum, & gustu subdulcis, proinde facultatis est desiccantis, sed citra morsum.

Trita luxatis efficaciter illinitur, & adversus rimas, quæ inter digitos fiunt. Aridæ farina indita Naribus polypum consumit, authore *Plinio*.

Purgandi vim habet, & inter evacuantia sanis convenientia locatur. Minute concisa inspergitur Oleri, Betæ, Malvæ, aquæ mulsæ, vel fassamento, aut coquitur cum beta, malva, cum polenta, gallina, aut piscibus ad alvum, vel in febris solvendam; vel siccata ante cibum comedenda datur, apud *Oribasium* ad drachmas duas.

NOTÆ. Radix odoris est mitis, quasi oleosi, saporis dulcis, subamari, subausteri, subacris, nauseosi.

Infusum ejus & succus cum Vitriolo Martis viridescebat: succus cum liquoribus alcalinis spissior, non tamen clarus erat cum Acidis, nec albumen ovi nec salivam coagulabat.

Videtur continere salem aluminosum & saccharinum. Dulcedo hæret in principio tum gummoso tum resinoso, acredo autem & moderata virtus adstrictoria in resinoso.

Experientia docet valde mediocriter purgare in jussulo coctam.

Præter vim leniter purgantem, quam in primis viis exerit, absterforia quoque virtute se commendat in viscerum abdominis & pectoris pathematibus, v. g. in cachexia, liene tumido, ictero, infarctu glandularum mesentericarum, malo hypochondriaco, tussi, asthma, vitiis renum & anomaliis hæmorrhagicis.

C. POMPHOLTX. Nil vel Nihili Album.

Veterum erat fuligo Cupri in parietibus camerisque fornacum ærariorum collecta, quæ & hodie haberi posset ex officinis ærariis.

Tutia Arabum, qui scilicet Pompholyga & spodium uno nomine Tutiam appellant: notandum vero, quod Pompholyx Græcorum à Tutia Arabum diversa erat, illa enim lævis erat & alba, sed Arabum Tutia flava.

Pompholyx & Spodos, authore *Dioscoride*, specie sola distat, non genere item, siquidem spodos quodammodo nigricat, & plerumque ponderosior est, Pompholyx vero pinguis est & candida, insuperque levissima, ut in aërem evolare possit.

Optima aceto subacta odorem æris præstat, & colore æruginem quodammodo refert; si tangatur lingua saporem horridum præstat, atque, si fraudem

dem non experta, ignito carboni imponatur, infervescens æreum contrahit colorem.

Vis ejus, summatim a *Dioscoride* tradita, est adstringere, refrigerare, explere, purgare, spiracula cutis obducere, ac quadantenus exsiccare, & numeratur inter medicamenta, quæ leniter crustas obducunt.

Lota, omnis acrimoniæ expers, parum quid adstringens habet.

Est medicamentum prope omnium, quæ citra morsum desiccant, si elota fuerit, præstantissimum, quomobrem ad ulcera cancrofa idonea est & ad omnia maligna: summatim, ubicunque requiruntur medicamenta suavissima minimeque mordacia, ut sunt universa sedis ac pudendorum ulcera contumacia; in nervis per directum, non per transversum divisis & denudatis, ubi Calx sæpe elota & Pompholyx elota, atque in largo rosaceo liquata, adhibenda; hinc Pompholyx lota ingreditur Emplastra Eunuchorum, mulierum ac aliorum mollium corporum Ulceribus convenientia ad cicatricem sine dolore inducendam: hinc in Ulceribus cancrifis adhibetur Lac, Pompholygi admistum; & albumen ovi miscetur Pompholygi elotæ, tanquam anodynæ, in Ulceribus rebellibus.

Confert & Pompholyx achoribus cum dolore: inditur & collyriis, quæ ad oculorum imponuntur fluxiones acres, quæque bullas seu pustulas in eis natas aut ulcera curant.

Lota commoda est ad corrosas dentium gingivas: & igni sacro medetur Oesypum cum Pompholyge & rosaceo.

NOTÆ. Nostra constat præcipue e floribus Zinci, veteribus incogniti, cum exigua quantitate Cupri; proinde, quum Veterum Pompholyx erat merum recrementum Cupri, nostra minus acris est, desiccans tamen, ut Pompholyx Veterum.

Inspida est & inodora: omnes virtutes desiccativas Tutia possidet, sed minus acrimoniæ, proinde præstantior in collyriis.

Ufu interno, authore *Lemery*, vomitum satis violentum excitat, aliquando in febribus intermittentibus data a Æss ad Æij.

Legitima raro in officinis nostris extat; vera non, vel parum ebullit cum Acidis, adulterata vero valide, ut nostra.

C. *POPULUS* nigra C. B. *The black Poplar.* Gemmæ.

Dioscorides Populi albæ & nigrae meminit, addita nulla descriptione; *Plinius* albæ, nigrae, Libycæ.

Nigra fundit Resinam exiguam, quæ acopis & malagmatis miscetur; & forte memoratu dignum est, quod *Dioscorides* prodit de lachryma Populi, etsi errore,

errore, quatenus spectat ad generationem succini, scilicet, „ Attritu jucun-
„ dum odorem spirat, & colore aurum æmulatur. Tritum potumque sto-
„ machi alvique fluxiones sistit ”. Talis enim fere est humor flavus viscidus
ex oculis Populi nigræ nostræ inspissatus.

Ex Gemmarum flavo & viscido humore, scil. ex gemmis Populi & herbis
refrigerantibus Officinæ Unguentum Populneum conficiunt ex *Nicolao My-
repto*, de quo Unguento hæc ille: „ Somnum conciliat, febrientibus caput
„ propter calorem inunctum temporibus prodest: febricitantibus plantæ ma-
„ nuum ac pedum, & pulsus inunguntur ”.

NOTÆ. Folia, tum recentia, tum sicca, subadstringentia sunt eorumque
infusum & decoctum cum Vitriolo Martis viride fit.

Surculi extremi & Germina primo vere prodeuntia, glutinosa seu resinosa
sunt, odoris grati, mitis, storaci fere similis, succum præbentia flavum, bal-
samicum, in Spiritu Vini solubilem, cujus Extractum resinofum fragrantis est
odoris, gustus subacris, Balsama multa exotica viribus æquiparans. Huic tri-
buitur vis attenuans, emolliens, obtundens, anodyna, & Tinctura ejus cum
Spiritu Vini parata, præstans esse remedium dicitur contra Alvi fluxum vete-
rem & Ulcera inveterata, data ad ʒj in juscule mane & vesperi.

C. PORRUM.

1. *PORRUM capitatum* C. B. Porrum capitatum Plinii *Hermolao*.
Leeks.

2. *PORRUM sectivum latifolium* C. B. Porrum sectivum Plinii *Casal-
pino*. *Cut or unset Leeks*. *Gerard*.

Hæc duo genere non differunt, cum ex eodem semine generentur, & cul-
tura solum discrepant, quia id quod ad culinaria juscule sæpius detonderi solet,
sativum aut sectile *Columellæ* & *Palladio* nominatur; quod vero capitatum fieri
debet, non tondendum, & autumnali tempore transferendum, etiam *Plinio*
monente. C. B.

Tædium sui movent ob odorem illiberalem, quem vescentes expirant, qua
de causa *Martialis Tarentinum* accusavit.

Fila Tarentini graviter redolentia Porri
Edisti quoties, Oscula clausa dato.

Porrum est olus acre, attenuans, & pravus cibus donec coquatur. Corpus
cassat, humores crassos tenuat, lentos incidit. Usus ejus immoderatus fe-
brem aliquando suscitavit; proinde abstineant ab ejus usu assiduo biliosi, solis
enim

enim, qui vel succum pituitosum, vel crudum ac crassum & lentum acervarint, convenit.

Ructum acidum sedat.

Ut reliqua acria locum habet inter ciborum Obsonia, v. g. Lactuæ admixtum: & in piscium cartilagineorum præparatione admiscetur; additur quoque Farri ad corrigendum ejus lentorem: ut & cum anetho Ptisanæ. -- Urinam ciet.

Tritum, in aqua dilutum, cibo dat *Hippocrates* in Lacte extincto: quo fecunditas mulierum dicitur augeri.

Inflationem facit: tumultuosum somnum parit. Oculorum aciem hebetat. Contritum ex melle ulcera purgat.

Ori vulvæ Succus admotus Menstrua ducit, necnon bibendus datur ad eundem effectum apud *Hippocratem*. Coma ejus, in aqua maris & aceto cocta, in deflectionibus ad præclusiones vulvæ & duritias utilis habetur.

Succus inter purgantia locatur a quibusdam, diciturque sanguinem educere, & lædere exulceratam vesicam renesque.

Cum elixum fuerit, acrimoniam deponit, nec succi pravitatem amplius retinet, sed aliquantum nutrit. Urinam ciet & alvum movet: datur in puerperii purgamentis in grumos coactis, & dolore in imo ventre.

Cum ptisana coctum, aliterve in cibo sumptum eorum, quæ intra thoracem, excreationes juvat; & probe coctum pro victu datur in moderatioribus inflammationibus (asperæ) arteriæ.

Contusi succus expressus cum oleo decoctus & epotus plurimum tussientibus prodest.

Folia sectivi cruda, demptis capitibus, sine pane assidue manducata, Uvæ destillationi profunt.

NOTÆ. Cepas & Allium imitatur, odoris magis fœtidi quam Cepa. Coctum, bis mutata aqua, dulce fit, & multo minus inflans: crudum enim difficilis est concoctionis ob phlegma viscosum, unde flatus excitat, & mala capitis, somnosque turbulentos affert, & visui officit.

Lac & Butyrum animalium comedentium odore suo inficit.

Acrimonia ejus non elevatur, sed perit inter destillandum.

Applicatur ambustis, licet enim calidum sit, mira vi impressum caloris vestigium ad se alliciens aufert: applicatur quoque ad promovendam suppurationem; necnon ad hæmorrhoides discutiendos cum butyro frixum vel coctum; & sub cinere coctum in folio Brassicæ, vel in sartagine frixum cum aceto applicatur lateri in pleuritide.

Succus & Decoctum corrodit & comminuit Calculos etiam duriores infusos, etsi minus quam Aqua Calcis.

Ufu

Ufu interno mucilaginem pulmonum attenuat; & succus feliciter propinatus fuit in hydropes.

In cibis admodum utile, si folia tusa aceto temperentur: scorbuto adversatur; phlegma ventriculi & uteri incidit & attenuat; semen genitale calefacit & auget.

C. *PORTULACA* latifolia seu fativa C. B. *Purslane.*

Plinius Portulacam cum Peplio, herbâ diversissimâ, confundit; causa erroris, quod aliqui Peplion Portulacam agrestem vocarint: confundit quoque vires sylvestris cum Portulacæ fativæ viribus.

Frigida & aquea temperie est, paucæ particeps aciditatis, lentorem habens, nec solus præ lentore exprimi potest, unde, dum in mortario tunditur, affunditur ei humoris quippiam, quæ tenuis aquosæque substantiæ est, qualis est uvæ immaturæ rosarumve succus: & hinc suo lentore, morsus experte, dentium stuporem, qui ab acidorum succorum contactu, vel ex acriore acerbove aliquo cibo ortus est, sanat.

Fluxiones repellit, maxime biliosas & calidas, cum, eo quod mutet eas, & in qualitate alteret, magnopere refrigerat. Imposita cum polenta capitis doloribus, ac tum oculorum, tum aliarum partium inflammationibus auxilio est. Ad capitis dolores, ab æstu solis obortos, cum rosaceo aut simplici Oleo irrigatur, & fervente æstuanteque vehementius capite fatus adhibetur è succo & aceto.

In Erysipelatis quoque auxilio est: linteo duplicato infusa, extrinsecus extensa super locum, v. g. Hypochondrium, nec diu ibi morari sinendum, sed ubi tepidum evaserit, illo abjecto, alterum simili modo imponitur, quod agendum usque dum æger se in profundo refrigerari ac siti liberari persentiat: & in Erysipelatis affectione, oborta propter duri stercoreis excretionem, extrema recti intestini parte læsa, in clystere, oleo & ovo commistis adhibetur.

Ad Aphthas in pueris simplicissimum Pharmacum est Portulaca, melle tincta & manducata, vel cibis permista in Aphtha inflammata.

Ad genitalis seminis profluvium & impetus Veneris solvendos succus, Cerato permistus, totis lumbis inungitur.

Authore *Aëtio*, in æstuosis febribus commodat, si super os ventris totaque præcordia imponatur; & si probe teratur, adjecto ovo crudo una cum vitello & candido, admistoque rosaceo acetique momento, è vestigio non vulgarem lenitudinem inducit in febribus ardentibus, si corpus universum inde illiniatur, imo penitus extinguit ut neque amplius ulla exacerbatio contingat: ac succus epotus in febribus efficax.

Olus est frigidæ humidæque naturæ, temperamento atque anni temporibus

F f f

calidis

calidis accommodum, nutrimentum habens exile, idque frigidum, humidum & glutinosum. Stomachi & intestinorum æstuationem, dolorem, fluxionemque demulcet, præsertim si bene coquatur & edatur ex aceto.

Et ubi ab alvi fluxu exolutæ fuerint vires, hæ reficientur Portulaca, abjecta sæpius aqua excocta, utpote victu crasso; sic enim sistit alvi fluxum, si cum aceto, aut úvarum immaturarum succo exhibeatur.

Valet & diu multumque cocta contra teretes lumbricos, cruentam excretionem, dysenteriam, itemque ad hæmorrhoidas, sanguinis eruptiones, muliebri profluvium, & ad sepsis morsus.

NOTÆ. Condimentum ejus simplex, authore *Trago*, æque utile est & æque grati saporis, ac quod ex Cappari & Oliva conficiunt Galli & Itali.

Folia mucilaginosa sunt, saporis subacidi, salini: talis est & succus. Caules speciatim saporis sunt subsalsi, instar salis prunellæ, & ex decocto salerni, Nitro similem, eductum fuisse author est *D. Crantz*.

Ad Sedi naturam accedit: vulneribus imposita præcavet inflammationes: tonsillarum & oris ulcera sanat: masticata & comesta sanguinis eruptionem è gingivis in scorbuto compescit: dentes mobiles firmat.

In stupa cannabina imposita, est utilissima ad provocandum somnum in infantibus, qui ob nimios calores dormire nequeunt.

In ardore ventriculi cruda comesta egregium est euporiston, unde Itali, hujusmodi affectibus ob caliditatem loci obnoxii, portulaca in acetariis suis utuntur.

In scorbuto putrido, in febribus ardentibus, & in ardore Urinæ valet; ac succus inspissatus, in pilulas redactus, ʒj pondere exhibitus, renes potenter deterget, authore *Riverio*.

Si copiose sumatur in cibo impetus Veneris reprimat; & succi ʒvj dantur ad sistendas hæmorrhagias quascunque speciatim hæmoptysin.

Antiscorbuticis acrioribus commode sociatur ad acrimoniam eorum temperandam.

D. *PRIMULA* Veris. Verbasculum sylvestre majus singulari flore
C. B. *Primrose*.

Flores odoris sunt mitis, grati, aromatici. Aqua destillata quoque odoris est mitis, aromatici: decoctum residui a destillatione dulce est & adstringens, ac cum Vitriolo Martis statim viridescit, & acre est in gutture: hoc quoque salivam tingit colore flavo, & Extractum manus inficit eodem colore, saporis est dulcis & acris in gutture per horam. Succus maculas faciei deterget.

Fartis

Fartis dulcem, gratum saporem dant.

Ex his cum butyro Maiali fit Unguentum, in inflammationibus, vulneribus recentibus & contusionibus utile.

Ufu interno Aqua & Conserva blandum conciliant somnum, & egregiam præstant virtutem in epilepsia & affectibus spasmodicis.

Foliorum, ut Radicis, contusorum odor aliquantum penetrans est, sapor austerus & acris in gutture per horam, & pro errhino, authore *Floyero*, instar Ellebori operantur. Succus saporis est aliquantum salis & calidi, atque ab affusione liquorum alcalinorum aliquantulum coagulabatur.

In Acetariis, primo vere quando folia tenella sunt, comeduntur; & folia adhuc tenera, cum sale, oleo & aceto commanducata, alvum adstrictam laxant.

Horum & florum succus cum p. æ. Lactis, naribus frequenter haustus, Cephalalgiam inveteratam, aliis non cedentem, curavit.

Radix contusa aliquantum viscida est, & inter contundendum odoris penetrantis. Succus adstringens est, amaricans, acris in gutture per horam.

Siccæ in autumnno collectæ ʒjss in Alla aut Vino emeticum est, instar Afari, sed tutum, authore *Gerardo*.

Decoctum in zythogala aut alio vehiculo idoneo, dicitur remedium esse in vertigine.

D. PRUNELLA major folio non dissecto C. B. *Selfheal*.

Quidam ei adscribunt viscositatem & saporem stypticum cum tantillo amaritudinis; mihi summitates subadstringentes, & decoctum obscure salini saporis erat, & ulterius protractum subadstringens, ac cum Vitriolo Martis viridescibat. Chartam cæruleam rubefecit: succus quoque subfalsus erat, viscidus, & nil mutationis patiebatur a liquoribus acidis vel alcalinis.

Extractum subacre erat, & masticanti sentiebatur inter dentes quasi fabulosum quid, vel friabile instar sacchari candi: an a salis essentialis copia, ut in Acetosa & fructu Berberis? Porro, salis fixi ingentem quantitatem exhibuit, sc. a ʒjss gr. xv, salis lixivialis ʒij gr. xij. Hinc de hac planta sic loquitur *Boerhaavius*: Vires habet scabiosæ, planta mollissima & saponacea, aliquid salini nitrosi in se habens, humiditate laxans & simul aperiens, unde in omni morbo rigido, sicco, & in omni inflammatione convenit.

Ufus ejus præcipue externus est, v. g. apud rusticos rassa, vel cum axungia trita & applicata vulnera consolidat & sanguinem sistit; privatim lotio ex ea in vulneribus a sclopetis laudatur, creberrimeque usurpatur decoctio in angina, aliisque oris & faucium inflammationibus, ardorem extinguens, itemque in Ulceribus oris, & aphthis, in Ulceribus putridis sedis & pudendo-

rum; & decoctum vel succus ad gingivas scorbuticorum exulceratas, abstergens & consolidans; speciatim a sananda Angina nigra, de Brun Germanis dicta, in gangrænam vergente, nomen Brunella obtinuit, & apud nostrates *Keannavan beug*, ob vires ejus in curanda febre, *Little Fever* dictæ, vel Intermittente, in sero lactis propinata.

1. C. PRUNUS *Damascena* offic. Pruna magna dulcia atro cærulea C. B. *The Damask Prune.*

Ex Syria ad Venetias sicca adferuntur, sed raro apud nos inveniuntur; eorum autem loco Gallica usurpantur. Græcis Coccymelea. Pruna omnia post Catonem coepisse author est Plinius.

2. PRUNUS *Gallica* offic. Prunus C. B. domestica Ger. *The common Prune or Plum tree.*

Prunus tum sativa, tum sylvestris nota fuit *Dioscoridi*, qui inter sativas præfert Damascenas, quas alvum adstringere, Galenus contra alvum solvere, ait. Hinc Pruna nostra Gallica recte substituuntur Prunis Damascenis *Galen*i, sed non Prunis Damascenis *Dioscoridis*.

Matura suavia sunt, immatura acida, acerba aut amara. Parum nutriunt ob multitudinem humiditatis. Humida sunt & pituitosa, potissimum si cruda, non elixa, mandantur.

Alvum subducunt matura, tum humiditate sua, tum lentore, præsertim recentia, arida minus, ventrem tamen palam subducunt, etiam Damascena siccata, authore *Galen*o, minus tamen quam dulcia, præsertim Hispana, quæ dulciora.

Refrigerant quatenus acida, etsi modice dulcia, & proinde ad corporis squallorem caloremque æstivo tempore curandum commode sumi possunt, & ad fenum alvum solvendam.

Ad alvum dejectiendam confert, post ipsa sumpta, Vinum dulce adhibere, non autem statim post prandere.

NOTÆ. *Pruna Damascena* & *Gallica*. Loco Damascenorum nobiscum usurpantur Pruna Gallica, dulcia, subacida, aliquando acida, ampliora & dulciora, quam vulgaria.

Salinis, subacidis particulis, cum tenui suavique mucilagine temperatis, exuberant, & Mustaceam pene indolem referunt. Acrimoniam humorum obtundunt, sitim mitigant, salubre euporiston in siccitate alvi & ardore bilioso.

Prostat Historia Mulieris in *Miscellaneis Curiosis*, quæ Pruna Damascena sumebat

mebat in cibo, quod quoties fecit, toties urinam absque dolore aut ardore crassam & nigerrimam reddidit.

Brignolensia flavo-rufescentia mixti saporis gratissima C. B. *The Prunello*, ab urbe *Brignols* in *Provincia* dicta, magis acida sunt quam Gallica vulgo dicta, sed saporis acido-vinosi cum dulcedine: refrigerant magis, sed citra alvi commotionem, adeoque esui aptiora; & refrigerium gratum exhibent in febribus.

C. *PRUNUS* sylvestris C. B. *The Sloe tree or Black thorn*.

Græcis κοκκυμυλῆα ἀγρία, quod rotunditate & magnitudine Cocci mala ferat: *Virgilio* 4 *Georgic. Spinum*.

Fructus evidenter adstrictorius est, & decoctum post maturitatem exsiccatarum baccarum collutione & gargarizatu uvam, gingivas & tonsillas, fluxione laborantes, reprimat. Cum sapa decoctæ stomacho utiliores redduntur, & ad cohibendam alvum aptiores. Vel si in vino austero decoquantur, ita, ut triens ex hemina supersit, alvum & tormina sistunt.

NOTÆ. Fructus viridis acidus est, valde austerus & pulchre ruber: succus albumen ovi, serum sanguinis, sanguinem ipsum & salivam coagulat. Cum liquoribus alcalinis coagulatur, cum acidis rubrior & clarior fit. Chartam cæruleam rubefacit æque ac Alumen.

Quidam ex hoc parant Acetum fortissimum, scil. succo ex immaturo expresso, & per Alembicum in Balneo Mariæ dephlegmato.

Succus, casu in oculum illapsus, Nubeculam albam destruebat.

Edendo non sunt hi Fructus, donec a gelu maturescant.

Succus inspissatus differt ab Acacia *Ægyptiaca* in hoc, quod non tantum in Aqua solvatur, sed & in spiritu Vini rectificato, quum Acacia dicta non solvatur in spiritu Vini.

Exsiccati & pulverisati, Vino infusi, dicuntur egregium esse diureticum, urinas mire pellens.

Authore *Trago*, nihil reperitur efficacius adversus Vini penduli vitia, quam Pruna sylvestria, hoc modo usurpata. Pruna, antequam colore flavo tingantur, leguntur & in mortario tusa, pro magnitudine vel exiguitate vasis, multa aut pauca vino injiciuntur, cumque probe vino agitatione proba commixta fuerint, obturatur vas per dies viij vel x: tum intra paucos dies Vinum restituitur.

Flores Amari sunt & odoris saporisque grati, *Ratafia* dicti, ut *Persicæ* flores, quibus quoque viribus similes sunt, scil. recenter collecti in sero lactis aut Vino infusi & repetita infusione florum recentium vel blande ebulliti

gratum sunt catharticum, in infantibus ad $\mathfrak{z}$ j vel ij, sed exsiccati & syrupus vetus purgantem vim amittunt.

Tragus refert, sibi plurimis experimentis compertum esse, Aquam horum destillatam, vel cui Flores recentes vino forti per noctem infundebantur & in balneo Mariæ destillabantur, singulare remedium esse in pleuritide & peripneumonia; necnon in Cordis & stomachi doloribus, compressionibus & puncturis; *Chomel* idem testatur de infuso eorum per biduum in Vino albo, ab $\mathfrak{z}$ iv ad vj & sudoriferum esse: porro & renum sabulum educere dicuntur.

C. *PSYLLIUM* majus erectum C. B. Latinis Herba pulicaris, vel Pulicaria. *Fleawort*.

Fama est, si recens herba domum importetur, pulices arceri. Tusa cum adipe sordida malignaque ulcera expurgat. Succus fluxione infestatis & vermiculosis auribus ex melle prodest.

De semine præcipue agunt Veteres, & quidem de usu ejus externo: Acetabuli mensuram tritam in duabus aquæ heminis macerari oportet, ac ubi aqua sese densaverit & lentorem contraxerit, illini, utpote ad refrigerandum, inspissandum & molliendum conveniens.

Est quoque hæc Herba contra Erysipelata efficax, oculis lachrymantibus utilis, fronti illita epiphoras suspendit, inflammationes uteri lenit.

Quin & usu interno, in Tenesmo bibitur Psyllium in aqua.

Articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, œdematis luxatisque illitum auxiliatur, & capitis dolori cum rosaceo, aqua aut aceto impositum. Enterocelis infantium ac prominenti umbilico, illitum ex aceto, medetur.

Apud *Dioscoridem*, in libro sexto Editionis *Caspari Bauhini*, Psyllium recensetur inter Venena usu interno, scil. epotum: proinde de hac re audiendus est *Mesue*, qui longe fusius & clarius sic:

„ Psyllium compositum est ex duabus substantiis,

„ I. *Exteriore*, expansa super corticem infrigidante. Quod ex eo conquassatum est cum aqua fontium frigida sit mucilaginosum, bibitur & solvit ventrem, ac confert febribus inflammationis multæ, sitive vehementi, & sedat inflammationes spiritualium; lenit pectus. Ipsius potio est a $\mathfrak{z}$ j ad $\mathfrak{z}$ iiij. Timeat autem ipsum cujus debilitata sunt viscera.

„ Conquassatum cum aceto confert apostematibus calidis, erysipelati & fornicæ, sedat inflammationes omnes proprie cataplasmatum specie, & similiter sodam (g) vehementem.

„ II. Sub-

(g) Capitis dolorem.

„ II. Substantia ejus interior medullaris est, calida & sicca in quarto gradu, & est acuta, vehementer incisiva, rubrificativa, alterativa, & est de genere veneni; proinde contritum potui nullo modo propinandum est, deocculat enim contritio ejus substantiam ejus medullarem excoxiativam & ulcerativam ”.

NOTÆ. Folia recentia viscida sunt & graveolentia.

Semina saporis sunt valde mucilaginosi, simulque acris & nauseosi: exigua eorum quantitas, v. g. ʒj ad ʒiv aquæ consistentiam lubricam & unguinosam inducere valet, quæ Mucilago feliciter adhibetur in fissuris labiorum, linguæ, mammillarum excoxiationibus, ambustis & ophthalmia sicca.

Verum, præter mucilaginem insignem, masticanti sentitur quoque acrimonia, fatis diu durans; & Authores plures graves vim Alvum movendi ei tribuunt, & hinc utile compertum esse in diarrhœa ac dysenteria, utpote recrementa evacuans, & simul acrimoniam humorum temperans. His adstipulatur Experimentum Spiritus Vini, extrahentis ex hoc semine materiem acrem saporis ingrati, a mucilagine distinctam.

Contra *Mesuen* moderni sedem acrimonie locare velle videntur in Cortice.

Utcunque *Pr. Alpinus* testatur, *Ægyptios* frequentissime uti Mucilagine, Aqua Rosarum extracta, in febribus biliosis ardentibus, pleuritide, peripneumonia, diarrhœa & dysenteria, unde *Dioscoridem* & *Mesuen* redarguit, qui Venenum ei adscribunt.

C. PTARMICA vulg. *Park.* Dracunculus ferrato folio pratensis
C. B. *Sneeze-wort. Bastard Pellitory: nonnullis Goose-tongue. Raii Synops. Stirp. Brit.*

Pro succedaneo Ptarmicæ *Dioscoridis* admitti potest, etsi locus natalis vix conveniat. Temperies ejus est calida & sicca. Capitulum & flores suo acri odore sternutamenta excitant.

Folia viridia cum floribus, si contendantur, sugillata & reliquas ecchymoses digerunt.

NOTÆ. Folia odoris sunt leviter aromatici, saporis subsalsi, subadstringentis & diu masticanti penetrantis, instar radicis Pyrethri, sed mitioris, & non diu durantis.

Succus partim coagulabatur tum ab Acidis tum ab Alcalinis.

Decoctum odoris & saporis ejusdem est, & cum Vitriolo Martis viridescit.

Herta

Herba cruda additur Acetariis, ad frigiditatem eorum temperandam & corrigendam.

Flores odoris sunt evidenter aromatici, saporis amari, dein calidi, instar radicis Pyrethri. Eorum decoctum odoris est ut supra, & saporis adstringentis, calidi & cum Vitriolo Martis viridescit.

Errhinum est & apophlegmatizans, præcipue Flores; & radix mansa dentium dolores mulcet & pituitam detrahit. Viribus Pyrethro accedit, & in ejus defectu usurpari potest.

C. *PULEGIUM* latifolium. C. B. *Penny royal or Pudding grass.*

Pulegium Latinis, quod ejus flos, recens incensus, pulices interficiat.

Herba acris est & subamara. Odor ejus nauseam prohibet. In aceto incoctum naribus lethargicorum admovetur, & ad recreandos defectos animo. Olfactu quoque capita tueri contra frigorum æstusque injuriam traditur. Sic *Apuleius*: Herbam tecum, aut super aurem, aut sub annulo portato: hoc & hyeme tota facies, nec gravedinem senties, nec perfrictionem: & *Xenocrates* Pulegii ramum, lana involutum, in tertianis ante accessionem olfaciendum dari, aut stragulis subjici, & ita collocari ægrum inter remedia, tradit.

In victu usus ejus est insignis, unde secundum locum inter Olera attenuantia tenet, scil. post allium, capam, &c. & concoctiones juvat: sic Lens suavior fit, & concoctu facilius, adjiciendo Pulegium: in jecore & liene obstructis exhibentur ficus cum Pulegio longe ante cibum: & si aquæ insalubres bibendæ sint, tritum inspergitur.

Valde tum excalfacit, tum extenuat: illitum enim rubrificat, & si quis diutius toleret, exulcerat quoque. In balneis ad calefaciendum adhibetur. Forinsecus, cataplasmatibus modo, impositum tum ischiadicis, tum alios perfrigeratos rubrificat, & podagris subvenit impositum donec rubescat locus.

Quod vero extenuet satis indicat cum humida crassa & lenta ex thorace & pulmone excreatu facilia faciat, mensesque moveat, & cum Cerato varos extinguat: lienosis cum sale utiliter illinitur: & contra inflationes duritiasque vulvæ in deflectiones convenienter adjicitur.

Porro, decoctum ejus lotionem ablutas pruriginis mitigat, & conversas vulvas corrigit: ad partum difficilem Pulegii fasciculus in aquam mittatur, & in ea mulier insideat.

Illitum cum polenta inflammationes omnes sedat.

Uso interno est diureticum valde, & sudorem provocat; alvum movere auctor est *Hippocrates*. Potum menstrua, secundas & partus ejicit. Convulsis

vulsis auxiliatur. Nauseas, stomachique erosiones ex posca permulcet. Bibitur in vino utilissime contra serpentium morsus.

NOTÆ. Odoris est fortis, ex aromatico & fœtido mixti, saporis acris, calidi, subamari. Montanum valde acre, ut Veterum, & nobiscum solo majoriore longe fortius.

Oleum stillatitium copiosum præbet: decoctione perit odor & sapor.

Chartam cæruleam valde rubefacit, aliter tamen naturæ alcalæscantis indicia exhibet; nam succus ejus fluiditatem retinet cum liquoribus alcalinis, sed coagulatur cum Spiritu Vitrioli & Oleo sulphuris.

Extrinfecus dentes absterget & tumores resolvit. Aqua & Succus claritatem oculorum adjuvat.

Carminativa est Aqua, quam plures gravidæ sumunt cum Vino destillatam, contra tormina. Nostrates botulis, cruore distentis, *Sausages* dictis, Pulegium concisum immiscere & incoquere solent, unde *Pudding grafts* vocant: crassam & viscidam mucilaginem in intestinis attenuat. Succus ad Cochlearij in Pertussi infantum, admisto tantillo sacchari candi, efficacissimus est, testibus *D. Hulse & Boyleo*; & ad ℥j vel ij, melle aut saccharo edulcoratus, omni mane vacuo ventriculo sumptus, est optimum expectorans, asthmata morbosque pectoris pituitosos perfecte sanans.

Ad Raucedinem & decocti Pulegii edulcorati ℥vj, quas sumat æger cubitum iturus. An vero ad hunc scopum Infusum non potius adhibendum?

C. PYRETHRUM. Pyrethrum umbelliferum C. B. *Pellitory of Spain.*

Neutiquam satis liquet, quænam è pluribus radicibus, pro Pyrethro propositis, revera Pyrethrum Veterum fuerit. E tribus, ab *Hill* in sua *Materia medica* recensitis, supra cognominata *Bauhini* species descriptioni *Dioscoridis* magis convenit, sed minus acris & vires Pyrethri Veterum minori gradu possidens; verum duæ priores apud eundem authorem frequentius apud nos reperiuntur, etsi radices plantæ diversi generis, pro substitutis Pyrethri Veterum, utpote acrimoniam insignem possidentes, admitti possunt, cujus vires proinde, ab iis traditas, hic recensere non gravabor, scil.

Radix gustu est fervidissimo, & adurentis facultatis, si diutius corpori inhæreat. Mansa pituitam extrahit, unde in dolore dentium decocta in aceto, collato inde ore, auxiliatur.

Succorum abundantiam, quæ in oculos vel aures ex capite fertur, ad os quæque traducit commanducatum. Purgat quoque caput per nares.

Suiores ciet, peruncto ex Oleo corpore: facit ad longos in accessionibus febrium cum tremore algores, cum oleo confricatum.

G g g

Palpi-

Palpitationis & Tremoris a causa frigida remedio est.

NOTÆ. Ab igneæ qualitatis impressione dicta, inodora est, & Herba salivæ quoque nuncupatur, quod salivam eliciat: masticanti primo sentitur odor, dein aciditas, authore *Floyero*; verum secundum *D. Alstonum* calor ejus, etsi forte magis intensus, quam *Ari*, *Iridis* vel *Laureolæ*, minus tamen doloris excitat, & authore *D. Albino* in *M. S.* Acidum potenter infringit, cum Aqua forti ebulliens, & convenit in intemperie ventriculi acida.

Acrimonia heret in materie resinosa fixa, quæ integre extrahitur Spiritu Vini solo, nec avolat inter destillandum.

Quatenus apophlegmatizans optimum, in paralyfi linguæ valet; speciatim in aphonia, ab apoplexia profecta, valde utiliter sub lingua tenetur; necnon in tumore œdematoso sub lingua, *Ranula* dicto, in infantibus ad resolvendum tumorem & extrahendum mucum.

Oleum, in quo decocta fuit, fugillationes tollit & in paralyfi prodest. *Praxin Veterum* confirmat *Tragus*, inquiens: „Unguentum, ex *Pyrethro* & *Oleo Chamæmelino* confectum, si eo spinam dorsi inungas, teque in lectum componas, & probe contegas, ad rigores febrium, ne redeant, mirifice conducit.” *Clysteres* acres ad intestina stimulanda inde parantur, v. g. in apoplexia.

Datur Radix a *℥j* ad *ij*, usu interno, diaphoretica, diuretica, & ad Venerem stimulat: quin & *Tragus* affirmat, sibi experientia compertum esse, semen aut radicem, vino decocta & pota, lentos ac frigidos humores per urinam & alvum ducere.

C. PTRUS fativa C. B. *The Pear tree.*

Ab Alexandria & Græcia ad Romam transferebatur; & apud antiquos multa fuere Pyrorum genera, nobis vero per insitionem plura, quam apud eos. *Pyraceum nostrum*, *Perry* dictum, non novitium est inventum, sed *Plinii* ætate in usu fuit, scil. Vinum è *Pyris*.

Pyrorum, inquit *Dioscorides*, multa sunt genera, sed omnia adstringunt. Verum accuratius *Galenus* sic: Ut Mala, sic Pyra alia sunt austera vel acerba, alia acida, alia dulcia; alia ex horum mixture composita: & alia, quæ nullam penitus hujuscemodi qualitatem habent exuperantem, quo fit, ut cum aquea & hebetia sint, omnis facultatis roborandi sint expertia.

De austerris vel austero-dulcibus accipienda sunt, quæ sequuntur, scil.

Eorum adstrictio suavis est, dulcedinis aqueæ particeps. In tenues orbes secantur, & postea siccata, reponuntur in vasis fictilibus picatis, quæ elixa, vice ciborum parum nutrientium, hyeme & vere, cum fames est, mandunt:
sunt

sunt enim pauci alimenti, cibarium frigidum, viscosos & frigidos humores generans, decocta vero salubria ac stomacho grata, & sitim prohibent: aquæ fervidæ vapore percocta ad ventriculum subversum dantur; & Pyrorum Cremoris sorbitio ad stomachi ardorem cum syncope prodest.

Quando est descensus cibi, ante suam digestionem, debent ministrari cibi stringentes styptici, v. g. Pyra.

Convenienter adduntur Cataplasmatibus repellentibus. Iis illitis, inquit *Galenus*, vulnus glutinasse memini, cum aliud ad manum esset nihil.

Pyra non permatura ore continere, ubi a dentibus gingivæ recedunt, præcipit *Celsus*. In Aphthis infantum admiscetur.

Decoctum è ficcis, & cruda ipsa alvum sistunt.

NOTÆ. *Cordus*, in Historia, 50 genera Pyrorum recenset: ipse ex quodam genere paravi Extractum æque dulce ac Mel, & quidem 3vj gr. xxvj ex 3iij residui a destillatione.

Succus Pyri, *Burgamot* dicti, in quo frustulum Calculi undecim dies digerebatur, hoc dissolvebat.

Dulcia laxant, acida & acerba adstringunt.

Ex Vino Pyraceo fit Acetum, rusticis bene notum.

Simon Pauli commendat Pyra, tanquam salubria non initio, sed fine prandii, stomachum roborantia & tanquam claudentia: porro, ipse refert Historiam memorabilem Viri, qui, cum Alvus ei sistitur, & inde male se habere cœpit, nullo alio remedio utitur, quam Pyris crudis, unde quinquies aut sexies alvum dejecit; allegans credibile esse, illius intestina justo humidiora, sed expultricem facultatem languidam & debilem esse, donec suppetias ei ferat vis roborans Pyrorum.

C. PYRUS sylvestris C. B. Pyrafter. *The Wild Pear-tree.*

Pyra sylvestria, nuper enata, acerba siccaque sunt, at progressu temporis humidiora redduntur, acquiruntque ad humiditatem, aciditatem, quam sensim exuentia, postea, dum maturescunt, dulcia evadunt. Ars simile quid efficit; nam quo magis Pyra sylvestria coquas, tanto ipsa dulciora efficies; ipsum vero decoctum acerbum efficitur.

Pyrafter ad eadem, quæ Pyrus fativa, convenit, sed ejus vis adstringentior est: vulnera magna glutinat; & in columella inflammata decoctum ex pyris acerbis pro gargarismo adhibetur.

Notandum, quod esus Pyrorum adstringentium quibusdam ventrem dejecit, scil. iis, qui stomachum habent imbecillum, cum postremis epulis adstringentium quidpiam sumpserint.

Q.

C. *QUERCUS* cum longo pediculo C. B. *Quercus* vulg. *Ger.*
The Oak.

Æpos vel *Quercus* nomine antiquis arbor omnis glandifera accipitur.

Nomina & descriptiones variarum *Quercus* specierum a veteribus, *Theophrasto* & *Plinio* propositas, *Quercubus*, hodie notis, accommodare difficillimum. *Dioscorides* de *Quercu* agit, addita nulla descriptione.

Palam est, Ipsum diversas species agnovisse, quum tamen omnibus & glandi vim adstringendi tribuat, *Quercum* nostram officinalem ejus *Quercui* substitui posse sine injuria, haud dubitandum.

NOTÆ. Omnes *Quercus* partes adstrictoriam habent facultatem, præsertim liber, qui cortici & ligno intercedit, quinetiam tunica putamini glandis subjecta, quorum decoctum alvi & vulvæ fluxiones inhibet efficaciter, necnon gonorrhœam; daturque sanguinem excreantibus.

Folia vulneribus utilissima, eaque recentia conservant: lavamentis vulnorum proficua.

Cortex ficcatus Odoris est non ingrati, saporis magis austeri quam Cupula. Decoctum cum Vitriolo Martis cæruleum fit.

Vires extrahit tum Aqua, tum spiritus vini rectificatus.

In *Miscellaneis Curiosis* prostat exemplum Dysenteriae notabilis, in qua decoctum simplex in cerevisia utilissimum fuit, aliis medicamentis nihil proficientibus.

Vis adstringens adest quoque Ligno, cujus decoctum solutione Vitrioli Martis nigrescit; sed ad Coria præparanda $\frac{1}{3}$ pars plus Ligni, quam Corticis, requiritur.

De Glandibus. Cupula inodora, austera est, & Decoctum ejus subacidum, austerum, & cum Vitriolo Martis saturate cæruleum fiebat.

Nucleus valde austerus est, amaricans & simul dulcis. Decoctum & infusum ejus cum Vitriolo Martis nigrum fiebat: Chartam cæruleam valde rubefecit.

Glandes tostæ usurpantur pro pane: ex iis tostis tantillum Olei exsudat. Sues pinguefaciunt, eorumque carnes firmas reddunt.

Recentes Oleo crasso valent ad colicam, dysenteriam & dolores post partum; & *Bateus* in *Pharmacopæia* Pulverem lateralem exhibet è Glandibus decorticatis cum nuce moschata & saccharo ad ʒj bis vel ter in die exhibendum, in iliaca, colica, lateris dolore, flatu & podagra.

Cœli-

Coeliacis, dysentericis & sanguinem excreantibus profunt; urinam quoque cient, quod dicitur fieri vi adstrictoria, qua, quasi sanguinem coagulando, ferum ab eo separant, adeoque illud copiosius per renes excernitur.

R.

C. RANUNCULUS. *Crowfoot.*

Apud nos frequentissimæ sunt species quatuor sequentes: 1. *Ranunculus pratensis* erectus acris C. B. *Upright Meadow Crowfoot.*

2. *Ranunculus pratensis* radice verticilli modo rotunda C. B. *Bulbose Crowfoot.* 3. *Ranunculus palustris* Apii folio lævis C. B. *Round leaved Water Crowfoot.* 4. *Ranunculus longifolius* palustris major C. B. *Ranunculus flammeus* offic. *Great Spearwort.* Dale.

Dioscorides quoque quatuor genera Ranunculi recenset, sed hæc ad unguem accommodare nostris, supra recensitis, difficillimum foret, nec forte operæ pretium, quum omnes Ranunculi *Dioscoridis* caustici sint, ut quoque nostri supra dicti.

Vis omnibus Ranunculis una, scil. acris & vehementer exulcerans. Folia, flores & caules tenelli vim habent illitu exulcerandi & usque adeo urendi, ut crustas cum dolore gignant, quare ungues scabros auferunt, psoras remouent, & ad lepras usurpantur, stigmata delent, formicationes & verrucas penfiles alopeciasque paulisper illita tollunt, & tepente eorum decocto Perniones foveantur.

Etsi omnes Ranunculi ustorii sint, ut exulcerent cum dolore, si tamen quis ipsis moderate utatur, cutis vitia solum detergent.

Invenitur apud *Hippocratem* de *Nat. mul.*, mentio usûs foliorum & florum Ranunculi, vino dulci infusorum, ad secundas & menses detrahendas.

NOTÆ. Foliis viridibus plerorumque non vescuntur pecora, sed ficcis in fœno, quoniam in siccando perit vel imminuitur acrimonia.

Folia externe admista lenioribus discutiunt scrophulas.

Bulbosi radix acrimoniæ est urentis, quæ non prorsus perit decoctione, etsi siccando longe minor evadat. Contusa sternutationem excitat.

Succus fuscus viridescebat cum syrupo Violarum; verum Aqua destillata acris non viridescebat cum syrupo Violarum, nec ebulliebat cum Acidis, aut cum sale C. Cervi.

Aqua, è foliis, floribus & caulibus destillata, acrimoniam retinebat per tres

G g g 3 annos

annos & ultra, secus quam fit in Antiscorbuticis volatilibus, ut Cochlearia & Raphano rusticano. Hunc solum interne usurpatum fuisse, invenio apud *Raium* in *Hist. Plantarum*, scil. Aquam radicum destillatam aut infusionem, in spiritu Vini factam, contra Pestem ab Herbilegis Noricis extolli.

Cauteria & Vesicatoria fiunt ex radice; sed cavendum in applicatione, ne nimis diu immorentur, ne exulcerent. Utilis est in tinea, scabie, strumis & ulceribus inveteratis, & rasa applicatur clavis pedum, postquam emollii fuerint aqua tepida & usque ad vivum incisi. *Raius* plura affert exempla felicis usus foliorum, tanquam Rubrificantium vel Vesicantium in cephalalgia, loco dolenti impositorum.

Valét quoque in epilepsia, & in febribus intermittentibus, si, bihorio ante insultum, frigidam inter digitos (ubi cutis tenerrima) ligetur.

Ranunculi flammæ folia recentia fortius sunt Vesicatorium quam Cantharides, & fluxum diuturniorem effecere sine stranguria: inter contundendum hæmorrhagiam nasi Operatoris adduxerunt: siccata folia vix acria.

Puer quidam, eo vescens pro Acetosa, intra paucas horas mortuus est.

Notandum quod, etsi hic sit fere ex omnibus vegetabilibus acerrimum, succus tamen ejus non effervesceat cum liquoribus acidis aut alcalinis, nec mutatur color ejus à syrupo Violarum.

C. *RAPHANUS* hortensis. Radicula offic. Raphanus minor oblongus
C. B. *Radish. Dale.*

Raphanus apud antiquiores Cramben. i.e. Brassicam significat: sic *Theophrasti* *ῥαφανες*, non Raphanum, sed Brassicam significat, sed *ῥαφανος* apud eundem est vulgaris Raphanus. Hæc causa erroris *Plinio* fuit, ubi Raphani genera recenset, quæ ex *Theophrasto* sunt desumpta, ubi de Brassica egit.

Radix acris est, & secundum *Galenum*, excalfaciens excessu tertio, & facultas ei est digerendi vel discutiendi, unde sugillata è vestigio sanat Raphanus, cataplasmatibus modo impositus: auferes autem ipsum, postquam mordere coeperit, si enim diutius maneat, venulas contusas, commordendo oscula ipsorum, aperiet.

Inter ea, quæ humiditatem ex ore trahunt, locum habet, & inter ea, quibus quis facile vomat.

Quum coquantur & assentur, separatur ab eis caliditas, & remanet substantia crassa.

Raphanus inter acres cibos, ut Cepas collocatur apud *Hippocratem* de *Dieta*, & apud *Galenum* inter Olera attenuantia. Cepis ordine proxima est Radix.

Ori

Ori suavis est, sed stomacho adversatur, jejuno inflationem operans & rufus foetidos faciens.

Quando aggregatur phlegma viscosum, appetitum tollens, vel dolorem capitis faciens, prodest, ut & Vomitus è Raphano in dolore capitis ex frigore.

Ad Alopecias sanandas Raphani & Cepæ, oblique incisi, illiniuntur, probe confricando.

Urinam movet, ventrem relaxat: hinc priscis temporibus cum pane ante omnem cibum urbani homines illo vesciebantur, alvi subducendæ gratia.

Decocta aut in cibo sumpta contra veterem tussim & pituitæ crassitiem in pectore efficax est.

Dioscorides credit, Raphanum a cibo concoctioni conferre, præsumptum vero cibum suspendere, quod tamen a *Galeno* refellitur, libro III. de *Alimentorum facultatibus* sic: „Mirari subit eos medicos & idiotas, qui post cœnam, „coctionis juvandæ gratia, crudos Raphanos esitant, ipsi quidem rem hanc „experientia sibi exploratam affirmant, qui tamen ipsos sunt imitati omnes „fuere læsi.”

Cortex ex aceto mulso celerius vomitiones movet: hydropicis commodissime illinitur, & lienosis utilis est emplastri modo impositus: nomas amolitur. Tritus diligenter & cum melle permixtus, illitusque sugillationes atque livores, qui ex ictibus eveniunt, celeriter absterget.

Contra viperarum ictus auxiliatur. Lentigines cum lolicea farina emendat: his, qui fungis strangulantur, tam cibo quam potu, auxilio est. Menfes ciet.

NOTÆ. Radix varia est, quædam non admodum acris, alia acrior, longe mitior & suavior rufficano. Aqua destillata foetoris est abominandi, saporis vero non acris, acrimonia inter destillandum non elevata.

Decoctum residui a destillatione Rapum redolet & subdulce est.

Plena est particulis salinis acrioribus mucilagine quadam & terra intertextis.

Non temnendus est Raphani usus ad pedum clavos, scil. post pedum lotionem eo usque rasos, ut doleant; sed non cruententur: & plerumque evanescent, si cubitum iturorum clavis corticis Raphani id latus, aut ea pars applicetur, quæ a Raphano refecatur saucia.

Si inspergatur saccharo, liquor, qui emanat, insignis est in tussi: syrupus è succo ad pituitæ crassitiem in pectore attenuandam, ad excretionem promovendam, in Raucedine pertinaci, in tussi & asthma infantum laudatur: & libenter *Dioscoridi* assentiendum, qui decoctum laudat contra Tussim; nam Raphani cocti dulcescunt; & quasi in Naporum vicem traseunt.

Flatus

Flatus & dolores capitis excitat immoderatus ejus usus. Menses movet.

Decoctum frustulum Calculi, 24 dies infusum, dissolvebat. Succum radicem ℥iv, Mellis ℥ss, ad Calculum præscribuntur pro potione, 3 vel 4 matutinis horis sumenda, tanquam Arcanum.

Cutis exterior acris est, calida, cutim & linteum tingit colore purpureo, ut Vinum Claretum.

Raphanus domesticus esculentus, sine offensione ulla, vomitione purgat, atque ventriculum blande exinanit, nulli ætati nec prægnantibus insensus. Teruntur radices contusæ ℥ij affusaque multa succus exprimitur, qui tepidus offerendus.

C. *RAPHANUS* rusticanus, seu *Thlaspi* alterum *Dioscoridis* C. B.
Horse Radish.

Raphanus sylvestris *Dioscoridis*, *Armoracia* Romanis dicta, huic non convenit; Radix enim ejus subacris & tenera, sed nostri durior acriorque quam sativi deprehenditur, ac notis *Thlaspios* alterius *Cratæ* apud *Dioscoridem* magis convenit, de quo hæc ille: „Miscetur hoc his, quæ contra coxendicis dolores clystere infunduntur” & forte effatum sequens *Galen* de semine *Thlaspios* elucidationis vice inservire potest, scil. „Per sedem infusum, sanguinolenta evacuans *Ischiadibus* prodest”.

Raphani rustici, qua Emetici, usus innotuit *Cælio Aureliano* vel & antiquioribus.

NOTÆ. Radicis recentis odor & sapor pungens est, & quando a coquo tractatur ac comminuitur, illorum oculos mordet, acrimonia magis volatili quam in semine sinapios: & quatenus Epispasticum, fortior est quam sinapi, & æque potens ac *Allium* contusa & applicata, nec stranguriam excitat; veruntamen minus calefaciens seu inflamman quam Aromata.

Easdem cum Raphano qualitates habet, sed longe fortiores.

Coctæ vel diu siccata vires valde minuuntur.

Aqua destillata recens quoque odore & sapore acris est, acrimonia destillando elevata, sed servata acrimonia cito perit, nisi cum spiritu Vini destillata. Aqua enim & Spiritus Vini extrahit hujus vires infusione & destillatione.

Porro, præter acrimoniam adest quoque dulcedo, in succo & in radice exsiccata magis sensibilis; & Decoctum residui a destillatione Rapum redolet: hinc radices, in aqua prius maceratas, ad acrimoniam tollendam Lemoicensis plebs oleo conditas esitant tum frescas, tum elixas.

Succus Vomitus ciet, vel infusio in aceto cum melle, si tepide assumatur & aqua superbibatur.

Per

Per Retortam destillatam, contra opinionem vulgi asserit *D. Cartheuser*, aciam vel subacidam esse, & cum alcalinis effervesce.

In doloribus scorbuticis frictio cum hac eorum remissionem procuravit.

Succum solvere Calculum extra corpus, author est *Bartholinus*, sed nuperis experimentis succus Ceparum magis efficax.

Cum Vino Rhenano infusa optimum Diureticum est & Calculos pellit.

Succus, cum saccharo datus, calculosos mirabiliter allevavit, & in scorbuto, hydropeque profuit, Urinam violenter pellens. Menses ciet.

Magni usus est in Morbis ab acido glutinoso, inertia bilis & laxitate fibrarum, in paralyfi, cachexia, ictero & renum obstructione.

C. RAPUM.

Græcis *ῥαγγολις* Rapum dicitur, ab aliquibus etiam *βένιας*, *Galeno* teste; *Dioscorides* vero utrumque nomen distinguit, *ῥαγγολίδα* Rapum, *βενιάδα* vero Napum vocans.

Dicuntur Rapa a Belgio in Angliam primum transportata fuisse centuria decima sexta.

RAPA fativa rotunda C. B. seu mas *Theophrasti* & *Plinii* C. B. Rapum *Dioscoridis*. *Turneps*.

Radix dulcis est & subacris. Si sumpta crudior fuerit, concoctu est difficilior, ac flatulenta, stomachoque noxia, nonnunquam autem & ventrem mordicat.

Si coquatur & effundatur aqua, coquaturque cum alia, removetur caliditas & acuitas; similiter si assetur, & remanet substantia crassa: hinc, quum viscosa in thorace probe educat, bis cocta alit magis, sed minus probe educit, amaritudinem abiciens; generat semen & venerem stimulat in uberiore usu.

Veteres assis plerumque vescebantur, utpote facilius concoctis & minus inflantibus.

Coctionem diurnam postulant, & eam radicem laudatissimam esse, quæ bis vel ter cocta fuerit author est *Galenus* & *Oribasius*.

Perniones fervens impositum sanat, item frigus pellit è pedibus, podagræque prodest emplastri modo impositum; & aqua decocti ejus fervens podagris frigidis medetur, & crudum tusum cum sale cuicunque vitio pedum.

In Ulceribus, quæ ex frigore in manibus aut pedibus oriuntur, multa aqua calida fovendum, in qua Rapa decocta fuerit, præcipit *Celsus*.

Urinam movet.

NOTÆ. Sub succo miti & dulci sal volatile penetrans, instar Cochleariæ,

riæ, reconditum habet, sub quorum ratione non saltem nutrit, & acrimoniam humorum mitigat, sed & vi antiscorbutica & antihydrica pollet.

Succus subdulcis est, & in uno experimento cum syrupo Violarum viridescebat. Radicis Odor parum pungens instar Raphani rustici, sed longe mitior: coquendo acrimoniam perdit. Radix cocta dulcis & mucilaginosa.

E pulpæ succo subsidet substantia flava instar Mellis & æque dulcis.

Cortex acris est odore & sapore, & succus ejus obscure ebulliebat cum Spiritu Nitri & Oleo Vitrioli.

Rapa lac & semen augment. Tempore famis cocta, succo expresso, cum tantillo farinæ triticæ condepsata & fermentata panem suppeditat optimum.

Externe in Cataplasmate adhibentur ad resolvendum, mundandum & dolorem pacandum, v. g. in Ulceribus scrophulosis & scorbuticis, in Ulceribus crurum, in mammarum tumoribus & testibus inflatis, & decocta calida, podagræ imposita, dolorem sedant succus expressus, cum melle despumatus, incomparabile dat remedium contra omnia oris ulcera, maxime aphthas.

Cocta singularem vim habent, demulcendi acrimoniam feri & lymphæ, unde in affectibus catarrhalibus, asperitate bronchiorum & asperiæ arteriæ, ac in ardore Urinæ & dysenteria mire prosunt; & in dictis decoctum Raporum exsiccatum cum passulis & caricis egregium est. Decocto per se sæpe feliciter utitur vulgus contra tussim; & succo cum saccharo ad tussim infantum.

Crudorum comestorum efficaciam in scorbuto sanando experti sunt noster, qui primi in Terræ nova insula Americæ sedem fixerunt.

C. RESINA. Vid. *Terebinthina*.

Apud antiquos Resina simpliciter dicebatur Terebinthina, utpote præstantissima; nos vero Pini Resinam plerumque intelligimus, quando absolute Resinam dicimus.

Resina Veterum est lachryma seu humor liquidus & oleosus, ex planta sponte diffuens; quæ, cocta in aqua vel cremata sine aqua in prunis, sicca redditur & friabilis, ut docuit *Dioscorides*, eaque est, quam *Φρυκτιν*, h. e. frictam, sive tostam, non addito etiam nomine Resinæ, vocant.

Resinæ frictæ usus præcipuus erat ad glutinandum, & ad sanguinis profluvium suppressendum: Cataplasmatibus modo alligabatur vulneribus capitis ad glutinandum, & in sanguinis profluvio ex Ulceribus Emplastrum è frixa resina & farinæ triticæ tenuissimo polline & gypso admovebatur, & pulvis sequens in sanguinis eruptione è Naribus: $\mathcal{R}$ Chalcitidis $\mathfrak{z}$ vj, Mannæ, thuris $\mathfrak{z}$ ij, Resinæ terebinthinæ frictæ $\mathfrak{z}$ ijj vel iv.

Resina

Resina Abietina Veterum est Terebinthina Argentoratensis, quam vide infra.

Resina Laricea Veterum est Terebinthina Veneta nostra, quam vide suo loco.

Resina Pini Veterum seu Terebinthina communis nostra, de qua infra.

Resina Terebinthina Veterum seu Terebinthina è Chio nostra, quam vide.

N. *RESINA* absolute dicta Recentibus est plerumque Resina Pini, non Terebinthina ut Veteribus.

1. *Resina Recentium*, *Colophonia* vel *black Resin* dicta, a Colophonia *Dioscoridis* prorsus diversa est, quæ ab eo Resina liquida vocabatur; & Græci recentiores Colophoniam appellarunt Resinam è Colophone advectam, quæ optima habita est: verum Colophonia nostra est substantia nigra splens, in retorta residua a destillatione Terebinthinæ communis vel Venetæ, & respondet Resinæ frictæ Veterum.

2. *Resina*. Recentium, *White Resin*, respondet Resinæ Veterum in aqua roctæ.

NOTÆ. 1. *Colophonia Recentium*. Resina fricta Veterum.

Accensa vel fricta odoris est fragrantis, grati, thuris instar. Pinguibus solvitur, & proinde usus ejus commodissimus est in Emplastris.

Commendatur in Calculo pellendo pulverisata.

2. *Resina alba*. Resinæ sunt Olea essentialia cum Acido multo combinatæ, & inde inspissatæ: hinc eas imitatur, affundendo guttatim Oleum Vitrioli super Oleum Anisi.

Origo earum est Terebinthina: & quidem Resina ex Pino sylvestri stillans parum differt a Terebinthina, atque earundem est virium: odoris sunt a frictione fragrantis, saporis amaricantis & diu masticanti calidi: terebinthinacei quid redolent, inflammabiles, sed flammam vix nutriendos.

Calore liquantur: Oleo & spiritu Vini solvuntur. Tumores dueros emolliunt: tenacitate agglutinant.

Uso externo specificæ sunt ad clavos pedum. Suppurant in Emplastris, pus movent, quatenus poros obstruunt & perspirationem inibent.

Uso interno confert Resina tussi aliisque pulmonum affectibus, Urinam pellit & calculos ac gonorrhœam sistit.

Dimidium Cochlearis ampli in Alla tepida cito tollit dolores flatulentos, *Stitches* dictos.

Atramentum illud fuliginosum, nostratibus *Lampblack* dictum, nihil aliud est

riæ, reconditum habet, sub quorum ratione non saltem nutrit, & acrimonia humorum mitigat, sed & vi antiscorbutica & antihydrica pollet.

Succus subdulcis est, & in uno experimento cum syrupo Violarum viridescibat. Radicis Odor parum pungens instar Raphani rusticani, sed longe mitior: coquendo acrimoniam perdit. Radix cocta dulcis & mucilaginosa.

E pulpæ succo subsidet substantia flava instar Mellis & æque dulcis.

Cortex acris est odore & sapore, & succus ejus obscure ebulliebat cum Spiritu Nitri & Oleo Vitrioli.

Rapa lac & semen augent. Tempore famis cocta, succo expresso, cum tantillo farinæ triticæ condepsata & fermentata panem suppeditat optimum.

Externe in Cataplasmate adhibentur ad resolvendum, mundandum & dolorem pacandum, v. g. in Ulceribus scrophulosis & scorbuticis, in Ulceribus crurum, in mammarum tumoribus & testibus inflatis, & decocta calida, podagræ imposita, dolorem sedant succus expressus, cum melle despumatus, incomparabile dat remedium contra omnia oris ulcera, maxime aphthas.

Cocta singularem vim habent, demulcendi acrimoniam feri & lymphæ, unde in affectibus catarrhalibus, asperitate bronchiorum & asperitæ arteriæ, ac in ardore Urinæ & dysenteria mire prosunt; & in dictis decoctum Raporum exsiccatum cum passulis & caricis egregium est. Decocto per se sæpe feliciter utitur vulgus contra tussim; & succo cum saccharo ad tussim infantum.

Crudorum comestorum efficaciam in scorbuto sanando experti sunt noster, qui primi in Terræ nova insula Americæ sedem fixerunt.

C. RESINA. Vid. *Terebinthina*.

Apud antiquos Resina simpliciter dicebatur Terebinthina, utpote præstantissima; nos vero Pini Resinam plerumque intelligimus, quando absolute Resinam dicimus.

Resina Veterum est lachryma seu humor liquidus & oleosus, ex planta sponte diffuens; quæ, cocta in aqua vel cremata sine aqua in prunis, sicca redditur & friabilis, ut docuit *Dioscorides*, eaque est, quam *Φρυκτιν*, h. e. frictam, sive tostam, non addito etiam nomine Resinæ, vocant.

Resinæ frictæ usus præcipuus erat ad glutinandum, & ad sanguinis profluvium suppressendum: Cataplasmatibus modo alligabatur vulneribus capitis ad glutinandum, & in sanguinis profluvio ex Ulceribus Emplastrum è frixa resina & farinæ triticæ tenuissimo polline & gypso admovebatur, & pulvis sequens in sanguinis eruptione è Naribus: ℞ Chalcitidis ʒvj, Mannæ, thuris ʒij, Resinæ terebinthinæ frictæ ʒiij vel iv.

Resina

Resina Abietina Veterum est Terebinthina Argentoratensis, quam vide infra.

Resina Laricea Veterum est Terebinthina Veneta nostra, quam vide suo loco.

Resina Pini Veterum seu Terebinthina communis nostra, de qua infra.

Resina Terebinthina Veterum seu Terebinthina è Chio nostra, quam vide.

N. *RESINA* absolute dicta Recentibus est plerumque Resina Pini, non Terebinthina ut Veteribus.

1. *Resina* Recentium, *Colophonia* vel *black Resin* dicta, a Colophonia *Dioscoridis* prorsus diversa est, quæ ab eo Resina liquida vocabatur; & Græci recentiores Colophoniam appellarunt Resinam è Colophone advectam, quæ optima habita est: verum Colophonia nostra est substantia nigra splendens, in retorta residua a destillatione Terebinthinæ communis vel Venetæ, & respondet Resinæ frictæ Veterum.

2. *Resina*. Recentium, *White Resin*, respondet Resinæ Veterum in aqua coctæ.

NOTÆ. 1. *Colophonia Recentium*. Resina fricta Veterum.

Accensa vel fricta odoris est fragrantis, grati, thuris instar. Pinguibus solvitur, & proinde usus ejus commodissimus est in Emplastris.

Commendatur in Calculo pellendo pulverisata.

2. *Resina alba*. Resinæ sunt Olea essentialia cum Acido multo combinatæ, & inde inspissatæ: hinc eas imitamur, affundendo guttatim Oleum Vitrioli super Oleum Anisi.

Origo earum est Terebinthina: & quidem Resina ex Pino sylvestri stillans parum differt a Terebinthina, atque earundem est virium: odoris sunt a frictione fragrantis, saporis amaricantis & diu masticanti calidi: terebinthinacei quid redolent, inflammabiles, sed flammam vix nutriendes.

Calore liquantur: Oleo & spiritu Vini solvuntur. Tumores duros emolliunt; tenacitate agglutinant.

Uso externo specificæ sunt ad clavos pedum. Suppurant in Emplastris, pus movent, quatenus poros obstruunt & perspirationem inhibent.

Uso interno confert Resina tussi aliisque pulmonum affectibus, Urinam pellit & calculos ac gonorrhœam sistit.

Dimidium Cochlearis ampli in Alla tepida cito tollit dolores flatulentos, Stitches dictos.

Atramentum illud fuliginosum, nostratibus *Lampblack* dictum, nihil aliud est

quam Fuligo Resinæ vel Picis concremata, propter quod Officinas ædificant, fumum eum non emittentes.

C. RHABBARUM Offic. C. B. Rhaved Arabum. Rheum barbarum *Myrepsi*. Rheum palmatum Linnæi. *Rhubarb*.

Galeno & Dioscoridi ignotum, scil. *Dioscoridis* notis Rha vel Rhei non conveniens, sed *Paulus Aegineta* videtur primus Rhei vel Rhabbari expurgatoriam facultatem exploratam habuisse: inquit enim *Lib. I. c. 43*, ubi Terebinthinam inter ea, quæ sanis alvum subducunt, enumerat, „ cum magis eam „ subducere volumus, de Rheo parum admiscemus ”.

Serapio & Avicenna non plures assignavere vires suo Rhabbaro, quam qui eos præcesserunt Rhapontico: sed *Mesue* Rhabbarum purgare scriptum reliquit, quam vim Antiqui suo Rheo demunt: proinde audiri meretur *Mesue* de viribus Rhabbari, de quibus hæc apud eum prostant:

„ Calidæ est complexionis in secundo gradu, stypticum, amarum. Datur „ in omni tempore, & in omni ætate; pueris & prægnantibus.

„ Ejus, quod purum est, infusio competit, quando solum requiritur abster- „ sio & solutio, & oppilationum apertio; & ipsius contriti exhibitio quando „ requiritur, ut post illam in visceribus vestigia contractionis remaneant. „ Verum ex eo, quod assum est, vehementius fit illud, & adhuc vehementius ex adusto.

„ Solutione educit choleram & phlegma, ac major ejus proprietas est „ mundificare, confortare hepar, & stomachum, conferre doloribus eorum „ pungitivis, clarificare sanguinem, auferre oppilationes, & morbos, quorum „ mater est oppilatio, sicuti hydropisim, icteritiam, & crassitiem splenis, fe- „ bres oppilationum, febresque periodicas, & antiquas.

„ Est medicina singultûs, bona dysenteriae assum & bibitum cum succo „ plantaginis, ac paucò vino styptico ”.

NOTÆ. Odoris est aliquantum aromatici, graviusculi; saporis amarican- tis, adstringentis, subacris, colore, dum manditur, croceo: optimum quasi arenosum sentitur inter dentes: an a Sale? Ipse enim simile quiddam nota- vi masticando Extracta Acetosæ, fructuum Berberis & herbæ Prunellæ.

Solvitur Aqua, ut Gummi & purgat, sed Extractum, spiritu Vini para- tum, longe minus purgat, vi cathartica residente in parte mucilaginosa vel forte salina. Parum Resinæ continet, unde Tinctura ejus in spiritu Vini non lætescit ab aqua affusa.

In substantia plus purgat, quam quævis ejus præparatio.

Humida destillatione aquæ transtillanti vires aliquas laxantes communicat, hinc

hinc sub decoctione multum virtutis catharticæ amittit, & Extractum pene iners redditur. Huic Experimento convenit alterum, à *Verulamio* notatum, scil. Partes purgativæ Rhabarbari facile separantur, adstringentes firmitus cohærent, ita ut si probe contundatur & per horam infundatur, melius sit purgaturum, & corpus post purgationem minus adstricturum, quam si per 24 horas maceretur.

Infusum in Aqua cum Vitriolo Martis nigrescit, imo & nova aqua sexies affusa; authore *Alstono*.

Non mutatur a solutione Heliotropii, nec a Mercurio sublimato corrosivo, quare vis ejus non sedet in sale acido, nec alcalino.

Diureticum est summum, urinam tingens intra duas tresve horas post parvam ejus quantitatem assumptam, & sudorem luteum observatum esse ab ejus usu notat *Etmullerus*.

Fallopius alique Authores graves prohibent ejus usum in ardore Urinæ & iis, quibus renes aut vesica læsi fuerunt. Porro, Rhabarbarum caliditatis particeps esse statuit *Brassavolus*, quoniam accipientibus jecur plerumque calefaciat, potissimum si calidioris sint jecinoris, & nonnullos ea die, qua Rhabarbarum sumpserunt, circa manus & pedes vehementem æstum perensisse, sitique pressos fuisse, etsi non eduxerit.

Remedium est insigne ad roborandum tonum Ventriculi ad grana x vel plura, singulo mane masticatum, & deglutitum.

In quibusdam febribus longis ab obstructione, parte affecta non bene cognita, felix fuit usus ejus dosi ℥iv ex infuso; 3j vel 3ij in Aq. ℥bj pro Infantibus.

Ictero & hepatis obstructionibus adeo confert, ut aliquibus Anima hepatis dicatur. Lumbricos enecat & expellit.

In Exemplo illustri Febris Tertianæ in *Actis Germanicis*, ubi symptoma gravissimum erat Vomitus vehemens saburræ biliosæ, Curatio perfecta fuit solo Rhabarbari usu ad 3ss singulo mane & vesperi; & ibidem Quartana anomala, in qua Vomitus indicium erat Febris invasuræ, sequente frigore & æstu, Medicamenti sequentis usus feliciter successit: ℞ Cort. Cascarillæ 3ij, Rhei opt. pulv. 3ss, sal. Tartar. 3ij, Vini Gallici ℥biss per noctem infusorum, quod infusum quater, sexies vel octies per diem cochleatim hauriebatur, quoties febris paululum remittere videretur; nec unquam China Chinæ certiore edidit effectum.

C. RHAPONTICUM. *Rhapontick*. Rhaponticum folio Lapathi majoris glabro. Rha & Rheum *Dioscoridis* C. B. quod *Prosper Alpinus*

primus detexit, a Rhabarbaro Officinarum omnino distinctum. Radix pontica *Celso*.

Radix sine odore, gustata adstringit leniter, glutinosa. Commanducata colorem reddit pallidum & quodammodo ad crocum inclinantem. Summa ipsius vis adstringens est cum aliquanto calore, nam siccandi & adstringendi vim habet in Ulceribus malignis & contumacibus, & arida trita contingendam esse Columellam vult *Galenus*.

Non continentibus cibum in stomacho manditur, & citra forbitionem ullam devoratur. Tollit liventia lichenasque, ex aceto illitum, atque inflammationes omnes veteres, ex aqua impositum, dissipat.

Epotum facit ad inflationes, stomachi imbecillitatem & omne genus doloris, ad convulsiones, spleneticos, hepaticos, nephriticos, torminosos, itemque adversus vesicæ & pectoris vitia, distensiones hypochondriorum, ictericos affectus, ischiadas, sanguinis sputationes, suspiria, singultus, dysenterias & Cæliacorum affectus, contra febrium circuitus & venenatorum morsus.

NOTÆ. Radix hæc saporis est subamari, adstrictorii, tandem subdulcis, acrimoniæ fere expertis, longe minus calida quam Rhabarbarum, & proinde in febricitantibus tutior; non fabulosa (ut Rhabarbarum) inter dentes, in ore lentescens.

Infusum in aqua cum Vitriolo Martis nigrescit.

Non tam valide purgat ac Rhabarbarum, sed magis adstringit; & ei præfertur in affectibus dysentericis, dosi in substantia ad ʒij, in infuso ad ʒiij.

Urinam tingebat intra duas horas ab ejus assumptione.

C. RHUS Obsoniorum. Sumach Offic. Rhus folio Ulmi C. B.

Sumach Arabicum est Rhus Græcorum. *Celso* Ros Syriacus loco Rhos Græce.

Veteres semen obsoniis, condimenti vice, loco salis, inspergebant; folia tantum Coriis subigendis adhibuerunt, unde Rhus coriaria dicta.

Folia & semen eisdem exhibent effectus, scil. vehementer adstringentia seu acerba citra ullam aliam manifestam qualitatem.

Decoctum foliorum capillos denigrat.

In pessario apponitur Rhus in prolapsu Uteri, & in emplastro in principiis inflammationum. Contusis, desquamatis liventibusque ex aqua illitum ab inflammatione vindicat.

In hæmorrhagia, ubi vas aliquod magnum perruptum sit, aut vehementer reclusum hiat, adhibetur: necnon in Ulceribus oris, quæ admodum humida sunt,

sunt, dum quæ simpliciora oris Ulcera sunt commode sanare possunt medicamenta, quæ modice siccent, veluti quod ex Moris conficitur.

Semen capitis ulcera celerrime ad cicatricem perducit. Inflammatione & relaxatione Columellæ decoctum seminis Rhois est Gargarismus generosissimus, atque ad eadem valet pulvis appositus; linguæ asperitates cum melle absterget; & in purulentis auribus decoctum foliorum instillatur.

Ad fedis Ulcera, aut quæ phagedænas vocant, foliis utuntur Medici, tritis cum melle & illitis cum aceto.

In noxâ ab assumpto scammonio *Galenus* dilutum Rhois cremorem dedit, quo videlicet, siue aliqua esset in summo intestino facta exulcerosa affectio, siue etiam ex consuetudine aliquid ex superioribus locis in partem affectam conflueret, id reprimeret.

Decoctum foliorum Dysentericis infunditur, ab iisdem bibitur, & ad infessus usurpatur.

Semen celiacorum dysentericorumque obsoniis commode inspergitur, & alba fœminarum profluvia sistit, ac hæmorrhoides sanat cum querno carbone intrito impositum.

NOTÆ. Folia valide adstringunt, & inserviunt, ut Cortex Quercus, ad coria deprendenda.

Tinctura Gallarum & sumach in aqua non tantum nigrescebat cum solutionibus Chalybeatibus, sed & bullas exhibebat, ut Acida.

Semen seu Grana analogiam habent cum Gallis & Glandibus quercinis, saporis acidi & æque adstringentis, cuticulâ acidi saporis obductâ, unde loco salis condimentis adspergebantur.

D. RIBES. Ribesia. Grossularia multiplici acino, siue non spinosa, hortensis rubra. Ribes offic. C. B. *Red Currants.*

Saporis sunt acidi, subdulcis, subadstringentis.

Authore *Lemery* in tractatu de Alimentis, minus fermentant quam alii fructus dulces, v. g. Cerasa & Fraga, & proinde vult, in magnis caloribus earum usum salubriorem esse, utpote inflationes in primis viis minus excitantes.

Fructus & Rob appetitum invitant, bilem temperant & sitim restinguunt; vomitu & fluore alvi bilioso in febribus biliosis profunt, putredini resistunt, dysentericis ex causa calida profunt, & ad hæmoptysin, Uterique tumores usu externo.

Albæ minus acidæ.

Folia nigri olida aliquando reconduntur pro curandis malis nephriticis & gela-

gelatina ex Succo nigrorum dicitur insigniter prodesse in inflammationibus faucium.

C. *RICINUS*. Vid. *Cataputia major*.

1. C. *ROSA RUBRA* vel Rosa *Dioscoridis*. Rosa rubra multiplex C. B. rubra saturati coloris, Provincialis Gallis. *Dod.* Milefia *Plinii* C. B. *The red Rose*.

2. *ROSA DAMASCENA*. Rosa purpurea C. B. fativa purpurea, quæ Incarnata Italis. *Trachyniam Plinii*, quam minus rubentem dicit C. B. *The Damask Rose*.

Multas Rosarum species nescivit Antiquitas, quas Lusitanorum navigationes superioribus annis invenerunt. In India Occidentali Rosæ omnia plena passim, & præter Rosas, ex Hispania importatas, species earum plurimæ aliæ nascuntur.

Damascenæ Veteribus non cognitæ, nisi eas credamus, quæ *Plinio* Spineolæ appellantur. Rosarum succo leniter evacuari ventrem inventum est Recentiorum.

Veteres Aquæ destillatæ hujus & omnis plantæ prorsus ignari fuere; quæ ab Arabibus, ut alia medicamenta chymica, primum memorabantur.

De Antherâ decipiebantur plerique Recentes, qui eam Rosæ florem putarunt; Anthera enim, teste *Celfo*, est compositio, Rosas recipiens, quin & sine rosarum miscela Anthera medicamentum est.

De Rosa simpliciter, seu de Rosa, præcipue rubra, sequentia literis mandarunt Antiqui.

Rosa habet dulcedinem & amaritudinem, ac quasi mordicationem quandam levem, & debilissimam adstringendi vim, sed majorem sicca: in siccis tempestatibus odorator, quam in humidis.

Rosa refrigerat & adstringit; quod ex actionibus ejus, experientia compertis, clarius patebit, scil. Ab odore Rosarum juvatur caput cum a solis exustione laborat, & in conviviis æstivis Coronæ ex rosis contexebantur: rosisque consternebant pavimenta, cum herbis frigidis indigebant, v. g. in cubiculis febricitantium; & inter medicamenta, quæ extrinsecus Hæsticis admovebantur ad refrigerandum, locum habuit succus rosarum frigidus una cum polenta, & ipsæ Rosæ tusæ, quæ non eousque manere debent super ægrum corpus, donec calefiant, sed assidue subinde mutari.

In Capitis dolore ex ebrietate vel solis æstu fortum rosaceum, ex recentibus rosa-

rosarum floribus confarcinatum, inducendum dolenti capiti præcipit *Galenus*; & in febribus, si capitis dolores sint, Rosam cum aceto miscendam & lanam succidam, iisdem intinctam, fronti imponi jubet *Celsus*.

His consentit *Dioscorides*, scil. siccarum rosarum, in vino coctarum, expressum liquorem facere ad dolorem capitis, oculorum, aurium, gingivarum, sedis, recti intestini ac vulvæ, sic, ut penna inungatur aut Clystere infundatur. Porro, Rosas, citra expressionem contusas, moxque impositas, hypochondriorum inflammationibus & Erysipelatis, necnon stomachi ex humiditate nimia solutionibus conferre, & siccitas easdem tritasque femorum intertriginibus inspergi, vulnerariis antidotis immisceri.

In umbra siccatus succus, donec densetur, reconditur ad oculorum circumlitiones, habens in se quid detergens ab amarore; & Ulcera ad cicatricem perducens ab adstrictione.

Ungues Rosæ epiphoris utiles.

Capita pota fluentem alvum & cruentas rejections sistunt. Rosa & saccharum roseum stomachum roborat.

Inhibet fluxiones mulierum, maxime albas in posca potus Flos, & sanguinis excreationes.

In Columellâ inflammatâ, si moderatus sit influxus, Collutiones moderatæ conveniunt, v. g. ex decocto Rosarum.

Succi usus est ad oris ulcera, gingivas & tonsillas gargarizando: & internis Ulceribus opitulatur Rosarum succus, nec ullam visceribus noxam inferens.

Rosis aridis contusis & tritis in Polypo narium sanatus est Eunuchus, qui nullum aliud poterat ferre medicamentum, sed ab omnibus irritabatur, auctore *Galeno*.

De Rosarum vi purgante & viribus Aquæ ex iis destillatæ audiendus est *Mesue*, qui hæc literis mandavit: „Compositæ sunt è substantiis diversis separabilibus, scil. adstringente, dulci, aromatica, & amara.

„Recentes magis amaræ sunt quam adstringentes, quapropter earum succus præsertim purgat: resolvens est, aperiens, tergens; & aqua, in qua recentes & perfectæ sunt maceratæ, purgat bilem flavam, sanguinem venarum & arteriarum, confert Ictero, quia obstructionem ventriculi & hepatis aperit & expurgat. Cor, ventriculum, hepar roborat, cordis tremorem sanat, vacuatâ ipsius causâ: febribus biliosis confert.

„Easdem partes roborat Aqua sublimando ex rosiseducta”.

NOTÆ. I. *Rosa rubra*. Maxime adstringens est, præcipue in Gemmis, unde hæc pro Conserva præferuntur a Pharmacopœis.

Florum expansorum Odor fragrans (*h*) est, sapor adstringens, amaricans, subdulcis; & expansi forte æque cathartici sunt ac Damascenarum.

Oleum Vitrioli additum Aquæ rubedinem extrahit; sic & fumus sulphuris acidus convertit rosas rubras in albas.

Vires extrahit tum Aqua, tum spiritus Vini, & Extractum spirituosum fortius est amarore & vi adstringente.

Adstrictionem habent omnes Rosæ partes, sed debilissimam folia exungulata, at Ungues fortiolem, qui oculis madentibus profunt, fortiolem rursus flores proprie dicti, scil. stamina lutea & apices, & fortiolem iterum calyces seu capita pulverisata.

Sola folia (petala) habent vim purgatoriam, quippe sedem suam habentem in amarore: folia vero sola amara sunt; Notandum enim quod succus & dilutum rubrarum ad alvum quoque subducendam faciunt minus, quam Damascenarum; resiccatæ autem hæ Rosæ, humiditate jam absumpta, adstringunt.

Rosa rubra putredini resistit plus quam sal marinus in experimentis *D. Macbride*.

Fotus ex his floribus in vino rubro in contusionibus & luxationibus utilis.

Succus è fructu rubro maturo, vel, ejus tota substantia tusa, expressus, posteaque siccatus, ad pastillos conficiendos optimus est, adstrictoriam vim habens, & per se solus induratus gonorrhœæ mulierumque profluviiis, tam albis quam rubris, singulari experimento medetur.

In *Miscellaneis Curiosis* plura allegantur exempla Phthiseos perfectæ, usu Lactis in victu, & simul copioso usu Conservæ Rosarum rubrarum curatæ.

2. *Rosa Damascena*. Omnium florum longe odoratissimus est, ut qui habitu suo suavissimo sensum mirifice oblectet citra omnem offensionem aut fatietatem; contra, spiritus reficit & recreat: odor quoque minus fugax est, quam plurium florum odoriferorum, siccando minus imminutus; sapor adstringens est etsi minus quam rubrarum, decoctum quoque tamen cum Vitriolo Martis nigrescebat: est amaricans, & vis purgans hæret in substantia amara, unde post expressionem succi, necnon in residuo post destillationem, restat vis purgans.

Spiritus Vini extrahit tum odorem, tum vim cathartica æque ac vel magis quam Aqua.

Syrus.

(*h*) In *Miscellaneis Curiosis* prostant Exempla virium insignium effluviis Rosarum, scil. in, semina quadam Abortum, in alio lipothymiam, in alio sternutationes vehementes conciliavit.

Syrupus, tribus vel quatuor infusionibus paratus, laudatur summopere in Ventriculi incendiis, febrilibusque caloribus temperandis & siti sedanda, si ex fero lactis exhibeatur.

C. ROSMARINUS hortenſis anguſtiore folio C. B. Libanotis coronaria *Dioſcoridis*. *Rosemary*.

Folia cum gravitate odorata. Libanotidis nomen habet ab odore thuris.

Excalfactoria vi præditus eſt: regium fanat morbum, ſi decoctum in aqua ante exercitationes bibatur, & ubi laborans exercitationi ſe tradiderit, in balnea deſcendat & merum potet.

Addit *Galenus*, omnes Libanotides abſtergentis & incidentis facultatis participes eſſe, ac herbam, oleo incoctam, ſuccos, qui non admodum craſſi nec lenti in carne cuteque reſident, in halitum digerere.

Plinius plures attribuit vires Rorimarino; ſed, quum diverſas ſpecies ejus enumeret, an noſtro recte adſcribantur, non liquet.

NOTÆ. Folia & Flores odoris ſunt baſamico-aromatici, Camphoram referentis, ſaporis mixti, acris, aliquantum calidi, amaricantis & ſubadſtringentis, gratoris & magis penetrantis, quam Lavendulæ. Folia aliquantum viſcoſa, ut & decoctum, quod & evidentè amarum & ſubadſtringens, ac inſuſum foliorum & florum cum Vitriolo Martis virideſcebat. Extractum valde amarum.

In montibus & regionibus calidis efficacior.

Folia, in Spiritu Vini digeſta, inſuſum largiuntur ex flavo viride, grato ac ſpecifico Rorismarini odore imbutum, & ſapore baſamico-amaricante & ſatis acri præditum: hinc vires Rorismarini præcipue volatili, oleoſo, ſpirituoso, camphorato & fixo reſinoſo adſcribendæ ſunt: in gummoſo vero parum vel nihil virtutis latitat.

Fœtorem halitus emendat ſuffitu, & vapore ſuo, peſtis tempore aërem emendat ac ſalubrem reddit.

Extus uſurpatur in fotibus ad roborandos artus tremulos & paralyticos, atque organa viſus & auditus: valet quoque egregie ad œdemata, contuſiones & gangrænam.

Uſu interno decoctum vel Vinum, inde conſectum egregium eſt in fluore albo, & ad eroſiones locorum muliebrium, mane & vesp̄i calide potatum: & inſtar Theæ ſumptus Rosmarinus maxime prodeſſe dicitur quibus ex languore deſiciunt Menſtrua; ac Diarrhœam trimestrem deſperatam Vino Rorismarini curatam vidit *Veſſchius*, authore *Etmullero*.

In affectibus catarrhalibus ligno sassafras non cedit. Asthmati mire confert; excreabilia facit vitia thoracis, vocem amissam reddit & clarificat.

In pluribus affectibus nervorum utilis, v. g. in apoplexia, epilepsia, lipothymia, in vertigine senili, cordisque palpitatione; & dirissimas convulsiones in morbis frigidis sustulit, atque in paralyfi juvat, si hoc decocto hausto sudet æger; ad visum acuendum commendantur flores recentes quotidie jejuno ventriculo cum pane & sale comesti.

Hydropem incipientem vidit *D. Boerhaave* eradicatum hujus usu, foliis contusis vinoque infusis.

Si Conserva omni bihorio sumatur, dicitur ventriculum roborare & concoctionem juvare.

Solo usu Olei chymici, propinati ad guttas iv vel vj, in decoctis idoneis ante paroxysmum, multæ Tertianæ curatæ fuisse dicuntur, & idem oleum, ter quaterve illitum, sustulit dolorem immanem ossis Coccygis.

C. RUBIA Tinctorum fativa *C. B.* Erythrodanum *Dioscoridis.* *Madder.*

Radix acerba est & subamara, in 2do. ordine calida, in 3^{io}. sicca ex *Avicenna*: tingendo apta.

Apposita foetus, secundas, mensesque trahit. Vitilignes albas & lichenas faciat ex aceto illita, vel emplastri modo apposita, mediocriter ea, quæ extensionem postulant, extergens.

Collectiones discutiunt radix & semen, atque alvum sistunt. Ad dysenteriam fabarum purarum quadrantem accipe, furculosque Rubiæ duodecim immisce, atque abundanter excoque, deinde delingendum porrige.

Radix urinas ciet, easque crassas & nonnunquam sanguinolentas vacuat, quapropter ictericis cum multa aqua utiliter bibitur, jecur & lienem expurgans, ischiadicis itidem & paralyticis: & menses ciet.

NOTÆ. Radix odoris est graviusculi, saporis subdulcis, subamari & subadstringentis, ac diu masticanti acris. Infusum ejus in aqua vix mutabatur a Vitriolo Martis, Decoctum vero a rubro colore ad subfuscum mutabatur ab eodem Vitriolo.

Ei adesse, ut *Helenio* & *Imperatoriae*, resinosas quasdam particulas, detegitur microscopio.

Aëri expositæ 48 horas vis tingens egregie minuitur, unde tinctorum non injiciunt in aquam donec hæc incipiat ebullire.

Urinam fumentium rubro tingit colore, ut & *Mechanicorum*, (ut referunt quidam.) qui eam sub manibus frequenter versant; quinimo ossa animalium, eâ pasto-

pastorum, rubefacit, necnon capsulam humoris crystallini & vitrei, ac tendines duros; verum, notante *Alstono*, volucres, ea pastæ, languebant, & moriebantur, quædam in xvi, aliæ in x, in iij diebus, unde aliquid maligni suspicatur in hac radice.

Porro, *Dodonæus Dioscoridem* redarguit, quum dixerit menses, secundas & foetus extrahere, quippe quod Urinæ color, a Rubiæ usu consequens, eum fefellerit existimantem hoc a permisto sanguine fieri, qui tamen non aliunde est, quam ab ipso Rubiæ colore.

Radix inter quinque radices aperientes recensetur, & vis penetrans tingendi argumento est tenuitatis partium.

Ad faciei ruborem & pustulas præscribit *Bateus* in Pharmac. sua, tanquam remedium præstantissimum.

C. RUBUS. *Bat.* Græcis.

1. *Rubus vulg.* five *Rubus fructu nigro.* *Rubus Dioscoridi & Plinio.* *Rubus excelsa Theophrasto, C. B. The Bramble or Black berry bush.* Fructus Latine *Mora rubi* dicuntur.

2. *Rubus repens fructu cæcio.* *Chamæbates Theophrasti C. B. Dewberry bush.*

3. *Rubus Idæus Dioscoridis & Plinii.* *Rubus Idæus spinosus C. B. The Raspberry bush.*

Rubus in genere adstringit, & siccatur capillosque tingit: longe minus adstringit, quam ærugo, & moderatius quam *Myrtus*.

Folia, præcipue mollia & recens nata, plurimum habent in se substantiæ aqueæ, paucum vero adstrictionis: eadem ratione & germina, quæ aquæ incocta, urgente fame, manduntur, nutrientia aliquantum. *Muria* condita vero melancholicum sanguinem pariant.

Commanducata gingivas confirmant, & oris sanant *Ulceras*, quæ *aphthas* vocant; quin & vulnera glutinare valent.

Germina, in aqua cocta, ad sanguinis profluvium sistendum adhibentur, si exiguum vas est perruptum vel modice reclusum, sic ut non multus sit, qui ex eo profluat sanguis.

Folia arefacta & contusa jumentorum *Ulceribus* utilia traduntur. Compefcunt eadem *Herpetes*. Capitis manantia *Ulceras* & procidentes oculos sanant. Sanant & condylomata hæmorrhoidasque, emplastri modo imposita. Cibus in stomacho non continentibus cardiacisque concisa mox imposita profunt.

Succus, ex foliis caulibusque expressus, mox in sole densatus, prædictis omnibus efficacius medetur, & ex caulibus ad sanguinem excreantes, arginas,

vulvas, sedes, cœliacosque prodesse potum illitumve author est *Plinius*. *Rubus* usurpatus fuit in hæmoptoë a *Diocle*, Hippocratis successore.

Porro refert, foliis germinibusque vim inesse refrigerandi: tenera enim germina oleo incoquantur, in inflammatione jecoris applicando: & folia sternebantur in domo, ubi decumberet æger, adversus capitis dolorem ex æstu solis: & in eligendo ac parando aëre, qui Hecticis febribus conveniret, ruborum summitates fundebantur humi.

Cauliculi alvum sistunt & ad profluvia sanguinis, ac dysentericis profunt. Eorundem ex vino decoctum Uvæ præsentaneum remedium est. Summorum ramorum decoctum potu alvum sistit, fluoremque muliebrem cohibet, necnon & contra Presteris (i) morsus prodest. Denique stomachicis in cibo conveniunt ramuli Rubi admisti.

Fructus maturus non parum habet succi calidi temperati, qui dulcis est, itaque ob hoc & ob modicam adstrictionem gustui non insuavis est, exiguum tamen habet alimentum & pravi succi est. Inter stomatica, i. e. oris medicamenta, succus devoratus innocuus est, habens quid quod stomachum roboraret, & simpliciora oris ulcera sanare potest, utpote modice siccans.

Fructus immaturus acerbus est, & vehementer resiccant, maxime siccatus, similiter etiam Flos, qui ejusdem facultatis est ac fructus immaturus, & uterque reponitur ad dysenterias & ventris fluxiones, atonias & sanguinis expunctiones valens.

Rubus Idæus eadem præstat, quæ supra dictus.

Flos, ex melle subactus, oculorum inflammationibus commode illinitur & erysipelata restinguit. Stomachicis quoque ex aqua bibendus datur.

NOTE. 1. *Rubus vulgaris*. Folia saporis sunt austeri, & exsiccata odoris grati cum adstrictione, Theæ viridi haud abfimilis, sed magis adstringentis.

Decoctum cum Vitriolo Martis nigrum fit, Infusum atro-viride.

Folia fortiter rubefaciunt Chartam cæruleam, sed non æque ac fructus.

Succus adstringens est, subdulcis, & cum liquoribus alcalinis coagulatur, cum acidis fluiditatem retinet.

Folia, authore *Chomel*, contusa & applicata herpetem & vulnera juvant, & ab aliis summitates, in vino decoctæ, sæpius pro lotione adhibitæ, laudantur in profundis & inveteratis Ulceribus tibiarum.

Distinguere vero oportet inter viridia & exsiccata, viridia quippe man-
fa

(i) Serpentis venenosi alias *Dipsus* dicti.

sa tantum curare possunt aphthas & alia leviora oris Ulcera, sicca etiam magna.

Decoctum ex summitatibus, mane & vesperi epotum, ad hæmorrhagias internas multum valet, authore *Riverio*.

Fructus immaturus austerus est & acidus; infusum eorum cum Vitriolo Martis nigrescebat.

Maturus dulcis, acidus, subadstringens, mucilaginosus, & syrupus è succo perhibetur magnæ esse efficacæ in dysuria.

2. *Rubi Idæi fructus*. Maturi Odor suavis, aromaticus, instur Violarum vel Iridis, adeo ut duo tresve manipuli Fructûs, recens lecti, universum & satis spatiosum cœnaculum sua fragrantia oppleant: sapor dulco-acidus, subadstringens, minus adstringens quam Rubi supra memorati, & magis mucilaginosus, magis adstringens quam fructus Mororum, magisque cordialis, gustuique gravior quam Rubi vulgaris.

Porro, Extractum & succus inspissatus per se dulcia sunt, acida, grata: ex siccis succus in Balneo Vaporis dedit ʒiij gr. xxxiij, & in usum commode servari potest, ac meretur usque ad tempus hyemale, odorem & saporem retinens per sesquiannum vel ultra.

Is prodest, qui cibos in ventriculo continere nequeunt & frequentibus vomitionibus infestantur. Ex eo paratur Vinum ad alvi fluxus, atque imbecillitatem Ventriculi utile.

Vi analeptica & virium restaurativa singulari gaudet, unde in febribus ardentibus & petechialibus commendatur Julepis admixtus syrupus, sitim extinguens, stomachum & præcordia æstuantia mire refocillans.

C. RUSCUS. Bruscus barbare. Ruscus & Oxymyr sine. Myrtus sylvestris *Dioscoridi & Plinio*. Ruscus C. B. *Butchers broom*.

Cauliculi, pullulare incipientes, asparagorum vice, olerum modo, & in cinere cocti in cibo sumuntur. Sunt autem amari & urinas cient.

Radix gustanti acerba est & subamara.

Folia & baccæ, in vino potæ, & Radix decocta vel trita in vino bibitur ad urinas ciendas, præcipue urina crassa & graveolente; ad calculos vesicæ, renum dolores, morbum regium, capitis dolorem, & ad menses ciendos.

NOTÆ. Radix Odoris est aromatici, quasi resinosi, saporis subdulcis, amaricantis, aliquantum acris & subadstringentis, sed non nigrescebat infusum cum Vitriolo Martis.

Annumeratur quinque radicibus aperientibus, & commendatur usurpanda, quum referare obstructions viscerum intendimus. Et si exulet è *Pharmacop.*

Lond.

Lond. nova, *Riverius* tamen aliqui auctores graves decoctum ejus magnis laudibus efferunt in Hydrope, nullo alio medicamento sumpto nisi Sena bis vel ter in septimana. Oportet vero leniter tantum decoqui, quum larga coctione vis ejus avolet.

Senator Venetus, calculosus, acetario in horto suo multo cum oleo utens, *Rosfinii* suasu, turiones Rusci immiscuit, ex quarum usu post urinam fabulolam, per ostidium excretam, dimidio anno liber mansit a Calculi doloribus.

C. *RUTA* hortensis latifolia C. B. *Garden Rue*.

Gustu est acri, amaro, & secundum *Galenum* ex 3^{io} ordine excalfacientium & exsiccantium: arida multo acrior calidiorque quam viridis, hæc enim submara & apud antiquos esculenta fuit, odorata quoque, sed odoratissima quæ sicca, & olfactu excitat utero strangulatas: atque auctore *Dioscoride*, vim habet urendi & exulcerandi. Succus est oculorum Cenoticum, lachrymas ex oculis educens.

Græci tum veteres, tum recentiores, necnon Latini Rutam magnis laudibus efferunt; namque usu externo multi, succo ejus cum melle Attico inuncto, discusserunt caligines, vel cum lacte mulieris puerum enixæ, aut puro succo angulis oculorum tactis, auctore *Plinio* & consentienti *Dioscoride*, scil. succum, cum fœniculi succo & melle inunctum, hebetem visum acutiorem reddere: porro, dolores oculorum graves cum polenta mitigare, & ad aurium dolores facere succum, in malicorio calefactum, tum auribus instillatum; & profluentem e Naribus sanguinem tritam & inditam sistere.

Tenuium est partium, calfacit & flatus extinguit: hinc facit ad inflationes coli, vulvæ rectique intestini cum oleo decocta, mox Clystere infuso decocto illo: & eos, in quibus interna ex frigore dolore torquebantur, ingestio oleo calido, additaque ruta & bitumine, liberavit *Galenus*. Privatim in tumore flatuoso ventris cum humoribus crassis & frigidis, post admotam cucurbitam, ut ventosus digeratur spiritus, acria injici jubet, ut oleum tenuis substantiæ, Rutâ incoctâ.

Mitigat colicos dolores pota & clystere infusa.

Notandum vero, quoad flatum discutiendum, Rutam debere esse modice siccam, nam si prorsus non siccetur, excrementitium quendam humorem continet, cujus vitio flatum discutere non potest.

Contra articulorum dolores melle coacta, emplastri modo, imponitur. Solvit coxendicum dolores pota & in cataplasmate imposita, atque infusa per sedem: & in cataplasmate imposita podagricis, genua inflata habentibus, cito auxiliatur, eorumque dolores mox lenit.

Cruetas

Crustas carbunculorum cito disparat, in cataplasmate imposita, cum melle aut uvis passis.

Auxiliatur urinæ difficultati cocta ex oleo, & exinde vesica fota, neque aliud esse medicamentum, quod huic hac parte prætuleris, author est *Aëtius*.

Aquæ inter cutem (*Anasarcae*) cum ficis illinitur: iisdem in potu & oblitu auxiliatur decocta ad dimidias partes.

Ufu interno, quatenus cibus, inter alimenta attenuantia locatur, scil. 2do ordine post allium, cepas, sinapi.

Est tum cibus, tum medicamentum calidum; in ventre frigidus calfacit, atque temperamenti caliditatem revocat, sed in calido inflammabit & lædet; convenit quoque in temporibus & civitatibus frigidis, at contra, nocet.

Paulum ejus, cibo sumptum, vel in potione dilutum, epotumque inflationes stomachi compefcit.

Genituram in cibo potuque extinguit, valenter siccando generationem seminis impediens: & Rutæ frondes sternendas in cubiculo horum, qui nocturnas habent veneris imagines, præcipit *Galenus*, qui rutam in priapismo exhibet, præmissa venæ sectione.

Confert Oculorum claritati in cibo sale servata, pariterque cruda, & in potu: hinc pictores & sculptores, oculorum causa, hoc cibo utuntur cum pane vel nasturtio, capræ quoque sylvestres propter visum, ut ajunt.

Ufu medico interno alvum sistit, urinam ciet, Menses ducit, necnon secundas morantes & partus mortuos pellit ex vino dulci nigro pota, & in uteri strangulatione bibendum præcipit *Hippocrates*.

Pinit tormina, facit ad pectoris laterisque dolores, angustias spiritus, tussim, pulmonarios, coxendicum laterumque dolores, & circularium febrium cum tremore algores cum siccato anetho elixa, potaque & in ultimo dicto malo ante accessiones sumpta. In lumborum dolore data ex aqua mulsa statim opitulatur.

Ventris lumbricos omnes pellit decocta in oleo Ruta, mox epoto decocto illo.

In Lethargicis pota & infusa per Clysteres valde commodat; sed & tritam cum rosaceo & aceto capiti ipsorum illini oportet.

Pro Antidoto valet, feliis tritis ex vino sumptis: quin & per se præsumpta ejus folia, nec minus additis juglandibus nucibus & caricis inefficacia venena reddunt: profunt & contra serpentes similiter sumpta.

Denique, notante *Plinio*, eadem ex omnibus fatis quadrupedum Morbis in maximo usu est sive difficile spirantibus, & quocunque in simili morborum genere, ut in homine temperata.

NOTÆ. Odoris est gravis, saporis amari, acris, calidi, acrimoniæ tantæ, ut pluribus experimentis comperta sit, per triplices Chirothecas ad legentis manus penetrare; & mulieres hystericæ dicuntur juvari portando sacculos, ea repletos.

Folia viridia commanducata Cepæ Allique acrimoniam domant.

Arida, contra *Galenum*, asserit odoris & saporis expertia esse *S. Pauli*, sed *G. Lewis* eorum activitatem hæere in materia fixa.

Recensetur inter Alcalescentia, & non immerito; succus enim cum liquori- bus acidis grumescit, cum alcalinis vero fluidior fit.

Semina ejusdem odoris & saporis sunt.

Vis Rutæ hæret concentrata in capsulis feminalibus; ex his enim plus Olei extrahitur quam ex foliis, quod forte Authores *Pharmacop. Londin.* haud fa- tis adverterunt, dum Oleum essentiale è folis foliis parandum jubent.

Cæteroquin herba repleta est succo viscoso pingui, & proinde destillatione nihil fere præbet, nisi prius cum Spiritu Vini digeratur.

Vires Rutæ extrahuntur Aqua, magis perfecte autem Spiritu Vini, sed & post inspillationem Tincturæ spirituosæ, ac post destillationem restat magna ex parte vis Rutæ, quæ proinde in materie fixa sedem habere videtur, quod tamen negat *Daniel Ludovicus*, inquiens Extractum prorsus effec- tum esse.

Rubefaciens est partibus sanis applicata, quinimo & mastiganti visa est ve- ficare labia.

Contusa folia cum axungia porcina, capiti affricta, porriginis & furfures tollunt.

Externe contusa cum sale recens planta, addito vino & aceto, ad contusas & emortuas partes, tum quod putredinem cohibeat, solida extimulet, ex- travasatum sanguinem fluidiorem reddit, non satis laudandum cataplasma constituit.

Folia cum pipere, sale communi & aceto penetrantiori contusa, atque car- pi arteriis imposita, ad febrilem impetum, si modo materiæ morbidæ aliis prius prospectum fuerit, egregie sufflaminant, & plus, sæpius minori cum periculo quam constringentia & famigeratissimus Cortex in contumaciori etiam quartana sistenda, præstant.

Ab aliis præscribitur dorso inungenda ad febrium paroxysmos arcendos. In flatibus infantum additur clysmatibus carminativis.

Succus gargarisatus, vel extrinsecus collo circumdatus, dicitur præservare, ne possint Variolæ occupare collum, ubi alias res est periculi plena.

Utilis esse perhibetur in scrophulis infantum, foliis 3, 4ve super panem comestis, vel succi ℥iij aut iv haustis per longum tempus.

Oleum

Oleum destillatum expresso succo oleoso summitatum recentium præferendum, utpote durabilius, & prompte in Linimentum cum Oleo Olivarum redigendum.

S

1. C. *SABINA* folio *Tamarisci* C. B. *Savine*.

2. *SABINA* foliis *Cupressi* C. B. *Berried Savine*.

Hæ promiscue in officinis usurpantur, nam ex singularum specierum seminibus ambæ proveniunt.

Graveolens est, odoratior quam Cupressus, particeps acrimoniæ, amaritiei & adstrictionis, sed amaritudinis & adstrictionis obscurioris quam Cupressus: tertii ordinis excalescentium, & desiccantium, & ex numero eorum, quæ maxime tenuium sunt partium, extenuandi & digerendi facultatis, si epota fuerint: proinde unguentis calfactoriis inditur & multis antidotis.

Gallinacei generis pituitas fumo ejus sanari tradunt (k).

Illita Ulcera purgat. Nomas seu Ulcera depascentia compefcit. Ex melle illita nigredines abstergit aliasque fordes cutis. Carbunculorum crustas ex vino imposita exterit. Putrefactis maxime malignis & inveteratis convenit, nam hæc citra noxam vim medicamenti perferunt.

Urinam promovet, imo cum vino pota sanguinem per urinas elicit.

Fœtum viventem interfecit, mortuum educit, quod efficit apposita & suffusa. Uteri purgationum retentionem sanat. Cum melle & vino pota regio morbo medetur.

NOTÆ. Odoris est validi, aromatici, balsamici; saporis acris, calidi, amari. Viret perpetuo, perquam oleosa, & ex omnibus Vegetabilibus, exceptis iis, quæ succos resinofos fundunt, maximam dat copiam Olei essentialis, ex sibi ad Zizys ascendenti, quod Oleum Urinam odore suo inficit.

Vires equidem partim extrahit Aqua, spiritus Vini integre, primaria virtute hærente in substantia resinosa, unde Tincturæ spirituosæ color obscure viridis, odor plantæ specificus, sapor subacris, aromaticus & amaricans.

Ulce;

(k) *La Pèpie*, pituita scil. in gallinis nasci solens, quæ alba pellicula linguam vestit extremam.

Ulcera externa egregie deterget, callos eorum & carnem spongiosam absumit; ac speciatim in Ulceribus cancris & fordibus nigris scatentibus laudatur, pulvere insperso vel solo, vel melle admisto. Ichorem digerit, seu inspissat. Potenter resolvit, & decoctum in aceto applicatur strumis felici cum successu. Usus est in scabie, præcipue capitis infantum exsiccanda & curanda cum cremore lactis. Verrucas circa pudenda tollit. Folia pulverisata inspersa excrecentias venereas sub præputio tollunt & sanant.

Aquam, ad ʒj vel ij sumptam, calculos & arenulas potenter expurgare, author est *Duretus*.

Decoctum fortiter purgare dicitur, & apud *Aërium* laudatur pulvis primo die ad ʒj, secundo ad ʒij, tertio ʒiij, quarto ʒss, qui sanguinem egerit.

Vermes necat in equis, bobus, canibus & infantibus. Succus expressus Cochlearum j, Lactis mistum & saccharo edulcoratum, maximo cum successu pueris verminantibus exhibetur, & medicamentum efficacissimum, minime periculosum esse, author est *Raius*.

Oleum, Ventri inunctum, aut frondes tusæ, & umbilico impositæ, vermes enecant.

Clavos pedum pulvis, incorporatus Emplastro Diapalmæ, aqua emollito abigit. Laudatur quoque in Asthmate.

N. SACCHARUM. Sugar. Ab Arundine saccharifera C. B.

Antiquorum saccharum, Mel Cannæ vel Mel arundinaceum, seu Ros, sensim coagulatus & inspissatus circa arundinem in forma Mannæ, *Archigenis* Sal Indum, & Tabaxir Arabum a saccharo nostrate prorsus diversum erat, nec usurpabatur pro Condimento, sed Mel.

Veterum saccharum tamen non plane interiit, sed adhuc in India Orientali, alio tamen nomine *Mambu*, in arundine Indica arboreæ & vastæ proceritatis concretescens.

Saccharum vero nostras omnino fuit Veteribus incognitum, & omnino inusitatum. Arabes, præcipue primi, nostro utebantur in syrupis conficiendis; *Serapio* tamen non cognovit, & *Avicennam* utrumque saccharum confudisse author est *Salmasius*, qui tradit saccharum facere sitim, minorem tamen quam Mel. Ast de saccharo hodierno accipiendum, quod constat, esse *desades*. Sed Veterum saccharum, quod est Tabaxir Arabum, nullo modo siticulosum est, imo sitim sedat, namque Mel, in Calamis Indicis proveniens, sitim non facit, imo tollit. Sic sentit *Galenus*. Apparet itaque *Avicennam* saccharum veteris ac recentis seculi confudisse. Hæc *Salmasius*.

Rha-

Rhazis vero author est, faccharum guttur ventremque lenire, & modo parum calefacere. *Attuarius* primus loco Mellis in compositione usus est; Saccharo.

Est tanquam sal essentielle, Oleo temperatum, & in dimidia quantitate ponderis sui solubile in aqua, saporis cum dulcedine subviscidi, nec sine acrimonia in gutture, ut in melle; & si cum parva quantitate aquæ solvatur, exinde fit glutinosa materies, unde medici quidam dixerunt, gluten gignere in sanguine; alii volunt, sanguinem solvere usque adeo ut, qui eo utuntur, magna copia plerumque sint macilenti, quod qua ratione fiat forte clarius infra patebit. Est & valde inflammabile, & in Jamaicensi aliquando flamma fere æque cærulea ac sulphuris. Igne liquefit, Oleo miscibile; Oleum & aquam unit; hinc chylificationem promovet, atque coagulationem Lactis & separationem partis butyraceæ impedit, unde & in diæta phthysicorum additur Lacti: Resinis quoque additur, ut aquæ miscibiles fiant.

Notissimum est Experimentum, frustum sacchari, mixturæ Lactis & cremoris injectum, Olei separationem, adeoque Butyri confectionem, impedire; unde peti potest ratio, cur nimis adhibitum homines macilentos reddat; nam in corpore humano separatio Olei requiritur ad pinguedinis generationem; hinc contraria efficiens faccharum subjectis ficcis & macilentis minus, quam succulentis & obesis, proficuum est.

Nullas Acidi aut Alkali notas præbet; succus tamen arundinis non fervatur intra 24 horas, quin acefcat; destillatione præbet spiritum acidum corrosivum: solum in aqua facile fermentat & fermentando in vinum dulcissimum evadit, quod hinc in Acetum commutari potest.

Rubrum vel brunneum cum partibus æqualibus Aquæ generabant Aëris nomine quantitatem molis sacchari.

Ut spuma Mellis acrior est melle, ita se habet spuma sacchari ad faccharum.

Sacchari, quatenus Errhini, acrimonia sentitur naso, & a dentibus cariosis.

Antisepticum est ut Mel, hinc *Beccherus* evehit ut Balsamum, cujus ope non tantum vegetabilia, sed & animalia perdurant incorrupta.

Solutum in aqua facile fermentat, & subministrat spiritum ardentem volatilem; promovet insuper plus quam mel fermentationem alimentorum vegetabilium cum carne.

Solvitur in Spiritu Vini rectificato ope caloris, sed non in frigore; nam Spiritus Vini rectificatus calore ebullitionis solvit fere $\frac{1}{2}$ ponderis sui sacchari, & si hæc stent aliquot dies in frigore, concretio fit in crystallos elegantes; hinc pendet ars extrahendi faccharum è dulcibus vegetabilibus nostris indigenis, parte saccharina separata quando in frigore locatur. Aqua quidem

solvit partes saccharinas promptius & copiosius, quam Spiritus Vini, sed retinet solutas & cum gummea materie mixtas, quas eodem tempore extraxerat, quum purus spiritus saccharum deponit, sed retinet principia resinosa & oleosa dissoluta.

Tota præparatio sacchari ex arundine consistit in ablatione Olei, quod omnino auferri vix potest. Aqua Calcis, attenuando & separando viscositates, sal exhibet purum. Albumen Ovi partibus suis glutinosis & ramosis absorbet impuritates in saccharo.

Album ad Alkali magis tendit quam brunneum, solutio enim albi clara est cum liquoribus alcalinis, & Lac non coagulat nisi in duplo majori quantitate, hinc quoque servat colorem cæruleum syrupi Violarum longe plus, quam brunneum.

Saccharum est simul acre, leniens & agglutinans: hinc Clysteribus inditur ad leniorem absterisionem: in ulceribus servit ad detergendum & consolidandum: pulverisatum fonticulis, & ulceribus inspersum, luxuriantem carnem fungosam erodendo absomit, dentes arrodit & nimio usu carioso nigrore inficit. Cuticulam tunicae corneae vel albugineae, tenebras oculorum pupillis offundentem, absomit.

Turcae solent quotidie Vulnere recentia vino abstergere, & post ablutionem sat felici successu inspergere saccharum pulverisatum.

Ulcera quoque sanat, atque in auribus & oculis purulentis bonum est remedium.

Alvum movet dulcedine sua ac lentore; sed si largius fumatur, capitis dolorem excitat, quia difficulter, & quidem melle difficilius concoquitur.

Acrimoniam temperare in faucium asperitate, tussi & siccitate notissimum, & præcipue saccharum candum crystallisatum: prodest & in intestinorum læsionibus, in renum & vesicae calculo.

Error quidam apud *Geoffroy* notandus venit, scil. infantibus vermes ingenerare; nam Experimenta *Redi* evincunt, quod solutio sacchari vel Mellis, spatio horae j vel ij, vermes necavit, quum in infusione Aloës vel Absinthii vivebant 24 horas.

C. SAGAPENUM.

Arabicae familiae auctores inter dejectoria medicamenta sagapenum referunt, quanquam ea sagapeni facultas, quantum exstat, a Græcis prætermissa est.

Medio inter silphium & Galbanum odore est, gustu acri, partium tenuium, & calidum; atque aliquando pro silphio sumebatur.

Olsa.

Olfactum ex aceto vulvarum strangulatu procidentes excitat. Absterfionem quandam possidet, qua oculorum cicatrices expurgat atque extenuat; quin & suffusionibus & hebetudinibus oculorum, quæ ob humorum veniunt crassitiem, non malum est medicamentum.

Menses pellit, sed foetum exanimat cum hydromelite potum.

Prodest laterum & pectoris doloribus, tussibus vetustis, convulsis & ruptis: crassam pulmonis pituitam expurgat.

Datur comitialibus, in scapulam rigentibus, lienosis: contra nervorum resolutionem, perfrictiones & febres, per circuitum repetentes, in potu, & cum oleo perfricatum: prodest ex vino haustum serpentium ictibus.

Addunt *Avicenna* & *Mesue*, quando bibitur cum hydromelle lenit ventrem cum facilitate, & extrahit humorem viscosum crassum & aquam citrinam.

NOTÆ. Odoris est gravis, porrumque æmulantis; saporis acris, amari-
cantis, mitioris autem quam *Asa foetida*, acrioris quam *Galbanum*.

Non solvitur in Aqua, utpote Gummi-Resina, & partim inflammabile: partes Gummosæ majori quantitate adsunt, quam Resinosæ, virtute tamen hisce longe inferiores deprehenduntur; solutionis enim resinosæ sapor acris, mordax & amarus est, longe plus quam aquosæ.

Triturando cum aqua redit in formam nativam lacteam, ut aliæ Gummi-Resinæ.

Externe instar aliorum gummatum acrium, pustulas, pruritus & inflammationem excitat; atque ad tumores scirrhosos adhibetur: convenit quoque extrinsecus in Pleuritide aliisque tumoribus & doloribus, mitigatione & resolutione opus habentibus.

Purgat leniter a ʒss ad ʒj; ad ʒss satis valide. Urinam movet.

Fumus excitat epilepticos & hordeola ciliorum sanat.

Conducit specificè in refractariis obstructionibus hepatis, lienis, mesenterii, renum, uteri, adeoque prodest in Hydrope & cæteris similibus malis: valet asthma & tussi.

N. SAL AMMONIACUS. *Salt Amoniac.*

Veterum & Arabum erat species salis fossilis fibris striatis, quæ & hodie reperitur, sed raro. Optimus salium existimabatur, & à *Dioscoride* ad amissimam quoque ita describitur.

Sal Ammoniacus, vulgo dictus, est factitius, & a sale Ammoniaco Veterum omnino diversus.

Saporis est acris, salis, penetrantis, longe magis acris quam sal commune, & simul amaricantis; urinosum quid respicit una cum sensu frigoris, & quando

do solvitur in aqua maximum frigus producit, quod nullum corpus, sola glacie excepta, producere potest, unde commode inservit ad vinum, in ampullis vitreis repositum, refrigerandum.

Nec acidus, nec alcalinus est; antisepticus vero externe ad Gangrænæ carnem putridam absumendam; & ejus usus tutus est in morbis putridis, ubi Alcalia nocent, nostris salibus amicissimus & simillimus, nisi quod hi vi ignis fiant alcalini, sed sal Ammoniacus, licet centies sublimetur, non fit alcalinus.

In aëre humido liquefeit, non in sicco.

Nihil aliud est quam sal marinus, sali urinoso unitus.

Solutio ejus vel pulvis, calenti sanguini superaffusus, tenuem quandam substantiam purpuro-rubicundam excitat ut Nitrum, & similiter videtur sanguinis coagulationem per aliquod tempus impedire.

Solutio ejus saturata absumit Verrucas etiam duras.

Errhinus est. Tonsillarum tumores & inflammationes solvit ac dissipat, & utiliter additur gargarismis ad crassiorem mucum in angina notha liquandum.

In aqua Rosarum solutus ad levissimum saporem oculorum nebulas & pannos seu ungues abstergit & resolvit. Chirurghi quidam aquam suam cæruleam inde conficiunt, ad albuginem oculorum tollendam. Externe quoque adhibetur ad resolvendum scirrhum, si resolubilis sit, mixtus cum tantillo aceti, in quo mira præstare dicitur.

Sudoriferum remedium est caute sumptum, ita ut æger se probe tegat, aliter diureticum potens.

Datur feliciter in febribus ardentibus; quinimo, amaris adjunctis: curavit febres Intermittentes, ubi Cortex inefficax fuerat; & per se, ad ʒj vel ij ante paroxysmum datus, sudorem movet, & præcavet vel minuit paroxysmum.

Adhibetur quoque in ventriculi vitiis a causa frigida, concoctionem promovens & in omnibus, a pituitoso ventriculo ac mesenterio profectis, morbis prodest.

Dosis ejus moderata esse debet, v. g. ad ʒj vel ʒss, nisi medicus emeticum exhibere voluerit, nam ʒij hoc efficiunt.

1. C. SAL FOSSILIS & SAL GEMMÆ. *Fossil Salt & Sal gemmæ.*

2. SAL MARINUS. *Sea Salt.*

Fossili & è mari oriundo vis est adsimilis, ex duabus qualitatibus mista, abstergente & adstringente, & uterque magnopere desiccatur.

Salis, ex terra effossi, substantia est magis compacta, proinde in hoc major est

est partium crassities & adstringendi potentia; itaque marinus, affusa aqua, protinus liquefit, quod fossili non evenit. Porro, ejusdem speciei cum marino est, qui in stagnis quibusdam, falsedinem habentibus, nascitur æstate, aquis æstu ex iis absumptis.

Omni fali obscura quædam adstringendi vis inest, qua eas, quæ condiuntur, carnes constringit densatque potissimum, ubi durus & minime fragilis extiterit. Talis est fossilis fere omnis, minus autem illo marinus, tum qui in multis locis, aquis leviter falsis, arefcentibus provenit ac tertium locum obtinet, abstergere magis, quam adstringere & contrahere potens. Porro, fal fossilis, ut minus tenuium est partium, sic minus calidus est, quam friabilis & laxus.

Salis plurium generum natura communis est calefaciens valde, & adstringens parum, abstergens, repurgans, mordens, dissolvens, dissipans, ac insuper reprimens, extenuans & crustas inducens; quin & a putredine vindicat cum ob siccantem vim quicquid humidi est in corporibus depascitur, quod vero reliquum est adstringendo compingit, quapropter condita asservat, quæ ob superfluum humiditatem putrescere solent (1): & hinc corpora defuncta a putredine vindicant, ita ut durent per secula: quin & Oleum, adperso sale, vindicatur a pinguitudinis vitio, seu ne rancefeat.

Sal, propter acrimoniam, naturâ aptus est Ulcera irritare; atqui Ulcera putrescentia cohibet.

Ajunt, dentes non erodi, nec putrescere si quis quotidie mane salem contineat sub lingua donec liquecat: &, ne erosi dentes vacillent ac fœtorem faciant, sal fossile, melle subactum, in testula torrendum, terendum ac modica myrrha admista affricandum, præcipitur.

Est & apophlegmaticus sal glebosus cum pulegio, præpurgato corpore, pituitam per os educens.

Lassitudines discutit & hydropicorum œdemata auxiliatur ex oleo illitus: Clysteribus utiliter infunditur, privatim in ischiadicis.

Dolores mediocres nervorum, maxime circa humeros & renes, sacculis inditus, fotu mitigat.

Podagricis cum Oleo adhibetur. Vide supra de Olei cum sale usu insigni in curanda podagra.

Aurium doloribus adhibetur cum aceto, vel ex melle & oleo tritus. Ambustis

(1) Corpora sicca, ut Leporum, salita coriis evadunt similia, contra quæ immodica humiditate dissolunt, salis commercio liquantur.

bustis igni cum oleo impositus, aut commanducatus pustulas crumpere non patitur.

Colum torminaque levat potus, & facculis inditus, impositus candens: ac fomenta ad dentium, necnon lateris dolores faciunt forinsecus ex sale tosto & milio in facculis coniectis.

Furunculos cum uva passa aut suillo adipe vel melle discutit. Sugillata ex melle delet, vel, linteolo involutus, crebroque ex aqua fervente impositus, scil. discutit; hinc Cataplasma ex pane vim habet magis digerentem, quam quod ex tritico, nimirum cum salem & fermentum panis adjuncta habeat.

Anginas ex melle, aceto & oleo inunctione levat, & fomenta humida salis calidi efficacissima esse perhibentur; necnon in Cervicis rigoribus, opisthotono, emprosthotono & tetano.

Adversus scorpionum ictus cum quarta parte lini feminis ex Oleo vel aceto illitus auxiliatur; atque adversus crabrones vel vespas similiaque ex aceto exhibetur.

Excrecentia in oculis reprimat; pterygia consumit cæterasque carnis protuberationes, ut incipientes verrucas, perniones & clavos pedum, tollit, & ob id collyriis atque emplastris additur; & contra suffusiones oculorum cum lacte in coticulis teritur.

Pruritus sedat ex Oleo & Aceto infricatus ad ignem, dum sudor provocetur, privatim in morbo regio laborantibus in pruricibus, quos sentiunt; similiter & lichenas, psoras & lepras, ac pecorum scabiem illitus tollit.

Sale trito & melle illiniens reprimes Columellam inflammata, aut gallâ tritâ cum sale; galla enim vehementer adstringit, sal vero discutit cum modica adstrictione in indurata ac diuturna Columellæ inflammatione.

Luxatis cum farina aut melle imponitur.

Erysipelata & Ulcera, quæ serpunt, illitu cohibet.

Scybalorum evacuativum est, & emollit alvum in vino potus innoxie: itidem lumbricos pellit.

Ustus sal majorem discutiendi vim habet, non tamen æque contrahit ac condensat. Ulceribus oris, quæ aphthæ appellantur, humidis gingivarum vitiiis & phagedænis Ulcerum cum polenta inspergitur, vel cum linteolo concepto imponitur; & tonsillis uvæque cum melle adhibetur.

Hæc de usu medicinali salis, nec minus digna recenseri videntur, quæ prætere Veteres de usu ejus diætetico, nempe;

Omnibus cibis admistus orexim facit, fastidium avertit & nauseam prohibet.

Removet viscositatem piscium: & ejus exiguum facit, ne Lac coaguletur in ventriculo.

Pecudes, armenta, jumenta que sale maxime sollicitantur ad pastum & ad potum,

potum, sitim excitante, unde pinguescunt, largius lac præbent; & multo gratior inde Caseus paratur.

Jecore aut liene obstructis, vel scirrho affectis, noxiæ sunt Ficus communi ratione omnium dulcium ciborum ac potuum, quare nonnulli in his affectibus longe ante cibum vescuntur ficibus cum sale, aceto & garo præparatis.

Apollonius, *Herophilus* maximi medicorum discipulus, graciles & extenuatos dulcibus vesci nolebat, sed fassamentis, & fassuginem habentibus, pro cibo uti jubebat, ut illorum tenuitas facilius per corporis meatus traduceretur, ut author est *Plutarchus*.

Porro, & fecunditatem augere creditur, unde pecuarii admissariis equis, in venerem segnioribus, falem pabulis miscent: quibus etiam alendi canes cura est, falsis carnibus & fassamentis eos pascunt, quod ad gignendum alacriores reddantur; qua de causa non inepte poetæ finxerunt, Venerem è fale natam; & Ægyptiorum sacerdotes, qui castimoniam profitentur, sale in totum abstinebant, adeo ut pane etiam insulso vescerentur, quoniam sal caliditate & acrimonia sua Venerem movet, ut author est *Plutarchus* in *symposiis*, a *Ludovico Nonnio*, de re Cibaria citatus.

NOTÆ. *Sal marinus*, *Sal Gemmeum* & *Fontium*.

Sal gryseus, *Bay Salt* dictus, qui calore solis obtinetur fortior, magisque penetrans est quam sal fontium, quoniam in hoc spicula salina calore ignis obtusiora fiunt; sal gemmæ vero omnium penetrantissimum est, indeque in Clysteribus præfertur sali communi, utpote magis stimulan.

Muria, qua Caro bovina conditur, transfudat vasa lignea & terrea magis quam Aqua pura.

In aëre humido madescit, sed non adeo cito ut marinus.

Destillando parum aëris obtinetur a sale, comparatione facta Nitri & Salis Tartari, unde patet ratio cur nihil fiat explosionis, ut in statim dictis.

Nec acidus est, nec alcalinus. Videtur, sanguini calenti superaffusus, per aliquod breve tempus ejus coagulationem impedire. Non obtinetur coagulum a ʒj ad ℥j Lactis, ut a sale Aquarum purgantium, nec serum fit clarum a sale marino, nisi quadrupla quantitate, scil. ʒiv ad ℥j Lactis.

Non mutatur in corporibus animalium.

Vis adstringens, ei tributa, confirmatur hinc; Inspergitur vulneribus parvis in canibus, & gingivis post extirpationem dentium, & Emeticorum operationem sistit, purgationem inducens.

Ejus ʒj purgat fere æque fortiter ac sal Epsomense,

Guttæ aliquot solutionis saturatæ auri instillantur cum optato eventu ad dissolvendam Ceram: similiter Sal dicitur usu interno fundere coagula pituitosa bilemque viscidam, & inde in Scorbuto, Cachexia & Hydrope valere.

Extemporaneus, seu sal marinus *regeneratus* dictus, fit ex Oleo Tartari per deliquium spiritui salis marini affuso, & tunc evaporatione facta; verum, notante *Neumanno*, basis salis marini non est Alkali vegetabile, sed minerale; nam sal marinus regeneratus acrior est, quam sal communis, & aliter ab eo differt; nam Oleum Vitrioli, sali communi affusum, salem neutrum format in aqua facile solubilem, & in igne fusilem, sal *Glauberi* dictum, sed cum Alkali vegetabili sal difficillime solubile format & in igne non fusile.

Decrepitatus falsior fit, phlegmate orbatus: & in discussione ac resolutione flatuum & humorum serosorum crebrius usurpatur, atque in sacculis calefacientibus fomentisque ad sopiendum dolorem colicum similesque affectus.

Sal apophlegmatizans est in ore detentus in apoplecticis, & in paralyfi linguæ, folio *Salviæ* inspersus, ori inditus, laudatur.

Aquæ marinæ Crystalli ad singulos angulos præcisæ sunt, fontium vero salforum angulis integris sunt, notante *Listero*.

Est Balsamum ciborum, quo deficiente facile putredines morbique calidi oriuntur, quemadmodum sæpe in castris & locis obsessis contingit.

Aqua marina. Moderate calfactoria est & acris, discutit & desiccatur: hinc, si aquam marinam Erysipelati admoveas, partem adures; sed si livor jam occuparit, incisa cute, cataplasma superponendum est, perfundendusque locus aqua calida, aqua marina, & muria. Nec balneum ex aqua marina fieri debet febrienti.

Si calida ad foveas adhibeatur, attrahit simul atque discutit; proinde nervorum vitis & pernionibus nondum exulceratis prodest; & in parotidibus inveteratis foveas aqua marina vel muria cocta commoda est, nec testium tumori fovendo aliquid præfertur fotui ex aqua marina.

Muria & aqua marina carnes siccantur & incorruptæ servantur. Faba nec Pisum aqua marina aliave falsa percoquitur.

Lendes & tetra capitis animalia ejus lotionem curantur: quin &, auctore *Plinio*, aqua marina instaurabantur Vina, cujus rei gratia ex alto peti jubebant servarique ab æquinoctio verno, aut certe nocte solstitio, & aquilone stante hauriri, vel, si circa vindemiam hauriretur, decoqui.

Liventia fotu fervido discutit & ad colorem reducit.

Tepefactâ psora, pruritus, lichenes & mammæ fororiantes foventur; & pecorum scabiem sanant piscinæ maris; porro maciem corrigunt; balneum enim

enim ex aqua marina utile est malo habitu confectis jamdiu corporibus nervisque.

Ejusdem ferventis vapor hydropicos, capitis dolores auditumque difficilem levat.

Salutaris quoque est aqua marina ad venenatorum morsus iclusve, quæ quidem tremores perfrictionesque inferunt, maxime vero scorpionum, phalangiorum, aspidumque, ac, si quis etiam in ipsius calidæ folium descenderit, auxiliatur.

Ad movendas dejectiones tepesacta clysteribus infunditur: ad tormina vero & choleram calens.

Stomacho adversatur. Alvum conturbat, unde in navigio, cum deficeret aqua dulcis, qui aquam marinam biberunt, fluxa erant alvo, nec sine morfu vehementi.

Attamen ad purganda corpora, bilemque atram aut sanguinem concretum reddendum vomitu vel per alvum, dabatur per se, aut è posca, vino, vel melle; veruntamen post dejectionem insuper exhibebatur gallinæ pisciumve jusculum ad temperandam infringendamque rosionis acrimoniam.

C. *SALIX* vulg. alba arborescens. *Salix alba Theophrasti & Plinio*
C. B. *Common Willow.*

Dioscorides unius tantum speciei meminit tanquam vulgo cognitæ, sed apud *Theophrastum & Plinium* plures sunt species, quæ, si fides *Brasavolo*, viribus parum differunt.

Folia, Cortex, Succus & Fructus adstringendi vim habent, sicca sine morfu secundum *Galenum*. Recentiores medici falicem in primo ordine frigidam & siccam esse volunt, sed accuratius *Brasavolus* in 2do. ordine siccam statuit.

Foliis ad cruenti vulneris glutinationem uti possis, qualem & Cortex facultatem obtinet, nisi quod temperaturæ sit siccioris, velut omnes Cortices.

Folia contrita sumpta per se, aut pota cum aqua intemperaturam libidinis coercent, & præstat Mulieribus ne concipiant.

Cortice & foliis, in vino decoctis, foveri nervos utilissimum, quod & de decocto eorundem in podagra affirmat *Dioscorides*.

Flos, tritus cum foliis, fursures purgat in facie. Succus è foliis tempore floris in cortice mali punici cum rosaceo calefactus aurium doloribus auxiliatur.

Cortex in potu sanguinem expuentibus prodest.

Excipitur succus, qui manat ex ea cum floret, inciso Cortice; in plaga enim concretus humor invenitur, cui vis inest exterendi quæcunque claritati oculorum officiant, utpote extergenti simulque tenuium partium medicamini.

NOTE. Vim adstringendi in falice præcipue contemplati sunt Veteres; verum dignotio accuratior variarum ejus specierum docuit, ei quoque adesse vim abstergendi, nec tenuium partium expertem esse omnem ejus speciem.

Officinalis equidem, in textu recensitæ, Corticis (præter ejus usum ad coria tenuiora vitulina depfenda) decoctum cum Vitriolo Martis nigrescebat, & amarum erat: folia quoque austera & amaricantia, eorumque decoctum cum Vitriolo Martis viridescebat.

Frondes ejus, in spiras contortæ, aliquando suspenduntur in Cubiculis calore febrili æstuantium ad aërem refrigerandum & somnum conciliandum.

Juli quoque sistunt hæmorrhagiam quæcunque & Cortex similem facultatem habet.

Inveni plerasque, sed non omnes, falices amaritudinis æque ac adstrictionis participes esse, & una, (scil. *Salix folio laureo*, seu lato glabro odorato, *Bay-leaved sweet Willow* N°. 12. p. 449 *Raii Synops.*) præter saporem amarum & adstringentem, quodque decoctum ejus viride fiat cum Vitriolo Martis, est quoque folio grate odorata, instar Lauri.

In *Actis Philos. Anglic.* Vol. 53 Cortex falicis albæ vulgaris ad 5j quarta quaque hora in apyrexia febrium Intermittentium dicitur experientia quinque annorum efficaciter febrem curasse per se, & in casibus difficilioribus Cortici Peruviano adjunctus.

1. *C. SALVIA HORTENSIS MAJOR.* Salvia major, an Sphacelus *Theophrasti*? C. B. *Common Sage.*
2. *SALVIA HORTENSIS MINOR,* offic. Salvia minor aurita C. B. *Sage of Virtue.*

Dioscorides salviæ unius meminit, quæ salviæ majori hortensi convenit.

Folia vehementer odorata, sed virosa. Evidenter excalfaciunt & leviter subadstringunt. Vulnerum sanguinem cohibet per se imposita herba: Capillos denigrat. Inter antiparalytica locum habet.

In oleo cocta, post exsurrectionem mane a somnis, moderate affricta expurgat colorationes in ictero, & sudores movet.

Tetra Ulcera, quæ ab asperitate ferina vocantur, purgat. Apposita vermes aurium ulcerumque extrahit.

Menses ciet decoctum foliorum ramorumque potu: partus extrahit pota apposi-

positave; & succus decoctumve urinam provocat, ac Pastinacæ marinæ ictibus auxiliatur.

Adstringendi repellendique vi quoque aliquatenus præditam esse patet hinc:

Orpheus inquit, sanguinis expuitionem succi salviæ cyathos duos, cum mellis uncia datos, jejunis in potu statim sistere; dicitur quoque ad dysentericos prodesse: cum vino commorantes menses trahit, abundantesque sistere fertur decoctum ejus potum. Testium pruritus sedant rami foliaque, si eorum decocto cum vino foveantur.

NOTÆ. Odoris est, ut Rorismarini, Camphoræ similis, & in summitatibus balsamum aromaticum sentitur; sapor calidus, aromaticus, diu masticanti acris, amaricans, subadstringens; & decoctum, secundum plures auctores, cum Vitriolo Martis atramentum facit, ipse vero infusum cum eodem Vitriolo atro-viride fieri expertus sum.

Tinctura spirituosa viridescens saporem acrem obtinet, & longe majori, quam infusum aquosum, activitate instructa deprehenditur, proinde virtus medica præcipue parti spirituoso-oleoso-resinosæ ingenerata est.

Errhina est in pulvere, & ad fumandum instar Tabaci pro apophlegmatismo usurpatur.

In porrigine efficaciter usurpatur decocta in aqua, ut abluatur caput.

Usurpatur quoque in fotibus in vino cocta ad tumores discutiendos, speciatim ad tumores vulnerum; & ad œdemata, præcipue vero in stomacace & dentium casu, partes læsas purgans & roborans: aphthas quoque oris abstergit.

Uso est, præcipue minoris, instar Theæ, contra vertiginem, tremorem & affectus comatosos; necnon in concoctionis defectu & flatibus.

Porro, auctore *S. Pauli*, si tremula manus officium suum facere nequit, aspiciatissime quotidie mane & vesperi vino lavantur, in quo cocta vel maceranda injecta est salvia. Usurpatur in epilepsia & catarrhis (n).

In morbis calidis nocet.

Qua roborans Mictum sanguinis curavit, & ad sudores nocturnos post morbos, ex solidorum laxitate ortos, nihil præstantius esse dicitur, quam infusum summitatum in spiritu Vini adusto, ad 3^{ss} hora somni.

Menses ciet ob crassitiem remoratos, dum nimios compefcit.

Succus & folia recentia dicuntur puncturas vesparum & arancarum curare.

N. SAL-

(*) Illota subinde periculosa fuit, non per se, sed ob insecta in foliis nidulantia.

N. *SALVIA AGRESTIS*, five scordium alterum C. B. *Wood Sage*.

Græci unius scordii meminere, proinde non constat, hanc plantam Græcis notam fuisse: nec aliquid apud *Plinium* prostat in hoc loco notatu dignum.

NOTÆ. Odoris est validi instar Lupuli salictarii, (secundum alios instar Allii) & hujus loco commode additur Cerevisiæ. Si Liquori Cerevisiæ incocto, *Wort* dicto, addatur Cerevisia citius clara fit, quam a Lupulo.

Odor Ancillæ meæ, diutius tractanti salviæ hanc ad destillandum, vertiginem adduxit: saporis est amari, aliquantum calidi & adstringentis, atque infusum ejus atro-viride, imo fere nigrum fiebat addito Vitriolo Martis: Extractum valde amarum est; succus quoque maxime amarus: cum liquoribus alcalinis coagulatur, contra fluiditatem retinet cum acidis.

Vulneraria est è præcipuis, five interius sumpta in potionibus, five exterius applicata.

Decoctum Urinam & Menses ciet.

Gangrænas præcavere dicitur, scordioque affinis esse, eamque in Ulceribus gangrænosus claudendis celebravit *Hildanus*.

C. *SAMBUCUS* fructu in umbella nigro. C. B. Sambucus in arborem assurgens *Dioscoridis*. *Common Elder*.

De Sambuco humili videatur *Ebulus*.

Apud antiquos nulla est pro re medica Florum sambuci recordatio, & vix aliqua Corticis.

Folia graveolentia sunt, & eorum decocto si locus spargatur, Muscæ necantur: cauliculi in aqua macerantur, ut ea sparsa pulices necentur.

Facultates sambuci non sunt calidæ, ut aliorum purgantium, sed frigidiores: porro & vim habet desiccandi, conglutinandi, modiceque digerendi. Aquas alvo detrahit, at stomachum offendit. Hæc ex facultatibus ejus clarius patebunt, scil.

Folia recentia molliaque, illita ex polenta, inflammationes oculorum mitigant: ambustis & canum morsibus profunt; ulcera vero sinuosa glutinant; & in ulcerationibus uteri fons è sambuci foliis, in aqua decoctis, (o) præcipitur: atque iis, qui podagra tentantur, cum sevo taurino aut hircino illita profunt.

Ufu

(o) Ad membra, igne ambusta, optime paratur Unguentum digestionem potius quam coctura.

Ufu interno; si inflammati fuerint uteri, folia tenerrima in tritici recentis crassiore farina coquenda, leviterque tepida forbenda præcipit *Hippocrates*; & ad puerperii purgamenta promovenda, coquenda folia, oleoque affuso bibenda. Resistant folia serpentium moribus, in vino cocta.

Porro, Folia inter evacuantia, quæ sanis conveniunt, recensentur: in aqua & sale elixa, in cibo sumpta, vel olerum modo cocta, ex oleo & sale eduntur, pituitam bilemque purgant; quod & caules teneri, in patinis cocti, præstant.

In libris spuris, *Galeno* adscriptis, succus corticum radicis ad 3ij bibitus, dicitur aquosum humorem educere.

Acinorum succus vinosus est, ipsique aqua decocti manduntur: inuncti denigrandis capillis inserviunt & in uteri incubitu in coxam laudantur apud *Hippocratem*.

NOTÆ. Si quis sub umbra Sambuci decumbat, statim suavi, dulci, somno sopitur; quinimo perhibetur, Umbram sæpe causare ephemeram vel synochum, unde inter arbores sacras locatur, sub quibus secundum rusticos dormire non licitum, author est *Linneus*: & in *Miscell. Curiosis* prostat exemplum Febris, ex umbra sambuci obortæ.

Folia & Aqua destillata Odoris sunt gravis, & gustanti primo saporis herbaei, falsi, vel subacris, subadstringentis, mucilaginosi, nauseosi. Decoctum diu protractum & Extractum valde amarum.

Infusum mecum amaricans & adstringens, sed a Vitriolo Martis non mutabatur, verum decoctum cum eodem Vitriolo viride fiebat, & in experimento *C. Alston* Infusum foliorum in Aqua post biduam macerationem syrupo Violarum induxit colorem viridem, Tincturæ Heliotropii subviridem, ast cum Vitriolo Martis atro-viride, deinde nigrum fiebat. Porro, mecum Foliorum succus cum Aceto destillato spissescibat, sed a liquoribus alcalinis non mutabatur, proinde ad naturam alcalinam tendere videtur.

Contusa & frigide admota hæmorrhoidum dolorem tertia applicatione sedare author est *Riverius*.

Unguentum summatum cum qualibet pinguedine animali optimum est remedium in combustionibus: & folia sola in Erysipelate utilia reperta sunt.

Contusa in Cataplasmate dicuntur tumores œdematosos certo curare.

Foliorum ʒβ purgat: Turiones seu Cymæ movent & aliquando vomitum, sed mitius quam Cortex interior, & Manip. j foliorum juniorum seu gemmarum in acetario vel in juscule leniter purgat.

Gemmæ virides, forma cataplasmatibus & fottus, ex iisdem cum $\frac{1}{4}$ parte Spiritus

M m m

ritus

ritus Vini, magnæ efficacæ deprehensæ sunt in Ulceribus phagedænicis in Nosocomio Dubliniensi.

Flores Odoris sunt mitis, graviusculi, effluvia soporifera longe lateque per aërem spargentes, saporis subacris & siccorum amaricantis; inter mucilaginosâ recensentur, mucilagine teneriore quam radicis Althææ.

Aquæ destillatæ vis frigefaciens illustratur Experimentis sequentibus *D. Hale.*

A 3iij Olei Vitrioli, Aquæ pluviali admisti, augebatur Calor } a 48 ad 92
Aquæ }

A 3iij Olei Vitrioli eadem proportionem Aquæ Cochleariæ } a 48 ad 98
admisti augebatur Calor }

A 3iij Olei Vitrioli eadem proportionem Aquæ florum sam- } a 48 ad 70
buci admisti augebatur Calor }

Et experientia comperta esse dicitur Aqua, è recentibus floribus destillata, (scil. illitu) calorem, a sole profectum, restinguere, ardentesque capitis dolores & quascunque inflammationes sedare.

Succus colorem fuscum & fluiditatem retinebat cum spirit C. C., contra spissior fiebat ab Aceto destillato. Confer Experimentum simile de Foliiis supra.

Manip. j Florum coctorum purgat; notandum vero, recentes non siccos adhibendos esse ut cum Ovis frixis in hunc usum, sicci enim purgandi potentiam amittunt.

Emolliunt, discutunt, resolvunt, antiphlogistici universales, vi egregia anodyna commendatissimi in doloribus & tumoribus, speciatim forma Cataplasmati in doloribus scorbuticis vagis & arthriticis, diaphoretici, diuretici, & alvum leniter laxantes, atque in Clysmatibus ad dolores colicos adhiberi solent.

Infusum, in feri lactis haustulo mane & vesperi sumptum, juvat eos qui Erysipelati aliisque malis cutaneis obnoxii sunt, dum simul facies Aqua florum p. ij & Spiritus Vini p. j foveatur.

Acetum, in quo flores macerati sunt, in cibis ventriculo gratum, appetentiam excitat, crassosque crudos humores incidit & attenuat.

Authore *Etmullero*, Lac mire auget nutricibus, mediante quo infantibus, purpura laborantibus, mire conducit, si Manip. j in Lactis lbj coquatur, addito parum sacchari, sed non nimis diu coquatur, aliter utrique diarrhœam levem ciet.

Cortex, scilicet *Interior*, medianus, & præcipue Radicis, seligendus, saporis primo masticanti subdulcis, aliquantum mucilaginosus, succedente acrimonia miti, & mecum calore in gutture, nauseosus & simul adstringens. Decoctum

coctum quoque subadstringens, sed in uno experimento non mutabatur à Vitriolo Martis, verum in altero Infusum nubem viridem exhibuit in fundo, ast Cortex *Exterior*, colore inducto ab eodem Vitriolo, prodebat majorem copiam partium adstringentium, quam interior. Confer Experimentum *de Foliis*.

Ufu externo similes vires iis Corticibus, quæ Foliis & Floribus supra, tribuuntur. Contra Ambustiones optimus est Oleo Lini incoctus, addendo succum ejusdem Corticis expressum; & si tumoribus œdematosi, item Erysipelaceis, imponatur recens, dolorem & tumorem abigit; & in podagra calida laudatur.

Succus, è radicis cortice expressus, vomitum valentissime commovet, & aquam intercutem pellit: Viridis, Vino infusus, & bene maceratus, fortiter purgat aquas hydropicorum.

℥ss purgat, vel 3j in 3vj Aquæ infusa.

Si coquatur in cerevisia vel aqua, aut vino, urinam, sudorem & menses fortissime pellit, unde cachecticorum optima est medicina.

Baccæ, earumque succus saporis sunt dulcis, acidi, vinosi, subadstringentis, mucilaginosi. Chartam cæruleam colore tingunt magis rubro, quam albam.

Succus cærulescit cum liquoribus alcalinis, contra rubor retinetur & augeatur acidis. Albumen Ovi & salivam leniter coagulat.

In Experimentis *D. Lobb* frustulum Calculi, 34 dies infusum in succo, solvebatur.

Purgant, sed minus quam Cortex, alvum potius leniter laxantes, sudorem quoque urinam & menses cient.

Rob remedium est insigne. 1. Alvum blande subducit. 2. Febris omnis æstum temperat. 3. Sudores movet & est fere Theriaca rusticorum.

Porro & extrinsecus imponitur ad refrigerandum.

C. SANDARACHA. Vid. *Gummi Juniperi*.

C. SANGUIS Draconis. *Dragon's blood.* Vide *Cinnabaris*.

Optimus videtur esse Cinnabaris *Dioscoridis*: *Serapionis* sanguis Draconis dicitur esse quarta species *Sideritidis Dioscoridis* & *Galen*.

Cinnabaris *Dioscoridis* eandem habet vim quam Hæmatites lapis, ad oculorum medicamenta, imo etiam efficacior, magis enim adstringit & sanguinem cohibet.

Apud *Galenum* vis acris ei tribuitur, & adstrictionis quippiam; ingreditur Collyrium ophthalmicum ad corrosos angulos, lippitudines ad malum habitum perductas, & intensos pruritus, atque locum habet inter medicamenta ad achores conferentia.

Ambustis igni & papularum eruptionibus, cerato exceptus, medetur.

NOTÆ. De vera Sanguinis Draconis natura non constat: quidam volunt esse Resinam vegetabilem, alii potius mineralem, quidam saporis esse adstringentis, alii inodorum esse & insipidum; proinde donec de ejus vera natura certiores simus, nihil de viribus, ei tributis sive a veteribus sive Neotericis, recitandum duxi.

N. *SANICULA* offic. C. B. *Sanicle*.

Folia & Radices similes qualitates sensiles possident, utraque enim saporis sunt amaricantis, acris in gutture & subadstringentis.

Infusum & decoctum mecum cum Vitriolo Martis viridescebat; cum *C. Alstono* coloris erat saturate cærulei viridescens cum præcipitatione, unde concludit adstringere, sed non valide. Porro, succus saporis subsalti erat & acris in gutture, ac fluiditatem cum liquoribus acidis retinebat; contra, spissus fiebat cum præcipitatione cum alcalinis.

Carnes, cum radice illius coctæ, authore *Trago*, coalescunt.

A dictis concludere fas est, adstringere & abstergere; norunt quoque Empirici, quod folia contusa & ad vulnera recentia applicata, sine suppuratione ad consolidationem illa deducunt; &, si putrida sit pars, lotionem cum decocto detergetur; hinc Gallis in adagium venit vulgo jactatum, eos non indigere Chirurgo, qui saniculam habent.

Forma Cataplasmati solvit & absumit tumores frigidos aqueos.

Ulceribus, vulneribus externis, internisque, ac dysenteriiis auxiliatur decocta, pota & imposita: datur quoque externe & interne in omnibus sanguinis profluviis.

Radix & herba, in aqua multa bibita, pulmonis vitia purgat.

C. *SANTALUM* rubrum. *Red Sanders*.

Arabibus notum erat tum rubrum, tum citreum nomine Sandal, Græcis veteribus ignotum, atque è recentioribus soli *Actuario* notum.

Rubrum refrigerat & adstringit, unde quicquid virium Arabes aliisque adversus ardores & alios morbos calidos attribuerunt, huic potissimum convenit.

Apud *Mesuen* ingreditur Electarium, confirmans ventriculum, & fluorem alvi a causa calida sistens, Ceratum santalinum dictum phlegmonas & intemperaturas calidas ventriculi, hepatis & partium aliarum potentissime extingens.

Apud *Avicennam* bibitum & illinitum dicitur conferre tremori cordis ex febre, & debilitati stomachi calidi, resolvere apostemata acuta, Erysipelata eo illinienda, & conferre fodæ (dolori capitis).

Aqua-

Actuarius inter potiones febricitantium recenset medicamentum e Santalis paratum, quod adversus jecinoris calorem valet & sitim sedat.

NOTÆ. 1. *Santalum rubrum* Inodorum est, saporis dulcescentis leviterque adstringentis: diu masticando aliquid balsamici sentitur: ipse acrimoniæ aliquid senti in ore & gutture in substantia & decocto.

Sal Martis, additus infuso, spumam cærulescentem exhibuit. Ponderosius est & solidius ligno Bresilio, unde aquæ injectum statim fundum petit.

Spiritui Vini rectificato dat Tincturam pulchram rubram, Aquæ subflavam, unde distinguitur à ligno Bresilio, quod tincturam rubram dat Aquæ: porro, nec ex eo, ut ex plerisque resinosis, extrahitur tinctura ab Oleis expressis nec a plerisque destillatis, nisi Lavendulæ.

Proinde, Infusi aquosi Odor & sapor nullus est; Tincturæ vero spirituosæ color ruber est ac lenissimam adstrictionem sub degustatione excitat.

Dicitur sudoris eruptionem prohibere & hæmorrhagias compescere.

In fluxibus alvi, catarrhis, iisque morbis, in quibus lignorum decocta, quibus addi potest, præscribitur.

2. *Santalum flavum* Odoris est fragrantis, mitis, aromatici, grati, quasi medii inter odorem Moschi & Rosæ: destillatum cum aqua in alembico Oleum exhibet fragrantissimum instar ligni Rhodii: saporis est amaricantis, aromatici, subacris: quas qualitates mutuatur a Resina, qua constat, teneriore, quæ Spiritu Vini rectificatissimo prompte extrahitur, unde Tinctura elicitur admodum flava, quæ leniori igne inspissata, Balsamum liquidum coloris bruni & odoris grati constituit.

D. SANTONICUM. Semen. *Worm Seed.*

Non levis est controversia inter Botánicos de Lumbricorum seminibus officinarum; aliis Zedoariæ semina esse affirmantibus, aliis Absinthii, aliis Abrotani, aliis tandem nuper Artemisiæ,

Odoris est aromatici, gravis, saporis amari, subacris.

Præter usum ejus in lumbricis enecandis & expellendis, stomachum roborat, antihystericum est & emmenagogum.

C. SAPO. Soap.

In Materia Medica *Pharmacop.* Londin. prostat duplex.

1. *SAPO DURUS*, ab Hispania.

2. *SAPO MOLLIS* communis nostrorum Saponariorum.

Saponis usum valde antiquum fuisse patet ex *Sacra Scriptura*, Jer. 2 vs. 22.

Mm m 3

Ejus

Ejus tamen non meminit *Dioscorides*, sed *Galenus* & *Plinius*. In libris spuriiis, *Galenus* adscriptis, dicitur, confici ex sevo bubulo vel caprino aut vervecino & lixivio cum calce; apud *Plinium* ex sebo & cinere.

Galenus, *Plinio* & Græcis recentioribus solummodo usus ejus externus notus fuisse videtur, utpote vim acrem, exterforiam & discutientem habentis, v. g. Omnem fordem de corpore abstergit, vel de pannis. Mittebatur & in caustica, quemadmodum apud nos Causticum mitius fit ex sapone molli & calce viva.

Ano immittitur Sapo Gallicus, lana involutus, ad alvum purgandam; & inter apophlegmatismos recensetur sapo, betæ succo dilutus, juxta palatum illiniendus, atque itidem juxta oris columellam. Idem etiam naribus infundi potest.

Vari sunt tumores exigui, durique in faciei cute: pro his abstergendis ꝑ Saponis Gallici ℥iv, Ammoniaci thymiametis ℥j, Thuris ℥j. Aqua dissolvido & cerati spissitudinem facito, eoque illinito, ac post horæ interstitium tepida abluere jubeto.

Prodest strumis. Emplastrum è sapone discussorium, præcipue ad Furunculos sic paratur: Adipis porcini, picis, Cerae, saponis nigri æquales portiones liquatas excolato ac utitor: discutit etiam hydropes.

NOTÆ. *Sapo Communis* & *Castiliensis*. In liquoribus aquosis imperfecte solvitur, solutione semper turbida, verum spiritus Vini rectificatus solutionem exhibet limpidam; spiritus autem, *Proof Spirit* dictus, solvit saponem in majore quantitate, scil. $\frac{1}{3}$ ponderis sui, quum spiritus Vini rectificatus non nisi $\frac{1}{4}$ ponderis sui solvit.

Cum Resinis vegetabilibus vel Balsamis spissis contritus compositum exhibet, in aqua solubile instar saponis, unde utilissime additur Pilulis resinosis, quæ hinc in ventriculo solubiles fiunt.

Externe remedium præbet quatenus resolvens in contusionibus infantum & inflationibus œdematosis, in hunc usum in spiritu Vini solutus, vel in Emplastro vel in Cataplasmate parti affectæ applicatus.

Calculos duos in ejus decocto in aqua digestos corrodit & comminuit; notandum vero hoc fieri a Calce viva, Oleo adjuncta, in lixivio Saponariorum.

Usu interno emollit, deterget, alvum laxat, & est ex optimis incisivis in obstructionibus hepatis aliorumque viscerum, ictero, cachexia & œdemate generali, & in calculis renum aut vesicæ, sed in scopum hunc satius erit eum sumere tali tantummodo dosi, quæ alvum liberam servet, quare ℥ss plerumque sufficit.

1. N. *SAPONARIA MAJOR LÆVIS* C. B. *Sope wort.*

2. *SAPONARIA CONCAVA ANGLICA* C. B.

Radicem deprehendi non amaram, sed dulcem, dein calidam & acrem in gutture.

Folia saporis amari, subausteri, mucilaginosi, subacris, & diu masticanti acris: decoctum quoque amarum & austerum, sed non mutabatur a Vitriolo Martis.

Dicta est a detergendi facultate, quâ, saponis ritu, cum aqua agitata, bullas copiosas & spumam dat lubricam, pannos eluentem: & maculas unctuosas tollit, unde & herba Fullonum audit. Solvitur hæc materies in spiritu Vini æque ac in Aqua, unde patet ejus natura diversa a mucilagine. Inspissatis solutionibus manet in Extractis, & in spirituofo Extracto fortior quam in aquoso, unde credibile est, hanc plantam possidere virtutes medicinales, notatu dignas. Vix rubefacit Chartam cæruleam.

Extrinsecus ptarmica est, & folia fonticulis imposita, ad humores copiosius eliciendos hederaceis præstant; & foras usurpata secundos partus & mortuos trahit, ac pro usu cosmetico in balneis & lotionibus usurpatur cutim purificans & nitidam reddens. Tumores, præcipue panos discutit.

Interne Decoctum totius herbæ est sudoriferum, & menses ciet, ac a *Septalio*, citato ab *Etmullero*, usurpata fuit in cura Luis venereæ.

Planta purgans est, si in decocto paulo saturatiori assumatur, autore *Mangeto*.

Folia & Radices usurpantur in asthma: Radix, 3ss pondere cum melle sumpta, crassa & glutinosa è thorace educit.

C. *SARCOCOLLA* C. B. *Sarcosol.*

Gummosa est, amariuscula, subdulcis, & proinde mistam habens vim, scilicet emplasticam quandam cum paucula amara: citra morsum desiccatur, & vulnera glutinare valet: porro, Ulceribus malignis commode inspergitur, utpote mitis & mordacitatis expers. Hoc nomine Oculorum fluxiones inhibet, & concoctoria ac discussoria in morbis oculorum desiccatur & consolidatur sine nocuimento oculi; atque, quatenus maturativa, convenit apostematibus oculorum & doloribus propter humores clausos in interioribus corneæ.

His consentiunt Arabes, speciatim *Avicenna* & *Mesue*, qui porro vim solvendi, Græcis ignotam, detexere; habent autem hæc:

„ Ophthalmiam, lippitudinem, aliosque oculorum morbos mire juvat, nutrita in vase vitreo dies quinque in lacte asinæ, novo quotidie affuso. ”

„ Vul-

„Vulnera vetera putrida terget & carne implet. Aurium Ulceri putrido & sanioso utiliter imponitur linimentum mullâ mersum, & pulvere hujus inspersum.”

„Purgat pituitam crudam aliosque humores crassos 3j ad 3ij data.”

NOTÆ. Est Gummi-Resina, inodora per se, sed candelæ adnota primum bullit, postmodum in flammam claram exardet cum odore quodam ingrato: glutinosa est, saporis amari, dulcedinem glycyrrhizæ æmulam post se relinquens, & nauseam cum deglutitur provocans.

Solvitur partim Aqua, & in saliva, inde albescens.

A Vulneribus extergendis & consolidandis nomen est adepta, a quibusdam in dysenteriis usitata, & in sputo sanguinis.

Adhibetur in Oculorum albuginibus, ad maculas illorum abstergendas, in lacte macerata, & postea cum Aqua, addito, si libet, tantillo sacchari.

Ad purgandum tardissimæ est operationis, nec nisi cum aliis purgantibus stimulantibus dari debet.

N. SARSAPARILLÆ Radix. *Sarsaparilla.*

Smilax aspera Peruviana sive *salsaparilla* C. B.

Primum importabatur in Europam ab Hispanis A. D. 1563.

Inodora est, farinacea, utpote ex mucilagine sicca constans, proinde diu mastiganti glutinosa, &, secundum quosdam, amaricans, dum alii describunt tanquam subsalsi, alii subdulcis saporis & quasi lenissime stimulantis: coctione diuturnâ spumam emittit mucilaginosam aquæ innatantem.

Virtus in cortice hæret authoribus *Monardo* & *Cæsalpino*, ac proinde Cortex solus usurpandus, nervis exemptis.

Decoctum acescit citius, quam pleræque aliæ radices siccæ.

Infusum & Extractum aquosum sapore notabili destituitur, sed Extractum ab inspissatione Tincturæ rubellæ spirituosæ odore pruna cocta æmulatur, & amaricantem, balsamicum, nauseosum atque subacrem saporem linguæ imprimat; proinde Spiritus Vini extrahit inde Balsamum, vel Resinam mitem: Aqua bulliens tamen vires integras extrahit.

Antacris, diaphoretica & diuretica reputatur, atque insigni utilitate adhiberi in affectibus catarrhalibus, scabiosis, ulcerosis, leprosis, &, præcipue venereis: commendatur in occulto Cancro incipiente.

Authore *Fallopio*, imbecillior est ligno Guaiaci, habet tamen ipsa nobiles vires, quibus superat Guaiacum; &, si post superatum morbum Gallicum restent ulcera rhagades, duplo citius sanat farsa, quam Guaiacum.

In Thoracis affectibus conducit, humores crassos attenuans, & farinaceis viscosis partibus referta.

Porro,

Porro, authore *Fallopio*, non sudorem solum promovet, sed Alvum quoque ciet, quod & a *Valentino* in *Hist. simplic. reform.* confirmatur.

N. *SASSAFRAS*. Radix, ejusque Cortex, Arboris ex Florida ficulneo folio C. B. *The Sassafras tree.*

In Hispaniam invehebatur centuria decima sexta.

Cortex præcipue eligendus, sed maxime radicis, qui Ligno acrior, odoris fragrantissimi, unde & Lignum radentibus dolor capitis inferri solet, quin & infusum, mane sumptum, capitis dolorem & somnolentiam non assuetis infert. Odor ejus similis fœniculi vel anisi, & sapor aliquantulum acris, subdulcis, aromaticus. Ardet tanquam resinofus, flammam aliquantulum nutriens, & Resinam dat Spiritui Vini, ac Tincturam rubram plus quam Aquæ: destillando multum Olei præbet, in aqua subsidentis atque virium earundem ac Lignum: Guaiaco temperatius & pluribus subjectis conveniens.

Ne diu coquatur, una Ebullitio sufficit.

Post macerationem duarum septimanarum in aqua, infusum valde mucilaginosum & lentescens fiebat, quo convenit Chinæ & sarsaparillæ.

Fragmentum Calculi duri solidi, per quatuor menses in decocto infusum, comminuebatur, etsi minus quam a decocto Guaiaci.

Extus roborat, discutit, & ad partium laxitatem, ac tumores frigidos, convenit: halitum oris emendat.

Radix pulverisata, & cum capillis convoluta, pediculos necat.

Diaphoretica est, diuretica & carminativa ut Fœniculum, ac convenit frigidis primarum viarum affectibus.

Usus est decocti in affectibus catarrhalibus & pectoralibus pro vitiis lymphæ acrioris corrigendis, in quibus tanquam panacæa habetur, in morbis chronicis cutis, in doloribus venereis & rheumaticis, in obstructionibus viscerum & glandularum; in scrophulosis aliisque tumoribus & ulceribus. Curavit *Hoffmannus* quendam, fluxione ad genu dextrum laborantem, decocto bene gravido, quæ aliis remediis cedere nollet, & in *Artis Germanicis* notatur vis ejus diaphoretica in desperato hydrope.

Apud *Valentinum* sic paratur Decoctum: ℞ ligni cum cortice ℥ss, Aquæ ℔xij. Infunde per noctem, dein coque ad tertiæ partis consumptionem, vase cooperto: Hoc in macilentis corporibus Guaiaco præferendum, ipsis conferens & carnem augens.

C. SATUREIA hortensis, seu *Cunila fativa* C. B. *Summer Savory*.

Genus herbæ est *Cunila*; *satureia* *Cunilæ* species, quæ & *Thymbra*; *Columella* tamen distinguit *Thymbram* a *satureia*.

Tertio ordine calefacit, debilior *Thymo*, viridis pro condimento in alimentis manditur, exsiccata enim non amplius cibus est, sed medicamentum. Eadem præstat, quæ *Thymum*, si modo consimili sumptitur, sanorum usui apta. *Sativa*, propter mitiorem acrimoniam, commodius in cibos reperitur.

Est in genere alimentorum tenuantium proximo loco post *allium* & *ceпам*.

Ventriculum justo frigidiorum calefacit atque ad temperamenti caliditatem revocat, calidum vero inflamat læditque.

In *Phacoptissana*, seu in *ptissana*, quam ingreditur *Lens*, adjicitur *Satureia*, aut *Pulegium*, quo suavior & concoctu facilior fit.

Jecore aut liene obstructis, *ficus* per se nocent, sed longe ante cibum sumptæ cum *Satureiâ* juvabunt: ad duritiem jecoris molliendam, & quemlibet veterem dolorem sedandum bene facit *satureiæ aridæ*, in pulverem redactæ, denarius unus ex mulsi cyathis duobus, si non febricitet, vel totidem calidæ aquæ, si febricitet, assidue datæ.

NOTÆ. Odoris est suavis, validi, aromatici; saporis acris, calidi, amaricantis, calidior & magis grata, quam *Hyssopus*. Decoctum montanæ C. B. subadstringens erat & viridescibat cum *Vitriolo Martis*.

Activitas ejus principio oleoso-resinoso deberi videtur; nam spiritus Vini rectificatus extrahit tincturam atro-viridem cum sapore plantæ, Aqua subrubro fuscâ, sed parum saporis.

Extrinfecus discutit, resolvit, & cum vino decocta, laudatur in atonia, motuum defectu & tumoribus frigidis. Adhibetur quoque in gargarismis ad paralyfin linguæ; & Vapor decocti, in aurem receptus, contra tinnitus aurium.

Diaphoretica est egregia, diuretica & carminativa, unde cum pisib; & fabis comeditur, & pauperes in Germania Brassicas capitatas hac herba condiunt, unde illæ jucundissimum odorem & gratissimum saporem acquirunt.

Imo omnibus eduliis tam carniū quam piscium incoquitur, appetentiam ciborum inducens, stomacho conferens, venerem stimulan.

Vires similes *Thymo* possidet, copioso sale volatili scatens, in phlegmate crasso & viscoso pulmonum & ventriculi utilis ad attenuandum & tussim sedandam. *Menses ciet*.

C. SATYRION.

1. *Satyrium mas.* Orchis morio mas foliis maculatis C. B. *The Male Fool-stones.*

2. *Satyrium fœmina.* Orchis morio fœmina C. B. *The Female Fool-stones.*

Hæc convenit Testiculo alteri *Dioscoridis*, & vi analeptica ei, ac satyrio *Ejusdem* videtur convenire, vel ad minimum pro substituto alterutrius admitti potest.

Orchis, *ἰδιὺν ἢ ἡπποκράτι* Hippocrati, non est satyrium *Dioscoridis*, satyrium enim ejus unicam habet radicem, Orchis vero duas. *Plinius* utraque confundit.

Apud Arabes satyrium omnibus Orchios generibus commune est.

Qualitates sensiles & vires medicinales radici Orcheos, seu Testiculi sui a Veteribus tributæ præcipue sunt sequentes.

Vis ei inest humida & calida, ac gustantibus dulciuscula est. Illitu partes inflammatas demulcet, & succus inunctus lippitudines optime curat.

Editur, bulborum modo tosta vel cocta, & mollis in lacte caprino bibitur ad stimulandos coitus (p).

Dioscorides equidem quoque Testiculo suo alteri vires tribuit œdemata discutiendi & Ulcera depascentia purgandi; sed has vires potius competere alteri Orcheos speciei (quam quidam Triorchin, alii Serapiada nuncupant) sicciorrem facultatem obtinenti, volunt *Galenus* & *Paulus Aegineta*.

NOTÆ. *Radix Satyrii utriusque*, supra recensiti, farinacea est, mucilaginoſa, subdulcis vel dulcis, saltem *Fœminæ*, quæ aliquando saccharinæ dulcedinis, & gratum quid respicit.

Juniores Bulbi eligendi solidi & succi-pleni, antiquiores rugosi rejiciendi.

Pulvis, injectus in Ulcera depascentia, horum progressum impedit. Forma Cataplasmatum tumores duros discutit.

Uſu interno in debilitate & ſtatu convaleſcentiæ conveniunt, & ad dyſenteriam: ſuccum nutritium auget *Radix*, confert phthiſicis, heſticis & emaciatis.

D. Ludovicus, Caſtigatorem ille ſeverus uſum ſimplicium ſuperfluum, commendat Radices recentes, ardenti ſpiritu in Eſſentiam ſaccharinam melliformem,

(p) *Radix satyrii maris* decorticata & exſiccata pellucida ſit, cui pulveriſatæ affuſa aqua calida ſit liquor mucilaginoſus, *Salap* noſtro ſimilis, quod ex aliqua ſpecie Orchios parari dicitur.

mem, superflua mucilagine sequestrata, redactas (q): Verum, pace Manium ejus, dixerim mihi videri, hanc Essentiam minus valere ad succum nutritium augendum, quam infusum aquosum mucilaginosum.

Nonne pleraque analeptica viscosa sunt?

D. SAXIFRAGA.

1. *Saxifraga rotundifolia alba* C. B. *White Saxifrage*.
2. *Saxifraga vulg.* offic. Sefeli pratense: Silaus forte *Plinio*. C. B. *Meadow Saxifrage*.

Dioscoridis descriptio saxifragæ adeo brevis est ut multas inter authores controversias excitaverit, multæque stirpium diversæ speciei pro ea habentur, vel eo nomine appellantur.

D. SCABIOSA Offic. Scabiosa pratensis hirsuta, quæ officinarum C. B. *Scabious*.

Folia subinde describuntur tanquam inodora & insipida, verum examine accuratiori deprehenduntur amariuscule & subacria, aliquando subadstringentia. Succus viscidus est, saporis subsalsi cum acrimonia, & Extractum succi satis acre erat.

His haud incongrua videntur Experimenta sequentia.

Decoctum amaricans erat, subadstringens, & cum Vitriolo Anglicano obscure viride, quod confirmatur experimento *C. Alstoni*, infusum nempe a solutione ejusdem Vitrioli fieri semiopacæ viriditatis. *Floyerus* notavit aliquid aciduli in floribus. Aliquantum rubefecit Chartam cæruleam, atque infusum solutionem *Heliotropii* apud *Alstonum* colbre quodammodo rubro tinxit. Porro, succus coagulabatur liquoribus alcalinis, sed plerumque fluiditatem retinebat cum acidis, ac propterea majorem affinitatem habet his, quam illis.

Ussus est extrinsecus in balneis in scabie omnis generis, (unde nomen.) pruritu, lepra, impetigine & tineæ, in furfuribus ac lendibus capitis, in sugillatis & maculis faciei.

Sudorifera est, & authore *Boerhaavio*, succum præbet saponaceum, dissolventem sine ulla acrimonia inflammante; hinc decoctum ejus cum sero lactis vel aqua calida in omni morbo calido, cum melle paratum, juvat, ut in febribus ardentibus, variolis, morbillis, angina, phrenitide, pleuritide; peripneumonia, in asthmate & tussi, expectorans & egregie purgans pulmones, a materie inflammatoria obsessos.

Hinc

(q) Vide *saccharum*.

Hinc haud recte rejicitur ex decocto pectorali in *Pharmac. Lond.*

D. Willebrochius, medicus celebris apud *Raium* commendat pulverem radiceis, per 40 dies assumptum, tanquam certissimum remedium ad Rhagades seu scissuras & serpigines, ex Lue venerea oriundas, etiam in iis quibus decoctum Ligni Guaiaci parum profuit: Ad 3j ex sero lactis ab alio praescribitur, quotidie sumendum, decoctum.

C. SCAMMONIUM, vel Scammonia. *Scammony*. Scammonea Syriaca flore majore Convolvuli J. B.

Dioscoridis descriptio plantæ, ex cujus radice extrahebatur scammonium, nostræ non ad amissum convenit, quæ diversa videtur fuisse species ejusdem generis.

Porro, Veteres scammonium longe majore dosi exhibebant; & *Dioscorides* scammonium laudat pellucidum; at hoc hodie non reperitur, eam haud dubie ob causam, quod non ad mentem *Dioscoridis* amplius colligatur, verum ope torcularis exprimatur, atque eo ipso impuritates, pelluciditatem auferentes, habeat commixtas: Attamen *Tournefortius* affirmat, scammonium insulæ Samos descriptioni *Dioscoridis* optime convenire.

Quoniam itaque scammonium Veterum non prorsus periit, vel nostrum ad minimum genere ei conveniat, vires, ei a Veteribus tributas, hic recensebo.

Radix gravis est odoris, nauseosa. Ex ea, decocta in aceto, contritaque cum hordeacea farina, cataplasma fit ischiadicis utile. Panos sanat decoctum ejus cum melle. Purgat radix, & nonnulli decoctum ejus ebibunt.

Succus exsiccat virus redolet: simulac saliva tangitur humorem lacteum & amarum ostendit: in primo caliditatis gradu ponitur, non vehementer linguam excalfaciens, urensve ut Tithymalus, calidæ tamen & discussoriæ facultatis, panos discutiens cum melle oleove perunctus. Vulvæ appositus, in lana, partus enecat; emortua pellit potum vel appositum. Ejus decocto in aceto illitæ lepræ auferuntur.

Magis, quam omnia purgatoria, stomacho nocet, dolorem inferens, sitim faciens; hinc non convenit ei, qui ventrem ardentem habet, nec febrienti (r), aut ei qui stomacho imbecillo est, stomachum enim evertit.

Drachmæ unius, aut quatuor obolorum (ʒij) pondere haustum, ex aqua pura

(r) *Hippocrates* tamen, in ratione victus in morbis acutis, præcipit mediocrem alvi solutionem ex scammonio, ubi venter murmuraverit, & excrementa fuerint biliosa.

pura vel mulsâ per inferna bilem pituitamque extrahit; & solvendæ Alvi gratia $\mathfrak{Dj}$ cum sesamo aliove femine sumpsisse sat est. (s)

Utilissime cum Aloë datur, & Hieræ picræ admiscetur iis, quibus ob biliosum humorem caput dolet; & in malo cydonio assatum ac comestum absque stomachi subversione alvum subducit: stomacho bene affectis datur pondere $\mathfrak{Dij}$ cum sale, pipere, zinzibere, thymicoma, aut pulegio.

NOTÆ. Succus exsiccat in Officinis nostris odoris est instar Casei putridi, saporis amaricantis & subacris, radicem linguæ plus quam apicem ejus afficiens: si linguam vehementer adurat, suspicionem suggerit Tithymali admixti. Flammam concipit, utpote concretum resinoso-gummeum, & plus Resinæ continens quam Gummi; nempe, secundum quosdam, $\frac{1}{2}$ partes Resinæ; sed *Cartheuser* ex $\mathfrak{zj}$ obtinuit circiter $\mathfrak{zss}$ principii resinosi, $\mathfrak{ziii}$ vero gummosi. Quantitas Resinæ, quam præbet, demonstrat succum proprium esse plantæ. Hæc Resina mitior est & tutior quam Resina Jalapii.

Triturando cum aqua fit Emulsio purgans sine torminibus, relicta magna parte Resinæ specie sæcum, secundum *Dan. Ludovicum*.

Olea & Vitellus Ovi reddunt in Aqua solubile, & Spiritus Vini, *Proof Spirit* dictus, dissolvit totum.

Corrigitur acidis, v. g. succo Cydoniorum vel pauxillo Sp. Vitrioli aut Olei sulphuris per campanam, affusis aliquot guttis Olei Anisi: sic leniter purgat, necnon cum saccharo contritum: vel cum sale Tartari comminuitur & mitius fit.

Pulvis solutionem Heliotropii rubefacit, sed minus quam pulpa Colocynthis, si vero sale Tartari combinetur, quod ejus est optimum corrigens, color ille ruber penitus disparet.

Cum lana, ut pessarium, menses movet & secundinas expellit.

C. SCHOENANTHUS. Juncus odoratus. *Camel's Hay*.

Noster folia habet, non vero Veterum $\chi\sigma\iota\nu\varsigma$, qui proinde noster non est, nec solum natale convenit.

$\Sigma\chi\sigma\iota\nu\varsigma$ vel $\chi\sigma\iota\nu\varsigma$ *arbores*, temporibus *Galeni* & anterioribus usitatus, in medicina longe diversus erat ab eo $\chi\sigma\iota\nu\varsigma$, quam vetus Græcia novit circa ætatem *Hippocratis*, ac *Theophrasti*, qui, hunc verum esse Juncum, a communi nihil differentem,

(s) Forte Græcorum scammonium mitius erat, nec, ut hoc tempore, tithymalo adulteratum.

tem, & in certa convalle Syriæ loco palustri nascentem, dicit. Hic Juncus sine foliis & floribus quorum nec meminere Veteres.

Sequens ætas Fœni genus Arabiei, odoratum gramen, ex Arabia adferri solitum, hoc eodem nomine donavit, & quod florem haberet, ~~quodvis~~ ^{quodvis} ~~arabici~~ herbam ipsam appellavit. Inde authores descriptiones utriusque, quod in aliis plus quam solenne, miscellas dederunt, confusis hujus novitii & illius antiqui notis, quas ex libris hauserant.

Cameli jucundissime hoc juncus pascuntur.

Odor ipsius celeriter expirat. Modice calfacit, & adstringit, nec plane a tenuitatis natura alienus est. In omnibus suis partibus, gustantibus apparet adstrictio, sed flos calidior est, radix magis adstringit, ac proinde medicinis, quæ hæmoptoicis exhibentur, commiscetur. Porro, quatenus tenuium partium sit, urinam movet, mensesque ciet, sive in potionem adhibitum, sive in fomentationem, & locum habet inter antidota, ingrediturque Theriacam Andromachi.

Prodest & jecoris, stomachi ac ventris phlegmonis. Eædem vires tribuuntur Juncus suo odorato a *Dioscoride*, & privatim decoctum vulvæ inflammationibus ad desidentium fetus utile esse.

NOTÆ. Odoris est fragrantis, aromatici quasi mixti Rosæ & Pulegii, saporis acris, amaricantis & balsamicum quid respicit, subadstringens. Corrigit fœtorem oris.

Carminativus est, & usus est in ventriculi inflatione ac Colica flatulenta, vomitu ac singultu: dicitur convenire in omnibus frigidis cerebri & nervorum affectibus.

C. SCILLA. Squill or Sea Onion.

1. *Scilla radice alba* C. B. Scilla mascula *Plinio*.

2. *Scilla vulg. radice rubra* C. B. Pancratium, & Scilla *Dioscoridis*. Ornithogalum marinum *Tournefortii*.

Scillam, quam nunc vocant, non esse scillam, qualis tradita est ab antiquis, author est *Salmasius*, quinimo nec effectus correspondentes satis prodere. Verum, pace viri doctissimi, liceat mihi affirmare tum qualitates sensiles, tum vires experientia compertas, usque adeo convenire, ut nostra pro succedaneo Scillæ Veterum sine injuria admitti possit, quod ex sequenti enumeratione, a Veteribus deprompta, clarius patebit: scil. Amara est & acris, Vires habet acerrimas & excalfacientes, etsi in 2do ordine excalfacientium ponat *Galenus*, & quo albidior eo minus calida, admodum incidentem tamen habens facultatem. Assatione & elixatione virium ejus vehementia tollitur.

Quæ

Quæ non affata fuerit interraneis noxam affert, si intro sumatur.

In mortario contusa parem sinapi vim habet, si illiniatur, sed brevi tempore teneatur, nam si tardatur, ulcus excitabit.

Affricta corpori magnum & intolerabilem pruriginem facit. Ex aceto lavigata, cruribus obducta, eos, qui in somnum veternosum deferuntur, excitare solet.

Tosta ad pensiles verrucas & perniones efficaciter illinitur, & ad pedum rimas interna pars crudæ scillæ, in oleo fervefacta, aut cum resina dissoluta, imponitur: a Vipera autem demorsis in aceto decocta vice cataplasmatibus adhibetur. Furfures capitis & ulcera manantia illita ex oleo cocta sanat.

Tosta in potiones & aromaticas compositiones, addita iis, prodest, quibus urinam ciere volumus, itemque hydropicis & stomachicis, quibus innatat cibibus, regio morbo laborantibus, & ad splenem tumentem consumendum, torminosis, tussi vetere infestatis, suspiriosis, ac ægre rejicientibus: pondus vero trium obolorum ex melle delingi sat est. Coquitur in melle esturque ad eosdem usus, concoctionem plurimum adjuvans. Glutinosa per Alvum ducit: & elixa, simili sumpta modo, eosdem præbet effectus. Veruntamen cavendus ipsius usus, quibus est interanea quædam exulceratio.

Asclepiadæ Pharmacum ad dyspnoicos sic paratur: scillæ crudæ succo adde parem Mellis Attici mensuram, & ad prunas admota coquito. Dato inde ante & post cibum Mystri mensuram.

NOTÆ. Inodora est, mucilaginosæ: manibus diu tractata pustulas excitat.

Contra vulgi opinionem, destillando per retortum, præbet liquorem plus minus acidum vel subacidum & cum Alcalicis effervescentem.

Infusum aquosum sub evaporatione odorem emittit, odori Raparum coctarum haud dissimilem. Extractum inspissatum odoris est ferme ut sambuci, nec ingrati, & saporis summe amari & urentis.

Porro, salia Alcalia, neutiquam vero Acida, ut multi hætenus crediderunt, amaritiem, acredinem reliquasque scillæ proprietates mutant: nam, quoties aquæ alcalisatæ infunditur, infusum præbet brunneum, leni duntaxat amaritie præditum, & Extractum inde paratum non amplius saporis est amari & acris, sed ingrati lixivioso-amaricantis & odoris nauseosi. Sin eadem vero aceto destillato digestionis ope extrahitur, infusum prodit coloris brunnei flavescens, subtilis odoris aciduli, & saporis satis amari & incidentis, auctore *Cartheusero*.

Pulvis, experimentis modernorum, a gr. iv ad x vel xij (& aliquando cum dupla quantitate Nitri;) efficacis singularis deprehenditur in asthmate & hydrope, semper Urinam movens, aliquando vomitum, aliquando ventrem.

Atte-

Attenuat & incidit Mucilaginem viscidam & crassam; proinde laudatur in cachexia, œdemate, glandulis induratis & aliis affectibus chronicis, a mucō viscido dependentibus. Menses ciet.

Inter remedia, Hydropi debellando commoda, nullum facile reperitur radici scillæ comparandum, fero per alvum, per urinam, quin & per œsophagum & asperam arteriam evacuando accommodatum. In *Actis Academiæ Cæsareæ* prostat Historia efficaciam ejus in Nephritide calculosa, scil. Aceto scillitico ad Cochlearia duo mane & vesperi per aliquot menses sumpto, unde calculos innumeros excrevit æger, & duobus annis salvus ab hoc malo restabat.

C. SCINCUS Off. *Schroderi*. Crocodilus terrestris *Dioscoridis* & *Raii* *Synops. Animalinm. The Scinck.*

Olim afferebatur fale conditus, addito nasturtio. Authore *Galeno*, medicamentum est multi feminis, & aiunt, inquit *Dioscorides*, partem eam, quæ renes amplectitur, drachmæ pondere in vino potam, venerem accendendi vim habere. *Plinius*, forte non minus recte, easdem vires tribuit rostro ejus & pedibus in vino albo potis (†). Antidotis quoque additur, & Mithridatium ingreditur.

C. SCORDIUM C. B. *Water Germander.*

Variis tum saporibus, tum facultatibus constat; nam & amarum quid obtinet, acerbum & acre, allium aliquantum redolens, & adsimilis ei acrimoniam, unde nomenclaturam sortitum fuisse videtur, vim habens excalfactoriam.

Subditum menses movet.

Viride illitum magna vulnera conglutinat, aridum inspersum, vel cum melle illitum, sordida Ulcera & contumacia ad cicatricem perducit. Siccum quoque excrescentias cohibet.

Inflammata modice præcordia cerato exceptum lenit; quin & laterum dolores, ab obstructione & frigore natos, sanat epotum.

Valet ad podagram ex aceto acri oblitum, aut ex aqua impositum: testium dolores sedat; quin & succus ad omnes corporis dolores datur potandus: prodest ruptis convulsisque ex alto dejectis. Urinam Mensesque ciet.

Ex hydromelite pus crassius ex pectore expellit, & ad veterem tussim facit aridæ farina, si cum nasturtio, resina & melle in eclegmate misceatur.

Ad

(†) In Ægypto carnem, in frustula conscissam, coquant ad spissitudinem juseuli vel gelatinæ & vires ei similes iis carnis viperinæ, vel & superiores tribuunt. *Hill. Mat. Med.*

Ad stomachi rofionem, dysenteriam & Urinæ difficultatem binis drachmis ex hydromelite propinatur.

Literarum monumentis traditum est, cum in prælio interemptorum cada- vera multos dies insepulta jacuissent, quæcunque supra scordium forte fortuna ceciderant, multo minus aliis computruisse, ea præsertim ex parte, qua scordium attigerant: ob quam rem sane persuasum est, omnibus tam repti- lium venenis, quam medicaminibus, quæ corpus putrescere faciunt, scor- dium adversari. Recens tritum itemque aridum decoctum in vino ad- versus serpentium morsus venenæque propinatur, & ingreditur Theriacam Andromachi.

NOTÆ. Odor gravis est instar Allii, præsertim in recenti, sapor amarus, aliquantum acris & calidus, adstringens; & infusum ejus atro-viride fit cum Vitriolo Martis, & auctore *Konigio*, decoctum nigrescit instar atramenti ab eodem. Odor & sapor extrahitur ab Aqua, & a Spiritu Vini rectificato, tinctura cum priore subfusca, cum posteriore saturate viridi. Chartam ceru- leam leviter rubefacit.

Extrinfecus mundificat vulnera & ulcera, ac, si loco inflammato scordium cum aceto applicetur, omnem transitum in gangrænam & putredinem pro- hibet.

Vermifugum est insigne in equis & pueris comprobatum.

Sudoriferum est, Alexipharmacum, Diureticum, in febribus malignis, conta- giosis & pestilentialibus utile, tam præservando quam curando.

Phthificis prodest, expectorationi favens, & progressum suppurationis præ- cavens.

Apud *Raium*, in *Hist. Plant.*, *Gaspærus Guitmannus*, Medicus Augustanus plu- rimos Bubones pestilentes ruptos & Ulcera maligna curavit feliciter solo pul- vere scordii, ac nondum ruptos aperuit.

N. SCORZONERA latifolia sinuata C. B. *Viper's Grass*. Radix primum usurpari cæpit A. D. 1554., tanquam Antidotum, contra fer- pentis morsum.

NOTÆ. Herba tota edulis est, & radix cruda, cocta, & frixata pro deliciis mensis apponitur, saporis subdulcis fere qualis in nuce Pontica; men- sis Magnatum affertur, & Pastinacæ ac sisaro præfertur.

Optime nutrit, nihil fere distans a Tragopogone, abundans succo lacteo; saporis subdulcis in recenti, amaricantis in sicca: quin & aliquando depre- henditur amara & acris, inde sudores movens.

Succus lacteus, oculis inditus, visum exacuit.

Extract-

Extractum ejus cum Aqua fatis dulce erat & mucilaginosum; sed cum spiritu Vini rectificato minus dulce, secus quam in plerisque aliis vegetabilibus dulcibus, quorum Extracta spirituosae plerumque magis dulcia sunt, quam aquosae.

Decoctum ex hordeo cum scorzonera radice adhibetur in morbis ubi impetus nimius ab acri volatili pendet, in febribus acutis malignis, variolis & morbillis.

In *Miscell. Curiosis* deprædicatur, tanquam Alexipharmacum, montana quædam amara, utpote insignis efficaciae in morbis malignis & febribus catarrhalibus.

D. SCROPHULARIA.

1. *Scrophularia Aquatica major* C. B. *Betonica aquatica* offic. *Water Betony*.

Folia recentia odoris sunt foetidi instar sambuci, saporis amari, aliquantum nauseosi & subacris in gutture. Infusum eorum amaricans est, & nucleos Cerasorum nigrorum resipit, ac cum solutione Vitrioli Anglicani opaco-viride fuit. Succus fere insipidus, acris autem in gutture fere per horam. Cum liquoribus alcalinis volatilibus, necnon cum acidis, fluiditatem retinebat.

Folia sicca parum odoris habent, saporis sunt subamari, nauseosi, adstringentis & subacris in gutture. Infusum eorum non rubefecit Chartam cæruleam, vel leviter, nec nisi leviter solutionem Heliotropii. Decoctum amarum erat & subadstringens, sed non mutabatur solutione Vitrioli Anglicani.

Foliorum ʒij cum p. æ. senæ tollunt hujus odorem & saporem; & in *Pharm. Edinb.* A. D. 1735 ʒij foliorum adduntur ʒiij senæ.

Iisdem viribus pollet, quibus nodosa foetida; quemadmodum plantæ pleræque, quarum odor est instar sambuci vel stramonii, iisdem fere viribus pollent in inflammationibus & tumoribus, nec aptiora illis remedia suppetunt in vulneribus partium tendinosarum.

Inservit succus ad mundificanda Ulcera fordidissima, ea quoque, quæ in carcinomatis labem prona sunt.

Ex succo herbæ & radice, cum oleo & cera coctis, fit Unguentum præstantissimum ad scabiem omnis generis, auctore *Trago*.

Oleum foetidum, quo abundant, emollit fibras, harum tensionem minuit, dum sal, in quo residet amaror, materiem obstruentem attenuat. Hinc utriusque usus est insignis in struicis & scrophulis (unde nomen.) mariscis ani & hæmorrhoidum dolore, resolvens tumores, non ad suppurationem tendentes.

Radix plus rubefacit Chartam cæruleam quam Folium. Alvum reddere lubricam dicitur dosi ad ʒj vel ij, in decocto.

2. *Scrophularia nodosa fœtida* C. B. *Figwort*. A. 1700 primum invehebatur in Europam, tanquam Specificum contra varios morbos & corrector senæ.

Folia valde fœtida sunt, etiam plus quam sambuci, cui Odor similis, & valde amara. Succus subacris in gutture, nil mutationis subiit ab admistis liquoribus alcalinis, nec acidis. Non nisi levissime rubefaciunt Chartam cæruleam, sed Radix plus.

Radix minus fœtet, & amara est quam Folia, subacris, imo recens acris erat in gutture per aliquot horas; atque infusum ejus amarum erat & adstringens.

Succus Radicis subdulcis, amarus & acris in gutture. Decoctum quoque odoris erat fœtidi, saporis amarissimi & adstringentis, non autem mutabatur a solutione Virioli Martis.

Idem succus mihi indicia evidentia indolis alcalæscantis exhibuit, colorem enim & fluiditatem retinebat cum liquoribus alcalinis, sed ab acidorum admixtione albescerebat & spissitudinem aliquam acquirebat.

Confer Experimentum simile supra de *succo foliorum sambuci*.

Folia & Radix, cum aceto contusa & bis vel ter in die applicata, dissolvunt tumores duros.

Radicum pulvis ad 3j lumbricos pellere dicitur, & Unguentum ex iis adhibetur ad resolvendos tumores scrophulosos ac mitigandam inflammationem hæmorrhoidum.

C. SEBESTEN. Myxa & Myxaria *Actuario*. *Prunus sebestena Matthiolo* C. B. *Sebesten domestica* C. B. *The Sebesten*.

Nusquam apud *Dioscoridem* reperitur, sed apud posteriores Græcos, *Paulum, Aëtium & Actuarius* sub vocabulo Myxa, non sub vocabulo sebesten reperitur; Græci enim Myxam appellant mucilaginem.

Arabibus debemus hos fructus; proinde audiendus est *Avicenna*, qui hæc de iis habet: „Fructus sunt quasi temperati, lenitivi: leniunt guttur, pectus & ventrem; ac sitim sedant.”

Et *Averroës* author est, hos fructus conferre stricture anhelitûs, & quando coquantur donec fiat inspissatio, & ex decocto paretur embrocatio, super lepram & alopeciam facere nasci pilos.

NOTÆ. Pulpa dulcis est, mucilaginosa, viscosa; imo optimum Viscum paratur ex pulpa recenti cum aqua contrita.

Differunt hi Fructus a prunis, ficibus, dactylis & jujubis, quod magis viscosi sint, magis antacres & incrassantes.

Acrimoniam humorum obtundunt, usus præcipui in catarrhis acris, raucedi.

ædine, tussi, urina acri & stranguria, febribus biliosis & obstructione alvi, quam laxant.

Per se vel in decocto infantibus adversus ventris tineas utilis his, qui alia medicamenta respuunt.

Pulpa, ad 3x vel ad summum 3xij devorata, eosdem fere præstat effectus, quos Cassiæ Pulpa.

N. *SECALE* hybernum vel majus C. B. *Rie.*

Veteribus incognitum nisi *Plinio*, apud quem fecale est. Galli veteris nomenclaturæ vestigia retinent, *le segle* appellantes.

In *Sacra Scriptura*, *Exod. IX*, 32, male legitur *Rie*; fecale enim in iis regionibus parum notum, sed debet legi *Rice*, quæ & adhuc, notante *D. Shaw*, feritur in *Ægypto*, verum *Oryza* erat *Olyra* *Ægyptiorum* veterum, & *Olyram* vocem *Hebraicam* reddunt septuaginta in hoc loco pro *Rie*.

Furfures insignem habent vim abstersoriam, & incoquantur clysmatibus, ubi opus est abstersione intestinorum, & ad removendas fordes capitis egregie profunt.

Dulce est ut alia frumenta, & magis mucilaginosum quam *Triticum*, magisque humectans in cataplasmatibus, sed difficilioris concoctionis.

Septentrionales regiones perbelle panibus secalinis nutriuntur, modo probe subacti, cocti & fermentati fuerint: quin & panis hinc videtur salubrior tritico, utpote minus obstruens, quod forte una ex præcipuis causis, cur magnates assidue podagræ & calculi doloribus vivant obnoxii.

Panis, vel Fermentum inde, plus digerit, attrahit & maturat in furunculis & abscessibus, quam Fermentum ex tritico.

Panis aliquantulum ciet alvum, & in Gallia paratur potus ex eo tosto ac pulverisato instar *Coffee*.

Quidam panem recentem ut è furno extrahitur in patinam ponunt, sic ut fundum non attingat & panno laneo, ne spiret aut frigescat, involvunt, unde destillat Aqua cujus ad surditatem est usus, cum detergat, & discutiat.

Farina farinis quatuor solventibus annumeratur, easdem fere vires possidens ac *Hordeum*, ac discutiendis & resolvendis tumoribus, præsertim erysipelaceis, convenit; hinc in Erysipellate a vulgo farina sicca, indita linteo mundo, loco affecto applicatur cum successu felici: utiliter quoque adhibetur, in Cataplasmatibus formam redacta, locis inflammatis, ubi degeneratio in putredinem metuenda; emollit enim, discutit, & potentissime putredini resistit, quum longe citius quam farina tritici aut hordei ace scat. Obinde quoque ex granis secalis vel pane secalino decocta parantur in febribus putridis, addito

succo Citri & vini momento si res exigat, gratissima & simul etiam convenientissima.

C. SEDUM.

1. *Sedum majus vulg.* C. B. *House leek.*
2. *Sedum minus luteum folio acuto* C. B. *Most ordinary yellow Prick-madam or Stone crop.*
3. *Sedum minus vermiculatum acre* C. B. *Illecebra Romanorum Dioscoridis. Telephium Hippocratis, ex Galeni verbis. Wall pepper or Stone crop.*

Hæ tres species, sigillatim exploratæ, usque adeo conveniunt tum facie externa, tum viribus sempervivi tribus speciebus *Dioscoridis*, ut ad minimum pro eorundem succedaneis admitti possint, & proinde eorum vires ex eo aliisque Veteribus hic apponam.

1. *Sedi majoris vulgaris* vis est perfrigerare & adstringere: ex mente *Galeni* enim ex tertio ordine frigefacit; siccat autem & adstringit moderate. Jungitur uvæ acerbæ aut portulacæ succo utpote condensans, humidum & frigidum.

Hinc folia, tum per se, tum cum polenta imposita, valent ad Erysipelata, præmissa catharsi, & in emplastro apponenda in principio inflammationis, ad nomas, oculorum inflammationes, ambusta, podagras, & ad Ulcera, quas à serpendo Herpetas vocant; sed Herpetibus exedentibus apponere non licet sempervivum, utpote refrigerans simulque humectans, sed sola refrigerantia, quæ etiam maxime, exsiccare possunt, v. g. Capreolos vitis, folia rubi, &c. Nec convenit in Achoribus.

Succus ad capitis dolores cum polenta aut rosaceo adhibetur: morsis a phalangio potui datur, itemque profluvio Alvi laborantibus ac dysentericis; sed & teretes lumbricos pellit ex vino potus, ac fluorem muliebrem sistit invellere subditus.

2. *Sedum minus luteum* iisdem cum priore viribus pollet.
3. *Sedum minus acre* vi prædita est excaustoria, acri & exulcerante, impositumque cum axungia strumas discutit.

NOTÆ. 1. *Sedum majus.*

Folia hujus saporis sunt subacidi & austeri, & sic Infusum, quod tamen vix mutabatur a Vitriolo Martis, ut in luteo minore sequente. *Tachenius* tamen huic alcali volatile tribuit, quoniam, ipso autore, absorbet acidum in solutione Vitrioli Anglicani, Colcothar nigrum præcipitans; sed an hoc huic an luteo sequenti competat, ulteriorem indaginem postulat. Succus utunque, ad dimidium exhalatus, dicitur emittere odorem urinosum: Acidum tamen præ-

prævalere videtur; succus enim cum liquoribus alcalinis (necnon cum spiritu Vini) coagulum subit, sed cum acidis retinet pelluciditatem.

Extrinfecus in affectibus faucium inflammatoriis usurpatur, & succus instillatus oculorum inflammationibus conducit, atque in ore detentus siccitatem & fissuram linguæ in febribus ardentibus corrigit; & herba pustulis ardentibus ac manantibus applicatur.

Succus, recens expressus, in mortario plumbeo cum pauca Pompholygis portione subactus, & in forma linimenti mammis applicatus, in carcinomate non vituperandus.

Succus clavos pedum & verrucas tollit si eo abluantur & cuticula plantæ mane & vesperi applicetur; sic enim emolliuntur, ut sensim excindi queant; quod quoque faciunt in gangliis & nodis partium tendinosarum & nervosarum.

Intrinfecus modice usurpatum quadrat ad internum æstum volaticum, ex nimia & acri humorum subtilitate exsurgentem; & apud *Bateum* prostat *Serum de sedo*, ex hujus succi ad hujus lactis simul coctis, cujus usus præcipue in febribus biliosis, sedans sitim & compescens ardorem.

Plebs nostra, inquit *Schröderus*, expressum succum cum saccharo in febribus morbisque calidis propinare solet; & succum, in *Zythogalacte* infusum, cum successu propinatum fuisse in febribus erysipelatodeis & hæsticis author est, *Tancred Robinson* apud *Raium*.

2. *Sedum minus luteum*

Simile est majori, saporis subacidi, subadstringentis, aciditate vero mitiore quam in majore, unde Infusum ejus cum solutione Vitrioli Martis coloris subfusi, & in altero experimento fusco-subnigri fiebat.

Cum lacte coctum coagulum tenue exhibuit, & cum liquoribus acidis & alcalinis eadem phænomena ac supra recensita de sedo majore.

Novi decocto ejus in lacte curatam fuisse diarrhœam pertinacem & inveteratam.

3. *Sedem acre.*

Tum recens, tum siccum saporis est acerrimi, inodorum, longe acrius quam *Perficaria* & *Raphanus*, simulque nauseosum, fere instar Tabaci, acrimonia in faucibus hærente per tres quatuorve horas.

Acrimonia ejus extrahitur ab Aqua & liquoribus fermentatis infusione, nec cito dissipatur coquendo.

Vesicatorium est & tandem exulcerans. Succus Mucilago est viridis, quæ nil mutationis subit à liquoribus acidis nec alcalinis, nisi quod cum alcalinis flavescat.

Emeticum est validum, & in *Miscell. Curios.* dicitur esse Antiscorbuticum insign-

insigne, experientia medici Sueci, qui decocto tepido m. viij in Cerevisiæ veteris lbviij vase tecto ad consumptionem dimidii, sumpto, jejuno ventriculo haustu tepido Zij vel iij, plures milites restituit, quorum qui facilius & copiosius vomebant citius sanitatem recuperarunt.

C. *SENA* Alexandrina foliis acutis C. B. *Alexandrian Sena*.

Veteribus Græcis incognita, Arabibus primum usurpata; & inter Græcos recentiores solus *Actuarius* meminit: proinde audiendus est *Mesue*, apud quem hæc de sena prostant:

- „ Folia sunt calida in primo gradu.
- „ Est solutionis debilis ac tardæ, & debilitat stomachum: verum confortatur ejus Operatio si ei addatur Zinziber, sal gemmæ vel sal Indum. Medicinæ cordiales & stomachicæ faciilitant actionem ejus: & fit solutivum
- „ bonum propinando decoctionem ejus, prunorum & spicæ.
- „ Solutione educit cum facilitate melancholiam choleramque adustam;
- „ mundificat cor, hepar, splenem & membra sensuum: confert ægritudini-
- „ bus eorum, aperit oppilationes viscerum, & juvat utentem ea in juventute,
- „ gaudium generans & causam tristitiæ amputans”.

Rhazis addit scabiei & pruritui conferre.

Authore *Actuario*, drachmæ pondo sumpta, citra noxam purgat, pituitam ac bilem educit.

NOTÆ. Foliorum Odor languidus est, haud ingratus, sapor subacris, amaricans, nauseosus: masticata vel decocta, inter digitos fricata, mucilaginosi sentiuntur: decoctum & extractum glutinosum & amaricans.

Vires extrahit tum Aqua, tum Spiritus Vini. Cerevisia & Mulsam tincturam claram extrahunt.

Scrophularia aquatica, vel *Thea Bohee* ejus infuso addita, tollunt saporem nauseosum & Glycyrrhizæ p. æ. additæ tormina fieri a sena prohibent.

Acida minuunt vim menstrui, sed haud injuria, quum sic leviores tantum & minus nauseosæ partes extrahuntur; hinc quidam senam macerant per noctem in aqua frigida; quippe sic minus materiæ nauseosæ extrahitur.

Senæ Folia triplici principio activo donata sunt, scil. gummoso, resinoso & oleoso, Oleo hoc partim crassiore unguinoso, partim subtiliore æthereo: folia enim a stipitibus liberata &, post aliquam macerationem, levemque cum aqua simplici digestionem, è cucurbita destillata, aquam transmittunt odoris & saporis nauseosi, liquidum autem ex viridi brunneum, in cucurbita relictum & percolatum, sub evaporatione in vase aperto aliquamdiu protracta, non tantum spumidam ac pinguem materiem ad superficiem extrudit, sed hinc inde pariter

riter cuticulam format, quæ aspectu & contactu pinguis, oleosa & resinosa est.

Præcipua virtus in laudata substantia oleoso-unguinoso-ætherea latet; hinc aquosum foliorum decoctum, cujus odor nauseam, & in sensibilibus subjectis vomendi conatum excitat, diuturna ebullitione viribus cathartice maximam partem spoliatur.

Minor quantitas fenæ, ut ℥ij ad certam quantitatem aquæ, v. g. ad ℥iv, dicitur æque purgare ac ℥iv ad eandem quantitatem, quasi aqua non posset nisi definitam quantitatem fenæ recipere. *Batei* Ptisana cathartica habet tantummodo foliorum fenæ a stipitibus liberatorum, sem. Coriandri & rad. Glycyrrhizæ, ana ℥j ad ℥vj aquæ, tres horas maceratorum, quæ dicitur delicate operari, & quinquies vel sexies movere, raro fallere. *Alstonus* ℥j ad ℥viij satis esse vult.

Evacuat fena quoque partim per vesicam, urinam colore inficiens.

Quia segnius purgat tantillum acidi Tartari addere convenit ejus decocto, cum tantillo zinziberis, anisi, vel salis Alkali ejus infuso.

C. SEPIÆ Os seu Testa. *The Shell of the Cuttle fish.*

Ostreï testæ vim habet, sed tenuium partium est, & magis exterget.

Cruda, in mortario lævigata, dentrificium est optimum, dentibus splendorem afferens.

Pulvis diligenter tritæ maculas oculorum tollit in oculos missus, & si insuffletur, emendat præclare jumentorum albugines: oculorum tumorem ruboremque trita cum lacte muliebri & illita sedat. Prodest strumis parotidibusque cum axungia vetere confusa & illita.

Affricta oculorum cicatrices deterit, & illitione ulcera desiccat, privatim oculorum ulcera, ac ingreditur emplastra contra Ulcera dysepulotica.

Hoc nomine, quod mediocre obtinet asperitatem, adhibemus eam ad ingentes oculorum asperitates, quas sycofes appellant: nam exculpantes ex ea quiddam, ipsa figura simile collyrio, eo illas confricamus donec sanguinem reddere incipiant, quo facto collyria cathartica præstantius effectum suum in illas exerunt.

Exusta ad vitilignes, lentiginem & pforas usum utilem præstat, carnes excrecentes tollit & humida ulcera exsiccat; cum sale fossili pterygia oculorum attenuat.

NOTÆ. Sapor aliquantum salinus est. Egregium est simplex absorptivum quorumlibet Acidorum, promptius tamen imbibit acida, eaque in salsa transmutat, quam Ostreorum testæ concharumque & Mater perlarum.

Solvitur in spiritu Vitrioli, Nitri & Salis marini, & cum ul-

P p p

timo

timo intense amara est solutio, magisque amara quam cum testis Ovarum aliisque animalibus vel terrestribus Absorbentibus cum eodem acido.

Reponitur & inter adstringentia in Alvi fluxu: in fluore albo usurpatur, gingivisque tumidis subvenit.

N. *SERPENTARIA* Virginiana Offic. *Virginian Snakeroot or Snake weed.*

Odoris est aromatici, balsamici, grati, saporis amari & acris.

Vires ejus extrahuntur, tum Aqua, tum spiritu Vini, sed Tinctura spirituosior acrior est.

Antiseptica est insignis, carnem bovinam a putredine præservans longe diutius, quam sal marinus.

Diuretica est, diaphoretica, & efficax deprehensa est in expellendis variolis & morbillis, carminativa: & Ventriculum, podagra anomala affectum, levare notata fuit.

Contra morsum, aliter lethalem, serpentis *Boicininga* Antidotus præcipua est apud Indos radix, partim masticata & deglutita, partim vulnere applicata.

Inter Febrifuga efficacissima locum meretur (v): sæpe curavit Quartanam, ubi Cortex Peruvianus frustra adhibitus fuerit.

Ad corrigendam diathesin putridam, unde generantur Vermes intestinum, valet.

D. *SERPYPILLUM* vulg. minus C. B. *Mother of Thyme.*

Serpyllo *Dioscoridis* non convenit, sed potius saxifragæ ejus.

NOTÆ. Odoris est grati, validi, instar Thymi: viride usus est in condiendis carnibus & piscibus, sed mitius, quam Thymus, saporis amaricantis, subacris & subadstringentis.

Decoctum & infusum viride fiebat addito Vitriolo Martis: succus dulcis erat, austerus, & coloris fusci, magis fusci autem, addito Vitriolo dicto.

Penetrabilissimum est ejus aroma, & viribus corporis indomitum esse dicitur, etiam sanguinem & carnes inficiens & suaviores reddens.

Usus est in balneis, menses, urinam & sudorem movens, speciatim in fluore albo. Torminibus auxiliatur.

Pulvis

(v.) Rad. Serpent. pulv. cum justa Camphoræ quantitate sæpe febres intermittentes, aliter incurabiles, juxta *Lysens* aliosque, fugavit.

Pulvis ad 3j dicitur esse diureticus; & in dissipando sero per sudorem & urinas in catarrhis, apoplexia, epilepsia, vertigine, spasma, aliisque morbis usurpatur.

Infusum ejus dicitur curasse plures morbos, genus nervosum afficientes, aliis remediis non cedentes.

Aquam destillatam in partu instante difficiliore sæpe cum fructu usurpatam fuisse meminit *Junkerus*; & cum Spiritu Vini destillata dicitur fuisse *Paracelsi* remedium palmarium in catarrhis.

In expuitione sanguinis dicitur profuisse: An a vi adstringente?

D. *SESAMUM* Offic. & C. B. *Oily purging Grain.*

Etsi hoc semen oleosum sit, quale erat Veterum, & pro ejus substituto forte sine damno admitti possit, non tamen convenit descriptioni sesami *Theophrasti*, nec *Plinii*. *Dioscorides* vires tradit, nulla addita descriptione.

NOTÆ. Semen Inodorum est, saporis fere ut Amygdalarum dulcium, viscosum, sed describit *Valentinus* tanquam allium redolens. Oleum ex eo copiose exprimitur: vetus saporis est subrancidi, & in faucibus subacre.

Ubi nativum, esculentum est ut Milii semen. Neapoli pro lacte mulierum augendo præbent; in Græcia & Ægypto frequentissimum; nec ullum aliud Oleum norunt Ægyptii quam sesaminum in cibis. Ad comburendum quoque inservit.

Præscribitur in Cataplasmatibus cum semine Fænugræci, ubi opus est emolitione, nec ullas singulares vires præ semine Fænugræci seu Lini naustum est. Ejus decoctum in clysteribus usurpatur ad colicos dolores & alvum molliendam.

Veterum sesami semen usurpabatur ad maculas solares delendas.

C. *SESELI* Ligusticum, quod seseli Offic. C. B. seseli vulg. & siler montanum offic. *Dale Mat. Medic.* Libysticum quoque Latinorum, *Common Hartwort.*

Siler, authore *Salmasio*, Latinitas infimæ ætatis vocavit antiquorum seseli, corruptum ex antiquo *Sile*, vel *Sili*; ita enim *Plinio* vocatur seseli, ut antiquioribus Græcis, & inter eos *Hippocrati* *σίλιν*, apud quem additur Veratro nigro & Peplio.

Hoc Ligusticum, seseli Offic. C. B., quibusdam videtur esse seseli Massiliense *Dioscoridis*; ego vero consentire velim potius *Matthiolo* & *Dodonæo*, Ligusticum esse *Dioscoridis*; teste enim priore, adhuc in Liguria frequentissimum provenit, & est tam vulgaris notitiæ, ut ejus semine passim utantur incolæ in condimentis.

Profecto, semen & radix seseleos Veterum, ac semen & radix Ligustici eorundem, tum qualitatibus sensilibus, tum viribus similibus præditæ sunt; proinde, sine damno gravi utrumvis alteri pro succedaneo admitti potest, quare vires seminis & radice Ligustici Veterum hic referam.

Semen gustanti acre est & aroma redolet, stomacho perquam utile, quare pro pipere utuntur eo indigenæ ad obsonia & pulmentaria; anisi vicem præstat in condimentis, flatus extinguens; tenuante diætâ utentibus convenit, & quidam pro deliciis acetum cum eo commiscent.

Confert ad intestinos dolores, item ad inflationes ventriculi, & ad juvandam concoctionem, ac contra venenatarum bestiarum ictus: porro Urinas & Menses potu trahit.

Oleo incoctum per clysterem injicitur tumore flatuoso ventris, utpote calefaciens cum subtili substantia, & in antidotis, quæ Colicis profunt, admiscetur.

NOTÆ. Semen Odoris est aromatici, validi, fragrantis; saporis acris, femine Cumini acrius, amari, aromatici, quasi ex corticibus Aurantiorum & Cumini mixti. Combustum, Oleum sudat. Pulverisatum acrimoniam diutius retinet, quam plura alia Aromata.

Carminativum est, confert ad digestionem in ventriculo frigido debili; in omnibus morbis a cerebri uterive temperie frigida ortis, & in morbis pectoris dicitur esse perutile.

C. SEVUM Ovillum. *Sheep's Suet*. Vid. *Axungia* & *Adeps*.

In mordentibus alvi dejectionibus injectum illico mordicationem mitigat: sebum ex omento pecudum, naribus inditum, sistit sanguinem.

Furunculis mederi dicitur sebum ovium vetus cum cinere è capillis mulierum; vel sebum arietis cum cinere pumicis & salis pari pondere.

Articulis luxatis præsentaneum remedium est sebum pecudis cum cinere è capillis mulierum.

NOTÆ. Hoc Sebum differt ab Adipe: 1. Quod cum refrixit, concretum, Adeps vero liquidus est & minime aptus indurari. 2. Loco differunt, quod Adeps inter cutem carnemque soleat consistere, Sebum præcipue in omento & circa renes.

Differt quoque ab Oleo, ad Ceram propius accedens, & simul aliquid subtile possidet, ut pleræque Pinguedines animales; notandum tamen, quod hæc, igne resolutæ, nec foetorem nec salem volatilem alcalinum exhalent, æque ac substantiæ perfectius naturam animale adeptæ: sebum tamen putrescens est potius

tius quam acescens, unde præservat ferrum a rubigine plus quam pleraque Olea vegetabilia.

Sevi quantitas minor quam Uncia cubica in experimentis *D. Hales* destillando exhibuit Aëris Uncias cubicas 18.

Bovinum laudatur ad tenesum, & ad ulcera rimasque labiorum; Cervinum ad fissuras manuum.

Oleum clarissimum, authore *D. Ludovico*, in contracturas Membrorum utile obtinebitur destillando, si super sevi q. f. Cineres usque ad ipsum Retortæ collum ingerantur.

C. SILIQUA edulis *C. B. The Carob tree.*

Ceratia vocantur filiquæ arboris poma. Romani Græcas & dulces filiquas appellant (x): alterum nomen habet à corniculi similitudine.

Fructus exsiccantis est & adstringentis facultatis, nonnihil etiam dulcedinis continens, ingreditur Pharmacum ad cæliacos & dysentericos. Recens Fructus, stomacho inutilis, alvum solvit, siccatus sistit, stomachoque utilior, ac urinæ ciendæ vi præditus.

NOTÆ. Pulpa valde dulcis est instar sacchari, & viscosa.

Ægyptii Mel faciunt ex filiquis, cujus usus frequentissimus in clysteribus, quin & per os ad subducendam alvum, quod præstat non minus quam pulpa Cassiæ, & ad tussientes, asthmaticos, quos valde juvat.

Cum Cassia convenit, & usurpatur in Clysteribus.

Convenit masticata in ardore stomachi, in Urinæ ardore, in acrimonia lymphæ & asperitate faucium.

Cum sebesten comparari potest, & æque ad demulcendum, incrassandum & expectorandum adhiberi potest.

Licet *Dioscorides* & *Galenus*, alique filiquas recentes alvum solvere, siccitas vero sistere dicant, nobis, inquit *Raius*, contrarium evenit, siquidem quotquot Venetiis de iis comedimus, non tantum nauseam movebant, sed & alvum subdlexerunt, non secus ac pulpa Cassiæ.

C. SILPHIUM. Vide *Afa fatida*.

N. SIMAROUBA Pharm. Edinb.

Cortex incognitus a Guiana importatus & primum usurpatus A. D. 1713.

Inodo-

(x) Hæ sunt filiquæ, quibus prodigus adolescens repleti cupiebat. Luc. XV. 16. authore *Harduino*.

Inodorus est, saporis subamari. Decoctum in aqua lactescens, spumescens; & deponit sedimentum resinofum. Non est evidenter adstringens, nam nil nigredinis exhibet cum Vitriolo Martis.

Vires in dysenteria & diarrhœa specificæ perhibentur, in quem finem decoctum debet propinari debile, scil. ex ℥ij in ℔ij Aquæ coctis ad tertiæ partis consumptionem, cujus $\frac{1}{4}$ pars danda tertia quaque hora.

Optimus ejus effectus notatur esse in fluxibus cruentis, etiam Ipecacoanhæ non obtemperantibus.

Si Decoctum validum sit, vomitum excitare dicitur, sudores & sanguinis egestionem copiosiores; sed debilius, ut supra, feliciter succedit.

Cortici huic quoque tribuitur vis anodyna & somnifera. De hoc Vid. Degnerus.

C. SINAPI Rapi folio C. B. *Common Mustard.*

Caulis cum aceto, oleo & garo manditur ut cibus attenuans.

Aliquando aggregatur in stomacho pituita viscosa adhærens & auferens appetitum: in hoc casu confert sinapi in cibo, eam incisam largiter per alvum aliquando excernens, ut narrat *Galenus* de quodam: excreationes faciles facit, daturque suspiriosis. Pro condimento inservit in comestibus ciborum crassiorum.

Semen quarto gradu calefacit: fervore suo sternutamenta ciet tritum & naribus admotum, quin & lachrymas concitat, principatum habens in his, quorum vis in sublime fertur, quoniam non aliud magis in nares & cerebrum penetret: ad attenuandum attrahendumque efficax, quod ex operibus ejus clarius patebit. Ubi sinapi in frigido aëre cum aqua tritum frigidissimo hyemis tempore repente corpori raro ac imbecillo applies, horrescit non minus, quam si nive ipsum contigisses; sed si id ipsum sinapi longiore temporis spatio corpori nostro admotum fuerit, principio exigui caloris sensum præbebit, dein majoris, postea tam evidentis, ut igne uri videamur: & quidem sinapismus vehementissimum medicamentum est, dolorem velut cauterium excitans, qui diutius durat. Hinc in sinapismo conficiendo & adhibendo sinapi humidum ex aqua cum dupla panis portione in linteolo veteri illiniatur, quumque horæ spatio ibi permissum fuerit, spongiis calidis fovere oportet.

Si vehementem sinapismus facere velimus partes ij sinapios ad j infusi Caricarum in aqua miscemus, si debilem vice versa, si moderatum, partes æquales: & si, antea quam sinapi teratur, aceto maceretur, debilius evadit.

Quibus sinapismus adhibetur Oleo perfundimus, quod quoque facimus in his, qui carnibus sunt mirum in modum delicatioribus: & qui aures sinapismo

mo obliniunt, panno debent contrectare, aut duplicatis linteis excipere, malleolos vero oleo prius ungere, tum duplicatis linteis excipere.

Vitandus est sinapismus in iis, qui febre continua laborant, aut qui Ulcus habent, itemque in cartilaginosis & excarnibus partibus; comburuntur enim & denigrantur aliquando partes excarnes, dum sinapismo integuntur.

Tritum, naribus admotum, sternutamenta ciendo foeminas, vulvæ strangulatu oppressas, excitat, & comitialibus auxiliatur. Porro, notante *Galeno*, Pueri, cujus Morbus Comitialis a tibia oriri consueverat, vacuato universo corpore, medicamentum ex thapsia aut sinapi parti adhibuerunt medici, ligato medio membro supra eam partem, quæ primaria dispositione erat affecta, atque hoc pacto accessionem reverti prohibuerunt, quamvis antea quotidie puerum infestare consuevisset.

Ad eliciendam capitis pituitam manditur, ad dentium dolores, & cum parte æquali mellis, vel cum oxymelite diutius ore continetur & gargarizatur, succorum abundantiam, quæ ad oculos vel aures fertur, ad os derivatione traducens.

Manditur quoque in Lethargo, ac, si quis sponte ipsum devoraverit, quæ in Ventriculo sunt dejicere potest, & alvum madefacere flatusque excernere: &, si vehementior somnus lethargicos premat, cruribus aut etiam capiti derafo illinitur cum fico ex aceto.

Contra præduros Tonsillarum tumores ac veterem callosamque arteriæ scabritiem succus ex aqua & melle convenienter gargarizatur; & ad Uvam cum aceto aut melle.

Tritum gravitati aurium & sonitui cum fico, naribus inditum, prodest. Succus ad hebetudines oculorum & palpebrarum asperitates magna utilitate cum melle illinitur.

Cum ficis admistum, donec rubescat locus vel oriantur pustulæ, ad coxendicum dolores, ad lienes, & ad quemvis diutinum dolorem imponitur.

Ad tumores ex plaga, circum oculos obortos, convenit sinapi contusum ex aqua tritum, assidue appositum & oblatum.

In Alopeciis convenit, quatenus vitiosos humores discutiens & bonum sanguinem attrahens.

Faciem purgat. Feræ, Impetigines & Lepræ eo cum aceto perunguntur: usurpatur & ad Phthiriasis.

Hydropicis imponitur, cum fico & cumino tostum ternis partibus, donec cutem erodat.

Sinapismus commodat maxime cephalææ, comitali morbo, vertiginibus, infantiæ, capiti adhibitus; & in orthopnoea, tussi veteri, thoraci: & stomachum ventremque in diuturnis ipsorum affectionibus sinapismo integimus.

Ufu

Ufu interno contra febrium circuitus aridum bibitur, aut polentæ modo potui infersum: stomacho utilissimum pulmonibusque.

Alvum movet, Urinam ciet & menses in potu. Vomitum facit cum mulsâ. Caput petit, ei dolorem inferens, unde in documento de puero Epileptico prohibet *Galenus*.

Oleum sinapinum apud Veteres fiebat terendo semen ad lævorem, & calida aqua macerando, adjecto postea Oleo, simul exprimendo. Id ad diuturnos dolores efficax est, & ad nervorum dolores, lumborum & coxendicum perfrictionis ope: transfert humores, qui in aliqua parte concreverunt.

NOTÆ. Odor inter digitos fricti quasi oleosus est, & contusi pungens. Sapor calidus, minus calidus quam Piper, acris, amaricans: vetus amarum.

Folia æque acria ac semen.

Acrimonia vix extrahitur a Spiritu Vini rectificato, sed Aqua & Vino: porro pulveris Cochlearia iij ad ℥ij Lactis, hoc coagulant, & dant serum acre.

Album minus acre quam vulgare, & minus amarum.

Principium activum, non ut credidit *Boerhaave*, alcalino-urinosum est, sed subtile acidulum, unde pulverisatum sinapi vappescientiam Aceti corrigit, & nonnihil pridem corrupto pristinam integritatem reddit.

Destillatum cum aqua dat Oleum limpidum acerrimum, in aqua subsidens, relicto Extracto mucilaginoso & subdulci: Expressione vero ordinariâ dat Olei magnam quantitatem insipidi; tandem vero apud nos (*Dublinii*) detecta est ars, obtinendi Oleum sinapinum acre, tum è semine communi, tum ex albo, semine linteolo incluso inter laminas duas ferreas in molendina, ubi vi pressioris validioris cunei exprimitur Oleum tum commune, tum essentialè, acre; commixta valde acre, & acrimoniam per duos annos retinens.

Si velis legumina vel carnes brevi percoqui, parum sinapios in ollam injice, & statim, quæ coquantur dissolvuntur.

Putrefactionem retardare dicitur, & cum Cochleariâ conspirare in curandis affectibus scorbuticis, imo & in scorbuto putrido.

Destillatum Aëris plus quam $\frac{1}{2}$ ponderis sui exhibet.

In crucibulo ignito per quinque horas detentum cineres dat vix acres, & salem tantummodo subacrem, nec cum acidis effervescentem.

Seminis, leviter contusi, ℥j, linteolo incluso masticati, in apoplexia vel paralyti salivam copiose elicit & levat.

Diaphoreticum est, diureticum, & integrum ad ℥vj bis die purgat: in rheumatismo chronico valet, & Raucedo sic curata fuit.

Est & Emeticum ad Coch. j vel ij ex aqua falsa.

Semini

Semini Erucae simile, humores viscidos attenuans, nec minorem stimulum urinariis & spermaticis viis admovent, utilissimum in cibo iis, qui continuis ventris torminibus laborant.

Tumores duros discutit, maturos aperit.

Expectorationem juvat, & in Catarrhis utile usu externo & interno.

Mollioribus, ut Unguento ex Althæa, vel pulpæ Ceparum, admistum & intritum tineam & intertriginem sanat.

In affectibus soporosis, apoplexia & vertigine tam præcavendis, quam curandis, egregium est remedium, pugilo uno mane jejuno stomacho sumpto.

In febre quotidiana dosi ʒj datur ante paroxysmum; &, cum vino calido magna dosi potum, dicitur Quartanam curare duabus horis ante paroxysmum exhibitum.

In mortario tritum, & cum vino albo mixtum, multas centurias scorbuticorum & languentium hominum in obsidione Rupellensi sanitati restituit medicus quidam, in *Actis Germanicis* celebratus.

Si nimia copia usurpetur hæmorrhagias inducit maximas & terribiles, auctore *Boerhaave*.

D. SISARUM Germanorum C. B. *Skirret*.

Dulcis est hujus plantæ radix absque ullo amarore, omnium consensu; sed *Galenus* & *Plinius* volunt, sifer amarore non carere; proinde an sifarum nostrum sit sifer Veterum merito dubitatur.

NOTÆ. Radicis odor & sapor similis est Pastinacæ; sapor enim saccharinus est gratus, aromaticus, facilis concoctu.

Concretum saccharinum exhibet, elicita tinctura cum spiritu Vini rectificato, quæ stando in frigore deponit saccharum, quemadmodum Beta, Battata, Celeri & Brassicæ rubræ caulis.

Urinam movet. Si coquatur cum jure carnis aut sero lactis, decoctum dat demulcentissimum, copiose potatum acrimoniam humorum corrigens, phthysicis, tabidis, atrabilaris, mingentibus spuentibusve sanguinem, & contra tussim anhelosam ab acri utile.

C. SODA vel Souda. Vid. *Kali*.

C. SOLANUM. *Nightshade*.

Hortense, olim sativum & edule, forte erat solanum hortense Offic. C. B. reliqua solana apud *Dioscoridem*, scil. somnificum & manicum, quibus ex solanis hodiernis convenient, neutiquam satis liquet; hoc tamen experientia

compertum, solanum lethale nostrum, Bella donna dictum, & Manicum seu Furiale *Dioscoridis*, similes præstare effectus.

C. *SORBUS* fativa C. B. *The Jervice tree.*

Græce *εὐ* scil. arbor, fructus autem in plurali numero dicuntur *εῖα*, Latinis sorba: Proinde *Dioscorides* pyroformium seu vulgarium tantum meminit. Turbinata sæpenumero acida; sed odore & suavitate rotunda præcellunt.

Sorborum succus austerus est sine acerbitate, longe minus adstringens, quam Mespilorum, & esui suavior est sorbus.

Sorba, priusquam maturescant, dissecta & sole siccata, manduntur ut alvum sistant. Eadem est functio molitorum farinæ, si polentæ loco sumatur, quod & decoctum eorum præstat.

In parvis inflammationibus Columellæ adhibetur decoctum sorborum pro gargarismo, & præfertur acerbis.

Commanducata succorum abundantiam, quæ in oculos vel aures ex capite fertur, ad os traducit.

Alimenti vice sanguinem exhibet minime commendandum, &, adstricta plus æquo alvo, nocumentum capiti reliquoque corpori infert.

NOTÆ. Baccæ virides acidæ sunt, valde adstringentes; rubræ & maturæ dulces, esculentæ, subadstringentes, succo vinoso turgidulæ, & ex maturis, torculari commissis & expressis, Vinum paratur, Pyræeo vicinum, quo plebs in multis regionibus utitur.

Colliguntur autumnò & in palea siccantur, ut Mespili fructus.

Immaturæ ventrem adstringunt, & in vomitu nimio utiles sunt; usurpantur quoque ad prohibendum abortum & fluxus mensium nimios: Maturæ laxant.

D. *SPATULA* foetida. Iris quam Xyrin vocant. Gladiolus foetidus C. B. *Stinking Gladwyn.*

Descriptio Xyridis *Dioscoridis* non convenit cum spatula foetida: proinde viribus, huic attributis, quousque ex *Dioscoride* desumptæ sunt, apud *Raium* non fidendum.

Radiciis hujus sapor acris est ut Iridis, primo dulcis, mox fit sensus ardoris in gutture per plures horas: viscosa est, & decocti odor nauseosus, sapor amaro-subdulcis, nauseosus.

Pulvis sternutationem excitat.

In dissipandis tumoribus, privatim scrophulosis, laudatur, externe applicata

cata & intus sumpta ad ʒss in Bolo cum syrupo Violarum per mensem.
Succus herbæ expressus manantem humidam & serpentem scabiem illitu sanat.

Decoctum aut infusum purgationes molitur, ut Iridis radix.

N. *SPERMA* Ceti, seu Pinguedo Ceti dentati.

Hoc primo albidum est, coloris & consistentiæ feri Lactis, sed in vasis repositum exhibet, in superficie natans, Oleum pellucidum; verum subsidet in fundo pars gravior, consistentiæ solidioris, quæ, a fordibus repurgata & dealbata, Sperma Ceti vocatur.

In Norvegia concutiunt cum lixivio saponariorum, & postea pinguedinem a lixivio separant, explicant in linteis, exponunt tepori leni solis, & sic concrevit in hanc formam.

Odoris est similis quasi adipis vel sevi, saporis pinguis, mitis; vetus flavescit, rancidum fit & acre; verum, bene repurgatum, servari potest per duodecim annos odoris & saporis experts. Inflammabile est & in igne prorsus evanescit: minimo calore ignis diffuit & facessit in Oleum, sed statim ac ab igne amovetur, concrevit.

Saccharo non perfecte solvitur, cito separatum, sed cum Vitello Ovi fit perfecte aquæ miscibile, Oleo quoque facile solubile, & liquefaciendo commiscetur Cerae ac Resinis, & sic externe applicatur.

Ad usum internum fit Emulsio triturando cum Amygdalis dulcibus, Vitello vel Albumine Ovi, & elegantius cum Mucilaginis.

Differt ab aliis Pinguedinibus animalibus, utpote non solubile per alcalia & cum iis in saponem coëuns, & fere totum assurgendo in destillatione, non specie Olei fluidi, sed materiæ butyraceæ, Butyro Cerae colore & consistentia similis.

Qualitas leniens, involvens & resolvens ei tribuitur, utpote Oleo animali, adeoque magis discutienti, quam Oleum vulgare, unde & Emplastrum mamillare ingreditur contra duritiem mammarum. Usurpatur in Clysteribus, in dysenteria & tenesmo, & Injectionibus uterinis. Datur post casum & contusiones ad sanguinem coagulatum resolvendum & dolorem leniendum.

Uso interno anodynum est, tussim demulcens, expectorans, in doloribus colicis & torminibus infantum sedandis & in tenesmo, doloribus nephriticis & stranguria, in asthmate & catarrho suffocativo doloribusque post partum.

N. *SPINA* alba. Mespilus Apii folio sylvestris spinosa, five Oxycantha C. B. *The White Thorn or Hawthorn.*

Oxycantha, vel acuta spina *Dioscoridis* est *Oxyacanthus Galeni.*

Dioscorides Pyraestro, & *Galenus* Pyro sylvestri similem dicit: ejus baccæ acidi erant saporis: proinde spina alba non est *Oxyacantha Dioscoridis*, nec *Oxyacanthus Galeni*.

Flores odoris & saporis grati sunt, amaricantis. Nucleum fructus Mali Persicæ redolet. Aqua destillata grati quoque odoris est, Aquæ Ceraforum nigrorum similis, diuretica. Aquam Nephriticam celebris *D. Radcliffe* ingrediebatur; quin & in pleuritide laudatur.

Decoctum residui a destillatione saporis est grati, subdulcis, subadstringentis, & cum Vitriolo Martis coloris subfusci fit: diutius exhalatum valde dulce & subacidum fit, quale est & Extractum.

Fructus gustus est aliquantum glutinosi & dulcis: hunc, vel siccati ejusdem pulverem, Vinò infusum, adversus arenulas & calculum conferre consentiunt Botanici.

N. *SPINA* Cervina. *Rhamnus catharticus* C. B. *Buckthorn*, or common purging Thorn.

Non convenit *Rhamno Dioscoridis*, nec apud ipsum mentio fit usus baccarum in medicina.

Baccæ maturæ (é quibus optime fit syrupus, minus tormina adducens) primo dulces sunt, mucilaginosæ, amaræ, nauseosæ & adstringentes. Siccæ quoque subdulces, subamaræ & acres in gutture, earumque decoctum amarum est, subdulce, & sentitur acrimonia in gutture; subadstringens, addito Vitriolo Martis fit magis fuscum: sic & succus leviter coagulat Albumen Ovi, magis salivam jejuni, & a purpureo colore mutatur ad fuscum, addito Vitriolo Martis. Extractum subdulce est.

Succus non, ut plerique alii, fermentat, nec acidus fit servatus per annum, authore *Henrico Bartono*, Pharmacopæo expertissimo: Quidam hinc tuto Rob syrupo substituunt.

Syrupus præprimis convenit infantibus tenellis, eos perquam commode laxans, teste *Etmullero*.

Baccarum aridarum pulvis datur ad ʒj vel ʒjss vel N°. xv in jusculo coctum cum ʒss Cremor. Tartari.

N. *SPIRITUS VINOSUS* seu Aqua Vitæ.

Arnoldus de Villanova, qui vixit centuria decima quarta, fere primus est, qui Aquam Vitæ memorat.

Rectificatus constat ex Oleo vel Phlogisto Aquæ miscibili reddito per Acidum.

Ardet & exhalat sine fuligine.

Refi-

Refinas puras solvit, sed non attingit Pinguedines animales, nec Olea expressa Vegetabilium.

Retardat Vegetabilium fermentationem cum carne.

Ufus ejus externus plurimus est Chirurgis ad stillicidia, lymphatica vasa, humoribus perpluentia, corruganda & hæmorrhagias sistendas, præsertim in partibus tendinosis sensibilibus. Omnes humores animales, exceptis Bile & Urinâ, coagulat, solida crispat: a putrefactione præservat.

Aceto admiscetur in Embrocationibus.

Spiritus tenuior eadem præstat, sed debilius: Porro, tenuior, *French Brandy* dictus, nigrescit cum Aquis Chalybeatibus & cum Tinctura Martis *Mynsichti*, unde hic distinguitur ab altero, *Melases Spirit* dicto. Vino aliisque liquoribus fermentabilibus tantillum instillatum fermentationem sistit.

Utilis est in ophthalmia recenti, in sanguine extravasato, sequela contusionum, & contra ecchymoses ac fluxiones erysipelatosas.

Vulnera recentia cito callosa reddit: Absorptus pulsum accelerat.

Pterygion in cane & postea in fæmina curabatur, fovendo cum Spiritu *Malt Spirit* dicto.

Ufu interno in deliquio animi, cardialgia & doloribus colicis valet; & in diarrhœa colliquativa *D. Lobb* dat *Cochl.* ij in fßj Aquæ pro potu: contra, sanguineis & cholericis nocet; & in Experimentis ejusdem de Lithonripticis nihil præstitit in solvendis Calculis, eorum vires potius minuens.

C. *SPODIUM* Græcorum. Nihil gryseum offic. *Putty.* *Dale,* *Pharm.*

Spodium Græcorum antiquorum est fumi, ex fornacibus fusi, pars ponderosior & nigrior, quæ favillas habet admistas, a spodio Arabum, scil. Ebore esto, prorsus diversum, quod ut Cardiacum exhibebatur, quum spodium Veterum metallicum prorsus usui interno ineptum erat.

Pompholyx, auctore *Dioscoride*, specie sola, non genere, a spodio distat, cum quò viribus convenit: Pompholyx enim est perfectissima pars spodii, Vid. *Pompholyx*.

C. *SPONGIA.* *Sponge.* Spongia globosa C. B. Spongia marina usualis. *Park.*

Apud antiquos tria vel quatuor tantum genera inveniuntur; nos autem varias ejus distinctiones habemus, quas antiqui aut ignoravêre, aut data opera relinquere.

Spongia recens non tantum materia est, quæ humores excipiat, ut lana aut linamentum, sed etiam manifeste desiccet, hanc facultatem habens, dum odorem

rem maris retinet; nam, temporis spatio, etiamsi usui nunquam accommodata sit, tamen & odorem maris amittit, nec æque desiccare potest.

In vulnorum & ulcerum curatione lanæ succidæ vicem implet, nunc ex vino & oleo, nunc ex eadem; differentia hac, quod lanæ emolliant, spongiæ vero coërceant, dum & attrahant pravos humores: spongia enim, aqua frigida humens, particulæ cuiusdam corporis imposita, rugosum contractumque totum locum facit, repellens quod influit, &, quod in eo continetur, ad vicina elidens.

Hinc spongiæ recentes ac minime pingues vulnerariæ sunt, tumores reprimunt, & recentia vulnera ex aqua, posca, vinove conglutinant, at ex melle cocto veteres sinus jungunt, & fluxione laborantia cuniculosa seniliaque ulcera humoris expertes; recentes impositæ siccant, sanguinis eruptiones sistunt, & vulnera recentia, seu recenter factas chirurgorum incisiones, non patiuntur tumescere.

Porro, Phlegmone ab acris irritata, fomento ex spongia & aqua dulci mitiganda est. Vulnorum inflammationibus imponuntur, nunc siccæ, nunc aceto, vino, aquave frigida aspersæ; in œdemate propter pituitam, parti influxam, spongia nova in aqua, quæ parum aceti habuerit, acedinis talis, ut gustari possit, infusa passionem aliquando sedat: &, quum Oculi non ferant calefactiones per sacculos, cataplasmata, fomenta per mollem spongiam sunt admovenda: sic oculorum tumores levant cum mulso impositæ, & imponuntur epiphoris cum posca.

Ad muliebri profluvium nauralibus imponatur spongia, fervente aceto madida & mediocriter expressa. Ad eruptiones sanguinis è naribus spongiam immittito, aut spongiam in acetum acre & fervidum coniectam imposito, sanguine manantem narem specillo forinsecus, donec impellatur, apprimito: præstat autem spongiæ principium filo per acum transmitti, quo facile extrahi possit, ubi opus suum perfecerit.

Splenicis è posca, ignibus sacris ex aceto spongiæ efficaciores sunt quam aliud, & imponi oportet sic, ut sanas quoque partes spatiosè operiant: & ad canum morsus utiliter concisæ imponuntur, ex aceto, aut frigida, aut melle, subinde humectandæ.

Porro, in auditûs gravitate & aurium dolore spongia, tenuissime contrita, in orbem convoluta, melle imbuta, & auriculæ indita auxiliatur; idem remedium commodum est & ad carnem in auditorio meatu enascentem. Denique spongia, in aqua calente madefacta, & expressa, vapore suo anum adjuvat in alvi profluvio.

Spongia usta acrem & discussoriam vim acquirit, ac, ubi quid abstergere & adstringere opus est, adhibetur; cremata enim & lota plurimum proficit
contra

contra scabritiem palpebrarum; & ex aceto lippitudini aridæ auxiliatur. Bitumine vel pice imbuta & cremata, linamento torto excepta & naribus indita, sanguinem profluentem sistit.

Porro, apud *Galenum* prostat Potio ad profluvium muliebre, si largius effluat, & ad tussim, spiritus difficultatem a stomacho, & sanguinea sputa; ad hunc scopum novæ & candidæ spongiæ ustæ tritæque cinerem cum mellis & piperis q. s. commisceto, eamque in formam redigito, ut delingi possit, vespertique a cæna, quantum tribus digitis capere possis, accipito.

NOTÆ. *Spongiam* Animalis esse originis, & quidem plus quam Corallium & Corallina, patet ex fœtore prunis ardentibus injectæ, qualis est osium, carniū & plumarum, & ex falis volatilis concreti alcalini quantitate magna, quam præbet destillando, quæ major est quam exhibent corpora dicta, & cum Serico convenit, quod ex omnibus substantiis animalibus maximam dat quantitatem falis volatilis.

Porro, spongiæ incineratæ caput mortuum exhibet magnam copiam falis fixi, verum non alcalini, qualis Vegetabilium, sed generis marini; & auctore *G. Lewis*, sal similis obtinetur coquendo spongiam in aqua sine unctione.

Quousque vires spongiæ ustæ a *Galeno*, ut & sequentes a modernis adscriptæ hinc explicari possint, statuatur æquus harum rerum æstimator, scil. spongiæ ustæ non ineptæ sunt, quæ ingrediantur pulveres dentrificios; quin & in vino propinantur vel aliis admistæ forma pulveris ad Bronchocele seu strumam curandam.

In morbo epidemico & pestilentiali nihil excellentius quam spongia aceto asperso circa nares & os posita.

C. STANNUM. Tin.

Est Plumbum album Veterum, a stanno eorundem prorsus diversum. Vide *Plumbum*. Suspiciatur *Wormius* in *Musæo*, stannum Veterum esse Bismuthum; *Jungius* misturam Plumbi nigri (h. e. Plumbi nostri) & Argenti.

De viribus vix aliquid invenio apud Veteres, & an Plumbum album fuerit stannum verum Arabum non liquet.

NOTÆ. Stannum vel Ferrum, Nitro admistum, deflagrat in igne cum detonatione, ob Phlogiston in iis contentum.

Allegantur Experimenta aliquot, suspicionem ingerentia misturæ Arsenicalis; sed notat *Cl. Alstonus*, laboratores in stanno Anglicano sanos & vegetos esse, ac stannum non solvi a succis nostris, nec cedere ulli acido nisi metallico, nec

inte-

integre, nisi Aquæ regiae; porro & tuto ac feliciter sumi interne magna dosi, scil. a ʒj ad ʒj. ex theriaca, *Melasses* dicta, in Lumbrico lato. Pulvis Anthelminticus *D. Mead* constat è stanni rasi & Coralli rubri pp. singulor. p. æ. in pulverem subtilissimum tritis, è cujus ʒj cum Conserva Absinthii Romani fit Bolus, bis in die fumendus.

Notat *Mangetus*, ex Plumbo & stanno Mercurium currentem elici posse; imo nuda coctione Mercurium vivum ex stanno prolicitum fuisse: huic quadrat testimonium *B. Valentini* in *Hist. simpl. reform.*, scil. stannum, instar Mercurii, Vermes aliaque insecta enecare, ac pelles a tineis blattisque defendere.

C. STAPHYSAGRIA. *Stavesacre.* Semen. Staphysagria C. B. & Offic. Herba pedicularis Romanorum. Nomen staphys ab uva habet.

Semen, gustu acerrimum & amarum, fortiter pituitam de capite trahit & extergit: proinde, ad diuturnos capitis dolores sine febris pro apophlegmatismo usurpatur, admixto melle.

Semen non sordem ulceribus aufert modo, sed & ipsam quoque carnem colliquare potest.

Ejus grana x aut xv, si trita in aqua mulsa dentur, crassos humores vomitu purgant; sed, qui hauserint, deambulare debent, & frequenter aquam mulsam bibere, alioquin in strangulationis periculum deducuntur, faucesque adurantur.

Herba malagmatis urendi vi præditis immiscetur: plurimam pituitam commanducata trahit. Trita illita phthiriasi prodest, itemque pruritu & pforis: in aceto decocta dentium doloribus, ore colluto, subvenit; gingivarum fluxiones & fervida oris ulcuscula cum melle sanat.

NOTÆ. Hoc semen Odoris est ingrati & nauseosi, saporis primo amari, dein acris, fere urentis, acrimonia diu hærente. Acrimonia extrahitur partim Aqua, partim Spiritu Vini rectificato, nec elevatur destillando ab utroque.

In cataplasmate ad Vesicatoria & Phænigmos adhibetur, & pro masticatorio in paralyfi linguæ; necnon ad malas scabies & papulas, serpigines, aliaque id genus vitia hominum & jumentorum, quæ nullo alio remedio curari potuerunt.

Oleo admistum pforam curat, & pediculos abigit, aut cum lixivio concoctum, quo lavatur caput, vel cum butyro forma linimenti, seu pulvere insperso.

Gr. xv vel ʒj trita cum aqua mulsa purgant per vomitum.

C. STER-

C. STERCUS.

Omne vim habet maxime discussoriam, durities veteres remollit, dolores podagricos in accessionibus mitigat.

1. *Bovinum*, si recens admoveatur, vulnerum inflammationes mitigat: foliis autem involvitur, & calefactum cinere ferventi superponitur, qua methodo applicitum coxendicis quoque cruciatus fotu compescit.

Notandum, ad Phlegmonas accommodatum esse quod ex pascuo herbaceo provenit, utpote viribus longe moderatioribus, quam quod ex paleis aut ervo.

Apum vesparumque plagas sanat.

Illitum ex aceto duritias, panos & strumas discutit.

Aridum, vino coctum, imponitur in stomachi inflatione ab atra bile.

Ejus suffitus araneas, papiliones & teredines necat.

2. *Caninum*, ut candidum, minime foetens ac durum proveniat, sola ossa cani edenda exhibentur continuis diebus. Tale Album canis ad oris putredines & crustas, cum melle illitum, commodum est, magnopere auxilians, nec ullam insuavitatem habens utenti. Hoc pharmaco fortius nullum novimus, inquit *Galenus*, in angina, neque in magna tonsillarum inflammatione, aut iis, ex quibus è glandulis suffocationis periculum imminet. Usurpabatur quoque ad Ulcera maligna & inveterata.

Quod per caniculæ ardores exceptum fuerit aridum, cum vino aut aqua potum, alvum cohibet; & ad Dysenteriam tritum lacti, in quo extincti erant calculi marini, aut ferrum candens, clam injiciebatur & in potu dabatur. *Archigenes* stercoris canini sextantem [3ij] cum mellis quadrante ad triduum bibendas in Ictero præcipit.

3. *Caprinum* siccum, tritum, & cum thure in vellere appositum, fluxum muliebrem cohibet, aliasque sanguinis eruptiones ex aceto compescit.

In aceto aut vino decoctum serpentium morsibus, ulceribus, quæ serpunt, Erysipelatis & parotidibus imponitur. Porro, parotidas comprimit, vel per se, vel cum farina hordeacea, aut avenacea, & miscetur digerentibus cataplasmatibus, qualia sunt quæ accommodantur ad Parotidas & Bubones diuturniores; est enim vis ejus tum usti, tum non usti absterforia & digerens.

Omnium creberrime, inquit *Galenus*, hoc stercore utimur digerentis & acris facultatis, adeo ut induratis, scirrhorum in modum, tumoribus congruat, & lienis aliarumque partium: ipse ego autem ad genu tumorem inveteratum & ægre solubilem, usus sum cataplasmate ex hordeacea farina & posca, indito hoc stercore, & mirum est quantopere juvavit.

Ustum tenuioris est essentiae, quamobrem ad Alopecias congruit, adeoque

R r r

ad

ad omnia, quæ extergentia medicamenta desiderant, ut lepras, psoras, lichenas & hoc genus alia.

Bacca (scil. sterco figuræ baccarum) præsertim in montibus degentium, ex vino bibitæ regium morbum emendant, cum aromatibus vero potæ menses cient & fœtus ex utero pellunt:

4. *Columbinum*, præsertim columbarum sylvestrium acre est, & multo acrius, quam bovinum, caprinum & ovinum, domesticarum imbecillius. Fœtidum non est, maxime arefactum, quo circa & in urbibus eo varie utimur, ac diversis miscentur medicamentis.

Quoniam vehementius excalfaciat & urat, malagmatis ex hydrelæo & cum hordeacea farina utiliter admiscetur; & ex aceto strumas discutit: carbunculos emarginat tritum cum melle, lini semine & oleo, necnon ambustis igne medetur.

Cum semine nasturtii contusum cribratumque siccum, vice sinapios, ad ea, quæ rubrificari debent, adhibetur in inveteratis affectibus coxendicis, hemicrania, scotomia, vertigine, cephalæa, doloribusque inveteratis in lateribus, scapulis, cervice, lumbis. Et ad hunc scopum in nephritide, affectibus cœliacis & podagra, quando in articulis non diu constiterint tophi, applicatur.

Anserinum, *accipitrinum*, & *aquilinum*, ob nimiam acrimoniam, inutilia sunt.

5. *Ovillum*, sub testo calefactum & subactum, tumorem vulnerum sedat, fistulas purgat sanatque.

Siccum, cum melle subactum & gutturi impositum, anginosi opitulatur.

Ex aceto impositum sanat pustulas, quas epinyctidas vocant, furunculos, clavos, thymos, & peniles verrucas, ulceraque ambustorum igne sterco, hoc cerato rosaceo commixtum, ad cicatricem ducit.

6. *Humanum* plures habet differentias quam alia, ob diversitatem ciborum.

Recens inpositum vulnera ab inflammatione vindicat & intumescere non patitur, sed ea statim glutinat.

Quidam recenti usi sunt, alii exsiccatum & tritum cum nardo vel myrrha id permiscentes ad fœtorem celandum: & pueri sterco siccum, cum melle Attico ad lævorem tritum & illitum, phlegmonas ad guttur, suffocationem minantes, sine venæ sectione curasse dicitur.

7. *Equinum* & *Afininum* sive crudum, sive crematum sanguinis eruptiones cohibet.

NOTÆ. Stercora in genere sunt excrementa, ab alimentis residua, bile permista. Ob bilem mundificant, ob fœtorem discutiunt (y).

1. *Caninum*. In *Miscellaneis Curiosis* prostant exempla Quartanæ curatæ a Cochl. j stercoris canis masculini, vino aut spiritu ejus diluti ante paroxysmum sumpti, ægro ad somnum & sudorem se componente.

2. *Avium* stercora ut plurimum calidissima sunt & vim habent abstergendi maculas cutis.

3. *Columbinum* externe usurpatur propter vim leviter vesicatoriam, & in cataplasmatibus ac emplastris rubrificantibus. Discutit & resolvit tumores œdematosos. Urinam pellit.

4. *Equinum*, quod ut Vaccinum celebratur extus admotum in podagra, in angina non cedit stercore canis, externe conferens in discutienda inflammatione faucium, & in hæmorrhagiis pulvere asperso sanguini effluenti. Forma cataplasmatibus pluribus solatio fuisse in pleuritide in confesso est, necnon succus expressus, cum hydromelite mixtus, ad ʒijss epotus.

Interne propinatur in fœtu mortuo & secundinis expellendis.

5. *Humanum* emollit, maturat, anodynum est. Felicis ejus usus in Dysenteria sole exsiccati & ad ʒij in jusculo sumpti, prostant exempla in *Miscellaneis Curiosis*.

6. *Fumentorum* seu *Bovinum* vim obtinet anodynam, refrigerantem, discutientem.

Dolores insigniter mitigat & inflammationes, præsertim vere collectum cum boves herbas depascuntur. Cum lacte efficax fuisse expertum est in maturandis tumoribus, alias suppuratu difficilibus.

7. *Porcinum* agricolis existimatur frigidum, comparatione habita ad stercus Equi & Columbæ.

In vulneribus recentibus stypticum est insigne, & usu interno, in cerevisia, vel in hydrogalacte, cocti liquor expressus in dysenteria sistit sanguinem, aliis frustra adhibitis.

Emollit, discutiit; diureticum est.

C. *STOECHAS* Arabica. Stœchas purpurea C. B. *French Lavender*.

Perperam vocatur Arabica, quum & in insulis Galliæ, *Stæchades* dictis, crescit & alibi in Gallia, Italia & Hispania.

Odore

(y) Vires Ovilli, in expellendis Variolis, Equini, in curanda Pleuritide, veteres agnovisse non liquet.

Odore suavis est, gustu amara & subadstringens.

Decoctum ad pectoris vitia efficax; Antidotis quoque utiliter immiscetur, v. g. Theriacæ. Viscera omnia & universum animalis habitum extenuat, confirmat, & ab obstructionibus liberat.

Menses ciet potu. Ischiadicos dolores levat, ex aqua multa pota.

Prostat apud *Dioscoridem* Vinum & Acetum ex stœchade ad humores crassos dissolvendos, & inflationes, lateris, ac nervorum dolores, perfrictiones quoque discutiens.

NOTÆ. Folia & Flores odoris sunt grati, balsamici, Camphoræ haud absimilis, saporis subacris, amaricantis, subadstringentis. Infusum in aqua fit coloris cærulescentis nigri, addita solutione Vitrioli Martis: porro, diluit tantum syrupum Violarum, sed aliquantulum rubefacit solutionem Heliotropii.

Authore *Emanuele Konig*, principia ejus cum Betonicæ principiis, oleo præprimis & sale volatili, non parum urinoso, concordat.

Uso externo utiles sunt in fomentis ad tremorem, paralytin, atoniam, luxationem, tumores serosos & catarrhos frigidos. Infusum summitatum instar Thææ potu valet in iisdem malis, lethargo, ac vertigine: & olim vix ullum Cephalicum ægris imperabatur a medicis, quod stœchade caruit.

Urinam ciet & menses.

Authore *Bodeo a Stapel*, in *Not. ad Theophrastum*, præferenda est Lavendulæ in capitis affectibus, utpote caput minus implens; & notat *Boerhaavius*, in Lavendula spiritum Rectorem adeo volatilem esse, ut vix possit contineri in oleo suo proprio tenaci, ac operationem suam totam, quam primum sumitur, quasi instar explosionis sclopeti absolvere; verum stœchados odorem non tam facile expediri, sed diutius hære in sanguine.

In morbis pectoris idem præstare dicitur, quod Hystopus.

C. STRAMONIUM Offic. Dale. Solanum fœtidum pomo spinoso oblongo C. B. *Thorn Apple of Peru*.

Addidi hanc Plantam ob usum insignem Unguenti ex ejus foliis cum Axungia in curandis ambustis, & quoniam doctissimi Botanici *Columna* & *Cæsalpinus* volunt esse speciem *solanî manici Dioscoridis*. Apud Americanos equidem semen similes præstat effectus, quos radix *solanî manici Dioscoridis*, quæ scil. drachmæ pondere vanas species & imagines haud injucundas menti repræsentat, quod & efficit seminis hujus plantæ semidrachma, bene notis experimentis apud Americanos, & similem effectum præstitisse herbam nobiscum, casu loco spinachiæ comestam, novi. De hac re vide plura apud *Raium* in *Hist. Plant.*

NOTÆ

NOTÆ. Folia Fætent fere instar sambuci, & Aqua destillata abominandum quid redolebat: folia subacria, amaricantia, decoctum & succus amara cum nausea, & succi fluiditas non mutabatur a liquoribus acidis nec alcalinis.

Extractum acre erat, & sub dentibus quasi sabulosum sentiebatur, vel fere instar sacchari candi.

Succus, cum axungia coctus, ad formam unguenti, omnes inflammationes curat, & ambusta ab igne, aqua, pulvere pyrio vel fulgure, & ad mammas cancras valet. Folia contusa & in oleo cocta, donec crispia fiant, dein colata & rursus cocta cum cera, resina & terebinthina, optimum exhibent unguentum, efficax in curandis vulneribus recentibus, ulceribus penis & inveteratis curatuque difficilibus.

Errore sumptum decoctum delirium induxit.

Suffumigium è *feminibus* valet ad compescendos dolores pernionum.

C. *STRAX* calamita. Resina styracis folio mali *Cotoneæ* C. B.

Calamita dicta, quoniam optima in calamis ex Pamphylia deferebatur.

Qui hodie Officinis in usu est aliqua ex parte *Dioscoridis* descriptioni convenit, eoque utendum donec melior proponatur.

Odor ejus, auctore *Galeno*, suavis est & quasi melleus; optimi, secundum alios, vehemens & acris, ab ejus suffitu dolor oritur capitis, & serpentes fugantur. Inter aromata numeratur, & anodyna: sic apud *Dioscoridem* mentio fit Olei styracini, quod caput dolore afficit aggravatque & soporem adfert:

Paucus potatus tristitiam vultus discutit, multus vero somnos turbulentos inducit.

Ingreditur Theriacam, & adversatur Venenis, quæ frigore fiunt.

Calfacit, emollit, concoquit. Malagmatis discutientibus & acopis admiscetur. Strumas emendat illitu, nervorumque nodos.

Qui humentior est (magis quam siccus) in scirrhis affectibus aptior, utpote molliendo digerens. Sonitus aurium emendat infusa.

Oculorum ulcera expurgat & implet, habens absterforium quiddam.

Alvum mollit, unde ad ʒj & ʒij cum pondere æquali terebinthinæ præcipitur in pilulas coacta, utpote pituitam multam sine molestia ducens.

Ciet menses potu apposituque. Vulvæ præclusæ & duritiæ laboranti convenit. Medetur tussi, destillationibus, gravedinibus, raucitatibus & voci amissæ.

NOTÆ. Substantiæ est resinosa; in igne liquefit & tota deflagrat, odor

ris suavissime fragrantis, & multis, præsertim è sequiore sexu, offendentis ac caput turbantis; saporis subacris: in ore non solvitur, sed spirituosus, non valde pungens, qualitatibus pharmaceuticis fere similis Benzoino & Balsamo Tolutano: porro & destillata materiem salinam vel flores exhibuit similes floribus Benzoino; quin & *G. Lewis* similem substantiam ex ea extraxit coquendo in aqua.

Est Gummi-Resina è partibus resinosis, gummeis ac spirituoso-oleosis constans: portio gummea circiter quartam massæ partem explet, quod superest resinosa indolis reprehenditur.

Infusi aquosi sapor amarus est, balsamicus, nauseosus; Tincturæ spirituosæ sapor acris, amaricans, aromaticus.

E compositione dicta deducendæ vires ejus resolventes, discussoriæ & lenientes.

Externe in suffitu caput roborat, stupori, vertigini, catarrhis, paralyfi & rheumatismo succurrit.

Apud recentes prostat Oleum è styrace sequens, utpote conferens dolentibus a frigore renibus, vesica, utero, nervis, musculis, tendinibus, juncturis:

℞ styracis ℥iij, Olei communis ℥bj, Vini q. s. Coque in duplici vase ad vini consumptionem.

C. SUCCINUM. *Amber.*

Album & flavum, Græcis veteribus *ηλεκτρον*, Latinis succinum.

Juxta *Dioscoridem* est lachryma Populi nigra, quæ & Charabe Arabum: *Plinius* vult succinum sudare ex arboribus pinei generis; nunc vero abunde constat esse Bitumen fossile.

Attritu jucundum odorem spirat, & vi caloris trahit ad se paleas & folia arida, quæ levia sunt. Candidum odoris præstantissimi.

Infantibus adalligari vice amuleti prodest.

Tritum potumque stomachi vitiis & alvi fluxionibus medetur, ac dysenteriam sanat, sanguinem sistens.

Calistratus urinæ difficultati prodesse tradit potum adalligatumque.

NOTÆ. Est species Bituminis, cujus generatio tanquam ex Acido vitriolico & Petrolæo illustratur exinde, quod, si Affundatur Oleum Vitrioli Oleo Anisi, coagulum simile fiat.

Odoris est grati, præsertim a frictione & in suffitibus, in quibus Chineses magnam ejus quantitatem consumunt; saporis subacris, resinosi.

In Alcohole Vini solvitur, sed difficillime, & affusa aqua præcipitatur, ut forte fit a succis nostris in Tinctura sumpta, unde innuit *Alstonus*, forte hoc boni

boni accedere, addendo Oleum Tartari per deliquium in hujus præparatione, scil. præcipationem impediri.

Alcalia fixa & volatilia, Acida vegetabilia, nitrofa & marina vix attingunt, sed Acidum vitriolicum solvit, liquorem purpureum exhibens, unde succinum præcipitatur, addendo acidum aliud quodvis, vel aquam vel Spiritum Vini.

Solvitur & Spiritu Vini, & Oleis essentialibus, & in Oleis expressis, ut Lini, sed minus facile; Oleum quippe prius in crucibulo liquari debet, & marmoris superaffundi; dein pulverisatum facile resolvitur in Oleo Lini, & tunc optimam vernicem succineam facit.

Porro, dicitur melius solvi in spiritu vini, si tantillum Acidi vitriolici addatur, quam a spiritu vini puro: hinc Collegium Edinburgense in hujus Tinctura præparanda digestionem fieri præcipit calore arenæ leni, per quatuor dies, in spiritu Vitrioli dulci.

Resolvitur destillatione chemica primo in Olea subtiliora, sensim crassiora (& salem acidum solidum) quæ cum Naphtha & Petrolæo conveniunt. Caput mortuum a destillatione residuum non absimile est Bitumini Judaico, sub quo nomine etiam venditur.

Uso externo pulvis, rhagadibus inspersus, dolorem & pruritum præsentis auxilio mitigare dicitur & præcellens esse in læsionibus partium cutanearum, vel tendinibus & membranis magis instructarum, ubi non solum humorum affluentium pravitatem corrigit, sed & vi sua tonica partes solutas conglutinat.

Vapor tumores duros resolvere dicitur, & speciatim in affectibus catarrhalibus capitis, parte affecta crebrius exceptus egregius est, v. g. in prolapsu uvulæ, coryza, in principio inflammationis tonsillarum: congestiones serosas resolvit, partesque teneriores roborat, & ad dissipandos dolores in rheumatismo & sciatica valet.

Tinctura totam succini compagem dissolutam gerit, sapore aromatico, amarescente & reficiente cum sensu quasi adstrictionis & fragrantia prorsus instaurante, & magni usus est in languoribus, in morbis nervorum & omnibus morbis, ubi nimia mobilitas systematis nervosi, v. g. in hypochondriacis, hysteris, nec non cachexiis, fluore albo, profluvio feminis, diabete, diarrhæa, hæmoptoë, doloribus rheumaticis & relaxationibus, etiam ubi cortex Peruvianus prius frustra adhibitus fuerat, & in frigidis, leucophlegmaticis & catarrhosis, dosi ad gtt. 100 ter vel quater in die.

N. *SUCCISA*. Scabiosa radice succisa, flore globofo. *Devil's bit. Raii Synops.* Folia, Summitates & Radix.

Saporis amari sunt & subadstringentis, eorumque decoctum cum Vitriolo Martis viridescit.

Folia rubefaciunt Chartam cæruleam, radix plus eam rubefacit, & in gutture aliquid acrimoniæ prodit.

Foliorum & summitatum succus amarus est & in gutture subacris, ac fluiditatem suam servat cum liquoribus alcalinis, coagulatur vero cum Acidis.

Folia forma Cataplasmatidis tollunt livores a contusionibus.

Folia & Radices gargarismos ingrediuntur in inflammationibus faucium & ad earundem ac tonsillarum tumores diuturniores, qui ad suppurationem ægre proveniunt; mucum tenacem digerentes, & simul vi aliquantulum repellente donata: adhibetur quoque herba in gargarismis, in ulceribus venereis aliisque.

C. SULPHUR.

1. *Vivum*, seu nativum. *Sulphur vive.*

2. *Factitium* seu ignem expertum. *Brimstone.*

Solo vivo, inquit *Plinius*, utuntur medici.

Odore ejus necantur formicæ. Lethargicos suffitu excitat & partus extrahit. Gravitati auditus, per fistulam subeunte vapore ejus, medetur.

In dolore nervorum ipsa pars nitro ex aqua perungenda, deinde involvenda, & subjicienda pruna levis ac sulphur ita suffumigandum, idque aliquamdiu faciendum.

Sulphur est è discussoriis maxime parabile: hinc in flatuoso tumore splenis, si prius absinthio perfuderis, oportet medicamentum emplasticum, mistas vires continens, superponere, quale est quod ex sulphure & alumine constat. In magmate ad strumas a *Celso* adhibetur.

Renibus & lumbis in dolore cum adipe mire prodest impositum.

Inter aromata sudorem moventia locum habet, conspersum vero sudores inhibet; & sanguinem, undecunque erumpentem, sistit.

Podagricis cum aqua & nitro illitis conducit.

Scabiosa mirifice sanat, lepras, lichenas & scabros unguis cum terebinthina resina auferens. Pruritus totius corporis sedat nitro mistum & affricum; exterget enim omne id genus affectus, atque in profundum non repellit, cum alia multa medicamenta, quæ illos curant, mistam habent potentiam, nempe ut digerant pariter ac repercutiant.

Quin & ex aceto illitum ad lepras efficax est & vitiliginis tollit; *Draconis marini* & scorpionum ictus sanat. *Galenus* testatur, se adversus turturem mari-

marinum & draconem sæpenumero usum esse, siccum inspergendo, vel salivæ miscendo, quod & piscatoribus expertum.

In uteri strangulatione bibendum præcipit *Hippocrates*.

NOTÆ. Flores omnem characterem retinent sulphuris nativi, cujus color plerumque flavus vel flavo-virescens, colore viridi magis vitriolicum esse & acido magis repletum indicante; quoties vero aurantio aut rubro colore tinctum est, notatur Arsenici præsentia.

A frictione foetet, & in Unguentis: accensum vaporem suffocantem emittit. Aërem valde absorbet, ejus elasticitatem destruens, & prope dolia detentum, fermentationem liquorum nimiam cohibet, unde lignum penetrare liquet ut Fulgur, quod liquores fermentatos vappidus efficit destruendo aëris elasticitatem.

In parvo igne liquescit, inflammabile cum flamma cærulea, & totum consumitur. Flammam emittit calore minore, quam quodvis Oleum aut spiritus Vini in aëre aperto: sed in vasis clausis comburi non potest, nec principia ejus separari.

Aquam frigefacit, si bacillum ejus Aquæ indatur, ad Vinum refrigerandum loco Glaciei inserviens.

In eo adest Acidum copiosum, pars phlogistica autem seu inflammabilis, licet sulphur flammam concipiat & totum ea consumatur, exigua admodum quantitate mixtionem ingreditur, scil. in libra integra, teste *Neumanno*, nondum 3ij reperiuntur, & tota pars reliqua, 3xv & 3vj pondere adscendens, sal acidum ponderosissimum est.

Ex acido sulphuris, vel Vitrioli, vel Aluminis (quod simile est;) cum additione combustibilis materiæ fit sulphur verum minerale.

E sulphure Aqua & spiritus Vini nihil eripere valent, nisi tenerrimas quasdam moleculas inflammabiles, quæ in conspicuam molem colligi & condensari nequeunt; nec solvitur in Acidis, sed per Alcalia fixa & volatilia, ac Calcem vivam, unde Aquæ fit miscibile; quare si Alkali vagum abundet in corpore, illud absorbetur a sulphure & simul sulphur dissolvitur; sed, ubi Acidum prædominium habet, iners est: porro in Oleo solubile est, sed in Oleis crassis facilius quam in stillatitiis.

Sulphure assumpto perspiratio foetida fit, sulphur solutum olens: sæpe argentum & aurum gestantium nigro colore inficit.

Suffumigium, è sulphure solo paratum, & per tubulum exceptum, hæmorrhoidas cæcas & latentes potenter siccat, authore *Riverio*; vis quoque discutiens tumores frigidos sulphuri tribuitur.

Summatim, vis sulphuri est diaphoretica, expectorans, eccoprotica, demul-

mulcens, acrimoniam etiam venenorum, ut Arsenici, Mercurii & Reguli Antimonii corrigens; & in catarrhis egregium est, quoniam lympham temperat. In asthma humido pituitam movere atque eodem tempore podagram expellere, author est *Musgrave*; &, inter alios morbos cutaneos, in Herpete valet, & in morbis rheumaticis, atque arthriticis.

Antisepticum est, præcavens motum intestinum succorum animalium & fermentationem Vegetabilium.

In Phthiriasi excipiantur sulphuris vel succini fumi (a naribus quadante-nus remoti;) & dentur ter in die Balsami sulphuris grana xij aut xv in quolibet vehiculo.

T.

N. TACAMAHACA. Ex nova Hispania.

Forte duplicis est generis: describitur enim quibusdam odoris esse gravis instar Galbani, &, prunis injecta naribusque admota, mulieres, uteri suffocatione laborantes, illico levare dicitur; aliis odoris esse admodum fragrantis, saporis amaricantis, aromatici. Inflammabilis est & tota igne consumitur, utpote Resina pura: in spiritu Vini rectificato solvitur, ac destillatione spiritus acidus & Oleum exhibet.

Tumores non inflammatos emollit, Vulneribus imposita suppurationem promovet & spasmus prohibet.

Magnæ est efficacæ in doloribus articulorum, juncturarum & nervorum, loco emplastri imposita, & in affectibus stomachi atque intestinorum flatulentis extus admota, necnon ad quoscunque partium externarum dolores compescendos, præsertim ab humoribus frigidis & flatulentis oriundos.

Cerati modo temporibus adhibita defluxiones in oculos aut alias faciei partes revellit. Dolores dentium sedat, dentibus corruptis indita.

C. TAMARINDI. *Tamarinds*. Siliqua Arabica, quæ Tamarindus C. B.

Hos debemus Arabibus, veteribus Græcis incognitos, Græcis recentioribus ab acido sapore *ξύφωνξ* dictos.

De his hæc *Avicenna* & *Mesue*:

„Recentes meliores sunt, quorum acetositas est vera: frigidi & sicci sunt in secundo. Subtiliores sunt Prunis & minoris humiditatis. Sunt solutivi, educentes choleram. Imbecilliter purgant, quare ab ζ ij ad v propinantur.

„Bilis

„ Bilis & sanguinis fervorem compescunt. Conferunt siti & vomitui in febribus, stringentes stomachum molliciatum ex multitudine vomitus. Conferunt & in febribus habentibus syncopen & conturbationem.
 „ Ictericum sanant, sitim ac omnem ventriculi hepatisque ardorem extinguunt.

NOTÆ. Pulpa est admodum acida, & cum Oleo Tartari per deliquium ebulliebat, simul dulcis, subtiliter mucilaginosa, vinosa, subadstringens. Decoctum repositum sal essentielle exhibet specie crystallorum, similitum Cremori Tartari. Urinam movent.

Antiseptici sunt, & stomacho, ad cruditatem nidorofam proclivi, bene admodum conducunt, necnon in diarrhœa biliosa & malis nephriticis, in decocto vel sero lactis, eorum ope facto, in febribus ardentibus, ac putridis. Laudatur quoque hic fructus in Gonorrhœa.

C. TAMARISCUS Offic. Dale. Tamarix. Myrica. Tamarix altera folio tenuiore, sive Gallica C. B. *Tamarisk*.

Foliorum decoctum, ore collutum, ad dentium dolores salutare est, & in fessu mulieribus, vulvæ fluxioni opportunis, auxiliatur; & apud Hippocratem datur Myrica tosta & trita in fluxu rubro & dolore.

Iis quoque, qui pediculos lendesque gignunt affusum prodest.

Authore Galeno, abstergentis & incidentis facultatis est absque perspicua desiccatione, sed & habet adstrictionem nonnullam; hinc admodum prodesset in splene indurato, sive radice, sive foliis, sive extremis ramulis decoctis cum aceto aut vino, quando decoctum, XL diebus bibitum, mirifice juvat. Succus expressus bibitur splenicis.

Sunt, qui ex ligno calices parant, quibus poculorum vice splenetici utuntur, ceu datus in ejusmodi vasis potus lieni conferat.

NOTÆ. Folia subadstringentia sunt, & gratum quid redolent, ut & decoctum, quod cum Vitriolo Martis viridescit.

Flores multo magis adstringunt quam Folia.

Cortex adstringens est cum odore grato & subamarus. Quidam acrimoniâ ei tribuit. Decoctum cum Vitriolo Martis nigrescit.

Extrinfecus Favo conducit.

Diureticus est, & in Ulceribus oris & odontalgia utilis, necnon in diarrhœa, hæmorrhagiis, sanguinis excreationibus, & in rachitide in potu: omnium frequentissime cortices ramulorum in Liene indurato usurpantur. Quia cortex penetrat cum adstrictione, Ictero medetur.

Fructus adstringens est ac tinctoribus ad eundem usum infervit, ad quem Galla, sed simul abstergit, secus quam Galla, ob partium tenuitatem quandam, authore *Matthiolo*.

De ligno multi decoctum, ut ex Guaiaco, ad curandam luem Veneream facere solent, quod in Ægypto fieri cum felici successu testatur *Alpinus*. Hoc decoctum utcumque exhibent leprosis, scabiosis, & Ulceribus affectis feliciori cum successu.

D. *TANACETUM* vulg. luteum C. B. *Tansy*.

Matricariae & Abrotono affine est, odoris validi, aromatici, gravioris quam Absinthii; saporis amari, acris, calidi & subadstringentis. Infusum viridescebat cum Vitriolo Martis, & quidem colore longe magis fusco-viride, quam infusum in mera aqua. Aqua destillata quoque aromatica, amara.

Chartam cæruleam non rubefacit, & succus plerumque fluiditatem retinebat cum liquoribus alcalinis, sed coagulabatur ab acidis. Confer *Centaurium* & *Succisam*.

Vires extrahit Aqua & Spiritus Vini, sed Spiritus Vini magis perfecte, Tinctura enim spiritiuosa præter amarorem, saporem quoque aromaticum satis fortem possidet.

Extractum retinet amarorem & acrimoniam secus quam Absinthium, cujus acrimonia volatilis est, & proinde Tanaceti Extractum præferendum.

Probatum est ejus effectus externus in tumoribus frigidis & œdemate pedum, quinetiam in paralyti & aridura artuum mirabilis. Decoctum in militum tumoribus abdominis tensivis post febres summe proficuum fuit.

Si corpus lavetur succo in febre intermittente paroxysmum præcavere dicitur.

Cataplasma ex hoc & butyro recenti utile est in semiluxationibus, *Sprains* dictis.

Succus in fissuris pedum, manuum & Ulceribus antiquis utilis esse dicitur. In herpete & tinea laudatur. Omnem putredinem & insecta arcet.

Carminativum est, & flatibus ventris discutiendis aptissimum. In colica macida & frigidis flatulentis uteri morbis apprime convenit. In Vino albo coctum vel succus cum Vini haustulo laudatur, ut præfens remedium ad podagram e ventriculo expellendam.

Urinam movet, proinde in cachexia & hydrope utile. Vino infusum menses ciet.

Miles Monspeliensis, Hydrope pertinaci laborans, solo decocto Tanaceti curatus fuit, authoribus *Miscell. Curios.* testantibus.

Semen

Semen egregium est anthelminticum, non tantum vermes intestinorum, sed & præcordiorum necans & expellens; & in hunc finem corymbi usurpantur cum semine.

N. *TARTARUM* album & rubrum. *Red & white Tartar.*

Est pars terrestris & salina Vini, è Vino rubro rubrum, e Vino albo album. Rubrum minus purum & minus salis habet. Est sal essentialis Vini, saporis acidi, subacris, quibusdam nauseosi, inflammabilis, & destillatione dat Oleum, ex Acidis, vinosis, oleosis & terreis partibus constans.

Album magis acidum quam rubrum, sed non mutabatur a syrupo Violarum, & Rubrum tantummodo obscure ebullit cum spiritu salis Ammoniaci.

Ex Retorta vitrea primo extillat Phlegma, dein spiritus in forma nebulae, tertio Oleum pingue: accuratior autem analysis datur sic: Tartari optimi ℥xxxij constant ex Aëris ℥x 3v 3j, Phlegmatis & spiritus ℥viiij, Olei ℥v, Acidi ℥viiij, Fœculentiæ terrestris 3ij vel 3iij. Itaque destillatione dat circa $\frac{1}{3}$ partem aëris.

Non solvitur integre nisi in vigecupla quantitate Aquæ, quin &, ut solvatur, gradum caloris ebullitionis requirit.

Acidum Tartari diversum est ab omnibus aliis Acidis vegetabilibus; si enim Tartarum cum salibus alcalinis vel terris vel metallis combinetur & solvatur in aqua, quodcumque aliud acidum, v. g. Acetum, succus Limonum vel Tamarindi, additum præcipitat Tartarum æque acidum & æque difficilis solutionis ac prius: hinc Tartaro solubili & sali Rupellensi nullum aliud Acidum admisceri debet, quoniam Tartarum separaret a sale alcalino.

Datur in juscule a 3j ad ℥ss vel ℥j ad alvum solvendam; & quidem crudum Tartarum medicina optima est, cremorem & crystallos superans ad abstersionem primarum viarum, unde multa mala ex vitio pituitæ & inertia primorum viscerum egregie tollit ex juscule sumptum. Consentiunt *Boerhaave* & *Albinus*, præcipuum esse è purgantibus, quibus primæ viæ, reliquo corpore inturbato, depurgari possint; calor enim corporis nostri non sufficit ad solvendum Tartarum; hinc hoc singulare præstat quod alvum liberam relinquat, secus quam alia purgantia.

Summatim, antisepticum est, diureticum, catharticum, attenuans, abstergens, stimulus; fervorem sanguinis restinguit, cum acri putrido amissa acedine, in materiem facile solubilem abit, tumque pulcherrimum exhibet remedium aperiens. Bilis acrimoniam corrigit, & in omnibus morbis biliosis, ubi calor & fitis infestant, utile.

N. *TEA BOHEA & VIRIDIS.* *Kempfer, Amœnitates Exoticæ & Hist. Japon.*

In usum universalem diæteticum recepta centuria hac 18ma.

Hæc notatu digna apud *D. Letsome*, in sua *Historia naturali & medicæ Teæ*, Londini impressa A. D. 1772.

„ Unius tantum speciei Viridis Odor est lenis fragrans, & unius speciei, Bo-
 „ hæe nempe, odor fragrans, violaceus; aliter, dum planta viridis est, parum odo-
 „ ris possidet, nisi quem exsiccando acquirit, quemadmodum Gramina apud nos.

„ Vim adstringendi prodit evidenter infusione ejus cum Vitriolo Martis
 „ purpurascente, & liquor, a destillatione residuus, amarus est & adstringens.

„ Experimenta sequentia vim ejus Antisepticam & simul sedativam indi-
 „ cant. 1. Caro bovina ab infusione ejus diutius præservatur a putredine,
 „ quam ab Aqua simplicî. 2. Aqua odorata, ab optima Viridi destillata, in
 „ cavitatem abdominis Ranae injecta, necnon nervo ischiadico denudato ejus-
 „ dem admota, stuporem adduxit, aliquot horas durantem, dum liquor, a de-
 „ stillatione residuus, nullum præstitit effectum.

„ Hinc vis sedans & relaxans pendere videtur a principio volatili odorato;
 „ quod confirmatur a praxi Sinensium, qui hac planta non utuntur antequam
 „ duodecim menses asservata fuerit, utpote recenti vi soporiferâ præditâ;
 „ porro & Mercatores, diu eam tractando & odorem ejus admittendo, ver-
 „ tigine aliisque malis capitis correpti fuerunt.

„ In usum fit præparatio cum sollicitudine maxima, scil. exsiccando super
 „ sartaginem ferream calefactam repetita exsiccatione, donec auferatur om-
 „ nis humiditas; quin & rursus tollitur è vasis, in quibus reposita fuerit per
 „ aliquot menses, ut iterum igne lenissimo exsicceetur ad integram omnis hu-
 „ miditatis absorptionem.

„ Porro, præter infusionem, sumitur apud Japonenses & Sinenses, Pulvis
 „ ex aquâ calidâ haustus; & apud Sinenses paratur ejus Extractum in magna
 „ quantitate aquæ solvendum pro sudorifero in febribus, aliisque morbis.

„ Fatigatos ab itinerando insigniter reficit,

„ Vigiliis parere sumptam infusione vesperi bene notum.

„ Usus ejus frequens robustis & exercitatis haud nocet, potius juvat; de-
 „ bilibus vero & quorum systema nervosum facile mobile, noxius, affectus
 „ spasmodicos cum dolore ventriculi adducens. ”

C. *TEREBINTHINA.* *Turpentine.* Vide *Resina.*

1. *Terebinthina Argentoratensis.* *Strasburgh Turpentine.*

Est Resina Abietina Veterum.

2. *Terebinthina è Chio & Cypro.*

Est

Est Resina Terebinthina veterum, ex arbore Terebinthi, in insula Chio & Cypro nascente.

3. *Terebinthina Veneta nostra*, est Resina Laricea Veterum. Olim Terebinthina Cypria & Chia appellabatur Terebinthina Veneta.

4. *Terebinthina communis*, est Resina Pini Veterum.

Omnis Resina habet quiddam mordax, congelatur a frigore: resolvitur Oleo.

Cum corporibus nostris admovetur, manifestissime calefacit, & membrum in tumorem attollitur, quoniam caliditas natura apta est fluxiones attrahere.

In frigidis regionibus Uvæ maturari exquisitè nequeunt: hinc Resinam vinis immittunt ne celeriter acefiant.

Vinum, Resinâ conditum, in resolutione stomachi prodest, & stomachis frigidis utile, sed non expedit vomitionibus. Porro Vinum novitium resinatum nulli conducit, capitis dolorem & vertiginem faciens.

Resinæ inter concoquentia & pus moventia reponuntur oleo quodam aut rosaceo subactæ: ad ferventes phlegmonas ex rosaceo liquare oportet, ad frigidiores vero excalfacientium quopiam, puta cicino vel raphanino. Sola Cera minus calida est quam ut pus movere possit.

Porro, Resinæ pus movent quatenus poros obstruentes, calore inde interius adunato.

In Ulceribus vitandæ Resinæ, nisi leviter refrigerantibus admistæ. Attamen in corporibus admodum duris, quæ vulnus habent aut sinum, glutinatoriæ sunt, alia vero omnia contendunt & irritant.

Urinam movent, ventrem emolliunt.

In summâ, vim habent molliendi, calfaciendi, discutiendi & expurgandi.

Ad aures, sanie manantes, cum melle & oleo, necnon ad genitalium pruritum sunt utiles.

Vulvæ onera extrahunt suffitæ.

Emplastris quoque malagmatis & acopis admiscuntur; quin & per se illitæ aut impositæ laterum doloribus auxilio sunt. Palpebras commodissime replicant.

Tussi ac tabi conveniunt per se, aut ex melle, quæque ex pectore educi oportet, expurgant.

I. *Resina Terebinthina Veterum. Chio Turpentine.*

Præfertur omnibus Resinis.

Odoratissima est, odore suavissimo subito implens totum conclave, minime omnium mordax, modice amara, ob quam amaritudinem levem magis quam Mastiche digerit, & ob eandem qualitatem ei inest tanta abstersio, ut Pforas sanet, quinetiam quæ in profundo hærent cæteris resinis magis attrahit,

hit, majorem partium tenuitatem & emolliens quiddam habens; hinc aliquando ingreditur Emplastra contra Ulcera maligniora, dum aliæ Resinæ in curatione ulcerum plerumque prohibeantur.

Illinitur calida membrorum doloribus spasticisque in sole, & totis corporibus illinitur mangonum maxima cura ad gracilitatem emendandam, in quem usum & hoc picationis genus laudatur inprimis a *Galeno*.

II. *Resina Laricea. Venice Turpentine.*

Hæc Terebinthinæ proxima, mitior reliquis, duplex tamen secundum *Galenum*, scil. una similis in omnibus Terebinthinæ, & proinde, ut Terebinthina, ingrediens Emplastra contra Ulcera maligniora; altera hac acrior, calidior, magis liquida, odoratu gravior & gustu amarior, calidiorque.

Medici utuntur contra tusses inveteratas & ulcera viscerum.

III. *Resina Abietina Veterum. Strasburg Turpentine.*

Odorata est & thus (h. e. Olibanum) odore imitatur, acrior quam Terebinthina, minus acris quam Pineæ.

IV. *Resina Pineæ. Common Turpentine.*

Omnium maxime acris. Capitis vulneribus optime medetur.

In linētū & per se ad veterem tussim præclare facit.

NOTÆ. *Resina Veterum* seu Terebinthinæ nostræ in genere fiunt Aquæ miscibiles ope Vitelli vel Albuminis Ovi, & elegantius ope Mucilaginum: fere totæ solvuntur in spiritu Vini; notandum vero, Oleum destillatum plus phlegmatis una cum Acido dare, quam Olea alia essentialia, unde non perfecte solvitur in spiritu Vini, sed lactea fit mixtura; ast quando totum phlegma destillavit, derelictum Balsamum vel Resina solvitur in spiritu Vini.

Oleum destillatum effervesceat potentissime cum spiritu Vini, necnon cum Oleo Vitrioli forti & spiritu Nitri; atque ambo abeunt in consistentiam Balsami seu Terebinthinæ artificialis; quinimo ultimo destillatum Oleum cum spiritu Nitri dephlegmato inflammatur.

Si Terebinthina recens multa aqua affusa per Vesicam destilletur, prodibit primo, igne valde leni, spiritus grate acidus limpidusque; aucto igne Oleum leve, penetrans, subtile, aromaticum, æthereum dictum, ascendit una cum spiritu acido: manebit in fundo Resina tenax, pellucida, rubra: aucto per gradus deinde ad summum igne, Oleum ascendit rubrum cum spiritu adhuc acido: ultimo Oleum rubro-nigrum, ponderosum, foetidum, sub Oleis prioribus subsidens.

In fundo vasis manet pellucidum, vitri instar, corpus, Colophonia dictum, quod minimo calore liquefit.

Externe uberrimam utilitatem afferunt Terebinthinæ in emundandis Ulcerum

rum & abcessuum sordibus, unde in unguentis digestivis & cæteris fere primariæ sunt, ac resolutioni tumorum frigidorum & partium debilitatarum roborationi egregie inserviunt.

Ufu interno dantur a ʒj ad ʒj. Semiuncia alvum laxat & diuretica est, ʒj purgat. Porro, Ulcera quoque abstergent, sed cavenda dosis nimia, quoniam inde capitis dolores. Valent ad fluorem album, gonorrhæam, dysenteriam, colicam & obstructions renum a saburra vel viscido humore.

Oleum æthereum membra refrigerata restituit & calefacit, & qui per summum frigus iter sunt facturi, si modo pedes hoc Oleo inungant, frigus nunquam sentiunt. In Pernione, quando posterior calcis pars gangræna ex frigore affecta sit, Oleum hoc inunctum certissimum est remedium.

Porro, hoc Oleum, si fervens cum linteis carptis applicetur, efficaciam superat omnia alia styptica, & in læsionibus indeque doloribus nervorum, si calide affundatur loco affecto, divinum est remedium: primo momento augetur dolor, sed mox mitior redditur, tandemque penitus evanescit.

Oleum crassius convenit contra frigus hyemale.

1. *Terebinthina à Chio & Cypro.* Utraque provenit è Terebintho vero C. B. Cypria ætate spissior & minus acris: utraque magis interne, Laricea magis externe usurpatur.

Terebinthina e *Chio* odoris est fragrantis præ omnibus aliis Terebinthinis, saporis balsamici, amaricantis, longe minus amari & minus acris quam Terebinthina Argentoratensis, unde usu interno præferenda.

In Spiritu Vini rectificato maxima pars, sed non tota solvebatur, relicto tantillo materiæ glutinosæ.

Odorem violaceum dat Urinæ; confert in Urina & Alvo cienda.

Optima usu interno, qua roborans & stomacho non noxia, & confert in tussi aliisque pulmonum affectibus expurgandis: expectorationi purulentæ & phthisi incipienti succurrit.

2. *Terebinthina Veneta; Refina Laricea Veterum.*

Odoris est acris, aliquantulum gravis, validioris & minus grati quam Argentoratensis, saporis amaricantis, acris, minus acris quam Terebinthina Argentoratensis, magis acris & calida quam quæ è *Chio*.

Præ omnibus odorem violaceum dat Urinæ sive intus sumpta sive vulneribus applicata, sive in clysteribus adhibita.

Corpora a putredine conservat experimento *Swammerdamii*.

Extrinfecus Chirurgis usitatissima, fereque in omnibus Emplastris adhibetur, movet enim pus, maturat, & scabiei cutis medetur, nec datur topicum potentius ad dissipandos effectus contusionum magnarum.

Urinam ciet. Alvum laxat magis quam aliæ Terebinthinæ: ʒj purgat: Ovi

T t t

Vitel.

Vitello subacta & Aquæ alicui cardiacæ admixta, alvum commode purgat, & plurimum facit ad dolores rheumaticos Colicam comitantes.

Vires habet Balsami Capivi, gonorrhœam sistens & fluorem album. Ulcera interna mundificat & consolidat.

Ad præcavendum scorbutum pauca ejus grana cum Extracto amaro commendantur pro succedaneo decocti summitatum Abietis, utpote minus nauseosa; quin & usus ejusdem prædicatur in nephritide & podagra ad ʒss vel ʒj quotidie.

3. *Terebinthina Argenteratensis* Odoris est validi, fragrantis, fere instar corticis Limonum, saporis magis amari quam Laricea, aromatici, acris & quodammodo saporem Mali Citreæ referentis, ut Balsamum Gileadense.

Fere tota dissolvitur in spiritu Vini rectificato.

Lac, cum quo reponebatur, per duodecim horas coagulabat.

Urinam odore violaceo inficit.

4. *Terebinthina communis* provenit ex Pino sylvestri C. C. *The wild or mountain Pine.*

Dissolvebatur tota in spiritu Vini rectificato & in Vitello Ovi. Saporis est amari, resinosi, calidi, acris, & diuretica.

N. TERRA Japonica. *Japan Earth.*

Garcias & sequaces *Lycium Dioscoridis* esse volunt, quibus *Clusius* & *Veslingius* se opponunt, quoniam arbores, *Lycium* fundentes, & *Catechu* plurimum inter se differunt, tum figura, tum magnitudine foliorum & fructuum. Saporis est adstringentis, amaricantis, tandem subdulcis & pinguis, ut *Boli*.

Solvitur fere integre in Aqua, & ʒ partes ejus in spiritu Vini rectificato, derelicta parte mucilaginosa; proinde est de natura Gummi-Resinæ, præter acidas, terrestres & gummosas, etiam particulis resinosis scatens.

Infusum in aqua nigrescit cum Vitriolo Martis.

In ore detenta copiosa sputa elicere solet, & in vacillatione dentium, ac gingivis flaccidis, in catarrhis, tussi & raucedine usurpatur; atque interne in hæmoptoë, incontinentia Urinæ, diabete, vomitu, diarrhœa, dysenteria & fluore albo; necnon in mictu cruento, & mensium fluxu nimio, in Tinctura in spiritu Vini rectificato, guttatim sumpta.

D. TERRA Lemnia. *Earth of Lemnos.*

Duplex erat apud Veteres. 1. Terra Lemnia. 2. Rubrica Lemnia, prima medicis, secunda pictoribus usurpata. *Plinius* hæc confundit; & olim Rubrica pro Bolo Armena sæpe obtrudebatur.

Habe-

Habemus quidem primam, manus tractantium non inquinantem, quæ vera est *Galen*i, sed raro invenitur. Vide *Bolus Armena*.

C. THLASPI.

Genera *Thlaspios* viginti quinque recenset *Bauhinus* in *Pinace*. Duo proponuntur in *Pharmacop. Londin.* quæ sunt;

1. *Thlaspi arvense filiquis latis* C. B. *Treacle Mustard*.
2. *Thlaspi arvense Vaccariæ incano folio majus* C. B. *Mithridate Mustard*.

Consentio *Cæsalpino*, descriptionem *Thlaspios* non convenire *Thlaspi* nostro, sed potius *Bursæ pastoris*, cujus semen quoque acre est. Veruntamen, quum *Thlaspi* nostrum similibus qualitatibus sensilibus & viribus ac *Thlaspi Dioscoridis* & optimum *Galen*i, præditum esse videtur, ac proinde pro hujus succedaneo admitti potest, vires, suo *Thlaspi* a Veteribus tributas, hic recensere non gravabor, scil.

Semen acerrimum, exalfaciens, ingreditur *Theriacam Andromachi*.

Si veris constitutio sicciior sit, qui *Italia* nascitur par erit allato ex *Creta*.

Punctiones, frigora & horrores in accessione discutit. Asperitudines oculorum & cicatrices extenuat.

Clystere infusum, donec sanguinem trahat, ischiadicis prodest. *Menses* ciet. *Fœtus* uterinos enecat. Potu sanguinem educit, ac internos rumpit abscessus.

Bilem utrinque, tam superne quam inferne, extrahit acetabuli mensura potum (z).

NOTÆ. E duabus speciebus, supra propositis, arvense filiquis latis præferendum, secunda longe debiliore.

Prioris filiquæ & semen saporis acerrimi sunt instar *Erucae* aut *sinapios*, sed magis amari, acrimonia fugaci, destillatione pereunte, ut in residuo a destillatione; odore cepas & *Allium* redolet: *Ptarmicum* est validum & apophlegmatizans: extrinsecus *Ulcera* quæcunque manantia absterget.

Grumos sanguinis dissolvit; & cum aceto *Emplastri* modo appositum, utero strangulatas excitat. Ad *Acetaria* expetitur.

Antacidum est, attenuans, diureticum, in hydrope & scorbuto utile; & si con-

(z) Confer vires *Raphani rusticani*, qua Emetici.

contundatur cum saccharo, summum est sudoriferum, præsertim si addatur aliquid aceti vel Vini Rhenani.

N. *THUS* vulgare offic. quibusdam *Thus* fæmininum. *Common Frankincense*. Gall. *Encens*.

Resina sicca Pini sylvestis C. B. a Thure absolute dicto seu Olibano, veterum Libano, prorsus diversum; ejus enim arbor ad hunc usque diem incognita est.

De *Resina Pinæ Veterum* seu *Terebinthina communi* vide supra.

Thus fæmininum Odoris est fragrantissimi, multum fumi & odoris reddens in ignem coniectum, saporis amari in gutture, & sermone Veterum, calidum in secundo ordine, inflammabile, in ore non solubile, utpote mera Resina. Spiritu Vini rectificato solvitur, non in *Proof spirit* dicto (quum *Thus* masculinum, Olibanum dictum, sit Gummi-Resina) & facile oleaginosi diluitur.

Destillatione Oleum & spiritus acidus exhibet.

Uso externo deterget, desiccatur, consolidatur, suppurationem promovet. Nonnunquam Ulcera vesicantium difficulter cicatrizantur: in hoc casu pulvis *Thuris*, in subtilissimum Alcohol redactus, & ulceri bis in die aspersus, optimum est remedium, auctore *Baglivio*.

Uso interno vim habere dicitur leniendi, temperandi & urinam movendi.

C. *THYMELÆA* foliis Lini C. B. Vide *Grana Cnidia*.

C. *THYMUS* vel Thymum. *Thyme*.

1. *Thymus capitatus*, qui *Dioscoridis* C. B. sc. lib. 3. cap. 44. *Dioscoridis* *faraceni*. *The true Thyme of the Ancients*. *Miller, Gardener's Dictionary*.

2. *Thymus vulgaris folio tenuiore*. C. B. Thymum durius *Ger.* olim Officinale. Est forte Thymum durius, cujus alibi obiter meminit *Dioscorides*. Colitur in hortis in usum tum culinarium tum medicum.

Serpyllum citratum. *Ger. emac.* *Serpyllum* foliis citri odore C. B. *Lemon Thyme*. *Serpyllis* proprie annumerandum, Veteribus, quoad scio, prorsus incognitum.

Thymus vel Thymum acre est & in tertio ordine excalfaciendi siccandique statuitur. Olfactus ejus comitiali morbo correptos excitat, & in aceto coctum naribus lethargicorum admovetur.

Purgat caput per os, humiditatem ex ore trahens.

Cretense optimum, vel certe ex regionibus editis & siccis: pro condimento ad fanorum usum perquam utile. Viride obsonium est esculentum, manditurque cum alimentis, inter cibos attenuantes locum habens; & in jecore aut liene obstructis cum ficibus longe ante cibum exhibetur.

Ut

Ut alia medicamenta calida, illum, qui iusto frigidior est, calfacit & temperamenti æquabilitatem revocat, proderitque ut medicamentum: alterum vero qui calidior est inflammabit, lædetque.

Tradunt, *Zoroastrem* in desertis Caseo, aceto & thymo macerato vixisse annis viginti.

Hebetiore oculorum acie præditis in cibo confert.

Ex aceto impositum œdemata recentia discutit, & sanguinis grumos dissolvit, ac thymos pensilesque verrucas tollit. Ischiadicis cum vino & polenta subvenit. Articulariis morbis & luxatis imponitur tritum, ac lanæ inspersum ex oleo. Si venter testesve turgeant, aut si Vesicæ dolor exigat, è vino impositum tumores & impetus tollit.

Vires habet acres, excalfactorias, attenuantes, stringentes, unde vitiis stomachi & thoracis aptissimum est. Sic ejus decoctum cum melle orthopnoicis & anhelatoribus auxiliatur, & in eclegmate cum melle excreationes faciles facit. Inveteratæ tussi confert: & decoctio ejus purgat in intestinis crudos humores, ac indigestibiles cibos, & lumbricos rotundos excludit.

Cum melle & aceto datur contra inflationes, & incoctum ex melle Attico usque ad tertias ad intestini coli dolores propinatur.

Cacuminum ʒiv cum posca & modico sale vim habet, pituitam & choleram sine molestia per alvum expurgandi.

Menses, partus & secundas pellit: Urinas ciet.

NOTÆ. Odoris est gratissimi, & antiquitus in sacrificiis pro suffumigiis fuit adhibitus; quibusdam dolorem capitis affert: destillatione certa encheiresi ex eo Camphora elici potest, & plus Olei dat quam serpyllum, quod, instar Olei Caryophyllorum adhibetur in odontalgia a dente carioso: sapor aromaticus, calidus, acris: decocti sapor aliquantum calidus & adstringens, & cum Vitriolo Martis viridescebat; in altero autem experimento infusum atro-viride fiebat.

Thymo utuntur Hispalenses in aqua decocto, utpote gratissimi odoris ad dolia, quibus Vinum asservatur, eluenda & repurganda.

Aquæ impertit odorem suum gratum, sed Spiritus Vini rectificatus vires integras extrahit; infusi enim aquosi odor gratus est, sed sapor debilis, amari-cans; verum spirituosi sapor acris est.

Succus coagulabatur a diversis liquoribus tum alcalinis, tum acidis, sed fluiditatem retinebat cum solutione Mercurii sublimati corrosivi & cum Aceto destillato.

Ejus spiritus vel Decoctum, quatenus topicum, dicitur proficuum fuisse in morbis spasticis & artuum doloribus.

Miror, inquit *Boerhaave*, quare petant maria pro aromatibus, dum huic plantæ insit illud, quo omnia aromata Indica provocare possit. Infusum recentis herbæ in Vino (addito melle ad coërcendos spiritus volatiles) languidis, aquosis, inertibus summam dat medelam, & in morbis frigidis, hydropicis optimam; sed, ubi Inflammatio vel Bilis nimis acris, obest.

C. *TILIAE* Flores.

Tilia fœmina folio majore C. B. *Limetree flowers*. Antiquorum est *Philyra*, non *Philyrea*.

Tiliam luculenter describit *Theophrastus*. Perperam *Plinius*, & *Ruellius* illum secutus, nostræ vulgari *Tiliæ* vires attribuit, quibus pollere *Philyream* author est *Dioscorides*; hujus enim *Philyreâ* longe tenuior est *Tilia*, corticem habens inflexibilem, & perpetuo viret, quod *Tiliæ* nostræ non convenit.

De florum viribus fere nihil apud Veteres invenio.

NOTÆ. Recentium Odor perquam suavis est, leniter aromaticus, & fere qualis *Ratafia* dicti liquoris, vel florum spinæ albæ; sapor subacris, subamarus, subdulcis, mucilaginosus.

Abundant Oleo plurimo & nonnullo sale volatili & acido.

Extrinsicus discutit; usu interno conveniunt floribus *Lili convallium* & *Paralyseos*; laudantur in affectibus nervinis, ut *epilepsia*, *vertigine*, *apoplexia*, *palpitationibus* & malis hystericiis, tum in *Conserva*, tum in *Aqua destillata*.

C. *TITHYMALUS*. *Esula*. *Spurge*.

Ezula Arabice generale nomen est omnium *Tithymalorum*, quorum historiam confuse tradiderunt Mauritanii, sed Græci ordine pulchriore describere. *Tithymali* vocem *Gaza*, secutus *Plinium*, *Lactariam* reddidit, ut *Columella* *Lactucam caprinam*, *Celsus* marinam, ut infra.

Apud C. *Bauhinum* in *Pinace* prostant viginti sex species. *Dioscorides* septem proposuit, quarum quinque nobis cognitæ, scil.

1. *Tithymalus Characias amygdaloides* C. B. *Cæsalpini* & *Lobelii*. *Characias*, i. e. vallis: *amygdaloides* a foliorum aliqua forma. *Wood-spurge*. *Raii*, *Synops*.

2. *Tithymalus myrsinites*, sive *myrtifolius*. *Myrtle spurge*. *Tithymalus myrsinites latifolius* C. B.

Convenit *Dioscoridis* *Myrsiniti* plerisque notis.

3. *Tithymalus maritimus* C. B. & *Cæsalpino*: *Paralios* J. B. *Sea spurge*. *Celsi* *Lactuca marina*.

Nostrum convenit notis *Dioscoridis*.

4. *Tithy-*

4. *Tithymalus Helioscopius* C. B. *Sun spurge* or *Wartwort*.

Helioscopio *Dioscoridis* plerisque notis convenit.

5. *Tithymalus Cyparissias* C. B. *Matthioli*, *Dodonæi*, *Turneri* & *Lobellii*. *Cypress spurge*.

Tithymalus Characias, utpote valentissimus, reliquis, apud Græcos præferebatur.

Tithymali omnes vincentem habent acrem calidamque facultatem; inest vero & ipsis amarities. Validissimus est eorum liquor, scil. ex quarto calfacientium, i. e. adurentium ordine: secundum locum tenent fructus & folia; & radix dictarum facultatum particeps est, sed non ex æquo.

Succus, per se externo corpori appositus, pustulas ignium modo facit, & pro caustico in usu est.

Ad ducendam bilem, similiter ut *Elaterium* & *Scammonium*, dantur guttæ quatuor aut quinque cum polenta subactæ, ita ut cito devorentur, nam in ore detentæ diutius, linguam & circumfatas partes exulcerant & potus multum calorem in ventre facit; vel catapotia ex ea, cera aut decocto melle oblini par est.

Appetente vindemiarum tempore, succus, congectis ramulis, mox dissectis & vase conclusis, excipitur. Aliqui adjiciunt farinam *Ervi*, & in pastillos digerunt, qui *Ervi* magnitudinem impleant: alii in aridas ficus ternas quaternasve guttas instillant, ut cum his inarescant, quas in usus recondunt; & hoc modo usurpatus, stercorea per alvum expellit: & purgationis gratia binas aut ternas ficus sumpsisse satis est. Tradunt toties purgari hydropicos fico sumpta; quot guttas lactis exceperit. Ficus a cibo sumpsisse melius est.

Cum extrahitur Lac, neque quo venti aspirent stare quenquam, neque manus oculis admoveere convenit; sed antequam colligas, corpus, præsertim faciem, collum, scrotumque adipe aut oleo cum vino perungere.

Foliis & fructibus ad pisces in aqua stagnali capiendos uti assolent: celerime namque ab illis in vertiginem acti ac semimortui redditi ad aquæ superficiem feruntur.

Recens Lac ex oleo (scil. per se nimis acre,) perunctos in sole capillos evellit, renascentesque flavos & exiles efficit, & si id assidue fiat, omnes perimit, corpusque glabrum reddetur. Dentium cavernis inclusum levat dolores, sed cera dentes oblinendi, ne suo delapsu fauces & linguam vitiet.

Radix, quum aliquo modo debilior sit, cum aceto decocta, quibusdam præfertur ad dentium corroforum dolores sedandos.

Tollit illitu pforas & impetigines, clavos, condylomata, formicantes verrucas, pensiles, & qui thymi florem repræsentant. Valet adversus pterygia sive oculorum ungues, carbunculos, phagedænas Ulcerum, gangrenas: fistularum callos, si in tempore & moderate utare, eximit.

Alvum

Alvum purgat, trahit pituitam bilemque, binis obolis in posca sumptis, & cum aqua mulsa vomitiones movet. Hydropicos sanat, aquas per inferna trahens.

Semen & folia lactei succi effectus præbent, dimidio acetabulo pota.

Semen purgat intestinorum crudos humores & indigestibiles cibos, ac lumbricos rotundos excludit.

Hactenus præcipue de Tithymalo Characiâ Veterum.

Myrsinites, *Paralios*, & *Cyparissias* similes fortiuntur facultates: *Helioscopii* quoque eadem, quæ superioribus, vires, sed non usque adeo validæ.

NOTÆ. Tithymali omnes cutim exulcerant, & vehementissime purgant: exalfaciunt adeo, ut inde febres facile concitentur.

Validissimum est Lac, secundum locum tenent semen & folia, dein radix.

Apud *Prevotium* datur Lac a guttis v ad xij.

Maritimi folia sicca saporis erant calidi, & fere linguam excoriabant, sensu caloris durante ultra 24 horas.

Lac *Helioscopii* & Lac *maritimi* nil ebullitionis patiebatur a spiritu Vitrioli.

D. Michaelis puerulum, desperata alvi obstructione laborantem, curavit radice pulverisata, aliis fortissimis purgantibus frustra tentatis. Corrigitur acrimonia acidis & substantiis mucilaginosi.

C. PEPLOS ET PEPLIS Veterum.

Tithymalis adjungendi veniunt, utpote botanices scientia excultiore.

1. *Peplus*. *Tithymalus parvus* annuus foliis subrotundis non crenatis, *Peplus* dictus. *Peplus* seu *Efula* rotunda C. B. *Petty spurge*. *Raii Synops.* Hic plerisque notis *Dioscoridis* convenit.

Succum lacteum habet Tithymalis similem, tum in aliis, tum quia purgat, ceu illi. Semen & fructus tusa repurgataque reconduntur. Muria quoque conditur & asservatur.

Bilis ac pituita detrahatur acetabulo ejus in hydromelitis cyatho poto. Obsoniis inspersus conturbat alvum. Folia siccata leniter purgant.

2. *Peplis*. *Hippocrati Peplion*. *Tithymalus maritimus* supinus annuus, *Peplis* dictus. *Peplis* maritima folio obtuso C. B. *Small purple sea spurge*.

Notis herbæ, *Dioscoridi* *Peplis* dictæ, convenit.

Candidi succi plena est, ferventis gustus.

Colligitur, reponitur & datur: sale condiri solet ut *Peplos*, & easdem habet vires.

Alvum solvit, & cibis inspergitur obsoniisque ad molliendam alvum.

Peplii semen, aliquando vero & ramuli simul in umbra siccata, tusa ac cribrata

brata, dantur pondere scrup. iv in aqua mulsa, adstillato modico aceto; nam post flavam bilem, nigram & pituitam ducit & flatus dissipat, authore *Hippocrate*: maxime igitur convenit flatuosis affectibus, quæ sane atram bilem laceffunt & auspicantur. Convenit etiam splenis inflationibus diuturnis, uteri item ac coli, & laxis abdominis tumoribus.

N. *TORMENTILLA* sylv. C. B. *Tormentil*. Vide notas in *Pentaphyllum*.

Radix Valde adstringens est, os exsiccans, & amaricans; succus quoque austerus est & amaricans, ut & decoctum: Infusi sapor valde austerus, & cum Vitriolo Martis nigrescebat, dum infusum foliorum cum eodem Vitriolo fusco- viride fiebat.

Succus fluiditatem retinebat cum liquoribus acidis, contra spissescibat cum liquoribus alcalinis.

In insulis Feroënsibus hac radice, defectu corticum quercûs, utuntur ad pelles animalium præparandas.

Porro, præter vim adstringentem, adest quoque sapor subaromaticus; confusæ enim aut cum aqua coctæ odor est, instar Fœni recentis, ingrate balsamicus & herbaceus. Decoctum odorem Rosarum spirare dicitur. Aqua destillata odorata est: hinc vis leviter discutiens, alexipharmaca & diaphoretica, consensu Authorum.

Radix fortiter rubefacit Chartam cæruleam; Folia minus.

Lac, cum radice coctum, leviter coagulabatur, & Lympha hydropici ea admista, ut fere ab omni adstringente, plus minus coagulatur.

Vim adstringentem impertit Aquæ & Spiritui Vini rectificato, sed magis perfecte ultimo.

Ulceræ vetera & putrida sanat vino vel aqua decocta collutione & inspersu. In Vino cocta optime deterget & roborat, in ulceribus scorbuticis oris, gutturis & faucium ac in gingivis dissolutis, sanguinem stillantibus.

Decocta ad appetitum deperditum maxime valet, tonum ventriculi restituens, & sordes ejus abstergens. Non est vegetabile quod in fluxionibus alvi efficacius sit. In dysenteriâ epidemicâ quidam in ore tenent ad præcavendum contagium. In fluxu sanguinis, fluore albo & mictu involuntario valet.

C. *TRAGACANTHA* Vide *Gummi Tragacantha*.

C. *TRAGOPOGON* pratense luteum majus C. B. *Yellow Goat's beard*.

Latine Barbula Hirci, Come *Plinio*. *Tragopogon Dioscoridis & Theophrasti*.

Radix longa & dulcis: herba ipsa esui apta est, sed sine usu secundum *Plinium*, verum apud nos Radicis usus insignis est.

NOTÆ. Culinaria est herba, Lac dulce præbens, & in tenera ætate esui apta in acetariis, quemadmodum aliarum herbarum asparagi.

Radices quoque succum lacteum dulcem præbent & esitantur coctæ ex oleo & aceto: valde nutriunt, macilentis & tabidis conducunt, Urinæ stiticio conveniunt & calculum expellere creduntur, unde *Sassifraga* aut *Sassifraga* Italis dictæ sunt: lincinationibus æstuantibus ventriculi & thoracis, tussi & dyspnœæ auxiliantur.

C. TRICHOMANES seu Polytrichum offic. C. B. *English Black Maidenhair*.

Trichomanes *Dioscoridis* & *Theophrasti*: *Plinio* folia amara, sed *Oribasio* rectius acerba.

Nomen acquisivit, quod rara cute fluentem capillum sistat, ac subnasci faciat contusus & cum oleo illitus.

Decoctum ejus strangurias sanat in vino albo potum, addito cumino rustico.

NOTÆ. Eadem, quæ *Adiantum* (quod vide.) præstare constat, cujus quoque qualitatibus sensilibus & viribus convenit, quippe foliorum & caulium sapore leniter adstringente & subdulci; infusum cum Vitriolo Martis viridescebat. Decoctum adstringens est & amaricans; succus valde dulcis, amaricans & adstringens, leviterque Albumen Ovi coagulabat.

His quoque affine est *Adiantum nigrum* offic. J. B. *Adiantum* foliis longioribus pulverulentis, pediculo nigro C. B. saporis quoque adstringentis, subdulcis, qualis est & ejus succus, qui cum liquoribus alcalinis spissus fit & farinacei quid præcipitat. Decoctum fuscum fit addito Vitriolo Martis.

N. TRIFOLIUM palustre C. B. *Marsh Trefoyl. Buckbean*.

Veteribus incognitum & *Etmulleri* tempore nullus fere practicum hujus mentionem fecit præter *Simonem Pauli*.

Folia, caulis & radix admodum amara sunt.

Simon Pauli & *Etmullerus* ei acrimoniam insignem, qua pollent Antiscorbutica, tribuunt, sed apud *Boerhaave* & nos amarore præcipue insignitur instar *Gentianæ*.

Acetum, hujus decocto admixtum, amarorem tollit, & simul aciditatem suam perdit, argumento acida & amara se mutuo corrigere.

Folia viridia contusa, imposita, discutunt livorem in contusionibus.

D. Tan.

D. Tancred Robinson se sæpius observasse ait, Oves tabidas in paludes, hac herba abundantes, compulsas, ejus usu sanitati restitutas.

Extractum ejus, in aqua solutum, solutione saturatâ, compertum est æque detergens ac Tinctura Myrrhæ & Aloës; atque usu interno laudatur in vomitu, imbecillitate ventriculi & cruditatibus acidis.

Ad Ulcera maligna pudendorum expetitur herba vel succus.

Morbi cutanei inveterati curati fuere infuso foliorum, ad tbij in die hausto, per aliquot septimanas; & ejus infusum instar Theæ vel decoctum in Cerevisia bibitur in morbis scrophulosis & scorbuticis; habet quippe succum amarum, penetrantem, saponaceum: in podagra, ubi non nimia siccitas, & in scorbuto, ubi non nimia humorum fluiditas, prodest. Dolores podagricos, scorbuticos, rheumaticos, ischiadicos, doloresque circa periosteâ inveteratos feliciter expugnat, si instar Theæ multo cum melle magna copia & per longum tempus bibatur.

C. TRITICUM. *Wheat.*

Et si Triticum generaliter omne frumentum, quod ex spicis tritum ac trituratione repurgatum fuerit, significat, ut ex *Varrone* colligere licet, posteriores tamen peculiari Frumenti speciei tribuunt.

Siligo olim Triticum purissimum.

1. *Triticum spica* & *granis rubentibus* C. B. Tritici hyberni aristis carentis genus primum. *πυρρον* Veteribus. *Red Wheat.*

2. *Triticum spica* & *granis albis*. Triticum filigineum C. B. Græcorum & *Galen* *Σαργυς*. Huic granum mollius, levius, extrinsecus nitidum, medulla leviori & candida. *White Wheat.*

3. *Triticum æstivum* C. B. Trimestre Triticum Græcis, nonnullis *sitanium* nominatum.

Vere seritur, & æstivis mensibus ad maturitatem pervenit.

Agam primo de Tritico, dein de iis, quæ ab eo proveniunt, & in Medicina usurpantur, qualia sunt, *Amylum*, *Furfur*, *Fermentum* & *Panis*.

Triticum moderate dulce est: primo ordine calefacit: inter sicca & humida medium tenet: habet etiam quiddam lentoris obstruentisque naturæ.

Omne quod grave, densum & interius flavescens est, crassum & viscidum succum generat; quod vero leve, rarum candidumque intus est succum minus crassum & viscidum gignit, minus nutrit.

Fulvum, flavum, rubrum albo calidius.

Calfacit & valenter nutrit si concoctum fuerit.

Merum ab Equis sine noxa non editur.

Et, simpliciter elix, non est vescendum, est enim flatuosum & concoctu difficile edulium.

Lac cum farina triticea multa est edulium ex iis, quæ obstructions in hepate pariunt, & calculos in renibus, cujus farinæ quoque sunt placentæ ex musto & farina triticea.

Iis, qui magis exercentur, crassius majorisque alimenti exhibendum, levius vero minusque enutrientis iis, qui otiosam vitam degunt.

Agricolæ nostri in Asia, reponendo fictilia, aqua repleta, in acervum Tritici condunt; id, humorem in se per fictilia trahens, tum molem sibi tum pondus adjicit. Hæc Galenus;

Sequentia Plinius & ejus Annotator:

„Sextus Pomponius, Prætorii viri pater, Hispaniæ citerioris princeps, cum horreis suis ventilandis præsideret, correptus dolore podagræ, misit in triticum sese super genua, levatusque siccatis pedibus mirabilem in modum, hoc postea remedio usus est. Vis ejus tanta est, ut cados, aqua aut vino plenos, acervis tritici defossos ac sepultos siccet (a).

Rem hanc ipsam, tacito viri nomine, versibus cecinit Q. Serenus in capite de Podagra.

*Non audita mihi, sed fas sit lecta referre.
Hoc quidam raptus morbo per tempora messis
Vicino plantas frumento pressit acervo,
Evasisque gravem, casu medicante, dolorem.*

Et in Hydropis pariter morbo aliquos, tritico sic tectos, juvatos esse scribit Theod. Priscianus.

Cataplasma ex farina triticea, quæ in aqua & oleo moderate ebullierit, citius ad suppurationem perducit quam id, quod ex pane conficitur; hoc enim ob salem & fermentum dissolvendi vim habet.

Notandum porro, magnam esse in ore ciborum alterationem: nam si mansum triticum crudis furunculis applicaveris, cernes id ocyssime hos mutare & concoquere, cum tamen, si aquæ admisceatur, nequeat tale quicquam efficere: & hinc furunculi puerorum non tritico, sed pane masticato sanantur.

Pollen, si ex aqua mulsa aut hydrelæo decoquatur, omnem discutit inflammationem.

Fari-

(a) Melius succedet Curatio, si Triticum, conquassatum in vase, ad ignem caleseat.

Farina, ex aceto cocta, Nervorum contractionibus prodest.

Trimestre, nonnullis *franium* dictum, crudum, commanducatum & impositum, commorſis a rabioſo cane auxiliatur: crudum, in cibo ſumptum, lumbricos teretes gignit.

Farina in glutinis modum decocta, ſi delingatur, ſanguinem rejicientibus opitulatur; cum mentha & butyro decocta efficax eſt contra tuſſim & exaſperatam arteriam.

Ad Lichenas, ſeu menti Impetigines, Tritici grana multa in incudem imposito, deinde laminam æris igni candefactam tritico ſuperposito, & reſolutum ab eo liquore calidum adhuc auferro, ſuperque lichenas linito: hoc ſolo multos curatos novimus a recentibus in mento aut alia (b) parte lichenibus.

NOTÆ. Panem præbet gratiorem & magis nutrientem quam ullum aliud granum, ſaporis ſubdulcis, mucilaginoſi, Olei non expers, inflammabile, aceſcens & antiſepticum.

Anglicum Gelatinam dat tenaciorem quam Hibernicum.

Inter fermentandum maximam quantitatem Aëris generat.

Uſu externo Farina, linteo inſperſa, ſtyptici vice uſurpatur contra hæmorrhagias in amputationibus; & in Eryſipelatibus imponitur, tanquam vi refrigerandi prædita, in partibus impenſe calidis.

Uſu interno, in aqua & lacte probe cocta, in faucium & pectoris affectibus, renum & veſicæ exulceratione, fluxu Alvi & dyſenteria perutilis.

C. AMYLUM. *White Starch.* Dale, *Pharmac.*

Optimum è trimeſtri tritico paratur.

Vim habet refrigeratorem, modice ſiccantem, & acrium mitigatorem, ſimilem panibus lotis, parum quoque nutriens, nullam habens detergendi facultatem. Si udum paulisper maneat, aceſcit.

Genas duras emollit. Exaſperatas fauces lenit, in aſperæ arteriæ inflammationum principiis edulium conveniens. Lacti & obſoniis admifcetur.

Contra Oculorum fluxiones collyriis admifcetur, & ex amylo, ceruſſa & papavere fiunt collyria in oculorum doloribus, & contra cava ulcera ac puſtulas efficax eſt.

Ad

(b) Lamina ferri æque inſervit huic propoſito. Confer *Oleum Tritici* in *Pharm. Bateana*, quod mirifice proſicuum eſſe ibidem prædicatur in rimis manuum, ulceribus pedum, ſiſſuris labiorum, herpete & cutis ſcabritie.

Ad ventris profluvia prodest, iis scil. qui acria mordaciaque per alvum excernunt, vi sua mitigatoria & acrimonias hebetandi facultate pollet. Sanguinis rejections potu cohibet, datum cum ovo: & in vesicæ dolore datur semuncia amyli cum ovo, & passi, tribus ovis suffervescata, à balneo.

NOTÆ. Est Tritici farinæ flos subtilissimus, multiplici aque infusione extractus, adeoque furfure & particulis salinis privata; proinde magis glutinosum, antacre & incrassans, quam farina ipsa, ad naturam Gummi-Mucilaginosorum appropinquans, saporis farinacei, dulcis; infusum glutinosum.

Ad Ulcera siccanda pulvis utilis est, atque in papillarum fissuris & in partibus infantum attritis.

Uso interno serositates acres inspissat & edulcorat. Puls inde parata valde prodest hæmoptoicis & phthificis.

In fame & obsidione civitatis *Londonderry* inserviebat pro nutrimento, & simul diarrhœam grassantem curabat.

C. FURFUR. Bran.

In Tritico crassior est furfur quam in Hordeo.

Omne furfuraceum qualitatem habet deterforiam.

In Lateris dolore Furfur, in aceto coctus, ita diluto, ut paulo acidius sit, quam ut quis bibere possit, pro fotu adhibetur; & ad fortiores dolores Lateris utendum est sacculis è milio & furfure.

Apud *Ætium* prostat Cataplasma è furfuribus, scil. Furfures in mortario tundimus ac cribramus, ut tenuissimi fiant, & utimur iis ad tumorem induratum in omni corporis loco consistentem, præsertim in hepate aut splene. Oportet autem ipsos præparare cum aceto mulso, aut Ammoniacum thymia-cum cum aceto mulso terimus & furfures admiscemus, & cataplasma imponimus atque adhibemus lenticulata vasa vaporatoria, aqua calida plena, ut ne frigeat cataplasma.

Idem Cataplasma, nisi quod sine aceto paratur, sed cum aqua mulsa, ad testes inflammatos utile est.

Commodum quoque est hoc Cataplasma furunculis & aliis duris tumoribus ac tuberculis.

Furfures in aceto acri decocti, calentes adhibiti, Lepras remonent, suntque contra omnem incipientem inflammationem utile & accommodatum cataplasma.

NOTÆ. Furfures inserviunt manibus purgandis saponis vice, & aquæ immisti manus albas mollesque reddunt, ac vi quadam absterforia intestina ad defectionem stimulant.

Fur-

Furfures usu externo abstergent squammulas capitis, leniunt dolores in faculis & cataplasmatibus; usurpantur in ptisana, pectorales & lenientes in tussi, in aqua decocti, gargarisati, ad asperitatem & dolorem faucium leniendum.

C. FERMENTUM. *Leaven.*

Plerumque fit ex farina, quæ subigitur priusquam addatur sal, ad pulvis modum decocta & relicta donec acescat.

Meminit quoque Fermenti alterius idem author *Plinius*, Fermenti nempe Galliæ & Hispaniæ, frumento in potum (*zythum*) resoluta, (nobis *Barm* vel *Teast* dictum.) qua de causa levior illis, quam cæteris est panis.

Particeps est aciditatis cujusdam frigidiæ, & caliditatis putredinosæ, cui accedit & ea, quæ ex salis est & farinæ natura; proinde est tenuium partium, & mediocriter calidum, vim habens sine molestia ac mordacitate extrahendi digerendique ea, quæ in profundo resident; quanto autem vetustius Fermentum, tanto præstantius.

Callos in plantis pedum clavosque extenuat, & tum alia tubercula, tum etiam furunculos ex sale maturat ac aperit.

Tumores induratos mollit, & aculeos infixos extrahit: oportet autem fermentum dissolvere in oleo sufficienti & sic imponere.

NOTÆ. Usurpatur in Cataplasmatibus maturantibus & vesicantibus.

Præmissis sic diversis ingredientibus Panis, tempestivum erit transire ad Panem ipsum.

C. PANIS.

Tum crudus, tum coctus, ex aqua multa impositus, inflammationem omnem demulcet, quippe qui plurimum emolliat, & quadantenus refrigeret, sed herbis succisve huic rei accommodatis admisceatur.

Panis recens, muria maceratus, Lichenas inveteratas sanat; & ad crustas, in gangræna excidentibus, apponatur cataplasma ex pane in hydrelæo decocto.

Cataplasma ex pane magis digerit, quam cataplasma ex tritici farina, nimirum cum sale & fermentum panis adjuncta habet, & proinde difficulter cedentibus coctione phlegmonis idoneum est, quod vero ex tritici farina præparatum est calidioribus utilius est.

Ad phlegmonas ægre concoctiles Panis multa aqua dissolvitur, ut succi spissitudinem habeat, & huic miscetur Oleum aut Butyrum, deinde coquitur ad compagem.

Cui plus Olei additum fuerit pertinacius coctioni adversantibus convenit; cui minus, ferventibus convenit. Est & hoc cataplasma præstantissimum omnium
ad

ad vulnerum inflammationes, ut citius suppurentur, & hoc utimur ubi Nervus aut nervosum quid intus contusum fuerit.

Triticum, in panem coctum, flatuositatem & difficultatem concoctionis deponit ob fermenti & salis participationem.

Concoctu facillimus est, qui plurimum est fermentatus & subactus, quique in clibano igne moderato fuerit assatus. Talis seni & exercitationibus non dedito convenit; sed Athletæ accommodus est qui neque bellissime assatus; nec multum habet fermenti; sed seni talis obstructions in hepate, liene & renibus facit.

E tritici trimestris farina levius alimentum præstat facileque in membra digeritur.

Datur Panis odorandus & ingeritur iis, qui ingenti fame aut alio modo animo linquntur.

Gravitationem odoris vini emendat in saccos, per quos vinum colatur, additus.

In syncope febrili panem ex vino diluto exhibere convenit, si nec Venter nec jecur phlegmone laboret: & quibus cibi in nidorem transmutari consueverunt, dandus Panis.

Vocis studiosis, & contra destillationes siccus panis (c) primo cibo utilissimus est.

Calidus devoratus sitim infert & repentinam plenitudinem.

Vetus & aridus, tum per se, tum quibusdam admixtus, alvi profluvia sistit. Panis nauticus tufus, & iterum coctus, sistit alvum.

Lotus vel aqua madens imbecillimis alimentis annumeratur, paucioris alimentum est; & a noxa obstructionis magis absens; imo, utpote frigidus & humidus datur in febribus continuis, in hectica marasmode, & in capitis dolore ex vino potu.

NOTÆ. Notante *Daniele Ludovico*, Panis calidus, tostus, bis coctus, vino acetove humectatus, diversimode adhibita præbet euporista, multis operosis Emplastris Unguentisque præstantiora.

Cum femine carui coctus, & ex furno recenter extractus, atque dissectus & auri calide, loco fomenti admotus, remedium est euporiston contra surditatem.

D. TUR-

(c) Panis siccus est, qui citra potum sumitur, & hic veterum jentaculum fuit. Vide *Robinson, on the virtues of a crust of Bread or fasting spittle. Dublin. 1757.*

D. TURPETHUM. *Turbeth.*

Qualis sit radix, & quid Veterum Turpethum fuerit, nos latet; nonnullis Trifolium esse Græcorum volentibus, aliis Pityusæ radicem, aliis Alypi: quibusdam Turbit Arabum; sed & de hoc magna est inter recentiores controversia, ob quas incertitudines & confusiones consentio *Hoffmanno*, rejici debere ex officinis.

C. TUSSILAGO vulg. C. B. *Celcusfoot.* *Dioscoridi* Bechium, Latinis Tussilago & Farfara.

Est modice acris, composita ex substantia calida & aquosa.

Juxta *Dioscoridem* medentur ignibus sacris & inflammationibus cunctis cuncta folia, & ex melle emplastri modo imposita.

Hoc explicat *Galenus* de foliis viridibus, inquit „Folia virentia partes, „cruda phlegmone obsessas, illita extrinsecus adjuvant ob aqueæ humiditatis „admissionem, sed sicca folia acriora sunt quam ut phlegmonis convenient.

Folia, in vino nigro austero semicoccta, recte Ulceri imponuntur, quum modice siccent, quod in omnibus Ulceribus requiritur (*d*).

Omnia infixæ corpori extrahunt.

Sanant eadem sicca, mox incensa, siccas tusses, & orthopnoicos juvant, in quem usum aperto ore excipitur per infundibulum hauriturque fumus. Erumpuntur hoc ipso abscessus, qui in pectore concreverunt. Suffitu idem præstat radix.

Decoctum in dulci aqua bibitur in hydromelite ad ejiciendos emortuos in utero foetus.

NOTÆ. A *Boerhaavio* describitur tanquam saporis amari, calidi, aromatici, & proinde a nostrâ diversa; nobiscum enim foliorum sapor quibusdam describitur fere ut Cinaræ, mihi vero adstringens & subsalsus, qualis erat succus & Decoctum, quod, ut quoque Infusum, fusco-viride fiebat, addito Vitriolo Martis, nec mutabatur a liquoribus acidis aut alcalinis.

Folia parum rubefaciunt Chartam cæruleam. Porro, recentium Odor mitis, subaromaticus, vel ut Enulæ. In foliis vero siccatis sentitur acrimonia levis, & calor mediocris cum levi lentore.

Radi-

(*d*) Vim adstringentem inesse Tussilagini patet, quoniam infusum ejus, admixta solutione salis Martis, viridescit.

Radices ac flores fere ejusdem saporis sunt ac folia, & dicuntur Flores olere ut Erigeri; & radicem deprehendi subdulcem cum tantillo caloris.

Extractum Florum subsalsum est & subacre.

In Pertussi prostat Remedium sequens: ꝛ foliorum siccorum m. j amplum; coque in Aq. fßj ad fßs: detur puero Cochleare ter vel quater in die: valet & in catarrhis acribus, hæmoptoë & phthisi ac in Urinæ acrimonia, leniens & incrassans.

D. Hillerus, apud Raium in *Historia Plantarum*, pueros, atrophia laborantes, plurimos restituit solis foliis, quæ concisa, oleris ritu, & pulte farinacea imbuta, atque in butyro, salviæ in modum, frixa, comedenda exhibebat. Laudatur quoque in Scrophula succus, ad ʒiij vel iv in die propinatus, vel decoctum herbæ siccæ.

N. TUTIA. Tutty.

A Cadmia Veterum, cum qua authores plurimi confudere, prorsus diversa est. Cadmia enim recrementum erat Cupri folius; verum Tutia nostra colligitur in fornacibus ubi Orichalcum ex cupro & lapide Calaminari conficitur, & quidem lapidi Calaminari originem suam præcipue debet, scil. Mineræ Zinci; proinde Veteribus incognita, qui nec Zinco, nec ullis mineris ejus usi sunt in fornacibus, ubi Cadmiam colligebant. Confer Notas ad *Pompholygem*.

Tutia vera inodora est, insipida, & vix ebullit cum aceto, nec oleo Vitrioli.

Sublimatum est e Mineris, quibus ingreditur Zincum; nam ab hac, ut a Lapide Calaminari & Zinco, Cuprum in Orichalcum transmutatur.

Absterget & desiccet sine erosionem, unde in ulcerationibus & defluxionibus in oculos, pruritu palpebrarum & ophthalmiis inveteratis forma colyrii vel unguenti valde prodest, & ad intertrigines infantum & hæmorrhoides cæcas: pulvis subtilissimus insufflatur ad detergenda ulcuscula Corneæ.

Valet quoque pro cicatrizandis Vulneribus.

V.

1. D. *VACCINIA NIGRA*. Ger. Hibernice *Fraghan*. Vitis Idæa foliis subrotundis non crenatis, fructu nigricante C. B. *Black Whorts* or *Whortle berries* or *Bilberries*.

2. *VACCINIA PALUSTRIA*. Ger. Vitis Idæa palustris C. B. *Marsh Whortle berries*, *Moss berries* or *Moor berries*, nobis *Bogberries*. Non sunt Vaccinia, Poëtis celebrata; nec ulla Vitis Idæa e nostris Vitis Idæa

Idea Theophrasti descriptioni satis apte respondet, ut ostendit *Dodonæus*, & *Joh. Bodæus à Stapel*.

Vaccinia nigra. Fructus immaturi sunt acido-austeri; maturi acido-dulces, grati, inodori.

Residuum destillationis è fructibus acidum est & subadstringens, ejusque decoctum acidum, dulce, subadstringens; & Extractum acido-dulce est itemque subadstringens.

Succo partes tenues inesse ostendunt notæ pene ineluibiles manibus & ori manducantium impressæ: hinc eo utuntur tinctorum ad inficienda lintamina & chartas colore cæruleo.

Maturi sitim sedant & ariditatem in febribus juvant, dysenterias a bile curant, vomitum & alvi fluxum sistunt. Largius ingurgitati diarrhoeas sufficiant, siccati magis adstringunt.

Rob, sive succus inspissatus baccis ipsis longe præferendus, quoniam, si edantur crudæ ventriculum debilem & frigidum offendunt, alvumque perturbant potius, quam adstringunt. Porro Rob, e cujus succi tbs obtinui 3v gr. xvij, grate dulcis & acidi saporis est.

Vaccinia palustria. Saporis sunt acidi, grati, fluxus alvi vomitumque sistunt, ventriculum roborant, sitim sedant, æstum febrilem compescunt.

C. VALERIANA.

1. *Valeriana sylvestris major montana* C. B. *Valeriana tertia Tragi*. *Mountain Valerian*.

2. *Valeriana hortensis*. Phu folio Olusatri *Dioscoridis* C. B. *Garden Valerian*.

3. *Valeriana sylv. major* C. B. *Great wild Valerian*.

Omnes congenères sunt, & ejusdem odoris & saporis, sed validissima est prima, quam solam proponit Collegium Londinense utpote præstantissimam, & quam, Epilepsia ab ea liberatus, *Fabius Columna* pluribus adductis argumentis Phu *Dioscoridis* esse statuit; verum, pace viri doctissimi, dixerim radicem *Valerianæ hortensis*, supra dictæ, convenire descriptioni radicis Phu apud *Dioscoridem* longe melius, quam montanæ supra dictæ.

Qualitates sensiles & vires Radicis Phu sic describuntur apud *Dioscoridem* & *Galenum*.

Odorata est, odore nardum æmulans cum virofa quadam gravitate, & Nardo viribus similis, sed tamen ad pleraque infirmior, nisi quod Urinas, ut Nardus Celtica, valentius moveat quam Nardus Indica vel Syriaca, & inferitur quoque antidotis, v. g. Theriacæ.

Trita potui data calfaciendi Urinasque movendi vim habet. Ejus vero de-

coctum id ipsum præstare potest, & ad lateris dolorem est efficax, mensesque ciet, quando bibitur cum vino.

NOTÆ. Montana optima, dein Hortensis, odoris validioris quam sylvestris major.

Odoris sunt fœtidi, aromatici, saporis subdulcis, amaricantis, subacris, & in optima montana, vel in solo aridiore, acris, & forte simul subadstringentis; nam in uno experimento infusum ejus in aqua, addito Vitriolo Martis, viridescebat, sed hoc non respondebat in altero.

Est Felium Amaia æque ac Marum Syriacum. Acidi vel Alcalini salis indicia non nisi prorsus ambigua exhibet, nam syrupum Violarum viridem reddit, dum Heliotropium rubefacit.

Odorem suum impertit tum Aquæ, tum Spiritui Vini rectificato; sed in Extracto spirituoso major activitas quam in aquoso latet; infusi enim aquosi sapor amaricans est & nauseosus, sed tinctura spirituosâ sapore acri balsamico gaudet.

Tempore pestis contra aëris intemperiem a plebe usurpatur pota & masticata.

Extrinfecus maculas oculorum abstergere in aqua aut vino decocta & guttatim instillata; ulcera quoque inveterata mundificare, dicitur.

Alvum aliquantulum ciet, & majore dosi, v. g. ℥jss, cathartica est.

In curanda visus imbecillitate mirabilem habere successum dicitur exemplo viri 66 annorum apud *Tabernæmontanum*, qui ℥j singulo mane ei exhibuit, & in Cataracta incipiente valere refert.

Epilepsia correptos dosi semicochlearis mensura liberare author est *Fabius Columna*, vel dosi accuratiori ab aliis ad ℥j ad ℥jss repetitâ. Valet & in morbis convulsivis infantum aliorumque & in passionibus hysteris; asthmate convulsivo & incubo.

In Febre petechiali, monente *D. Short*, liberaliter sumptus pulvis & infusum valde profuit in vigiliis, deliriis & subsultibus, ubi Opium fefellit vel nocuit, & semper madorem levem excitavit: huic consentit *D. Mead*, scil. Valerianam locum habere inter cardiaca in Febre petechiali.

Summatim, vis ei adest sudorifera, diuretica, narcotica, purgans, emmenagoga, anthelmintica.

Apud *Fab. Columnam*, Cochlearis dimidii mensura purgationes moliebatur supra & infra; idemque præstare dicitur cum drachmæ pondere Valerianæ sylv. majoris C. B.

C. VERBASCUM. Mullein. Tapſus barbatus. Græcis Phlomos.

1. *Verbascum mas latifolium luteum* C. B.
2. *Verbascum fœmina flore luteo magno* C. B.
3. *Verbascum nigrum flore ex luteo purpurascente* C. B. *Verbascum nigrum falvifolium luteo flore Lobelii. Sage-leaved black. Mullein.*

Secundum convenit Verbasco fœminæ *Dioscoridis*, tertium *Ejusdem* Verbasco sylvestri. Vide *Raii Hist. Plantarum* p. 1095.

Radix maris & fœminæ *Dioscoridis* acerba gustu est & fluxionis affectibus prodest: hinc alvi profluvio laborantibus ludicri tali magnitudine utiliter ex vino propinatur, vel & pota ex aqua. Decoquitur quoque in vino ad colluendum os in dentium dolore.

Decoctum quoque maris & fœminæ *Dioscoridis* ruptis, convulsis, contusis & antiquæ tussi auxiliatur.

Radicis medulla collyrii tenuitate inditur ad fistulam medendam.

Omnium Folia desiccandi & modice detergendi ac discutiendi vim habent. Cocta in aqua œdematis & oculorum inflammationibus imponuntur, itemque syderatis ulceribus ex melle aut vino.

Sylvestris folia igni ambustis illiniuntur.

NOTÆ. Folia recentia uno experimento inodora videbantur & insipida, sed ulteriore examine siccorum, & succi expressi, sapor subsalsus & subadstringens se prodebat. Mecum equidem decoctum ejus non mutabatur a Vitriolo Martis, sed infusum apud *Alstonum* subviride nigrum fiebat: porro & sapor amaricans a quibusdam huic tribuitur, & viscositas levis, sambucumque redolere dicitur.

Ambigua est salis ejus affinitas ad Acidum vel Alkali, ut supra notatum de Valeriana; nam, etsi Chartam cœruleam satis rubefecit, succus tamen coagulabatur non tantum a liquoribus alcalinis, sed ab Oleo sulphuris per campanam. Lac in quo coctum fuit itidem coagulabatur.

Hoffmannus credit, hanc plantam aliquid narcotici habere, hinc haud absona est observatio nupera *Linnaei*, scil. ab ea temulentos reddi & occidi pisces, ut manu capiantur, unde ratione usus interni medicos cautiore fore vult.

Ab his experimentis & effectibus sequentibus, experientia comprobatis, recte statuisse videtur *Junker* hanc plantam, e tenui mucilagine ac sulphureis & nonnihil oleosis partibus intextam, ad effectum lenientem, paregoricum, emollientem & aliquantum resolventem inclinare.

X x x 3

Vulne-

Vulneraria est & adstringens, applicata vulneribus recentibus, oleo Olivarum admista, forma Unguenti; & in contusione tendinum ac nervorum laudatur succus foliorum contritorum applicatus. Est quoque detergens in tineâ, lintheis succo imbutis applicatis, raso prius capite.

In aqua cocta & tumoribus ac inflammationibus oculorum admota Folia tollunt dolorem.

Folia & Flores usu externo præcipuæ æstimationis sunt in sopiendis doloribus. In aqua decocta Oculorum, Ani & Genitalium inflammationibus, tumoribus, abscessibus, & podagræ etiam calidissimæ, infessionibus, si calida cum linteolis imponantur, apprime conducunt: idem præstat Oleum, florum infusione vase clauso paratum, quod utilissimum & insigne anodynum.

Flores in ampullam orificii angusti, obturatam, defossam in sinum equinum & ita per mensem relictam, vel soli expositam, diffuunt & in Liquorem abeunt: Hic Liquor podagricos & hæmorrhoidum dolores juvat; quin & ab *Hartmanno* & *Grembs* ut specificum laudatur in Tympanitide, ubi spirituum motus elasticus membranas abdominis plurimum inflat; quia nimirum tensionem convulsivam præ aliis remittere facit.

Porro, flores hi Narcosin foliorum & florum Hyoscyami exaltant, unde ambo hæc siccata, sacco indita, in phrenesi & mania valent, si pulvinari vel capiti dormituri supponantur.

In lacte cocta folia dysenteriam pervicacem curaverunt.

Agricolæ Comitatus Cantiani folia dant pecoribus in tussi, unde nomine *Cow's Lungwort* insignitum fuit.

Flores odoris sunt aliquantum fragrantis, saporis quasi mellei, mucilaginosi; amaricantes, subadstringentes, anodynus: tincturam dant spiritui Vini rectificato admodum gratam: Chartam cæruleam magis rubefaciunt quam Folia.

Dantur in Clysmatibus anodynus, ob succum mucilaginosum in tenesmo dysenterico & doloribus hæmorrhoidalibus; & apud Italos dantur in tabe.

Radix primæ speciei, supra recensitæ & apud nos frequentissimæ, non est acerba, ut *Dioscoridis*, sed tantummodo amaricans, & subadstringens, nec nisi levem adstrictionem prodit, addito Vitriolo Martis ejus infuso.

C. *VERBENA* communis flore cæruleo C. B. Herba sacra *Dioscoridis*. Common Vervain.

Verbenaca Veterum quænam herba fuerit non patet; sed Verbena supra dicta prorsus convenit Herbæ Sacræ *Dioscoridis*, nisi colore cæruleo floris, quum *Dioscoridis* flores purpurei sint; sed & is notatur a *J. Bauhino* fuisse pallide

pallide purpurascens : proinde vires Herbae Sacrae, a Veteribus tributas, hic recitare operæ pretium duxi, scil.

Oedemata diuturna inflammationesque imposita mitigat, fordidaque ulcera purgat.

In vino decocta tonsillarum crustas abrumpit; & oris nomas gargarizatu cohibet.

Cum axungia vetere contusa, & in panno laneo inducta, præcipitur imponenda spleneticiis ad dolorem sedandum.

Foliorum cum radice 3j pondere, ex vini veteris & calidi hemina una, quaternis diebus jejuno ventriculo bibitur contra morbum regium.

Datur & potandum tertiana laborantibus tertium a terra geniculum, una cum foliis circumdantibus, uti & quartana quartum. Vide superstitionem similem de *Pentaphyllo*.

NOTÆ. Folia saporis sunt amaricantis, subadstringentis, subacris, in altero experimento valde amara & subacria in gutture; succus intense amarus; infusum, valde amarum & subadstringens, coloris fusci fiebat, addito Vitriolo Martis; & apud *Alstonum* primo viride, dein nigrum.

Succus haud magis affinis sali acido quam Alcalino, quippe coagulabatur a liquoribus alcalinis, & spissior factus est ab Oleo sulphuris per campanam & spiritu Vitrioli.

Amarori & acrimoniæ in gutture respondet Observatio, a *D. Lemery* prolata, succum recentem ab ʒiij ad ʒvj catharticum esse.

Uso externo in vulneribus adstringendis & Ulceribus putridis abstergendis valet, & in gargarismis, ore decocto ejus colluto, & in faucium ulceribus, & dentes vacillantes firmat.

Chomel vires ejus in curandis febribus intermittentibus confirmat experimentis rusticorum, scil. dosi ʒss Extracti vel ʒiv succi foliorum.

D. *VERONICA* mas supina & vulgarissima C. B. *Male Speedwell* or *Fluellin*.

Veronica apud recentiores herba est celebratissima, Græcis & Latinis scriptoribus forte incognita, quamvis *Dodonæus* vult esse *Betoniam Pauli* lib. 7. *Cæsalpinus* vero ad *Myosotidem Dioscoridis*, *Columna* ad *Alysson Dioscoridis* refert.

NOTÆ. Odoris est debilis, non ingrati, saporis amaricantis & subadstringentis. Extractum quoque saporis erat adstringentis, amaricantis, sed spiritu

Spiritu Vini paratum fortius quam aquosum, & utrumque subacre: amarities magis in parte resinosa hæret. Masticata pisum vel fabam redolebat.

Ejus infusum fusco-viride fiebat, addito Vitriolo Martis, & apud *Alstonum* nigrum. Chartam cæruleam satis rubefecit.

Uso externo est inter præcipua Vulneraria quatenus abstergens & adstringens; ulcera cacoëtha mundificat & ad sanitatem perducit. Ipse vidi vim ejus mundificantem, forma cataplasmati adinotæ, in ulcere cancroso inveterato, ubi loco ichoris pus laudabile exhibuit.

Proluit quoque in psora, lichenibus, papulis, & in ulceribus serpentibus crurum, purgans & sanans, ac ad delendas maculas cutis, & in gargarismis cum melle rosaceo in aphthis & faucium Ulceribus.

Uso interno asthmaticos juvat, pituitam viscidam attenuans & expectorationem promovens, necnon pulmonum vulnerationi vel exulcerationi conducit instar Theæ pota. Porro & Pastores pecoribus tussientibus herbam, in pulverem redactum, cum sale exhibent: & in renum malis, iisque a fero acri corrosivo exesis vel a calculo exulceratis, valet, in quo casu *Crato* omnibus aliis remediis præfert, & in colica sub forma potûs, vel Clysteribus incoctam.

Apud nos aliquando usurpata fuit potu instar Theæ, tanquam prophylactica contra podagram.

Summatim, herba est valde temperata, aperiente & roborante virtute instructa.

C. VINCA PERVINCA. *Periwinkle.* Clematis daphnoides minor C. B. Chamædapne *Plinio.* Clematis prima *Dioscoridis, Matthioli.*

Dolores dentium commanducata mitigat.

Imposita venenatorum moribus juvamentum præstat. Auribus succo medetur.

Caules foliaque, in vino pota, alvi profluvia & dysenterias sedant. Arida tusa hydropicis dantur in aqua cochlearis mensura, authore *Plinio*, celerrimeque reddunt urinam.

NOTÆ. Folia amara sunt & subadstringentia, substantia & infuso, quod in uno experimento cum Vitriolo Martis viridescebat, in altero coloris fusci fiebat.

Authore *Trago*, si quis habuerit vinum turbidum, quodque colorem amisit, accipiat tantum hujus herbæ, quantum pro quantitate vini sufficiat, vasque imponat, ac illud deinde obturet, obturatumque quindecim dies relinquat; hoc facto, vinum purissimum & clarissimum reddetur & genui-

genuinum suum colorem recuperabit, præsertim si prius in aliud vas transferatur.

Decoctum forte valet in gargarismo in angina spuria. Contusa & Naso indita hæmorrhagias sistit. Lacti & Oleo Rosarum admista, in pessa mulieribus subdita, cruciatibus vulvæ medetur fluxumque sistit.

A Chirurgis præsertim eligitur cum ichoroso sanguine sordida ulcera & vulnera manant; & Medici in alvi profluvii ac dysenteria expetunt.

In hæmoptoe & aliis hæmorrhagiis valet.

C. VINUM. Wine.

Differunt Vina ratione odoris, saporis, coloris, consistentiæ & ætatis.

Polyphorum, seu Vinum vinosum dicebatur quod multum aquæ, ut diluatur, admittit; *Oligophorum*, aquosum, quod minus.

Differunt quoque ratione regionis, & præparandi ac condiendi moris. In frigidis regionibus, ne Uvæ quidem ipsæ maturescant, nec passarum quæpiam, quapropter Resinam vinis immittunt ne celeriter acefcant.

Apud nos in Asia, inquit *Galenus*, in tecta ædium æstate omne Vinum, prope in lagenas transfusum, imponunt; postea in edita cubicula, sub quibus multa flamma luceat, transportant: in summâ autem ad meridiem solemque cellas obvertunt, in quibus & citius ea maturescunt & potui idonea evadunt: nam quod multo tempore aliis, hoc iis, quæ sic excelsa sunt, brevissimo tempore advenit. Similem præstat effectum jactatio maris.

Ceram accipientibus Vasis compertum est Vina acefcere.

Africa gypso mitigat asperitatem vini, necnon calce. Græcia argilla, marmore, aut sale vel mari lenitatem excitat; & resina condire musta vulgare est Italiæ finitimisque provinciis.

Ad vinum acidum confestim emendandum præcipit *Nicolaus Myrepsus* Gallam contusam in vinum conjiciendam; & ad corrigendum quod acefcere incipit sic: „ Ollam novam aqua impleto, & in illud vinum conjicito: dein „ operito & permittite, ut parum respiret, ac post tres dies invenies vinum „ minime acidum, sed vas ipsum acetum redolens: fac hoc multoties, quoad „ perfecte corrigatur.

Hippocrates de Fracturis monet, tumores juxta poplitem aut pedem sub constringentibus vinculis assurgentes, multa lana succida bene carpta vino & oleo respersa curari: Oleum namque dolorem levat & discutiendi vim habet; vinum siccare potest, repellere, concoquere, item mollire & digerere.

In inflammationibus ex fluxione spongia vel lana munda, vino acerbo intincta, super alia exterius apponitur.

Vinum nigrum & austerum expetunt maxima Vulnera, & ad conglutinandum in sinu adhibetur inter dulce & adstringens.

In Ulceribus, ubi humidior quam pro naturali habitu, caro fuerit, aqua nullatenus admovenda; sed si lavandum Ulcus videtur, Vinum, aut posca aut decoctum austeræ cujusdam herbæ procurandum.

Ad vetera & vix ad cicatricem venientia Ulcera, super ceratum & panniculos, statim conceptos, lanam succidam vino oleoque madentem, leniter alligare oportet.

Ulcera nervorum vino dulci, omni mordente qualitate carente, madefacere citra periculum licebit.

Cardiacis, seu stomachica exolutione laborantibus, in mamma læva Vinum in spongia imponitur.

Ufu interno, omne merum ac sincerum & sua natura austerum excalfacit, vires alit ac robur auget: sanguinem creat & nutrit: animam mitiorem & audaciorem efficit, appetentiam ciborum invitat, commendat colorem: somnum conciliat; stomachum adjuvat, facit ad hujus resolutionem, & longas inflationes rosionesque præcordiorum ac distensiones, & ventris aut intestinorum rheumatismum.

E diverso, omnium Vinorum assiduo immodicoque usui commune est, quod nervos tentet & mentem, nervos obsessos remittens; largiorque potus acutorum morborum adfert initia.

Mediocris tamen Vinolentia aliquot diebus, maxime post aquæ potus, utilis, namque modo quodam ex alto evocat, sensilesque expurgat excretus, & per cæca corporis ducit spiracula, sed aquam post vinolentiam bibere oportet.

En effectus Ebrietatis apud *Oribasium* depictos: „sopor gravis, faciei „pallor, siccitas corporis per plurima membra, sudor frigidus capitis, corporis impotentia & frigus, animi demissio, stomachus ad cibum supinus, „sitis potando non sedata, æstus in hypochondriis, & voluntas eructandi „dum nulli ructus fiant, vel si fiant, nihil levabunt: Vesica sæpe urinam „retinens, atque etiam paulatim eam reddens. Ebricorum quoque pulsus densus „erit necessario. Postea autem verisimile est, eos attonitos reddi, & articulos „vitiari, ac jecori, spleni, capitique proprios cujusque morbos afferri”.

Cæteroquin Vinum convenientissimum est citra inflammationem, aut erysipelas, aut abscessum, aut calidam intemperaturam ægrotantibus; nam & nutrit, humores crudos concoquit, roborat, & putrefactioni resistit; ac si intemperies ex humiditate & frigidityte facta sit, eam citra omnem molestiam ac secure per sanat.

In Marcore frigido magnopere juvat, sed in torrido, seu cum febre, fugiendum.

Con-

Convenit sudatoribus, & quibus immodico sudore corpus digeritur, maxime vetus, album & odoratum, ac privatim in syncope a sudoris multitudine, sed tunc vinum frigidum exhibendum: in syncope sine phlegmone panis exhibetur non multus, & ex vino aliquo quod celerem in corpus distributionem adjuvet.

Porro, in syncope, quæ in febribus accidit, Vinorum eorum, quæ sensim extenuare & calefacere possint, usus est, scil. tenuis, nec nimium recentis, nec veteris, subfulvi & albi, quodque facile in corpus distribuitur, ad vires collapsas, & in periculo interitus constitutas, recreandas.

Immo, si Phrenitici in syncopem labantur, tunc cura delirii posthabetur, sed unicum subsidium vinum est; celeriter enim substantiam alendo instaurat, & quoquoque ad extremitates usque permeat, spiritum torpentem expergefacerit, frigiditatem calore temperat, laxantem madorem adstringit, extrorsum erumpentia ac disfluentia coercet, vires fulcit, & ad animum demulcendum optimum est.

Porro, omnibus, qui ex diaria Febre laborant, Vinum dandum est aquosum, album, quod & concoctionem adjuvat, & urinas ac sudores propellit, v. g. iis, qui ephemera ex mœstitia, curis aut vigiliis febricitant, nisi capitis dolore premantur, aut pulsus venarum in temporibus sentiant. Iratis autem, priusquam ab affectu omnino liberati fuerint, minime est tutum vinum dare.

Quin & Vini potione Oculorum dolores gravissimos sanavit *Galenus*, nempe ubi adesset sanguinis copia crassioris in vena, unde plenæ viderentur, & oculorum essentia sanguinolenta sine plethorica totius corporis dispositione, hic tum Vini potio diffundere sanguinem atque dimovere potest, sui que motus vehementia obstructions aperire.

Adultis, ad Bilis excrementa mitiganda & expellenda per sudores urinasque, Vinum non inutile, & ad eam siccitatem, quæ in solidis partibus ex immodicis laboribus, aut ex proprio ætatis temperamento provenit, idoneum est: necnon iis, quibus syncope incidit ex flava bile, os ventriculi infestante: pueri vero, ceu qui talem succum minime colligunt, quique naturalem humiditatem plurimam obtinent, ut commodorum, quæ vini potio, plane non indigentes sunt, ita incommoda, quæ affert, tamen sentiunt.

Nonnullis ex aquæ potu dolor capitis exoritur, quum præsertim aqua vitiosa fuerit, ut ipsa corrupta robur ventriculi solvat, quo imbecillo ichores biliosi ex corpore in ipsius cavâ confluere solent, quemadmodum etiam jejulantibus usu venit, a quorum vitiis & noxis vinum oligophorum hominem liberat, & statim quidem ratione contemperationis, paulo post vero ventriculo robur addens, qui res noxias a se deorsum propellit.

Vinum, ut pueris alienissimum (immo ne gustare vinum debent pueri ante

18um. annum.) ita senibus aptissimum, quibus unum illud maxime commodum ex vino accedit, quod omnia eorum membra calfacit, & per urinas serum sanguinis expurgat: proinde optima senibus sunt, quæ calidioris naturæ, & vetera, substantia tenuia, & fulva sunt aut flava; novella enim nec deductionem nutrimenti in corpus adjuvant, nec urinas promovent, sed diu in ventre fluctuantia permanent.

In Convalescentibus quoque & ad attenuatos ex morbis habitiores faciendo, potus opportunus est Vinum, ætatem habens mediocrem, subflavum vel album, suaviter olens, gustuique, neque aqueum omnino, nec quod cum insigni aliqua qualitate sentiatur.

Vinum multum meracumque omnibus Venenis contrarium est.

Vetus valde calefacit, & eligendum in frigidis & siccis, vetustissimum acre, valde vetustum amarum, & quo generosius vinum, hoc magis vetustate crassescit, & in amaritudinem, corpori minime utilem, coit.

Vetere Nervi læduntur, & reliqui sensus, quare cavendum iis, qui internæ alicujus partis imbecillitatem sentiunt: attamen in secunda valetudine paucum, aqua dilutum, innoxie fumitur.

Vetus, vinosum, temperatum eos, qui jam refrigerati sunt, eosque, qui in morbis aut ex stomachi aut cordis affectu syncopam patiuntur, persanat.

In prægnantium Nausea conveniunt Vina fulva, odorata, quinquennia, & potus moderatus.

Vina nova non calefaciunt, generant pituitam, nervos minus tentant, inflant, ægre coquantur, insomnia pariunt gravia, alvum non subeunt, nec facile distribuuntur, urinas non movent, nec sanguificationi aut nutritioni conferunt: in ventre diutius moram trahunt suspensa, sique de his paulum quis biberit, prompte id acefcit.

Odorata sunt aliis calidiora, & caput tentant, juvant tamen affectus longos thoracis & pulmonis sine febre.

Odora fulvaque caput gravant, proinde capiti infirmo noxia.

Vina alba & tenuia omnium minime nutriunt, nec ex iis prodit flatu.

Dilutum album & modice adstringens in affectibus ex ore ventriculi concoctionem procurat, ventriculum roborat & caput non tentat.

Fulva tenuia ad syncopas præcipue deligenda.

Vina aquosa cæteris omnibus innocentius febrientibus exhibentur, & super omnia movent urinas; ac, si gustanti nullam afferunt qualitatem insignem, accommodantur ad educendum è pulmone, quum vires robores succosque humectet & mediocriter incidat.

Tollunt capitis dolorem, qui fit ab humoribus in ventriculo collectis: & aliquando succi crudi copia sua vires propter multitudinem & crassitudinem pre-

premunt & syncope opportunos reddunt: hujusmodi ægrotantes resolvuntur, nisi frequentius nutriantur. His exhibere oportet, quæ ex genere extenuantium calefacientiumque sunt; & aquosum vinum idoneum statim ab initio est: si tamen non vehementer febricitent ejusmodi succis laborantes, quotidie accessiones exercent, præcipueque ad vesperam & noctu.

Vina crassa, scil. crassa rubra, crassa fusca & crassa nigra, maxime nutriunt, præsertim in ventriculo robusto.

A Vinis crassis non læditur pulmo. Vina crassa dulcia melli conveniunt in multis, & juvant affectus thoracis & pulmonis, si cum tenuantibus medicamentis adhibeantur & alvum dejiciunt.

Crassa nigra sanguinem melancholicum gignunt, lienem lædunt; aquam intercutem & calculum inducunt senibus, quibus, ut & in corpulentia curanda, crassa, dulcia & nigra vitanda, sed danda aquosa, tenuia, vel quibus aqua marina est admista.

Dulcia Vina crassis constant partibus & difficilius de corpore expirant, stomachum inflant, alvum & interanea, ut mustum, turbant: calefaciunt mediocriter, minus inebriant: renibus ac vesicæ aptissima. In tussi asperitudines lævigant, sputum educunt magis quam vinosum album; ventrem molliunt, cum quibusvis aliis per intestina transeuntia, sed minus urinam cientia, quam vinosum album, & eo nomine dulce vinosum, h. e. dulce meracum senibus minus accommodum est; dulce pallidum tamen iis concedendum.

Dulcia bibenda sunt his, qui debent nutriri, si jecur, lien & renes vitio careant. Picrocholis nullo pacto sunt idonea, nempe his sitim faciunt, superiusque intestinum inflant, statu diutius circa hypochondria morante.

Dulcia vina vomitui aptiora, magis enim innatant; sed & potu tepidiore utendum est.

Vinum fulvum dulce non concedendum biliosis, perustis, neque in labore multo, inedia, aut mærore; nec anni tempore, regionibus vel cælo calidis; facile enim hi, si tale biberint; caput dolent & febricitant, ac nervis aliquo pacto tentantur. E diverso iis probatur, qui excalfactione opus habent, ac pituitosis frigidisque temperaturis, vitam ducentibus otiosam, in regione frigida, hyemis tempore, cæli statu frigido & humido.

Vinum austerum generosum est & sensim austeritatem deponit, ventriculum roborat, caputque inter omnia vina minime tentat: cæterum digestionem in corpus non promovet, quo magis fugiendum in syncope prehensis non secus quam aqua

Hypocistis & Balauftium ex vino austero opitulatur internis Ulceribus, & ubi nulla suspicio phlegmones adest dari vinum nihil vetat.

PÆX VINI. Dregs or Lees of Wine.

Eligenda est ex Vino vetere. Vis ejus est abunde siccans & discutiens: adstringendi vero vis juxta Vini, ex quo est, speciem accedit. Oedemata per se & cum Myrto cohibet.

Ventris stomachique fluxiones illita sistit: muliebri profluvium imo ventri aut genitalibus imposita mitigat.

Panos discutit nondum exulceratos, & tubercula: Contra mammas rigentes a copia Lactis ex aceto inungitur.

Sicca vel madida contra phalangia & testium mammarumque inflammationes vel in quacunque parte corporis adhibetur (d).

Crematæ vis urens est & abstergens.

Elota oculorum medicamentis ut spodium additur, albugines & cicatrices eorum abstergens (e).

NOTE. Vinum continet spiritum inflammabilem & Phlegma ac Tartarum e sale acido, oleo & terra constans, quod, evaporato Vino, restat in fundo vasis in forma lixivii. De Acido Vini accuratius sic *G. Lewis*: „ Omnia Vina, post spiritum inflammabilem dant Acidum gratum, singularem, „ ab acido aceti & vegetabilium nativo diversum, manente Acido crassiore „ in alembico cum materie mucilaginosa & unctuosâ ”.

Vina rubra fiunt, si Mustum fermentet una cum parte vinaceorum, hinc hæc magis tartarea quam alba, diutiusque in corpore subsistunt, & plerumque sunt adstringentia, alba vero magis diuretica; & ex Vinis dulcibus plus Olei, ex aliis rite fermentatis plus spiritus acquiritur.

Dulcia, quum viscosa sint, minus celeriter transeunt, & tardius inebriant; ebrietas vero ab his plus tædii affert, magis diuturna, & somnus inde longior.

Externe Vinum discutiente & roborante vi pollet, unde frequenter calidum ad sugillationes multaque fomenta discutientia usurpatur, & ad ambusta; in enemate colicam ventosam curare, forte efficiendo speciem ebrietatis, author est *Lieutaud*. Vapor spiritus languentes & torpentes excitat.

Vinum Claretum in experimento fermentationem carnis & vegetabilium sistebat.

Vinum

(d) Vini albi, *Mountain Wine* dicti, ℥j exhalatione præbuit Extracti acidi & subadstringentis ℥viij gr. xxvj.

Vini Clareti ℥j Extracti acidi & magis adstringentis ℥iij ℥ij gr. vj.

Vini Canarini optimi ℥xij longe majorem quantitatem Extracti mellaginei, scil. ℥j ℥viij ℥ij.

(e) Calcinatis vini sæcibus siccis vel crassamento, post spiritum ardentem a vini sæcibus restanti, candidissimum & urinosissimum sal Tartari superstat. *D. Ludovicus*.

Vinum in febribus malignis est optimum Cardiacum, & in peste prophylacticum.

In Experimentis *D. Macbride* Caro putrida dulcis evasiteam infundendo Vino Clareto 30 horas, Ulyssipponensi 12 horas, Pomareo 8 horas, Cerevisia-Dubliniensi nullatenus.

C. *VIOLA* Martia purpurea flore simplici odorato. C. B. *Purple Violets*. *Viola purpurea Dioscoridi*. *Viola nigra Theophrasto*.

Absolute ἰὼν de *Viola Martia* eaque sola usurpabatur. Latini vero τὰ ἰά & τὰ λευκία, cæterasque species, eodem nomine comprehendunt, & omnes *Violas* appellant.

Flos perquam suaviter olet, refrigerandi naturam habet, & ajunt potum in aqua angina laborantibus & pueris comitialibus opitulari, crapulamque & capitis gravedines, impositis coronis, olfactuque discutere.

Folia aqueam & subfrigidam substantiam supereminentem possident, & per se, ac cum polenta, imposita stomacho ardenti, oculorum inflammationibus procidentique fedi auxiliantur. Hæc apud Veteres: verum notandum, *Violas* & *Rosas* a *Dioscoride* & Veteribus non propinatas fuisse alvi ciendæ causâ, sed potius Arabibus; proinde *Mesue* audiendus, apud quem hæc de *Violis*:

„ In humidis superflua est humiditas, supergrediens caliditatem ejus, in
„ siccis vero manifestatur amaritudo & caliditas ab humiditate sepulta.

„ Sunt ex debilitate solventibus. Educunt choleram & alterant excessum
„ ejus: sedant sitim.

„ Conferunt inflammationibus omnibus, & febribus inflammatoriis: leniunt
„ pectus & guttur: conferunt uvæ ac *Cynanchiæ*, earumque juvamentum est
„ magnum apostematibus partium pectoris & pleurisi: conferunt propriæ sic-
„ cæ oppilationi hepatis, hepatis calido & icteritiæ: sedant sodam (capitis
„ dolorem,) calidam, & somniferæ sunt ”.

NOTÆ. Flores recentes, præter odorem fragrantem, saporis subdulcis sunt cum acrimonia in gutture; sicci quoque obscure dulces & subacres; & refert *Poterius* quod siccorum etiam pulvis, ad ʒj exhibitus, egregie laxet & purget; proinde recte statuisse videtur *Junker*, quod quum principia teneant leviter acida salina, mucilaginem quadam temperata, virtutem inde capessiverunt abstergentem, lenientem & expectorantem.

Cum Aqua tincturam exhibent grate purpuream, cum Spiritu Vini flavam instar Corticis Aurantii.

Syrupus cum liquoribus acidis ruber fit, cum alcalinis viridis.

In tussi & catarrhis acribus valent, & vis anodyna, à *Mesue* his tributa, confirmatur a recentibus. *Baglivius* laudat tanquam specificum ad morbos convulsivos. Infuso Theiformi sumi possunt.

Folia videntur earundem esse virium ac Flores, nisi quatenus illæ ab odore pendeant: folia enim recentia & sicca, & succus eorum valde mucilaginosus est cum acrimoniâ in gutture per $\frac{3}{4}$ horæ & aliquando horam vel ultra durante.

Succus viridis fit magis vividæ viriditatis, addito Aceto destillato, sed coloris fusci, additis liquoribus alcalinis.

Folia non rubefaciunt Chartam cæruleam, & tantummodo leviter Heliotropium.

Usurpantur in clysmatibus emollientibus & leniter subducentibus, ac in ole-re sumpta leniant alvum.

D. VIPERA Offic. *The Adder.*

Viperæ nomen nonnullis generale audit, omnique serpentum generi imponitur; in specie tamen in officinis pro eo, quod Italis *Marassi* nomine venit, licet adhuc controvertatur, utrum Viperæ Italicæ cum Viperis, a majoribus ad Theriacam expetitis, eadem sint: proinde vires, ab antiquis Viperæ suæ adscriptas, hic recitare nolui, & eo minus quoniam vires contra Leporam, ab ipsis Viperæ suæ tributæ, controvertantur quoque de nostra.

NOTÆ. Exenteratam & decorticatam carnem loco cibi assumere licet, & licet plures authores inde sitim excitari allegent, hoc negat *Redi* adductis pluribus experimentis in contrariam partem.

Dicitur vivere per sex menses sine cibo, adeoque quodammodo similis esse plantis sempervirentibus: An ob tenacitatem humorum & densitatem cutis?

Alstonus pronunciat carnem ejus valde nutrientem esse, ejusque vires præcipuas pendere vult a qualitate nutriente, fudoriferas autem & alexipharmacas ei tributas haud credibiles esse; verum potius, quum harum Caro æque vel forte magis ad putredinem tendat quam plures aliæ substantiæ animales, in laxitate fibrarum & scorbuto a prædominante aciditate & atrophia præcipue valere, ac longe præstantiorem esse gelatinâ Cornu Cervi vel pedum vitulinorum.

Phthifici & lue venerea laborantes, authore *Cardano*, juvantur carnem coctam edendo, jus bibendo & præterea pinguedinem spinæ & juncturis illiniendo.

D. VIR-

D. VIRGA AUREA.

1. *Angustifolia minus serrata* C. B. *Golden Rod*.
2. *Virga aurea angustifolia serrata* C. B. *Solidago Saracenica Tragi, Fuchsii, Dodonæi & Lobelii. Saracen's Confound.* Novum genus plantæ, ab *Arnoldo Villanovano* celebratæ circum illa tempora, quibus Christiani bellum sanctum dictum gerebant contra Saracenos, a quibus reduces afferebant.
3. *Virga aurea vulg. humilior Raii, Synops.*

Qualitates sensiles harum conveniunt, nec ullum discrimen essentiale reperitur.

Odor, præsertim Foliorum, Florum & Radicum a frictione balsamicus est, non ingratus, sapor subadstringens & amaricans: masticanti sensum acrimoniæ imprimunt gutturi; & decoctum foliorum ac florum in uno experimento mutabatur à colore citrino ad fuscum, addito Vitriolo Martis, in altero viridescibat, & in tertio experimento infusum foliorum & summitatum primo viride, dein nigrum fiebat. Infusum foliorum & summitatum cum syrupo Violarum viridescibat, cum solutione Heliotropii rubescibat.

His experimentis non incongrua est vis moderate adstrictoria, abstergens & diuretica, huic plantæ tributa.

Pulvis foliorum aut florum, in nares attractus, vel integra herba intrusa sternutationes potenter excitat.

Collaudatur unanimi authorum consensu tanquam optimum traumaticum usu externo & interno in pravis vulneribus & ulceribus, speciatim in ulceribus pulmonis, & ulceroso renum statu, calculum plerumque comitante, utilis reperta fuit instar Theæ usurpata; vi diuretica insigni educit arenulas & mucum renum ad ʒij pulveris sumpta in vino albo calido, non tamen danda in paroxysmo nephritico: valet & in ulcerationibus oris; firmat dentes, necnon in hydropo quatenus diuretica prodest.

Vis ejus tonica & resolvens patuit in exemplo Mictus cruenti curati in *Actis Germanicis*.

C. VISCUM baccis albis C. B. *Mistletoe & Birdlime*.

De ligno & foliis altum silentium est apud Veteres, sed *Viscum Aucuparium, Birdlime* nobis dictum, pro medicamento usu externo celebrarunt.

Multis arboribus innascitur Viscus; Quercinum præferunt Veteres: nobis *Viscum aucuparium* in usu è cortice Agrifolii fit.

Veteribus fiebat ex acinis Visci, qui colligebantur messium tempore immaturi; nam si accessere imbres, amplitudine quidem augentur, Visco vero marcescunt. Siccantur deinde & aridi tunduntur, ac conditi in aqua putre-

scunt duodenis fere diebus. Inde in aqua profluente rursus malleo tusi, amissis corticibus, interiore carne lentescunt. Hoc est Viscum pennis avium tactu ligandis, oleo subactum cum libeat insidias moliri.

Sunt & qui commanducando Viscum ex acinis conficiunt.

Glutinofissimum est, & si extendatur, non rumpitur, sed in specie membranæ extenditur.

Inter calefacientia reponitur, acrimoniam habens, ut mel & resina, viscoso conjunctam, & plus acrimonie quam amaritudinis. Hinc valenter ex alto humores extrahit, nec eos tantum tenues, sed & crassiores, eosque diffundit ac digerit. Est autem ex eorum genere, quæ non protinus admota exaltescant, sed quæ tempus requirunt.

Emollit, discutit, strumas siccant, parotidas, tubercula cæterasque collectiones ad maturitatem perducit cum resina & pari cera mistum. Epinyctidas in splenio sanat: Vetera ulcera abscessusque, quos cacoëthes vocant, ex thure molli.

Inter Venena locatur potum, & dicitur, qua tale, lacte asinino restingui: porro folliculi Castorei ex aceto, necnon Raphanus & Ruta auxiliantur contra Viscum.

NOTÆ. Vires hujus plantæ a quibusdam decantatissimæ, ab aliis negantur; quare operæ pretium duxi qualitates sensiles sigillatim perpendere.

Folia sensum acrimonie vel caloris imprimunt in gutture per horam & ultra durantem, unde ipse, suspicans forte vim cathartica in his latere, sumpsi Div foliorum pulverisatorum, sed nulla sequuta est purgatio.

In Experimentis *Alstoni* infusum foliorum trium dierum nihil acrimonie prodebat, syrupum Violarum tantummodo diluebat, tincturam Heliotropii rubefecit; & quum vim adstringentem his foliis tribuunt quidam, Vitriolum Martis, huic infuso additum, nil nigroris nec viriditatis exhibuit.

Cortex tamen virgultorum cum Ligno adstrictionis plane non expers videtur; Odor enim horum mecum haud absimilis erat Alutæ despitæ, sed sapor amaricans & subadstringens; decoctum quoque subadstringens erat una cum sensu acrimonie in gutture; & infusum corticis cum ligno aliquot dierum, addito Vitriolo Martis, atro-viride fiebat, unde haud temere vis aliqua adstrictoria Cortici & ligno tribuitur, cui *Junker* aliique virtutem, spasmi mitigandis idoneam, adscribunt; & refert *Raius*, pulverem vino infusum & duabus ante paroxysmum horis adhibitum, dosi subinde repetita, quartanam non raro fugasse & perfecte curasse; quin & pulverem, ad ʒj ex ovo forbili bis vel ter repetitum, Uteri fluxum nimium compescere, author est *Etmulierus*.

Quidam

Quidam non inutiliter Lignum, in vino maceratum, in Vertigine sumperunt: decoctum Ligni, præsertim Visci quercini, laudatur in *Adis Acad. Cæsareæ* in Colica spasmodico-flatulenta, qua nervos roborans.

Porro Pulvis Ligni dicitur menses movere; cui convenit observatio, quod frondes, commarducatæ & depastæ a jumentis & vaccis, ad secundas remorantes ejiciendas utiles sint.

Baccæ dulces sunt & mucilaginosæ, acrimoniæ non expertes. Iis vescuntur Turdi aliæque aves, nobis tamen intro sumptas glutinositate sua ventriculo & intestinis pertinacius adhærere, & acrimoniâ hypercatharxes excitare viscerumque inflammationes, & proinde inter Venena locandas esse, vult *De Kinder*.

Viscum ex iis paratum, non dissolvitur aqua nec Spiritu Vini: potenter attrahit & tumores duros ad maturitatem perducit.

1. C. VITRIOLUM *cæruleum. Blue Vitriol.*

2. VITRIOLUM *viride. Green Vitriol or Copperas.*

De mineris Vitrioli, Chalcitide, Misy, Sory & Melantheria vide *Infra* (g).

Vitriolum, *Dioscoridi & Galeno Chalcanthum*, Latine modo Vitriolum ob colorem factitii, perquam spectabili nitore, adeo ut Vitrum esse fere credatur, modo Atramentum sutorium ab atro colore quo sutorum pelles inficit.

Atramentum Scriptorium, seu Librarium Veterum ab hoc prorsus diversum, parabatur ex fuligine è tedis coacta, gummi, glutine taurino & atramento sutorio.

Veteres non accurate distinxêre Vitriolum ferri & cupri, sed utrumque indigitarunt confuso nomine Chalcanthum. Nativum & factitium quoque noverunt, primum *Stalacticum*, secundum *Pecton* vocantes, quod coquendo & crystallizando obtinuerint è mineris Chalcanthi, sed ignari erant methodi nostræ hoc obtinendi à lapide Pyritâ.

In

(g) *Chalcitis* est minera Vitrioli cupri & ferri, & hodie cognita.

Melantheria est Minera Vitrioli ferri plus quam cupri, ab antiquis pro emetico usurpata, & hodie nota.

Misy est minera Vitrioli ferri solius, & hodie reperta.

Sory. Rusma recentiorum, est minera Vitrioli cupri solius. Vide *Hill, Mat. Medica & Walerii, Mineralogie*.

In Chalcantio vehementissimæ adstrictioni adjuncta est caliditas non instrenua, proinde utrasque facultates fortes, scil. repulsivam & discussoriam complectitur: immo urendi vim habet, crustas inducens, quæ diutius (ob vim adstringendi,) hærent quam crustæ a calce viva factæ.

Omnium maxime condire servareque carnes humidæ potest, substantiam contrahens atque constipans, & hoc opere nonnihil humiditatis ipsius exprimens.

Sistit sanguinem narium & hæmorrhoidum. Vulnèra per se illitum sanat.

Purgat caput aqua dilutum & in vellere naribus inditum: efficax in emplastris ad purganda Ulcera & excrescentia ulcerum. Ad Ozænas, Polypos, & quæcunque velis citra sectionem aut ustionem submovere, ℞. Atramenti sutorii, & sandarachæ aa p. æq. trita insuffla.

Ad Ulcera oris maligna præstant medicamenta ex Atramento sutorio, ita ut 3j ad mellis libram, & plus quandoque inficiatur ad Ulcera putrefacta, sed cavendum, ne quidquam ex his medicamentis præterlabatur in stomachum, Chalcantum enim urit partes si intra corpus sumatur.

In Emplastris ad Ulcera maligna, ut & in ocularibus medicamentis ignem non expertum acre est, combustum moderatum, lotum post combustionem lenè, mordacitatisque expers.

Porro, si ex aceto pluribus diebus conteratur, morsus ejus obtunditur, bonitas augetur, tenuius fit & ad intima usque penetrat.

Ad lachrymas & tumores lippientium restringendos Chalcantum viride tundes & cribrabis, & factum mollissimum pulverem consperges ex ovi incocti albo, & facies collyria, quæ in umbra siccabis, atque inde palpebras inunges & tempora illinies.

Purgat stomachum per superiora, vomitus ciens cum melle & aqua mulsa sumptum, & adversus hausta fungorum venena ex aqua potum auxiliatur.

Lata ventris animalia necat drachmæ pondere devoratum aut cum melle delinctam.

Vitriolum album apud nos à 3ss ad 3j qua emeticum, usurpatur.

NOTÆ. 1. De Vitriolo generatim.

Vitriolum artificiale fit, 1. *Via sicca*, stratificando & calcinando Ferrum vel Cuprum cum sulphure; sic enim ista calcinatione sulphur prodit spiritum suum acidum, qui corrodit ferrum vel cuprum, & inde solutione ac crystallatione fiunt crystalli Martis vel Veneris, nativis prorsus similes.

2. *Via humida*, solvendo ferrum vel cuprum.

In nulla re differt spiritus Vitrioli a spiritu sulphuris, nisi quod sub igne rapiat de substantia metallica prius rosa, ideoque solet rectificari.

Omne

Omne Vitriolum est plus minus cathereticum vel paulo infra gradum corrosionis escharoticorum.

2. *Vitriolum viride.* Anglicanum præfertur Germanico, minus cupri continens, idque tam parva quantitate ut vix ullius sit efficaciam.

Saporis est valde adstringentis, subacidi, dulcis, acris, sed minus acris quam duæ aliæ species.

Lapides pyritacei, ab imbrium illuvie, accedente solis æstu, in pulverem seu terram rediguntur, cui aqua pluvia instillans sales dissolvit, quæ solutio in canales subjectos fluit, & inde in cisternam: dein, addito ferro veteri, coquitur in vasis plumbeis, quoniam in nullo alio vase contineri possit, quin & ad impediendam corrosionem vasorum.

Cum Carbone ligneo in crucibulo fufum deferit basin suam metallicam, & se jungens phlogisto carbonis constituit verum sulphur.

Sedimentum subflavum terrestre, quod deponit ejus solutio, est Ochra vel ferrum phlogisto privatum.

Nitro additum id decompōit; acidum scilicet Vitrioli, se jungens basi alcalinæ Nitri, spiritum hujus acidum dimittit, *Aqua fortis* dictum.

Acidum ejus aliis principiis involvitur, veruntamen indiciis satis claris se prodit; solutio enim ejus Lac coagulabat, & cum p. æ. Olei Tartari per deliquium coagulum exhibuit instar limi fusco-gryseum, & pulvis effervescebat cum Oleo Tartari & Spiritu salis Ammoniaci, ac rubescit Chartam cæruleam, verum syrupus Violarum inde viridescebat, nec evidenter coagulabatur serum sanguinis a substantia nec a solutione in experimentis repetitis, contra quam apud *Floyerum*.

Fæces alvinas nigro colore inficit.

Lignum & rotas, è ligno constructas, in solutione ejus coctas, indurat & a putredine præservat.

Insecta, & speciatim Bruchos, *Bugs* dictos, necat solutio ejus, addita colocynthide rimis, ubi latent, affusa.

Infusum in aqua in vulneribus recentibus valet. Ad rubedinem calcinatum est potentissimum stypticum, & speciatim in hæmorrhagia nasi, cum aqua naribus insufflatum, vel pulvis in morbo pertinacior.

3. *Vitriolum cæruleum, Cyprium vel Hungaricum.*

Odor ejus est ut æris, sapor valde austerus, subdulcis, acris & linguam fere excorians.

In igne Acidum suum difficulter dimittit, quod Acidum longe fortius est quam in duabus aliis speciebus, Lac enim fortius coagulabat quam viride & fortius effervescebat cum spiritu Cornu Cervi & sp. sal. Ammoniaci quam

viride & album, serum quoque sanguinis mutabat in formam grumi solidi: porro & coagulabat salivam, quod non fit a Vitriolo albo nec viridi. Solutio ejus ab infuso Gallarum spissa fit, non nigra ut duarum aliarum. Cultro affricatum rubro colore instar cupri inficit.

Solutio ejus in aqua efficaciter repellit in hæmorrhoidibus.

Ulcus oris depascens & cancrum, aliis frustra adhibitis, curabatur a Vitriolo cæruleo applicato subinde solo, subinde cum Oleo Olivarum admixto.

4. *Vitriolum album. White Vitriol.*

Novum est, vel saltem ejus partes constituentes nuperrime detectæ sunt.

Sapor fere similis est Vitrioli viridis, scil. valde adstringens, obscure dulcis, acris, nauseosus, & cum infuso gallarum fit atramentum æque ac, vel forte melius quam a viridi, & in igne comburitur ad pulverem purpureum.

Ejus Acidum ejusdem est prosapiæ & generis ac Acidum sulphuris, & fortius quam in viridi; nam fortius effervescebat cum sp. salis Ammoniaci, & serum sanguinis evidenter coagulabat, quod a viridi non fiebat.

Solutio ejus fortis cultrum pallide rubro colore inficit.

Ab his experimentis patet, Vitriolum album ferrum & cuprum continere: porro vult *Cartheuser*, Zincum & Plumbum quoque continere, & horum admixtioni deberi albedinem, quoniam aquosa ejus solutio instar sacchari Saturni saporem ex dulci austerum linguæ imprimit, & caput mortuum ejus, cum cupro tractatum, metalli flavi speciem Orichalco haud dissimilem producit, indicio Zinci.

Dosi ʒss emeticum est, & in minore dosi, magna quantitate dilutum, non per vomitum nec alvum, sed tantum per diuresin operatur.

Affectibus oculorum valde conducit, præsertim si partes ij sacchari depurati & pars j Vitrioli permisceantur; & est Errhinum tutissimum.

D. *ULMARIA.* Barba capræ floribus compactis C. B. *Meadow Sweat.*

Hujus Flores, Folia & Radix odoris sunt grati, Flores gratissimi. Aqua destillata odorem florum habet; quin & Flores ob odorem gratum, nec tamen caput gravantem, conclavibus & tricliniis conveniunt; folia, vino aut cerevisiæ immissa, gratum ei odorem & saporem conciliant, non secus quam folia Pimpinellæ sanguisorbæ.

Saporis sunt adstringentis, eorumque infusum ac decoctum ut & succus foliorum, addito Vitriolo Martis, nigrescunt; & foliorum succus mucilaginosus, austerus, subsalsus coagulatur a liquoribus alcalinis, clarior fit ab acidis quemadmodum alia adstringentia, non tamen coagulabat albumen ovi nec serum sanguinis.

Adest

Adest quoque præter adstrictionem omnibus hujus plantæ partibus aliquid saporis amaricantis & nucleum Mali Persicæ vel Amygdalas amaras respicientis.

Folia aliquantulum rubefaciunt Chartam cæruleam, Radix vero magis eam rubefacit.

Veterinarii ejus decocto feliciter in colicis & vermibus equorum utuntur, & ad sistendum sanguinem ac sanandas fistulas a nonnullis commendatur.

Aqua è floribus destillata sudorem promovere dicitur, & apud *Linneum* sermo est de vi *Ulmariæ* tanquam olim certis observationibus ad exanthemata pellenda valere, compertæ; quin & olim Aquam Alexiteriam ingrediebatur, scil. qua diaphoreticum & cordiale, nec immerito, etsi in nupera Pharmacopœia Londinensi rejecta.

Radix omnes hæmorrhagias sistere dicitur, & in lacte cocta hoc inspissat, ac a rusticis usurpatur ad sistendum alvi fluxum. *Felix Wurtz* Chirurgus celebris omnibus vulnerariis, ad fracturas ossium commendabilibus, eam præferebat.

C. *ULMUS* vulgatissima folio lato scabro, *Ger.* Ulmus nostras sive Italica, & *Ulmus* vernacula *Columellæ* C. B. *Common Eln.*

Folia recentia ad obsonia olerum modo usurpantur.

Folia adstringentem & abstergentem facultatem præ se ferunt: his quandoque recens vulnus glutinavit *Galenus*. Aqua aspersa pedum tumori utilia.

Ad capitis dolorem ex contusione cum vulnere folia virentia concisa, dein contrita applicentur.

Decoctum ossibus fractis, si fots gratia perfundatur, ea celerius obducto callo solidat.

Trita ex aceto ad Lepram efficaciter illiniuntur, & vulnera glutinant.

Cortex est magis amarus & adstringens quam folia; proinde corticem commanducatum vulneribus utilissimum putant multi, & magis quam folia vulnera glutinant, si, dum recens est, fasciæ modo circumvolvatur.

Corticis, Radicumve decoctum, fots gratia perfusum, eundem præstat effectum quam folia in ossibus fractis, & Cortex cum aceto, præsertim tunica interior, Lepram sanat.

Porro, Cortex in vino aut aqua frigida, Unciæ pondere potus, alvum purgat, pituitam & aquas trahens.

Rami quoque adstringendi vim habent, & Caries lignorum, maxime quæ participant adstrictionis simul & absterfionis, velut *Ulmus*, expurgat impletque Ulcera humida.

Porro, quum *Ficis* humor lacteus est, *Cerasis* gummosus, *Ulmis* salivofus,
Humor,

Humor, è medulla castratæ arboris effluens, capillos reddit capiti illitus, diffluentesque continet.

NOTÆ. Cortex mucilaginosus est, dein adstringens: infusum ejus purpureum fiebat, addito Vitriolo Martis, & infusum fortius æque nigrum ac atramentum.

Rustici decocto ejus viscoso utuntur ad ambustiones. Cataplasma è Cortice, vino incocto contuso & calide applicato, usus mirabilis esse dicitur contra aneurisma. Usurpatur quoque Cortex in gargarismis.

Contra dolorem ischiadicum Cortex in aqua tam diu coquatur, donec fere syrupi consistentiam acquirat, addita dein Spiritus Vini $\frac{1}{2}$ parte: foveatur locus affectus hoc decocto aliquamdiu ad ignem, & æger brevi levamen sentiet, auctore *Raio*.

Vis purgans, Cortici a veteribus tributa, confirmatur in *Actis Academiæ Cæsareæ*, in exemplo uno vel altero efficaciam Decocti in Hydrope horis medicis & loco potius ordinarii per quatuor vel sex septimanas sumpti; unde aquæeductæ sunt, partim & quidem plerumque per Urinam, sed & partim per Alvum.

Radici cortex mucilaginosus est, adstringens, subacris & infusum ejus a sale Martis coloris fit Claretini diluti, & subtus viridis.

Arbor plena est humoris glutinosi balsamici, & præcipue decoctum radicis: hinc convenit omni hæmorrhagiæ, præsertim pulmonis & uteri.

Cortex interior magnis laudibus effertur in morbis cutaneis pervicacibus, impetiginosis & Lepra Græcorum. Corticis recentis $\mathfrak{z}$ iv in Aquæ $\mathfrak{f}$ iv ad $\mathfrak{f}$ ij cocti, dosi $\mathfrak{f}$ ss bis die, ad hunc scopum laudatur. *London Medical: Transactions*.

C. UMBILICUS Veneris. Cotyledon major C. B. *Wall Penny wort*. *Navel wort*. *Kidney wort*.

Facultatis mistæ est, nempe humidæ subfrigidæ & cujusdam obscure subadstringentis, & cum ea leviter amara, unde refrigerat, repercutit, abstergit & discutit; itaque phlegmonas erysipelatodes, & erysipelata phlegmonode curat, ac trita cum polenta in stomachi ardoribus imponitur. Oculis medetur succo.

Condylomata & hæmorrhoidas mire curat & perniculos cum axungia.

Ingreditur Ceratum utpote succus refrigerans lumbis applicandum in iis, qui plurimum genitalis feminis colligunt & excernunt.

Cum medulla Cervina calefacta & imposita Cotyledon auxilio est in fistulis.

Ad

Ad dentium] dolorem proderit commanducare radicem. Radicis foliorumve succus, cum vino circumlitus instillatusve, conteſta genitalia nudat.

Folia, cum radice comestâ, calculos comminuunt, urinas cient, & hydro-picis ex mulſo dantur.

NOTÆ. Folia fere inſipida ſunt, niſi aliquando ſubacida, ſubadſtringentia, amaricantia; caules adulti & ſummitates floriferæ acerbi ſunt ſaporis, harumque ſuccus & Decoctum adſtringens eſt, amaricans, & uterque ſtatim niger fit addito Vitriolo Martis.

Succus herbæ fere inſipidus, & pallide viridis, clarior fit & ſubruber additis liquoribus acidis, contra flavescit & ſpiffior fit a liquoribus alcalinis. A Syrupo Violarum non mutabatur.

Uſu externo dolorem & inflammationem hæmorrhoidum ſedat, interno ardorem urinæ tollit.

C. URINA. *Urine.*

Urina omnis calida eſt & acris, ſed debiliſſima inter animalium urinas eſt humana, exceptis ſuiſbus caſtratis. De priore hic præcipue agetur.

Extergendi vim habet, quod indicant fullones, qui ſordida veſtium eâ expurgant atque extergunt. Hanc ejus vim cum medici conſpexiſſent, pſoras & lepras eâ deterſerunt, perfuderuntque Ulcera, tum multa humiditate, tum ſordibus & impuritate ſcatentia, ac multo magis ubi putridum quippiam (*h*) obtinent; ſed & pudendis, ubi ſic afficiuntur, Urinam infundunt, & auribus pure fluentibus.

An & conſolidandi vim habet? namque Attritus pedum ex offenſione curat, ſi non fuerint inflammati.

Capitis Ulcera manantia Urina Tauri efficaciter ſanat, item hominis vetus, ſi cyclaminum adjiciatur & ſulphur.

Inter ocularia medicamenta locum habet, & Urinâ puerorum impubium fovetur oculi, firmitatis cauſa, & illiniuntur ſole uſta cum ovi albumine.

Decocta in æreo vaſe cum melle cicatrices, albugines & nubeculas exterit; & concedit *Galenus*, medicamentum optimum in Ulceribus rebellibus confici ex Urina pueri in mortario æreo, cum piſtillo æreo circumacta, per plures dies, donec Urina craſſitudinem mellis acquirat: & ad albugines ac cicatrices veteres proſtat apud ipſum hocce Collyrium, R. Lauri baccarum trit. &

(*h*) Experimentis nuper compertum eſt, Urinæ putreſcentis vapores non eſſe noxios, ut vapores ex animalibus putreſactis.

& Gummi q. s. permisce. f. Collyrium, quod ex pueri impubis urina illiniendum.

Veteri miscetur cinis ostreorum adversus eruptiones in corpore infantum & omnia manantia Ulcera. Ea exesis, ambustis, sedis vitiis, rhagadis & scorpionum ictibus illinitur, & adversus Echinorum marinorum Draconisque morsus in spongia lanisve imponitur.

De usu interno Urinæ hæc habent *Dioscorides* & *Galenus*: suam cuique bibere proderit contra Viperæ morsus ac venena, incipientemque aquam intercutem: & auctore *Dioscoride* ac *P. Ægineta*, Camelorum & Caprarum Urina alvum subducit, unde hydropicis (i) bibenda exhibetur.

NOTÆ. Vaccina plerumque interne datur, odoris foetidi, & inter evaporandum instar Moschi, saporis salini, amari: humana quoque usurpatur, quæ inter evaporandum foetet, ejusdem saporis ac vaccina, & destillata dat liquorem limpidum, foetidum, nauseosum, nec acidum, nec alcalinum; sal quoque inde nec acidus nec alcalinus, magis tamen affinis sali alcalino quam acido, partim similis sali alcaliescenti, juncto sali marino, partim sali Ammoniaco, sed non perfecte conveniens ulli horum.

Putrefacta tarde inspissata ad consistentiam syrupi tenuis, & per aliquot septimanas in loco frigido reposita, dat crystallos partim salis marini, partim peculiaris salis, *sal microcosmicum* seu *sal essentielle Urinæ* dicti, cui hoc singulare, quod si admisceatur substantiis inflammabilibus, v. g. fuligini vel carboni ligneo, & in vase aperto ad ignitionem calefiat, flammulas instar fulguris emittat, & in retorta destillatum det phosphorum.

Vaccinæ Cong. j dedit Extracti instar Molosses ℥vj ℥vij ʒj, Humanæ ℥vj ʒij.

Humana usu externo, cum fursure decocta, potenter resolvit & discutit. In puncturis apum & vesparum applicatur ad præcavendam inflationem; in foru solamen dat podagricis, ac in lotionibus contra scabiem capitis aliisque malis cutaneis prodest.

In enematibus laxat & antiseptica est.

Utraque Urina a libris ad libij usu interno purgat, & sæpe vomitionem excitat, & ea dosi, per aliquot septimanas quotidie sumpta, in cura Hydropis aliorumque morborum chronicorum aliis remediis non cedentium, feliciter succedit. Hircinæ similem fuisse aliquando successum in Hydrope testantur *Miscellanea Curiosa*.

C. UR.

(i) Nuperis experimentis patet quoque tum urinam vaccinam, tum humanam cathartici non inutiles vires possidere.

C. URTICA.

1. *Romana*, seu mas cum globulis C. B. *Urtica urens*, pilulas ferens, prima *Dioscoridis* semine lini C. B. *Roman Nettle*.

2. *Urtica urens maximâ* C. B. *Common stringing Nettle*.

Procidentes vulvas recens contactu resiliere cogit, & Lethargici expergi-
scuntur tactis cruribus magisque fronte.

Priusquam exsicceetur esculenta est, & apud *Celsum* inter olera boni succi
locum habet; & quidem incipiens nasci vere non ingrata, multis etiam reli-
giosus cibus est ad pellendos totius anni morbos.

Succus gargarizatus Columellam, inflammatione turgentem, reprimat. Trita
cum succo & naribus indita sanguinem sistit. In fluxionibus circum oculos in
principiis prodest, ut alia ex adstringentium & repellentium genere, v. g.
Sempervivum, *Portulaca*, &c.

Ventrem modice subducit: flatuosum quiddam habet unde flatus nascun-
tur dum concoquitur: hinc allata elixa accommodatior est, alvum ciens uri-
namque magis movens.

In phlegmone interno satius est alvum subducere Urticâ quam Aloë,
utpote modice alvum deiciente.

Subtilium partium est & digerentis facultatis, adeo ut phymata & parotides
fanet, temperaturæ siccae, non tamen tantum habens caliditatis ut mordicet.
Decocta cum pituita vitia thoracis excreabilia facit.

Illita canis mortibus addito sale medetur.

Ulcera in gangænam vergentia, maligna fordidaque item luxata, panos,
tubercula, parotidas, furunculos & abscessus fanat. Lienosis cum cerato
imponitur.

Semen, non secus atque ervum & amygdala amara meatus purgat, & cum
melle delinctum orthopnœæ, lateri & pulmonum inflammationibus prodest,
excreatione pectus purgans & pus valenter educens.

Potum ex passo Venerem stimulat & vulvæ ora patefacit.

Difficilem ventrem tostum cibo emollit. Ad defluvia Capillorum semine oleo
contrito continguntur loca.

NOTÆ. Vis urens est in superficie, alias caloris non nisi exigui par-
ticeps est, immo tantum frigoris intus latere dicitur in urtica, ut herba con-
tusa, temporibus aut arteriis metacarpi apposita, febris ardorem in corde
extinguat.

Spiculæ Urticarum apud *D. Hook* in Micrographia patent esse intus con-
cavæ & fistulosæ, mucronibus acutis, unde tactu levi cutem facile perfo-
rant; singulæ autem folliculo venenoso repletæ innascuntur, qui, ad spicula-
rum contactum compressus, per earundem cava liquorem suum in cutem

perforatam vel carnem transfundit: Hæc applicatio, *Urticatio* dicta Veteribus, in usu fuit in Lethargo, & nuperius in atrophica ac stupore Membri alicujus, & dolore ischiadico.

Vulgaris Urticæ Odor in locis, ubi copiose nascitur, quidam singularis est. Folia recentia insipida, sicca obscure acrida, subadstringentia: Decoctum quoque, diu in ore retentum, subadstringens, & cum Vitriolo Martis coloris magis fusci fiebat: adest quoque aliquid glutinosum.

Succus mucilaginosus, subacris, subdulcis: cum liquoribus acidis & alcalinis prædominantis salis alcalini vel acidi indicia non exhibebat.

Folia non rubefaciunt Chartam cæruleam, Radices parum, quæ qualitatibus sensilibus foliis haud absimiles, scil. saporis subdulcis, cum sensu caloris mediocris, nauseosi.

Semen mucilaginosum est, saporis farinacei, subacre in gutture & Emulsionēs hinc fiunt.

Folia contusa naribus indita sedant earum hæmorrhagias, & usu interno, consensu omnium practitorum, in hæmoptoe & omnibus sanguinis profluviiis utilia sunt. Dantur ab $\mathfrak{z}$ ij ad $\mathfrak{z}$ iv. Valent etiam in dysenteria & fluore albo, in fluxu hæmorrhoidali, aliis frustra adhibitis; quin & non tantum urinas, sed & menses ciendi vim habere dicuntur.

Romanæ folia & semen fere similia sunt vulgari, nisi quod semen prædicetur tanquam magis pectorale & contra tussēs præferendum.

C. *UVÆ* passæ majores. Uva passa major C. B. *Raisins of the Sun.*

Galenus omnis generis Uvas, quæ solis fervore flaccescunt, nullo prorsus discrimine *Passas* vocavit.

Uvæ passæ multæ sunt dulces, acerbæ omnino paucæ, plurimæ vero ex dulci & austera qualitate sunt mistæ. Austere stomachum roborant, & ventrem constipant.

Dulcibus omnibus vis quædam inest contemperandi & detergendi, quibus duabus facultatibus exiguas mordicationes, quæ os ventriculi infestant, obtundunt. Præstant pinguiore, & quæ veluti tenuem corticem habent.

Eadem est ratio Uvarum passarum ad Uvas ac Caricarum ad Ficus; proinde Uvis calidiores sunt & stomacho commodiores, magis nutriunt, minus autem alvum subducunt. Pingues & dulces nutriunt multum, austere & macræ parce. Porro, pingues ac dulces minus quam Caricæ alvum subducunt abstergentque, verum stomacho commodiores sunt: & ventris deijciendi gratia affatim ingerere licet, quæ nullam acidam austeramve qualitatem præ se ferunt.

Esitata earum caro prodest faucibus, tussi, renibus ac vesicæ. Ad tussientes pingues & exacinate præstant.

Ad

Ad intercisam vocem cum lini semine, nucleis pineis & avellanæ partibus æqualibus, melle crudo exceptis, prodest.

Ad dyspnoicos decoctum exacinatarum cum parte æquali fœnigræci, cyathi mensura, calefacta dantur assidue, & juxta singulas irritationes.

Aphthis nigrescentis exacinata & cum aniso trita cum melle illinitur & estur cum nucleis contra Dysenteriam, itemque, admista milii ac hordei farina & ovo, in sartagine cum melle fricta sumitur.

In pharmacis ad Hepaticos locum habent Uvæ passæ, atque in liene & hepate tumentibus conducunt si sint adstringentes (non pingues:) cum in tantum adstringentes sint quantum opus habet viscus affectum, & habent vim concoctoriam crudorum humorum & coercendi malignos: fativa enim concoquendi simulque leniter adstringendi & discutiendi facultatem habet; sylvestris vero fortiter acris est, adeo ut pituitam trahat & vehementer extergat: hinc apud *Dioscoridem* Uva passa proficere dicitur ad eliciendam e capite pituitam in dentium dolore, tum per se, tum cum pipere commanducata.

Testium inflammationes Uva passa, acrimoniæ expers, sedat imposita cum lomento fabarum & cumini aut coriandri farina.

Epinyctidas, carbunculos, favos putrescentiaque articulorum Ulcera ac gangrænas, sine nucleis trita & cum ruta illita, sanât. Mobiles ungues illita celeriter extrahit.

NOTÆ. Uvæ Saporis sunt dulcis, subacidi, vinosi, mucilaginosi, & nihil aliud sunt quam Mustum quoddam concentratum seu phlegmatis exhalatione condensatum. Dulcedinem suam impertiunt tum Aquæ tum Spiritui Vini.

Unciæ cubicæ 12 Uvarum, *Malaga Raisin* dictarum, a Martii 2º, ad Apr. 16 Aquæ infusæ, generabant Aëris Uncias 411.

Calculi fragmentum solvebatur tepide digestum 3, 4ve dies in decocto.

Summatim, propter acidum vinosum cum mucilagine & oleosis partibus copulatum temperant, leniunt, vias lubricant, nonnihil incrassant & abstergunt, sed Acini ob vim adstrictoriam eximendi.

Pectorales sunt, tussim mitigant, sputum movent, in raucedine ex lymphâ acri valent. Acrimoniam bilis hebetant, ardorem Urinæ mitigant: Alvum leniunt: refrigerant & sitim sedant in febribus calidis.

Nutritivæ sunt, & in Atrophia cum amygdalis dulcibus excoctis valent: nutrimentum bonum suppeditant phthisicis, hecticisque valde utiles. Dicuntur tamen frequenter comestæ dentes & gingivas ad putredinem disponere.

Z.

D. ZEDOARIA. *Zedoary.*

1. *Zedoaria longa* C. B. *Zedoary.*
2. *Zedoaria rotunda* C. B. *Round Zedoary.*
3. *Zerumbet* Offic. Garz. *Zinziber latifolium* sylv. *Herm.* Cat. Hort. Lugd. Bat. *Zerumbeth.*

Zedoaria veteribus Græcis incognita, etsi Recentiores, ab Arabibus edocti, eam suis medicamentorum compositionibus admisceant, & Arabes aliquando confundunt cum *Zerumbet*, aliquando distinguunt.

NOTÆ. Odoris est fragrantis, camphorati: destillatione dat Aquam aromaticam cum oleo copioso, quod, in India ex radice destillatæ, sal volatile, Nivis aut Camphoræ forma, innatât: saporis est aromatici instar Rorisinarini, amari, calidi, acris, odoratior Zinzibere, sed minus acris.

Infusum aquosum sapore subacri, amaro & camphorato gaudet; spirituosum sapore amaro & acri aquosum superat, odore autem & sapore camphorato multo inferius.

Odorem Allii, Ceparum & Vini aufert, & contra Aëris pestilentis contagia masticatur.

Decoctum in Aqua Heliotropium rubefacit, syrupum Violarum viridem reddit.

Carminativum est insigne, & conditur saccharo ac Zingiberi præferur: potentissime flatus discutit, doloribus Colicis & Ventriculi flatulentis, ac suffocationi Uteri succurrit, necnon doloribus post partum, in quem finem commendatur pulvis ejus cum pane butyro illito si comedatur, quo modo & lochiorum fluxum promovet. Alvi tineas qualescunque enecat.

Diaphoretica est, & Lienteriam sistit, vomitiones reprimat; menses ciet.

N. ZIBETHUM. *Civet.*

Substantia est pinguis, unctuosa, inflammabilis odoris in notabili quantitate vel per se valde ingrati: sed in parva quantitate aliisve ingredientibus permistum, fragrantissimi, v. g. cum Oleo Anisi mistum & Chirothecis illitum fragrantissimum odorem excitat, præsertim si tantillum Moschi additum fuerit; saporis instar Butyri subrancidi, subacris, amaricantis.

Multum Olei & salis volatilil continere dicitur.

Solvitur Oleis tum expressis tum destillatis & Pinguedinibus animalibus: Cum Aqua non miscetur mediante saccharo, sed cum mucilaginis trititando; nec solvitur in Spiritu Vini rectificato nisi digestionem.

Ster-

Stercus humanum, mediante longa digestionem, ad suaveolentiam redactum, Zibethum mentitur, ideoque vocatur *Zibethum Occidentale*.

Torminibus infantum, colicæ, suffocationi uteri umbilico applicatum medetur, modo patientes illius odorem ferre possint.

Maritos impotentes confortat, & in sterilitate mulierum utile est.

Summatim, anodynum est & locum habet inter Antispasmodica, sedativa, & Resolutiva: cardiacum est, vires reficit & facultates sunt fere ut Moschi.

Olim medicamentum in morbis exanthematicis magnæ æstimationis erat.

N. ZINCUM, sive Tutenag vel Spelter.

Hujus Minera est Lapis Calaminaris, sed non sola, verum quoque Zincum ferro Sulphurato Mineralizatum, *Blend*, *Mock-Lead* vel *Black Jack* dictum: *Wallerii, Mineralogie*. Ex Lapide Calaminari cum fluxibus vulgaribus nunquam produci potest Zincum, sed *Margraaf* in *Mem. Acad. Berolinensis* exhibuit processum, quo Zincum extrahi potest ex Lapide Calaminari, sublimationis cujusdam specie, in retorta.

Zincum facile funditur in igne, inflammabile flammâ cæruleo-flavâ, & ex omnibus metallis hoc huic peculiare, scintillas magnas emittere in igne.

In igne aperto dat Flores albos molles. Fumum emittit spissum pulmonibus noxium, allium redolentem, suspensionem ingerentem mixturæ Arsenicalis.

Sulphuris particeps esse indicat Odor Hepatis sulphuris, excitatus ab admixtura Olei Virioli.

Solvitur ab omnibus Acidis, fortibus & debilibus, & instar Plumbi in Aceto cum sapore quoque saccharino.

Zinci flores externe in oculorum inflammatione, intertrigine, excoriationibus & fissuris papillarum profunt: Interne, præsertim Indici Flores, in Epilepsia, motibus convulsivis, delirio sine febre adhibentur; a parva vero dosi a gr. j, vel ij incipiendum & ad ʒj, 3j imo ad ʒiij procedendum (k).

Pompholyx & Nihil album, olim in officinis asservata, fuerunt Flores Zinci, sed minus puri, in fornacibus collecti, ubi Zincum vel Minera ejus fundebatur.

Porro, Vitriolum album, vulgari impuro præferendum, præparari potest è Zinco puro in Acido vitriolico diluto, soluto & crystallizato.

C. ZINZIBER. Zampiberi & Zingiberi Plinii C. B. Ginger.

Radix odorata est, sapore piper imitatur, & piperis vires quadantenus æmulatur, cibo conveniens & cum condimento assumitur, stomachum corroborans,

(k) *Gaubius. Advers. Varii Argum.* alii qui de hac materie superius scripserunt.

borans, concoctionem adjuvans, &, quum dulcia per se nocent in obstructione hepatis aut lienis, veruntamen ficus longe ante cibum exhibitæ cum thymo, pipere aut zinzibere juvant.

Efficax est ad ea, quæ pupillis caliginem offendunt. Antidotis quoque, v. g. Theriacæ, additur.

Excalfacit valenter, sed non primo statim occurſu velut piper, utpote minus subtilium partium, sed diutius perseverat caliditas, quæ a Zinzibere aut Pipere longo proficiſcitur, quam quæ ab albo aut nigro: proinde, quum particulam aliquam refrigeratam calfacere oporteat, hujusmodi calfacientia, quæ plurimum temporis durant, adhibemus.

Porro, Zinziber vim habet alvum leniter emolliendi.

NOTÆ. Saporis est valde acris, calidi, aliquantulum aromatici, subamarum, minus acris quam Piper, sed ejusdem fere virtutis.

Recenter effossum vim habet laxandi alvum, quippe si teneræ & adhuc humidæ radices edantur, multo adhuc humore in iis existente, alvum emolliunt, ut videmus in Iride, nam vetustiores siccant potius & alvum sistunt.

Per alembicum destillatum, dat insignem quantitatem olei essentialis, ardoris & acrimoniæ insignis, verum, authore *Cartheuser*, longe minus calidi quam Zedoariæ; hinc Zinziber Zedoariâ longe temperatius deprehenditur, & operationem suam magis irritando & incidendo, quam commovendo, in corpore exercet, minus corpus calefaciens, quam putaret aliquis, ab ejus acrimonia & fixitate: acrimonia enim ejus est minus volatilis quam plerorumque aliorum aromatum.

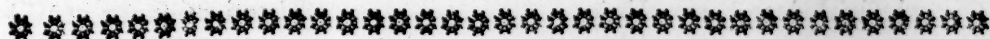
Vires suas impertit integras spiritui Vini rectificato, & magnâ ex parte Aquæ.

Caput sero nimio obſeſſum & frigidum roborat, atque in omnibus capitis morbis, è ventriculo obortis, utpote Vertigine, gravitate capitis, & quando nebulae oculis obverſari videntur, multum opis præstat.

Flatus discutit. Urinam movet. Venerem stimulat. Masticata Radix salivam elicit, & in paralyſi linguæ prodeſt; quin & utiliter inſtar Tabaci fumigatur, nimirum quia ſal & ſulphur non adeo abundant in eo, ac in Tabaco.

Primarum viarum affectibus a frigore ſuccurrit, concoctionem juvat, & recens ab Indis habetur tanquam remedium præſtantiffimum ad colicos dolores, cœliacam & hentericam paſſionem, diarrhœas diuturnas ex frigore natas, ſtatus, ventrisque tormina & alia hujusmodi.

Ad expugnandas varias chronicas ægitudines, aliis remediis ut ſalubre condimentum proſpero eventu adjungitur, ut in hydropicis tumoribus, cachexia, flatulentia pituitosa, catarrhis frigidis.

I N D E X

MORBORUM ET REMEDIORUM,

Juxta placita VETERUM

GRÆCORUM, LATINORUM ET ARABUM.

A. ABSCESSUS.	ACULEOS & INFIXA CORPORI EXTRA- HENTIA.	Cynoglossum. Cynosbati Spongiolæ ci- nis.
Narcissus. Viscum. — In PECTORE.	Aristolochia. Cantharides. Cochlea terrestris. Cyclamen. Distamnus creticus.	Euphorbium. Eruca. Glastum. Juglans. Lilii rad: Mastiche. Ricini Ol:
Tussilago. Urtica.	ÆGYLOPS.	ALVUM MOVEN- TIA.
ACHORES. Calx Viva. Fel. Fænugræcum. Lilii rad. Ol. Ricini. Pompholyx. Sanguis Draconis vel Cin- nabaris <i>Dioscoridis</i> . Scilla.	Juglans. Malva.	Allium. Amygdalæ Amar: Aloe. Aqua Marina. Balanus Myrep: Beta. Betonica. Brassica. Bryonia. Butyrum copiose sump- tum. Cicer. Cochlea terrestris. Crithmum. Cyclamen.
ACIDUM IN VEN- TRICULO.	ALOPECIA. Adiantum. Aloe. Amygd. amaræ. Anemone. Asa foetida, filphium. Avellanæ Nuces, scil. ci- nis crematarum. Adeps anserinus. Beta. Cepa. Cochlea terrestris. Cyclamen.	Cyno-

- Cynoglossi fol. decoct. ex vino.
 Caricæ.
 Cnicus, v. Carthamus.
 Ceba.
 Cerasa matura dulc.
 Chamæpitys.
 Epithymum.
 Fel.
 Ficus recentes.
 Fœnu Græcum.
 G. Ammoniacum.
 Hordeum.
 Malva.
 Mala dulcia.
 Mala Austera in postremis Epulis.
 Manna.
 Mel.
 Melo.
 Mercurialis.
 Oleum Olivarum.
 Opopanax.
 Polium.
 Polypodium.
 Porrum Coctum.
 Pysillum.
 Pyrus Sylv. in postremis Epulis.
 Ricinus.
 Resina Veter. seu The- reb. nostra.
 Rosa Damascena.
 Sinapi.
 Styrax calamita.
 Sagapenum.
 Sal.
 Scilla.
 Sambuci fol.
 Tamarindi.
 Thymus cum melle, posca vel sale.
 Vina dulcia.
- Urtica.
 Uvæ passæ.
 Viola.
 Zingiber.
- AMBUSTA.**
 Althæa.
 Alumen.
 Androsæmum.
 Antimonium.
 Adeps Suillus.
 Atramentum librarium.
 Albumen Ovi.
 Bardana.
 Branca ursina.
 Cynoglossi fol.
 Ebuli fol.
 Gallium luteum.
 G. Arabicum.
 Hordeum.
 Hypericum.
 Lactuca.
 Lilii rad.
 Narcissus.
 Pini cort.
 Sal.
 Sambuci fol.
 Sanguis Draconis.
 Sedum majus.
 Stercus columb.
 Verbascum.
 Ulmi lachrymæ.
- ANGINA, UVULA
RELAXATA, ET
FAUCIUM A-
SPERITAS.**
 Acetum.
 Alumen.
 Avellanæ putamen viride.
 Cydonia malus.
- Elaterium illitum cum O- leo vetere.
 Gallæ.
 G. Arabicum.
 Lauri fol. decocta pro gargarism. in uvula re- laxata.
 Lens.
 Lini Sem.
 Mel.
 Mentha.
 Millepedes.
 Morus.
 Myrrha.
 Pentaphylli fol.
 Piper.
 Stercus caninum.
 humanum.
 ovillum.
 Viola.
- ANI INFLAMMATIO.**
 Ovum ejusque Vitellus.
- ANI PROLAPSUS,
CONDYLOMA,
RIMÆ, ERO-
SIONES.**
 Adeps Suillus.
 Cochlea terrestris.
 Cydonia Malus.
 Gallæ.
 Glycyrrhiza.
 Leucoium luteum.
 Malva.
 Mentha.
 Myrtus.
 Ovum ejusque Vitellus.
 Parietaria.
 Pentaphyllum.
 Rubus.
- Tithy-

Tithymali lac, ad condy-
lomata illitu tollenda.
Umbilicus Veneris.

ANOREXIA vide
NAUSEA.

Capparis.
Cydonia mal.
Lactuca.
Mala dulcia.
Moschus.
Raphani rust. rad.
Sal.
Sinapios herba.
Vinum.

ANTISEPTICA.

Lauri fol.
Mel.
Pix liq.
Sal.
Scordium.

APHTHÆ, vide
ULCERA ORIS.

Butyrum.
Chamæmelum.
Portulaca.
Pyrus.
Rubus, & fruct.
Sal.

APOPHLEGMA-
TISMI.

Laureola.
Piper.
Pyrethrum.
Raphani hort. rad.
Sal.

Sapo cum Succo Betæ.
Sinapi.
Staphysagria.
Thymus.
Uva passa.

APPETITUS DE-
PRAVATUS, vide
MALACIA.

APOPLEXIA, vide
MORBUS ATTONI-
TUS.

APUM ET VESPA-
RUM PLAGÆ.

Stercus bovinum.

ARTERIÆ (TRA-
CHEÆ) ASPE-
RITAS.

Gum. Ceraforum.
Hordeum.

ARTHRITIS, vide
PODAGRA.

ARTHRITICO-
RUM TOPHI.

Caseus.

ARTICULORUM
NODI.

Galbanum.

— DOLORES.

Melissa.
Meum.

ASTHMA, vide
DYSPNÆA.

ADSTRINGENTIA.

Nux Moschata.
Pyrus.
Rhus.
Rubi cauliculi.

ATTRAHENTIA.

Narcissus.
Viscum.

AURIUMSANIES,
PURULENTIÆ
ET FLUXIONES
AD AURES.

Fel.
Hedera.
Lapathum.
Lumbrici.
Mastiche.
Myrtus.
Peucedanum.
Pix liq.
Polygonum.
Pyrethrum.
Resina Ver. seu Thereb.
nostra.
Rhus.
Sarcocolla.

— SONITUS.

Aceti vapor.
Beta.
Cepa.
Cucum. Sylv. rad. fol. &
succus.
Synapi.

4 INDEX MORBORUM ET REMEDIORUM.

AURIUM DOLOR. — VERMES & SORDES.

Albumen Ovi.
Amygd. amar.
Aparine.
Aristolochia.
Beta.
Cannabis fol.
Crocus.
Fel.
Hyoscyamus.
Lauri baccæ.
Millepedes.
Marrubium album.
Opium.
Oleum Balaninum.
Ricini.
Parietaria.
Polygonum.
Ruta.
Sal.
Spongia.

Mel.
Mercurialis.
Salvia.

Lilii albi rad.
Lumbrici.
Nigellæ Sem.
Sal.
Stercus ovillum.
Tithymali Lac.

CALORIS REMEDIA.

Ficus recentes.
Persicæ mali fr. maturus.
Pruna.
Tamarindi.

CANIS RABIDI MORSUS.

Bitumen.
Cardiaca.
Cynoglossum.
Cynosbati rad:
Ebuli fol:
Elleborus alb.
Lapathum.
Marrub. nigrum.

CAPITIS DOLOR.

Aqua marina.
Anagallis.
Anethum.
Anisi Sem. suffitus.
Apii Veterum Sem.
Iris.
Lactuca.
Nigellæ Sem.
Nasturtium.
Ol. Omphacinum.
Ol. frigidum.
Oesypus.
Opium.
Polygonum.

Por-

— OBTURATIO.

Arum.

— SURDITAS.

Aqua marina.
Adeps anser. cum succo cepæ.
Brassica.
Bryonia.
Cucum. Sylv. fol. succus.
Lauri Baccæ.
Ol. Balaninum.
Spongia.
Styrax Calamita.
Sulphuris Vapor.
Salix.

B.

BUBO.

Butyrum.

C.

CACHEXIA.

Betonica.

CALCULUS.

Lapathum.
Lapis Judaicus.
Lithospermum.
Lumbrici.
Matricaria.
Resina fricta.
Ruscus.
Sium.

CALLI ET CLAVI.

Aerugo.
Afa foetida, Silphium.
Cantharides.
Elleborus nig:
Fermentum.
G. Ammoniacum.
Iris.

JUXTA PLACITA VETERUM.

5

Portulaca.
Pſyllium.
Peucedanum.
Rofa Veterum.
Rufcus.
Scammonium.
Sedum majus.
Sinapi.
Stercus Columb.
Vinum.

— ex *EBRIETATE*.

Brassica.
Castoreum.
Chamamelum.
Colocynthis.

— *FRIGIDUS* & ex
FRIGORE.

Euphorbium.
Macis.
Millepedes.
Moschus.
Opobalsamum.

— à *SOLE*.

Cupressus.

— *DIUTURNUS*.

Cucum. Sylv. rad.
Elleb. alb.
Elaterium.

— ex *FEBRE*.

Chamamelum.

CARBUNCULUS.

Betonica.
Coryandrum.
Cupressus.
Juglans.
Lens.
Lupinus.

CARBUNCULO- RUM CRUSTÆ.

Sabina.

CARCINOMA.

Betonica.
Brassica.
Caricæ.
Dracontium.
Erysimum.
Galiopsis.

CARDIACA AF- FECTIO.

Vinum in mamma læva.

CARDIALGIA vel STOMACHI AR- DOR.

Nardus Indica.
Pyrus.

CATARRHUS.

Ambra Grysea.
Avellanæ fr. vel Nux pon-
tica.
Albumen Ovi.
Bolus Armena.
Dracontium.

A 3

Erysimum.
Galanga.
Grana Cnidia.
G. Tragacantha.
Hyoscyamus.
Jujubæ.
Lauri baccæ.
Meum.
Nigellæ Sem.
Panis.
Papav. alb. capitum &
fol. decoctum.
Pulegium.
Styrax Calam.

CAUSTICA.

Ranunculus.
Sapo cum calce viva.
Sinapi.
Tithymali Lac.
Chalcanthum.

CHOLERA.

Aq. marina.
Berberis fr.
Cydonia malus.
Ferrum.
Mentha.
Myrobalani.
Polygonum.

COCTIO LÆSA.

Betonica.
Carum.
Cydonia malus.
Hyssopus.
Juniperi baccæ.
Ligustici seu Sezeleos
Sem.
Nux Moschata.

COE.

CŒLIACUS MOR-
BUS.

Afa fætida.
 Betonica.
 Bitumen.
 Cafeus.
 Cornu cervi.
 Cydonia Malus.
 Erysimum.
 Faba.
 Ferrum.
 Gallæ.
 Hyacinthus.
 Lens.
 Mentha.
 Morus.
 Myrtus.
 Nymphæa alba.
 Oxylapathi Sem.
 Opium.
 Ovum.
 Papav. alb. cap. & fol.
 decoctum.
 Rha.
 Rhus.
 Siliqua edulis.

COLICUS DOLOR.

Allium.
 Castoreum.
 Colocynthis.
 Crocus.
 Eryngium.
 Galanga.
 Iris.
 Ligustici seu fefel. Sem.
 Mentha.
 Milium.
 Porrum Coctum.
 Ruta.
 Sal.

Sevum Ovinum.
 Staphisagriæ fem.
 Thymus.

COMITIALIS MOR-
BUS, vel EPILEP-
SIA.

Aristolochia.
 Afa fætida.
 Betonica.
 Brassica.
 Bryonia.
 Cardamomum.
 Castoreum.
 Colocynthis.
 Elleborus albus.
 niger.
 Eryngium.
 G. Ammoniacum.
 Galbanum.
 Grana Cnidia.
 Hyssopus.
 Oesypus.
 Pentaphylli fol.
 Peucedanum.
 Sagapenum.
 Sinapi.
 Thymus.

CONTUSA, vide
SUGILLATA.CONVULSA, CON-
VULSIO ET MORBUS
CONVULSIVUS.

Betonica.
 Branca Ursina.
 Castoreum.
 Elleborus alb.
 Epithymum.
 Ileum Calidum.

Peucedanum.
 Pœoniæ rad.
 Pulegium.

CRAPULA.

Betonica.

CUTIS VITIA. vide
PORRIGO, PRURIGO,
PSORA & SCABIES,
quibus addantur,

Cardiaca.
 Cochleæ terr. ussæ.
 Cucum. sylv. rad.
 Dracontium.
 Faba.
 Glastrum.
 Lupinus.
 Lili albi rad.
 Narcissus.
 Nymphæa alba.
 Os Sepiæ.
 Piper.
 Rubia Tinctorum.

— ALPHI.

Nymphæa alba.

— MACULÆ.

Polygonatum.

— MACULÆ à SO-
LE.

Linum.

— IMPETIGO.

Nasturtium.

Parti-

JUXTA PLACITA VETERUM.

7

Parietaria.
Pix liq.
Pentaphylli fol.
Rha.
Sinapi.
Sal.
Tithymali Lac.

— INTERTRIGO.

Amygdalæ amar.
Brassica.
Coriandrum.
Ichtyocolla.
Lauri baccæ.
Myrtus.
Stercus Ovillum.
Viscum.

— LENTIGO & LENTICES.

Faba.
Iris.
Nasturtium.
Nigellæ sem.
Nium.
Os Sepiæ.
Raphani hort. rad.
Sium.

— LICHEN.

Aq. marina.
Panis.
Rubia Tinct.
Rha.
Sal.
Stercus Caprinum.
Tritici Oleum.
Ulmi Lachrymæ.

— FURFURES CAPITIS.

Scilla.

— LEPRO.

Furfur.
Sinapi.
Sulphur.

— PAPULÆ.

Sang. Drac. vel Cinnab.
Diosc.

— PANUS.

Fæx Vini.
Scammonii rad. & Succus.
Stercus bovinum.

D.

DEBILITAS à VALETUDINE.

Dactyli.

DELIRIUM.

Papaveris albi capita.

DENTIUM DOLOR.

Nigellæ Sem.
Opopanax.
Pentaphylli rad.
Pyrethrum.
Staphisagriæ herba.

Sal.
Tamarisci fol.
Tithymali Lac.
Umbilici Veneris rad.
Uvæ passæ.
Vinca pervinca.
Verbasci rad:

— VACILLATIO, MOBILITAS & LAXITAS.

Balaustia.
Cornu Cervi.
Enula camp.
Granathi cort.
Lapathum.

— LAPSUS.

Oesypus.
Oleum Omphacinum.
Sal.

— EROSIO.

Sal.

DENTIFRICIA & DENTES DEALBANTIA.

Os sepiæ.
Ostreorum testæ ustæ.
Sinapi.

DIARRHÆA.

Amylum.
Althæa.
Balaustia.
Berberis fr.
Bolus Armena.
Branca Ursina.

Brass-

Brassica bis costa.
 Castaneæ nuces.
 Corna.
 Caseus.
 Cerasa immatura.
 Cupressus.
 Cydonia malus.
 Dactyli.
 Fæx Vini.
 Fabæ cort.
 Ferrum.
 Hyacinthus.
 Hyperici sem.
 Lapathum.
 Mala austera.
 Milium.
 Macis.
 Mespilus.
 Myrobalani.
 Nardus Indica.
 Nymphæa alba.
 Oryza.
 Ovum.
 Pyrus.
 Panis vetus & nauticus.
 Pæoniæ rad.
 Papav. alb. cap. & fol.
 decoctum.
 Persicæ mali fr. immat.
 Pini cort.
 Phyllitis.
 Polygonum.
 Populi nigræ Gemmæ.
 Porrum.
 Pruni sylv. fr.
 Palmæ fr. involucrum &
 calix.
 Rosa.
 Rubia Tinct.
 Rubi fr. immat.
 Santalum rubr.
 Sedum maj.
 Sorbi fr.

Spongia.
 Stercus caninum.
 Succinum.
 Vinca pervinca.
 Vitellus Ovi.

DISCUTIENTIA.

Ficus recentes.
 Fænugræcum.
 Furfur.
 Lauri bacca.
 Mentha.
 Pix arida.
 Raphani hort. rad.
 Sal.
 Stercus.
 Styrax calamita.
 Sulphuris vapor.
 Viscum.

DIURETICA.

Acori rad.
 Adiantum.
 Aloe.
 Amygdalæ amaræ & dulc.
 Artemisia.
 Alkekengi.
 Allium.
 Ammeos sem.
 Anagallis.
 Anethi sem. & fol.
 Anisi sem.
 Apii veterum seu Petro-
 selini vulg. fol. sem.
 & rad.
 Aristolochia.
 Arum.
 Asa sætida.
 Asarum.
 Bardana.
 Bryonia.

Beta.
 Betonica.
 Branca ursina.
 Calamintha.
 Cantharides.
 Cardamine.
 Cardamomum.
 Carum.
 Cassia veterum.
 Ceba.
 Chamædrys.
 Cicer.
 Costus.
 Eruca.
 Eryngium.
 Ficus recent. & Caricæ.
 Fæniculum.
 Fumaria.
 Graminis rad.
 Hedera.
 Hyacinthus.
 Iris.
 Juniperi bacca.
 Labdanum.
 Lithospermum.
 Lumbrici.
 Ligustici seu Sesel. rad.
 Marrubium album.
 Meum.
 Nardus Celtica.
 Indica.
 Nigellæ sem.
 Nux Moschata.
 Nasturtium.
 Opopanax.
 Polium.
 Porrum.
 Pulegium.
 Petroselini Maced. sem.
 Piper.
 Polygonum.
 Raphani hort. rad.
 Rapum.

Rubia

JUXTA PLACITA VETERUM.

Rubia Tinct.

Ruscus.

Ruta.

Resina ver. Therebinth.
nostra.

Scordium.

Succinum.

Sium.

Sabina.

Salvia.

Sinapi.

Schænanthus.

Scilla.

Siliqua edulis.

Thymus.

Umbilici Veneris sol. cum
radice.

Valeriana.

Vinum.

DOLOR ARTICU- LORUM.

Cardamomum.

Castoreum.

Chamæpitys.

Colocynthis.

Costus.

Galbanum.

G. Ammoniacum.

Narcissus.

Parietaria.

Psyllium.

Pulegium.

Ruta.

— DIUTURNUS.

Sinapi.

— HYPOCHONDRII.

Abinthium usu externo.

— ISCIADICUS.

Abrotonum.

Althæa.

Androsæmum.

Asa tærida, Silphium.

Asari rad.

Bardana.

Betonica.

Cardamomum.

Castoreum.

Chamæpitys.

Colocynthis.

Costus.

Cucum. Sylv. rad. suc-
cus

Elleborus alb.

Enula campana.

Erigeron.

Erysimum.

Euphorbium.

Galbanum.

G. Ammoniacum.

Hyperici sem.

Iberis.

Iris.

Dauci baccæ usu externo.

Meum.

Nasturtium.

Peucedanum.

Pentaphylli rad.

Pulegium.

Raphani rust. rad.

Rubia Tinct.

Rha.

Ruta.

Stercus bovirum.

Columbinum.

Stæchas Arabica.

Sal.

Sinapi.

Scammonii rad.

Thlapsi.

B

— LATERUM & LUMBORUM IN- VETERATUS.

Furfur.

Resina Veterum.

Stercus columb.

Sulphur.

Valeriana.

— NERVORUM.

Erigeron.

Lumbrici.

Oleum calidum.

Opopanax.

Sinapi.

Stæchas Arabica.

Sulphuris vapor.

Sal.

Thymus.

— VESICÆ & RE- NUM.

Galanga.

Glycyrrhiza.

Peucedanum.

DURITIES, VARI & PANI.

Abrotonum.

Acetum.

Cepa.

Cera.

Caricæ.

Ol. Ricini.

DURITIES MAMMA- RUM.

Chamæpitys.

Cupres-

Cupressus.
 Elleborus nig:
 Erysimum
 Ficus recentes.
 Furfur.
 Galiopsis.
 Iris.
 Medulla.
 Macis.
 Pentaphylli rad.
 Persicaria.
 Pix liq.
 Sapo.
 Stercus bovinum.
 caninum.

DYSENTERIA & TORMINA.

Agrimonia.
 Alcaea.
 Aloe.
 Althaea.
 Alumen.
 Anethum.
 Balauſtia.
 Beta.
 Betonica.
 Bitumen.
 Bolus Armena.
 Butyrum.
 Brassica.
 Calamintha.
 Caseus.
 Cepa.
 Cera.
 Conyza.
 Corallium.
 Cornu Cervi.
 Corna.
 Cupressus.
 Cydonia malus.
 Cynosbati Succus.

Cardamomum.
 Cymini Sem.
 Daſtyli.
 Elatine.
 Equisetum.
 Eryngium.
 Elleborus alb.
 Erigeron.
 Erysimum.
 Faba cum cortice.
 Ferrum.

Fenugæcum.
 Gallæ.
 Granati cort.
 Gentiana.
 Graminis rad.
 Hypocistis.
 Iris.
 Juniperi bacca:
 Lens.
 Lyſimachia.
 Macis.
 Medulla.
 Meum.
 Malva.
 Meliſſa.
 Mespilus.
 Morus.
 Nymphæa alba.
 Oxylapathi Sema.
 Ovum.
 Pini cort.
 Portulaca.
 Pentaphylli rad.
 Phyllitis.
 Pruni ſylv. fr.
 Rhabarbarum.
 Rha.
 Rubia Tinct.
 Rubi caulicul.
 fruct. immat.
 Ruta.
 Rhus.

Sium.
 Sedum majus.
 Salvia.
 Scordium.
 Siliqua edulis.
 Stercus caninum.
 Styrax calamita.
 Vitellus Ovi.
 Vinca peruinca.

DYSPNÆA.

Adiantum.
 Allium.
 Anisi sem.
 Aristolochia.
 Aſa fœtida.
 Betonica.
 Bitumen.
 Bolus armena.
 Botrys.
 Bryonia.
 Calamintha.
 Colocynthis.
 Cupressus.
 Cymini sem.
 Dracontium.
 Enula campana.
 Epithymum.
 Fenugæcum.
 G. Juniperi.
 Ammoniacum.
 Hyſſopus.
 Matricaria.
 Millepedæ.
 Maſtiche.
 Naſturtium.
 Nigellæ sem.
 Opobalsamum.
 Peucedanum.
 Pix liq.
 Ruta.
 Sebellem.

Sinapi.
Thymus.
Tussilago.
Urtica sem.
Uva passa.

DYSURIA & STRANGURIA.

Cochlea Terrestris.
Corallium.
Crithmum.
Cupressus.
Cyperus.
Dauci Cretici sem.
Dictamnus Creticus.
Dracontium.
Eryngium.
Fumaria.
Graminis rad.
Meum.
Pencedanum.
Trichomanis.

E.

EMETICA.

Asari rad.
Balanus myrepfica.
Chalcanthum.
Elleborus albus.
Eruca.
Laureola.
Narcissus.
Raphani hort. rad.
rust. rad.
Sinapi.
Staphysagria sem.
Thlaspios rad.

EPHIALTES. vide
INCUBUS.

ERRHINA.

Anemone.
Brassica succus.
Cardamomum.
Cepa.
Cyclamen.
Chalcanthum.
Elleborus albus.
Hedera.
Iris.
Laureola.
Marrubium album.
Mercurialis.
Piper.
Piarmica.
Pyrethrum.
Sapo cum Succo Betæ.
Sinapi.

ERYSIPELAS.

Acacia.
Acetum.
Althæa.
Albumen Ovi.
Beta.
Brassica.
Cicuta.
Coriandrum.
Cupressus.
Lactuca.
Lumbrici.
Malva.
Matricaria.
Mentha.
Myrtus.
Oesypus.
Opium.
Papaveris albi calyces.

B 2

Parietaria.
Pentaphylli rad.
Polygonum.
Pompholyx.
Portulaca.
Psyllium.
Rosa Veterum.
Rubi idæi flor.
Sal.
Sedum Majus.
Spongia.

EXCRESCENTIA.

Afa fœtida, filphium.
Corallium.
Gallæ.
Ostreorum testæ Ustæ.

— In ULCERIBUS.

Chalcanthum.
Plumbum elotum.

— In OCULIS.

Os sepiæ.
Sal.
Scordium.

EXPECTORANTIA.

Amygdalæ.
Anisi sem.
Avena.
Arum.
Allium.
Butyrum.
Cepa.
Enula campana.
Erysimum.
Faba.
Galbanum.

Hys.

Hyssopus.
Iris.
Lepidium.
Mel.
Marrubium alb.
Porrum.
Pulegium.
Rapum.
Resina Ver.
Sagapenum.
Scilla.
Sinapi herba.
Urtica ejusque semen.

F.

FEBRIS ARDENS.

Dactyli.
Hordeum.
Jujula.
Papaver.
Portulaca.
Ptyllium.

— EPHEMERA.

Vinum.

— BILIOSA.

Rosa Damascena.

— TERTIANA.

Oleum Olivarum.

— HECTICA.

Oleum Olivarum.

— INTERMITTENS.

Chamæmelum.
Chamædrys.
Conyza.
Hypericum.
Pentaphylli fol.
Rhabarbarum.
Rha.
Ruta.
Sagapenum.
Sinapi.
Verbena.

— ALGIDA vel
EPIALOS.

Hyoscyamus.
Hyperici sem.

— CHRONICA.

Agrimonia.

FEBRIUM FRIGUS.

Iris.
Nitrum.
Opopanax.
Piper.
Polygonum.
Sagapenum.
Thlaspi.

FISTULÆ.

Aristolochia.
Brassica.
Dracontium.
Dypsaci rad.
Elleborus niger.
Iris.
Millefolium.

Pentaphylli fol.
Stercus Ovillum.
Verbasci rad.

FISTULARUM
CALLI.

Tithymali Lac.

FLATUS & INFLAT-
IONES VENTRIS
& COLI.

Abfinthium.
Allium.
Ammeos sem.
Amygdalæ am.
Anethum.
Anisi sem.
Apii veter. sem.
Brassica.
Cardamomum.
Carum.
Castoreum.
Chamæmelum.

— RUCIUS ACIDA.

Coriandrum.
Cymini sem.
Elleb. alb.
Enula camp.
Epithymum.
Eryngium.
Feniculum.
Galanga.
Hyssopus.
Iris.
Juniperi baccæ.
Labdanum.
Ligustici seu Seseleos
sem. & rad.
Meum.

No-

Moschus.
 Macis.
 Nardus Indica.
 Nigellæ sem.
 Nux Moschata.
 Petros. Maced. sem.
 Peucedanum.
 Piper.
 Porrum.
 Ruta.

FLATULENTUS TUMOR.

Alumen.
 Cymini sem.
 Iris.

FLUOR ALBUS & MENSIUM FLUXUS.

Fæx Vini.
 Hypericum.
 Ovum.
 Pœoniæ sem.
 Polygonum.
 Portulaca.
 Rhus.
 Rosa Veterum.
 Sedum majus.
 Spongia.

usta.

Stercus caprinum.
 Salvia.
 Tamarisci fol.

FRIGUS. RIGOR.

Abrotonum, ex oleo illi-
 rum.
 Allium.
 Aristolochia.
 Asa foet. sulphium.

Balsamum seu opobals.
 inunctum.
 Calamintha.
 Conyza.
 Costus.
 Hedera.
 Iris.

— MEMBRA.

Oleum Calidum.

FURUNCULI.

Caricæ.
 Faba.
 Furfur.
 Fermentum.
 Galbanum.
 Sal.
 Sapo.
 Stercus Ovillum.
 Puerorum.
 Triticum mansum.
 Urtica.

G.

GANGLIA.

Lumbrici.
 Plumbi Lamina.

GANGRÆNA.

Asa foet.
 Cicer.
 Galiopsis.
 Iris.
 Juglans.
 Lupinus.
 Petroselinæ herba.

B 3

— GANGRÆNÆ CRUSTA.

Panis.

GARGARISMA.

Mespilus.
 Pentaphylli fol. & rad.
 Sorbi fr.

GINGIVÆ LAXÆ & CORROSÆ.

Alumen.
 Balauſtia.
 Cornu Cervi.
 Gallæ.
 Granati Cort.
 Mastiche.
 Pyrus.
 Pompholyx.
 Rubus.
 Sal.

— FLUXIONES ad GINGIVAS.

Staphysagriæ herba.

GRACILITAS, vide MACIES.

H.

HÆMORRHAGIA & HÆMOPTÆ.

Acetum potu vel infusu.
 Adiantum.
 Aloe.

Adro-

- Androsæmum.
 Aparine.
 Albumen ovi.
 Amylum.
 Balauſtia.
 Betonica.
 Bitumen.
 Bolus armena.
 Bulbocastanum.
 Castaneæ nuces.
 Cochlea terreſtris.
 Conſolida major.
 Corallium.
 Chalcanthum.
 Cornu cervi.
 Cupreſſus.
 Cydonia malus.
 Cynosbati ſuccus.
 Dactyli.
 Equiſetum.
 Erigeron.
 Faba.
 Ferrum.
 Gallium luteum.
 Glaſtum.
 Glycyrrhiza.
 Granati cort.
 G. Arabicum.
 Juniperi.
 Hypericum.
 Hypociftis.
 Lyſimachia.
 Mentha.
 Mespilus.
 Millefolium.
 Maſtiche.
 Nymphaea alba.
 Opium.
 Ovi teſtæ uſtæ.
 Olibanum.
 Polygonum.
 Portulaca.
 Pini Cortex.
 Perſicæ mali ſol.
 Pini nucleï.
 Polium.
 Polygonum.
 Portulaca.
 Ruta.
 Reſina friſta.
 Rhus.
 Roſa veterum.
 Rubus & ejus cauliculi.
 Rubi fruſt. immat.
 Spongia.
 uſta.
 Sevum ovinum.
 Sang. Drac. v. Cinnab.
 Diosc.
 Stercus equinum.
 afininum.
 Salix.
 Salvia.
 Tritici farina.
 Urtica.
 HÆMORRHOIDES
 APERIENTIA.
 Cepa.
 Cyclamen.
 HÆMORRHOIDUM
 FLUXUS.
 Ferrum.
 Rhus.
 Umbilicus Veneris.
 HEPATIS OPPILA-
 TIO, vide ICTERUS.
 Agrimonia.
 Aſa ſcærida, ſilphium.
 Aſari. rad.
 Balanus myreſſica.
 Betonica.
 Cappariſidis fr.
 Epithymum.
 Fumaria.
 Gentiana.
 Piper.
 Rhabarbarum.
 Satureia cum ſicibus.
 Thymus cum ſicibus.
 HERNIA.
 Balauſtia.
 Cupreſſus.
 Granat. cort.
 Pentaphylli ſol.
 Piſyllium.
 HERPES.
 Acacia.
 Acetum.
 Braſſica.
 Chelidonium majus.
 Lini ſem.
 Minium.
 Penthaphylli ſol.
 Rubus.
 HIRUDINES HAU-
 STÆ.
 Acetum.
 Allium.
 HORDEOLUM, vide
 OCULORUM
 MALA.
 HYDROPHOBIA, vide
 CANIS RABIDI
 MORSUS.
 HY.

HYDROPS.

Allium.
Asa foetida.
Aqua marina.
Asari rad.
Betonica.
Cantharides.
Cicer.
Cochlea terrestris.
Cucum. sylv. rad. succus.
Cyperus.
Ebulau rad.
Elleborus albus.
niger.
Grana Cnidea.
Kali.
Mezereon.
Nitrum.
Polium.
Rhabarbarum.
Ruta.
Sapo.
Scilla.
Sinapi.
Tithymalus.
Tritici acervus.
Umbilici Ven. fol. cum
rad.
Urina.
Vinca pervinca.

I.

ICTERUS.

Calamintha.
Chamæmelom.
Chamæpitys.
Colocynthis.
Conyza.

Cornu Cervi.

Crithmum.
Cyclamen.
Chelidonium maj.
Cicer.
Costus.
Cymini sem.
Elaterium.
Erygeron.
Erysimum.
Hyacinthus.
Iris.
Lapathum.
Lauri baccae usu externo.
Lumbrici.
Marrubium alb.
Meum.
Millepedæ.
Nardus Celtica.
Indica.
Nigellæ sem.
Nitrum.
Pæoniæ rad.
Pentaphylli rad.
Petrofelini vulg. sem.
Polium.
Rha.
Rosa Damasc.
Rosmarinus.
Rubia Tinct.
Ruscus.
Sal.
Salvia usu externo.
Scilla.
Stercus caprinum.
Sabina.
Tamarindi.
Verbena.

ICTUS.

Faba.

INCUBUS.

Elleborus albus.
Pæoniæ sem.

INFLAMMATIO.

Acetum.
Althæa.
Anagallis.
Anethum.
Asa foet.
Axungia.
Adeps suillus.
Adeps idem cum spuma
argenti.
Anserinus.
Brassica.
Bryonia.
Butyrum.
Consolida maj.
Coriandrum.
Cydonia malus.
Cymini sem.
Ebuli fol.
Elatine.
Erigeron.
Fax Vini.
Faba.
Fænugræcum.
G. Arabicum.
Hyoscyamus.
Juglans.
Lactuca.
Lauri fol.
Lens.
Lilii rad.
Lini sem.
Malva.
Mala austera.
Myrtus.
Oesypus.

Ol. Ricini.
Olivarum.
Ovum.
Papav. rubri fol. & capitula. Albi calyces.
Parietaria.
Pini folia.
Pix arida.
Polygonum.
Portulaca.
Psyllium.
Panis.
Rha.
Rhus.
Rosa Veterum.
Santalum rubrum.
Saryion.
Sedum maj.
Spongia.
Stercus bovinum.
Tritici Pollen.
Vitellus ovi.
Verbena.
Vinum acerbum.
Viola.

— ERYSIPELATODES.

Umbilicus Veneris.

— MAMMARUM.
Cydonia malus.
Juglans.

— VENTRICULI & HEPATIS.

Cydonia malus.

— UTERI SARCODES.

Eucoium luteum.

— TESTIUM.

Cymini sem.
Faba.
Fœugræum.
Fursur.
Myrtus.

— TRACHEÆ.

G. Arabicum.

INFLATIONES & FLATUS VENTRICULI, COLI &c.
vide ad Litt. F. quibus addenda.

Ligustici seu seseleos sem.
Meum.
Moschus.
Nardus Celtica.
Petrof. Mac. sem.
Rha.
Ruta.
Stæchas arabica.
Thymus.
Vinum.

L.

LABIORUM FISURÆ & RIMÆ.

Adeps Anser. recens.
Membrana putam. Ovi.

LAC DEFICIENS.

Anethum humidum.
Anisi sem.

Apium Veterum.
Feniculum.
Hordeum.
Lactuca.
Lumbrici.
Malva.
Nigellæ sem.
Petroselinum vulg. sem.
Sium.

— GRUMOSUM.

Apium Veterum seu Petrosel. vulg. fol.
Faba.
Sal.

LASSITUDO.

Adeps Suillus.
Anserinus.
G. Ammoniacum.
Ol. Olivarum.

— FEBRILIS.

Ol. Olivarum.

LATERIS DOLOR.

Adeps suillus, vino lotus.
Avena.
Betonica.
Bryonia.
Chamaedrys.
Crocus.
Carica.
Erysimum.
Fursur.
Opopanax.
Papaver.
Ruta.
Sigapenum.
Sal.

Sal.
Scordium.
Viola.

— INFLAMMATIO.

Urticæ sem.

LEPRA.

Acerum.
Aerugo.
ANſum.
Alumen.
Anemone.
Balanus myrepſica.
Brasſica.
Bryonia.
Calamintha.
Cantharides.
Cochleæ terreſ. uſtæ.
Cucumeris ſylv. rad.
Elleborus albus.
—— niger.
Fel.
Lapathum.
Lilii rad.
Lepidium.
Myrobalani.
Mezereon.

LETHARGUS.

Caſtoreum.
Cepa.
Elleborus alb.
Peucedanum.
Ruta.
Sinapi.
Sulphuris vapor.

Thymus.
Urtica.

LIEN OBSTRUCTUS
vel INDURATUS.

Acorum.
Adiantum.
Agrimonia.
Balanus myrepſica.
Betonica.
Brasſica.
Bryonia.
Capparidis fr.
Chamædrys.
Corallium.
Cyclamen.
Epithymum.
Ferrum.
Filix mas.
Gallæ.
Glaſtum.
G. Ammoniacum.
Hedera.
Iris.
Lapathum.
Marrub. alb.
Naſturtium.
Peucedanum.
Piper.
Pulegium.
Raphani hort. rad.
Rhabarbarum.
Rha.
Rubia Tinct.
Sagapenum.
Satureia.
Scilla.
Sena.
Sinapi.
Tamarisci fol. rad. & ra-
miculi.
Thymus.

C

— FLATUOSUS.

Furfur uſu externo.
Sulphur.

LUMBRICI.

Abrotonum.
Abſinthium.
Cepa.
Coriandrum.
Coſtus.
Chalcanthum.
Enula campana.
Erigeron.
Filix mas.
Hyſſopus.
Juglans.
Iris.
Lupinus.
Myrrha.
Mala dulcia.
Mentha.
Mercurialis.
Naſturtium.
Nigellæ ſem.
Perſici mali fol.
Portulaca.
Ruta.
Sal.
Sedum majus.
Tithymalus.
Thymus.

LUXATA.

Brasſica.
Narcifſus.
Polypodium.
Pſyllium.
Sal.
Sevum pecudura.

M.

M.

MACIES.

Aq. marina.
Ficus recentes.
Pix illita.
Sal.
Therebinthina veterum.
—— e Chio nostra
pro Picatione.

MALACIA.

Acetositas Citri.

MARCOR FRIGIDUS.

Vinum.

MAMMARUM DOLOR & TUMOR.

Lumbrici.
Mentha.

— ULCERA & RUGÆ.

Plumbum elotum.

MANIA.

Elleborus albus.
—— niger.

MELANCHOLIA.

Basilicum.
Elleborus albus.
—— niger.
Epithymum.
Kermes.

Lactuca.
Moschus.
Ocimum.
Sena.

MENSIIUM FLUXUS.

Acacia.
Dactyli recentes.
Equisetum.
Ferrum.
Gallæ.
Hyoscyamus.
Hypocistis.
Lyfimachia.
Lapathum.
Lens.
Mentha.
Palmæ fructus involucrum
& calyx.

MENSIIUM & LOCHIORUM SUPPRESSIO;
SECUNDÆ MORANTES & FÆTUS
MORTUUS.

Abrotonum.
Absinthium.
Adiantum.
Allium.
Aloe.
Anmeos fem.
Amygd. amar. appositæ.
Anemone.
Anethi fem. & sol.
Apii Veter. fem.
Aristolochia.
Artemisia.
Arum.
Asa scetida, sulphium
Asari rad.

Betonica.
Bitumen.
Brassica.
Bryonia.
Chamæmelum.
Chamæpitys.
Cicer.
Cochlea terr. trita & appo-
posita.
Conyza.
Costus.
Chrichmum.
Cyclamen.
Cyperus.
Calamintha.
Cantharides.
Capparis fr.
Cardamomum.
Cassia Veterum.
Castoreum.
Cepa.
Chamædrys.
Dauci cretici sem.
Dictamnus cret.
Eruca.
Fryngium.
Elaterium.
Elleborus albus.
—— niger.
Eoula campana.
Erysimum.
Fel.
Faniculum.
Galbanum.
Grana Chidia.
Hedera.
Iris.
Kali.
Labdanum.
Laureola.
Leucoium luteum.
Ligustici seu fesei rad.
Lumbrici.

Mar-

Marrubium alb.

Meum.

Myrrha.

Nasturtium.

Nigellæ sem.

Nardus Indica.

Oesypus.

Opobalsamum.

Opopanax.

Piper.

Petroselinum maced. sem.

——— vulg. sem.

Pæoniæ rad.

Polium.

Porrum coctum.

Pulegium.

Pini cort. in suffitu.

Ruscus.

Ranunculus.

Rubia Tinct.

Ruta.

Salvia.

Scænanthus.

Scordium.

Sinapi.

Stercus caprinum.

Stæchas arabica.

Styrax calamita.

Sium.

Sabina.

Sagapenum.

Sambuci fol.

Thlaspi.

Thymus.

Tussilago.

Valeriana.

MICTUS SANGU-
INIS.

Bulbocastanum.

Olibanum.

MORBUS ATTONI-
TUS.

Bryonia.

Elleborus albus.

Grana Cnidia.

N.

N A U S E A.

Absinthium.

Acetum.

Acorum.

Aloe.

Arum.

Capparis fr.

Lactuca.

Oxylapathi sem.

Sal.

— PRÆGNANTI-
UM.

Vinum.

NERVORUM DO-
LOR, vide DOLOR
NERVORUM,
VULNERA &
PUNCTURÆ.

Calx lota.

Chamæpitys.

Chamæmelum.

Cochlea terr.

Dictamnus cret.

Dracontium.

Equisetum.

Euphorbium.

C a

O.

O B E S I T A S.

Absinthium.

Aristolochia.

Gentiana.

OCULORUM SUF-
FUSIONES seu
CATARACTA.

Cyclamen.

Euphorbium.

Fel.

Myrrha.

Nigellæ Sem.

Sagapenum.

— INFLAMMATIO,
vel OPHTHALMIA,
EPIPHORA &
FLUXIONES ad
OCULOS.

Albumen ovi.

Amylum.

Cicuta.

Cupressus.

Cochleæ terr. ust.

Cornu Cervi

Chalcanthum.

Colocynthis.

Ferrum.

Fænugræcum.

Gentiana.

Hypocistis.

Oesypus.

Opium.

Ol. Omphacinum.

Petroselinum herba.

Ptyilium.

Pompholyx.

Pyrethrum.

Plum-

Plumbum elotum.
Rubi Idæi flos.
Sarcocolla.
Sedum majus.
Sambuci fol.
Spongia usta.
Saryrion.
Thuris Fuligo.
Urtica.
Verbascum.
Viola fol.

— D O L O R.

Amylum.
Cicuta.
Coriandrum.
Crocus.
Hyoscyamus.
Ruta.
Vinum.
Vitellus Ovi.

— O B S C U R I T A S
& C A L I G I N E S.

Brassica.
Chamædrys.
Dracontium.
Elleborus albus.
Fel.
Faniculum.
Oleum Vetus.
Piper.
Ruta.
Sinapi.
Salix.
Sagapenum.
Thymus.
Zingiber.

— E X C R E S C E N T I Æ,
sive P T E R Y G I A.

Os sepia.
Sal.
Scordium.

— C I C A T R I C E S, A L -
B U G I N E S, M A C U L Æ,
N U B E C U L Æ.

Acori succus.
Aerugo.
Aloe.
Alumen.
Anagallis.
Anemone.
Antimonium.
Apium Veterum, Petro-
felinum vulg.
Arum.
Fax Vini.
G. Ammoniacum.
Mel.
Os Sepia.
Thlaspi.
Urina.

— S U G I L L A T I O N E S.

Ovum ejusque Albumen
& Vitellus.

— U L C E R A.

Corallium.
Cornu Cervi.
Chamæmelum.
Fistula.
Myrrha.
Os sepia.
Styrax Calam.
Thuris Fuligo.

— P A L P E B R A R U M
A S P E R I T A S &
C A L L O S I T A S.

Hypocistis.
Kermes.
Oesypus.
Sinapi.
Spongia usta.

— P I L I R E D U N -
D A N T E S.

Fel.

— Œ D E M A.

Acerum cum Aqua.
Alumen.
Cucum. sylv. rad. succ.
Dauci cret. sem.
Fax Vini.
Glastum.
Oleum cum sale.
Pentaphylli rad.
Sal.
Spongia.
Thymus.
Verbena.

O R I S F Æ T O R.

Mastiche.
Nux Moschata.

— & F A U C I U M
U L C E R A.

Pentaphylli rad.
Pini cort.
Rubus.

— O Z Æ N A.

Chalcanthum.

P.

PALPITATIO
CORDIS & PAL-
PITATIONES.

Castoreum.
G. Juniperi.
Kermes.
Moschus.
Melissa.
Nux Moschata.
Pyrethrum.
Rosa Damasc.
Santalum rubr.

PANI vid. PANUS
inter CUTIS VITIA.

Abrotonum.
Acetum.
Caricæ.
Cepa.
Cera.
Coriandrum.
Eryngium.
Galiopsis.
Gallæ.
G. Ammoniacum.
Lupinus.
Ol. Ricini.

PARALYSIS &
STUPOR.

Afa sæt. gilphium.
Capparis fr.
Cardamomum.
Castoreum.
Cepa.
Colocynthis.
Costus.
Ol. calidum.

Peucedanum.
Rubia Tinct.
Sagapenum.
Salvia.

PARAPHYMOSIS.

Mel.

PAREGORICA
& NARCOTICA.

Castoreum.
Hyoscyamus.
Iris.
Lactuca.
Labdanum.
Melissa.
Opium.
Papav. rubri fol. & capi-
tula: Albi cap. & fol.
Styrax Calamita.
Violæ flor.

PARONYCHIA.

Eboris scobs.
Gallæ.
Iris.
Myrtus.

PAROTIS, vide
STRUMÆ.

Aq. marina.
Butyrum.
Cucum. sylv. rad.
Ebuli rad.
Eryngium.
Erysimum.
Faba.
Galiopsis.
Iris.

Lini sem.
Ostreor. testæ ust.
Os sepia.
Psyllium.
Stercus caprinum.
Urtica.
Viscum.

PARTUS DIFFICI-
LIS.

Adiantum.
Alumen.
Aristolochia.
Arum.
Betonica.
Bitumen.
Bryonia.
Castoreum.
Chamæpitys.
Cicer.
Clyclamen.
Dauci cretici sem.
Dictamnus cret.
Dracontium.
Fel.
Galbanum.
G. Ammoniacum.
Iris.
Kali.
Peucedanum.
Sulphuris vapor.

PECTORALIA &
PECTORIS IN-
FLAMMATIO.

Psyllium.
Thymus.
Viola.

P E D I C U L I.

Allium.
Alumen.
Elleborus alb.
Lauri baccæ.
Mel.

P E R I P N E U M O N I A.

Caricæ.
Galbanum.

P E R N I O.

Acacia.
Alumen.
Afa scetida.
Aq. marina.
Bardana.
Cochlea terr.
Epithymum.
Lens.
Ostreorum testæ.
Ranunculus.
Rapum.
Sal.
Scilla.
Umbilicus Veneris.

P H R E N I T I S.

Castoreum.
Peucedanum.
Papaveris succus.

P H T H I S I S, vide
T A B E S.P I L O S R E V O C A N T I A
vide A L O P E C I A.P L E U R I T I S, vide
L A T E R I S D O L O R.

P O D A G R A.

Acetum.
Androsæmum.
Aristolochia.
Arum.
Afa scetida.
Bitumen.
Branca ursina.
Brassica.
Cicuta.
Cochlea terr.
Colocynthis.
Cucum sylv. rad.
Ebuli folia.
Elleborus albus.
Erigeron.
Grana Cnidia.
Hyoscyamus.
Lens.
Lithargirus.
Oesypus.
Ol. cum sale vel Alelaion.
Opopanax.
Opium.
Parietaria.
Pentaphylli rad.
Pulegium.
Sal.
Sambuci fol.
Scordium.
Sedum maj.
Stercus.
Sulphur.
Salix.
Thymus.
Tritici Acervus.

P O L Y P U S.

Dracontium.
Jujubæ.
Polypodium.

— N A R I U M.

Chalcanthum.
Rosa Veterum.

P O R R I G O.

Beta.
Cornu Cervi.

P R U R I G O, P S O R A,
& S C A B I E S.

Aq. marina.
Balanus myrepfica.
Bryonia.
Butyrum.
Bitumen.
Cochlea terr.
Crocus.
Cepa.
Cornu Cervi.
Elleborus alb.
—— niger.
Fumaria.
Kali.
Lapathum.
Lauri baccæ.
Lepidium.
Ol. Ricini.
Pentaphylli rad.
Pix liq.
Pulegium.
Ranunculus.
Salvia.
Sena.
Staphysagriæ herba.
Sulphur.
Sal.
Stercus caprinum.
Therebinthina Veterum,
e Chio nostra.
Thymali lac.
Urina.

P T E.

PTERYGIA.

Acacia.
Acetum.
Alumen.
Bryonia.
Glycyrrhiza.
Marrubium alb.
Myrtus.

— DIGITORUM.

Pentaphylli rad.
Tithymali Lac.

PUDENDI IN-
FLAMMATIO.

Artemisia.
Adeps foillus.
Leucolium luteum.
Lilii flos.
Lini sem.
Matricaria.
Myrtus.
Nardus Indica.
Psyllium.
Schænanthus.

— ULCERA.

Alb. Ovi.
Lithargyrus.
Malva.
Myrtus.
Pompholyx.
Pini cort.
Plumbum elotum.
Polygonum.

— INFLATIO &
DURITIES.

Opopanax.

Pulegium.
Pix liq.
Styrax calamita.

— PROCIDENTIA.

Gallæ.
Rhus.
Urtica.

— FLUXIONES.

Cornu Cervi.
Nardus Indica.

— SUFFOCATIO.

Moschus.

PURGANTIA.

Afari rad.
Aq. marina.
Brassica.
Colocynthis.
Cucum rad. succus.
Cyclamen.
Dracontium.
Elaterium.
Ebuli fol.
Elleborus niger.
Grana Cnidia.
Iris.
Kali.
Lathyrus.
Laureola.
Mezereon.
Ricinus.
Sambuci fol.
Sapo ut suppositorium.
Sarcocolla.
Scammonii rad.
Tithymali Lac.
Ulmi cort.

R.

RAUCEDO.

Afa foetida.
Brassica.
Glycyrrhiza.
G. Ceraforum.
— Tragacantha.
Hordeum.
Styrax Calam.
Uvæ passæ.

RENUM DOLORES.

G. Tragacantha.
Meum.
Pæoniæ rad.
Ruscus.

— EXULCERATIO-
NES & ROSIONES.

Albumen Ovi.
Nuclei Pini.

RESOLVENTIA.

Adeps Anserinus.
Bryonia.

RUCTUS ACIDI.
vide Litt. F.

S.

SCIRRHUS.

Cucum. sylv. rad. succus.
Dracontium.
G Ammoniacum.
Medulla.

SE

SECUNDÆ MORAN-
TES, vide ad Litt. M.SEMINIS INCON-
TINENTIA &
PROFLUVIUM.

Iris.
Ol. Omphacinum.
Portulaca.
Umbilicus veneris.

SERPENTUM &
SCORP. MORSUS
& VENENUM.

Stercus caprinum.
Sulphur.

SINGULTUS.

Anethum.
Aristolochia.
Castoreum.
Colocynthis.
Dauci Cret. sem.
Mentha
Rhabarbarum.
Rha.

SITIS.

Berberis rad.
Butyrum.
Dactyli.
Ficus recentes.
Sebesten.
Tamarindi.

STOMACHI
AFFECTIO.

Brassica.

Castoreum.
Citrei mali cort.
Cydonia malus.
Dactyli.
Elleborus alb.
Erigeron.
Eryngium.
Ferrum.
Feniculum.
Peucedanum.
Rubi cauliculi.
— Idæi flos.
Satureia.

STOMACHUM
ROBORANTIA.

Aristolochia.
Berberis fr.
Capparides fr.
Cydonia malus.
Dactyli.
Enula campana.
Ferrum.
Gentiana.
Hypocistis.
Mala dulcia.
— austera.
Mastiche.
Myrtus.
Myrobalani.
Nuces Pistachia.
Ol. Omphacinum.
Rosa Veterum.
Satureia.
Vinum dilutum & modice
adstringens.

STOMACHI ÆSTUS,
EROSIO, & IN-
FLAMMATIO.

Hieracium.

Hypocistis.
Ol. Olivarum.
Oryza.

— DOLOR.

Oesypus.

— PHLEGMA
VISCOSUM.

Nasturtium.

STRANGULATIO
CORDIS.

Abrotonum.

STRANGURIA, vide
DYSURIA.STRUMÆ, vide
PAROTIS & BUBO,
quibus adjungenda.

Adiantum.
Aparine.
Capparid. rad.
Chelidonium maj.
Cochlea terr.
Coriandrum.
Cupressus.
Cyclamen.
Elleborus nig.
Galbanum.
G. Ammoniacum.
Lupinus.
Lapathum.
Melissa.
Marrubium alb.
Nasturtium.
Pentaphylli rad.
Piper.

Sapo.

Sapo.
Sedum min. acre.
Stercus bovinum.
—— columbinum.
Styrax calam.
Sulphur.

SUDORIFERA.

Cassia veterum.
Chamæmelum.
Chamæpitys.
Costus.
Cymini sem.
Ficus recentes.
Iris.
Nardus Indica.
Nitrum.
Opobalsamum.
Peucedanum.
Piper.
Polium.
Pulegium.
Pyrethrum.
Sulphur.
Vinum.

SUDOR GRAVEO-
LENS vel NIMIUS.

Myrtus.
Nardus Indica.
Oleum Omphacinum.
—— Olivarum.

SUGILLATA sub
OCULIS & SU-
GILLATIONES.
vide CONTUSA.

Abrotonum.
Absinthium.
Acetum.
Aloe.

Apii veter. sem.
Arum.
Aqua marina.
Brassica.
Bryonia.
Caseus recens sa litus.
Calamintha.
Cardamomum.

Faba.
Juglans.
Oesypus.
Persicaria.
Petroselinum vulg. sem.
Ptarmica.
Raphani seu Radiculæ
rad.
Rhus.
Sal.
Sinapi.

SUPPURANTIA.

Althæa.
Adeps suillus.
Butyrum.
Crocus.
Caricæ.
Farina triticea.
Galbanum.
Ol. Olivarum.
Olibanum.
Pix arida.
Resina Veterum.
Sarcocolla.
Viscum.

SUSPIRIA.

Epithymum.
Lauri fol.
Myrrha.

SYNCOPE.

Bitumen.

D

Cochlea terr.
Cydonia malus.
Melissa.
Panis.
Vinum.

— cum STOMACHI
ARDORE.

Butyrum cum Oryza.

T.

T A B E S vide
P H T H I S I S.

Axungia.
Adeps suillus.
Betonica.
Branca ursina.
Bulbocastanum.
Ficus recentes.
Lauri bacca.
Marrubium alb.
Pix liquida.
Strobili Pini.

TELA EXTRAHEN-
TIA vide ACULEOS
EXTRAHENTIA.

TENESMUS vide
DYSENTERIA.

TESTIUM TUMOR.

Aq. marina.
— INFLAMMATIO
vide Litt. I.

TETANUS & OPI-
STHOTONOS.

Afa foetida, silphium.
El.

Elleb. alb.
Eryngium.

**TONSILLARUM
& UVULÆ
INFLAMMATIO
& TUMOR.**

Albumen Ovi.
Amylum.
Caricæ.
Gallæ.
Mala austera.
Mel.
Mentha.
Morus.
Ostreorum testæ usæ.
Parietaria.
Pini cort.
Pix liq.
Porrum.
Pruni sylv. fr.
Pyrus sylv.
Rosa Veterum.
Rubi cauliculi.
Rho.
Rhus.
Sil.
Sinapi.
Sorbi fr.
Stercus caninum.
Urtica.

**TORMINA, vide
DYSENTERIA.**

**TRACHÆA, vide
ARTERIA.**

TREMOR MEMBRI.

Oleum calidum.
Pyrethrum.

TUMORES DURI

Fursur.
Fermentum.

— **FRIGIDI.**

Ol. Ricini.

T U S S I S.

Allium.
Aluææ fol. & rad.
Amygdalæ amaræ.
Anisi sem.
Arum.
Afa foetida, silphium.
Avellanæ fr. Nux Pontica.
Avena.
Adeps suillus.
Bitumen.
Buglossum, Borago nostra.
Bryonia.
Butyrum.
Crocus.
Carica.
Cupressus.
Cardamomum.
Chamædrys.
Chamæpitys.
Cochlea terrestris.
Colocynthis.
Dauci Cretici sem.
Dracontium.
Elleborus albus.
Erysimum.
Enula campana.
Faba.
Fænugræcum.
G. Arabicum.
— Ceraforum.
— Tragacantha.
Gentiana.
Hyoscyamus.
Hyssopus.
Hordeum.

Iris.
Juniperi bacca.
Labdanum.
Lauri bacca & folia.
Lini sem.
Malva.
Mastiche.
Mel.
Meum.
Manna.
Myrrha.
Marrubium album.
Nitrum.
Opopanax.
Opium.
Ovum.
Papav. albi capit. & fol.
decoctum.
Peucedanum.
Parietaria.
Pini nuclei vel strobili.
Piper.
Pix liquida.
Porrum.
Resina Veterum, Tere-
binthina nostra.
— Laricea Veterum,
Terebinthina Veneta
nost.
— Pineæ Veterum,
Terebinthina vulgaris
nostra.
Raphani hort. rad.
Ruta.
Sagapenum.
Scilla.
Sinapi.
Syrax calamita.
Thymus.
Tritici Farina.
Tussilago.
Uvæ passæ.
Verbascum.

Vitellus Ovi.
Vina dulcia.

V. & U.

VAPORES à STO-
MACHO CAPUT
AFFLIGENTES.

Aloe.
Nux moschata.

V A R I.

Pulegium.
Sapo.

V E N E N A.

Aq. marina.
Albumen Ovi.
Butyrum.
Betonica.
Cardamomum.
Castoreum.
Chamæmelum.
Cyclamen.
Cymini sem.
Dictamnus Creticus.
Eryngium.
Fæniculum.
Iris.
Juglans.
Juniperi baccæ.
Kali.
Lapathum.
Ligustici seu feseleos sem.
Nasturtium.
Nigellæ sem.
Nuces Pistachiæ.
Opium.
Petroselinum vulg. sem.
Piper.
Pix liquida.

Polygonum.
Pulegium.
Rha.
Ruta.
Raphani hort. rad.
Sulphur.
Sambuci folia.
Scordium.
Sal.
Scilla.
Stercus caprinum.
Sagapenum.

SCORPIONUM
ICTUS.

Cyperus.
Hieracium.
Lapathum.
Lauri baccæ.
Lumbrici.
Melissa.

MURIS ARANEI
MORSUS.

Hordeum.

PHALANGIORUM
MORSUS.

Dauci cretici sem.
Hyacinthis.

VESPARUM APUM-
QUE MORSUS.

Lauri folia.
—— baccæ.

Malva.
Marrubium album.
Melissa.

S E R P E N T U M
MORSUS.

Lilii fol. & rad.

D 2

VIPERARUM
ICTUS.

Bryonia.
Cassia Veterum.
Chelidonium majus.
Costus.
Cyclamen.
Dictamnus Creticus.
Ebuli rad.
Enula campana.
Eryngium.
Peucedanum.

VENERI REFRA-
GANTIA, PRIA-
PISMUS & VENE-
RIS INSOMNIA.

Lactucæ sem.
Nux moschata.
Nymphaea alba.
Plumbi Lamina.
Portulaca.
Ruta.
Salix.
Umbilicus Veneris.

VENEREM STI-
MULANTIA.

Nasturtium.
Rapum.
Sal.
Satyrion.
Scincus.

V E N T R I C U L I
F R I G U S, vide
STOMACHUM
ROBORANTIA &c.

DEBILITAS, vide
STOMACHUM
ROBORANTIA.
VE-

VERRUCÆ.

Cantharides.
Dipsaci rad.
Elleborus niger.
Iris.
Ranunculus.
Sal.
Scilla.
Stercus ovillum.
Tithymali Lac.

VERTIGO.

Beta.
Bryonia.
Colocynthis.
Elleborus albus.
Galbanum.
Peucedanum.
Stercus columbinum.

VESICÆ DOLOR,
SCABRITIES &
EROSIO.

Amylum.
Cornu cervi.
Glycyrrhiza.
G. Tragacantha.
Malva.
Meum.
Nuclei Pini.
Opopanax.
Pæoniæ rad.

VIGILIÆ.

Aristolochia.
Brassica.
Iris.
Papav. capita usu externo.
—— albi folior. & ca.
pitum decoctum usu
interno.

ULCERA, in genere.

Aloe.
Alumen.
Balauftia.
Brassica.
Bryonia.
Filix mas.
Granati Cortex.
Iris.
Lithargyrus.
Lyfimachia.
Lilii fol.
Lupinus.
Minium.
Millefolium.
Oesypus.
Ol. Olivarum.
Opobalsamum.
Pix liquida.
—— arida.
Peucedanum.
Porrum.
Rubus.
Sabina.
Sambuci folia.
Spongia.

— ACHORES, dicta.

Fænugræcum.

— PHAGEDÆNICA
& SERPENTIA.

Aerugo.
Amygdalæ amaræ.
Beta.
Brassica.
Butyrum.
Cicuta.
Caricæ.
Calx viva.
Capparidis rad.

Coriandrum.
Cupressus.
Fel.
Ferrum.
Gallæ.
Gentiana.
Galiopsis.
Marum.
Pentaphylli rad.
Polygonum.
Parietaria.
Sabina.
Sal.
Stercus caprinum.
Verbena.

— SORDIDA MA-
LIGNA & PU-
TRESCENTIA.

Aerugo.
Chamæpitys.
Cicer.
Faba.
Chalcanthum.
Glastum.
Galiopsis.
Gallæ.
Hedera.
Hordeum.
Iris.
Mel.
Marrubium nigrum.
Mezereon.
Narcissus.
Nitrum.
Pompholyx.
Plumbum elotum.
—— ustum.
Polium.
Rha.
Rhus.
Staphysagriæ sem.
Stercus caninum.

Sabina.
Scordium.
Salvia.
Thereb. Veter. e Chio
nostra.
Urina.
Urtica.
Verbena.
Verbascum.

— *ORIS & GULÆ*,
vide ad Litt. O.

Aerugo.
Acacia.
Cyperus.
Chalcanthum.
Glycyrrhiza.
Gallæ.
G. Arabicum.
Leucoium luteum.
Myrtus.
Malva.
Rubus.
Rhus.
Rosa Veterum.

— *VESICÆ*.

Graminis rad.

— *AURIUM & NARIUM*.

Hedera.

— *VETERA* vel
DIUTURNA.

Fel.
Vinum.
Viscum.

— *HUMIDA & MANANTIA*.

Hypericum.
Lauri bacca.
Malva.
Olibanum.
Os sepia.
Scilla.
Urina.
Vinum.

— *INTERNA & VISCERUM*.

Hypocistis.
Resina Lar. Veter. seu
Thereb. nostra.
Rosa Veterum.

— *PULMONIS & RENUM*.

Mel.

— *CAPITIS*.

Creta.
Mentha.

— *GENARUM*.

Elaterium.

— *DYSEPULOTICA*.

Lens.
Leucoium luteum.

— *ÆGTLOPES* dicta.

Malva.

— *SINUOSA*.

Mel coctum.

D 3

— *FAVI* dicta:

Nasturtium.

— *ANI & PENIS*.

Adeps suillus.
Fel.
Hypocistis.

— *NERVORUM*.

Vinum.

— *OCULORUM*.

Rosa Veterum.

ULCERUM
DURITIES.

Cera.
Ol. Ricini.
— Vetus.

— *VERMES*.

Salvia.

UNGUES SCABRI.

Cupressus.
Gallæ.
Lapathum.
Ranunculus.

VOMITUS.

Anethum.
Anisi sem.
Betonica.
Cydonia malus.
Dactyli.
Faba.
Gentiana.

Mala

Mala dulcia.
Nux Moschata.
Pæoniæ sem.
Pyrus.
Ricinus.
Rba & Rheum.
Tamarindi.

URENTIA & PSILOTHRA.

Anemone.
Castoreum.
Cepa.
Elleborus albus.
Mezereon.

URINÆ DIF- FICULTAS, vide DIURETICA; addantur

Althæa.
Chamæmelum.
Chamæpitys.
Conyza.
Kali.
Lapis Judaicus.
Millepedæ.
Opobalsamum.

— FLUXUS IN- VOLUNTARIUS.

Ferrum.

UTERI PROCIDEN- TIA, vide Litt. P.

— INFLAMMATIO, vide Litt. P.

— SCIRRHOIDES.

Leucioium luteum.

— ULCERA:

Lithargyrus.

— STRANGULATIO & SUFFOCATIO.

Aristolochia.
Betonica.
Bitumen.
Brassica.
Castoreum.
Cepa.
Conyza.
Cornu Cervi ustum.
Erysimum.
Fel.
Galbanum.
Juniperi baccæ.
Labdanum.
Moschus.
Peucedanum.
Pæoniæ sem.
Ruta.
Sagapenum.
Sinapi.

VULNERA, in genere.

Acetum.
Aloe.
Anagallis.
Androsæmum.
Aristolochia.
Bitumen.
Brassica.
Caseus.
Cupressus.
Chamæpitys.
Consolida major.
Corni fol.
Chalcanthum.
Dactyli.
Equisetum.

Graminis rad.
Glastum.
Glycyrrhiza.
Kermes.
Lysimachia.
Mala austera.
Millefolium.
Narcissus.
Nymphæa.
Pentaphylli fol.
Pini fol.
Pix arida & liq.
Polium.
Pompholyx.
Polygonatum.
Polygonum.
Pyrus sylv.
Resina fricta.
Rubus.
Salix.
Salvia.
Ulmi fol. & cort.
Vinum.

— CAPITIS.

Resina pinea, Thereb.
vulgaris nostra.

— PUTRIDA.

Sarcocolla.
Scordium.

VULNERUM INFLAMMATIO.

Panis.
Stercus bovinum.
— humanum.

— TUMOR.

Stercus Ovillum.

31

A P P E N D I X

Exhibens CONSPECTUM SYNOPTI-
CUM VIRIUM, in præcedenti opere
SIMPLICIBUS INSIGNIORIBUS
adscriptarum (unde succedanea facile sup-
peditanda;) itidemque CORALLARIA
& CAUTELAS PRACTICAS.

P R Æ F A T I O.

Facta retrospectione Historiæ præcedentis Virium,
Simplicibus a Veteribus & Recentioribus adscripta-
rum, non dubito, quin harum multæ, figillatim con-
templatæ, admodum incertæ videbuntur: attamen in
re, tam obscura, fatendum, Simplicia, qualitatibus
iisdem sensibilibus prædita, vires quoque similes possi-
dere, unde, ubi Virium Consensus adest, ut plerum-
que fit, Testimonium tanto fit validius erit.

Propterea credidi, me huic operi utiliorem Appen-
dicem adjungere non potuisse, quam in qua Simplicia
insigniora ad certas *CLASSES* redigerentur, tum re-
spectu qualitatum Sensibilium, tum Virium, iis usu
externo & interno attributarum, utpote non parum
lucis affundentes eorum agendi methodo, nec non
campum amplum succedaneorum, in praxi medica
utilissimum, exhibentes.

FLOY-

FLOYERUS noster conabatur Vires has explorare præcipue Sapore: hoc autem feliciori successu præstitit WEDELIUS in sua *THEORIA SAPORUM MEDICA*, ubi Sapores Medicamentorum distinguit in 1. *ACIDUM*, 2. *AUSTERUM*, 3. *DULCEM*, 4. *ACREM*, 5. *AROMATICUM*, 6. *PINGUEM*, & *OLEOSUM*, 7. *SALSUM*, 8. *TERREUM*.

Hunc sequutus & lubenter fateor, ab eo plura mutuatus sum, nisi quod *SALSA* sub *ACRIBUS* comprehenderim, & aliquot Classes, ab eo omittas, adjecerim, utpote Medicamentorum, Viribus Singularibus præditorum, qualia sunt 1. *FARINACEA* & *MUCILAGINOSA*, 2. *BALSAMICA* & *RESINOSA*, 3. *FRAGRANTIA*, 4. *FOETIDA* & *GRAVEOLENTIA*, quorum Singulis annexæ sunt uno conspectu Vires, iis adscriptæ Testimoniis Antiquorum & Neotericorum.

Harum Virium singulam contemplatus sum in sua simplicitate, haudquaquam Combinationes manifestiores, V. G. Acidi cum Austero & Dulci, Amari cum Aromatico & Austero, Dulcis cum Austero, negligens, unde, ut spero, multum lucis affundetur & commodi ad intelligendas Medicamentorum cujusque Classis Operationes.

CLAS-

CLASSES MEDICAMENTORUM.

- I. Secundum Illorum *QUALITATES SENSIBILES*, &
 II. Juxta Eorum *OPERATIONES SENSIBILES*.

CAPUT PRIMUM.

CLASSES MEDICAMENTORUM,

Secundum *ILLORUM*

QUALITATES SENSIBILES.

S E C T I O I.

De ACIDIS & HORUM AFFINIBUS.

1. *ACIDA*.

Acetosa fol.	Cerasa.	Limonum succ.
Acetofella.	Citriae mali succ.	Lyfimachiae luteae fol.
Acetum.	Corni fr.	Tamarindi.
Aurantiorum succus.	Grossularia.	Tartarum.
Berberis fr.	Lac acidum.	Vaccinia Palustris.

2. *SUBACIDA*.

Portulaca.	Sedum maj. & min. lute- um.	Umbilicus Veneris.
------------	--------------------------------	--------------------

3. *ACIDO-DULCIA*.

Cydoniorum } fr. matur.	Mori fr. maturus.	Rubi fr. maturus.
Corni }	Persicae mali fr.	— Idæi fr.
Cynosbati fr. putridus.	Pomum.	Sambuci baccæ.
Fragariae fr.	Pruna Brignolensia.	Uvæ passæ majores.
Jujubæ.	— Gallica.	Vaccinia nigra.
Mespili fr. putrid.	Ribesia.	

E

4.

4. ACIDO - AUSTERA.

Grossulariæ fr. immat.
Pini sol. Juniora.

Pruni sylv. fr.
Sumach.

Vaccin. nigr. fr. immat.

5. ACIDO - AMARA.

Alkekengi baccæ.

De Acidis in sua Simplicitate hæc præcipue notanda:

1. Acida Vegetabilia nativa pleraque fixa sunt, in destillatione non adscendentia.

2. Inter fermentandum in primis viis saporem suum singularem amittunt.

3. Acidi sapor gustum ferit citra sensum caloris. Acida sitim sedant & cruditati nidorosæ succurrunt, necnon pituitam incidunt.

4. Stomacho grata sunt, in febribus biliosis, ardentibus & putridis sanguinis fervorem compescunt, ac bilis acrimoniam corrigunt.

5. Antiseptica sunt, putridamque diathesin in primis viis corrigunt: hinc omnia Acida sunt anthelmintica, quatenus putredini resistunt.

6. Vim habent leviter adstringendi, reperiendi & discutiendi.

7. Erodendi quoque facultate gaudent non tantum Acida mineralia, sed & vegetabilia, quod bene notum de Aceto quoad metalla, lapides & coria. Succus Citri, nimia copia ingestus, ventriculum rodere in aprico est, & notatur, succum Limonum aphthas in Ventriculo effecisse. Hinc forte monet *F. Hoffmannus* ab Acidis abstinendum esse in diarrhæis, dysenteris & cholera cum calore febrili, & potius diluentibus, gelatinosis & mucilaginosus utendum.

His *Monitis* plerumque congrua sunt supra prolata de Viribus Vegetabilium, quæ sub Articulis Sequentibus enumerabo.

1. Sitim Sedant & æstum temperant in morbis biliosis & Febribus putridis,

Acetosa.
Acetofella.
Acetum.
Aurant. succ.

Berberis fr.
Cerasa.
Citriæ mali fr.
Corni fr.

Tamarindi.
Tartarum.
Vaccinia palustris.
Sedum majus.

2. Appetitum excitant & nauseam curant, præcipue a cruditate nidorosa.

Acetosa.	Cerasa.	Citriæ mali succus.
Acetum.		

3. Antiseptica sunt.

Acetosa.	Aurantiorum succus.	Tamarindi.
Acetum.	Berberis fr.	Limonum succus.
	Cerasa.	Tartarum.

4. Subadstringentia sunt & in Vomitu ac Diarrhæa biliosa commendantur.

Acetum.	Limonum succus.	Sedum majus.
Berberis fr.	Portulaca.	—— minus luteum.
Citriæ mali succus.		

5. Discussientia & Incidentia.

Acetum, præsertim Vapore.	Cerasa.	Citriæ mali succus.
---------------------------	---------	---------------------

6. Contra Obesitatem Commendantur.

Acetum.	Berberis succus.
---------	------------------

7. Diuretica sunt.

Tamarindi.	Limonum succus.	Tartarum.
------------	-----------------	-----------

8. Sudorifera.

Acetum.

9. Acidis Affinia, quatenus Lac Coagulantia vel Inspissantia, sunt

Acetum.	Opobalsamum.	Sinapi.
Alumen.	Oxylapathi sem.	Therebinth. Argentor.
Bistorta.	Picis liq. infusum.	Verbascum.
Gallæ.	Præni sylv. fr.	Vitriolum album.
Gallium luteum.	Saccharum brun.	—— Cæruleum.
Lapis Hibern. ditior.	Sedum majus.	Ulmariæ rad.
Mel.	Spiritus Vini.	

10. Albumen ovi vel Serum sanguinis coagulant.

Aerugo.	Calx viva.	Pruni sylv. fr. coagulat
Adiantum alb.	Caryophyllatæ rad.	Sanguinem & Salivam.
Agrimonia.	Cydoniâ immatura.	Sambuci baccæ.
Alumen.	Geranium Robert.	Spiritus Vini.
Argentina.	Hypericum.	Trichomanes.
Bistorta.	Mespili fr. immat.	Vitriolum album.
Berberis fr.	Opium in aq. solutum.	—— Cæruleum.

11. Cum Acidis, Succo, Infuso vel Decocto fluidiora vel Fluiditatem retinentia & proinde Acidis Affinia sunt Sequentia.

[N.B. Exhibeo hic tantum Criteria præsentis Acidi certiora, & omisi Experimenta cum Charta cærulea & solutione Heliotropii instituta, supra suo loco recensita, quæ, ut opinor, aliquantulum incerta vel ambigua sunt]

Acetosa.	Eupator. cannab.	Pruni sylv. fr.
Adiantum album.	Filicis maris rad.	Rubi fol.
Agrimonia.	Geranium Robert.	Salvia agrestis.
Androsæmum.	Hypericum.	Sanicula.
Aparine.	Oxylapathi rad.	Scabiosa.
Argentina.	Parietaria.	Sedum majus.
Becabunga.	Pentaphyllum.	Tormentillæ rad.
Bistorta.	Phyllitis.	Vitriolum viride.
Caryophyllatæ rad.	Plantag. latif. fol. & rad.	Ulmaria.
Erigerum.	Pæoniæ fl.	Umbilicus veneris.

12. His addere placet Criteria præsentis Salis Alcalini in aliquot Vegetabilibus, supra suo loco recensita, utpote quoque Certiora, quam color inde Vindescens, Chartæ cæruleæ, vel quæ solutione Heliotropii aut Violarum Syrupo instituuntur, itaque,

Cum Acidis spissiora fiunt, sed cum Alcalinis fluidiora, institutis Similibus Experimentis ac in præcedentibus.

Anonis.	Erysimum.	Ovi Albumen.
Artemisia.	Hypposelinum.	Pulegium.
Borax.	Hyoscyamus.	Ruta.
Borago.	Linum catharticum.	Sambuci fol. & fl.
Centaurium minus.	Marrubium nigr.	Scrophulariæ nod. & sæt.
Cynoglossum.	Melilotus.	rad.
Dulcamaræ fol.	Origanum.	Succisa.

Hinc

Hinc observatio deducitur non inutilis in Praxi, nempe quod mox recensita cum Alcalinis congruam Mixturam efficiant, necnon quod, vel per se, vel cum Alcalinis combinata, in prædominante Acido commode exhiberi possint.

S E C T I O II.

De AUSTERIS & ACERBIS.

Austera ab Acerbis differunt tantum intensiore seu majore gradu.

Acida, Amara & Dulcia, juxta se invicem posita & collata, Operationibus suis respectivis illustrandis egregie inserviunt, quare primo loco Acidis subjungi debent; cum autem Austera & Acerba Acidis affinia sint & *Wedelius* recte statuatur, quod Acerba fiunt ab Acido terreo intime coadunato, unde, eorum Solutioni additum Alkali Terram præcipitat, hæc præmittere lubet Amaris & Dulcibus.

1. AUSTERA & ACERBA.

Alchimilla.	Hypericum.	Quercus fol. & cort.
Acacia.	Hypocistis.	Rosa rubra.
Alumen.	Lap. Hibernicus.	Rubi fol. & fr. immat.
Anchusæ rad.	Lignum Campech.	Salicis fol. & cort.
Aquilegiæ sem.	Lyfimachia.	Sorbi bacca immat.
Argentina.	Mala sylv.	Sumach.
Balaustia.	Mori fr. immat.	Terra japonica.
Bistortæ rad.	Myrobalani tostæ.	Trichomanes.
Cynosbati fr. immat. spon-	Mespili fr. immat.	Tamarisci cort.
gia & rad.	Nymphææ albæ rad.	Tormentillæ rad.
Corni fr. immat.	Pentaphylli rad.	Ulmæ cort.
Cupressi fol. & fl.	Phyllitis.	Vitriolum album.
Equisetum.	Pini cort. & fol. juniora.	—— Cæruleum.
Geranium Rob.	Pruni sylv. fr.	—— Viride.
Granati cort.	Pyrus sylv.	

2. SUBADSTRINGENTIA.

Bugula.	Cydoniorum fr.	Euphrasia.
Caryophyllus ruber.	Dictamnus cret.	Fragariæ fol.
Coccinella.	Elaterium.	Gallium lut.
	E 3	Lap.

Lap. Hæmatit.	Marum, Mastichen olens.	Tussilago.
Horminum.	Mentha.	Verbascum.
Jacobæa.	Rubiæ Tinct. rad.	Verbena.
Juniperi fol.	Salvia.	Vinca pervinca.
Kermes fr.	Santalum rubr.	Virga aurea.
Lamium alb.	Scabiosa.	Veronica. (ligno.
Lavendula.	Serpillum.	Visci querc. cort. cum
Lauri fol.	Tamarisci fol.	Umbilicus Veneris.
Lupulus.	Tanacetum.	Urticæ fol.

3. *ADSTRINGENTIA BALSAMICA.*

Abies.	Cupressus.	Juniperi fol.
Androsæmum.	Filipendula.	Myrtus.

4. *ADSTRINGENTIA AROMATICA.*

Agrimonia.	Caryophyllatæ rad.	Kermes fr.
Betonica.	Cydonia mala.	

5. *ADSTRINGENTIA DULCIA* vel *SUBDULCIA.*

Adiantum album.	Equisetum.	Phyllitis.
Aquilegiæ fol. & fl.	Filicis mar. rad.	Terra japonica.

Vis adstringens detegitur gustu, sed aliquando minus evidens fit admistione Vitrioli martis, unde color nigrescens inducitur vel in debilioribus viridescens aut viridis, quod, ut reor, ab acidi prædomonio dependet. Hinc subjungo Catalogum fortiorum & debiliorum Adstringentium juxta supra recensita experimenta. Sic

1. Cum Vitriolo Martis nigrescunt, cærulescunt vel coloris fusi fiunt secundum vim adstringendi.

Acacia.	Balaustia.	Dictamnus creticus.
Adiantum album.	Bistorta.	Elaterium.
Agrimonia.	Caryophyllatæ rad.	Equisetum.
Aloë.	Caryophylli arom.	Euphrasia.
Anchusæ rad.	Caryophyllus ruber.	Fabæ cort.
Aparine.	Coccinella.	Filipendulæ fol. & rad.
Aquilegiæ sem.	Cinnamomum.	Fragariæ fol.
Argentina.	Cynosbati spongiarad. & fl.	Geranium moschatum.
		Gra-

Granati cort.	Nymphææ alb. rad.	Rosa rubra.
Hypocistis.	Oxylapathi rad.	Rubi fol. & fr. immat.
Iridis vulg. rad.	Pentaphyllum.	Salicis cort.
— albæ Florent. rad.	Phyllitis.	Sedum minus luteum.
Juglandis putamen Viride.	Piper Jamaic.	Tamarisci cort.
Lapathorum sem.	Pæoniæ rad.	Terra japonica.
Lignum Campech.	Polygonii rad.	Tormentillæ rad.
Lupulus.	Quercus cort. lign. &	Virga aurea.
Lyfimachia Spicata purp.	glans.	Ulmæ Cortex.
Majorana.	Rhabarbarum.	Umbilici sem. & summit.
Myrti folia.	Rhapontici rad.	Urticæ fol.

2. Cum Vitriolo Martis Viridia fiunt sequentia, plerumque vinæ adstringendi debiliorem indicantia,

Abietis fol.	Juglandis fol.	Primulæ veris fl.
Abrotonum mas.	Juniperi fol. & bacca.	Prunella.
Abinthium.	Lamium album.	Præmicæ fol. & fl.
Acetosæ rad. & sem.	Lavendula.	Rosmarinus.
Androsæmum.	Lauri fol.	Sambuci fol.
Artemisia.	Ligustri fol. & fl.	Salicis fol.
Bardanæ rad.	Lyfimachea lutea.	Salvia hort. & agr.
Betonica.	Malabathrum.	Sanicula.
Bugula.	Marrubium alb.	Santalum rubrum.
Calamintha.	Marum Syriacum.	Satureia.
Caprifolii fol. & fl.	Matricaria.	Scordium.
Chamæmelum.	Melissa.	Scrophularia aquatica.
Conyza.	Mentha.	Serpyllum.
Cort. peruv.	— piperis sapore.	Stæchas arabica.
Cotula fœrida.	Menthastrum.	Succisæ fol.
Cupressi fol. & fr.	Millefolium.	Tanacetum.
Dulcamaræ fol.	Origanum.	Thymus.
Filicis mar. rad.	Nepeta.	Tormentilla.
Fumaria.	Petasitidis rad.	Trichomanes.
Gallium luteum.	Plantag. angustif. fol. &	Tussilago.
Hederæ bacca.	rad.	Verbena.
Hedera terr.	Pimpinell. saxifr. rad.	Veronica mas.
Horminum.	Polium.	Vinca pervinca.
Hypericum.	Polygonum.	Virga aurea.
Hyssopus.	Polypodii rad.	Visci querc. cort. cum
Jacobæa.	Populi nigrae fol.	ligno.
Ipecacoanha.		

No-

Notandum, quod Adstringentia longe magis antiseptica sint; quam sal marinus, quoniam fibras corrugent, earumque vim coherendi augeant, ac obinde motum intestinum & putrefactionem inhibeant.

De Austeris & Acerbis hæc præcipue ex *Wedelio* & *F. Hoffmanno* notanda.

1. Adstringunt, poros coarctant, humores coagulant, hinc repellunt in hæmorrhagiis usu externo & interno, in sudore nimio & omnibus fluxibus cum calore, atque in Inflammationibus & Erysipelate refrigerant. Prudentia vero opus est in illorum exhibitione; fluxus enim moderari potius sæpe desiderent, quam sisti: &, ubi cum humorum evacuatione adest vel eorundem Copia aut vasorum Obstructio, minus prosunt adstringentia, sed in priore casu sanguinis missio, vel Catharsis, in altero Aperientia præmittenda sunt.

2. In Laxitatibus tonum fibrarum roborant & principem inter Cicatrizantia locum possident. Audi de usu Herbarum Vulnerariarum quæ habet *F. Hoffmannus*:

Horum decocta non modo in Vulneribus, Erosionibus & continui Solutionibus quibuscumque valent, sed & in quibusdam morbis chronicis, Scorbuto, Cachexia & Calculosis passionibus insignem ferunt opem, quando nempe a tono viscerum & glandularum dejecto & humorum stagnatione oriuntur; speciatim eorum usus in Infuso prodest in calculosis Renum concrementis ex nimis laxis vel ulceratis renibus.

Pariter in involuntario Urinæ Stillicidio tam in pueris quam in senibus ejusmodi Infusa expertæ esse efficaciz idem testatur mox laudatus *Hoffmannus*.

3. Antiseptica sunt & quidem magis quam sal marinus, speciatim in Ulceribus humidis & putridis; siccantia in febribus malignis, sanguinis Orgasum reprimendo & diathesin putridam corrigendo, rarefactioni & resolutioni sanguinis opposita. In Horum usu verum maxime attendatur ad Orgasum humorum, nam in Hæmorrhagiis ac dysenteria his solis neutiquam fidendum sine evacuationibus ut V. S., Emeticis &c præmissis.

Hisce

Hisce prælibatis, recitare pergam & uno conspectu exhibere vires
Simplicium adstringentium ex Veteribus & Modernis, quas non ab-
solutas esse, quarumque actionem & succesum pendere a circumstan-
tiarum præsentium perpenſione, credendum est.

1. In Dysenteria commendantur,

Alchimilla.	Lignum Campechianum.	Phyllitis.
Bistorta.	Lyſimachia.	Rubi fr. immat.
Cupressi coni.	Mori fr. immaturus.	Terra japonica.
Equisetum.	Nymphææ albæ rad.	Tormentillæ rad.
Gallæ.	Pentaphylla.	

2. In Diarrhæa,

Alumen.	Gallæ.	Rubi fr. immat.
Bistorta.	Mespili fr. immat.	Terra japonica.
Cupressi Coni.	Pentaphylli rad.	Tamarisci cort.
Equisetum.	Phyllitis.	Tormentillæ rad.

3. In Vomitu,

Alumen.	Sorbi fr. immat.	Terra japonica.
Mali sylv. fr.		

4. In Menſibus nimiis & Leucorrhæa;

Alchimilla.	Filipendulæ rad.	Sorbi fr. immat.
Acacia.*	Lyſimachia.	Terra japonica.
Argentina.	Nymphææ alb. rad.	Tormentillæ rad.
Bistorta.	Quercus cort.	Ulmī cort.
Equisetum.		

5. In Herniis infantum,

Alchimilla.	Cupressi Coni.	Filipendulæ rad.
-------------	----------------	------------------

6. In Diabete & Urinæ Incontinentia;

Alumen.	Terra japonica.	Tormentillæ rad.
Bistorta.		

7. In Hæmorrhagiis, Hæmoptæ, Mictu cruento,

Alumen.
Hypericum.
Pentaphylli rad.
Phyllitis.

Quercus cort.
Rubi fr. immat.
Salicis cort.

Terra japonica.
Tamarisci cort.
Ulmi cort.

8. In Gonorrhæa simplici.

Balaustia.

Nymphææ albæ rad.

Quercus cort.

9. Antiseptica sunt

Alumen.
Bistorta in febr. malignis.

Gallæ.

Rosa rubra.

10. Diuretica,

Equisetum.

Quercus nuclei.

Pruni sylv. fr.

S E C T I O III.

D E A M A R I S.

1. *AMARA*, in genere sunt,

Abfinthium.
Amygd. amar.
Carduus Bened.
Centaurium min.
Cichoreum sylv.
Dentis Leonis rad.
Dypsaci fol.
Endivia.

Euphrasia.
Fel.
Fuligo.
Fumaria.
Genista.
Gentiana.
Glastum.
Hieracii rad.

Leucoli lutei fol. & fl.
Lupinus.
Persicæ mali fol. & fl.
Saponaria.
Scorzonera Sicca.
Succisæ fol.
Trifolium pal.

2. *AMARA AROMATICA*.

Ageratum.
Calamus aromaticus.
Chamæmelum.
Chamædrys.
Citrez mali cort.

Chamæpitys.
Eupatorium cannab.
Lauri bacca.
Limonum cort.
Lupulus.

Marrubium alb.
Myrrha.
Nardus Celt. & Ind.
Polium.
Tanacetum.

3. *AMARA FOETIDA.*

Aristolochiæ rad.
Cardiaca.
Marrub. nigr.

Matricaria.
Salvia agrestis.

Scordium.
Scrophulariæ nod. foet. fol.

4. *AMARA ADSTRINGENTIA.*

Cortex peruvianus.
Ligustum.

Veronica mas.
Verbena.

Vinca pervinca.

5. *AMARA DULCIA* vel *SUBDULCIA, SUBAMARA.*

Anonidis rad.
Bugula.

Pareiræ bravæ rad.
Rubiae Tinct. rad.

Rusci rad.
Sarcocolla.

Dulcamaræ fol. & stip.

De *AMARIS* summam *Wedelius* hæc habet,

1. Pleraque fixa sunt & in destillatione non adscendunt.

2. Amara Acidis contraria sunt; hæc enim refrigerant, illa calefaciunt. Amara, cum Acidis mista, motum intestinum concitant, diathesin acidam corrigunt, ita ut ab hac combinatione fieri videtur aliquid, salibus neutris simile a sale acido & alcalino; cujus rei egregium exemplum præbet Infusum florum Chamæmeli in vino rhenano, unde liquor falsus emergit similis solutioni salis marini.

3. Amara appetitum augent, in defectu & inertia bilis valent; Acida contra bilem nimis acrem corrigunt.

4. Amara quoque Dulcibus contraria sunt; Dulcia enim nutriunt: Amara deterunt & resolvunt, unde gemina fiunt obstructionum Panacea, quippe Aperientia modica crassitie gaudere debent & ex partibus terrestribus constare, quæ non facile dissipantur, qualia sunt Amara, fecus quam Rarefacientia.

Hæc confirmantur Recensione sequenti Summaria Virium Medicamentorum Amarorum insigniorum, & Experimentorum supra enarratorum. Scil:

1. Acidum corrigunt.

Abfinthium.
Centaurium minus.

Gentiana.

Trifolium paludosum.

2. Ulcera Putrida &c detergent,

Abſinthium.	Euphraſia.	Lupinus.
Amygdalæ amaræ.	Fel.	Saponaria.
Carduus Benediſtus.	Gentiana.	Succifa.
Dens Leonis.	Glaſtum.	Trifolium paluſoſum.
Dipſacus.	Leucoii lutei fl.	

3. Reſolventia & Diſcutienta.

Abſinthium.	Cichoreum ſylv.	Lupinus.
Amygdalæ amaræ.	Fel.	Saponaria.
Carduus bened.	Glaſtum.	Succifa.
Centaureum.	Leucoii lutei fl.	Trifolium paluſoſum.

4. Deobſtruentia uſu interno.

Abſinthium.	Dens Leonis.	Gentiana.
Amygd. amar.	Endivia.	Glaſtum.
Centaureum min.	Euphraſia.	Leucoii lutei fl.
Cichoreum ſylv.	Fumaria.	

5. Anthelmintica.

Abſinthium.	Centaureum min.	Lupinus.
Aloe.	Fel.	Perſicæ mali fol. & fl.
Carduus bened.	Gentiana.	

6. Antiſeptica.

Abſinthium.	Carduus bened.	Gentiana.
Aloe.		

7. Eccopotrica ſeu Purgantia leniora.

Abſinthii ſuccus copioſus.	Centaureum.	Perſicæ mali fol. & fl.
Aloe.	Cichoreum ſylv.	Saponariæ magna doſis.
Amygdalæ amaræ.	Fumariæ magna doſis.	

8. Diuretica.

Abſinthium.	Cichoreum ſylv.	Fumaria.
Amygdalæ amaræ.	Dens Leonis.	Hieracii rad.
Centaureum min.	Endivia.	Lupinus.

9. Diaphoretica & Sudorifera, quæ pauca sunt, (a)

Carduus bened.	Fuligo.	Saponaria.
----------------	---------	------------

10. Emmenagoga.

Abſinthium.	Fel.	Saponaria.
Centaureum minus.	Leucoii lutei fl.	

11. In Morbis cutaneis, Scabie, Tinea &c. externe & interne.

Dens Leonis.	Fuligo.	Lupinus.
Dipsacus.	Fumaria.	Trifolium palud.

S E C T I O IV.

DE DULCIBUS & SUBDULCIBUS.

1. *TALIA* sunt in genere,

Amygd. dulces.	Ficus.	Pini nuclei.
Asparagi rad.	Ginseng.	Pyra.
Avellanae nuces.	Glycyrrhiza.	Rapum.
Bardanae rad.	Graminis rad.	Satyrii ſæm. rad.
Bellis major.	Juglandis nuces.	Sebesten.
Bulbocastani rad.	Jujubæ.	Siliqua edults.
Betæ rad.	Lac.	Sisari rad.
Castanea.	Melonis fr. & ſem.	Sorbi fr. maturus.
Cucumeris ſem.	Mespili fr. putrid.	Scorzonera recens.
Cucurbitæ ſem.	Nuces Piſtachiæ.	Tragopogon.
Eryngii rad.	Pastinacæ rad.	Uvarum paſſ. pulpa.
Fagi Glans.	Petroſelini rad.	

2. *DULCIA ADSTRINGENTIA.*

Corni fr. maturus.	Pyrus ſativa.	Uvæ paſſæ majores cum
Lignum Campech.		Acinis.

De

(a) Amara longe pauciora Diaphoretica ſunt, quam Aromatica, quoniam Amara particulis magis terreis, minus Volatilibus & Spirituoſis conſtant, quam Aromatica.

De Dulcibus, quatenus *JUVANT*, hæc Summatim ex *Wedelio* notanda,

1. Raro destillabilia sunt, quoniam Dulcedo hæret in succo nimis Crasso, quam quod per Alembicum transcendere possit.
2. Alimentosa sunt, nutrire apta, tabidis utilia.
3. Emolliunt, lævigant, laxant, lubricant & acrimoniam humorum obtundunt, siue acrem, acidam, vel amaram, ob lentorem quem possident; hinc
4. Pectoralia sunt, in tussi, catarrho, raucedine, nec non in Urinæ ardore valentia.
5. Antiseptica sunt, vi balsamica sibi concredita condientia, quod de Melle & Saccharo bene notum
6. Facile fermentescunt tam extra corpus, quam in eodem: Mel enim & saccharum insigniter promovent fermentationem carniū cum Vegetabilibus in Ventriculo.
7. Nec iis deneganda leniter stimulandi, abstergendi, resolvendi & discutiendi vis, quoniam Salem, oleo junctum, possident. An & hinc
8. Alvum laxant & Diuresin promovent?

NOCENT vero Dulcia.

1. Utpote facile acescentia & proinde diarrhæas, ructus & vomitus producentia.
2. In cachexia, hydrope, affectu hypochondriaco, utpote ob lentorem obstructions generantia.

His congruunt Observationes ex Veteribus & Modernis in hoc opere recensitæ, scil.

1. Dulcia Esculenta, Nutrientia & Analeptica sunt,

Amygdalæ dulces.
Avellanæ nuces.
Bardanæ rad.
Bellis major.
Bulbocastani rad.
Castanæ nuces.
Dauci sylv. rad.

Lac.
Nuces Pistachiæ.
Pastinacæ rad.
Petroselini rad.
Pini nucleī.
Satyrii rad.

Sisari rad.
Fagi glandes.
Ficus.
Juglandis nuces.
Tragopogi rad.
Uvæ passæ maj.

2. Bechica, in Asthmate & Catarrhis Uteri, ac Expectorationem promoventia, sunt,

Bardanæ rad.
Bellis maj.
Ficus.
Glycyrrhiza.
Jujubæ.

Mel coctum.
Nuces Pistachiæ.
Rapum.
Saccharum.
Sebesten.

Siliqua edulis.
Sisari rad.
Tragopogi rad.
Uvæ passæ maj.

3. In Tabe, Hæctica, Hæmoptoe.

Amygdalæ dulces.
Bardanæ rad.
Bellis maj.
Eryngii rad.

Lac.
Nuces Pistachiæ.
Pini nucleii.

Satyrii rad.
Tragopogon.
Uvæ passæ maj.

4. Antiseptica.

Mel.

Saccharum.

5. Leviter Detergentia, Discutientia & Resolventia.

Amygdalæ dulces.
Betæ rad.
Ficus.

Mel.
Melonum sem.
Petroselinii rad.

Saccharum.
Satyrii rad.

6. Alvum movent,

Beta.
Ficus.
Mel.
Poma dulcia.

Pyra dulcia.
Saccharum.
Sebesten.

Siliqua edulis.
Sorbi fr. mat.
Uvæ passæ maj.

7. Diuretica sunt,

Amygdalæ dulces.
Asparagi rad.
Bardanæ rad.
Cucumeris sem.
Dauci sylv. rad.
Eryngii rad.

Fagi glandes.
Ficus recentes.
Graminis rad.
Mel.
Melonis fr. & sem.

Nuces Pistachiæ.
Pastinacæ rad.
Petroselinii rad.
Rapum.
Sisari rad.

8. In Stranguria, Urinæ ardore, Erosione Vesicæ, Mictu cruento.

Asparagi }
 Avellanæ } radices.
 Bardanæ }
 Eryngii }
 Glycyrrhiza.
 Graminis rad.

Jujubæ.
 Lac.
 Melonum sem.
 Pini nuclei.
 Rapum.

Sebesten.
 Siliqua edulis.
 Sifari rad.
 Tragopogi rad.
 Uvæ passæ maj.

9. In Dysenteria,

Amygdalæ dulces.
 Lac.

Satyrii rad.
 Siliquæ ed. fr. ficut.

Uvæ passæ maj. cum nu-
 cleis.

10. Emmenagoga.

Asparagi }
 Bardanæ } rad.

Eryngii rad.

Petrofelini rad.

S E C T I O V.

DE FARINACEIS MUCILAGINOSIS,
 GELATINOSIS, GUMMOSIS
 & EMOLLIENTIBUS.

T A L I A sunt,

Aleca.
 Alfine.
 Althæa.
 Avena.
 Amylum.
 Borrago.
 Branca Ursina.
 Cannabis sem.
 Cera.
 Cicer.
 Citrulli sem.
 Cucumeris sem. & caro.
 Cucurbitæ sem.

Cochlearum caro.
 Consolida.
 Cornu Cervi.
 Cydoniorum sem.
 Faba.
 Ficus.
 Filicis sem. rad.
 Fænugræcum.
 Fungus sambucinus.
 G. Arabicum.
 — Ceraforum.
 — Tragacantha.
 Hordeum.

Hyacinthi rad.
 Ichtyocolla.
 Jujubæ.
 Lens.
 Lini sem.
 Lili albi fl. fol. & rad.
 Lumbrici terr.
 Linariæ }
 Malvæ } fol. & fl.
 Milii sem.
 Oryza.
 Ovi Albumen.
 — Vitellus.

Papaveris albi sem.	Sambuci fl.	Sesami sem.
Pisum.	Sarsaparillæ rad.	Spinæ albæ fr.
Plantaginis sem.	Satyræ rad.	Triticum.
Portulaca.	Sebesten.	Viscum.
Psyllii sem.	Secale.	Urticæ fol. & sem.

De His summam notat *Wedelius*.

1. Acrimoniam humorum temperant & obtundunt.
2. Emolliunt.
3. Nutriunt.
4. Suppurationem promovent & eorum aliquot discutiunt & abstergunt.
5. In tussi, catarrhis falsis, hæmoptæ, hæctica & phthisi valent: necnon
6. In Urinæ difficultate, ardore, Vesicæ erosionibus, mictu cruento, diabete, sudore nimio, & Dysenteria.

De His porro animadvertendum habeo.

1. Emolliunt,

Fænugræci sem.	Lumbrici terr.	Sambuci fl.
Lini sem. & ol.	Linaria.	Secale.
Lilii albi fl.		

2. Praeter vim emolliendi, aliquam quoque Discutiendi, Resolvendi & Detergendi potestatem habent,

Althææ rad.	Ficus.	Oryza.
Alfina.	Fænugræci sem.	Ovi vitellus.
Avena.	Hordeum.	Pisum.
Branca ursina.	Linaria.	Sambuci fl.
Cicer.	Lini sem.	Secale.
Citrulli sem.	Lilii albi fl. & rad.	Urtica.
Faba.	Lumbrici terr.	

3. Nutriunt & Analeptica sunt,

Avena.	Cicer.	Cornu Cervi.
Cannabis sem.	Cochlea.	Ficus.

Filicis sem. rad.
Fænugræci sem.
Malva.

Oryza.
Papav. albi sem.
Satyrii sem.

Sesami sem.
Triticum.

4. Suppurationem promovent.

Alfine.
Althææ rad.
Avena.
Cera.
Ficus.

Fænugræci sem.
Gum. Arabicum.
Lini Oleum.
Lilium album.

Malva.
Ovi vitellus.
Triticum.
Viscum.

5. Bechica, Pectoralia & in Catarrhis falsis Utilia.

Althææ rad.
Avena.
Borrage.
Cannabis sem.
Cochlea.
Consolida.
Cydonior. sem.

Ficus.
G. Arabicum.
— Ceraforum.
— Tragacantha.
Hordeum.
Ichthyocolla.
Jujubæ.

Lini sem.
Ovi vitellus.
Pisum.
Sarsaparilla.
Sebesten.
Urticæ sem.

6. In Atrophia; Hæmoptoe, Phthisi, & Hectica.

Amylum.
Branca Ursina.
Cochlea.
Consolida.
G. Arabicum.

G. Tragacantha.
Ichthyocolla.
Lini sem.
Lumbrici terr.
Oryza.

Portulaca.
Satyrii rad.
Triticum.
Urticæ fol. & sem.

7. In Urinæ difficultate, ardore, Vesicæ erosione, Mictu cruento.

Althææ rad.
Borrage.
Consolida.
Cydoniorum sem.
G. Arabicum.
— Ceraforum.

G. Tragacantha.
Ichthyocolla.
Jujubæ.
Lini Ol.
Malvæ fol. & fl.
Oryza.

Ovi albumen.
Papav. albi sem.
Portulaca.
Sebesten.
Triticum.

8. In Dysenteria & Diarrhæa ab Acrimonia.

Alcea.
Althææ rad.

Amylum.
Cera.

Consolida.
Cydoniorum sem.

Fæ.

Fœnugræci sem.
G. Arabicum.
— Tragacantha.
Icthyocolla.
Lens.

Malva in lacte cocta.
Milii sem.
Oryza.
Plantag. latif. sem.
Portulaca.

Psyllii sem.
Satyrii rad.
Triticum.
Urtica.

9. In Menſium Profluvio.

Oryza.

Portulaca.

10. In Fluore Albo.

G. Tragacantha.

Urtica.

11. Emmenagoga.

Cannabis sem.
Cicer.

Fœnugræci sem.

Lumbrici terr.

12. Alvum Movent.

Borrago.
Cicer.
Ficus.
Fœnugræci sem.

Hordeum.
Sambuci fl.
Salsæparillæ rad.

Sebesten.
Secale.
Urtica.

S E C T I O VI.

De PINGUIBUS & OLEOSIS.

T A L I A sunt,

Axungia.
Adeps suillus.
— Anserinus.
Amygdalæ.
Butyrum.

Cera.
Juglandis nuces.
Lithospermi sem.
Oleum Olivarum.
— Balaninum.

Pistachiæ nuces.
Medulla cerv. & vitul.
Sperma ceti.
Sevum bovinum.
— ovinum.

De *HIS* ſummatim hæc notanda.

1. Emolliunt, laxant; hinc in Inflammationibus, Contuſionibus
& Vulneribus cum tenſione & dolore, in Aridura Faucium & Con-
tractu-

tracturis Valent: & usu interno in doloribus pleuriticis, colicis, doloribus post partum & stranguria.

2. Lubricant, demulcent, acrimoniam mitigant usu externo & interno: hinc contra Venena ingesta valent, & in appetitu canino, in mordacibus ani dejectionibus, tenesmo & ad dysenterias in Clystere.

3. Aliquantisper discutiunt, præsertim vetusta, & eorum aliquot suppurationem promovent, quatenus poros obstruunt.

4. Ad Tussum, Catarrhum Acrem & Tabidis utilia sunt.

5. Alvum solvunt copiose hausta & largiore dosi Emetica fiunt.

6. Athelmintica sunt.

Notandum vero, quod Pinguedines Animales majorem demulcendi vim possideant, quatenus aciditatis expertes sunt, secus quam Olea vegetabilia.

NOCENT contra Oleosa quatenus,

1. Poros obstruunt & ad Inflammata obinde non conducunt, nisi ubi dolor adsit & tensio: ubi vero siccandum est in hoc casu noxia evadunt. Hinc ulcera fordida reddunt, Ichorem & Putrilaginem augent, maxime in carie Ossium & carnis fungosæ generatione favent, unde Incarnatio & Cicatrizatio impeditur.

2. Usu interno nimio Cruditates nidorosas excitant.

Supra dictis congruæ sunt Operationes, quæ de his in hoc Opere prostant: scil.

1. In Doloribus a partu, Pleuriticorum dolore & Colica, necnon in Urinæ ardore & stranguria commendantur,

Oleum Olivarum.

Sperma Ceti.

2. In Dysenteria, Tenesmo, & Alvi fluxu torminoso, tum usu interno, tum in Clystere Valent,

Amygdalæ dulces. (cum.

Oleum Olivarum.

Sevum bovinum.

Butyrum a casco libera-

Sperma Ceti.

3. Le-

3. Leviter Discutiunt.

Adeps Anserinus.
Balaninum Oleum.

Butyrum Vetustum.
Cera.

Medulla cerv. & vitul.
Sperma ceti.

4. Suppurationem promovent.

Butyrum.
Cera.

Medulla cerv. & vitul.

Oleum Olivarum.

5. In Tussi; Catarrhis & Raucedine.

Butyrum.

Oleum Olivarum.

Nuces Pistachiæ.

6. In Hæctica & Tabæ.

Amygdalæ dulces.
Juglandis nuces.

Medulla cervina.
—— vitulina.

Nuces Pistachiæ.

7. Nutrientia & Analeptica.

Eadem No. 6.

8. Alvum Movent.

Butyrum copiose sumptum.

Oleum Balaninum.

Oleum Olivarum.

9. Anthelminticum.

Oleum nucis juglandis.

10. Diuretica.

Amygdalæ dulces.

Nuces Pistachiæ.

S E C T I O VII.

De GUMMI-RESINIS, BALSAMIS
& RESINIS.

GUMMI-RESINÆ.

Bdellium.
Galbanum.
Gambogia.
G. Ammoniacum.

Myrrha.
Olibanum.
Opopanax.
Sarcocolla.

Sagapenum.
Styrax Calam.
Terra Japonica.

BALSAMICA RESINOSA.

Bals. Capivi.
— Peruvianum.
— Tolutanum.

Benzoinum.
Camphora.

Cera. (rum.
Colophonia Recentio-
Gummi, Caranna dictum,
potius Resina.
— Guajaci.

Gum Copal. } ita dic-
— Anime. } tum.
— Juniperi. }

Guajacum.
Hypericum.
Juniperus.
Labdanum.
Liquidambra.
Mastiche.
Opobalsamum.

Petroleum.
Pix liquida.
— Arida.
— Burgundica.
Populi nigrae Germina.
Succinum.
Tacamahaca.
Terebinthina.
Thus femininum.

Hæc magis stimulantia sunt, quam Farinacea; Gummofa &c.
Sect. V. De his in genere notanda, quod,

1. Discutientia sint & Resolventia.
2. Suppurationem promoveant.
3. Vulnere & Ulcera ad Cicatricem ducere dicantur.
4. Non pauca valeant in Paralyfi.
5. Dysenterias, aliosque fluxus usu interno fistant.
6. Inter Pectoralia locum habeant.
7. Inter Antiseptica numerentur.
8. Horum aliquot alvum moveant.
9. & Quod alia inter Discutientia locum teneant.

His congrua sunt, de eorum Viribus supra prolata, scil.

1. Discussientia & Resolventia sunt.

Balsam. Peruvianum.	Juniperi baccae.	Pix arida.
— Tolutanum.	Hypericum.	— liquida.
Benzoinum.	Labdanum.	— Burgundica.
Camphora.	Liquidambra.	Sarcocolla.
Caranna G.	Olibanum.	Styrax Calamita.
Gum. Copal.	Opopanax.	Terebinthinæ omnes.
— Elemi.	Petroleum.	

2. Suppurationem promovent.

Bdellium.	Pix arida.	Tacamahaca.
Cera.	— liquida.	Terebinthinæ.
Galbanum.	— Burgundica.	Resinæ.
G. Ammoniacum.	Sarcocolla.	Thus sæmininum.
— Olibanum.	Styrax Calamita.	

3. Inter Cicatrizantia Vulnerum & Ulcerum locum habent.

Balsamum Copaiva.	Hypericum.	Pix arida.
— — Peruvianum.	Labdanum.	Sarcocolla.
— — Tolutanum.	Liquidambra.	Thereb. ven.
G. Elemi.	Olibanum.	Thus sæmininum.
— Juniperi.		

4. In Paralyfi Valent.

Balsamum Copaiva.	Labdanum in suffitu.	Petroleum, externe.
— — Peruvianum.	Liquidambra, externe.	Styrax Calam. in suffitu.
G. Anime. } in suffitu.		
— Juniperi. }		

5. Ad Dysenteriam, Fluorem album & Gonorrhæam sistendum.

Bals. Copaiva.	Cera.	Succinum.
— Peruvianum.	Gum Juniperi.	Terebinthinæ omnes.
— Tolutanum.		

6. Pectoralia, in Tussi, Catarrhis & Asthmate Utilia, ac Pectus expurgantia.

Balsamum peruv.	Galbanum.	G. Anime.
Benzoinum.	G. Ammoniacum.	— Guajacum.

G. Juniperi.
Juniperi baccæ.
Labdanum.
Mastiche.

Myrrha.
Opopanax.
Petroleum.
Pix liquida.

Sagapenum.
Styrax Calamita.
Terebinthinæ omnes.

7. Antiseptica.

Balsamum Copaiva.
Camphora.

Myrrha.

Terebinthina Veneta.

8. Alvum Movent.

Bdellium.
Balf. Copaiva.
Gum. Guajaci.

Galbanum.
Opopanax.
Pix liquida.

Sarcocolla.
Styrax Calamita.
Terebinthinæ omnes.

9. Diuretica.

Balf. Copaiva.
— peruvianum.
Bdellium.

G. Ammoniacum.
Hypericum.
Juniperi baccæ & Gummi.

Opopanax.
Terebinthinæ omnes.
Thus sæmininum.

S E C T I O VIII.

DE ACRIBUS & SUBACRIBUS.

ACRIA sunt;

Allium.
Afa fœtida.
Anagallis.
Bellis minor.
Bryonia.
Calamintha.
Calendulæ fl. & fol.
Camphora.
Caprifolii fl.
Cardamine.
Cepa.
Chelidonium majus.
Conyza.
Cotula fœtida.

Crocus.
Enulæ camp. rad.
Eruca.
Erysimum.
Fœniculi sem.
Fuligo.
Fumaria.
Lign. Guajaci.
Gum. —
— Ammoniacum.
Hedera.
Iberis.
Cineres clavellati.
Lilii convall. fl.

Leucoium luteum.
Melilotus.
Nasturtium aquaticum.
— hortenfe.
Pimpinella saxifr.
Piper.
Pix liq.
Porrum.
Parmica.
Puleguim.
Raph. hort. } rad.
— rustic }
Ruta.
Sabina.

Sagapenum.
Sal Ammoniacus.
— Marinus.

Sinapi.
Soda.
Vitriolum album.

Vitriolum viride.
Zinziber.

SUBACRIA sunt,

Alfine.
Aparine.
Apii fol.
Bardanæ sem.
Beccabunga.
Beta.
Betonica.
Brassica.
Contrajerva.

Curcuma.
Caprifolii fol.
Coccionella.
Hedera terr.
Hepatica.
Hippofelinum.
Napi sem.
Petasitidis rad.
Petrofelini fol.

Santalum rubrum.
— — flavum.
Sassafras.
Scabiosa.
Sambuci fl.
Sanicula.
Urina.
Urticæ fol.

De Viribus Acrium in Genere hæc habet *Wedelius*.

1. Incidunt, resolvunt, attenuant, aperiunt in obstructionibus ex materia viscida, lenta, pituitosa, fabulosa ortis.
2. Stimulo suo calefaciunt, motum citatum inferentia humoribus & solidis sensibilibus: acidos humores corrigunt: hinc profunt in Morbis frigidis, Cachexia, Scorbuto frigido, Hydrope, Chlorosi, &c.
3. Pro gradu Acrimonie fiunt Rubefacientia vel Corrosiva.
4. Antiseptica sunt, quatenus humoribus quietis motum conciliant.
5. Antihelminthica sunt, virtute sua salina lympham viscidam focum vermium destruentia.

NOCENT contra, juxta eundem Auctorem,

1. In Vulneribus & Ulceribus, ubi nec caro luxuriat, nec materia viscida detergenda est, & in cancro occulto.
2. Cavendum ab his in infantibus tenellis.
3. In Hæmorrhagiis & Alvi fluxibus.
4. In statu bilioso, in Febribus, nisi Diluentibus probe temperata, in Hectica & Atrophia.

Quid Acria porro efficiant specialius, tam externe quam interne, ulterius patebit enumeratione sequente summaria virium, supra iis adscriptarum, nempe;

1. Discutiunt & Resolvunt,

Allium.	Chelidon. maj. succ. cro-	Pix liq.
Aſa ſætida.	Corula ſætida. (ceus.	Porrum.
Bellidis min. rad.	Crocus.	Pulegium.
Bryoniæ rad.	Enulæ camp. rad.	Sabina.
Calamintha.	Eryſimi. } fem.	Sal Ammoniacus.
Calendulæ fl.	Fæniculi. }	— Marinus.
Camphora.	Naſturtium.	Zingiber.

2. Suppurantia pauca inter Acria,

Cepa.	Gum. Ammoniacum.	Pix liquida.
Crocus.		Vide <i>Farinacea</i> ſupra.

3. Ulcera mundant & ſanant,

Bryoniæ alb. rad. cum ſale.	Fuligo.	Pix. liq. cum melle.
Capriſolii fl.	Lignum Guaj. uſu interno.	Porrum cum melle.
Chelidonium maj.	Hederæ fol.	Sabina.
Enulæ camp. rad.	Leucoii lutei fl. cum cera.	

4. Catheretica ſunt,

Aerugo.	Dracontii rad.	Pix liquida.
Alumen uſum.	Elleborus alb.	Pyrethrum.
Cineres clavellati.	Naſturtium.	Vitriolum viride.
Cochleariæ ſuccus.		

5. Verrucas abſumunt, ultimis Affinia,

Allii.	} ſuccus.	Sabina.	Ranunculus.
Calendulæ.		Sal Ammoniacus.	Scilla toſta.
Chelidon. maj.		— Marinus.	Tithymalus.

6. Cauſtica, Exulcerantia & Veſicantia ſunt,

Allium.	Chelidon. maj. ſuccus.	Laureola.
Anemone.	Digitalis fol. (miſſa.	Lepidium.
Ari rad.	Elleb. nigr. rad. auri in-	Mezereon.
Bryoniæ rad. ſucc. recens.	Erucae ſem. cum fermento.	Perſicaria urens.
Calx viva.	Euphorbium.	Pimpin. ſaxif. rad. rec.
Cantharides.	Grana cnidia.	Piper Indicum.
Cepa.	Iberis rad.	Ranunculus.
		Rapha-

Raphani-rust. rad.
Scilla.

Sedum acre.
Sinapi.

Staphysagriae sem.
Tithymalus.

7. Alvum Movent,

Allium.
Bryoniae rad.
Cepa.
Fumaria.

Lignum Guajacum.
Gum. Ammoniacum.
Pix liquida.
Porrum.

Sagapenum.
Sal marinus.
Zinziber recens.

8. Antiseptica.

Camphora.
Lignum Guaj.

Sal Ammoniacus.

Sal Marinus.

9. Anthelmintica.

Allium.
Bryoniae rad.

Calamintha.
Camphora.

Cepa.
Ruta.

10. Diuretica.

Allium.
Anagallis.
Afa foetida.
Bryoniae rad.
Calamintha.
Caprifolii fl.
Cantharides.
Cardamine.
Cepa.
Chelidonium maj.

Cineres clavellati.
Coryza.
Enulae camp. rad.
Eruca.
Erysimi sem.
Fumaria.
Lign. Guajacum.
Gum. Ammoniacum.
Hederæ fol.
Mehloti fl.

Nasturtium aquat.
Pimpinellæ saxif. rad.
Piper.
Porrum.
Pulegium.
Ruta.
Sabina.
Sal Ammon.
Zinziber.

11. Diaphoretica & Sudorifera.

Allium.
Afa foetida.
Calendulae fl.
Camphora.
Cepa.

Enulae camp. rad.
Fumaria.
Lignum Guaj.
Meliloti fl.

Nasturt. hort.
Pimpin. saxif. rad.
Piper.
Sal Ammon.
Confer Aromatica.

12. Carminativa.

Allium.	Enulæ camp rad.	Pimpinellæ saxifr. rad
Afa fætida.	Erysimi	Piper.
Calamintha.	Feniculi } sem.	Pulegium.
Cotula fætida.	Melilori fl.	Zingiber.

Vide *Aromatica*, *Fragrantia*, *Fætida* infra.

13. Bechica, Pectoralia, in Tussi & Asthmate, præcipue pituitoso, proficua.

Allium.	Enulæ camp. rad.	Pulegium.
Afa fætida.	Erysimum.	Ruta.
Bryoniæ rad.	Feniculi sem.	Sabina.
Cepa.	Lignum Guaj.	Sagapenum.
Crocus.	Porrum.	

Confer *Aromatica*, *Fragrantia*, *Fætida* infra.

14. Emmenagoga.

Allium.	Cineres clavellati.	Nasturtium aquat.
Afa fætida.	Cotula fætida.	Pimpinellæ saxif. rad.
Asarum.	Crocus.	Porrum.
Bryoniæ rad.	Enulæ camp. rad.	Pulegium.
Calamintha.	Erucae sem.	Ruta.
Calendulæ fl. & fol. rec.	Gum. Ammoniacum.	Sabina.
Camphora.	Leucorii lutei fl.	Sagapenum.
Cepa.		

Vide *Aromatica* & *Fætida*.

15. In Hysterica Affectione Valent.

Afa fætida.	Fuligo.	Gum. Ammoniacum.
Bryoniæ rad.	Fumaria.	Ruta.
Cepa.		Vide <i>Fætida</i> infra.

S E C T I O IX.

DE AROMATICIS, FRAGRANTIBUS
& FÆTIDIS.

AROMATICA sunt.

Anethum.	Caryophylli arom.	Millefolii fl.
Angelica.	Cinnamomum.	Mentha piperis sapore.
Anisum.	Chærophillum.	Nigellæ sem.
Betonica.	Coriandri sem. siccum.	Nux moschata.
Canella alba.	Costus Arabicus.	Origanum.
Cardamomum min.	Critimum.	Petroselin. maced. } sem.
Galanga minor.	Cubebæ.	———— vulgar. }
Hepatica.	Cymini sem.	Piper.
Horminum.	Cyperus rad. rotunda.	Præmisa.
Imperatoria.	Dauci cretici } sem.	Salvia.
Lavendula.	———— sylv. }	Sassafr. lign. & cort.
Levistici fol. rad. & sem.	Distamnus creticus.	Satureia.
Præmisa.	Enulæ camp. rad.	Schænanthus.
Salvia.	Fæniculum.	Serpillum.
Sassafr. lign. & cort.	Macis.	Seseli sem.
Satureia.	Majorana.	Stæchas arabica.
Schænanthus.	Mentha.	Thymus.
Serpillum.	Malabathrum. (lens.	Tilia fl.
Cassumunar.	Marum Mastichen redo-	Zedoaria.
Carui sem.	———— Syriacum.	Zinziber.
Caryophyllatæ rad.	Mei rad.	

1. *AROMATICA AMARA* sunt.

Abrotonum mas.	Eupatorium cannab.	Nardus Celtica.
Ageratum.	Limonum cort.	Serpentar. virg. rad.
Aurantiorum cort.	Lauri baccæ.	Santonium sem.
Calamus aromaticus.	Marum Mastichen olens.	Tanacetum.
Chamæmelum.	———— Syriacum.	

2. *AROMATICA ADSTRINGENTIA.*

Caryophyllus aromat.	Juniperi fol.	Piper Jamaicense.
———— ruber.	Kermes grana.	Myrti fol.
Cinnamomum.	Lauri fol.	Salvia.
Filipendulæ fol.	Melissa.	

3. *AROMATICA BALSAMICA.*

Botrys Ambrosioides.
Juniperi fol. & baccæ.

Chamæpitys.

Rosmarinus.

De *AROMATICIS* in genere testantur *Wedelius & F: Hoffmannus.*

Vis eorum a sale volatili oleoso expanso dependet; hinc destillando aquas, longe nobilissimas, offerunt, capite mortuo, inodoro, inertis, in fundo relicto. Per destillationem quoque copiose exhibent olea essentialia.

[Ipse ego in pluribus Vegetabilibus Aromaticis, transversim sectis, notavi Cellulas, Balsamo, Odoris & Saporis receptaculo, repletas.]

1. Tenui suo Aethereo, Subtili, Volatili, Oleo partes sulphureas, calidas, aethereas, in sanguine deficientes, restitunt.

2. Sale acris, balsamico Cordis, Arteriarum & Fibrarum Muscularium vim elasticam intendendo, Sanguinis & Humorum, progressum & circulum egregie promovent, unde humores Crassi & Viscidi attenuantur, obstructions referantur, perspiratio integra servatur. Hinc in omnibus Morbis Capitis, Nervorum, Stomachi & Cordis, qui a causa frigida secundum Veteres soventur, nempe ab humorum spissitudine, & atonia nervosarum & muscularium partium, ut in Apoplexia, Paralyfi, Stupore, & torpore Sensuum, Memoriae debilitate, Auditus difficultate & Lypothymia, egregie profunt. Porro & Stomachi ac Intestinorum Vitiis, quæ ex atonia & copia cruditarum acido viscidarum originem trahunt, Diarrhæa, Colica flatuosa, Vomitione, mirifice conveniunt & conducunt senibus, imbecillis & iis, qui laxum & phlegmaticum habent corpus.

CAVENDUM vero ab *EORUM* usu liberaliori,

1. Quando corpora sanguine plena sunt, alvinæ fæces restagnant; juvenibus & Cholericæ constitutionis sensibilibioris indolis, necnon ubi metus est efferandi & turbandi Spiritus, quum non raro odore solo vertiginem excitent, capitis dolorem & gravitatem.

2. In Febribus continuis & ubi particulæ biliosæ abundant & sanguinis rarefactio coercenda est.

3. In Fluxu feri Sanguinis aut Seminis & apprime in gonorrhæa.

Verum latius adhuc patebit Usus & Modus agendi Aromaticorum Recensione sequente summaria Virium magis specialium, iis supra adscriptarum.

1. Discutientia & Resolventia sunt in Tumoribus frigidis, Oedematibus, Strumis & Sugillationibus,

Anethum.	Dictamnus creticus.	Petrosel. vulg. sem.
Angelica.	Enula campana.	Piper.
Anisum.	Feniculum.	Parmica.
Canella alba.	Imperatoria.	Sassafras.
Carui sem.	Levisticum.	Satureia.
Chærophyllyllum.	Macis.	Stæchas Arabica.
Coriandrum.	Majorana.	Salvia.
Cuminum.	Lavendula.	Thymus.
Daucus cret. & vulg.	Mentha.	

2. In Morbis Capitis, Paralyfi, Tremore, Vertigine & lapsu Memorix Idiopathicis vel Sympathicis, valent,

Betonica.	Costus Arabicus.	Marum Syriacum.
Canella alba.	Cyperus.	Mentha.
Carui sem.	Galanga minor.	Nux moschata.
Cassumunar.	Imperatoria.	Stæchas Arabica.
Caryophylli arom.	Lavendula.	Salvia.
Chærophyllyllum.	Macis.	Tilia fl.
Cinnamomum.	Majorana.	Zingiber.

Ob summum Ventriculi cum Cerebro Consensum Medicamenta, Nervina vel Cephalica dicta, sæpe fiunt Stomachica & vice versa.

3. Carminativa, stomachica, & quæ in Colica flatuosa valent, sunt sequentia,

Anethum.	Cassumunar.	Cinnamomum.
Angelica.	Carui sem.	Coriandrum.
Anisum.	Caryophylli arom.	Costus Arab.
Canella alba.	Chærophyllyllum.	Cubebæ.

Cymini sem.
Cyperus.
Enula camp.
Galanga minor.
Imperatoria.
Lavendula.
Levisticum.
Macis.

Majorana.
Mentha.
—— Piperis Sapore.
Mei rad.
Nigellæ sem.
Nux moschata.
Origanum.

Petros. mac. & vulg. sem.
Piper.
Satureia.
Scænanthus.
Seseleos sem.
Zedoaria.
Zinziber.

2. In affectibus Hystericis, Lipothymia & Cordis Palpitatione.

Cassumunar.
Cinnamomum.
Levisticum.
Macis.

Marum Syriacum.
Mei rad.
Millefolium.

Nux moschata.
Tiliæ fl.
Zedoaria.
Conf. *Fatida* infra.

5. Anodyna, Soporifera vel Caput turbantia sive Odore sive usu interno.

Anethum.
Anisum.
Betonica.

Coriandrum.
Macis larga dosi.

Millefolii fl.
Sassafr. in non assuetis.

6. Emmenagoga.

Anethum.
Angelica.
Anisum.
Betonica.
Canella alba.
Caryoph. arom.
Cinnamomum.
Chærophylum.
Costus Arabicus.
Cymini sem.
Crythmum.

Cyperus.
Daucus creticus.
Enula camp.
Feniculum.
Galanga minor.
Imperatoria.
Lavendula.
Levisticum.
Macis.
Marum syr.
Mentha.

Mei rad.
Nigellæ sem.
Origanum.
Petros. maced. & vulg. sem.
Satureia.
Schænanthus.
Seseleos sem.
Stæchas arabica.
Salvia.
Thymus.
Zedoaria.

7. Bechica, & Pectoralia, præcipue in Asthmate humido & Tussi, cum Pituita lenta.

Angelica.
Anisum.
Dictamnus creticus.
Enula camp.
Feniculum.

Hyssopus.
Imperatoria.
Origanum.
Petrosel. vulg. sem.
Piper.

Satureia.
Seseleos sem.
Stæchas Arabica.
Thymus.

Con:

Confer *Bechica* & *Pectoralia* infra in Classe *Fragrantium*
& *Fœtidorum*.

8. Diaphoretica.

Angelica.	Fœniculum.	Sassafras.
Canella alba.	Imperatoria.	Satureia.
Caryophyllatæ rad.	Levisticum.	Schænanthus.
Cinnamomum.	Origanum.	Serpyllum.
Costus arabicus.	Petroselin. maced. sem.	Stæchas Arabica.
Cymini sem.	Piper.	Zedoaria.
Dictamnus cret.	Salvia.	Zingiber.
Enula campana.		

9. Diuretica.

Anethum.	Daucus creticus & vulg.	Petrosel. maced. } sem.
Angelica.	Dictamnus creticus.	—— vulg. }
Betonica.	Enula campana.	Piper.
Canella alba.	Fœniculum.	Salvia.
Carui sem.	Imperatoria.	Sassafras.
Caryophyllatæ rad.	Lavendula.	Satureia.
Caryophilli arom.	Levisticum.	Schænanthus.
Chærophylllum.	Macis.	Serpyllum.
Coriandrum.	Majorana.	Sesleios sem.
Costus arabicus.	Malabathrum.	Stæchas Arabica.
Cymini sem.	Marum Syriacum.	Thymus.
Crithmum.	Mentha.	Zingiber.
Cyperus.	Origanum sem.	

NOTA. Idem simplex fit Diaphoreticum, Sudoriferum, vel Diureticum pro ratione Regiminis calidi vel frigidi adhibiti.

II. FRAGRANTIA sunt.

Ambra grysea.	Chærophylllum.	Lignum Rhodium.
Ammeos sem.	Cynosbati fl.	Lilii convallii } flor.
Angelica.	Elaterium.	—— albi }
Bals. Peruvianum.	Geranium moschatum.	Majorana.
—— Tolutanum.	Jasmini fl.	Moschus.
Benzoinum.	Iridis Florent. rad.	Nardus celtica.
Botrys ambrosiodes.	Labdanum.	Nux moschata.
Colophonias recentiorum.	Leucoii lutei flores.	Olibanum.

Opobalsamum.	Sassafras.	Terebinthina e Chio.
Paralyseos	Salix fol. lauro.	Thus samin.
Perficæ mali	Schænanthus.	Tiliæ
Primulæ veris.	Spiræ albæ fl.	Violæ purpur. } flores.
Rosa.	Sium.	Ulmariæ.
Rubi Idæi fr.	Styrax calam.	Zibethum.
Santalum flavum.	Succinum.	

HÆC ob Affinitatem Aromaticis adjungere visum est, naturæ forte magis amica. In diversas Classes secundum Vires, supra recensitas, distributa sic se habent.

1. Discutientia.

Angelica.	Majorana.	Styrax calamita.
Bals. peruv.	Nardus Celtica.	Succini Vapor.
Jasmini fl.	Opobalsamum.	Terebinthina e Chio.
Labdanum.	Sassafras.	Tiliæ flor.
Lilii albi fl.	Sium.	

2. In Paralyfi & Tremore valent.

Bals. peruv.	Majorana.	Paralyseos fl.
Elaterium.	Moschus.	Sassafras.
Leucoii lutei } flor.	Nux moschata.	Labdanum. } in suffitu.
Lilii convallii }	Opobalsamum.	Styrax calam. }

3. Cardiaca, Vires restaurantia & in Syncope valentia.

Ambra grysea.	Lilii albi fl.	Rubi Idæi fr.
Ammeos sem.	Moschus.	Schænanthus.
Basilicum.	Nux moschata.	Styrax calam.
Elaterium.	Paralyseos fl.	Zibethum.
Labdanum.	Rosa.	

4. Carminativa.

Ambra grysea.	Iridis Flor. rad.	Nux moschata.
Ammeos semen.	Labdanum.	Opobalsamum.
Angelica.	Lilii convall. fl.	Resina.
Bals. peruv.	Majorana.	Sassafras.
Chærophylum.	Moschus.	Schænanthus.
Elaterium.		

5. In Morbis Hytericis & Spasmodicis.

Basilicum.
Botrys ambros.
Labdanum.

Moschus.
Primulæ veris fl.
Succini Tinct.

Tiliæ } flor.
Violæ }
Zibethum.

6. Emmenagoga.

Ambra grysea.
Ammeos sem.
Angelica.
Basilicum.
Bals. peruv.

Botrys ambros.
Chærophylum.
Iridis florent. rad.
Leucoli lutei fl.
Majorana.

Opobalsamum.
Schænanthus.
Sium.
Styrax calamita.

7. Bechica & Pectoralia, in Tussi & Asthmate præcipue a Viscosis humoribus & Catarrhis.

Angelicæ rad.
Basilicum.
Bals. peruvianum.
— Tolutanum.
Botrys ambros.
Chærophylum.

Elaterium.
Iridis flor. rad.
Labdanum.
Majorana.
Opobalsamum.

Resina.
Styrax calam.
Succini Tinct.
Terebinthina e Chio.
Violæ fl.

8. Diuretica.

Ammeos sem.
Angelica.
Basilicum.
Elaterium.
Iridis flor. rad.
Labdanum.

Majorana.
Nardus Celtica.
Opobalsamum.
Resina.
Sassafras.
Schænanthus.

Spinæ albæ fl.
Sium.
Succinum.
Terebinthina e Chio.
Thus sæmin.

9. Diaphoretica.

Angelica.
Elaterium.
Geranium moschatum.

Moschus.
Sassafras.

Ulmæ fl.
Zibethum.

III. FÆTIDA & GRAVEOLENTIA.

Hæc mihi digna visa sunt, quæ subdivisionem odoriferorum constitu-
ant,

ant, utpote Viribus prædita forte insignioribus quam Aromatica & Fragrantia.

Fætida forte non aliter differunt ab Aromaticis & Fragrantibus quam Saturatione & imprægnatione eorundem principiorum, quemadmodum Moschi & Zibethi odor nares diversimode afficit propinqui vel e longinquo, in priori casu fætibus, in posteriore gratisimus.

Proinde usu externo deprehenduntur,

1. Discutientia & Resolventia,

Allium.	Ebuli fol.	Oesypus.
Apium.	Galbanum.	Opopanax.
Artemisia.	Galiopsis.	Peucedanum.
Afa fætida.	G. Ammoniacum.	Pix liquida.
Asclepiadis rad.	Hedera terrestris.	Porrum.
Bitumen.	Horminum.	Pulegium.
Branca ursina.	Jacobæa.	Ruta.
Brassica.	Linaria.	Scrophularia.
Cannabis fol.	Lupulus.	Sulphur.
Cepa.	Marrubium nigr.	Sagapenum.
Chelidonium.	Matricaria.	Sambuci fol.
Cicuta.	Nepeta.	Sabina.
Cotula fætida.	Nicotiana.	Stercus.
Cynoglossum.		

2. Ulcëra Abstergant & Sanant,

Allia.	Jacobæa.	Scordium.
Apium.	Lupulus.	Sagapenum.
Asclepiadis rad.	Nicotiana.	Sambuci fol.
Brassica.	Petasites.	Scrophularia.
Chelidonium maj.	Peucedanum.	Stramonium.
Hedera terr.	Pix liquida.	

3. Carminativa sunt,

Allium.	Cotula fætida.	Peucedanum.
Afa fætida.	Cymini sem.	Pulegium.
Calamintha Pulegii odore.	Matricaria.	Ruta.
Castoreum.	Opopanax.	

4. Anthelmintica,

Allium.
Cepa.
Matricaria.
Nepeta.

Petaſtidis rad.
Ruta.
Salvia agreſtis.
Scordium.

Sabina.
Santonicum ſem.
Valeriana.

5. In Affectibus Hyſtericis Valent,

Asclepiadis rad.
Aſa ſætida.
Cardiaca.
Caſtoreum.

Cepa.
Galbanum.
Marrubium nigrum.
Matricaria.

Ruta.
Sagapenum.
Santonicum ſem.
Valeriana.

6. Emmenagoga,

Alliaria.
Allium.
Apium.
Aſa ſætida.
Asclepiadis rad.
Atriplex ſætida.
Bitumen.
Brasſica.
Cardiaca.
Caſtoreum.
Cepa.
Cotula ſætida.

Cymini ſem.
Galbanum.
G. Ammoniacum.
Hedera terr.
Horminum.
Lupulus.
Matricaria.
Nepeta.
Opopanax.
Petaſites.
Peucedanum.
Potrum.

Pulegium.
Ruta.
Salvia agreſtis.
Scordium.
Sulphur.
Sagapenum.
Sambuci fol.
Sabina.
Santonicum ſem.
Stercus.
Valeriana.

7. Anodyna, Narcotica ſunt, & quæ caput vel mentem turbant ſive odore, ſive uſu interno,

Cannabis folia.
Cicuta.
Cynogliffum.
Horminum.

Linaria.
Lupulus.
Nicotiana.
Pæonia.

Papaver.
Sambuci fol.
Stramonium.
Valeriana.

8. Bechica & Pectoralia, in Tuſſi, Aſthmate & Pituita Viſcida proficua,

Allium.
Aſa ſætida.
Bitumen.

Calamintha Pulegii odore.
Cardiaca.
Cepa.

Ebuli fol.
Galbanum.
G. Ammoniacum.

Hedera terr.
Nepeta.
Opopanax.
Papaver.
Petafitidis rad.

Peucedanum.
Pix liquida.
Porrum.
Pulegium.
Ruta.

Scordium.
Sabina.
Sagapenum.
Sulphur.

9. Diaphoretica,

Alliaria.
Allium.
Afa færida.
Asclepiadis rad.

Cepa.
Petafitidis rad.
Pulegium.

Scordium.
Sulphur.
Valeriana.

10. Diuretica.

Alliaria.
Allium.
Apium.
Asclepiadis rad.
Branca ursina.
Brassica.
Cardiaca.
Cepa.

Conyza.
Coriandrum.
G. Ammoniacum.
Hippofelinum.
Linaria.
Lupulus.
Matricaria.
Opopanax.

Peucedanum.
Porrum.
Pulegium.
Ruta.
Salvia agr.
Sabina.
Scordium.
Valeriana.

Horum plura per Regimen debitum quoque Diaphoretica sunt.

S E C T I O X.

DE TERREIS & ABSORBENTIBUS
A C I D U M.

T A L I A sunt,

Bolus Blefentis.
Calx viva.
Cancrorum Chelæ.
Oculi.
Corallina.
Corallium rubrum.
Cornu cervi ustum.

Creta.
Ferrum.
Lapis Calaminaris.
Judaicus.
Lithargyrus.
Margaritæ.

Minium.
Ostreorum testæ.
Ovorum —
Plumbum.
Os Sepiæ.
Zincum.

De *HIS* ex *Wedelio* præcipue & ex *F. Hoffmanno* notanda.

SECUNDUM QUALITATES SENSIBILES.

71

1. Profunt ubi liber admodum in corpore Acidi proventus est, maxime in his, quibus bilis deficit, ut senibus ac faminis, necnon qui vitæ sedentariæ nimis indulgent & qui potum, multum Acidi recondentem, largius assumunt; in affectione Hypochondriaca, in omnibus cruditatibus primarum viarum acidis, & morbis, exinde pendentibus, ut spasmis in infantibus ab acido. Valent & in appetitu canino.

2. Porosa sunt, humiditatem prompte inbibunt, adeoque exsiccant sine morfu, & in Ulceribus Dysepuloticis sæpe profunt. Vide *Cicatrizantia* infra.

3. Bene notandum, quod in primis viis magnam subeant mutationem, si acidum ibidem prædominetur: cum acidum in falsum convertatur & aliquando in amarum ab ejus cum terra calcaria combinatione, unde vim resolventem acquirunt, & diuretica vel diaphoretica fiunt: quin & aliquando ab hoc conjugio austerum emergit, ut in Creta & Corallio rubro, quando in tono Viscerum, fibrarum & vasorum laxiori profunt, & in fluxibus alvi, feri, feminis & gignivarum laxitate.

Sic quoque Plumbi Præparata, præter dulcedinem, vim adstringentem ab acido acquirunt & in curatione Ulcerum Corrosivorum & Cancro celebria sunt.

4. An a Combinatione dicta aliquando Febrifuga fiunt, præcipue in febre intermitente? &

5. Antiseptica, quatenus humiditatem superfluam absumunt & exsiccant, ut in Ulceribus ichorosis & faniosis.

His congruæ sunt Vires, iis supra attributæ; Videlicet.

1. In Cardialgia ab Acido usurpantur,

Cancrorum Oculi.

Corallium rubrum.

Creta.

2. In Excoriationibus & Intertriginibus.

Lapis Calaminaris.
Lithargyrus.

Plumbum præp.

Zinci flores.

3. In Ulceribus manantibus, putrescentibus & Cancrosis,

Bolus Blefensis.
Aqua Calcis.
Calx lota.
Creta.

Lap. Calamin.
Lithargyrus.
Minium.

Ostreorum testæ lotæ.
Plumbum præp.
Sepiæ os.

4. Diaphoretica vel Sudorifera,

Cancrorum Chelæ.

Cancrorum Oculi.

Cornu Cervi usum.

5. Diuretica,

Lapis Judaicus.

Ovorum testæ per Coali-
tionem cum acidis.

6. In Diarrhæa & Dysenteria,

Aq. Calcis.
Bolus Blefensis.
Cancrorum Oculi.

Corallina abluta.
Corallium rubrum.
Cornu Cervi usum.

Ferrum candefactum, in
lacte vel aqua extinctum.

7. In Fluore albo & Gonorrhea.

Aqua Calcis.

Cancrorum Oculi.

Sepiæ os.

8. In Haemoptoe & Hæmorrhagia:

Bolus Blefensis.

Corallium rubrum.

Cornu Cervi usum.

7. Antiseptica.

Aqua Calcis.

Lithargyrus.

Minium.

CAPUT SECUNDUM
CLASSES MEDICAMENTORUM.

Secundum *ILLORUM*
OPERATIONES SENSIBILES.

S E C T I O I.
DE DISCUTIENTIBUS & RESOL-
VENTIBUS.

TALIA sunt,

Abrotonum mas.	Beccabunga.	Cichor. sylv.
Absinthium.	Bellis minor.	Cicuta.
Acetum.	Benzoini vapor.	Citri mali succ.
Adeps anserinus.	Bitumen.	Cochleæ cum testis.
— suillus vetus.	Branca ursina.	Cochlearia.
Agrimonia.	Brassica.	Coriandrum.
Allium.	Bryonia.	Cotula fetida.
Ambra grysea.	Calamintha.	Crocus.
Amygd. amaræ.	Calendula.	Cucum. sylv. rad. & fr.
Anethum.	Camphora.	Cupressus.
Angelicæ rad.	Canella alba.	Cyclamen.
Anisum.	Cannabis fol.	Cynoglossum.
Aparine.	Caranna Gum.	Dauci cretici } sem.
Apii fol.	Carduus bened.	— sylv. }
Argentum vivum.	Carui sem.	Dictamnus creticus.
Aristolochia.	Centaurium min.	Digitalis.
Artemisia.	Cepa.	Dracontii rad.
Arum.	Cerasa.	Dulcamaræ fol.
Afa fetida.	Chærophylllum.	Ebuli rad. & fol.
Asclepiadis rad.	Chamædrys.	Enulæ camp.
Avena.	Chamæmelum.	Erigerum.
Balaninum Oleum.	Chæmipitys.	Erysimum.
Bals. peruv.	Chelidon. maj.	Eupatorium cannab.
Bdellium.	Cicer.	Faba.

K

Fel

Fel.	Lumbrici terr.	Sagapenum.
Ficus.	Lepinus.	Sal Ammon. & Marinus.
Feniculi fol. & sem.	Lupulus.	Salvia.
Fenum græcum.	Macis.	Sambuci fol. & fl.
Galbanum.	Majorana.	Sanicula.
Galiopsis.	Marrub. alb. & nigr.	Sapo.
Geranium Robert.	Matricaria.	Saponaria.
Glaſtum.	Melilotus.	Saffafras.
G. Ammoniacum.	Mentha.	Satureia.
— Copal.	Nardus celtica.	Satyrii rad.
— Elemi.	Nasturt. aquat.	Scrophul. aq maj.
Hedera terr.	Nepeta.	— — nod. fætida.
Hordeum.	Nicotiana.	Secale.
Horminum.	Persicariæ fol.	Sedum acre cum axungia.
Hyoscyami fol.	Petroleum.	Sinapi.
Hypericum.	Petrofelini fol. sem. & rad.	Spatulæ fætida rad.
Hyssopus.	Peucedani rad.	Sperma ceti.
Jacobæa.	Piper.	Spirit. vin.
Jasmini fl.	Oesypus.	Stercus.
Imperatoria rad.	Olibanum.	Stræchas arab.
Iridis vulg. nostræ rad.	Opobalsamum.	Styrax calam.
Juglandis nûces rancidæ.	Opopanax.	Succini vapor.
Juniperi bacca.	Pix arida, Burgund. & liq.	Succisæ fol.
Labdanum.	Polygonati rad.	Sulphur.
Lavendula.	Poma putrida.	Tanacetum.
Lamium album.	Porrum.	Terebinthina.
Lauri bacca.	Præmica.	Thlaspios sem.
Leas.	Ranunculus cum aliis leni-	Thymus.
Leucoii lutei fl.	Rapi rad. (oribus.	Tilia fl.
Levistici fol.	Rosmarinus.	Trifol. palud.
Lilii albi rad. & fl.	Ruta.	Vinum.
Linaria.	Sabina.	Vini fæx.
Liquidambra.		

NOTA. Discutientia dupliciter agunt, 1. Dissolvendo materiam.
 2. Stimulando Vasa, horum contractilitatem & elasticitatem augendo.
 In eorum usu cavendum, ne, facta nimia dissipatione, spissescant humores reliqui, quare Emollientia commode junguntur Discutientibus. Sic Radix Dracontii, ad resolvendos tumores induratos usurpata, admisceri debet adipi; aliter per se nimium dissipat & humorem magis induratum relinquit.

In

In Emplastris Discutientibus cavendum quoque a nimio usu Gummi-Resinarum, Pinguedinis & Oleorum, quia, dum attrahunt humores, poros obstruunt, adeoque suppurationem efficiunt. Hinc quoque Radicum coctarum & succorum usus ad Discutiendum Ceræ & Oleo præferendus est.

S E C T I O II.

D E D E T E R G E N T I B U S .

Abſinthium.	Fel.	Petaſitis.
Alliaria.	Ficus.	Peucedanum.
Amygdalæ amaræ.	Fuligo.	Piforum decoctum.
Anagallis.	Fumaria.	Pix liquida cum melle.
Apii fol. ſuccus.	Gentiana.	Polygonati rad.
Asclepiadis rad.	Glaſtum.	Porrum.
Balf. peruv.	Hedera terr.	Primulæ veris fl.
Bellidis min. rad.	Hordeum cum cort.	Raphani hort. rad.
Beta.	Jacobæa.	Sabina.
Brasſica.	Iridis noſtr. vulg. rad.	Saccharum.
Bryoniæ alb. rad.	Lactuca vetuſta.	Sal Ammoniacus.
Caprifolii fl.	Leucolii lutei fl. cum Cera.	— Marinus.
Carduus bened.	Lignum Guaj. uſu interno.	Sagapenum.
Centaureum min.	Liguiſtum.	Sambuci fol.
Chamædrys.	Lupinus.	Saponaria.
Cicer.	Lupulus.	Scordium.
Cochlearia.	Marrub. album.	Scrophularia.
Dentis leonis lac.	—— nigrum.	Succifa.
Digitalis.	Mel.	Trifol. palud.
Dracontii rad.	Mezereon.	Tutia.
Enulæ camp. rad.	Myrrha.	Valeriana.
Eruca.	Naſturtium hort.	Verbena.
Euphraſia.	Nicotiana.	Veronica maſ.
Fabæ Farina.	Oſtreorum teſtæ uſtæ.	Virga aurea.

S E C T I O III.

DE CATHERETICIS, EXULCERANTIBUS & VESICANTIBUS.

1. CATHERETICA.

Aerugo.
Alumen ustum.
Cineres clavellati.
Cochleariæ succus.

Dracontii rad.
Elleborus albus.
Nasturtium.

Pix liquida.
Pyrethrum.
Vitriolum viride.

2. CAUSTICA, EXULCERANTIA & VESICANTIA.

Allium.
Anemone.
Ari rad.
Bryoniæ rad. succ. rec.
Calx viva.
Cantharides.
Cepa.
Chelidonii maj. succ.
Digitalis fol. (missa.
Ellebor. nigr. rad. auri in-

Erucae sem. cum fermento.
Euphorbium.
Iberidis rad.
Laureola.
Lepidium.
Mezereon.
Persicaria urens.
Pimpinellæ saxifr. rad.
Piper Indicum.

Ranunculus.
Raphani rust. rad.
Scilla.
Sedum acre.
Sinapi.
Staphys agriæ sem.
Thymelæa vel grana Cni-
dia.
Tithymalus.

3. VERRUCAS ABSUMUNT.

Allii
Calendulæ
Chelid. maj. } succus.

Sabina.
Sal Ammoniacus.
— Marinus.

Ranunculus.
Scilla tosta.
Tithymalus.

S E C T I O IV.

EMOLLIENTIA & SUPPURATIONEM
PROMOVENTIA.

Adeps suillus.
Alfene.
Althææ rad.
Avena.

Bdellium.
Brassicæ fol.
Butyrum.
Cepa cocta.

Cera.
Crocus.
Dactyli.
Ficus.

Fœnugræci sem.	Olivarum Oleum.	Stercus bovinum.
Galbanum.	Ovi vitellus.	—— humanum.
G. Ammoniacum.	Panis.	Styrax calamita.
— Arabicum.	Pix arida.	Tacamahaca.
Lilii albi rad. & fl.	— Burgundica.	Terebinthina veneta.
Lint Oleum.	— Liquida.	Thus sæmin.
Malyæ fol.	Resina alba.	Tritici farina.
Medulla.	Sarcocolla.	Viscum.
Olibanum.		

NOTÆ 1. Suppurantia conveniunt Tumoribus Sanguineis, Furunculis, Abscessibus, & iis Tumoribus, qui in hos abeunt ex Sanguinis confluxu; in Erysipelate & Cancro noxia.

2. In Tumoribus conveniunt, ubi Inflammatio nimia adest, quando Medicamenta relaxantia & unctuosa usurpari debent, v. g. Olea insipida, Lac & Mucilagines, quæ in aliis casibus fungos generant, in his vero maxime profunt.

3. Ubi Inflammatio justo minor est, ut sæpe fit in tumoribus Scrophulosis & Venereis, usurpanda sunt Stimulantia lenia, Balsama, Resinæ aliquantum calidæ, & Olea essentialia, mitigata admistione corporum unctuosorum & Cera.

SECTION V.

CICATRIZANTIA.

Aerugo, Cera vel Oleo admista, nam per se liquat carnem.	Calx viva, cum aceto rosaceo, adipe vel oleo.	Minium.
Agrimonia.	Cerussa.	Ostreor. testæ, ustæ, loræ.
Aloe (usu externo simul deterget.)	Consolida.	Plantago angustifolia.
Alumen.	Galla.	—— latifolia.
Balaustia.	Granati cort.	Plumbum elorum.
Bals. Capivi.	Hypericum.	—— ustum.
—— Tolutanum.	Icthyocolla.	Prunellæ fol.
	Lap. Calaminaris.	Sarcocolla.
	Lichargyrus.	Tutia.

NOTÆ 1. Si Ulcera humiditate superflua luxuriant, siccantia

modice & firmantia apprime & præ Oleosis & Emplastris conveniunt: Talia observavit *Wedelius* curari sola insperione pulveris Cerussæ vel Pompholygos; si vero laxiores sint partes & luxuriet Caro, Constringentia v. g. Alumen ustum convenit.

2. In praxi moderna usus Fasciarum & Ligaturæ supplet locum Agglutinantium, v. g. Consolidæ & Icthyocollæ, quoniam hæ, dum partes læsas coadunant, Puris debitum effluxum cohibent.

SECTIO VI. ANTISEPTICA.

Abſinthium.	Chamæmelum.	Ribesia.
Acetosa fol.	Contrayerva.	Rosa rubra.
Acetum.	Correx peruv.	Saccharum.
Alkekengi fr.	Galla.	Sal Ammoniacus.
Aloe.	Gentiana.	— Marinus.
Alliaria.	Lign. Guajacum.	Scordium.
Alumen.	Limonum succ.	Secale.
Aurantiorum succus.	Lithargyrus.	Serpent. virg.
Bals. Capivi.	Marrubium alb.	Spiritus vini.
Berberis fr.	Mel.	Sulphur.
Bistorta.	Minium.	Tamarindi.
Bitumen.	Myrrha.	Tanacetum.
Calx viva.	Nicotia.	Tartarum.
Carduus bened.	Nitrum Recentiorum.	Terebint. ven.
Cerasa acida.	Opobalsamum.	Vinum.

SECTIO VII.

DE ERRHINIS & MASTICATORIIS, APOPHLEGMATISMIS dictis.

Hæc, secundum *F. Hoffmannum*, in Capitis gravativis doloribus & Hemisrania, Affectibus soporosis, Memoriae debilitate, Gravedine, Coryza, Auditus difficultate, Oculorum mucosa defluxione & Vertigine profunt.

Ho:

Horum usus. forte nimis exolevit, proinde Sequentem Catalogum eorum subjungere volui.

1. *ERRHINA.*

Alliaræ succ. naribus in- flatus.	Euphorbium cum vige- cuplo Iridis florent. vel ultra.	Nicotiana. (xum.
Anagallis flore phænic.	Hederæ fol. succ. cum mel.	Nigellæ sem. tost. vel fri-
Afari fol.	Hormini fol. pulv. (le.	Primulæ veris fol. fl. &
Bellidis min. } succ.	Iridis florent. rad.	succ. cum p. æq. lactis.
Betæ albæ & rubræ }	— vulg. rad. succ. cum	Parmicæ fl.
Betonicæ fol. in turundis convoluta.	melle.	Pyrethri rad.
Brassicæ succ.	— palustr. succus gutt.	Ranunculi bulbosi rad.
Calendulæ fol.	I vel II, lacti admist.	Saccharum. (cort.
Cardamomum min.	Lilii convallii fl.	Sal Ammoniacus.
Cepæ succ.	Laureolæ flor.	Salviæ pulvis.
Cyclaminis rad. cum melle.	Majoranæ, aqua destillatæ	Saponariæ fol.
Elateium cum lacte.	succ. & pulv.	Sinapios sem. tritum.
Elleb. alb. cum mitioribus.	Marum.	Spatulæ foet. rad. pulv.
— niger cum p. æq. fac- chari.	Neperæ succ.	Thlaspios sem.
	Nasturt. hort. sem.	Virgæ aureæ fol. & fl.
		Vitriol. album cum duplo sacchari puri.

2. *MASTICATORIA.*

Caryophylli aromat.	Mastiche.	Pyrethri rad.
Cubebæ.	Nasturt. hort. sem.	Sal. marin.
Iridis florent. } rad.	Nicotiana.	Sinapi cum p. æq. mellis.
Imperatoria } rad.	Nitrum.	Staphysagriæ sem. c. melle.
Lavendulæ } sol.	Pimpinella saxifr.	Terra japonica.
Laureolæ } sol.	Piper cum uva passa.	Thlaspios sem.
Majoranæ pulv.	Parmicæ fol. & rad.	Zinziber.
Marum Syriacum.		

S E C T I O VIII.

DE ECCOPROTICIS, Seu ALVUM
MOVENTIBUS.*TALIA* sunt in genere,

Abinthii succ. larga. dosi.	Filicis maris fol. tenera.	Pix liquida.
Allium.	Fumaria majore dosi.	Polypodii rad.
Amygd. amar.	Galbanum.	Porrum.
Antimonii pulv.	Gum. Ammoniacum.	Pruna gallica.
Balf. Capivi.	— Guajacum.	Sacchatum brunneum.
Beccabunga.	Hieracii rad. maj. dosi.	Sagapenum.
Bellis min. cum flor.	Hordeum.	Sal marinus.
Beta.	Juglandis nuces virides	Sambuci fr. fol. juniora
Bonus Henricus.	cum cort. externo.	gemmæ & baccæ.
Borrigo.	Lactuca.	Sapo.
Brasica non diu cocta.	Lens.	Saponaria majore dosi.
Bryoniæ turiones.	Lignum Guajacum.	Sarcocolla.
Buryrum, ante pastum	Lupuli turiones.	Salaparilla.
copiose sumptum.	Mala dulcia.	Sebesten.
Calendulæ fol. & fl.	Mel.	Secale.
Cassia fistula.	Mercurialis sem.	Serum lactis.
Centaurium min.	Myrrha ultra 3 ij.	Siliquea edulis.
Cepa.	Nitrum Recentior.	Sinapi.
Cerafa dulcia.	Oleum Balaninum.	Sorbi fr. maturus.
Cicer. alb. decoctum.	— Olivarum.	Styrax calamita.
Cichoreum sylv.	Opobalsamum.	Sulphur.
Cinnabaris nativa.	Opopanax.	Tamarindi.
Cucurbitæ caro.	Ovum forbile.	Terebinthina veneta.
Dens Leonis.	Parietariæ succ. in fantibus	Valerianæ rad.
Dulcamaræ stipites.	ab 3 iß ad 3 i.	Urtica.
Ebuli turiones.	Perficar. mali fol. & fr. ma-	Uvæ passæ majores.
Epithymum.	turi.	Zinziber recens.
Ficus.	Pisforum jusculum primum.	

I. *MITIORA* sunt,

Agaricus.	Corallina.	Hermodyctylus.
Alnus nigra baccifera.	Cynosbati fl.	Lapathi rad. maj. dosi.
Carthami sem.	Genistæ fol. succus dosi	Manna.
Convolvulus maj.	minore.	Mechoacanna alba.

Mel

Mel larga dosi.	•Rhabbarum.	Spina cervina.
Myrobalani.	Rosa demascena.	Tamarindi.
Nicotiana cocta.	Sal comm. ad $\frac{2}{3}$ i.	Tartarus.
Nitrum veterum.	Sambuci fl. rec. & fol.	Violæ fol. & fl.
—— calcarium <i>Lifteri</i> .	Scilla.	Urina humana.
Oxylapathi rad.	Sena.	—— vaccina.
Perficæ mali fl.		

2. *DRASTICA.*

Bryoniæ rad.	Dracontii rad.	Iridis omnis rad.
Cataput. mas seu Ricini	Dulcamaræ fol. succ.	Laureolæ fol. & fr.
grana.	Ebulus.	Linum catharticum.
—— minor.	Elaterium.	Mezereon.
Colocynthis.	Elleborus niger.	Sambuci cort. interior.
Convolvulus maritimus	Gambogia.	Scammonium.
seu foldanella.	Grana cnidia.	Spatulæ fætidæ rad.
Digitalis.	Jalappa.	Tithymalus.

S E C T I O IX.

E M E T I C A.

Asari fol. & rad.	Iridis nostr. vulg. rad. succ.	Raphani hort. } rad.
Digitalis.	—— palustr. rad.	—— rust. }
Elleborus albus.	Mezerei cort.	Scilla.
Erigeron.	Narcisci rad.	Seduni acre.
Eruca.	Nicotiana.	Sinapi.
Genista.	Oleum.	Staphysagriæ sem.
Hederæ arbor. baccæ.	Primulæ veris rad.	Vitriolum album.
Ipecacoanha.		

NOTÆ. In inflammatione Ventriculi exulent Emetica, nec unquam plethoricis, nisi præmissa Venæ Sectione, nec quibus Intestina fæcibus infarcta & alvus obferata, nisi his prius expurgatis, exhibentur, monente *F. Hoffmanno*.

S E C T I O X.

DE SEDANTIBUS five PAREGORICIS,
ANODINIS five NARCOTICIS.

1. *PAREGORICA* sunt, quæ laxant blande & demulcent fibras rigidas, ac simul acrimoniam obtundunt, proinde huic Classi accensentur.

Cremor Lactis.
Cornu Cervi.
Chamæmeli fl.

Lac.
Liliorum alb. fl.
Ol amygd. dulc.

Vitellus Ovi.
Sambuci fl.

2. *ANODYNA* Dolorem leniunt, sulphurea sua exhalatione impetuosum fluidi nervei motum compescunt.

3. *NARCOTICA* fere extinguunt motus fluidi nervei & in imbecillis lethalem somnum, in aliis insaniam excitant.

Hæc vero enumeratione speciali evidentius patebunt,

1. *CAPUT TURBANTIA & INEBRIANTIA.*

Allium.
Abrotonum.
Aurantiorum cort.
Ambra grysea larga dosi.
Cannabis fol. & sem.
Coriandri sem.
Fagi glandes virentes &
nondum exsiccate.
Horminum.

Leucon lutei fl. odore capitis gravitatem inducunt.
Lilialbi fl. rec. odore vertiginem & temulentiam creant.
Limonum cortex
Macis
Mei rad.
Salvia agrest.
Sassafras lignum usu interno & in non assuetis
Stramonium delirium inducit.

} odore.

2. *ANODYNA & HYPNOTICA.*

Allium. }
Absinthium. } odore.
Anethi fol. }
Camphoræ parva dosis.

Castoreum.
Crocus odore.
Cynoglossi fol.

Macis odore.
Milleloti fl. Anodynæ usu
externo.

Mil.

Milleloti fl. anodynī & spasmos sedant.	Sambuci fol. & fl. odore somnum creant.
Moschus saepe somnum conciliat.	——— fl. anodynī usu externo.
Nux moschata larga dosi soporifera.	Styrax calam. larga dosi somnifera.
Pæoniæ rad. & fl.	Verbasci fl. anodynī.
Paralyseos fl. anodynī & somniferi.	Zibethum anodynum.
Primulæ veri fl. leniter somniferi.	

3. NARCOTICA.

Cicuta vertiginem & fluxum inducit.	Lactuca odore opii.	Opium.
Hyoscyami folia.	Lupuli odor.	Papaveris capita.
	Nicotiana.	

COROLLARIA.

In Recensione præcedente,

1. Simplicium Discutientium & Resolventium numerus maximus reperitur inter Fœtida, Aromatica, Acrīa & Balsamica.
2. Detergentia Ulcerum fordidorum præcipue inveniuntur apud Fœtida, Amara & Acrīa.
3. Suppurationem promoventia inter Farinacea, Balsamica, Pingua & Oleosa.
4. Carminativorum & stomachicorum maxima pars apud Aromatica, Fragrantia, Acrīa & Fœtida.
5. Emmenagogorum apud Fœtida & Aromatica, dein inter Acrīa & Fragrantia (a).
6. Antihysterica inveniuntur præcipue inter Fœtida, Aromatica, Fragrantia & Acrīa, unde patet Horum & Emmenagogorum Convenientia.
7. Bechica & Pectoralia apud Fœtida, Farinacea, Balsamica, Fragrantia, Dulcia & Aromatica.

8.

(a) Purgantia quoque saepe Emmenagoga fiunt eodem die, quo ingeruntur.

8. Diaphoretica & sudorifera maximo numero inveniuntur sub titulo Aromaticorum, dein ad Acria, Fœtida & Fragrantia. Hinc plurima sunt Diaphoretica, quæ Carminativa. Vid. *Art. IV.*

9. Diuretica quoque maxima copia notantur inter Aromatica, dein inter Acria, Fœtida, Fragrantia & Balsamica, unde patet Convenientia Diaphoreticorum & Diureticorum, necnon Emmenagogorum.

De Diureticis notari meretur quod, præter recensita simplicia, Aquea & Liquida quoque Diuretica sunt, sed præsertim stimulo salino prædita, ut Vinum & Spiritus Vini, aquæ admista.

10. Acidum corrigentia præcipua sunt Absorbentia & Amara.

11. Anthelmintica celebrantur Fœtida, Amara & Acria.

12. Antisepticorum maximus numerus reperitur apud Acida Adstringentia, Amara, Acria & Balsamica.

13. Esculenta, Nutrientia & Analeptica apud Dulcia, Farinacea, Oleosa & Pingua.

14. Anodyna & Narcotica præcipua sunt Fœtida & Aromatica.

CAUTELÆ PRACTICÆ.

I. *BECHICA & PECTORALIA* locum habent inter Simplicia diversarum admodum Virium, Scil. inter Demulcentia & Acria seu Incidentia, inter Dulcia & Oleosa, atque inter Balsamica Acria. Bene quoque notanda sunt, quæ præstant Balsamica in Tussi chronica humida, pituitosa, utut stimulo suo tunicas Bronchiorum ad excretionem animantia. Dulcia Vero & Oleosa nocent & ad Cachexiam disponunt. Ubi Vero humores tenues, falsi & acres destillant, Farinacea & Dulcia indicantur, quæ vias emolliunt, acrimoniam hebetant & tenues humores inspissant.

In dispositione Phthisica vel Hæmoptoica, Tussi sicca, difficili Respiratione & Dolore pectoris Expecthorantium usus cautissimus fit, quandoquidem sive emolliendo, sive stimulando agant, sanguinis & humorum effluxum augent.

No-

Notandum porro, Ventriculum cum Pulmonibus exquisitam fovere communicationem & hinc non raro Tussis & Asthma a cruditate, Ventriculum obsidente, lenioribus Laxativis melius expurgantur, quam Dulcibus, Pectoralibus dictis: sic nihil frequentius, eodem *F. Hoffmanno* teste, quam summa respirandi angustia in Infantibus, quorum Ventriculus, corrupto Lacte infarctus est, ubi leni Emetico, vel Medicina, quæ leniter alvum ducit, omne Curationis absolvitur punctum.

II. *CARDIACA* supra recensentur præsertim inter *Fragrantia & Aromatica*: notandum tamen, 1. Hæc non esse usurpanda ubi ferum deficit, verum humida aquea (*Acidis* aut *Nitrosis* non omisiss) Confortantium vel Cardiacorum vice fungi. 2. Ubi Debilitas adest, non statim ad Cardiacæ dicta Confugiendum, sed causæ removendæ five ex Plethora, five ex Cacoehymia. 3. In Febribus malignis, ubi sanguinis compages nimis laxa & sudoribus diffuunt aegri, peccant qui solis Volatilibus utuntur, namque interponi debent Tonica & modice Adstringentia.

III. De *SUDORIFERIS & DIAPHORETICIS* ex *F. Hoffmanno* hæc maxime notatu digna sunt, Scil. *Priora* sudorem non certo eliciunt, nisi corpus calore lecti & potu liquorum calidiorum dispositum sit, & Sudorifera activiora non nisi cum insigni prudentia adhibenda sunt; speciatim vero in morbis acutis, febribus inflammatoriis, etiam exanthematicis eorum usus damnandus.

Dicuntur quidem Alexipharmaca & in morbis contagiolis mirifice commendantur, at revera plus valent ad horum morborum præservationem quam curam: sed & hæc tutius & certius cum aceto vini, aqua diluto propinantur, vel radices Alexipharmacæ, aceto infusæ exhibentur.

Sudor vero utiliter evocatur in Catarrhis, Rheumatismis, Alvi fluxibus, Gravedine, Tussi, Tumoribus Glandularum, necnon in Scabie, Herpete, Lepra, Pustulis & Ulceribus venereis, atque in morbis frigidis dictis, Anasarca, Scorbutto frigido, seu venerea, arthritide fixa, malo Ischiadico & Paralyfi.

DIAPHORETICA vero, h. e. Perspirationem insensibilem

promoventia, etsi potentiâ inferiora, salubri effectû longe superiora sunt, v. g.

1. *PRIVATE* Absorbentia Acidi & Anodyna, stricturas superficiales cutis laxando, Nitrosa & Emulsiones, succus Limonum & Acetum motum intestinum sanguinis ferociorem componendo ac figendo. 2. *POSITIVE*, leniter stimulantia, quæ in omnibus Febribus acutis, inflammatoriis cum Vehiculis convenientibus exhibita omne sanationis punctum absolvunt.

Quum insuper Aestus excessivus tempore æstivo, & qui febribus biliosis jungi solet, exsiccando humidum absument, Perspirationem impedit, Acidula & Nitrosa, ac inprimis Lapides Cancrorum cum Nitro & syrupo acetositis Citri contemporant æstum & Diaphoresin movent: ubi præterea cum dolore atroci arida & exsiccata cutis est, ac ejus coarctantur tubuli, præstat semper leniora Anodyna & Antispasmodica, Diaphoreticis jungere.

IV. De *DIURETICIS* quoque audiri meretur Autor laudatus, eorum Classes utilissime sequenti modo distinguens:

1. Quædam, ut multa in hoc opere recensita, potenti stimulo efficaciam edunt in tubulos renales, qualia sunt Cantharides, Mellipedes, Porrum & Allium. Hæc magni sunt usus in corporibus humidioribus, minus sentientibus, plebeis & qui crasso utuntur victu, necnon in morbis, qui a seri impuri copia oriuntur, v. g. Fluore albo, Gonorrhœa, Dispositione ad Anasarcam & Leucophlegmatiam, atque ubi humores Viscidi in Vesica Urinaria hærent & cum primis Calculi rudimentis excludi debent: tunc vero his acrioribus cum prudentia utendum.

Verum, si in Calculo, corpore plethorico, ante V. S. exhibeantur, hæc Acria vel Terebinthinata, inflammationem creant: & si urinæ fluxus sufflaminetur ob dolores ex Calculo, vel spasticas constrictiones, magno detrimento sunt, ast longe tutiora & utiliora sunt, quæ stricturas relaxant & dolores leniunt, qualia sunt,

2. Quæ spasmos, in renali Emunctorio Urinæ sequestrationem impediunt, sedant v. g. Nitrum, Emulsiones ex Sem. IV. frigidis, Sem. Dauci, Liquor anod. mineralis, Decoctum Rad. Graminis, Asparagi, Oleum Amygd. dulcium.

3. Tertiam Diureticorum Classē constituunt, quæ remissum Cribri renalis robur firmant oleoso, tenui, & balsamico principio, ut Mastiche, Bals. Capivi, Juniperus, Sassafras, Petroselinum, Pastinaca, Fœniculum & plurima, in hoc Opere recensita, quibus addi possunt Adstringentia, *quorum* Classē vide supra.

V. De usu *EMMENAGOGORUM* hæc notanda: Quum præcipua Simplicia, menses cientia, in hoc Opere recensita sunt Stimulantia, in Horum usu maxima circumspectio opus est. Saepe utilissime præmittuntur Aperientia, Purgantia & V. S. Audi *F. Hoffmannum*:

1. Quando nimia sanguinis copia, quæ elasticitati vasorum valde resistit, retardati vel imminuti fluxus causa est, neutiquam calidiora locum habent: Sanguis enim, hisce vehementius commotus, pessima sæpe profert mala, sed tum Venæ Sectio in pede requiritur.

2. Neque hæc danda, ubi sanguinis vel benignorum succorum defectus est, ut convalescentibus a morbo &c. tum potius Analeptici reficiendum.

3. Ubi sanguinis effluxum impedit Oppilatio Vasorum colli Uteri aut Vesicæ, Pellentia irrita sunt, nisi prius per Balnea, Fetus &c. relaxata & emollita fuerit obstipata tuberculorum compages.

F I N I S.